Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

G. BVDÆI

CONSILIARII REGII, SVPPLICVMQVE LIBELLORVM IN REGIA MAGISTRI

EPISTOLARVM LATINARVM LIB. V.
Annotationibus & adiectis in singulas fere epistolas.

GRAECARVM ITEM LIB. I.

BASILII item Magni Epistola de Vita in solitudine agenda, per Budæum latina facta.

APVD Iod. Badium Ascensium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iacobus Tusanus candido lectori Salutem.

QVM mihi rogitanti Budæus Galliarum nostrarum decus, quę summa est ipsius erga me beneuolentia, singulos græcarum suarum epistolarum atticismos, & reconditissimum quenq; locum nihil grauatus nuper aperuisset, eiusdem continuo tam expolita fretus & facilitate & humanitate, latinas quoq; attentius quascunq; antea edidisset, mecum relegens, tropos omneis, quibus vnus nostro seculo facile præstat, singulaq; adeo verba quæ quidem commentariolis illustranda viderentur, ab ipsomet auctore sum diligenter scisci tatus. Deniq; sæpius me percũctante, & illo ad manũ alacriter respõsitãte ac dictãte factum est, iustum vt in commentarium hoc modo exceptę annotationes euaserint. Quæ deinde iterum atq; iterum perlectæ, non doctę modo, & illis quę nó ita pridé in libros de contemptu rerum fortuitarum consimili sorte exierunt, prorsus germanæ: sed ad veterum etiam scriptorum intellectum mihi vise sunt q̃plurimis vtui magno futuræ, ne dicam necessariæ. Ideoq; quo nocturnis simul ac diurnis omniũ manibus versari quirent, ab illis quamprimum edẽdæ. Verti adhæc græca ne quem remorari possent, Latinis quidẽ interserta, stilo familiari, explanationis scilicet potius quàm phaleratæ cuiusdem ac vendibilis interpretationis ratione habita. Nam in eo tum atticas illas eiusdem epistolas melleq; perfusas hymettio publica prælectione breui σὺν θεῷ sumus enarraturi: rem profecto græcæ linguæ candidatis mire profuturam. Hæc amice lector equi boni te si consuluisse senserimus, ab eodẽ (quod dicitur) capite, vt flumina vel magna atq; vbera tibi posthac deducẽdo accersantur, sedulo faciemus. Vale & Budæum nostrum ama. Lutetiæ in ædibus Ascensianis pridie Idus Februarias. Anno M.D.XXVI.

INDEX ANNOTATIonum in Epistolas G. Budæi tam græcarum q̃ latinarum, serie literaria.

A

AET AB Præpositionũ elegantia in huiusmodi locutionibus A seretis iii.
Ab oratorib. solitudo, Ab expectatione publica &c. xi.
Ab equitatu firmus, & similib. fo. xiii. A Quęstore numerare, & similib. xxii. A se, A ceteris filétiũ, & similib. 34.
Abiectus animi xxxvii.
Abrogatus lxx.
Absq; lxxvii.
Absoluere lxxxiiii.
Abunde esse ciii.
Abuti fame xlix.
Ἀγεώδης xlv.
Ἄγιον xci.
Ἀγκυλόμαλον γίνεσθαι xcvii.
Accessiones ii, xlix.
Accidere xii.
Accisum corpus xii.
Accusatiu9 casus abo subauditi to rectus xxx.
Acies lxxv.
Acquiescere vii.
Acrimoniæ officina xlvi.
Acroamata lxxxi.
Actam rem agere ciii.
Actio institoria xviii.
Actio ex stipulatu iiii.
Actio persecutoria xxxv.
Actio pro socio, xxx, lxxxv, xci,
Actionẽ in bonũ cõcipere, xxxv
Actionem dare lviii.
Actionis diẽ cedere lxv.
Actio damni dati xcii.
Actio noxalis xcii.
Actiones populares cv.
Actor xxxvi.
Actus suum9 rerũ. xxxvi.
Adequare xcvii.
Adalligo liii.
Adamussim xxviii.
Addicere lxxii.
Ἀδέκαφος lxxx.
Addictiuũ plurale neutrũ. xxix.
Addictiuũ plurale neutrũ post duo singularia ciiii.
Adigere in verba xlii.
Adiicere oculum lxvii.
Adiiciales cœnę xlviii.
Adimere ius in pręteritũ, xcvi.
Adytum philosophiæ xcv.
Adiurare xlii.
Aduitare cvi.
Admensor cvii.
Admittere equum viii.
Admittere cviii.
Admurmuratio &c. vi.
Adobruo liii.
Adrastię leges xciii.
Aduentitia ii.
Adultus autumnus xliii.
Adũbrare, Adumbratio, Adumbratum xxxiii.
Aduocatio lxx.
Aegrotatio xci.
Aegritudo xci, xcvii.
Aemulari exemplum xix.
Aequales lxx.
Aequali lance xcii.
Aequanimitas xxxix.
Aequum & bonum xxxv.
Aequus iudex lviii.
Aequum esse xcvii.
Ex æquo & bono viuere cv.
Ex æquo loco dicere cix.
Aeramentum l.
In ære suo esse xii, xxxiiii.
Aere non suo negociari, fo. lio xviii.
Aerarium in ęde Saturni, xxv.
Aes alienum xii.
Aes suum cuiusq; xii.
Aestuare lxxii, lxxx.
Aetatis cuiusq; tria momenta fol. xliii.
Aetatem ferre li.
Aetas iniens xcix.
Aetatula xcix.
Affecta fides & valetudo xii.
Affectum corpus xii.
Afferre vitium xxvi.
Affinis culpę, suspicionis, scelerí viii, xxxix.
Agere lxxiii.
Age hoc lxxiii.
Agis res alias lxxiii.
Agnina xliii.
Agnoscere lxxviii.
Aiacis clypeo tectus xix.
Ἀιζηλοσηρεῖς xv.
Ἀκαῖος δίνοια, ὑδὲν ἔχθρας διαφθορᾷ cx.
Ἀκέσασθαι vii.
Ἀκμάζων xliii.
Ἀκοσμία cxi.
Ἀκρατὴς xii.
Ἀκριβῆ σάθμα xxviii.
Acroamata lxvi.
Ἀκροαματικὰ lxxxi.
Ἀκράσις lxxxi.
Alba parma xxix.
In album referre xxii.
Aleam iacere cvi.
Alexicacus Hercules xiii.
Alias res agis xv, lxxiii.
Alica saccharata xlix.
Alienum æs xii.
Alienum factum promittere, fol. lviii.
Alligare vi.
Ἄλις ἁγνὸς xxix.
Alites lix.
Ἄλοχος xlv.
Alter lxxv.
Alternare xlviii.
Altrinsecus assessores adhibere, fo. lv.
Ἀμαρτικὸς ciiii.
Ἀμαυρῶσις xxx.
Ambire lxxii.
Ἀμοιβεῖν xlviii.
Amoliri lxxviii.
Amussis xxviii. cix.
Ἀμύναδις lii.
Ἀμφισβητῆν xxiiii.
Ἀναβειωκὸς xxxi.
Anagogica philosophia, fo. lio lxvii.
Anagogice lxi.
Ἀναγόρδνσις lix.
Ἀναγωγὴ cvi.
Ἀναβύσιος xcviii.
Ἀναζυγὼν σημαίνειν xxxiiii.
Τῶν ἀναζυγόντων ἐπιφθεγμα, fol. xxxiiii.
Ἀναιρεῖν xiii.
Ἀναμφιλόγως ἔχειν xlix.
Ἀναπείθειν xxxii.
Ἀναρτάσεις ποιεῖν xiii.
Anathemata cvi.
Anatocismus xviii.
Ancipites res xlii

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anctirare lxxxvi.
ἀνθηράσασθον xxxv.
ἀνθρακώδης lxxiiii.
ἀνεπισκόπαστος xiii.
Animaduersiones cx.
Animi insignia xlv.
Animæ partes xiiii.
Anni humani &c. xciii.
Anni spatio possessio amittitur fol. lv.
Annua dies xcvi.
Annuli xli.
ἀντακρος lxxvi.
ἀντίσφιξιν xciiii.
ἀνυπαίτητον lix.
Anteuertere lxxii.
ἀνυβρόλως xlii.
Anticipatio xciiii.
ἀνθικτόν xxx.
ἀντιλαβαὶ xlvi.
ἀνταπάντησις ciiii.
Antiphilosophia xcviii.
ἀντὶ πολλῶν viii.
Antistitia cvii.
ἀόριστα cviii.
ἀνυπόδυτος xxxvi.
ἄνωθεν xciiii.
ἀξία vii,xxix.
ἀξίωμα xxix.
ἀξιωματικὸν τὸ xxix.
ἀξιόπιστον xlvii.
ἀξιοπρέπεια xxix.
ἀπαίσιος xiii.
ἀνεπίβλητος xcviii.
ἀπηλιώτης xxxvi.
ἀπηλιώτης xxxvi.
ἀπισκιασμένα xlix.
Apitius xlix.
ἀπογινώσκειν ἀναίτιον ἐγκλήματος. fol. lxxxiiii.
ἀπόδοσις τοῦ ἔχθους xx.
ἀποδεῦσαι iiii.
ἀποκατάστασις lxx.
ἀποκρύπτειν xxx.
ἀπόμαχοι xxx,xcix.
ἀποστιγμάτα ὑπομνήματα μία xix.
ἀποσκευὴ xx.
ἀποσκίασμα xxxiii.
Apostolicæ epistolæ lii.
ἀποστάλμενα lix.
ἀποτακτικὸς ciiii.
Apotropeus,Apollo xiii.
ἀποτρόπαιοι θεοί xiii.
Apparitores.14.,xliiii,lxxii.
Apparitura xiiii,lxxii.
Appellare xvi,lxxxv, lxxxvi,xcii,xcvii.
Appetere lix. lxxii.
Appetens cviii.
Apponere xxxi.
Approbare lxxii
Aqua eadem & igne vti l.
Aquæ ad modum dicebant oratores lvi.
Aquam cuipiam fundere vi.
Aqua hæret lix.
Aquarii moduli lxxxviii.
ἁρὰς ἐπαρᾶσθαι &c.quære ἐπαρᾶσθαι
Arbitrari lxxix,ci.
Arbitratu probatum xcix.
Arbitratu tuo ci.
Arcessere lxxxv.
a capite lxxxviii.
Architectonicus oculus,folio xxxii.
Architectonicæ artes xxxii.
Arcturus Prætorii Præfectus l.
ἀφεσιωδῶς vii.
Argentariã facere xlii.
Argumentum, Argumentosum,fol. xlix.
Aristarchi liiii.
Aristocratia vi.
Arma xxviii.
Armillari xcii.
Aromatites l.
Ἄρπμις xlv.
Artocreas l.
ἀρχιπελῶναι xii.
Ἀρχιτέκτων xxxii.
ἀσκῆν xxix.
Asclepiades,Asclepiadę.xxxix
ἀσκληπιαδῶν παῖδες xxxix,
Asymboli xcii.
Asoti cvii.
Asotodidascali cvii.
ἀσφάλισμα xxxvi xlvii.
Assectæ c.
Assensus ciii.
Assertor xx.
Astringere vi.
Athenienſis ciuitas xx:
Atrienſes cix.
Attentare lxxii.
Attribuere xxvii.
In auctoritate esse lxxiiii.
Auctoritatem laudare cix.
Auctionem facere xii.
Auctus cciii.
Audiens dicto lxvii.
Auersari xcv.
Auersandus xcv.
Augere numerum & ciuitatem xxiii.
Augere lxxvii.
Auis inauspicata & obscena,folio xiii.
Aulæ apparere, & eius genium.lxxii.est impostura diuersorium xlvi.
Auscultatio lxxii.
Auspiciis saluis facere &c. lix.
Autem cvii.
Autolyci xliii.
αὐτίκα γέπου xliii.
αὐτίκα δή cv.
αὐτόνομε xi,xxix.
αὐτῷ γε ἕνεκα xi.
ἀφῳνεῖ ζῶα πρὸ ἐγκλήματος, fol. lxxviii.
ἀφορμὴ lxxviii.
ἀφοσιῶδῶς ii.

B

Βασκανίᾳ xxxii,xxvii.
Bima dies &c. ciii.
βιβλάβης δίκη xcii.
Bonæ literæ quæ xxxix.
Bonorum possessio lxvi.
βουβωνικὸς xlix.
Bubula xlv.
Buccarum folles xlv.
Budęus libellorum magister, fol. iii.
Bullula: Romanæ cx.

C

CAdere persecutione.xxxv.
Causa xlv.
Caducæ literæ & vices xv.
Caduca hæreditas xv.
Caduca bona xv.
Caducum legatum xv.
De cælo detrahere iiii.
In cælo esse iiii.
In cælum ferri iiii.
Cædo tibi conductione .lxvii. lxxviii.
Celeuſtes cii.
Calculus xxxvii,xcvii.
Calculos subducere xxxvii.
Calendarium v.
Calendatim rationes recognoscere vi.
Callum obducere lxix.
Cancellariæ regulæ cxi.
Canonici libri cvii.
Cantatissima cviii.
Capere noxam xxxix.
Caput,2 lii,lxx,lxxxviii,xciiii.
Capitulum lxx.
Capita conferre xi.
Capite censi x.
Capitalis noxa xxxix.
A capite periculũ ppulsare.lii.
Capitis imminutiones tres.61.
Caput sensuum officina .lxix.
A capite arcessere lxxxviii.
Captio lxxxii.
Cardinales cxi.
Cardines cxi.
Caries lxxx.
Cassiani iudices xxxii.
Cassius xxxii.
Cassius reorũ scopulus. xxxii.
Castrare cxii:
Catastrophe lxx,xcvii.
Catechetis xlix.
Catechumini xlix,lxi.
Catini interiecti xlix.
Cauea lxx.
Cautionem cum satisdatione. exposcere xxv.
Cauere xxv,xxxi.
Caueo mihi xi.
Cauere opinione lxxxix.
Causam dicere xv.
Causam sequi xx.
Causa pśens seu pśentanea,25.
Causam haud dices xliii.
Causa cadere xxxv.xli.
Causari xv.
Causaria missio xxx.
Causarius milites xxx.xcix.
Causarius lxxxvii.
Causa cvii.
Cautificari xv.
Cedere xl.
Cedere pro veris viii.
Cedere gratię honori &c.ix.
Celeuſtes cii.
Censere vi,cvi.
Census tres apud Græcos,xi.
Censeri inter inquilinos,xiii.
Censi lxxxviii.
Centenaria præscriptio lxx.
Centuriatim & cẽturiare,xxii
Cerę primę & secundæ cix.
Cernere xxvi.
Cernere hereditatem. lxvii.
Cernendum lxxvi.
Charientissimos lxxxv.
Charisteria l.
Chimastrum cvii.
Chirographus & Chirographum xc.
Cineralia xxv.
Circunducere ii,xl.
Circunductile ii.
Circunscribere ii,xl,cii.
Citimus lxxx.
Ciuiliter cœnare lvii.
Ciuiles epulæ lvii.
Ciuitas lxi.
Ciuitatem augere xxiii.
Cogere in ordinem xxxvi.
Cognatio lxi.
Cœpit cv.
Cohors Christi li.
Colere officium studia deum & similia xxix
Colophonẽ imponere xxxii.
Communis prudentia xxvi.
Communis sensus xxvi.
Classici xi.
Classes quinq; apud Rom.xi.
Clausula xc. & epistolę,ibid.
Clementinę cxi.
Comunendatum xxii.
Cõmentari,Cõmentatio.xxvi.
Conuenta lxxix.
Commonefactorium xlii.
Commeatus xcv.
Compactum xi.
Comparatum est natura.xxi.
Concordię actus quinq;.xcvii.
Compater xxxix.
Compendium facere xci.
Compendium cii.
Comprendinare . xxiiii,lxxv
Cõprehensus, Cõprehendibilis ciii.
Conferre capita vi.
Complacita familiaritas.viii.
Concinnare, Cõcinnator .xci.
Cõcipere actionẽ in bonũ 35.
Cõcipere scelus.xxxiiii, ferias, noxam,xxxix.vorum, iussurandum lxxxii.
Cõceptis verbis iurare.lxxxii.
Concoquere &c. vii.
Conclamata vasa xxxiiii.
Condicere,xxxvi, liiii,lviii,c.
Condicere cœnam c.
Condictio c.
Conductione tibi cedo . lxvii.
Confessionalia cx.
Confidentia cv.
Conflare vi,viii.
Conflarę sententię vi.
Conscientia xlii.
In conscientiam assumi xlii.
Cõsciscere xxxiiii.
Conscisere facinus xxxiiii.
Consectari lxi.
Cõsignatii.37, Cõsignare.89.
Constituere.xvii,xxvii,lvii.
Constituere pecuniam.xvii.
Constitutus lxix,lxxiiii.
Constitutum lvii,xciiii.
Constitura xvii,xxvii.
Constructere lvii.
Consultor consultus xxxv.
Consultrix natura xxxv.
Consulo xxxv.
Cõsulere aliquẽ & de aliquo,93
Contrahere lxxv.
Contractum lxxxviii,cii.
Cõtrouersiã disceptare.xx.iiii.
dirimere xxxv.
Controuersia recta lxxxii.
Contestari, Contestatũ.37, 89.
Contingentes res cxii.
Contingentia xciiii.
Continuare possessionẽ lxv.
Contrectare li.
Contrucidare cviii.
Conturbare rationem ciii.
Contrahere noxam xxxix, sinũ.lvii.frontem xcvii.
Contribuere xxxvii.
Conuenæ lxxx.
Cordi esse ciii.
Corollarium.ii, xlviii,lxxvii.
Corona.vii.spectantium.cxii.
Ad cotem lxxiii.
Cothurnatũ facimus cvii.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Creare periculum xc,cxi.
Credo fuisse fidelis & similia, folio xlvi.
Critici ix.
Cruſtulum,Cruſtula l.
Cubiculum ſanctius & ſaluta torium l.
Cum & tum xlvi.
Cunei lxx.
Curare ex &c. xli.
Curati ſacerdotes qui nũc vocantur,melius curiones dicerentur ii.
Curiæ ii. Curia,xiiii.
Curiales qui vulgo Parochiani ii,liiii.
Curiones.ii. Maximus,ibidẽ.
Δάϋ̓αλμα l.
Damnatus voti lxxvi.
Damni dati actio xcii.
Dare ob noxam xxvii.
Dare ſeſe in fugam, in diſciplinam lv.
Dare nomen lxi, ſenatum lxix. manus,cix, actionem & iudicium,lviii.
Δαφιλὴς xcix.
Debere xxxv.
Decedere de ſuo more liiii,
Decedere inſtituto ſuo,xxxiiii.
Decianum ſacrificium cxii.
Decimus fluctus xxxii.
Decidére,Decifio xvii.
Deciſio verſurarum factarum folio xvii.
Declinationes lxxiii.
Decollare ci.
Decoquere xxxix.
Decorum cviii.
Decretales litium ſeminaria & captiorum cv.
Decretales cxi.
Decumanus &c. xxxii.
Decuniare xxii.
Decurio lxviii.
Defectus verbi lxxxii.
Deferre cauſam lv.
Deferre amicitiam ciiii.
Deflagrare cxi.
Defungi xxxvi. lxxi.
Δϕσιδαιμονία xlix, cvi.
Deliniare lxi.
Delicias facere x.
Democritus cxi.
Denique xciii.
Denunciare,vii,xlv.inimiciti as ſeruitutem &c,vii.offenſionem.xlv.teſtimonium. xciii.
Deponere,Depoſitarius 38.
Deponere ſpiritus & aĩos xx.
Deprecabilis ciii.
Deſcẽdere ad cauſam & in cauſam xix.
Deſcriptio cxi.
Deſertor.xiiii. Deſertio.34.
Deſiderare,39. Deſideriũ.xcv.
Deſignare.xc.deſignabũde.cv
Deſipere mentis xxxvii.
Deuorare calamitatem vii.
Deuorare iniuriam xci.
Deuoti qui lxxxii.
Δκμότης,Δκμολκὸς xx.
Δι' αἰτίας ἔχειν i.
Diabolus lxi.
Διαγινώσκειν xxxiiii.
Διακόπτειν xxxv.
Διακοσμεῖν xxvi.
Δίακοσμος cxi.
Διαλογισμὸς xiiii.
Διαλύεσθαι xvii.
Διαλύειν xxxv.
Διὰ διαμέτρου cvii.
Διανόκμα xiiii.
Διάνοια xiiii,lix.
Τὰ διαπεφευγότα iiii.
Διάταξις cxi.
Διατάττειν xxii.
Διαφθείρειν xxvi.
Διαχεῖν lxxv.
Διὰ χλρός ἄγειν xi.
Dicere de loco ſuperiore & inferiore & æquo cix.
Dicere verbi defectus lxviii.
Διαίρειν xxxv.
Dies atri & candidi xcv.
Diem actionis cedere lxxv.
Τὸ ἑαυτῷ δίκαιον νομίζεσθαι .35.
τῷ δικαίῳ χρῆσθαι xxxiiii.
καὶ δικαίως κἀδίκως lxvii.
Digitum tollere xxxi.
Dignatio xxix
Διηρθρωμένα γράμματα xv.
Diffindere dié ſeu diffundere lvi.
Diffundere lxxv.
Difficultas lxxxvii.
Dilemma xciii.
Diploma xxvii.
Diræ xvii.
Diras imprecari lvi.
Dirimere xxxv.
Dirimere litem & cõtrouerſiã & ſimilia.lvi.
Diruti ære lxi.
Dis xxiii.
Diſceptare xxiii.
Diſceptare cõtrouerſiã,xxiii.
Diſceptatrix lxxv.
Diſceptare tabulis platis.97.
Diſcruciari animi xxvii.
Diſpenſationes cxi.
Diſſimulatio lxviii.
Diua hilaratxix lxi.
Diuitię cxii.
Diuorum memoria conſecrata cvi.
τα i lxi.
Διώκειν cii.
Doliſodinæ lviii.
Domi xvii.
Δόξασμα cv.
Δορυφορὸμενοι
οἱ δορυφορούμενοι lxv.
Δυσκλείας φόβητρα xlviii.
Dubia cœna xciii.
Ductus animæ xiii.
Δυσάντητος xci.
Δύσκολος xcv.

E

Eadem opera lxv.
τὸ ἑαυτῷ κομίζεσθαι lxviii.
Eboſcare lxxxiii.
Eclipſis honeſta xciii,cviii.
Edere exemplum cxii.
ἐγγυᾶσθαι xxv.
ἐγκαταλέγειν τοῖς στρατιώταις.xxxvi.
ἐγκαλεῖν xxxv.
ἐγκατοικίζειν lxxiii.
ἔγκλημα
τὸ ἔγκλημα τινὰ ἀπογράφεσθαι lxxiiii.
σκῆψιν ἢ ἀφορμὴν xxxv.
ἐγκολπίζειν xxxv.
ἐγκρίνεσθαι τοῖς τυχοῦσιν xxxv.
ἔγκριτος xxxv.
ἐγκύκλιος φωνὴ lviii.
ὁ ἐκκαῦ lxxvi.
ἔθιμα τὸ μοί xxxvi.
ἔθος τῶν πολλῶν lxxv.
ἀσθολὴ
ἐθνικὸν xiii.
εἰς ἐθνικὸς πλοῦν xiii.
ἐθοχλεῖν xc.
Eintheus lxvi.
ἐντύπειν cviii.
ἐντυγχάνειν xvi.
ἐξάγειν xxxix.
ἐξαίρετος l.
ἐξαίσιος xiii.
ἐξαλλάττειν xlviii.
ἔξαρχος cvii.
ἐξειργασμένος xvii.
ἐξεργάζεσθαι xxvii.
ἐξεστρατμένος cv.
ἐξεστάμενος ὕπνος lxxiiii.
ἐξισάζειν τ πρόσταγμάτος καὶ τοῦ ἐπιτιμήδυματος τοῦ ἰδίου.xxxiiii.
ἐξομνύειν xcviii.
ἐξορκίζειν cvi.
ἐξορκίζειν xlii.
ἐξορκῶσαι xlii.
ἐξαγγέλλειν lix.
ἐξαγγελτικὸς xxxvi.
ἐπάγγελμα lvii.
ἐπάδειν xxxix.
ἐπαναστατικὸς vii.
ἐπανορθωτὸς xxvii.
ἐπαφᾶσθαι τὰς παλαμναίους τὰς ἀρὰς, ἢ ἀνὰς καὶ φγικὰς 27
ἐπ' αὐτῷ εἶναι xi.
ἐπὶ ὃν ἐπὶ τῷ ἐπὶ τῷ folio iiii.
ἔπειτα xliii.
ἐπεξάγειν ἑαυτὸν xxvii.
ἐπεξεργάζεσθαι xxvii.
ἐπεξιέναι xxxv.
ἐπέχειν τὰς ὄφθαλμὰς lxvii.
Ephymnion xxxix.
ἐπιβιβᾶν iii.
ἐπιγίνεσθαι τούτοις ii.
ἐπιδειν lxxiii.
σὺν ἐπικαρπίᾳ iii.
ἐπικεκλωσμένος βίος xxxi.
ἐπιλαμβάνεσθαι xxxiiii.
ἐπίλεκτος l.
ἐπὶ μέζονι τόκῳ δανίζεσθαι folio xviii.
Erogarorii moduli lxxxviii.
ἐπομόσασθαι xlii.
Epimythion xxxix.
ἐπινοκλικὸς xxxv.
ἐφ' ᾧτε τὸ ἐπὶ τῶν lxxv.
τὰ ἐπιπεζευγμένα iiii.
ἐπιῤῥυσις ii.
ἐπισοβεῖν xxxi.
ἐπισυναγμασμένα xxviii.
ἐπισυνέπεσθαι lxxvii.
ἐπισκοπεῖν cii.
ἐπισκυασθὲς xiii,xxxi.
ἐπισκοπὴ xxiiii.
Epiſtolę non ſemper breuitas accommodanda xxxviii.
Epiſtolę apoſtolicę lii.
ἐπιστάθμοι lxvi.
Epiſtomium lix.
Eraſmi elogium xii.
ἐργάζεσθαι xlii.
ἔργον xcix.
ἐργολάβος xii,xxxi.
οἱ ἐπιτεταγμένοι xxv.
ἐπίταγμα ii.
ὃν ἐπιτέτθυκται xcviii.
τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἰδίου βίου σαθῆς xxxiiii.
ἐπιτρέπειν liiii,cviii.
ἐπιφανὴς xxviii.
ἐπιχείρημα xxxiii.
Epodion xxxix.
Errones xiiii,xxxix.
Erroris poculũ ꝑpinare li.
ἐσκυθρωπιμένου vi.
ἐφ' ὅσον liii.
Et cx.
Et non,pro quin c.
Ethe xiii.
Ethicæ imagines xiii.
Ethicæ harmoniæ xiii.
Ethici pictores xiii.
Etymologi xvi.
Etymon,etymologia xvi.
Euentum præſtare ciii.
Euincere,Euictio xxxi.
εὐγνωμοσύνη xxxix.
εὐθαφίκη lxxxii.
εὐθεῖαν πάλιν cii.
εὐκατάπτωτα γράμματα xv.
εὐορνιθες lix.
εὐσέβεια xlix.
Euthymia lxvi.
εὐφημεῖν xxv.
οἱ ἐφεδρεύοντες xxv.
ἐφίεσθαι lxxiii.
ἐφίσασθαι xxxviii,lxi.
ἐφορᾶν bis xxiiii.
Ex præpoſ.vſus xli.
Exaſciatæ tabulæ xviii.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Exasciatum lxviii.
Excantare xxxix.
Exceptiones lxviii.
Exceptione maior lxxviii.
Excudo xvii.
Excurere pondus xx.
Excutere lix.
Exemplum xliiii,l.
Exemplum prodere iiii,xc. æmulari,xix.Statuere.lxxxii. cviii. edere.xciii,cviii.
Exẽpla extrema perferre,lxviii.
Exemptus numero l.
Exercitatio c.
Exertus lxxiii.
Exhedra lxx.
Exigere iiii.
Exigi lxx.
Eximii xxxvi,lxxx.
Eximere noxa lxxxviii.
Exími in summam rei lxvii.
Exístere lxxv
Exotica ii.
Expectatio lxxiiii.
Expeculiatus xiii.
Expeditio lxxv,lxxxi.
Experiri &c. lxviii.
Experti xviii.
Expiscator cix.
Explosor cv.
Exprimere seu expſſũ.13,xvii,33.
Exprobrare lxxix.
Expromitto xvii.
Expromissor ,xvii,lxxxii.
Extorqueo xvii.
Extrema perferre exẽpla.lxviii.
Extruere. lvii.
Extundere xvii.
Ex vsu esse lxxiiii.
ἐχέγγυον xxxvi.
FAcere vt &c. xxxvi.
Facerẽ & similia. lxxxiiii.
Facere auctionem.xii.versurã. viii.lxxxv.Litẽ suã xxxi. lxxxv. iudicatũ.xxxv,lxxxix. literariã & similia. xlii.rẽ. lxxxvii. pauperiem.xci, xcii.compendium.xci.iacturam.xcv.
Facere vt xcviii.
Facescere negocium xc.
Factitare aulicam lxxii
Falsam gratiam inire lxvi.
Fame abuti xlix.
Famigeratores liii.
Fas xcv.
Fascinatio xxxii.
Fascinare xxxvii.
Fascinantium more laudare folio xxxvii.
Fastigium lxxxvii.
Fastigium attollere vii.
Fatum esse lxxxi.
Feriari lxxxvi.
Ferias concipere xxxix.
Feriæ conceptiuæ, & statiuæ & imperatiuæ xxxix
Ferramentum l.
Ferre lx.
Ferre ętatem li.
Ferri in cælum iiii.
Ferum malum xci.
Fides,& fide sua esse xxxi.
Fide bona agere xxxi.
Fide accepta venire xxxviii.
Fidei retinacula lii.
Fide mea lxvii.
Fides lxxxvi.
Fide mea esse iubeo lxxxvi.
Fideiussor lxxxii,lxxxvi.
Figuratę controuersię v.
Firmamentum causæ lxiiii.
Flagrare gratia, inuidia infamia &c. i.
Flammea signa cx.
Flexus xlvi.
Flexus ętatis lx.
Flexiloqua oracula l.
Flaccescere xxv.
Floralia cvii.
Fœnerato reddere iii.
Fomentum prẽsentaneum.xci.
In foro v.
In foro tuo res agitur xxv.
Franciscani sodales xxvii.
Fraus xxxiiii.
Fraudi esse.xi,xxxiii,lxxxiii.
In fraudem esse lxxxii.
Frigere. cv. Frigidus ibidem
Frigere ad populum & vulgus folio vii
Frons pudoris sedes xxxiiii.
Frontem contrahere seu obducere xcvii..
Frugi, & quibus nominibus græce dicatur xxxv.
Ad frugem bonam redire xcvi.
Fruſtra esse liiii,xcviii.
Fruſtra habere lxxiii.
Fugax lxxiii.
Fugiens vinum xxix.
Fugitiui
Fugitiuos reprehẽdere.xxxix.
Fugitiuarii lxxix.
Fuit lix.
Funestare cix.
Fungi summo die xcvi.
Furiæ
Furtis & noxis soluti. xxxiii.
Furtum sui facere liii.
Futurũ infinitiui modi

Gazophylacium xxxiii.
Γνῶθι lxxix.
Genesis ix.
Geniale cubiculum lxxix.
Genitura vii.
Genitura philosophica xxviii.
Gentilitia insignia lvi.
Gerere negocia lxxx.
Germanus
Gerũdiũ datiui casus lxxi,cv.
Gestatorium cx.
lii.
γίγλυμοι
γνγόμλυα ξένια xxxiii,lv.
γινώσκειν xiii,lix.
γνῶμι xxviii,xxix.
γνωρίσματα ix.
Grammatici vii.
In gratiã secũ reduci lxvi.
Gratiam falsam inire lxxvii,lxxix.
Gratiosus x.
Grauedo liiii,lxvii.
γῶναξ κόσμος

H

HAbere sub manu xl.
Hęreditatis diuisio.cv
Hęrere in salebra &c. xxxix.
Haud erat vii.
Haurire xci.
Haurire auribus xci.
Haurire calamitatem.vii,lxv
Haurire calamitatẽm, xii.
lorem xiii.
Hercules Alexicacus l.
Helluari,helluatio cvi.
Heraclitus xcv.
Hermolaus Barb. xxxiii.
Hic xcv.
Hilaria lxxix.
Hoc age

Hortator. Hortamenta.cii.
Hospitalia iusta lii.

Ν

ἤδη μᾶλλον xviii.
ἤ περὶ μᾶλλον xviii.
ἤ περὶ ἧττον xviii.
ἡγεῖσθαι xxvii.
τὸ ἡγεμονικὸν x.
ἡλικία xcix.
ἥλιος ἥλιε lxvii.
ἡσθῆναι ix.
ἡσθῆναι ἢ χάιρειν ix.

I

Iacere xxxii.
Iactatio iiii.
Iactari pro vexari liiii.
Iacturam facere xcv.
Iconicę imagines xiii.
Igne eodem vti & aqua.fo lio. l.
Igniarium cviii.
Igniculi xcix.
Ignominiã propulsare,lxxxiiii
Ignorantia maiorum nostrorum xvii.
Ignoscere lxxxiiii.
ἰδιάζει xxv.
Ilię cii.
Ilias malorum xiii.
Iliceat lxx.
Imaginaria bona lxi.
Imitari xix.
Imminuere xxvi.
Imminuere virginẽ &c. xxvi.
Imminutiões capitis tres. lxi.
Imperatiuæ ferię xxxix.
Imperium accipere ciiii.
Impertus lxxix.
Implere religionis xli.
Impenere xxix.
Impotens, Impos. xii,lxxv.
Impręsentiarum vi.
Impressio lxxv.
Imputare xcvii.
Inauspicata auis xiii.
ἴσατόνω
Ineisum xlii.
Inciti, incitę, & ad incitos redire cviii.
Inclinationes lxxxiii.
Incumbere in spem &c. viii.
in causam cii.
Incumbere possessioni corpore & animo lv.
Incunabula lxxii,lxxx.
Incurrere in oculos xx.
Incurrere xxx.
Incus ciiii.
Indagine cingi lxvi.
Indicare i.
Indicere funus lix.
Inducere ii.
Ineprire lxxii.
Inferne xciiii.
Inferre se xli.
Inferior locus li
Ex inferiore loco dicere.cix.
Infinitiuum pro impatiuo.cv
Eius futuri constructio.fo lio lxxiii.
Informatum xxxvii.
Informare,informatio .lxi.
Ex ingenio migrare.xxxiiii
Ad ingenium redire.xxxiiii
Ingeniorum insignia. xxviii.
Inire nexum lxxii,
Iniens ætas xcix.
Initiationis arbiter xxxix,
Iniungere xxxi.
Inquilinus xiii.
Inquilinus,& inter inquilinos censeri xiii.
Insanus ii.
Insania aliena frui optimũ ẽ.ii
Insignia iiii.
Insigne xxviii.
Insignita nota xxviii.
Insignia animorũ. xxviii.xlv.
Insignia ingeniorum xxviii.
Insinuare xxxvi.
Integer status lxv.
Integri status esse lxxii.
Intentio lxxxii.
Insistere xxxviii.lxi.
Insitum lxx.
Inspicere xxiiii.
Inspicere ædes,agrum, prędiũ hominem &c. xxiiii.
Institor xviii.lxi.
Institoria actio xviii.
Instituto suo decedere. xxxiiii
Intemperię xxxviii.xcvi.
Intercalares xxxix.
Intercedere liti lxxxv.
Interpellare lxxxvi.xcii.
Interuẽtor, Interuẽtio. lxxi.
Interusurium lxxix.
Intra fidẽ & verba. cviii.
Intrita xliiii.
Inuisere lxxvii.
Inuolucrum xcii.
Inurere cviii.
Inustum cviii.
ὑπάλλαγμα. lxxvi.
ὑπεγγύως ὑπεχέσθαι xxxi.
ὑπάιειν ix.
ὑπειζαιρεῖν xiii.
ὑπειξίασθαι ix.
ὑπεξαιρετινοβολεῖσθαι xxx.
ὑπερθυδοκιμεῖν iiii.
ὑπερήμερος xv.
ὑπερλάμπεσθαι xxx.
ὑποβολιμαῖος lxxvi.
ὑπόλογος λόγος l.
ὑπρμλύειν xxxiiii.
ὑπρτυρῶ lxi.
ὑπρτυπῶμαι lxi.
ὑπρτύπωσις lxi.
ὕπτλα xcv.
ὑπώπια. lxxii.
ὑπτομωσία & similia ii.
Irrediuiuus pons xiii.
Irreprehensus ciii.
ἴσαθι lxx.
Ita sum xlviii.
Item xlviii.
Iudicatum facere. vi.xxxv. lxxxiii.lxxxix.
Iudicium dare lviii.
Iuno xlv.
Ius facere cv:
Iusta implere lii.
Iurati amici xcii.
Iure optimo lxxxix.
Ius esto cv.
Iusta hospitalia lii.
Iusta legatio vii.
Iusti dies lxi.
Ius in pręteritũ dare.lxxxviii.
Iustum exilium xxxviii.
Iuuenalis locus xv.

Θ

Θαυμασὸν ὅσον vii.
Θαυμάσιον κλίνον vii.
Θέα, πρμπὴ xxix.
Θεωρήματα. xxvi.
Θεωρία. cvi.
Θκλικὸν xi.
Θρύπτεσθαι xi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

κ

καθάπαξ lxxv.
καθάπερ ὁ παρόντος &c. xxxix
καθ' ἑκάστα, xxvii.
καθηγεμὼν xxvii.
καθηγεμών xxvii.
καθοχάρ xxiiii.
καὶ μοὶ δή lvii.
καίνῳ xxxii.
καινοτομεῖν xc,
καινοτόμως cv.
καλαμᾶδες lviii.
καλλωπίσματα, iiii.
καλλιρρεῖν lxxii.
καλλιρρεῖς lvii.
καμπαὶ xlvi.
καπηλεύειν cix.
καπηλεύειν τὰς δίκας cix.
καταβάδην xxxii.
καταγράφειν xxii.
καταλογίζειν xxii.
καταλύσκειν xii.
κατανέμειν xxii.
κατατόπως xxii.
κατατρέχειν τὸ ὄφλημα, xvii.
κατοφύγια, ii.
καταχρῆσθαι xlix.
κατασκευασμένα, xxvii.
κατήχησις. xlix. κατηχῶ. cxviii
κοπρολοικός ciiii.
κάτωθεν xlix, cxviii.
καυσία, cvii.
κεδρῶνος xlv.
κεφαλῶν cii.
κεφάλαιον xxxvii.
κλητῆρες xliiii.
κοινολογεῖσθαι xvi.
κολάσαι xxvi.
κομίζεσθαι τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον. xxxv.
κομίζεσθαι πρὸς ἁμαυτὸν τὸ ἑαυτοῦ fo. lxv.
κόμμωθμα, l.
κονίαμα, xcix
κοπρᾶδες liiii.
κορυφαῖοι cvii.
κόσμια, xxix.
κόσμος γυναικῶν. liiii, lxvii
κρησφύγετα, ii.
κρίνειν δὲ ἐπιτροπῆς, &c. cvi.
τὸ κρινόμενον xcv.
κτῆμα, xxxv.
κτῆσις xxxv.
κτήσις cii.

κῦρος cvi.

L

Λαβαῖ xlvi.
Lactator lxxi.
Lactes xlix.
Lampadem tradere xv.
Lances xlix.
Lanista cviii.
Lapidatio xiii.
Latina via lxxx.
Latus apertum lxxiii.
Laudari more fascinātiū. xxxvii
Laudare auctoritatem cix.
Contra Laurentium Valam xlvi. xlix. lvii.
Laena l.
Legatio libera & iusta vii.
Legis formula lxxi.
Λεωφόροι lxxx.
Libellorum magistri &c. lxxi.
Libera legatio viii, xxxvi.
Liberalis causa xx.
Liberalis manus xx.
Liberalia xvx.
Libertas lxi.
Libertate multare xiiii.
Libripens cvii.
Licitationem vincere xxxi.
Λογισμοὶ xlvi
Ligurire l.
Limatus cvii.
Limis intueri lxi.
Liquidum auspicium lix,
Litare liii. lxxii.
Literariam facere xlii,
Litem suam facere. xxxi. lxxv
Litem dirimere xxxv.
Litem tanti estimare, xcvi.
Liti se offerre lxxxv.
Liti intercedere lxxxv.
Λυκμᾶδες l.
Λυχνοῦμ l.
Locator xcviii.
Locus superior & inferior, li.
Λόγιον xlv.
Logius cxv.
Logodędali xlix.
Λόγοι liiii.
Ad lotophagos obhęrere, fo lio xxxiiii.
Λοχέα, xlv.
Lucina xlv.
Lucratiuum tempus lix.
Luere cvii.
Luna xlv.
Lustrare cx.
Lustricus dies xxx.
Luto eodem factus lxi.
Luto hærere xxxix.
Luxum xxx.

M

Macti lxxx.
Maduisse cii.
Maiæ filius xlv.
Manceps xii, xxxi.
Mancipium xxxv. lxxvii.
Mangones, Mangonii, xxvii. xxviii.
μανία xcv.
Maniæ xxxiii.
Manum iniicere xxxiii.
Ad manū spectare seu intuiri lxxxvi.
Sub manus succedere. xi.
Per manus tradere xvi.
Sub manu habere xi.
In manibus habere & esse lii.
Marcescere lii.
μαραίνεσθαι vii.
Maritare vii.
Marita venus & arbor lxxi.
Martiales lxxi.
Medicata lxvii.
In medium referre lxxii.
μεθίσασθαι lxxxii.
μέλλω xcv.
μεμνῆσθαι, lxi.
Mendicantes cvii.
Mens v.
Menstruę erant vsurę xcvi.
Menstrua dies xlv.
Mercurii cognomina lxvii.
Matronalis mundus xxvii.
μεταρμίσιος vi.
Mercurius vi.
Meta xviii.
μεταχειρὶς τοῦ λαγόνος xl.
μετὰ χεῖρας ἄξει xxxiiii.
Migrare ex ingenio xcix.
Militaris ætas xcix.
μιλωτὴ xxvi.
Minuere xl
Minimum vii.
Mirum quantum lxxiiii.
Miscellum lx.
μισθὸν φέρειν xxx.
Missio

Moduli aquarii, erogatorii. 88
Mœror xcvii.
Mœrens philosophia lxi.
Mœstitia xcvii.
Moralitates cxi.
Moram intercedere xv.
In mora esse xv.
Morię encomiū Erasmi v.
Morosus stomachus xci.
Desuo more decedere. xxxiiii.
Morus v.
Mucro lxxxv.
Muricatę semitę lxxxviii.
Mulsum cxi.
Mulsa officia xci.
Multare libertate xiiii.
Mundus cxi.
Mundus muliebris, liiii, lxvii.
Munera cix.
Municipes liiii.
Mutices lxxxviii.
Mutuari xviii, cx.
Mutuum reddere xviii.

N

Nata res ii.
Natalis resurrectiōis. 25.
Natales alteri lii.
Natalib. restitui lii, lxxii.
Natales lxxx.
Natura comparatum est. xxi.
Natus c.
Necopinās, Necopīato, lxxxix
Negociari ære non suo. xviii.
Negociari per puincias xviii.
Negocia gerere &c. lvi.
Nepores cvii.
Ne sic quidem male xiii.
Ne vis xviii.
Nexus xlvi.
Nexu solutus xxxiiii.
Nexum inire lxxii.
Ni lxxii.
Nil aliud q̄ lxxxii.
Nihil libentius faciam q̄ &c. folio xliii.
Nihildum ii.
νικᾶν πρὸς δίκην xxxi.
Nimius animi xxxvii.
νόημα xiiii.
Nomades lxvi.
τὰ νομαδόμενα lii.
Nomen lxi.
Nomen expungere xxxi.
Nomen dare lxi.
Nomina iiii, xliiii, xcvii.
Noīa exiger. iiii. dare & suppri mer. viii. facer. xvii. recitar. 97
Ad noīa respondere viii.
Non ita me experti xviii,
Non quire xxxiiii.
Noue tabulę xvii.
Noxa seu noxia soluti. xxxiiii
Ob noxam dare xxvii.
Noxam capere & concipere & contrahere xxxix.
Noxa lxxxv.
Noxa eximere lxxxviii.
Noxam nocere xcii.
Noxalis actio xcii.
Nullusdum ii.
Numa Pompilius cxi.
In numerato esse seu habere folio lviii, xcvi, cii.
Numeris omnibus xcix.
Numerum augere xxiii.
Numerus adamussim. xxviii.
Numerus l, lxxx.
Numeri supni & inferni. cxi.
Numina xxix.
In suis numis esse xii.
Nunciatio, Nunciare, lvi.
Nundinę Pontificis cv.
Nundinari cix.
Nunquid causę xv.

Ξ

οἱ ξενίας διωκόμενοι xxii.
διξενίαι φίλγοντες xxii.
ξένια ἐνδιχόμενα lii.

O

Obducere callum lxix.
Obducere frontē. xcvii.
Obiter xxviii.
Oblata religio lxxii.
Obnoxius animus lxxiiii.
Obnoxia munera lxxiiii.
Obnunciare lvi.
Obnunciare diras lvi.
Obrepere lxviii.
Obrogare xciiii.
Obscœna auis xiii.
Obscurare xxx.
Obseruare iudicium lxxxiii.
Obstrepere lix.
Obstringere bis vi.
Obsoletum lix.
Obstringere religione. xlix. cvi
Obstupescere xlix.
Obtestari xlii.
Obtrudere ob oculos i.
Obuenientia bona ix.
Occalescere xlix.
Obuentiones ix.
Obuenire iiii.
Occupare lxvii.
Ociari lxxxvi.
Ociari strenue & actuose. xlv.
Octouiri Prętoriani libellorū magistri iii.
Oculum adiicere lxvii.
In oculos incurrere xx.
παρὰ πλὺν ὀφθαλμίαν. xxviii.
Offendere apud &c. ciiii.
Offensator ciiii.
Offensans Venus ciiii.
Offerre se liti. lxxxiii, lxxxv,
Offerre religionem cvi.
Offerre se deposito & liti. fo lio xxxix.
Olfactorium xlii.
ὁμαλίζειν xcvii.
ὁμιλίκες lxx.
Ominari xxv.
ὁμοεθνεῖς xx.
ὁμοπάτωρ lxxx.
Operarum prestatio. xxxv.
Operęprecium iiii.
Operęprecium ci.
Opis redēpturā vincere. xxxi.
Opinatio xvii.
Opinione cauere lxxxix.
ὀπαλομανία. & similia ii.
Oporter xli. & lxxxii.
Opsodędali xlix, cvii.
Opsodędalorū mācipes l.
Opslogus xlix.
Optatiui vsus elegans. xxxi.
Optatiui pręteris vsus. lxxxiiii.
Optime de se mereri liii.
Optimo iure lxxxix.
Oratiopis mutatio post paren thesim xxxv.
Ordines lxx.
In ordinem redigere xxxvi.
Ordines in ecclesia nunc præ posteri cxi.
ὅρκος xlii.
ὄρμῃ lxxix.
Ornatus cii.
Ornamentum cii.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Orthodoxi philosophi cvi.
Orthodoxa religio cxi.
Oscines aues lix.
ὅταν τάχιστα ἐγχωρῇ iiii.
Oxymoron v.
ὀξύμωρον l.
ὀυδ' ἐνπω ii.
ὀυδ' ὅτω κακῶς xiii.
ὅτῳ xxxiii.
ὕυτως ἔχω xlviii.
ὕυτω τέθνηκα xlviii.
ὀφεως ἔνικα xxxi.
ἀμαγέρουπερ xliii.
ἄφγε xii.
ἄφγε καθ' ἡμᾶς lxvii.
ἄφγε πρότερ ἐγγύην xxi.

P

PAcis alumnus cxii.
Pactum iiii.
Pagine in rationibus ix.
Palęstra ciiii.
In palatinum ergastulũ asciri bi so. xxxix.
παλιγγενεσία liii.
Palladis ædes iiii.
Panegyrici figurati v.
Panisci cvii.
Pantolabi lxvi.
παρὰ xxii.
Parabile l.
παράγγν xxxviii.
παραγγελία lix.
παραγραφαὶ lxviii.
παρακμάζν xxxii.
παραλελογισμένω ciii.
ὧν ὧδ' παραντίκα vi.
παρασήματα iiii, xix.
Parasiti xlviii.
παραδέναι xxxi.
ὧν ὧδ' παραχρῆμα vi.
παραχωρῶσι ἐργολαβίας folio lxvii.
παρασάγν xxxvi.
παρασύρν xxxvi.
Parem esse xciii.
παρευχλν lix.
πάρεργον xcix.
Parerga xcix.
παρικμακῶς xliii.
παρισάναι xxxviii.
παρισαδν lxxii.
Parma alba & pura xxix.
Parœciæ ii.
ὧν ὧδ' παρόντ lvi.
ἐκ τῶν παρόντων lxxix.
παῤ ἀδὲν ἧλθον &c ii.
Parochiani vulgo latine curiales fo. ii.
Pars liii.
Pascha xxv.
Pauperiem facere xc, xcii.
Peculiatus Peculiosus xiii.
Pecunię in sacris ędibus. xxv.
πέμπω lii.
πένης lxxii.
Pendere animi xxxvii.
Pensum xcii.
Per xciii.
πέρας xc.
Perceptus ciii.
Peregrinitatis rei xxii.
In pegrinitatẽ redigere. xxii.
Perferre cii.
περιβεβλημένος cv.
Pericles lii.
Periclitari ingenium lix.
Periculum a cap. propulsi. lii.
Periculum creare xc.
περιγινομν iii.
περιοδικαὶ ἀπεκτασάσεις vii.
περίσσετος lxxii.
περισοιχίζεσθ lxvi.
Peristylia lxi.
περιτέμνν xii.
Perputata ratio xciiii.
Perscribere xix.
Persecutione persequi, xxxv.
Persecutione cadere xxxv.
Persecutorię actiones xxxv.
Persona xxix.
Personam abiicere xxix.
Personam induere xcvii.
Persuasio plena cxi.
Petitiones lxxiii.
Petrus Amicus lxxxii.
πέφυκε xxi.
πεφυκῶς c.
Phellos liii.
Philocalia xxix.
Philius Iuppiter vii.
Philocalia lxxii.
Philosophica genitura vii.
Philologia liiii, lxxx.
Philtra xxix, lxxii.
Pignerari lxxxviii.
Pignus xxxvi, xlvii, li.
Pignus imperii xxxvi.
πίστις xxxviii.
πίστις διδόναι xxxvi.
τὸ πίστον lxviii.
πίστα διδόναι xlii.
πιστευόμενοι παρά τινι xxxi.
πιστῶσαι lxxi.
Pistrinum lxxiiii.
Pithо cvi.
Placita cv.
Plagiarii pontifices lxxvii.
Plagium cvii.
Planipes liii.
Plauri locus lxxxii.
Plebiscita xviii, liii.
Plinii locus lxi.
πλεῖος xli.
Plus petere cxi.
Pluracademia lix.
Pluuias aquas colligere li.
Poculum erroris propinare. lii.
Pœnitere xxxviii.
Pœnitentiaria impunitatis officina xxxix.
ποδήν cxi.
Poli ciiii.
Polire iiii.
Pollicitatio v.
πομπὴ θεάν xx.
Pondo xx.
Pondus excutere xx.
Ponere animos xlviii.
Pontificales cœnę cv.
Pontificis nundinę cv.
Põtifex vertex summus rerum fo. cviii.
Pontifex Sinon cix.
Pontificum licentia cix.
Pontifices diuo Perro diffamati cix.
Pontifex vitæ & necis arbiter cxi.
Pontifex cxi.
Pontifices plagiarii cv.
Pontifices contumaces xx.
Popularis liiii.
Populares l.
ποριζεσθ xxxix.
πόριμον xcv.
πορισμὸς xcv.
Porticus lxv.
Possessionem continuare & fer uare lxvi.
Possessio lxxvi.
In posterum lxxv.
Postliminium xcii.
Postulare suspectum & suspecti ciii.
In potestate esse lxxxiiii.
Præceps adolescentia &c. xliii.
Præcipio lxxv.
Præcipitare xlvii.
Prædiceres & similia xxxi.
Prehensiones xlvi.
Prehensare lxxii.
Præire xxvii.
Præiudicium xv, lxx.
Præiudicium cęcum lxix.
Præiudicata vi.
Præliares dies lxi.
Præperes lix.
Præpositiones lxxv.
Prædiari xxx.
Prærogatiua xxi, xxv.
Præsanata vomica &c. xcv.
Præscriptiones lxviii, lxxxiii.
Præscriptio secularis, centenariatrisecularis lxx.
Præscribere lxxxii.
Præscriptis verbis lxxxv.
In præsenti præsens & præsentia vi.
Præsens & præsentanea causa. xxv
Præsentarium iiii, lxxxviii.
Præstatio solennis xi.
Præstatio operarum, xxxix.
Præstare lxxvii.
Præstare culpam ciii.
In præteritũ dare ius. lxxxviii.
Adimere xcvi.
Prætextatus xcix.
Prætoriani Octouiri &c. iii.
Præst est xxi.
Pragmatica sanctio xc.
Precarium cix.
Precium operę xcii.
Premere iiii.
πρεσβύτερν lxxx.
πρεσβεύτ cviii.
Primigenius, primigenia. xxvii
Primigenia nouæ xxvii.
Primo quoq; tempore iiii.
Prima quaq; die iiii.
Prima quaq; occasione iiii.
Primũ, deinde xliii.
Princeps lxxvii.
Principatus animi cvii.
προαγγελεῖν xxxviii.
Probari in vulgus & ad populum vii.
Probare lxxvii.
Probatum arbitratu xcix.
In procinctu viuere xcvii.
Procurator lvi.
Procurare procurabile cvi.
Prodeambulo liii.
Producere, Productores. 38.
Producere reos xxxviii.
Prodere exemplũ. iiii, xc, cviii.
προεδικὸς xcix.
Professitium peculiũ. lxxviii.
Proferre se xxxviii, xli.
Professi quí vulgo lxxxii.
Programmata xii.
προκηδν xxvii.
προσίειμι ix.
πρόκριτοι xxxvi.
Prolatare lxxxvi.
Prolectare lxxxi.
Proletarii xi.
πρόληψις xliiii.
Prolicere lxxxi.
Prolixum lxxx, xcix.
Prolusio xxiiii.
Promptuariũ benignitatis. 88.
προοδοποιεῖν xxvii.
Prophetię xcv.
Propius nihil factum ii.
Propulsare ignominiã. lxxxiiii
Proripere se xxvii.
Proritare liii.
προσβάλλειν xxx.
Proscribere xii.
Proscriptiones xii.
Proserpere lxxix.
Prosopopœiæ theatricæ. cxi.
Proftratus cvii.
προστίβειν cviii.
Prosubigo liii.
Prouinciales vi.
Per puincias negociari. xviii.
προσαγωγὴ ii.
προσάπτειν xxxvii.
προσβολὴ lxxv.
προσιμαρρύον lxxxi.
προσέρχεσθ ix.
προσθήκη ii.
προσίεσθ lxxviii.
προσκατάβλημα. ii.
προσνέμειν xxxvii.
προσοδοι ix.
πρόσοδος xxxix.
προστάττειν xxxvii.
προφασίζεσθ xv.
Proxeneta lxxi.
Prudentia communis xxvi.
πρῶτον, ἔπειτα. xliii.
Psychagogos cxi.
Publica via lxxx.
Pultes xlix.
Pulticulæ xlix.
Pura parma xxix.
πυρίου cviii.

Q

QVa de re agitur xciii. xliii.
Quæstoria decreta cxi.
Quæstorius cii.
De quercu fata xxix.
Quí pro quis & qualis. lxxii.
Quilibet lviii.
Quid te futurũ &c. xv. xxix.
Quidẽ. xxxiiii. Quilibet. xciiii
Quid aliud q̃ xc.
Quo defectiue xxxiiii.
Quo iure, quaq; iniuria, lxvii.
Quo libẽtius, quo min?. xviii.
Q; pro vero seu igitur lvii.

R

RAncescere rancidus. xii.
Raptus cviii.
Rationes calendarim recognoscere. vi. Conturbare. ciii.
Ratio & mens præsidium animę xciii.
Ratiuncula ciii.
ῥαθυμεῖν xxxii.
ῥαθύμως ἔχειν xxxii.
Rebelles morbi xcv.
Recensio lxix.
Recipere lxxxvii.
Recitare nomina xcvii.
Reconcinare cii.
Recta controuersia lxxxii.
Recte lxxix.
Recte cõstituta pstuasio cxii.
Redẽptură opis vincere. xxxi.
Redire ad ingenium xxxiiii.
Redigere i peregrinitatẽ. xxii.
Redigere in ordinem. xxxvi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Redire ad incitos xxxvii.
Rediuiuus xiii.xxxi.
Reducere ad frugem &c. xcvi.
Referre lx.
Referre inter ſuperos &c. iiii.
Referre in album xxii.
Referre in medium lxvii.
Refractus xxxix.
Regerere,Regeſta. xix,lviii.
Regiſtra vulg. xix.
Religionis implere xlix.cvi.
Religione obſtringere.xlix,cvi
Religione ſoluere lxvii.
In religionem trahere. lxxii.
Religionem offerre. lxxii.cvi.
Religioſum viſum eſt lxxii.
Rem factitare ii.lxxxvii.
In rem ſuã vertere, lxxxvii.
Renunciare xxxi.
Repetens,repetitus lviii.
Reponere,repoſita lviii.
Repoſitorium xlii.
Reprehendere,reprehenſi.xxxix
Repromitto, repromiſſio ſo-lio xvii.liii.
Reliqua,reliquari xlvi.
Reliqua trahere xlvi.
Res nata ii.
Reſcindere cxii.
Reſisto lxi.
Reſpõsitare. xcv. xcciii.
Reſpondere ad noſa. lxxxviii.
Reſcripta iii.
Reſeruationes lxxxviii.
Retracti xxxix.
Reuocari lxx.
Reuocare ad tabulas teſtamen-ri per tranſlationem cix.
Reus voti lxxvi.
Rapſodi xiiii.cviii.
Rapſodia xiiii.cviii.
Rituales libri cvii.
Riuales diuorum cxi.
Rogationem perferre lxxv.
Rudus rediuiuum xiii,xxxi.

S

SAcerdotes cxi.
Σάκωμα,Sacoma lxxvii.
Sacra operranea l.
Sacrę fiduriæ cvii.
Sacramenri iudicium xviii.
In ſalebra hęrere lxi.
Saluis auſpiciis &c, lix.
Saluſtii locus liiii.
Sanctius cubiculum l.
Sapiens xxvii.
Saliares cœnę xlviii.
Sanctiores rationes iiii.
Sartę tectęq; fortunę viii.
Sartum & tectum xi.
Sata de quercu xxix.
Satin ſaluae i.
Satiſdatio xvii.
Satiſdato promittere xxxi.
Satiſfactio xvii.
Saturica ſeu ſatyrica xxxii.
Saturni ædes iiii.
Scenę ſeruire lxxii.
Schiſmatica ſeceſſio cxii.
Scientia xlv.
Sciſcere, Scitum xxxiiii.
Secluſorium xlii.
Secretarii iii.
Seculare lxx,lxxiii,xciiii.
Secundus vi,lxx.
Secundarius locus liii.
Securi cxii.
Secus xcvii.
Σισάχθια, xvii.
Semel lxxv.
Σιμμετροσωπία xxix.
Senatum dare lxix.
Senſus communis xxvi,cix.
Senſus,Senſa xiiii,lix.
Sententiarum numerus vi.
Sequi cauſam xx.
Seruare ſuum lxi.
Seruare poſſeſſionem lxv
Seruire ſcenę lxxii.
Σίτωσις xii.
Si aliquãdo ſubaudiẽdũ.xcvii.
Sic ſum xlviii,
Sileni cvii.
Sinon cviii.
In ſinu.iii. Sinus lix.
Sinum contrahere lix.
Σκέμματα xxvi.
Σκέψις. xxvi. Σκήψεις. xv.
Σκιαγραφὴν Σκιαγραφία. xxxiii
Scita.lxxxii. Scitamentum. l.
Pro ſocio actio,xxxv,lxxxv.xci
Sodales Franciſcani xxvii.
Sodales,lxxxi.Sodalitia, xlviii.
Sodalitati dare nomen lxi.
Solenne &c xi.
Solicitare xc.
Solœciſmus,Σολαικισμὸς lvii.
Soluendo xlvi.
Soluere legibus & religione. lx vii,lxvii.
ſo. xxxiiii.
Sonticus morbus liii.
Sorbore cv.cix.
Sordidatus xv.l.
Soteria xlv.
Σοφία, Σόφισμα xxxi.
In ſpeciem xxxi.
Species.xcv. Specioſum. cx. lviii.
Spicilegium xcii.
Specillum lxii.
Spirare xc.
Spiritus tollere &c. lxxvii.
Splenia xcvii.
Sponſor. lxxxii. Spõſio.xxxii. lx.
Stadii flexus xxvii.
Στάθμη ἀκριβὴς lxx cvi.
Stare xcvi.
Statarii,& ſtatarię cõcedię.74.
Statio, xiiii. Statiua.xxvii.
Statiuę ferię xxxix.
Statores.xliiii.Statarii. lxxx. v.
Statuere vi.
Statuere exemplũ, lxxii,cviii.
Status vulgo vii.
Status cõtrouerſiam pati. lxv.
Status integri eſſe lxxii.
Στατικολογεῖν Στατικολογία,&c lxxvii.
Stemma xiii.
Stipulari.&t.Stipulatio4.xviii
Ex ſtipulatu actio xxxix.
Stipulationum verba. xxvii.
Stoici lxxv,cx.
Stomachus lxxii.
Στοχάζεσθαι xxx.
Στρατηγικὰ κόσμια cx.
Striatę veſtes cx.
Struere, & ſtructile opus xlix.
Studere,ſtupidus xvii.
Stuprum offerre lxxxiii.
Suada xcvii.
Subducer&c.xxvii,xxxvii,lviii
Subiunctiui modi vſus lix.
Subſequi xxvii.
Subſtruere,Subſtructio lx. lx.
Subſidium xlv.
Succedere ſub manus xlv.
Succeſſorẽ viuẽti emittere. 84.
Succeſſorium educere lxxx.
Succidaneus lxxxix.

Succinctus cv.
Sugillata, Sugillatio lxxii.
Suum æs xii.
Suum ſeruare xxxv.
Suum totum eſſe xxx.
Summa xxxvii.
Summis in ſuis verſari xii.
In ſummã proficere.xxxvii.
Ad ſummã prinere. xxxvii.
In ſummã rei eximi lxvii
Summo die fungi cix.
Summouere vicinos.lxxxviii.
Supereſſe iii.
Superior locus &c.xi. cix.
Superne xciiii.
Suppar lxxvi.
Suſtinere xxxiiii.
Συγγράμμα ἔχειν lx xxiiii.
Syngrapha v,li,xcviii.
Συνεκκριτικμὸς vi.
Συμφορὰ xvii,xxii,xxxvi.
Συγχώρημα, lvii.
Συγγίνεσθαι xxxvi.
Συλλογίζεσθαι xxii.
Symbola 92.
Symmetria cxi.
Συμπάθεια.ciii,συμπαθῶν. 37.
Συμφέρον xxx.
Συμφωνία xxx.
Συμποσιακὰ ἀπορήματα vi.
Συμπόσιον lvii.
Συμπόσιον xxvi. Σωκράτης,xxxiii
Συνδεσμος lxxv.
Σχήματα.xxix.Σχολαζειν.xlv

T

TAbulę bis xvii,xc.
Tabulę nouę.xvii.primę & ſecundæ cix.
Tabulis obſignatis agere. xc.
Τάγματα cxi.
Tamen ne xvii.
Τέχνη πλὴν ἡμέρων lvii.
Tectorium xcix.
Tęda cx. Τελωνάρχαι. xii.
Teneritas xciii.
Tempeſtiuum lxxxvii.
Temporariũ theatrum.lxxii.
Teſtatum xxxvii.
Teſtimoniũ denunciare. xcii.
Τετραμμένα lix.
Τετραπόδων ἔλαιος νόμος.92
Τετραμμένα τὰ xlix.
Themis xcv
Theoria,Theoretici. lxi.
Theoremata lxxv.
Theriſtrũ,Thiara cvii.
Τιμαλφῆς. lxx.Τιμήμα, xi.
Τὴν ἀμιὼ κομίζεσθαι lxv.
Τὰ ἀμιώτατα, xxix.
Τιμωρία, ἔχειν xxxiiii.
Tyrones & tyrociniũ.lxxiiii.
Οἱ τυχόντες xxxvi.lviii.
Τόγε κατ' αὐτὸν xi.
Τὸ κατ' ἐμὲ v.
Tollere xiii,xx.
Tornati verſus vi.
Torpere xlix.
Τὸ λαχιστον xi.
Trabeati cvii.
Tradere per manus xvi.
Traducere,xciii.Tragulæ.xii.
Trahere in religionem lxxii.
Tranſcribere ix.
Tranſlatio ſemel ſuſcepta pfe renda eſt xxxvii.
Trãſlatiti9 &c.xxxviii.lxxvii.
Tranſigere xvii.
Ad triarios redire xxv.
Τριβόλοι.lxxxviii.tribules.54.
Tridui xci.
Triertachia xi.
Triobolaris xxxix.
Triſecularis præſcriptio. lxx.
Tunica xli.

V

VAcare poſtulatis lxix.
Vacatio lxxi.
Vadimonium deferere impu ne non licet xxxii.
Valere ad vulgus &c. vii.
Vectigal xxxix.
Venalitiarii xxvii.
Vendibilis &c. lxx.
In verba adigere xlii.
Vergere lxxiiii.
Vero xxx.liii.
Verſare ſcripta vi.
Verſari in ſuis ſummis xii.
Verſiculus lix.
Verſuram facere.xviii,lxxv.
Vertere vitio,& vertere ĩ crimen & vitium i.
Vertere in rem ſuam,lxxvii.
Vertices mundi cvii.
Veſtiariũ comitat9 interior.33
Veſtiarium l.
Veruecina xlix.
Viarum differentiæ lxxx.
Viatores xliiii.
Vicaria ſalutatio lxviii.
Videre xxvi.
Viderit & ſimilia cxii.
Vidua ſtarumina vii.
Viduę vlmi vii.
Vincere licitationẽ &c. xxxi.
Vincere redempturam operis,fol. xxxi.
Vincere litem iudicio.xxxi.
Vindex xviii.
Vindiciarum lex xviii.
Virginem imminuere &c.fo-lio xxvi.
Vitationes lxxiii.
Vitium afferre,offerre, & addere xxvi.
Vitium obueniſſe lvi.
Vitulina xlix.
Vlcera lxxxvii.
Vlcus attingere lxxxvii.
Vnde tibi frontem & ſimiles orationes xxxiiii.
Vori reus & damnatus.lxxvi.
Vrbana villa xi.
Vſu venire lxxiiii.
Vſurę mẽſtruę erãt vi.
Vſurpare lxv,lxxi.
Vſurpare ius xxxiiii.
Vtopiana inſtituta vii.
Vt xii,xciiii,cv
Vt hoc ſeculo & ſimilia.lxvii
Vt pro ne non lxxxix.
Ad populũ & vulgus valere, probari vel frigere vii.
Ad vulgus lviii.
Vulnificus ſtilus lxxiii.
Vultuoſus xcv.
Xenagogi liiii.
Zygoſtatica fides lv.
Φαντάζεσθαι lxi.
Φθῶ xxxix.
Φέρεσθαι δόξαν lx.
Φέρειν μισθὸν lx.
Φιλίππικοι xc.
Φιλολογία, xxix.
Φιλοσοφεῖν Φιλοσόφημα. xxvi
Φιλοπαίγμων xc.
Φροντίζειν,Φρόνιμα, xxvi.
Χαλᾶσθαι xxv

Universidad de Deusto
Biblioteca

χρεία lxxiiii. χρῆσθαι ἄναι lxxiiii. χρῶνται τῷ δικαίῳ xxxiiii.
χρέων ἀπωλεκρεῶν viii. χρεῶν ἀφικοπαὶ xvii. τὰ χρίσματα lxxxii.
χρέων πλεόνεσσ viii. χρηματίζειν lxix. τυχολογεῖν, τυχολογία, cv.

Hęc sunt in hoc opere Epistolarum reponenda

Fo.17.p1.ii.ωεζὰ. Fo.16.p.1,ἐυὐθεῖαν,& ὑπυγχάνειν. Fo.17.p.2,responderim. Fo.12.p.2.ver.41: ipse me. Fo. 24.p.1.ver.32,vices,& probatissimarum. Fo.26.p.2.ver.25.quum vestræ.&, ac pro. Fo.29. p.2 ver.15.sub mis. Fo.33.p.2.ver.34, inclarescerat. Fo.47.p.2.τινὸς καὶ.p.2.ver.25,frequentia:& lysias. Fo.49.p.2.ver.24, vt me sol. Fo.51.p.2 ver.34,habes. Fo.57.p.2.ver.30,vt mihi. Fo.58.p.1.ver.7,alius ist. Fo.61.p.1.ver.14.φράσαι.36,vt ita loq.)p.2.ver.29.ωῦ. Fo.64.p.1.ἐχήματ.pa.2.ver.8.statam.& 42,ἐξέσω. Fo.55,p.2.ver.14,vtiq; poss.& 43 ὄντε αὐτός. Fo.69.p.1 ver.7.quę acriori.& 25,(vt sic dicam).p.1.ver.4,q̃ cui inf.& perisylio. Fo.71.p.1.ver.4, ciuilitatē. Fo.73.p.2.ver.28,somno. Fo.74.p.1.ver.14,is.cūq;. Fo.84.p.1.ver.4,nat⁹ haud. Fo.45.p.1.ver.ωρος. Fo.87.p.2.ver.35.censos. Fo.88.p.1.cælitum. Fo.90.p.2.ver.10,cum eas res. Fo.96. p.2. ver.34, naturaq;. Fo. 99 p.2.ver.31. ωεῤῥωται. Fo.104. p.2.ver.16,parti hominum prę.ver.36,suspiciente. Fo.113 p.1.ver.17. Acqui ren.p.2.ver.11,πύκα.& libros,& triumpho. Fo.115.p.1.ver.26.luxurie. Fo.116.p.1.ver.9,emeritę.30.paucis annis illustr. Fo.117.p.2.ver.18,nã tu de eo. Fo.118.p.1.42.fateat.pa.2.ver.3.κατήχηται,dicti. Fo.119.p.2.ver.12.legi.& τῇ ωρόσθεν.p.2. ὑπερέχουτ. & σωιεῖδᾶ. Fo.120.p.2.ver. 40. Hic.42. quæ tu mihi vit. Fo.22.p.1.ver.22. impetras. Fo.123.p.1.ver.10.dele non.34.τὶς οὐκ ἂν.37.exuper. p.2.ver.11 ὡς ἂν εἴ ὡς ἔρα. Fo.124.p.1.ver.22. ὧν ἀκήκοα. Fo.125.p.2.ver.30.Vidi. Fo.126.p.11,ver.xi.τὸ κωμ.& 29,agnoscam.pa.2.ver.2,dele nunc.& nihil nunc .20, lectitet. Fo. 127. pa. 1. ver. 12. auspicato. &. 19. indulgentius. Fo. 128.pa.1. ver. 25. necessi& 35.quicquid id est.pa.2.ver.1.inceptum. & 26,facias. &,ac videri significes. id quod. Fo. 129 pa.2. ver. 23. rubore. Fo. 130. pa.2 . ver. 3.& dele non. & 14.vecordia. Fo. 131. pa. 1. ver. 27. exillimo. Fo. 132. pa.1.ver.41.μισοκάλων.pa.2.ver.2.exigēdi.& Seguiero. Fo.135.p.1.ver.43 exoleuerat. Fo.36.p.2.ver.ambitio Fo.137.p.2.ver.10.plausum sic,& 23.futuram deinde,si.& 35,fruerer. Fo.138,p.1.ver.42.nō perinde cedere con. p.2.ver.6.velim.& 42 εὐπρόσφατος. Fo.139.p.1.ver.6.duxerim,& 21,isthinc ad me. Fo.149.p.1.ver.31.tabificum.& 49 possis,siquidem.& 43 ex eo quo.pa.2.ver.40.huius ego ærum.

In Grecis epistolis

Fo.i.p.i.ver.xxvi.χοίλῳ καὶ κτῇ.p.ii.ve.xi.τῇ ἐμῇ,& xxxi.κοινωνήσῃς.& xxviii,κομισαμένῃ παῖ, τρεπᾶν ἐς τὸ κοινὸν εἰσᾶνθις ωεσ. Fo.iiii.p.i.versi.iiii ἰχθῦ.& xiiii,ἐδιπόκρτ.& xx,ὄμεσι. Fo.v.p.ii. ver. xxxix,ζῆιρ ὦ ὑμᾶ. Fo.vi.p.i.ver.xxxvi.καὶ ἅθ' ἓι.& xl,ἥνωτ. Fo.viii.p.i.ver.v.ἥρας. Fo.ix.p.ii.ver.xv.ωρος xlii.ἤδιωώμυθ', Fo.x.p.ii.ver.xviii ἦρ ἂρ τυχ.&.xxxvii.ἀνάζεσφομώφ. Fo.xi.p.ii.ver.xv.ωρος Fo.xiii.p.ii.ver.xxvi.χρώντ. Fo.xiiii.p.i.ver.xx.ἀναπεπ.p.ii.ver.xii.ἀσφ.& συγκατ. & xxii. τὸ δημ.& xxvi,.ἤδασκθὴ ἐπέρχεταί μοι,& xxxviii,μικθάν. Fo.xv.p.i.ver.xv.τῶν κτίσιν τῶν καπειμ.ver.xviiii.ὅισεν ἔφασαν τὰ.xliii,πξοκαλουμένων.pa.ii.ver.38.ἀποδιορθμηίμεν. Fo.xvi.p. i.ver.xvii.ἀνκκ.& xxx.ἀπκμ.& l.ἐφθαρὰς,ἐς τὼ. Fo.xviii.p..ver.xxxix. πξοπιτ ἐσῆς& παῖς τῶτθρόν.p.ii.ver.xxxv.ὑμέτ. Fo.xix.p.i.ver.xii.σιμνολόγες. & xx,συμπεπνθόπος. & xxix. ἐπιτρόσω.& l.καλοῦμαι.p.ii.ver.xviii.π καὶ ἥν. Fo.xxi.p.i.ver.iiii.ἀμφὶ τῇ.& viii,παιδόμ.& xxv,ἐν λῶ λῆτ.&c.& xlv,ὑπομιμνσ.p.ii,ver.x.σαδιοῦς. Fo.xxii.p.i.ver.xiiii.Διαπλάσιόν & πξοσῆκεν xlv,ἀμπιχ. Fo.xxiii.p.i.ver.xliiii.δοκῶ.xlviii,ἡμᾶς,& xlix,καὶ δῆτ' ἔφιω ἐγὼ.& li,πῖπτω δ' ἐφιω ἐγὼ. Fo.xxv. ετως .p.ii.ver.xlii.μοι. & xliiii,ἐπιπεπόθημμήν. Fo.xxiiii.p.ii.ver.iiii.δέξας.& x,πεῖς ἡμᾶς. Fo.xxv. p.i.ver.iiii.σκέψις,& xi.,δένσ.,ἄρ' ἂ ἄν.& xxxiiii,μαθόλλς.

Gulielmus Budæus Richardo Paceo S.

VDeret me iterum prouocatum iãdiu tibi non rescripsisse: si mihi quoquo modo incuria [a] vitio verti posset. Quinto Idus Decembres Brugis tum agens scripsisti expectari in dies a te editionem libri tui, de fructu qui ex doctrina percipitur: eiusq; vnum exemplar mox te mihi missurum. Literis tuis acceptis, incerto rumore audiui in Vrbem Romam legationis obeundæ gratia primo quoque die te profecturum. Quare etsi auebam amicitiam tecũ hoc genere officii, vicissitudineq; scribendi in posterum contrahere, sustinendum tamen esse existimaui, quoad certiorem de te nuncium mox haberem. Nuper autem ad me ex comitatu Regis scripsit Normania [b] regius caduceator: te quum istic ipse esset, scisciatum a se esse, ecquid Budæum nosset: & [c] satin salue ageret: verbisque tuis ille iubebat me poscere, si rei cuiuspiam quæ vsquam in Britannia esset, egerem, quæ quidem tui muneris esse posset. Te enim operam quandam strenuam & benignam cupere mihi nauare. Tum addidit quantum auctoritate & opibus in regno isto polleres: [d] quanta gratia apud Regem flagrares. Quo nuncio tantopere exhilaratus sum, vt in sinu fere literas tuas eiusque hactenus habuerim, obtio cuique amicorum ostentans: nonnullis etiam [e] ob oculos obtrudens qui mihi nimiũ literarum amorem vt damnosum crimini dare solent. Mihi certe ineptire ipse interdum in huiusce modi rebus videor præ lætitia, & magnificentius quàm pro meis spiritibus in publicum prodire, homo vtique nõ ita multum fortis proprię admirator: vt ne industriæ quidem satis benignus æstimator: vtpote qui ex officina mea prodeuntia [f] minoris indicare æquis ac bonis [g] arbitratoribus videar, quàm quanti esse possint siquando eiusmodi rebus gratia apud nos condigna accesserit. Quum autem [h] tabularum mearum rationem, quas in hac negociatione Philologiæ iãdiu conficio, ita ferme

a. Vitio verti posset) Liuius, Neminem id Fabio pœnam deprecanti suam vitio versurum. Dicitur & in crimen vertere, vel in vitiũ. Idem, Romanos mihi obiicis. & ea quæ gloriæ esse debẽt, in crimen vertis. ἐς αἰτίας ἔχεις. — Vertere vitio. Vertere in crimẽ vel vitiũ.

b. Regius caduceator) Caduceatores a prouinciis appellationes accipiunt.

c. Satin salue ageret) Liuius libro primo de Lucretia loquens, Quærentique viro satin saluet minime inquit. Quid enim salui est mulieri amissa pudicitia? Alibi, Vix enim salute mutua reddita quum obuiã egressus esset: Satin salue, inquit, Luci Volumni? vt sese res in Samnio habent? — Satin salue.

d. Quanta gratia apud Regem flagrares) Flagrare gratia sic dicitur vt flagrare inuidia. Tacitus, Flagrantissima tum gratia Pallas, & Appianæ cædis molitor Narcissus, agitauere, num Messalinam secretis minis depellerent amore Sillii. Cicero in Ver. Graui diuturnaque iam flagramus infamia. Idem, Syracusanum, vnam in domum reuocatis. Id est celebris erat, in ore omniũ erat. Alibi, In conuiuiis quę domestica flagrabat domus tota prætoria studio hominũ atque cupiditate. Nec mirum, omnibus comitiis tot ac tantis flagitiisq; flagrabant. Id est, celebrabantur. — Flagrare gratia, inuidia, infamia, &c.

e. Ob oculos obtrudens) Inuitis & auersantibus ostentans, vt inquit Donatus in Hecyram.

f. Minoris indicare) Indicare æstimare. Videbis latius in Annotationibus prioribus. — Ob oculos obtrudere. Indicare.

g. Arbitratoribus) Est in gloss. de contemptu rerum fort.

h. Tabularum mearum) Tabularum mearum. Vide in pri. Annotationibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

inſtituerim, vt quæſtui quidem [i] nullamdum pagellam deſtinauerim, amí-
corum vero acceſſionibus totum ſemper codicem implere concupierim: ſic
mihi (niſi fallor) res ceſſit, vt fortunarum diſpendium non ſpernendum com-
penſare opibus poſſim copioſę ac multiplicis amicitiæ. Verum quum multos
amicos, in hiſque viros egregios, in patria quæſiuerim: quorum auctoritate
fortunis meis, meorúmque præſidium atque etiam [k] ſubſidium afferre ſæpe
numero mihi licuit, ſi animum & oculum [l] ad rem factitandam adieciſſem: ſic
tamen neſcio quomodo vt externis magis amicitiis rationem mihi conſtare
putem [m] inſani literarum amoris: quem multi etiam [n] vęcordem eſſe putant:
[o] iiſque amicis magis exultem, quibus vti nequeo vt rem ſaluam vel amplio-
rem faciam, ne fruí quidem animi cauſa, & familiariter interuiſere. Quò fit
vt externorum epiſtolas velut [p] exoticas merces ac vendibiliores elatius inter-
noſtros proferã ac vendítẽ. Adeo nihil [q] propius factũ eſt his alteris tuis literis
q̃ vt librum meũ de Aſſe exoſcularer, qui mihi clariſſima vna in prouincia toc-
ſimul amicos vno nomine talésq; cõciliauit: & tã luculenta [r] acceſſione rationes
meas auxit. Ais enim in amore, atq; etiã (ſi credere ipſe ſuſtineo) admiratione
mei ſocios tibi eſſe Linacrũ, Morũ, Tonſtallum, & Latymerũ cũ nõnullis aliis,
quorũ vt Tonſtallus & Linacrus epiſtolarũ cõmercio mihi iam coniũcti ſunt:
ita alii olim fortaſſe notiores mihi erunt, [s] ſiquando res ita nata fuerit. Hos
eoſdem tibi magnopere amicos eſſe ex libri tui recens editi lectione intellexi,
in quo cũ ipſo ingeniũ tuũ mihi Pacee doctiſſime eruditionẽq; probaſti, cũ vero
animũ iſtũ mirifice amplector & exoſculor: ſic literarũ ſtudio deuotũ & addi-
ctũ, vt ne in intimã quidẽ Aulam admiſſus muſis nunciũ remiſeris: aut ſaltẽ
ſemel earũ cultoribus dixeris. Quò magis cauẽdũ mihi duco, ne eã culpã admit-
tam in exiſtimationẽ mei, vt in hoc priuato oppidano q; ocio ceſſiſſe tibi videar
inter aulica munia ſatagẽti. Niſi ſi hęc laus fortaſſe propria eſt Regis rui, cui
tu clariſſimũ in libro tuo teſtimoniũ dediſtimõ tãtũ propẽſi in literatos viros
animi, ſed etiã literis nõ leuiter imbuti. Hoc autẽ poſterius vt credere tibi cum
aliquo vtiq; fidei tẽperamẽto in animũ induxerim potius q̃ fidem abrogarim
veluti Regi tuo & beneuolo & munifico benígnius iuſto teſtimoniũ reddenti,
ſic ſatis vel per ſe regiũ eſſe puto hac ætate literas admirari, earumq; ſtudioſos
ornare, honoríq; adeo doctrinã ipſam habere. Id quod de eo Rege haud dubi-
mihi perſuaſerim, qui Linacros, Paceos, Tonſtallos, Moros, Latymeros, & ve-
lutí cohortẽ quãdã palladiã in prętorio ſemper habeat, quo tãq̃ ſatellitio ſuc-
cinctus & inſtructus, viſendus Rex & auguſtior aliorũ Regũ faſtigio, procedat
in publicũ, procedátq; in cõſilia. Id ſiue verũ eſt, ſiue ipſe in maius imaginando
extollo: iuuat tamẽ reapſe ita eſſe credere, nec huiuſcemodi exẽplũ noſtrã hanc
regiã poſt hominũ ſuperſtitũ memoriã tuliſſe, fateri apud te ingenue aliquin
ipſam lõge Principẽ omniũ in occidẽte. Fatorũq; id mediuſſidius [t] fixo nec cir-
cũductili decreto imputandũ magis eſſe duco, q̃ regũ noſtrorum principũq;
vitio, qui nõ tã ipſi arte doctos homines arceri ab aula ſua volunt, q̃ ſemet ipſi
ab Aula docti vltro procul ſummouẽt fatali nimirũ aulicorũ elegãtiũq; inge-
niorũ diſſidio. Id quod ipſum quũ permulti etiã Aulicorũ mirabũde indigne-
tur, hauddũ tñ extitit [u] Curionũ aliqs q & de rep. & de re literaria hacten⁹ me-

reretur, vt fœdum illud diſſidium dirimeret, literarumq; decus Aulę Francicæ
accommodaret, tametſi Guido à Rupeforti Cancellarius eam gloriam affe-
ctauit, ſi per fatum Parcaſq; licuiſſet. Nam vt id vltro in mentem Principibus
veniat, ſpe maius eſſe putatur poſſe Carolum Regem defunctum, qui ad litera-
rum fauorem deriuare liberalitatis partem inſtituerat, vt creditum eſt. Huius
qui nunc regnat, vt natura felicior & vberior, omnésq; corporis animiq; do-
tes multum locupletiores atque inſtructiores, ita ſtudia & benignitas alior-
ſum detorta ſunt ſiniſtro quodam fato. Quod vero ad me attinet, annum iam
plus duodeuiceſimum agere inter aulicos deſii, quo literis prolixius liberiuſq;
vacarem: quum ſub mortem ſuã Carolus in aulam me euocaſſet iam tum ſtu-
dii literarii commendatione innoteſcentem, in quibus nonnihil profeceram.
Sed iam in ore præcipue hominum eſſe cœperam ob græcæ linguæ ſtudium,

[i] Nullamdum pagellam) Nullamdum: nullam ad hunc diem. Cicero ad Planc. At ego ei literas tuas dedi, nihildum enim ſciebat. οὐδέπω. Liuius, Nullodum certamine inclinatis viribus. — Nullusdum, Nihildum.

[k] Subſidium afferre) Subſidium eſt vltima acies quæ ad extremũ diſcrimen ſuccenturiata eſt. Id quod Græci ἐπίταγμα dicunt. Vnde fit, vt ſubſidium ſit auxilium & opitulatio pene ad extremum caſum ſeruata. Cæſ. Cæſar ſubſidia ad omnes caſus parabat. Plin. lib. xxxi. Quia ſæpe nauigantes defectu aquæ dulcis laborant, hæc quoq; ſubſidia demonſtrabimus. καταφύγια, κρησφύγετα. Tacitus, Subſidium rei familiari oraret deprecabundus, ἀφορμῶ. — Subſidium. ἐπίταγμα. καταφύγια ἀφορμὴ.

[l] Ad rem factitandã) Ad patrimoniũ augendũ. Terentius, Nunq̃ rem facies. Sic Cicero vti ſolet. — Rẽ factitare.

[m] Inſani literarum amoris) Eſt in gloſſ. de contemptu rerum for. — Inſanus.

[n] Vęcordem eſſe putant) Inſanus eſt immodicus, immẽſus. Cicero pro Milone, Quo in fundo propter inſanas illas ſubſtructiones facile hominum mile verſabatur. Et inſanæ vites Plinio, id eſt triferę. Vnde narium prouerbium, Optimũ eſt aliena inſania frui. Cuius idem meminit lib. xviii. Id eſt immodicis ædificiis alienis. Hũc autẽ immodicũ amorem literarũ non modo inſanũ multi, ſed etiam furioſum putant eſſe. — Optimũ eſt aliena frui inſania.

[o] Iiſq; amicis) exteris ſcilicet.

[p] Exoticas) Peregrinas, longe petitas, vt exotica vnguenta Plauto, quæ Cicer. de Orat. aduentitia latine vocat. — Exotica.

[q] Propius factum) Cicero ad Quintum fratrem, Propius nihil factum eſt q̃ vt ille occideretur. Et itidem pro Cluentio, Sic nunc propius nihil factum eſt. Id eſt paulum abfuit quin exoſcularer. παρ' ὀνδὲν ἦλθον τὼ δίδλον τὼ ἐμὼ καταφιλῆν. — Propius nihil factum.

[r] Acceſſione) Acceſſione, id eſt incremento & additamento. Acceſſiones etiam ſunt quę capiti accedũt id eſt principali, vt vulgo loquimur. Cic. in Ver. Act quarta, Ad ſingula medimna multi ſeſtertios duos, nonnulli quinq; acceſſionis cogebantur dare. Idem, Nec nummorum acceſſionem cogebatur arator dare, nec tertias quinquageſimas frumenti addere. Id eſt προσκατάβλημα, hoc ipſe poſtea corollarium vocat. Acceſſio etiam eſt προαγωγὴ ἐπίδοσις προσθήκη, id eſt quod ſenſim accreſcit, vt quum dicimus: accedit his, id eſt cumulum auget, ἐπιγίνεται τόδε. — Acceſſiones. Caput. Corollarium. προσκατάβ. προαγωγὴ. ἐπίδοσις. Res nata.

[s] Si quando res ita data fuerit) ſi vnq̃ occaſio fuerit e rerum euentu. εἰ ἴῳ τύχοι ἀφορμῶ.

[t] Fixo nec circũductili decreto) Circũductile decretum dicitur. antiquabile, delebile. Circũducere enim eſt & abrogare. Paulus de re iudicata, Acta apud ſe habita, ſi partes conſentiant, poteſt iubere iudex ea delere eſt, die circũduci, niſi vel negocium vel lis terminata eſt. Vlpia. de Iudicijs, Si is qui edictum peremptorium impetrauit, abſit die cognitionis, tunc circũducendum erit edictum peremptorium. Circũducere etiam inducere dicitur. Liuius lib. ix. de bel. Maced. Vectigalium locationes cum Senatus precibus & lachrymis publicanorum victus, induci, & de integro locari iuſſiſſet, Cenſores omnia eadem paulum imminutis pretiis locauerunt. Id Cicero circũſcribere vocat in Pręt. vrbana, quamobrem omni tempore Syllano ex accuſatione circũſcripto legationem præclaram cognoſcite. Et in Finibus. Circũſcriptis igitur iis ſubſtãtiis quas modo poſui, relinquitur &c. Id eſt ſublatis, inductis, obliteratis. — Circũducere. Inducere. Circũſcribere.

[u] Curionum aliquis) Curionum aliquis, id eſt eorum qui in curia ordines ducunt, hoc eſt in Aula, vbi ſumma eſt curia, quæ de rerum ſumma ſtatuere poteſt pro poteſtate & imperio. Maximus Curio Romæ dicebatur, cuius auctoritate curiæ, omneſq; Curiones regebãtur, vt auctor eſt Feſtus. Liuius lib. ſepti. Secundi bel. Punic. Inter maiorum rerum curas, comitia maximi Curionis vetus excitauerunt certamẽ. Qui nunc curati ſacerdotes vocãtur, Curiones latine melius dicerentur. Et curiæ ſunt vicinitates ſub eodem Curione conſtitutæ, quæ verbo græco parœciæ vocãtur, quaſi accolatus. & curiales ſunt, qui vulgo parochiani dicuntur. — Curiones. Curio. Curati ſacer. Curiões meli⁹ Parœciæ. Curiales.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quam ſine riuali tũ amabam. Quod quũ homines tũ noſtri mirarentur, rumor in aulam vſque manauerat (iam enim Regis, [f] non a ſecretis, ſed Secretarius eram) etſi ſtudia literarũ in abdito colerem procul arbitris & magiſtris: ne mireris tanto tempore parũ me profeciſſe. Poſt octauũ circiter mẽſem a morte eiuſdem Regis, cũ degenerare in comitatu a meipſo me ſentirem, occaſionem nactus ex aula me ſubduxi, nec vnq; poſtea ex quo ad ingeniũ meũ remigraſſe me ſenſi, perſuadere quiſq; mihi potuit vt denuo e ſtudio migrarem: etiã ſi alioquoties aulam ad aliquot dies adii, & Romã interim legatione [g] functus ſum. Quare quod ad me de pace ſcribis, quaſi in actu rerũ aulicarũ aliquæ meæ ſint partes, non patiar vlterius te errare. Volo enim vt intelligas nullũ me negociũ cũ aula, nihilq; plane cõmercii cũ aulicis habere. De quibus quid ſentiã, ex digreſſionibus meis in libro de Aſſe facile intellexeris, ſiquãdo tibi aliquot horas male occupare in animo fuerit. [3] Belli paciſq; munia eadẽ propemodum obeo. Reges Secretarios ſuos partim in hac vrbe, vbi cẽtenaria curia ſedẽ habet: partim in comitatu ſuo habere ſolẽt, libero tamẽ omnibus vltro citroq; cõmeatu. Vrbanis (vt dixi) adiũxi me ſemel ex quo aulã valere iuſſi. Hic enim familia noſtra penates ſuos nõ obſcuriſſimos habet. ex quibus duodeuiginti iiſdẽ parẽtibus orti liberi, hęredes duodecim patri [a] ſupfuimus. Proinde pacẽ votis tecũ adiuuare, nõ etiã cõſilio poſſum. quippe qui inter Aulicos eo demũ tẽpore verſor, quo Rex in hac vrbe manet, vnde iã annũ abeſt. Veruenimuero quoniã de fœderibus & pace tuẽdis cẽſere mihi nõ itẽ vt tibi datũ eſt in Principis cõſilio, iuuabit [b] in ſinu tuo ſuſurrare quid iiſdẽ de rebus ſentiã & audiã: quandoquidẽ tibi homini placido & humanitatis amanti conſilia pacis cordi eſſe video. γ τῆς ἐιρήνης μὴν οὖν πρόσωπον ἀγεννὲς καὶ φιλόπολιν μὴ εἶναι, τὸ δὲ ὅταμε χρὴ πάντων καὶ ἥδιστ', ἂν ἄν τις ἔξαγνος εἶκ, νῦν γε δὲ νοσοῦντων. σὺν γε μὲν ὃς φιλόπολις τὸ καλὸ χήρας ἐξὸν τὰ ἐπιτερπέα, ἀμφοῖν ταῖν βασιλέοιν πάντα τι φῆς διαφέρειν. ταῦτ' ἄρα νῶν ἐιρήνην ἄγειν, καὶ πᾶσι βάλλεις σὺν ὡς τιτθίδα τινὰ τῶν λόγων ὅσων, τά τε μαθήματα πᾶσι πρέπουσαν, καὶ πολίμου ὡς ὄλεθρον μυσάττῃ τε σὺ καὶ ἀποστροφον δ' εἶδεν ὄντα φῇ φιλοσοφίας τὰ πράγματα ὁ ἀμφοτέρων ἡμῶν φῇ βασιλέας ὧν ὧδ' πρόθεν χρόνῳ σφόδρα λυμαινόμενον σὶ δ' ἔι τῶν ὧθάδε ἀγχινοέρων, δοκοῖ μ' ἴσως τά τε κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰ κατὰ τὰς σπονδὰς σοφάζεσθαι, ὀκ ὁμοίως δέ γε δίκαι ἐμοί τε καὶ σοὶ φιλοσύχως διακάμπτοι, τὸς βρετανοὺς φασὶ νὶ μ' ἀσπίδας πῖς ὁμολογημένοις ἐφκσυχάσαν τε καὶ σέρεθρ τῆς πόσιν, ἕως ἂν βεβαίως ἔχοι σφίσι τὰ κατὰ τὸ τέρνακον. τότε μέντοι καλῶς καὶ πλέως ὠχυρωμένοι, ὀκ ὑμᾶς νῦν καθιᾶσι τῆς συμφωνηθέσιν ἐκέκραγεν, ὅτι ἂν τύχῃ ἀφορμῆς λαμβανομένους. ὅπω μοὶ οὖν ὅτι δὲ καὶ κατὰ δὴ πολὺ φιλῆ τῆς ἀσυνδρομηθέσιν ἐκεῖ ἐπιλέγοιτ'. ἀυτὸς μέντοι σοι σωπηδόκομαι τὰ δὲ καὶ κατὰ λῶς κάμνω, μέντοι καταὶ χώραν ἐρραίως, ἃ μὴ κῆ πολέω χρόνον, ἀλλὰ ξώντων γε ἡμῶν. ὅπως ἂν γεῖν ὧδ' ἴως ἀλλήλοις ἀνεπισείλαβ ἃς τ' ἔπιδρ ἡμῖν θέμις ἦ, ἄγε σοι καὶ τῆς σὺ φίλοις τοῖς ἄνδρ, γνώριμον τῶν φιλέων ἡμῶν πρέπει ἀφέσθ πρά τε τῆς τῶν πεπαιδομένοις καὶ τῆς μετὰ ταῦτα, ἡλικιωμένοις, ὧνπερ καὶ δι' ἄνωθεν κατὰ τὰς γονέας τὰς ἡμετέρους ἐν τῆς λόγοις ἀδιακωμῶν πρὸς ἀλλήλους ἐπισείλαπες, τὴν μνήμην τ' ἑαυτῶν φιλίας κατέλιπεν. ὁ δὲ δὴ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος ἔοικε μεν καὶ αὐτὸς ταῖς σωθήκαις ἐμμένειν πρόπρομένῳ, ταῖς τε μετὰ τῆν ἄλλων ὁμῶν ἐπὶ τῷ πεπρομένοις, καὶ τοῖς μεθ' ὑμῶν. ἐγὼ γε καμὲ δρᾷν. δοκέν τε καινοτομεῖν, πρὶν ἄλλοθεν ἢ ὑμᾶς τῆς ἄλλων ἀνὰς πρεσβεύσας ἢ πρὶ αὐτῶν καὶ τῆν αὐτῶν βεβαιώσας. Cæterum ſi tu ad me poſthac ſcribere viciſſim animi cauſa inſtitueris; tibi ad hoc obſequiũ libens

me accõmodarim: quando tu vltro amare me cœpiſti, literiſq; me prouocaſti, qua de re mirifice te amo. Quo genere officii cũ Linacrus & Tonſtallus me ſibi deuinxerint, reſponſumq; tulerint, exoratũ te velim vt eos verbis meis ſalutes, Moroq; ſalutẽ, [c] vel fœnerato reddas: qui literis tuis nunciis cũ Linacro me ſalutauit. Vale vir literis amiciſſime, & me in albo tuo [d] perſcribe. Pariſiis quinto Calend. Maias. Anno. M. quingenteſimo decimooctauo.

a. Non a ſecretis) A ſecretis ſunt, qui ab ore Principis imperia accipiũt diplomatũ ſubſcribendorũ edictorũq; quæ in conſilio ſelecto decerni ſolent. Secretarii veluti ſcribarũ vice fungũtur in reſcriptis ſubſignandis, quę iure & æquitate nitũtur: quæq; ex bono & æquo poſtulantibus cõcedũtur ſine conſcientia Principis: neq; id modo in Aulico fit comitatu, ſed etiã Pariſiis, propter curiã centenariã. eã partẽ reip. pro poteſtate adminiſtrãt ſecũdũ Cancellariũ Octouiri prętoriani libellorũ magiſtri, in quorũ collegiũ Budæus poſtea adoptatus eſt Principis beneficio. Quare ab vrbe in comitatũ cõmeandi neceſſitate alligatus eſt. Vtrobique enim munere ſuo fungitur, licet nomen id munus habeat a prętorio Principis.

A ſecretis. Secretarii. Reſcripta. Octouiri prętoriani libellorũ magiſtri. Budæus libellorũ magiſter.

f. Functus ſum) Rege tum Ludouico ſcilicet ſuperſtite.

Supereſſe.

g. Belli paciſq; munia) Non alta, inquit, munia mea ſunt in bello q̃ in pace, quia vrbanam vitam ago.

3. Superfuimus) ἐπιβιώσαμεν πρεσβύμενα, ſuperſtites fuimus.

ἐπιβιῶναι. πρεσβύεσθαι.

b. In ſinu tuo) Quaſi arcanis verbis, & quæ a paucis exaudiantur. Pauci enim græce intelligunt.

In ſinu.

γ. σὺ ἐιρήνης σῶν &c.) Pacis itaq; ſpecie quidẽ placidã ac feſtiuã, nomen autẽ plauſibile & ſuaue eſſe nemo ierit inficias, dũtaxat prudentũ. Atqui amice, fœdera loco nõ dimoueri amborũ admodũ regnorũ intereſſe inquis: ob idq; pacẽ diligis & amplecteris, tãq; literarũ bonarũ atq; diſciplinarũ parentẽ & alumnã. Contra vero, bellũ deteſtareris & auerſaris, vt plane exitioſum philoſophiæq; incunabulis & nutrimentis inauſpicatũ ac prorſus inimicũ, quodq; noſtras vtriuſq; regni copias vehemẽter acciderit. Hic autẽ nõnulli ex eorũ numero qui ampliori apud Francos ſolertia pollent, idonei quidẽ ipſi fortaſſe ad belli fœderumq; rationes coniecturis colligendas, nõ pari certe nobiſcũ ſtudio quietis affecti Britannos dictitãt præſentibus quidem pactis libentes acquieturos tãdiu ac mãſuros, quoad Tornacum certius cõſtituerint. Eo nãq; recto planeq; demũ cõmunito nõ iã vos cõſtãter cõuentionibus ſtaturos, occaſione vel qualibet cõfeſtim abrepta. Atq; hi quidẽ hoc modo, cuiuſmodi pleraq; ab ictis ſtatim fœderibus iactari ſolẽt. Cęterũ ipſe tecũ exoptatum quę bene atq; ordine collocata ſunt, ſtabili vt ſede maneãt: ſi tẽpore nõ diuturniori, at nobis certe viuẽtibus, quo impune ſcilicet & ſecure nobis poſthac epiſtolas viciſſim miſſitare liceat: ſi tibi modo tuiſq; iſtic amicis cordi ſit noſtrã apud huiuſce tẽpeſtatis viros eruditos necnõ & poſteros amicitiã reddere famigeratã: quãdmodũ maiores noſtri literarũ prędonio inſignes mutuis literis conſignatã ſuæ amicitiæ memoriam nobis reliquerunt. Atvero princeps noſter quatenus poſſum coniicere, animũ prę ſe ferre videtur in perpetuũ vobiſcũ fœderibus aliiſq; cũ nationibus permanendi: nec quicq; certe prius deſignãdi q̃ de ſe ſuiſq; aut vos aut aliorum aliquos violata pace conſilium capere ſecus intellexerit.

c. Vel fœnerato reddis) Fœnerato reddere eſt σὺν ἐτοικαιρίᾳ ἀμείβεσθαι. Plaut. in Menech. Ne illam mecaſſor fœnerato abſtuliſti. Id eſt hoc furtum cum fœnore reddes.

Fœnerato reddere.

d. Perſcribe) Eſt in Annotationibus ſecundis.

Guliełmus Budæus Richardo Paceo S.

NIcolaus Beraldus qui tibi hanc epiſtolam reddidit, homo vtraque lingua doctiſſimus, & iam de literis bonis nõ leuiter meritus, eſt etiam alioquin mihi amiciſſimus. Hũc cũ audire cœpiſſem iſtuc eſſe iturũ in contubernio Antiſtitis Pariſienſis, exiſtimaui mei eſſe officii literas ei ad te dare, etiã ſi paucos ante dies longam ſatis epiſtolam ad te ſcripſeram, cuidamq; cognato meo cõmiſeram eiuſdem contubernii comiti. Nolui enim Beraldum hominem mihi familiarem, & Eraſmi tui aliquando hoſpitem, inſcio te in Britannia eſſe, qui ſtudioſorum ipſe hominum amantiſſimus eſſe mihi viderere. Huic quicquid officii & comitatis in aliena prouincia verſanti impenderis, non recuſabo quin mihi omne expenſum feras. Tametſi (qua te humanitate prædituꝫ eſſe comperi) non dubitem vltro facturũ id te fuiſſe, ſi ſemel eo ingenio, eaq; doctrina hominẽ iſtic eſſe reſciſcere potuiſſes: atq; etiã vbi ꝗum primũ cognoſcere tibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

vacauerit, ita eius causa omnia te cupiturum: vt me tibi acceptum referre non postules, quod in ipsum contuleris. Nec eo secius tamen hunc ita tibi cõmendatum esse meo nomine velim: vt quem maxime meorum amicorum cõmendare mihi licet [e] per tuam facilitatẽ. Vale Parisiis postridie Assumptionis in sublime diuæ Dei genitricis.

Gulielmus Budæus Richardo Paceo S. P. D.

PRò diui immortales quid ego audio? ô quot? quantos? q̃ panegyricos? q̃ theatrales? q̃ tibi mihique plaudendos sermones celebritas sponsalium iam apud nos excitauit? nostræque legationis fama laute, nitide, magnifice, benigne, eleganter, & facunde exceptę? O elegantem tuum Regem omnique præconio maiorem, omni laudis commemoratione præstantiorem: qui tot, tã amplis corporis animiq; dotibus liberalitatem egregiam, eximiam voluntatẽ, gratiosamq; apud omnes comitatem accõmodarit: qui naturæ benignę munificentiam dexteritate morum, augusta maiestate, heroica specie, & oris probitate cumulatã reddiderit & visendam. Nostri istinc reuersi statim atq; splendidam illam apparatus magnificentiam, & recte atq; ordine constitutam commemorare cœperunt: cum ab omnibus fere auribus propensis excepti sunt: tũ vero illud hianti (vt ita dicam) aure & vultu stupẽti grauissimus quisq; prosequebatur: q; serenissimus iste Princeps comitatum suũ frequentare solet. dostissimi cuiusque viri præsentia, dicendique facultate præstãtissimi: & veluti suã aulam [f] insignibus iis distinguere & exornare, quæ speciem ipsa præbeant ornandę regiæ, externisque spectandę; ipse quidem mea sententia dignus, cuius fama luminibus istis illustrata, quoquouersus explendeat q̃ latissime patentem Christiani nominis fines: olimque memorię consecretur æternæ monumentis ingeniorum. Equidem quod ad me attinet, nihil nec lubentius fecerim nec alacrius, siquando ita tulerit scribendi meum institutum, q̃ vt tanto Regi relinquam elogium quoddam memorabile, velut animi mei testimonii in eius maiestatem propensi: egregie quidem illam de literis & honorifice meritã, si vera sint quæ audiuimus. Etenim qui humaniorum studiorum honorem, in ordinẽ plebeium redactum, tum aliarum gentium incuria, tum nostris præcipue moribus & institutis, ad gradũ subuexerit altiorisfastigii, etiam [g] exemplo in ipso prodito & instituto eloquentię regię: is pulcherrimę rei decus æqualibus & posteris Regibus nimirũ præripuit. Quippe qui primus Regum multis iã seculis intellexerit & viderit eam esse vim atque auctoritatem eloquentiæ, vt Reges [h] inter superos referat & inferos pro cuiusq; meritis. Q; si virtus amplexandam tam facile se præberet, & cum suauitate quadam [i] præsentaria retentandam, quàm virtutis ipsius splendor & species plausum sibi emerentur per omne genus hominum gnaros iuxtà atque ignaros liberalium disciplinarum: haud dubie literarum altiorum maiestatem principes, proceres, primarii viri tanto exemplo edocti, mox conseruare certatim instituerent: vt quidem nostratium hominũ sensum nũc affectũ esse video, inde iam ex quo nostri Legati reuerterunt. neminẽ enim iam nostrũ non pudet & miseret propriæ ignorãtię. Tua autẽ Richarde doctissime oratio aliorũq; amplissimis in cõuentibus habitę, eousq; celebrãtur: opiparus vt ille ac p̃nitẽs apparatus transigẽdis in re-

bus adhibitus: facundia vestra cohonestatus sit admodum, & magnificentior visus. Qui si paria nos facturos speratis in hac rerum parte instruendarum, vereor vt vobis satisfacere possimus: apud quos disertę industriæ suum [k] nunq; cõstitit operęprecium, insigni ob eam noxam & indignitatem rerũ Francicarum obscuritate. Nicolaus Beraldus tibi iã charissimus (vt ex literis tuis intellexi) in aulam cum Præsule Parisiensi profectus est, vestris suffragiis & commẽdationibus adiutus egregie: indeq; non dubia spe erectus. Rex iam aduentare dicitur, vt Legatos istinc expectatos excipiat. Vale mi Pacee, & mihi Tonstallũ Morumq; meos, Linacrum, aliosq; saluta. Parisiis Nonis Nouembribus.

[e] Per tuam facilitatẽ) Id est tanta est tua facilitas, vel quę tua est facilitas. Liuius, Quietũ inde videbatur fore reliquũ ætatis, fuilletq; per Pœnum hostem. Persius, Per me equidem sint omnia protinus alba.

[f] Insignibus) Insignia in vnaquaq; re dicũtur quę maxime cõspicua sunt. Cic. in Orat. de translationibus loquens, Hæc & reliqua ex collocatione verborũ quę sumũtur. q. lumina magnũ afferũt ornamentum orationi. Sunt enim similia illis quę in amplo ornatu scenę aut fori appellantur insignia: nõ q; sola ornẽt, sed q; excellant. Eadem est ratio horum quæ sunt lumina & quodam modo insignia. Idem in pri. de Nat. deorum, Solem & lunam stellasq; insignia mũdi vocat. q. καλλωπίσματα, & ad verbum σήματα, vt sunt insignia magistratuum τὰ ἐπίσημα τὰ διάσημα.

[g] Exemplo in seipso prodito) Edito exẽplo in persona regia quod alii æmulari cõtẽderẽt, reges. s. & magni potentatus. Tacitus, Non tamen adeo sterile virtutũ seculũ, vt non & bona exempla prodiderit.

[h] Inter superos referat) Vt referre inter diuos dicunt ἐς ἀποθέωσιν. & hic significat eloquẽtiã posse reges in cœlum laudibus ferre, aut ad infimam plebeiorum sortem deprimere. Cic. Philip. quarta, Quid expectas Marce Antoni iudicia grauiora? Cæsar fertur in cœlum, qui contra te exercitum comparauit. Id est summis laudibus celebratur. Vnde in cœlo esse pro ὑπερδοκιμεῖν idem dicere solet. Et de cœlo detrahi. pro de summis laudibus deturbari. In Philip. ii. Collegam tuum de cœlo detraxisti.

[i] Præsentaria) Ex tempore repræsentata, vt præsentarii argentum Plauto, pro in numerato existenti.

[k] Nunq; constitit operęprecium) Curtius, Inopem consilii regem senior quidam adit, si preciũ operæ esset, aditum se monstraturum promittens. Id est, si præmium dignum opera.

Gulielmus Budæus Richardo Paceo S.

TErtia iam epistola tua accepta miratus sum dilígẽtiam tuã in hoc genere colendę amicitiæ: cui vix adhuc æquiperabilem in vllo amicorũ expertus sum. Vtinam iam prospere a febre recreatus sis. ad me enim hanc curam in posterum pertinere par erit q̃ prospere vitam agas, q̃q; firma valetudine corpus habeas, cum in eo animũ istum habeam tantopere beneuolum. λ. τοσοῦτῳ δή ἐσπουδαιότερον ὅσῳ ἀνθαιρετώτερόν π σαυτὸν καὶ ἡγυαιόπρον ἂς φιλίαν φέρων ἐπεδώκας. ἡδὲ μοὶ δὴ καὶ ὅταν τὸς φίλους μου τὸς ἔξωθεν καταλέγωμαι, σὺ μοὶ γὸ πῆς πάνυ πλάχθαι δίκαιον ἔσαι μοι δοκῆς, ὃς ὅπως τὸ ὄνομα τὸ σὸν ἀνεκλήτως σύνει ἐς καλόγεν ἡγεμονίαφοὶ, ἀλλὰ ἡδὲ τὸ νομισμάλίτεργὸν τῇ π χορῖ καὶ ὦρ ἀνῷ. Itaq; tuo nomine accessionẽ magnam factam rationibus meis existimo: illis quidem sanctioribus, quas in arce Palladis deponere non [l] in æde Saturni instituí. Q; igitur tam benigne te mihi in amici obsequium indulges, ingentem a me gratiam iniuisti. Sed vide

λ. τοσοῦτῳ δή ἐσπουδαιότερον &c.) Tanto quidem gratiorẽ quanto te lubentius ipse & generosius in amicitiam intulisti. Proinde cum externos amicos recẽseo, qui in primariorum album referaris iure optimo dignus esse mihi videris: nõ q; tuum modo nomen vitro sensim ac clanculum perscripsisti, sed iusta quoq; tum manu tum animo facis & præstas.

[l] In ædę Saturni) In ædę Saturni erat ærarium Romanum tanq̃ in loco tutissimo. Saturno enim regnante in terris nullum vnq̃ fuisse furtum commissum aiunt, vt inquit Macrobius lib. i. Satur. Ædem autem Palladis hic intelligere oportet, officinas chalcotyporum, quarum præsidio ingeniorũ monumẽta posteritati alleuantur in aliaq; secula. Sanctiores autem rationes vt sanctius ærarium dixit, de quo ipse in primis Annotationibus loquutus Budæus.

Per tuã facilitatem.
Insignia.
καλλωπίσ.
σήματα τὰ ἐπίση-μα, διάση.
Exẽplũ pdere
Referre inter superos &c.
ἀποθέωσιν.
Ferri in cœlũ
In cœlo esse.
ὑπερδοκι.
De cœlo detrahi.
Præsentariũ.
Operęprecii.
Preciũ opæ.
Saturni ędes.
Palladis ędes.
Rationes sanctiores.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quo iam pedem protuleris. Quid enim futurum est [m]si te non ex stipulatu, sed de spontanea pollicitatione appellem? quum mihi pulchre cautum sit & testē caduceatore, & literis a te obsignatis. ac ne te circūuentum esse cauillificari tandem possis, iterum promittere, & interuallo longiusculo non dubitasti: quū sic se obstringentibus: si postea officium detrectare cœperint, & irrita pacta facere: repetitę pollicitationis pudorem, & congeminatæ obligationis nexum obiicere legum constitutiones permittāt. Proinde cum agnosco & amplector istum animi candorem simpliciter se promentis ad obsequium: tum vero ita rationem comitatis tuæ & generosę humanitatis habebo, vt hactenus pollicitationem exigam, fidemq; tuam onerem, quatenus & hilariter & non magno negocio defungi possis: [n]ac ne id quidem primo quoq; tempore: sed quū antiquiora nomina exegero: quæ multa adhuc bona & idonea habeo: & quorū etiam iudicium & disceptationem constituere [p]in meo foro possim, si inde cōtrouersiæ existant. Huiusce autem calendarii nominū ratione ita comparatam habeo, vt bene mecū agi putem si [q]syngraphas domi incolumes asseruem: vt pote qui in eo sitas facultates meas esse gaudeam, vt nominū multorum ac locupletum diem iam cessisse gloriari diu possim, nec tamen venire velim, nec si etiam venerit, exigere sine rubore aut mœstitia queam. Audio legationem amplissimam de negocio & grādi & pacificatorio istuc esse propediem iturā, quā velim tam auspicato esse decretam, vt pax inde in ætatem meam tuamq; confirmetur: quo æquiore tecū conditione experiri & agere possim (si res ita cesserit) actione pro amico: qualem tamen nullam nominatim esse proditam a iure ciuili demirari quiuis possit: qui quidem certe cogitet & animaduertat actionē pro socio latissime in Pandectis iuris patere. Verū in ea legatione scopus Parisinus aut primas aut secundas partes obtinebit, vt fama est: qui an hac vrbe viam facturus esset, nondū cōstabat cū hęc scriberē, & diu iam inter aulicos erat, vbi plurimā partem temporis agit. Vir est doctus inter paucos, & multarum rerum prudentia prędituſ, literatorum amplexator & suffragator, & Erasmi tui studiosus: quo cum mihi cognatio magis q̄ vitę cōsuetudo intercedit, qui vrbem colo. Existimo te eum vel huiusce rei cōmendatione officiose obseruaturum, pręsertim q̄ tibi in munere tuo fungendo (vt conicio) sępe cū Legatis verba facere vel necesse vel opportunū erit. Vale. & Tōstallo, Linacro, Moro, qui me verbis tuis vel epistolis salutarunt, centuplicato salutē rependito. Parisiis Calend. Aug.

Ex stipulatu actio. Stipulatio. Pollicitatio. Pactum. Primo quoq; tępore &c. Nomina. Exigere.

.m. Si te non ex stipulatu) Actio ex stipulatu oritur cum vno paciscentium percunctante, ecquid hoc vel illud se daturum alter aut facturum spondeat, ipse spondere se & promittere dicit. Pollicitatio vero est vltro promittentis, κοὴ ἀνθομολόγητος ἐπαγγελμάτος. Vlpia. Pactum est duorum consensus atq; conuētio. Pollicitatio vero offerentis solius promissum.

.n. Ac ne id quidem primo quoq; tempore) Nec id exigam quum dabitur occasio: quod & prima quaq; die dicitur a Plinio in Epist. & prima quaq; occasione. Idem: Proinde prima quaq; occasione mitto ὅτου τῆς χισα ἐγχωρῇ. κατὰ τὸν ἐνδεχόμενον καιρόν. ἐπὴν ἂν ἡ πρῶτη ἐγχωρῇ ἀφορμή.

.o. Antiquiora nomina exegero) Nomina pro debitoribus ponuntur, vel pro syngraphis creditarum pecuniarum. Inde illud prouerbiale apud Columel. in pri. Vel optima nomina non appellando fieri mala scenerator Alphius dixisse fertur. Id est, quis locupletes habeas debitores, tamen si diu iudicium ipsis non dicueris, vsuraſq; non petieris, mala tandem fierit: id est ipsos tandem non soluendo tanto ære alieno fieri: fiegi inanem tandem persecutionem, & nomina ipsa cassa factum iri. Sic Seneca, Segnes & tardi, lenta nomina non mala, hos ego non appellabo, sed commonefaciam. Exigere autem est ad dissolutionem cogere. Cic. No-

mina sua exegisse, pecunias sumptisse mutuas, prædia vendidisse dicitur. Sic Trāq. Votum exegit ab eo qui pro salute sua gladiatoriam operam promiserat, ἐπράξατο. Quid sit autē diem nominum cedere & venire, videbis in glos. de contemptu rerū fort. Calendarium pars est tabularum domesticarum ad nomina facienda instituta: id est, ad fœnus exercendum: ex eo dictum, quia vsuræ erant mensruæ, Calendis enim vsuræ exigebantur. Vide in pri. Annotationibus.

ἀπράξατο. Calendariū. Vsurę erant mēstruę.

.p. In meo foro possim) Id est patria.

in foro.

.q. Syngraphas) Epistolas ab eis ad me scriptas.

Syngraphæ.

Gulielmus Budæus Thomæ Moro S.

PAr canum Britannicorum abs te mihi obtulit Lupsetus adolescens vtraq; lingua doctus, atq; apud doctos (vt video) gratiosus. Quod & si mihi gratum admodum iucūdumq; donum fuit, atque etiam ex euentu amplum & magnificum (munificentiam enim luculentam & felicem singulis iis donandis edidisse me spero) haud paulo tamen iucūdius par illud epistolarum fuit, in quibus lectitandis ingenium tuū vt fando olim auditum, sic ex Vtopia tua cognitum agnosco & exosculor: mihi adeo vt nihil minus esse videare q̄ quod vocaris ipse. Qui si forte auitum nomen sic (vt debes) retines & amplecteris vt nullo mutare feliciore velis, mihi saltem indulgebis vt altero tanto longius cognomentum faciam, & pro Moro [r]Oxymorum te vocem, nullo stemmatis tui dispendio, quo magis ex ea stirpe genus ducere existimeris, cuius encomiū Erasmus mirifice conscripsit. Verum ô suaues tuas mihi literas, vt dicere cœperam, ô suauiandum mihi librum meum de Asse, [s]qui tot mihi pondo elogiorum grauissimorum, tot talenta Attica amicitiarum cōciliauit: præsertim peregrinarum, quas mihi liberisq; meis splendidiores domesticis & vernaculis esse, forēq; existimo. Atqui nulla re magis constare mihi rationem olei & operæ studiis impensæ puto, q̄ q̄ in Theatrum amplissimum prodire ausus, plausum ab iis partibus adeptus sum maxime, à quibus me adepturum minime quiuis fortasse arbitraretur. Tametsi (vt tibi veritatem fatear) [t]mea semper ea fuit ratio, vt ex Assis mei digressionibus & veluti figuratis panegyricis, à promiscua

Oxymoron. ὀξύμωρον. Cacozela. Morus. Oxymorū. Morię encomium Erasmi. Pondo. Ratio. Casus vulgo. τὸ ἐμόν. τὸ κατ' ἐμέ. Panegyrici figurati. Figuratæ controuersię. Bud. trāsgress. figuratæ.

.r. Oxymorum te vocem) Oxymoron est sententia ex periculo petita, vt vtar verbis Quintiliani. hoc est ἀξύμωρον. acute & affectate enūciata, vt fatua videatur, vt apud Vergil. in. vij. Aeneid. Nū capti potuere capi. Quod Seruius esse ait. Cic. in Diuinat. Si tacent, satis dicunt. Vbi Asconius: Tale est, inquit, cum tacent clamant, & vt victoriam ipsam vicisse videaris. Et philosophandum est, etiam si non est philosophandum. Hęc in loco nec oxymora nec cacozela iudicanda sunt. Aut enim inferioribus dictis, aut suprapositis leniuntur. Vt est illud, Vereor vt hoc quod dicam perinde intelligi possit auditu, atq; ego ipse cogitans sentio. Quæ verba Asconius ex Cicerone retulit in oratione pro Marcello: Sequitur enim post ipsa, Victoriā ipsam vicisse videris. Sic apud Horatium in Epist. Strenua nos exercet inertia, vt inquit Porphy. Quoniā vero Oxymoron ex acuto & fatuo nomen est compositum, ideo Morum amicum suum Budæus appellat Oxymorum, hoc est nomine quidem fatuum, reuera autem acri ingenio hominem, & ex eo genere homīnum stemma suum habentem, quos Erasmus in Moriæ encomio laudasse videtur.

.s. Qui tot mihi pondo elogiorum grauiss.) Pondo elogiorum libras significat. & alludit ad grauitatem eiusmodi orationum. Pondo enim quasi pondera dixit, quum pōdo pro libra ponatur, non pro pondere. & præterea congruit libro de Asse dictio ipsa pondo.

.t. Mea semper ea fuit ratio) Ratio interdum cōsilium & propositum significat. Cic. in Ver. Act. iij. Fecerūt etiā vt me prope de vitę meę statu dolore ac lachrymis deducerent, vt ego ipsum accusarem, a quo mea longissime ratio voluntasq; abhorrebat. Idē Act. ij. id est in Præt. vrb. Mea quidem ratio cū in præteritis rebus cognita, tum in reliquis explorata atq; promisa est. Lingua vernacula casum vocat. τὸ ἐμόν Græci dicūt. & τὸ κατ' ἐμέ. Panegyricis) Panegyrici orationes sunt quasi theatrales theatricaq; fiditia pditæ. Figurati autem ideo dicuntur, q̄ non simpliciter indicant, quod intelligi volunt, sed quibusdam in locis allegorice & subobscure scripti sunt. Inde figuratæ controuersiæ Quintiliano lib. nono. quum aut palam dicere parum tutum est, aut etiam parum decet, aut quum venustatis gratia figura quęsita estq; omnia in digressionibus Budæi figuratam locutionem poposcisse videntur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidem turba (in qua tum fere noſtrates eſſe ſciebam) non tam impræſentia-
rum [u]admurmurationem ſecundam, q̄ ſibilos expectarem. Neq; enim vnq̄ in-
ducere in animum potui, [x]vt ſententiarum numero emerendo potius inſerui-
rem, q̄ ponderi atq; auctoritati: ac velut in Ariſtocratia ætatem tranſigendam
haberem, non ita vnius & plurimorum rationem habui, quin optimo cuiq; ma
xime approbare me contenderem. Hoc meũ inſtitutum minime populare, eò
me primum diſcriminis adduxerat: vt quicquid in medium ederem, ſtare vix
poſſet in ſcena, [y]præiudicata ſcilicet opinione nimium ſibi inſtantis diligentiæ
meæ, (hoc enim de me aiebant) nec ſe cum famæ diſcrimine ad vulgi captum
gratioſe populariterq;, ſummittentis: quum interim ipſe iudicio meo ſeruiens,
vt olim ille diſcipulus Antigenidæ, mihi & muſis canerem: & mox ſecututæ
(vt ſperabam) hominum opinioni. Verum ſtudiorum tandem profectu & in-
geniorum æmulatione factum eſt, vt noſtratium etiam alius atq; alius ſenſus
eſſe cœperit. Quibus tamen ipſis nondum tantum tribuo, vt ex eorum ſtatim
ſententia, aut commode, aut ſecus de meis ſcriptis ſentiam, vt qui ſatis perpen-
derim & meminerim quid ipſe præſtare efficereq; poſſim hac ingenii doctri-
næq; mediocritate. Sed neſcio quo modo veſtris externorum teſtimoniis ita me
ferri tranſuerſum, & interdum ſublimem rapi ſentio: vt vel magnificule inferã
me inter amicos, & veſtris aliorúmq; epiſtolis ſuffarcinatus, quaſiq; peregrinis
elogiis fultus & ſubleuatus, faſtigiolum meum attollere videar: & ceruices
ſubrigere contra ingenii mei rationem. Quod etſi mihi videtur ineptum atten-
tius me nonnunq̄ æſtimanti: tamen ſi vobis iiſq; qui me amare fidem mihi fece-
runt, ingenium & induſtriam meam probaſſe me cõfiderem, ne Monum qui-
dem (vt aiunt) vel Ligurinum, vel Tuſcanicum timendum magnopere duce-
rem. Q̄z q̄ ſunt (ſi diis placet) qui id demum mihi vitio vertant, q̄ anxie nimis
ac religioſe [z]verſare ſcripta mea videar, & veluti ad priſcæ formulæ normam
exigere commentandi diligentiam. quaſi vero noſtri ſeculi eloquentia ad præ-
ſcriptum antiquitatis componere ſeſe, atq; effingere ſine reprehenſione nõ poſ-
ſit: aut ego nullo magis nomine culpari poſſim, q̄ q̄ culpa vacare contende-
rim. O felicem me ſimul & miſerum, ſi omnes ita de me ſentiant. Felicem, q̄ mi-
hi crimen obiectum in laudem tandem ceſſurum ſit. Quis enim hoc crimine
vacare velit? Miſerum, q̄ tot mea vitia clarius aliis cernens, nec emendare que-
am, nec de me ita mereri vt me cum aliis ipſe probem, & in luculentis meis vi-
tiis conniueam. niſi q̄ interdum (vt dixi) alieno me iudicio æſtimo. Quorum
quidem certe ingenium & peritiam captui meo ipſe ac ſenſui præferam. Enim-
uero [a]nihil me magis mecum in gratiam reducit, ac me melius ominari ſubi-
git & ſperare, q̄ q̄ concordes multorum ſententias video in Aſſe meo probã-
do. [b]Quas etiam conflatas eſſe ideo ſuſpicari nequeo, q̄ ab iis auctoribus eas
emanare ſcio, qui nunq̄ in vnum capita contulerunt, nunq̄ inter ſe cenſentes
audire videréve potuerunt. Quod ſi non tam doctrinæ (quam maligne in me
cognoſco) quàm amicitiæ tribuitur, (neq; enim aut opibus aut potẽtiæ tribui
quiſq̄ ſuſpicabitur) quid reſtat quo magis beatus ac diues eſſe poſſim? Id adeo
vt vel exilium mihi conſciſcere tandem debeam, vel diuturnam certe peregre
abſentiam, vt & externarum amicitiarum quas propenſius colo, fructum ali-

quando percipiam. Neq; vero [c]quum rationes meas calendatim recognoſco,
prouincialia iſta nomina inania eſſe puto, quæ ſe quotidie perſcribenda alia
ſuper alia inferunt. quanquàm non perinde hinc appellare eos poſſim [d]qui
mihi ſeſe obſtringere amicitiæ non veriti ſunt literis obſignatis, nec iſtinc aut
aliunde illi mecum eadem actione experiri: quibus itidem me obſtrinxi (vt
interim eos omittam, qui mecum coràm hac tranſeuntes contraxerunt ami-
citiam) quanquàm vtriſq; noſtrum reis & actoribus, & domi & peregre, idẽ

Secunda adi murmuratio. Admurmu. Impſentiarũ. ἐν ᾧ παρα γράμμα, καὶ παυτίκα. In præſens. In preſentia. In preſenti. ἐν ᾧ παυτί

Ariſtocratia. Præiudicata.

Verſare ſcripta. Tornati verſꝰ

In gratiã ſecũ reduci.

Conflatę ſententiæ. Capita cõferre Cõflare iudicia. Cõflare mendacium. συνεσκευασμένος &c. Cẽſere. Rationes calẽdatim &c. Prouinciales, Iudicatum facere. Obſtringere. Aſtringere. Alligare. ἐγκαλῶ &c. Damnatus &c. κρίνεσθαι &c. Iudicari pecuniæ. Obſtringo.

.u. Admurmurationem ſecundam) Intelligit rumorem triualium lectorum huiuſcemodi ſcriptioni-
bus non fauentem. Cicero ad Quintum fratrem, Claudium accuſauit tanq̄ reum multis & ſecundis admur
murationibus. Tranſlatio eſt a populari corona concionibus murmure applaudente: vt pro lege Manilia,
Veſtra admurmuratio facit Quirites, vt cognoſcere videamini, qui hęc fecerũt. Impræſentiarũ autem ſi-
gnificat ἐν ᾧ παραγράμμα, ἐν ᾧ παυτίκα, & de tempore alio q̄ præſenti melius dicitur. Cato de lege
oleę legendę. Extra quã ſi quẽ ſocium impræſentiarum dixerit. Vlpia. de tab. exhibend. Quid enim ſi oc-
culeatę tabulæ poſtea prolatę ſunt, cur noceat ei qui reſponderit quod impræſentiarum ei videbatur? Idem,
Tẽpus enim ei dandum eſt ſi non poteſt impręſentiarum exhibere. Dicitur & in præſens. Liuius, Id mo-
do eſſe ſalutare etiam impręſens credebat, cedere inde quantum poſſet. Cæſar in præſentia dixit, Quoniam
obſidibus in præſentia cauere inter ſe non poſſent. Plinius tamen in Panegy. de tempore præſenti dixit, In
præſenti etiam. Cic. de tẽpore quo loquebatur dixit, Hęc ad te in præſenti ſcripſi, vt Greci ἐν ᾧ πάντι.

.x. Vt ſententiarum numero emerendo) Alludit ad illud Plinij Iunioris de quodam Senatuſconſulto
improbabili, Sed hoc pluribus, inquit, viſum eſt. numerantur enim ſententię non ponderantur: nec aliud
in publico conſilio poteſt fieri, in quo nihil tam inæquale eſt q̄ æqualitas ipſa. Senſus eſt igitur, Budęum plu
tis eruditorum pauciſſimorum iudicium facere, q̄ plurimorum qui iudicio carent in rebus huiuſcemodi.
Ariſtocratia eſt Reſp. optimatum imperio adminiſtrata, in qua vulgi nullum eſt arbitrium.

.y. Præiudicata opinione.) Sic Cic. de Natura Deorum, De Pythagoricis enim accepimus, quum ex iis
quereretur quur ita eſſet, reſpondere ſolitos, Ipſe dixit. Ipſe autem erat Pythagoras. Tantum opinio præiu-
dicata poterat, vt etiam ſine ratione valeret auctoritas.

.z. Verſare ſcripta mea videar.) Verſare ſcripta per tranſlationem dictum eſt, ducta metaphora a fabris fu-
per incude ferrum verſantibus quum incanduit, ſicq; formantibus, vt Vergil. lib. iiij. Georg. Illi inter ſeſe
magna vi brachia tollunt In numerum, verſantq; tenaci forcipe ferrum. Sic Horat. Et male tornatos in-
cudi reddere verſus.

.a. Nihil me magis mecum in gratiam reducit) Id eſt, quum mecum ipſe indignari ſolitus ſim, miſericq; vt
dicitur, ſuccenſere ob id ſolitus ſim, quod mihi me non approbo, nec quauis induſtria ſatisfacio, tamẽ in fu-
turum iam commodius de me ſpero, ſicq; placabilius iam mecum agere & benignius cœpi, poſtq̄ & cætera.

.b. Quas etiam conflatas eſſe.) Conflatas ſententias appellat, quę ex compoſito idem cenſent, & quaſi cõ-
pacto in idem iudicium coeunt, id quod fieri non poteſt niſi ab iis qui capita conferunt, vt fieri videmus in
cœtu a Centenaria, in iis quidem controuerſijs quæ poſt cauſidicorum altercationes aut plane dijudicantur,
aut alias interlocutione curiæ conſtituuntur. Solet enim is qui Pręſidis tum officio fungitur, circulatim
dextrum ſiniſtrumq; conſeſſum conſulere, atq; ita de conſilij ſententia pronunciare. Liuius de Decemviris
lib. iij. Iudicia domi conflabant, pronunciabant in foro. Cic. in Verrẽ. act. ter tia, Accuſatorum & quadrupla-
torum quicquid erat habebat in poteſtate: quod cuiq; negocij conflari volebat, nullo labore faciebat. Alibi,
Vnde hoc totum ductum & conflatum mendacium eſt. id eſt, coitione & conſenſu multorum adornatum,
συνεσκευασμένος, ἐσκοτωμένος, συγκεκροτημένον. Cenſere vero eſt iudicii in conſeſſu ſententiam di-
centium.

.c. Quum rationes meas calendatim recognoſco.) Rationes calendatim recognoſcere, eſt per ſingulos mẽ-
ſes perſcripta nomina recenſere, vt ſciatur quid nominum quoq; menſe factum ſit. Prouincialia nomina
hic appellat externa non domeſtica nec patria. Olim enim prouinciales ab Italicis diſtinguebantur, quaſi
exterri. Inania autem nomina ſunt quorum inutilis eſt perſecutio: vt debitorum, qui cum iudicati ſunt,
iudicatum facere nequeunt. Sic enim inanes actiones appellant Iuriſconſulti. Cic. in Verrẽ, Fecerũt Agri-
genſes fratres ita vt egentes inaneſq; diſcederent, Id eſt pecunia exhauſti a Verre.

.d. Qui mihi ſeſe obſtringere amicitiæ.) Amicitię ſe obſtringere ſic dicitur vt Plaut. in Pœnulo, Iuratus
quidẽ homo furti ſe aſtringet. & alligare ſe furti, & ſimilia, quę apud auctores legũtur. vt apud Græcos ἐγκα-
λῶ, κλοπῆς. In his enim locutionibus ablatiuus actione vel iudicio ſubauditur, vt damnatus, iudicatus,
reus, poſtulatus crimine ſcilicet, vt κρίνεσθαι φόνου ἐπιτροπῆς ἀφοσίου Demoſthen. Neratius, Nam &
qui ab Vrbe cõd. Cęturionẽ nobilẽ militaribus factis iudicatũ pecunię cum duci vidiſſet, medio foro accurrit.
Aliquin obſtringo ablatiuo iungitur. Cic. Poteſt ne cuiq̄ eſſe vtile fœdiſſimum parricidiũ patriæ, q̄uis is q̄
ipſius rei quę perebatur ſi tutor iudicatus fuerit, & eorũ quid acciderit, nõ eſſe dãdã in eũ actionẽ. Liuius li-
bro vij. Ab oppreſſis ciuibus parẽs nominetur? & Liuius, Nulla ſum tibi verecũdia obſtrictus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

semper vnusq; iudex ius sit dicturus si controuersia existat, optimus ille maxi-
mus [c]Iuppiter cognomento Philius, iuris amicitiæ præses. Sed mihi rursus ve-
reor vt pronum in posterum esse possit hoc propositum externas prouincias
[f]vel iusta vel libera legatione, vel priuata peregrinatione visendi: homini quā-
tum per vitæ institutum licet & fortunarum modum, studioso, nec satis firma
ac viatoria valetudine: adde etiam, si placet, coniugato: & qui septimo iam filio
in familia factus sim comitatior, vxore vixdum ingressa annum duodetricesi-
mum. [g]Mirum quantum me totum tuum literis illis fecisti, in quibus scribis
persuasum te habere affectibus tuis perbelle cum meis conuenire: coniecturam
vtiq; ex meis digressionibus factitantem, quibus in ipsis scilicet animi mei sen-
sus non obscure sese protulisse videntur & indicasse. Equidem mi More quod
mihi das vltro, id libenter amplector: [b]vt tanq̄ genituram philosophicam cō-
muniter habeamus, atq; etiam Vtopianis institutis & moribus à natura infor-
mati in lucem prodierimus. Itaq; volens hilariſq; faciam vt inter nos contra-
ctam naturæ sponte imperioq; amicitiam, omni deinceps officii genere, obse-
quiiq; confirmem, inter absentes vsurpabilis, si modo te ad amicitiam colendā
tuendamq; comparatum esse sensero. Magnum id solatium & adminiculum
erit [i]ad maritam hanc nostram tolerandam Philologiam: cuius rara exempla
nostra auorúmq; memoria tulit non modo apud nos, sed etiam apud vos, vt tu
ipse testaris. Neq; ego (vt opinor) vsqueadeo vel pertinaciter vel constāter sus-
ceptum hoc vitæ institutum annis iam ferme duodetriginta pertulissem, nisi
me vis quædam maior & fatalis ab rei factitandæ cura flagrātibusq; munici-
pum meorum studiis ad literaria studia detorsisset, id est (vt nunc sunt mores
Principum & publici) in egestatis officinam, patrimoniorúmq; internicionem
ab census augendi disciplina obtrusisset. Ex quo tempore tanta alacritate ope-
ram literarum studio dedi, tam prono pectore incubui in eam spem quam eri-
am nunc foueo, tanta omnium sensuū industria ab omni externa cura feriato-
rum, propositum finem studiorum persecutus sum, vt nihil vnq̄ huic voto prę-
uertendum esse duxerim: nullam rem antiquiorem habuerim: nulli vel spei vel
voluptati tantum tribuere visus sim, duntaxat secundum Dei cultum, & æter-
næ felicitatis desiderium, non parentum cognatorúmq; auctoritati mihi si in
instituto persisterem, inopiam, ignominiam, [k]corporis infirmitatem prędicen-
tium atq; denunciantium, non curæ rei amplificandæ, [l]& fastigii familiaris at-
tollendi (quod commune & feruēs studium esse videbam eorum qui frugi ho-
mines prudentésq; moribus nostris existimantur) non coniugis precibus, quę
meam Philologiam velut suam pellicem sibi præferri dolebat & fremebatno
rei in vniuersum vxoriæ lenocinius, non prolis numerosæ blandimentis sestiue
ludibundæ: deniq; non tuendæ prosperæ, non curandæ aduersæ valetudini.
Quarum rerum incuria quum in fraudem luculentam sciens prudénsq; incie-
derim bonorum corporis & externorum, vt sæpiuscule animo labefactatus, sic
nunq̄ ita fractus sum, quin aliquantum quidem in [m]spe & cogitatione acquie-
scerem Budæorum nominis illustrandi: quod nulla re minus olim q̄ literarum
peritia innotuerat. Sed tamen locupletiorem semper ampliorémq; spem illam
esse censebam per tranquillitatem ac securitatem transigendæ senectutis: quæ

tenus quidem ferret humana conditio: simul mortis æquius ac placidius ob-
eundæ in hoc studioso & meditato vitæ genere: [n]bonáq; indidem spe in æter-
num hausta atq; concepta. Atq; hæc sunt veluti pignora quædam idonea, qui-
bus fretus animum bona fide in iis rebus meditandis commentandisq; occupa
ui & addixi penitus, [o]quæ in vulgus non probabantur, ad primarios ordines
offendebant, in consessu procerum in Senatúq; frigebant, à Regibus Principi-
búsq; ne agnoscebantur quidem. Nunc vero rei dignitas & auctoritas hacte-
nus sese protulit, vt admirationem sui apud omneis ordines aut plerosq; dicen
di facultas rerum scientia instructa, excitasse videatur: non etiam vt inde stu-
diosi eius & docti magnopere crescere possint, aut ab ordinum ductoribus in
ordines cooptari. Eam demum ob causam (vt multi opinantur) q; doctis cum
imperitis, vt studia, sic mores opinionésq; non conueniunt: quæ sunt amicitiæ

a. Iuppiter cognomento Philius.) Iuppiter Philius est deus disceptator amicitiæ proditæ, vt hetæreus so-
dalitatis. De quibus & aliis Iouis cognominibus videbis in secundis Budæi Annotationibus.

f. Vel iusta vel libera legatione.) Iusta legatio est, cum legationis causa prouincias exteras adimus. Libe-
ra, quum prouincię gratia adeundæ legationem impetramus, id est Legati personam assumimus ad præ-
textum aut ornatum, vt in ijsdem Annotationibus ipse docuit.

g. Mirum quantum me totum.) Mirum quantum pro maxime positum est. Liuius libro primo, Mirum
quantum illi viro hæc nuncianti fides fuerit, & a Græcis tractum, qui Θαυμαστὸν ὅσον dicunt, & θαυμά-
σιον ὅλικον. Demosth. ταῦτα δὲ θαυμάσια ἡλίκα καὶ συμφέροντ' ἐδόκει τῇ πόλει

b. Vt tanq̄ genituram philosophicam.) Genituram philosophicam dixit fatalem affectionem & sideralē.
Genitura enim est genesis, id est sidus natalitium. Vtopiana autē institutа sunt, qualia a Moro in Vtopia
descripta sunt. & rursus inferius.

i. Maritam hanc nostram tolerandam Philologiam.) Maritam Philologiam amoris studium cum re
uocat ad cultū. Cato, Arbores, inquit, vti bene maritæ sint. Et vidua flatumina Columellæ, flatumina sunt,
quibus palmes nullus applicatus est. Sic Iuuenali, Stratus humi palmes viduas desiderat vlmos. Marita
igitur philologia est, quę virum sibi coniugem assumpsit, vt arbores maritę vocantur quibus vites copu-
lantur. Sic venus marita Ouidio in Epistola Paridis, An pudet & metuis venerem temerare maritam, Ca
staq; legitimi fallere iura thori? Et maritare verbum Plinio. Varr. & Tranquillo.

k. Corporis infirmitatem prædicentium atq; denunciantium.) Denunciarre est minari. Cicero pro do-
mo sua, Cum equitibus Romanis mortem proscriptionemq; minitarentur, me terrerent minis, & mihi
eadem & dimicationem denunciarent. Et in Philip. denunciare inimicitias. Alibi denunciare seruitutem.
Sic Cæsar, Quum neq; pollicitationibus neq; denunciatione periculi permouere posset, oppugnare in-
stituit.

l. Et fastigii familiaris attollendi.) Attollere fastigium familiare, est augere nomen existimationemq;
gentis suæ. Fastigium enim est dignitas & maiestas & amplitudo. Curtius libro octauo, Per vos gloriamq;
vestram, qua humanum fastigium exceditis, oro quęsoq;, id est ὑπὲρ ἀνθρώπινον μέτρον εὐδοκιμοῦτε
vel εὐδοξοι ἐγγίνεσθε, μείζονες ἢ κατ' ἀνθρώπους γεγόνατε. Vulgus statum vocat id quod fastigium
Romani vocauerunt, vt Liuius quodam loco eiusdem fastigij ciues vocat, ἴσους τῷ ἀξίωμα.

m. In spe & cogitatione acquiescerem.) Acquiescere interdum est affectum animi sistere & oblectari. Cicero
in Lælio, Vicissim autem senes in adolescentium charitate acquiescimus. Et pro Deiot. In tuo ore in tuis
oculis vultuq; acquiesco. Te vnum intueor, ad te vnum omnis mea spectat oratio. Sic Curtius, Parum est
enim tot modo liberorum parentem, in vnico filio acquiescentem, eo quoq; orbari ἑνὶ μόνῳ ἀρεσκό-
μενον ὥσπερ μιᾷ ῥίζῃ τὰ παντα, ἐπαναπαυόμενον.

n. Bonaq; indidem spe in æternum hausta.) Haurire est sensibus vehementer apprehendere & percipere,
intusq; concipere. Cicero pro domo sua, Si vtile Reipub. fuit haurire me vnum pro omnibus illam indi-
gnissimam calamitatem, id est deuorare & concoquere hoc est perferre. Et pro Cælio, Vidi enim vidi, & il-
lum haustum dolorem vel acerbissimum in vita, cum Q. Metellus abstraheretur e sinu gremioq; patriæ. Li-
uius. Tunc enimuero omnis ætas currere obuij, primus quisq; oculis auribusq; tantum gaudium haurire
cupientes. πάντες χαρᾶς ἐμφορεῖσθαι ἐπειγόμενοι.

o. Quę in vulgus non probabantur.) In vulgus probari, populare est & plausibile. Cicer. in Parad. Et ea
sentit, quæ non sane probantur in vulgus. Idem, Sed tamen hoc euenit, vt in vulgus insipientium
opinio valeat honestatis. Idem ad populum, hoc est apud populum. Idem in Brut. Quare tibicen di-
serit discipulo sane frigenti ad populum, mihi cane & Musis. Liuius etiam ad vulgus dicere solet.

Iup. Philius.
Libera & iusta legatio.
Mirū quantū. θαυμαστὸν ὅσον.
θαυμάσιον ἡλίκον.
Genitura Philosophica.
Vtopiana instituta.
Marita phil.
Vidua flatumina.
Viduę vlmi.
Maritę arb.
Marita venº.
Maritare.
Denunciare.
Denũciare inimicitias &c.
Fastigium attollere.
Status & ἀξία.
Acquiescere. ἀρέσκεσθαι ἐναπαμβίζειν ἐπαναπαύεσθαι.
Haurire.
Haurire calamitatē deuorare & concoquere. ἐμφορεῖσθαι.
Probari & Vulgere in vulgº.
Ad populū & vulgº frigere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

glutinum. Sunt viri ęqui & boni permulti, qui noſtram ſtudioſorum vicem vel decoris potius publici dolentes palàm eos deteſtantur, eorumq; capitibus, liberis, fortunis, nomini diros exitus imprecantur: qui à ſanctioribus conſiliis exiſtentes Principi, & beneficentiæ regiæ publicæq; potentes & arbitri, [p]nomina de nomine Gallico decoréq; publico meritiſſima ſupprimunt: vt ingnos ſæpe homines ſibi morigerantes, honoribus & commodis ornent atq; augeant, inſigni diſpendio Regum, & publica ignominia. At vero ipſe quum hęc & huiuſcemodi admiſſa in Rempublicam & videā & audiam, nec Diuum fidem nec hominum imploro: vt pote qui Diuos ad hæc poſtulata ſemper obſurdeſcere norim: [q]& homines huius culpæ vel auctores vel affines eiuſcemodi eſſe putem, quorum iniquitati doctrinæ & eruditionis faſces quantula eſt in me cunq;, ſubmittere non debeam, ſi mihi conſtare velim: & quod reliquum eſt vitæ, congruenter & conſentanee anteactis annis degere. Simul quum eam naturam eſſe ſciam ſceleratiſſimi illius genii, cui Fortunę nomen eſt, vt optimo cuiq; viro ac virtutis amantiſſimo libens maxime incommoditet, bonorumq; & grauium indignatione & quiritatu inſoleſcat: contrà vero vt indignis & qui ſuperùm inferùmq; numinum metum & reuerentiam ſuſq; deq; faciunt, fautorem ſe præcipue & ornatorem præbeat: [r]& ſartas (vt ita dicam) tectasq; eorum fortunas ab omnibus tueatur incommodis: animum quoad eius facere poſſum, confirmo: ne indignando & querelis indulgendo improbiſſimæ poteſtati ludibrium eſſe poſſim. Iuuat tecum mi More velut cum viro mihi iam familiariſſimo ſermonem conferre, & velut aliquot inambulationes in porticu implicare. Quid enim vetat aut obſtat, quo minus [s]vtriq; noſtrũ familiaritate complacita ita abſentes vtamur & fruamur vltro citróq; epiſtolis commeantibus, ac ſi coràm nobis colloqui mutuóq; videre liceret? Multa enim imaginaria pro veris in vita hominum cedunt, & pro Germanis ſuccidanea ſubdita riáq; ſubeunt: hominibúsq; perinde fere quidq; aut deeſt aut adeſt, vt illi ſibi adeſſe aut deeſſe in animum induxerint, & ſibi ipſi perſuaſerint. Noſtri iam Legati iſtuc traiecíſſe putabantur cum hęc ſcriberem. in eorum comitatu eſt Nicolaus Beraldus vtraq; lingua doctus: quem velim ita ſuſceptum à te eſſe, & ſi res ita tulerit, adiutum: vt virum mihi amicum, & de literis literatisq; meritũ. Spero iis primordiis, iis auſpiciis, iis Legatis & interpretibus eſſe iam rem exorſam: vt lætum & facilem fœderis pertextum & firmamentum ſperare quiuis debeat, eorum quidem certe qui pacis conſiliis non infenſi ſunt. Equidem quod ad me pertinet, libens in eam pacem ominari ſoleo, quæ tum inter me & vos iſtius prouinciæ lumina, beneuolentiam tueri & viciſſitudinem officiorũ poſſit: tum in bellum pium & ſacrum Principes erectura ſit: & [t]expeditionem quandam conflatura in omne æuum memorabilem. Sic enim te quum ſperare haud dubia coniectura videam: mihi quoq; neceſſe eſt (vt opinor) vt [u]in eandē ſpem incumbam: quumq; te præ alacritate geſtientem, & pio iam bello prępotentem ex literis tuis intellexerim: facere (vt arbitror) non potero quin ęmula pietate ad idem decus accingar: & vt ſpero ad amicitiæ iam contractæ neceſſitudinem accędent etiam iura commilitii. Q; ſi fatum trãſmarinum vtriq; noſtrum manet, optarim editis prius ſtrenuitatis noſtræ documentis, vterq; in alterius conſpectu, & eodem temporis momento mortem vt oppetamus illuſtrem ſumma animi æquitate. interim peruelim ſcire, ſiquando forte tibi ſcribere huiuſcemodi vacabit: ad equeſtrem ne pugnam an pedeſtrem potius te compares: vt & ego quoq; tecum tyrocinium eodem genere faciam: æque enim (vt ſpero) natura ad vtrunq; me genus accommodauit. Ioannes Baptiſta Sanga has literas me ſcribente, viſendi cauſa ad me venit: iſtinc rediens vt aiebat. Is à me contendit, vt te verbis ſuis ſalutarem: à quo multa comitate adiutum ſe eſſe non obſcure ferebat. Quod ei me facturum ideo recepi: quòd quantum ex congreſſu primore & breui colloquio coniicere potui, doctus eſt & honeſtus. Velim vti Paceum tuum meumq; verbis meis ſalutes: ad quem per Legatos & per Beraldum ſcripſi. Vale mi Oxymore, [v] μᾶλλον δὲ μωρόσοφε, καὶ ὀλβιώτατε. Pariſiis, poſtridie natalis diuæ Deiparæ. M.quingenteſimo.XVIII.

[p]. Nomina de nomine gallico ſupprimunt.) Nomina ſupprimere, eſt hominum famam ſilentio obruere, homineſq; ipſos præterire. Tractum eſt ab iis, qui nomina dant in militiam, vel ad aliquod incœptum, cum eorum nomina fraude ſupprimuntur. Cic. in Philip. Rem & veritatem nobis milites ſine vlla recuſatione, ſummo etiam cum ſtudio nomina dant, id eſt ſe perſcribi volunt. Arria. Qui poſt deſertionem in aliam militiam nomen dederunt, legive ſe paſſi ſunt, Imperator vt noſter reſcripſit hos militariter punien dos. Sic Tacitus dare nomen in coniuratione dixit, & reſpondere ad nomina Liuius de militibus qui ad delectum præſto ſunt.

Nomina ſupprimere.
Noia dare.
Ad nomina reſpondere.

[q]. Homines huius culpæ vel auctores vel affines.) Affinis culpę eſt conſors & conſcius delicti. Cicer. pro Sylla, Hicita quieuit, vt eo omni tempore Neapoli fuerit, vbi neq; homines fuiſſe putantur, huius affines ſuſpitionis. Alibi in eadem, Circunſpicite pauliſper mentibus veſtris homines qui huic affines ſceleri fuerunt, τάττε τοὺς ἀνθρώπους ἐις τὴν προσήκεσαν τοῦτ τῦ κακουργήματος.

Affines culpę, ſuſpitionis.
Affines ſcel.

[r]. Et ſartas tectasq; eorum fortunas.) Sartas tectasq; fortunas, id eſt illeſas intactasq;, vt in Annotationibus docuit ipſe.

Sartę tectæq; fortunæ.

[s]. Vtriq; noſtrum familiaritate complacita, id eſt quæ nobis placuit.) Placitum eſt, licitum eſt, cœptum eſt, libitum eſt. Cicero dicere ſolet. Gel. Conſilium quod dabat acceptum ab vniuerſis & complacitum eſt.

Complacita familiaritas.

[t]. Imaginaria pro veris cedunt.) Id eſt, vicem præbent χρείαν παρέχονται, χρείαν ἀναπληροῦσι. Paulus de excuſ. tutorum, Putarem recte facturum Prætorem, ſi etiam vnam tutelam ſufficere crediderit. Si tam diffuſa & negocioſa ſit, vt pro pluribus cedat, id eſt loco & numero plurium ſit, ἀντὶ πλειόνων ἔῃ.

Pro veris cedere.
ἀντὶ πλειόνων.

[u]. Expeditionem quandam conflatura.) Id eſt conſenſu principis coactura atq; comparatura, Cic. pro P. Sylla, Cum exercitus perditorum ciuium clandeſtino ſcelere conflatus, crudeliſſimum ac luctuoſiſſimum patriæ exitum comparaſſet. Et pro Cluent, Maxime eius opera cum Quæſtor eſſet, in exercitu ſeditionem eſſe conflatam, συνεστηκέναι.

Conflare.
συνίστάναι.

[u]. In eandem ſpem incumbam.) Id eſt totopere nitar vt omni ope pariter aſſequi coner. Cic. ad Atticũ, Atq; vtinam ipſe Varro incumbat in cauſam. Quod profecto cum ſua ſponte, tum te inſtante facier. Idem alibi, Facis tu id quidem, & eo maxime incumbis.

Incũbere in ſpem, cauſam.

[v]. μᾶλλον δὲ &c.) Vale mi Oxymore, immovero Moroſophe, & fortunatus eſſe perge.

Gulielmus Budæus Thomæ Linacro S.

REddítæ ſunt mihi literæ tuæ pridie Nonas Iulias beneuolentiæ atq; humanitatis plenæ: ab eo qui mihi annulos tuos obtulerat, iuuene ſane docto, atq; indolem ingenuam præ ſe ferente. Quibus (vt opinor) literis imprę ſentiarum reſpondiſſem, niſi iam ocreatus eas viatoriáq; indutus accepiſſem, [w]mox equum admiſſurus. Siquidem ab earum lectione tanta ſum hilaritate

[w]. Mox equum admiſſurus). Id eſt aſcenſurus. Cic. in ſecund. de Finibus. Publ. Decius Princeps in ea familia Conſulatus, quum ſe deuoueret, & equo admiſſo in mediam aciem Latinorũ irruebat, aliquid de ſuperbis ſuis cogitabat: Valerius lib. iij, Nocte admiſſo equo Teanam contendit. Liuius lib. ij. Superbus in Poſthumium equum infeſtus admiſit. Id eſt aſcendit & incitauit ad curſum.

Admittere equum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

perfusus,ægre vt mihi temperarim,quin stili officio certare tecum protinus contenderem.tametsi videbam effusam à te tam pleno pectore nec inani manu gratiam,vt eam æquiperare q̃uis ambitiosa & enixa rescribendi contentione desperarem.Nam quod ad antidota pertinet,honori munificentię tuæ cedere nunc necesse est:vt vtar verbo Maroniano.Cũ igitur domum rediissem,nihil antiquius habui q̃ vt epistolæ tuæ rescriberem.Id demum autem molestum fuit,q; epistolæ tuæ [a]gratiæ cessurũ etiam me videbã: qua in re à nemine vinci æquo animo patior:dũtaxat quod ad officii vices exhibẽdas pertinet.Verũ ex literis tuis intellexi magnopere te anxiũ esse de rependenda mihi benevolentia & obsequio : cum ob librũ de Asse à me tibi donatũ , cum tu hic esses in Reginæ Marię comitatu:tum vero ob impensam à me operam in recognitione lucubrati à te nuper operis.Hic etsi perdere initam à te gratiam,verum fatendo, periclitor,cedere tamen conscientiæ cogor:cui nunq̃ ipsi ita par esse potui , vt veritatis confessionem à me non expresserit , cum id quidem tulit ratio ingenuæ probitatis.Erras mi Linacer,erras inquã,si tu donum illud gratuitũ fuisse putas:librúmq; meum te tulisse ob salutem datam vicissim & acceptã cũ primum in sermonẽ venimus vnà,(etiã si congressum primum & appellandi benignitatem ea in te agnoui,quę amicitiã cuiusuis boni viri promereri citra obsequium vllum possint)hac mercede patrocinium tuum lucubrationibus meis tacita stipulatione surdáq; pacisceba: hoc munusculo auctoritatis tuæ suffragium pignerari mihi videbar: vel liber ipse meus potius in fidem tuam verbis meis se conferre.Magnopere enim pertinere ad libri à me elaborati indicaturã existimabam,si tantam ei aduocationem in Britãnia emererer , clarissima iam prouincia elegantium quoq; literarum nomine.Proinde si iam eum librum acceptum liberalitati meæ ac gratiæ tuæ tulisti:per me licet [a]in aliam quamuis paginam tabularum tuarum vt trãscribas. non q; munerum repositor videri non verear,sed q; te admonitum officii tui velim: quáq; lege acceperis munus id,meminisse. At enim librum de Sanitate tuenda à te versum vt legerem , & tibi quoquo modo obsequerer,nec laboris nec temporis rationem habui. quali vero in hoc tibi operam potius q̃ mihi ac literis dederim,aut id tibi tẽpus gratuitum donarim, in quo quantum ipse profecerim,me nunq̃ pœnitebit . Q; si quid fortasse interim vidi quod tu in proprio, vt fit, opere non animaduerteras(id quod vix mihi persuadeo,qui te tam circunspectum interpretem, tamq; exactum,κὰὶ πάντῃ πάντως ἀπεικῆβωμλίον videam:)non tã id sane mihi obsequio sa lectionis intentio(rursus eñ ab eadẽ simplicitate ingenii verũ tibi fatebor) q̃ æmula quędã contẽtiuncula indicauit:ne tu mihi scilicet vndiq; perplacereas, cui tot in propriis scriptis incõmode dicta absurdáq; videntur.Mihi adeo quia ea ex interuallo recensere quę in libro tuo adnotauerã:calũniã plane olere atq; etiã [b]sycophanticã obseruationẽ videbãtur:vt nõnunq̃ suppuderet manu esse mea adnotata.q̃q̃ ea adnotamenta dici nõ possunt,quę priuatim in charta vna mea perscripsi.Arrogãtiæ enim plenum fuisset aliquid me libro tuo ascribere, [c]vt citra prouocationẽ iudicatũ,Criticiq; iuris vsurpatio.Ea demũ quæ vel immutanda vel illustrãda ducebã:seorsum mihi ac tuo procuratori excerpsi.Sic quidẽ ne operã tibi strenuã nauasse non viderer,temere quæ dã & perperã ad

notari oportuit:cũ alia non occurrerent insigniora:quo tibi fidem facerẽ impẽsi à me laboris.Verũ ô te felicem,cui olim contingerit Italicam illam doctrinam auribus etiam nedum oculis haurire.Id quod cum animaduerto,infelicis sortis meæ reminiscor. Quo fit vt cum tuus iste stilus odorem illum redoleat germanę atq; exoticæ doctrinæ,in meo vernacula quędam compositio,nec castigata me offendit:quæ ferulam non respuit:nedum stomacho tuo atq; primæ classis hominum satisfacere posse me sperem. ἐκπέφωκέ μοι τὲς φακιολίδας ὁ νεανίσκος ὁ σός ἄθ ὑπηρέτης,ἅτε μαθητὰς,εἶτ' ἀμφόπερον.ἀργυρέους μοὶ δυοῖν δέοντας εἰκοσίν,

a. Gratiæ cessurum etiam me videbam.) Cedere gratiæ est æquare non posse gratiam. Plin.in Epistol. Nec cedit gratiæ marmoris ramos insidentesq; ramis aues imitata pictura.Id est non minor est gratia picturæ, οὐχ ἧττόν ἐστι χάριτος.Paulo superius,cedere honori munificentiæ,est non posse paria facere. οὐχ ἧττόν ἐστιν ἴσοις ἀμείβεσθαι. Sic cedere auctoritati Plin.de sorbis loquens.ab ijs locum amplitudine vendicauerunt(quę cessere auctoritati)nuces iuglandes.id est cum amplitudine præstant, gratia rationem inferiores sunt, ἐλλείπουσι εἰκότι. cedere famæ Cicero ad Marium,Pudori tamen malui famæq; cedere,q̃ salutis meæ rationem ducere.Id est,veritus sum si ad Pompeium non transissem,ne existimationem mei lederem & minuerem. εὐδοξίαν. ὑπεξίεσθαι. Sic infra,cedere conscientiæ est imparem esse ferendæ conscientiæ. ὑπείκειν. ἧττᾶσθαι.

Cedere gratię ἧττᾶσθαι φησὶ χάριτος.
Cedere honori. Cedere auctoritati. ἐλλείπεσθαι.
Cedere famę. εὐδοξίαν ὑπεξίεσθαι. ὑπείκειν. ἧττᾶσθαι.
Paginę in rationibus.
Trãscribere.

a. In aliam quamuis paginam tabularum tuarum vt transcribas. In rationibus paginę sunt multipli, ces,vt acceptorum pagina & expensorum,& paginæ eorum quæ gratis accipiuntur,& eorum quæ precio, aut legato aut hereditate,aut fideicommisso,aut alia causa. Sensus est ergo,si tu ita ratiocinatus es,quasi donum id fuerit gratuitum,me auctore tu poteris mutare sententiam,& ita apud te habere,quasi pignus sufficiat tui mihi eo munere auctorati & obstricti,etiam si reposcitoris munerum appellationem auerser. Sed tamen hac contestatione volui te intelligere quid eo munere ageretur. Transcribere autem proprie est ab vno capite in aliud transferre,aut ab vno nomine in aliud, vt apud Virgil.Et tua Dardanijs transcribi rura coloris. Seneca,Philosophia te in virum transcripsit.

b. Sycophanticam obseruationem.) Sycophantice obseruare est delatoris quadruplatorisq; more observare,hoc est diligentissime:propterea q; huiusce modi homines milui nis oculis omnia lustrent vt prędæ insidentes. Vlpia.de iuris & facti igno.vt neq; negligentia crassa aut nimia securitas satis expedita sit,neq; dela toris curiositas exigatur.

Sycophanticę obseruare.

c. Vt citra prouocationẽ iudicatum.) Si enim,inquit,ea quę ego notãda vtcunq; censui,in exemplaris tui marginibus adnotassem,ibiq; quod mutabam ascripsissem,officiũ atq; auctoritatem mihi assumpsissem criticumque enim critici iudicant tanq̃ pro potestate iudicant & tanq̃ ab ipsis prouocatio non sit, sed semel iudicatum sit,quicquid pronunciarint:de quibus Quintil.in pri. Quo quidem iudicio ita sunt senere vsi veteres grammatici,vt non versus modo,censoria quadam virgula notare, & libros qui falso viderentur inscripti tanq̃ subditittios summouere familia permiserint sibi,sed auctores alios in ordinẽ redegerint,alios omnino exemerint numero. Critici olim vocabantur:qui postea grammatici dicti sunt. vtraq; autẽ prosessio ab Aristotele cœpit vt Dion tradit.

Critici.
Grãmatici.

d. ὁμοίως κἀκῶ ὁ σός &c.) Reddidit mihi annulos iuuenis, tuus ceu famulus ceu discipulus aut certe vtrunq; argenteos quidem duodeuiginti,cęterum cũ his aureum vnicũ.Quorum bonam iam partem tũ amicorum tum consanguineorum vxoribus magnifice dilargitus sum,vim etiam deierando malis atq; adhibendis eos obtinere efficacem.His igitur acceptis commendabam tuã industriã,qui simul tuę mihi des beneuolentiæ fidem,simul meę vicissim accipias tanq̃ tibi desponsę velut quodã ad firmandã fidem pignore conuenientissimo.Equidem labens istas si tibi gratę sunt pactiones tecũ hac lege contraxerim,inter nos vt in posterum amemus.Quid ni enim ego,qui huius nõtę amicitias iamdiu ambiebam.Vide tamen vt haud dubie ac bona fide hoc pactum ineas. Nam tuam ego epistolam pro instrumento rei fidem ipsius facturo sum adseruaturus . Quod si te amicitiæ parteis officiose comitercp exercere pigueris,scito quidem te Budæum expostulatorem amicum & contentiosum habiturum, etiam si in causas controuersijsq; minus versatum nec dicendi admodum præditum.Vide igitur inquam officium tuum ne,nisi iusta etiam amicitiæ mutuo reddant literarum vtro citroq; mittendarũ vicissitudine. Sed o meæ simplicitatem. Non enim hęc scribo,& non equitem (vt in Prouerbio est)in campum prouoco:nempe qui Linserum variis disciplinis summaq; vtriusq; linguę doctrina præditum in hoc certamen accendam,de me sane semidocto,immo vero perperam docto q̃primum victoriam reportaturum. Sed quid facerem,In spectatum enim virorum epistolis perlubens acquiesco:hilari etiam animo ad eos subinde respondens,q̃q̃ ego me haud paulo ipsis inferiorem agnosco. Vale vir eloquentissime, & perge opera longe pulcherrima tuo doctoq; plurimo digna conscribere,& nostrę memento amicitię.Sic fructum percipere tibi contingat & elaboratorum prius operum & posthac edendorum.

Et nõ.i.quin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἕνα δὲ πρὸς τοῦτοις χρύσεον, ὧν δὴ τὸς πολίτας ἤδη τοῖς θεοῖς καὶ συγγιγνῶν δαιμονίως γωναξῖ. πρᾳδὸς π μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐπιμοσάμενον ἢ μὴν ἀληθῆ κάκιστος εἶναι, ὃ νὴ Δία καὶ σοφάντα γε δίκαιον. τότος πίνω ἡδέως τὴν ὑγίειάν δὴ τῆ σῆ ἀπεσχόμην, τοιγῶντον μὲν πλὴν φιλίαν τῆ σῆ ἐμοί· ἐγωγε δὲ δὴ πλὴν ἐμοὶ πιστὸν τῷ δόρατι, ὥσπερ ἐν ἐχύρωμ, ἐσομένης βεβαίας δῆ πίστεως ἐχεγγύου. ἐγὼ μὲν δὴ τανύτας τὰς σωθήκας ἄσμενος σωθάμενον ἔι σοι καταθήμιοι ἂσῖ, ἐφ᾽ ὧτε ἡμᾶς ἃς τὸ πιόν ἀλλήλοις φίλους εἶναι. πάλαι τὰς τοιαύτας φιλίας ἐμνήσθημ· ἀλλ᾽ ὅπως ἀπριβῶς π καὶ ἀγαθῆ πίστει τελοῖτ τὸ γίαν πρίσεως. ἐπά τοι τὸ ὠφελοῦν σε ἀντὶ τοῦ γραμματέως τοῦ ἐλέγξοντος δ᾽ γεγραμμένον φιλάξω. σὺ δὲ ἐὰν ὀλίγως δίακείῃ πρὸς δ᾽ τὰ φίλια ἀσκεῖν δεῖ ὡς καὶ πόρρω ἔξω τὸν βασίλειον ἐγκλιματικόν τε φίλον καὶ φιλάδελφον, ἐι καὶ μὴ δικαιικόν, μὴ δὲ πάνυ ἀπαρ λως δυνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ἢν μὴ καὶ ὃ γενομισμένον τῇ φιλίᾳ ἀπονέμωσι σιχῶς ἀπαι σίδοντες. ἀλλ᾽ ὃι φίλοι δικαίας φίλοι ἐμοῖ. ὃ γὰρ φθάνω ταῦτα γράφων, κἀγὼ τὸν ἱππία φασὶ ὧν σοφ σίον πρὸς καλὸν μαι, ὧς γε λίνακρον τὸν πλυμαθῆ, καὶ νή δία δάνακρόν ἕνα, ἐὰς ἄκρον τ παιδιᾶς φίλοι δίγλωττος ἀμφιβόλου, ἐὰς ἀγῶνα τοῦτοι πρὸς ἐρῶ, ἐμὲ δ᾽ ἴδειν τὸν ἡμιμαθῆ, μᾶλλον δὲ πὶρ κακῶν μαθῆ, ἀυτίκα. δὴ μάλα ζαφίως καταγωνιόμενον. ἀλλά τί ἂν πάθοιμι· ἐνασμένως ἐῶ μᾶλλον γε τοῖς σοφῶν ἐπιτολαῖς. χαίρω δὲ ταύταις ἀναγράφων, κἂμ ἀσθῶ πολλῷ τότων ἥττων ὤν. ἔῤῥωσο ἀνῆρ λογιώτατε, καὶ διατελῇ τῆς καλλίστοις ἐμφιλοπονῶν, καὶ πρὸς ἀσπάζεσθαι τῶν συγγραμμάτων, καὶ μέμνησο φίλων φίλιας φίλου ἡμῶν. ὅτως ὅσπερ τῶν φιλοπονημάτων. τῶν π πολλαθόντων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκδοθησομένων σοι. Equidem præclare mecum actum esse puto quòd paucorum dierum operam aut horarum potius tã feliciter occuparim legendo illo tuo libro, qui iamiam ex officina exiturus est magna tua gloria: quem suauius ipsum legissem & attentius, nisi inter multarum rerum curas ea mihi prouincia obuenisset: identidem interpellantes lectionis intentionisq; tenorem. Iam enim alterum annum multa mihi negocia domesticæ curæ facessunt: vt succisiuos tũ dies & dierum etiam ipsorum horas literis impertiam: nonnihil vtiq; hebescente ingenio crassiorum rerum atq; etiam à literis abhorrentium animaduersione. Quæ eo mihi grauior est & nocentior, quo insolentior id facio. Quippe qui retroacta ætate quantum per valetudinem licuit, nihil pene rei familiaris procurationi dederim: nullasq; partes patriffamilias nisi intra cubiculum geniale obire solitus sim. Vale rursus, Parisiis. VI. Idus Iulias.

Obuenire. Obuenientia bona. Obuẽtiones. πρόσοδοι. Geniale cubiculum.

,d. Ea mihi prouincia obuenisset.) Nisi cum ad me delatus est liber tuus vt eum mandato tuo legerem, animum variis curis distractum habuissem, obuenit annuus redditus. πρόσοδοι, προσέρχεται. Obuenit etiam hæreditas quo, Cic. vtitur, & obuenientia bona dicuntur quæ aliunde deferuntur ad quempiam. Obuenit hereditas homini Philosophia homini non obuenit, sed eam sibi quærere debet, inquit Seneca, Epist. Domus mihi hæreditate obuenit. Vlpia. An pecuniam pupillus habeat vel in numerato vel in nominibus quę conuenire possint, vel in fructibus conditis, vel in redditui spe atq; obuentioni. προσοδικοῖς. .e. Intra cubiculum geniale.) Significat se curas familiares solitum esse vxori mãdare, ipsumq; se omnium operum patrisfa. immunitate donare, præterq; in lecto geniali, id est coniugali. Interim enim ex vxore liberos non paucos sustulisse.

Gulielmus Budæus Thomæ Linacro S.P.D.

MAgnas habeo tibi gratias ob munus tuum iucũdum quod ad me nuper misisti, sed iis maiores alias ob epistolã tuam. ἔδειν γὰρ ἂν φιλόνεφρον τὴν φιλο

μὲν μακρᾶν ἀφισκομένων πρασαλκᾶν ὅτω μνημόσυνον ἔιη, ὡς τότε δ᾽ ὑπόμνημα, ὃ δὲ ἐπιστολῶν τὴν πρὸς τὴν φίλων ἐπιδαλεσθῶν, ὃ γάρ τι τὰ μὲν δῶρα, τὰ πρὸς τὴν φίλων δεδωρημένα, ὅτι μὲν ἀυτὰ κεχαρισμένα, μὲν δὲ καὶ τῶν πέμψαντων ἡμᾶς ἀναμνήσκοντα, ὅσον γε δὲ χρόνον πρίεσῖ ὃκ ἀναλισκόμενα. ὃ μὲν δὲ μὲν πρὸς γε τὸς φίλους τὸς ὧν ἀποδατὴ μακρᾶν ἡμῶν ἀπεπημένους. ὃ δὲ δὴ τῶν πρὸς φίλους μὲν πρὸ σωπον κοινολογᾶσθαι χρέαν ἡμῖν πρέχει. Video & intelligo q̃ parum tibi vacet ἐπ ἔναι ἐπιδαλεῖν, cum aliàs, tum in editione tã ardui ac grandis operis occupato. Itaq; facile excusatã à te causam accipio, quãobrem diu non rescripseris. Sed & mihi eadẽ opera veniã ipse paciscor, q̃ ad te interim nihil literarũ dederim. Sum enim ego quoq; curis tã variis tãq; multis implicitus q̃ qui maxime. Quæ mihi sors vitæ paucis annis impacta vel diuinitus vel à fortuna, tam maxime molesta est, q̃ est maxime diuersa à pristino vitæ meæ instituto. Legi in tuo Galeno ζdiui boni q̃ splendido futuro mox opere)ea quæ me legere Lupsetus vester voluit iuuenis omnino ingenuus, specimen honestatis & comitatis vel Anglicæ vel qualiscunq;, & natales generosos præferens cum eruditione non mediocri. Siquam præterea opellam nauare me tibi vis, ἀφελῶς χρῶ τῷ φίλῳ τῷ ὀφωδήκητε ἀντωναγνώσῃ τὴν σῶν. Nec eñ maligne locare, nec addicere magno operas meas soleo, iis quidẽ certe quos dignos esse censeam queis vltro industriã meam vẽditem. Legati nostri iam istic agent, vt opinor, cum tu has literas acceperis: velim si res ita tulerit, vt amicum te mihi esse sciant: quando ego literarum periis Linacri doctrinã deprædicaui. In comitatu Parisiẽsis Antistitis est Nicolaus Beraldus vtraq; lingua doctus, & mihi magnopere familiaris: qui te omnino aditurus est. Lõgiores à me literas habuisses, nisi iãiam rus profecturũ negocia multa obeunda me vrsissent. Vale, Parisiis postridie natalis diuæ Dei Parẽtis.

.a. ἐνδεὴν γὰρ ἂν &c.) Nihil enim absentes amicos longeq; distantes æque potest repræsentare, ac missarum ab amicis epistolarum monumentum. Præstita siquidem ab amicis munera, sunt ipsa quidem cum grata, tum eius etiam qui miserit, nos admonent, quandiu saltem extãt vsu non intercidentia: amicos attamẽ in aliena regione procul a nobis dissitos nec repræsentant, nec amice coram & comiter colloquendo vicem nobis suppeditant.

.b. ἵνα ἐπιστολικόν.) Id est, missitandis epistolis animum intendere.

.c. ὀφωδήκητε &c. Affatim vtere amico tuorum scriptorum qualicunq; recognitore.

Gulielmus Budæus Ludouico Viui Sal.

SPero te purgationem meam accepisse de eo q̃ neglecti me officii insimulare videbare: si tamen literas accepisti quas nuper ad te dedi. Nec Germanũ autem illum nobilem, nec Britannũ videre mihi contigit: quorum tu in literis tuis meministi: qua in re non dubito me compendium non spernẽdum amisisse in ratione amicitiæ, cui calendarii mei pagínas præcipuas destinaui. Nam binas tuas literas vno die accepi cũ rure in vrbẽ venissem. Postremę autẽ casu magis q̃ destinato mihi redditæ fuerũt. temere enim creditæ alienis manibus fuerãt: à quibus iã refignatæ in meas inciderunt. Proinde vt te iã vtar placatiore, nosse hoc oportet: ruri me nunc agentem vix bis in mense nec nisi coactũ in vrbẽ vẽnitare. Quippe qui literariã supellectilẽ bona ex parte in Marlianũ vicũ meum trãstulerim, vbi æstatẽ venientẽ exacturus sum, si tãdiu vixero. Et est adhuc ibi quod procurationem meã poscat, & præsentiã: etiã si villa vrbana absoluta est. Quare nec literas statim vrbanæ domi redditas accipere ipse possum, cum in

Universidad de Deusto
Biblioteca

villa ſum, [f]nec ſub manu tabellarios habere. Aegrotaui etiã grauiter ab ineũte hyeme: id quod alternis ferme annis & interdum ſingulis ſolenne mihi fuit hactenus poſt annos quindecim, q̃quàm nulla nõ mihi tempeſtas [g]ad capitis grauedinẽ ſatis apta eſt: præter quẽ morbũ aliũ fere non experior. Cæterũ q̃ de opere illo nouo mihi tibiq; gratularis: nõ facile patior falſo te gaudio duci: q̃ nouũ opus eſſe putas, [h]q̃d iã quater minimũ ſub prela miſſum fuit. Audio eñ neſcio quid operũ meorũ propediẽ rurſus editũ iri: vnde enatũ illũ rumoré eſſe arbitror qui ad te vſq; manauit. Hic facere nequeo vir amiciſſime, quin tibi ſuccẽſeã de hac ipſa ſpe improbiore, quã de me meáq; induſtria cõcipere te video: quaſi vero homini mihi ingenio iã effœto, animo etiã alacriore defecto ob ma lã valetudinẽ, ſexto quoq; mẽſe aliquid edendũ ſit: quũ toties teſtatus ſim nihil mę propemodũ niſi ociũ parturire. At tu hoc ipſo ex ocio negociũ (vt video) faceſſere mihi inſtituiſti. Eia tu vide obſecro vt ſatis æquũ te mihi præbeas, per quẽ pauculos hos mẽſes ceſſare mihi nõ licet, cui quadriẽnii vacatiõe inſta immunitas quęſita videbatur & cõceſſa. Leges priſcæ & ſeuerę multũ iis indulſerũt, qui ius triũ liberorũ in Italia, aut in prouinciis pluſculorũ citare poſſent inter cauſas detrectãdorũ munerũ publicorũ: ipſe cũ geminato eo numero auctus ſim etiã ſuperſtitũ & alẽdorũ, inter munifices cenſeor exiſtimatione tua & amicorũ fere omniũ: inter immunes prętereor quaſi orbitate prædítus. Vide igitur tu cũ illis etiã atq; etiã vt ſatis me noritis: vt facultates meas ſatis attẽte expẽderitis: vt deniq; ex ęquo bonóq; mecũ agatis: quí perinde ipſi me publico nomine appellatis: atq; ſi vnus eſſem eorũ prædiuitũ, quí inferre idẽtidẽ aliqd memorabile poſſunt. [i]in gazophylaciũ, quod ad tuẽda ſartatecta muſei inſtitutum eſt & Greci & Romani. Eraſmo veſtro cõuenit ea functio, & ſi quis poſſ hac exiſtet ei æquiparãdus: [k]cui9 opes ingenii atq; eruditionis copię trierarchię cẽſum inter Greços, inter Romanos primę cuiuſq; ſuperãt centuriæ. Ego cũ inter proletarios cẽſeri potius q̃ inter claſſes debeã: vtpote qui inter cauſarios vſurpare vacationẽ poſſim ſi velim: nec ius tamẽ, nec ęquũ apud vos obtineo qui immunitatẽ ipſi agnoſcere nõ videmini, inter eos quidẽ qui aliquando munia ſubierũt. Quo iure mecũ agere ſi iſta tua expectatio geſtiens obſtinauerit: quaſi ſcilicet delitias nũc faciã cũ hæc & huiuſcemodi cauſificor: nec loquar ex ſententia animi: ſine me ſaltẽ ſarcinas adhuc oblígatas ſoluere, quas nuper, id eſt ante quinq; mẽſes in Marlianũ meũ importãdas curaui: ſupellectilẽq; cõpo nere. Hauddũ eñ ſcrinia digeſſi, & pluteos locũq; vnicuiq; cõſtitui. Da ſpatiũ reſpirãdi à iactatione vrbica & peregrina æſtatis nouiſſimę: patere me illorum obliuiſci, totus vt ſim in iis quę inſtãt & ociũ noſtrum manẽt. Vixdum fabricã cõcinnaui & inſtruxi, & tu opus nõ modo dedolatum atq; exaſciatũ: [l]ſed cõpactum quoq; eſſe arbitraris & probatum: iãq; pręberi quaſi ex pacto poſtulas & cõuento. Habetotę quæſo ratiõnẽ tẽporis, eiúsq; quod cómodo meo fieri poteſt aut incómodo: & ego fortaſſe præſtare quædã nõ grauabor, quę ferre idẽtidẽ aliqd certe facultates meę poterunt, cũ eo tamẽ, mihi vt cautũ ſit exiſtimationiq; meę [m]ab expectatione publica veſtráq; amicorum, fraudi ne ſit ſi ſolẽnes quotannis præſtationes in eã rem nõ penſitarim, vel in hoc ipſo ſeceſſu, vel in vrbano ocio, quãdo mihi hęc ſtudia quãtumuis feruẽtia vacationẽ iã nullã præſtare poſſunt

à curis familiaribus auocamẽtisq; rei œconomicę & vxoriæ, quã vnã philologia mea æmulã iãdiu habere cœpit. Quo mihi nũc magis omni ope cõtendendũ eſſe duco, vt quo ad eius fieri poterit, cõtubernio ipſas hoſpitaliq; neceſſitudine cõiungã. Quippe quũ alterã amplectendã retinẽdãq; neceſſario habeã, alterã ſumma voluptate ſemper ſim exoſculatus, ex quo ad frugẽ aliquã bonam excolendũ mihi animũ eſſe ſtatui: illãq; velutí inſtrumentũ vitæ colam, colue-

f. Nec ſub manu tabellarios habere.) Id eſt in promptu & in proximo. Plancus ad Cic. Vocuntij ſub manu vt eſſent, per quorum loca fideliter mihi pateret iter. Sub manus ſignificat faciliter, non ægre, appoſite. Plaut. Si quam rem accures ſobrie & frugaliter, ſolet illa recte ſub manus ſuccedere. Idem alibi, Lepide hoc ſuccedit ſub manus negocium. In manu eſſe eſt penes aliquem eſſe, & ἐπ' αὐτῷ εἶναι. Liuius, Suam cuiq; fortunam in manu eſſe. Et in manibus. Idem, Quicq; toties pene victoriam in manibus habuit. Lucanus, In manibus veſtris quantus ſit Cæſar habetis. Cic. aliter in lib. de Senect. In manibus eſt laudatio. Id eſt, Hodierno tempore legitur & circunfertur. ϕιὰ χειρός ἐστι. Idem, Septimus mihi Originum liber eſt in manibus, id eſt, nunc a me ſcribitur. μετὰ χεῖρας ἐστί. Ibidem villa vrbana eſt villa elegantior, mihi nõ colono ædificata, videbis in Annotationibus.

g. Ad capitis grauedinem.) Grauedo non modo deſtillationem grauem ſignificat, vt eſt apud Celſum, ſed etiam dolorem capitis & grauitatem Plin. libro viceſimoprimo de violis purpureis: Crapulam & grauedines capitis impoſitis coronis diſcutiunt. Et lib. xxiij. de vuis recentibus, Grauedinem enim capiti, morbumq; lethargicum faciunt. Cic, ad Atticum pro langore & marcore, qui a febre vel morbo alio manet. Tu quoniam quartana cares, & nedum morbum remouiſti, ſed etiam grauedinem, te vegetũ nobis in Græcia ſiſte.

h. Quod iam quater minimum ſub prela miſſum fuit.) Minimum eſt τὸ ὀλάχιστον hoc eſt vt minimum, ſeu non minus q̃ quater. Var. de re Ruſt. Harum ſingula genera minimum in duas ſpecies diuidi poſſunt. more Græcorum dixit. Plin. vt, addidit libro trigeſimotertio, Ergo vt maxime duo tantum milia pondo cum capta eſt Roma fuere. Sic Columel. libro tertio, Ne paſſus fueris plus q̃ duas, aut vt maxime tres gemmas habere. Cic. aliter in Orat. perfect. Sed loquor de vno pede extremo, adiungo quod minimũ ſit proximum ſuperiorem. Terent. in Phorm. Domum ire pergam vbi plurimum eſt, id eſt plerunq; ſiue vt plurimum. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

i. In gazophylacium quod ad tuenda ſartatecta.) Gazophylacium hic officinas Chalcotyporum ſignificat. Librorum enim in iis officinis editio tuetur muſeum, id eſt literarum bonarum ſtudium. Sartum & tectum, hoc eſt munitum ab librorum interitu, vnde elegantię literarum internicio ſequeretur. De ſartis tectis in Annotationibus copioſe dictum eſt.

k. Cuius opes ingenij atq; eruditionis copię trierarchiæ cenſum inter Græcos) Trierarchia munus erat Athenis eorum qui primi cenſus erant, hoc eſt τὸ πρῶτον τίμημα, hoc eſt triremium publice prębendarum neceſſitas. Budęus libro quinto de Aſſe, de hoc munere & cenſibus aliis, copioſe diſſerit. Vt autẽ apud Græcos tres erant cenſus, ſic apud Romanos erant quinq; claſſes in centurias ſuas diuiſæ, vt docet Liuius libro primo ab Vrbe condita, Claſſici erant qui cenſum conferebant. Capitẽ cenſi & proletarij erant extra cenſum. Sicut Athenis. τὸ θητικόν.

l. Delicias nunc faciam.) Delicias facere eſt quod Græci παίζειν dicunt, vnde latinam locutionem manaſſe puto, hoc eſt moroſula cũctatione ludificari, diſſimulatiunculis iocularibus vti. Plautus in Pœnulo, Enimuero ære meo me laceſſit, ludos & delicias facis. hoc eſt, ludificari te iuuat, & ioculari fruſtratione mecũ agere, id quod ego ſolitus ſum facere. Idem in Menech. Eia delicias facis mi Menechme. Quin amabo is intro? Hic tibi erit rectius. Vulgo, id eſt vt vulgaris ſermo eſt: nimium eſt hoc fruſtrari & illudere: quid te tãdiu rogari viſt

m. Sed compactum quoq; eſſe arbitraris.) Compactum, ex hoc verbo ſignificat illud opus eſſe compoſitionem libri cuiuſdam, hoc eſt chartas multas colligatas, & librum compaginatum. Quod autem ſequitur, Iamq; pręberi, quaſi ex pacto poſtulas, eſt tranſlatio ab opere, quod faciendum locatur lege locationis in ſyngrapha concepta. vt apud Demoſth. περὶ στεφάνου, ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκδιδωκὼς κατὰ συγγραφήν, κἄτα δυσχεραίνοντα δ' προσαιτεῖν ἐκ τῆς συγγραφῆς, κομιζόμενον.

n. Ab expectatione publica veſtraq; amicorum.) Id eſt, quantum pertinet ad omnes qui hoc a me expetunt, & ad vos amicos meos. Similis eſt locutio Ciceronis de Orat. Erat tum ab oratoribus ſolitudo quędã in foro, hoc eſt forum erat vacuum, quantũ ad oratores attinet. Sic Terent. Narratq; vt virgo integra etiã tum ſiet a ſe. αὐτῆς γε ἕνεκα, τόγε κατ' αὐτήν. Dicimus etiam cauco mihi abs te. Id eſt ſatisdari volo, & expromiſſores dari mihi fraudi non futurum: hoc eſt, quod vulgo dicunt, de indemnitate promitti, & fideiuſſores dari. Solennis præſtatio eſt, vectigal vel ſolarium anniuerſarium quod pro ſolo & agro dependitur, vel alia penſio vſitata. Solenne enim ſolitum & cõſuetum ſignificat. Plin. de apibus, Effecto opere, educto fœtu, functę munere omni, exercitationem tamen ſolennẽ habent. Plin. ad Traia. Solenne eſt mihi domine ea de quibus dubito ad te referre, id eſt, a me obſeruatum.

Sub manu habere.
Sub manus ſuccedere.
In manu eſſe.
ἐπ' αὐτῷ &c.
In manibus habere, & eſſe.
ϕιὰ χειρός ἐστι
μετὰ χεῖρας.
Villa vrbana.
Grauedo.
Minimum.
ὀλάχιστον.
Vt maxime.
Plurimũ, vt plurimum.
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.
Gazophylaciũ
Sartũ & rectũ
Trierarchia.
τίμημα.
Cenſus tres apud Græcos.
Claſſes. v. apũd Romanos.
Claſſici.
Capite cenſi.
Proletarij.
θητικόν.
Delicias facere
παίζειν.
Cõpactum.
Ex pacto poſtulare.
Locare faciẽdã
Syngrapha.
Ab expectatione pub. &c.
Ab oratoribꝰ
ſolitudo eſt.
Cauco mihi.
Fraudi eſſe.
Solẽnis præſtatio.
Solenne.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rímq; ad hanc omnes vitæ rationes viuendiq; causas contulerim & referam: illi deniq; corpus, huic animum desponderim. Gaudeo Erasmum ambas meas epistolas accepisse post Græcam ab eo ad me scriptam. Verebar enim ne si intercidissent, ipse mihi succenseret vt parum officioso, tanq̃ non rescripsissem. Salutabis eum verbis meis cum hominem conueneris. ὁ τοῦτο γὰρ πολλοῦ ποιοῦμαι φίλον, ὃν καὶ αὐτὸς ἔφθη πρός σε ἐπὶ πλεῖστον ἐπαινέσας· καὶ ἐπιφανεστάτῳ γε ἐκ ἐσομένῳ τῶν ἐξομολογουμένων τὰς ἐπιστολὰς ταύτας ἀμφοῖν ἡμῶν ἤδη τε καὶ εἰς ὕστερον ἡδυσόμενος. Vale. Salutaui quos salutandos mandasti. Parisiis postridie Cal. Februar. M. quingentesimo vndeuicesimo.

Budæus Viui S.

VT lætitia affectus sum literis tuis perlectis, ita tristicula quędam subit animum mihi suspicio, subacerbúsq; scrupulus ab Erasmo meo, qui pro suo more nõ rescripsit alteris iam literis meis: scilicet hoc illud est, nescio quid ille arbitratur stomacho meo hæsisse aut °rancidulæ simultatis, aut pertinacis offensionis, ob grãdem illam epistolam, in qua eloquẽtiæ °tragulas figuris inuolutas in hominem semiermem atq; improuidum contorsit, omnia tum pacata sperantem & cõposita. Quam tamẽ vt elogiũ summi viri asseruandã esse duxi, in bonã vtiq; partẽ fidẽ magis facturũ. Qq̃ cũ minime suspicacẽ me hominẽ dũtaxat ab amicis, ac summę simplicitatis esse semper prę me tulerim, mihi ipsi imperare cõstituí, nihil omnino odiosius existimare, q̃ Erasmum inertiorem iam esse factũ & desidiosiorẽ, animo vtiq; fatiscẽte laboribus irrequietis. Negq; vero aut illũ, aut te audiã, si caussificari institeris, & excusare occupationes eius, nunq̃ non illum scribendis epistolis feriatum fuisse, ad eos quidem quorum huiusce modi commercio animi causa vtitur. Sed quod ei de me te rogicanti dixisti, existimo perbelle meipsum admodũq; risisse, videlicet q̃ diceres cum fabris mihi nunc & structoribus, non cum literatis ac studiosis rem esse: deinde etiam (si Philologiæ placet) °cũ aulæ mancipibus: officinæ scilicet molestiarũ atq; impostarum. Iã primum q̃ bellũ dirũ & inexpiabile quieti, ac pecuniis meis indixerim, cũ mihi ędificandi libido incessit dãnosissima: erratũ quidẽ agnosco, culpãq; adeo fatalem non inficior. Verũ quid agerem, aut quam mihi fugã monstris conscisserẽ potius? quod exilium amœnius à contubernio Philologiæ męę? Sed rem totam vt cognoscas velim. Nescio quo casu contigerat 'vt essem repente in ære meo satis multo, vt vnus quidẽ hominum studiosorũ: at sum 'immeratæ pecuniæ impotens, vt siquis alius natura: fœneratoriam facitare non didicerã: quum omnino facere nequirẽ, quin pecuniã studiorũ meorũ interpellatricem, aliqua in re occuparem, aut quouis modo amolirer à contubernio bibliothecæ meæ, nec in vicinia 'proscriptiones prędiorũ existerent, ad ædificatoriam animũ appuli: primũ animi ipsius causa, quem à contentione lectionis commentationisq; vt abducerem, medici ita mihi auctores erant, minas vt aderẽt etiam capitales nisi dicto audiens essem. Hoc enim competẽter quoq; adcasum ante dictum accesserat, instabant propinqui, amici obuii, quiq; denique 'vt affectam valetudinem, corpúsq; extenuatum, ac propemodum accisum re-

crearem & instaurarem. In quorum potestate ac medicorum cum futurum me sæpius promisissem, ab instituto tandem genere vitæ migraui in vniuersum, salutémq; pene literis dixeram destinatione animi: vtpote ob aduersam meã valetudinem inuidiosis apud omnes qui me nouerant. Specimen autẽ œconomicę facultatis factitans, in metãdis circunscribendisq; villis & instruendis mire mihi placebam, interim rationem nullam subducens in summam vniuersam impẽdiorum, quoad tertio demũ anno errorẽ sentire cœpi: tum primũ scilicet,

ο. Τοῦτο γὰρ &c. Eum enim plurimi facio amicum, cuius equidem periculum prius feci commemoratu dignissimum, atq; adeo nostras amborum epistolas & iam emissas & posthac exituras lecturis perq̃ illu sire futurum.

ο. Rancidulæ simultatis) id est, iam vetustæ. Rancescere enim est vetuste putrescere. σήπεσθαι. Lucretius, Vnde cadauere rancenti iam viuere vermes Expirant? Idem, Rancida quo perolent proiecta cadauera ritu. Iuuenalis, Nam quid rancidius quàm quod se non putat vlla Formolam nisi quæ de Thusca græcula facta est, id est putidius. Quia quæ rancescunt, etiam putere solent.

Rancidula simultas.
Rancescere. σήπεσθαι.
Rancidus.

π. Tragulas figuris inuolutas.) Scommata dicit occulte lancinantia, quasi spicula cæca & inuoluta. Liuius, Vndiq; in eum tragulæ coniectæ ab Hispanis. Cæsar, Tito Baluentio vtrunq; femur tragula trajicitur. Quod autem sequitur, In bonam vtiq; partem fidem magis facturum: hoc significat, elogium illud Erasmi ambiguum & anceps, inter laudem candidam, & subdolam vituperationem, potius in bonam partem olim acceptum iri.

Tragulæ figuris inuolutæ.
Erasmi elogiũ ambiguum.

φ. Cum Aulæ mancipibus.) Id est, primariis aulicis. Mancipes sunt magistri societatum, & proprie publicanorum, hoc est πλωνάρχαι ἀρχιτελῶναι. Quo fit vt mancipes dicantur in vnaquaq; re ὁι τὰ πρῶτα λαχόντες, ὁι τὰ πρωτεῖα φερόμενοι. Sic apud Plinium libro decimo manceps sutrinæ dicitur officinæ magister vel propola. Et apud Tranquil. in Vesp. manceps operarum redemptor appellatur ὁ ἐργολάβος. Manceps etiam eum significat qui dat aliquid mancipio, hoc est, mancipator. Plautus in Curgul. Ego mancipem te nihil moror, nec lenonem alium quenquam. Supra enim dixerat, Egon ab lenone mancipio aliquid accipiam? Quibus fui nihil est, nisi vna lingua, qui abiurat si quid creditum est. Quid sit autem mancipium in Annotationibus Budæus copiose docuit.

Mãcipes.
πλωνάρχαι ἀρχιτελῶναι.
Mãceps sutri.
Manceps operarum.
ἐργολάβος.

ι. Vt essem repente in ære meo.) Id est, pecuniam satis multam haberem ac nihil deberem. Aes alienum est id quod quis debet. Sallust. Simul aes alienum per omnes terras ingens erat, id est multi erant obstrati. Et æs alienum conflare apud eundem. Aes vero suum dicitur cuiusq;, quod nulli ipse debet. Cicero pro Roscio Amerino, Roscio cur tanti fuerit socium fraudare causam requiro, egebat? Immo locuples erat. debebat? Immo in suis summis versabatur. Idem in Verrem Actione quinta, At hominem video auctionem fecisse nullam, vendidisse præter fructus suos nihil vnq̃, non modo in ære alieno nullo, sed in suis nummis multis semper fuisse. Idem in ære meo esse aliter accipit libro decimotertio Epistol. Et me hercule semper sic in animo habui, tein meo ære esse, propter L. Lamiæ nostri coniunctionem: id est inter amicos meos esse. In ære enim meo est, quod meum est, & in bonis meis est, atq; in censu meo. Idem ad Cassium, M. Fabium quod mihi amicum tua commendatione das, nullum in eo facio quæstum. multi enim anni sunt, cum ille in ære meo est, id est eum inter bona mea retuli. In ære igitur meo erat satis multo, vt vnus hominum studiosorum, id est pro instituto hominum literis studentium. Cicer. in Brut. At hi quidem vt Athenienſium secula numerantur, adolescentes debent videri. ὡς γε κατὰ τοὺς νῦν ἀθηναίων χρόνους.

Vt essem repente in ære meo.
In ære suo esse
Aes alienum.
Aes suum cuiusq;.
In tuis summis versari.
In suis nũmis esse.
In ære esse.
Vt.
ὡς γε.

ι. Numeratæ pecuniæ impotens.) Est qui parcere pecuniæ non potest, id est, ἀκρατὴς. Curtius, Itaq; impotens animi currit ad regiæ vestibulum. Id est continere animum non poterat. Lactant. de ira dei, Ne mentis impos aliquod inexpiabile facinus admitteret.

Impotens. ἀκρατὴς.
Impos.

τ. Proscriptiones prædiorum existerent.) Qui vænundaturi sunt aliquid aut auctionem facturi, ij solent proscribere res vænales, hoc est in domibus vel prædijs programmata apponere significãtia res esse vænales. Cicer. in Offic. Ille quod non placebat proscripsit, tu quod placebat emisti. Idem, Qui proscribũt villam bonam benecq; ædificatam, non existimantur fefellisse si illa nec bona est nec ędificata bene.

Proscriptiões.
Auctionẽ fa.
Programata.
Proscribere.

α. Vt affectam valetudinem.) Affecta valetudo est non integra, sed læsa. Affectum enim corpus Celsus infirmis fuit. Sic affecta fides tam collabefacta. Tacitus libro decimonono, Nam Flauius Sabinus priuatis vtriusq; rebus auctoritate pecuniaq; Vespasianum anteibat & credebantur affectam eius fidem prænuntiis domo agrisq; pignori acceptis. Corpus autem accisum est rabe confectum. Accidere est extenuare, & obtruncare, & accisum κατηλωμένον. Liuius, Accisæ a Camillo Volscorum res. ἐκπεπτωκυίας, ἐκπεπτωκὸς αὐτῶν τὸ πρᾶγμα. Idem, Ita præsio vno accidit Vestinorum res, vt ne vallo quidem freti, in oppida dilaberentur.

Affecta valet.
Affectũ corp⁹.
Affecta fides.
Accisũ corp⁹.
Accidere
κατηλόω.
ἐκπεπτωκὼς αὐτῶν τὸ πρᾶγμα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quum expeculiato mihi esse contigit & exhausto. Et tamẽ sic quoq; etsi sero ad frugẽ bonã rediisse quoquo modo videbar, iamq; senectutis & familiæ ratione nẽ ducere, quum rursus è re nata ædificandi necessitas studiorúmq; auocatio, in pristinã me molestiã, reiq; familiaris voraginẽ reuoluit, vnde semel exitisse mihimet ipse gratulabar. Siquidẽ cum antea inter inquilinos censerer, & sexto aut septimo quoq; anno domicilium, viciniã, parœciam demutare cogerer: simul nouas sedes musis meis quærere, larariúq; meum interpolare: firmare aliquando sedem constitui Philologiæ meæ, instrumẽtúmq; figere studiorũ meorum. Domum emi procul foro, sed ea in regione vrbis, quæ magnificis ædificiis nuper cohonestari cœpit. Hæc cum à vicinis mihi est accommodata, ritu vero compẽdiosum habet exitum ad vtranq; meam villam. Cæterum (quod aiunt) porculum intra saccum mercatus. Nã domum emi vix oculis limis per transitum inspectam. Neq; enim tum licuit ob inquilinum intus eã perlustrare. Quare quum hoc anno in eã trãsiuissem, recõcinnare eã adortus, eo necessario perductus sum, vt partem eius dirutã ab integro instaurarem. Deinde hoc incommodi accessit, q; ne rediuiuo quidẽ lapide vti mihi licuit, ne cõtignationem quidem eadem, ne ipse mihi magis q̃ liberis ædificare viderer. Ita quod in prætoriolis rusticis luxui imputari potuit, in vrbe necessitatis expressiæ fuit. Quod ideo testandum apud te duxi, ne mihi vitio vertatur q; domi me tunicatum (vt arbitror) offendisti, & circa huiuscemodi curas satagitãtem, haud contemnenter vtiq; studiosi viri instituto. En tibi rationem frugalitatis meæ, quam triennio ego secutus, Plutum illum meum, quem mihi aliquando Erasmus inuidere videbatur, funere tandem extuli, non latrocinio, non alea, non vi aut casu sublatum, sed lapidatione confectum, peremptum & obrutum. Post hæc tanta ingenii mei auocamenta ab solito instituto, etiam curiosus esse volui, & velut in Euthymiæ numen piaculo me obstrinxissem, aulam inspicere sustinui atq; etiã introspicere. Miserum me qui id inficiari piaculum nequeo: scilicet parum erat totum pene triennium tot mihi negocia meipsum facessisse, studii voluptate ruisse, tantum temporis rationibus meis exemisse: nisi etiam Iliadis molestiarum periculum facerem. Tametsi οὐδ' ὧδ' ὅτω κακῶς, vt aiunt. nam interim ineptiens tribus aut quatuor mensibus tantum me spero profeciss e: vt speciosum quidem illud monstrum, sed Sirene pellacius exitiabiliúsq;, quam Aulam appellamus, haud antea mihi inexpertum, ita deniq; cœperim odisse & auersari, vt auem inauspicatam. Qz nisi τὰς ἀπροπαίους θεοὺς præsentes ac propitios habuissem, in medias vtiq; fauces monstri me insinuauissem, vt quidem impetum haud auspicato ceperam. Nunc vero ita perspexisse illecebrosam eius ingluuiem me spero, vt nunq̃ propius accessurus sim, nisi (vt sunt humana non in homine sita) liuidus aliquis genius securitatem mihi inuidere cœperit, & velut aulæ fugitiuum, ad eam retraxerit, quod diui omen auertant. Qz si sciens prudẽsq; fallo, causam haud dico quin me deus optimus maximus maximo quodam mactet infortunio. Et tu me arbitraris aulæ mancipatum ita esse, vt nec mei iuris esse cupiam, nec ditionis philosophiæ? Apagesis mi Ludouice istam opinionem, & nisi perfidiosum me esse putas, mihi me & Philologiæ meæ, amicis & literatorum omnium studiosorúmq; nationi restitutum nũc esse crede, qui quidem mecum inire & contrahere amicitiam volent, id quod tu votis prope conceptis exoptare videbare. An vero ego illam libertatis prostitutionem, illam industriæ & facultatis venditationem indecoram, illam deniq; mentis carnificinam tranquillitatis cupidę, commentãdi voluptati, stili exercitationi, ingenii officinæ prę ferrem, in qua officina animi sensúsq; simulacra cuduntur & effinguntur, non modo iconice sed etiam ethice elaborata? vt nunq̃ ipsa interitura ita perenni memoriæ famæq; cõsecranda posteritatis scitis. Ita me Deus diuiq;

a. Quum expeculiato mihi esse cõtigit) Expeculiatus est, qui pecuniis exhaustus est. Metaphora a seruis ductis, qui peculiũ cõsumpserunt. Plaut. in Pœnulo, Hæc quũ video fieri, crucior peculiis emptos maximis apud nos expeculiatos seruos fieri. Contra peculiosus, qui opimũ habet peculium, apud eũdẽ: & peculiatus. Asinius Pollio ad Cicer. Galbus Quæstor magna numerata pecunia, magno pondere auri, matore argenti copia, trajecit se in regnum Bogudis plane bene peculiatus.

Expeculiatus.
Peculiosus.
Peculiatus.

b. Inter inquilinos censeret) Quũ annumeratus essem inter eos qui domũ propriã non habẽt. Inquilinus est qui in alieno & conducto habitat, ἔνοικος græce dicitur: & ἐνοίκιον precium conductæ domus. Sic autem latine inter Inquilinos censeri vt Græci dicunt, εἰς ἐνοίκους πλεῖν.

Cæteri iter&c.
Inquilinus.
ἔνοικος.
ἐνοίκιον &c.

c. Hæc quũ a vicinis mihi est accõmodata) Id est quod ad vicinos pertinet, quod supradictũ est. Sermo est antiquis frequens. Cic de Orat. Hæc quũ Crassus dixisset, parumper & ipse cõticuit & a cęteris silentiũ fuit. Cęlius ad Cic. Ego quidẽ præcipuũ metũ, quod ad te pertinet, habui, qui scirẽ q̃ paratus ab exercitu esses. Plancus ad eũdem Cic. Cum deum benignitate ab omni re simus paratiores. Idem, Eoq; magis q; ab equitatu Antonius firmissimus esse dicebatur. Sic a vicinis τὸγε κατ' ἀγνύς ἐγγυτέρω.

A vicinis.
A cęteris silẽ.
Ab exerc. pa.
Ab eqt. firm.
πόγε κατ' ἀγνύς ἐγγυτ.

d. Rediuiuo lapide) Id est vetusto lapide renouato. Cic. in Ver. Vtrũ existimatis maius opus esse colũnã sustinere ab integro nouã nullo lapide rediuiuo, an quatuor illas reponere? Idem, Qui etiam ad extremum conscripserit, rediuiua habeto redemptor, quasi quicq̃ rediuiui ex illo tolli posset, ac non totum opus ex rediuiuis cõstitueretur, hoc est ex lapidibus interpolatis. Rediuiuũ a Græcis ἐνεωσκευασμένον dicitur. Vndẽ irrediuiuus pons Catullo pro irreparabili ἀνεωσκεύαστος & rudus rediuiuum Vitruuio.

Rediuiuus.
ἐνεωσκευασ.
Irrediuiu⁹ põs
ἀνεωσκευ.
Rud⁹ rediuiuũ

e. In vrbe necessitatis expressę fuit) Expressę necessitatis, id est cui resisti non potui, quum cuperem. Liuius, Expressit hoc necessitas patribus. Et enim exprimere, extorquere, ἐκβιάζεσθαι. Idẽ, Expressa fuit necessitas hoc agendi. & expressa necessitate senatusconsulta Tranquillo, ἐκβιασθέντα.

Exprimere.
ἐκβιάζεσθαι.
Tollere.

f. Non vi aut casu sublatũ) Non vi maiore sublatũ de medio. Cic. pro Roscio, Perfacile hũc hominẽ insectum & rusticũ, & rure & Romæ ignotũ de medio tolli posse. Idem, Reginæ stuprum intulit, eoq; adiutrice Regẽ dominũ interemit, sustulitq; quos arbitrabat obstare, ἀνῃρέθη, ἀναχωρήσας ἐφ' ἵππου, ὑπεξῆρε. Lapidatione confectũ & obrutũ. Hęc verba alludũt ad ædificationis impensam. Plutum enim suũ, id est diuitias suas ædificãdo obrutas. Cic. pro Sylla, Ille ambitus iudiciũ tollere voluit lapidatione atq; cõcursu.

ἀνῃρέθη.
ἀναχωρήσας
ἐφ' ἵππου.
Lapidatio.
Ilias malorũ.

g. Nisi etiã Iliadis molestiarum) Ex prouerbio græco ductum est: ἰλιὰς κακῶν. Demosth. καὶ κακῶν ἰλιὰς ἄλλη ἐπεισῆκε δικαίοις, malorumq; Iliade Thebani circũuenti erant. Quod prouerbium a magnitudine poematis tractum est. Quod sequitur, οὐδ' ὧδ' ὅτω κακῶς, ne sic quidem male, & subintelligẽdũ, cessit. Huius prouerbii meminit Plato in Symposio, Adolescens, inquit, quum canem allatrantem ferire lapide destinasset, lapis a cane aberrans in nouercam incidit, eamq; sauciauit: quod cũ adolescens animaduertisset, exclamauit, οὐδ' ὧδ' ὅτω &c. Neq; sic male. τοὺς ἀποτροπαίους θεοὺς &c. Aueruncanos deos, hoc est mala arcentes

Iliadis molestiarum.
ἰλιὰς κακῶν.
Ne sic quidẽ male.

h. Quod nisi τοὺς ἀποτροπαίους θεοὺς) Id est quod nisi diuos malorum noxarũq; depulsores ac tutela res propitios habuissem. Antiqui apotropæos deos vocabant, qui mala ab hominibus arcebãt, auertebãtq;, ob idq; ils sacrificabant. In his erat Apollo & Hercules Alexicacus. Inauspicata autẽ auis est quæ cõtrarium auspicium facit, quę etiam obscœna dicitur. ἀπαίσιος, ἀξαίσιος, δυσοίωνος. Plin. in præfa. lib. duodecimo: inobtrectatores excandescens, vt inauspicatarum animantium vice obuii quoq; volent agere, aut prodesse vitæ. Et lib. xii. Inauspicata est & incendiaria auis propter quam sæpe lustratã vrbẽ in annalibus inuenimus. Liuius, Animalium obscœni fœtus pluribus locis nũciabantur. Plin. obscœna pastu auis.

ἀποτρόπαιοι θεοί.
Apollo Apotropæus.
Hercules Alexicacus.
Inauspicata auis& obscœna
ἀπαίσιος.
ἀξαίσιος.
δυσοίωνος.

i. Non modo iconice sed etiam ethice elaborata) Iconicę imagines dicũtur, quę ad viuos vultus expressę sunt. Plin. lib. xxxv. Adeo autẽ iam colorũ vsus increbuerat, adeo ars perfecta erat, vt in eo prælio iconicos ipsos duces pinxisse tradatur Atheniensiũ Miltiadem, Callimachũ: Barbarorũ Tissaphernẽ. Ethicę autẽ imagines sunt, quę non modo vultuũ similitudinem sed etiã sensuũ & affectuũ referũt. Cic. in Orat. perfect. Duo sunt, inquit, quę ab Oratore bene tractata, admirabilẽ eloquẽtiã faciãt. Quoꝝ alterũ est quod Græci ethicon vocant, ad naturã & ad mores & ad omnẽ vitę consuetudinẽ accõmodatũ. Aristoteles libr. viii. Politicon. Polygnoton & alios quosdã fuisse scribit pictores, & statuarios ethicos. Et harmonias quasdã esse dicit ethicas. Plin. lib. supradicto de Aristide, Is omniũ primus animũ pinxit, & sensus omnes expressit, quos vocãt Græci ethe. Idem, Pinxit & currẽtes quadrigas & suppliciatẽ pene cũ voce, & venatores cum captura.

Iconicę imag.
Ethicę imag.
Ethici pictoꝝ
Ethicę hare.
Ethe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnes iuuent: vt ego Philologiæ meæ iugem,assiduam,perennem cõsuetudinem,vxoris consortium & conuictum,liberorum comitatum cũ filiolę vnicę blandimentis,& infantium acroamatis strepitantium inter se & colluscantiũ, pluris esse duco,q̃ omnes fastus aulæ & mirificas illas species regii comitatus, [a]omnes principis apparituras libertate mulctatas. Quid? hortorũ,pascuorũ, aruorum conspectũ nullis officientibus ædificiis liberũ, quanti esse æstimas? quãti villarum amœnitatem, ambulationes inter opaca abstrusas, meditãdo, cõmentando,recitãdo implicitas, [b]rhapsodiis canoras,numeris omnibus securitatis tranquillitatisq; solutas? Quãti denique illud ocium fruendæ felicitatis, quũ interordiniis arborũ obeundis,quibus ipse metandis non pridem,in versusq; oblongos porrigẽdis interfui,velut operis curator operarumq; exactor, viuere me sentio? Eos autem quibus vel in fori strepitu,vel in aulæ ambitu cõsenescere contingit,aura quidẽ vesci ac spirare,nõ etiam frui vita cœliq; suspiciendi compotes esse cẽseo, quibus vtiq; ipsis (o miserã viuendi cõditionem) nec licet vnq̃ nec libet secũ viuere,& suo versari cũ genio. Ibi vnã demũ expetior ægritudinem,cũ mihi subit scilicet repetendæ vrbis memoria, non aliter atq; si iugum rursus subeundũ sit equo in pascuis soluto. Enimuero lectitandi, cõmentandi,scriptitandi voluptatem, iis quidem certe queis ea res sub manus succedit numine aliquo aspirante, nec ære nec auro permutandã esse censeo,nec sceptris quidẽ ipsis,nedum fascibus & insulis ad vulgus splendorem sui venditantibus. Neq; id temere ipse incõsultoq; impetu aut inani (vt fic) philosophatione iudico & statuo. Certa est hæc sententia animi confirmati,fiducia solida subnixi,multa atq; diuturna meditatione quęsita: det mihi modo prouidentia vt iuris mei esse possim. Omnia enim vitæ genera considerasse, omnia instituta hominũ nostratiũ expendisse accurate mihi videor, dũtaxat quod satis esse possit ad æstimandũ quid in vnoquoq; genere cõmodi sit & incommodi: quóq; aliud alii prętet, aut alio deterius sit. Sed nihil perinde hilariter recordor, q̃ 'cum omnes animi mei potestates cõmemini velut palabũdas expatiari in earum rerũ cogitatione & cura,quæ maxime abhorrere a philosophia videntur,& per diametrũ esse obiecta (vt est in Græcorũ prouerbio) ei vitæ quam ego instituí annos iam prope duodetriginta,omnésq; sensus meos per occasionem a statione sua emissos, velut errones aut emãsores longe diuq; peruagatos esse,& multa exploraſſe nihil ad institutũ pertinentia euentu haud incõmodo. Quippe qui in præsidia se sua haud turbide receperũt, statim atq; principatus animi receptui canẽdũ esse censuit,ita vt imperia nũc libẽtes à ratione accipiãt, ac sese in potestate futuros philosophiæ præ se ferant. Atqui in huiusce modi constitutione animi fortuna æmula philosophiæ parũ mihi iuris videtur habitura. Quo fit spe vt certiore ac securiore proposito instructũ me esse confidam aduersus indeprecabilem fatorũ necessitatẽ, nec magnopere fortuna negocia facessere possit studio literarũ obhęrescenti. Huiusce modi porro fuisse animi mei habitũ credi nolim in posterũ,nisi eiusce rei documenta dedero luculenta, modo nihil mihi acciderit humanitus. id quod ipsum diuina viderit prouidentia,cuius est benignitatis quicquid possumus & prestamus. [1] Ὕτω σῶ τἀναντία φρονῶ τοῖς τε ἀλλοις τῆς τε τῶν ἀλλων προσαπύδοσιμ, ὥστε μέγα ἔτωγε φρονῶ ἐπὶ καταφρονήσει

LIBER .I. X

ὧν ἔπει φεύγω πᾶν ἀναλάβοι, τότων ἀντ᾽ ἄν δίκαιος ὢ κακομοίρων ὧν ἡμᾶς ἀδικάζομεν. Eas mũ metum tuũq; verbis meis saluta: cui ex iis quæ tecum locutus sum non pridem persuasisse iam debes nihilo me illi infensiorem esse ob illã scriptionẽ. Quicquid enim in me scite ac lepide per speciemq; declamationis velitatus est,offendere me non debuit,pręsertim quũ nihil ita noxie spicularum emiserit, vt non ab eodem ipso euelli queat cum volet,vulnusculiq; locus cicatrice obduci. Vt autem sciat q̃ eiusmodi facto eius conturbatus sim,velim vt eũ certiorẽ facias, me epistolam eam imprimendã curaturũ nisi ipse anteuerterit: feramq; libens hanc ei conditionẽ,liceat vt ei statuere an eiuscemodi pactũ concipere iniręq; mecum velit, [c] ἐφ᾽ ᾧ μὴ μνησικακήσομεν ἅμφω τὴν ἀντεπεξαλλῶν ὑφ᾽ ὑμῶν, καί τι ἔχθομαι μὴν ἔτωγε ἀπωτέρω ὑπὸ τάττ, καίπερ ὁμοσάμενος ἢ μὴν μὴ ἀχθεδόνα γε ἀνθ᾽ ὑπερ τὴν γεγαμμένων. Habes quod petiisti longę epistolæ argumentum, si tibi vel in nugis paria mecum facere vacauerit. Vale. Parisiis quartodecimo Calẽ. Septembres. M.D.XIX.

Apparitura. Apparitor.

Rhapsodia.

Rhapsodi.

Mulctare libertate.

Animę potestates multæ.

Sensus.

γνῶμη.

Sensum.

νόημα,διάνοια,διανόημα.

διαλογισμός, ὑπόμνημα.

Curia.

Statio.

Emansor.

Desertor.

Errones.

[a] Omnes principis apparituras) Id est aulæ interioris coronam principem circũstãtem, & ita principi pręsto semper existentem vt Consuli aut Prætori apparitores ad omnem nutum intentos.

[b] Rhapsodiis canoras) Rhapsodia est poematum recitatio. Rhapsodias autẽ hic vocat lectionem & pronunciationem carminũ, vt fit in ambulando ruri ab hominibus literarum amantibus. Rhapsodiæ olim inter acroamata numerabantur epidictica. & Romæ vidimus rhapsodos ab epulo inductos post alia acroamata. Rhapsodias autem solutas omnibus numeris securitatis, id est liberrimas, opponit apparituris aulicis libertate mulctatis, id est priuatis. vt Plin. lib. xiiii. Domitius pronũciauit mulierem videri plus vini bibisse q̃ valetudinis causa viro inscienti: ac dote mulctauit.

[c] Quum omnes animi mei potestates) Potestates animæ ad res diiudicandas, quibusque homines ad cognitionem veri & falsi euadunt: multę sunt, vt sensus, imaginatio, opinio, intellectus, scientia, vt docet Themistius ex Aristotele in primo & in tertio de anima. Sensus autem quinque per sensoria corporis fiunt. Sensus etiam dicitur γνῶμη voluntas & propositum & cogitatio, & mentis conceptus: quod etiam sensum dicitur, id est νόημα, διάνοια, διανόημα, διαλογισμός, ὑπόμνημα. Vt Cicero in Philippicis de Octauio loquens, Omnes habeo cognitos sensus adolescentis, nihil est illi republica charius. Dicit igitur hic sensus huiusmodi suos e statione sua emissos, hoc est, e studio literarum, & philosophiæ prætidio diu esse euagatos: quãdiu scilicet ipse circa spectacula hæsit aulica, & curiosius esse voluit. quo verbo ad curiam supra allusit, quo nomine Aula vocatur. Tantisper enim ipse totus in illis spectandis fuit & æstimandis. Quoniam vero stationem dixerat, quod verbum est castrense, ideo emansores subiunxit, trãslatione a militibus ducta. Modest. Iurisconsul. de re milit. Emansor est, inquit, qui diu vagatus ad castra reuertitur. Desertor est, qui per prolixum tempus euagatus reducitur. is, qui in exploratione emanet hostibus insidentibus, aut qui a fossa recedit, capite puniendus est. Qui stationis munus relinquit plusquam emansor est. Errones autem serui sunt, qui non plane fugitiui sunt, sed vagari soliti. Arrianus itidem de re militari, Leuius itaq; delictũ emansoris habet, vt erronis in seruis: desertionis grauius vt in fugitiuis. [1] ὕτως γὰρ τἀναντία &c.) Ita certe in diuersum sentio q̃ vulgus vulgique præsides: isti vt quæ plurimi faciant, ea fortiter ego magnificeque contemnam: iisdem contra pro nihilo ducentibus quę nos admiramur.

[c] ἐφ᾽ ᾧ μὴ &c. Hac lege ne quæ a nobis inuicem scripta sunt, eorum memoriã refricemus, quãquam feram equidem moleste quod fidem ipse mihi non habeat vel iurato, non iniqui me aut mali ab eo scripta consuluisse.

Gulielmus Budæus Ludouico Viui. S.

NVnc nũc intelligo imprudẽs quid in me admiserim. Scripsi (vt opinor) animi mei iam pene compositi atq; in certũ quoddã propositũ confirmati luculenta me argumẽta daturum. Hoc vide,ne tu præpropere quasi grandiũ quorũdam operum conscriptionumq; pollicitationem arripueris. Ecce enim prægestiẽtibus his tuis literis,quid aliud q̃ me temerarię huius pollicitationis appellas,& admones vt cõmeminerim quam de me expectationem excitarim?

Universidad de Deusto
Biblioteca

Heus tu vir amicíſſime, [k]vide tuo ne præiudicio mihí grauis ſis & moleſtus: non ego mea verba ſic à te exauditum irí putaui. Quíd ſi ego íta intelligi verba mea poſtulem, ſtatuiſſe me poſthac ſic literarum ſtudío incubíturum, ſic philoſophíæ cultuí obſeruantíæque hæſurum, vt nulla ſpe nec honorum nec bonorum auellí inde poſſim, & ad iſtas nugarum curas curoſitatésque adduci? num in eo mihí indulgere grauabere? Amabo te mí Viues, líceat mihí per te ocío hoc líbere plenéque fruí, cuíus cupientiſſimus iãdiu ſum, vt ſi quíſq̃ homínum. Quí ſi hic mihí ocíum non indulges, quod ídem non negocíi plenum ſit laboríbusq; fœtum, nímírum in eandem rurſus moleſtíam me reuoluis e qua emerſiſſe gaudebam ípſe, Philologíæq; gratulabar. Non q̃ recuſem ſi ex hoc (vt fit) ocío negocíum ſponte ingenií mei enaſcatur, in íd toto etíam pectore íncumbere: ſed expectationem íſtam tuam ocíí meí rationem exacte ſubducétem & grauor & vereor, quæ mihí legendí voluptatem meditandíq; ſpatium adímit. Quíppe quæ hoc exígere vídetur, vt a labore campeſtrí ac ſubdíalí, ad vmbratilem protinus me conferã, & tãq̃ píſtrinariũ. Sic íſta tua de me magnífica opínione me oneras, vt ſuccumbere exiſtímatíoní tuæ quaſí oneri íníquo & prægrauantí cogar. Itá ne vero Budæo ceſſare, ne ín ſeceſſu quídem, non lícebít citra ínertíæ ac deſidíæ crímẽ? O Iuppiter amicítíæ præſes, quíd eſt ſi hæc imperíoſa amicítía non eſt? Mihi ígitur per homines ímmodice amícos ac meí nominis præter modum ſtudíoſos, animí gratía latere, atque in obliuíone trãquílla eſſe alíquantíſper non lícebit? Quín tu ís ípſe in hoc ípſum decus potíus cum íſto ſtrenuo animo atque írrequíeto? Cur hominem me quietis appetentem, gloríæ íam minus cupídum, ad iudícium rurſus ípſe vadaris hominũ líterarũ præſídum? Quo ín iudício noui quanto diſcrímine famæ ſuæ faciunt, ſuſcipíant íí quí nouas controuerſías in medium deducunt. Síne me quæſo vir amice paululum mecum eſſe. Lege age cũ illo ínfatigabílí Eraſmo, cuíus animus opere perenni paſcítur, & rerum vegetatur difficultate: quí cauſam obtẽdere nullam poteſt quo mínus totus eſſe debeat in contentione legendí, commentandí, ſcribendí. Cui velut omniũ laborum Herculi, publícæ expectatiónis opinionísque ſenſus, quaſí quídam Euryſtheus labores continuatos ínium gít & perennes. Mihí vna aut altera ærumna exantlata abunde ſunt (vt arbítror) ad emerendam rudem. duabus íam confectís, ſi tertíam olím addídero, ea pro corollarío habebitur vtíq; exiſtímationís de me conceptæ. Etenim homíní vxorí ac líberís obſtrícto quę cauſa eſſe tanta, quæ occaſio poteſt, quæ voluptas tanta denique: vt in literarum & ſcribendí contentione ſpíritus íam ab ætate, & aliàs languidíores obtuſíorésq; fundat? At vero amícorum meorũ optímus quíſque & ſpectatíſſimæ fidei íta mecum nunc agít, ſic mihí íam vt ceſſatorí ínſtat, quaſi ea quæ íam a me edíta ſunt induſtríæ documenta, velut prolusiones fuerint eorũ quæ expectantur. Atquí ípſe (vt vídeo) longe opínione falſus ſum, qui ſperabam rude íam me donatũ omniũ iudício, vtpote qui iãdiu vſurpaſſem ímmunitatem nullo íntercedente. Nunc vero eo mihí res recídit (vt vídeo) errore ſcilícet veſtro induſtríam meam nímíopere æſtímãtíũ, vt non modo gloríæ prolixæ a vobís erogatę auctoramẽto rurſus in arenam deſcendẽdum ſit ac deſudandũ, ſed etíam niſi me in ludum reuocauerím, vítare ípſe vt ígnomíníã nequeam. En mihí pręmíũ fortaſſe pro repudíata ambítione. Vndenã autẽ mihí fíducía denuo prodeũdí? vnde porro ocíũ a curís familiarí-bus & lectíone qua magnopere oblector? Sín tute cauſſificationíbus nõ auſcultare ſtatuiſtí, ſínito ſaltẽ me ſarcínas hic cõponere, vbí ocíí líterarií officínã ínſtítuí, animíq; trãquíllitatís. q̃q̃ nihil mínus q̃ curarũ ſolícítudínũq; vacatiõnẽ díuínítus exoro, cũ nihil magís optẽ oréq. Dabís certe ſpatíũ animo ſeſe recolligenti. Quíd? ſtílũ velut rubígine quadã díuturnæ ínertíæ exeſum atq; obtuſum, nõ poſcere cotem multã arbítraris, multã expolítionem lectionis acrís & elegantís? Noli ígitur vir amíce ante díẽ vrgere, quí nõdũ ípſe íta ceſſít vt appellare me de ínconſulta ílla pollícitatíone poſſís: atq; ita mecũ agere, [m]quaſi mora iãiã íntercéſſura ſit, níſi opus alíq̃d cõfectũ propediẽ pręſtítero arbítratu tuo atq; doctíſſímorũ. Nã qd ego pręſtare tã repente potero dígnũ ſpe tua & exiſtímatíone? Hoc ípſum tamen quale ſit aut propediem ípſe aut certe primo quoq; tẽpore vídero, ſí ſpes vna ac pręcípua amplectendí retinendíq; conſertis (vt dícitur) manibus ocíí non decollarít. Verũ quod de Annotatiónibus in Pandectas peragendís admones, actũ agís, vt aiũt. Semel enim lampadẽ huíus incepti illís líbens tradídí, quí me non dubíe ceſſante [n]vices meas occuparunt

[k] Vide tuo ne pręiudicio mihi grauis ſis) Sicut pręrogatiuũ ſuffragiũ trahit ad ſe plerũq; ſequentia, ſic in ſententiã primo loco cenſentis ſæpe multi tranſeũt. Quod cũ fit, pręiudiciũ factũ eſſe dicitur. Quintil. lib. v. tria genera pręiudiciorũ ad oratorẽ pertinẽtiũ ponit. Quorũ vnũ eſt in iudiciis ad ipſam cauſam pertinẽtibus, vt in Opianicum facta dicũtur præiudicia, & a Senatu aduerſus Milonẽ. De primis Cicero pro Cluẽ. Quod ſi hoc, inquit, videtis, illo iudicio reum cõdemnari (pręſertim ab iiſdẽ iudicibus, qui duo prædicia feciſſent) neceſſe fuiſſe, ſimul illud videatis &c. Quę antẽ in Milonẽ pręiudicia facta ſunt, ex Aſconio intelligimus. Duę enim leges fuerũt a Põpeio ex Senatuſcõſul. late ſtatim poſt cędẽ Clodii. Trãq. Prędicii vocabulo ſignificãter vſus eſt in Cęſarẽ his verbis, Iũdex Cõſulatu, Prętoribus de ſuperioris anni actis referẽtibus, cognitionẽ Senatui detulit: nec illo ſuſcipiẽte in prouinciã abiit, & ſtatim Quęſtor eius in prędiciũ aliquot crimínibus arreptus eſt. id eſt vt damnato Quęſtore prędiudicata opinio maneret apud eos, Cęſarẽ etiã eſſe damnãdũ. Tãta enim erat cõmunio inter Conſulẽ & Quęſtorẽ, vt alter vix ſine altero reus eſſe poſſet. Hoc verbũ etiã aliter inter Iuriſconſultos accipitur, ſed nũc ad rem non pertinet.

[l] Siri tute cauſſificationibus nõ auſcultare ſtatuiſti) Cauſſificationibus nõ auſcultare, id eſt cauſis aliis atq; aliis excuſãdis aurẽ nõ accõmodare. Eſt eñ cauſſificari, qđ Græci ἀιτιολογεῖσθαι dicũt & προφασίζεσθαι, σκήπτεσθαι. Cauſſificari etiã eſt, recuſare & detrectare. Plaut. in Au. Ergo qa ſum tãgere auſus, haud cauſſificor, qn hoc mulctẽ matrimonio? Si delig, nulla cauſa eſt. Cic. cauſari dixit p Roſcio Com. Si planũ facio polt hãc rẽ ego habeã potiſſimũ, id eſt nõ recuſo. Qđ etiã & frequẽtẽ cauſam dicere vocãt. Idẽ, Nũqd cãm dicis qn te rẽcẽtẽ ſtipulationẽ Roſcii ſeſt. CCCLIII. a Flauio te abſtuliſſe, nũqd cauſare quin ab iudicio abeas turpiſſimẽ? Id eſt qd cauſę eſt, vel nũ qd cauſę eſt, vt ipſe dicit. de hoc etiã dictũ eſt in gloſſ. de contẽptu rerũ fort. am. Quaſi mora iãiam intercéſſura ſit) Id eſt quaſi in mora iãiam futurus ſim, & eo nomine tu mecum agere quanti intereſt poſſis. In mora eſt is, q ὑπερήμερος eſt & ἐκπρόθεσμος τῶ φλήματος ἢ φλ ὑπερ-ήκων. Qui intra diem non perſoluit debitum vel implet quod promiſit.

[n] Vices meas occuparũt vt caducas) Id eſt ad quas vices ipſi velut ſubſtituti ſucceſſerũt. Caducũ legatũ dicit, qđ vel ad fiſcũ deferẽ velut legatario de medio ſublato: vel ad ſubſtitutũ, vt ſi is cui relictã legatũ eſt capę legatũ nõ poſſit, vel qa ante mortẽ teſtatoris mortuꝰ eſt, vel alia de cauſa, tũc legatũ ad ſubſtitutũ legatarĩ deferẽ, vel ad eũ q in legato cõiũctus erat, ſi forte duobus ſimul legatũ erat factũ. Similiter etiã caduca hęreditas cadẽ ratione dicẽ. Cic. in Philip. de Antonio loquẽs, Quẽ niſi caducę hęreditates in via retardaſſent, volaſſe cũ nõ iter feciſſe diceres. Sic etiã caduca bona dicũt. Marcel. de iis q̃ in teſt. delenẽ. Proxime in condítione principis, quũ qdã noĩa hęredũ induxiſſet, & bona eiꝰ vt caduca a fiſco vẽdicarenẽ, diu de legatis dubitatũ eſt. Q̃ũ vero iucũdũ erat, ſubſtituto legatũ caducũ accipe, quaſi rẽ miníme ſperatã, ideo Iuuenalis dixit. Legatũ omne capis, nec nõ & dulce caducũ. q. ſcilicet lucrũ abruptũ. Propterea Budęus hic caducas vinũ auctoꝛ Latinoꝛ, huiꝰ trãſlationis auctor fuit primꝰ in tertio de Orat. Noſtra eſt eñ, inqt ille, ois illa ſic luſtin. Q uã pdã poſſeſſione vacua fortuitis dñoꝝ mortibus ſicuti caducã occupauerũt. Caducę aũt literæ a Plinio alia ratione dicunẽ. q. γράμματα ἐνκατάπτωτα, Scabritia leuigat dente cõchave, ſed literę caducę fiũt, id eſt fugaces vel fugiẽtes, vt Cicero loquiẽ, δι' ἐυχκότα. Lãpadẽ aũt tradere eſt a puerbio ducti-

Cauſſificari. ἀιτιολογεῖσθαι. προφασίζε. σκήπτεσθαι. Cauſã dicere. Cauſari. Nũqd cauſę. Morã intercedere. In mora eſſe. ὑπερήμερος. ἐκπρόθεσμ. τ ὀφλήμα.

Caducę vices. Caducũ legatum. Caduca hęreditas. Caduca bona. Iuuenalis. Caducę literę ἐνκατάπτω. δι' ἐυχκώς. Lãpadẽ tradere

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt caducas. Quòd miraris me non scribere, velim vt scias Erasmi epistolæ no-
tissimę græce & latine rescripsisse. Priores literas misi ad Hermanum Erasmi
amicum, posteriores Gourmontio dedi, qui forte huc venerat cū homine mihi
amico. ° His literis quid factum sit mirari satis nequeo, si ne nunc quidē red-
ditę sunt. Tibi autem non rescripsi, quando vices tuæ iam esse scribendi vide-
bantur. Deinde nullum inueni, qui se literas ad te perferendas curaturum reci-
peret. Binas hoc quatriduo a te accepi. cum in vrbe essem ob negocium quod
me totum poscebat, nunc occasio se obtulit vt hinc properanter scriberem: ac
nuncium tādiu ob id moratus sum, qui literas in vrbem pertulit. Ad alteras
tuas literas rescribam cum licebit, parum est enim hic quoque mihi ocii, & ad
vrbem subinde concursare res me cogit familiaris. Vale, & feliciter viue, vt diu
nobis Viues sis, & (quod nūc facis) literas bonas illustres. Ex Marliano no-
stro, postridie Calend. Ianuarias. M.D.XIX.

Quid factū ē Quid eo vis

Quid te futurum est.

.o. His literis quid factū sit) Id est quo peruenerit. Plaut. Quin respondē, quid factum est pallio? Idem, Quid argento factū est quod dedi. Idem, Cedo mihi hic marsupium. Mes. Quid eo vis? Id est ad quid mar-supium petis? quid de eo facturus es? Sic Cicero pro Cluent. Quid hoc homine factū est? Id est in tam mi-comparet, quo tandem ablatus est? & in Ver. Quid te futurum est? quo confugies?

Gulielmus Budæus Salmonio Macrino S.

REdditæ sunt mihi literę tuæ viam ineunti ad vrbem, in qua triduū mora-
tus, quū huc propere reuertissem, scribere hasce ante omnia cœpi ac pri-
mo quoq; tēpore. Accipe igitur quod petiisti, quod a Fabio acceptū per manū
tibi trado: is autē libro decimo ita inquit, Quis dubitet Platonē esse prēcipuū
siue acumine differendi, siue eloquendi facultate diuina quadā & Homerica?
multū enim supra prosam orationem, & quā pedestrem Grēci vocant, surgit.
vt mihi nō hominis ingenio, sed quodā Delphico videatur oraculo instinctus.
His verbis prosam & pedestrem orationē eādē esse intellīgo: ita vt &, comiū-
ctio sit μόριον διασαφικόν. siquidem Græci πεζὸν λόγον prosam orationē vocāt,
quasi peditem sermonem, & πεζολόγους historicos. Neq; vero id vocabulum a
pedibus metricis inditū est, sed aliquid humile submissumq; denotat significa-
tione prēcipua, nisi fallor, quasi dicas humi gradiēs, quodq; nec carminis subli-
mitate vehitur, nec figurata numerosaq; oratione nititur: etiā si in vniuersum
vsurpari soleat pro omni oratione soluta lege carminis. Sed humilitas ista &
submissio intelligenda mihi videtur in pronūciatione, ac vocis temperamento,
magis q̄ in structura aut elocutione, tum quidē certe cū prosam orationem in
vniuersum hoc vocabulo significamus. Argumentum huiusce opinionis illud
Horatii in Arte Poetica esse potest, Interdum tamē & vocem comœdia tollit,
Iratusq; Chremes tumido delitigat ore: Et tragicus plerūq; dolet sermone pe-
destri. Simul illud Luciani, ἀξιαγώδη τὰ πολλὰ καὶ πεζὰ τῶν δημοσίων, καὶ τῦφος ἔνι
ἐν, ac si dicas, Nihil autē tibi tragœdiæ simile, sed pedestria omnia popularia q;
citra fastū prorsus & elationē. Hactenus ille. Nam carmen suis numeris quasi
equis iūctis tollitur, celeriūsq; incedit oratione prosa in vniuersum: vtpote cum
ipsa prosa intra sermonis pronūciationē cohibeatur, etiā si sit grandiloquētior,
ac suapte ipsa grauitate sublimis. neq; enim in canticū effertur vt poema. Sunt

alioquin prosę orationis duo genera eodem Fabio auctore, cū libro vndecimo
ita scripserit. Etiā quæ bene cōposita erunt, memoriā serie sua ducent. Nā sicut
facilius ediscimus versus q̄ prosam orationē, ita prosam iunctā q̄ dissoluram.
Quibus verbis intelligimus pedestrem orationē non esse proprie orationē nu-
meris iūctā aptāq; oratoriis, & ita cōpositā vt fastigiū sermonis excedat: qualis
est Platonis, cuius supra meminit. Verū q; me obsecras & obtestaris, parū ami-
ce facis, quādo id quod me ambitiose rogas, iure postulare tuo potes. Id enim
tu velim ne ignores, in albo amicorum meorū eum te locū obtinere, possis vt
operā mihi quantāuis iniū gere, dūtaxat quę muneris mei & opificii viriūq; esse
videatur. q̄q̄ nihil in hoc esse video quod tibi magnopę succēsere debeā, si tu
obsecrabundus operā meā vtendā ad semihorā rogasti, quū id pro tuo ipsum
more, moribusq; adeo tuis animaduertā fecisse magis q̄ q; meos id mores po-
scere arbitrare. Qui si me ipse iudicasses eorū esse ordinis qui grauate & ma-
guo operas suas addicūt, aut indicāt hominibus sibi notis, nedum amicis, neq;
iis quibuslibet, sed certi cuiusdā meriti & notę primarię (cuiusmodi esse te exi-
stimo) esset abunde quod tecū expostularē. Nunc vero cum eo esse te ingenio
agnouerim iādiu, vt deduci ab ista comitate ac benignitate °appellaudi amici
nequeas, haud ægre tibi gratiā ingenuę ac liberalis huius culpę faciā, quam
ipse idētidē admittere in officiis multis ac muneribus agēdę vitę solitus, mirū
est q; in epistolis scribēdis cōtrariā ei culpā nō vito: tum quidē prēcipue cum
ad doctissimos viros scribo, & literarū amantissimos. Est enim nescio quid nu-
minis (propitii an infensi addubito) quod mihi fiduciā pleniorē accōmodat,
vel adimit innatā verecundiā, in eo genere cōmercii quod musis initur cōcilia-
ticibus, interdū inter alienos ac lingua institutisq; discrepitātes. Qua in re im-
modicum me esse virī mihi amicissimi epistolę testātur officiose obiugatrices,
fidēq; mihi facere iā cœpere: apud quē tamē vt apud alios quoq; in satisfactio-
nem cessurā mihi puto ingenii simplicitatē, quū iis ipsa pernotuerit. Hanc na-
turę tēperaturā Grēci εὐήθειαν appellant, Attici prēcipue: quę quoniā ipsa inte-
rim stultitia esse creditur, eodem vocabulo habitus vterq; animi significatur:
quū tamē ʳdictionis etymon cōmēdationē rei significatę pferat. Verū enimuero
quod scribis in transitu, quasiq; aliud agens, serio me hic cuidā operi incūbere
amabo te mi Salmoni, cedo mihi nūc illum qui tibi hoc indicauit. nēpe conie-
ctura est hęc istius animi, in me ita propēsi, vt in hoc ipso ocio ad quod ego cō-
fugi, mihimet negociū me facessere certo certius habeas. At vide quæso vt ista

.p. Per manū tibi trado) Id est qua in re manū tm̄ accōmodo, nec quicq̄ aliud prēsto. Salust. Et iam tum alios magistratus plebs, Cōsulatū nobilitas inter se per manus tradebat. Idem, alter nobilū Consulatu per-functus alterū Consulem sibi successorē designabat. Cicero de prouinciis Cons. vt Caius Iulius omnibus a Senatu eximiis, a Senatu rebus omnibus ornatus, per manus hāc prouinciā tradat ei, cui minime vos ve-lit adduci ad suspicandū nullo modo possum. Sic per manus traditur error a Seneca dictum est.

.q. Appellandi amici) Appellare est alloqui, & verba cū aliquo facere. Cæs. Legatos q̄ mitissime potest ap-pellat Cæsar, τοῖς πρέσβεσιν ὡς τυγχάνειν ὅσον δύνατα ἐπιεικέστατα. Plaut. in Aulul. Nō temera-rium est vbi diues blande appellat pauperem. Idem, Paucis Euclio est, quod te volo de cōmuni re appellare mea & tua κοινολογῆσ. Est autē eius qui verba prior facere cœpit. Cic. in Ver. appellat hęredē L. An-nium qui erat institutus secūdū filiā. Nō enim mihi persuadetur istū ab illo potius appellatū. Appellare aliqñ est nomen alicuius efferre & prodere. Idem in Pręt. vrba. de quo iudicio si velim dicere omnia, multi appel-landi ledendiq; sunt, id est nuncupatim prodendi. habet & alia significata.

.r. Dictionis etymon) Id est etymologia. Vnde etymologi dicti, ratione originis verborū indagare soliti.

Per manus tradere.

Appellare. ὑπαντιάζειν.

κοινολογῆσ. Appellare. Etymon. Etymologia. Etymologi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

coniectura tã certa æquus si mihi satis amicus. Quid aũt per musas sanctissima tibi numina, quid inquã aliud mihi q̃ inertiã, desidiã, socordiam exprobras hac tua existimatione tã explorata, si nihil tãdẽ scripsisse cõperiar: Equidẽ nihil gratius, nihil molestius, nihil magis obnoxiũ esse reor q̃ eiusmodi expectationes sustinere hominũ nimiũ de me merẽtiũ, [a]opinatione magnifica a me sibi semper aliquid spondẽtium, iãiãq; exiturũ, Quo efficitur nõ modo vt alto perfrui ocio liberoq; nequeã, sed etiã vt ad occursus hominũ palleã, aut rubeã idẽtidẽ tanq̃ debitor τ ὑπηγμένος, μὴ ἐκπεπλησμένος τῆς κεχρεωκμένης. Itaq; ne diutius te frustrer, nihil iã moror istos iefflagitatores, quibus vt obuiã ipsis factus sum, salute data statim & accepta, auribus vorare cogor illa toties inculcata. Satin saluę Budęe? ecquid tibi secus accidit q̃ tãdiu nihil edis? quousq; nos expectatione suspẽdis? q̃ mox illud paris quod aiũt te parturire? Scilicet hoc illud est, nescio quid maius aut intractabilius tãdiu in incude versatur. Me miserũ quũ hæc audio, & angore æstuq; intestino perditũ: qui si causari quid insistã, illicet remittes aiũt me ludificari, & simul hortãtur vt primo quoq; tẽpore fidẽ meã liberẽ præclaris illis Annotationibus in Pandectas: quibus etiã præla iã apparari dictitãt. quorum tu vnus aliquãdo fuisti, vt meminisse videor. Quare ne diutius erres, de Annotationibus actũ iã agũt, qui me eo de nomine appellant, quando eiusce rei absoluẽdę eos [b]expromissores dare possum, & ipsi accipere, [c]qui ea de re iã ita cõstituerũt operibus editis, vt cautũ reip. satis esse videatur, præclareq; mecum actũ esse arbitrabor si impune ferre liceat quod hactenus mihi de enarratione excidit rerũ ad ius ciuile pertinẽtiũ. Quippe qui iã atroces cõtumelias intẽtari mihi nõ nescius sim a postica mundi parte, vnde minime mihi esse metuẽdũ existimauerã. Q̃d vero ad alia pertinet, vtinã mihi diuina benignitate hę suppeditẽtur facultates, vnde [d]quoquo pacto decidere queã vobiscũ illã de me enatã expectationẽ, quasi nomẽ quoddã publicũ errore hominũ contractũ, a ceruiceq; mea excutere tã grauẽ functionẽ inique mihi impositã. Sed etiã etiãq; vereor: vt æquas mẽtes nostrorũ hominũ opiniones q; inueniã, queis cum decidere id debitũ leui cõditione possim, cui soluẽdo nõ sum omnino. Qui si dure mecũ ipsi agere tandẽ, atq; ex opinione temerariis de causis præsumpta vt gere institerint ad opus aliud aliudq; faciendũ, perii: nisi spes aliqua affulserit, tãq̃ tabularũ nouarũ, ansam vt arripere inde possim frustrationũ & cõperendinationũ in posterũ ac tertium semper annũ. Age: quid si solum verterim, & in Marlianũ meũ migrarim: [e]tamen ne molesti esse pergent: & in me lege agere? credo, vt est improbitas existimationis publicę, qui etiã (me miserum, cui vni fere vt Erasmo cessare nõ licebit) quũ rertiũ iam mẽsem hic cũ familia habitẽ, nõ animi isti causa sed operis secessisse me dictitãt. Cui errori tu affinis (vt opinor) illud in literis tuis addidisti de opere serio tantisper intermitrendo, Proinde ne dicas non prędictũ, seriũ mihi hic opus est quiescere, & ocium amplecti q̃ possum arctissime, recreari ab huius anni fatigatione & egregia illa atq; luculenta expeditione, quæ meas fortunas scilicet mirifice auctitauit: quã vt fulcirem ipse [f]amicorũ iurgia cognatorũq; extuderunt. Deniq; nugarũ curarũq; obliuisci hic meditor: verũ nõ modo hoc opus sed etiã hic labor est, vsque adeo recursantes idẽtidẽ nugas, ac pertinaces curas consopire nequeo, nec abigere

a. Opinatione magnifica) δοξάσματι μεγαλοπρεπεῖ. Cic. de Vniuersitate. Etenim sensus mouentia quæ sunt eadem in opinatione consident.

Opinatio. δόξασμα.

b. ὑπηγμένος &c.) Debitor s persoluendis condictam prætergressus.

Expromissor. Expromitto.

c. Expromissores dare possũ) Expromissor est, q̃ p alio ꝓmittit, quare & expromittere fideiubere est, & ex promissores fideiussores ipsoresq; dicunt. Vlpia. de iure dotiũ, Debitor mulieris iussu ei⁹ pecuniã viro suo expromisit. Idẽ de donationib⁹, Si q̃s seruo pecuniã crediderit, deinde liber fact⁹ eã expromiserit. Hic expromittere est p alio promittere. Seruus cũ liber factus ex cõtractib⁹ seruilibus nõ teneꝫ, nisi liber factus promittat. Põpo. de verb. oblig. Satisfactio est stipulatio q̃ ita obligat ꝓmissorẽ, vt expromissores quoq; ab eo petant. Id est, qui idẽ ꝓmittãt. Hactenus Põpo. Hoc loco expromissores p sponsoribus & fideiussorib⁹ ponit. Expromissor, ὑπεγγυώμενος dici potest. Sic aũt dicit expromitto vt repromitto, quod promitto significat. Cic. in Bru. Non me hercule repromittere isthuc quidẽ ausus sum neminẽ amplius eo nomine tutũ. Id est, stipulatione a te concepta me obstringã. Repromissio est simplex sponsio stipulanti facta. Satisdatio est adhibito fideiussore. auctor Paulus in cap. non solum de noui operis nunciatione.

Satisfactio. ὑπεγγυώμενος. Repromitto. Repromissio. Satisdatio.

d. Quoquo pacto decidere queã vobiscũ istã de me enatã expectationẽ) Decidere est διαλύσαι. hoc est lites sententiã mutuo dirimere, qd trãsigere plerũq; Iurisconsulti vocãt. Vlpia. de furtis. Vsqueadeo aũt diuersæ sunt actiones, vtsi quis eos ꝓ fure damnũ deciderit, dici oporteat solũmodo actionẽ sibi cõpetentẽ amisisse eũ, cęterum vero supesse. Idẽ, Nã si ꝓponas seruũ cõmunẽ esse surreptũ, & alterũ ex dominis pro fure damnũ decidisse, is qui nõ deciderit habet furti actionẽ. Decidisse, διαλύσασθαι πρὸς ἑλάττω dixit, cũ accus. monasteria tabellas χρεῶν ἀποκοπάς appellãt. qd ad verbũ decisionẽ versurarũ fact. rũ significat. Q̃d sequitur quasi nomẽ quoddã publice errore hominũ cõtractũ, hũc habet sensum. Vestra publica ꝓ expectatio, debitorẽ me reip. fecit. Quasi scilicet mecũ reip. nomina multa fecerit, & multa ego opa officinęq; meę opificia posit. hoc edidurũ me spopõderim: id qd nõ mea pollicitatione aliqua factũ est, sed erronea atq; fallaci hominũ cõiectura, q̃ ita me facturum expectãt. Itaq; quasi actor aut ꝓcurator publicus iis nominibus iãiã mecũ actus sit, id est de us me appellaturus: vt venit redepta cõductaq; opa illa, annua bima trima die aut etiã breuiore publice prębeã probẽq; bonoꝝ doctorũq; arbitratu: libẽs ego hoc negociũ q̃d mihi cũ rep. futurũ est decidere, si æquos homines nactus eliem quibuscũ hãc decisionẽ facerẽ: sed vereor ne nõ inuẽtur⁵ sim equos mihi in ea re homines. Solẽt enĩ q̃ soluẽdo nõ sunt, eo defungi, q̃d depẽdere possunt, nisi cũ duris creditoribus re habeãt, q̃ etiã nexũ eos mire velint aut bonoꝝ cessione turpẽ facere. Nomina facere est pecuniam mutuã dare aut alias debitorẽ sibi aliquẽ facere, vt alibi dictũ est. Cic. ad Fabiũ, In Aniani literis hoc erat liberalissimũ, nomina te facturũ cũ venisset qua ego veliẽ die, id est pecuniã crediturum in eã diẽ soluẽdã, quã ego postulassem. Seneca, Nomina facturi diligeter patrimoniũ & vasa debitoris inquirimus. Tabulę sunt cautiones & syngraphę chirographi ꝓ nominũ factoꝝ. Quare tabulę nouę dictæ sunt publica nominum factoꝝ antiquatio, quarũ meminit Cic. in. ii. de Offi. circa finẽ, Greci χρεῶν ἀποκοπὰς appeliãt. Solon vero σεισαχθείαν vocauit. quasi oneris iniqui excussionẽ. Hoc verbo Seneca metaphoricos vsus est, ingratitudinẽ vocãs beneficioꝝ tabulas nouas. Cic. in Top. Multũ enĩ differt in arca ne positũ sit argẽtũ an in tabulis. Tabulas pro nominibus dixit. Huiuscemodi autẽ elegãtię sermonis, quibus libri Ciceronis, antiquoꝝ ętatisq; inuisperitoꝝ pleni sunt, pene in dissuetudinẽ abierunt, ignorantia maioꝝ nostroꝝ, ex qua linguæ latinæ maiestas magnopere imminuta est, vnicuiq; scribentium certatim constituenda.

Decidere. διαλύσασθαι. Transigere. Decisio. χρεῶν ἀποκοπὰς. Nouę tabulę. Decisio veterum iurarum tabularum. Nomina facere. Tabulæ. Tabulę nouę χρεῶν ἀποκοπὰς. σεισαχθεία. Ignorãtia maiorũ nostrorũ.

e. Tamen ne molesti esse pergent?) Tamen ne particula est orationis vrgẽs cũ interrogatione Ciceroni frequentissima: vt ꝓ Flacco, Quid si testiũ studiũ cũ accusatoris studio cõiunctũ est, tamen ne isti testes habebuntur? Et de Nat. Deoꝝ, Quid si istud Vellei falsum omnino est nullũ, tamẽ ne ista tã absurda defendes?

Tamen ne. Extundere.

f. Amicoꝝ iurgia cognatorũq; extuderũt) Extuderũt ꝓ coegerũt. Extũdere est odiose & cũ molestia impetrare. Trãq. in Vesp. Latũ clauũ q̃ q̃ fratre adepto diu auersatus est, nec tandẽ vt appeteret cõpelli nisi a matre potuit. Ea demũ extudit magis cõuicio q̃ precibus. Sic dicit, vt exprimo, vt extorqueo, vt excudo. Terẽtio enĩ amice aliquẽ, tãdẽ impetramus q̃d postulamus. Seneca, Qui instat etiã ex duro & immemori beneficium extundit. id est tãdẽ elicit. Quintilian⁹ ꝓ obtũdere, alios cõtinuatio extũdit, in aliis plus impetus facit. Horat. Extundere ꝓ expellere dixit. Verg. ꝓ excudere, nisi sit legẽdũ, meditãdo excuderet artes.

Exprimo. Extorqueo. Excudo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a contubernio Philologiæ meæ. Cupio, per (inquã) scire cupio quid Ianus Lascaris agat, vir apud omneis ordines gratiosus, vbi sit, quãtũq; valeat. Vt enim neminẽ esse hominẽ arbitror, cui melius consultũ q̃ mihi ille cupiat, ita officii mei esse duco omnia eius causa velle, incolumitatẽq; ipsi corporis fortunarũq; optare q̃ vehementissime. Eum verbis meis salutabis, si istinc adhuc nõ discesserit, gratiámq; habere dices ob scita admodum epigrãmata ad me missa. Scribam tamen ad eum nonnihil si forte adhuc agit in aula, quod vix mihi persuadeo. Vale vir doctissime, in Marliano nostro, postridie diei diuo Martino festi. deo. Vale vir doctissime, in Marliano nostro, postridie diei diuo Martino festi. qui nobis Pithœgia est ad explorãda vina, auspicãdamq; vini mustei potionẽ. aut certe proludendam.

Gulielmus Budæus Baptistæ Egnatio S.

QVum apud Franciscum Deloinũ Iurisconsultorum disertissimũ heri ad prandium ex condicto venissem: incidi tum primũ in sermonem cum Ioanne Grolierio Insubrię Quæstore, viro sane elegãti institutione perpolito, literarũq; bonarũ amanti ac studioso: quod rarissimũ est apud nos in ea sorte vitæ. Is cum de doctis Italiæ viris excitatus esset sermo, ait de me te ita loqui solitum, atq; de eo quem tu amicum habere cuperes, corámq; aliquãdo alloqui si res ita forte nata tulisset, vt vel ego istic negocium, vel tu hic prouinciam haberes. Hoc cum mihi iucũdum fuit & pergratũ auditu (sum enim vt qui maxime, istius generis amicitiarum cupidus) tum illud ægre tuli quod addidit, abhinc iam ferme bienniũ literas te ad me dedisse: quibus non respondera. Cuius rei vt fidem mihi plane Deloinoq; faceret, ait penes se earũ literarũ exẽplum esse: [a]stipularíq; a se me voluit id mihi missurũ iri primo quoq; tẽpore, aut certe prima quaq; occasione. Velim igitur vt vel perfidiæ, vel incuriæ in quiras in eum cui tu literas eas credidisti: aut si id facere grauabere, me vt superbię, vt rusticitatis, vt inscitię, vt alius cuiusuis ignominioseę culpæ absoluas: quẽ non dubito hactenus apud te reum suspectũq; fuisse ob id quod nõ rescripserim. Egon' vt Egnatio aut cuiq̃ ista doctrina, ista existimatione præditorũ, officio me prouocanti, & huius generis officio, [b]cederem, vt appellãti nõ respõderem? [b]Egó ne si semianimis quidem essem. [c]non ita me experti qui ad me ex Germania, qui ex Britãnia, qui Roma, qui latine, qui græce, qui promiscue scripserunt. Nihil enim mihi non vitio dari malim q̃ virorum doctissimorũ neglectum, quorũ quidẽ certe ingeniũ non tm̃ admirer, sed etiã probem. Siquidem ex quo studii profectu altiores quidẽ spiritus, sed placidiores sustuli: ita me comparare institi, eãq; scribendi rationẽ institui, vt ingenii[d] atq; animi mei æquitatẽ probare magis doctissimis hominibus, q̃ aut acumen, aut magnitudinem contenderim. Apud alios quonam modo voti compos factus sim, partim nescio, partim nũc ad rem non pertinet. Quod vero ad te attinet, res mihi cessisse ex sententia videtur coniecturam vtiq; extuis in Suetoniũ cõmentariis facienti: quibus tu in ipsis non minus grauiter q̃ beneuole Budæi meministi, expendés candorem ingenii nõ minus q̃ doctrinã. Quod nisi tãdẽ ipsum tibi in mẽtione senatorii census in mentẽ venisset vt faceres, in eo ferme erã vt cõpilasse cõmentarios Leonardi Portii Vincẽtini crederer, quos scriptos vel ab eo, vel ab alio

quoq̃ fuisse, nedũ editos, a nemine vnq̃ audire præterq̃ a te potui. Equidẽ non dubito Leonardum Portium doctum & ingeniosum virum esse: cum eum tu dignũ existimaris, quẽ testimonii tui auctoritate ornares. Verũtamen ita mihi & in præteritũ, & in posterũ rationẽ constare laborũ scriptorũq; meorũ diuina benignitate detur: vt in nullius vnq̃ aut viui aut mortui cõmẽtarios vel adnotationes incidi: ne in sermonẽ quidẽ, ex quibus vel tãtulũ adiutus sim ad ponderũ mẽsurarũve, aut rei nũmarię explicationẽ: prẽter eos auctores quos nominatim laudaui ad meã sentẽtiã cõfirmãdã. Id quod tibi atq; omnibus facile me persuasurũ cõfido: qui qdẽ ita me disputationẽ illã tractasse animaduerterint, vt a primis demõstrationis elemẽtis exorsus, ac per omneis (vt aiũt) numeros persecutus: nihil nec mihi nec aliis fortasse dicẽdũ reliquerim, quo res ea perspectior ac certior esse possit hoc æuo. Te autẽ non oscitãter librũ meũ legisse ex cõmentariis tuis intelligo in Sueoniũ editis. Portio vero & mihi vt candide & grauiter testimoniũ te accõmodasse mihi credere imperaui (hoc enim & ætas tua poscit, & vitę adhuc actę honestas, eaque amplissima in Vrbe auctoritas, quã te obtinere audio) ita præclare actũ esse mecũ interpretor: q̃ non vnus ipse (vt arbitrabar) ab omnibus dissentire videor, qui post auorum nostrorũ memoriam scripserunt de sestertiis & talentis eorum æstimatione: sed & Portiana commentatione, & Egnatiano calculo inuentum meum comprobatum est, postq̃ liber meus trans Alpes legi cœptus est. Vestramq; amborũ auctoritatẽ obiicere iis potero qui rei (vt arbitror) nouitate perculsi, in antiquis meroperibus æstimandis recte ratiocinatũ esse non credunt. Id demum deprecor, te libris quinque de Asse & partibus eius editis, & quoquo gentium iam (vt audio) dilapsis, altera etiam editione emendatioribus, ipse ære nõ meo negotiari per prouincias, sed mutuatitio videar. [d]Nec eñ ante hoc tẽpus versuram

a. Stipulari a se voluit) Id est, libens fecit vt sponderet. Stipulatio enim sponsionem præcedit.
b. Egó ne si semianimis quidem essem) Hic ne, particula vim habet geminatæ negationis, ac si diceret: non cederem prouocanti, ne si semianimis quidẽ essem. Cicer. in Acad. Anaxagoras nigram niuem dixit esse: ferres me, si hæc dicerem? Tu ne si dubitarem quidem.
c. Non ita me experti) Id est, non talem experiundo cognouerunt, vt Verg. in xi. Haud ita me experti Bitias & Pandarus ingens.
d. Nec enim ante hoc tẽpus versurã facere solitus sum) Versurã facere proprie est mutare creditorem & priore cõditione fœnoreq; duriore, sumere pecuniã, vt antiquo creditore liberemur. Id est, ἐπὶ μείζονι τόκῳ δανείσασθαι. & versura est μεταγραφὴ τοῦ δανείου. quasi nominis trãscriptio. Accipitur etiã pro mutuari, vt apud Cic. ad Atti. Salaminii cũ Romę versurã facere vellent, nõ poterãt, q̃ lex Gabinia vetabat. Videtur est hoc latius in Annotationibus primis in Pand. Ære aũt nõ suo negociãtur, qui pecuniã mutuã fœneratitiãq; acceperũt vt inde negociarentr. Mutuari aũt verbũ sępe metaphoricę accipit, vt apud Liuiũ Instituit ipse secũ reputare quẽadmodũ, amissi fidẽ prestaret. Q d cũ expedire nõ posset, ab amore impudens mutuã cõsiliũ. Valer. lib. vii. Misertus est tũc pfecto Iuppiter Romanę virtutis ab asturia pfidiũ mutuãtis. id est, qđ & armis efficere nõ poterat, astutia cõficiẽtis. Et lib. viii. Quas corporis habitus vires negauerat, a labore mutuatus est, de Demosthene loquẽs. Q d autẽ dicit negociari p prouincias, alludit ad librorũ editionẽ. Mutuum enim facere, est rem alienam hoc modo contrectare. Quare Plin. in Præfatione, Obnoxii profecto ac qui statim ab officinis impressorũ exeuntes quouis gẽtiũ importãtur. Est autẽ mutuari, quæ ab aliis inuenta sunt, in scripta sua vertere, ita vt sua videri velit, qui hoc facit: nec modo mutuũ est, sed etiã furtũ. Quibus verbis significat mutuum reddere esse quod alienum est, vt alienũ agnoscere, nec nostrum efficere pœna kutiuscemodi debitores sequatur, inficiationis scilicet pœna. Nam vsuræ interim dum mutuũ infitiamur, forti accedunt, & sortem ipsam augent. Quod fit in Anatocismo cum vsuræ vsurarum debẽtur, id quod sanctione Iustiniani vetitum est, quæ est vltima sub titulo de vsuris.

Stipulatio, Stipulari. Ne vis. Non ita me experti. Versurã facer. ἐπὶ μείζονι τόκῳ δαν. μεταγραφὴ τοῦ δανείου. Ære nõ suo negociari. Mutuari. Negociari per prouincias. Plin. locus. Mutuum reddere. Anatocismus

Universidad de Deusto
Biblioteca

facere solitus sum: vt famam aucuparer, noménque inter copiosos & classicos dare possem: [e]quo minus nunc in animum inducerem ea trans Alpes mutuari quæ non modo in patria, sed etiã in Italiæ luce venditarem, & vbiq; terrarũ. Cupio igitur aliquãdo cõmentationẽ illam Portianam exire in publicum, vt videam an iisdẽ vestigiis ambo rẽ indagatã persecuti adeptiq; fuerimus. Interim vero hoc postulo, vt nihil prẹiudicatum sit: [f]quo minus meum totum id esse censeatur quod nemo sibi vel iusto sacramento, vel legitimis vindiciis asserit. alioqui cum nouas visendasq; res amplissimi theatri oculis exposuerim: nõ ipse longe eas petiisse magnoq; labore videbor, sed [g]veluti institor esse potius hominis Vincentini copiosi ac locupletis. id quod in hac conscientia prẹterire silentio nõ possem. Nec tamẽ illi quod suum est inuideo, modo id sine vlla mea captione obtineat. Et est res huiuscemodi fortasse, quẹ duorũ esse possit. Certe tu hoc eadẽ de re duos (vt aiũt) parietes illeuisti: scite certe & feliciter, quod quidé ad me attinet: a quo nihil hoc facto nisi bonã gratiam iniuisti. Quare te oro atq; obtestor mi Egnati. iam enim meũ te vocabo fretus testimonio Quẹ stororis grauissimi, quo velut interuẽtore & proxeneta in amicitiã (vt spero) iam coiuimus. Verũ te obsecro atq; etiam adiuro per numen Philologiẹ, vt hunc amico & candido animo semel ad me scripsisti, iterum vel eodẽ, vel alio potius exẽplo scribas: vt obsignatis literis credere possim, & intelligere quid habeas animi: & rescribendi argumentum habeã. Vale vir doctissime: & quod cõstituisse te audio facito, rem literariam vt in dies magis ac magis illustres. Parisiis. V. Calen. Decemb. M.D.XVIII.

Quo minus.

ἕ κοὐ ἥττον.
Quo libẽtius
ἕ κὴ μᾶλλον.
ἕ δὴ μᾶλλον

Sacramentũ iudiciũ.
Vindiciarũ Iex.
Vindex.

Institor & Institoria actio.

[e]. Quo minus nũc in animũ inducerẽ ea trans Alpes mutuari) Id est si non est instituti mei, nec fuit vnq; cõmẽdãdis iis, quẹ antea scripsi, quasiq; in patria & inter nostrates protuli & edidi, quin q; a quouis mutuari, qđ non bona fide, nominatimq; agnouerim, multo minus nũc mihi venisset in mentẽ ab homine Vincentino versurã facere, atq; huiuscemodi res mutuari, quas ego etiã in Italia, vt in omnibus prouinciis venales circũferre cõstituerem. Hoc est libros meos de Asse externis inuentis locupletares argumentis, ea cõditione edere statuerẽ, vt in Italiam simul & quocũq; locorũ exportarentur, vbi furtũ facile deprehẽderetur: ab iis scilicet vnde mutuatus essem. Quo minus autẽ sic dicitur, vt quo magis. Cic. lib. iii. de Orat. Sic omnibus in rebus voluptatib⁹ maxímis finitímũ fastidiũ est, quo hoc minus in oratione mirentur. id est quo fit vt minus id in oratione mirandũ sit. ἕ καὶ ἧττον τὸν ἀγασαίμεθ' ἄν. Idẽ ad Att. Quo minus mirere, si in eam causam descendo, in qua nec pacis neque victorię ratio quęsita sit vnq; id est quapter minus debet tibi mirum videri. Sic alibi de Ora. Quo etiam feci lubentius. Et de Oth. cis, Quo magis cauendum est. ἕ καὶ μᾶλλον. ἕ δὴ μᾶλλον.

[f]. Quo minus meũ totum id esse cẽseatur, quodq; nemo sibi vel iusto sacramẽto, vel vindiciis legitimis asserit. Olim duẹ erant actiones quibus agere aliquis cõtra aliũ poterat & ab eo prẹdiũ aut agrũ petere, aut mancipũ. Aut enim sacramẽti iudiciũ reo dictabat actor, aut vindiciarũ legẽ intẽdebat, vt docet Cicero Lucullo verbis pro Milone. Qui nõ calumnia litiũ, non insuetis vindiciis ac sacramentis alienos fundos, sed cultos exercitu, signis inferẽdis petebat. Vindiciæ a vindicãdo seu vendicando dictę sunt: & vindex est asserror ac vindicator. De iis vocabulis Budæus vt copiose disseruit in primis Annotationibus, ita hic vtendũ duxi. quo magis antiquatã ignorantia tẽporũ elegãtiã, pro virili instauraret, atq; interpolaret. Sensus est autem huius loci, interim dũ Leonardi liber edatur nihil prẹiudicii isto tuo testimonio in meos libros de Asse factũ esse ęquũ est, quo minus inuentũ meũ id esse totũ putetur, quo ad huiuscemodi liber, aut Persei aut alterius exierit, ex quo sit verisimile eius libri auctorẽ nõ ex meo Asse ad ipsius cõpositionẽ adiutum potuisse, sed me potius illa ex eo accepisse quę in meũ Assem cõgessi. In lite enim vindiciarũ apud eũ manebat potissimum, qui prędes locupletiores dabat: Id quod Budæus fecisse videtur, hoc est ante libros de Asse, alia diuulgasse, multi in literis priscis studii laborisq; impensi.

[g]. Veluti institor esse hominis) Institor interdum est qui sub alio negociatur, vnde institoria actio nata, in cuius tractatu Vlpia. Institor appellatus est ex eo q⁹ negocio gerendo insistet, nec multum facit, tabernæ sit prẹpositus an alii negociationi. Idem, Æquum Prætori visum est, sicut commoda sentimus ex actu institorum, ita etiam obligari nos ex contractibus ipsorum. Significat & alia, vt videbis in glossematis. temptu rerum fortuitarum.

Gulielmus Budæus Nicolao Beraldo S.

Literas tuas accepi cũ & permolesto negocio districtus essem, & morbo implicitus: quę causa mihi fuit vt serius ad te scriberem. Qz me hortaris atq; etiã flagitas, vt institutũ illud meũ vrgeã: id vero ego percupio, sed spera re aliquãdo licuit. Nũc autẽ quę operi aggrediẽdo moram mihi diu ac sæpe fecit aduersa valetudo, eadẽ ab opere edito ad hũc diẽ nullãdũ (ppe dixerim) horam remisit: vix vt sperare ausim tãtũ mihi vnq; laxaméti futurũ quo reliqua conquisita iãdiu, [h]& varia lectione regesta, cõposita quoquo modo & in annotationũ specié digesta, in publicũ æstimanda prębeam. Neq; tamen eo nomine angi (vt opinor) magnopere debeo: audacior est enim hęc res incepto q̃ euẽtu glorioſior: nũcq; demũ persentisco q̃ arduam q̃q; parũ glorioſam prouinciã aut sortitus sim aut sumpserim: prẹsertim inter eos in quos & apud quos arma facũdię parũ valent. Abũde igitur esse putabo si appetẽte iã ea rerũ inclinatione (insigni sane in posterũ ac maxime memorabili) qua Accursianorum infantia, Ciceronianorũ eloquẽtię aut certe elegãtię cessura videretur, tãtũ hoc ego bellũ cõmisisse olim dicar: quod a prẹstãtibus ingenio viris non citra sudorẽ (vt aiũt) & puluerẽ profligandũ tãdẽ esset. Maius est enim hoc bellũ q̃ vt vno aut altero prẹlio decerni, vnius hominis auspiciis ductuq; quãtũuis pugnacis (nedũ cuiuslibet, qualẽ me esse nõ ignoro) cõfectũ iri sperãdũ sit. Verũ id demũ piculũ est, ne dũ hãc pugnã lacessere volui, incautius inferuescẽte stilo prouectus, atrocioribus verbis in viros magnę sectę aut auctores aut vindices velitatus esse videar: hastasq; magis ab auctorib⁹ acceptas, [i]in homines neqcq̃ exhausisse Accursianę maiestatis vmbra cõtectos, quasi scuto Aiacis Homerici. Sed prẹterita, vt aiũt, nõ tã corrigi q̃ reprẹhẽdi possunt. Proinde id in primis optã dũ erit nobis: vt siue humanitus qd mihi cõtigerit, aliqs mox existat, q ad prẹscripta a nobis lineaméta excipere opus inchoatũ nõ dedigneť, & velut in demortui locũ se sufficere, siue id mihi absoluere licuerit, [k]cõplures nostrũ exẽplũ

[h]. Et varia lectione regesta) Regerere est in librum referre, quę audiẽdo excepimus. Quintil. in sec ũd. Vnde fit, vt ex diuersis congesta oratio cohęrere nõ possit, similisq; sit cõmẽtariis puerorũ in quos ea quæ alius declamantibus laudata sunt, regerũt. Et in tertio, Sunt enim velut res regestæ in hos commentarios, quos adolescens deduxerat schola. Regesta τὰ ἀπομνημονεύματα τὰ ὑπομνήματα. Vnde vulgus registra vocat, quę in tabulas publicas perscripta sunt. Hoc enim Cicero perscribere appellare solitus est.

[i]. In homines nequicq̃ exhausisse Accursianę maiestatis vmbra cõtectos, quasi scuto Aiacis Homerici. Ex Homero, sumptũ est Iliados. viii. πῦκνος δ' ἔναρε βάλε ταλαντοτόξα Τεῦκρον, ἐκ δ' ἄρ' ὑπὲρ ὤμων ἔσσυτο τόξα Τεύκροιο. ἐκ δ' ἄρ' ὑπὲρ ὤμων ἔσσυτο τόξα Τεύκροιο. σάκει πλατυλαμόνιδαο, & reliqua. Quo in loco poeta describit Teucrũ arcũ cõtẽtũ tenẽtẽ, multosq; Troianos sagittis interimẽtẽ, ita vt post Aiacis scutũ lateret tanq̃ in prẹsidio, quũ vicissim Aiax Telamonius scutũ attolleret vicissim & demitteret, vt Teucro subseruiret occulenti se subinde, atque in hostes collimanti. Scutum autem ipsum Home. lib. vii. describit his verbis: ἄιας δ' ἐγγύθεν ἦλθε προέσχετο σάκος ἠύτε πύργον, χάλκειον ἑπταβόειον, ὅ οἱ τύχιος κάμε τέυχων.

[k]. Complures nostrũ exemplũ emulati, aut fortasse imitãtes) Æmulari exẽplũ est paria facere & æquare. Imitari est simile quid facere: sic enim hic accipi videtur, hoc est, vt si nobiscũ audacia incepti non contẽdunt, tamen in eodem genere aliquid audeant. Plin. ad Cornutum, Tu mihi bonũ animũ facis, qui libellos meos de vltione Heluidi, Demosthenis orationi κατὰ μῆδος confers. Quã sane cum componerem illos habui in manibus, non vt æmularer: Improbum enim ac pene furiosum, sed tamẽ imitarer & sequerer tãtũ, quantũ aut diuersitas ingeniorum maximi & minimi, aut causæ similitudo pateretur. Descẽdere aũt ad causam & in causam sic dicitur, vt in campum descendere, & in certamen. Cic. pro Cælio, Sic constituet, iudices nec descensurũ quẽq̃ ad hanc accusationem fuisse, cui vtrum vellet liceret, nec quũ descendisset, quicq̃ habiturum spei fuisse. Idem ad Att. in causam descendere dixit, vt in causam incumbere. Dicitur & demittere se in causam, & adduci ad causam & accedere.

Regerere.
Regesta.
ἀπομνημονεύματα.
ὑπομνήματα.
Perscribere.
Aiacis clypeo tectus.
Exemplum æmulari.
Imitari.
Descẽdere ad causam & in causam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

æmulati,aut fortaſſe imitantes (id enim gloriæ noſtræ non refert) in eãdem cauſam deſcendant: ne veluti temerario ipſe procurſu extra ordines euectus a robore atque acie ipſa noſtrorum merito deſtitutus eſſe videar. Amplũ enim mihi erit me nouum (vt ita dicam) inter literatos hominem,qualiqꝫ terra (vt dicitur) enatum literarum humanitatem ab Accurſianis oppreſſam, vel ſuppreſſam potius,ſeruituti eximere atqꝫ ignominiæ, & in ſuã dignitatẽ liberali cauſa aſſerere contẽdiſſe: complureis etiam clarioris famę patronos inueniſſe, qui in eandem actionem ſubſcribere maioris doctrinæ fiducia non dubitarint? cauſamqꝫ aduerſam a nobis aut affectam aut miſſilibus impulſam,gladiis cõminus cõfecerint & iugularint,in queis te futurum propediem auguror. Quo enim te animo eſſe ſentio,ſi paulum ad iſtam quam adhibuiſſe te aiunt in literis,induſtriam porro etiam adnitere: magnum nobis momentum adiicies trahendis in hanc partem hominũ iudiciis.Id quod eo mihi gratius futurũ eſt q̃ "cauſam non hominem ſequi mihi videris. Antehac enim ne de facie quidem inter nos ipſi nouimus.Agedũ incũbito in cauſam (vt dicitur) & q̃plurimos tui ſimiles quoad eius fieri poterit citra incommodũ inſtitutę tibi vitę in eãdẽ cauſam deducito (iam enim tua magis q̃ noſtra res agitur, quibus alia ſors vitæ oblata eſt, vel hęc ablata potius & extorta,mordicus & ad pernicię vſq; retinentibus.) Sic enim fiet vt quantũ nobis viriũ acceſſerit, tantum illis decedat,nõ modo noſtris,ſed etiã humanitatis aduerſariis: cuiuſmodi ventuſulus ille eſt Ariſtarchus primarii iſtic nominis,vt tu ais,qui Budæum ſcribendo, & præſertim illo in loco Apuleii imitatorem eſſe cenſuit. quod vnũ verbum eius quid aliud q̃ meram ignorantiã clamitat? Nam de me alii viderint,mihi certe non perplaceo: verũ Apuleium latinũ vix ſemel legi,idqꝫ etiã contẽptim:græca iterum etiam ſuauiſſime.Sed quid agas? ſic viuitur: ea demũ iſti recte ac latine dicta eſſe arbitrantur & contendũt,quę intelligere ipſi poſſunt: quorũ ſpecimen in prima ſtatim charta Bartholi ac deinceps in omnibus inuenire poſſumus. quicquid ad noſtrorũ auctorũ normã aut obſeruationẽ ediderisnũq; iſtis approbaueris improbis.Huiuſmodi atqꝫ etiã multo improbioribus verbis aures noſtrę occalluerunt:quos nihil æque premit q̃ q, Ciſalpini atqꝫ etiã Pariſiis nati educatiq; ſumus: & (abſit verbo inuidia) a nobis ipſi edocti.Id nos inuiſos facit. "Popularibus tm̃ in oculos incurrimus: peregrinos benignis oculis aſpiciunt: auribus æquis ignotos audiunt & perpurgatis,ciuibus obſtrepunt & obloquũtur. In cauſa eſt (vt opinor) rei nouæ inuidia. Atqui quo magis nõnulla ſcriptitãdo vrerę me homines ſentiã (nũc enim primũ animaduerti) eo minus inuidiã eorũ ægre ferã.Ex quo autẽ ambitione honorũ ipſe mihi interdixerã: ſecurus omnis imperitorũ iudicii, °fati velut pondęre excuſſo,ſolagii egregii propoſiti cõſcientia fretus,mecũ alacriter viuebã, ſi per valetudinẽ cõmodã licuiſſet.At iã ferme quadrienniũ ancipiti marte cũ morbo infeſtiſſimo depugno: qui vt corpus extenuat,ſic animi vigorẽ,alacritatẽqꝫ retundit, ſæpe vt deſpondere literarũ mihi ſtudiũ, præſertim reclamitãtibus amicis, atqꝫ etiã nõnũq; animũ,mihi cõtingat. Q; ſi hãc epiſtolã perueniſſe ad te ſenſero,ſatis tibi faciendi cura defunctũ me eſſe lętabor: ſum em̃ ad ſcribẽdũ natura procraſtinator. Vale Pariſiis. M.D.XVIII. Cal.Aprileis.

.l. Et in ſuam dignitatem liberali cauſa aſſerere) Aſſertor eſt vindex qui aliquẽ vindicat in libertatem, & ea controuerſia liberalis cauſa dicitur.Plautus in Curgul.Memento promiſiſſe te,ſi quiſq; hanc liberali cauſa manu aſſereret,mihi argentum omne redditum iri.Idem,Ille repromiſit mihi,ſi quiſq; hanc liberali aſſeruiſſet manu,ſine controuerſia omne argentum reddere.Et in Pœnulo,Manu liberali cauſa ambas aſseras,quaſi filię tuę ſint ambę.Plin.ad Traia.Et ideo nec aſſertionẽ denegandam iis,qui ex eiuſmodi cauſa in libertatem vindicabuntur,puto neqꝫ ipſam libertatem redimendam precio alimentorum.

.m. Cauſam non hominem ſequi mihi videris) Id eſt,id quod cum facis,non amicitię tribuis, ſed cauſę quã vides æquã eſſe,quippe qui me non noris.Sic Lucan.in tertio,Phocais in dubiis auſa ſeruare iuuẽtus. Non graia leuitate fidem ſignataqꝫ iura: Et cauſas non fata ſequi.

.n. Popularibus tantum in oculos incurrimus) Popularis eſt interdum δημότης. id eſt,eiuſdẽ populi, vt Athenis popularis erat alicui, ὁ μετ' ἐκείνου δημοτευόμενος. Erat enim ciuitas in populos diuiſa,vt in tribus vrbs Roma.Interdum popularis eſt δημοτικὸς, id eſt,plauſibilis.Popularis etiã eſt ciuis eiuſdẽ nationis particeps.Plau.in Pœnulo,Si frugi eſſe vis eas tam liberali aſſere cauſa manu. Nã tuũ flagitium eſt,tuas popularis te pati ſeruire ante oculos domi,quæ fuerint liberę.Id eſt,mulieres Carthaginẽles,quũ tu ſis Pœnus.Tranq.in Nerone,Creditur deſtinaſſe quicquid vbiqꝫ hominũ gallicanorum eſſet contrucidare,vt conſcios popularium ſuorum atqꝫ fautores, τοὺς ὁμοεθνεῖς. Saluſt.de Iugurtha,Dubitare virtuti an fidei popularium minus crederet,Id eſt ſuorum ſubditorum.Et Liuius de Philip.Tentãdo nũc ſociorũ nunc popularium animos. Incurrere autem in oculos:eſt offendere aliquẽ ſuo aſpectu,vel ab inuito videri. Cic.ad Att.Quid enim mihi cum foro ſine iudiciis,ſiue curia,in oculos incurrẽtibus iis,quos æquo animo videre non poſſum? Eſt enim proprie in oculos incurrere, oculis admoueri non intentis & cum quadam offenſione.Quintil,in oct. Niſi tam clara fuerint ea quæ dicemus vt in animũ eius oratio vt ſol in oculos, etiamſi non in eam intendatur,incurrat.

.o. Pati velut pondere excuſo) Excutere pondus eſt ἀπρακνάζειν, ἀποσείεσθαι τὸ ἄχθος. Qui autẽ in ſpe atqꝫ expectatione ſunt grandioris alicuius fati,ii neceſſe eſt vt multũ ſibi negocii exhibeant, quo ſciliçet fato appetenti cura,ambitu,laboreqꝫ occurrant:ita vt iam ſuſcepiſſe magnũ aliquod pondus curarum animorũqꝫ & ſpirituũ altiorum videatur.Inde tollere ſpiritus & deponere apud Liuiũ & Verg.in.xi.Pone animos & pullus abi.Qui vero ſperare maiorẽ ſortẽ deſierũt,ii cũ tumidis ſpiritibus etiam curas anxietatẽ ſolicitudinẽqꝫ ſatagentem deponũt. Propterea Luca.in.vii.quaſi ad Pompeium loquens,ex perſona ſua,ita inquit,Iam pondere fati Depoſito ſecurus abis,nunc tẽpora ſęta Reſpexiſſe iuuat, ſpes nũq; implenda refellit.Sic Budęus cum ſtatuiſſet in præſenti ſorte acquieſcere,nec ſibi maiorem fortunam ambitiõſo fingere, fati põdus excuſſiſſe ſe dicit.quod fere homines claris natalibus orti ſuſcipere florenti ætate ſolent, ad animoſiq; iam decliues, atqꝫ ad inclinatum robur corporis & animi perferre: in eoque mentem occupatam magnopere habere.

Aſſertor.
Liberalis cauſa.
Liberalis cauſa.
Cauſam ſequi
Popularis.
δημότης.
Athenienſis ciuitas.
δημοτικὸς.
δημοεθνὴς.
Incurrere in oculos.
Excutere põdus.
ἀπρακνάζειν.
ἀποσείεσθαι τὸ ἄχθος.
Tollere ſpũs.
Deponere ſpiritus.
Ponere animos.

Gulielmus Budæus Claudio Cantiunculę Iuriſconſulto S.

PErgratæ pérque iucũdæ mihi fuerunt literæ tuę doctiſſime Cantiuncula, duorum menſium interuallo peregre redeunti redditę. Humanitate enim tua ſingulari adductus ſum, atque adeo negociis ab omnibus abductus, vt Zazianis commentariis vacarem, quos tu mihi dono miſeras, vt quidem ego interpretor,animi tui pignus mihi vltro beneuolentis. Quòd vero tuis literis magnopere videre, qualique ambitu quodam ſuauiloquo contendere mecum vt amicitiam coire tibi liceat, hanc ego conditionem tam cupide amplector,vt ſi prior ingenium tuum noſſem,prioreis quoqꝫ partes ad amicitiam prouocãdi occupaturus fuerim. Siquidem eximię tuæ facũdiæ documento ita animum meum pigneratus es,atque munere vltro miſſo ex tanto locorum interuallo auctoratum tibi reddidiſti,vt totus eſſe tuus geſtiam: quod quidẽ nulla alio tum amicorum captione aut incommodo fieri poſſit.Præſertim cum iſtam tuã facũdiam germana probitate conditam eſſe ſentiam, quãtum quidem odorari ingenii tui naturã ex vnius epiſtolæ veſtigiis potui: cuius tute contextu ſi mihi animũ tuum bona fide prompſiſti & explicaſti, vt fidem mihi facit ſcriptionis tuæ candor maior omni ſuſpicione, vt verbis veſtris vtar: quum ipſe ea in re quoqꝫ vt in aliis impoſturam factitare non didicerim: optimo vtiqꝫ exordio videmur auſpicati eſſe amicitiam.quippe queis mutua admiratio proxenetæ vice

Universidad de Deusto
Biblioteca

functa,officiorum commercium conciliarit.Cui etiam accessit,q; morũ simili-
tudo vtrũq; alterius cupidissimũ effecit, nisi si animi mei æstimatio ad falsam
me coniecturam impulit. Atqui animi tui syncera inculpataq; simplicitas do-
ctrina multiplici perpolita,conspicuam se præbuit & illustrem non modo in
amicitia mea artifici & candido eloquio emerenda, sed etiam in Zasio tuo mi-
rifice cõmendando,simul in Forbenianæ industriæ patrocinio suscipiẽdo.Quo
minus verendũ mihi esse duco ne in æstimatione & perpẽsione tuæ mẽtis præ-
propere sententiam tulerim,vnico specimine contentus humani ingenii, quod
afformare sese & affingere multiplicatius Proteo [a]natura comparatum est.
Hactenus est quod affirmare ausim de homine & externo & alioquin mihi in-
cognito sentiendum esse mihi, si quidem vir bonus esse & existimari velim.
Verũenimuero q; in Triumuiratu constituendæ rei Pandectariæ honorificam
mei rationem habuisti,feciſti tu quidem pro ingenita tibi humanitate: cęteri
per me licet vt Zasius & Alziatus homines pereruditi te collegam sibi ad eã
rem persequendam cooptent,in musarum vtiq; officinis apprime expolirum.
Sæpe enim literis obsignatis,& quæ in manus hominũ exierunt, id me mu-
nus eiurasse testatus sum.Quo facto præcipue meruisse mihi videbar vt æqui-
ore iam ac placidiore Zasio tuo vterer,qui mecum ipse simultatem nõ obscu-
ram exercuisse in legis Pomponianæ commentario, a nullo non iudicabitur,
qui compos sit intellectus: & eundem tamen ipsum siquando audierit aut vi-
derit multa me in nouissima chalcographi editione eradenda curasse, quæ cõ-
uicioſius mihi dicta q̃ grauius videbantur, bonam vtique partem offensionis
suæ mihi remissurũ esse puto, vt cæteros quoque omneis qui vicem hactenus
iurisperitorum doluerunt ob dignitatem eius disciplinæ (vt quidem tractata
est & tradita a recentioribus) quoquo modo imminutã annotationibus meis.
Quin & illud fateri non dubitabo pro innata mihi simplicitate, nullum esse
omnino eorum queis de eo opere calculos ponere doctrinæ merito licuerit,
qui iniquior me aut iratior eius rei arbiter sit.Cæteri quãtum audio & video,
multa me in eo commentario præclare congessisse,aliqui etiam digessisse, iu-
dicant,nonnullos etiam loquendi genus imitari dictionẽmque non pœnituit,
a quibus Zasius ipse non alienus mihi visus est. [b]Ecquæ autem prærogatiua
præiudicii mei grauior esse potuit in vniuersum opus, q̃ q; & verbo & scripto
profiteor contestabunde,opus mihi meum eo nomine displicere, q; iuuenili tũ
feruore incaluisse me postea agnouerim,scribendiq; tyrocinio ferociter elatũ &
in transuersum actum? Zasius autem ipse viderit nimio ne fortasse ostentandi
ingenii studio,aut alia quapiã inconsulta cupiditate,æqui bonique ratione qui-
busdã in locis nõ habuerit,suę etiã grauitatis aut opinionis nõ satis memineri-
In vniuersa autẽ re perpẽdẽda,in antinomiis diiudicãdis,in quibus tandẽ ipsis
grauiorẽ se arbitrũ mihiq; placabiliorẽ prębuit,quod quidẽ ad me attinet, an
ipse litem suã fecerit ambitiosule sentẽtiã pronũciando,aliorum erit iudicium
quãdo quidẽ semel animo offirmaui,nec eius nec cuiusq̃ cõmẽtariis causa mea
rescribere.Nec ob id ipsum Zasius infensiore vnq̃ me aut min⁹ amico vtetur,
si mecũ ipse olim rẽ sibi esse velit,qualis inter homines esse potest tanta locorũ
interstitio disiunctos. Ac ne mihi tu necopinanti id accidisse putes, præclare

vtiq; ipse mecum actum esse palam dicito,q; hactenus multorum scriptis non
prosciſſus fuerim, & cõtumeliis enectus, videlicet q; sero intelligere cœperim
q̃ luculenta iniuria genus hominum afficere voluisse videar q̃ existimatissimũ:
quam tamen & ipsam tot annorũ dissimulatione remissam & abolitã esse spe-
rabã,idq; mihi sępe palàm gratulatus sum.Alziatum in numerum amicorum
meorum merito retulisse me puto, [c]virum non iã eximia doctrina commenda
bilem,præut est eius visenda comitas & facundia. Is,quũ Auenione transirem,
vltro ad me adiit perq̃ officiose contra q̃ eius pręstantiæ & meę mediocritatis
ratio exposcere videbatur.Tametsi ea in re nihil mihi vitio verti potest, cui de
via fesso super cœnã homo vrbanitate prædítus anteuertit. Zasio autem scri-
pturus sum propediem si tabellarium nactus fuero.Is enim ad me scripsit, sed
literæ interciderũt,anxie à me nequicq̃ perquisitę. Non dubito virum eum es-
se multis nominibus commendabilem, cui tantum testimonium præbendum
esse duxeris,præterq̃ q; ipse sui documentum edidit non mediocris industriæ.
Nonnulli tamen eorum quibus alioquin doctrinam suam operámq; nauatam
probauit,mirari sese aiunt quid causæ esse possit,aut quam ipse causam dicere,
quin homo multarum rerum scientia præditus,& tutor iuris ciuilis,eiusq; stu
dii patronus & gnauus & impiger, messem sibi laudis ex aliena segete arri-
puerit, præsertim quum latum adhuc campum laudis percipiendæ intactum
reliquissem,occupantis futurum omnium confessione, tanq̃ pro derelicto ha-
bitum.Quem ipsum adhuc vacuum quum repetere integrum sit, Zasio tamẽ
atq; aliis in eius possessionem iuris anteuertere non conabor: mihi ipse, quid
acturus sit, Zasius denunciandum curauit.Vale,Parisiis.XVI.Cal.August.

[a] Natura comparatum est.) πέφυκεν,id est naturę aptitudine potest.

[b] Ecquæ autem prerogatiua præiudicij mei grauior esse potuit.) Prerogatiua interdum significat cen-
sendi auctoritatem,in cuius assensum transire debeant,aut soliti sint,qui postea sententiam rogantur: eiq;
auctoritatis antegressæ species instar habet præiudicij, hoc est rei iam quasi iudicatæ. Sic apud Cic.in Ver-
rem,Dedit enim Metellus prærogatiua suæ voluntatis.Si prærogatiuæ significationem in gloss. de Con-
temptu rerũ Fort.videris,hic locus clarus erit.Nam de preiudicio superius dictum est.

[c] Virum non iam eximia doctrina commendabilem præut est eius visenda comitas)Id est virum q̃libet
doctum,tanta tamen comitate & facundia præditum,vt longe hoc nomine commendabilior esse videatur.
Ac si diceret,longe maiorem gratiam ab hominibus inire singulari facundia & comitate videtur, q̃ doctri-
na q̃libet eximia mereri possit.Plaut.Parum etiam pręut futurum est prædicas.Idem,Modestior nũc quidẽ
est de verbis pręut dudum fuit.ὥσγε πρότερον ἦν.

Natura cõparatum est. πέφυκε.
Prerogatiua.
Prẽut est.
ὥσγε πρότερον ἦν.

Gulielmus Budæus Ioachimo Vadiano S.P.D.

Si cum literis tuis vnà quoq; Pomponium tuum accepissem, his literis ipsis ad ea tibi respondissem de quibus tu iudicium meum rogasti. Ve-
rum quum post quartum quintúmve diem quàm literas tuas acceperam, iidẽ ipsi ad me adolescentes Heluetii rediissent,qui mihi epistolam tuam reddide-
rant: & se habere idoneum tabellarium dicerent cui literas ipse darem,ma-
tutino sequenti profecturum,mirari ipsi cœperunt q; dicerem me non posse ti-
bi in præsens morigerari. Excusabam enim nondum me Melam tuum vidisse:

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt qui necdum à te mihi delatus, nec in vrbe noſtra venalis eſſet, nec apud quenquàm reperiretur à quo vtendum rogare potuiſſem. Quare illi à me ſub veſperam digredientes, ad eum aduolare ſe dixerunt qui ipſum ad me librum perferendum mittendúmve ſuſceperat: ipſe vero interim vt raptim ad te ſcríberem in animum induxi, veritus ne tu me incuriæ aut faſtidii inſolentis iudício arceſſere ad tribunal Philologiæ poſſes, ſi literis tuis non reſpondiſſem, aut mecum quoquo modo alteris literis vel iurgari vel expoſtulare. Equidem mi Vadiane (iam enim meum te feciſſe vídeor, quòd amicitiam meam hominis à te remotiſſimi tanti eſſe putaſti, vt in amicorum meorum numerum centuriari te poſtulares: idque ipſum ambitioſe) velim ita tibi perſuadeas, periucundas mihi literas tuas eo nomine fuiſſe: vſqueadeo vt luculento quodam loco & conſpicuo nomen tuum in numeris meis aſcripturus ſim. Ec enim hoc libens hilarisq; fecerim, vt Vadiani capite Glareaniq; complectendis, de nomine vniuerſo Heluetiaco ipſe benemerear, quo cum ipſo nunc hæc cia noſtra fœdere coniuncta eſt non nouo ſed vetere: etſi aliquandiu dererimi cuiuſpiam dæmonis inuidia interrupto. Neq; vero ſi temporarium hoc fœdus eſſe quiſpiam male ominator aut contendat aut ſuſpicari ſe dicitet, in cauſam tamen ego publicam animo tam obnixo incumbere mihi perſuaſerim: vt ſi (quod ominari nolim) rurſus bella exoriantur, me vno, inter noſtros & Heluetios: ego quoq; hoſtem me protinus doctorum hominum profitear, & eis bellum indicam vnà cum Republica. Ecquis eſt autem humanitate hac literaria perimbutus, qui quas amicitias in gente quaque contraxerit doctrinæ commercio: quos amicos in externis prouinciis indiſtria no vulgari quaſi ſuffragatrice emeritus ſit & adeptus: quam gratiam in longinquis locis ab exiſtimatiſſimo quòq; inierit commendatione famæ nec inani aucupio nec illiberaliter collectæ: eas ipſe amicitias, eam gratiam iis amicis renunciare non nolit: ſtatim atq; Rempub. gerentibus conſiliorum pacis ſatietas aut bellicarum rerum cupido inceſſerit? Mihi certe (vt arbitror) hoc nunquàm in mentem ita venerit vt aſſentiar, qui nullum vnquàm operæ precium maius aut certe luculentius optare omnis huiuſce meæ induſtriæ ſtínui, quàm hactenus mihi obtigit, vt in patria non obſcuro loco natus, eo demum nomine inclaruerim, quod apud exteros iam videtur innoteſcere fama propemodum illuſtri. Mihi vero ipſe cum haud ita multum fauere natura comparatus ſim, tamen gratulari iam cœpi, quòd de meis amoribus & delitiis, id eſt de literarum ſtudio pertinaci, amari me ac deamari à viris grauiſſimis externis iuxtà noſtratibúsque video. Vale vir doctiſſime: & perge & à me & ab aliis diſſentire cum veritatis indagandæ ratio ita poterit. Hac enim ego lege in meis ſcriptis vſus ſum: quam in me vſurpari æquiſſime patiar, modo abſit animus inferendę contumeliæ. Itaque quòd quodam in loco diſſenſiſſe te à me ſignificas, potuiſti tu quidem ac poteris cum tibi vſu venerit commentando, incolumi amicitia ac bona mea gratia, tantiſper dum id facies veritatis aſſerendæ ſtudio, non mihi obtrectandi. Vale rurſus, Pariſiis, VIII. Calend. Nouembres, M.D.XVIII.

.s. Vt qui necdum a te mihi delatus, nec in vrbe noſtra venalis eſſet.) A te delatus, id eſt, ita a te acceptus vt ad me delatus eſſet. Huiuſcemodi locutio frequens eſt apud antiquos. Cicero pro Flacco, Si prætor dedit vt eſt ſcriptum, a quæſtore numerauit. Quæſtor A mēſa publica: mensa autem ex vectigali aut ex tributo. a quæſtore numerauit, id eſt, a quæſtore acceptam. Idem lib. ſepti. ad Atticum, Frater laborat, vt quod debet, ab Egnatio ſoluat, nec Egnatio voluntas deeſt, nec parum locuples eſt. Sed quum tale tempus ſit, vt Quintus Ticinius viaticum ſe habere neget, nec hoc ipſe, aut domi nummos Quintus habeat, aut exigere ab Egnatio, aut verſuram vſq; facere poſſit, miratur te non habuiſſe rationem huius publicę difficultatis. Plautus in Epidico, Ab Trapezita ſolui. Sic Columella lib. nono, Verum ſuburbanis locis vbi a matre pulli nō exiguis precijs væneunt, nec plerunq; intereunt, probanda eſt æſtiua educatio. Id eſt, recentes a nido accepti. Sic Græci etiam dicunt, ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὰ παιδία. Lucianus, οὕτω καὶ ἐμὲ ἐκκαίδεκα τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἔκτισας τῇ πόλει, καταδικασθεὶς γὰρ καὶ ἐδέθην οὐκ ἀργυρίου, κἀγὼ ἀλυσιτέλουν. Simile eſt fere apud eundem Plautum in Pſeud. Vbi ſunt? vbi latent quibus ętas integra eſt, qui ament a lenone?

.t. Vt in amicorum meorum numerum centuriari te poſtulares) Id eſt καταγράφεσθαι, καταλέγεσθαι, in album referri. Sed hoc verbo copiam amicorum ſuorum ſignificare voluit. Vnde centuriatim copioſe & abunduntur ſignificat, inquit Nonius, Vt continuo ad te centuriatim current. Sic enim dicitur vt decuriare quod σωρεύειν ſignificat, hoc eſt factioſe cogere, vt apud Cic. Nō rurſus improbos decuriabit? Vtitur & Budæus in Epiſt. ſequenti. Eſt autem proprie συλλογίζειν, hoc eſt in decurias diſtinguere & καταλογίζειν, καταχωρίζειν, διαταττειν, συγκρίνειν.

A te delatus.
A quæſtore numerare.
Ab trapezita ſoluere.
A matre pul. ωαρὰ.
A lenone amare.
Centuriari. καταγράφεσθαι &c.
In albū refer.
Centuriatim.
Decuriare.
σωρεύειν.
συλλογίζειν.
καταλογίζειν &c.

Gulielmus Budæus Petro Bembo Patricio Veneto S.

VT ad te ſcribere inſtituerem, homo nec familiaritate tibi, nec neceſſitudine, nec alio iuris aut amicitię vinculo iunctus, nec alias aut vſu aut oculis cognitus, ſingularis tuæ humanitatis & doctrinæ fama fuit in cauſa. Chriſtophorus Longolius iuuenis noſtri ordinis apud bonam partem noſtratium hominum gratioſus honoríq; habitus, quum recens iſtinc rediiſſet, meq; veteré ſatis amicum non inter poſtremos viſeret & ſalutaret, multa nobis de peregrina eruditione moribúsq; Romanis adactus narrare percunctantibus, Sadoletum & Bembum, Bembum & Sadoletum alternis prope verbis in ore habere, ac commendare ſolebat: non à doctrina modo literarúmq; ſplendore per cūctam Italiam illuſtri, ſed etiam à probitate morum in omneis benefica. Commemorabat autem quid ſibi negocii iſthic faceſſitum fuiſſet, in quod genus controuerſiæ ipſe attractus eſſet, & à quibus obtorto pene collo in iudicium raptus, propius vt nihil factum fuerit q̄ vt inimicorum atrocium factione oppriméretur homo peregrinus, in alieno foro ſtupens, [u] in arena ſibi incognita deprehenſus, ni veſtra æquitas & humanitas homini [x] coitione circūuento ſuppetias tuliſſet, & manum, orationem, opem prolixe accommodaſſet, lapſantem iam & pene afflictū ſubleuaſſet, in gradūq; repoſuiſſet, exitu rei patronis [y] reóq; ipſi peregrinitatis honorifico. Huius officii rationem, conſilium, propoſitum ciuſmodi eſſe nemo non intelligit, qui quidem intellectus compos ſit, vt non

.u. In arena ſibi incognita deprehenſus.) Eſt in gloſſ. de contemptu rerum fortuitarum.
.x. Homini coitione circūuento.) Coitio quid ſit, videbis in ſecundis Annotationibus.
.y. Reoq; ipſi peregrinitatis honorifico.) Rei peregrinitatis dicuntur οἱ ξενίας διωκόμενοι, οἱ ξενίας φεύγοντες, hoc eſt qui ob id rei poſtulati ſunt, q̄ ſe pro ciuibus geſſerunt, iuraq; ciuilia vſurparunt, quum eſſent peregrini. Tranq. in Claudio, Peregrinitatis reum, orta inter aduocatos leui contentione, togatum non in pallatum cauſam dicere oportet, mutare habitus iæpius, & prout accuſaretur defendereturq; iuſſit. Idem, Splendidum virum Græciæq; prouinciæ principem, verum Latini ſermonis ignarum, non modo abſo iudicum eraſit, ſed etiam in peregrinitatem redegit. Sic Vlpianus de in ius vocando, Sed ſi per pœnam deportationis ad peregrinitatem redactus ſit patronus, putat Pompo. eum amiſiſſe honorem.

Rei pegrinit. οἱ ξενίας &c.
In pęregrinitatem redigere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

homini id tribuisse, non gratiæ referendæ rationem habuisse, non deniq; ve-
stris commodis seruiisse videamini, sed Mineruę (vt ita dicam) & musis sacri-
ficii genere & pio & honesto litare voluisse. Quænam enim tandem casuum
varietas, quę rerum vicissitudo existere olim aut propediem tanta potest, vt tu
rem quampiam desiderare possis, cuius aut ille aut quisq̃ peregrinorum copiã
tibi facturus sit aut potestatem? Neq; vero tale solum Germanæ id probitatis
documentum, eiusdémq; Romanę, sed etiam tantum fuit si pro dignitate rei
æstimetur, vt non ad vnum Longolium, sed etiam ad Budæum, ad omne no-
men Gallicum, ad omneis deniq; literarum meliorum studiosos pertinere vi-
deatur. Quo fit vt mea quoq; causa omniúmq; nostratium & nostri ordinis ho
minum, id tę cum Sadoleto facinus suscepisse debeamus existimare: idq; bene-
ficium non magis in priuatas tabulas referendum esse q̃ in publicas nationis
studiosorum. ν ἔξεσσο ἄνερ &c. Vale vir candidissime, ac me isti animo Phœbi numine afflato redde conciliatum.
Nihil enim pluris æstimauerim ipse, q̃ a tali animo redamari qui singulari tum morum benignitate tum
dicendi lepore sit eximius. Neq; hunc profecto amorem cum Pluto charissimo pusione continuo permu-
tarim, siquando ipsum fuero consecutus.

Gulielmus Budæus Iacobo Sadoleto Episcopo S.

QVàm probe & commode natura constitutum est, vt quæ res omnium
maxime rerum paucis amplexabilem sese retinendámq; indulget, eadem
res ipsa (quam virtutem vocamus) nulli non visendam fere seipsam plausibi-
lęq; præbeat. Id adeo re ipsa cognoscere nuper in laudũ tuarum enarratione li
cuit. Christophorus Longolius homo iã tibi notus & auctoratus, claris hinc
propinquitatibus fultus, & necessitudinibus ornatus, cum eleganter & laute
vitã hic agere posset, Vrbem patriæ, vosq; cognatis prętulit, nimirum Roma-
na humanitate & splendore vrbano inuitatus & captus. Quin & comitate &
beneficentia vestra ita se lactatum esse præ se ferebat, vt in mores etiã institu-
táq; vestra degenerasse, animóq; semel à nobis demigrasse videatur. Verum is
inter aduentitios (vt assolet) festiuósq; amplexus de ingeniis moribúsq; prę-
sentibus Italiæ quid censeret interrogatus, quum in sermonẽ pleniorem ab iis
productus esset qui rerũ humanarũ callentes sunt, & gnari rerũ Italicarum, ec-
quidq; æqui & boni ab externis tulisset, scite quidẽ multa eo pertinentia & ex-
pedite commemorabat, vt sermo de vnoquoq; homine & quaq; re natus erat.
Modicus autem alioquin in vniuersum atq; in vtrãq; partem in elogiis edẽdis,
in Sadoleto Bẽboq; cõmendandis tã multus erat & incitatus: vt admirationẽ
vestri & amorem in nobis vehementẽ incitarit, & inflãmarit ipse me adeo, vt
eo infelicẽ esse putẽ, q; familiares quoq; vos & notos de facie non habeam, aut
quisq; est hominũ quidẽ humanitatis non expertiũ, qui æquitatẽ illã vestrã vir-

tutis peregrinæ propugnatricem, destitutæ ac deprehensæ innocentiæ pa-
tronam, non amet, non osculetur, non amplexetur: Ego certe natura cum sim
oculis subhebetibus ad longissimum prospectum, vestrum illud absolutæ hu-
manitatis specimen, haud obscure vt audio editum, suspicio hinc ac demiror:
vt quidem ille mihi persuasit, ab omnibus suspiciendum, qui hominem vnum
incolam, vel etiam peregrino propiorem, nullis opibus fidentem, nullis necessi-
tudinum adminiculis subnixum, nulla nisi doctrinę commendatione gratio-
sum, decuriatis calumniatoribus, conscriptis delatoribus, summissis conuicia-
toribus circũuentum, afflictum, perterritum, auctoritate, suffragatione, patro-
cinio deniq; vestro subleuastis, erexistis, confirmastis, sartúmq; & tectum (vt
aiunt) ab omni contumelia, ignominia, dispendio præstitistis, beneficio haud
dubie ad nomen vniuersum Gallię pertinente, porroq; etiam spectante ad cun-
ctum ordinem literatorum. Sane quidem quod ad me attinet, causam haud di-
cturus sum, siquando res ita tulerit, quin huius operæ partem egregie à te na-
uatę atq; impensę Longolio, expensam nobis ferre possis si velis, [a]qui numerũ
ipsi inter studiosissimos literarum augemus. Tãetsi non nescius sum maiorem
esse doctrinæ opinionem, altiúsq; fastigium istud tuum, meúmq; contrà infe-
rius ac submissius, q̃ vt eo tibi vnq̃ descẽdere aut commodum aut libitum esse
possit, aut mihi me attollere promptum & cõducibile, vnde tu mecũ ex æquo,
& ego tecum officiorum vices vsurpemus mutuo paria factitando. Sed neq; tã
obscurus animi tui sensus, quum hoc faceres, esse potuit, vt non intellectu prõ-
ptum sit vnicuiq;, non te beneficii, non suffragationis, non officii vicissitudinẽ
hoc facto, sed virtutis & humanitatis agnitionem ab iis qui doctrinæ studiosi
sunt aut fautores, sed præclari facinoris conscientiam spectasse & expectas-
se, gratúmq; fortasse animum ab eo in quem beneficium collatum. Quam tui
facti rationem eximii & commemorandi, cum non dubie iniisse te credam,
spondere ego tibi ausim, nequaq̃ te opinione falsum esse in summa rei colligen
da. Vndiq; enim euentus respondebit iámq; respondit, nisi me ipse fallo, conie-
cturam in alios ex animo meo faciens, & ex verbis, vultu, spiritibus loquentis
de te Longolii. Hæc vt tibi scriberem libido quædam me impulit animi sese
tibi (prope dixerim) venditare non dubitantis, si vera de te audiui, homi-
nem alioquin haud cupidum operarum, prolixúmq; pollicitatorem, aut siqua
est in me facultas, gestientem eius venditatorem. Verum cum te de eo amare
magnopere cœpissem, q; libens faceres vt bene ab omnibus audires: latere te
nolui humanitatis illius tuæ benignitatisq; documentum, hic etiam testatissi-
mum esse, nec fama sua fraudatum, cum antea Sadoleti nomen & chirogra-
phum in aula Gallica notum sit & celebre ob literas Pontificias, Sadoleti no-
mine augustiores iam haberi nostrorum opinione cœptas. Vale, Parisiis, sexto
decimo Calęnd. Septembris.

[a] Qui numerum ipsi inter studiosissimos literarum augemus.) Numerum augere sic dicitur, vt ab Ho-
ratio. Nos numerus sumus, & fruges consumere nati: hoc est non eximij, sed in ordinem coacti. Liuius de
Hercule, Mater mihi veridica interpres deum, aucturum te numerum cœlestium cecinit. Sic augere ciui-
tatem Plaut. Ciuitatem maximam, maiorem hodie feci, atq; auxi ciui fœmina.

Numerũ au-
gere &c.

Augere ciui-
tatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gulielmus Budæus Nicolao à Querceto Prætori Mediolanensi S.

SI eo fato natus essem Nicolae charissime vt animo ipse meo obsequi sępenumero nullo rerum mearũ incõmodo possem, ita omnia moderãte fortuna, vt vtilitas & voluptas inuicẽ incurrerent, id mihi nimirum fortuna indulsisset, vt inoffenso cursu iniuncti mihi nuper muneris in Narbonensi prouincia Mediolanum obiter ire liceret, & te mihi cognatione amicitiáq; cõiunctum inuisere, honore istic primario secunda fama fungentem: præterq; etiã q. alioquin iãdiu superare Alpes destinarã valetudinis gratia, quæ mihi cura pręcipua semper erit. Nihil enim mihi tãtopere cordi est q̃ vt naturalem habitudinem corporis recuperẽ, quã annos iam quatuordecim atq; etiã plures amisi, dũ literarum magis studiosus q̃ lucis cupidus erã. Id autem viæ diuerticulũ opportune oblatũ, vt libentius amplecterer accessit, [a]q. te in muneris tui functione inspicere observaréq; gestiebã. Rem & hilariter susceptã & cõmode iã instructam disturbare iãiam me viã inituro nostræ legationis calamitas non obscura, obitus Maximi aulæ nostræ magistri, à quo ipso veniam in Italiã diuertendi impetrandã duxeram, cuius mors publice lamẽtabilis, Principi etiã luctuosa, priuatim comitatui eius importuna, mihi eo amplius fortasse calamitosa fuit. nã germano tuo quitum mãdato eius aberat, quid damni tristitiæq; importatura sit existimo cuiectu esse tibi facile. Atqui ita sum eo casu deiectus, & cõtractus, ita omnis mihi hilaritas fronte, oculis, ore, & vultu deniq; detersa est & excussa: vt iocari nũc ad te scribens nequeã [b]nec tecum comperendinatã illam controuersiã epistolari prolusione disceptare, interim dum tu huc redis, aut istuc ego venio, iustam ipsũ litis contestationem facturi, & coram altercaturi. Sensiq; quantum affert impetus lætitia gestiens ad magna itinera haud ægre peragenda, tãtum afferre molestię tediiq; viatorii ęgritudinem animi mœstam ad corpus atq; animũ fatigatione conficiendum. Facilius certe mihi videor illud viæ dispendiũ perferre potuisse, vt Auenione transiens, & superatis Ebredunensibus alpibus Mediolanũ profectus, indéq; Lugdunum reuersus, Magnum magistrum assequerer anteq̃ in aulam reuertisset, q̃ id viæ quod feci recta domum contẽdens, etiam si aduersi neris compendium nauigationem adieci, secundo Ligeri biduum & dimidiatũ diem delapsus continuis imbribus aucto ad summum incrementum. Tibi vero lætiora vt sint omnia deum superósq; omneis precor, tibiq; ita defungi clarissima ista liceat prouincia, istinc vt decedens patrię te parentiq; tuæ, gentilibus, ac cognatis restituas, vt suauem & plausibilem tui magistratus memoriã istic relinquas, & præclare integréq; muneris peregre acti commendatione ornatus, simul Transalpinæ disciplinę commercio locupletatus, lares tuos familiares propinquosq; reuisas, specimen etiam tui patrio aliquo munere fungendo propius nobis præbeas, Duabus enim his rebus auctum te magnopere lucentérq; redire spei nostræ non parum refert, quos ingenti quadam expectatione ne suspensos ad reditum tuum tenes, haud temeraria de causa. Magnum enim tibi testimonium præbet prouincialis fama, tanto etiam interstitio locorum exaudibilis. Minutius Mediolanensis Senator homo summa humanitate præditus, & bonarum (ni fallor) artium bona fide studiosus, admodum fauere tibi visus est cum inter loquendum in tui mentionem incidissem. Fratris tui adu-

uentus cum hęc scriberem in expectatione domesticorum erat. Medulla genere Neapolitanus, Senator Mediolani hoc anno factus, vir literarum bonarum peritia commendabilis, etiam mihi alioqui charus est. Hunc, si tibi iam familiaris quoquo modo factus est, verbis meis salutabis cum ita tulerit occasio. Literas vnas accepi tuas, quas sexto Calendas Iunias scripsisti. His tu literis videris scribendi me viribus cupide prouocare, homo parum (vt arbitror) scribendis epistolis feriatus: qua in re ne tibi cessisse officio videar etiam etiamq; videro, si tamen mihi diuina benignitate id factitare licuerit per incolumitatẽ ac vitæ trãquillitatem. Tu facito isti tuæ vt fortunæ famęq; ita instes, tuã industriam ita vrgeas, eo summa curarum tuarum contentionisq; animi incumbat, vt ne secundis tuis rebus populo non secundo in patriam remigres. Vale, Parisiis tertio Nonas Iulias.

[a] Q. te in muneris tui functione inspicere obseruareq; gestiebam.) Inspicere est penitus cognoscere, & obseruatione accurata prosequi. Liuius libro primo secundi belli Punici, Placuit mitti legatos in Hispaniam ad res sociorum inspiciendas. Quoniam si videretur digna causa, Annibali denunciarent, vt a Saguntinis socijs Po. Ro. abstineret. ἐσκέφθαι πέμψαντας τὰ συμμάχων πράγματα ἀποφαίνεσθαι. Cic. Nos enim augures obnunciationem solum habemus: Consules & reliqui magistratus etiam inspectionem. τῶν ἐπισκοπῶν. Sic inspicere ædes Plauto, inspicere agrum Columellę, Et Ciceroni inspicere prædium, & inspicere hominem penitus Plinio in Epist. καθορᾶν, ἐφορᾶν.

Inspicere. ἐφορᾶν. ἐπισκοπεῖ. Inspicere ędes Inspicere agrũ Inspicere pdiũ Inspicere hominem. καθορᾶν. ἐφορᾶν.

[b] Nec tecum comperendinatam illam controuersiam epistolari prolusione disceptare.) Comperendinare est, in posterum reijcere vt in Annotationibus ipse docuit. εἰς ὕστερον ἀναβάλλεσθαι, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἀναβάλλεσθαι. Prolusio est instantis certaminis meditatio & quasi præludium. Disceptare interdum est contendentis, hoc est τοῦ ἀμφισβητοῦντος. Liuius, Hæc directa percunctatio ac denunciatio belli magis e dignitate populi Romani visa est, q̃ de fœderum iure verbis disceptare Sagunto excisa. Sic Callistratus de Demosthene: Vt qui iactura affectus est, damni disceptet, id est, ὡς ἂν ὁ βεβλαμμένος φλαύρως ἀμφισβητῇ. Cum genitiuo iunxit Græcorum more. Subintelligitur enim ablatiuus. Disceptare controuersiam etiam pro cognoscere & arbitrari. Cicero de Legibus, Disceptator qui priuata iudicet Prætor esto. Idem in quarto Tusculanarum, Cum Academici Stoicorum controuersias disceptarent. Sensus est igitur hic, Si hilari animo fuissem, in hac Epistola de eo tecum egissem, copioseq; disseruissem, de eo quod inter te & me controuersum est: hoc est de quo inter nos non conuenit, quod plane disceptabitur coram cum tu domum redieris. Tunc enim constituetur vter nostrum rectius rem æstimarit.

Prolusio. ἀμφισβητοῦντος. Disceptare. Disceptare cõtrouersiam.

Gulielmus Budæus Salmonio Macrino S.P.D.

ACcepi epistolã tuã cum fasciculo literarũ, quẽ mihi Lascaris noster reddẽdum curauerat, ab Legato Venetorũ (vt opinor) acceptũ. In quo literæ erãt ad me hominũ doctissimorum: inter easq; Lõgolii epistola, qui nũc Venetiis agit, bibliothecãq; copiosissimã pro arbitratu recẽset: id quod si mihi cõtigisset, summi loco beneficii amplicq; esse ducerẽ. Mire delectatus sum castrensibus tuis iocis: in quibus lectitãdis placere mihi fortasse potuissem, nisi nimiũ te submittẽs, extra numeros militareis poneres, ac pene dirueres omni ære laudis atq; existimationis. [c]Enimuero hic vocem attollere opus est, vbi tute adeo

[c] Enimuero hic vocem attollere opus est.) Enimuero particula est indignanti accommodata. Plautus in Amphitrione, Quid hic igitur dubito? aut cur non introeo in nostram domum? Me. qui in nostram domum? Sos. ita enimuero. Verbũ est ferociter respondentis. Idem in Trinum. Eho tu is es? Ch. is enimuero sum. Liuius, Blactius deproditiõe Dasium appellabat, enimuero ille vt in manifesta re exclamat subalis Annibalis & cętera. Idem, Enimuero, inquit, Consul, ferri tam ista ludificatio non potest. Terentius, In ius enimuero, si porro odiosi esse pergitis. Cic. in Verrem, Ille enimuero negat, & ait indignum facinus esse, quod ego in Senatu Græco verba fecissem. Alibi sine indignatione, Illi enimuero se ostendunt, quod vellet esse facturos. Plinius in Epist. pro at vero. Enimuero q̃ commune q̃ ex æquo, q. felices nos felicem illam prædicamus.

Enimuero.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deiiciendum censes. Scilicet hoc mihi persuadere speraſti homini veteratori, in
ter centurias fabrûm atq; ministeria in castris Palladis esse te aut censeri? quẽ
sciam omni suffragio ordines hic ducentium, dignum esse qui honoratissimo
loco principiorum tabernaculum habeas. Q3q̃ in hac re iudicii mei fidem ma
gis, °q̃ famæ prærogatiuam sequor. Quare cum ob vnam rem aut alterã non
deterrime gestam, dignum me censueris appellatione honorifica inter Anteſi
gnanos & Principes: caue tu inter Triarios (quod scribis) posthac te succentu
ries, aut alium tibi quæras quicum hoc ludo te oblectes. Etenim per Palladem
ipsam, cuius numine auspiciisq; rem gerimus, isto tu ioco non vereris °ne rei li
terariæ male ominari videare? qui egregie doctum hominem eo loci etiã post
subsidia colloces: vbi si vnus aut alter manipulus itidem doctorum aggregã
dum se duxerit: quid causæ est quin res literaria ad Triarios rediisse dicitetur?
At hoc prouerbiali sermone literarum decus atq; auctoritatem in ancipiti esse
significatur: quod omnino ominari ipse grauarere, si quis te percunctaretur.
Sin pergis obstinate inter Triarios manere, certius nihil habero q̃ me tibi sta
tim denunciaturum contubernium. Malim enim è Principum manipulis nunc
risq; expungi, q̃ tanto interstitio à te dirimi, nec recte nec ordine, cuius commi
litio gaudeo. Satis hoc ad iocos. Accipe ad seria. De Annotationibus in Pan
dectas multum te propensius posthac amabo, qui iam me de iis non appellatu
rum esse spondes: ᶠqui vtinam cauere etiam posses neminem eo nomine petitu
rum: nam sæpe hac de re interpellor, quod mihi molestum esse cœpit, ex quo
quidem certe causam esse sensi quamobrẽ inchoatã rem abiicerem, iactũmq;
laboris non modici facerem, potiusq̃ actam rẽ agerẽ (quod est in Prouerbio)
aut mihi negocium non necessarium facere perseuerarem. Omnino huiusce mo
di commentationibus animum appellere, adhiberéq; contentionem nequeo, nõ
q; magnopere verear obtrectationẽ quorundã pertinacium. (Quandoquidem
longe propensior est gratia ab æquis & bonis, q̃ liuor ab iniquis, ilque non ex
profesto, quantum quidẽ viderim) sed aliquos iam videmus huius laudis peti
tores certatim existere: ᵍquibus in suo foro vt concedam, æquum esse facile
mihi cupidéq; persuadeo: præsertim cũ exercitationis huiusce alius mihi cam
pus pateat, in quo animi causa expatiari gestio, si ocii fruendi rationem confir
mare constituereq; possim. Accedit q; incommoda corporis constitutio cum
ætate ingraueſcens, sæpe mihi stilum stomachanti è manibus excussit, cum cõ
mentarios huiusce modi retractare longo interuallo instituissem, in quos misce
lanea adnotamenta variæ ac multiplicis lectionis regesseram non pridem, ea
sæpe vt prima quaq; occasione exirent, ordine structuráq; per ocium informari.
Id quod si postulatis amicorum me dedens, facere nunc mediter, animisq; ad id
languentis partes ciere & euocare ad munia quãq; sua protinus obeunda, vere
or mediusfidius ne obsequium derrectent. Qua ratione adactus sum Minerua
vt ducem sequerer, auctoremq; constituendæ Philologiæ, atq; tuendæ, quæ lon
gi temporis vel inertia vel turbulentis rebus meis dissoluta fuerat. Cuius nu
minis afflatus, ʰvt ea parte reflaccuit, quę spectat ad scriptiones refractarias, cõ
mentationésq; pugnaces, Martios illas quidẽ spiritus poscẽtes, nec minus Bel
lonę q̃ Palladis instinctũ: cuiusmodi mihi cordi fuerunt ætate vegetiore: ita me

nunc acuit & promouet ad eam contentionem quæ placide pacateq; inferue
scit: & vt aduentanti ętati haud dubie congruentior est, sic iam me iuuare me
magis cœpit lectio ac meditatio ad eam philosophię partem vergens, quę ra
tiones fere suas ᶠad Spei fanum refert vt in tuto deponat, ea non ita multum
elaboranda ducens, quę vt præsentaneam ipsa causam habent, sic fluxam etiam
& caducam. Gratum est mihi & iucundum q; in clientelam transieris maximi
dispensatoris, qui magister est aulici ministerii, quasiq; decurio magistrorum.
Nullus est enim qui summo actui admoti sunt à Principe, cui amplius vberiusq;
cupiã: quippe quem nouerim ipse inter comitatus interioris primores viris bo
nis & doctis bene & prolixe cupere: id quod experimento cognoui, cum etiam
alioquin à nobis amandus sit, optatisq; beandus, qui Ianum Lascarem nostrum
virum literis literatisq; deuotum, in prima commendatione semper habendum
esse duxerit. Diui approbent id quod tibi forte fortuna contigisse gaudeo. De
amo te de Dracone meo, cuius tibi in mentem venit, is salutem tibi per me fœ
nerato refundit. Vale, & eam in spem feliciter progredere, ad quam tibi aditũ

a. Q3 famę prærogatiuam sequor.) Prærogatiua hic pro præiudicio ponitur: In tuo, inquit, merito esti
mando non tam famæ constantis de eximia tua doctrina sententiam & suffragium sequor q̃ meum iudi
cium qui optime te noui. Prærogatiua.

b. Ne rei literariæ male ominari videare?) Ominari est omen bonum aut infaustum afferre. Plaut. Melius ominare, id est εὐφήμει, desine male loqui. Cic. in Verrem, O præclare coniectum a vulgo in illam prouin
ciamomen communis famę atq; sermonis, cum ex nomine istius quid in prouincia facturus esset homines
peridiculi augurabantur, id est, cum a Verre euerrendam prouinciam cauillabantur. Quum igitur Salmo
nius se in castris Palladis tendere inter triarios dixisset, Budæus ominosum id esse contendit rei literariæ.
Rem enim ad triarios redisse dicebant cum ad extremum discrimen vltimamq; dimicationem ventum
erat. Liuius lib. viii. ab Vrbe cond. Inde rem, inquit, ad triarios rediisse ẽ laborat. Prouerbio increbruit.
Inde est, τὰ πράγματα πρὸς πὺς ἐπιτεταγμένους πεπολεμῆσθαι. τὰ δ' ἀγῶνος εἰς τοὺς ἐφεδρεύ
οντας. Hoc autem principium epistolę iudicrum est, & a re militari translatum. Ominari. εὐφημεῖν. Ad triarios redire. Εἰς ἐπιτεταγμένους. Εἰς ἐφεδρεύοντας.

c. Qui vtinam cauere & posses neminem eo nomine petiturum.) Quum quis alterius nomine aliquid
fieri dari petebat aut fieri, aut id petebat, cuius petitio ad alium non minus pertinere credebatur. cautionem
eum satisdatione exposcebat reus ab actore in hęc verba conceptam. Cic. in Brut. At vero, inq̃, Brute, tibi
ego non soluam, nisi prius a te cauero, amplius eo nomine neminem petiturum, id est eadem actione, & eã
dem ob causam. ἢ μὴν οὐδένα οὐκέτι τούτου ἐγκαλέσειν, οὔτε δι' ἐγκλημάτων ἐσεῖν. Cauere. Cautionẽ cũ satisdatione exposcere. Ἐγκαλεῖν.

d. Quibus in suo foro vt concedam, æquum esse mihi persuadeo.) Id est, qui quum iuris sint profeſſores
literarum bonarum studium huic professioni addiderint, dignum esse censui, vt eis id iam munus capes
sentibus cederem. Est autem prouerbiale, Res in tuo foro agitur, hoc est res hæc tibi melius cognita est. In
ere tu præstas aliis, in qua tu exercitatus es plurimum. In foro tuo res agitur.

e. Vt ea parte reflaccuit.) Flaccescere est languescere, & flaccescunt vela cum vento destituuntur. Cicer. in
Bruto de Seruio Galba, Decij cum ociosus stilum præhenderat motusq; omnis animi tanq̃ ventus homi
nem defecerat, flaccescebat oratio. Ἐχαλάσθη. Flaccescere. χαλᾶσθαι.

f. Ad Spei fanũ refert, vt in tuto deponat.) Olim moris fuit vt in ædibus sacris pecunię deponeretur. Vn
de apud Plautum in Aulul. Euclio senex ita inquit, Nunc hoc mihi facto est opus, vt auferam au
la in Fidei fanum, ibi absthudam probe. Vnde ęrarium Romanum erat in ære Saturni, vt alibi dictum est. Pecunię in sacris ædibus. Ærarium i ędę.
Ait igitur Budęus, veram & rectã philosophiam, hoc est Theologicam in scriptis oracularijs commentan
tem, summam suorum studiorum, eorumq; rationem in fano Spei deponere, hoc est non summum bonũ,
quod philosophiæ obiectum est, in rebus temporarijs, sensuiq; obnoxijs vestigare & indagare, sed in diuinis
diuinitusq; promissis recte atq; ordine eorum bonorum cupientibus. Habere autem causam præsentaneam
verbo iuriconsultorum dictum est. Causam enim præsentaneam præsentemve habere dicuntur, quorum Causa p̃sens seu p̃sentanea
dies iam venit, quæq; in futurum non reiecta sunt. Hoc enim vocabulum multiplicis est significationis. Vl
pian. de actione depositi loquens, Hanc actionem bonæ fidei esse dubitari non oportet, & ideo fructus in hãc
actionem venire, & omnem causam & partum dicendum est, id est omnem accessionem. Cic. in Finib. Mor
ti qui affecti sunt in eadem causa sunt, qua anteq̃ nati. Causa pro conditione & statu & quasi natura dixit.
Idem alibi. Negatq; Platonem si sapiens non sit, eadem esse in causa, qua Dionysium Tyrannum: tunc mo
ri optimum esse propter desperationem sapientię. Illi propter spem viuere, id est, si neuter sapiens esset, ta
men non eãdem esse conditionem vtriusq;.

Universidad de Deusto
Biblioteca

doctrinæ existimatio patefecit. E Marliano nostro [k]Cineralium die, quæ sic Hilaria excipiunt, vt mœstitia gaudium immodicum. Saluta mihi Lascarem illũ nostrum, quem spero iterum cum comitatu huc venturum ad Resurrectionis natalem, nisi Rex aliud statuerit.

Cineralia.
Hilaria.
Natalis resurrectionis.
Pascha.
Natalis redit⁹
ἱλάρια.
Liberalia.
Soteria.

.k. Cineralium die, quæ Hilaria sic excipiunt.) Id est, die quo cinere perfricari frontem e ritu est ecclesiastico. Hilaria dies est vltimus hilaritatis, quasi licentię Saturnalitiæ, quę per eos dies intensior esse solet. Ibidem natalem resurrectionis vocat: quem paschatem literę sacrę vocant, Eo enim die agnoscitur nobis ipsa tandem reuiuiscendi in beatam vitę conditionem exemplo diuinitus prodito. Sic Cic. natalem reditus sui dixit his verbis ad Attic. scribens libro tertio, Diemq; natalem reditus mei vt in tuis ædibus amicissimis agam tecum & cum meis. Sic Hadrianus Cęsar natalem imperij sui celebrari ab omnibus voluit auctore Spartiano. Hilaria ἱλάρια dies erat festus apud Assyrios, quo lętitiæ exordium celebrabatur ad octauum Calend. Aprileis. Quo die primum sol diem longiorem nocte protendit. auctor Macrobius in pri. Saturnal. Meminit Lamprid. in Alex. Natalis autem resurrectionis liberalia dici potest, vt olim liberalia celebrabantur. Eo enim die a conditione obnoxia liberati fruge deum colimus, Dominumq; nostrum in fruge sanctissima agnoscimus, si frugi bonę sumus. solēniq; dape vescimur, natalitia celebrantes, naturę a somno letali exuscitatę. Hic dies tertius est a Soterijs, quo die seruatorem anniuersario luctu prosequi institutum est, supplicio saluatum affectum & extinctum.

Gulielmus Budæus Petro Amico sodali Franciscano.

CVm in vrbem negocii causa venissem ex Marliano meo, literas mihi tuas ad se ostendit Franciscus Deloinus: homo vt tibi amicissimus, sic mihi cõiunctus omnibus prope numeris officii & familiaritatis. In his cum locum vnũ legissem quo in loco Budæi meministi, in memoriam statim redii earum literarũ quas tu ad me pridem scripsisti. Quæ etsi ipsæ erãt eiuscemodi, vt vicissitudinem magis officii per ociũ postulare, q̃ responsum primo quoq; tempore expediendum viderentur: tamen in religionem trahi posse existimaui aut iniuria affectæ amicitiæ, quæ inter nos iam olim intercessit: aut neglecti desertiq; officii, q; iis non rescripsissem. q̃q̃ rursus q; postea in hac vrbe coram tecum verba feci, literarum id vicem suppleſſe videatur. Itaq; vt illam scribendi moram cessationemq; purgarem, κ ἀμοιβῇ ζνί πρὸς φιλᾶ καὶπᾶ ὑπῆκμέρῳ mihi faciendũ esse duxi, vt desitas scribendi vires inter nos lacessierem, qualiq; intermortuam amicitię memoriam inter nos exuscitarem. Magnam autem voluptatẽ ex literis tuis accepi, quibus ab ipsis facile intellexi qui sit animi tui habitus, quod consilium tuum sit & propositum. Vídeo & cerno quantopere distrahentibus te curis & officiis tuæ professionis, in diuersumq; trahentibus à literarũ bonarum cultu moribus & institutis sodalitatis vestræ: tamen contrahas tu teipsum, difficultatiq; oblucteris, quo impẽsius ad studia philosophiæ nitidioris disciplinarũq; probatissimarũq; incumbas. Qua in re ęstimanda, genium lautioris huius Philologiæ ipse sane admiror, numenq; adeo musarum sanctiorũ agnosco & veneror: cuius afflatu inferuefactus amor doctrinę elegantis simul & solidæ, nulla vi restingui potest aut consopiri. Ipse me adeo plerũq; percitũ diuino illo instinctu ita sentio & experior, abduci alia vt oblectatiõe nulla possim à Philologiæ meæ complexu, obseruantiaq; philosophiæ: quã adhuc ipsam verecunde religioseq; attingo. Nec reperire est (vt opinor) queis aliter res cesserit, ex iis quidem certe qui auspicacius ac beneuolẽte Minerua in officinam philosophię disciplinarũ parentis expoliẽdos se dederũt. Verum huius notæ studiosorũ haud

scio an rariora sint exẽpla q̃ vt multos hoc æuo laudare auctores huius instituti possimus. Scelerata enim cupiditas ambitionem complexa, nefas esse non arbitratur [m]Mineruæ Musarũq; virginitatẽ imminuere. Quo fit "vt cõmunis prudẽtia qua hominũ multitudo publice priuatimq; ducitur, à philosophiæ sacramento desciscens, in partes stultitiæ trãseat solicitãte cupiditate, vanitáq; sit solitudo hodie in præsidiis philosophię: vt mirũ sit philosophiã non modo sciatis popularibus, sed etiã prudentũ responsis eiectã è medio & explosam, adhuc tamen subsistere in hominũ memoria posse, nomenq; suũ seruare venerandum & augustum. In quo perpendere licet animũ aduertentibus vim virtutis & honestatis: °quarũ cõmentatio propria est philosophorũ. Nam ista professio licet paucissimos habeat amatores, admirandã tamẽ sese præbet omnibus: documẽtaq; sua probat splendore maiestatis, iis etiã quos meliores nõ efficit. Quo facile iudicare possumus ac debemus, in hac deprauata natura ob primi parentis admissum, rationeq; animi principe affectibus subacta, igniculos tamen remanisse virtutis veritatisq; reuerentiæ: tãetsi exiliores, q̃ vt per se ipsi exuscitari flagrareq; amore iustitiæ possint: nisi aut philosophiæ hortamentis, aut diuino afflatu spirituq; superne cieantur. Ob id igitur ętates priscæ ingeniorum fœcundissimæ philosophiã magno longoq; enixu peperere, parentẽ ipsam futurã honestarum disciplinarũ, vitæque humanioris magistrã, id est propius accedentis ad ingenium primi parentis nondum labefactatum. Sed (vt sunt humana ferre in deterius prona) eousq; tandem vaniloquentiæ ventum est, vt officinas quidam philosophorum (viri alioqui summi) instituerint: in quibus ita perpoliri posse animos morésq; confidebant, vt vi tandẽ nec humanę nec maiori ce-

ἀμοιβῇ ζνί &c.) Pensatione quadam amica q̃q̃ vltra diem legitimum dilata.

Videre.
Cernere.
κατωπτᾶν.
Virginitatem imminuere.
Vitiũ offerre.
Vitiũ addere.
Vitiũ afferre.
Offerre stupr.
Minuere
Imminuere.
κολόβειν.
ἐλαττοῦν.
διακοπτῖν.
διαφθείρειν.
Imminuere virginem.
Cõis prudẽtia
Cõis sensus.
Prudẽtũ rñsa.
Cõmẽtatio.
σκέψις.
φρονtίζειν.
Philosophari.
Cõmentari.
σκέμματα.
Φρονtισμα.
θεωρήματα.
Philosophema.

Video & cerno quãtopere.) Cernere plus est q̃ videre. κατωπτᾶν. Cicero de Orat. Neq; tanta tamẽ obscuritas, vt eas nõ penitus acri vir ingenio cernat, si modo aspexerit. Alibi, Atq; vt possit is, illa omnia cernere, si modo aspexerit. Paulopost contrahere seipsum, pro dissipatas animi intentiones in vnum cogere dicit, distractumq; in diuersa mentem apud se reuocare.

Mineruę musarumq; virginitatẽ imminuere.) Imminuere virginitatẽ est vitiare virginẽ, vt Trãquillus dixit post Terẽtium, quod & vitium offerre dicitur & afferre, vt idem Terent. in Adelph. Qui miserę indigne per vim vitium obtulerat. Et Plautus, Pudicitiæ huius vitium me absente est additum. Idem, Pudicitiã huius nunq̃ nec vim nec vitium attuli. Cicero offerre stuprum dixit in Philippi. Plautus in Cistell. Neq; pudicitiã meum mihi alius quisq; imminuit. Minuere & imminuere est κολόβειν & ἐλαττοῦν. Cicero in Verrem. Minuisti maiestatem Populi Romani, minuisti auxilia, minuisti copias maiorum virtute sapięntiq; comparatas. Lactãtius de Ioue loquẽs, Omitto virgines quas imminuit, id est, διακόπτει, διέφθειρε. Vt communis prudentia, qua hominum multitudo publice priuatimq; ducitur. Communis prudentia sic dicitur, vt sensus communis. De vtroq; autem vocabulo Budęus in Annotationibus scripsit. Cic. in quinto Tusculanarum, Vt enim medicina valetudinis, nauigationis gubernatio, sic viuendi ars est prudentia. Prudentia autem communis est, quam idem Cicero libro quarto de Finibus his verbis significat. Omnibus autem artibus volumus attributam esse eam quæ communis appellatur prudentia, quã omnes qui cuiq; artificio præsunt, debent habere. Sensus est igitur communem hominum sensum non modo imperitorum & vulgi, sed etiam eorum qui prudentes in vita ciuili existimantur, a Philosophię partib⁹ prę fidiq; defecisse, in partesq; transfugisse stultitię, oblitum sacramenti. Est autem translatio a re castrensi. Prudentum autem responsa cum sint τὰ δόξαντα τοῖς φῶ νόμοι δικηγοτάις, hoc est iuris consultorũ, hic pro opinionibus ponuntur ciuili prudentia præditorum.

Quarum commentatio propria est philosophorum.) Commentatio interdum est meditatio atq; commentatio. Cic. in Tusculanis: Nihil est enim quod tam obtundat eleuetq; ęgritudinem, q̃ meditatio conditionis humanę, q̃ vitę lex commentaticq; peregrinandi. Id est σκέψις, θεωρία, & quod Græci Philosophi φρονtίζειν dicunt & φιλοσοφεῖν, hoc Cic. commentari appellat. Et commentata σκέμματα καὶ φρονtίσματα & θεωρήματα & φιλοσοφήματα. Interdum etiam commentata pro scriptis intelligit. Ipse in Brut. Vt sua, inquit, & commentata & scripta meminisset, ὡς φρονtίσματα & συγγράμματα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deret virtus humana.[p] At inane id mangoniũ, vanitatẽq; professionis fuisse nõ naturę deprauatę instaurationem: mores ea via philosophantium documento mox fuerunt: quorum vitio philosophiæ nomen euasit in ludibriũ. Quibus autem philosophis sapientiæ Christi auditoribus esse contigit, eiusq; sacramenti compotibus: ii demum philosophię germanæ atq; insontis sacra cerimoniisq; interpretati sunt scite & enucleate: [q]qua vna magistra & præeunte rationis iustitiæq; diuerticula constitui possunt in viamq; reduci, ratio oblæsa corruptáque sarciri, ménsq; errore seculi circũuenta in integrum restitui. Qui igitur in vera sanctę huius magistrę ducisque vitæ adacti, [r]è statuis eius se subducunt aut propipiũt: vt in ordines ipsi numerósq; eorum centurientur qui stipendia faciunt auspiciis fortunę: quid aliud ipsi q̃ exilium sibi conscíscunt ab honestatis beatęq; disciplínæ contubernio, & à tranquillitate vitę diuersorióq; veritatis? Ac mihi quidem nostram hanc vitę conditionem consideranti, vndiq; sane instam atq; profanam, videris ipse velut [s]emeritis stipendiis voluptatis, cupiditatis, ambitionis, angoris, quibus quasi ob noxam primigeniã dedita est vita cõmunis, ad sortem aliam te contulisse liberiorem, munitiorem, & procul à tumultu securam, nosq; hic in æstu curarum, in affectuum carnificina, in crepidatione deniq;, conflictationéq; reliquisse. Qz si mihi optare genus vitę diuina daretur benignitate, nihil præstabilius esse duxissem aut mihi magis optãdum, q̃ vt curis his domesticis vacuus, sensibúsq; (vt ita dicam) omnibus captus: quod quidẽ ad res externas & aduentitias pertinet, quodãmodoq; torpens ad commoda iuxta atq; incõmoda corporis & fortunę: ipse animi feriati munia, officia, vires contrahere in obsequium philosophiæ & addicere posiem, in veritatisq; cõtemplatione ac rerũ æternarum expectatione spiritum effundere. Ad quod ipsum fastigium vitæ quum vestrum institutum professionis ingentem vobis gradum fecerit (eo vtiq; ipsum liberius & remotius ab imperiosa grauiq; tyrannide cęcorum affectuum rationem opprimentium, quo affectuum ipsorum materiam argumentũq; simplicius à vobismet ipsi amãdastis) luculẽto vtiq; interuallo nobis antęuertistis, ad eandem animi tranquillitatem anxietatúmq; metam, cursum cõtendẽtibus. Hoc cũ vobis cõmune sit, qui posthabita gentiliũ cognatorũq; charitate, calcata contẽtione quęrendæ, amplificãdæque cõponẽdę fluxarũ rerũ possessionis, ab egestate cognomentũ affectauistis: quã reliqua pars hominũ cupiditati seruiẽs, [t]imprecatur inter diras: tu in tãto tãq; illustri sodalitio pręcipuũ vnũ habes, qualiq; ad eã viam quã ingredimini amplũ quoddã viaticũ large suppeditaturũ: vt qui vtriusq; linguę copiis & apparatu vti facile possis & libere ad cultũ atq; obseruantiã philosophiæ: quę commẽtatio mortis est: vnde rediuiuã vitam vobis nobisq; promittũt oracula fidei exploratæ, at pro cõperta habitæ. Mihi vero quo minus vergẽte iam vita atq; etiã impulsa ab aduersa valetudine, ocioſe plenéq; fruar iis bonis quę mea sunt (si quid tamẽ nostrũ ac nõ precariũ habemus) certe quib⁹ in ipsis fortuna manus iniectionẽ non habet, vehemẽter nunc obstat familia adaucta earũ rerum procuratio, quæ nihil ad eã rem pertinẽt, quæ mihi cordi est in primis. q̃q̃ tuendæ œconomiæ fines cõtraho q̃ fieri potest angustissime, vt vberiorẽ partẽ animi cõtẽtionis impẽdã Philologię: cuius semp antiquissimã curã habui. Proinde

[p]. At inane id mangonium vanitatemq; professionis fuisse.) Mangones sunt vęnalitiarij, qui veteratores seruos pro nouitiis vendunt, ætatem quibusdam lenocinijs ementientes. Huiusmodi q; artificium, & ętatum adulteratio in vænalibus mangonium olim vocabatur. Transfertur etiam ad alia. Hic autem Mangonium inane appellat philosophiæ Stoicę dogma, quod principem animę partem & principatum animi ob culpam primi parentis, quasi ob noxam seniuũ Tyrannidi datum, in pristinam libertatem, atq; etiam manifestum restituisse se gloriatur. Aiebant enim Stoici sapientem infra se omnia habere, ex seseq;, ipsum non aliunde pendere, vsque adeo vt Horatius eorum verbis dicat. Ad summam sapiens vno minor est Ioue. Mangonium autem dixit Budęus quasi artificium lenociniumq; naturam, quę inueterauerat in errori-bus iuris gentium, quos cupiditas peperit, in pueritiam restituens, hoc est ad priscam animi libertatem iustamq; innocentiam. Aiunt enim sapientem vndiq; a culpa tectum esse, ob idq; peccata omnia exęquarũt. Simul enim homo peccauit eum ipsi de sapientiæ gradu statuq; ad imum stultitię deijciunt. Plin. libro nono, Mangonium in villis appellat, artificium villarum ad voluptatem amœnitatemq; concinnandarum, vt vendibiliores fierent.

[q]. Qua vna magistra & pręeunte rationis iustitięq; diuerticula constitui possunt.) Pręire est verba prefari, & subsequi, & dictata verba pronunciare. Liuius libro octauo ab Vrbe condita, Agedum Pontifex publice populi Romani præi verba, quibus me deuouerem. Plin. ad Traian. Cum pręeunte me deos appellarent, & imagini tuæ thure ac vino supplicarent, prętereà maledicerent Christo. Hoc a Græcis sumptum qui ἡγεμόνα dicunt & προηγεῖσθαι & προσδιωρίζειν. Pręit magister discipulis cum prælegit. vnde καθηγεῖσθαι verbum & καθηγεμὼν de præceptore dictum. Præire etiam dicitur ὁ ἡγούμενος ἀντὶ τοῦ ἡγεμών, id est antegrediens: & qui prælucet ὁ διδάσκων. hic autem alludit ad vtranq; significationem. Constituere autem est interdum μεθαρμόττειν ἡμῖν ἐπαναγεῖσθαι, vt cum Triumuiri Reipub. constituendę causa creati sunt, vt extat titulus in numismatis Triumuiratus. Sic apud Sallust. Maiores nostri paranda iuris & maiestatis constituendæ gratia, per secessionem armati, bis Auentinum montem occupauere, id est stabiliendæ & restituendæ denuoq; confirmandæ. Constituti enim dicuntur, quæ labare cœperant, cum ab integro firmantur. Potest tamen intelligi tunc primum constitutam Populi Romani maiestatem propter Tribunos & legem de prouocatione ad populum latam. Est enim constituere firmare & astruere. Cicero de summo bono loquens, Hoc enim constituto, omnia in Philosophia sunt constituta. καθεστῶτα, παρασκευασμένα. Sic de Senectu. Sed memento me eam senectutem laudare, quæ fundamentis iuuentutis constituta sit. Id est, quæ recte acta iuuentute subnixa sit. Idem in Verrem pro labantem stabilire dixit, vt cum hęc res ex voluntate Populi Romani iudicata esset, aliqua ex parte mea diligentia constituta iudiciorum auctoritas videretur. Budæus autem diuerticula iustitię & rationis constituere dixit, pro eo quod est, ius gentium iuraq; & instituta ciuilia, quæ a via Iustitiæ in diuortia erroris cupiditatisq; d gressa sint, in viam iustitiæ reducere, æquitatisque Euangelicæ. Cui sententiæ conuenit quod sequitur: mensque errore seculi circumuenta in integrum restitui. Loquitur enim de ratione humana, tanquam de minore annis adolescente decepto, cui iuris beneficio datur in integrum restitutio.

[r]. E statuis eius se subducunt aut propipiunt.) Statiua sunt castra ad stationem longiorem fixa. Liuius libro decimo, Postero die castra mota, & Appius Romam dimissus, inde nuncq; statiua Romanis fuere. Negabat Fabius vtile esse vno loco sedere exercitum. Hic statiua pro studio sacrorum dictæ philosophię posuit. Subducere se est clam abire, hoc est. ἑαυτὸν ὑποξάγειν, καὶ ὑποξωρίζεσθαι, vt propere repensa abire. ἀνακοχλεῖν.

[s]. Emeritis stipendijs voluptatis.) Emerita stipendia dicuntur quæ peracta sunt, quum iam milites missionem vt veterani impetrauerunt. Liuius, Consules cum Tribunis egerunt, vt ad Populum Romanum ferrent, vt Ebutio emerita stipendia essent, ne inuitus militaret. Emerita etiam sunt præmia veteranorum, vt inquit Modestinus Iurisconsultus sub titulo de re militari. Emeritus miles dicitur. ἐπὶ πᾶσι τοῖς νομίμοις στρατείας πεπλεκὼς, ἐπιμισθοφορῆσαι πεπαυμένος. Emerita autem sunt stipendia voluptatis, cupiditatis & ambitionis ijs, qui e vita ciuili secedentes, monasterio se deuouent. vt sodales Franciscani Dominicalesq; faciunt. Perstat autem in metaphora a prefidijs militaribus sumpta. noxam est noxas dedere, quod verbum in gloss. de contempta Rerum Fortuit. enarratum est. Primigenia noxa est contumacia primi parentis. Primigenius enim est primordialis. Varro de cupresso, Non enim galbuli qui nascuntur id semen est, sed in ijs intus primigenia semina dedit natura. Id est, αἰτιώδη, καὶ προηγούμενα. Sic primigenius filius qui primogenitus vulgo dicitur. Cicero enim vulgenium filium dixit, & primigenia dicuntur τὰ πρωτεῖα iura primi & maximi natu filij.

[t]. Imprecatur inter diras.) Id est pro diris imprecationibus habet. Sodales Franciscani inter execrationes imprimis numerantur. Egestatem autem homines inimicis imprecari solent, vltimamq; iniopiam. Diræ, imprecationes sunt execrationis plenæ. Liuius, Huius atrocitas facinoris nouam velut flammam regis feruidæ adiecit, vt vulgo ipsum eiusq; liberos execrarentur, quę dirę ab omnibus diis emanitę vt in sanguinem suum seuiret effecerunt. Cicero de Diuinatione, Crassio quid acciderit videmus dirarum obnunciatione neglecta. Diras imprecari Græce ἐπαρᾶσθαι τὰς παλαμναιοτάτας ἀρὰς dicitur & ἀρὰς ἐπὶ ἐμοὶ πρὸ φρικώδης ἐπαρᾶσθαι.

Mãgones. Vænalitiarij. Mangonium. Stoici. Sapiens.

Præire. Subsequi.

Ἡγεμών. προηγεῖσθαι προσδιωρίζειν καθηγεῖσθαι. καθηγεμών. ἡγεῖσθαι. διδάσκειν.

Constituere. μεθαρμόττειν ἐπαναγεῖσθαι

Constituta. καθεστῶτα παρασκευασμένα.

Statiua.

Subducere se. Propipere se. Emerita stip.

Emerita. Emerit⁹ miles

Dire ob noxã Primigenia noxa. Primigenius. Primigenius filius. Primigenia. τὰ πρωτεῖα.

Sodales Franciscani.

Diræ. Diras imꝑca. ἐπᾶσθαι τὰς παλαμναίους τάτας ἀρὰς &c.

τ μακαρίζω σε φίλτατέ μοι τῆν ἀνθρώπων, πρῶτον μεν, ὁτι οὐσιβάσας ἱερᾶς ὑμνῳδίας καὶ διατριβῆς ἀνηχόμενον. ἔπειτα δὲ καὶ τῶσδε τῆ φιλοσοφίας ὁτι πεγκατασκάψω, καὶ τὰ λατίνων δὲ καὶ ἑλλήνων σημειογράμματα σωτερκύασμένως. ἢν δὲ σύμοιρος, ὡς ὅμοια, ὧν ταύτης ἑταιρίας ἀπαλλάξη τε καὶ καταγελᾶς. ἄυτη γάρ τοι ἡ ἐμπειρία τῆν παίδων τόπων λόγων καὶ καλῶν, ὅ σημεῖόν δὲ ὅτι φιλοσοφίας ὁ ἐρῶν καλλωπίζομαι, πρὸς ὃν ἐπίσταμαι σε φιλεῖν καὶ ἀγαπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἐν τοῖς πλείστοις (εἰ δὲ καὶ σοὶ τάτων μέλει) εἶναι καί σε δίκαιον πλεῖστον ἄξιον τῆν ξυνοχλούντων ὑπαιθρίαν, τῆν τε ἐπαίνων, καὶ τῆν ἀεὶ τ' ἐπιτιθέμενα ὑμέτερον. Vale. Parisiis quarto Idus Februa. Hęc ad te scripsi in vicum meum rediturus, vbi hyberna æstiuaq; huius anni studiis meis constitui procul vrbis strepitu.

τ. μακρίζω σε &c.) Velut beatum te admiror studiosorum mihi charissime. Primum quidem, pię religionis nomine quam professus es, cuiq; iugiter hęres tenacissime. Deinde etiam causa illius concinnæ philosophiæ ventilisq; tum latinorum, tum Græcorum dicendi copijs instructę & confertę. Quam tu quidem solus, vt mea est opinio, in isto sodalitio retines ac deoscularis. Hæc enim politiorum & bonarum literarum doctrina quę maiestatem quidem rectę philosophiæ excolit, prętereq; qv illustrē inter multos & egregium factura, est si tibi modo curę sint ipsæ, te etiam cum ab alijs plerisq; molestijs prorsum recrebit, tum ab ijs vero quę in isto viuendi instituto solent accidere.

Gulielmus Budæus Adolpho Roboreo S.P.D.

HIlaribus epistolam tuam accepi ad vesperam cum libo strenario intricto Agripinēli aromaticáq; confecto. Quod oportunius mihi sane redditum est, q̄ si Calendis Ianuariis accepissem: quo die scilicet tu strenam mihi cum epistola destinaueras. Siquidem qui dies sequenti nocti illuxit, primus is fuit ineuntis ieiunii quadragenarii, quod velut decumanum tempus ecclesia Seruatori nostro sacrauit & dicauit. At eo tempore esitari solere huiuscemodi bellaria ex literis tuis noui: & mihi consentanea tempori esse visa sunt. Id ego libēs omnis gratia sanciendæq; inter nos amicitię libatum, statim inter eximios amicos partitus sum, qui lautis ipsū sæpe muneribus impertire me solēt: quo lautius scilicet humanitatis tuę officium pateret, cum alioquin ij se cibis aromate conditis non nisi parce vescar, q̄ experimento longo ea comperi grauedinem mihi ciere. Velim autem ita existimes, tanta me animi grati suauitate perfusum obiisse munus tuum fuisse, mihi vt magnopere in eo gratulatus sim. Et munerис gratiam non dico auxit & adornauit, sed pene obscurauit & imminuit literarum tuarum comitas, in memoriam me reducens humanitatis tuæ, singularisq; facilitatis atq; exoscolandæ, quam in te animaduerti cum ad me visendū adiisses anno superiore hominem tibi ignotum. Qui etiam vltro beneficiique loco popposcisti laborem describendi libelli quem ad Erasmum Roterodamum missurus eram, quo me ea cura leuares: quum alioquin etiam in aditus, congressus, colloquii ratione, illustrem quandam & eminentem in ore, in vere bis, in oculis, omniq; in corporis affectione probitatis notam præferens. Obsecro te mi Adolphe, ecquid in me aut in meis scriptis vidisti & æstimasti dignum ea obseruantia, quam tu mihi vel absenti exhibes? præsertim cum nec opera mea vsurus sis, nec plumeo ramento rationes tuas aucturus aut adiuturus ob meam amicitiam? Equidem nihil te eiuscemodi vidisse scio, nihi si errore lapsus es. Quare istius voluntatis tuæ conciliationem tam propensam, nec ingenio meo, nec industrię, nec officio acceptam vnq̄ referam, sed ingenii tui cau-

dori: quo si tu ipso in patria quoq; sępe vteris (vt omnino facere te opinor) necesse est apud omneis ordines istic esse te charissimum. Vale. Et existimato non admodum à proposito te aberrasse, cum animi tui beneuolentiam effundendam in me censuisti, vt quidem in hominem externum. In villa nostra, decimoquarto ab vrbe lapide. octauo Calend. Martias.

Gulielmus Budæus Claudio Cantiunculæ S.

EPistolium tuum tertio Calendas Februarias scriptum accepi circiter dimidiatum mensem Martium. Præterea nihil à te literarum accepisse memini post illud epistolium quod [a]obiter ad te scripsi equo iam admisso, cū per vrbem nostram iter facerem, eo tempore exinanitā fuga hominum propter pestem in villas secedentium. Corradum tuum nec vidi, nec literas tuas habui: id quod te magnopere conturbare non debet. Nā diu iam in hoc vico domicilium potius & magis frequens habeo q̄ in vrbe, etiamsi vtrobiq; domum habeo, nec in vrbem nisi inuitus commeo & negociorū causa. Quæ tamen domi meę literæ ibi redduntur, ad me non longo interuallo mittuntur ab iis quos ibi collocaui. Hoc modo quotidie literas accipio ab amicis exteris iuxta & municipibus meis. Tu velim tibi persuadeas Claudi mihi charissime: siue Corradum, siue alium mihi commendes, libentem me facturum (idq; tuo merito, qui vltro me ad amicitiam singulari humanitate prouocasti) vt homines à te mihi commendati, intelligant te mihi charum esse: meq; ita esse animatū, vt bene & accurate mereri de te cupiā, ne tibi cessisse in hac vicissitudine videar exhibendę humanitatis & beneuolentię cū res ita tulerit. Reliquos in Pandectas Cōmentarios nec edidi nec editurus sum, nisi alia mihi opinio sedere in præcordiis cœperit. Quare vanus iste rumor aureis vestras pepulit. Volo enim iis gratificari qui mihi hoc laudis argumentum subducere gestiunt, quos etiā ipsos si integrum adhuc esset, facile ipse paterer id mihi prętipere quod subducere instituerunt. Laudis enim mediocris iacturam cū laboris ingentis compendio haud ægre compensassem. Vale vir amicissime. In Marliano nostro, quinto Calendas Aprileis.

a. Obiter ad te scripsi equo iam admisso.) Significat se iam equo incitato substitisse, vt scriberet. Propterea, obiter dixit. Vt Iuuenal. Atq; obiter leget aut scribet vel dormiet intus. Id est, παρὰ πλὺ ἐν ὁδοιπορίαν. Obiter. παρὰ πλὺ ἐν ὁδοιπορίαν.

Gulielmus Budæus Petro Bembo.

AD me plurimū amandum (id quod antea euenisse tibi dicis) quibusnam philtris impulsus sis coniicere ipse nequeo, qui in meis scriptis quibus solis innotescere tibi potui (vt opinor) Venerem nullam agnosco, quæ hominē te mihi eximiæ elegantię, ingenii solidi, selectæ doctrinæ, gratiæ exuberantis conciliare potuerit, quum hæc omnia amoris honesti lenocinia parum meis in scriptis mea etiam sententia eluceant. Quare si vltro me amasti, aut erroris id fuit, aut ingenitæ tibi charitatis in homines propensæ earum literarum studiosos quibus tu inclaruisti. Sic mores in Longolio dotésq; animi eximias admiratus: vltro tute illi beneuolētiam opitulationēq; tuam detulisti, ac reo pere-

Universidad de Deusto
Biblioteca

grinitatis etiam ſtudium atq; patrocinium. In quo facinore ſuſcipiendo ac tuẽ do coniunctam oportune nactus es volũtatem Iacobi Sadoleti grauiſſimi tui collegę, viri non modo Antiſtitis ſed etiam præſtãtis, omnibúsq; ornamẽtis ci uilis vitæ & elegantis vberrime prędĩti: qui cum ipſo tenacibus glutinis con cordiæ, valídis ac multis retinaculís amicitiæ iuratiſſime compactæq; beneuo lentiæ, quum deuinctũ eſſe te ex líteris tuís aliásq; intellexerim: nullum tamen ius inter vos propenſius intercedere vberiúsq; ad amicitiam tuendam exiſtimo (id quod tu in illa tua eleganti nomenclatura cauſarum cõiunctionis veſtræ prętermiſiſti) q̃ incredíbilem quandam indiſcretamq; ſimilitudinem humani tatis, comitatis, probitatis, eruditionisq; rectę & iuſtę [a]ad amuſſim priſcam ex actæ, lepõre exoſculãdo conditæ ac iucundæ. [y]His animorum inſignibus, qua ſi quibuſdam illecebris honeſtatis philtriſq; adeo philocaliæ ſi captum eſſe me dícam, veſtriq; amore flagrantem, quid cauſę eſt tandem quín fidem mihi pro tínus accommodare vos debeatis? cum ad conſcientiam veritatis accedat iudi cíi veſtrí candor, qui ex quibuſdam ipſe quídem documentis quę exierunt ex officina noſtra, perſuadere vobis potuit [b]honeſtatem me & probitatem, inter numina mortalia magnopere colere atq; religioſe. Non pridem vero exiſtima bam & dictitabam Lõgolium iam tuum beneuolente eo Ioue natum eſſe quẽ Græci Philium vocant & Hetęrium, vt cui tantarum amicitiarum opibus au ctum eſſe cõtigiſſet, præſidíisq; firmatum & ſubſidíis. Nunc ex iis quę ad me ipſe ſcripſit, intellexi non minus eum Xenio Ioui curę eſſe. Quippe qui in vr be illuſtriſſima hoſpitium regium inuenerit (vt ipſe commemorat) non quæ ſitum ſed oblatum, dignum mediuſſidius, in quod cum Veneris pellice altera Vulcani coniuge, Fors fortuna diuerſetur, omniáq; fata hilaria benignáque immigrent. Qz te in ære meo eſſe dicis, habeo gratiam q̃ maximam, & acci pío quod das: à téq; libens contẽderim, vt me meáq; pignora pro antidoro of ferre tibi liceat. Quod ſi mihi iam indulges (video enim facilitatem tuam) ſta tue quo in numero non vltimo [c]ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ φίλτατα eſſe velis: quãdo te ego collegámq; tuum in calendario meo [d]ἐν τοῖς τιμιωτάτοις ἐμοί τε καὶ τοῖς ἐμοῖς ἔταιρον ξα. Vale, E Marliano vico noſtro, ſexto Calen. Martias. anno M.D.XX. more veſtro, non noſtro Ciſalpino, qui annos auſpicamur à natali Reſurrectio nis nobis oraculís promiſſæ.

Adamuſſim. ἀκριβῶς κάθυ. Numerus ſuã amuſſim. Amuſſis. Inſigne. Inſignia ani morum. Inſignia fori. ἐπιφανὴς. Inſignita &c. γνωρίσματα &c. Inſignia inge niorum. Inſignia gẽti. Arma.

.x. Ad amuſſim priſcam exactæ,) Adamuſſim factum dicimus quod Græci ἀκριβῶς κάθυμα dicunt, & ἀπηκριβωμένον. Varro lib. ſecundo de re Ruſtica, Non eſt numerus ad amuſſim, cum dicimus mille ra ues iſſe ad Troiam, Centumuiralem eſſe iudicium Romæ. Id eſt vt exacte numerus collectus ſit. Plures enim aliquanto naues, aut pauciores fuerunt, vt plures q̃ Centumuiri, hoc eſt centum & quinq;. Amuſſis nomen eſt fabrilis, vnde adamuſſim aduerbium compoſitum eſt. Quod Budæus in nomen cõmutauit adiectiuum, priſcam. Eruditionem enim ſignificare voluit, non qualis hodierno die eximia eſſe dicitur, ſed qualis eſt exacta & cum antiqua compoſita.

.y. His animorum inſignibus, quaſi quibuſdam illecebris honeſtatis philtriſq; adeo philocaliæ.) Inſigne quid ſit ſuperius dictum eſt. Hic inſignia animorum appellat eximios duos animos, qui inter alios conſpi cui ſint, maxime eo modo quo Cicero inſignia fori dixit. Plinius libro ſeptimo, Cæſari, inquit, proprium & peculiare fuit, præter iam ſupradicta, clementiæ inſigne. Et de Cicerone, Sed quote maxime inſigni excellẽ tem prædicem? hoc eſt, qua nota quæ maxime te inſigniat, vel inſignitum reddat, ἐπιφανέστατον ἀπο λέσῃ. Quo in loco inſigne eſt, quod Cicero inſignitam notam vocat lib. de Diuinatione, Altero, inquit, modo præuidet animus, q̃ plenus aer ſit immortalium animorum, in quibus inſignitę notę veritatis ap pareãt. Hoc eſt vt ego opinor γνωρίσματα ἐπιστεύματα. Inſignia ingeniorum fuerunt Homerus & Plato apud Græcos, Apud Romanos Cicero & Virgilius. Inſignia gentilitia hodie ſunt, quę nos arma di

cimus, quaſi armis quæſita. Vnde illud, Parmaq; inglorius alba. Et in xi. Æneidos, Enſepedes nudo, pura q; interrita parma. Videlicet quia tũc primũ in bellum prodierat, inquit Seruius, Sic enim dici poſſunt inſignia familiaria vt inſignia magiſtratuũ, hoc eſt, παράσημα & γνωσίσματα & κόσμια & χλίματα vt varie ab auctoribus vocantur. κόσμια στρατηγικὰ præturę inſignia. γνωρίσματα βασιλείας inſignia imperii. hoc eſt geſtamina & ſpecimina. Tranq. Vetera familiarũ inſignia, nobiliſſimo cuiq; ademit. Torquato torquem, Cincinnato crinẽ. Philocalia honeſtatis eſt ſtudium. Philtra ſunt amoris illecebræ, quibus amorem hominũ conciliamus. Philtra ſunt in homine quæ vulgo gratia dicitur, hoc eſt corporis habitus, geſtus, dignitas aut venuſtas, ita oculis hominũ grata, vt ſolo ſui aſpectu inire gratiam ab omnib⁹ aut q̃plurimis poſſit.

.z. Honeſtatem me & probitatem inter numina mortalia colere) Coluntur artes virtutes q; apud Cic. in Carone, hoc eſt ἐκπονοῦνται ἀσκοῦνται & ἐκπασκοῦνται, exercitatiatione ac labore quęruntur & coluntur & colitur officiũ. Plautus, Oẽs ſapienteis ſuũ eſſe ciũ æquũ eſt colere. Idẽ, An doles quia illi officium ſuũ non colunt, cum tu tuũ facias? Coluntur ſtudia literarum. Cic. Colitur etiam deus. Colere honeſtatem Budæus & probitatem ſe dixit inter numina mortalia, alludens ad geminam huius verbi ſignificationẽ. Ac ſi diceret, Colui honeſtatem & probitatem, vt ſi quid aliud inter res mortales, id eſt ſtudioſus fui hone ſtatis honeſtoſq; & probos homines colendos mihi duxi, non minus q̃ præpotentes. Numina enim pro poteſtatibus ponuntur, quæ aut iuuare, aut nocere iis polſunt. Numen enim eſt nutus dei & pote ſtas, inquit Feſtus. Cic. de Cerere loquens, Etenim multa ſæpe prodigia vim eius numenq; declarant. & nu mine diuino aliquid factum eſſe dicimus, θείᾳ τομαὶῃ δαίμονός τινος ὑφηγεμόνι.

.a. ἐμὲ τε καὶ τὰ ἐμὰ φίλτατα) Id eſt meos liberos, ὧν τοῖς ἁμιωτάτοις, id eſt parẽtum loco nume roq; eſſe ſtatu.

.b. ὧν τοῖς ἁμιωτάτοις &c.) Inter ea quæ mihi & filiis preciosa ſunt collocaui.

Parma alba. Pura parma. γνωρίσματ. παράσημα. κόσμια. χλίματα. κόσμια στρα. Φιλοκαλία, Philtra. Colere. ἐκπονεῖν. ἀσκεῖν. Colere officiũ ſtudia, deũ. Numina. θεία τομαὶ. τὰ φίλτατ. τὰ ἁμιῶ.

Gulielmus Budæus Iacobo Sadoleto S.P.D.

ITa me affecit epiſtolæ tuæ lectio Antiſtes grauiſſime, quam ad decimum Calẽdas Martias accepi, ſtatuere vix vt poſſim, ſuauitate ne maiore perfuſus an admiratione fuerim: ſuauitate in curſu orationis purę, emendatę, nitentis ac diſertæ: admiratione ob eximiam probitatem, animíq; candorem, [c]comitate ipſa quidem graui condita & iucunda: cum interim animaduerterem excellẽ tiſſima [d]iſta dignationis tuę perſonęq; ornamenta, ſua quadam decoráq; vr banitate locupletata eſſe & expolita, quã honeſtiſſimę inſtitutionis ingenuæq; educationis alumnã eſſe facile eſt iudicare. Faceréq; non potui quín Longolii

b. Comitate ipſa quidem condita & iucunda) Ipſa accuſatiuus eſt & refert probitatem animíq; candorẽ. Sic Liuius. Magna res in principio ſtatim belli Chalcis & Euripus adempta regi forent. Saluſt. Nox & pręda hoſtiem remorata ſunt.

.c. Iſta dignationis tuæ perſonęq; ornamenta) Dignatio eſt quod Græci ἀξίωμα dicũt, id eſt dignitas & amplitudo, propter honores geſtos aut magiſtratũ, vel propter oris morũq; maieſtatem. Vnde τὸ ἀξίωμα μεζόνων Græci vocant venerandam oris maieſtatem, qualis in Pompeio fuit, quã Cicero dignitatem vo care ſoliet. Cic. in Orat. perfecto, Vultus vero qui ſecũdũ vocem plurimũ poteſt, quãtam affert tum digni tatis ſum venuſtatem, in quo cũ effeceris nequid ineptum aut vultuoſum ſit, tum oculorũ eſt magna mo deratio. Hæc oris dignitas etiã σεμνοπροσωπία dicitur. Dignitas etiã dicitur exiſtimatio quęſita claris rebus geſtis magnificaq; opinio. Idem ad Atti. Dices fortaſſis dignitatis ἄλις tanq̃ φροῦ. Saluti conſule. Quibus verbis alluſit ad prouerbiũ græcũ, hoc eſt iam ſatis glorię magnificęq; exiſtimationis tibi cõparaſti, nunc habeto potius ſalutis rationem, q̃ quid te deceat tantopere videas. Plin. libro. xxi. Pollio Muſeus & Heſiodus pertingi iubent dignationis gratia, gloriæq; auidos poliũ tractare coęrecq. Trãq. in Veſp. Exinde fortitus Africam, integerrime, nec ſine dignatione adminiſtrauit. Cicer. ad Atti. vſus eſt ſemel his verbis lib. x. Cęlii quidẽ epiſtolam ſcriptã miſerabiliter, non ſine magno fletu legerũt pueri noſtri, & ſi meus qdẽ eſt fortior, eoq; ipſo vehementius cõmouet, nec quicq̃ niſi de dignatione laborat. Id eſt nullius rei tantã ra tionem habendã nobis cenſet: idq; agite vt exiſtimationem antehac collectam tueamur, & ne quid agamus quod indigniũ ſit rebus a nobis geſtis. Perſona autem qualitatem hominis ſignificat & conditionẽ, trã ſlatione ducta ab hiſtrionibus. Idem in Verr. Dubitare etiã ſic poteſtis, quin eũ iſte ex omni numero dele gerit, cui improbã perſonã imponeret. Sic abiicere perſonã Quęſtoriã pro Planc. Et apud Quintil. in. iiii. ſi dignitatis eſſe negãt. Perſonam & dignitatem pro eodẽ poſuit, id eſt pro auctoritate quæſita, nominiſq; oratione imponere perſonis. Idẽ Cic. in Finibus, Genus hoc ſcribendi & ſi ſit elegans, perſonę tamen aspritudine. Græce vt opinor ἀξιοπρέπεια dicitur & ἀξία.

Adiectiuum plurale neutrum. Dignatio. ἀξίωμα. τὸ ἀξίωμα τὸ ἀκόν. Dignitas. σεμνοπρόσωπία. Sata de qreu. Perſona. Imponere. Perſonã abiicere. ἀξιοπρέπεια ἀξία.

Universidad de Deusto
Biblioteca

olim noſtri,nunc veſtri conſilium ipſe tandem probarem,quod is coràm mihi probare non potuit, nũcq; demũ animũ eius intelligo: nexum ita fuiſſe atque obſtrictũ vſu & admiratione humanitatis veſtræ (tuæ ſcilicet atq; collegę tui Petri Bembi, qui te vnus (vt arbitror) iiſdem virtutibus æquat) adduci vt nequiuerit nec propinquorũ,nec amicorũ precibus,nedũ noſtris monitis, aut paucorũ auctoritate qui de eo mereri pręclare cupiebãt, quo min⁹ vadimoniũ id obiret,quo benignitas Pontificia eũ vadata erat. Me vero cũ eo miſerũ eſſe cenſeam,q; quũ exiliore ipſe quidẽ animi dote prędítus, amore flagrans non minus,ad literarum bonarum ſtudium me contuliſſem omnibus cũ fortunis, quo ipſo animus vtiq; humanus tanq̃ coniugio quodã cũ Philologia iũgitur: inſuper nec in tantã, tãq; pronam facilitatẽ inciderim peragendi curriculi ſtudiorum, ⁹nec in homines incurrerim qui ardenteis mihi ſpiritus alerent aut opitulatione aut cohortatione.Sũq; eorum,vt video,ſimilis: quibus cum ipſis ſtipendia iam multa peracta ac prope emerita ſunt, rei militaris diſciplinam videre ſubmiſſionis tẽpus contigit cõſtitutã cõmode & indulgenter. Tametſi inter exauctorandos ipſe nunc potius q̃ inter veteranos cenſear aut miſſionem flagitanteis: ⁹valetudine vtiq; cauſarius & curis œconomicis,non etiam animi languore atq; remiſſione.At Longolius felix,cui omnia obtigere procliuiora, apparatiora,inſtructiora, cum eo vt animi quoq; eius alacritatẽ naturæ benignitate ſubnixiorem,vegetaret cõuictus hominũ huius inſtituti Principũ: mihi adeo vt non tam tędium laboris ille ſentire,q̃ plauſus ſpem & palmę fouere videatur.Id quod a me animaduerſum & perpẽſum,efficit vt altius opinione noſtra cõſilium eius fuiſſe in poſterum defenſurus ſim aduerſus eorum peruicacẽ opinionem:qui cum multa ipſi cauſa eius amplaq; & vellent & cuperẽt, ægre tulerunt hominis faſtidium (ſic enim interpretãtur) domeſticis ac patriis neceſſitudinibus externas peregreq; contractas amicitias anteponentis. In cuius hominis ornamẽtis ſi fati benignitas ea perferat: quæ frons & auſpicatus efflorẽſcentis ipſius opinionis prędfert, nimirum veſtra amborum in eo eluceſcet exiſtimatio & claritas integritatis,probitate illa quidẽ,humanitate, comitate, fide,omnibusq; virtutibus elegãtioris vitę apta atq; conſerta:quibus incremẽtorum iſtic ſuorum patrocinĩũ ac prędidium acceptum ſe referre ipſe teſtificari ſolet.Atqui ſi quiſq̃ eſt hominũ doctrina prędtãtium atq; auctoritate,cui obſtrictum maxime fateri ſe & profiteri animi generoſi quempiã pudere nõ debeat, profecto tu is mihi eſſe videre e longinquo æſtimanti,aut tui ſimilis alter ⁹eodẽ luto factus,beneficii nõ exprobrator: cuiuſmodi te eſſe ex literis tuis agnoſco. Cum etiã in Collega ac Theſeo (vt ita dicã) tuo,eadẽ lineamenta oris probi animiq; peringenui honeſtatis amore ſuffuſi,imaginer ipſe mecum: cuius ſpectrum in literis tuis aſſeruo: quẽ ideo dignũ eſſe cenſeo qui in eundẽ recũ auparem gradum laudis adoptetur. Tu velim exiſtimes animo me q̃ gratiſſimo accepiſſe beneuolẽtiã tuã,quã mihi expetẽti haud grauate deſpõdiſti pronuba epiſtola,æmula priſcę doctrinę.Cui ſi parem hanc Ciſalpinã ac ieiunã noſtram facultatẽ dicendi,nec perinde ductilem orationẽ,eſſe poſſe ſperaſſem:conarer ipſe quoq; huius animarum coniunctionis ac fœderis formulam concipere in æquũ decorũq; modum amicitiæ ſtudioſę ac philoſophię cupidis cõgruentis

quæ nos ipſa tanto interſtitio ſortis locorumq; diremptos,haud ſecus ac ciues eiuſdẽq; ordinis homines conſociare poſſet. Vale vir ornatiſſime, e Marliano vico noſtro ad quartũdecimũ ab vrbe noſtra lapidem.Sexto Calẽdas Martias Anno.M.D.vndeuiceſimo,aut etiam viceſimo more veſtro.

a. Ne in homines incurrerim,qui ardenteis mihi ſpiritus alerent) Id eſt quod æqualis nõ fuerim,quaſiq; cõdiſcipulus hominũ literarũ ſtudio flagrantiũ. Tranq. in Tyb. Natalem ſuũ plębeis incurrentẽ circenſibus,vix vnius bigę adiectione honorari paſſus eſt. Id eſt in eũdem diem incidentem. Sic apud Celſum, Febris incurrere in tẽpus exercitationis dicitur,id eſt σωμπιπτειν, σωφελεῖν competere. Cic. ad Sulp. Nihil enim conſtitui poteſt quod non incurrat in magnã aliquam difficultatem. Incurrere interdum eſt in oculos quod ſupradictum eſt.

Incurrere. σωμπιπτειν. σωφελεῖν. προσπαίζειν, ἀντλεῖν.

e. Valetudine vtiq; cauſarius & curis œconomicis) Cauſarii milites a cauſaria miſſione dicti ſunt. Vlpia. de iis qui notãtur infa. Eſt enim honeſta miſſio quæ emeritis ſtipẽdiis,vel ante ab imperãtore indulgetur. Eſt cauſaria quæ propter valetudines a laboribus militię ſoluit. Propterea fit vt cauſarii p valetudinariis accipiantur. Plinius lib. xxv. Datur ſanguinem excreantibus cauſariis vel latere vel faucibus. Sic Liuius, Tertius exercitus ex cauſariis ſenioribuſq; ſcribãt. Cauſarii ſunt ἀπόμαχοι, Æliano, qui ſontico morbo a militia excuſantur. Budæus igitur dignũ ſe eſſe ait,cui ſtipendia emerita ſint,non q; languore animi cauſarius ſit,ſed corporis infirmitate & curis rei familiari debitis.

Cauſarii mill. Miſſio. Cauſaria miſ. ἀπόμαχοι.

f. Eodem luto factus) A fabula Promethei tractus ſermo,qui primus e limo hominẽ finxiſſe dicit. Eaq; fabula,vt opinor,ab hiſtoria primordiali emanauit,quam Moſes Iudæus ſcripſit. Sic Iuuenalis Satyr. xiiii. Vnus & alter Forſitan hęc ſpernant iuuenes quibus arte benigna,Et meliore luto finxit pręcordia Titan.

Luto eodem factus.

Gulielmus Budæus Chriſtophoro Longolio S.

HIlaribus ad veſperã literas tuas accepi cũ Iacobi Sadoleti literis ac Petri Bembi,hominũ tibi amiciſſimorum vt eorũ teſtantur elogia. ⁹Hominẽ vero te felicem,ac beneuolentibus Gratiis literarum iſtarum ſtudiũ auſpicatũ: cui in vrbe incolę id cõtigerit, quod ciuibus in ſuis oppidis vſu venire nõ ſępe ſolet,tãtorum vt virorum ad vnguem abſolutorum amorẽ, ſuffragationem, patrociniũ,tam propẽſa emererere. Ita autẽ mihi propitiã detur eſſe Mineruã: vt cauſam hanc vnã ſatis eſſe credo,quamobrẽ domo ſeſe extorrem homo literarum cupiẽtiſſimus faciat: conſuetudine vt vti poſſit,officiorũq; viciſſitudine huiuſcemodi virorũ rei literariæ principum. ᵇTametſi doctrinæ & eloquẽtiæ ſplendorem,humanitatis,comitatis,ac modeſtiæ peringenuę dignitas & ſpecies obſcurat ac prędradiat,in vtriuſq; literis elucẽs mirifice. Ipſe dum in Aula verſabar,eorũ nomen celebrari magnopere intellexi, Principis etiã opinione. Põtificiſq; epiſtolã vnã vidi a Sadoleto ſubſcriptã,in qua ſtilũ admiratus ſum ad decorũ attemperatũ grauitatis ac dignationis Pontificię, purũ atq; latinũ. At nũc in ea epiſtola quã ad me ſcripſit, ᶜin qua ſuus ipſe totus eſt Sadoletus,

g. Hominem vero te felicem) Id eſt o hominẽ te felicem. Sic Cic. ad Atti. Me miſerum cur non adeor? profecto nihil te prætereat. Plaut. in Trinũ. Ædepol graphicum furẽ: ſurripuit currenti curſori ſolum. Particula autem illa vero, interdum principio ſeruit. Cic. ad Atti. quandam epiſtolam ſic exorditur: Tu vero ſapienter (nunc enim demum literis quas mihi miſiſti conuento Antonio Tibure) ſapiẽter igitur quod manus dediſti. Plau. Ain vero verbero? Deos eſſe ſimileis tui putas? Idẽ,Tu vrbanus vero ſcurra deſinẽ populi, tu mihi rus obiectas?

Accuſatiuꝰ caſus ab o ſubaudito rectus. Vero.

h. Tametſi doctrinæ & eloquentiæ ſplendorem comitatis peringenuę dignitas & ſpecies obſcurat ac prędradiat. Obſcurare eſt tegere & obumbrare,quod Græci ἀφανίζειν ea dicunt. Cic. de Offi. Tanta vis eſt honeſtatis,vt ſpecie vtilitatis obſcuret. Et in Finibus,Omnia illa quę bona tu vocas,neceſſe eſt obſcurari, & non apparere. & in virtutẽ tãq; in ſolis radios incurrere, ἀμαυρόω. Prędradiare vero eſt ὑπολάμπειν vel ad verbum ὑπακροβολεῖσθαι. Ouidius, Præradiet ſtellis ſigna minora ſuis.

Obſcurare. ἀφανίζειν. ἀμαυρόω. Prædradiare. ὑπολάμπειν. ὑπακροβολεῖσθαι. Suũ totũ eſſe

i. In qua ſuus totus eſt Sadoletus) Id eſt,in qua libere ſcribit, habet neceſſe ſeruire Pontificiæ formulæ vt in priore.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tullianâ phrasin animaduerti,parum hac ætate vsitatâ, characteris prisci non adulteratiq; exemplum.Certe ad vtrûq; religiosius posthac atq; etiam cunctâtius consultiúsq; scribam, qui mihi eruditionis suæ documentum luculentum paruo specimine dederunt, scilicet(quod aiunt) leoné ab vnguibus.Ad quos tu ipsos (si diis placet) viam iâiam initurus,equûq; prope admissurus,epistolas me expedire,ac velut e penu literaria atque etiam promptuario quodam facundiæ promere censuisti, & tandem extudisti : cum etiam tum ipse sarcinas componerem tumultuarie in villam migraturus. [k]Prædiceres igitur vt lectissimũ quodq; bellissimũq; huiusce modi viris apponerem accurate & religiose. Id quod cum non feceris (vt satis meministi) [l]illud saltẽ mihi cauere ab ipsis non grauabere, quibus tu adeo cõmendatus es, ne fraudi sit nobis viros eloquentiæ primores lacessisse,cum auctoritati tuæ tribuere me id volueris,periculûq; receperis,nec ipse negare tibi amicitiæ munus sustinuerim.Id tu si bona fide mihi accuraueris, Suppræfectum Ruzæum placatiorem tibi ipsa placabilitate præstabo epistola priuatim elaborata, aut mihi infensum reddam, [m]litemque meam vestræ controuersiæ faciam. Iam de te hominem corãm non semel aggressus sum,inopinatoq; adortus,sed in vrbem non nisi negocii causa ventito: & hac hyeme morbo mihi inusto, quem iam annũ hûc quartũdecimũ circũsfero,nec excutio,conflictatus sum grauiter,& ad inertem vsq; animi deiectionem.Quare solitudinem captare instituí, [n]quãtum per officia vitæ iniũctæ licebit,& rei œconomicæ procurationem, quam detrectare nequeo. Quod de Annotationibus scribis frustra est,& iocari te suspicor, qui satis nosti (vt opinor) quid mihi sit ea de re animi. [o]Iam id mihi nomen expunctũ satis confido Alciati fide,qui expromissorem se obtulit vltro ille quidem & conflituto obstrinxit me tacente,quo scilicet fidem meam solueret . Is cum sit longe me locupletior. [p]præsertim in ære suo,aut etiam in suo meóq; simul (neque enim plane facultates eius nosse licet ex eo genere quod in manu mihi sint) cautum sane mihi pulchre esse confido neminem eo nomine postea petiturum : eorum quidem certe qui animaduerterint non modo felicem eum fuisse in contrectandis Pandectis Florentinis, & penes se habendis : sed etiam qui industriam eius & solertiam in sarciendis locis bona fide æstimarint. Nam populo cautum est egregie prędibus ac prædiis, vt dicitur. Prædes appello Paradoxa & Disputationes, & alia quæ ille velut conductor ac redemptor sartorum & tectorum iuris tuendorum edidit. [q]Hanc ipse redempturam operis cũ vicerit, nihil vtiq; iam ad me pertinet eiusce rei cuius ipse manceps factus est omnibus (vt opinor) approbantibus, dũtaxat qui digni sunt & idonei quorum nomina sunt in albo. [r]Itaque hanc tibi atque omnibus renuncio pollicitationem quam feceram. Digitum ille sustulit, & conducenti cessisse me testatus sum. Quid est igitur iam quod hac de re me appelles? [s]Abunde est mihi si bona fide mecum egerit, de iis quidem certe quæ a me inchoata vtcũque erãt,si tamen illa quadrare possunt operi ab eo instituto: id quod mihi videtur ipse existimasse. [t]Quasi quibus in locis in speciem opus ipse ex rediuiuo, quasi nouum extruxit: bona fides hoc poscit: vt mea rediuiua sint.In his igitur vtrum fidem ipse bonam agnouerit, secum ipse aut cum amicis statuat, ego rem deducere in iudicium

k. Prædiceres igitur vt lectissimũ.) Prædiceres igitur,id est,prædicere igitur debebas.Plinius in Epist. Hic igitur quid agerem? quod iter defensionis ingrederer? Sic Terent.Hem prædiceres. Hoc est,At tu prædicere debuisti. Apponere autem tanquàm de ferculis dixit παραθέναι. Apponuntur enim fercula in cœnis.

Prædiceres.

Apponere. παραθέναι.

l. Illud saltem mihi cauere ab ipsis non grauabere) Cauere stipulari significat,& sponsores accipere. De quo verbo satis multa in Annotationibus secũdis Budæus scripsit. Cicero in Verr. Rogant eum vt quod ab ipsis abesset pecuniæ caueret,ab sese caueat quemadmodum velit,de illa hæreditate cum Epicrate neminẽ esse acturum, πεισθέντα δὴ ἑαυτὸν ὑπως ἂν αὐτῷ δοκῇ, Id est stipuletur ille sponsoresq; a se exigat. Longolius ita cum Sadoleto & Bembo agat, ne arrogantiæ Budęo detur aut temeritati,quod vltro ad eos epistolas scripserit Longolii commendatrices. Longolius autem spoponderat rem gratam iucũdãq; hominibus ipsis facturum,seq; auctore Budæum id facere debere contenderat,amicitiq; iure poposcerat.

Cauere. πεισθέντα. Satisdato promittere. ὑπερφυῶς ὑπροχέως. Litem suam facere.

m. Litemq; meam vestræ controuersiæ faciam) Id est hominem tibi infensum in me obuertam, vt iã mecum ipse magis q̃ tecum expostulaturus sit: vsquedeo acriter cum eo agam. De hac locutione vide in primis Annotationibus,in Pandect.

Iniungere. ἐπιτιθέναι.

n. Quantum p officia vitæ iniũctę licebit) Iniungere est onus vel iugum imponere. Liuius, Eo verterunt orationem vt dicerent priuatis id seu æquũ seu iniquũ onus iniũgendũ esse ἐπιτακτέον εἶναι. Idẽ, Scripta plebis iniũcta patribus sub titulo æquandarum legũ nostrarũ. Translatio est a iumentis clitellariis quibus onera iniũgũtur. Iniuncta erga vita est conditio vitę diuinitus Budæo data. Hoc autẽ verbo significat molestiam curarum familiarium valetudini incommode accidentium. Iniũctam ergo vitam ἐπικεκλωσθὸν βίον dixit,& tanq̃ ἐπιτετγμένον.

Enumerare. ἐπικεκλωσθὸν βίος. Nomen expungere. Fides & fidem suam esse &c.

o. Iam id mihi nomen expunctum satis confido Alciati fide) Id est id debitum in Alciati nomẽ trãscriptum,vt qui fide sua id esse voluerit,vtque expromissor operis a me prestandi,obligationi pollicitationique successerit. Cicer.in quadam Epist. Et si quid satisdandum erit amplius eo nomine non peti,cures vt satisfetur fide mea. Et pro Flacco,Nam tunc Hermippum ciuem suum, cui debebat esse notissimus, perexilit.eius enim fidem sumpsit a Fusiis.Vbi fortasse perculit legendum est.Sed de his dictionibus alibi latius dictum est.

p. Præsertim in ære suo aut etiam in suo meoq;) Hoc est in iis quæ ad intelligentiam Pandectarũ pertinent,cum sit ipse Iurisconsultus,aut etiam fortasse tam in iis q̃ in literis bonis doctior.

q. Hanc ipse redempturam operis cum vicerit) Vincere redempturam & conductionem operis faciundi dicitur,infra quem nemo licetur,& vincit vect'galium redempturam is supra quem nullus licetur. Publicitatio vect'galium ita demum admittenda est, si fideiussores idoneos is qui licitatione vicerit offerre iussus sit.Cicer.pro Cecinna.Vel cum hoc ipsum concessit,vincit tamẽ sponsionem, si planum facit,aut ui aut clam,aut precario possedisse.Et pro Roscio.Vincere iudicio litem,vel rem aliquam,id est iudicio obtinere. νικᾶν τῶν δίκῶν. Vnde euincere verbum,& euictio apud Iurisconsultos. Manceps autem est ἐργολάβος καὶ ἔργον μισθώσεως.

Vincere redẽpturã operis. Vincere licitationem. Vincere litem iudicio. νικᾶν τῶν δ'. Euincere. Euictio. Manceps.

r. Itaq; hanc tibi atq; omnibus renũcio pollicitationem quã feceram,digitum ille sustulit) Id est postq̃ Alciatus significauit se redemptionem operis faciũdi suscipere,ego cessi homini,& redemptionẽ renũciaui. Id est testatus sum iam me non esse redemptorem.Cic.in Prær.vrbana,Itaq; renũciat Rabonius illam decisionem tutoribus. Accurrunt tamen ad tempus tutores ,digitum tollit Iunius patruus. id est significat se esse redemptorem.Hoc ipse alibi digito liceri vocat.

Renũciare. Digitũ tollere.

s. Abunde est mihi si bona fide mecũ egerit) Id est si quędã quæ a me occupata iam erant ipse in cõmentarios suos ita transtulit,vt tamen eorũ inuentũ meũ esse non dissimularit.Quod autẽ sequitur , Id quod mihi videtur existimasse,hunc habet sensum,& si aliam ipse docendi ea quæ dixit rationem instituerit , q̃ ego sequutus eram: quare quædam dicta translatitia vix videbantur cũ iis quadratura,quæ aliter concepta erant atq; enũciata,non ideo minus tamen ille vsus est.

Fide bona agere.

t. Quasi si quibus in locis in speciem opus ipse ex rediuiuo quasi nouum extruxit) Perstat in metaphora operis conducti. Est enim translatio ab operum structura.Rediuiuus lapis est qui ex vetusto renouatus est vt alibi dictum est.Cic.in Ver.Qui etiam ad extremũ cõscripserit, Rediuiua habeto redẽptor: quasi quicq̃ rediuiui ex illo opere tolli posset, ac non totum opus ex rediuiuo constitueretur, hoc est ex lapidibus interpolatis ac denuo cęsis.Idem alibi,Columnã efficere ab integro nouam,nullo lapide rediuiuo.Lactã.li.vii. Deus enim veniet.& orbe hoc ab omni labe purgato,rediuiuas iustorum animas corporibus innouatis ad æternã beatitudinẽ suscitabit.Rediuiuũ Lactã.pro renouato dixit vt Cic.Vt sit rediuiuũ ἐπιτετηνεῦσθαι ὄν, non autem ἀναβεβιωκός vt multi loquũtur. Sic rudus rediuiuũ ab nouo differt Vitruuio lib.vii. Sẽsus est igitur hoc in loco,& si Alciatus in quibusdam locis,ita scite vsus est translatitiis,vt opus totũ eius nõ nisi videri possit, propter aptam compositionẽ,& propter plurima quæ propria eius sunt & noua,æquũ tamen est & fidei bonæ congruit vt rediuiua eius sint,a quo sumpta sunt mutuo.id est probi & æqui hominis est agnoscere bonam fidem,& cuiq; suũ tribuere. Itaq; rediuiua illa & transcripta tanq̃ tigna alieno operi inuncta eius semper manent,cuius primũ fuerunt,licet inde eximi nequeant nec debeant cumapte conferta sint.In speciem autem est ὄψεως ἕνεκα, hoc est vt speciem prębeãt faciemq; operis plane noui. Iunius,Ducentes pauços in speciem captiuos.

Rediuiuus lapis.

ἐπιτετηνῦας. ἀναβεβιωκὸς Rediuiuum rudus.

In speciem. ὄψεως ἕνεκα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

homiuum non ſtatui. Librum eius Diſpunctionũ legi lectione tumultuaria & interrupta: cum nuper in vrbe noſtra eſſem ob negocium accitus. Multa præclare ab eo animaduerſa & conſtituta reſtitutáque mihi viſa ſunt: idque ipſe affirmaui inter homines, qui non ſatis mentem eius ſententiámque capiebant, & ille nonnulla acrius ac felicius deprehẽdit quàm explicauit ad captũ pluriorum. Librum cum venalem diu non inueniſſem, vtendum ab amico accepi paucos dies atque etiam horas rogaui. Eſt tamen locus vnus in quem incidi lectione ſubſultante. Neque enim ſeriem ducere vacabat in chartarum euolutione. Locus eſt (vt meminiſſe videor) in titulo, Si certum petatur. libro duodecimo Pandectarum. Quo in loco cum quindecim mutua vulgo legatur: ipſe quindecies ſeſtertiũm legendum affirmans, ait me (vt verum eſt) hanc locutionem, centies centena millia ſeſtertium eſſe interpretatum: ſequemecum ſentire. Sed ea ab antiqua lectione argumenta in libro meo collegiſſe: quæ ſicui calumniari collibuiſſet, diſſolui facile atq; refelli poſſent: meſcilicet ille quidem aut inſcitiæ pudendæ nota, aut certe negligentiæ aſpergens, aut inuenti auctoritatem eleuans. Et ipſe tamen locum vnum Liuii eitans, quem non memini, ait ſe firmiſſimam columnam operi meo ſubiecille, quæ me hominem (vt ipſe inquit) q̃libet oculatum fugerat. Quo fit, ſi hominí docto credimus, vt inuenta illa mea de Aſſe & rei nummariæ ratione conſtituẽda: quæ ego magno labore atque animaduerſione non ofcitante in eum operis titulum haud ipſum paradoxum, conſtruxiſſe gloriabar interdum, & nunc etiam dicere non vereor, leui momento ruitura, & primo quoque impulſu collapſura fuerint, niſi columnam illam adamantinam operi meo homo ſane doctus & ingenioſus obiter affirmauiſſet. Me miſerum ſi ita eſt, nec venia certe dignum, nec miſericordia, qui tantam operis fidutiam præ me toto in opere tulerim: quod tibicinibus multis atque impeditis tam leuiter fultum ſit, vt vnica columnella ab Alziato aut alio forte reperta omnibusq; obuia, inſtar eius fulturæ nõ modo præſtare, ſed etiam luculenter ſuperare videatur. Vnde fit vt argumentoſi mihi operis laus ſuſcepti qualique inchoati, Alziato probati perfectique debeatur: quippe qui rei compertæ argumentum tantum adumbrauerim, cum ille veritatis demonſtrationem poſtea expreſſerit. nutantem rei opinionem confirmarit, operi columen addiderit, denique (vt dicitur) [a]Colophonem commentationi impoſuerit: cum interim ineptus ego tanto errore ducerer, vt decem plureisque huiuſcemodi columnas nec deterioris marmoris, nonnullas etiam eiuſdem ſtatuiſſe ac confirmaſſe operi iam ſolido exiſtimarem nec labefactabiles. Quas omneis ſane vereor vt ipſi Alziato ſatis ocioſe percenſere arbitrarique vacauerit, oculis quidem propriis, non vicariis. Nam primum vix ei licuit id facere rebus in grauioribus occupato, vt ex iis quæ ſcripſit, coniectu promptum eſſe videtur: multiplici enim multaque lectione videmus & accurata eum occupatum fuiſſe. At libri de Aſſe plena iuſtaque lectio atque animaduerſio acrem & multam intentionem poſcit. Deinde in ſuperiore loco explicando, in quo operis ipſe particulam poſcit. Deinde in ſuperiore loco explicando, in quo operis ipſe particulam
Iam [b]architectonico oculo menſus eſt, diligentiam ſuam animaduerſionémq;
nec mihi vnquàm probauerit, nec tibi vt opinor. Sacramento enim iuſto cõ

tendere cum eo non dubitarim, iudicéq; ipſi ex numero acriũ hominũ & peritorum ferre, tu ille eo ipſo in loco quo me modeſte quidẽ & docte, ſed tamen vtcũq; compellauit, & in tranſitu perſtrinxit, tota decempeda lapſus ſit: [1]luculento etiam errore decumanoq; (quod dicitur) prouectus in loco Pandectarum reſtituendo quantũq; centenarius a millenario diſtat, tãtũ ipſe abfuerit Alziatus a veritatis inueſtigatione, homo alioquin egregie doctus, ſtilique facultate & intelligentia rerum præditus, dignusq; mea ſententia, quã hic conſignatam volui, cui publico conſenſu emendatio Pandectarũ, eiusq; diſciplinæ cõſtitutio mandetur, & in integrũ reſtitutio vt quidem fieri poteſt: vſqueadeo doctrinam mihi induſtriãq; probauit: non etiam magnopere æquitatẽ in paucis locis a me ante animaduerſis & explicatis. Hominem Auenione vidi eximia ſane comitate gratioſum & amandum, quantũ iudicare licuit ex cõgreſſu breuiſſimo. Ad me enim adiit officioſe ſtatim atq; in vrbem veni, contrà q̃ decuit omnino, niſi mihi ipſe anteuertiſſet exhibitione officii ſuper cœnam fabulanti cum homine mihi noto, nec ſatis tũ valenti: & poſtridie matutino profiſcendum mihi fuit. Obiter enim illuc venerã digreſſus a comitatu. Neq; vero exiſtimo eũ cupiditate maleuola prouectum incidiſſe in mei mentionem (poterat enim ſi hoc quęſiuiſſet, Annotationũ loca non pauca (vt opinor) ad reprehenſionem arripere ſpecioſius:) Sed cum in Liuii auctoritatem incidiſſet a me intactam: & laudem eã maiorem nomine & Franci hominis & Budæi eſſe duceret, huius quoq; partem vendicare in tranſcurſu voluiſſe. Vſqueadeo rara ſunt exempla candoris atq; æquitatis inter homines glorię amãtiſſimos, pauciſq; reperias innocẽteis & integros in aliena laude cõtrectãda. Hęc ratio cũ alioqui ipſe animo fatiſcerem & langueré, me impulit vt his atq; huiuſcemodi ſcriptis ſupſedere ſtatuerẽ, quę ſine Herculis vxore (vt ita dicã) tueri ipſa ſeſe nequeunt. Mihi iam exceſſit ætas ab iſta concertandi contentione: [2]ſine qua

a. Colophonem impoſuerit) Id eſt vltimã manũ, & ſuffragiũ rei decretoriũ. De quo verbo alibi dictũ eſt. Nonnullas etiam eiuſdẽ marmoris) Id eſt aliquas eiuſdem ſcriptoris auctoritates citaſſe me exiſtimarẽ, adid quod dicebã confirmandũ Liuii teſtimoniis, q̃q̃ iam demonſtratũ & plane comprobatum.

b. Architectonico oculo mẽſus) Id eſt quaſi architecti iudicio æſtimauit. Architecton græce architectus dicitur, vnde architectonicus deriuatur. Vnde artes architectonicę Ariſtoteli libro primo Ethicorum, & Architectonice architectura a Fabio dicitur.

1. Luculento errore Decumanoq;) Decumanũ pro magno ab antiquis dicebatur, auctore Feſto. Vnde decumanũ ouũ, & decumana porta in caſtris, quę in poſtica parte caſtrorũ erat, vt ex Cæſare lib. iii. belli Gallici intelligimus, & ex Liuio his verbis libro x. Ab tergo caſtrorum decumana porta impetus factus. Itaque captum Quæſtorium. Quæſtorq; ibi occiſus, & Decumanus acipenſer apud Cicer. in ſecũd. de Finibus ex Lucilii carminibus, Cœnaſti in vita nunq̃ bene. cũ oia in iſto, Conſumis ſquilla atq; acipenſere cũ decumano. Inde illud Lucani in v. Phar. Hæc fatum decimus dictu mirabile fluctus Inualida cũ puppe leuat. Hic autem Budæus alluſit ad ſignificationem ambiguam huius dictionis. Significat enim magnũ errorẽ fuiſſe Alziati, qui decuplicato in eo loco lapſus eſt, quem errorem ipſe Alziatus ſua ſpõte in altera editione agnouit anteq̃ a Budæo admoneretur. Vt poſtea patuit.

2. Sine qua iacere multis videtur ſcriptorum opinio) Iacere interdum eſt languere, & quaſi exanimem eſſe. Quintil. lib. ix. De figuris ſententiarũ loquens. Motus eſt in his orationis atq; actus, quibus detractis iacet, & velut agitante corpus ſpiritu caret. ἄθυμῳ ζαθύμως ἔχῃ. Interdũ iacere p frigere ponitur, hoc eſt non vigere. Cic. in. i. Tuſcul. Honos alit artes, omnesq; incẽdũtur ad ſtudia gloria, iacentq; ea ſemper, quę apud pleroſq; improbãtur. ἀναπέπωκε, ψυχμάζει. Idẽ in Finibus, Maximas vero virtutes iacere neceſſe eſt voluptate dominãte. Et pro Milone, Iacent his teſtibus ii qui Clodium negant eo die Romã, niſi de Cyro auditũ eſſet, rediturũ, id eſt vim teſtimonii habere nõ poſſunt, ſtare nõ poſſunt, manifeſto reiiciũtur. Idem pro Roſcio, Iacebant tum precia prędiorũ, id eſt prædia vili vęnũdabãtur κατῳδόλωται. Sic iacet ſcriptorum opinio, id eſt friget, plauſu non excipitur & dejecta eſſe videtur.

Colophonem imponere. Architectonicus oculus, ἀρχιτέκτων Architectonicę, artes. Architectonice. Decumanũ, Decuma ouũ. Decuma por. Decumanus acipenſer. Decimus fluctus. Iacere. ζαθυμῶ. ζαθύμως ἔχειν. ἀναπέπωκε. ψυχμάζει. κατῳδόλωται.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iacere multis videtur scriptorum opinio, operúmque elucubratorum indicatura. In alio vero genere nauare operam malim (nisi mihi humanitus antequid acciderit) in quo totus ipse meus sim, & cum plenius animo meo vberiúsque obsequar, [a]tum etiam minus metuam ab oculis fascinantibus, non quod inaudito priuilegio sacrosanctam existimationem librorum meorum esse postulem: (neque enim tam aut hebes aut insoleus sum:) sed septum me magis puto fore, si ab inuidiosis argumentis stilum abstinuero. Proinde libera fidem meam si potes vtcũque se tibi occasio obtulerit, quam temere obstrinxi non satis explorata magnitudine rei, perpensisque facultatibus meis. Sin pergis ipse quoque pro more tuo appellare me duriuscule, quid ni possim si velim summouere te longi temporis præscriptione? Quanquàm quis tibi alioquin actionem daturus est aduersus hominem qui solum vertit, ac foro iam vrbéque cessit. Vidisti enim me ruris incolam cum cœnobiarcha Aspromontano, qui vt valeat ipse etiam atque etiam opto: vnus sane optimæ notæ iuuenum quos hæc edidit ætas ad honestatis doctrinæque præsidium, cuiusmodi homines singularis quædam sors genituræ tibi conciliare soler. Scribam (vt opinor) Sadoleto & Bembo viris ad vnguem consumatis & perpolitis, quorum tantam istam beneuolentiam prope est vt tibi inuideam. Vale, & accingere primo quoque tempore ad eam contentionem, vt nomen tuum Gallicumque illustres: nec finas me iam quinquagenario maiusculum, in ea expectatione tui senescere, in qua hactenus acquieui. Beasses me de ista bibliotheca Alexandrinæ æmula: nisi semifracto animo essem ob hanc flagitiosam valetudinem, quæ multas æquat ærumnas. Nam de hospitio beatus mihi videre: [b]propter quod vadimonium deseri vel ad tribunal Cassiani iudicis possit, vt fuit in Prouerbio. E Marliano nostro Cineralium die. Sed Rex longissime hinc abest, & literæ ad Legatum Venetiarum mittendæ, quare metuebam ne interciderent. Salutabis mihi Egnatium, quem miror literis meis non rescripsisse, quas ei reddiras esse ex Thesaurario Insubriæ Grolierio cognoui, homine Egnatii amicissimo, omniúmque doctissimorum. Vale. γ. ἔρρωσο. Marliano nostro, V. Cal. Martias.

Fascinatio. Saturica & Satyrica. βασκαίνω. καίνω. Cassius. Cassiani iudi. Cassius reorũ scopulus. Vadimonium deserere impune nõ licet.

a. Tum etiam minus metuam ab oculis fascinantibus) Fascinatio est inuidentis. Plin. lib. xxix. Hortosq; & fores trũ contra inuidentium fascinationes dicari videmus, in remedio Saturica signa. A Græcis tractũ qui βασκαίνειν inuidere dicunt. ἀρχὴ πρὸς φάσκαινον, ἀντὶ τοῦ ἐλέμματι φθόνου. Vt enim fascinantes, sic inuidi oculis homines enecant.

b. Propter quod vadimonium deseri vel ad tribunal Cassiani iudicis possit) Cassius iudex fuit seueritate nobilis. Cicer. in Verr. Non quæro iudices Cassianos, veterem iudiciorum seueritatem nõ requiro. Dabis etiam illum, quem tu in cohorte tua Cassianum iudicem habebas, id est maxime seuerum. Quod per Ironiam dixit. Meminit & pro Milone, & Philip. secunda. Hic Cassius reorum scopulus dictus est, vt inquit Valerius. Quid sit vadimonium deserere, videbis in primis Annotationibus Budæi in Pandect. Deseri autem vadimoniũ impune non poterat.

γ. ἔρρωσο &c.) Vale & feliciter fruere amicitiis istis amore dignissimis.

EPISTOLARVM G. BVDÆI LIB. II.

Gulielmus Budæus Ludouico Ruzæo Suppræfecto Parisiensi S.

Værenti mihi materiam ad te scribendi Ruzæe charissime, occasio obtulit. Christophorus Longolius Venetiis nũc agit hyemem, diuersaturq; apud Petrũ Bembũ Patricium Venetum a secretis Pontificis Maximi: honeste sane ac splendide miraque comitate exceptus. Est enim Petrus Bembus non modo magistratu atque auctoritate Romæ inclytus, sed etiam doctrina prestanti & eximia, collega Iacobi Sadoleti etiã a secretis Pontificiis, dignitateq; episcopali præditi. Qui Duumuiri (vt ita dicam) constituendæ Romę eloquentię nuper ad me scripserunt: Roma alter, alter Venetiis: in amore illi quidẽ ingenii Longoliani riuales: tãtaq; complexi hominẽ charitate, dignoscere vix vt possis vter alteri cedat in officii benignitatisq; prestatione. Id ex Longolio cũ audierim, facileq; eius asseueratione inductus sim vt crederem: qui etiã eiusdem suasu perpulsus ad eos prior scripserim nõ alio sumpto argumento, tum vero in literis eorum eam agnoui vrbanitatem, quodã lepore elegantiæ conditam & iucundã, quæ me in venerationem hominũ mihi ignotorũ adduxit. [c]Habebam antea par vnũ ingeniorũ in animo meo adumbratum denunciatione famę. Sunt enim ambo celebres in comitatu interiore Regis, ob literas Põtificias eorũ chirographis subscriptas. Fidem etiã opinioni arrogauerat Longolii affirmatio, aliorũq; nostratiũ. Nunc virtutis eorum ac probitatis species vsqueadeo informata & expressa oculis meis obuersatur, vt nihil iam morer aut Longolii testimoniũ, aut publicę vocis prærogatiuam: ipse penes me epistolas habeo, quasiq; obsignatas tabulas absolutę numeris omnibus humanitatis & eruditionis indices: ita in tuũ Longolium propensę, id est in homines studiosos bona fide literarum elegantium, similesq; Longolii, qui rari sunt, vt materiam se nactos esse lętẽtur, quasiq; sibi gratulentur specimen ac documentum prodendi egregię voluntatis & generosę. Cuius rei cognitione æstimationeq; adductus, haud cupide quidẽ ipse, sed tamen non inuitus facio vt de sentẽtia mea decedam, in Longoliiq; trãseam & ore & pedibus. Etenim per superos immortales, quę commodior homini conditio, quę splendidior potuit euenire, q̃ vt in alieno cęlo homo peragrãdi cupidus, apud nationẽ eruditã, ingenii ac doctrinę commendatione inardesceret?

Adumbratũ. Adumbrare. σκιαγραφίαι σκιαγραφῶ Adũbratio. σωτέλια. ἐσωτερικὴ μαγειρικὴ ἀπόσκιασμα. Expressum seu exprimẽs. γλαφυρόν. Comitat⁹ interior vestiariũ.

c. Habebam antea par vnũ ingeniorũ in animo meo adumbratũ denũciatione famę) Adumbratũ pro leuiter informato dixit. Est enim adumbrare lineari pictura vmbratilisq; aliquid fingere & simulare, id est σκιαγραφίαι. Adumbratis aũt imaginib⁹ addũtur colores. Philost. ἐσκιαγραφημένοις ἐπιβαλὼν χρώματα. Cic. in Tuscul. Est enim gloria solida quędã res & expressa nõ adumbrata. Id est nõ leuiter informata, sed expressa id est scalpta, hoc est quę exolescere nequit, vt ea quę expressa sunt in simulacris. Idem in Orat. Nulla est enim vllo in genere oratoris laus, cuius in nostris orationibus nõ sit aliqua, si nõ perfectio, at conatus tamẽ atq; adumbratio, εἰ μὴ σωτέλεια, ἐσωτερικὴ μαγειρικὴ ἀπόσκιασμα. Et in v. de Finib. Atq; ea in optima quaq; indole maxime apparent, in qua hęc honesta quæ intelligimus a natura tãq; adũbrantur, sed hæc in pueris expressa adũbrantur. ἐσκιαγραφῆσθαι. Expressum vero γλαφυρόν. Quod sequitur in comitatu interiore deiectur, & γλαφυροτέραν μῶσιν, γλαφυρότυπωθέν, διὸ καὶ γλαφυρόν. Quod sequitur in comitatu interiore iam penitiorem significat, id est cubiculum regium, & quod vestiarium vocant, quod aulæ est adytum, nisi iis qui in cohortem amicorum allecti sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

*At huic non tãtũ id obtigit,sed etiã vt clarissimorũ virorum sinu excipereturbenigne & prolixe.Nam cũ nauiculã ingressus Venetias secũdo flumine delapsus esset,a Bẽbo qui tũ forte illic erat ad hospitiũ amœnissimũ ac pene regiũnõ inuitatus,sed raptus est ambitiosis precibus ac retẽtus, quoad ad Calẽdas Aprilis vnà Romã cõtẽdãt. Ac ne hominem gratuito indulsisse se diceres adhuiuscemodi hospitiũ inuitãti amico,prẽterq; ꝙ ab hospite cauit ne fraudi sibiesset a Põtifice Maximo Venetiis restitisse,quasiq; vadimoniũ Romę deseruisse, etiã hoc pacisci sustinuit,sibi vt interim pateret ex sentẽtia animi bibliothecа publica illius celebratę Alexãdrinæ æmula:idq; ei nõ negatũ est, quod nullus exterorũ adhuc impetrasse dicitur.Nũcq; ille librorũ helluo,ad penũ illam Musarũ ita obhęsit,quasi ad Lotophagos,vt nec patrię meminerit nec sodaliũ vt conijcere licet:hactenus quidẽ certe vt res Cisalpinas requirat. Scripturũ eñ ad me pollicitus est de copia eius bibliothecę. Quid igit causę est quinípse Lõgolius (cõtra q̃ ego tecũ sentiebã)de se & cõditione capiẽda honorifice hactenus atq; ex euẽtu feliciter senserit ac statuerit,nedũ cõsulte atq; prudẽter? Atq nũc in eo sum,manus vt illi haud grauate daturus sim, si vrgere insistat,a meq; exprimere erroris cõfessionẽ:cũ par esse nequeã vrgẽti cõscięti;q; ante ipse inire rationẽ me nõ quire dictitabã cõsilii quod ceperat,cõsciscendę a patria gẽtilibusq; & amicis absentię:quod instar esse videretur extorris vagęq;.Quippe qui nõ nouissem illis eũ illecebris captũ externæ benignitatis, cõuictusq; & vsus virorũ grauissimorũ.Quibus in ipsis sat causæ fuisse video homini vinculis omnibus retinaculisq; cõiugii,pignorũ,auctoramẽtorũ, noxadeniq; (vt aiũt) atq; nexu soluto,quãobrẽ animo suo obsequi cõstitueret cõsectãdis & obeũdis honestissimarũ disciplinarũ diuersoriis.Mihi q̃dẽ certe li libmilis fortuna obtigissẽt melioribus illis annis ac liberioribus, quo erã ardorediscẽdi affectus,credo futurũ fuisse vt aspirãti fortunę cupide vela pãderẽ,quocũq; illa gẽtiũ aura me ꝓuexisset.At eñ ille amicis ita auctoratus erat fide datasui iã vt arbitrũ nõ esset.Non id ipse inficiat:ad diẽ ob id affuit: quũ sonticãcausam haberet,tamen vadimoniũ obiit,& vadimoniũ tã lõginquũ: quod etiãipsum differri frustratione potuit, si frustrator esse voluisset. Sistenti se,nihilfuit quod obiicerẽt amici. At repẽte se proripuit, ita vt saluere simul valerẽq;nos iusserit. Num etiã vasis nõ cõclamatis? In hoc promissi fides elucet,rorem ex itinera etnensum esse eũ nullã aliã ob causam , quæ quidẽ conspicua sit,q̃ vt expacto se sisteret. Licuit manum iniicere prẽsenti, si iniectionem amicitia iure,aut inter vos compactã:numVerum fac fuisse iniectionem aut amicitiæ iure,aut inter vos compactã:num

Hic.

.d. At huic nõ tãtũ id obtigit,sed etiã vt clarissimorũ virorũ sinu excipereꝛ) Huic ꝓ illi dixit more Gręcorũ.q demõstratiuo,ꝓ relatiuo vtunt.Cæsar.lib.i.de bello ciuili,Postq̃ relictã in littore nauẽ cõspexit, hãc remulco abstraxit.Cic.in Phlip.ii.Habebat hoc omnino Cæsar,quẽ plane pditũ ære alieno egẽtẽq;, si eũ nequã hominẽ audacẽq; cognouerat,hũc in familiaritatẽ libẽtissime recipiebat.Celsus,Sed de cibo facilius quidẽ cũ ægris ratio est,quoꝝ sępe stomachus hõc respuit ὥσπερ τὸν τοῦ ὀδόμαχον πρόσφατος ἀναίνεται. Sinus autẽ hic profamiliaritate & benignitate accipitur,vel pro tutela. Brutus ad Cic.Bibulum,noli dimittere e sinu tuo,tãtũ iam virũ ex quãto,mihi crede,potest euadere, qui veltris paucorum reipsedeat laudibus.Pro liberalitate & benignitate. Seneca,Non recipit sordidum virtus amatorem,soluto ad eaesinu veniendum est.

Ζυπος.

.e. Cauit ne fraudi sibi esset a Pontifice maximo Venetiis restitisse) Id est ne in dispendiũ incideret amicis.morũq; iacturã,infenso ob id Pontifice,q; Romã primo quoq; tempore nõ reuertisset a quo ipse stipendiahabebat.Cic.pro Cluẽ.Mulctam petiuit qua lege q; in legem nõ iurasset.quæ res nemini vnq; fraudi fuit.

Fraudi esse.

Vt dẽ Diuinatione,Est enim periculum,ne aut neglectis his rebus diuinis,impia fraude,aut susceptis,ciuili superstitione obligemur.Hoc in loco fraude,pro piaculo ponitur,& quasi pro crimine. Vlpia. de Ædilitio edicto,Capitalẽ fraudẽ admittere est tale aliquid delinquere,propter quod capite puniẽdus sit qui deliquit. Veteres enim fraudẽ pro pœna posuerũt.Fraus tamẽ sępe pro delicto ponitur & piaculo , vt ex superiore exẽplo apparet,vt apud Liuiũ: qui capitalem fraudem ausi , οἱ ἄξιόν τι ἔργον ἐργασάμενοι θανάτου τιμωρίας πεπλημμεκότες. A Pontifice autem hic dicit,vt Cicero de Oratore,Hæc cum Crassus dixisset,paruumper & ipse cõticuit,& a cæteris silẽtium fuit,id quod quidem ad cæteros pertinebat.Et Terent. Narratq; vt virgo integra etiam tum siet a se . αὐτοῦ ἕνεκα.

.f. Etiam hoc pacisci sustinuit) Sustinere interdũ audere & posse significat.Ouid. Nec iam suspẽdere fletũ Sustinet.Celsus,Et qui ample valetudinarios nutriũt.Et quia singulis summa cura cõsulere nõ sustinent, ad cõmunia istu cõfugiũt.Est enim sustinuit id quod vulgo dicũt,cor & animũ ad id inducere tandẽ potuit, & ei suppeditauit animus.Lucanus in.vii.Vt latię post se viuat pars maxima turbę Sustinuit dignos etiã tũ crẽdere votis Cęlicolas.Seneca, Non sustineo eã deserere cui dedi vitã.οὐκ ἂν ὑπομείναιμι. Demosth. ἐγὼ τὴν χώραν τὴν πρόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμεινα εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες ναῦς ἅμα τὸ κελεύσμενον ποιῆσαι. De Athenięnsibus loquens tempore belli Persici.

Sustinere. ὑπομένω.

.g. Obhęsit quasi ad Lotophagos) Id est,in patriã reuerti noluit,vt Vlyxis socii gustato lotho,ad naues & socios reuerti nolebãt. Lotophagorũ meminit Homerus lib.ix. Odyss.his verbis, τῷ δ' ὅστις λωτοῖο φάγοι μελιηδέα καρπόν, οὐκ ἔτ' ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἤθελεν οὐδὲ νέεσθαι. Quintil.libro.v.Neq; aliter amœnioribus locis desident,q̃ ii qui tradũtur a poetis gustu cuiusdam apud Lotophagos gramnis & Sirenum cantu deliniti,voluptatem salutι prætulisse.

Obhærere ad Lotophagos.

.h. Scripturum enim ad me pollicitus est.γράψειν vel ἐπιστελῶν ὑπέσχετο.Cic.in Verr.Quæ in iudicio dicturũ esse dicebat φάσκων ἔφη.Et in Acad.sine verbo substãtiuo.Quid me inquã censes ? Qui philosophiã profitẽtus sum populo exhibiturũ.Vbi illud me,non cũ exhibiturũ ũgitur,sed ad verbũ refertur, quod subintelligendũ relinquitur.Idem,Ea quæ tu pollicitus es dicturum.

Futurũ instituit modi.

.i. Inire rationẽ me non quire dictitabam) Non quire,pro nequire.Cic.dicere solet,vt de Natura Deorũ, Deũ tamẽ nihil agentẽ non queũt cogitare.Et in Ver.Coniectura assequi nõ queo.Plau. Si nõ quibo imperrare,cõsciscã letũ. Cic.in Finibus & alibi sępe.Et paulo post,Consciscẽdę a patria gentilibusq; absentiæ, Consciscere est statuere apud se & decernere,vt iscitum,vnde scitũ dictũ. Liuius.Quod Senatus po.Romani Quiritiũ cẽsuit,cõsensit,cõsciuit, vt bellũ cũ priscis Latinis fieret & reliqua. Alibi,Itaq; cõsentio cõsciscoque.Inde conscisciscere facinus.Idem,Oppidani conscientia scelerum facinus in se suosq; fœdum ac ferum cõsciuisse,ἐγνώκασι Bru.ad Cicer. Neq; incolumis fui Cęsare vsuo,nisi postq̃ illud conscisci facinus ἐμοὶ μετὰ τὸ ἔργον διαγιγνῶναι ἐγχείρημα, ἐμοὶ ἐπιφανὲς ἔργον ἔφθιν διαγνωσκὼς τὰνδραγάθημα.Simile est concipere scelus,& concipere cupiditatem Ciceroni in Verrem .

Non quire.

Consciscere. Sciscere. Scitum. Conscisciscere facinus. Concipere scelus &c.

.k. Noxa deniq;,vt aiũt,atq; nexu soluto) Noxa & interdũ noxia soluti dicũtur,qui ob noxam prius addicti,qui etiã noxę dediti dicebãtur,postea ea obligatione liberati sunt . Dictũ est in glos. de Contemptu, quid sit noxam admittere,& quid noxę deditus significet.Olim quũ mancipia vendebãt,solebãt promittere & cauere & furtis & noxiis esse solutũ.Quia noxia caput sequit̃,hoc est dominũ serui. Quare in emptorem actio transit serui nomine qui furtũ vel noxiam admisit . Paulus de Euict. Quia furtis noxiisq; solutus esset,seruũ venditor prẽstare debet venditionis tẽpore.Pomponius,Si emptor qui stipulatus sit furtis noxisq; solutũ esse,hęres extiterit is,cui seruus furtũ fecerit: incipit is ex stipulatu actionẽ habere.Inde illud Varronis in.ii.de Re Rust.In horũ autẽ seruorũ venditione solet accedere peculiũ aut si excipietur,stipulatio intercedere sanũ eũ esse,furtis noxiis solutũ. Nexus & nexũ quid sit in Annotationibus dixit Budęus. Nexu autẽ solutus est,qui cũ addictus esset creditoribus postea ære alieno dissoluto ipse nexi desiit. Budęus autẽ volens significare Longolũ omnibus numeris libertatis prædituꝫ esse,vt qui nec liberos nec cõiugem in patria haberet,nec munere aut magistratu aut alio auctoramento,id est salario publico obstrictus esset, noxa & nexu solutum esse dicit. οὐδὲ κλοιῶσιν ναυκοιμῶσιν, οὐδ' ὑφηνίαις οὐδ' ὅλως.

Noxa seu noxia soluti. Furtis & noxis solutus. Nexu solut⁹.

.l. Quasi sonticã causam haberet,tamẽ vadimoniũ obiit) Sõticã causam vt sonticũ morbũ dixit.Iulianus de re iudicata,Morbus sonticus inuitis litigatoribus ac iudice diẽ differt. Sonticus autẽ ita existimãdus est qui cuiꝰ rei agẽdę,impedimẽto est litigãti. Venulcius de Ædilitio edicto, Quoties morbus sonticus nominatur,eũ significari Cassius ait,qui noceat.Hoc autẽ vocabulũ in vadimoniis prẽcipue vsurpabatur, vt patet ex Gellio lib.vndeuicesimo vbi sonticũ morbũ dupliciter interpretatus est.

Sontica causa Sonticus morbus.

.m. Num etiã vasis nõcõclamatis? Id est nũquid ita abiit vt fallere amicos voluerit,ac se occulte prripere. Cęsar lib.iii.de bello ciuili,Scipio nostrorũ studiũ alacritatemq; pugnãdi cũ cognouisset,suspicatus fore,vt postero die aut inuitus dimicare cogeretur,aut magna cũ infamia in castris se continere,noctu neq; conclamatis quidẽ vasis flumen transiit.De iis hoc dicitur,qui hospite,vt aiũt,insalutato abeũt.Exercitu eñ castra moturo conclamari solet,vt vasa colligant. Alibi,Vasis militari more conclamatis,progressus milia .ii. Licuit manũ iniicere præsenti) Id est,hominem manu prehendere & proficiscenti obstare.de quo vere hoc copiose in Annotationibus dixit.Verbum est iuris. Ig tur licuit manus iniicere:ἔξεστιν ἅπτεσθαι τοῦ ἀπιόντος ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας, vel vt Herodotus καθάπτεσθαι.

Conclamata vasa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tu ſummo iure cum amico vterere? non puto,non ita te expertus ſum. [o]Vnde tibi frontem iuris huius vſurpandi,qui etiam ex æquo & bono,magnam partem remittere amicitiæ ac condonare aſſueueris? [p]Noli de tuo more decedere: vt in alienos mores immigres. Hactenus amici partes amicitiæq; benignæ numeros omneis impleuiſſe te palã ille cõteſtatur. Vide ne pulcherrimũ factũ,ne optime collocatã beneficentiam,dũ cumulare vis,euertas. Ægre tuliſti ſcilicet hominem tibi e manibus ereptum, in quo ornando omne tuũ ſtudium conſumq; deſtinaueras, Hunc cui omnia ſumma non tua ſęd ipſius cauſa cupiebas,fortuna tãq; e ſinu tuo aut gremio pignerata eſt, [q]non minus illum quidẽ vbiuis gẽtium in ære tuo futurum. In hoc quid tibi obſit,quid iure queri poſſit non video: niſi non gratuitum eſſe fateare quod homini pręſtitiſti: id quod ſi diceres ipſe,nemo tibi crederet. Qz ſi ſummo iure vti nunc inſtiteris, [r]tuumq; (vt ita dicam) inuſitata tibi frugalitate ſeruare:ad idq; actionem vt pro ſocio, ſic pro amico intendere,quæ nulla iure ciuili prodita eſt,(quę etiam ſi prodita eſſet ipſa, [s]in bonum vtiq; & æquum honeſtumq; conciperetur,iudiciumq; nõ vltra id haberet, q̃ quantum facere amicus commodo ſuo poſſet) [t]ſed ſi hac aut alia actione nunc vtare, non rei modo ipſa ſed etiam hominis perſecutoria,tãq; mancipii tui fuerit: vereor vt amicitiam hilariter & comiter ſuſceptã, parum officioſe tueri ac perferre videare. Caue per Deum diuosq;,qui obloqui geſtiunt: dictitare illi quidẽ hoc poſſint,te [u]tanq; ex ſyngrapha cum homine doctiſſimo tibiq; chariſſimo egiſſe ad operarum pręſtationẽ:quod a moribus tuis perq; eſt alienum. [x]Proinde hic me tibi conſultum amicitiæ ingeram,(me enim multis in rebus conſultorem tibi poſcis,quarum tu longe prudẽtior es) cenſeboq; & auctor ero vt pro ingenii tui candore litem hanc tu dirimas potius, iureq; tuo decedas,q̃ duriuſcule cum amico agendo [y]tota perſecutione cadas. Sua (vt dixi) huius iudicii formula eſt & peculiaris, vt ſi cuiuſquam: cuius controuerſia nõ modo ex decoro & honeſto diſceptabitur, ſed etiam diſceptatio in reum propenſa erit & prona. Quare ſi rem ad communiũ amicorum diſquiſitionem vocaris: aut res ſuapte ipſa ſponte (vt fit) ad iudicium hominũ delata deductáq; fuerit, id eſt ſi innoteſcere cœperit quam ob cauſam

Vñ tibi frõtĩ. Quo defectiue.

In frõte ſedes pudoris.

Vſurpare ius. Τὸ δίκαιον χρῆσθαι.

De ſuo more decedere.

Decedere inſtituto ſuo. Τοῦ προαιρέμ. ἀπίεσθαι.

Migrare ex ing. Redire ad ig. In ære eſſe. Quidem. γε δή.

.o. Vnde tibi frontem iuris huius vſurpandi) Oratio eſt defectiua. Iuuen. Vnde tibi frontẽ libertatẽq; parentis,Cũ facias pejora ſenex? Martial. Quo tibi decoctę nobile frigus aquę? Sic Hiaie.x. Quo mihi mutri tudinẽ victimarũ veſtrarũ? Dicit Dominus. Plenus ſum,id eſt quẽ ad vſum poſcere me putatis? In frontẽ ſedes eſt pudoris. Hic autẽ Budęus intelligi voluit,qua ratione,quo pacto frontẽ couſq; perfricabis, vt cum amico ſummo iure agere ſuſtineas? Vſurpare ius freqũs fuit locutio apud antiquos,vt alibi dictũ eſt. Liuius lib.vii.ſecũd.bel.Punici, Prætor non,exoletis vetuſtate Annaliũ exẽplis ſtare ius,ſed recẽtiſſimę cuiuſq; conſuetudinis vſu volebat, nec patrum nec auorũ memoria dialem quẽq; id ius vſurpaſſe,hoc eſt, eo iure eſſe vſum tãq; ſuo. Οὐκ ἀπώρητε ἐφάπτουτῷ τοῦ δικαίῳ χρησάμενος κατ' ἔτος ἑορτάν.

.p. Noli de tuo more decedere,vt in alienos mores immigres) Id eſt,mores mutare. Cic. in Ver. Nomen hoc indicant,tantas eſſe iniurias,vt multo maluerint de ſuo more decedere. q̃ de tuis moribus nõ decedere. Sic decedere inſtituto ſuo,apud Liuiũ: id eſt,aliter agere atq; ipſe ſolitus eſt. Τὸ προαιρέματος ἀπίεσθαι. Τῷ ἐνίτι δ' ἐνίματος ἀπίεσθαι τοῦ ἰδίου. Migrare ex ingenio ſuo plus eſt q̃ decedere de more ſuo. Quia qui migrat non habet animũ reuertendi. Sic redire ad ingeniũ eſt reuolui ad mores ſuos. Teren. in Adel. Si ſperat fore clam,rurſus ad ingenium redit.

.u. Non minus illum quidẽ vbiuis gentiũ in ære tuo futurũ. Cic. lib. xiii. Epiſt. Et me hercule ſic in animo ſemper habui te in meo ære eſſe,id eſt,in cenſu meo,hoc eſt,inter amicos meos vt alibi dictũ eſt. Quidem,autem coniũctio hoc loco congruit,vt apud Cic. in Bru. Dicebant pro ſe oratores,non illi quidẽ primi ſpes,ſed oratores tamen. Οὐχ οὗτοι γε δὴ πρωτεύοντες.

.t. Tuũq; inuſitata tibi frugalitate ſeruare) Suũ ſeruare eſt νομίζεσθαι τὸ ἑαυτῷ δίκαιον. Id eſt auferre q̃d ſuũ ſit. quod nihil deperdere eſt. Verbũ eſt Iuriſconſultis vſitatũ. vt alibi dictũ eſt. Frugi homo eſt,qui adminiſtrandę rei Oeconomicę & familiaris peritus eſt. ὁ ἀκριβῶς διαπονούμενος, ἀκριβὴς τὰ περὶ τὴν οἰκονομίαν, ὁ εὐσταλὴς καὶ λιτός, ὁ φειδόμενος. Varie enim a Græcis appellatur. Dici etiã poteſt, ὁ φρονίμως οἰκονομίας καταρξάμενος. Quod autẽ ſequit: Ad idq; actionẽ vt pro ſocio, ſic pro amico intẽdere: nomen eſt actionis pro ſocio,qua ſocius ſocio bonam fidem agnoſcere in commune cogitur.

.s. In bonũ vtiq; & æquũ honeſtũq; cõciperetur) Papinianus de Sepul. violato. Dixi eũ recte ea actione experiri qę in bonũ & æquũ cõcepta eſt. Id eſt,qua actione qui experitur,ita intẽdere petitionẽ poteſt, vt nõ vltra petat,q̃ quod pręſtari & æquũ & bonũ eſt. De quo verbo alibi dictũ eſt. In bonũ igitur & honeſtũ cõciperetur,id eſt, ἐπὶ τῷ ἐπιεικεῖ τε καὶ τῷ καλῷ τόδε τὸ ἔγκλημα ἂν γένεσθαι. Iudiciũq; non vltra id haberet, q̃ quantũ facere amicus poſſet. Id eſt,q̃ quantũ amico poſſet etiicere cõmode. Facere enim iudicatũ, eſt qd iudex pronũciauit,ſoluere: vt alibi dictũ eſt. Hic autẽ alludit ad ambiguã faciẽdi ſignificationem. Vlpia. de re iudicata. Sunt qui in id quod facere poſſunt conueniũntur,& quidem ſunt ii fere qui pro ſocio conueniũntur. Sociam autem omniũ bonorum accipimus.

.t. Sed ſi hac aut alia actione nunc vtare,non rei modo ipſa,ſed etiã hominis perſecutoria,tãq; mancipii tui fuerit) Perſequi eſt agere & experiri ad ius ſuũ obtinẽdũ. Et perſecutio eſt actio,licet Vlpianus dicat perſecutiones eſſe extraordinarias, vt fideicommiſſorũ,in tractatu de verborũ ſignificatione. Idem enim alibi: Hoc verbũ, inqt, debuit,oẽm omnino actionẽ cõprehẽdere: intelligitur,ſiue ciuilis,ſiue honoraria,ſiue fidei cõmiſſaria fuit perſecutio. Perſequi in hoc ſignificatu,grẽce ἐπεξιέναι dicitur,vt opinor,apud Oratores. Nã in Pandectarũ cõpẽdio ἐκδικεῖν appellatur. Actiones autẽ quędã rei perſecutorię ſunt,& quędã in perſonã,& quędã pœnales,vt inqt Iuſtinianus in titulo de Actionib⁹. Rei perſequẽdę cauſa cõparatę ſunt actiones,quę in rẽ appellãtur,quibus. ſrẽ aliquã vt noſtrã vindicamus. Hic igit,ſi egeris actione pro amico, nõ tãẽ vt rẽ tuã ſernes,ſed etiã vt amicũ,videberis hominẽ ſic vindicare vt nõ liberũ,tãq; in dominiũ tuũ quodãmodo trãſierit: id eſt videbere herili auctoritate & iure cũ amico agere. Mancipiũ hic non κτῆμα & ἀνδράποδον hoc eſt ſeruũ, ſed κτῆσιν id eſt dominiũ iuſq; poſſidẽdi ſignificat, vt ex Annotationibus Budæi intelligere quiuis poteſt. Qd autẽ poſt parenthęſim ſubiiſcit. Sed ſi hac aut alia actiõe. Ofo eſt mutat, vt fieri ſępe ſoleat, poſt lõgiuſculã parẽthęſim. Exordiũ eñ eſt quaſi nouę ſentẽtię: cuius rei multa ſunt apud Cic. exẽpla. vt pro Mil. Vtinã dii immortales feciſſent (pace tua patria dixerim, metuo eñ ne ſceleratę dicã in te,qd pro Milone dicã pie) Vtinã P. Clodius nõ modo viueret,ſed etiã Prętor, Conſul, Dictator eſſet. Et in quarto Tuſc. Quando autem & aliis locis de virtute diximus,& ſępe dicendum erit (pleraſq; eñ quęſtiones,quæ ad vitam moresq; pertinent,a virtutis fonte ducunt) quando igitur virtus eſt affectio cõueniens q; &c.

.u. Tãq; ex ſyngrapha cũ homine tibi chariſſ. egiſſe ad operarũ pręſtationẽ) Trãſlatio eſt ab operis libertis impoſitis in manumiſſione. Vlpi. de operis libertorũ, Fabriles operę cęteręq; quæ quaſi in pecunię præſtationẽ cõſiſtũt,ad hęredem extraneũ tranſeunt: Officiales vero non tranſeunt. Idem, Libertus qui poſt indictionem operarũ impeditur,quo minus operas pręſtet,non tenetur.

.x. Proinde hic me tibi conſultum amicitiæ ingeram,me enim multis in rebus conſultorẽ tibi poſcis) Conſultus eſt βέλτιστος, id eſt interpres & reſponſitare ſolitus. Quintil. in. vii. Scripti & voluntatis frequentiſſima inter conſultos quęſtio eſt. Conſultus igitur amicitiæ eſt prudens iuris ſodalitii & ad amicitiã pertinentis. Cic. pro Cecinna,de Caio Aquilio,Qui ita iuſtus & bonus vir eſt,vt natura non diſciplina cõſultus eſſe videatur. Conſultũ pro prudenti & iuris æquitatiſq; perito,accepit. Sic conſultiſſimũ rectorem nãuis,qui omnia cõplexu ſuo cohercet, natura nõ artificioſa ſolũ,ſed plane artifex ab eodẽ Zenone dicitur Columel. dixit. Conſultor eſt qui conſulitur,quaſi conſultus. Idem Cicero in. ii. de Nat. Deorũ. Ipſius vero conſultrix & prouida vtilitatũ omniũ. Conſultricẽ quaſi conſultã dicit & prudentẽ. Varro de Re ruſt. Opi conſultrix & prouida vtilitatũ omniũ. Conſultricẽ quaſi conſultã dicit & prudentẽ. Varro de Re ruſt. Opinor,inquã,nõ ſolũ qđ dicitur malũ conſiliũ conſultori eſſe peſſimũ,ſed etiã bouũ conſiliũ ei qui conſulit,& qui conſulitur bonũ habendũ. Hoc in loco conſultor vter ſit qui conſulit an qui conſulitur,ex Heſiodi lib. primo in Ergis intelligẽdũ datur. Vnde illud ſumptũ eſt prouerbiũ. Κακὸν βέλτιστον τῷ βέλτιον ἐνθάκαδε. Gellius etiã lib. iiii. huius prouerbii apud Romanos peruulgati rationẽ atq; exẽplũ tradidit. Eſt ergo Conſultor βέλτιστος, vt Cice. conſultriem naturam dixit. quaſi ſolertem βελτιόκλω, τοῦ νοκλω.

.y. Quod ſequitur, Litem hãc tu dirimas, ſignificat, Litem hãc diſſoluas aut decidas, vt Dirimere cõtrouerſiã Cic. in. iii. de Offic. Quo magis redimendos Calliphonem & Dinomachũ iudico, qui ſe dirempturos controuerſiã putauerũt, ſi cũ honeſtum voluiſſent tãq; cũ homine pecudem copulauiſſent. Id eſt ad concordiã inter ſe contendẽtes philoſophos adducturum, hoc eſt, διαλύσῃ, διακόψειν, διείξῃν τὴν ἀγῶνα ἢ πῶς ἀμφισβήτησιν ὥουν.

.y. Tota perſecutione cadas) Sic dicitur, vt cauſa cadere, id eſt in lite in iudicium deducta vinci. Cicer. ad Trebatium, Quod ſi ſcribere oblit⁹ es minus multi iam te aduocato cauſa cadent. De quo verbo in Annotationibus dictum eſt. Sequitur. Sua (vt dixi) huius iudicii formula eſt & peculiaris, id eſt huius actionis pro ſocio & amico propria eſt formula, vt paulo ſuperius diximus, hoc eſt in æquum honeſtumq; cõcepta. Plin. lib. xxii. Decet & Erythraonas ſuus nitor abſolutaq; nigritia. Cic. de Offic. Quæ contemplãtes expendere oportet, quid quiſq; habeat ſui, eademq; moderari: nec velle experiri, q̃ ſe alterna deceãt. Id enim maxime quęq; decet quod eſt ſuum cuiuſq; maxime.

Suũ ſeruare. νομίζεσθαι τὸ ἑαυτῷ δίκαιον

Frugi.

Actio p ſocio

Cõcipe actionẽ in bonũ. Æquũ & bonum.

Facere iudicatum.

Perſequi. Perſecutio. Debere. ἐπεξιέναι, ἐκδικεῖν. Perſecutoriæ actiones.

Mancipiũ. κτῆμα. ἀνδράποδον κτῆσιν.

Oratiõis mutatio poſt parenthęſim.

Operarum pręſtatio.

Conſultus. βέλτιστος.

Conſultor. Conſultrix natura. Conſultor. βελτιόκλω. βελτιόκλω. Dirimere litẽ Diri. ſocietatẽ Dirim. cõtro.

διαλύσῃ. διακόψειν. διείξῃν. Cadere perſecutione. Cauſa cadere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

inter vos animí quædã offensio interceſſerit: vereor ne vt egregium te ſemper eius aliorũq; amicũ gnauũq; eſſe docuiſti, ſic viciſſitudinis amicitiæ repoſcitor fuiſſe videare:id quod exprobrationis beneficii vt pars ſit neceſſe eſt. Iam cum hoc ferat ius ratioq; amicitię (quod tu minime ignoras, qui id ſępe ius amicis commodando vſurpes) amicorum vt commodis nõ minus q̃ noſtris ſeruiamus: cur tandem ægreferas vſu atque conuictu hominis amici te fraudari, quem eam ad ſpem fouere ornareque ſtatueras, potius quàm rationem habeas aduentantis eius fortunæ: conſiliumque & propoſitum eius adiuues ac confirmes, feſtaque gratulatione erigas: quod certa ipſe aut pene explorata ſpe ſuſcepiſſe creditur? Depone tute pauliſper memoriam iucundi fructus amicitię, quem tibi ereptum eſſe doles: & ob oculos tuos ſiſte animum hominis honeſta cupiditate flagrantis illuſtrandi ſui nominis, ad prędmiaque inſtãtia erecti, ſtudii incredibilis, laborisque multos iam annos exhauſti ingenio excolendo, quod prędtantiſſimũ natura ſortitus eſt. Tũ mature ſtatue num illegestientẽ animũ, doctrinęq; cõſcientia fidentẽ, coercere debuerit, [a] in ordinẽq; cogere trãſlatitię vitę in patria propoſitę: potius q̃ ſpei indulgere, quę in Vrbe illuſtriſſima, in parte mũdi celeberrima, in natione clariſſima literarum cognitione & doctrina, vltro deferebatur. Neq; vero obtrectare eius conſilio quiſq; merito poteſt vt temerario & incõſtanti, quẽcũq; ipſe exitum rei habiturus ſit. Vrbe Roma profectus in Galliam vt promiſerat, venit: conſilii, propoſitique certus: ab amicis redeundi veniam, [a] quaſique peregrinationem liberam vt poſtularet. Si quod petiit a te non impetrauit bona venia, tamẽ fide exoluta, nec quidem ſentẽtia. honeſte ſe exauctorauit. A te diſcedens in Marliani mẽũ venit, cum egregio iuuene doctoque Bartolino Florentino Cœnobiarcha Aſpinate, cum quo & de te multa tuiſque in ſe officiis & benignitate inuitandi, montano. Cũque de te multa tuiſque in ſe officiis & benignitate inuitandi, grata quidem ille & facunda commemoratione dixiſſet, id a me contẽdere cœpit vt apud te cauſam ſuam defenſitarem, cui omniũ maxime amicorum purgatum ſe volebat. Ibi cum ego rurſus labefactare conſtantiam eius tentarem: vt ſenſi actum me (vt dicitur) agere, non vltra odioſus eſſe volui. [b] Feci etiam de induſtria vt oſtenderem haud ægre adduci me poſſe, vt conſilium eius non abſonum a ratione temporis eſſe exiſtimarem. Quid ni enim id facerem, qui viderem animi eius alacritatem non ſine numine erectam, tanta fiducia freta, [c] vt id velut pignus eſſe ducerem manentis eum honoris luculenti? præſertim cum tanta inertia, inſcitia, neglectus honeſtarum diſciplinarum elegantięque literarum mentibus eorum obrepſiſſet qui auctoritate atque opibus valent [d] in rerum actu ſummo quorundam etiam animis, qui videri volunt doctrinæ arbitri & cenſores, proteruus liuor & ſceleſtus vſqueadeo inceſſiſſet, vt pene incubuiſſe viderentur, [e] operámque inuicem condixiſſe ad ſummouendos e comitatu principali homines qui hoc nomine inclaruiſſent. Noſti erñ in egregia Principis ingenioſiſſimi voluntate, in plauſu nobilitatis, in veneratione populi, valuiſſe tamen paucorum improbitatem ad opprimẽdam cito famam ſplendidæ inclytæque doctrinæ nonnullorum hominũ: quorũ nomina ſuapte ipſa cõmendatione [f] in Regiam inſinuarant ſine ſuffragatore. Exploſa igitur e cõuẽtu primorũ procerũq; literarũ bonarũ exiſtimatione, deturbata & exacta

e ſubſelliis curiarum, e tribunalibus, e ſelectis conſeſſibus eloquẽtia, qua ille maxime eminere poteſt, ſeſeq; cõmẽdare, quid ei ſperandũ erat a beneficẽtia publica? Nouerat (crede mihi) nouerat (inquã) ac probe æſtimarat iſtorũ hominũ mores, qui tantũ deceſſurũ auctoritati ſuę putãt atq; opinioni. quãta erit olim lautioris doctrinæ politioriſq; opinio, ſiq maiore quodã fato ad rerũ actũ euadãt aliquãdo, q̃ cornicũ (quod aiũt) oculos cõfigere & audeant & poſſint. Hęc fere ſunt quibus animaduerſis cauſam nõ eſſe duxi cũ homine contẽdẽdi,

[a] In ordinemq; cogere tranſlatitiæ vitæ in patria propoſitę) Hoc eſt, ita cohibere animi fiduciam effingere ſibi fortunã cupientis vt in claſſe ſua acquieſceret, atq; vt vnus quiuis vitã agere apud nos pulchrũ ſibi eſſe duceret. Cogere in ordinem eſt inter plebeios adnumerare, hoc eſt ἐγκρίνειν τῆς τυχόσιν. ἐγκαταλέγειν τῆς πλοῖς. Et ἔγκριτος, in ordinẽ reductus hoc eſt vnus e pluribus εἷς τῶν πολλῶν. Priſcianus tamen ἐκκλίτον πτῶσιν a Græcis dici ſcripſit, id quod latine, in ordinem redigere vocant. Dicitur & τοῖς τυχοῦσιν ὑποτεταγμένοι in ordinem coacti. Contra πρόκριτοι & ἔκκριτοι eximii.

[a] Quaſique peregrinationem liberam vt poſtularet) Sic peregrinationem liberam dixit, vt libera legatio dicitur, quæ priuatæ rei cauſa mandatur, vt ipſe Budæus in alteris Annotationibus docuit. Dec. Brutus ad M. Brutum & Caſſium, Placitum eſt mihi vt poſtularem liberam ligationem mihi reliquiſq; noſtris, vt aliqua cauſa proficiſcendi honeſta quæreretur. Libera legatio eſt ἀνυπεύθυνος, ἀπρόσκλητος καὶ ἀπρόσκοπος, quaſi nullo tempore vel loco circũſcripta, nullis rationibus reddendis obnoxia.

[b] Feci etiam de induſtria vt oſtenderem) Id eſt conſulto inſuper oſtendi me haud ægre adduci poſſe. Qui modus loquendi Ciceroni prope peculiaris eſt propter frequentem vſum, vt pro Cluen. Hoc loco faciendum mihi iudices eſt, vt vobis illa quibus Albius condemnatus eſt crimina exponam. Idem alibi, Q. d gladiatores faciunt vt honeſte decumbant, & nos faciamus. Quintil. in Præfatione quarti libri, Nemo miratur poetas maximos ſæpe feciſſe, vt initiis operum ſuorum muſas inuocarent.

[c] Vt id velut pignus eſſe ducerem manentis eum honoris) Id eſt ſignum certum & veluti fidem datã a prouidentia honoratioris cuiuſdam fortunæ, qua ille ornandus erat tandem. ἀσφάλισμα. Curtius lib. viii. Grates ago habeoque non ſolum ea nomine, q̃ hodie ſalutem meam veſtræ præponitis, ſed q̃ a prioribus belli nullum erga me beneuolẽtię pignus atque indicium omiſiſtis. Tacitus lib. xix. Sedem Iouis maximi, auſpicato a maioribus pignus imperii conditam, furore principum excindi, hoc eſt, πίστιν τοῦ κράτους ἀφαιρεῖσθαι. Sic Cicer. in Philip. xii. Feſtinat animus vt q̃primum pignus illud libertatis Populi Romani D. Brutum aſpicere poſſim. ἐφῶ ἐκεῖνο αὐτίκα δὴ μᾶλλα ἰδεῖν, ὃ δὴ ἐλευθερίας πίστιν ἔχειν. vel ἐᾶν ἰδεῖν ὃ δὴ ἐλευθερίας ἐχέγγυον ἀσφάλισμα. At in Philip. xiii. Magnis & multis pignoribus Lepidum reſp. obligatum tenet. Pignora quaſi ὑπέχυρα dixit, hoc eſt, fiducias retinacula tranſlatione a fœneratoribus ducta. Rurſus cum ibidem vitam, bona, fortunasq; pignora ſuturiæ appellat, ſignificat, διότι τὰ ἐγκεχυρασμένα τῇ τύχῃ ὑπόχρεω κτήματα. hoc eſt tanq̃ pignori oppoſitas fortunæ, quę fortuna pignerari ſemper poteſt.

[d] In rerum actu ſummo) Summũ actum rerum, vocat primam reipublicæ adminiſtrationem, ſummã in aula potentiam atque auctoritatem. Actus eſt hiſtrionum, actus eſt inſtitoris in cap. pri. de Inſtitoria actione in Pandectis. Actus eſt diſpenſatoris. Paulus, Diſpenſatori qui ab actu ignorante debitore remotus eſt, tacite ſoluitur. Actus etiam eſt procuratoris publici, & actor is appellatur in tract. Quod cuiuſque vniuerſitatis nomine, in iiſdem Pand. Tranq. xxx. amplius dies, qui honorariis ludis occupabantur, actui rerum accommodauit & Plinius idem in Epiſt.

[e] Operamq; inuicem condixiſſe, ad ſummouendos e comitatu homines) Id eſt, ex cõpacto operam dare certatim. Condicere eſt duorum aut plurium inuicem denunciantium aliquid, quod συγκροτεῖν græce dicitur, vt alio loco diximus. Iuſtinus, Ptolemæus & Caſſander & cæteri factionis eius duces, cum carpi ſe ſingulos ab Antigono viderent, per epiſtolas inuicem ſe confirmantes, locum tempusque coeundi condicunt σωτίθεντα. Interdum condicere vnius eſt vt condicere cœnam, de quo alibi diximus. & apud Plin. in Præfatione. Quũ hanc operũ condicerem, non eras in hoc albo. ὅτε ἐπαγγελαίμιλλῶ τινὶ τῶν ἀγῶνα τιθὲ τῶν ἐργασίαν.

[f] In regiam inſinuarant) Inſinuare in aulam eſt in ſinum atque in Aulæ penetralia ingredi. Sed interdum cum accuſ. dicitur, vt apud Cic. in Lælio, Callidus ille & occultus aſſentator, ne ſe inſinuet ſtudioſe cauendum eſt. μὴ παρεισάγῃ. Et in Tuſcul. Et ſi Zeno aduena quidam & ignobilis verborum opifex, aſſimulare ſe in antiquam philoſophiam videtur. ἐγκολπίζει vel ἐγκαρδιοῦται ἑαυτὸν ἔοικεν. Aliquando ſine accuſatiuo, vbi tamen ſubintelligi videtur, vt in multis verbis, vt obire mortem, & obire abſolute, defungi vita, & defungi abſolute. Idem, His muneribus, tãdem inſinuauit in familiaritatem Prætoris. Et in ſecund. de Orat. Deinde vt in iis locis quos proponam peruoluatur animus, vt penitus inſinuet ſe in cauſam, vt ſit cura & cogitatione intentus, diligentia eſt. Id eſt, vt interiora cauſæ perſpiciat perno-

Cogere in ordinem. ἐγκρίνειν τοῖς πολλοῖς. ἐγκαταλέγειν. ἔγκριτος. εἷς τῶν πολλῶν οἱ τυχόντες. πρόκριτοι. ἔκκριτοι. Eximii.
Libera pegri. Libera legatio ἀνυπεύθυνος. ἀπρόσκλητος. ἀπρόσκοπος.
Facere vt &c.
Pignus. ἀσφάλισμα
Pignᵒ impii. πίστις. τὸ πίστον. ἐχέγγυον. ἀσφάλισμα ὑπέχυρα.
Actus ſummus rerum.
Actor.
Condicere. συγκροτεῖν. σωτίθεσθαι. ἐπαγγέλλειν.
Inſinuare. παρεισάγειν. ἐγκολπίζειν. ἐγκαρδιοῦσθαι.
Obire. Defungi. πίστις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[g]qui consilii sui rationem subduxisse in summam cõsectãdæ claritatis nominis præ se ferebat, famęq; propagandę ingenii facultatibus, in officinis perpoliti claris elegantia. Etenim quotus quisq; faceret dũtaxat prudentia iudicioq; præditorum, vt cuius rei gratia tot loca peragrasset, tot sibi labores ærumnásq; iniunxisset, quã rem deniq; omnibus anteponeret, eiusce rei fructũ intereos homines percepturum se speraret: apud quos friget eius gratia, quantũ quidem pertinet ad honores adipiscendos? Non nescius erat quosdam nullis nec industrię nec necessitudinũ adminiculis erigere sese, nulla sui, nulla meritorũ fiducia stare potuisse aduersus cęcam istorũ obtrectationem, qui literas ipsi bonas earũq; peritia nobiles [h]interdũ palam laudant more fascinantiũ. Eum autẽ cũ scirem nulli magis q̃ tibi optasse consilium suũ vt approbaret: ea de re tecum antea verba feci, quo tibi persuaderem Longolium nec inofficiose de te, nec de se ipsum inconsulte hoc facto statuisse. In quo cum parum profecisse me arbitrarer, consilium cepi literis id internunciis tentandi quod præsenti coràm non processerat. Nam id ei discedẽti facturum esse, postea etiã epistola perfecturi recepi. Q̃ benigne vero secũ præsente, absente, domi, peregreq; egeris, q̃ egregie ac prolixe de studiis suis meritus sis, [i]contestatione edita ingenue professurum esse comperi, quam mox (vt spero) videbimus Venetiis informatam. Proinde nisi his meis monitis auscultare tibi imperaueris, quod præsenti non luisti, denuncio tibi periculum & simultatem. A quo tandem inquis? Nempe ab eo periculum, ne te alienatum semel a se ipse suspicetur [k]aliumq; calculum parem eiusdẽq; candoris substituendum censeat rationibus suis, quo iacturam sarciat, amicitiam deniq; dissuat solidis officiis contractã, obseruantiãq; exuat, qua te semper & merito tuo prosecutus est. A me vero tandem simultatem & expostulationem præsentẽ. Qui cũ in tui obseruãtia atq; amore æmulum Longolium haberem, cernã me ita fastidiri: vt desideriũ æmuli mei ferre nõ queas: cui ob antiquitatem saltem nedum assiduam operã auteponendus fui. Quẽ cũ abs entẽ ipsum tantopere requiras, satis est argumenti quo loco habiturus me fueris si eũ tibi habere sodalem licuisset. ' Ita quem antè non pœnitebat quãtũ istius amicitiæ cultu auctoritatẽ meã auxissem, nũc propè est vt perpudeat me [m]in secundam classem amicorum a te esse contributum. Quod parum acutum [n]me hominem non vidisse discrucior animi, qui mystica tecum necessitudine cõtracta in initiali genitura infantuli mei Ludouici, trabali clauo fixisse amorẽ nostrũ sperabã. Vertũ ne isto fastidio mei magnopere tibi ludos facias, veniam tẽpus spero quo mihi possim opinionis tãtũ apud te auctoritatisq; asserere & arrogare, quantũ propensiore Longolii charitate decedebat atq; derogabatur. Quem enim iam habere potes, quẽ mihi anteponas? nisi si Easmũ extenuũ tibi amicum epistolis crebris amplexari institeris, quicũ certare iam non ausim. Qui si forte huc migrarit, eũq; exosculari in animũ induxeris, isq; se tibi dedat, fatebor [o]hanc rem mihi ad incitos rediisse vt fuit in Prouerbio. Vertũ id fortasse melius in præsenti videro, aliũ inuenero facile quẽ in oculis tuis colam, cui me vendite, cui vel supparasiter in hac ætate, potius q̃ inultus abeã. Quin & ipsum Erasmũ confirmatũ mihi amicum exorare potero, mihi vt in hoc subseruiat officiose atq; amice. Nã si aduẽtu suo ab omnibus optato luminibus meis

g. Qui consilij sui rationem subduxisse in summam consectandæ claritatis nominis præ se ferebat.) Summa est quę e multis singulis colligitur, κεφάλαιον a Græcis dicitur. vt Isocrates, κεφάλαιον δὲ τοῦτ' ἐστὶ μυρίων. Summa autem eorum quę dicta sunt. Summa etiam est caput cuiusq; rei aut incœpti, vt κεφάλαιον τοῦ λόγου caput & cardo, & summa quæstio, & firmamentum. Summa ergo est, τὸ σύμπαν quo singula referuntur. Quintil. libro primo, Maiora tamen aliqua discet puer eo ipso anno quo minora didicisset. Hoc per singulos annos prorogatum in summam proficit, id est eam dicendi facultatem, quam adolescẽti aut iuueni comparare volumus, & ad eum finem quem animo destinauimus. Sic paulo infertus, An Philippus Macedonum rex Alexandro filio suo prima literarum elementa tradi ab Aristotele summo eius ætatis Philosopho voluisset: aut ille suscepisset hoc officium, si non studiorum initia a perfectissimo quoq; optime tractari, & pertinere ad summam credidisset? Ad summam doctrinæ & eruditionis intelligẽ, quam filio destinauerat esse quęrendam literatum studio. Singula enim documenta eo referuntur. Budęus autem alludit & ad summam collectæ rationis, & ad summam instituti & propositi Longoliani qui consilij sui rationem subduxisse in summam consectandæ claritatis nominis præ se ferebat. ὅσπερ οὕτως συλλογιζόμενος ἔφασκεν, ὡς διώξων παρὰ λαμπρὸν φῶς εὐδοξίας, καὶ τὸ εὐδοκιμεῖν τῷ ὄντι μετὰ πολλῆς εἰσαῦθις ἀγαθῶν.

Summa. κεφάλαιον. τὸ σύμπαν.

h. Interdum palam laudant more fascinantium.) Id est ita maleuole atq; liuide laudant, vt noceant, nõ prosint. Plin. libro septimo, In eadem Africa familias quasdam effascinantium Isigonus & Memphodorus tradunt. Quarum laudatione interemt probata, arescant arbores, emoriantur infantes. Fascinare enim est etiam inuidere, atq; oculis improbis iniquisq; intueri, hoc est βασκαίνειν.

Laudare more fascinantiũ. Fascinare. βασκαίνειν.

i. Contestatione edita.) Contestari est testari, id est testes palam ciere Cicero in Verr. Deos hominesq; contestatus. Testatum etiam Cicero appellat, quod literis mandatum est: idem sępenumero consignatum etiã dicit, vt de Diuinatione, Quem enim non mouerat clarissimis monumentis testata consignataq; auctoritas? Quod pro Flacco contestatum dixit, Contestatione edita igitur, id est libro aliquo edito in quo beneficia amici agniturus est palamq; testaturus. Informatam autem dicit, formis æneis exaratam.

Contestari. Testatum. Consignatũ. Conteitatum Informatum.

k. Aliumq; calculum parem eiusdemq; candoris.) Calculum pro homine posuit, eiusdem probitatis. Calculos enim ducimus in ratione ineunda: & subducimus, cum summam colligimus. Loquitur enim de ratione ad nomina facienda instituta, non vt fœneratores solẽt, qui locupletia nomina copioliaq; conficiuntur, sed vt viri boni & studiosi, qui proba nomina candidaq; exquirunt quibus emerendis rationes suas impleant, expensaq; ferant aut accepta referant, prout ius amicitiæ poscit, & rerum, temporum facultatumq; ratio tulit. Qui autem hæc & huiusce modi alia plane intelligere velit, meminisse semper oportet, susceptę in quaq; sententia translationis. Solet enim Budæus semel susceptam eo perferre quo pertinere potest, si sequacem naturam ductilemq; materiam nactus sit. Cuius instituti Cicero Latinisparens fuit. Hic autem Budæus cum Ruzæo iocatur, quasi gaudeat ipse æmulum e medio facessisse.

Calculus. Subducere calcu. Translatio semel suscepta pferenda est.

l. Ita quem ante non pœnitebat, quantum istius amicitię cultu, auctoritatem meam auxissem. Id est ita ęs, vt cum antehac amplum mihi esse ducerem inter amicos tuos censeri, nunc prope pudendam mihi istam sortem esse putem, cum in secundam iam notam amicorum me retuleris. ὥστε ὁ μέγα πρότερον ἐπὶ σοί, οὐ νῦν ἐστὶ τῇ φιλίᾳ θεραπεύων διετέλεσα, οὕτω φῆσαι μοι εἰς ἀξίωσιν ἐπιδόναι, τῶν ἀισχύνομαι &c. Cicero de Orat. de orationibus suis loquens, Quę qualiacunq; sunt in me (me enim non pœnitet quanta sint) sed apparent in orationibus de figuris loquens. Et de Offic. Tandiu autem velle debebis quoad te quantum proficias non pœnitebit. Et pro Planc. Vide q̃ me verbi tui pœniteret, id est q̃ mihi hoc tuum verbum non satisfacit. Ipse ad Atticum libro septimo, Vtraq; significatione vno loco vsus est. Nam & illum furoris, hunc nostrum copiarum suppœnitet. de Pompeio & Cęsare loquens. Pompeius, inquit, intelligit copias suas paulo exiliores esse, quare pacis conditiones nequaq̃ repudiaturus est.

Pœnitere. Suppœnitere

m. In secundam classem amicorum a te esse contributum.) Id est attributum, ascriptum. Plin. libro tertio de citeriore Hispania loquens, Accedunt insulę, quarum mentione sepositа præter ciuitates contributas aliis, prouincia ipsa. ccxciij. continet oppida. Id est, προσπεταγμένας, προσκεκριμένας προσνενεμημένας &c. Dicitur hoc etiam attribuo. Vnde attributa pecunia. De qua dictione in Annotationibus dictum est, ἀπεπταγμένα χρήματα.

Contribuere. προσάπτειν. προσάπτειν. προσνέμειν. Attribuere.

n. Discrucior animi) Discrucior animi pro animo dicitur more antiquo. Plaut. Discrucior animi, quia ab domo abeãdum est mihi. Idem in Epidico, Desipiebam mentis cum illas scriptas mittebam tibi. Cic. in Tuscul. lib. iiij. Cui miserię proximus est is, qui appropinquans aliquod malũ metuit. exanimatusq; pendet animi. Diomed. Discrucior, inquit, animi, animũ & animo, vt erect⁹ sum animũ & animi: diues agrorũ & agris. Liuius de Mãlio, Nimius animi. Idem, Tot populos inter spem metũq; suspensos animi habetis. Idem, Multos sibi mœstiores & abiectiores animi visos. μᾶλλον δὲ φρόνημα καταβεβλημένους.

Discrucior animi. Desipere mẽtis. Pẽdere animi. Nimis animi. Suspensus animi. Abiectus animi. Ad incitos redire. Inciti. Incitæ.

o. Fatebor rem hãc mihi ad incitos rediisse.) Plaut. in Pœnulo, Tace modo, p fecto ad incitas lenonẽ redigẽ, si eas abduxerit: quin potius disperibit faxo q̃ vnã calcẽ ciuerit. Alludere videt ad calculos ciẽdos. Et in Trinũ. Hem nũc hic cuius est ager, vt ad incitas redactus? Isidorus lib. xviij. Calculi, inquit, partim ordine mouẽtur, partim vage: qui vero moueri omnino nõ possunt, inciti dicuntur, vnde & egẽtes homines inciti vocantur, quibus spes vltra procedendi non est. Hac de causa dicebat Budęus ad incitos genere masculino dici posse. Nonius tamẽ ad incitas legit. Fortasse incitæ lineę dictę sunt, vnde cieri calculi non poterant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

officere proterue ſtatuerit: primum id erit (vt opinor) vt è medio faceſſam: deinde vt eminus [a]intemperias ipſi cieam magiſtrales: quibus iam ipſis cum vix par eſſe poſſit, ſi in præſidia ipſe calumniæ tranſiero: eorúmque auxiliis centuriisq; cauillantium me adiunxero, quid futurum deinde cenſes? quas illis copias acceſſuras, ſi commentatiunculas nouas ſuccenturiauero? quantam porro impreſſionem me facturum in eius commentarios agmine impudentiæ toto (vt aiunt) organo inſtructæ & accinctæ? Verum (vt iocos iam deſinam) nuper ipſe Eraſmus ad me ſcripſit, ſed in tumultu: aiebatq; ſe magnopere vereri ne tu cum Deloino noſtro ſibi infenſus eſſes: orauitq; vt ſe purgarem de ſcribendi neglectu. Turbulentis negociis implicatus, animum (vt arbitror) parũ habet liberum: officiisq; non neceſſariis minime feriatum. Nam & ipſe nũc ad me rarius q̃ ſolebat. Enimuero amice maxime (vt ad ſeria de Longolio redeã) videtur mihi tuus ille amicus, non modo ingenio præſtanti, ſed etiã genio quodam excelſo prædítus & ornatus, in primisq; gratioſo: cuius velut numinis inſtinctu agitur in hanc illamq; nationem, libero & patenti vltro citroq; commeatu. In quibus quaſi expeditionibus neſcias Palladis ne auſpiciis, an hoſpitalis Iouis potius Gratiarúmq; rapiatur. vſqueadeo Longolii nomen non doctrina trũ eximia: ſed amicitiis etiam illuſtribus nobilitari videmus. Id quod certe non procederet [b]niſi ingenium geniumq; huiuſcemodi circũferret, veluti diploma quoddam tuti pacatiq; commeatus atq; etiam feſtiui, à Fortuna & Gratiis mutuatus. Hunc curſum eius hactenus inoffenſum morari ſi perrexeris: non tam amicitiæ ius colere q̃ commoda amicitiæ conſectari videbere: [c]qui hominem à te bona ex parte productum, obſeruantiſſimum tui, [d]in medio ſpatio inſiſtere cauſa tua poſtules. plaudenteisq; deſtituere: depoſita ſpe atq; etiam abiecta ad metam palmarem perueniendi. Quanto igitur ſatius eſt, erectis eius ſpiritibus indulgere? qui ſimulatq; palmam adeptus fuerit, quo eſt in te animo grato ac pene deuoto, primitias honoris in manu tua ponet: quem in primis dignum eſſe arbitratur quicum lætitiam decúsq; communicet incrementorum ſuorum. Equidem ætati meæ hominem ſuccreſcentem, mollioráque omnia ac procliuiora nactum, vt longe meliorem ingenio, [e]ſic cætera non facile ſuperiorem, tantum abeſt ægris vt oculis videam emicantem, iamiamq; anteuerſurum ſi adniti voluerit, vt etiam adhortatione adiuuem atque votis: vt quem in primis inter noſtrates animaduerterim iuſto literarum amore captũ, nec ingenium nec doctrinam illum quidem quæſtui, honorí vero habuiſſe ſtudiorumq; voluptati. Quoniam autem memini me non alia pietate imbutum fuiſſe in obſeruantia cultuq; antiquæ eloquentiæ: ſuaue eſt mihi vtiq; in huiuſcemodi virorum mentione acquieſcere. Nec vero vſu ſermonis tecum colloquioq; fatigor: nec ſalibus tuis ſatior vrbanis & candidis: pro quibus villaticos hos habebis extra pomœria natos. Quare libens hilarúsq; feci, vt datum mihi à Longolio tuo ſcribendi argumentum longius latiusq; propagarem, quàm fines epiſtolę iuſtæ ab illis circũſcribuntur qui breuitatem peculiarem epiſtolarum eſſe ſanciunt. Quos etiam ipſos leges alias tuliſſe ætate noſtra nouí, quas nunq̃ ſacroſanctas eſſe duxi, ex quo priſcorum inſtitutis cõtrarias eſſe comperi: [f]quum ante ipſe ab illis tranſlatitias eſſe duxiſſem, Vtcunq; teneri

me ſanctionibus iſtis ſcrupuloſis non exiſtimo cum ad homines amiciſſimos ſcribo: iiſque viciſſim amicos ſoluo, ac doctiſſimum quenq; aut iucundiſſimũ maxime, quorum longiſſimam quanq; epiſtolam lectitandam in primis, ſeruandámq; cenſeo. Si vt valeam ſcire cupis, cætera egregie ac pugilice vt plerunq; à capite nec bene nec prædicabiliter: vt ſolitus ſum fere, ex quo noxam contraxi. Sin quid hic agatur quæris, viuitur: id eſt tranquilla vita degitur. Nã ab vrbe proficiſcens, grauiſſimam quanq; curã ac moleſtiam relinquere ſoleo.

a. Intemperias cieam magiſtrales.) Id eſt, Si Theologiæ magiſtros Louanienſes denuo incitauero in eũ, quibus vix nunc par eſſe poteſt, ipſis inquam eorum q̃ auxilijs: quibus verbis ſignificantur obtrectatores Eraſmi aliarum etiam diſciplinarum ſtudioſi. Quos vniuerſos, multos eſſe centuriarum vocabulum ſignificat. Plaut. in Aulul. Neſcio pol quæ illhunc intemperiæ tenent: peruigilat noctes totas. Idem, Laruę hũc atq; intemperiæ inſaniæq; agitant ſenem. hoc eſt, μανίαις ἄρα ὁ γέρων ἐξεκλατ ϛται δαιμόνων. Vulgo dira inſania aut dæmonis ſtimulis agitari homines iracunde morioſos dicunt: antiqui intemperias vocabant, quaſi malefica quędam numina. Cato de luſtratione agri. Vaſtitudinem, calamitates, intemperiaſq; prohibeſſis, defendas aurum æſq;. Intemperiæ. μανίαι.

b. Niſi ingenium geniumq; huiuſcemodi circumferret, veluti diploma quoddam tuti pacatiq; commeatus. hoc eſt niſi quocunq; ſe contulit, ingenij præſtantia & doctrinę merito gratiam ſtatim iniret, gratioſuſq; apud exteros eſſet. quæ commendatio cum ad omnes valeat, fit vt diplomatis inſtar ſit homini peregrinanti incedens. qui huiuſcemodi diploma impetrauerant, ab antiquis fide publica venire dicebãtur. Liuius, Amynander fide accepta venerat in caſtra Romana. Idem, Quos nominatim Philopœmen depoposcerat, ipſi ſe itinis. fide accepta a legatis vim abfuturam donec cauſam dixiſſent. Salluſt. Poſt vbi fide publica diſcedere iuſſus eſt, omnia vti geſta erant aperit. Sic Cic. in Piſo. Hoſpitem tuum fide tua Theſſalonicam venire iuſſiſti, hoc Græci πίστει δόναι dicunt, vt Xenophon. Et πίστις δόσθαι vt Iſocrates. πίστει autem dicuntur qui pignus huiuſcemodi fidei acceperunt. Diploma. Fide accepta venire. πίστει δόσθαι. πίστις δόσθαι. πίστει ἔχειν.

c. Qui hominem a te bona ex parte productum.) Id eſt προαχθέντα. hoc eſt in medium adductum. & ex vmbratili vita eductum publiceque oſtenſum. Plinius libro ſeptimo, Valeria Emboliaria reducta eſſet ſcenam ludis pro ſalute diui Auguſti votiuis, annum centeſimum quartum agens, quę producta fuerat tyrocinio a Marco Pompeio Aedili plebis. Inde producere reos Quintil. lib. ſexto, Non ſolum autem docendo ſed etiam faciendo quędam lachrymas mouemus. Vnde & producere ipſos qui periclitentur ſqualidos atq; deformes, & liberos eorum ac parentes inſtitutum. ὅθεν καὶ τοὺς κινδυνεύοντας προάγεσθαι ἐσθῆτός τε ἀνειμένης καὶ τῶν γονέων αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων. Qui autem ſine deductore prodeſcunt, & ipſi ſe producunt, proferre ſe dicuntur. Plinius Iunior, Proferunt ſe ingenia, & oſtentant. Quintil. libro duodecimo de tyrocinij tempore loquens, Modus mihi videtur quidam tenendus, vt neq; præpropere diſtringatur immatura frons, & quicquid eſt illud, adhuc acerbum proferatur προενήνεκται. Eſt enim producere quod Græci προαγωγεύειν dicunt, hoc eſt proſtituere. Vnde producteres, licet perductores apud Aſconium etiam dicantur, niſi exempla ſint mendoſa. Producere. Proferre ſe. Producere. προαγωγεύ. Productores.

d. In medio ſpatio inſiſtere cauſa tua poſtules.) Tranſlatio eſt a curſoribus, aut curuli certamine equos agentibus, qui medio ſpatio curſum cœptum abrumpunt, ſpemq; ſpectantium fruſtrantur, qui ſpõſiones faciunt, aut qui ſtudioſi ſunt eorum victorię. Inſiſtere autem eſt ἐφίσασθαι, hoc eſt reſiſtere vt Terentius loqui ſoler. Cicero in Orat. Sępe accidit vt aut citius inſiſtendum ſit, aut longius procedendum. Idem, Inſiſtit autem ambitus modis pluribus, id eſt deſinit & cluditur. Et in Finibus, Quę cum dixiſſet paulumq; inſtitiſſet, quid eſt, inquit. ¶ Quod ſequitur, Primitias honoris in manu tua ponet: ſignificat, quum primum honorem adeptus fuerit ſua induſtria, tibi acceptum honorem referet. Inſiſtere. ἐφίσασθαι.

e. Sic cætera non facile ſuperiorem.) Id eſt vt ingenio meliorem, ſic diligentia & ſtudio vix ſuperiorem forutum. Cicero in pri. de Natura Deorum de Simonide loquens, Non ſolum enim poeta ſuauis, verum etiam cætera doctus ſapienſq; traditur. Martialis, Viſceribus bonus eſt, cætera vile ſapit. Figura eſt Græca. Cętera doctę. Græca figura.

f. Quum ante ipſe ab illis tranſlatitias eſſe duxiſſem.) Olim inquit, exiſtimabam, eos qui breuitatem in Epiſtol. decoram & accommodatam eſſe cenſent, (atq; ideo tanq̃ legem de compendio epiſtolarum ſeruare, eamq; legem ex antiquorum præceptis accepiſſe. Nunc autem aliter opinor, atq; ideo illam legem abrogandam eſſe cenſeo. Sacroſanctæ leges cur dicantur in Annotationibus ab ipſo explanatum eſt. Tranſlatitiæ autem leges dicuntur, quę aliunde tranſlatæ ſunt. Cicero ad Atticum libro tertio, Alterum capit eſt tranſlatitium de impunitate. Si quid contra alias leges eius legis ergo erogatum ſit. In Prætura autem verbana, tranſlatitium edictum dixit. Hoc autem Budęus dicere videtur propter Epiſtol. Ciceronis ad Quintum fratrem & ad Atticum & quaſdam Platonis, quæ longe abſunt a breuitate. Epiſtolæ non ſemp. breuitas accõmodanda. Tranſlatitię leges. Tranſlatitiũ edictum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hic ocio fruor alto atq; vberi, quo nomine maxime vicum meum abstrusum vrbis frequentiæ præfero, qui mihi vacationem ferme iustam ęgritudinis præstat. Cui si hoc accederet: vt ægrotationis quoq; præstaret: causam haud diceretis (vt opinor) quin ego animo huc migrarem. domusq; hęc mihi [a]iusti loco exilii esset ab vrbe, solicitudinum, angorum, mœrorumq; cõciliabulo. Certe si tantam mihi immunitatem dare posset hæc officina tranquillitatis, valere (vt arbitror) iuberem ius omne postliminii. Qz̃q̃ si amicum vnum & alterum fidei exploratæ haberem, [b]quibus tanq̃ depositariis curarum vti possem, (Nam ægritudinum nollem) minus fortasse vrbanam morosamq; istam habitationem odissem. Quare si mihi hasce ferias liberales inuides, [c]quas in hunc annũ concepi: statue an ex syngrapha huic te deposito offerre suscipiendo audeas: ita vt sine captione eadem vsurus sim securitate in vrbe & in villa. Sed etiam etiamq; statue, & mature. [d]Neq; enim ludicra aut triobolaris est sponsio, vt nostrates loqui solent. Poscit autem vt prædibus prędiisq; (quod dicitur) stipulatí caueatur. Tametsi ecquem esse putas tam bene prædiatum, tot possessionibus, tantis obuentionibus præditum, cui hanc credere sponsionem debeam si fide iubeat esse tua? [e]Atqui dedisset mihi Deus trĩ capitis firmitatem, quando Asclepiadæ nequeunt, [f]haud erat quod angerer, quod quererer, deniq; quod poscerem, etiam si multa [g]desidero ferme necessaria. Nescis tute profecto Luconice, nesciunt alii qui in forense aut [h]palatinum ergastulum ascribi præclarum esse ducunt & fortunatum: [i]quantum vectigal lucratiui temporis atq; æquanimitatis, hac ex officina liberalis ocii securitatisq; percipiam, cũ interim si quid exoriatur (vt fit interdum) controuersiæ, sine tua aut cuiusq̃ prætextati disceptatione, Philosophia litem dirimat arbitratu fere meo. [k]Adde q; capitalem hanc noxam, ab eaq; enatam interdum ęgritudinẽ, ipsa mihi Philologia omnium horarum locorumq; socia, carminibus excantat ad id accommodatis, rumgi. Græcis, tum Latinis. Quam vtinam ipsam tam facile consopire posset, semel que supprimere, q̃ potuit ambitionem atq; cupiditatem. Qz̃q̃ ô me cæcum animi, maleq; de meipso meritum, qui ob id superum aures fatigare non desinam, vacationemq; eius ærumnæ flagitare. quam mihi fortasse prouidentia ad lucrationem animi illustrationẽmq; iniunxit. Nam absque hac inualetudine esset: quis scit an erronem animum coercere potuissem, quasiq; à Philologia [l]fugitiuum reprehendere aut curiose emansitantem? [m]Quid igitur (inquis) homine te futurum est studiorum alumno affinium philosophiæ, nec ætate iam vergente proficiente in constantiam? Nescio, nisi futurum spero vt sim tandem in auctoritate philosophiæ: siquando penitus admitti ad eam mihi liceat. Nunc errorem tantummodo agnosco, nouiq; q̃ sim ineptus requirendo pristinam va

[a] Iusti loco exilij esset.) Id est perinde haberetur, ac si exulare iussus essem ab eo loco, in quo solicitudines mœrores, angoresq; contrahuntur. Alluśit autem ad verba prisca. Liuius libro sexto secund. bel. Punic. Priusq̃ dies comitiorum aderat, Caius Fulvius exulatũ Tarquinios abijt, id ei iustum exilũ esse scuit plebes. id est, plebescito constitutum est, vt quod sponte Tarquinios concesserat animo vertendi solum, id ei plebi esset exilium.

[b] Quibus tanq̃ depositarijs curarum vti possem.) Depositarius est custos depositi, vel susceptor depositarum rerum. Depositarios igitur curarum appellat amicos fideles, quibus curę concreduntur vt partem earum ferant & amicum subleuent. Nam ægritudinum, inquit, nollem, Alludit ad deponendi significationem.

[c] Quas in hunc annum concepi.) Concipiuntur ferię, hoc est, suscipiuntur, vt concipitur facinus. Conceptiuæ ferię sunt, inquit Macrobius quę quotannis a magistratibus vel sacerdotibus suscipiuntur in dies vel certos vel etiam incertos. Differunt a statiuis & imperatiuis. Offerre autem se deposito dicitur, qui vltro deponi apud se poscit. Vlpia. Sæpe euenit vt res depositæ vel nummi periculo sint eius apud quem deponũtur, vt puta, si hoc nominatim conuenisset. Sed & si quis deposito se obtulit, idem Iulia. scribit periculo se depositi illigasse. Offerre se deposito sic dicitur, vt offerre se liti.

[d] Neq; enim ludicra aut triobolaris sponsio.) Sponsio hic non est nomen actionis, sed pactum significat, quo promittens se obstringit. Verba enim stipulationum sunt spondes, spondeo, vt verbi gratia: Si in vrbem ego rediero, illicq; domicilium retulero, spondes te curarum bonam partem accepturum. quę me inuisurę sunt simulac rediero, si apud te deponere paratus sim? Tuo enim periculo res agetur. Hęc sunt verba stipulantis. id est, percunctantis: Quibus si ille respondeat, spõdeo: contracta est obligatio. Sed hęc spõsio, inquit, repromissorem idoneum & locupletem poscit, aquo stipulator ego idonee mihi caueam: res est enim non trioboli, sed in ea rationum mearum summa agitur. Vulgus dicere solet, quęstionẽ non esse triũ obolorum, cum seriam rem & animaduertendam agi significare volunt. Volo igitur mihi sponderi tantam mihi esse in vrbe vacuitatem curarum, quanta est in Marliano.

[e] Atqui dedisset mihi Deus capitis firmitatem, quando Asclepiadæ nequeũt, haud erat quod angerer. Asclepiadæ dicti sunt ab Aesculapio genus ducentes, id est, τοῦ ἀσκλαπιοῦ ἀπόγονοι vt auctor est Fusebius in tertio de præparat. Euangel. Et Asclepiades medicus fuit clarissimus, cuius meminit Plinius libro septimo & lib. xxv. & alibi. Vnde ἀσκλαπιαδῶν παῖδες a Græcis dicuntur medici. Gal. meminit in primo Therapeutices.

[f] Haud erat, id est, causa non erat cur angerer. Cicero in tert. Tusculanarum, Q: si nos tales natura genuisset, vt eam ipsam perspicere, eademq; optima duce cursum vitæ conficere possemus, haud erat sane quod quęrerem rationem ac doctrinam requireret.

[g] Atqui dedisset mihi Deus, id est, profecto si mihi dedisset. Plin. in Epistolis, Dedisses huic par animo corpus, fecisset quod optabat.

[h] Quoniam vero quę nobis desunt, plerunq; desideramus ideo desiderari dicuntur quæcunq; nobis desunt, etiam si non requirantur. Cic. in Catone, Nec curia vires meas desiderat, non rostra, non amici, non clientes, id est, οὐκ ὠφελοῦμαι ὑπ' ἐκείνων οὐδὲν ἐμοῦ δεομένων. Aut in palatinum ergastulum ascribi præclarum.) In palatinum ergastulum ascribi vocat, inter eos optari, quibus muneris obeundi aut officij aut functionis cuiuslibet necessitas in foro Palatino incumbit, quasi vincti vt ergastularij patrimonia faciunt.

[i] Quantum vectigal lucratiui temporis atq; æquanimitatis, hac ex officina ocij percipiam.) Vectigal interdum pro redditu, id est πρόσοδον ponitur, vt quodam in loco Cic. Nescis quãtum sit vectigal parsimoniæ. πρόσοδος ἡ φῶς. Idem in vlt. Parad. Non esse cupidum, pecunia est: non esse, emacem, vectigal. In hac igitur officina ocij literarij atq; securę mentis magnum prouentum redditumq; habeo. In lucrationem enim pono temporis parsimoniam, & ægritudinum vacuitatem, id est æquanimitatem, Animus enim æquus, id est εὐνομοσύνη, ægro animo oppositus est.

[k] Adde q; capitalem hanc noxam ab eaq; enatam ægritudinem, ipsa mihi Philologia carminibus excantat ad id accommodatis. His verbis significat, capitis grauedinem quæ interdum cum est vehemẽtior, mœrorem parit, leniri recitatione carminum. Capitalis noxa est crimen capitale, Hic capitalem dolorem dicit significare; volens morbum improbum & enecantem, vt Cic. Capitalem hominem vocat supplicio capitis dignum. Noxam concipere & noxam contrahere, & noxam capere auctores dicunt morbum significantes. Excantare autem est carmine obligatum alio carmine liberare & soluere, vel ęgrũ carmine sanare. Sic apud Plinium libro decimooctauo, Fruges excantare, & malum carmen incantare legitur. Cato, Luxum, si quod est vt excantes, hac ratione sanum fiet, id est, si membrum luxatum, hoc etiam Græci διάσεσμα dicunt quod est ἐναντίον τοῦ ἐνώσεως.

[l] Fugitiuum animum reprærhendere aut curiose emansitantem?) Emansitare est militum, qui ob id emansores dicuntur, vt alibi dictum est. Emansio minus ctidelictum desertione. Sicut fugitiui deteriores sunt erronibus. Fugitiui vero reprędi dicuntur: & qui id profitebantur vt artificium, fugitiuarij dicebantur, vt Budæus in Annotationibus docuit. Curtius libro quarto, Repręhensosq; ex fuga Persas pugnaturos, quia fugere non possent. Tranquil. Obsides quosdam clam prędmissos deserto repente consilio insecutus cum equitatu veluti profugos & repręhensos in catenis reduxit, ἀναλημμένους. Cicero in Verrem retractos vocat vt Sallustius, Ceparius (namq; is paulo ante ex fuga retractus erat) Terentio traditur.

[m] Quid homine te futurum est. Studiorum alumno affinium philosophię. Cicero in Verrem, Quid te futurum est, quo confugies? Plaut. Respondę, tuo quid factum est pallio? Sed de hoc copiose alibi dictum. Studia affinia philosophię sunt bonę literę quarum finis ad quęstum non pertinet, & quę viam ad philosophiam muniunt. Affinis est propinquus & vicinus, vt apud Cic. pro Planc. Affines huius suspicionis fuisse dicuntur. Et alibi, Affinis sceleri, id est conscientia alligatus.

Iusti exilium

Depositarius.

Deponere.

Cõcipe ferias.
Cõceptiuę fe.
Statiuę feriæ
& imperatiuę
Offerre se &c.
Offerre se liti
Sponsio.
Stipulationũ verba.
Triobolaris.
Asclepiadę.
Asclepiades.
ἀσκλαπιαδῶν παῖδες.
Haud erat.
Dedisset.
Desiderare.
προσόδου.
προσμός.
φῶς.
Lucratiuũ tẽps
Aequanimit.
εὐνομοσ.
Capital. noxa
Capitalis hõ.
Noxã cõcipe.
Noxã contr.
Noxã capere.
Excantare.
Luxum.
διάσεσμα.
ἐναντίον.
Emansitare.
Emãsor &c.
Desert. & fu.
Errrones.
Fugitiuarij.
Rephẽd. &c.
Repręhensi.
ἐναλημμένους.
Retracti.
Quid te fut.
Quid te factũ
Bonę litę &c.
Affinis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

letudinem ac prope inoffensam.[a] Quod velut epodiũ intercalare omnibus (vt aiunt) rhythmis succinere solitus sum: omnibusq; interfari commemorationibus. Tanta est ineptia hominis non ferentis desiderium prosperæ habitudinis, ac deploratæ spei damnum. Gestio scire quàm prospere valeas cum vxore ac germanis: quid tuus meusq; meditetur Tusanus: quem tibi esse spero à memoria literarum colendarum horis tuis succisiuis. Qua in re q̃diu tibi operam literarumq; elegantium honori nauabit accuratam & strenuam, gratiam à me q̃ maximã inibit. Nunq̃ tam literatus q̃ paucis diebus fui. Crebris enim atq; etiã multis pariter itidem fuit respondendum, & scribendi labor me conficit, cum à manu ministri vicem mihimetipsi suppleam. Quare nondum auspicari licuit quod tibi spoponderam. Et aliquid lectioni dandum est, qua mirum in modum me oblecto, ita vt scribendi commentationem numerem inter labores: nimirũ q; lectitandi intentio consentanea magis sit Philologiæ meæ, etiam si minus è re sit & incremento hæreditatis quam liberis meis relicturus sum: congruentem vtiq; ipsam homini antiquissimam curam habenti eorum studiorum [b]quę decoquere creditoribus solent. Q̃ q̃ nihil tam semper iis credidi, q̃ nihil deperire iis hominibus qui in dies in horasq; copiosiores fiãt. Quæres fortasse quot vncias eius hæreditatis ex Asse meo facturus sim. Ego si fata me expectent, vix in semissem cessurum esse illum Assem confido, cum eo quidem vt cætera cõpetant ac suppetant ad ocium & arbitrium liberum. Spero te cum primariis meis amicis huius cernendæ hæreditatis liberis meis arbitrum fore patronumq;, siqui extiterint fortasse qui expilare conentur. Res certe hactenus ad te pertinebit: vt vnciolam defendas mei tuiq; Ludouici (tuum enim appello cuius tu [c]initiationis arbiter lustrico die fuisti, alteriusq; genituræ) qui te vtique incolumi nunq̃ orbus esse poterit. Vale, & Longolium tuum & me ama vt soles: ne si nos amiseris amicos, decuriam amicorum luculenter supplendam continuo habeas. E Marliano nostro, Pridie Nonas Martias. M.D.XIX.

Intercalares. Rhythmicæ. Balladę. Refractus.

Epodion Ephymnion. Epimythion. Versiculus. Decoquere.

Credere.

Initiationis arbiter. Compater. Lustricꝰ dies.

.k. Quod velut epodion intercalare omnibus rhythmis succinere solitus sum.) Intercalares versus, inquit Seruius, vocantur, qui frequenter in poemate interponuntur, vt apud Vergilium, Ducite ab vrbe domum mea carmina ducite Dulphnin. In rhythmicis autem lusiunculis quas balladas nostri vocant fiunt huiusmodi clausulæ sępius repetitæ quos velut refractus lingua vernacula vocant. Quare quum significare volunt quempiam ad mentionem alicuius rei identidem reuolui, aiunt hic est balladę tuę refractus, hoc est tu tertio aut quarto quoq; verbo huius rei meminisse soles. Epodion autem est quod ode accinitur, quemadmodum Ephymnion est quod hymno succinitur: vulgo versiculum vocant, ἀπὸ τοῦ ἐπιφύεσθαι, eo modo quo Epimythion dicitur, quod fabulę adnectitur, quasi appendix.

.l. Quæ studia decoquere creditoribus solent.) Id est spem destituere eorum qui in ipsis rationum summam collocant, credentes vitę sibi subsidia inde suppeditatura: de quo verbo in secundis Annotationibus disseruit Budęus. ¶ Quod autem sequitur, Q̃ q̃ nihil tam semper ijs credidi, q̃ nihil deperire ijs, qui in dies in horasq; copiosiores fiunt, hunc habet sensum. Q̃ q̃ mihi hęc studia decoquere vt creditori queunt. quum enim & impendia multa in ijs fecerim, & ætatem florentem contriuerim, non tamen vsq; futurum arbitratus sum, vt fœnerato rediret, quod meis facultatibus decedebat tanto tempore. Quare nihil his studijs vsqueadeo credidi, q̃ nihil mihi tisq; deperire aut operę impensę aut pecuniæ, qui quanto doctiores ad vitamq; liberaliter agendam instructiores fiunt. Credere est mutuo dare. & credere est perdere. Vtroq; autem modo credere hic accipitur. Credidit igitur studio literarum tacturam nullam eos facere qui doctrinam quotidie sibi quærunt. Hoc enim hominum sapientium monumẽta testantur, & literę ipsę promittunt.

.m. Initiationis arbiter.) Arbitros initationis appellat quos compatres vulgo vocãt. Lustricus dies olim appellabatur auctore Macrobio libro primo Saturnaliorum. quo pueri lustrabantur & nomen accipiebant. Tranquil. in Claud. Eiusdem futuræ infelicitatis signum euidens die lustrico extitit.

Gulielmus Budæus Nicolao Beraldo S.

NVnq̃ mihi tantum fuit ocii, ocium vt suppetere mihi existimarem. Nunc cum procul sim ab vrbe & negociis: tamen defici me tempore causificor, ad ea commentanda quæ in animum induxerã esse mihi scribenda: siue est hæc inertia mea & ingenii tarditas, explicare vt non queam in re præsenti quæ mihi expedita pauloante videbantur [a]tractatuiq; cessura: siue ea est animi mei auiditas, morositásq; iudicii, vt quocunq; labore, quantauis contentione & industria satisfacere mihi non possim. Nam quam in negociis immersus erã, ociũ ipse requirens, mecũ ita ratiocinabar, interdumq; dicere non verebar, siquando mihi existere ex illo tædio daretur, domumq; penitus me recipere, ita me totũ literis tum redditurũ: vt geminato labore, instaurataq; contentione, atq; etiam impetu amplificata, dispendium rependerem operę deperditę. Nunc cum in eo prope sim ocio quod tantopere expetieram, non tã causificationibus supersedeo, q̃ quid causer non habeo. Etenim si valetudinis excusare incõmoda instituro, si rei familiaris munera iactitare, cum id translatitium est, omnibúsq; egregiæ studiosis solenne & obuiũ, tum vno semper & eodẽ modulo (vt est in nostro prouerbio) tibiã inflare videbor, aut cãtitare iisdẽ semper numeris. Quod quid est aliud ipsum q̃ aureis obtundere audientiũ: qui fruſtrationem hanc esse dicent, expectationisq; ludificationem, q; nulla caula satis conspicua inter causarios profitear infirmitate, nimirum vt vacationem huius muneris habeam, id est prætextum languoris & inertiæ. Erunt etiam fortasse qui cauillẽtur & quęrant cur non semel inteream, cũ toties pene sim intermortuus. Quo vero magis æstuarẽ atq; angerer his rebus perpendendis, [b]ecce autem tu nunc à me cõtendis, quasiq; vniuersitatis actor publico me nomine appellas, vt primo quoq; tempore pariã quod iãdiu parturire me fama est. Næ hoc iãdiu minus est decẽ mensibus, si te ratiocinari non piget. æstima q̃diu peregre reuertimus, tu enim in eo comitatu fuisti. Nam superioris temporis cõmentationes, id est quæ ad Annotationes & huiusce modi scriptiones pertinent, [c]ex commentariis meis ita tum circunscripsi, vix vt interlitas schedas & inductas inter res meas esse paterer. Age ex illis decem mensibus, pauculos menses demito velut accessionem temporis deperditi & contriti in ea peregrinatione, cum temporis interrimento quod factum est in transferenda supellectili mea in hunc locum, quasiq; euocãdo lare familiari ab vrbe, nimirum vix iam id erit diutule quod iãdiu

Cedere.

Autem.

Circũscribere.

Circunduco.

a. Tractatuiq; cessura.) Id est, quorum difficultas tractatu vinci posse videbatur. Translatio est a rebus durioribus, quę contrectatu molliuntur, & subiguntur. Sic morbus cedit remedijs apud Celsum quando vincitur & pereuratur. Cicero ad Marium, Pudori tamen malui famęq; cedere, q̃ salutis meę rationem ducere, id est obsistere noluisse passus sum me vinci.

a. Ecce autem tu nunc a me contendis.) Hęc particula autem, indignabundo & stomachanti ob rem necopinatam accommodari solet. Terentius in Eunucho, Ego non tangam meam? Chr. tuam autem furciferi? Et in Adelph. Ego ne autem debacchatus sum in te? Alibi in eadem, Id ne estis auctores mihi? Esch. Fac, promisi ego illis. Mi. Promisisti autem? De te largitor puer. Plaut. Sum ne autem nihili, qui nequeo animo moderari meo?

a. Ex commentarijs meis circunscripsi.) Circunscribere interdum tollere est & expungere. Cicero in Verrem, Ieraq; vno genere, opinor, circunscribere habẽs in animo genus hoc aratorum, id est tollere & reijcere eos testes vt vobis iniquos. Et in finibus, Circunscriptis igitur ijs sententijs quas posui, relinquitur &c. Hoc etiam circunduco dicitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vocasti. Mitto tẽpus impensum in absoluenda villa & exornanda, ne incommodius ruri q̃ in vrbe, illautiúsq; aut sordidius hic q̃ istic habitarem. Ad id enim succisiuas horas destinaui, quibus Philologiam meam fraudo. Nec vero ineunda hac ratione calculũ vllum pono curationi corporis iam deploratí: nec enim id iam tanti esse censeo, vt pro eo dependere tantulum velim temporis, quod mihi non multum supereſſe coniicio ad vitã finiendam. Nunc cum in eo sim ferme vt tu atq; alii qui itidem mecum agunt, veniſſe diem existimetis, qualiq; menses luculenti cuiusdã partus esse exactos: ego cessisse diem non inficior, ve aliquid exhibere ederéq; debeã ex hoc ocio natum: cũq; tu scribas expeti à me quippiam grauioris operæ, si expeti tu quidem pro exoptari intelligis, facile id patior: sin expectari aliquid eiuscemodi desiderarique significas, vide vt satis æquus sis mihi æstimator & adhortator, qui me abortiuũ potius atq; eiectitiũ, q̃ nihil parere vis. At ego vt vxorem, liberos, sic Philologiam meam vxoris meæ pellicem, parere mihi libros velim vitales potius & vegetos, q̃ multos & semianimos. Atqui partio ab antiquis existimata est mense demum decimo, vt Græci dicunt βιώσιμον, id est iusta & vitalis. Vide igitur tu actor præpropere ne in fraudem incideris, & in mulctam formulæ, [a]causáque ista cecideris: vpote qui non re tm̃, sed etiam tempore plus te petere non animaduertisti. At enim sunt qui septimo mense tempus exactũ esse putent: at ego non tm̃ vitales partus, sed etiam volo viuaces. Q̃ q̃ hæc mea verba, velim vt optantis à te verba non vt sperantis excipi. Nam q; opus aliquod grauioris operæ expeti à me dixisti, vereor vt isti expectationi respondeã. Q̃ q̃ quid apertius loqui religiosum esse putem? plane tibi denuncio spei me vestræ expectationiq; decoctũ, si tamen istam bona fide spem de me vos concepistis. At temeritatis fuit tale aliquid aliquando iactare, vide ne etiã leuitatis homini iactãticulo credulis auribus auscultare. Sed fuerit apud me vnũ culpa: nihil ne proderit exilii causa solũ vertisse, ex vrbéq; migrasse? Enimuero insignis erit iniuria si ne in hoc quidem suffugio, qualiq; inertiæ ac desidię asylo, cessare mihi licebit, & identidem obdormiscere cum ita visum fuerit. Quippe id iuris fuisse nouimus olim apud Romanos, vt qui creditorum nexus vitare, qui criminum supplicia, qui legum animaduersiones cuperent, iis facere liceret, vt exilio voluntario solum ipsi verterent, sicq; defungerentur animaduersionum metu. Præclarũ vero scitúmque consiliũ meum, si eo redactus sum, in eamq; miseriam deuolutus, vt ne extorri quidem esse in obliuione liceat. Ita qui in secessu hoc deuio dormire somnos Endymionis speraueram, animoq; fatiscenti ac cessatori obsequi ex sententia, necesse vtiq; nunc habebo etiã lucubrare contra meum institutũ, atq; incõmodo valetudinis, quando præsenti iuxta absentiq; vacationem negatis atq; immunitatem. Proinde paucorum adhuc mensiũ deuoranda erit ærumna vt video, faciendũq; mihi erit vt aliquid editum eam, amicósq; flagitatores quasi credi-tores absoluã, acrius iam vrgentes. Sed heus ipsi, videte ne alteras pẽliones annua bima trima die promissas vobis dicatis. Siquidem ex eo genere esse me vobis prædico & contestor, queis cum non vltra q̃ facere haud ęgre possunt, agitur. Quod de Frobenio & Badio scribis, tecum corã statuã. Sed quod sedulo curaturum scribis, vt quicquid hinc prompserim, elegãter & ex fide concinnatum exeat, (id enim significas, & vltro pollicéris) hoc facito vt meminéris, si quid tale acciderit. Quod certe mox fieret, nisi colligendi recognoscendiq; epistolas schedatim dispersas, labor me & molestia deterreret: nõnullasq; rescribẽdi, liturís & chirographo meo in celeritate neglecto, corruptas & obscuratas. Gratum est autem mihi q; eam tibi operã deposcis, quã cum precibus etiã delaturus eram non tibi, sed τῷ τυχόντι, qui tamen præstare securitatem mihi posset. Tibi vero hoc amplius permitto: vt mihi sis Aristarchus, nedum impressorum mãcipi. [b]Diligo iam Badiũ de typis Græcis ab eo è Germania curatis: qui si in eo genere operam nobis suã probarit & industriã, nitar pro virili parte cõminisci quod eò pertineat. Saluta mihi Glareanũ, qui nudiustertius à me discessit, cũ Heluetiis adolescẽtibus doctis sane & honestis. Hunc iã impensius amo q̃ solebã, eius merito, quippe qui huc venire non grauatus sit, [c]tametsi eos pœnituisse oportet quantũ ea bidui iactura itineris q; labore profecerint: vt vllam hanc meam studiorũq; sedem viderent, tam vero rem visendam q̃ hominẽ me spectandum, ad quẽ salutandum ad quartumdecimum ab vrbe lapidẽ venire sustinuerunt. Ad Deloinum scribo, quare hoc cõpendii operę facies ne ad eum salutandum verbis meis hominẽ conueniendum habeas. Vale, E Marlia-no nostro. sexto Calendas Martias.

a. Causaq; ista cecideris, vtpote qui non re tm̃, sed etiam tempore plus petere nõn animaduertisti.) Iustinianus in quarto instit. iuris, Si quis agens, inquit, in intentione sua plus complexus fuerat q̃ ad eum pertinebat, causa cadebat: plus autem, inquit, quatuor modis petitur, re, tempore, loco, & causa. τῷ τυχόντι &c.) Sed cuilibet seu plebeio. Cadere causa. Plus petere.

b. Diligo iam Badium de typis Græcis ab eo è Germania curatis.) Curare typos e Germania, est afferendos curare. Cic. ad Atticum, L. Cintio scribit. DC. constitui me curaturum Idibus Februarijs. Alibi, Cintio scribit. CCCC. pro signis Megaricis vt scripseras curaui. ἐπηρτισάμην. Curare ex.

c. Tametsi eos pœnituisse oportet.) Verba sunt coniscientis. Plaut. Filiam me hanc esse oportet Grippe. Cic. Sit per me quidem. Sic in hoc loco, Tametsi pœnituisse eos existimo vel nimirum eos pœnituit. hoc aliquorum eis constat ratio laboris. Καὶ τοι σύγε μέλλουσιν οὐκ ἄγαν ἑαυτοῖς σωφρόνως φρονεῖν ὀφεῖν πρᾶξαι ταύτης. πως ἐχειν δεῖ. Oportet.

Gulielmus Budæus Thomæ Moro S.

NVnq̃ posthac verebor in istorum me conuentu sericatorum sistere, qui solos sese nobiles esse censent: [a]atq; etiam ore me & digitis magnifice inferre, ac proferre in publicum, quũ à te hominum graui æstimatore annulis nuper donatus sim, vt dudum canibus Britannicis, tã confectoribus ferarum q̃ ad lanina custodibus. Quod tamen munus tuũ & locupletius & ornatius haud dubie fuisset, si tibi vna quoque epistolam mittere vacauisset ingenito lepõre conspersam, ac salibus illis conditã, qui mihi magnopere ad stomachum faciũt. Nulla enim munera amicorũ accuratius q̃ epistolas asseruo, duntaxat istíusmodi, vt quas habere solitus sum numero supellectilis in delitiis habitæ, intraq; scrinia sanctiora ac lautiora conditæ. Est autẽ alioqui scribendi vicissitudo, vt mea fert opinio, simile quiddam atq; si inter socios & fœderatos Reges pax & amicitia, anniuersariis legationibus retineatur & confirmetur: Quum sit ita fe-

a. Atq; etiam ore me & digitis magnifice inferre, ac proferre in publicum.) Id est, & prædicare me nobilem, & in digitis insigne nobilitatis gestare. Annuli enim olim (vt inquit Plin.) alterum ordinem a plebe distinxere, sicut tunica ab annulis Senatum. Cic. pro Cecin. Versabatur quotidie in his rationibus auctionis & partitionis, atq; etiam se ipse inferebat & intro dabat. Inferre se & proferre. Annuli. Tunica.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rè in rebus interituris natura comparatũ,quæ recte & cõmode cõstituta sunt ea vt tanq; cũ vertigine mundi rapta,tractim in finem & interitum vergãt,nisi humana prouidentia curáq; labentibus eat obuiam,in locúmq; ipsa & subinde gradum suum reponat. Accedit obliuio res inuida & exitiabilis, in desidia & securitate obrepens, omnium rerum etiam incisarum & inustarũ obliteratrix atq; peremptrix.Id quod ipsum vidisse mihi ipse videre,qui velut alto me sile-tio indormienté, "munere hoc veluti commonefactorio torpentis iam & inertis admonuisti amicitiæ. Cuius rei culpa si ἐξ ἐπὶ Διὸς τοῦ φιλίου ἢ ἐπὶ ὅτι δήποτε θεῶν ἀμφοῖν ἡμῖν φίλων ὄντων in controuersiam deduceretur,futurum existimo vt nostrum vterq; eo se potissimũ à crimine vindicaret, q; scribendi vices alterius esse diceret ac defenderet.Quo fit vt cum ambo cessauerimus, neuter tamen non ita culpæ inficiator ac reiector esse possit,vt pręstolatorem se nõ cessatorem vocet.Q; si tu mi More in ratione tua ineunda munerum missitando rum vices in officii numerum ita ducis,vt tibi ille pro scribendi functionibus cedant,vide ne qui carius ac honorificentius defungi præstationibus amicitiæ instituisti,non etiam officiosius ipse euilescere sinas istius tui ingenii opinioné, suauitate atq; amœnitate nobilis.Quum alioqui officio nõ conueniat viri ilta eruditione prædiți, huiusmodi permutationem in amicorũ cõmercium admittere,[s] literariam facientiũ,in disciplinisq; negociantiũ cum successu, vt ingenii functionem ac præstationem annua pensitatione redimant, & desidiæ pœnam muneraria mulcta luant.Atqui quanti vtunq; genus apud me fit,inde conijce re potes,q; canes illos tuos prægrandes,truciq; aspectu commendabiles & speciosos,singulos amicis iis dono misi,apud quos recte & cõgrue collocata munera existimabam,Annulos inter cognatas primo quoq; die distribui ὑ παρὰ τάξεις commendatos,bona quidem ex parte,reliquos etiam diuisurus,quósque à te quósq; ab aliis accepi,prout occasio sese commode & opportune aut iucunde obtulerit.Epistolas autem tuas in rebus meis ita semper habiturus sum liberisq; & hæredibus relicturus inter epistolarum mearum exempla,aliquando fortasse in medium proditura,vt in ipsis munificentiæ tuæ memoriam inuoluta impressamque asseruem.Proinde q; mihi dona elegantia missiti,id ita mihi gratum est,vt ob ea gratiam à me magnam iniueris & pertinacem.Q; non comitem epistolam addideris muneris ornamentum, & liberalitatis tuæ (vt ita dicam)indicaturam,id vero ideo tecum expostulandum habui vir amicissime,vt intelligeres id me iure meo flagitare, quod tu mihi nullo negare pacto potes,nisi mihi hoc anno pro Moro suauissimo morosus acerbúsque factus esse quod abominor. Vale, Parisiis pridie Idus Sextileis,M.D.vndeuicesimo. Has literas scriptas resciui Christophorum Longolium clara hic gente oriundum,in Britanniam iturum.Is cum nostri consortii homines inuisurus sit quacunq; iter fecerit,ad te istic vt adeat in primis necesse est,& ei auctor fui.Quem vt benigne ipsum officioséq; accipias,non tã mea causa velim, aut postularim, cui ipse non mediocriter amicus est,q; eruditionis singularis ingeniique eximii gratia,& iudicii in paucis excellentis.Est enim cum apprime doctus in Græcis iuxta Latinisq; literis,& de iis ipsis olim literis aut etiam mox optime meriturus,vt siquis alius æqualium nostri seculi.Vale rursus.

[u] Munere hoc veluti commonefactorio,torpentis iam & inertis admonuisti amicitiæ)Commonefactorium sic dicitur vt olfactorium,seclusorium,repositorium,& similia,quæ interdum diminutiue formãtur, quia sunt substantiua non adiectiua:vt olfactoriolum.

[x] ἐπὶ Διὸς &c.)Ad Iouis amicitię præsidis tribunal vel etiam cuiusuis hominum qui vtriq; nostrum sunt amici.

[y] Literariam facientium in disciplinisq; negociãtium cum successu)Literariam facere pro literarum studium colere & profiteri dixit, eo modo quo argentariam facere,& nauicularíam facere. Cic.in Verrem scripsit & ad Leptam scribens. Erat,inquit,in lege,eos qui facerent præconium,vetari esse decuriones.Ibidem aruspicinam facére dixit,vt Græci ἐργάζομαι χρυσοχοϊκὴν dicunt.

[z] θαυματοργία.)Miraculorum efficacia.

Cõmonefact. Olfacto. Seclusorium. Repositoriũ.

Literariam facere. Facere argentariam & similia. ἐργάζεσθαι.

Gulielmus Budæus Francisco Picarto S.

SVpplices tuæ literæ & propè obsecratrices tanta me obstrinxerũt religione, vt cœptam contentionem abrumpere coactus sim,& postulato tuo vacare.Ad preces enim ambitiosas hoc etiã addidisti, [y]vt adiurares me per eam necessitudinem quæ mihi cum patre tuo intercedit, ne id committerem vt rationem tui non habuisse viderer aut tuæ postulationis,præsertim cum aliorum habuissem etiam ætate inferiorum.Atqui nullo me nomine astringere potuisti appositius aut etiam sanctius ad id quod à me contendisti. Siquidem eundem tuum patrem in amicorum meorum album honoratissimo loco iandiu referé dum censui.Id quod non magis spontaneo quodam amore,q; merito eius feci, quum amari me ab eo amore non translatitio senserim,certisq; ac multis documentis iudicarim:vt eum non amare sed redamare videar,[z]iis qui in conscientiam assumpti sunt earum rerum,quas ille mihi sæpe perficere adnixus est.Verum præter amicitiæ officia in consuetudine vitæ vsurpata, præter vnum & alterũ specimen ab eo in articulis rerum datum,animi in me propẽsissimi,cauq; mea omnia summa mediocriaq; cupientis,etiã propter me (vt opinor)nõ pridem ita colere atq; obseruare Philologiam meã cœpit, vt iam ei familiaris

[y] Vt adiurares me per eam necessitudinem.) Adiurare hic est obtestari quasi per numen aliquod necessitudinis. Adiurare etiam est iureturando obstringere,hoc est, ὀμνύναι,quod & ὁρκίζειν dicitur.Quia ita est illud apud Cic.pro Cluent.Interea per deos immortales a legibus non recedamus.Et Mur.Nolite per Deos immortales.Græci enim ὅρκον,id est iusiurandum huiusmodi obtestationem appellant.Vnde adiurari dæmones dicuntur.Lactant.libro quarto,Illi enim spiritus nequissimi vbi adiurantur, ibi se dæmonas confitentur.Idem, Celeriter excedet de suo vate Apollo, & adiurato fugitoq; deo suo vates in perpetuum conticescet.Ante eum etiam Ciprianus vsus erat ad Demetrianum scribens.Cic. Adiurare.pro iurare dicere dixit ad Pætum scribens,vt Trãquil. Adiurauit si cuiusq; neptum suarum competeret ętas, obiturum se fuisse eam. Iustinus,Ptolemęus inauditis vltimisq; execrationibus adiurat se syncere fororis nuptiarum petere. Adiurare etiam dici proprie potest ὁρμόω, id est dictum aut testimonium iureiurãdo affirmare.Obtestari vero fere ab antiquis pro eo dicitur,quod adiurare Budæus dixit. Liuius,Porsenna ad preces & obtestationẽ versus est, vt sibi pœnã Magistri equitũ Dictator remitteret. Sic Terentius.Quo in loco Donatus,Obtestatio,inquit,dicitur quum eum adiuramus quem rogamus. Adiurare verbo vsus vt hic Budæus.Sic apud Vergil.Est obtestatio in quarto,Me ne fugis:per ego has lachrymas dextramq; tuam te Per connubia nostra &c. Demosth. κατὰ ἀφόβως, ἱκετεύω, ἀντιβολῶ πρὸς τῶν ὄντων ἀγαθῶν ὑμῖν. Adigere etiam est ὁρκοῦσθαι. vt Liuius libro septimo, Dictator cum tumultus Gallici causa iustitium edixisset,omnes iuniores sacramento adegit.& adigere in verba apud Plinium in Panegyr. Tacitus in.xvij. Imminere Narbonensi prouinciæ in verba Vitellij adacte.

[z] Iis qui in conscientiam assumpti sunt earum rerũ,quas ille mihi sæpe perficere adnixus est) Id est,quos participes esse voluit consiliorum & conscios. Tacitus libro decimotertio, Assumptis in cõscientiam Othonis & Claudio Senecione,adolescentulis decoris.Cic.in Fimbus, Vt hominum conscientia remota,nihil tã turpe sit,quod non voluptatis causa videatur esse facturus.Id est,si existimaret rem ab hominibus sciri nõ posse.

ἱκετεύω. ἀντιβολῶ. ὁρκοῦσθαι. Adigere in verba. In conscientiã assumi. Conscientia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

factus sit,aut certe apud eam frequens & multus. In quo tamen(ne nimium ei blandiar)parum officiosus fuit,q; verecunde & religiose ad amicam necessariũ suí accedere ipse existimari voluit,homo vt ingenuo quodam pudore suffusus, sic quodã modo maligne de amicitia ac præparce meritus,qui primoribus(vt ita dicam)digitis amores amici attrectare vix ausus sit,cuius etiam penetralia patere sibi non nesciebat.Nuper ipse ad me [a]ex Attiliano vestro scripsit, primũ literas semilatinas,deinde mira quadam voluptate legendis scriptis meis affectũ se fuisse.Sed hactenus(inquit ille)de literis,ne risum tibi excutiã si amplius locutus latine fuero.Deinde ad vernaculũ sermonẽ translitũ fecit.Ità ne vero hominem mihi æqualẽ,& mediocri eruditione prẽditum(vt parcissime dicã) latine mecum loqui puduit,ac fateri sese studio doctrinæ elegantioris teneri? At vide quid in se ipse hac verecundia admiserit. Nam dũ latinam ad me epistolam perscribere in religionem traxit,bilinguem se hominẽ amico exhibuit, quod,versuti magis ingenii q̃ simplicis esse solet. Scis enim prouerbio vulgi præiudiciũ esse factũ in homines non vnius sermonis, quasi fidei non perspectæ.Quare ad eũ ipse scripturus sum simplicius.Latine enim tantũ loquar,nisi quid mihi imprudenti mixobarbarũ exciderit. Q; si(qua est ille continentia ac probitate morũ)veretur ne hoc in iniuriam versurus sim,si frequentior esse cœperit & familiarior apud meam Philologiã,velim eũ certiorẽ factũ, me etsi sim in eã tota cogitatione procliuis,ea tamẽ esse in hoc amore, comitate,vt nemini participem ac sociũ respuã, nedum eos homines qui mihi propinquitate stirpis coniuncti sunt,& vicissitudine officiorũ nõ mediocri.Philologia(vt nosti)in fide est & patrocinio Mineruæ,& in Musarũ clientela, quas Deas prisci non modo pudicas,sed sed etiam numeris omnibus integritatis intactas esse cẽsuerunt.Quę igitur inuidia est cũ amicis quoq; meis illã & cum optimo quoq; viro consuescere, quum nullius contaminari cõsuetudine aut sugillari possit? Ipse adeo deterrimus hominum studiosorum essem,si eius familiaritatis vsum negarem,aut inuiderem iis qui admitti ad eam per me poscunt,duntaxat quatenus cõmode iis morem gerere mihi & expedite licet. Siquidẽ vt omneis numeros recenseam hominũ mihi bene cupiẽtiũ, nullibi tot legitime centuriatos inueniã,q; in ea cohorte millenaria,cui me literarum professio studiúq; cõmendauit.Proinde mi Francisce,quum te germanũq; tuum Christophorũ, eã ingredi viã videã ineunte ætate,[b]quã ipse pręcipiti iam adolescentia nondũ ingressus erã,libentius mihi faciã tum indolis vestræ,tum paternæ beneuolẽtiæ merito,q̃ vos in hoc cursu studii vestri adhortabor,ac cũ sese dederit occasio,& cum cõmodũ vestrum meũq; ita tulerint,cõsilio,ope,doctrina,quãtula sunt in me cũq;,iuuabo.Vestrum erit autẽ officiũ videre, ne isti parentis indulgentiæ, & temporis opportunitati,egregiam alacritatẽ & voluntatem nõ accommodasse sero vos pœniteat.Q; si Draconis mei ætas & ingeniũ,in vestrum istum decursum feruorẽq; incidisset competenter,ac non iã longe ipse à vobis relinqueretur,vna ego opera prodesse nonnunq̃ vobis illiq; potuissem.Et eum tamẽ sic quoque spero, simulac vim sentire æmulationis ingenuę cœperit,nonnullis æqualium anteuersurum, queiscum erupit à carceribus. Neq; enim vsqueadeo defectus est dotibus ingenii, vt non possit,si adnitatur,plausum in curru

mereti:nisi aut iudicio meo imposuerunt indolis lætæ indicia vana & fallacia, aut mihi obrepsit coniicienti fauor, in pignus meum propensus. Saluta mihi vtrunq; tuum parentem,& fratrem Christophorum. Vale, κὴ διατέλα ωεῤῥάῤῥωμ ἡμῖ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα,σὺ ἀδελφῷ σε ἐμοὶ ἠγαπημένῳ. In Marliano meo, Prídie Calendas Octobris.

a. Ex Attiliano vestro scripsit primum literas semilatinas,deinde mira quadam voluptate legendis scriptis meis affectum se fuisse. Attilianum prædium est in Attilio vico. Quod autem primum Budæus, & deinde,nec tertium membrum addidit:videretur vitiosum nisi auctoritate defenderetur Ciceronis in oratione pro Sylla his verbis, In quo primum illud erat absurdum, quod cum mea & reliqua. Et paulo post, Deinde alterum iam oratoris vitium,non videre quid quęq; causa postulet. nec tertium addidit. Et pro Cluent.Primum vt id iniquissimum esse confitear,huiusmodi est,vt commutatis eis opus sit legibus, nõ vt ijs quæ sunt non pareamus. Deinde quis vnq̃ Senator hoc accusauit? Quibus in locis, primum pro illa oratione pro Ctesiphonte in procemio. πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι.Cui subijcitur ἕωθεν,id est deinde & nihil præterea.

Primum deinde.

ἀντίκα δή.
ἀντίκα γέ που.
πρῶτον.
ἕωθεν.

b. Quam ipse præcipiti iam adolescentia nondum ingressus eram.) Ineuntem ætatem appellat adolescentiæ principium : præcipitem autem adolescentiam annum secundum & vicesimum fortasse aut maiorem ætatem.Vnaquæq; enim ætas tria habet momenta,principium quasi florem:medium, id est vigorem : & præcipitium,id est desinentiam.Prima pars viridis,id est immatura,secunda adulta,tertia præceps. Meminit Seruius in librum quintum Aeneidos,enarrans illum versum.Euryalus forma insigni, viridiq; iuuẽte. Simile est de Charone in sexto, Sed cruda deo viridisq; senectus. A Græcis tractum,qui ὠμογέροντας vocant in prima iam senectute existentes,hoc est, ἄνδρας ἤδη πρεσβύτας τῇ ἡλικίᾳ. Præceps vero senectus dicitur ætas iam decrepita.Curtius libro quinto,Ego cęteris lætus,hoc vno torqueor, quod præcipiti senectute diu frui tua bonitate non possum.Nonagesimum & quintum annum agebat.Cæl.libro tertio de bello ciuili,Multi iam mentes transierant,& hyems iam præcipitauerat.neq; Brundusio naues legionũq; ad Cęsarem veniebant,id est ver iam appetebat. Tacitus libro vndecimo. At Messalina nunq̃ soluto luxu,adulto autumno simulacrum vindemiæ per domum celebrat, ἀκμάζοντ' φθινοπώρῳ. πρεσβύτας. Præcipiti vero dicitur πρεσβύτ'. Quod autem sequitur,Libentius nihil faciam,q̃ vos in hoc cursu studij adhortabor,simile est illi Ciceronis loco pro Cluent.Quod si fieri posse existimaret, nihil fecisset libentius: q̃ omnem illam acerbitatem proscriptionis suæ querellis in veteres iudices,in hanc vnam quæstionem obtulisset.

Præceps adolescentiæ.
Præceps senectus.
Præcipitare.
Adultus autumnus.
ἀκμάζων.
πρεσβύτας.
Q.
Nihil libentius faciã q̃ hortabor.

κὴ διατέλῃ &c. Vale & perge græcanicarum literarum studijs vacare cum fratre tuo mihi dilecto.

Gulielmus Budæus Christophoro Picarto S.

VEreor vt vna epistola satisfacere expectationi tuæ possim : qui tot ad me epistolas epistolarũ mearũ flagitratrices scripseris.Qua de re magnopere mihi anxio nihil potius in mentem venit, q̃ vt testarer valere id ad purgationẽ aut morę aut incuriæ debere (alterũ enim nõ dubito te mihi vitio iam vertere,etiã si obiicere nõ audes)q; tam diuersa atq; adeo auersa esse videtur cõditionis meæ atq; sortis ratio,ab ista vicissitudine epistolarũ missitandarum,q̃ tui instituti ætatisq; ratio ad eã concertationẽ apposita est & opportuna. Nec enim minus incõmode à procuratiõe familiari,muneribúsq; aliis huic meę sorti necessariis,auocare me possum, q̃ tu cõmodo tuo atq; animi causa incũbere toto pectore ad eã cogitationẽ possis,ita vt ex vsu studiorũ tuorũ ea futura sit exercitatio:quod non perinde ipsum in rẽ meã esse potest.In numerũ etiã procedere excusationum potest,q; scribendi alacritas, ingenii ostentandi industria prompta & expedita,& omniũ deniq; horarũ stilus,ita in me cõsenescit in dies vt in vobis adolescẽtulis vegetatur & gliscit.Nã quod in hac ætate aut labor est aut tædiũ,in isto ætatulæ feruore pabulũ est animi & alimentũ:& æqualiũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

æmulatio in animo ſtrenuo & impigro ſtimulus eſt acerrimus, omnẽ ſenſum laboris adimẽs & defatigationis: animi affectio omnino improba, imperioſa, acerba exactrix operarũ, operi ſemper inſtans. Quæ nulla diligentia ita libi ſatiſſacit, vt nõ ſemper ipſam ſui profectúſq; pœniteat. Cuius rei experimentum cepi, vt ſi quiſq̃ hominũ ſtudioſorũ: qui nullius vnq̃ mihi operę in feruore contẽtionis (quæ diuturna fuit) vacationẽ remiſſionẽq; conceſſi, quã ſumma obire diligentia incũbẽnsq; intẽtio deberet, æquo ferme intertrimẽto patrimonii atq; valetudinis. [c]Auſim enim me dicere ad extrema vſq; exẽpla vrgentis ſeſe contẽtionis proceſſiſſe, diuq; in iis perſeueraſſe: ſiue id æſtimandũ ſit ab animi habitu ſtudio literarũ deuotiſſimo, externisq; curis atq; in diuerſum abſtrahentibus abdicato & vacanti, ita vt antiquiorem nullam cupiditatem habeat q̃ elegantium diſciplinarum: ſiue à conſtãtia propoſiti tenaciſſima, & ad extremũ vſq; perferente, quod ſuſcipiendũ duxerit. Quis enim huius inſtituti vnq̃ retinẽtior fuit? Quis cum certa pernicie amantior literarum bonarum? Quod tamen (vt verum ingenue fatear) non tam propoſiti ac conſilii fuiſſe quàm natalitiæ procliuitatis puto, quæ inſtar in me quoddam neceſſitatis habuit. Nam alioquin qui fieri potuiſſet vt ſtudium illud inſanum cõſertis digitis retinerem, cũ diſcrimine vitæ? in eaq; ſtatione viuẽdi cauſas rationẽsq; collocarẽ, quam mihi morbi perpetui, ægritudinisq; animi inde manãtis officinam eſſe non ignorabam? præſertim cum omniũ medicorũ interdictis quibúscum conſilia cõmunicaui, amicorũq; iurgiis deductus deiectúsq; ſæpe fuerim, minisq; capitalibus abſterritus & nequicq̃ repulſus. Sed ſcilicet Multa ferunt anni venientes cõmoda ſecum, Multa recedentes adimũt. Impetus igitur ille cum ætate ac noxa corporis paulatim relanguit, liberorũq; examine ſuccreſcente curarũ quoq; agmẽ ſecuritatẽ illam animi egregia conſcientia freti obruiſſet pene & extinxiſſet, niſi fatalis amor reſurgens & exiſtens in hunc me receſſum quaſi in portũ recipere ſuaſiſſet, vt ab illo tumultu me recrearem. Quoniam vero te amitine mi eximia indole prædítum cum fratre primigenio video inter paucos, quos in ſeculo ituros haud vana coniectura indico (ſi tamen id fatum vobis Parcarum fuſis inuolutum eſt, & vt Græci dicunt ἐὰν τοῦ ὑμῖν ἐπικεκλωσμένον ᾖ, id eſt ſi Dei prouidentia tandiu vos ſuperſtites eſſe incolumesq; ſtatuerit) libens hilaris q; nunc feci, vt vel œconomicis ruſticisq; curis atq; etiam ſtudiis tantum ſuciderem temporis, vel vt inertiæ ac deſidiæ (cui iam me pene dedi) hanc operam exprimerem, vt tuo deſiderio ſatiſfacerem, aut certe pro parte obtemperarem. Pudet enim me à te quaſi debiti °officii identidem appellari, apparitore etiam patre tuo, homine tum propinquo mihi, & multis nominibus neceſſario, tum à puero ſemper amato, idq; eius merito. Cæterum quoniam in literarum tuarum poſtulatis hoc quoq; eſſe videtur, vt græce aliquid ad te ſcribam, latinæ epiſtolæ calcem græcam habeto. ſὲι μὴ οἶδ' ὦ χρῖσοφόρε ἱκανὰ μὲν πάνυ πάντα ἐπαινεῖν ἐγκαυχῶμαί τοῖς ἐμοῖς, σὺ δὲ ἀλλαχῶ σε φαγκίσκω, σύ γε τὰ ἐντεῦθεν φρόντιζε ὅπως ἂν ἐπιτηδείως ἔχῃς πρὸς τὴν μαθημάτων τῶν ἐλευθερίων διαπλέσας, τότε πὲπὶ λόγους ἀποκίμαζε ὥρας ἱκανὰς ἀφαιρούμενος, καὶ δὲ ἐμοῦ ἄπωθεν, ἴσθι μοὶ καὶ αὐτὸς πλουτῶν, τῶν ἐπὶ δικαίωμα ταύτῃ ἐκφεύγων εἰς ὑπόσχεσιν, καὶ τῶν ἐπὶ δεινότητι φρονίσεως καὶ λογίου ὅτητι πολυδευκέστατον. ἐφ' ᾧ πολὺς γενέσθαι καὶ συγγενεῖς μεγαλύτας καὶ πρόκηρυξ

ἅπαντες. εἰ δέ γε καὶ μείζονός σε προσδεῖσθαι δοκεῖς, ἐκ ἐμοῦ λόγων ἐφοσάμενος ἔσῃ τῶν ἀκουσόντων τὴν ψυχὴν σε ἐς τὴν φιλοπονίαν ταύτην. νῦν δὲ καὶ τάδε ὑποκαλαβέσθω ὑποθήκαν εἶναι μεγάκισκον γε δὴ φιλοπόνου τε καὶ πρὸς τὰς παιδείας τὰς καθίσας ἀναπαύσεως δίκαμαι, ἐγὼ ταῦτα δὴ λέξω σοὶ ἐπίσολᾶς. Vale, E Mariano noſtro.

[c] Auſim enim me dicere ad extrema vſq; exempla vrgentis ſeſe contentionis proceſſiſſe.) Id eſt, maxima contentione, ſibiq; maxime inſtanti literis ſtuduiſſe,. Exẽplum eſt quod aliquãdo fuit. Tacitus, Omnia quæ nunc vetuſtiſſima creduntur, noua fuere: inuenerasset hoc quoq;, & quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit. Plinius libro. xxviij. Sunt inter exempla qui aſininum lac bibendo liberati ſunt podagra diuragraue. Id eſt, ſunt qui aliquando liberati ſunt. Inde illud Cicer. de Senect. Exemplo nullo aliquid facere: id eſt, aliquid nouum facere & inauditum. Exemplum.

[d] Officij identidem appellari, apparitore etiam patre tuo.) Apparitores ſunt miniſtri, qui ad omnes nutus præſto ſunt regibus. Apparitores etiam magiſtratuum ſunt viatores, qui homines in ius vocant. Græci κλητῆρας vocant. Hi etiam quoniam homines in iudicio ſiſtunt, ſtatores dicti ſunt. Cicero ad Caninũ. Literis a te ſtator mihi tuus redidit Tarſi. Idem alibi, Exiſtimaui tamen eſſe faciendum vt ad te ſtatores meos & lictores cum literis mitterem. Apparitore igitur patre tuo, Id eſt, me quaſi in ius vocante. Appellamus enim nomina, id eſt, debitores per apparitores, qui in ius ire iubent. Apparitores. Viatores. κλητῆρες Statores. Nomina.

[e] Si igitur o Chriſtophore cũ fratre tuo Franciſco mihi ac proprij liberi æque dilecte.) Si igitur o Chriſtophore cũ fratre tuo Franciſco mihi ac proprij liberi æque dilecte puerem eandemq; ſuper liberalibus diſciplinis ſententiam perſiſtas facto exprimere, viroſq; literarum ſplendore inſigneis comiter colere, in honoreq; habere, ſcias & ipſe hac facultate illustrium dicendiq; acrimonia & eloquentia famigeratorum vnum te tandem extiturum, quo vtiq; nomine & parentes & cõſanguineos gaudio non mediocri affecturus es. Quod ſi maiore te exhortatione indigere mihi perſuaſum eſſet, verbis ad hoc te ſtudium exacuturis haudquaq̃ pepercíſſem. Nunc autem abunde hæc tibi eſſe ducens, nempe adoleſcenti ſtudioſo & adoptiuas diſciplinas vehementer affecto, clauſulam hic faciam epiſtolæ.

Gulielmus Budæus Draconi filio S.

ET ſi mihi ocii parum erat ad ſcribendum in hac vrbe, in hoc tempore, in hac concurſatione, multęq; mihi ſimul ſcribendę ſunt ad amicos neceſſarios q; epiſtolæ, aliósq; non ita valde familiares: epiſtolæ tuæ tamen heri ſuper cœnam acceptæ negare non potui id quod tu me poſcebas ambitioſule & ſupplíciter, vt iterũ ad te ſcriberem. Quod igitur epiſtolã vnam flagitas eiuſcemodi quæ tibi hortamento eſſe poſſit & inuitamẽto acri & vehementi ad literas latinas eleganteisq; iuſto ſtudio capeſſendas & amplectendas, id vero mihi gratum per (inquam) gratum fuit. Nulla enim re magis cõmendare ſe ætatula tua mihi aliísque (vt opinor) poteſt, q̃ indole certa & conſpicua doctrinę honeſtatisq; amorem acrem prę ſe ferente atq; admirationem non mediocrem. Ad id vero ſtudium tacente me nec admonente aut literis, aut ſermone, excitate te paterna æmulatio atq; extimulare potuit: vt ſi quenq̃ alium aut in hoc noſtro cælo, aut in extero natum & educatum. Etenim in præcipiti iam iſta puerítia [e]anticipatione quadã ſenſus cõmunis ita prædítum te video, vt animaduertere nonnulla poſſis quę ineunte demum adoleſcẽtia ab iis percipiũtur quibus craſſiore temperatura mentis eſſe contigit. Quare cũ me videas vehemẽti lite

[e] Anticipatione quadam ſenſus communis.) Id eſt ſenſu ante annos iuſtos veniente. Eſt autem anticipatio, quam Græci πρόληψιν, quaſi præſumptionem vocant, hoc eſt diei anteuertentem actionem aut ſunctionem. Inde anticipationes dicte a Cicerone in primo de Natura Deorum, informationes quædam rerum in animis hominum enatæ ſine doctrina: Quę eſt enim gens, inquit, aut quod genus hominum, quod non habeat anticipationem quandam Deorum, quam appellat Epicurus prolepſim, id eſt, anteceptam animo rei quandam informationem? Idem, Quod ita ſit anticipatum mentibus noſtris, vt homini cũ Deum cogitet, forma occurrat humana. Anticipatio. πρόληψις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rarum amorẽ,mediocri earũ cognitione, in aliquo apud noſtros homines eſſe nomine atq; opinione,apud etiam primores ordines cõmendatũ & gratioſum, hominem alioqui nec magiſtratu,nec opibus,nec aulico obſequio,nec ciuili induſtria,nec hominum præpotentium obſeruantia præditum, aut alia quauis arte inſtructum,qua mihi fortunã fingere potuerim,aut imagines familiæ iam fumoſas,quod quidem ad me pertinet,detergere (harum enim rerum ſenſum pro ætatis captu ſatis te ſcio pepuliſſe:) non magnopere adhortatiõe aut ſcripta aut ore ,plata egere mihi videre. Quare corã ipſe raro ſic agere tecũ ſoleo: vtpote qui intelligam id eſſe ingenium honeſtarũ mẽtium,vt re magis & exẽplo adducantur q̃ verbo & pręceptis. Qz niſi igniculi huius amoris,quos in te natura ſatis felix (niſi fallor) ingenuit, paternis aliiſq; huius ætatis exemplis quaſi fomitibus rapaciſſimis admoti,excitati fuerint & inflãmati ad eandẽ cõtentionem,ne clamoſæ quidem aut meæ,aut pręceptoris obiurgationes,quamſi quidam buccarum folles,conſopitã incuria naturam exuſcitare poterũt,tepore remq; ſtudii in feruorem vertere. Quanto autem tibi omnia proniora ſint , inſtructiora,vberiora atq; expeditiora ad ſtudiorum iſtud ſtadiũ percurrendum, quod literarum humaniorum mãſuetiorũq; muſarum nomine cenſetur atque omine,q̃ mihi olim fuerint,inire rationem poteris,ſi animaduerteris adoleſcentiam tuam in ea tẽpora incurſurã (ſi tibi incolumi viuere licuerit,nec infirma valetudine) cum literæ hæ nitidiores inſtauratæ plane erunt & conſtitutæ: & cum græcã linguam latinæ altricẽ atq; adornatricẽ, humano generi reſtitutã nemo inficias ibit:vt quidem ſtudioſorum hominum induſtriã videmus increbuiſſe nunc labore,cura,cõcertatione ad eum finem incumbere. Accedit librorum antiquorũ recentiumq; copia vel inopi parabilis,atq; in triuiis pene expoſita,qui meo tempore rari grãdi ære permutabantur. Iã vero pręceptoré mihi tam neutra habere lingua & videre contigit,nedum audire , ne condiſcipulum quidem, q̃ tu eo nomine fortunatus eſſe potes atq; adminiculariſſimus. Ita cũ his aliiſq; commodis totidem opponere incõmoda mea poſſim, & alterinſecus ſiſtere huius ętatis felicitatẽ illius ſeculi intẽpeſtiuitati:ſuper omnia eſt tamen, q; vt patrẽ habui ſane copioſum & mihi indulgentẽ,ita ab hoc ſtudio primum me diſtinentẽ imperatis aliis operis, de induſtriaq; reuellentẽ: [s]deinde etiã ob id ſæpe offenſionem denunciantẽ,niſi moderatius animo obſequerer libris agglutinato:quum tibi viceuerſa prænonſtrator curriculi,prętor,manuq; interdum ductor & confirmator, nedũ diſſuaſor fuerim & auocator. Et quod tum vnus in patria & verecunde & prope cum diſpendio famæ non modo facultatum ſuſcepi (vt erat tũ ſenſus hominũ de re cis Alpes inuſitata) tu ſine ignominia in tam flagranti prope omnium ſtudio non amplecti non poſſis,conſertisq; manibus retinere,quoad ego vixero,& ratio tuendæ tibi vitæ eodem non inuita ſpectarit. Proinde etiam tibi etiamq; videndum eſt, ſummaq; animi contentione prouidendum,ne id in te dedecus admittas:vt nec tibi parens,nec occaſio,ſed tute ipſe tibi defuiſſe videare:immo ne te degenerẽ prolem a meoque ingenio iudicioq; abhorrentem homines olim cognati, amici, atq; alieni exiſtiment,qui vitæ meæ inſtitutũ ductũq; nõ ignorarunt. Quoto autẽ cuiq; ignotæ eſſe poſſunt quæ monimentis conteſtata ſunt in publicum prolatis, in diesque

perulgatioribus? Porro autem cum ita naturæ ordo tulerit & arbitriũ prouidentiæ , vt inter multos liberos tu matri primigenius partus eſſes , & mihi hęres potiſſimus patrimonii non luculenti: hanc de te ſpem cõceptã habeo,ac prope exploratam (fidem enim mihi indolis tuæ notæ quędã fecerunt in funẽtiũculis vitæ puerilis impreſſæ) primigenia vt laturus ſis,& præcipuũ ætatis inter fratres,& vt Greci vocãt τὰ πρωτότοκια καὶ πρωτοβεία, [b]non in aſſe hęrediſ tatis meæ,qui ex vncia paterna enatus eſt : ſed in Aſſe illo ampliore quẽ ego tibi fratribusq; peperi diebus permultis noctibusq; conceptũ, [i]Lucina huius partus non Iouis coniuge ſed filia . Simul in aliis rebus quæ huic hæreditati accedent ſi vita mihi ſuppetet cũ proſperitate valetudinis . Siquidem nuper in ſpem veni atq; meditationẽ augendi vobis huius patrimonii : ita vt nihil magis optem q̃ detrimentum ſarcire biennio iam acceptũ in hac rationũ mearũ parte. Ad hoc autẽ placato mihi propitiatoq; opus eſt Mercurio, [k] nõ illo qdẽ fori negociantiũq; pręſide,ſed ſtrenue actuoſeq; in ſchola ociantium:nec cenſus & facultatum amplificatore,ſed nominis & inſigniũ animi. Nec tamen cũ hęc ſcriberem,hoc tibi exprimere volebam & extudere, vt tu ad præſentem animi alacritatem ad ſtudiiq; contẽtionẽ magnũ quippiam adiiceres,quaſiq; impetũ conduplicares,ſed iſtum tuũ animũ quem vel abſens ex literis tuis agnoſco , e longinquoq; cerno,confirmandum eſſe duxi tuendũq; , & velut monitis adminiculandum ætatulę accõmodatis. Magis enim id operęprecium fore cenſui , q̃ ſi pro viribus & ætatis modulis contẽdenti ſtimulos acriores intẽtarem,aut

[a] Quaſi quidã buccarũ folle) Alludit ad illud Satyrici. Tũc immenſa cauí ſpirant mendacia folles. Buccarum folles.
[b] enim ſic animũ ducimus diſtendendo & contrahendo,vt aer admittitur follibus & emittitur.
[c] Deinde etiã ob id offenſionẽ denũciantẽ) Id eſt, ſe offenſum iri a me,iureq; paterni imperii vſurũ in me denũciare minari. Plin.ad Priſcum. Qz q̃ quid denũciationibus & quaſi minis ago . Denũciare offenſionem. Denũciare.
[d] Non in aſſe hæreditatis meæ,qui ex vncia paterna enatus eſt) Significat ſe cum duodecimo cohærede patris hæredem fuiſſe.
[e] Lucina huius partus non Iouis coniuge ſed filia) Significat ſe non diuitiarũ potentięq; cupiditate adductũ id opus de Aſſe cõmentatũ eſſe & emiſiſſe,ſed literarũ amore,illuſtrandęq; ea parte linguę latinę ſtudio elaboraſſe. In eius operis compoſitione,inquit,non Iunonis numine,ſed Palladis afflatus eram,& inſtinctum. Lucina Iuno eſt,quæ parturientibus adeſt, quæ eadem eſt Luna , auctore Macrobio libro vltimo Saturn. Lucina,inquit,a parturientibus ideo inuocatur,quia propriũ eius munus eſt diſtendere rimas corporis & meatibus viam dare,quod in partu accelerando ſalutare eſt.id quod Plato in Theeteto tradidit: ἄρπμις ἔστιν ὅτι τὰ λοχεῖαν ἔλκει. Diana,inquit,quũ puerpera non fuerit,puerperiorũ numen ſortita eſt. Quo in dialogo,Plato multus eſt in hac pariendi ſignificatione,trãſlationeq; ducta a partu fœminino ad partus viriles,a partioneq; corporea ad partionem mentis. Iuno autem ἀπάσης ἀρχὴς καὶ γενέσεως, vt inquit Lucia. Meminit Ouidius in ſexto Faſtorum. Lucinaï Iuno. Luna. ἄρπμις. ἄλοχος. λοχεία. Mercurii cognomina. ἑρμαπολαῖος. ἀγοραῖος. κερδῷος. λόγιος.
[f] Non illo quidem fori negociantiũq; præſide) ſed ſtrenue in ſchola ociantiũ) Mercurius apud Græcos multa habet cognomina.inter alia eſt ἑρμαπολαῖος ἑρμῆς καὶ ἀγοραῖος,quaſi negociator & circũforaneus qui & κερδῷος dicitur,quaſi lucrorũ conciliator & compendiarius,quæſtoriusve & quęſtuarius. Plaut.in Poenu. Eſcquid amare videor? Mil. Damnũ quod Mercurius minime amat. Verba ſunt ſerui ad adoleſcentẽ amatorem. Apud eũdem mercatores Mercurio gratias agũt cum benerem geſſerũt. Lucianus in Timone, ὦ τῆς πράξεως,ἢν ἐρμῆ κερδῷε,πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; Etiam Mercurius λόγιος,ſtudiorũ & eloquẽtiæ Præſes qui a viris ſtudioſis colebatur. Idẽ in Pſeudolo. κακὸς κακῶς σε ὁ λόγιος ἑρμῆς ἐπιτρίψειεν. Hic filius eſt Maiæ,id eſt mentis & prudentiæ,ex qua ſermonis elegantia oritur. Męa autẽ obſtetrix græce ab inquiſitione & indagatione dicta. Quod eo pertinet,quod ſupra de partu dictũ eſt , & ex Platonis dialogo ſupradicto melius intelligitur. apud Philoſtratũ libro.v. Mercurius ſciẽtiam quã ipſe ſe eſſe ingenii & doctrinę,quibus homines inſignire ſolent gentem ſuam & familiam. Alludit enim ad inſignia gentilitia. Maiæ filius. Scientia. σοφία. Ociari ſtrenue & actuoſe σχολάζειν. Inſignia animi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

calcar durius admouerem,quando ſponte currẽtẽ vociferatione vrgere ſuperuacaneum eſſe puto,nec ſatis liberale.Quin & virium paulo infirmiorũ rationẽ habere te iubeo,viciſſimq; vt fert ætas luſitãdo animũ corpusq; vegetare. Ex conſuetudine etiam vitæ,ſermonis,& conuictus,hominũq; elegantiũ obſeruatione,cultiorem,vrbaniorẽ,expolitũq; videri te velim: vt ſummopere cures, quantũ quidẽ in hac ætate licebit,pręimbui lepore & elegantia ciuili,morũq; ſuauitate, ſiue inter doctos homines,ſiue inter ignaros literarũ verſabere . Nã cum fere ſemper ita & natura & moribus cõparatũ fuit, tum hoc idẽ fert impenſius tẽporis huius vſus & ſenſus:vt & adoleſcentia & iuuentus, non minus certa quadam vrbanaq; palęſtra,in ſermone,habitu,geſtu,omnifariq; affectu corporis enitente,cõmendare ſeſe poſſint inter primores & mediocres,opinionisq; & famę fauorẽ emereri,q̃ nuda,vmbratili,ruſticulaq; doctrina etiã nõ mediocri.Ipſe vero expertus ſum ætatę iam prope inflexili , ingenioq; iã ægre ad inſolita nouaq; verſatili,q̃ ſerum ſit & intẽpeſtiuũ, ac fortaſſe ineptũ, mores in celebritate hominũ interpolare,quaſiq; incudi redditũ hominẽ aut contiarũ,ad exemplar denuo effingere vel affòrmare prẽſentis ſeculi & inſtituti . Horum igitur Draco admonitũ te oportuit quo magis a teneris (vt aiũt)vnguiculis cũ literarũ ſtudio,etiã inſeruire decentię morũ decoroq; vrbanitatis ac ciuilitatis aſſueſcas, honeſtũq; illud populare ac gratioſum doctrinę accommodare . En tibi quod petiiſti,vt opinor,etiã cũ auctario. Vale. & Mainũ prẽceptorem tuũ verbis meis ſaluta. Quem te volo ipſum iuſta diſcipuli obſeruãtia cultuq; venerari . Monpeſſuli.VIII.Idus Maias .

Gulielmus Budæus Io. Pe. Sal .

STatuere vix poſſum tua ne induſtria an mea procraſtinatione atque inertia fiat,multis vt partibus plureis tu epiſtolas ad me,q̃ ego ad te dederim,iam inde ex quo conſtitutam nos habuimus amicitiã, familiaritatẽ , cõſuetudinẽq; iugem illã quidẽ teneris ab annis fundatã,propinquitate deuinctã, ſtudiorum etiã nũc pene cõmunitate roboratã & cõfirmatã. Tametſi meminiſſe te opinor q̃ diſſimilis mei fuerim anno ſuperiore cũ eſſem in Gallia Narbonenſi , id eſt q̃ ſedulo a me factũ ſit ne quid huiuſce officii a me prętermiſſum eſſe videretur, vt qui alternis dieb⁹ propemodũ ſcriberẽ per excurſores regios & armillaros . Vbi ſi diutius eſſe mihi ocioſo per exitũ Legationis opportunior licuiſſet,mirũ vt erã tũ animatus, 'omnia pene reliqua quę hoc nomine traxi,diſſoluiſſem plane & expunxiſſem.Id quoniã nõ eſt factũ,exorãdũ te habeo,meis vt occupationibus expectationẽ accõmodes atq; patientiã:quoad aliquid confecero ocii plenioris,vnde paria tãdẽ cũ tuis rationib⁹ faciã,reddítaq; acceptis æquẽ. Magna vero ipſe me & iucũda expectatione impleuiſti de eo quod certiorem me feciſti , quã tibi operã ille propinquus meus nauarit in ea re quã curatã ab eo volebamus.Vtinã omnia ex ſentẽtia . Certe ſi bene noui hominẽ,vt nouiſſe me exiſtimo: honeſta ambitione ducitur,vt qui maxime:emererię bonorum & grauiũ gratiã mire cupit cũ alias,tũ etiã vt propinquis induſtriã ſuã fortunãq; approbet.Qui ad eã ipſi cõtẽtionẽ hominẽ cohortamur,gratiã vt inire ſolidã ac verã ab optimo quoq; exiſtimatiſſimoq; laboret cõmẽdatione famę,ſpecie q̃dẽ illa non inani cõparata,ſed certis documẽtis teſtata & conſignata . Is cũ ſin-

gulari ingenio ſolertiáq; prędítus ſit: "tum eſt etiam in illa acrimonię officina ita politus,ita in ea palęſtra exercitatus,omneis °vt flexus & prehẽſiũculas hominũ,ſupplãtãdiq; artificia nouerit,numeros omneis impetuũ excipiẽdorũ eluctãdorũq; nexuũ memoriter teneat:omnia deniq; dictata ſummorũ magiſtrorũ cõprehẽderit.Alioqn etiã ipſe gratioſus inter omnes eius inſtituti ordines, ob promerẽdi facilitatẽ,nõ tã paſſim q̃ opportune,atq; etiã cũ rerũ,tẽporũ,perſonarũ delectu.Accedit harũ rerũ ornamentũ,ſermonis lepos vrbanitasq; lauta & elegãs,ac ſine loquacitate facunda. Omnino ſi noſſe hominẽ cœperis,dices geniũ habere illũ ad eã ſectã vitę. Scribam ad eũ breui,vt intellígat q̃ gratum mihi tibiq; ſit id quod hactenus fecit : q̃q̃ in ea re vt nihil mihi pene vendico, qui paucis ad eum ſcripſerim: ſic non eſſe puto quod magnopere mihi ipſe imputet, quem certo ſcio operam tibi magis q̃ mihi pręſtare voluiſſe . Diui approbent quod ille inceptauit. Vale.

1. Omnia pene reliqua quę hoc nomine traxi,diſſoluiſſem plane & expunxiſſem) Reliqua ſunt quæ ex ratione reddita reſtant:vel ex annua pręſtatione aut menſtrua fœneratitia aut alia.Cicero ad Atti. Maxime autem me angit ratio reliquorũ meorũ.Vlpianus de Adminiſt. Tutorum,Lucius Titius curator Caii Seii tempore curæ fundũ Cornelianũ locauit Sempronio,qui Sempronius reliqua traxit. Reliqua trahere pro reliquari dixit,vt paulo inferius.Paulus reſpondit non ex eo quod adultus eum qui prędia eius conduxit,procuratorem habere voluit,debitum quod ex conductione reliquatus eſt agnouiſſe eum videri . De hoc verbo Budæus in Annotationibus ſcripſit.Quod vero ſequitur.Paria cum rationibus tuis faciam,eſt in ſecundis Annotationibus. Reliqua. Reliqua trahere. Reliquari.

ſim. Is cũ ſingulari ing.) Nec hoc loco Budęus nec alibi Laurẽtio Vallenſi aſſenſus eſt de particulis his cũ & tum: quas Laurẽtius lib.ii.ſub diuerſis modis ſũgi poſſe negauit. duoq; Ciceronis loca cõtra fidẽ exẽplaris emẽdãda cõfirmauit-ideq; Budęus de hoc interrogat⁹ aiebat,ideo ſe facere, primũ,q; in exordio orationis pro Deiotaro ſenſum longe aptiorẽ & elegãtiorẽ eſſe exiſtimabat,ſi tum multa me perturbãt legereſ,q̃ tũ : deinde aliis id auctoritatibus plane cõfirmari nõ dubitabat.qualis eſt illa ex oratione eiuſdẽ Cic. pro Quinto ſua ad Põtifi.Sed cũ me vobis purgatũ eſſe cuperẽ: tum etiã veſtra in me attẽte audiẽdo benignitas prouexit orationẽ meã.& de Aruſ.reſponſis. Sic enim (inquit) ſentio: ius Legatorũ cũ hominũ præſidio munitũ ſit: tum etiã diuino iure eſſe vallatũ. Sũt etiã quędã alia loca in eiuſdẽ Budæi Epiſtolis, ex quibus Laurẽtio diſſenſiſſe in paucis intelligit,cũ alias hominis iudicii diligẽtiãq; admirari ſolit⁹ ſit,vt qdẽ fuit ſeculũ: nũc eñ omnia pene omnib⁹ nota paulo ſtudioſioribus. Laurẽtius ſcripſit illã locutionẽ ſoluẽdo eſſe nõ poſſe ita efferri vt ei ſubſtãtiuũ addaſ: quare adhuc ambigi datiuus ſit an ablatiuus:cũ Liuius ſcribit:Si reipublica ſoluẽdo ęri alieno eſſet,& quę reſtinguẽdo igni forẽt:& alii auctores itidẽ vſi ſint, vt alibi obſeruauimus:Quoq; auctoritatẽ Budęus ſecutus ſimili locutione vti nõ dubitauit. Laurẽtius eñ vt dicebat Budęus,religione nimia ſtilũ eloquẽtię alligauit, vt libro tertio.Credo (inqt) fuiſſe tibi fidelis proprie dicẽ per accuſatiuũ vero nõ niſi alterũ accuſatiuũ addas:vt ſpero me tibi eſſe bonũ amicũ.Hęc Laurẽt.cap. xxii.Cic.tamẽ aliter pro Quintio,Ne vt par quidẽ ſit poſtulat:inferiorẽ eſſe patitur.Cęſar,Tenuem ſectam vobis ſaluũ eſſe nolo.Ibidẽ Laurent.aut cap.proximo. Illud (inquit) Plinianũ lib. vii.non mihi placet : primus omniũ parens patrię appellatus.Id Budęus cõtẽdebat ſic rectẽ legi:more eñ Græcorũ enũciatiuũ eſſe dicebat,vt apud Syneſiũ ὦ μεγαλαπρεπέστατε μόνος, ἢ μετ' ὀλίγων σὺ μόνος δικαίως καλῶ μέγιστος, magnificentiſſime ſolus, aut cum paucis ſolus ipſe merito appellate.Xenoph. ἴσθι μὴν οὖν σὺ ὁ πλουσιώτατος. Cõtra Laurẽtiũ Vallam. Soluendo.

11. Tum eſt etiã in illa acrimonię officina ita politus) Acrimoniæ officinam Budæus dicebat vocare ſe italicam diſciplinam.Homines enim ibi educati,ſi ingenio prędíti ſint, acutiores in dies fiunt, vt qui per omnes numeros ſtimulationis,diſſimulantiæ,ſolertiæ & vigilantiæ inſtituantur.Cicero pro Roſcio Amer. Sit domus hęc habenda eſt potius q̃ officina nequitiæ & diuerſorium flagitiorum omnium . Credo fuiſſe fidelis & ſimilia. Acrimoniæ officina.

12. Omneis vt flexus & prehẽſiũculas hominũ ſupplãtãdiq; artificii nouerit)Numeros omneis eluctãdorũq; nexuũ.Trãſlatio eſt a luctatoribus.Cũ eñ aula ſit diuerſoriũ impoſtorũ,inuicęq; hominũ inſidiantiũ , vt poſſe cũ vni⁹ euerſio ſit alterius votũ,alter alterũ loco de gradu dimoueri atq; etiã deturbari ſemp exoptat: id qd fieri ſine multiplici artificio nequit & prout alter alteri anſam ſui deticiẽdi ſternẽdq; incautius prębuerit. Prehẽſiones ſunt in luctatione quas Græci λαβὰς vocãt,& ἀντιλαβὰς. Flexus ſunt quos Græci λυγισμοὺς vocãt,hoc eſt,καμπὰς,eluſiones luctę,q̃ flexu corporis fiũt,quaſi eluctationes.Nexus ſunt prehẽſiones validiores.Quintil.lib.ii. Sicut ille exercẽdi corpora peritus,nõ ſi docẽdũ Pãcratiaſten ſuſceperit, ingenio ferire vel calce tãtũ,aut nexus modo atq; in his certos aliquos docebit,ſed oia q̃ ſunt eiꝰ certaminis. Aula ipoſtorũ diuerſorium. Prehẽſiones. λαβαὶ. ἀντιλαβαὶ, Flexus. λυγισμοὶ. καμπαὶ. Nexus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gulielmus Budæus Ioanni Picarto S.P.D.

TAntæ tibi curæ rerum esse mearum summã video vt ad singula momenta rerũq; inclinationes oculos aureisque circũagas, ad omnem auram spei animũ erectũ habeas, mihi mox quippiam vt boni aut ore festiuo aut literis iucundioribus nuncies. Quem animi tui affectum in epistolis tuis expressum ita agnosco, atque si trans tua præcordia introspicere mihi datum esset quid intus sit conditum. Quare etsi in eum gradum constantiæ euasisse me spero, post multa incommoda in quibus aliquantisper cum fortuna sum conflictatus, vt iam mihi longius circũspectare non necesse sit quàm quantum fines patrimonii mei patent: non leuiter tamẽ me pepulit lętum istud augurium, quod extẽplo acceptum gestiens ad me detulisti. Non quòd ad rationum mearum constitutionem, aut illud, aut aliud huiusmodi, & ab ea cęli parte captum, pertinere posse putem: sed veræ germanæq; amicitiæ imaginem in te mihi amitino exosculor & amplector. In tuenda vero amicitia nostra non illa quidem generis propinquitate tam constituta & confirmata, quàm eximia quadam benevolentia, familiaritatisque necessitudine, non vsu sed iudicio, nec consuetudine, sed delectu contracta, vt non ausim ipse dicere ex æquo me tibi exhibitione officii humanitatisque respondere, gratificandique comitate opportuna atq; iucunditate: ita suppuderet me fateri tecum paria nõ facere in vicissitudine charitatis fonte: quæ corde quidem ipsa, non ore, non verbo, sed voluntate pręstatur & rependitur. Cuius rei et si fidei satis tibi argumentis factum esse documẽtisq; haud obscuris confido, qui nil te rerum mearum celare solitus sim, quas quidẽ certe ius amicitiæ iuratissimæ communicandas esse sanciat & præscribat: tamẽ quo impendio magis fiduciam tuam confirmem, opinionemque aliis faciam, quæ nulla vel ætate obliterari vel suspicione labefactari possit, *certum est mihi pignus quoddam tibi dare haud impar ipsi fidei. Siquidem amicitiæ nostræ testimonium literis meis cõsignatum, posteritatis memoriæ mandare constitui, nisi quid mihi interim acciderit: inter eaque monumenta consecrare (quæ tui erunt cũq;) quibus in ipsis incidam, vtcũque memoriam cultarum a me amicitiarum. Vnde olim fortasse tui meique nepotes exolescente cognatione coniunctionis tamen animorum mentionem instaurabunt, & tãquàm tesseras amicitiæ repetent & agnoscent in multas ætates perennaturas. Nã Franciscus & Christophorus tui cum meo vtique Dracone & Gulielmo, traditam a nobis colent per manus amicitiam, ab ineũtibus ipsam ætatulis coalitã, nostręq; (vt opinor) æmulam & supparem. Proinde qua de re ad me scribis, amice me admonens ne iacere in obliuione sinam id quod a te repetii, de ea re per me licebit in oculum vtrũuis (quod dicitur) vt dormias: nam id accuratũ tibi redam primo quoque tempore si semel retractauero. quæ mihi antiquissima nũc est cura: tametsi multa me circũstant inceptata ocio meo imminentia, manũq; mihi iniiciunt stilo supersedenti. Reliqua mox coràm vt spero, id est post natalem naturæ nostræ reuiuiscẽtis, quam Pascham appellamus. Audiui de Maino liberos tuos iam meliuscule ac propè cõfirmata esse valetudine. quod vt mihi fuit iucundum, ita ex aduerso pene flebile, q; eo die primũ resciui fratrẽ meum

& nonnullos meos necessarios grauiter ægrotare, cum interim tres nũcios ab vrbe habuerim. Saluta mihi Franciscum & Christophorum, cum prius eorum matrem salutaueris. Literis Christophori nunc non vacat vt rescribam. Vale. E Marliano meo. VI. Calend. Martias.

*p. Certum est mihi pignus quoddam tibi dare haud impar ipsi fidei) Id est documentũ & argumentũ idoneum, quo tu credas, aliiq; adduci ad credendum debeant. id est, ἀξιόπιστον ἀσφάλισμα. Curtius, Nullum ergo me beneuolentiæ pignus atq; indicium omisistis. Pignus. ἀξιόπιστον. ἀσφάλισμα

Gulielmus Budæus Ludouico Viui S.

ILiteras vnas accepi tuas Calendis Decembribus scriptas: alteras pridie Calend. Apriles. Præterea nullas ab eo quidem tempore. Quare nolim vt mihi succenseas si expectationi tuæ non satisfeci. Posterioribus literis fateor me iure a te taxatum, qui in longa satis epistola omnia potius scripserim q̃ id quod maxime cupiebas. In causa fuit, q; cum in promptu non haberem quid ea de re censerem de qua tu me sententiam rogabas, id argumentum scribendi non libens arripui. Ipse vero ne nũc quidem habeo quid dignum expectatione tua scribam, nisi in sententiam tuam pedibus eam. Sed verebar ne id tu non tã iudicii q̃ detrectationis atque inertiæ esse interpretarere. Itaq; cum aliud animo stiloque tum agitarem. vel id memoria mihi excidit, vel eo additamento extendere epistolæ magnitudinem iustam noluí, quod mihi non satisfacturum postulationi tuæ videbatur. Nunc quãdo iterum appellor, necesse est vt dicã q̃d sentio. τὸ μὲν τὸ ἀπόρημα τὸ σὸν περὶ τοῦ ὑποθέσεώς τίνος καὶ ἀφορμῆς ἐκ τῆς τυχόσης λαμβάνῃ, ἵνα τὸ, ἔλεγχόμενα καὶ ἐπίδειγμα δοκιμασίας σοὶ διφυίας σοῦ σαφῆς, ὧν τοῖς κομψοτέροις περὶ λόγων ἀγχινοημοσύνης. ἐπιχειρεῖν δὲ μάλιστά σοι δοκοῦν ἃ ἐγὼ οὐκ ἔστιν ὅπως

*p. Μὲν τὸ ἀπόρημα. &c. Tua erat quæstio de hypothesi quapiã & argumento minime triuiali capessendo ad iudicii specimenq; ingenii optimis ac liberalibus exculti literis exhibendũ. Hęsitabas enim quodnam potissimũ tibi eã in rem doctrinę genus accommodatũ esset. Si quod nãq; vulgatum ac minutorum operum contigisset, haud magno quidẽ negocio videbaris illud pertractaturꝰ: cæterũ laudẽ plausumq; meriturũ negabas. Sin eorum quæ operæ sunt preciũ adlatura quidpiã suscepisses, id præterq̃ quod multa tibi negocia facesseret, ne sic quidam ad propositam tibi gloriam euasurũ, propter multorũ rectè ordineq; locandorũ difficultatẽ. A deo enim esse depraua ta & philosophorũ & theologorũ scripta, ea vt ab initio in totũ innouare minoris sit negocii q̃ scitis verbis & excultis farcire & instaurare. Sunt hæc fere opinor quę ancipiti animo te & cõsilio esse cogebant: de quibus sententiã vt proferam meã necesse mihi arbitror, te quidẽ id postulãte. Porro tecũ propemodũ similiter vniuersa de re sentio. Nã perperã sita, vel prorsus recõcinanda sunt vel nouanda quidẽ. Sicubi nãq; iunctura venusta repoleris, alibi autẽ nõ attigeris, causam haud dices quin inuẽnerit obscurabit & gloriã deniq; omnẽ operis egregię feliciterq; pfligati reportabit. Id quod mihi iã in nõpaucis viu veniisse persentisco ab iis qui post me locos pãdectarũ multis intellectu difficiles adnotarũt. Proinde me si cõsulentem audis, satius tibi duxeris, ne inchoanda quidẽ esse quæ non tuæ prorsus industriæ sint obscundatura q̃ inchoata relinquere velut aditum viamq; aucupandæ gloriæ opus iplum excepturis munientia, quemadmodum nobis contigit. Itaq; talia potius censeo tibi instituenda quorum explicationẽ fore tractabilem speraris, q̃q̃ nihil propemodum sit in iis quæ de rebus & diuinis & naturalibus differuntur quod aeri quod exquisito studio dicendiq; venusta dignitate assequi nõ possis. Quod inuidiam si reformidas, si rei iplius taedium grauaris ob istos contentiosos rabulas elegãtioribus hominibus infestos, quibus omnis est confertim & ferociter in noui quippiam molientes insurgere, quonam pacto forti esse animo præditus videare, tuecq; constanter Erasmo patrocinariq; qui & primus & solus inuidiam in se suscipere atque sustinere veritus non est, quod iugiter prosequitur idq; strenue ac fortiter. Q ua quidem alacritate & generosi animi mansuetiores iam qui ex eis ferinos induerunt mores & animos efficit. Sectare igitur virũ, vicissimq; bonarum ipse literarum studiosis ingenii istius specimen adorna.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐπιτιθέσθαι. ἐὰ γὰρ τῆν τυχόντων ζυνὸς ἄψαιο καὶ τῆν λιπολογημάτων, ῥᾳδίως μὴν ἂν μετα-
χειρίζεσθαι ἐδόκεις, ὃ κ ἀξιεπαίνετον δι' ὅρκου ἔσεσθαι. ἀδὲ ἃ τῆν πρᾶγευ ἀνέλοιο, τοῦτο δὴ πρὸς τῷ
πολλά σοι πράγματα, πᾶσαχεῖρ, καὶ δικ ἂν ἀνβλῶσαί γε ἃς προκαμμύω σοι δόξαν, διὰ τ πολὺ σ
συχρεὲς τῆν διορθωθησομένων. ὕτω γὰρ ἂν καὶ τάδε τῆν νεωτέρων φιλοσόφων τε καὶ ἡητόρων,
διεφθαρμένα, ὥστε κἀγὼ ἥττον δέει ταῦτα ἀναιτιᾶσθαι συχρεὲς, ἢ ἐπανορθῶσαι κεκαλλιτεχ-
μένως. ταῦτα μὲν οὖν ὕτω σοι κεφὰν διηγεῖσθαι ἔοικε. περὶ ὧν ἀνάγκη μοι ὡς δύνατα ἀπομνῆσ
σαι φίλε πλὴν γνώμην ἀποφαίνεσθαι τῆ ἐμὴν. αὐτὴ δὲ δέει ὅμοια κεφὰν φρονοῦσα τῇ σῇ περὶ τῶν πράγ-
ματων ὅλων. τὰ γάρ τοι μὴ καλῶς κάμνοντα ἵππι μεθαρμόσαι δεῖ ὁλοχρῶς, ἢ μὴ χόρην ἔχειν
ἐᾶν, ἐπεὶ ἢν πῆ μὲν ἐπιῤῥυθμίσῃς, πῆ δ' οὖ, δικ ἂν φαίνοις φι δόξης ἡ εὑρήματων ἀπεσκευάσ-
θης πότε ἐγκεχῶν ἃς πᾶσχημα τῆς ἐγκαταλελειμμένοις ὑπό σου, τῶν τε μνήμων ἀγαλάσας τῆν
ἐπιτιμητικωμένων σοι, καὶ δόξαν δὴ πᾶσιν πελόντων κομίσῃται παντὸς τῶν καταῤῥωμάτων. ὅπῃ
ἔοικε ἤδη πέπυσθε φι πολλοῖς, ὑπὸ τῆν προσεπισημαινομένων εἰς τὰ τῆν πανδηκτῶν φυσικὰ,
τῆς πολλοῖς. ἃ οὖν χρῆσόν μοι συμβόλαιον, μᾶλλον ἂν σύ γε ἕλοιο τῆν πραγμάτων μὴ ἀπλῶς ἀπ-
αχῆς τῆν μὴ πάντως ἐξόντων τῇ φιλοπονίᾳ τῇ σῇ, ἢ ταῦτα ἐμπλῆ καταλιμπάνων, διατρί-
βοντα προσωτέρω μένα τῇ τῆν διαπεφορημένων ἔργον δυσοκιμήσας, ὥσπερ ἐμοί συμβέβηκεν. καὶ ταῦτα μὲν
τοι ὡς ἔοικεν ἀπηκριβῶσθαι βέλτιον, ὧν σύ γε ἐλπίσαις ἂν δυμεταχείρισόν σοι τὸν διάλογον ἐσεσθαι.
καὶ μὴν δὲ ἂν ἔρ σοι κεφὰν τῆν περὶ τὰ θεολογούμενά τε καὶ φιλοσοφούμενα, ἀνέσεσθαι ἔοικα
νῶς γε δὴ ἀκριβῶς φιλοπονοῦντ περὶ τ καλλιλογίαν, ἐπεὶ δὴ τ ἐπιφθονον δέδιας, καὶ ἐπικα-
χθὲς βαρύνῃ τῳ πράγματ, διὰ τοῦτο τὰς φιλοτίμους ζῆς ἀσφοτέροις ἐχθρὰς, ὧν ἕνας καὶ δύο
σιν ἀπιφανῶσι ἀθρόοι τε καὶ χαλεποὶ πᾶς καινοτομεῖν ἃ πολεμίζουσι, πᾶς ἂν γένοιο, ἅπαν σὺ δυ-
κοίης τὸν θυμὸν, καὶ διπὸς σωσεπτὴν ζῇ ἐράσμιφ σε, ὃς πρῶτ καὶ μόνος ἀνελίττῃ τε καὶ ὑπομέ-
νων τὸν φθόνον δικ ἀνλαβόντ, καὶ τοῦτό γε πιῶν διαπλῆ νεανικῶς τε καὶ ὀυτάκτως, ἢ δὲ αὐτὸς πρὸ
θυμίᾳ τε ἀ γυναικότητι χαροποιτέρᾳς ἤδη τὰς ἐκείνης ἀνῆ πεσκύασε, μίμησαι δὴ τὸν ἄν-
δρα, καὶ αὐτὸς ἐν μέρει τῆς τῆν πανδαίων λόπων ἐξαμβύοις ἐνδέκνυσθαι παρασκευάζε-
Quod de Hermano & Declamationibus scribis, hoc quid sit nondum rescisi.
Aestatem hic acturus sum: sed saepe in vrbem commeare mihi necesse ob ne-
gocia etiam litigiosa: ne tu me versari alto in ocio putes. Breui epistolas &
opsculum editurus sum, vt homines flagitanteis quasi creditores instantiores
dimittam. Apud Oratorem ἐν τῷ περὶ ἀφώνης προοιμίῳ, recte legitur, in hāc ferme
sententiam. Primum quidem video res huius temporis magna difficultate im-
plicatas esse atque turbulentia: non ob id tm̄ q̄ multa ita proiecta sint & de-
relicta, nullum iam vt sit operęprecium recte de iis censere, sed etiam q̄ de cae-
teris is pene sit sensus hominū, vt ne de vnica re tm̄ inter omnes cōueniat quid
sit factu optimum: sed vt huic hoc modo, illi alio conducibile esse videatur.
προοίμιον & προοίμιος verba sunt apud eumalioſq̄ oratores sequentia. Ipse infra hac
eadem oratione, καὶ τὰ προοιμιάζεσθαι βελτίω. Δυσίας. ὃς ἡμῖν δεῖν προοίνια τῆν ἀγωνιζομένων
ἀντῆν, nihil dilargiuntur. προοίμιον προοίμιαι, vt τέθριππον. Apud Aristotelem τῷ
περὶ ἑρμηνείας, locus obscurissimus sic, vt opinor, intelligendus, λόγος δὲ ἐστὶν
ἀυτὸ, τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ ἀυτὰ, ὃς δὲ μετὰ τῳ ὄνομα, ἢ ἦν, ἢ ἔσται ἐκ ἀλλοδαπῆ ἀφθόγγου.
Eadem inquit est definitio (sic enim λόγον vsurpare solet Aristoteles) casus no-
minis quae & recti est, hoc est eadem Philonis quae est Philon. Vt enim nomen
est φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἄνευ χρόνου, sic etiā casuū eius cęteris in omnibus ea
est definitio. Hoc tantū excepto, q̄ cum tribus temporibus substantiui verbi
iunctum nondum perfectam enūciationem facit. Neque enim aut verum aut

falsum est enunciatum φίλωνός ἐστιν, nisi aliud addatur. Est autem κατὰ τὰ ἀυτὰ Attice, idem quod κατὰ τὸν ἀυτὸν τρόπον. En tibi ad vtrāq; epistolā, quod citius habuisses si organum hic Aristotelis habuissem. Gratulor tibi mirificum & plaudendum in rhetoricis profectum, cuius fidem mihi fecit Erasmus. E Marliano nostro. IX. Calend. Maias.

τῷ περὶ τῆς εἰρήνης &c.) Apud oratorem in oratione de pace largiri.
καὶ τὰ προσμύα &c.) Profusa erūt meliora. Lysias, qd nobis nihil largiūtur de rebus suis. Item,
τῷ περὶ &c.) Apud Aristotelem in libro de Enunciatione. Item
λόγος δ' ἐστὶν &c.) Vt enim nomen est vox significatiua iuxta iuncturam sine tempore.
Φίλωνός ἐστιν &c.) Enunciatum Philonis est. Item
κατὰ τὸ &c.) Iuxta eam. Iuxta eundem modum.

Gulielmus Budæus Germano Brixio S.

An tu tandem inescator hominum? tędium mihi ruris leuare voluisti? en tibi: accipe ad literas tuas haud ita valde ipsas circūspectas, vt eleganteis & eruditas, vt iam ego planū faciam. Primum quod scribis procul me a mari piscosisq; amnibus habitare, ob idq; iudicas non posse prędrādibus istis piscibus vesci & abundare, quorū vobis copia est in vrbe ieiunia agitantibus: num illis tute me duci reris epulis, quę non nisi magno emuntur, condiūtur magno & struūtur, ægre etiam concoquūtur? Quasi vero in vrbe domiq; meæ esitare huiuscemodi solitus sim, nisi [q] quū lautioribus mensis (quod non libēs facio) numerum parasitorum augeo. Meministi (vt opinor) q̄ raro apud te hominē mihi amicum, amicorum comunitate studiorūq; coniunctum, grauate & fastidiose consuerim promittere: haud aliam ferme ob causam, q̄ [p] cōuiuator iam propemodū luxuriosus factus es, eoque nomine in sodalitio vestro Canonico gratiose famigeratus. Qui numerum nullum statum legitimūque obserues in vocandis conuiuis: [r] non vices conuiuasq; alternes ciuili frugalitate, nullum pene modum teneas apparatus & ferculorum: [s] quasi legibus sumptuariis sodalitiorūq; solutus. [t] Sic vero sum omnino, certa omnia magis & modica q̄ grandia & ancipitia quęro. [u] At tu conuiuia excerces iam dubia, ad quę non

[p] Quum lautioribus mensis (quod non libens facio) numerum parasitorum augeo) Id est, cum ad opiparas conuiuia. Principum hominum & primorum inuitus trahor aut non admodum libens. Parasitos hic ioculariter dixit, q̄q̄ hoc verbum apud vetustissimos honestum fuit: Parasitiq; vocabantur comites sodalesq; pōtificum & magistratuū, vt docet Athenæus libro. vi. Solon sic eos appellauit, qui in Prytaneo publico victu epulabantur, auctore Plutarcho.
[r] Non vices cōuiuasq; alternes ciuili frugalitate) Id est, non alternis cōuiueris & domi solus prandeas, & vicissim amicos voces, non multos simul adhibeas. ὅγε μὴ ἀλλάττειν τοὺς ἑταιρίδας ἑταίρας, μήτ' ἀμείβειν. Vel sic. ὁ μὴ δὲ ἀλλοιᾶς τοὺς φίλους μὴ δ' ἅμα πολλοὺς ἑστιῶν. Plinius li. vii. Alii aliique fœminas tm̄ generant, aut mares, plerūq; alternant. ἀμείβουσιν, ἀλλάττουσι.
[s] Quasi legibus sumptuariis sodalitiorumq; solutus) Sodalitia olim vetita fuerunt lege Licinia, vt Budęus dixit in alteris Annotationibus.
[t] Sic vero sum omnino) id est, hoc sum ingenio, his moribus sum prędditus. Terentius in Andr. Sic Critō est hic. Et in Phor. Sic sum, si placet vtere. Et Cic. de Orat. vsus est, p̄ οὕτω πέφυκα, οὕτως ἔχω dicitur, & ita sum. Plaut. Ita ingenium meum est: inimicos ofa sum semper. Terent. in Adelph. Ita vita est hominū, quasi cum ludas teisseris, id est talis est.
[u] At tu cōuiuia exerces tam dubia) Dubię cœnę dicūtur opiparę. Horatio, Vides vt pallidus omnis Cœna desiliat dubia. Dubia autē dicebatur cœna, vt Plautus quodā loco, in qua tu dubites, quid potissimum sumas. Huiusceimodi fuerunt adiciales & saliares cœnę dictę, quę & pontificales dictę sunt Macrobio teste. Adiciales dicebantur aūt Budęus i ambigua significatiōe dubię cœnę atq; adicialis. Corollariū est eā additamētū qd fulcę mercedi pactęq; adiicit. Et adicialis cœna in qua multa extra ordinē vltraq; iusta fercula adiiciūtur.

Parasiti.

Alternare.
ἀλλάττειν.
ἀμείβειν.
ἀλλάττουσι.
Sodalitia.
Sic sum.
οὕτω πέφυκα.
οὕτως ἔχω.
Ita sum.
Dubia cœna.
Adiciales &
Saliares cœnę
Pontificales.
Corollariū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nulli fortaſſe ſimpliciores promittere grauentur omine deterriti, ne impranſis ipſis tandē abeundū ſit. Ac tāq̄ ad corollaria vocaris, adiiciales epulas cōuiuis tuis apponis æmulas Pontificaliū. Neq; vero ſi me aliquantū attentiorē eſſe ad munera mēſę animaduertiſti, cibiq; largiuſculi (habeo enim fere ſtaturis horis recte conſtitutā iuſtāq; cibi appetentiā) idcirco etiam liguritorem exiſtimare debuiſti, ac delectū habētē inter belliſſima quęq; fercula. Quippe qui in dubiis tuis prandiis partes ſolitus ſis mihi (quas Græci μοίρας μερίδας q; vocant) in quadra cumulare, pulpamentáq; lectiſſima obtrudere inuito, ex eo genere decerpta, quod e vico cupediario petitur. [r] Cū interim ego fame abuti in bubula, veruecina, vitulináq; gaudeā. Qui etiā cauſa mea aliquādo inter aſſa, vncta, cōdita, primariiq; ſaporis eſculenta, prægrande pectus vituli interpoſueris molli cartilagine. In quo ego prandiū cōſumpſi quādo per te licuit, ſed intacta tute a me fercula auferri non ſinebas. Certe quidē ex eorū numero eſſe me non exiſtimas, qui languentē famē moliri ant intendere eduliū rerū varietate ſtudent, [s] opſodędalorúmq; opificiis. Neq; hūc meū morem non facile tibi approbo, vt opinor, qui cum profuſus pene ſis conuiuator & anxius, nec moroſus tamen es conuiua nec prędelicatus. At etiā homo religioſus vno menſe factus, [t] religionis me implere voluiſti, tāq̄ iſtic q̄ hic plenius & cōmodius officiis fungi pietatis, muniaq; obire innocentius poſſim ad religionē tuēdā pertinētia. Quali vero iſta quibus tu me ineſcare contēdiſti: (vt tuo verbo vtar) nō ad palatū magis q̄ ad ſtomachū faciant: aut ad ieiuniū magis q̄ tripudiū appoſita ſint. Scilicet decumanū hoc ieiuniū & quadragenariū ad ganeæ cultū, diſtentionēq; alui & ventriculi, non ad tenuandos adipes inſtitutū, eſt exinaniendaq; inteſtina, id eſt ad cupidinis alimētū, fomitēq; voluptatis circūcidendū. Obſecro te Brixi, liceat mihi per te ſtomacho meo ſeruire & palato, quod pene iam ipſum [u] vel obſtupuit, vel occalluit ad iſtas veſtras lautitias mēſę, Sybariticasq; delicias. Licebit per me viciſſim vt vos belli homines atq; vrbani, getiū veſtrū curetis molliter & indulgēter, interim dū ipſe cū meo belligero. Ego enim ſi forte neſcis, [x] hic annuā catecheſim tāq̄ in veſtibulo philoſophię facio, vt experiar & probē ecqd tolerandę eſſe poſſit abſtinētię iſtarū rerū animus deliciis ineducatus. Itaque deſine hanc mihi ruſticanā vitā, vel inuidere, vel obiicere, tāq̄ ſordide mihi hoc tępore viuendū ſit in loco deuio, & procul omni mercatu: aut cedo quēuis arbitrū, vel eū ipſum ſi libet manticularium Franciſcalem, cuius tu doctrinam & facundiā magnopere verbis effers. Sponſionē enim tecū eo iudice faciam, ni ciuilis hic victus, quo me ruri quoq; vti arbitror, propior eſt ieiunio ac magis cōſentaneus, q̄ iſte tuus vrbicus atq; etiā Pōtificius. Cū autē iſta me in vniuerſum affiuentiora nō iuuāt. quę ſordes exprobrare videtur antiquę frugalitati, tum etiā huic meę ſentētię accedit, q̄ pene anno vertēte ſatietatem ac faſtidium diſcutere nōdū potui anni ſuperioris, quū ipſe grandibus, vaſtis, variis piſcibus ſecundū ripas Rhodani ſaginatus ſum: prope vt nūc etiā mihi ructare videar turſiones, aloſas, porculos marinos, rhumbos, lūbricos, mugiles, lupos fluuiatiles, omninoq; primę auctoritatis piſces ingētes, mediocres, paruos: quorū ſi nomina me poſceres, nomenculator quiſpiā mihi opus eſſet ex priſcorū numero, qui latine ſuggereret. Cęterū in ſuo quoſq; genere laudatiſſimos, marinos, fluuiatiles, lacuſtres, & e ſtagnis petitos, elixos, toſtos, inaſſatos, frictos, operi piſtorio incoctos, atq; hos a cocorum primoribus conditos, omnibus lenociniis popinarum concinnatos & adornatos. [c] Huc adde maiorū lancium acceſſiones, quaſiq; iuſtorū ferculorū aſſeclas, catinos interiectos, quibus ſcilicet grandiores epulæ diſtinguntur, minutalia, fartilia, e lactibus ouisq; piſciū eſculenta confecta, alicas ſaccharatas & intritas, pultes e nuce pinea, ſorbitiones ſuauiſſimas, [y] argumentaq; omnia ſplendidiorum regiarūq; menſarū, longo ordine

r. Quum interim ego fame abuti in bubula, veruecina, vitulinaq; gaudeā) Abuti fame pro conſumere famem dixit, ſignificans non ſuū ſed aliorū ſenſum atq; opinionem. Qui enim delicatis cibis aſſueuerunt, ruſticos eſſe epulatores exiſtimant atq; imperitos, qui ſe vulgaribus cibis ſatiēt, cū lautiorū copiam habere poſſint, idq; eorū ſenſu æſtimatū. Abuti cibi appetentia eſt appetitū in cibis plebeis aut ſordidis cōſumere, & vt Græci dicūt, ἀπηρκάλως χρῆσθαι. Abuti etiam, pro conſumere dici poteſt, vt Græci καταχρῆσθαι dicūt. Ponitur & pro vti aliter q̄ natura comparatū eſt, etiā ſi citra indecorū & culpā. Cic. de Nat. Deorum. Nos elephantorum acutiſſimis ſenſibus, nos canū ſagacitate ad vtilitatem noſtram abutimur. Vitulina autem & veruecina pro carne vituli & veruecis ponūtur. Plaut. Venio ad macellum, rogito piſces, indicant caro, agninam caram, caram bubulam, cetum, porcinam, cara omnia.

Abuti fame.
καταχρῆσθαι.
Vitulina.
Veruecina.
Agnina.
Bubula.

y. Opſodædalorūq; opificiis) Quēadmodū logodædali dicti ſunt, qui ſermonis concinnitate vermiculati vtuntur, ſic opſodæduli appellati ſunt, ferculorū diſtinctores, eſculentorū deſcriptione ac varietate comminiſcendi nobiles: qualis fuit Apitius ille opſologus. id eſt, artis culinariæ popinariæq; ſcriptor.

Logodædali.
Opſodædali.
Apitius.
Opſologus.

z. Religionis me implere voluiſti) Religionis implere, eſt vel diuini numinis offenſi metu, vel pietatis affectu perfundere. Liuius lib. v. ab Vrb. cond. Ipſe legatorū nomē donūq; & deū cui mitteret donū causam veritus, multitudinē quoq; quę ſemper ferme regēti eſt ſimilis, religionis iuſtę impleuit, adductosq; in publicū hoſpitiū legatos Delphos proſecutus eſt. Aliquando religionis implere idē eſt quod obſtringere religione. hoc eſt agentē vetare atq; interpellare ſcrupulo iniecto metuq; violatę pietatis, vt Cic. in. ii. Philip. de obnūciatione loquens. Religionis implere eſt δεισιδαιμονίας ἐπίπλεω πᾶσιν. Hic autem eſt pietatis affectu perfundere δεισιδαιμονίας πίστεως ἀπρὶξ ἄγαν.

Religionis impiere.
Religione obſtringere.
δεισιδαιμονία.

a. Vel obſtupuit vel occalluit ad iſtas veſtras lautitias mēſę) Id eſt, ἀναισθήτως ἔχει. Stupere dicuntur & torpere quæ ſenſus experta ſunt. Quod ad mentem transfertur interdum. Vnde ſtupidi dicuntur, qui velut hebetis ſunt. Occalleſcere dicuntur partes, quæ obdureſcunt, hoc eſt τὰ πεπυλωμένα πᾶσχειν, vt calloſa genua, & pedum veſtigia, quæ ſenſum ægre percipiunt.

Obſtupeſcere.
ἀναισθήτως.
Stupere.
Torpere.
Stupidi.
Occalleſcere.
τὰ πεπυλωμένα.

x. Hic annuam catecheſim tāq̄ in veſtibulo philoſophiæ facio) Catechumeni dicūtur nōdum initiati, ſed qui adhuc imbuūntur elementis religionis, nondū ad ſacra ſpectanda introducti. Ideq; κατήχησις appellatur. Gręgorius ἕως ἔτι κατηχόμενος, ᾧ πρόθυμοις ἔτι ἐν εὐσεβείας εἴσω χωρεῖν σε δεῖ, πλὴν ἄδυτα διαβαίνειν, τὰ ἅγια κατανεύσαι. Sic Catechumeni ante baptiſmū dicūtur. Quare catecheſis dicta ad adytum admiſſi, quo profanis aditus non eſt.

Catechumeni.
κατήχησις.
Catecheſis.

Et paulo poſt, vt experiar & probem, ecquid tolerandæ eſſe poſſit abſtinētiæ animus) Huiuſmodi ſermone vſus eſt apud priſcos. Liuius, Satis fretus tolerando certamini legatum eſſe. Cic. In coniectura igitur cū eſt inficiando reus, accuſatori hæc duo prima ſunt. Liuius rurſus, Talia orantes æqua orare, ſeq; relaturos ad Scipionem Tribuni reſponderunt. & P. Scipionem Proconſulem Deum benignitate & rempublicam eſſe gratiæ referendæ. Celſus, Aliud eſt emplaſtrum eodem nomine, quod puri quoq; mouendo eſt. Ex quibus exemplis apparet Laurentium lib. i. non recte dixiſſe, cum ſoluendo non eſt dicimus, dubiū eſſe ablatiuus an datiuus caſus ſit, ſoluendo.

Tolerandæ abſtinentię.
Eſſe inficiādo.
Eſſe ſol.
Laurē. Valla.

y. Hæc adde maiorū lancīū acceſſiones) Lances ſunt vaſa menſaria grādiora. Plinius lib. xxxiii. Lances e ceremū libris argenti tūc ſuper quingentas numero Romę fuiſſe conſtat. Iuuenal. Sat. v. Aſpice q̄ longo diſtendat pectore lancem. Quę fertur domino ſquilla, & quibus vndiq; ſepta Aſparagis. Acceſſiones igit ſunt, vel appendices maiorū ferculorū. Catini interiecti, quos vulgo intermiſſus vocāt. Lactes ſunt quas lactentias lingua vernacula vocat. Alica ſaccharata eſt, quā frumentaceā dicimus. Intrita apud Celſum ita datur, qui panē nō eſitant. Cibus eſt tritus in mortario. Fit ex amigdalis & ptiſanæ cremore. Pulticulę quoq; & pultes interdū liquidę, interdū craſſę fiūt ex oryza & auena piſta, delicatiores e nuce pinea.

Lances.
Acceſſiones.
Catini interiecti
Lactes.
Alica ſaccharata.
Intrita.
Pulticulę.
Pultes.

A. Argumentaq; omnia ſplendidiorū regiarūq; menſarū, longo ordine extructa) Id eſt materiā deſcriptionēq; hoc eſt digeſtionem ferculorū & ſeriem. Quintil. in quinto, Quo apparet omnem ad ſcribendū materiam deſtinatam argumenū appellari: nec mirū, quū inter artifices quoq; vulgatum ſit. Vnde Virgil. Argumentū ingens, vulgoq; numeroſius opus dicitur argumentoſum. Cic. in Verrem, Ex ebore diligenter perfecti argumenta in valuis erant. ea detrahenda curauit omnia. Argumenta pro deſcriptis rerū ſimulacris perſonisq; & ſculpturę ſerie poſuit. Tranq. Inter Pyrrhicarum argumenta, taurus Paliphaen in ligneo iuuencæ ſimulacro abditam iniit.

Argumenta.
Argumentoſum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

extructa,mirifice concinnata,gulæ torpentis inuitamenta : deniq; omnes iuris culinarii species,quibus [a]opsodædalorum mancipes artem præcipue nũc venditãt. Aestima tecũ paulisper q̃ mihi expleri his rebus licuerit:quũ [b]igne eodẽ aquaq; (vt dicitur) eadẽ vterer cũ amoribus & deliciis summi illius Decurionis. Qui vt erat ipse [c]accensus interioris aulę,sanctiorisq; cubiculi arcanorũ arbiter,oculi item & aures Regis,præpollens gratia flagrantissima : ita tum inter comites habuit legationisque ornamentum,quos ei deligere visum est ex omni ordine aulici ministerii & comitatus regii . Porro autem cũ passim pernotuisset [d]eo ipsum esse loco numeroq; apud Principem, vel numeris potius omnibus ita exemptũ, interq; gratiosos eximiũ, vt facile atq; adeo animi cum æquitate omnes ei cederent,(& erat ille alioquin ingenua probitate cõmẽdatus apud omnes) quacũq; iter fecit,certatim & cupide vnũquẽq; nobilissimorum & prædiuitũ accolarum (quorũ bona pars in eius erat comitatu) facere videbamus vt eũ eiusq; comites interiores acciperent profusa quadã ambitione saq; solertia.Quo in certamine nullũ non [e]genus scitamenti culinarii: nullum nõ est specimẽ editũ artis opsodędalicę atq; popinatricis.Nescires artẽ magis an copiã admirarere.Quare cũ inde fartili mihi & saginato redire cõtigerit,ac redundanti stomacho: quę tandẽ inuidia est in hoc me nũc secessu rangẽ expiatorio extenuare,vti solẽt aucupes venatores saginã accipitrũ exinanire in auiario contractã dũ deplumescunt,detractione cibi: stupeisq; inuoluceris carũcula prętectis eorũ famẽ ludificari? Atqui prędarũ id mihi preciũq; operę fore censebam,si earũ rerũ inediã hoc anno cõpensarẽ cũ illa redundantia,& veluti stomachum meũ lustrarẽ ab illa contagione luxus. Sed mihi propositũ tenere nõ licitũ est per amicos vrbanos,qui inuito & reclamanti munera missitãt eiusce modi,vt mei solertioris coci desideriũ sentire coegerint,quod ante nõ contigerat: quũ ipse alioqui cetariis,salsamẽtis,salmone muriatico,& salgamis referta penũ haberẽ,omniq; genere earũ rerũ quibus huius tẽporis secundę mensę cõstant,prãdiisq; prędia.Tũ etiã quę in vsu sunt tragemata serotina,abũde huc importãda curarã,& asseruãda.Nec plus tria millia passuũ absum a pago valde frequenti (cuiusmodi Greci appellãt Comopoleis,) in via militari sito : in quo mercatus est quotidianus piscium quoq; marinorũ. Itaq; sic constitutã rem habeo œconomicam,vt opsonari idẽtidẽ possim si libitũ sit: non etiã vt mihi sit necesse.Verũ tute quid cẽses sacrarũ concionũ frequẽtator? nũ & gulam & mẽsę lautitiã nitoreq; intẽdere ob ieiuniũ, pietatis esse putas & sacerdotũ sanctimonię? an potius ieiunii & abstinẽtię ludificationẽ , ac ludibriũ religionis? Nisi vero bonę fidei cõuenit,gratum id Deo sacrificiũ abstinẽtię existimare & cõplacitũ: vt per speciẽ ieiunii, [f]quod cibis ipsum parabilibus melius q̃ structoris egẽtibus peragitur & sustẽtatur, [g]prætextum helluationis arripiamus, liguritionisq; patrociniũ.Sed tamen ipse vt lubet corpusculũ curato: piscium etiã satietatẽ opusculis dulciariis,placẽtulisq; cumulato, sint tibi liberi bellaria quæ dicũtur splendidę mẽsę clausula, [h]cũ crustulis tenellis & saccharatis aromatite innatãtibus: [i]quarũ deliciarũ exẽplũ hic esse nullũ hoc tẽpore fateor. Ipse tenuitatevictus nõ sordida,sed frugali,sanctius atq; innocẽtius cẽseo pueniri ad [k]sanctificũ illud crustulũ artocreasq; viuificũ,quo epu-

lati die CHRISTI vesci sobrii demũ coepulones ieiuniq; solemus . Proinde hoc genere lactare me,in vrbẽq; e villa pellicere non potes.Restat illud alterũ in quo non tam promptũ est expedire defensionẽ,prescriptioneq; philosophica intentionem tuam summouere: quæ non ad corpus iam ipsa , sed ad animum

a. Opsodędalorum mancipes artem præcipue nunc venditant) Id est primarii propinatores opificii culinarii specimina ostentant.

b. Igne eodem aquaq; eadẽ vterer cũ amoribus) Id est,quũ contubernio vteretur hominis qui summe dilegebatur ab dispensatorũ prętorii Decurione. qui tunc primas obtinebat in actu summo rerum.

c. Accensus interioris aulę,sanctiorisq; cubiculi arcanorũ arbiter) Accensi ministri erant magistratuũ. Liuius de Decemuiris,Decimo die ius singuli reddebant:eo die collegis nouem singuli accensi apparebant, penes prætectum iuris fasces.xii.erant. Cicer.lib.1.ad Quint. Fratrem, Accensus sit eo etiam numero,quo eum maiores nostri esse voluerunt:qui hoc non in beneficii loco,sed in laboris ac muneris non temere nisi libertis suis deferebant. Hic quoniam plurimum poterat in arcanis Consulis aut Proconsulis in prouincia efferendis,atq; in imperitis obeundis acerbe aut temperate: ideo hic a Budæo dicitur accẽsus interioris aulę. Sanctius autem cubiculum vocat ad quod paucis adire licet. Sunt enim duo vel cubicula vel conclauia in prætorio Principi destinata cretaque designata . Est cubiculum salutatorium,in quo Rex noctu cubitat,ad quod permultis est aditus,præsertim matutino. Est alterum penetralius quod vestiario attributũ est,eaque appellatione censetur:idque iis horis cum Princeps aut curando corpori secedit,aut secretum sibi alias ob causas captat,iis tantum patet queis ad sacra opertanea,vt ita dicam,spectanda initiari maiore fato contigit:cęteris est adyti loco, quod adiri sine piaculo vix potsit. Inde oracula petũtur,summa cum expectatione atq; religione,efferũturq;, interdum flexiloqua,vt illa quondam Delphica,Quorum vnus aut alter ad summũ antistes esse solet: & si plusculi sunt subantistites,improbe sæpe & vaniloquenter cupiditati atq; ambitui eorum imponentes,qui fortunam sibi fingere in ea ambitionis officina constituerunt . Is autem quem Budæus significat Arcturus fuit ab Ambasia prætorii Præfectus, ac summus dispensator Regiæ: Francisco Regi dilectissimus , cuius placita fere pro potestate arbitratus est,ita vt in Aula mire popularis esset propter morum probitatem.

d. Eo ipsum esse loco numeroq; apud Principẽ,vel numeris potius omnibus ita exemptũ) Alludit ad significationẽ huius dictionis numerus.Cic in Ver.Exponã quid hominis sit,vt ibus nequitiã, qui eum sedũ habuit,eo prędsercim numero & loco,cognoscatis.Et in loco supradicto. Accẽsus sit eo etiam numero quo maiores esse voluerũt.id est,ea existimatione & eo honore vel gradu potẽtię.Inde loco nullo numerato.Idẽ in Finib.,Idq; Socratẽ,qui voluptatẽ nullo loco numerat,audio dicẽtẽ, ὧν μηδὲν ὑπολόγῳ τίθεται,ὧν οὐδὲν λόγῳ τίθεται.Exemptus vero numero est eximius egregiusq; ἐξαίρετος,ἐπίλεκτος.

e. Genus scitamenti culinarii) Scitamentũ est quod Græci κόμμωμα & ψάισμα vocãt,velut ad verbũ respondeat, σόφισμα.Id est scitũ & artificiosum cõmentũ.Gell.libro,xvii. ὁμοιοτέλευτα & πάντα ἄλλα ὁμοιόπτωτα cęteraq; huiusmodi scitamenta . Pro hoc Lucianus κομμεύματα. dixit.Marcus Varro libro.vii.Satur.Quod genus apud popinatores pleraq; scitamentorũ cernimus proposita,amplioris specie q̃ corpore. Analogiam habere potest ab æramento & ferramento & similibus.

f. Quod cibis ipsum parabilibus melius q̃ structoris egentibus peragitur) Parabile est quod Græci πόριμον & εὐπόριστον dicũt.id est,obuiũ & facile cõparabile.Cic,in Finibus, At sapientiã locupletat ipsa natura,cuius diuitias parabiles Epicurus esse docuit.Curtius in quinto, Tenaces quippe disciplinæ tuæ, solito parco ac parabili victu ad implenda naturæ desideria defungi,in peregrina & cuictarũ gentium malas impulerat. Seneca,Placet cibus parabilis facilisq;,non ante multos paratus dies.

g. Prætextum helluationis arripiamus) Helluatio est voracitas. Cic.pro domo sua,Sin est tum aliquid actum, cur ille gurges helluatus tecũ simul sanguinem reipublicę,ad cœlum tum extruxit villam in Tusculano viscęribus ærariis? Et pro P.Sextio, Quid tu meo periculo gurges ac vorago patrimonii helluare? Est enim helluari per luxum consumere apud Ciceronem,hoc est, λαφύσσειν,καταπίνειν. Ligurire vero est λιχνεύειν,λιχμᾶσθαι.

h. Cum crustulis tenellis & saccharatis aromatite innatantibus) Aromatites est vinum cinnamomo & saccharo conditũ . Crustula autẽ appellat lamínas & inuolucra operis dulciarii & saccharati,omnęq; genus panificii delicatioris, varie cõformati,quod vino saccharato intingitur: quod genus in epulis opiparis cœnis;q; adicialibus in vltimis mensis apponitur. In prandiis autem lautioribus albo aromatite vtitur,crustulisq; crassiusculi opificii,& si non minus delicatis.

i. Quarũ deliciarũ exemplũ hic esse nullũ hoc tẽpore fateor) Id est,quas delicias hic hodie esse inauditas fateor.Iuuena.Hi nulla exẽpla beati Pauperis esse putant.Id est,nullum esse beatũ,qui nõ idem diues sit.

k. Sanctificum illud crustulum artocreasq; viuificum)Crustulum appellat orbiculum panificii tenuioris quo sacrificium sacrosanctum peragitur,quo sacro celebrando epulones nos seruatori fieri,charisteriaq; salutis armiuersaria epulari.Id est, Soteria instaurare quotannis ritus est Christiani. Artocreas autem cibus est pane & carne constans .

Mãcipes opsodædalorum.
Igne eodẽ & aqua vti.
Accensi.
Accẽsus interioris aulę.
Sanctius cubiculum.
Cubiculũ salutatorium.
Vestiarium.
Sacra opertanea.
Flexiloqua oracula.
Arcturus, prætorii prefectus.
Numerus, ὑποδόλωσις. λόγος.
Exemptus numero. ἐξαίρετος. ἐπίλεκτος.
Scitamentũ. κόμμωμα. ψάισμα. σόφισμα.
Æramentũ.
Ferramentũ.
Parabile. πόριμον. εὐπόριστον.
Helluatio.
Helluari. λαφύσσειν. καταπίνειν.
Ligurire. λιχνεύειν. λιχμᾶσθαι.
Aromatites.
Crustula.
Exemplum.
Crustulum.
Charisteria.
Soteria.
Artocreas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pertinet, qui negligi sine scelere nequit. Tametsi q; seuere nr̃ē admones huius temporis rationem esse habendam, quod (vt ita dicam) pietati & cerimoniis religionis orthodoxę debet esse feriatum, amice id tu quidem, atq; ex auctoritate sacerdotii, & tanq̃ iure tuo facis: nisi quòd paulo serius id tibi in mentem venit vt faceres: fortasse posteaq̃ amicus quidam meus mandato meo te salutauit. Sed fac esse vt temporius admonueris: an ego confestim concionum elegantium desiderio vxorem liberosque valere hic destitutos iuberem: vt dicto audiens tibi essem? an liberos & familiam, & larem deniq; familiarem ad annum hic constitutum & compositum, abrupto consilio in vrbem deportarem? Id quod si facere mediter, omnia pene huius mei vici vehicula pro imperio cõprehendi vt iubeam necesse sit: hoc intempestiuius etiam quòd veruacta iterantur nunc ad sementem. Deinde vt vtrobique domũ domiciliúmque habeo: ita etiam penum hic & istic instructam & refertã habere me credidisti? Ecquid tu dignam potius istius concionatoris eloquentiam esse censes: quamobrem succidiam a propola elitare, vinum a caupone bibere, peregrinari in vrbe, domi denique meæ hospitari debeam? Atqui rudimenta œconomiæ, vt video, nondum plane posuisti, qui rei familiaris tam sis inconsiderans. Tametsi hoc anno binas ædes mercatus continentes, quasi habitator desultorius idẽtidẽ cõmeas in vtrãq; intergerino patefacto. Mihi omnia impeditiora q̃ vt desulturam hic possim factitare a villa in vrbem, in villamq; ab vrbe. Nimirum (vt dixi) aut nondum plane tenes omnem œconomiæ rationem, aut rationem tibi excussit hominis admiratio [p]e loco superiore de rebus diuinis declamitantis, sublimiter, ornate & vehementer. Quibus auditionibus ita inciratus es fortasse ad rerum cęlestium curam intentionemque, vt iam hæc inferiora indigna esse cõseas animaduersione. Equidem videre mihi videor animũ istum tuum, figmẽtis dudum poeticis addictum impensius, commentisq; antiquitatis imbutum religionis nesciæ, egregieque tinctum pro eo vt illis studiis nunc ardeat, charitate sacerdotii pia flagrantem, ac pietate perfusum, totumque in earum rerum meditatione immersum, in quibus altius impressa visuntur vestigia veritatis ferentia ad summam æternamque felicitatem. Nam sacrorum voluminum lectionem, rerúmque diuinarum contemplationem quæ animo tantũ percipiuntur, quid aliud esse dicas q̃ [q]veluti contrectationem quandam iucũdissimam pignoris & syngraphæ superne nobis datæ, ne in dubiũ veniremus de pollicitationibus Domini nostri CHRISTI, deq; spe æternitatis diuinitus pronunciatæ? Istius modi habitum affectionemque animi gestiẽte religione perciti, quam in te nũc agnosco, lectione sæpe, auditione interdum expertus sum in meipso. Sic sunt profecto res cęlestes: ea est vis commentationis pię: is (vt ita dicam) genius sacrorum monumentorum, vt qui iis legendis contemplandisque se bona fide enixeq; dederit: is præuertendã eã curã intentionẽq; rebus aliis omnibus antemaduersionibusq; statuat. Sed ea est (vt nosti) naturæ nostræ inconstantia, sic obnoxia cõditio animorũ etiam (quod miremur) ad imaginẽ diuinã creatorum, vt simulac mentes excurrere curiose cœperint & errabunde, spiritualiũ rerũ facessat admiratio: tũ subinde obliuio surrepat specierũ mirificarũ, intelligibiliũq; rerũ, quę nobis contẽplãtibus versari ante oculos cõspicue videbãtur.

Nunc enim pene contritum scimus ac videmus euangelium, partim in suggestis vociferando, partim legendo decantandoque, dum res fiunt diuinæ, & tamen ius nullum minus hodie vsurpari notum est, [r]quàm duo prima legis euangelicæ capita, qui duo iuris apices summam iustitiæ continent. Quantũ enim loci charitati a CHRISTO institutæ vtriusque imperii formulæ: quãtum ius moribus constitutum: quantum denique vita profana iuxtà atq; iniustiata reliquisse nunc videtur? Quid autem manifestius, quid est quod minus inficiari possimus, quàm consiliis nostris & factis publice priuatimque dicta nostra refelli? An vitæ innocentia respondet doctrinæ, quam vt sanctam, diuinam cęlo delapsam exosculamur? Quotusquisq; est hodie etiam vestri ordinis, [s]qui cohortem CHRISTI efficit, quin rubi fasciculum libentius, quàm paupertatem, simplicitatem, tolerantiam amplexetur: aliaque [t]bona nomenculaturæ euangelicæ: quæ diuino elogio in prima commendatione sunt posita? Quod si repetere exempla non grauaremur ex annalibus sacris, quot, quantos, quàm locupletes testes excitare e monumentis, vel e cęlo potius deuocare possemus: ad astruendam huius ipsius doctrinæ auctoritatem? Sed scilicet obsoleuit iam vitæ ratio in summam innocentiæ subducta, [u]vetustaq; abstinentiæ exempla male ætatem ferunt. Iãdiu enim corrupti mores seculorum successione quasi per manus traduntur, [x]parentesq; liberis ac nepotibus deinceps poculũ erroris hallucinationisq; propinãt. Noui q̃ ista ratio frigeat ad populum & proceres: sed memini quicum sermociner: tecum scilicet ab illo sacro oratore feruenti, classicoque instincto veritatis e suggestu promulgatæ. Quapropter cum in lubrico agnitæ veritatis complexus sit positus, nobis dum res calet videndum est etiam atque etiam vt propositũ confirmemus, vt consilium instruamus ac roboremus adeundis sensim cõsulendisq; oraculis,

[p] E loco superiore de rebus diuinis declamitantis) Id est, pro concione & e pulpito. Cic. de Orat. lib. iii. Quum siue de cęli natura loquitur, siue de terræ: siue de diuina vi, siue de humana: siue ex inferiori loco, siue ex æquo, siue ex superiore. De inferiori loco est ad iudices, de superiore pro rostris, ex æquo est in Senatu, sed de hoc alibi dictum est. — Locus superior. Locus inferior.

[q] Veluti contrectationem quandam iucundissimam pignoris & syngraphæ) Contrectare est inter manus aliquid habere & versare. Pignus est, vt supradictũ est, fiducia & confirmatio fidei datæ. Syngrapha est cautionis & satisdationis memoria consignata. Significat Budæus lectionis sacræ cõmentationem, certissimam fidem facere immortalitatis animi & beatitudinis æternæ. — Contrectare. Pignus. Syngrapha.

[r] Quæ duo prima legis euangelicę capita) Significat iustum amorem & dei & alterius nobis religione cõstrictũ atq; necessarii. Legis vnius capita multa sunt. Cic. ad Attic. lib. iii. Nam ea veterum Trib. plebis rogatio tria capita habuit, & deinde exequitur. — Capita.

[s] Qui cohortem Christi efficit) Translatio est a cohorte Prætoria: qui erat comitatus Imperatoris in prouincia, vt docuit Budæus in primis Annotationibus. — Cohors Christi.

[t] Bona nomenclatorę Euangelicæ) Sunt ea quæ enumerantur Matthęi cap. v.

[u] Vetustaq; abstinẽtię exempla male ætatem ferunt) Id est hactenus incorrupta manere nõ potuerũt, iam excoleuerunt & obsoleta sunt. Ætatem enim ferre dicũtur vina quę inueterata non fugiũt. Inde iocus ille Ciceronis a Macrobio his verbis relatus. M. Cicero quum apud Damasippum cœnaret, & ille mediocri vino posito diceret, Bibite falernum hoc, annorũ quadraginta est: Bene, inquit, ætatem fert. Ex quibus Macrobii verbis intelligimus ætatem bene ferre esse, non excolescere vetustate. Cicero vero ambiguitate verbi elusit cõsuatorem, Bene, inquit, fert ætatem. Id est, non videtur esse vetus, quia mediocris erat bonitatis. Præstantia enim erat in vetustate falerni & similium primę auctoritatis vinorum. — Ferre ætatẽ.

[x] Parentesq; liberis ac nepotibus poculum erroris hallucinationisq; propinãt) Hęc verba ducta sunt ab allegoria Esaię vatis cap. v. Cõsurge Hierusalem quę bibisti de manu domini calicem iræ eius, vsq; ad fundum calicem soporis bibisti. Et paulo post, Ecce tuli de manu tua calicem soporis, fundum calicis indignationis meæ, & ponam eum in manu eorum qui te humiliauerunt. — Poculũ erroris propinare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ª vt ea retinacula certę & exploratæ fidei arripiamus, conſertiſq; digitis cõprehendamus, quæ abrumpi facile nequeãt aut diſſolui. Ne ſi nos rurſus cupiditatum æſtus & curarum abducentium a veritatis intelligentia, ab eaq; abhorrẽtium, in altum erroris diſcriminisq; referat: ibi iam gubernacula ratio ſenſibus eripere non poſſit, aut præripere: nec ſacra in ſalo anchora ſe ſtabilire. Idque eo enixius prouidẽdum, ꝙ ita fere vel natura vel moribus comparatum eſt, vt qui in vaſtum illud pelagus cupiditatis auferendos ſe dederunt: quaſiq; prouehẽdos fortunæ Fauonio: non in vado quidem illi agi ſeſe aut in portu, ſed littus aſſuturum ſtatim putent: rationem etiam pręſto futuram prima quaq; occaſione confidant, quæ nauem retro inhibeat, in portuq; ſtatuat cum res ita tulerit, id eſt cum omnia permenſi fuerint quæ animo deſtinauerunt. Verum mihi cum hæc loquor, cælum iam vndiq; & vndiq; pontus. Idcirco vela contraham iucũdę digreſſionis. Nam quid iucundius animo philoſophiæ deſponſo, q̃ ex negociorum tędio quæ tot nobis vita exhibet, pauliſper interquieſcere in veritate inſpicienda? Magnam vero in opinionem apud me venit ſodalis ille Franciſcanus, qui tibi acri homini ac ſeuero ingeniorum arbitro, meaq; ſententia incorrupto, vſqueadeo ſe probauit: ſi quidem ex animi ſententia ad me ſcripſiſti, id quod mihi perſuadeo. Atqui torrenti hominem eſſe oportet eloquentia, qui te ſic totum rapuerit, ſeculariq; vitæ & turbulẽtæ fortaſſe abſtulerit. ᵇ Quem tamen ita demum iudicabo aculeum in auribus, fauõq; (vt ita dicam) Suadæ illius flexanimæ relinquere in præcordiis auditorum: ſi feruor ille charitatis quo tua nũc mens flagrat, deuotæque CHRISTO pietatis ígniculi, ab ipſo nunc excitati & inflammati in animis ad ſe ventitantium, ª ne tum quidem cõciderint atque emarcuerint, cum folles reflaccuerint: audirique ille defierit qui vobis delachrymationem excuſſit. Non dubito ſocium tibi eſſe in eius admiratione, deprędicationique tuæ magnifice ſubſeruire, hominem vtriuſque noſtrum amantiſſimum, rerũq; diuinarum cupidiſſimum Stephanum Blancum, ratiociniorum regiorum actuarium. Cui iam ne quęrcetum quidem illud ſuũ cordi eſt (vt opinor) quod nuper inſtituit. Villa etiã amœniſſima ſordet præmeliorum rerum æſtimatione. Nam afflictam in te animi alacritatẽ ſuſpicor, orisq; feſtiuitatem abiectam, aut depoſitam, qua tu copioſa tua conuiuia etiam exornare ſolebas, gratioraq; reddere. Agedũ macte eſto Germane egregia iſta voluntate, vitęque inſontis & exactę cupiditate: quando curam iam, vt audio, atque etiam ex literis tuis facile coniicio, antiquiorem nullam habet, quàm vt ᵇ a capite periculum propulſes, fortunis iam parum intentus. Facile autem cũ voles in hoc tuo conſilio aſſenſore me vtere, q̃q̃ procul agente ab illis veſtris ſuaſoribus. Sed vt mihi olim ipſe ludi magiſter fui in literarũ bonarum diſciplina, aduitor etiam nunc ſuaſor eſſe mihi ad ſtudium emendationis vitę. Sũt & mihi ſacroſanctæ doctrinæ libri, ex quibus illi mutuantur quę de loco ſuperiore dilargiũtur. At deeſt actio & ſpiritus orationis, ſine quo ſententię ipſæ iacent. Si tu perſuadẽdi vim in charitate incitata ponis, in vultu qdẽ ipſa, oculis, & voce eminẽte, fateor: ſin tu in actione hypocriſiq; oratoria, cur non poſſim mihimetipſi lectorem me ſiſtere, iacentem in libris orationẽ excitare, animamq; inanimę inſpirare, ſchemata deniq; & geſtus congruos accommodare?

Sic fere mihi vices ſupplere ſolitus ſum earum rerum quas mihi vel fortuna, vel vitæ inſtitutum negauit. Hanc vero cõmentationem vltro nobis intendit huius hebdomadę ſanctitas, quã ritus germanę & rectę religionis deſtinauit Soteriis agendis. Siquidẽ maiorũ inſtitutis Seruatoris noſtri ſuppliciũ æternę memoriæ cõſecratum eſt, vt nobis ſalutare. Quippe cui omnes mortales, ᶜ alteris quidẽ natalibus orti, myſticaq; genitura & adoptatitia filii, υἱοθεσίᾳ debent & σωσῃ. Quæ cum ipſa diſſoluere non queamus, par eſt vtiq; debitum ſaltem vt agnoſcamus, cõditionemq; obnoxiam, niſi ob noxam dari volumus, eum etiam veluti Seruatorem colamus, veneremur, obſeruemus obſequioſiſſime, qui nos exemit noxæ. Is ante diem decimum Calendarum Aprilium acerbiſſimũ ſuppliciũ ſeruileque perpeſſus (quo die imperiũ mundi orco abrogatũ eſt, trucique eius miniſterio) vno die interiecto a morte excitatus, genus humanũ natalib⁹ mirifice reſtituit: quẽ diẽ nunc feſtũ agimus in memoriã naturę inſtauratę. Et fuit aſſurrectio CHRISTI reuiuiſcẽtis, excitatio naturę humanę intermortuę, vereq; vt dicã mortis internicio. Ad hos dies celebrãdos cũ amice nos euoces atq; officioſe, quaſi nec recte nec ordine operã hic ſacris dare poſſim⁹, ᵈ iuſtaq; diuini cultus implere ob penuriã ſcilicet interptis ſacrorũ, quũ ſacris nunc

ª. Vt ea retinacula certę & exploratę fidei arripiamus) His verbis lectionẽ Euangelicam ſignificat, epiſtolarũq; apoſtolicarum quæ veluti corollaria ſunt Euangelii. Hæc autem quũ pie & religioſe euoluũtur, & mente attentiſſima verſantur procul ambitione, rerũq; ſeculariũ cupiditate immodica, retinacula ſunt fidei, ſubſidiaq; certiſſima aduerſus animi perturbationes, erroneaq; affectus, longe lateq; per omnes numeros hallucinationis expatiantes: per omnes æſtus curarum, cupiditatũ, anxietatum, metẽ a contemplatione veritatis ſummiq; boni abripientes, quæ cũ ipſa omni ope rationis deſtitutam ſe ſentit, eam demũ vnam ſacrãq;, vt dicitur, habet anchoram, ſtudiũ ſcilicet literarum ſacrarum, rerũq; diuinarum commentationẽ. Hoc enim animi partes vimq; rationis in domicilium ſuũ reuocat, & apud ſe hominem eſſe cogit, ſiquidẽ recta, iuſta, aſſiduaq; intentione ipſa colatur atq; exerceatur.

Epiſtolæ apoſtolicæ.
Lectio ſacrarũ literarum
Fidei retinacula.

ᵇ. Quem tamen ita demũ iudicabo aculeum in auribus, fauõq;, vt ita dixerim, ſuadę illius flexaminæ relinquere in præcordiis) Hæc verba ad illud dictum Eupolidis de Pericle alludunt: cuius meminit Plin⁹ ad Tacitũ ſcribẽs, Pericles Olympius fulgurabat, tonabat, Græciã deniq; perturbabat, Pitho q̃dã in labiis eius ſedebat, vſqueadeo dicendo permulcebat animos, ſolusq; oratorum aculeum relinquebat in auribus auditorum. πῖθώ ὡς ἐκάθιζεν ἐπὶ χείλεσιν αὐτοῦ, μόνος τε τῶν ῥητόρων ἐγκατέλειπε τοῖς ἀκροωμένοις. Budæus autem eo amplius fauum Suadæ dixit, propter dulcedinem rerũ diuinarum intelligentiq;, quæ mentes hominum momento temporis quaſi ab ſeculo abſtractas, quodam melle meditationis perfundit, ita vt lachrymas præ voluptate pia exprimat. Sic enim multis accidit poſt ſacra huiuſcemodi acroamata. Inde illud Prouerbiorum decimoſexto, Fauus illis compoſita verba κηρία μέλιτος ἡδέα καλοί.

Pericles.
πειθώ.
Suadæ flexanimæ fauus.

ᶜ. Ne tum quidem emarcuerint, quũ folles reflaccuerint) Marceſcere, id eſt μαραίνεσθαι ignis dicitur, quũ veluti languens extinguitur. Ariſtotel. ὅλως τὸ πῦρ ἐὰν μὴ ᾖ κινῇ, μαραίνεται. Quia ignis per ſe marceſcit, niſi quis eũ moueat. Sic apud Homerũ, κηρὶ φλὸξ ἐμαράνθη. Id eſt, flamma conſidit & vaneſcit. prima tantũ manente, hoc eſt marceſcit. Folles autem flacceſcunt χαλῶνται cũ diſtendi deſierunt.

Marceſcere. μαραίνεσθαι.

ᵈ. A capite periculum propulſes) A capite periculum propulſare eſt in diſcrimen capitis venire interdũ, interdũ & proprie eſt caput tueri ab iniuria: & quoniã caput cuiuſq; rei eſt, id quod præcipue eſt animaduertendum & tuendum: ideo a capite periculum propulſare eſt ab anima noxam auertere. Cicero ad Atti. Et hercule ſunt res difficiles ad explicandũ. &, quod caput eſt, mihi quæuis ſatis cauſa ceſſandi eſt. Id eſt, & quod maxime ad rem facit, quod præcipuũ eſt. Idem de Diuinatione, de capite ac fortunis pertimeſcere dixit, pro extremũ periculum propulſare, in diſcrimen vitæ vel exiſtimationis potius & bonorum venire. ἀποφλιὰς σωθῆναι ἐν κινδύνου, τῇ κεφαλῇ ἀμύνειν Græci dicunt.

Caput, Periculũ a capite propulſare.

ᵉ. Alteris natalibus orti) Alteros natales appellãt παλιγγενεσίαν. id eſt ſecũdũ ortum, qui fit in ſacro lauacro, vbi natalibus (vt ipſe paulo poſt dixit) mortales reſtituũtur, hoc eſt ingenuitati.

ἀμνιάδος. Natales alteri. παλιγγενεσ. Natalib⁹ reſt.

ᵈ. Iuſtaq; diuini cultus implere) Id eſt τὰ νομιζόμενα ἀποπληρῶσαι. Cicer. quodam loco, Iuſtis factis, inquit, exequiarum caruerunt. Lmi⁹, Iuſtaque funebria placandosq; manes, vt idem edoceret. Idem, Venientibus obuiam cunctus Senatus egreſſus, iuſtis omnibus hoſpitalibus, publicisq; & priuatis fungitur officiis. Iuſta hoſpitalia dixit ξένια ξενιζόμενα vel γιγνόμενα.

Iuſta implere. τὰ νομιζόμ. Iuſta hoſpita. ξένια ξενίζ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

panegyricis omnia prope fana in vrbe circũsonẽt: gratiã quidẽ ipse tibi pro nostra amicitia habeo: non etiã hoc tibi do, vt si copiosius istic vobiscũ atq; affluẽtius qua sacris qua profanis rebus, cõmodius quoq; & felicius agatur. At ẽm cõcionibus caremus hoc tempore, cum maxime tempestiuę sunt & prope necessarię. [e] Nos vero plerũq; (ingenue enim fatebor) atq; eius norę theologorũ qualis est ille qui te totũ elucratus est & possidet, nisi manu miserit. Nec tamen ipsi nõ habemus interdũ auditiones tum iucundas tũ vtiles eorum qui vicatim tyrociniũ factitãt: nõnũq; etiã veteranorũ quasi prouinciã obeuntium, qui nec ipsi a corona destituũtur, quod in vrbe multis accidit, vbi non tam statę religione huius professionis gratia & auctoritas (si verũ dicere licet) q̃ lepore & salibus, & illecebris sermocinationũ: neq; fere tãtũ esse operępreciũ doctrinę existimatur, [f] nisi sit quippiã quod proritet religionẽ, a facũdia illud quidẽ aut acrimonia exercitũ. Sed sit hoc nobis incõmodũ, q̃ vt piscatu illo grandi & copioso, sic grandibus illis etiã expiscatoribus animorum nõ abundamus. Quorum tamen euerricula concionũ ingẽti strepitu iactata ductaq;, capturas plerũq; referunt perexiguas, vt in aquis piscantiũ verricula videmus sępe [g] per summa phellis lusitantibus speciẽ ingentẽ capturę fallacẽq; pręferre, cũ sinus ipse extremus hęrbulas aut quisquilias trahat piscículis immixtas. Vtinã autẽ (ne inuidere me homini putes) in nassam eius luculẽta vis piscíũ maiorũ cuiq; similiũ tecũ insinuarit, ne retrocedere scarorum more possitis. Ita enim ex ore ipsius pendere nunc dicerís: vt ceruicẽ inseruisse in eã te existimẽ. Verũ sit hoc vnũ nostrum (vt dixi) incõmodũ: quot id tandẽ cum commodis secessus ac beatæ solitudinis possumus cõpensare? Atqui velim sic existimes, ita me illecebris huius habitationis captum, ita inuitamẽtis huius ocii conuersationeque delinitum, vt gratulari mihi nõ desinam q̃ hoc consilii ceperim: tãtum abest vt pœnitẽdã mihi ducã hanc cõmutationẽ domicilii. At illi quibus [h] libertati litare nunq̃ contigit: [i] tanq̃ mei furtum fecerim, aut alio quouis modo inconsulte de me statuerim, insectari insistunt. Quos ego iudico vel rationũ mearum constitutionẽ nõ capere, vel non intelligere quid sit hominẽ [k] optime de se mereri. Id quod de te iudicabo, si posthac te intellexero subscriptorem eorum esse opinionis. Quãtum autem id esse arbitrare, q̃ [l] nec oculis, nec auribus sorbere cogor tot indignitates quibus res vrbicæ ciuilesq; implicatæ sunt? quanti me facere q̃ omniũ dierum vacationem, omniũ horarum libertatem, omnibus numeris absolutam habeo immunitatem functionum atque officiorum a studio literarum abhorrentium, cuí me totum dicaui? Iam magnum hoc per se compendium bonę operæ, quòd [m] in illo diuersorio inertis ocii quod publicum est ambulacrum, statis horis non nisi raro videor in turba prodeambulantium. Nec vaniloquentię famigeratorũ ausculto. Magnũ modestię, mendacii, æstus, angoris lucrum: q̃ cœnas prãdiaq; condicentibus, non excusare negocium, nõ causas ementiri me oportet, non temere interdum promissa officia aut renunciare, aut turpiter destituere. Quid q̃ tãta tranquillitas apud me interdiu, tãta libertas ab inerpellatoribus: tantũ denique secretum ab arbitris cũ visum est, quãta esse apud vos cõcubia nocte potest? Et tu vrbẽ mihi sub diem hũc festũ repetẽdam esse censes ad expiationẽ animi, quæ nobis necessaria est ad epulum

CHRISTI venturis? Quid si multi sunt qui alioquin in vrbe assidui, & sesquipedem à foro non discedentes, tamen his diebus frequentiam vrbis fugitantes in vicos dilabuntur: tanquàm melius se lustraturi procul ab vrbis obturbationibus? Verum amabo te mi Germane, iocón' an bona fide hæc tu verba aut in hanc sententiam scripsisti, cupisse te quoquo modo tædium mihi ruris leuare? Non opinor. Quid mereri me velle censes vt consilium hoc meum? [n] Vtrum in aula gratiam secundariam: (nam primum tueri auctoritatis locum nequirem) vt nuncium hoc anno remittam solitudini huius villæ, quæ mihi benigna suppeditatrix est ocii liberalis, quod semper feci plurimi? Certe hoc credes iniurato, nisi vir bonus esse æquusque mei existimator desisti ex quo Theologis te agglutinasti: hoc nimirum (inquam) mihi credes, nihil tanti nunc esse quamobrem retexere rationem consilii mihi persuadeam, quam ætate iam vergente constituí. [o] Cuius cum pars sit hic secessus, quem ad tempus complexus sum: mihi (vt spero) nec excuti, nec extundi, nec extorqueri poterit: nisi vi adhibita maiore. Literarum tuarum lepore iucunditatéq; delectatus, hucusq; præter destinatum produxi epistolam, longius (vt

a. Nos vero plerunq;) Vero interdum fatentis est atq; assentientis. Terentius, Heu laudas, qui heros fallunt? Mit. in loco ego vero. ἔστ' ὅπου μὰν δ', ἔφην. Cic. in Finibus, Vtrum igitur percurri omnem disciplinam placet? Tuo vero id arbitratu. — Vero. ἔστ' ὅπου.

b. Nisi sit quippiã, quod proritet religionem.) Id est quod extimulet & acuat. Plinius libro vicesimosexto, Anagallis cæruleæ procidentia sedis retrorsum, e diuerso rubeus proritat. Seneca de tranquillitate vitæ. Proritat illos alicuius rei species, cuius vanitate mens capta non coarguit. Vtitur & Columella. — Proritare.

c. Per summa phellis lusitantibus.) Phellos est suber. Hic phellos appellat suberinas quadras in pedromis verriculorum traiectas: hoc est in funibus sagenas ambientibus. Suberina enim leuitate fit vt summa verriculi pars innatet. Vitruuius libro nono, In eo axi ænea catena est inuoluta, ex qua pendet ex vna parte phellos sine tympanum quod ab aqua subleuatur, ex altera parte æquo pondere phelli saccus faburrale. — Phellos.

d. Libertati litare nunq̃ contigit.) Id est, qui libertatis numine propitio nunq̃ vsi sunt. qui perpetuam seruitutẽ seruiunt. οἱ οὐδέποτε καλλιερήσαντες τῷ φίλῃ ἐλευθερίας ἐφόρῳ θεῷ. οἱ μὴ φιλόδουλοι καλλιερῆσαι τῷ ἐλευθερίῳ. — Litare. καλλιερῆν.

e. Tanq̃ mei furtum fecerim.) Verbum est iurisconsultorum. Africanus, Ancilla fugitiua, quemadmodum sui furtum facere intelligitur, ita partum contrectando furtum facit. — Furtum sui facere.

f. Optime de se mereri.) Vulgo dicũt de auaris & tenacibus, Hic nunq̃ secum benigne & liberaliter egit. ὅστις οὐδέποτε ἦν πέπονθεν ὑφ' ἑαυτοῦ. — Optime de se mereri.

g. Nec oculis nec auribus sorbere cogor tot indignitates.) Sorbere sic dicitur vt haurire, & deuorare, de quibus alibi dictum est. Cic. pro Murena, Multorum stultitiam perpessus est, arrogãtiam pertulit, difficultatem exorbuit. Idem ad Quintũ Fratrem libro tertio, Sed me ab eo ita obseruari scio, vt ista odio non forum solum, sed etiam concoquam. — Sorbere.

h. In illo diuersorio inertis ocij.) Sic appellat Basilicam Palatinam. & inferius, In turba prodeambulantium, nec vaniloquentiæ famigeratorum auscultо. Sumptum verbum ex Terentio in Adelphis, Sed postq̃ intus sum omnium rerum satur, prodeambulare hinc libitum est. Sic dicitur vt profubigo Virgil. & adobruo Columellæ, Repromitto Cicer. & alia similia. In quibus mirum videri potest adalligo quod apud Plinium legitur. Famigeratores autem sunt, qui nouorum rumorum aucupatores, affingere auditis semper aliquid soliti sunt. Plautus in Trinum. Ego de verbis eorum famigeratorum inscius prosiliui amicum castigatum innoxium. Quod si exquiratur, vsq; ab ipsa auctoritas; vnde quicquid auditum dicant nisi id appareat, famigerator næ sit cum damno & malo. — Prodeãbulo. Profubigo. Adobruo. Repromitto. Adalligo. Famigeratores.

i. Vtrum in aula gratiam secundariam (nam primum tueri auctoritatis locum nequirem.) Vtrum, inquit, optare me posse censes secundariam auctoritatem in aula, ea lege vt hanc vitam in aulicam vitam mutarem? Secundariam autem dico, Nam primum locum aulicę potentiæ & gratiæ apud Regem si mihi vltro deferretur, tamen tueri non possem: quia poscit virum solertem & potentia opibusque subnixum. — Secundarius locus.

k. Cuius cum pars sit hic secessus.) Pars pro auspicatu & initio ponitur. Virgil. Pars mihi pacis erit dextram terigisse Tyranni. Celsus, Pariq; sanitatis est vomitum esse suppressum. — Pars.

Universidad de Deusto
Biblioteca

opinor) q̃ captus ferebat epistolaris. Sed animo libentius atq; amicitiæ, q̃ legibus technicorum seruio: quarum quidem sanctiones viris magnis non fuisse sacrosanctas videam. Vale, ὁ καὶ τὰ τῦσλ. φλ ὡδιτολῶς, τὰ μεὺ παιγνιώδως ἔχαρ δοκοῦντα, ὡς πεπαιγμένα ὑπαλιφθὲν ὑπό σε. τὰ δ' ὡς ἑτέρως ἐχόντως δοκοῦντα, ταῦτα δι' απο δαιολογεῦμενα, νενομίσθω κ̃ξ̃ι τὸ φιλοχώμενον γέλωτα, τὰ πρὸς ἃ δεῖόν τε καὶ πὼ δικαίως ἀνήκοντα. ταῦτα γάρ ἐστ' ἀεῖ δι φιλοχώμενον γέλωτα, καὶ ἀεῖ φλ παιδιᾶς ἐκκλαγμένον. In Marliano nostro, Pridie Nonas Aprileis.

.o. κ̃ξ̃ι τὰ τῦσλ. &c.) Et huius epistolæ quæ iocosa videntur, habe pro iocis: quæ autem secus, hæc pro modo consentaneo dicta serio tibi persuade, vt quæ ad numen ipsum piamq; religionem pertinent. hæc enim ex illorum sunt numero quæ a iocis abhorrentia risum non admittunt.

Gulielmus Budæus Francisco Deloino salutem dicit solita vberiorem.

AMbas tuas epistolas accepi Parisiis cum festinans in Sammorianũ meũ in trãsitu domum viserem. ex quibus intellexi quid ageres, vbi esses, quonam modo ageres. Nec tamen inopinatus omnino fuit nuncius. audierã enim ex primo Præside, quem in transitu ad aliquot millia deduxi comitando, te in prouinciam illam tibi debitam desponsámq; non iturum ob valetudinem nondum satis restitutam & firmam, vt quidem tu longinquam peregrinationem & difficilem hyeme aduentante susciperes. Non enim se fuisse tibi auctorem. sed tamen oculorum trũ & partis oculos ambientis grauitatem commemorabat te perpessum, pustulis etiam erumpentibus, indéq; grauitate corporis & infirmitate secuta. Video ex literis tuis anteriorẽ morbum in discessu meo cohibitum & pene sanatum, postea recruduisse vlcere etiam suppurante & exanimante. Id vtrum inter incommoda referendum sit, iudicii non est humani statuere: præsertim si tempestatem anni, & constitutionem huius autumni perpenderis. Nam præter itinerum [p]molestiam & iactationem ab illa infirmitate oculari, à pestilentibus mansionibus metuendum erat. Et alioquin multis vestri illius & amplissimi ordinis viris antea contigit, vt die extremo suo fungerentur huiusce modi prouincias obeundo, fatali fere tempore autumni [q]vobis curialibus, plures vt fere meminerimus pro portione peregre q̃ domi mortuos esse. Ad reliqua si nondum profectus es, accipe. Primum ab animo me optime, vt si quando alias vnq̃, à corpore mediocriter valere, ita vt sperare debeam non sanitatem & morbi congeniti curationem: sed qualitatem & habitudinem tolerabilem, quæ ferendo sit studio mediocri, cum rei familiaris haud ita copiosę multiplici & negociosa procuratione. [r]Quæ spes si me non frustra habitura est, ero in eo gradu felicitatis in quo acquiescere possum. Vxor mea & liberi valent, vxor etiam tibi salutem dicit: ego vero puerorum nomine & puellæ iterum tibi dico etiam atq; etiam. Si quæris quid agam, primum scis me nunq̃ negocio vacare cum rure sum. Deinde villam etiam triennio iam ædificatam non pergrassare, [s]Spero etiam Philologiam meam eodem animo ad aliquid spatii cõmigraturã cum bona parte rerum quas habet in delitiis [t]& cũ mundo suo nõ muliebri: quod spatium ex rerum euentu statuetur & finietur, ne à me eius modum requiras. Cæterum velim tu ne ignores, magnæ tibi aliquando operę me hoc imputaturum, q̃ etiã has literas tam longas tibi scribere mihi imperarim, octauo demũ die, abeunte scilicet nuncio id facere adactus tumultuarie, quod ego ociose facere ac copiose statuerã. Nunq̃ enim minus animatus ad eam rem fui q̃ tũ eram cũ has literas expediui. Totus enim eram in lectione græca quæ me totũ iam possidet. Librũ vnum Parisiis accepi, Roma in fascículo cursorio allatũ, mihi ab homine amicissimo missum, egregii omnino & generosi animi, consobrino Sammarsalli, quicũ in legatione profectus est. A Romageria vocatur, vir miræ probitatis inter aulicos, & literarum admirator. Eum librũ cũ literis tuis huc attuli ab vrbe, necdum tamen eũ ex inuolucro prompsi. Nosti enim me qualis sim, q̃q; pertinaciter incumbã libro semel arrepto: vt nulla rerũ nouitas auocare ab eo me possit, & inde intentionem meã abstrahere & conuellere. Is tanta animi alacritate fuit: vt pro meis scriptis certamen susceperit cum quodã infeliciter liuido (vt videtur) & obtrectante, qui ex multis meis eratis vnũ (vt arbitror) & alterũ locũ animaduertit, & conuiciis vel risu insectari instituit, vt opinor. Mihi id demũ dolet, q̃ ad Romagerianũ rescribere non possum, & gratũ animũ ostendere. Erasmus etiã ad me scripsit literas egregie longas, in quibus post alia permulta, lamentatur vel fortunã meã vel damnum literarũ, ex eo futurũ q̃ iam inter aulicos profitear, cum iandiu vt nosti ex manipulis illis me expunxerim. Cui ego iã Græce respondi, sed literæ apud me asseruantur, inopia & raritate, aut etiã defectu tabellariorũ, qui nulli commeant hoc tẽpore. Is plurimũ orauit me vt eũ apud te purgarẽ q̃ non rescribit literis tuis. Ex quo conijcio eã mox ad te scripturũ. Literas ad te vt mitterẽ, nec causa erat, nec occasio. Latine enim magna ex parte non scriptæ sunt: & verebar ne

[p] Molestiam & iactationem ab illa infirmitate oculari.) Id est, post infirmitatem corporis quæ ab oculorum grauedine acciderat. Iactatio autem est vexatio. Liuius libro primo de bel. Puni. Nec vexationem vllam nisi in via iactantis vltra patiens. Alibi, Ad reficiẽdum ex maritima iactatione militem. Sic iactari febri Cicero vexari dixit. Græci κοπώδη dicunt.

[q] Vobis curialibus.) Id est consiliarijs in curiam summam ascriptis. Curiales sic dicuntur vt populares, vt tribules, vt municipes. Significat enim hęc dictio eiusdem curię homines, hoc est, necessitudinem & consortium. Et pręter hoc significat homines in curiam adoptatos. Festus. Curiales, inquit, dicuntur eiusdem curiæ, vt tribules, vt municipes. Cic. de Offic. Theophrastus scribit Cimonem Athenis etiam in suos curiales Lacedæmonios hospitalem fuisse. Curiales in codice Iustiniani ijdem sunt, qui decuriones & quicunq; in curiã aliquam obnoxie astricti sunt & obstricti.

[r] Quæ spes si me non frustra habitura est.) Frustra habere est frustrari, vt frustra esse eum dicimus, quẽ expectatio fefellit. Sallust. Quo mihi magis admirẽdum est, vti negą vos decipiamini, & illi frustra sint. vbi quí commentarios scripsit male frustrati sint legit. Plaut. in Pœnulo, Nunq̃ Hercule prius hic edes ne frustra sis. Id est, ne falsus sis, sperando te apud nos cœnaturum.

[s] Spero etiam Philologiam meam eodem animo ad aliquid commigraturam. Id est, studia mea huc me importatura. Philologia est studium literarum vel amor studij literarij. λόγοι enim Græce disciplinę appellantur, hoc est, περὶ μαθήματα, & λόγοι ἐλευθέριοι liberales artes dicuntur. & ὁι τῆς λόγους literarum studiosi. Budęus Philologiam suam quasi amicam vxoriisq; pellicem vocare solet, quę ei vxor fœcunda esse. Sic Cic. ad Att. Verum vt scribis, non deflemus, ne & opera & oleum philologię nostrę perierit: sed cõsequamur tranquillo animo. Id est, ne si animo concidere nos finamus, frustra videamur literis operam dedisse, nec inde fortitudinem animi comparasse.

[t] Et cum mundo suo non muliebri.) Mundus muliebris dicitur ornatus mulierum. Liuius libro quarto bel. Macedon. Munditiæ ornatus & cultus, hęc fœminarum insignia sunt, his gaudent & gloriantur: hunc mundum muliebrem appellauerunt maiores nostri, Sic Græci κόσμον γυναικεῖον dicunt.

Iactatio.
Iactari pro vexari.
κοπώδης.
Curiales.
Populares.
Tribules.
Municipes.
Frustra hãre.
Frustra esse.
Sallust. loc.
Plaut. locus.
Philologia.
λόγοι.
Mũdꝰ muliebꝛ.
κόσμος γυναικεῖος

Universidad de Deusto
Biblioteca

intercíderent cum in vrbe non eſſes. Vale, quoniã ſonitu tintinabulorũ ad ſacra vocabar. In Marliano noſtro, díe feſto díuo Michaelí. Verum heus tu caue poſthac cum ſcripſero, ne tu omittas vxorí tuæ & vtríq; filiæ ſalutem à me dícere, etiã ſi oblítus fuero. Saluta Beraldum ſiquando te inuiſet, & tuũ meúmq; Brixiũ, quem tamen raro nunc te víſere autumo.

Gulielmus Budæus Ioanni Picarto S.

IAm mihí hoc perſuaſi, tam occupatũ eſſe me non poſſe, vt tibi feriatum eſſe omniúmq; horarum amicũ non neceſſe ſit. Itaq; etſi literís neceſſariis diſtẽtus eram, tamen cũ tuas ſub horã cœnę nunc acceperim plenas humanitatis: officíi mei eſſe duxí hoc quoq; epiſtoliũ ſcribere, quaſi acceſſionẽ eius epiſtolæ quã dudũ, id eſt nudiuſtertius accepiſti. Præſertim cũ tribus tuis epiſtolis paucís díebus mihí redditís, paria facere nõ potuerím vna eadẽq; mediocri epiſtola. Sed quæ tua eſt æquitas, facilem ipſe mihi veniã à te promittere poſſum, iuſtas tibi vices huius officíi non repẽdo. Noſtí enim q̃ mihi multis ſcribẽdum ſit, q̃ ſim lectioní deditus. [a]Deniq; operam à me condictam in alia re, nõ neſcius es. Cuí cum ipſi accingi meditarer: iamq; tractare chartas, ſtilũq; exacuere cœpiſſem, faſciculus à te mihi literarum redditus eſt, quí ſeſquihoram exemit, quã tam ſcilicet temporis intercapedinem intercipere à veſpertinis precationibus ad cœnam datum erat. Cum autẽ is quí literas attulít, matutino diſceſſurus ſit, & lucubrare à cœna non ſolitus ſim, nunc Germani Brixii literís non reſpondebo, viri cũ primís vtraq; língua docti & elegantis. Et eſt id argumentum literarum, quod totum hominem, priuatámq; ſibi commentatiunculam poſcat. Neq; eſt vt in tuís & fratris, ſic in eius literis ludícra res agítur: vt qui cõmonefaciendũ me duxerít rei ita ad me pertinentis, nihil vt præuertẽdum ei meditatíoni actioníq; habeam, ſi de me animoq; meo mereri optime cõmodiſſimẽq; velim. Quocírca gratiſſimam mihi rem feceris, ſi ita cum eo egeris, vt intelligat quamobrem literis eius non reſcripſerim: interimq; ſalutem illi hoc epiſtolío dices, ſi ita occurſus veſter tulerit. Vale, E Marliano noſtro. Calendis Aprílis, & Palmaribus.

Condicere. Plín. locus.

[a]. Deniq; operam a me condictam in alia re, non neſcius es) Condicere eſt denunciare, vt alibi dictum eſt & conſtituere. Quare hoc loco ſignificat, cum aliquid ſcribendum ſuſcepiſſem, in eoq; nauaturũ me operam prædixiſſem. Inde illud Plin. in præfatione, Cum hanc operam condicerem, non eras in hoc albo. Id eſt, quum hanc cauſam agendam recepi, quum hoc opus ſuſcepi, non prouidebam te futurum eius iudicẽ. Non enim erat in albo nomen tuum cum aliorum qui ſortitione exierunt ex Decurijs.

Gulielmus Budæus N.P.Sal.

MVltum te amo de ingenio nouo quod tibí iam induiſſe te vídeo. Macte iſta eleganti vrbanáq; comitate eſto, iſta obſeruantia hominũ, qui omnia proborum cauſa virtutisq; cupiunt. [b]Dabo me tibí certe propediem in eam diſciplinam, ſi vrbem repetiuero, vt ſaltem rudimenta huius artificii diſcã. Nunq; te ſuſpicatus ſum mente quoq; tam verſatili fore: nam ingenium iandiu perco-

gnitũ habebam. quatenus quidẽ certe innoteſcere homo hominipoteſt. [c]Enimuero gratulor tibí recentẽ villæ amplæ acceſſionẽ, [d]cuius nomine atque omine feſtiuo oblectatum te eſſe oportet, augurioq; animi certo amploq; exhilaratũ. Nunc intellígo quantũ hũc meũ fundũ contemnas & nihilí facias, præ illa tua villa lauta ſane & magnifica. Puto etiam opimã illam tuã tibí iã ſordere ſuburbanam, quã anno ſuperiore inſtruere cœpiſti. Hic vero te tuí officíi cõmonefierí à me non alienũ puto rationibus meis. Scís me in iſta ampliore iuris nonnihil aliquando vendicaſſe, ius etiã poſſeſſoris non prídẽ vſurpaſſe nec contrectauerſum: [e]quã cauſam cũ ad te detulerim vt conſultũ & amicũ, vide per amicitiam noſtrã, perq; ipſum numẽ amicitiæ præſes (φίλιον Græci vocant) ne me de ea poſſeſſione deiícias, cuí [f]hoc anno incũbere nec corpore nec animo potui. Nihil de iure tuo moueo: iniuriã trñ deprecor, q̃d ſine captiõe mea fiat, hac villa, hac luculenta rationũ tuarum acceſſione auctus ſis. Mihí ſi angulũ in lautíſſimo, in quo ſecubuerim, ſi ſolarium, in quo ſpatiarer, ſi cubiculum, in quo ſcripſerim, quaſi anxie animo eſſe ob id ipſe cœpiſſet, q̃ totam illam villam amicus iam poſſideret, vt non ſemel ierat, adeo iam vt ſatis familiaris illí factus eſſet: quod cum literis eius reſciſſet Budæus, qui illí eandem aulico notus & in comitatu legationis vſu & conuictu familiari coniunctus fuerat, ad eum hãc epiſtolam ſcripſit, quaſi anxie animo eſſe ob id ipſe cœpiſſet, q̃ totam illam villam amicus iam poſſideret, vt eam ſibi quia Budæus partem nonnullam habere ſe confideret. Hoc eſt, quaſi totum iam illum aulicum ita ſecum fecíſſet ſalutando & viſendo, vt Budęum iam ille faſtidio habiturus eſſet. Alludens ſcilicet ad illud Iuuen. Satyr. iij. Qui gentis vitio nunq̃ partitur amicam, Solus habet.

[b]. Dabo me tibi certe in eam diſciplinam.) Dare ſeſe alicui eſt ἑαυτὸν ἐνδιδόναι καὶ ἐπιτρέπειν. vt Terent. in Eunuc. Mihi ſeſe dare, ſermonem quærere, hoc eſt operam dabat: Mihi, arbitratu meo. Cicer. de Orat. aliter dixiſſe videtur libro ſecundo, Id quoq; toto capite annuit vt ſe Craſſo daret, id eſt gratificari homini cupiens, χαρίζεσθαι βουλόμενον. Simile illud Terent. in Adelph. Da te hodie mihi, exporge frontem. Id eſt, hoc cauſa mea facias. Sic in hoc loco Budæus, dabo me tibi, inquit, id eſt, deinceps in auctoritate tua ero. Tu, inquit, mire iam aulicas ſalutationes factitare didiciſti: quod vt facerem, hactenus non potui adduci, nec vnq̃ credidi te tam perite facere ac ſcite poſſe. Dabo igitur me tibi in eam diſciplinã, id eſt, quod ad eam diſciplinam pertinet. Dare ſe in fugam. Cicero in Verrem pro aufugere dixit.

Dare ſeſe. ἐνδιδόναι ἑαυτὸν. ἐπιτρέπειν. Dare ſe in diſciplinam. Dare ſe i fugã

[c]. Enimuero gratulor tibi recentem villæ amplæ acceſſionem.) Dicebat Budæus aulicum quendam ſeruandæ auctoritatis qui cognomentum a villa habebat, argumentum dediſſe huic ioco epiſtolari. Cum enim in vrbem ille aulicus veniſſet, is amicus Budæi, quicum in hac epiſtola iocatur, ad eum ſalutandum non ſemel ierat, adeo iam vt ſatis familiaris illi factus eſſet: quod cum literis eius reſciſſet Budæus, qui illi eandem aulico notus & in comitatu legationis vſu & conuictu familiari coniunctus fuerat, ad eum hãc epiſtolam ſcripſit, quaſi anxie animo eſſe ob id ipſe cœpiſſet, q̃ totam illam villam amicus iam poſſideret, vt eam ſibi quia Budæus partem nonnullam habere ſe confideret. Hoc eſt, quaſi totum iam illum aulicum ita ſecum fecíſſet ſalutando & viſendo, vt Budęum iam ille faſtidio habiturus eſſet. Alludens ſcilicet ad illud Iuuen. Satyr. iij. Qui gentis vitio nunq̃ partitur amicam, Solus habet.

[d]. Cuius nomine atq; omine feſtiuo.) Hoc dicit propterea q̃ a villa regia appellationem ſibi adoptauerat.

[e]. Quam cauſam cum ad te detulerim vt conſultum.) Cliens ad patronum cauſam deferre dicitur, quũ eum conſulit: & ei controuerſiæ ordinem argumentumq; exponit. Cic. in Verrem, Itaq; ad me præter cæteros hanc querimoniam Sicilia detulit lachrymis. Idem, Reliqua eſt cauſa Iud. non iam recepta, ſed innatione delata ad me, ſed in animo ſenſuq; meo affixa atq; infita

Deferre cauſã

[f]. Cui hoc anno incumbere nec corpore nec animo potui.) Hoc dicit, quia poſſeſſio non tantum corpore ſed animo etiam retinetur. quod corpore & animo poſſeſſioni incumbere iuriſperiti dicunt, & hoc verbo Diocletia. Cæſar vſus eſt in lege Conſentaneũ, ſub titulo, Quo modo & quando iudex ſententiam proferre debet. Significat autem Budæus ſein animum inducere non potuiſſe, vt villam illam poſſideret. Id eſt vim iuris etiam eius cultu atq; obſeruantia retineret. Dicit autem hoc anno, Quia poſſeſſio anni ſpatio amittitur ab eo qui poſſidere animo ſaltem deſiit: ſi quidem alius poſſeſſionem occupauerit, ita vt poſt annum repetere deictus interdicto retinendæ poſſeſſionis non poſſit.

Incũbere poſſeſſioni corpore & animo. Anni ſpatio poſſeſſio amittitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse tantã æquitatẽ,tamq; mihi spectatã & probatam confidã:vt non meũ ser-
uare potius à te iudicante te,q̃ alio quouis amico cõmuni possim . Sed quem-
admodũ constantiæ meę esse duxi,cõmunem inter te & me controuersiã arbi-
trio tuo permittere,sic æquitatis tuæ erit non summouere me ab actione causę
meæ,quando ita ferre videtur huius iudicii & controuersiæ ratio: vt hominem
aliũ ad eius cognitionẽ admittere debeamus neminẽ.Ne illud quidẽ dare mihi
grauabere certo scio : vt ad huius causæ disceptationem 'probitatẽ tuam ami-
citiãq; adhibeas altrinsecus assessuras cupiditati.Etenim cũ probitatis integri-
tas °Zygostatica fide moderabitur examen iuris inter nos cõtrouersi, tũ vero
amicitia,cuius munus est inter amicos omnia facere cõmunia , quæ quidẽ lege
non excepta sint,lancẽ (vt spero) meã quoquo modo propendere ita faciet,
ne villæ late patentis possessionem vni tibi addictã cũ ramentis (vt dicitur)
auferas:ab homine illã tibi amicissimo abiudicatã. Id quod si factũ erit, iudicẽ
alium non appellabo. (Ad quod enim possem iudicium sanctius te prouoca-
re?) Diuũ tantum superũmq; fidẽ implorabo, mihi vt patientiam deesse non
sinant & æquanimitatẽ.Tibi autem etiã etiãq; in hac lite videndũ est, ne plus
rei tuæ amplificandæ q̃ tuendæ existimationis studiosus fuisse videare. 'In hac
enim demũ causa statuetur vtrũ tu istam integræ personæ opinionẽ fallaci ru-
more collegeris,potiusq̃ ratis certisq; documẽtis.Quid autẽ si certare recũ in
animũ induxissem interdicto retinendæ possessionis? quid tandẽ vetaret quo
minus vel absens tanta intercapedine tẽporis possessionẽ animo retinuisse me
contenderẽ?Præsertim cũ propinquũ hominẽ habeam tibi iam factũ familia-
rem,in loco assiduũ,'negociorũ meorum gestorem,vt confido. 'Sed iam plus
aquæ fluxisse mihi sentio,q̃ causæ mediocritati infusum esse videatur.Venio ad
illũ epistolæ tuæ locum:Tamen vt verũ fatear,nescio quis mihi scrupulus sub-
ortus est.O hominẽ te semper in vado solicitum, in re certa trepidũ, 'in rebus
lætis obnunciatorem.A page isthinc istũ odiosum scrupulũ, 'ne ratũ (vt ita di
cam) auspiciũ omine incõmodo dirimas. Lætitiam ex literis tuis conceptam
excepit nuncius tristis ab vrbe,qui mihi mœrorẽ prope peperit, certe angorẽ
reliquit expectationémq; solicitam . Certior enim factus sum de ægrotatione
grauissima vnius & alterius ac plurium propinquorum meorum.ob quẽ nun-
cium statim istuc aduolassem,nisi me nũcius incõmode oppressisset,fac me cer
tiorem an literas meas reddendas Deloino curaueris.E Marliano.

'e. Probitatem tuam amicitiamq; adhibeas altrinsecus assessuras cupiditati) Id est, πρὸς τὴν σὴν χρηστότητα καὶ φιλίας. Causa, inquit,est huiusmodi,vt efferri foras non debeat.Quare tecum ita experiri instituam,vt te tu-
bi iudicem laturus sim.Hoc tñ bona tua venia postulauerim, vt si cupiditatis iudicium in hac causa lecu-
turus disceptatricemq; eam facturus sis huius meę querimoniæ,vt quemadmodum Iudices singuli pro tri-
bunali sedentes,assessores sibi sumere solent,ita tu altrinsecus sedere iubeas æquitatem tuam & nostrã amici-
tiam,quarum de sententia cupiditas controuersiam finiat & iudicet.Est autem altrinsecus assessores adhi-
bere, παρ' ἑκάτερον καθίζειν ἀντεξαμβλίους.Plautus, Assiste altrinsecus atq; onera maledictis.Idem in
Mil. Quid malum adhas?quin detines altrinsecus?Id est,cum ego hinc detineam,cur non ipse e regione
etiam detines?

Altrinsecus assessores adhibere.

Zygostatica fides.

'd. Zygostatica fide.) Zygostatica fides est plena & examinata æquitas.Zygastica enim libra est publice temperata & constituta,quod verbum Budæus in Annotationibus interpretatus est.

Statuere. γινώσκειν.

'e. Im hac enim demum causa statuetur vtrum.) Statuere est iudicare.Cic.Statui nostræ consuetudinis esse, meęq; in te beneuolentiæ,non tacere tanto in mœrore tuo tandiu. ἔγνωκα. Idem in Verrem, In hoc homine statuetur,possit ne senatoribus iudicantibus,homo nocentissimus pecuniosissimusq; damnari.Id

est,hoc iudicium,quod de Verre feretur,decretorium erit eius rei.& post hoc iudicium omnibus innotescet, verum reus pecuniosus legibus subiici possit,& animaduersiones legum pati . statuetur ergo, id est ab cõsi-
bus fiet iudicium,& prodetur exemplum in posterum hoc facto & iudicio quasi rei decretorio.

'f. Negociorum meorum gestorem.) Negociorum gestor similis est procuratori, nisi q; mandatam a do-
mino procurationem non habet,sed amicitia fretus absentis rem administrat,bonamq; fidem agnoscere debet.Vlpia.de negg.gestis.Aut Prętor,si quis absentis negocia gesserit,iudicium eo nomine dabo. Res autẽ gerere aliud est q̃ negocia gerere.Plinius libro secundo,In Arabico sinu rẽs gerente Cæsare Augusti filio, stigma nutium ex Hispaniensibus naufragijs seruntur agnita.hoc est belligerante.

Negociorum gestor. Procurator. Gerere negocia,res.

'g. Sed iam plus aquæ fluxisse mihi sentio.) Translatio est a clepsydris forensibus.Ad aquæ enim modũ oratores dicebant vt in Annotationibus docuit Budæus de clepsydris loquens.Aquam alicui fundere est locum dare dicendi & causam suam agendi.Aesch. ἐγχεῖται ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ. Id est aqua infunditur accusatori.Vnde aquam perdere.Quintilianus libro vndecimo,Huic contrarium est vitium nimiæ tardi-
tatis,nam & difficultatem inueniendi fatetur,& segnitia soluit animos.& temporibus præfinitis aquã per-
dit.Id est,tempus datum frustra conterit,cum ad clepsydram dicitur. Sensus est igitur , Verum sentio mi-
norem esse causam q̃ vt tam longa egeat oratione.

Aquæ admodum dicebant oratores.. Aquã cuipiã fundere. Aquã pdere.

'h. In rebus lętis obnunciatorem.) Obnunciare est re aliqua infausta & tristi nunciata , id quod agitur obturbare & interpellare.Obnunciareq; proprie dicebantur augures,quãdo se mali aliquid ominis tristisq; augurij collegisse renunciabant.Et sicut erat ius intercedendi Tribunis quo minus quippiam fieret atque sciscereur a populo:Sic auguribus obnunciandi,quod etiam nũciare dicebatur.Cic.de reditu suo, Legem, inquit,tulit,ne auspicijs obtemperaretur,ne obnunciare concilio aut comitijs,ne intercedere legi liceret.Idẽ in Philip.secund.Nos enim nunciationem solum habemus,Consules & reliqui magistratus etiam inspecti eorum . Idem ibidem, Obstrinxisti Populum Romanum religione:augur auguri, consul consuli nunci-
asti.Id est,obnunciauisti comitia habenti.Quum autem obnunciabant,vitium obuenisse dicebant.vt apũ eundem.Ecce Dolabellæ comitiorum dies:sortitio prerogatiuę:quiescit:renunciatur:tacet.Id est,post renũ-
tiationem prerogatiuę centuriæ,cui sortito obtigerat,vt prima iret in suffragia. Antonius augur tacuit. Ex paulo post,Confecto negocio bonus augur (Læliũ diceres)alio die inquit. O impudentiam singularem, quid videras?quid senseras?quid audieueras?neq; enim te de cœlo seruare dixisti. Id igitur obuenit vitiũ, qđ ex Calend.Ianua.futurum esse præuideras? Inde diras obnunciare. Idem libro primo de Diuinatione,M. Crasso quid acciderit,videmus dirarum obnunciatione neglecta. Idem, Veram enim fuisse obnunciationẽ eius approbauit.Inde factum vt Terent.in Adelphis dixerit, Primus rescisco omnia:primus porro ob-
nuncio.Sicq; nunc accipitur a Budęo, Vulgo enim dicunt obnunciatorem esse , qui tristia nuncia nuncia-
tus est.

Obnũciare dixras.

'i. Ne ratum auspicium omine incommodo dirimas.) Ab eadem translatione manat cum præcedẽti ver-
bo. Dirimere enim est διαιρεῖν, διαλύειν, διακόπτειν. hoc est interpellare. διῤῥῆξαι, διῤῥάγαι id quod & vetare ne fiat,& in aliud tempus reijcere.Interdum est dissoluere,vt dirimere societatem. Cic.de Offic. dirimunt humani generis societatem. hoc est dissoluunt,dissociant. Dirimere controuersiam est dijudi-
care.Quid.Res est arbitrio non dirimenda meo. Auspicia dirimi dicebantur,cum irrita fiebant,hoc est, dis-
soluti,discuti disturbari.Plinius libro octauo,Nam soricum occẽtu dirimi auspicia,annales refertos habemus, Iunior. Actionem meam vt prælia solet,nox diremit.id est,interrupit,& in alium diem reiecit eius exi-
tum.Cic.de Diuinatione, Quid enim habet aruspex cur pulmo incisus etiam in bonis extis dirimat tem-
pus,& proferat diem?Id est,in alium diem,id quod agendum instabat,reijciat.Hoc verbum non multũ dif-
fert ab eo verbo forensi quod diem diffundere,& vt aliqui volunt diffindere dicebant. De quo in Annota-
tionibus Budæi, Hæc & huiusmodi multa ab antiquitate repetita, in vsum huius temporis relata atque interpolata,linguam latinam tum locupletiorem tum lautiorem facient: si post hac scribentes eo incum-
bere instituerint. Ciceronis exemplo Plinijq; Iunioris. Cuiusmodi mangonium nouis rebus vetera nomina pro nouitijs dabit,ita vt cum Ciceronis æqualibus aut discipulis interim loqui nostri seculi homines poste-
rq; videantur,si quidem id summa animaduersione iudicioq; exacto fiat.

Dirimere. Dirimere societatem, controuersiã, auspicia.

Diffundere diem seu diffindere.

Gulielmus Budæus Ludouico Ruzæo S.P.D.

Ela tu qui ad me hominẽ tibi amicissimum,rerũ tuarum cupidũ , pro epi-
stola grandi grandiorem piscem misisti, siue eum Lumbricũ seu Murenã
vocitas:mei certe nec palati,nec rustici foci piscẽ.Atqui vt scias q̃ mihi gratam
rem iocũdãq; hodie facere in animũ induxeris:nihil propius factũ est, q̃ vt ego
iudicarẽ literis te meis iritatum , hoc mihi negociũ exhibere voluisse,non mu-
nere delectare,& mihi cõmodare.Principio non nescius eras,q̃ frugaliũ mensa-
rum affecla libẽtior esse soleã,q̃ çarum quæ luxu insignęs sunt, aut variis ge-

Universidad de Deusto
Biblioteca

neribus extructiores. Deinde cum sim capite tñi causarius, me ita esse constitu
ta cibi appetentia: vt nec liquaminibus cupide vtar gulã iritantibus, nec cibis
delicatioribus, & quæ è foro cupedinis petantur. Denique culinarias nu-
gas, ganeæ opificia, palati titillamenta, nec mihi alioqui esse cordi, nec
facere ad stomachum, ignorare non potes, qui laute me sæpe & splendide
inuitum acceperis, [k]grauatéque apud te eam ob rem constituentem, quòd
à bubula veruecináque, [l]& ciuilibus (vt ita dicam) epulis ad ferinam & cu-
pedias contra genii mei arbitratum me traduceres. Quare causa haud fuit
vlla satis idonea, quamobrem tu ad me quasi helluonem aut liguritorem,
delicatum piscem magnóque parabilem è longinquo mitteres, vt elegan-
tius pranderem, quàm viro bona fide studioso commodum sit & decorum.
Quanquàm id ipsum tuum munus in alios etiam pisces incurrit, qui nu-
diusquartus istinc ad me allati sunt haud mediocris magnitudinis: id quod
non minus ægre tuli, quàm hodiernum tuum factum. Quasi vero mihi
frugi vitam degere non pronum sit & assuetum, qui in vrbe quoque huius-
cemodi conuictus auersari solitus sim, vt mihi incommodos atque noxios.
At enim dono tibi piscem datum non ære partum, quasi honorarium mu-
nus officiosúmque misisti. Mitteres igitur opsodædalum coquum, qui fer-
culum coqueret scite atque condiret: mitteres citrea mala, mitteres quæ
opus sunt ad operosæ culinæ condimenta, [m]ne solœcismum in extructione
luxúque admitteremus. Denique mitteres conuiuas qui mecum esitarent.
Nam coquus hic meus villaticus non ex popinarum disciplina petitus, non-
dum rudimentum etiam quotidianæ mensæ apparatus posuit. Quippe quo
vtor mediastino potius, quàm culinæ destinato. Porro nec mei conuiuæ
qui sucidiam esse pernásque assuerunt, oleráque ructari, his vesci delitiis
commode aptéque possunt: quæ callosum palatum non titillant fastidii ne-
scium: nec pueri parasiti ab eorum vsu deduci queunt: quæ mihi placere no-
runt. Iam vxorem habeo cibi admodum parci, vt quæ vix tertio quoque
die epuletur, quod quidem instar cibi iusti esse possit. In summa nihil mo-
ror huiuscemodi fercula, non ruri, non vbique, non ex tempore parabilia,
quæ condimentorum accessionem poscunt. Siquidem cum huiuscemodi re-
rum materiam in hac penu rustica non habeo, tum etiam accedit quòd vi-
ctum ad tempus colere instituí mentis illustratorem, qui nec caram opso-
nationem, nec curiosam concinnationem admittit. Et anni superioris fasti-
dium eorum ferculorum inedia discutiendum esse statui: qui stomachi mei
mores palatíque corruperat. Qua mihi ipsa per te aliosque vti non licebit,
vt video, tanta est munificentiæ tuæ importunitas, quam iandiu expertus
sum. "Quod vtinam mihi potius epistolam vnam per ocium scripsisses,
quod vnum officium in te semper desiderare me tibi dictito, nec tamen ti-
bi persuadeo: gratiam certe maiorem vberiorémque à me inisses, quàm
hoc tuo munere fecisti, grandiore omnino quàm focus hic noster Marlianus
capiat. Vale, E Marliano nostro, super horam prandii. Dimitti enim se fa-
mulus tuus poscebat.

[k] Grauatéque apud te eam ob rem constituente.) Constituere est promittere & diem præfinire, vnde constitutum & constituta pecunia. vt alibi dictum est. Sallust. Deinde compositis inter se rebus in diem tertiũ constituunt. Iuuenalis in sexta Satyr. Nam si constituit solitoque decẽtius optat Ornari & properat, famq; expectatur in hortis. Inde illud Ciceronis ad Marium, Quare si quod constituerum cum podagra habes, facin aliam diem differas. Id est, si is dies est, quasi status, quo podagra vexare te solita est, fac vt in aliũ diem podagræ impetus reijciatur. Constituere est τάξασθαι πρὸς ἡμέραν, & constitutum est σύνθημα, συγκρότημα, τεθάγγελμα. Dies status & dies constitutus est σωπεβημένη vel ἀποτεταγμένη ἡμέρα & ἡ σωμβεβασα, non idem tamen significatum est, sed omnia id vocabulum complectitur. Constituere. τάξασθαι &c. Constitutum σύνθημα, συγκρότημα τεθάγγελμα.

[l] Et ciuilibus, vt ita dicam, epulis, ad ferinam & cupedias me traduceres.) Ciuiles epulas dixit, non luxuriosas, non lautiores maioreq; ciuili fastigio. Sic Iuuenalis Satyr. quinta, Poscimus vt cœnes ciuiliter. Id est, vt tibi sit panis idem qui alijs conuiuis, ijsdemq; ferculis vtaris non vt tyrãnico more aut regio cœnes. Ciuiles epulæ. Ciuiliter cœnare.

[m] Ne solœcismum in extructione luxuq; admitteremus.) Ne perperam & inscite ex eo pisce fercula extrueremus. Extruuntur fercula, construitur oratio. Solœcismus est vitiosa orationis partium constructio. Sic vitiosa extructio mensæ est solœcismus. Cic. in Cat. At Cares epulis extructisq; mensis & frequẽtibus poculis. Et in Tusc. Mensæ epulis conquisitissimis extructæ. Et alioquin quicquid sit perperam, nec recte & ordine peragitur, solœcismus etiam dicitur. Lucianus, πολλοὶ γὰρ τῶν ὀρχουμένων καὶ σολοικίας ὀρχοῦνται τῇ ὀρχήσει ὑπ' ἀμαθίας, ἐπιδείκνυνται. Multa enim saltatores præ imperitia solœcismos inculentos inter saltandum præferunt cum scilicet aut inconcinne & extra numeros rhythmosq; mouentur, aut serius tardiusve mouentur. & alibi itidem. Extruere. Construere Solœcismus. σολοικίσαι.

[n] Quod vtinam mihi potius epistolam vnam scripsisses.) Id est, vtinam vero vel vtinam igitur. Sic Cicero libro tertio de Finibus, Quod cùm accidisset, vt alter alterum necopinato videremus, surrexit statim, deinde prima illa quę in congressu solemus, quid tu inquit &c. Id est, quũ vero accidisset. Et de Orat. libro secundo, Quod vbi sensi me in possessione iudicij ac defensionis meæ constitisse, tunc admiscere genera huic orationis vehementi atq; atroci, genus illud alterum lenitatis & mansuetudinis cœpi. hoc est, vero vbi sensi. καὶ μὴν δή. Et libro quarto de Finibus, Quod etsi ingenijs magnis præditi quidam dicendi copiam sine ratione consequuntur, ars tamen dux est certiorq; natura. pro, nam etsi, verum etsi. Quod ꝓ vero seu igitur. Ὦ μὴ δή. Ὦ pro nam.

Gulielmus Budæus L. Viui Salutem.

HIsce paucis diebus scripseram Hermanum me Phrysium non vidisse: at ita casus tulit vt cum Hermano sim congressus postridie quàm literas obsignaui. Cum eo enim pransus sum, & cum Nicolao Beraldo homine tibi doctissimisque multis bene noto, [o]doctorum hominum in vrbe nostra veluti Xenagogo, apud Germanum Brixium, virum doctrina singulari ingenioque eximio præditum. Eodem die literas à te binas accepi: vnas Hermani manu, alteras domi meæ vrbanæ reditum meum manenteis, vel aduentum potius. Primum igitur de Phrysio valde te amo, qui talem nobis hominem concilias. Nam quantum iudicare ex vnius horæ conuictu potuimus, iuuenis est ingenue atque etiam generose natus & educatus: plurimas insignesque notas indolis eiuscemodi referens: in spem (vt opinor) inchoatus primariæ eruditionis atque doctrinæ. Quanquàm ei pene succensuimus quòd inter homines suæ sortis nulla vsqueadeo inuitari familiari comitate conuiuatoris & conui-

[o] Doctorum hominum in vrbe nostra veluti Xenagogo.) Xenagogi sunt, qui peregrinos circunducit ad loca vrbium visenda, quales sunt Venetijs. Cic. in Verrem act. quinta, Itaq; Iudices ij qui hospites ad ea quæ visenda sunt ducere solent, & vnũquidq; ostendere, quos illi Xenagogos vocant, conuersam iam habent demonstrationem suam. Xenagogi.

[p] Alteras domi meæ vrbanę reditum meum manenteis vel aduentum potius.) Aduentum dicit, quia non in vrbem redire statuerat, sed ad aliquot dies se conferre, vt inde in Marlianum rediret. Domi autem meę vrbanæ dixit, quia domi meę recte & vsitate dicitur, & addidit vrbanæ, ne de domo Marliana loqui existimaretur. Laurentius in eiusmodi loquendi præscriptionibus multũ seuerus fuit, ipsoq; Ciceroni seuerior, qui ad Marcel. scribens ita inquit, Nonne mauis sine periculo domi esse tuæ, q̃ cum periculo alienæ? Et in Verrem, Multi domi Cnei Callidij cum imperio & potestate fuerunt. Et rurius, Aderat Dexio hospes tuus cuius tu domi fueras, quem hospitem appellaueras. Aduentus? Domi. Laurẽti. Valla

Universidad de Deusto
Biblioteca

uarum potuit: vt innatã modestiã pudorẽq; tantisper deponeret. Deinde q̃ excusationes non accipis, defensionũq; mearum argumẽta quasi male solida eluas pro arbitratu tuo facunde magis q̃ indulgenter: ita vt vlterius progredi hoc atq; illud causando non ausim, nondũ plane statuo vtrã in partẽ accipere debeã. Quo enim stilũ promoueam quum vrgeri me chirographis meis videã? Tametsi non facti quæstio est, sed interpretationis. In cuiusmodi controuersiis cum vos viri boni, id est dicendi periti & artifices verborũ sententiarũq; pluri mum valeatis, certũ est mihi non cõtendere, ne in fraudem quoq; litis impẽdiorum incidã. Et ais te verbis meis credentem, velut expromissorem futuræ meę industriæ esse factũ: vt iam integrum tibi non sit fidem tuam luere. Et quando (inquis) in hunc locum de te pollicendo progressus sum, vnde regredi pudor vetat, vide vt promissum hominis tibi amicissimi primo quoq; tempore præstes. Quid si cum pedem referre te pudeat præpropere prouectum, me profecto pigeat? Quid si autem periculo meo renunciare te illam amicis præcipitem pollicitationem velim & postulem? cum ego quoque renunciare inconsultam iactantiũculam non dubitem: vt hoc perfrui ocio ad literarum studiũ possim, non ad scriptionum tædium, quod nondũ tamen ipsum satis constitutum habeo: etiam si in voto habeam. Atqui si hanc conditionẽ respuis, [a]meminisse iubebo alienum te factũ communi periculo promisisse. Ecce autem rursus cũ hęc animo agito, altera nouaq; ex epistola tua recentiore, operæ indictio, qualisque ignominiæ denunciatio, nisi quid mox dignum tanta expectatione hinc exierit. Et iubes me expectare epistolam à te grãdem de hoc, quod ad Tonstallum scribenti, nescio quid mihi excidit de commentatione non ita valde angustis finibus circunscripta. Hic etsi epistolam illam non habeo, tamen mihi ita certum promisisse me arbitror, [b]vnde tibi mecum actionem æquus mihi iudex dare possit. Quare argumẽtum aliud scribẽdi festiuius comminiscere si me audies, nisi te summoueri mecum agentem, intentionẽq; tuam depelli prima quaq; exceptione mauis. Q̃z si verbis tuis perpulsus & suasione euictus aliquid emiseris, [c]ro manibus eiuscemodi, & longe id inferius expectatione quam tu excitasti fuerit: nimirum vt nihil mox dedecori, sic tibi tandem futurum est pudori, vt qui inconsultius fidem tuam, amiciq; obstrinxeris existimationem. Nosti illud scio, ἐγνῶ πάσχ ἄτη, sed parum meministi: quo admonemur sponsionis comitem esse noxam. Et Solomon capite decimoseptimo sacrorum Prouerbiorum, ἀνὴρ ἄφρων (inquit) ἐπαίχροτῆ καὶ ὑπὲρ αἱρα ἑαυτῷ ὡς καὶ ἐγγυώμενον τὸν ἑαυτοῦ φίλον. At enim prædes illos quinq; nostros, tot tantisq; facultatibus idoneos & locupletes habes: [d]sestertiũm, pondo, minarum, & talentorũ summis & nostris denique exercitis copiis exuberantes: quibus satis cautum esse fidei tuæ confidis & nostræ (vt arbitror) opinioni. Quis scit an in alio genere soluendo perinde futurus sim? [e]illa fortasse regesta, & velut in numerato erant penes me, quæ hactenus prompta sunt ad interpollandum vsum antiquorum verborum, priscarumque rerum memoriam excusitandam, quę iam olim consopita & prope obruta erat. Quibus etiã digressiões intercalãdas duximus veluti operis corollaria vt lectionis refractarię fastidiũ & alioqui tędiosæ, his tãq; emblematis inferetis discuteretur. Quibus rursus ipsis sales interdũ modice aspergẽdi fuerũt: ve

rebus alioquin [f]insulsis ad vulgus & frigẽtibus, nec gustu lectorẽ quẽlibet inuitantibus. Tum igitur copiose & prolixe fortasse diuturna fretus parsimonia, atq; etiam ex alieno, aut certe aduentitio, mensus sum nec segnius malignius q̃ sestertia, quàm sestertios, nec talenta quàm sestertia pondóque adnumerauí. Etenim aditum mihi patefecerat commentatio obnixa & peruicax ad penus auctorum classicorum & locupletum: vnde promere licuit dapsiliter pondere, numero, & mensura. Q̃z si indidem post me promere & apponere illius iustitiæ: existimo non maiorem eum gratiam laturum, [g]q̃ si in condicto conuiuio semesa opsonia reponeret, sæpiusq; repetita. Nec in hoc inuentum licebit quod in Annotationes licuit. Q̃z q̃ hoc ad me iam non pertinet, quod Alziatus homo mihi amicus & apprime vtraq; lingua doctus suum fecisse videtur. Idque per me licet vt fecerit, quod modo sine captione mea fiat, præsertim cũ in prouincia rem gerat quæ ferme & sortito ei obtigit & merito: & quasi in ære suo

[a] Meminisse iubeo alienum te factum communi periculo promisisse.) Qui alienum factum promittit, non obligatur, nisi curaturum se promiserit, vt ab alio id fiat. Hic autem significat Budæus non suo magis periculo id a Viue, de se industriaque sua promissum, quàm Viuis ipsius periculo: qui scilicet ob id male audiet quod temere promisit anteq̃ rem compertam haberet & exploratam, fidemq; a Budæo accepisset. — Alienũ factũ promittere.

[b] Vnde tibi mecum actionem æquus mihi iudex dare posset.) Aequum sibi iudicem appellat quem vulgus non suspectum vocat, ut est in Annotationibus. Dare autem actionem dicitur iudex, cum agentem non summouet. Verbum notius q̃ vt exempla afferre sit necesse. Dicitur & dare iudicium. Vlpian. Prætor ait qui deiecerint vel effuderint in eum locum quo vulgo iter fieret: quantum ex ea re damnum datũ erit, in eum qui ibi habitauerit, in duplum iudicium dabo. — Iudex æquus. Actionẽ dare. Iudiciũ dare.

[c] ῥπιχροτῆ &c.) Vir stultus sibi ipse applaudit & gaudet vt pro suo amico spondens.

[d] Sestertium pondo minarum & talentorum summis.) Alludit ad innumeras pene summas pondo, minarum, & talentum, quę in libris de Asse leguntur. Quo nomine libros de Asse, quasi prædes locupletes ipse vocat.

[e] Illa fortasse regesta & velut in numerato erat penes me.) Regesta sunt ἀπογεγραμμένα, in commentarios iam relata. In numerato esse dicuntur, quæ q̃ primum promi possunt, vt pecunia numerata & reposita. Vnde ingenium in numerato habere metaphorice dictum est Quintil. libro sexto, De actore, ingenio, facile dicente ex tempore dictum est, ingenium eum in numerato habere. Sensus est si tũc illisce libris scribendis copiosius visus sum, non perinde suppeditabunt copiæ iam exhaustę, si aliud scribere adoriar. Notarat Budæus quosdam de se huiuscemodi iactatos esse sermones, quasi multis annis collecta in commentarios relata vna compositione edidisset, veluti aquas ex compluuio collectas in piscinam repente effudisset, aridaque domi omnia remansissent, lacunaq; rerum memorabilium commentarioq; dignarum, iterum diuturna & multa lectione replenda esset: vt ijs solet accidere, qui nec ingenio nec doctrina ita fœcũda præditi sunt, vt parere alia atq; alia possint indies, raroq; effœtas ingenij vires sentire. Hunc autem translationẽ longius prosecutus est in sequentibus. — Regesta. In numerato esse seu habere.

[f] Insulsis ad vulgus & frigentibus, neque gustu lectorem quemlibet inuitantibus. Ad vulgus. ἐς τὸν δῆμον. Liuius libro primo, Ne ipse tam tristis ingratique ad vulgus iudicij, aut secundum iudicium supplicij auctor esset. Sic Cicero de Antigenidæ discipulo frigenti ad populum dixit: & ad recuperatores, vt alibi dictum est. Quemlibet autem lectorem intelligit vulgarem & triuialis doctrinæ τὸν ἰκκάδιον, τὸν τυχόντα. Hoc autem dicit propter digressiones Assis, quę a paucis plane intelliguntur. — Ad vulgus. Quilibet. ὁ ἰκκάδιος. ὁ τυχών.

[g] Q̃z si in condicto conuiuio semesa obsonia reponeret sępiusque repetita.) Condicere est conuiuatum, vt alibi dictum est. Reponere est iterum apponere: vt, Scriptor honoratum si forte reponis Achillem. Vnde cibi repositi Quintiliano libro secundo, Necesse est ijs cum eadem pluribus iudicijs dicunt, fastidiũ moueant vt repositi & frigidi cibi. Cicero aliter ad Lentulum scribens, Cur autem Vatinium laudarim, peto a te vt id a me neue in hoc reo neue in alijs quæras, ne tibi ego idem reponam cum veneris: tametsi possim vel absenti. Id est, ne te vicissim rogem, ne tibi idem obijciam. Repetita autem obsonia sæpius in mẽsam relata sic dixit, vt repetitus reus dicitur, qui sæpius eodem crimine delatus est, quod si libelli scriptionũ legitime ordinati non fuerint, rei crimen aboletur, & ex integro repetendi reum potestas fiet. Quintil. in septimo, Incesti damnata præcipitata de saxo, vixit, repetitur. Vnde repetentes morbi Corn. Celso, post curam renouativt febris desinens & repetens. Sic Plinius libro .xxxtij. Quicquid non transmeat, repetitur in pilam. Id est, iterum tunditur. — Condicere. Reponere. Repositi cibi. Repetita obsonia. Repetit reus. Repetẽs morbus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bona ex parte negocietur, homo ſcilicet iuris conſultus in legibus reſtituendis. Sed tamen & ipſi cauendum erit ab illis qui ſolertiam eſſe cenſent ex aliena ſegete [y]per ſpeciem ſpicilegii manipulos ſubducere. Sed vt ad te redeam, quicum mihi nunc res eſt, ſi te auctore in illo alio genere in quo operas indicere mihi iniungeréq; obſtinaſti: [z]periclitari ingenium velim & induſtriam, videamus quid explicare queam & perficere. [a]Ego qui ex conditis & repoſitis edere liberaliter & copioſe inſtitui aliquo cum ſucceſſu, nouo velut ingenio nunc induto, aceruos iam collectos argumentum vtiq; obſoletum gloriæ trāſmiſero, [b]aquas pluuias & collectitias iam faſtidire cœpero: de meo viuoque haurire ſtatuero & apponere? Exigua mox omnia ieiunaq; videbuntur. Hoc vitare volens, [c]excutere ima & adniti inſtitero, pluteúmque genu aut calce tundere, quo magis eliciam quod vberius fluat? [d]conturbauero fortaſſe conceptacula rerum, & de fæce hauſero: nec ſtatuere hic in ſolitudine potero ipſe mecum, id ne vitium ſit ingenii immodice turbidéq; inferueſcentis, an iudicii culpa, fæculentum eſſe arbitrantis quod fluit exuberanter atque conferctim. Nam quòd in alienis ſcriptis ſatis video, in meis non agnoſco nec diiudico niſi ex interuallo, quod mihi non concedis: cum interim natura procliuior ſim ad copiam fundendam quàm ad frugalitatem. [e]Quòd niſi appetentis iam ſenectutis ſenſus ad parſimoniam me vergere compulerit, vereor vt modum tenere poſſim, vobiſq; me probare qui modos numeroſque legitimos magnis ab auctoribus mutuamini: quod item mihi non licet qui à puero iis nunquàm aſſueui: ſimul qui in hoc vico ad ruſtica iam & incondita me tranſtuli. Et cum in aliis honeſtis deſideriis, tum in hoc ipſo naturæ ſeruio, nullum plerunque vt modum alium adhibeam q̄ quantus eſt tenor alacritatis animi ad rem cœptam tuendam & proſequendam, & [f]in hoc genere tantum quanta eſt tractabilitas ſenſuum ſeſe proferentium. [g]Qui mihi inuſitata ipſi ſpecie ſæpenumero cum ſe ſiſtant, aliunde hauſto apparatu ad indicādos eos interpretandosque vti nequeo. Quòd niſi ſtilus appoſitus præſto ſit & ſub manu, in luto vt hæreat commentatio neceſſe eſt. Atqui ingenium habeo vt liberale ſic moroſum: vt niſi ſtilus ex tempore excipiat quæ ab eo funduntur: [h]contrahat mox ſinum, alioq; ſe conuertat. Sic multa à me cœpta obiid interrupta ſunt & deſita, q̄ ad interpellatas commentationes reuocare animum non potuerim poſtea eadem alacritate, quæ genius eſt operum. [i]Aqua enim identidem hæret (vt dicitur) niſi flumen orationis deducatur voluptate ſcribendi. Hic ſi diem aliquam petiero longiuſculam ad ſtilum reconcinnādum, tute fruſtratoriam hanc dilationem eſſe dices, laboriſq; detrectationem. Quare verbum vltra non addam: niſi te hoc iterum admoneam, tuo meoque periculo rem agi, & alioqui ſi [k]τὰ τῶν φίλων κοινὰ, de exiſtimatione mea ſollicitum te ex æquo propemodum mecum eſſe oportet. Cæterum periculum nullum

.y. Per ſpeciem ſpicilegij manipulos ſubducere.) Id eſt, prætextu puſillæ interpretationis ab eo prætermiſſæ, qui prim⁹ commentarios ſcripſit, integrum locum vel inuentum memorabile compilare vel ſupplantare. Subducere enim eſt clam auferre. Spicilegium ad verbum eſt ſ αχυολογία & ſ αχυολογῆν ſpicilegium facere. id quod facere pauperibus in aliena ſegete licet poſt manipulos colligatos, & in decadis compoſitos. Dicitur etiã καλαμᾶδαι. Ex quo dictum Antigoni emanarit, ἀλέξανδρ|ον μοὶ ἐθέρισε τὸν φοίνικα, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι, Alexander in Aſia meſſem faciebat in qua ego ſpicilegium.

Subducere.
Spicilegium.
ſαχυολογία
καλαμᾶδαι.

.z. Periclitari ingenium velim & induſtriam.) Periclitari ingenium eſt experiri & probare. Cęſ. Cur deniq; fortunam periclitaretur. Idem, Vt quicquid in quoq; eſſet animi periclitaretur. Cic. de Diuinatione, In periclitandis experiundiſq; pueris qui vbiq; orti eſſent.

.a. Ego qui ex conditis & repoſitis edere liberaliter & copioſe inſtitui.) Repoſita dicuntur interdum ἀφῃρεθμῆσθαι, πεταμιεύμενα, condita ſcilicet in longum vſum. Celſus libro ſexto, Hæc contrita paſſo excipiuntur, donec mellis craſſitudinem habeant, atq; ita reponuntur. Senſus eſt, hactenus vt dixi, ea ſcribere inſtitui, quę ex antiquis auctoribus collegeram & mihi repoſueram. Amplum enim id mihi eſſe ducebam, ſi ex eis commentarios quoquo modo conſcribere poſſem nō prorſus infeliciter: id quod in Annotationibus, & in libris quinq; de Aſſe feci: niſi quod digreſſiones compoſitione mea conſtant. nunc ſi veluti ingenio alto natus, id genus ſcriptionis iam faſtidire cœperim quaſi argumentum ieiunum ad gloriam ingenij aut doctrinæ comparandam, de meo hauriendum erit, id eſt aliquid ſcribendum, quod ipſe peperiſſe videar, quodq; a meorum videatur: cuius mea ſit inuentio meumq; argumentum. Budæus autem obſoletum argumentum appellat Annotationes. hoc eſt, quod ſordere videtur vt triuiale, & a quolibet tractatum. De quo vocabulo ſatis in Comment. de contempt. dictum eſt.

Reposita.
ἀφῃρεθμῆσθαι
πεταμιεύμενα.
Obſoletum.

.b. Aquas pluuias & collectitias iam faſtidire cœpero?) Hoc eſt dicta antiquorum & auctoritates in commentarios regeſtas edere, iam floccifacere cœpero. Alludit ad illud Quintiliani libro decimo, Nec vero quod in quoq; oratore optimum fuit, ſtudio conſecutus eſt tantum, ſed vel pluuias ac potius omnes ex ſe ipſo virtutes extulit immortalis ingenij beatiſſima vbertas. Non enim pluuias, vt ait Pindarus, aquas colligit, ſed viuo gurgite exundat. Huiuſcemodi autem locutio interrogantis ſeipſum, & concepta per ſubiunctiunm, honeſta eſt, & Ciceroniana, & vim habet non mediocrem. vt in Philippica, In quo maximum nobis onus impoſuit, aſſenſero? ambitionem induxero in curiam? Hoc eſt aſſentire ne debeo? At ſi ad ſiccro, ambitionem in curiam induxero. Et paulopoſt negauero? Suffragio meo tanq̄ comitijs homini honorem amiciſſimo negauero? Idem in Ver. Iam orbem terrarum qui noſtris hominibus ſemper patuit, cluibus Ro. iſta defenſione præcluſeris.

Pluuias aquas colligere.
Figura dicendi per ſubiunctiuū honeſta.

.c. Excutere ima & adniti inſtitero.) Hoc eſt, ita ne me comparare debeo, ſi ſponte naturæ & ingenij ſtius non fluat copia rerum vber, vt ingenti ſcribendi contentione excutiam ima præcordiorum. Alludit enim ad illud, Nec pluteum cædit, nec demorſos ſapit vngues. Eſt autem metaphora a vaſe vini non pleno. cum enim non ſponte fluit per epiſtomium, ſolent qui hauriunt genu pulſare vel commouere: ex quo fit interdum, vt fęculentum exeat.

Excutere.
Epiſtomium.

.d. Conturbauero fortaſſe conceptabula rerum, & de fęce hauſero.) Significat, ſi ſupra vires ingenij commentari cœperit, verendum eſſe ne inde eliciat, quod in vitium vertatur a lectoribus. Neq; enim inquit, in ſolitudine Ariſtarchos habebo, quorum iudicium exquiram.

Ariſtarchi.

.e. Quod niſi appetentis iam ſenectutis ſenſus ad parſimoniam me vergere compulerit.) Hoc dicit alludens ad vitium ſenectutis quę auaritiam intendit. Appetere autem eſt, aduentare, inflare. Liuius, Iam nox appetebat cum prælio excedunt Thraces.

Appetere.

.f. In hoc genere tantum quanta eſt tractabilitas ſenſuum.) Id eſt, in hac vitæ parte quæ ſcribendo continetur, tantum modum adhibeo naturæ obſequendo, quanta eſt copia ſenſuum: id eſt, conceptuum animi (quæ ſenſa etiam dicuntur) qui ſenſus ſeſe proferunt, hoc eſt, ex mente & intellectu enaſcuntur. Sed quidam adeo intractabiles concipiuntur, eos vt ſtilo proſequi nequeamus. Neq; enim exterior ſermo effingere ſemper interiorem poteſt, niſi in homine eloquentia magnore prędito.

Senſus.
Senſa.

.g. Qui mihi inuſitata ſpecie ſæpenumero cum ſe ſiſtant, aliunde hauſto apparatu &c.) Significat noua ſæpe ſibi animi conceptiones obiici: ex quo fit, vt ſententijs vti cogatur a communi more ſcribentiū diuerſis. Intellectus eſti hūanus nō fit ſine ſimulacris ac viſis animo obuerſantibus, quę vnicuiq; alia atq; alia obuerſantur. Ad ea autē, inquit, ſenſa latine exprimenda, aut quoquomodo indicanda, hoc eſt enuncianda proloquendaq;, non facile interdum verba inuenio, ita fit vt ſępe commētationes abrūpā iā incohatas, excipi promptitudine accipientis. Liuius, Tum ſinu ex toga facto, hic, inquit, bellum vobis & pacem portamus. Et paulo poſt, Cum ſinu, inquit, effuſo bellum ſe dare dixiſſet. hoc eſt, excuſſa toga, quam in ſinum collegerat. Sinus autem pro copia ponitur, quo modo id accipitur a Senec. Non recipit ſordidum virtus amatorem, ſoluto ad eam ſinu veniendum eſt. id eſt, plena liberalitate & copia effuſa. Senſus igitur, Quum ſenſus intractabiliores aut numeroſiores ſubeunt animum, quàm vt ſtatim aſſequi ſtilo poſſimus, flacceſcit animi contentio, & impetus commentationis, quaſi ventus ingenij vela tumentionisq; contrahit, noſq; in medio curſu aut incohato tantum deſerit. Id vitium Budęus excuſat, vt indulgentius cum eo agat amicus, quaſi exactor operum & functionum.

Contrahere
ſinum.
Sinus.

.h. Contrahat mox ſinum.) Tranſlatio eſt ab homine liberali, qui munificentiam ſuam q̄ primum vult ſinum. Et Cic. ad Quintum Fratrem, Quod de agro Campano ſtatim ad illud, Nec pluteum cædit, nec demorſos ſapit vngues. Eſt autem metaphora a vaſe vini non pleno. cum enim non ſponte fluit per epiſtomium, ſolent qui hauriunt genu pulſare vel commouere: ex quo fit interdum, vt fęculentum exeat.

.i. Aqua enim identidem hæret, vt dicitur.) Tranſlatio eſt ab aqua riuali, quæ interdum non fluit, ob aliquem obicem qui in emiſſarium incurrit. Cicero ad Quintum Fratrem, Quod de agro Campano ſtatim ad illud, Nec pluteum cædit, nec demorſos ſapit vngues. Eſt autem metaphora a vaſe vini non pleno. cum enim non ſponte fluit per epiſtomium, ſolent qui hauriunt genu pulſare vel commouere: ex quo fit interdum, vt fęculentum exeat.

Aqua hęret.
Emiſſarium.

.k. τὰ τῶν φίλων &c. Bona amicorum communia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lum est vt video: [k]ne Philologiam tuam funestarim indicto nuper funere illius tibi deamatæ, vt quidē est animi tui sensus [l]de oscine, quæ obstrepere visa est liquido auspicio. Quod petis vt ignoscā de eo quod aliquando ad me scripsisti de homine tibi mihiq; amico, quasi ab eo magis steteris, non faciā. Neq; enim causam esse video cur te venia dignum putem in ea re cuius ipse culpam agnoui literis obsignatis. Qz si tu ex animi sententia loquutus es, bene habet, nec incōmode aut infeliciter res cessit, nec me pœnitere potest eius rei quam benevertisse mihi tu cum illo persuasisti. Tametsi mihi postea æstimanti λύσιν ἔχειν κικινδυνεῦσθαι δόξειεν ἔοικεν, ἢ ἐκ τῶν ὑμᾶς κατέμαθον ἀπροσκέπτως τοῖς ὑπ' ἐμοῦ ἀπηγγελμένοις ἀνῆκε, quę prius ipsa non item videbantur, freto scilicet conscientia retentæ semper amicitiæ. Erasmū mihi salutabis, cuius literas nullas accepi, ex quo famulus eius cū literis meis hinc abiit, sed eius quotidie in vrbē expectat aduētus. Ad alterius tuæ epistolæ argumentū non rescribam, quando mihi nec vacat, nec video me paria tecū facere in ea re explicanda posse, quā tu acriter animaduersam diserte & copiose persecutus es. Nec tamen μ ἐγὼ πᾶσιν ὅμοια φρονῶ σοι. Sed in eo quod me admones in fine epistolæ, agnosco & amici hominis partes, & iudicis prudentis. Placet enim quod ὑ περὶ σωρὸν πῆλ πτόντων μᾶλ πτχόντων cauendum esse censes. Vale vir doctissime, & quod facis me ama, quo iustius te redamem. E Marliano nostro, postridie Calendarum Maii.

Funestare.

[k]. Ne Philologiam tuam funestarim indicto nuper funere.) Funestare est indicto funere familiā funestā reddere. Qui autem funestam familiā habebant, sacris & ijs quæ erga deos agebantur, abstinere moris erat & instituti. Liuius libro secundo, Id omnibus modis impedire conati, postea q̄ alia frustra tentata erant, posteaquam tenenti consuli fœdum inter precationē deum nuncium incutiūt mortuum filium eius elle, funestaq; familia tēplum dedicare nō posse. Historia etiam refertur a Valerio libro quinto, Indicere autem funus dicebant pro denunciare. ἐπαγγέλλω καὶ προαγγέλλω. Inde illud dictum Ciceronis in Oratione pro domo sua, Video enim quosdā clarissimos viros Principes ciuitatis, aliquot locis iudicasse te cum plebe iure agere potuisse: qui etiāde me ipso cū tua rogatione funere elatā Rēpublicā esse diceret: tamē id funus esse indixisse Reip. Quod si ita acerbū fuisset, iure indictū esse dicebāt, quod de me ciue tulisses, funestū funus te indixisse Reip. Quod saluis auspicijs tulisses, iure egisse dicebāt. Quibus verbis figurate significatur, exitiū Ciceronis funestum, & exitiale fuisse Reipub. Iure tamen irrogatū, quia saluis auspicijs omnia facta fuerāt, hoc est vt vulgo loquuntur iurisperiti, & si improba erat materia, probā tamē formā fuisse. Fuerat em illa lex a Tribuno lata Clodio, q̄ licet genere Patricius, adoptione tamē ad plebē trāsierat vt Trib. pl. esset, id quod augurū decreto cōprobatū esse dicebatur. Quod tamē Cicero per totā orationē improbare conatur. Idem de prouincijs Consulibus. Itaq; vir summa eloquentia dixit grauiter casum illū meū funus esse Reip. sed funus iustum & procuratum.

Indicere funꝰ. ἐπαγγέλλω. προαγγέλλω.

Saluis auspicijs facere quippiam.

Liquidum auspicium. εὐόρνιθες. ἀναποφεύκτως. Oscines aues.

[l]. De oscine quę obstrepere visa est liquido auspicio.) Liquidum auspicium dicebatur lætum & proculdubio secundum. Plaut. in Persa, Vide vt ingrediare auspicato. To. Liquidum est auspicium, tace, concede sis, ita ego illam adducā. Idem alibi, Auspicio liquido, aui sinistra atq; ex sententia. εὐόρνιθες ἀναγεγυῖαι dicūtur a Græcis huiusmodi auspicia. Oscines autem aues dicebantur, quæ ore & cantu auspicium faciebant. Cicero ad Cecinnam, Non igitur ex alitis volatu, nec ex cantu sinistro oscinis, vt in nostra disciplina est, nec ex tripudijs solistimis aut somnijs tibi auguror. Oscinum aliquæ a dextra parte, aliquę a sinistra auspicium faciebant. Ciceronis uerba sunt libro de Diuinatione, Oscines distinguuntur ab alitibus & prępetibus. Meminit Plinius libro decimo, Obstrepere est obturbare ἀνεπτηχυῖα, περιοχλεῖν. Cicero pro Marcello, Sed tamen etiusmodi res nescio quo modo cum leguntur, obstrepi clamore militum videntur & tubarum sono. Pulchre dixit more Græco περιοχλεῖσθαι. Sensus vero hic pro affectu animi & sententia accipitur vt ipse fortasse Cicerone, quam γνώμην Græci dicunt & διάνοιαν. Fortasse hic Budæus per Oscinem obloquutorem quendam intelligit, qui incommodus esset & obturbator conatus est alicuius incepti, quod recte cessurum clarissimis sperabatur.

Prępetes. Alites. Obstrepere. ἀνεπτηχυῖα. περιοχλεῖν. Sensus. γνώμη. διάνοια.

[m]. ἐνίοις προσκεκινδύνευσθαι &c.) Tametsi mihi postea æstimanti nonnulla sententijs ex periculo petitis visa sunt attentata, vbi vobis intellexi quę ipse scripsissem, displicere.

[n]. ἐν πᾶσιν &c.) Nec tamen de omnibus similis tecum mihi sententia.

[o]. περὶ σωροῦ &c.) Placet enim quod de farragine triuialium esse cēses, vbi πῶν τυχόντων subaudi χρημάτων & τυχόντων supple ἐπιτολῶν.

Gulielmus Budæus Petro Amico Sodali Franciscano Salutem.

MAgna te nimirū esse affectum in me indignatione oportet, qui cū iterū ad me eadem de re (vt opinor) scripseris, [m]nihil quicq̄ literarum tuleris. Neq; enim aut amicitiæ nostrę ratio, aut doctrinæ tuæ singularis & eximię nota, aut studiorum communitas, amorq; literarum elegantium, quę veluti tessera est amicitiæ inter homines studiosissimos, hoc admittit, vt ego qui nullius vnq̄ literati viri prouocationes officii cōtempsi aut neglexi, literas tuas paruifecerim, aut in iis loculis forulisve condiderim, in quibus eas res conijcio, quas obliuioni magis q̄ memoriæ mandandas esse duco. Quare admonitum te velim, causam tibi ob id nullā esse iustā dignamq; , quāobrem tu mihi vitio vertas scribendi incuriā. Vnas enim tantū literas tuas hoc anno, atq; etiā sesquianno accepi, quod meminerim: easque nuper, ac sine die (vt dicitur) & consule. Quibus ex ipsis intelligo alteras quoq; te dedisse: quæ ad me non peruenerūt. Nam & ego circiter Idus Februarias ad te scripsi: sed nuper resciui literas nōdum tibi redditas. Nec vero vllus est eorum cū quibus literaria mihi necessitudo, nedum veteris amicitiæ intercedit, quicum libentius q̄ tecum instituere cōmercium vicissim scriptitandi in animū induxerim, siquando vtriusq; nostrum Philologia ita constituta fuerit, mihi vt vacet & commodū sit: tibi etiam sit expeditum & cordi magnopere id facere, sedésq; studiorū eo loci collocata, vnde facilis, & sub manu esse possit dandi accipiendiq; epistolarum vicissitudo. Sic quidem qui hactenus studiosus bonarum literarum fui atq; elegantium, [n]nunc velut in flexu aut ætatis, aut cōtentionis, nullā antiquiorem curā habeo, quam quomodo curriculū alterum instaurē, optimarūq; & salutarium studio literarum accingar, & renouem cōtentionem. Quū autem te videā in orbe encyclopædiæ ita iam circūactum: vt in hoc ætatis vigore ea pene iā confecta elaborataq; habeas quæ mediocribus ingeniis in ætate iam prouecta & affecta vix bene inchoata sunt: lotis iam adeo vt manibus (quod aiunt) sacrosancta volumina pertractare euolueréq; institeris: hominem esse reor neminem qui mihi te appositior esse possit ad studiū illud meum alēdum & oblectandū, æmulationisq; stimulis acuendū. Ac tibi quidem ingenio præstanti atq; eximio prædito, studio etiā flagranti ab adolescentia incenso & inflāmato ad ingeniū animūq; excolēdum disciplinis lautioribus, cum diuinitus (vt opinor) omnia, tum illud

Ferre. φέρειν μισθὸν φέρεσθαι &c. Referre. Flexus ætatis, curriculi. Meta. Stadij flex.

[m]. Nihil quicq̄ literarum tuleris.) Id est pro ijs retuleris & a me acceperis vel absfluleris. Vt omne tulit punctum apud Horatium, & ferre plures tribus Ciceroni. Sic Græci φέρειν μισθὸν mercedem ferre & referre præmium & φέρεσθαι δόξαν.

[n]. Nunc velut in flexu aut ætatis aut contentionis.) Translatio est a curriculo & stadio. Flexus ætatis est cum ætas vergere incipit & inclinari. Flexus curriculi est meta. Ibi enim cursores flectunt vt ad carceres cōtendant, vnde sunt progressi. Cicero in procemio de Oratore, Si infinitus forensium rerum labor & ambitiosis occupatio decursu annorum & ætatis flexu constitisset. Et pro Cælio, In hoc flexu quasi ætatis (nihil enim occultabo fretus humanitate ac sapientia vestra) fama adolescentis paulum hęsit ad metas, nonnihil temporis & infelici vicinitate & insolentia voluptatum. In flexu, inquit, ætatis hęsit ad metas, id est, quū iam curriculum iuuenilium studiorum permensus esset, ibi in voluptatis licentiam delapsus est: aliquantisper q; immoratus est, vt illi qui in meta insistunt non flectentes cursum, nec finem præmiumq; aliquando laboris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

præcipue contigit: vt in vtriusq; linguæ officinis egregie inchoatus, reclamante (vt memini) parente tuo faceres, vt in istam sodalitatem [o]dares nomen primum, deinde profiterere: quæ paupertatis ipsa quidem insignibus præcipue, [p]mœrentisq; philosophię censetur gestaminibus, [q]ordinisq; nuncupatione hominum sese demittētium, in ordinemq; cogētium humilitatis & egestatis, professione vtiq; obuersa & per diametrum (vt dicitur) opposita studiis ciuilibus, & in celebritate hominum sitis: quorum finis est vnicuiq; fastigium suum attollēdi, omni ope vnoquoq; omnibúsq; vngulis adnitente (vt est in antiquo sermone) ad incrementa & actum census & dignitatis. Cuius rei meditatio atque actio, cum potissimas animi partes plurimasq; sibi vindicet, cōsequens est vtiq; iustam vt eos demum operam literarum studiis impendere credamus, qui eius curæ vacatione gaudent: id est qui omnem sibi occasionem, ansam, & argumentum, solicitudinum, angorum, cupiditatum circunciderunt. Quocirca magnus iam hic gradus vobis ad Philosophiam factus: lata iam via munita & perpurgata ad veritatem inuestigandam iter contendentibus. Accedit solitudo inuitatrix mentium ad commentādum, feriæq; (vt ita dicam) perpetuæ, & immunitas turpiū animi affectionum aut alias abhorrentium à contemplatione cōmentationéq; sanctiore. A diuuat assidua rerum diuinarum recordatio, atq; inculcatio veritatis, in omni parte functionéq; vitæ, [r]vestræ professionis scitis astrictę, cōnexa & implicata. Quo fit vt vestræ istę pię sodalitates, nō modo [s]bonis imaginariis fortunęq; cedentium ipsa professione, sed etiam tribus rebus animum abdicantium, quæ maxime cuiusque sunt propriæ, ciuitate, cognatione, libertate, mihi velut seminaria esse videantur animarum beatarum, à prouidentia vtiq; instituta ad supplementum cælestium exercituum quondam per superbiam luculenter imminutorum. Nobis vero philosophiā cōsectantibus, [t]in salebra sępe resistere contingit, cum in casus ipsi refractarios incurrimus, aut cum res nobis impeditæ suscipiędę sunt, aut actiones obeundæ negocia facessentes, molestiisq; perplexę: tum in luto hęrere exoriętium subinde cupiditatum, quæ comites illæ quidem & assectæ sunt sequaces & proteruæ vitæ ciuilis, & in medio positæ. Et quum sæpenumero orationum nostrarum formam ita vel confidamus instituisse, vel speremus, vt lucri damnique summam, cōmodiq; & incōmodi subducturi semper simus, & collecturi in æternitatem futuram, ad temporaria rursus, fluxaq; reuoluimur obreptione sensuum mētis emissariorum, qui ad imagines ludificatrices obhęrescunt felicitatē ementiętes immemores & improuidi. Minus est enim imperiū Philosophiæ huius nostræ in publico expatiantis, interq; profana versantis atq; à veritate auersa: q̄ vt intentionem mētis abducere queat: quasiq; intestinum hominem deflectere & coercere à cōtuitu, vsu, & familiaritate rerum oculis externis subiectarum. Circulatorq; ille quem Mūdum vulgo dicimus, hoc nomine (vt opinor) sensum vulgarem quasiq; communem intelligentes, [u]institor (vt vere dicam) Stygius, vt ditator illecebrarum in officina Ditis patris fabrefactarum, oculos omnium ad sui contuitum contrahens & distinens, ita distringit mentis aciem, vt oculis ipsam pene captam dimittat & hallucinabūdam. Ex quo fit vt mancā quodammodo adhibeamus infractámque contentionem atq; hebetem enodandis

illis ænigmatibus paradoxisq; sapientię, quæ abstrusis ipsa tñ mētibus, quasiq; abstractis a contagione sensuū, aditū liberū indulgēt ad cōtrectationē illā veritatis mysticā sublimeq; rapientē. cuiusmodi Gręci anagogicam cōtēplationē dicūt: qui ἀνηγμένως θεολογοῦντας τὸ ἄγαν ἀπηκριβωμένον διωχλικὸς. Iam quū ea sit & vestra & nostra & omniū conditio, [p]iustos vt dies nullos, sed omneis habeamus pręliares vt prisci loquebātur: vobis tāq̄ in arce contēplationis, & interra pręsidia prouidētię manētibus, tum longius & munitius a telorū iactibus tum noxæ, tū fortunæ, tum etiā attentis magis & velut in procinctu esse licet aduersus vim necopinatam & improuisam, quæ sæpe tumultū in pręcordiis ciet. At vero philosophiæ nostræ propugnacula [r]extra vallum secessus theoretici proiecta, nutare plerūq; & tumultuari in huiusce modi solent, ac trepidatione labare, ob viciniam scilicet atq; affinitatem cū vita vulgari & turbulenta contractam vsu & officiis vitæ. Quam etsi vobis ipsam, [s]limis intueri interdū munera sodalitia obeundo necesse est, quasiq; per transennam videre, rarius ta-

o. Dares nomen primū) Dare nomen est a delectu militum translatum. Cicer. in Philip. Re & veritate vobis milites sine vlla recusatione, summo etiam cum studio nomina dant. De quo verbo ipse in Annotationibus disseruit. Dare nomen sodalitati, est cum primum adoptantur in sodalitatem, vt sint catechumeni, anteq̄ se deuoueant & semel profiteantur. — Dare nomen sodalitati. Catechumeni

p. Mœrentisq; philosophiæ censetur gestaminibus) Mœrentem philosophiam appellat, quam pœnitentium vitam vulgo dicunt, cuius gestamina sunt tunica villosa, calcei veteramentarii, cinctus ergastularius, vestis pulla, habitusq; & facies sordidatorum. — Mœrēs philosophia .i. pœnitētiū vita.

q. Ordinisq; nūcupatione hominū sese demittētiū, in ordinēq; cogentiū humilitatis & egestatis) Periphrasis eorum qui mendicantes vocātur, qui pietatis instinctu studiū omnino contrariū ciuilibus studiis colere & amplecti dicūtur. Quorum finis honorum bonorūve vel vtrorūq; est adeptio atq; acquisitus. — Mendicantes.

r. Vestræ professionis scitis astrictę) Scita sodalitatis appellat quæ vulgo regula dicitur. — Scita sodalitatis, i. regula.

s. Bonis imaginariis fortunęq; cedētiū) Bona fortunę imaginē bonitatis habēt, cū reuera nō bona sint. — Imaginaria bona.

t. In salebra sæpe resistere contingit) Resistere est quod Cicero insistere vocat, id est ἐφίστασθαι. hoc est, pedem in vestigio sistere, gressumq; coercere. A quo fit frequentatiuū restito. Liuius libro. x. Restitantes Consules in conciones pertraxerūt. Plinius de leone, Cōtemptim restitansq; cedit in campis & dū spectat. Consectari autem philosophiam est διώκειν, hoc est velle assequi. Hęrere autem in salebra, est translatum a venatoribus, qui cum in loca confragosa inciderunt, insistere coguntur. Cicer. in Finib. Procliuius currit oratio, venit ad extremū, hæret in salebra. Sic etiam in luto hęrere. Inde illud Plautinū, Nūc homo in medio luto est, Hæret hæc res, nomen nescit, id est explicare se non potest. — Resistere. Insistere. ἐφίστασθαι. Resisto. Consectari. διώκειν. Hærere in salebra & luto

u. Institor Stygius venditator illecebrarum in officina Ditis patris fabrefactarum) Institor est negociator & venditator. Quintilianus, Quare quicquid erit sententiis populare, verbis nitidum, translationibus magnificū, compositione elaboratū, velut institor quidā eloquentiæ intuēdū & pertractandū dabit. Diabolus igitur velut institor & ostentator est opulentiæ & diuitiarū quæ a Plutone græce & Dite latine nomen habent. ominosum quasi infernę non cœlestes. Ex visceribus enim terræ quasi ex inferis eruūtur illa quæ hominū opinione magnopere exquirenda sunt, ob id omni ope ab hominibus comparantur, tisq; dęmones vt illicitis vtuntur ad inescandos homines & capiendos. — Institor. Diabolus. Diuitiæ. πλοῦτος. Dis.

x. Iustos vt dies nullos) Iusti dies auctore Macrobio dicebātur continui. XXX. dies quibus exercitu imperato vexillum ruffi coloris in arce positū erat. Prælliares autē omnes quibus fas erat res repetere & hostē lacessere. Erant & iusti dies. XXX. dies qui cōcessi æris & debiti damnatis cōquirędę pecunię causa dabātur lege. XII. tab, auctore Gell. lib. vndeuicesi. Sensus est igitur, humana cōditione omnes dies esse pręliares quia nullus dies immunitatē habet, & vacationē ab hostili impetu: Nulliq; iusti dies dantur, aut ad prælium ineditandū, aut ad mortem prouidendā. Omnis enim dies atq; omnis hora tendit & ad pugnā & ad fatū extremū. Quare semper paratos & expeditos & tanq̄ in procinctu confirmatos esse oportet. — Iusti dies. Pręliares dies.

y. Extra vallum secessus theoretici) Theoretici sunt speculationi & contemplationi addicti, sed proprie tamen theoria est rerum diuinarum inspectio & spectaculum. Quare secessum Theorię vocat monasterium deuotorum. — Theoretici. Theoria.

z. Limis intueri interdum munera sodalitia obeundo) Hoc dicit propterea q; concionatores esse solent, & loca multa peragrare, & domos priuatas adire eos necesse est propter victus quotidiani necessitatem. Limis autem intueri ex affectu eorum dicit, qui inuiti faciunt vt e perisiyliis suis exeant, & in publicū prodeant. Quibus religiosum videtur & piaculare oculos curiose circūferre cum in publico versantur. — Limis intueri. Perisiylia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

men id facitis,& a prȩmeditatione cautius,nec cõmercio impliciti contagioso. Ira quos non piguit [a] æternæ lucis cupiditate capite se q̄ maxime imminuere, omnibusq; euertere fortunis & possessionibus,iis omnia pene vberiora,cõmodiora,expeditiora in manu sunt ad vitam recte atq; ordine agẽdam,atq; ex vsu sacramẽti quo adactos nos esse gloriamur & profitemur in genitura mystica, ex qua fati sui summã pendere nemo nostrum est qui nesciat, qui quidẽ sensum vllum immortalitatis habeat. Te autem Amice & video & intelligo ex iis quȩ ad me scribis, optimam & sublimem rationem studiorum vtraq; lingua instituisse, [b] eamq; informationem sacrosancti & anagogici Philosophi delineasse & suscepisse:quȩ,nisi quid tibi acciderit humanitus,vel diuinitus potius,in absolutam quandam euasura sit & beatam philosophandi contentionẽ,omnibus propemodum numeris doctrinæ & exoticæ instructam & cõfertam. ὃ ταύτην μὲν δὴ τὴν πρόοιμιον ἀποδέχομαι, τὸ δὲ μαθηματικὰ προσάγειν τε καὶ συναπτειν τῇ θεολογικῇ, καθηγεμόνων σε δεῖσθαι ὡς ἔφησθα, ἑκάτων ἥδιστα. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα ἥδέως ἂν ἀφαιμαγμαι ἔτι νέος, εἰ ἴσά μοι τὰ φιλικὰ τε καὶ σχολῆς ἐπίτηδες ἦν. De Aristotele in eadem tecum sum sententia,prorsus eum vt in humanis & sublimibus rebus, omninoq; in interioribus & mathematicis,acrem eximium & absolutum fuisse sentiam: nõ item in ætemis & cælestibus. Ad ea enim ipse parũ mihi vel obnixe vel feliciter appulisse animaduersionem videtur, atq; cõtentionẽ accõmodasse. Docere hoc præcipue possunt τὰ μετὰ τὰ φυσικά, quorũ interpretes Bessario fidelis magis q̄ elegans aut iucundus mihi in transcursu aliquãdo visus est: in reliquis Argyropylus non spernendus. Laboris autem nobis cõpendiũ Themistius magnũ attulit ad eos libros quos Aristoteles intelligi vulgo noluit. Vale,& istam (vt tu vocas) angustã paupertatẽ ingenio & industria illustrare contẽde,In Marliano nostro,postridie Calend.Mart.

Capitis trẽs imminutiões
Libertas.
Ciuitas.
Cognatio.
Anagogica philosophia.
Anagogice.
Informatio.
ὑπότυπωσις
Informare.
φαντάζεσθαι ὑποτυποῦν.
Deliniare.
ὑποτυποῦν

.a. Æternę lucis cupiditate capite se q̄ maxime immiuere) Tres sunt capitis imminutiones, maxima, media,& minima. Tria enim in vita ciuili habemus,libertatem,ciuitatem,cognationem. Λιβερτίαν συγγένειαν, διὸ τρεῖς εἰσὶ καταστάσεως φυλακαί, quare tres sunt status mutationes. Maximam autẽ capitis imminutionẽ patiũtur,qui ciuitatem simul & libertatem amittũt, quod supra Budæus significauit cum inquit: tribus rebus animũ abdicantium quæ maxima cuiusq; proprie sunt.

.b. Eamq; informationem sacrosancti & anagogici Philosophi delineasse & suscepisse) Anagogica philosophia est quæ hominem mortalem in cœlum sublimia meditãdo subuehit: Anagogice ea pars interpretationis appellatur,quæ sensus remotissimos atq; abstractissimos exquirit. Informatio est ὑποτύπωσις Ciceri de Natura Deorũ,Habebam animo insitam informationem quandam dei,& barbati quidem Iouis galeatæ Minervæ. Et verbum informare est φαντάζεσθαι ὑποτυποῦν. Idem, Magnam turbam cõgregat ignotorum deorum,atq; ita ignotorum,vt ne cogitando quidem informare possimus,cum mens nostra quidnis videatur posse cogitatione depingere. Et in Orat. Ac primo informandus est ille nobis quem sequi lum quidem vocant Atticum. Id est,eius forma effingienda est. Deliniare etiam ὑποτυποῦν dicitur, hoc est linianenta formæ eius ducere.

.c. ταύτην μὲν δὴ &c.) Istud porro institutum comprobo,mathematica enim diuinis literis conficere do,modo celebribus illis vt inquis theologis præceptoribus vtare. Quam studiorum rationẽ lubens egissem capesserem,si tecum mihi par ætaus & ocium nunc suppeterent.

Budæus Erasmo.

Τὴν φιλῆ τὸ σῇ ἐγκωμίᾳ σε τὸ πρὸς τόνσαλλον δ λέλυδέ σε μυκτηρισμὸν καὶ σοφῶν ἐγκώμιον. Θαυμάζω γίνων ἔπαγε σε ἀπλῶς δ᾽ἅτε σαυτῷ καταγνωκότες γιαυτῷ ζηλοῦσιν σοφολογίαν, ᾧ οἷς σῇ ἐμοῦ γέγραφας σὺ πρόπεροθ ἐγκώμιωδῶς. Vives tuus tibi testis esse potuit, cum

epistolam ad me scriptam ostendi ab homine naris emunctę (tametsi nomen digito suppressi superposito) ὃς ὑπέμνησέ μι, διονὰ δε ἀποθωμένων τὸς καθαπτικὸς σὸς λόγος, ὧν τοῖς συγγράμμασί σε δίεσπαρμένος. Q. ipse non vidit ἐπισολὴν μίαν ἂς τ᾽ ἀνὲ καθικέσαν, ἀνδρὸς ἰταλιώτε ἀδοκιμεῖν τ᾽ ὧν τοῖς μάλισα, δε ἐμοὶ μὴν ἐπισόλαν τ᾽, ἀνδρὶ δὲ ἑνὶ τ᾽ ἑαυτο γνωρίμων καὶ φίλων. ὅς δ᾽ ἐ ὁ αὐτόχαφον ἐπιμελέ μοι ἔναγχος. Et quum hæc & huiusce modi permulta silentio prætermittenda duxerim, atq; etiam obliuione,tu mihi dolorem nunc refricuisti,ac pene opinionem ex suspicione fecisti. Nisi vero supradictis verbis exemplum in te ipse statuisse inficiabere, id de te existimandi,quod tibi in mentem venisse ais, vt de me eadem in causa existimares. Neque ideo velim vt existimes non gratissimas mihi literas illas tuas fuisse græce scriptas: quibus iã græce respondi: sed tamen ἀμφιλαφῆ μοὶ φίλωκας ὑποδεσιν ἀνδρικαικηρίας ἑνὸς μόλε γε ἀφιλογίας, ὡῶς γε δ. ὡς γε πάντα τὰ ἐπ᾽ ἐμοῦ γεγραμμένα ἀνακυκλῶν. πασᾶν δὲ ῥητορικὴν ἐπιμέλειάν τε καὶ πειθαρχίαν ὑπηκόνζοσας, ὁ φίλε σύ γε δράζῃς ἐᾷν καὶ μὴ λέγειν ἥδη ὑπ᾽ ἐμοῦ πεπλημμεληκότων, ἐμοῦ γε αὖ ὧν τῇ ἐμῇ ἀφιλογίᾳ ἐπίπλης πολλὰ πρέποντος. Nouí enim noui ea fere transmittere in mea defensione,in quibus proloquendis,stiloq; prosequendis, aut indignationem obrepsisse ingenio meo sentio,aut vehementiam contentionis transuersum me rapuisse. Intelligo me nõnunq̄ immodicũ,atq; ἀκαιρόδως διακόμενον fuisse. Quare æquo animo castigari me ab amico passus sum: quod quidem ad ea loca pertinet,quæ tractata nitescere nequeunt. Tu autẽ animũ meum nondum pertresectasse videre,si tamen ex sententia animi tui potius q̄ ex aliorũ loqueris. Iam primũ quod dixi,Catapotia epistolæ meæ iam (vt spero) vorasti, vide etiam atq; etiã ne cõmodius q̄ tu interpretari hoc modo ego possim. Amaras quidẽ literas meas fuisse (idetidem enim mihi πικρίαν obiicis & ἀποσίαν) sed tamẽ me sperare concoxisse te,aut certe ita deuorasse omnem indignitatẽ illam, vt iam immemor esses iniuriæ (si tamen iniuria est vbi animus non fuit iniuriam inferendi) præsertim cum & tu in me satis destomachatus esses, & ex pagina postrema literarum tuarum viderere mihi amarulentiam illam meã (lit enim sane,quãdo ita tibi videtur) placidiore animo ferre,& recordari nolle. Quippe qui te dictitares ingenũ meum iam nosse. Deinde q̄ illud δυσφορῶντα με ἡμῖν δυσαλδῆ διεξιέναι putas,quod πᾶς βασανίζῃ σὺ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους ἐπικαλόμενος, τοῦτό μοι τὸν λόγον προφέρῃς ὡς ἐφύσησον. καὶ ἀνὴρ δὴ ὧσανεὶ πατρόκλου βλαύτης ἡμῖν δέεσθαι, iocis scilicet mecum assuescens. πρὸς δὲ φιλανθρωπίας δὲ σῆς ὃ φιλτάτη μοι κεφαλὴ, πρὸς τ᾽ φιλοκαλίας τ᾽ ἐμὸν ἀγχωμάλως, ὡς δίμαι πᾶσιαν δράσε, μὲ μοι πολυκαύτῳ δόξαν ἐλαφρύνας πᾶσιάτης, ὥστε συμφέρεσθαί σοι δοκεῖν μὲ δέισε καὶ φιλοπρεπῶς. Audi igitur interpretationem meam huius dicti, & aude postea conqueri. quasi ego non ex æquo tecum agam. Quoniã igitur tu immodicũ me esse iocorum sæpe dixisti, etiam ex periculo petitorũ (vt loquar) & proxime contumeliam accedentiũ, quibus tu ipsis animũ adiicere nõ poteras (neq; enim istius esse modestię fortasse & grauitatis videbantur). Ego illis tuis literis grandioribus ita me conuerberatum iocis tuis sentiens ac lapidatũ, nihil vt amplius dicere potuisses aut certe sustinuisses,etiam si stomachi res fuisset, non ioci,scripsi ego ea limplicitate qua soleo, iocis te iam mecũ assuescere. Religio enim fuit dicere tã te impudenter aut licenter dicacem esse cœpisse,q̄ me esse cõquerebare. Amabo

Universidad de Deusto
Biblioteca

te relege locum,& versa intellectū eius, inuenies (vt spero) in me magis q̄ in te dicacem me fuisse : nisi vero non in me meúmq; caput recidit, quod dixi aut significaui ex tuo te ingenio migrasse contagio literarum mearum,& iocandi commercio. At tu id scelus prope cothurnatum fecisti exclamatione tragica. Porro aūt q; plumbeū te coniectorē fecisse me criminaris, ni vererer cicatricē obductā refricare,locum hunc explicarem:verū cōmonefacere te vno & altero verbo ἐμοὶ φθόνος ἦιμαι. μέμνησαι οὖν, ὅτε ἕνα σοὶ τελέλμων ὡσαρωσὶ ἐχαροπάκτας, ὃ δ᾽ ἔτωγε πρᾶγμα καὶ ὀρθῶς διαπράξεσθαί σοι ἔμελλον, quidq; inter nos conueniisset.Quē omnino ipsum nollem a te nominatum, πρὸς γὰρ τῷ ὠλακοσκὶς τὸ ἀπαίσιον κυρίσσον τος ἄνευ ἱδρώς, εἶτα καὶ ἐν ἀξιώματι ἀνὴρ καθέσηκεν καὶ τάξει σοὶ πρόσωπον λεπίζεται σοὶ ἔνδοθεν, ἵνα μὴ ἐκφέρωμαι φθέγματα. ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ἡ προσφάτως ἰχόντων ἄλλοις ὅτοις πρὸς ἐμὲ καὶ σωσαζόντων ἐμοί τε καὶ σοί. Sed scilicet periculo meo res agebatur non tuo: quare tantū tibi pensi non fuit. Q̄q̄ nondū id attingo,in quo parum te acutū fuisse iocatus sum,id est parum tui simílem . Nam illa verba ἐν ᾧ διαπράξασθαί σοι δ᾽ ὑφ᾽ ἡμῶν προαιρεθὲν ὡὐχάρωσ,nō te intellexisse vix credo,presertim quum tu dicta mea ἐμὲ σωσπικώτατον excipere solitus sis , vt ex iis quae dixi liquet. Q̄d si tibi ἀνιᾶσθαι μᾶλλον ἢ φράζειν δοκῶ τὰ ἐπιτυνομβία,φέρε δή,ὅταν ἐκπλαγῆς, ἀμαθέστερον ἐρῶ καὶ ἀφέστερον, ἀλλ᾽ ἥκιστα δίκαιον ἡγοῦμαι.Quod πρὸς τοῦτο διαμφίλογον scribis, quasi scilicet verens ne operam aut studium ea in re nauata imputaturus sim tibi,iam te libero illa obligatione si te auctoramenti pudet , non etiā legibus amicitiæ te soluo,quæ per me licebit ipsa vt sit inter nos perpetua , atque etiam per te quoad tu ex tuo animo meū æstimabis,non ex aliorum sententia, quantū argumētis coniicio,& hominū relatione.Age æstima tecū ipse q̄ illud φιλικόν, immo q̄ ἐρασμοπρεπὲς μὴ δεῖσθαι ἀξιόν κομψόν. De mellitis epistolis Deloini & aliorum nostratium,q; iniuriarum mecū agis quasi φιλοκόλακα te vocarim, vel esse significarim,quū tamen tu omniū maxime libertate gaudeas amicorum. ἐὼ νῦν ἥτ᾽ ἄρα τοῦτο ἂν᾽ ἀλλοδὲς ὅσιμ ἔιπε μὴ, τὸ μάλιστά σε χαίρειν ἡμῖν ἥδιστ᾽ ἐλληνορρῶσικοῖς.ἐπεὶ πόθεν ἄλλοθεν προσικεσθάμην ἀλλήλοις ἅμως γέ πως δι μάσια πρόσθεν φίλοι ἔναι λοκοῦπες, ἐμὲ δ᾽ ἐν ὧμ ἐλευθεριάζεις τοῦ πάνυ ἀρχαίου, ὧν ταῖς ἐπιστολαῖς γέγραφα. Sed sit sane nunc verum & pro comperto habitū , quid igitur? existimasti me tam cōmodis meis inimicum atq; etiā tam male propitiū numen habuisse scribendo, ὡς προσκρόσαν τοῖς προσυχόσιν ἐμπαλίκπως τε καὶ προτετῶσ,καὶ δὲ ὧς ἀνθρώπον λοιδορούμενον φέρεσθαί με φὴν φίλων ἐμῶν τὸν κορυφαῖον , ὑπὸ φιλ᾽ ἄγαν ἐκείνης ὁρμᾶς ἕης σε ἀπέχειν δομῶνς τί οὖν; ὅτι ἔφθιο ἀκρατὴς ἄναν φὴν καθαπλικῶν γελοίων καὶ σκωπτικῶν , ὅσα καὶ ἄνδρα μοι πάντων προσφιλέστατα διακάμπτον τὸν Διλοῖτόν, προσέτι δὲ καὶ ἐπ᾽ ἀξιώσεσι ὄντα δι φὴ τυχόσης, ἐφυβρίζων κόλακα, ἀπεκάλουν; ἐ γάρ σε ἦπτο φίλοκόλακα ἀπεκάλῃν ἡμφιόμην μὴ ἀχὶ ἀυτὸς τοῦτον ἀπεκαλῶν κόλακα.ὦ ἓξα σὺ προφέρων ἐμοὶ ὄλ᾽ ἄν σοι πᾶσαξ. ὁπλικὰ πλουτιάδη πάμπολλα ἔπυκτ σωφλοχοὺς διεξοδικώτατα, ὧν ἐκείνῃ τῇ ἰλιάδι φὴν ἐμῶν ἁμαρτημάτων ἥδεσαι σοὶ ἐμοὶ γε ἕνεκα μὴ ταῦτα δὴ σωάγερ ἐκβοηθῶς ὧν τῇ φὴν φίλῳ σὸ σωόδρυσάλλαξι καὶ φὴν αἰλωμιλίῳ δανδὸς τὰς ἐπιστολὰς ἐμάς. ἆτ᾽ ὑμ ἀξὶ ἀκῦσαι φὴν ἐιρωμιλίῳ ἀυτῆς δέξω, ὑχὶ μιλιον δέπω ἔσαι φὶ ὑπό σε πιθάσης ἀμυκσίας, ἐνπεξτασμῶν ἵνα ἡμεῖδ᾽ ὧν πυχάτω ἀνῖπτα πανδὼς ὑπό σε. τότε δὲ γιγνωμιλίῳ ἡμ ἰσοσάσιοι ἐυρεῖδῶσιν ἡμῖ πάρισοι ἀι ἀμοιβαί , ἐπὶ τοῦ δὴ καὶ δμόις ἥμᾶς διαλνιδῆ πρὶ φὴν ἀνηγκικλιμιλίῳ . Sic fiet potissimū vt facta pro infectis habeantur , nec tu in posterum huiusce modi caulificari oratorie possis,

πλλὰ πρᾶξῆ ἔσ᾽ λέγειμ ὧν ὅις ὅδι ἡμῖ τοῦτ᾽ ὁ γράφας,cum ne id ipsum quidem τοῦτο ante quiescere siueris, q̄ τοῦτο feceris vt atrocis cōtumeliæ instar esse videatur.Ita ne vero bone vir,id est orator,donare mihi te dices,quod consertis manibus retines & mordicus? & cum ius omne tuum cum ramentis tuleris,æquū & benignum litigatorem te prædicabis? Iam vero quod πρὶ φὶ σωοχῆς φὶ ὁμονοίας ἡμῶν scribis ὃ φὴν συγκολλῆσοντες, quocunq; id pertineat,existimes velim nemini vnq̄ homini me verbum ea de re fecisse,nisi hactenus,vt dictitarim,atque omni corporis animíque habitu præ me tulerim , non ita mentes nostras huiusce modi velitationibus verborum esse commotas aut emotas,vt luxari propterea concirmatæ amicitiæ compages ac dimoueri possent : sed tamen hanc simultatis imaginem ita ad verum esse effictam , vt amicorum studiis & hominū errore pro vera simultate tandem exciperetur. In quo nihil ipse magnopere prouidēdum mihi ante existimaui,q̄ tibi cordi esse magis genus illud ludicri certaminis sensi atque perspexi,quod præpilatis iaculis certiusq; innocuis editur.Non q; tibi metueres aut mihi,aut tibi a me metuendum esset aut mihi a te , sed q; spectatores delectandos magis duceres, q̄ expectatione suspendendos tristioris exitus.Cuius consilii rationem facile mihi probasti, posteaq̄ attentius rem animaduertere cœpi . Denique nullam inter nos animorum alienationem & διάσασιν intercessisse puto, ὅιαν φὴ καὶ διαλλαγῆς φὴοῦ, ὀχ ὅπως διαλλακτῶ, ἐμέλε τοῦτο κατ᾽ ἐμὲ ἓξ ἅτε καταστασιν ἢ γέγραφα κακόφρως γε καὶ δυσνοϊκῶς , quo commodis tuis officerem,aut gloriam istam tuam παμμεγέθη imminuerem. ἐκεῖνο δὴ ἐπιτῆδειον τοῖς ἐσχηματισμένοις λόγοις, ὡς ἐκ μεπώρᾳ τῶσδε φὶ δύξης ἐκπέσοις , Deus me pariter macetet infortunio. Datum est aliquid stomacho,& humanitus nōnihil admissum est,& incommode fortasse,atq; imprudenter de amicitia consultum, dum ingulum existimationis mutuo petentium speciem præbebamus,vt assolet interdū in simulacris pugnæ, dum concertationis impetus extra præscripta ludicri , & præter legitimas vices ac constitutas effertur . Id enim ipsi in septis accidere decursionum militarium videmus aliquādo, & veniam tamen mereri cum blanda satisfactio deprecatur errorem.Neque id inexpiabile est quod extemporale fuit, nec vnquam vnum diem hæsit animo.Ne tum quidem ita valuisse stomachationem aut contentiunculam vllam affirmarim, vt euaserit in odium.Id quod vt de me affirmo,sic de te haud dubie coniicio . Quid si mihi ne pœnitenda quidem videntur quæ scripsimus? Quantum est enim ad confirmationem amicitiæ, ab acriore nos contentione citra noxam discessisse? ita vt vterque alterius animum periclitatus,perspectum se habere pertentatúmq; confidat & lætetur . Quòd aulicum me factum cauillaris, & literarum vicem doles, quasi eam causam receptam deseruerim,aut prodiderim, ob idque magno patrocinio literæ bonæ destitutæ sint, materiam mihi tecum iocādi præbebit, græce tamen scribam vt liberius & simplicius acroama præbeam expeditionis aulicæ quæ mihi hoc anno obtigit , haud scio quàm propitia prouidentia. Vale ex eodem Marliano.XVII.Calend.Octobris . En tibi alteram ἐξομολογεσιν optima fide factā. Post aliquot dies quàm literas tuas accepi, meas ad Hermanum tuum misi græce scriptas, sed vrbem iam exierat ob pestem,ita ex vrbe relatæ sunt , & has illis subdidi animi causa . Mirum est enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

quantum delector ad te scribens. Vtraq; tamen eidem homini non committā, vt mihi in binarum vicem cedant. Vale rursus.

Gulielmus Budæus Erasmo S.

HEri circiter secundam vigiliam noctis venerunt huc Germani duo, literasque tuas mihi reddiderunt ad lectum iāiam ituro. Lucubraueram ad horam vsque nonam, quod ieiuniis tantum soleo. Nam post cibum nihil lego nisi summa coactus necessitate. Nec tamen statim horam dormiendi habeo, quare matutino sæpe obdormisco, vt qui annis iam quatuordecim noctes treis (vt opinor) vacuas capitis dolore non habuerim: tantum abest vt summo illo bono fruar voluptuariorum philosophorum doloris vacuitate. Mane igitur hæc ad te scripsi, ne tabellarium morarer, quando ita orabat me Beraldus, qui ei comitem cum epistolio dedit. πρῶτον μὲν οὖν ὃ ἄνερ πρόσφιλέστατε τῆς ὑπερφυοῦς σε, ἐπαινῶ ὅτι δίκαιόν ὑπερ ἡμῶν, φησὶ τε ἡμιτέρας δυσεβείας τε καὶ δόξης, τοῦτο πρᾶσσον τὸν θεὸν ἡμῖν. τοῦτο δ' ἔστιν ὃ μόνον τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀλλήλοις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀμυκτίᾳ τῇ πάσῃ, ὡς πρόκρινται καὶ βιβάλλονται ἡμῶν ἑκάτερθεν, ὅπως ὑπερμείρῃ, καὶ ταῦτα μοι ὅπως πεπράξηται οὐφημίας ἕνεκα. ἔγω δὴ ὁ ἀμυκτίας νόμῳ πάντῃ πάντως κύριος, ὃς δὴ ἐκκλησίᾳ ξίτῃ κάμνω. Hac certe lege stare mihi certum est tanquam trinundino perlata. Itaq; obiectis non respondebo, quoniam hanc excetram alia ratione ineluctabilem esse inter nos satis conuenit: nisi hoc inficiabor, quod tu de Stratonica phologia inquis me non negare. Quem locum epistolæ meæ vide etiam atque etiam vt satis intellexeris. Deinde q; testificaris te nihil vnquam oblocutum, per me licet vt verum sit, nec necesse habeo vicissim itidem contestari, cum id satis superioribus epistolis actum sit, si semel agi potuit. Quod si qui tuorum mihi obtrectauerunt, vt eos fecisse literatis testimoniis credidi, non tam improbus sum vt etiam si id causa tua instituerunt, tu illorum præstare debeas auctoritatem. Sæpe enim in fraudē nimia simplicitate incidi: id quod tibi accidisse credo de stultitiam aut studium inconsultum. Atq; vt stomachum antehac aloe fortasse immodice temperata perpurgaui, sic etiam aureis aceto posthac eluere statui, epistolis tuis, quas tu maledicas appellas, ego immodice salsas, quæ tamen a te ne quemuis obtrectationis aut querimoniæ nuncium non excussum admittāt. aceto postea & tunc etiam tinctæ multum remiserunt muriæ & salsuginis. Quæ Sæpe enim in fraudē nimia simplicitate incidi: id quod tibi accidisse credo de mihi & ingenii & doctrinæ palma cedis & laude, non accipio quod das: non id agebatur nostra illa cōtrouersia, quam ita ipsam decisam esse volo, nihil vt inde mihi accessisse videatur, ne non gratuita sit. Et alioqui nunq̄ ea de re contendere litigiose in animum inducam, cuius acerba odiosaque disceptatio est, tranquillitatisq; interpellatrix: iudicium autem fere posthumum esse solet duntaxat incorruptum. q̄q̄ satis compertum habeo eam tibi suspitionem præcordiis alias quando hæsisse. ὅς γε ὦ γὴ καὶ Διοὶ, ὃν οὐκ ἀνακλᾷς ἀπωθεῖρ ἀπὸ. τὶ δὴ βόλεται ὁ πανοῦργος, ὦ δὴ σιρ τε ἡδὺ ἀυτῷ. καὶ νῦν δὴ πρόσχωρῷ τὴν πρωτείωρ τὴν κῆ πάνω πανικίων. ἆρά γεναι πρόσπορος δι ὅπως ἐμὲ ἀξιοῖ, Egon eo insolentiæ venerim vt aliquid eiuscemodi animo agitauerim? ego ne si antistiti quidem tuo esse mihi contigisset, fortunarūq; auctori.

Tu ista inconsulte rumigerulis credidisti. Quibus iam certe suspitiunculis abstergendos vtrinq; animos nobis esse cēseo. Verū mira sunt illa quæ scribis de illis eruditionis ingenuæ hostibus. Profecto tui me iam cœpit misereſcere, cui in eam arenam descendere nunc necesse sit, aut patrocinium deserendum instituti honestissimi, vltimæque voluntatis illius antistitis, qui legatum memorabile vberrimúmque reliquit ad studia alenda hominum ingenio præditorum. Hic æquioribus omnino vtimur sacræ philosophiæ defensoribus. Quare si istinc paululum concederes, vt statuisse te rumor est, tuarū rerū iactura istiusq; prouinciæ cōmodorum, ingens (vt opinor) compendium laboris molestiæq; factitares. Hac in vrbe omnino si non ample, certe honorifice & commode cū viris existimatissimis agitur, primariæque commendationis in literarum laudatiorum professione. Tu rationum tuarum summam melius nouisti, quas etiam (vt arbitror) cum amicis iuratoribus subducis, ego cum scribendi argumētum requirerem, hæc epistolæ addidi. Nam de aulica expeditione mea non est quod fabulam mox a me expectes, nūc etiam in seriis occupatus, huiuscemodi nugis non vacas, & me hilaritas cum ocio deficit. Nam his diebus literas Romā, Venetiis, ex aula, aliundeq; simul accepi: quibus cum respōdere cœpissem, tuæ superuenerunt. Est & alia commentatio, quæ sibi quadragenarii ieiunii magnam partem vendicabit, si auspicari vacabit. Huc tanq̄ in securitatis domicilium me transtuleram, sed curę & negocia vmbra sequaciora me comitantur quoquo gētium locorūq;. Hæc ad te tantum scribere licuit ante sacrū matutinū, quoniam dies festus erat. Vale. Ex Marliano nostro. V. Calend. Martias. Viuem tuū verbis meis salutabis, cui non fuit ocium vt scriberem, & alioqui nihil erat quod scriberem: nisi si mactum esse iuberem 'ea ingenii induſtriæq; claritate quā tu testificare. Scripsi ei ad Calend. Februarias, aut postridie Calend. ἐξέωσο ὦ ἐπαινορθωτὰ καὶ ἀγιωτὰ πᾶν καλῶμ συγγραμμάτωμ. μὴ διατέλῃ τοιοῦτος μοὶ ὄντυχῶρ.

Alia ratione) Scilicet q̄ finem rescribendi faciendo.

Gulielmus Budæus Gulielmo Maino S.

QVum in hospitii angustia atq; incommoditate versemur, omniūque rerū penuria expediēdis epistolis necessariarum: ex eoq; fiat vt ad familiares & amicos nūc primū post discessum meum scribam: id eo mihi molestius est, q; scribendi argumentū plenius nunq̄ habui nec hilarius, vtpote quod in dies vberiorem suppeditet atq; nouam scribendi materiā. Etenim hic Regum concentus, qui in conuictum iam prope euasit & consuetudinem familiarem tum Regum, tum eorum comitatuū, qualem quantāq; copiam præbet scribere volentibus? Quantā porro apparatus & instrumēti aulici magnificentia visenda atq; commemoranda? Vnica mediusfidius Regis Angliæ domus ad temporarium vsum pauculis mensibus extructa, incredibilique artificio exornata, rerū æstimatoris, rerūq; mirificarū haud insolentis. Tentorium autē Regis nouum & alterum diem morari ac detinere potest oculos & mentem prudentis in loco statiuorum fixū inusitato sumptu, vsqueadeo homines in stuporem

Universidad de Deusto
Biblioteca

adducit ob vestis aureæ copiã aliasq; precioſę,vt magnifici apparatus exẽplũ in hac re præcipue proditũ multo maximũ eorũ quæ ætas noſtra ſuperiorque meminit,ipſe cũ aliis cẽſeam:ac ne ſuperari quidem olim poſſe putem: vt non in luxum res euadat reipublicæ profligatorẽ. Hęc cũ perſcribere ob cauſam ſupradictã nec vacet,nec promptũ ſit: tum etiã eiuſmodi eſſe mihi videtur, vt etiã ſi locus tẽpusq; ſuppeteret,reliquaq; me non deficerent, tamen in id tẽpus reiicienda eſſe ducerẽ,cũ res fide ſtiloq; maiores corã quoq; ſignificari magis q̃ denarrari poterũt.Cõmendo tibi liberos quos diligẽtię tuę credidi, qui ſiue in hoc ſtudio profecerint,ſiue operã ſuã expectationẽq; meã luſerint,laus iuxtà atq; vituperatio ex euentu penes te futura eſt. Satis enim exẽplo me homines præſcripſiſſe liberis meis ſtudioſę vitę rationẽ exiſtimabũt:&(vt Græce dicã) πλὴν φῦλ ἑλλολογίας ἢ ὀρθῆς μέθοδον προσδοπτικήνεω. Quo fit vt eos tibi cõmẽdãs,nõ meã magis q̃ cõmunẽ rẽ accurare te iubeã. Vale. Ardeę.XVI.Calend.Iunii.

EPISTOLARVM G. BVDÆI. LIBER III.

Gulielmus Budæus Christophoro Longolio S.

Væris rationem occupationũ mearum? ea eſt quam tu ſatis per te cõiicere ipſe videre:Ratio vitę inſolita, moleſta,impedita.Neq; enim ignotũ eſt cuiq̃ nedum tibi, huiuſcemodi vitã eſſe aulicam: mihi etiã eo difficiliorẽ, q; ab eo genere maxime abhorrere cœperã, deſtinato quoq; propoſito & propemodũ fixo: ſi quidem conſilii quicq̃ fixi eſſe poſſet homini nõ ſibi iam magis q̃ liberis q̃ familię, q̃ poſteritati viuenti,& propinquorũ auctoritati addicto. Verum caſu mihi necopinato excuſſum propoſitũ eſt, conſiliũq; diſcuſſum quãtũuis meditatũ nihil minus prouidenti. [a]Vltro enim accerſitus ad duorũ Regũ conuentũ memorabilem. (vt mittã imperiũ regiũ) non potui eã operã nec debui: non tãtũ œconomicæ rationi aut liberorũ ſpei denegare:aut amicorũ etiam cognatorũq; precibus, ſed literatorũ quoq; cauſę cõmuni honoriq; literarũ,quarũ nomine atq; cõmendatione haud obſcure euocabar. Itaq; quũ ſumptũ nõ cõtemnendũ in eo munere obeundo feciſſem, [b]non aliter ſeruare meũ a Principe potui,q̃ vt contra animi ſententiã ære hoc aulico auctorari me ſinerẽ: non illo quidẽ præſenti,ſed in diẽ (vt aſſoleꝛ) annuã ex penſitationũ formula conſtituto. Multis deinde conſiliorum euentuũq; ambagibus perplexe penitusq; inſinuatus, [c]cum me iam non integri ſtatus eſſe dolerẽ,alioquin etiã moleſtię atq; iniquitati in vniuerſum auulicę cõditionis inſenſus,in priſtinũ ſtatũ aſſerẽdi me impetũ haud ignauũ cepe-ram.aula aliquet hebdomadis carui, reguſtãs cũ licebat ſtudioſę vitę liberęq; ſuauitatẽ. [d]Quũ in ea (vt ita dicã) libertatis vſurpatione agerem,ecce tibi ſub id ipſum tẽpus in vrbẽ regis aduẽtus,aulam (vt fit) adeo,mihi quod debebatur vt per occaſionẽ quoquo modo ſeruarem. ibi mihi obiectum & exprobratum cauillabunde,q; homo ſemianimis vmbratilisq; vitę ineducatus: ſolẽ diutum perferre laborẽq; comitatus nõ potuiſſem. deinde literis conuiciũ eã ob cauſam fieri cœptũ,& in hęc noſtra ſtudia cauilla iactitari,haud dubie ingenia in

muſarum ſanctioribus officinis perpolita nulli vſui publice poſtea eſſe poſſe, ineꝛteis illinc homines ſimul & eruditos euadere.q̃q̃ ne euadere quidem eruditos,qui nulla ſpe elici poſſent,non propoſita,non in manu poſita,in medium vt prodirent ſpecimen induſtriæ facultatumq; daturi quas tanto labore compararent.His atq; huiuſcemodi verbis:ſimul amicorum meorum iurgiis atq; auctoritate adactus,piſtrino tandem aulico me reddidi vultuoſum iam & confuſum: in quo nũc obnupta penefrõte molã verſare multis,vt opinor,videor nõ modo ſeruilem,ſed etiam aſinariam:identidem reſtitans & ingemiſcens,nec proficiens hilum:homo ſine lare,ſine libris,ſine conſilio ſatis certo,deniq; ſine ſpe reconciliandæ philologiæ:quam nondum ipſam plane placatam a diuortio nõ pauco-rum menſium abrupto conſilio & pene præcipiti relinquere mihi contigit. Miſerum enimuero te inquis & maleuolentibus fatis genitum,qui hoc conſilii ceperis,& hactenus ſecutus ſis:vt te [e] veluti cœlo quæſitaq; claritate deiiceres,in tenebrasq; iſtas conderes Cimmerias.Verum quid facerem tãdem potius? quũ ſingularis humanitas Principis ingenio & facundia orisq; dignitate viſendi, & benignitas plane regia,validum retinaculum animi mei fuerit,cuiuſcũq; etiam alterius remora haud dubie illecebraq; innoxia futura aliorſum quoq; prorſus euadere contendentis & meditati,qui quidem certe meminiſſet natalium ſuorum & imaginum:& charitate teneretur vxoris & liberorũ:quã prodere ipſam mihi inerter ac deſtituere videtur:quaſiq; ſuo ſe genere ſtẽmateq; abdicare:quicunq; familiæ nomen opera ſua virili fraudare non veretur:vt indulgẽtius ipſi de ſe mereri genioq; ſuo vacare poſſit.Nunc autem tametſi honori haberi doctrinæ exiſtimationem ita video vt iure queri nequeã,aut excuſare opinione meã quod ad hoc quidem attinet fuiſſe falſum,tamen animus meus ſui ſemper ſimilis,& dulcedine libertatis perfuſus,ſimul inertis huius vitæ inſolens & intole-

a. Vltro enim accerſitus ad duorum regum conuentum) Ardeanum conuentum ſignificat.

b. Non aliter ſeruare meũ a principe potui) Seruare ſuũ verbũ eſt antiqui iuris:quod ſignificat,quod dispensum eſt recuperare. Iulianus iuriſconſultus,Si mãdato meo.X. Titio crediderit,ſi cum Titio egero non liberabor:ſed in id duntaxat obligatus ero,quod a Titio ſeruare non poteris.Modeſt. Fideiuſſores in id accepti ſunt,quod a tutore ſeruari non potuerit.Cicero ad Q. fratrẽ.Caluus aiebat aquæ iure conſtituto,& ſeruitute illi fundo impoſita,tamẽ nos precium ſeruare poſſe:ſi vendere vellemus.

Seruarẽ ſuũ.

A Græcis πλὴν ἐμοῦ κομίζεσθαι,& κομίζεσθαι τὸ ἑαυτοῦ.

πλὴν ἐμοῦ κομίζεσθαι τὸ ἑαυτοῦ.

c. Cum iam me non integri ſtatus eſſe dolerem) Integer ſtatus eſt plena libertas: verbum eſt iuris. Status conrouerſiam pati dicuntur,qui in ſeruitutẽ aſſeruntur. ſcilicet οἱ δουλαγωγούμενοι,& qui δουλείας φεύγειν dicuntur ab oratoribus Græcis:vbi πλὴν δ' ἐνδω accuſatiuus ſubintelligitur.

Integer ſtatus. Status cõtroueꝛſiã pati. οἱ δουλαγωγούμενοι.& δουλείας φεύγειν.

d. Quũ in ea (vt ita dicã) libertatis vſurpatione) Vſurpare verbũ eſt iuris priſci. Cic. in tertio de Orat. Eaq; tũc vtũtur inſtituendo diuiſionẽ,ſed ita nõ vt iure aut iudicio,vt deniq; recuperate amiſſam poſſeſſionis,ſed vt ex iure ciuili furculo defringẽdo vſurpare videanẽ.i. nõ ita id faciũt,tãq̃ iure ſuę profeſſionẽ,ſed vt ad eos pertineat,vt auſint tanq̃ iudicio cõtendere ad ſe pertinere,nõ ad philoſophos de iis rebus differere:ſed ſpecie quadã ſeruãdę antiquę poſſeſſionis id ſibi quaſi verecũde ſumũt,vt audeãt differere de iis rebus. vt ſi qs ſeruare volẽs fundi poſſeſſionẽ tãq̃ ſui,ex arbore defringat furculũ vnũ,vt ii faciũt q imaginariã poſſeſſionẽ capiũt. Vulgo ſeruare & cõtinuare poſſeſſionẽ dicũt. Liui° li. vii. belli Punici. Nec patrũ nec auorũ memoria dialẽ quẽq̃ id ius vſurpaſſe.i. eo iure vſum eſſe vt poſſeſſorẽ. Idẽ, Mithridati quidiã incidiſſet,ne ex tãto interuallo rẽ deſuetã vſurparẽt. Cice. in Verrẽ. Ne morã qdẽ mortis lib. viii. ab Vrbe condita, At ſi quãdo vnq̃ conſociãdi imperii, vſurpãdę libertatis tẽpus optatis: cũ hoc tẽpus adeſt. Appius olim Claudius libriũ de vſurpationibus ſcripſit,vt inquit Põponius iuriſcõſul. Cicero ad Att. Bibulus in cęlo eſt,nec quare ſcio:ſed ita laudatur quaſi vnus homo qui nobis cũctando reſtituit rem. Idẽ in Philip. ſecũda, Collegam tuũ de cęlo detraxiſti. id eſt, de ſumma gloria perturbaſti.

Vſurpare. Cõtinuare & ſeruare poſſeſſionem.

e. Veluti cęlo quęſitaq; gloria deiicere) In cęlo eſſe eſt ad cęlum ferri laudibus,& gloria celebrari. Cicero ad Att. Bibulus in cęlo eſt,nec quare ſcio:ſed ita laudatur quaſi vnus homo qui nobis cũctando reſtituit rem. Idẽ in Philip. ſecũda, Collegam tuũ de cęlo detraxiſti. id eſt, de ſumma gloria perturbaſti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rans,in aulę comitatu quasi caueola inclusus identidē circūuolitat, effugiū ali-
quod quęritās nequicq̄ nec inueniēs.Nam cum me hinc tędium,inde quietis li-
beralis desiderium ex æquo pene domum reuocent,identidem circunspectās &
oberrans eruptionis locum animaduertere nequeo duntaxat honestę & inculpa
tę,vtpote qui omneis transitus occlusos esse pœnitentię sentiam. Quo fit vt ve-
lut quadā pudoris atq; ignominię [f] cinctus indagine,exilium consciscere mihi
interdum sustineam a musarum contubernio:interdum tanq̄ fanatico furore in-
stinctus perfrictam frontem & obduratam impingere in obicem constituam,&
claustra perfringere:obuallatamq; libertatē carcere sic emittere.Etenim vir ami
ce per philologię tuę charitatem,quid mihi iam auctor es vt faciam:num vt ani
mo obsequar,qui in hac angustia ac cessatione æstuat angoreq; tabescit? At pa-
trocinium publicum deseruisse si id faciam,per inertiam secordiāq; dictitabor.
siquidem ex quo Principi iam iterum palam multis hoc verbum non dico ore
excidisse,sed mature atq; consulte pronunciatum esse pernotuit,vti posteaq̄ [g] in-
ter seriarum horarum acroamata inclarescere aliquātulum ipsi cœpimus: velle
se magnopere & cupere literis Latinis Græcisq; sedem stabilem Parisiis statuere,
& tanq̄ fundamenta iacere musei Romani atq; Attici:in quo principatus sui me
moriam incisam posteritati relicturus est:publicę illico expectationis consensus
spesq; inde erectę in diesq; gliscentis,ad me doctrinę elegantioris patrocinium ani
mi destinatione detulit,ad quem etiam eius instituti auctoritatem causamq; in
primis referebat. Eo fit vt si digitum (quod aiunt) transuersum nunc ab aula
discessero,nisi cōmeandi venia impetrata,inexpiabili vtiq; culpa obstrinxisse me
videar.simul enim apparere Principi desiero,& feruor ille regius &(prope dixe-
rim) [b] entheus intepuerit,aut plane refrixerit, [i] vt falsam fortasse gratiā hacte-
nus iniui spontanei Principis instituti,ob id q; alere & augere enatam diuinitus
voluntatem accurate enixeq; contendi,ita immerita nimirū inuidia cōtinuo fla-
grabo,si,quod ominari nolim,res agitari cœpta irrita tandem abierit & euani-
da. Tenes iam(vt arbitror)rationem non tam consilii mei(quo in re tumul-
tuaria & præcipiti vti non vtiq; potui)q̄ casus improuiso oblati,qui me arctissi-
mo ex amplexu philosophię rapuit,& in diuersum abstulit late expatiaturum,
proculq; omni diuersorio hominū consultorum,qui quidē me securum præstare
queant,in gradūq; reponere tranquillitatis pristinę & [k] euthymię.Cōpone nunc
Budęum in Marliano cōmentantem,ad quē tu aliquando adiisti iter agēs pere-
gre:& eum qui nunc curis insuetis inter curiosos angitur:cuiq; negociū sępe fa-
cessunt hominū genus haud æquissimum literis,ii qui super hospitia mansiona-
tim cōstituti sunt.cretarii designatores quos Græci appellāt [l] ἐπισάδμους vt vno
verbo absoluā,qui ex glorię factitandæ officina tranlit ad vitam ingloriam &
[m] nomadicā.expedi etiā consiliū si potes amico in inopia cōsilii deprehēso,& tā-
in salebra hęrenti vitę porro agendę.[n] ταῦτα μοὶ οὖν ἀπεκρίθω πρὸς ἅπαξα τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις.οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
ἐμοῦ,ὡς οἶμαι,κατόμνυον,σωιζέσθαι τε γλίχόμενον καὶ καταμαθεῖν πῶς ἔχει τὰ ὑπὸ σοῦ πραττόμενα
ὑπὸ ἐμοῦ τέρας,ἢ δικαίφνης κεκαινοτομῆσθαι καὶ παραλόγως ἐπιπεπτωκυῖαι φθασάσης,οὐ μὰ δι' ἃ
παραλόγως.πρῶτα μὲν δή με τὸ πιστρισμὸς ἄγαθαί σε καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰμὰ συγγράμματα
ἀνιγιωκότας.οὐ ταὐτοῖς ἄγαμαι ὄντα δι' ὀργῆς ἄγω,πῶς γὰρ.ὅσα οἶδα τῶν τῷ βίῳ ἐπιτηδείων
ἐις τὸ μπαλιν δοκῶσάμοι πολλαχῆ τῆς ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις.οὐ μὴν καὶ γνάμιόν γε σπουδῆ

μοὶ μεταθεμένῳ,ἴσως ἐκ τινὶ τύχῃ κρείττων γένωμαι φθὶ διαλογισόμενός με νῦν ἀνάγκαζε
μοῦ δὴ μὴ τότυγε ἕνεκα μάλιστ' ἂν εὐξαίμην ἀνυπόστατος εἶναι αὐτὸς ἐμαυτῷ δίκη,ὑ πρόχει,τῷ δίκῃ μοὶ
πρὸ φθάνειν ὅτι ὁ βουλομένῳ μοι ἦν ταῦτα ὧδε ἐμαυτῷ συνηδομένῳ." De Legato Re-
gio istic agente faciam ex sententia animi tui, non tua modo sed etiam eius ho-
minis causa, quem noui præter eximiam iuris doctrinam etiam literarum no-
strarum esse amantissimum : faciam autem ita demum, si ita occasio tulerit vt
operam illi tibiq; qui hoc iubes nauare possim,id est si in rem presentem aut for
tuna me deduxerit,aut eorum consilium quibus ipse munus suum promendum
apposite mandarit.Lazarus homo tibi,mihi,omnibusq;(vt opinor) studiosissi-
mis amicus,iandiu in aula non comparuit:existimo eum studiis se pristinis red-
didisse.quare de eo scribere quod ipse poscis non possum,nisi eundem esse sem-
per ipsum,id est ingenuo animo & voluntate proba & egregia:vt quidem præ-
se ferre videtur.Quas flagitas tantopere epistolas cum libello de Cōtemptu re-
rum fortuitarū,statim ad te misissem:si hic venales haberentur,aut inueniri alio
modo potuissent:mittam autem primo quoq; tempore,nisi interim aliunde ha-
buisse sensero.Gratum est quod scribis περὶ τοῦ ἀδελφιδοῦ μου βασιλαίου,de quo iam ad
te scripsi,& de eius sodali.Quod vero de suppeditatione ἀργυρίου scripsisti ὁ δὲν δέη
ἐνγι τὸν πρίν.ἔχουσι γὰρ ὧν τῇ πόλει τὴν χορηγήσουσα πάντα τὰ καθημέραν ἐπιτήδεια.& Me-
diolani nō leuiter viaticatus est iste meus a Prętore Mediolanēsi amitino suo.nō
vult aūt pater eius [o] pātolabū eū esse,id qđ mihi vt tibi denūciarē vltro scripsit.

[f] Cinctus indagine &c.)Indagine cingi est, περιστοιχίζεσθαι hoc est plagarum serie circundari. Virgil. Saltusq; indagine cingunt. Tacitus metaphorice,Rome testamenta & orbos velut indagine eius capi. Id est,captatorem esse orborum,ita vt nullius captiones eius euadat:de Seneca dictum est. Liuius. lib. vii.Cum pręmissus eques velut indagine dissipatos Samnites ageret,cędem ingentem fecit . Est ergo indagine cinctus,qui exitum non inuenit. — Indaginē cingi. περιστοιχίζεσθαι.

[g] Inter seriarū horarū acroamata) Acroamata dicunt etiā hoies acroamata recitātes aut memoriter dicentes super cœnam & prandium Cic.in Ver.Hic quasi festiuum acroama,ne sine corollario discederet,ibidē cōuiuis spectātibus emblemata,quellēda curauit. Seriarū horarū acroamata hic vocat,homines quos princeps adhibere solet cū serias res acturus est,non solum cum oblectari vult fabulamentis. — Acroamata.

[h] Entheus.) Enthei dicuntur numine diuino pleni,spiritu dei instincti. — Entheus.

[i] Vt falsam fortasse gratiam.) Falsam gratiam inire dicuntur illi,quibus errore aliquid acceptū refertur,ob idq; eis gratia habetur quasi beneficii auctoribus.Hic significat principem suapte sponte nec ab ipso Budęo admonitum gymnasium condere instituisse, — Falsam inire gratiam.

[k] Euthymię.)Euthymia est vt Cic. dicit securitas:hoc est animi constitutio curis vacantis, nec spe nec timoris affecti. — Euthymia.

[l] ἐπισάδμους.) Qui sint epistathmi,docuit Budæus in alteris annotationibus. — ἔπισάδμοι. Nomades.

[m] Nomadicam.)Nomades stationē certā non habēt,nec domiciliū fixum:vt pastoritiā vitā agētes.

[n] ταῦτα μοὶ οὖν &c.) Sit igitur ad te de his ita responsum,virum mearum rerum anxie satagentem intelligereq; ac perdiscere gliscentem,quonam se modo habeat consilii mei ratio repente præterq; hominum expectationem designati constitutiq;non etiam præter rationem. Quod autem de me mutasse innouationis causa tu aliiq; mea qui scripta legistis miramini, nec ipse miror nec indignor. Quamobrem enim qui sciam vitæ institutum contra q̄ scripserim, tandem mihi cessisse videri, nec animum tamen scio me demutasse siquando diuina quadam fortuna superior euasero necessitate quæ nunc in seruitutem me redigit. Atq; adeo huius rei gratia in primis votis optarim in pristinam deuolibertatem asseri:quo mihi demonstrare liceat aliquando:neq; hæc mihi accidisse congratulari,nec vt acciderent affectasse.

[o] De legato &c.) Rubrium significat Venetiis legatione tunc fungentem,qui munus illinc ad Regem mitterat,quod commendari a Budæo cupiebat cum Regi offerretur.

[p] περὶ τοῦ ἀδελφιδοῦ &c.) Quod scribis de fratris mei Budæi filio.

[q] Budęo δέη σύνγι &c.) Quod vero de suppeditatione pecuniæ scripsisti,id vt facias nihil opus est.habent enim in vrbe qui res quotidiano vsui necessarias suppeditaturus sit.

[r] Pantolabum eum esse.) Pantolabi dicūtur οἱ πρὸ τῶν προσυχόντος λαμβάνοντες καὶ αἰτοῦντες. — Pantolabi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ω ἔρρωσό σύ, ἔρρῶσθων δὲ καὶ λόγοι εὐδοκιμοῦντες καὶ παιδία ἡ ἐρωμένη μᾶ πρὸ τοῦδε δὲ ἡ παῖ
νυ ἀγωνιᾷ με χολῶ, δεῖ γε ἐνθύμως διακείμενον πρὸ τοῦδε τοῦ ἐπιστολὴν ἀμοιβὴν ἡ κατα
νόμους τῶν ἁμι ἡ χειδόνι κατεργασμένης τῷ συχνὰς ἐπιστέλαι πρὸς τοὺς ἑλληνίστας, τὴν εἰλω
ἡ γνωρίμων. Romorantii, postridie Regalium.

ω. ἔρρωσό σύ, &c.) Vale tu, valeto & præclare literæ & doctrina antehac mihi amica. Illud autē scito me nō admodū ociū agere nec alacri esse animo in hac epistolarū vicissitudine: q̄q̄ tamē nūc exercitatū ac propemodū expolitū ex diuturno vsu crebras literas ad eximios & illustreis amicos scriptitandi.

Budęus Alciato Salutem Plurimam Dixit.

Literis tuis sane elegātib⁹ & eruditis vt libētior placidiorq; respōderē, prio rē earū mihi partē trāsmittendā esse duxi. Veritus sum em̄ si rescribere ra tiocinationibus tuis in animū inducerē: ne in cōtentionē quandā p̄tinacē & acer bam res tādē euaderet: posset autē mihi aut tibi fomitis irę quippiā decidere im prudēti, qđ inflāmare sensim animos nostros nō nequiret, porroq; fortasse in iur giū exardescere. & hoc tū cōparatū natura in vniuersum: tū moribus vtētiū, vide mus esse quasiq; iure honestoq; receptū: quod vel ore nobis vel calamo (vt ita dicā) excidit: id [a] quo iure quaq; iniuria tueri vt cōtendamus, si in cōtrouersiam trahatur. vsqueadeo cuiq; hominū ex studio inclarescere literarū sperātiū, innasci tur paulatim cupiditas proferēdę in mediū & cōfirmādę auctoritatis sue. quam labefactari tū credimus ipsam, cū culpā agnoscere cogimur & deprecari. Quo fit vt inualescētis cōtētionis nōnunq̄ stimulis perciti probi alioquin homines & morū elegantia cōmendabiles, iuris tamē & æquitatis fiducia destituti, id cōmit tere nō grauētur, iniuriā vt tuendā pro iure suscipiāt: eo vtiq; delabēte euētu pū gnacię, ξλον ἴλῳ quod aiunt ἐκκρέμεν vt videātur. Hoc genus oblectādi per ociū ani mi adeo auersari ipse cœpi, tū ratione tū expimēto cognitū, & plene animaduer sum: vt religione me obstringere nō veritus sim ac lege in me lata coercere, si scri ptisq; meis cōtestata, ne mihi vti eo liceret: nisi in eiusmodi specie q̄ mihi veniā ac gratiā huius legis deprecari ipsa posset per sese, animūq; meū ea [b] religione sol uere. Cui rei accedit etiā nūc: quo minus tecū velitari argutādo sustineā, pugnęq; simulachrū tētare & inceptare: q; tu impetū quendā certū & cōpositū ad certa men, p̄ducere magis (vt opinor) voluisti: copias vt ostēderes & explicares tuas sane instructas & cōpositas apte: q̄ impressionē atrocē cruorēve editurā, facere aut expiri. Veniā igit ad alterā partē q̄ placidā dein frōtē porrigit, p̄uocatricēq; bñuolētię: & quasi exordiētē futurā iter nos amicitiā nō mediocrē: quā ideo sua uius ipsā frequētius q; lectito, q; tāq̄ receptui canēs pugnacē illā excipit, nōnihil ipsam qdē simile stomachatiōis habētē. In qua quoniā verborū epistolę ad Lon golium meministi: & tāq̄ haud addubitās vnū te his verbis designatū, inuidięq; ti bi nō parū apud homines studiosos & cupidos cōmētariorū meorū cōciatū: le niter tu qdē & cōposite ad placabilitatē expostulas: admonitū te oportet ne vl terius aberres, cōiectura te eo in loco falsum esse. [c] a qua ipsa opiniōe spero bona ex parte deductū tādē iri: quū alios quoq; nōnullos extitisse eruditos hoies resci ueris, q eius mei dicti partē & significationē ad se trahere nō minus te valeāt: cū huius etiam ipsi commentationis munus obire mecum instituerint: glorięq; in de manaturę [d] hęreditatem cernere in semissem aut dodrantem conati sint. ve

magnopere iam mirari homines non debeant: si ego abstinendam [e] ab ea hęredi tate q̄q̄ ære suo constanti, animi mei contentionem esse duxerim, ex qua vix sex tantem ad me tandē aut ad familiā meā peruenturū remansurūq; cernebā, aliis tandē atq; aliis hęreditatis petitoribus extituris: aut in partē inuasuris. p̄sertim cum [f] oculū adiicere animumq; vacātibus aliis cœpissem: quibus ex ipsis cū for tunas meas vberius augeri posse iureq; meliore videbā: tum vero nullū sperabā proditurū qui partem sibi peteret, aut vendicaret inde quicq̄. Verū vt nihil ita munitū est vndiq;, & cautione obuallatū humana, quin in controuersiā trahatur, & assertorē interdum inueniat: ita ex Asse meo primū apud me nato & educto, vncię aliquot laudis mihi decessurę sunt, si testimoniorū elogia in ea [g] valuerint specie, [h] quā tabulis tātū prolatis disceptari æquū est. quę vtinā tamē ipsæ olim ita exeant, vt sua auctoritate atq; dignitate id quod astruximus, confirmatum nobis reddant, perspectūq; & probatū. [i] Neq; vero partis alicuius dispendio re cusarim [k] omnem in posterū hęsitationē eximi in eius rei summā, quā post mul tarum ætatum memoriam primus ipse (nisi fallor) [l] in mediū retuli. vt iā beni gnioribus iis vtamur qui assensum nobis suum accōmodare grauātur, nō tā id (vt arbitror) argumētis & rei euidētię negātes, q̄ nominis nostri obscuritati & nouitati. At enim nominatim Alciati memini in epistola mea. hoc enim video te dicturum. id igitur ne te conturbet, accipe quod sequitur: & puta a iurato homi

a. Literis tuis.) Literæ illę Alciati lib. iii. Dispunctionum eius leguntur.

a. Quo iure &c.) Quo iure quaq; iniuria est prouerbiale apud Terentium: significatq; Si iure fieri nequit etiam cum iniuria factum iri omnino esse statutum. hoc Græci dicunt κατὰ δίκαιος, κἀδίκως ἴλον ἴλῳ.) Clauum clauo elidere.

b. Religione soluere.) Solutus religione dicitur qui scrupulum iam nullum habet conscientię: signi ficat autem nunq̄ se cum aliquo, animi contentione certaturum: nisi tanta iniuria ei fieri vt [a] omni no sibi consulere non videretur, nisi prouocatus responderet.

c. Impressionē atrocē.) Atrox impressio dicit tā vehemēs aduersę aciei ipetus vt ei obsisti nō possit.

c. A qua ipsa opinione.) Hęc melius intelligentur, lecta epistola Budęi ad Longolium cuius est ini tium, Hilaribus ad vesperam.

d. Hęreditatem cernere.) Hęreditatem cernere est adire: vt in annotationibus docuit.

d. Ab ea hęreditate &c.) Hęreditas diuiditur in xii. partes quę vnciæ vocantur: vt in prima charta libri de Asse ipse docuit. Semis sunt sex vnciæ: Dodrans nouem, Sextans duę, id est, sexta pars.

e. Oculum adiicerē.) Adiicere oculū vel oculos, est cupiditate rei visę teneri. Cice. pro lege Agrar. An vos aliter existimabatis, cum ad omnia vestra pauci homines cupiditatis oculos adiecissent, nō eos in primis id acturos. τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπίχειν Græce dicitur.

e. Valuerint specie.) Speciem cum antiquis iurisperitis appellat quam vulgo legulei causam vocāt.

f. Quā tabulis tm̄ prolatis &c.) Disceptare tabulis prolatis est, cum cautiones & documēta testimo niam proferuntur ad rem iudicandam. Hoc autē dicit propter Leonardū Porcium, cui ab Aiciato in il lis literis testimonium perhibetur, canē aliqua ad libru de Asse pertinētia aliquādo cōmentatus esset: & ab Egnatio in annotationibus in Suetoniū. Ait ergo Budęus se optare vt aliquādo edātur ea q̄ ille scripsisse dicitur: vt ex eis liber de Asse cōfirmetur. Leonardus autē dudū eius rei libellū edidit, quē Bu dęus nuper in libro de Asse ob id furti manifesti postulauit. ab Asse em̄ omnia cōpilasse eum ostendit' dura liber de Asse ab eo comprobetur in vniuersum.

g. Neq; vero partis alicuius dispendio) Id est, aliquot vncias per me licet ille sibi vendicet, dum ea ia

h. Omnem in posterum hęsitationem eximi in eius rei summam.) Hęc verba significant, nō recu sarim quo minus aliqua pars huius inuenti alii cuipiā accepta feratur, dummodo de iis quę in libris de Asse contra maiorum & æqualium opinionē dixi, & tāto interuallo vsui nostri seculi restitui, in vniuer sum non dubitetur posthac. Quintil. lib. i. Nam quālibet parū sit, quod cōtulerit prior ætas, hoc per fin tos annos prorogatū in summā proficit. id est, ad id absoluendū & consu mandū quod proposuimus.

i. In mediū retuli.) Referre in mediū est rem desitam & antiquatā in vsum restituere. Cice. pro Flacco, Cornelius Flaccus veterem Valerię gentis in liberāda patria, laudē prope quingentesimo anno resp. retulisset. Sic Virg. in v. Æneid. Hūc morē hos cursus atq; hęc certamina primus Rettulit.

Quo iure quaq; iniuria. κοὶ δίκαιως κἀδίκως. ἴλον ἴλῳ. Religione soluere. Atrox impressio.

Cernere hæreditatem. Hęreditatis diuisio. Adiicere oculum. ἐπιχεῖν τοὺς ὀφθαλμούς. Disceptare tabulis platis.

In summam rei eximi.

Referre in medium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne esse dictum & scriptum: qui ne iniuratus quidē fallere aut mentiri solitus sit.
τὸ ὄνομασί σου μεμνῆσθαι, δικ ἐπὶ κακῷ ἐπῆλθέ μοι. δεῖ καθάπαξ τῶ ὀνόματι τῶ σῶ ἕνεκα ἀλλά-
μω ἁπᾶς· ἀλλὰ πρῶτα μὲν ἵνα πρὸς τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς τῆν μετρίων προσκεμμένος τῶν δόξαν
σώζοιμι, ἣν διαπεφύκατ' οὖν ἐυρόμιλω ἐκ τῆν ὑπομνημάτων. εἶθ' ὅπως ἐπισφαίμιν πάντων τῆν
διαβολὴν ἀμῶν τὸ ἐμὸν ἐκεῖνο ἐπιτήδευμα, μᾶλισά σε δοκεῖν εἶναί μοι ἀξιομνημόνευτον. id quod
beneuolētię tributū initęq; dudū amicitię Auenione, vide an recte tu perpenseq;
æst imaris. ἢ ἐφ' ᾧ δὲ πᾶν ἤτιῶ μοι, ὡς ὄιμαι, ἐγκαλοῦντί σοι ἀνεγκαλεῖν ἀγνωμοσύνης ἢ πᾶσ-
σημωίας γε. ὃς δὴ τὰ ἐς ἐμὲν τὸ σὸν γεγραμμένα, ἀνεγραμμένως ἠγμιλήθησας καὶ φυσιοῖ-
κῶς γέ πως. ἃ μὲν ὑπὲρ φίλ χρηστότητ ἤδειμ φίλ σῆς ἐπιχόμενος ὁ θυμὸς σοῦ καὶ ὑπερχαινόμε-
νθ, ἃ πέρα φίλ μετριοπαθείας ἠλήχθη. τοῦτο γοῦν ἀντ, ὡς ἐλπίζω, καὶ δὴ μὲν ἐγὼ μοι φρονῶ
σεις ἀυτὸς ἡδὶ τοδὶ τῶ πράγματος, ἐπεφόβημ ὅλοχρῶ σώσειν ἀυτῶ κατελιφὼς ἦς. Porro autē
opus derelictū, [f] quod iā occupanti possidere p me licuit: vt resumā ab itegro, &
veluti [g] emancipatū reposcam, in animū inducere nequeo: me si mihi quidē id fa-
cere per eos bonā veniā gratiāq; liceat, quos adoptati laboris gloria manet, quę
meam tandē deletura est. Nec ob id gratiā falsam & inanem a te, aut a quouis
alio inire cōcupio, queis operis absoluendi [h] conductione cedo. Nā cū hāc ope-
ram libēs cupidusq; adeo mihi remitto, operisq; suscepti quasi māceps absoluti-
onem publice renuncio: tū eo ratio studiorum meorū institutiq; recentis euasit:
vt si maxime resumere concupiam, tamen nequeam. cui nō procul ipsi modo libe
ris, sed libris quoq; & lare familiari plerunq; agere necesse est. Q; si quid iā ad
me res manu missa alienaq; facta pertinet: velim in te maxime hoc inceptum
[i] transcriptū etiam fide mea: simul q; idoneū te video qui id prestare possis & im
plere quod conatus sum, sartāq; ac tectam Pandectarū lectione [k] vt hoc seculo
prębere: vnaq; disciplinę iā incultę & squallidę: [l] mūdū (vt ita dicā) suū matro-
nalē referre: si quidē ad operis iā affecti [m] exasciatiq; prescriptū, cōfectionē eius
dem atq; expolitionē exacturus es. simul q; sermone ac testificatione virorū grā-
uissimorū adductus qui tibi plurimū ingenii probi ac singularis merito fauent:
cū omnia tibi, tum huius etiam ærumnę gloriā cupio: in homine iurisconsulto fu
turā splendidiorē. Vale. XVI. Cal. April. M.D.&.XXI. in comitatu Regio.

Occuparē. Cedo tibi cō-ductione. Ἐφαχωφῶ τῆς ἐργολα-βίας. Fide mea. Mundus ma-tronalis. κόσμος γυ-ναικῆος. Vt hoc seculo ὥγε καθ' ἡμᾶς.

.a. τῶ ὀνομασί σου &c.) Quos tui nominatim meminerim, id animo vt maleuolo facere mihi in me
tē haudquaq; venit, nec certe vt tuū nomē aspergerē ignominia: sed primū, quo apud multos & medio
cri imbutos eruditione meam existimationem tuerer qualencunq; fueram ex huiusce monumentis
ingenii consecutus. Deinde vt apertum efficerem ex omnibus mei illius instituti successoribus mihi
te vnum videri maxime commendabilem.
.b. ἐφ' ᾧ δὲ πᾶν &c.) Quā ob causam scilicet mihi licebat opinor de te litē mouēti vicissim expostula
re nolę inurbanitatis aut certe min⁹ rectę interpretationis q̄ i tuū qdē honorē scripta, secus iniquoq; ani
mo interpretatus: tua licet comitate retētus ille animo & māsuetior fact⁹ nō vltra mediocrē affectionē eius
ferit. hoc vtiq; ipm, vt spero, atq; adeo mecū idē hāc de re sensur⁹ es, vbi de ipsa fueris plane fact⁹ certior.
.f. Quod iam occupanti.) Occupare is dicitur qui primus arripit. respro delicto habitę occupāri con-
ceduntur: vt dicunt iuris interpretes.
.g. Emancipare quid sit, in primis dixit Annot.
.h. Conductione cedo.) Cedo tibi conductione, significat, per me licet vt quod faciendum suscepi, tu
faciendum suscipias: quia iam conductionem locatori operis renunciaui. Ἐφαχωφῶ σοι τῆς ἐργολα-
βίας. de hoc verbo satis dictum est in primis annotationibus: & de hac dictione manceps.
.i. Trāscriptū volo fide mea.) Idē ñ recuso qn fideiussor sim, p eo i quē opis locationē trāscribēdā cēsui.
.k. Mūdū (vt ita dicā) suū matronalē.) Mūdus matronalis sic dicit vt mūdus muliebris: hoc est ornatus
& cult⁹, a Grecis κόσμος γυναικῆος dicit. Matronalis aūt mūd⁹ dicit, tāq; de cāltu & honesta formina.
.k. Vt hoc seculo.) Duntaxat quantum hęc ætas efficere potest, in qua antiquissima exemplaria non
extant. Cicero in Bruto, Multum vt temporibus illis valuisse dicendo. ὥσ γε καθ' ἡμᾶς.

.m. Exasciatiq;) Exasciatę tabulæ dicuntur dolabra & ascia paratæ: nondum tamen expolitæ. quare exasciatum dicitur quod iam affectum est q̄q̄ non confectum sit. Plautus in Asin. Iam hoc opus est exasciatum. Vulgo eboscare appellant artifices, quasi primā manu formare.

Exasciatę tabulæ. Exasciatum. Eboscare.

G. Budæus Salmonio Macrino S. P. D.

EGo ne vt amicitiam vllam (inquis tute nunc vt opinor) posthac vnq̄ esse velim mihi cum quiuis homine Parisiensi: vt vnq̄ fidem habeam homini q̄libet testatæ exploratæq; probitatis, cui quidem certe aulico fieri contigerit ex studioso: certe nunq̄ faciam, [a] ne si præcordia quidem eius introspicere licuerit: aut etiam exerta & contrectata ad manus æstimare. [b] Quid autem mereri me velle censes aut a te aut ab alio quopiam, vt cum ex stomachi mei sententia te cum delitigaro, amicitiam semel tibi non renunciem? Tu vero vt possis me ali-quando placatum tibi reddere: non enim vero facies, ne si aureis quidem mihi ambas conuiciis audiendis obtundendas dederis, [c] extremaq; perferre exem-pla non recusaris amici excandescentis. Eia tu Macrine mi: [d] licet ne pauca ho-mini sic stomachanti: [e] equidē meruí (si ita vis) nec deprecor. sed tamen si istius animi tui æquitati dandæ veniæ potestatem ira tibi inusitata nō abrogauit, oro te & obtestor aurem vt dextram amicitiæ nostræ vtendam ne neges tantisper saltem dum causam apud te dico: nam alteram nobis obstruas licebit: quam in-consultę (vt arbitror) famę loquacitati accōmodasti, blandęq; obreptioni [f] sto-machationis inde conceptæ, quasi a me inter amicos tandē ipse præteritus sis. In hanc ferme sententiam insomnium hoc trinoctio aut insomnii instar semisomno mihi obuersatum est, cum interdiu non mediocris sollicitudo animum meū ten-taret, ob id q̄ mēses iam multos nihil a te ne [g] salutationis quidem vicarię atq; internuncię habui: quem in primam classem amicorum retuli, perspectum prius & probatum. Hei mihi misero: qui toties in offensionē hominū doctissimorū in-curro ob eandem [h] hanc culpam fere vnam. amabo te amice causam cognosce: tū deinde arbitrare an ego capitalis reus sim. Epistolā vnicā tātū a te accepi post tuam ex aula profectionē: eamq; tū demū cū mihi hinc commeatū ad pauculas hebdomadas [i] ambirē, actuosęq; instruerē. post reditum meum literas ad te dedi

Extrema per-ferre exępla. Defectus ver-bi loqui aut dicere.

Obrepere. Vicaria salu-tatio.

.a. Ego ne vt amicitiam vllam &c.) Abrupta est oratio & concisa indignabundo congrua.
.b. Ne si præcordia quidem &c.) A deo difficile est nosse mores hominum versipellium.
.c. Quid autem mereri me velle censes aut a te aut ab alio) Id est, quanta pecunia aut a te aut ab alio quouis accepta, censes me adeo placari posse & commitigari, ne post multa acerbaq; iurgia valere te, in-super & amicitiam tuam iubeam?
.d. Extremaq; perferre exempla) Id est supplicia & pœnas amico debitas merito excandescenti.
.e. Licet ne pauca) Oratio est cōpēdiosa & festiua q̄ dialogo huiusce modi cōgruit. Dicere eīn aut loqui verbū supplendū. Sic Cicero in secūdo finium. Tum ille finem (inquit) interrogādi si videt, quod ego a principio ita me malle dixerā. vbi verbum faciamus supplendū. Quod autē sequitur: Equidē meruī, ex Virgilio per parodiā dictū est: apud quem Turnus ad Æneā lib. xii. ita inquit. Equidē merui nec dēpcor inquit. Vere forte tua. Quod autē subdit: Aurē vt dextrā significat equiorē animi partē amicitię ma-gis memorē & indulgētē: quā prudētis est integrā audiēdo amico seruare, q fortasse imerito male audit.
.f. Equidē meruī) de hoc verbo mereri copiose in gloss. de cōtēptu rerū fortui. dictū est.
.g. Stomachationis) Stomachari interdum homine iuuat paulo iracundiorē. Delectātur enim homi-nes animo obsequendo iritato, ita fit vt ipsa indignatio obrepat rationi. id est, impostura faciat.
.h. Salutationis quidem vicarię.) Vicaria salutatio est, cum non epistola salutamus sed salutandū ami-cum mandamus alicui.
.i. Culpam fere vnam.) Scilicet q; raro ad amicos scribo.
.j. Ambirem actuosęq; instruerem) Id est cū obnixe impetrare conarer amicorum suffragationibus & cum ea apparanda profectione impeditissimo essem simili.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] in prouinciã priuato nomine dictam: vnde tu ad me scripseras. Quum ea ope-
ra defunctum me erga te pulchre existimarem: ecce tibi in aulam aduentare ru-
mor attulit maximum dispensatorem aulę regię (aut si mauis vocare Francicę
regię [a] decurionem:) qui cum ipso te venturum omnes arbitrabamur: quoad
eius reditum intelleximus alteram tibi prouinciã ab eo esse mandatam: & simul
literas meas nescio quo gentium in diuersum exportatas satis suspicatus sum: id
quod ante prouidere non potuerã. At enim statim debui alteras ad te istuc scri-
bere. equidẽ culpã hãc agnoscere facilius mihi persuaserim, q̃ causas alias aliasq;
excusare, quę cogitationes meas deinde aliorsum detorserunt. tametsi (vt inge-
nue fatear) cũ in mentẽ mihi sępenumero venisset quid mei esset officii, etiam te
cessante silẽtioq; indulgẽte: cũctatio idẽtidẽ (vt assolet) deinde obliuio subrepsit
alia atq; alia versanti in dies emergentia. e quibus enata animi ægritudo nõ ipsa
quidẽ mœrẽs, sed tamẽ a curis oriũda, chartã mihi subinde, & calamũ tãq̃ e ma-
nibus excussit aut subduxit. quibus tamẽ interim ipsis vacationẽ nõ diuturnam
esse [b] huius functionis passus sum: quantũ quidẽ manere licuit in oppidis locisq;
ad id accõmodatis. tãetsi si recriminationẽ in hac specie valere mihi persuadeã:
[c] quid ni hac exceptione q; in eadẽ tu culpa sis: summouere expostulationẽ tuam
possim, si mecũ [d] experiri institeris aut defertæ amicitię aut floccifactę. nisi vero
ferocẽ te facit hęc obiectio q; semel ad me scripseris. cum interim comperire nõ
potueris literas ad me tuas peruenisse, (vt quidem in manus illæ meas incide-
runt, potius q̃ redditę mihi sunt) nisi ipse faterer, aut tu meas acceperis. Patiere
igitur si me audies, eam siue iniuriam siue aliud quicquid est, mutua inter nos
aboleri dissimulatione. id quod vt facias exoratum te velim per Iani Lascaris ge-
nium communis nobis amici, & si mihi fortasse peculiaris: a quo literas iam bi-
nas accepi Venetiis agente, cum aliquot Diodori libris Græcis quos Regi do-
no misit. vbi nuncium præstolari se scribit e Græcia vnde pueros (vt nosti) ac-
cersendos mandauit & curauit. Rerum mearum ratio duntaxat aulicarum mi-
nuus adhuc fixa est, & ex arbitratu meo hominumq; eorum [e] constituta qui orna
mentis meis student: quam vt scribere nunc tibi ea de re gestiam. Rex hinc iam
dies aliquot cum comitatu suo digressus est: incertum an reuersurus. me autem
cum paucis [f] aulicarum reliquiarum non tam consilium & propositum q̃ mor-
bus is detinuit, qui [g] officinam sensuum nostrorum (vt nosti) identidem renta-
re solet. neq; enim committere me hac capitis habitudine itineribus erraticis au-
deo per loca satis auia, quę Princeps venabundus confectatur. præsertim cũ an-
none inopia agrestes homines inuaserit hac tempestate militari maxime nequi-
tia, agrestis etiam fere copię calamitate. Vale. Diuione, pridie Idus Iunias.

.z. In prouinciã) Galliam Narbonensem. Quum ea opera defunctum me erga te pulchre existima
rem). Ita plane me perfunctum esse amici officio.

Decurio. .a. Decurionem) Hunc magnum magistrum vocant. Decuriones vocabantur primi singularum de-
curiarum, inquit Var. Inde decurio cubiculariorũ Tranquillo in Domitiano. At enim statim &c. Ob
iectio est cui respondet quasi per deprecationem.

Exceptionee. .b. Huius functionis) Scriptitandi scilicet.

Παραφάσ. .c. Quid ni hac exceptione). Exceptiones sunt quæ actiones summouent, a Græcis Παραφάσεις di-

Præscriptiões ctę. ob idq; etiam præscriptiones appellantur.

Experiri. .d. Experiri institeris. Experiri autem est actionem in iudicio intendere, vt in gloss. libri de contem-

Dissimulatio ptu rerum fortuitarum dictũ est. Dissumulatione. Iustinianus in institutionibus iuris de actione tu-

iuriarum loquens lib. iiii. Hęc actio inquit dissimulatione aboletur.

Constitutus. .e. Cõstituta). i. confirmata & stabilita certo stipendio in breuiarium prætorianum præscripto.

Reliquiæ aulicæ. .f. Aulicarum reliquiarum). Aulicas reliquias appellat eos qui comitatu abeũte, cum principe quasi
triarii ad aliquot dies remanent: expectantes quid futurum sit de regressu &c.

Caput sensuũ officina. .g. Officinam sensuum & cætera) Caput significat.

Gulielmus Budæus Ioanni Cochlæo Sal.

EPistolam tuam tertio Calend. April. scriptam ad Calendas Iunias accepi:
quæ mihi quidem ipsa cum alias, tum eo iucunda fuit & opportuna, q̃ li-
teras meas cum quaternionibus quos inspiciendos acceperam, ad te peruenisse
iam compertum habeo, quod prius addubitabam. veritus sum enim aliquandiu
ne fides mea ea de re obstricta tibi diutius permaneret, cũ in mandato tuo per-
agendo culpam nullã morãve admisissem. Quãtum autem ingeniũ tuũ & pro-
positum ex literis iam alteris tuis æstimare potui & perpendere, tute iam ita ho
nestis consiliis & moderatis animum adiecisti: nihil vt edere statueris eorum
tuæ [b] acriori animaduersione deprehendisti, quibus in ipsis ætas adhuc ista con
tagione rudiorum seculorum imbuta hallucinatur: quod non (vt ita loquar)
prudenti facundia præillitum sit & [i] medicata, quo æquioribus id animis & li-
bentioribus expendatur ab hominibus, qui in manus sumpserint inspiciendum.
Quam docendi rationem in publicumq; proferendi quod elucubratum sit in-
tus: iis omnibus necessariam esse duco, qui animos hominum deducere insistũt
a receptis iamdudum confirmatisq; etiam atq; etiam persuasionibus, in quibus
multarum ætatum sensus & iudicium erroris [k] callum obduxit. Neque enim
(vt si dicam) apud vulgus [l] errore successorio præimbutum & occupatum
[m] Senatus prius datur hominibus peritissimis, de rebus huiuscemodi in medi-
um relaturis: q̃ composita oratio & efficta ad gratiã cõtumacibus animis pede-
tentim obrepsit: auctoritatem sibi ipsa præstruens atq; attentionem, quoad eo
insinuarit vsq;, vnde causæ iam fiducia niti ac [n] firmamentis potest ad [o] conuellẽ
das bases [p] præiudicii. simul enim aures (vt ita dicã) cõcessus ac populi [q] vaca-

.b. Acriori animaduersione). Animaduerterat enim multa seculorum multorum ignorãtia, contra
veritatem recepta esse, in libris iuris præcipue: adeo vt pro compertis haberentur, quæ ad acriorem ob-
seruationem recensieri magnopere intererat vitæ ciuilis.

Medicata. .i. Medicata). Vt melle supuraram, & medicatis frugibus offam Obiicit, apud Virgilium lib. vi

Callum obduxere. .k. Callum obduxit) Cic. in Tusculana. Quorum animis diuturna cogitatio callum vetustatis obdu
xerat. Id est vetustate obduruerat.

Successorium edictum. .l. Errore successorio). Successorium edictum Prętoris est, quo gradus vnus propinquitatis alterum
gradum excipit ad bonorum possessionem defuncti petendam, ne caduca fiat hæreditas, & certiores fi
ant creditores quo cum negocium sibi futurum sit.

Senatũ dare. .m. Senatus prius dat). Dare legatis Senatũ est legatos in Senatũ admittere. Liuius lib. ii. tertię deca
dis. Legatis captiuorũ Senatus ab Dictatore datq; est. Senatũ igit dare, est postulata audire. Hic aũt meta
phorice vsus est. Neq; eñ hominũ opinio, quę lõgo errore imbuit, peritissimos hoies nouũ qppiã affe-
rẽtes audire sibi psuadere potest, anteq̃ ipsi sibi audientiã fecerint cõposita ad gratiã oratione Q đ aũt di
cimur, In mediũ relaturis: ab eadẽ metaphora est. Cõiulũ eñ erat ad Senatũ referre si qd noui accepissẽt.

Firmamentũ causæ. .n. Firmamentis). Quid sit firmamentum causæ dictum est in primis Annotationibus.

Præiudicium cæcum. .o. Conuellendas bases). Cum basis reuellitur, ruat columna necesse est & quicquid incũbit columnæ.

.p. Cęci præiudicii). Cęcũ præiudiciũ dixit opinionẽ hominũ errore per manus accepto significãs. qui
anteq̃ veritatẽ audiũt, rem habent præiudicatã. Cic. pro Cluẽtio, Quamobrẽ a vobis iudices postulo,
vt nequid adhuc præiudicati afferatis. etenim nõ modo auctoritatẽ, sed & nomẽ iudicii amittemus, nisi
hic ex ipsis causis iudicabimus. Est etiam præiudiũ verbũ iuris, cuius tria genera ponit Quintilianus.

Vacare postulatis. .q. Vacare postulatis). Vacare postulatis est audire ociose postulata. χρηματίζειν. loquitur enim quasi
de Senatu legationes admittente, vt perstet in metaphora.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re postulatis cœperunt longo interuallo redeũtis, quasiq; postliminio veritatis
nulla iam vtiq; [r] prescriptione ne triseculari quidẽ aut maiore summouẽtur ani-
mi, quominus in sententiam transeant auctoris cuiusq; antiquę doctrinæ rela-
toris atque nitidioris q̃ tui insueuerint. siquidem eam esse vim videmus ger-
manæ rectęq; disciplinę: vbi primum animi dociles sese quidem prębuerunt &
attentos, eos ipsos vt animos [s] pigneretur ipsa protinus, ac dignitate sua aucto-
ret & maiestate. cæterum quum doceri fere nequeant ii qui docentes respuunt
[t] insito præiudicio & auersantur: eapropter vt quisq; nostrum res maxime in-
auditas allaturus est, in multorumq; offensionem incursuras atque obtrectatio-
nem: ita summa prouidere is debet animaduersione, vt attrectabiles mentes ho-
minum sesecq; indulgentes sibi quoquo modo præstruat: quo veritas suapte na-
tura [u] non popularis, modestia tum sua cõmendabilis sensim illabatur animis.
sic enim futurum est maxime, perceptam vt auctor doctrinam simul suam pro-
batamq; experiatur [x] & gaudeat. cuius consilii non pridem tibi vt auctores es-
semus ipsi, vel assensores potius & probatores (vtpote qui nihil præpropere
commentationum tuarum manu mittere statuisti) erroris mei pœnitentia fero
animaduersi fuit in causa. etenim sæpe mihi doluit, id me ætate præcalida &
præcipiti commisisse, vt res in eodem ipso genere nouitate tunc spectabiles &
alioqui plaudendas, nec composite nec popullariter [y] ederem in theatrum q̃am
plissimum. Tametsi nihilo secius id mihi necopinato datum est tandem diuini
tus, vt argumentum haudquaq̃ translatitium, inconsulte quidem ipsum teme-
req; adeo proditum (neq; enim inficiari queo) primum ancipiti populo, deinde
etiã secũdo [z] steterit & libẽte. nũc adeo vt ipsum flagitetur iterũ [a] & reuocetur
etiam [b] ab ordinibus. id quod etsi nullo meo merito contigisse video, nec eo-
dem rursus animũ vt vertam mihi persuadere possum ne vrgentibus quidem
amicis, auctoribus ac suasoribus permultis grauissimę auctoritatis viris, tamẽ
nõ lętabile mihi esse nõ potest & periucundum, certe quidẽ si molestũ est ipsum
post animũ obfirmatũ diuersam in sententiã: tristitia tamẽ afficere me nõ debet.
Tibi vero Cochlęe omnia ad hunc diem integra esse gratulor: exẽplo vtiq; meo
imprudentis & prępicitis aliorũq; quorundã edocto: res vt suapte nouitate pla-
cituras afferas in medium: tua insuper moderatione atq; elegantia [c] vendibilio-
res futuras. eiusce modi porro ingeniorũ contẽtione prouinciatim quoq; glisce-
te, ad decus hac via capessendũ: laudẽq; ppagãdã erroribus explodẽdis e schola
atq; interim illustrãda professione literarũ bonarũ, quis nõ videt augustæ illius
doctrinę a priscis vtraq; lingua expolitę, musarũ etiam numinis multis ętatibus
[d] abrogati: quandã velut [e] apocatastasim breui peractũ iri: in fatis vtiq; ipsam
hęrentẽ nostrę patrũq; memorię [f] ęqualibus ac destinatis. Qz si recta proba-
ratione inclarescere doctus ille vir instituisset, cuius tute in fine epistolæ tuę me-
ministi: aut nisi blandiẽtibus incepti primordiis trãfuersum se agendũ aurę po-
pulari dedisset, & quoquo versus rapiendũ atq; versandũ, nõ vtiq; [g] in se facinus
id amisisset, propter quod ab [h] aduocatione (vt vere dicam) bonorum & grauis-
um [i] coronaq; honestiore protinus deferetur: etiã si (vt fama est) hodie post
eum casum quoq; circunfusam trahit turbam: homo nimirũ ingenii vt eximii sic
impotẽtis: qui cum e peristilio abdito [m] abstrusaq; exhedra in scenã [n] sua vi pro-

ductus esset, [o] primos actus fabulę mirificos simul & graues [p] cuneorum plau-
su & admurmuratione, orchestræ etiam conniuentia & assensu, nonnulla ex par
te exceptos, tristi ad extremum [q] catastrophe auersandaq; clusit: ita [r] vt cauęæ
reclamatione fiducia pręceps, nec sua vi satis ad tantã rem peragendã instructa,

r. Prescriptione triseculari) Trisecularẽ prescriptionẽ dicit exceptionẽ lõgissimi vsus. In iure ciuili ex ceptio longi tẽporis est. x. annorũ, lõgissimi. xxx. & xl. annorũ, omniũ autẽ longissima est cẽtenaria quę Romanæ ecclesię obiicitur. Et illa secularis dici potest, quę longissimã hominum memoriã cõplectitur ita vt vltra id spatium iam nihil inquirendum sit. Hic autem trisecularem appellat ter centenariam. — Trisecularis prescriptio. Centenaria prescriptio. Secularis prescriptio.

s. Pigneretur) In glos. de corempru rerum fort. enarratum est. — Insitum.

t. Insito prędiudicio). i. præiudicata sentẽtia & opinione animo adeo fidẽte vt euelli nequeat. hoc eñ insitũ significat quasi natiuũ. Cic. in Topicis, vt innata atq; insita assumptis & aduentitiis anteponãtur. Et in quarto Finium, Habere nos insitam vel potius innatam cupiditatem scientię. Prędiudicii significatio non cuilibet nota est, etiam extra libros iurisconsultorum. Curtius lib. vi. Sine præiudicio dicimus causam liberis corporibus animisq; habitum etiam in quo te comitari solemus, reddidisti. Verba sunt Amyntæ causam dicentis, ac si diceret, Si ex vinculis causam diceremus, præiudicatum quodam modo videretur, nos esse compertos & conuictos sceleris. Cũ vero vinculis exẽptos nos voluisti, significasti te liberum iudicium integrumq; suspendere voluisse, quoad defensionẽ nostrã audieris. Nã alioqui iudex ęquus esse nõ posset, & in ęquibrio positus absoluẽdi aut condẽnandi, cũ causę iura cognoscit. — Præiudicium.

u. Non popularis) Parum grata & plausibilis ad vulgus.

x. Et gaudeat) Vt is qui veritatẽ lõgo interuallo rettulit, cõpotẽ voti tandẽ se efficiat & sibi gratuleť.

y. Ederẽ in theatrũ q̃ amplissimũ). i. vt impressoribus permitterẽ qui quoquo gentiũ libros vęnales dimittũt. De Annotationibus autẽ suis primis in Pandectas loquitur, quarum editionẽ pœnitendã sibi censet, propterea q̃ iuuenili & feroci fiducia eas emisisse sibi videť, nec vt decuit verecũda & moderata.

z. Secundo populo dixit profauente: vt Liuius, Omnia ne semper quæ magistratus ille dicet, secũdis auribus, quæ ab aliquo nostrum dicentur aduersis accipietis. — Secundus.

a. Steterit &c.) Omnia hæc a fabulis comicis & scenicis tansiata sunt. Stat fabula, inquit Donatus, dum placet populo, & exigitur cum displicet. Terentius in hecyra, In iis quas primum Cęcilii didici no uas: partim sum earum exactus, partim vix steti. ἐς ἀοὺς κοὐκ ἐκπίπτω φησὶ Græci dicunt. — Stare. Exigi. ἐς ἀοὺς καὶ ἐκπίπτω. Reuocari.

b. Reuocetur etiam ab ordinibus) Reuocatur fabula, quæ adeo placuit vt iterum postuletur. Cic. pro Archia, Quoties hunc ego vidi reuocatum eandem rem dicere commutatis verbis atq; sententiis? Varius, Isq; sui operis actor, cum sepius a populo reuocatus vocem obtudisset &c.

c. Ab ordinibus) A primariis hominibus & qui sunt loco Senatus & equestris ordinis. — Ordines.

d. Vendibiliores) Vendibilis græce ἡμαλφὴς, placens primo re aspectu emptoris q̃ allector. Cic. in Cęlium nõ tã vẽdibilis orator q̃ nescirem, qd ei deesset. Alibi vẽdibilẽ orationẽ dixit quasi allectricẽ. — Vendibilis. ἡμαλφὴς. Vendibilisoratio.

e. Abrogati) Antiquati, exoleti, neglecti, insueti. Nullus enim extitit interea qui musarũ instinctu spiritu afflatus videretur, ita vt musę iam numine vacare viderentur. ἐξυπνίσασμὸν Græci appellant, tam prosa q̃ versu scribentibus necessarium: tametsi non æque. — Abrogatus. ἐξύπνισις.

f. Apocatastasim) Apocatastasis est plena rerũ instauratio & iusta in integrũ restitutio. Inde apocatastaticæ mathematicæ & periodicæ. i. anniuersarii solis & lunę reditus in easdẽ significari partes ac per easdẽ numeros, vt inqt Colu. lib. iiii. Quã apocatastasim Budęus existimat nostrę memorię fatalẽ fuisse. — ἀποκατάστασις περιοδικαί. ἀποκατάστασις.

g. Æqualibus &c.) Æquales sunt eiusdẽ ætatis. ὁμήλικες. Cic de auruspicũ respõsis, Etenim quod sacrificium ram vetus est q̃ hoc quod a Regibus æquale huius Vrbis accepimus? id est a cõdita Vrbe institutũ. — Æquales. ὁμήλικες.

h. In sese facinus &c.) Auctorem dogmatis noui vel renouati potius significat, qui ab initio complacere vulgo pleris q̃ cœpisset, nimium ingenio suo atq; animo obsecutus est, recipiendumq; se præbuit fautori populari, quasi vento fauonio, quare altius elatus est q̃ vt portũ tranquillum tenere posset. — Aduocatio.

i. Aduocatione) Aduocatio est cohors, vt ita dicam, patronorum & amicorum, quæ in eundem locum conuenit, vt amico adesset, vt in alteris Annotationibus dictum est. — Corona.

k. Corona est multitudo iudicium circunstans. — Vt fama est.

l. Vt fama est) In Germania scilicet. — Exhedra.

m. Abstrusaq; exhedra) Vulgo capitulũ in cœnobiis dicit. — Capitulum.

n. Sua vi) Nullius fauore & commendatione: sed per ingenii vim innotuisset. — Cunei.

o. Primos actus fabulæ) Id est prima sua scripta. — Orchestra.

p. Cuneorũ) In cuneis, promiscue plebs sedebat, q̃ plausu aliqñ excipiebat eos actores, aut eos actus quos improbasse. — Catastrophe.

q. Catastrophe) extremus actus, hoc est exitus fabulę qui in comœdiis solet esse lętus. — Cauea.

r. Vt cauęæ &c.) Cauea totũ Theatri locũ in cauã formã cõceptũ significat. vt ex Pli. ad Traianũ intelligere licet. Huic theatro (inqt) multi debẽtur ex priuatorũ collationibus vt basilicę circa: vt porticus supra caueã. Et ex Vitruuio lib. v. Sẽsus est ergo, eũ q̃ primis actib⁹ quasi auspicato in mediũ, pdies plauserat & plausum meruerat, ad extremũ reclamãte toto theatri cõsessu aut optima eius parte, exactũ esse.

Universidad de Deusto
Biblioteca

• ſlicet obruta ſit aut certe exacta & exploſa. Quí vtinam ipſe ad frugem tandem bonam commemorandum alioquín ingenium clarumq; reuocare in animum inducat. quod ſane plaudendum erit ſi contigerit,omnibus quí rem literariam recte atque ordine conſtitutam cupiunt. multa enim ille præclare, acute mireq; cum paucis animaduertit in parte doctrinæ neceſſaria. Vale vir amice, ac præclare iam exorſa feliciter detexe.Diuione ad aulam. quinto Idus Iunias.M.quingenteſi.XXI.

Ilicet.

.ſ. Ilicet obruta ſit)Ilicet ſignificat repente:& in hoc loco cõuenit.Teren.Ilicet periſti.Dictio erat qua iudicũ cõſeſſus dimittebatur a Prętore:Ilicet hoc eſt per me licet,vt qui volet abeat pacto ſup.iudicio.

Gulielmus Budæus Thomæ Moro.Sal.

FAcis(vt opinor)More ſuauiſſime non de induſtria & inſtituto, ſed naturali quadam natiuáque aptitudine,atque ex ingenio tuo, vt & ſcribẽdo & diſſerẽdo ſimilem te tui ſemper præbeas,id eſt lepidum & perurbanum,etiam ſi eiuſmodi eſſe interdum nec cõſtitueris nec mediteris.Id adeo cum alias tum nunc veſter reddidiſſet:quibus propemodũ in ipſis hominẽ me mediocris indu ſtriq,accuratum in neglectis,elaboratũ in tumultuariis facis,abſolutúq;in incohatis.cum tute in cõpoſitis incondítus videri nõ nolis,& velut in affectatis & elucubratis ſimilis ſecuro & diſſoluto,hoc enim literæ tuę ſignificare videntur: cum interim ſtilus ipſe tuus in vniuerſum,nõ dico prę ſe ferre anxiã diligentiã (quippe qui ductili & quaſi cerea facilitate ſuccedat) ſed tamẽ redolere ſcripti tandi certũ atq; expeditũ vſum formulãq; videatur.Mea vero illa epiſtola quã Rich.Imigefeldus vir grauis ac [r] multis nominibus commendabilis legatione hinc decedẽs ad te tulit,cuiuſmodi fuerit non cõmemíni:hoc ſcio, eiuſmodi eam fuiſſe vt apud me exemplũ eius nullum manſerit. Tua autẽ iſta ſiue ironia cõgenita quidẽ ipſa & cãdida,ſiue vrbanitas feſtiua,& figuris innocuis cõdita,ita per omnem ſermonẽ tuũ(vt corã ipſe ſenſi) perq; orationẽ fuſa eſt:nihil vt minus eſſe te in iis doceas q̃ quod in fronte epiſtolarũ tuarũ aliorũq; vocaris.Nã cuius docti tandẽ hominis ſermocinatio acriorũ ſalium illecebris aures colloquentiũ diſſerentiũq; ductitat?Cuiuſmodi ſalibus ipſe etſi breuiter quidẽ & ſcite affrictũ eſſe me exiſtimare poſſem,ſi ſuſpicax eſſe vellẽ,nõ mediocri tamẽ lętitia his ipſis literis affectus ſum,vtpote qui nõ neſcius ſim iocandi tibi libidinẽ hactenus inceſſiſſe,vt in extẽporali ſcriptione argumẽti iuſti feriiq; vicem tibi ſuppleuerit, ne non ſcribẽdi officio quoquomodo [a] defungerere.Porro quãdo tu me prouocare ad epiſtolarũ viciſſitudinẽ videre in poſterũ [x] vſurpandã, pacta vtrinq; iuſta familiaritatis venia,vndecunq; ſecurę ſiquid imprudẽtibus incautisq; excideriť alter quaſi in ſinu mutuo fabulãtibus procul arbitratu obſeruatorũ, ne cauſari alter apud alterũ poſſit [y] ſcribẽdi tempus nõ ſuppetere,cũ tabellarii aut viatores pręſto ſunt, age quod bene ac feliciter cedat vel accipio vel fero conditionem,in eamq; legẽ vel libertatis vel licẽtię pactũ iã hinc tecũ ineo.Legis elegãtię obſervatricis & ſtili meditati [z] vacationẽ mihi poſco,donoq; tibi viciſſim:in iis quidẽ epiſtolis quę internuncię rerũ erunt ad amicitiã tuendam pertinentiũ. Ex cuius

[a] legis formula agere cum amicis ſæpiſſime ipſe ſoleo,cõmerciaq; arcana trãſigere ſanctioris amicitiæ.Memoriam ad te ſcribendi pene intermortuam exuſcitauit hominis tibi omnia cupientis ſingularis humanitas,qui tibi has literas redditurus eſt.is eſt Catillonius eximia morum ſuauitate gratioſus, hominũq; benevolentiæ lactator,atq; inter paucos nobilium [b] martialium literatus. quibus rebus [c] accedit anceps vitæ ratio in veſtratẽ ciuilitat ambigẽs & noſtratem. Quem cum ipſum natura noſtrum natalesq; feciſſent,benignitas Principis veſtri nobis amici & fœderati,ſemel(vt video)in iſtum [d] incolatum [e] pignerata eſt.Quo fit vt nullum potiorem nanciſci me poſſe putem, quo vtar interprete atq; [f] interuentore tuendæ amicitiæ:quam tecum aliquando corãm, & cum aliis doctiſſimis viris clariſſimisq; contraxi.ex quorum numero velim vt Polygraphum mandato meo ſalutes,virum egregia comitate doctrinaq; prędítum, ac tibi ſtudio fauentem non mediocri. Vale. Diuione. quæ ſtatiua nunc ſunt aulæ.X.Calendas Iunias.

.s. Multis nominibus)Nomen pro cauſa ponitur.Cicero in prętu.Vrbana,Quoſdam homines hunc quẽ ſciant improbiſſimũ hominẽ,hoc vno nomine abſolui velle:vt ab Senatu iudicia p ignominiã auferantur.i.hac vna de cauſa.Et in Bruto,Amplius eo nomine neminẽ cuius petitio ſit,petiturum. — Nomen.

.a. Defũgerere &c.).i.vt ſcribẽdi vices quoquomõ impleres.de hoc verbo ſatis in Annot.dictũ eſt.

.x. Vſurpandã &c.)Vſurpare interdũ eſt quod diu deſitũ eſt,in vſum reuocare.Cic.de leg. Sunt igitur deſueti, neq; veris comitiis hoc eſt populi ſuffragiis,neq; illis ad ſpeciẽ atq; vſurpationẽ vetuſtatis per lictores auſpiciorũ cauſa adumbratis,conſtituti.i.vt more maiorũ habita eſſe comitia videretur. vt fieri deſierãt.Vſurpare etiam eſt vti.Tranquil.in Tyberio,Sine lictore aut viatore gymnaſio interdum obambulans,murmillonũq; cum Græculis officia vſurpans,prope ex æquo. — Defungi. Vſurpare.

.y. Scribẽdi tẽpus nõ ſuppetere)Neq; enĩ nõ poteſt tẽpo suppetere extẽpore & quolibet modo ſcribẽdi. — Securus.

.z. Vacationem) Id eſt, vt vulgo dicunt diſpenſationẽ.Tranquil.in Claud.Conſtituit vacationẽ legis — Vacatio.

.a. Legis formula.Videbis in Annotationibus. — Soluere legibus.

.b. Lactator)Id eſt allector & conciliator. — Legis formula.

.c. Martialium &c.)Martiales appellat in numeros militares relatos,munia belli obeuntes.Cicero in Philipp. Craſſus Pontif.maxi.Flacco flamini Martiali mulctam dixit,ſi a ſacris diſceſſiſſet. — Lactator.

.d. Incolatum)Quid ſit videbis in Annotationibus ſecundis. — Martiales.

.e. Pignerata)Pignerari eſt in gloſſ.de contemptu rerum fortuitarum. — Interuentor.

.f. Interuentore)Id eſt,vt Greci dicũt,Proxeneta.Interuẽtionis vocabulo Cic.vſus eſt in lib.de Fato. — Proxeneta. Interuentio.

Gulielmus Budæus Franc.Deloino Sal.

CVM mihi ab aula abhorrenti non minus natura q̃ inſtituto:& vultu q̃ animo magnopere erratica hæc vita grauis ſit & moleſta:tum eo præcipue animum meum vrit & excruciat,q; in offenſionem amicorum atq; etiam ſtomachationem impingi ob eam me ſentio,conferctim incuſantium vt degenerem amicum ac mei nunc diſſimilem.Q; ſi qui eorum extiterint quibus ſcribendi occaſio ita tulerit vt quadamtenus ſatiſfacerem,cæteri quia poſthabitos ſeſe interpretantur,eo infeſtiores in me aut offenſiores cooriuntur:prope vt conſultius ſit hominí qui vndique bene eo audire nequit q; quoquo verſus intentus eſſe non poteſt,vniuerſorum querelis caput ex æquo obiectare tundendum, [s] huiusq; negocii immunitati indulgere,q̃ atrocioribus paucis vti & infenſioribus,qui cõtempti ſibi eſſe videantur.Mihi vero,quod quidẽ ad te pertinet,præclare id euc

.s. Huiusq; negocii immunitati indulgere)Id eſt,vacare munere ſcriptitandi epiſtolas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nisse puto,q; anteq̃ expostulatrices literas tuas ãccepi,iam iterũ tibi scribẽdi of-
ficio [b] anteuerteram,etsi tum literę meę ad te nulla mea culpa non peruenerant.
quarũ etiam ipsarũ alterę(vt nuper ab vxore accepi)casu intercidẽrũt in vrbe,
quod iustiorẽ vtiq; [c] expostulationem tuã facit.Quare defensionis meę fidutiam
non in eo posituras sum quod tu ludibũdus(vt soles)prępropere mihi atq; auser
re voluisti.Non excusabo [k] aulicę apparituręnecessitatem:nõ salutandi officias
non principis latus cingendi:nõ aulę deniq; more hominũ in vniuersum me ven
ditandi.Non mihi ista,nõ mihi inquam sed illis in excusationẽ cedant qui iusta
plenaq; professione nomen dederũt in comitatũ regium,certaq; & fixa non tem
poraria & veluti [l] precaria destinatione animi.quibus euenit ipsis munerũ vt ob-
eundorũ necessitate teneãtur,quę ministerium quotidianũ & obnoxiũ habet ad
iunctũ cum assiduis functionibus.Mecũ omnino indulgentius agit [m] aulę geni-
us,cui ita seruio ipsi,vt tamẽ obseruari me oculis philosophię putẽ, cui iam me
[n] approbare statuerã & inceptabam cum huc transuersus casu inopinato raptus
sum,nescio q̃ auspicato.Ita fit vt cũ inficias ire nequeã (si mihi olim obiiciatur)
quin seruitutem seruiã:respondere tamẽ possim,ita memetipsum addici passum
esse,vt tamẽ seruitutis modũ in potestate semper habeã,etiã si sæpe frustra ad li
bertatẽ respectẽ:& ad seruitutis imperia edictaq; ingemiscã.[o] Q̃ aũt scite,q̃ soler
ter,q̃ expedite deniq; operarũ prestatione fungar [p] quas speciosa hęc seruitus &
pretextata exigit:vt vno verbo rẽ cõplectar: [q] q̃ integri status esse mediter post
eas functiones quę plerũq; [r] sugillata relinquũt,quasiq; stigma inurũt [s] ingenuis
incunabulis,nõ epistolę res erit si velim edisserere:sed [t] Peripateticę cuiusdã feli
ucęq; sermocinationis,ne miliaria quidẽ ambulatione sępius replicata satis enar
rabilis.Interim autem hoc habeto,animo meo obsequi me,potius q̃ aulæ supra
modum me probare statuisse, [u] eiusq; litare numini & genio, si tamen hæc vna
coire ambo nequeũt [x].rationi vero meæ & proposito congruẽter(vt sic dicam)
[y] ineptire aliquantisper: potius quàm velut in hoc æstu fluctuans iacturam col
lectæ opinionis faciam, vt conditionem inde vberiorem auctioremq; q̃ existima
tiorem probationemq; referam,pugnante mecum meo genio, & reclamitante
[z] philocalia.absit vt,absit inquã vt hactenus huiꝰ mirificę magę [a] philtra in prę-
cordiis meis hæserint.Nec tamen diffitebor nouis me rebus sollicitatum, af-
ferre ingenio meo ac pudori vim tentasse nonnunquam: alienoq; consilio per-
suasum,ac me degentem amicis, frontem (vt ita loquar) philologicam perfri-
care voluisse. [b] sed hanc perferre conscientiam ecquis possit, qui quidem quo-
quomodo imbutus philosophiæ præceptis, ingenuitatis etiam coloribus tinc-
ctus sit, quæ fucum non admittunt? [c] æstuantem igitur vultum abhorrente
ab instituto meo persona exuendum statim esse ponendumq; censui:quo magis
ingenue spirarẽ vt prius & cãdide.spiritus enim pristinos interim suppresseram
[d] temporarium hoc theatrum ingressus:tanq̃ tolerare in dissentaneo habitu ad
aliquantum temporis imperare mihi possem,& [e] scenę ordinibus q; seruire.Ve
rum o mira vis naturæ: præsertim doctrina legitima quoquo modo politæ,
simul enim sentire vim & agnoscere impetum temerati pudoris cœpi,cuius con
stantiam [f] enixe attentaueram:[g] in religionẽ statim traxi adultum & cõfirmatũ
libertatis amorem,qualiq; iam senescentem animum emeritarumq; cupiditatũ

b. Anteuerteram) Anteuertere est occupare & prœuenire.Cæsar,Qua re nunciata Cæsar omnibus consiliis anteuertendum existimauit,vt Narbonem proficisceretur,id est omnia posthabẽda censuit.
c. Expostulationem tuam facit &c.)Quia ignoras tu me scripsisse.
k. Aulicæ apparituręnecessitatem &c.)Id est,vt nũc loquimur aulicã factitãdi necessitatem.translatio est ab apparitoribꝰ,quos oportet præsto esse magistratibus.Cic.pro Cluẽtio,Quid sibi autẽ illi scribęt Quid lictores?Quid cęteri quos apparere huic q̃stioni video volũt?Id est,Prętori præsto esse.Sic apud Plinũ intelligendũ illud lib.xxvi.circa principium,Quodã Perusino equite Ro.quæstorio scriba, cum in Asia apparuisset contagionem eius importante:id est ὑφ' ἑτέρου τῶν ταμίων ὑπηρετοῦντος Cum in Asia apparituram Quæstori fecisset.Quid autem sit Aulæ apparere,sequentia verba indicant.
l. Animi precaria destinatione) Id est,ex animi sententia retractabili.
m. Aulæ genius).Id est rex ipse cuius nutu aula versatur.
n. Approbare se quid sit,inuenies in gloss.de cont.re.fort.
o. Quas preciosa hæc seruitus & prætextata exigit)Significat primores & magistratus esse veluti aulæ seruitia De prętextatis in secundis Annotationibus dictum.
p. Q̃ integri status esse mediter post functiones seruiles) Significat natalibus restitui,& perinde denuo esse ingenuum,ac si nunq̃ seruiuisset.
q. Sugillata relinquunt) Sugillata autẽ in facie ita dicuntur vt vibices in corpore post verbera.verbum apud Plinium frequens.Metaphorice pro pudore læso accipi solet.Plin. lib.vii. de Augusto,Iux ta hæc Variana clades,& maiestatis eius fœda sugillatio. Sugillata græce dicuntur ὑποώματα: & etiam metaphorice vt latine accipitur hoc vocabulum.Cic.ad Atticũ epist.vltima lib.i. Auli filius ita se gerit,vt eius cõsulatus,nõ cõsulatus sit:sed Magni nostri ὑποώματα.i. sugillatio Pompeii qui eum consulẽ fecit.
r. Ingenuis incunabulis).Incunabula pro natalibus & origine generis accipit. Sic Tranquil. Quare princeps quoq; locum incunabulorum frequentauit Cicero de Oratore.Sed quod educata huius nutrimentis eloquentia ipsa,se postea roborat & colorat:nõ alienũ fuit de oratoris quasi incunabulis dicere.
t. Peripateticæ sermocinationis) Peripatetica sermocinatio dicitur quasi ambulatoria. Peripatos eum ambulationem significat
u. Eiusq; litare numini & genio) Litare est καλλιερῆσαι.Id est,sacrificãdo exta læta prosperaq; habere. Cic.Cũ pluribꝰ deis immolat,qui tandẽ euenit vt litetur aliis,aliis nõ litetur? Litare aulę genio est gratificari principis emereri,eorũq; qui fata aulica regũt. Aulicã autẽ factitare,ipse ineptire appellat:vti Cicero ambire & prehensare in dialogis de Orat. Litare autem aulę,est aulę se probare:de quo verbo in gloss. supradictis satis dictum est. Sensus autẽ sic procedit.Interim sic habeto:Id est,ita arbitrator,me statuisse animo meo obsequi,potiusq; me probare immodeste aulæ genio: si sentiam hæc esse pugnantia.
x. Rationi vero meę & proposito congruenter).Id est,vt homini studioso conuenit.
y. Ineptire aliquantisper) Id est,Aulæ seruire.
z. Philocalia) Philocalia virtus est eorum qui honestatis antiquissimam curam habent.
a. Philtra &c).amatoria pocula
b. Sed hãc proferre conscientiam &c)Sensus est.Ego aliquãdiu conatus sum,amicis auctoribus & suasoribus,vt ad impudentiam aulicam ambitiosamq; me componerem,sed tandem ad ingenium meũ remissius rediꝰ.diutius enim ferre mentem sibi ineptiarum conscium & indecori non potui,vt qui aliquã tenus imbutus essem rudimentis philosophię,& ingenuo colore tinctus qui fucũ non admittit,hoc est fallaces vultus & simulandi dissimulandiq; peritos.
c. Æstuantem &c). Æstuare,non modo calore suffocari significat:sed etiam angi & cũ ęgritudine animi sollicitum esse.Cic.in Verrem.Quod vbi auditum est,æstuare illi qui dederant pecuniã:putare nihil agi posse absente Epicrate.Idem alibi.Ita æstuabat dubitatione.Hic vtroq; modo accipi potest.Cum enim persona non est apta ori,fit vt facies æstu laboret. quare statim is qui personatus est,cupit exuere,quę incommoda & inhabilis ipsi est. Æstuat etiam vultus eius,qui pudore vehementi corruptus est:liberatus vero persona strangulante & angenti iam libere spirat.Spirare hic,pro spiritus & animos erigere ad libertatem significat,qui in aulica simulatione obnoxiaq; demissi erant.
d. Temporarium theatrum) Theatrum Pompeii perpetuum erat,sed Scauri temporarium, cuius mentio in libris de Asse facta est.
e. Scenę & ordinibus seruire est ad ostentationẽ industrię suę incũbere.perstat autẽ in metaphora cœpta.Cic.ad Brut. At mihi tũ Brute officio solũ erat & naturæ,tibi nũc populo & scenę(vt dicit) seruiendum est.Id est,cũ in te omniũ oculi cõiecti sint:summopere probare te oportet,nõ tuo ingenio obsequi.
f. Enixe attentauerã).Id est, Attẽtauerã enixe laborem.tare conatus eram. Est attentare quod Græci ἐπιχειρεῖν dicunt,vt attentare pudicitiam matronæ vel puellę.Cic.in oratore perfecto Cum is est auditori qui non vereatur ne sua fides attentetur,gratiam quoq; habet oratori voluptati aurium seruienti.
g. In religionem traxi).Id est,vt nunc ioquimur,scrupulo conscientiæ affectus sum.Liuius,Ioui sollemnia ludos equis equiperatum Dictatorem in religionem trahebant. Dicitur etiam religiosum visum est, ἱερόθυμον ποιεῖσθαι.Et quia inter preces multa mentio deorum erat, religiosum parti maxime fuit. Cicero.Oblatam religionem vocat ad Plancum.Recitatis literis oblata religio Prætori pullariorum quorundam nuntiis,non satis diligenter operam auspiciis dedisse.

Intermissio.
Anteuertere
Apparitura.
aulica.
Apparitores.
Apparere.
ἀφῖξις ἀδῆς.
Aulæ apparere.
Aulę genius.
Approbare.
Integri status esse.
Natalibus restitui.
Sugillata.
Sugillatio.
ὑπώματα.
Incunabula.
Peripatos.
Litare.
καλλιερῆσαι.
Aulicam factitare.
Ineptire.
Ambire.
Prehensare.
Philocalia.
Philtra.
Æstuare.
Spirare.
Temporarium theatrum.
Seruire scenę
Attentare.
πεῖραν.
In religionẽ trahere.
Religiosum visum est.
ἐνθύμιον ποιεῖσθαι
Religio oblata.
Addicere.
Nexum inire

Universidad de Deusto
Biblioteca

[g] addicere licenti quanuis magno seruituti, ac vinctum & ducendum (vt loquebantur antiqui:) tradere ambitui. Quid igitur causę est (inquies) si tibi versari inter homines obnoxios aulicaq; mācipia salua libertate licet: actionū etiam illiberaliū immunem esse inter homines operas nauanteis cupiditati: quin vel amicorū neglector, vel ocii inertis captator, vel obliuiosus, vel illiteratus: deniq; tui studiosorūq; dissimilis in isto comitatu illiteratorumq; cōmercio factus sis, qui ad epistolas pro more missitandas tanta captus esse secordia incuriaq; videare? Per me quidē licet vt horum quippiā existimes: sed amabo te amice magne, quid uis potius q̄ contemptorem me factū esse. ego ne vt obliuiscī tui cōtemptim potuerim, cuius amicitiā annos plus vigintí inoffensa officiorū vicissitudine coluí? Nosti me (vt opinor) q̄ in hoc fuerim mei semper similis: fere vt rescribere notis iuxta ignotisq; solitus sim: non itē vltro scribere. rursus vt nihil minus in potesta te habeam quàm modum epistolarum, cum semel concalefactus pigritiam eorporemq; mentis excussi, [h] & ago tum quod agitur vt si quisquam alius. Verum cum sim ego huiuscemodi & cunctator & inertia prędītus: tu vero & ad prouocandum promptus. & ad inuentionem felix, & ad elegātiam expeditus atq; exertus, pręsertim in hoc genere, sub manu ferme vt habeas quę ad pertrectandos molli (vt dicitur) articulo animos eorū ad quos scribis delectansdoq; promenda sunt: non tamen officio me cessisse tecū vsurpando audebis contendere, si epistolarū mearū fasciculos recognoueris qui penes te asseruantur, vt mihi aliquādo ostēdisti cum apud te essemus. quibus ex ipsis cum aliis quas ad amicos eiusdem tecum notę & familiaritatis scripsi, iustū ipse volumen efficere potuissem: si publicanda duxissem huiuscemodi epistolarū argumenta, quę in secessu lectionē deposcūt. [k] Porro quod mihi in fine epistolę tuę minitaris nisi ad officiū redíro, stilū tuū ad cotem vel meam vel Erasmi exacturū: credo vt veluti asellū pungendo ad mutuas vices excites, quem palpando aut exhortando nō pores: tantum abest vt verear, nihil vt magis optem in hac specie. Etenim si [l] meo me pugione lacessere cœperis, non modo vt cognitum, sed etiam vt hebetis similem eum floccifaciam. sin Erasmicę cotī stilum [m] affricueris & attriueris: latus apertum propemodū prębebo. [n] si tamē petitiones eius emulabere [o] placidas scilicet & a palęstra decoras raroq; exitiales, quibus ipse etiā cōfauciatus oblector aut fugillatus, certe quidem nō indignor. Nam alioqui ne me tu esse putes imbellē & exanguem: denūcio tibi periculum haud mediocre [p] si vulnificum stilum exeruero ab ęquanimitatis theca, vbi cōditus a me iandiu asseruatur: ex eo iam tempore quo accingi ad ludicrā pugnam instituí, cum res ad verum per nos agi plerisq; videretur prima statim specie. Quę istic rumor circuntulit [q] de re ęraria constituenda vel innouanda, vaniloquentię magis q̄ constantis famę fuerit: tametsi res arcanis hic sermonibus agitata est, & consiliis aliis atq; aliis attentata. Verum cum ratio pertrectandæ rei & commodius constituendæ parum expediretur: ac ne iniri quidē probabili satis specie videretur, cōsentaneum quoque exitum id inceptum habuit. famam auxit inuidia multis iam annis quorūdam insolentia conflata. & moribus fortasse iniquis comparatum est, vt temerarios rumores leuibus & obscuris initiis ortos, [r] ordinis nō obscura sequatur fugillatio. glíscens illa quidē primum: deinde pertinax ad aliquantū temporis, rerum vtiq; nouarum nuncios populo fere excipiente aure in deterius prona, & cum miras existere videmus [s] hoc tempore [t] rerum in omni parte vitę, tum etiā in hac id hęsit fatum, vt genus hominū olim potens & [u] gratiosum, intuisum esse cœperit & exoletæ auctoritatis, [x] difficultate (vt coniicere est) temporis & paucorum crimine. tametsi quæ tandem pars reipublicę tenorem iam suum seruat? [y] aut qui ordo hominū, quę conditio, quod deniq; genus rerum non suā vicissitudinem sortitum est & expertum? sic est rerum humanarū volubilitas, sic inuida fatorum series nihil diu beatum esse finit & stabile. sed spes hominū impostriculę, trabali ea clauo fixa esse persuadent, quibus iam ipsis fatū immí-

[g] Addicere &c.) Translatio ab iis, qui in nexum a Prætore creditoribus addicebantur, nexumq; inēuntes appellabantur. De quibus ipse in Annotationibus disseruit.

[h] Et ago &c.) Id est, Etenim ego quod agitur, id est totus in eo sum quod mihi agendum proponit. Cic. in Tusc. Vt facile intelligi possit animū & videre & audire, nō eas partes animi, quę quasi fenestrę sunt animę, quibus tū mens nihil sentire queat, nisi id agat & adsit, id est, nisi magnopere intenta sit. Inde illa locutio. Hoc age. cuius meminit Plutar. in Coriol. Et alias res agis, quod significat non animaduertis. — Agere. Hoc age. Alias res agis

[i] Exertus &c.) Id est accinctus & prōptissimus, quia qui exerto sunt brachio, expeditiores sunt, & ad agēdum promptiores. — Exertus.

[k] In secessu) Id est procul arbitris. Est enim secedere μετὰ τοῦ ἀδοῦ, id est, procul ab hominū frequētia recedere. — Secessus. Secedere. μετὰ τοῦ ἀδοῦ.

[l] Porro q; mihi in fine epistolæ tuæ minitaris, nisi ad officium rediero, stilum tuū ad cotem vel meam vel Erasmi exacturum) Exacturum, id est ἀπαιτήσοντα, verbum est Plin. in Epistolis, Suades vt historiā scribam, & ego volo: nō quia commode futurum esse confido, sed quia mihi pulchrum in primis videtur. Futuri modi infiniti constructio.
Cicero in Verrem, Quæ in iudicio dicturum esse dicebat. alibi sine verbo substātiuo: in Acad. Quid me (inquam) censes qui philosophiam professus sum populo exhibiturum? Idem alibi, Ea quæ tu pollicitus es dicturum. Ad cotem autem significat ad acrimoniam & dicacitatem. — Ad cotem.

[m] Meo me pugione) Mea dicacitatis facilitate nec actutæ nec ingeniosæ.

[n] Sin Erasmicæ cotī &c.) Id est facetiarum salium q; acrimoniæ imitandæ incubueris & studueris. — Latus apertū.

[o] Latus apertum) Hoc eorum est qui percussorem prouocant, vt gladiatores interdum faciebant a dominis ferrum recipere iussi. vt Cicero in. ii. Tuscul. auctor est, Quid sint autem petitiones gladiatorū ex Cicerone intelliges, his verbis in Oratore perfecto scribente, Vt enim athletas nec multo secus gladiatores videmus, nihil nec vitādo facere caute, nec petendo vehementer, in quo non motus hic habeat palęstram quādam, vt quicquid in iis rebus fiat ad pugnam vtiliter, idem ad aspectum etiam sit venustū: Sic oratio ne plagam grauem facit, nisi petitio fuit apta: nec satis declinat impetum, nisi etiā in cędendo quid deceat intelligit. Petitiones sunt hostem vel aduersarium ad plagam inferendam captantium, quibus vitationes & declinationes opponūtur. Et petere verbum est τοῦ ἐπιχειρεῖν, hoc est ad ictum designare. Idem Cicero, Vigesimus annus est, cum omnes scelerati vnum me petunt. — Petitiones. Vitationes. Declinationes. τοῦ ἐπιχειρεῖν.

[p] De palęstra in Annotationib⁹ abūde dictū est. Hęc aūt dixit Budęus ꝓpter epistolas Erasmi suasq; inuicē scriptas, quę speciē prębēt legētibus cuiusdā simultatis occultę & iocommatis mordacibus gaudētis, qd tū lectores fallit. omnia enim citra animorū offensionē scripta sunt, vt verba sequētia plane indicant.

[q] Si vulnificū stilum exeruero ex æquanimitatis theca) His verbis significat. Vt in theca & vagina cōditus pugio vulnus inferre nequit: sic nec stilus noxius est, quādiu æquo animo vtrinq; dicta scriptaq; accipitur & emittūtur, id qd inter se & Erasmū accidisse significat, cū tū aliter spectatores ludicri certaminis existimarēt, vtqueadeo res ludicra serię similis fuit. Vulnificū stilū, nō iam amice facetū, & ludicris aptum. — Vulnificus stilus.

[r] De re ærariā constituenda) De emendanda ratione administrandi ærarii Francici.

[s] Ordinis non obscura sequatur fugillatio) Quæstores & Tribunos ærarios significat.

[t] Inclinationes rerum &c.) Id est, multa immutari in omni parte administrandæ reipublicæ. multa cōi innouari sunt cœpta. De hac dictione in gloss. rerum fort. dictum est. — Inclinationes

[u] Gratiosum) quod gratia valebat apud omnes propter potestatem copię argentariæ pene pro arbitratu dispensandæ.

[x] Difficultate &c.) Difficultas inopiam denotat. Tranquil. in Tyberio, Quorum alterum magna difficultate nummaria populo auxilium flagitante coactus est facere. Cicer. in Verrem, Quod tuum recentibus suis officiis, integra re, nullis populi Romani difficultatibus, fœdere, assequi nō potuerunt. Ibidem, Id summa in difficultate nauium a C. Verre precio assecuti sunt. — Difficultas.

[y] Aut qui ordo hominum &c.) Qui pro quis. Cicer. pro Plancio, Neque enim qui illi nummi fuerint nec quæ tribus, nec qui diuisor, ostenderas. Et pro Cecinna, Si qui familiam meam de fundo meo deiecerit: Si qui mihi prędo fuerit cum armatis. Sæpius tamen pro qualis ponitur, vt de Diuinat. Xenophon Socraticus qui vir & quantus? Et in Philip. Qui tu vir & quantus fuisses? — Qui pro quis & qualis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

net & impendet. De rebus meis si habuissem quod scriberē, ista nō attigissem. nec tamen non habeo quod sperem, etiam si nihil compertū est. Nosti (vt opinor) aut audisti publicarū iam curarum summā in bellum esse propensam, quod in secularem [y] propemodū cladem animorūq; peruicaciam [z] cōmissum esse creditur. prepotētiū enim imperiorū æmulatio mutua, iam annos aliquot fomitem cōtentionis aluit, longe lateq; exarsurę qua fines modiq; protēdūtur immensarum virium. Deus diuique tutelares omnia nobis secundent. Vale. X. Calend. Maias. M.CCCCCXXI. in Aula.

Secularis clades.

.y. Secularem cladem) Cladem belli centum annos omnia populaturam.
.z. Commissum) Committere bellum quid sit, videbis in gloss. de contemptu rerum fortuitarum.
.·. Diuique tutelares) Dionysius & comites eius.

Gulielmus Budæus Francisco Deloino S.

NIsi me extorrem esse patria penatibusq; existimassem Deloine doctissime, nunquàm (vt opinor) sustinerem in eam vel moram vel incuriam incidere: quam propter si mihi amicitiam aut certe scriptitandi inuicem consuetudinem renunciares, iure id te facere haudquaquàm abnuerem. sed scilicet deploratius nihil est, nihil prope dixerim profligatius homine, cui spes domum reditus abscissa esse videtur, larisque salutandi familiaris [a] anno saltem vertente. Huic enim protinus amicorum memoria, æqui boni reuerentia, denique omnis officii ac decori ratio excidit, & pro iis incuria subit cum inertia tristi. id quod mihi [b] vsu venisse aliquando in hoc vitę genere, ex vsu amicitiæ tuendę nostrę ac retinendę erit, si tibi persuasero, qui alterum iam mensem pene exactū literis meis [c] expectationē tuā fraudo. Q; si etiā etiāq; consideraris cuiusmodi sit huius instituti conditio, in quod incidisse me magis q̄ obtulisse me nosti, veniā mihi habendā vtiq; existimabis. quodnā enim certū & constitutū munus tuendę suauiter & fruendę amicitiæ expectes ab iis qui nulla in parte vitæ [d] constitutas vices habent? nō in summo, non in lucubratione, nō in victu, nō in cultu diuino. adeo q recte atq; ordine hic constituere vitā conetur, [e] cum perditas iam vitę rationes aut cōfusas habeat, similis videri possit ei qui in Eurípo nauem agere posse confidat sedate ac cōposite. Etenim [f] vt negociis ociisq; , curis incuriaq; vita nobis permixta est & implicita. sic rursus [g] soluta philologię olim nostrę legibus, omniūq; ciuiliū munerū, & bonis moribus cōgruētiū [h] vacationē habēs, legitimā propemodū & cōcessam hominū grauiū opinione. atqui cū in hoc cōuētu hominū quibus vita institutis informata iuscemodi cordi est, [i] pronas iā vitę partes actitem, nec in infima classe cēsear: nulli (vt opinor) minus me q̄ mihi ipse probo, vt q animi mei partes nec pure iam vrbanas esse sentiā, nec q̄ satis est ad vitā hic tolerādā, tā esse factas [k] versicolores. Quo fit vt cū bellus homo interdū & aulicaster esse meditor, tā inepte vt cōiicio & cōspicua sit in habitu oris mei discrepātia, q̄ esse solet in histrione cū actio absona est personę & incōgrua. Pleraq; em̄ mihi huiuscemodi & speciei esse arbitror [l] in munerū obnoxiorū functionibus, quas ratione nulla certa & meditata atq; e dictatis magistrorū petita: sed ex tēpore & occasione obeo, [m] obuia qdē ipsa nō quęsita anxie & affectata, ex hominūq; potius quali-

tate q̄ personarū aut fascium, in quos forte incurro. vsqueadeo philologię meę cōsuetudine iugi & assidua obduruit animus, & tanq̄ cōtumax factus est aduersus imperia conuersationis huius aulicæ ab illa abhorrentis [n] in qua sensus communis rudimenta posui, quasique [o] tyrocinium ætatis iam cōsultę peregi. Proinde si stomachari cœpisti, aut in me iam obloqui quasi candorē in me prístinum non agnoscas, cogitato puro iam te amico & simplici vti non posse, [p] qui eam artem factitet (tametsi nullo prope successu) [q] quæ miscellum genus hominū efficit & versipelle. Apagesis inquis hanc disciplinam mores hominū adulterantem, quæ candorem & synceritatem amicitiæ extorrem iam e schola sua fecit. profecto (vt video) [r] nihil fugacius simplicitate ista morum cum limen illud impostura supergressa est. Quid agerem igitur potius, aut quid instituerem, quando sic agere in eo conuentu nunq̄ non operæ fuit precium & palmarium? Quemadmodum porro qui præcipitio haud exitiali lapsi sunt inopinato in locum circūstructum aut obuallatum, aliquantisper sensibus capti, deinde ad sese redeuntes, mirantesq; casum suum, circūspectant omnia si qua erepere cōmode valeāt, & se in gradum restituere: haud alia ferme ratione [s] e statariis ipse actibus vitæ & compositis, imprudens deuolutus sum in hanc (vt ego quidē spero) philosophiæ digressionem, vt quispiam fortasse dixerit,

.a. Anno saltem vertente) Saltem quotannis semel familiam reuisere.
.b. Vsu venisse) Vsu venire est euenire. Cæsar, Hæc vsu ventura Cæsar opinione præceperat. Ex vsu esse, est βεβούλης ἕνεκα. nam βούλεσις vius est. Plinius lib. ii. Verum in his deos curam rerum humanarū agere credi, ex vsu vitæ est. id est vtile est. Refert igitur amicitię nostrę (inquit ipse) a me tibi persuadere, id mihi contigisse quod dixi, quia te iam æquiore vtar & placabiliore.
.c. Expectationem) Spem & gestientem cupiditatem.
.d. Constitutas) Certas & stabilitas.
.e. Cum perditas iam vitæ rationes &c.) Qui agunt vitam prorsus incompositam atque in diem viuūt vt temeritas casuum eos agit.
.f. Vt negociis ociisq; &c.) Sic est vita aulicorum constituta.
.g. Soluta philologiæ olim nostræ legibus) Est in Annotationibus.
.h. Vacationem) Nihil agunt legitimum ciuileq; aulici: sed omnia extra ordinęm & temere vt casus tulit, & aulæ deliitoria vicill tudo
.i. Pronas &c.) Vergentes ad senectutem. Vergere enim est inclinari a vigore & robore corporis. Lucan⁹ in pri. Alter vergentibus annis In senium.
.k. Versicolores) Hoc dicit ꝓpterea q; artis est aulicę, subinde vult⁹ ad simulationē dissimulātiāq; mutare.
.l. In munerum obnoxiorum &c.) Munera obnoxia sunt, quæ libertatem ingenuitatemq; imminuunt. Ductum vocabulum a seruis ab noxam datis, vel qui noxā admiserūt: de qua dictione in gloss. de cōtēptu rerum fortuí. videbis. Plin. in prefati. Obnoxii profecto animi, & infelicis ingenii est, deprehendi in furto cuiusquā, q̄ mutuū reddere. i. illiberalis & degeneris, ἀνδραποδώδους δηλονότι, vel ad verbū ὑποκριτικούς.
.m. Obuia quidem ipsa non quæsita anxie &c.) Significat se in aulica cōuersatione obseruare quotidiā homines, nō tñ vt salutatores quotidiani faciūt atq; ordinarii, qbus id iusti loco muneris est colere primores aulę, sed ex occasione se id munus vsurpare, id est, cū occasio ita tulit non quęsita sed oblata, neq; se tam pertinaciter & fascibus seruire q̄ hominibus, hoc est, non tā eos q honores primarios gerūt, obseruare & comitari q̄ eos qui digni sunt qui colantur & obseruentur ab hominibus literatis.
.n. In qua sensus communis &c.) Id est, in qua adolescere cœpt.
.o. Tyrocinium ætatis &c.) Id est supra annos pueritiæ.
.p. Qui eam artem factitat) Quam ediscere non potest.
.q. Quæ miscellum genus hominū &c.) Ex moribus vrbanis aulicisq; concinnatum.
.r. Nihil fugacius &c.) Quod citius corrumpatur. vt Plí. lib. xv. Persica mala fugacia appellat. Sic Cicer. ad Plancum, Atque hæc omnia quæ habent speciem gloriæ, collecta manibus splendoris insignibus, contemne, breuia, fugacia, & caduca existima. Sic vinū fugiens in Officiis, hoc est οἶνος φεύγων ἀμβλυωπός.
.s. E statariis ipse actibus &c.) Translatio est ab histrionibus. Cic. in Bruto, Volo enim vt in scena, sic in foro non eos modo laudari, qui celeri motu & difficili vtantur, sed etiam eos quos statarios appellant, quorū sit illa simplex in agendo veritas. Inde statariæ comœdiæ & motoriæ apud Donatum.

Vsu venire. Ex vsu esse. βεβούλης. ἕνεκα. βούλεσις. Expectatio. Conditutus.

Vergere.

Obnoxia munera. Obnoxi⁹ animi. ἀνδραποδώδους. δηλονότι. ὑποκριτικούς.

Tyrocinium ætatis. Miscellum. Fugax. Fugiēs vinū. φεύγων οἶνος ἀμβλυωπός. Statarii. Statariæ comœdiæ & motoriæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[t] ambitionis expeditionem multũ tumultus habentẽ: in qua nũc deprehensus idẽtidem æstuo. quippe hic mihi casus instar quoddã turbidi lapsus, aut certe descẽsus pene præcipitis e gradu securioris fuit cõditionis, in campũ stationis huius iniquę & obstrictę, quibus in statiuis primis quidẽ stipendiis tyrocinii quoquo modo peregi. ad quod ipsum tolerãtia ægre quidẽ & in quiete adultũ & deinde virũ factũ, sed tamen vtcũq; me perduxit. [u] alteris cũ proniora iam omnia mihi visum iri promitterem, vsuq; molliora, & spes me illa destituisset, ære pene [x] dirutus sum, cũ domesticę vitę desideriũ vltra ferre nequirẽ. Cui etiã incõmodo accessit disciplinę [y] non cuilibet perceptę & comprehẽsę ignorãtia, cuius haud dũ [z] satis præcepta prima theoremataq; tenebã: citra quorũ peritiã, inopinatissimę cuiusq; incõmoditatis ac difficultatis [a] impressionem perferre vix quisq̃ potest. Id vero quoniã exordiũ longius repetendũ, narrationẽq; longiusculam poscit nõ forensem sed cubicularem. [b] in posterũ quidẽ eã, sed perẽdino longiorem reiiciã, quãdo id cũq; futurus dies est cũ ambulationes suaues istic tecũ peragere licebit more nostro. Quẽ tamẽ ipsum diẽ cogitatione interim gestienti nonnũq̃ [c] præcipio præ impotenti desiderio rerũ domesticarũ & vrbanarũ. Nunc id tm̃ laboro, mihi vt acrius succensendi consiliũ in diem illũ ipsum proroges, præsertim quũ suspicari atq; etiam audire potueris, me bonã partem eius temporis quo obliuisci tui videri tibi possum, curam rerũ mearũ anxiã qdẽ illã & mẽtis auocatricẽ [d] in cõtubernio habuisse cũ ęgra valetudine. Nuper vero publicarum difficultatum contẽplatione priuatas curas premere cœperam & consopire, quæ quoniam ipsę diuina benignitate leuiores fieri in dies cœperunt, [e] diu contractum animũ diffundere sensim & explicare incipiendo lectitandoq; constituí, quantum quidem mihi ocii & cõmoditatis in cãstrensi comitatu dabitur. sed illud dicere quoq; non ausim quanto tempore [f] e cœno illo existere turbulentiæ possim, in quo diutius fortasse q̃ par erat pro re nata conflictatus sum, homo vtiq; non insolens rerum incommodarum. Qui abiectas a me fuisse vitæ huius consectãdæ rationes ob mediocrem ad scopulum vnum aut alterum offensionem, & prope conculcatas, inficias ire nequeã, quas aliquandiu etiam recolligere neglexerim, cũ manus adiutrices vltro aliquot mihi homines porrigerent gratia atque auctoritate pollentes, qui rebus ipsi meis consultum cupientes, verebantur ne familiæ pignorũq; meorum detrimento bene atque indulgenter [g] de animo meo mereri iterum obstinarem. Ex quo etiam facto pudori meo nota perpetuo hęsisset vel morositatis vel inconstantiæ, cum nullam satis dignam causam vel comminisci possem aliam [h] ab iis quidem a quibus capita rerum manant, quamobrem missionem flagitarem intempestiuam, cum hoc etiam q̃ validum vnũ & alterum retinaculũ habebam, remoramq; [i] animi alioqui gestientis & impotentis. Itaque hactenus illam [k] eluctando stomachi contumaciam profeci animi imperio & rationis, vt iam callum ducere cœperim in præcordiis, aduersus huiusce modi [l] hebetiores noxas [m] non nisi tyrones animos acerbe exulcerantes. Tu velim vt quiduis potius in me criminis coniicias, aut tecũ ipse suspectando cõminiscare, q̃ desertæ aut incuriæ transmissę per longũ silentiũ amicitiæ. Vale. ad Remos oppidũ celebre, duodecimo Calend. Octobrium.

[t] Ambitionis expeditionem) Expeditio est veluti militaris peregrinatio, hoc est ἐπίλασις, ἐκστρατία. vt si quis dicat, Regem expeditionẽ in Italiam apparare. Hic ergo metaphorice sumitur, pro peregre profectione ab ambitione suscepta. — Expeditio, ἐπίλασις. ἐκστρατία.

[u] Alteris &c.) Secundis stipendiis. — Alter.

[x] Dirutus sũ) Diruti ære, sunt e numeris militarib⁹ erasi & exẽpti, vt dicũ est ab eo in Annotatiõib⁹. — Diruti ære.

[y] Non cuilibet perceptæ) Id est, difficilis comprehensu.

[z] Satis præcepta prima theoremataq; &c.) Theoremata sunt speculamẽta disciplinarũ & veluti cõmẽtationes. Cicero de Fato, Præcepta, inqt, appello, quę θεωρήματα dicunt. Plutar. in vita Homeri, Theoretica inqt, disputatio quę ea quę appellantur theoremata cõtinet, quę sunt veritatis inuestigatio. ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπὶ τὰ φιλοσοφώτερα. Thaoremata sunt apud Euclidẽ, quę Prępositiones vulgo dicunt. Cicer. loco supradicto, Sunt (inqt) astrologorũ theoremata: vt verbi causa, si quis oriẽte canicula natus sit, in mari nõ morietur. — Theoremata. Præcepta. Theoretica disputatio. Prępositiões.

[a] Impressionẽ perferre &c.) Violentũ impetũ, πρόσβολὴν. vt impressio est aciei in aduersariorũ aciem. — Impressio. πρόσβολή.

[b] In posterũ quidẽ &c.) Causa interdũ in posterũ diẽ, hoc est in crastinũ reiicitur: aliquãdo cõperẽdinatur, hoc est in tertiũ diem reiicitur. De quo verbo in Annotationibus satis ipse disserui. In posterum etiam significat εἰς τὸ ὕστερον εἰς τὸ ἐπιόν, hoc est in futurũ. sicq; hic accipitur. Budæus enim tum erat in aula lõge ab vrbe. Alludit autem ad posterum diem, id est crastinũ cum inquit, Sed perẽdino longiorem. — In posterũ. Cõperẽdinare. εἰς τὸ ὕστερον. εἰς τὸ ἐπιόν.

[c] Præcipio) Anticipo & præsumo in mente mea. — Præcipio.

[d] In contubernio) In eodem hospitio, eodemq; cubiculo.

[e] Diu cõtractũ animũ diffundere) Diffundere est hilarare, frontẽ exporrigere, & lętitia perfundere, διαχύσαι. Cic. in Lælio, Vt & bonis amici quasi diffundatur, & incõmodis contrahatur. id est, συστέλλεται. — Diffundere. διαχύσαι. Contrahere. συστέλλειν.

[f] E cœno illo existere) Existere, emergere e turbulentis negociis in quibus quasi in luto hæreo. — Existere.

[g] De animo meo mereri &c.) Aulico comitatui salutem dicere, domumq; me recipere.

[h] Ab iis quidem &c.) Quantum, inquit, ad regem regisq; matrem pertinet, nihil habebam quod quererer indigne me aut illiberaliter acceptũ: cũ etiã aliquot causas alioquin haberẽ in aula diutius manendi.

[i] Animi impotentis) Immodice domũ reuerti cupientis. nec sibi iam moderari valentis. — Impotens.

[k] Eluctando stomachi contumaciam) Id est, peruincendo, superando. Hic autem Stomachus, pro indignatione, animiq; iniquitate ponitur: cuius vocabuli enarrationẽ in gloss. de contem. rerũ fort. inuenies. — Eluctari. Stomachus.

[l] Hebetiores) Id est, minus vulnificas.

[m] Non nisi tyrones animos) Tyrones animos appellat, rerum aduersarum insolentes, qui nõdum pugnare cum fortunæ iniquitate assueuerunt. — Tyrones.

Gulielmus Budæus Iacobo Tusano S.

FAcile mihi quod scribis persuadeo, excitatã in animo tuo omniũq; studiorum miram animi alacritatẽ esse ex pollicitatione regia in gymnasium instituẽdũ nuper facta, quæ literis meis innotuit, qua de re etsi nihil postea nec actum nec dictũ est, non dubito tamẽ rẽ tandẽ euasurã quo speramus, nisi quid secus publice aut mihi priuatim acciderit, iisq; qui eãdẽ in causam mecũ incũbere cœperunt. Ita enim est liberalitas pronunciata palam multis, vt cũ Principe agere non veriturus sim [n] cũ primũ dies actionis cesserit. q̃q̃ cessisse diem puto, etiam si nõdũ venit hora cõmoda. neq; vero omniũ sunt aut dierum aut hebdomadarũ huiusce modi sermones, in quos nisi forte fortuna oblatos nostra incurrerit opportunitas & obseruatio, tãta res [o] semel obtineri nõ poterit, & vt dicã [p] huiusce modi rogatio perferri. Sunt alia nunc quæ intentionem nostram distinẽt negocia, & ratio rei exordiendæ atq; ita instruendæ vt omnes in ea partes necessariæ constent, mature versanda est animo & consiliis agitanda (super eo enim commentari nos Princeps iussit) ne cum in rem præsentem

[n] Cum primum dies actionis cesserit) Dies cedere actionis dicitur, cum id quod in pactum deductum est, cœpit deberi: etiam si nondum agi possit, vt quod debetur præstetur. vide in gloss. sæpe dictis. — Diẽ actionis. cedere.

[o] Semel) Id est καθάπαξ omnino & prorsus, ita vt iterũ obtineri non necesse sit. Cicero pro Deiotaro, Cum facile orari Cæsar, tum semel exorari soles, & semel ignotum eis esse oportuit. — Semel. καθάπαξ.

[p] Huiusmodi rogatio) Rogatio est legis latio ad populum, quæ perferri dicitur cum post trinũdinũ lex promulgatur. Alludit autẽ ad preces Principi ob eam rem faciendas vt præstet quod pollicitus est. — Rogatione perferri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[q]ventū erit, imparatos aut nō satis meditatos ad causam tantā agendā venisse sero pudeat ipsos ac pœniteat. simul egregiā Principis volūtatē sensim augere & intēdere (vt arbitror) operę erit preciū, admirationēq; literarū bonarū ale- re & tueri, cuius incunabula quis in regiam attulerit olim vt spero non erit in obscuro. ῥ ἐπιφλὰν δὲ τὸ πρᾶγμα δ' ἡμῖν ἀνηκριβωμένον. μέχρι τοῦ πέρατος φθάσῃ διαπεπραγμένον, ὦ ἡ καλλίσων λόγων ἡ χαριέντων σοφιστὴ ἡ ἐπαγγελία πρᾶγμα δόξῃ τὸ ἀπέραντον ἐκείνων ἢ ἔργον καλὸν ἡ φιλόκαλον φιλοσοφίαν, τότε μὴ τότε καταβήλοι γνώσονται δὲ τὸ καλὸν ἡ ἀξιομνημόνευτον ἡ φιλόκαλον φιλοσοφίαν, τότε μὴ τότε καταβήλοι γνώσονται δὲ τὸ καλὸν ἡ ἀξιομνημόνευτον ἐπιτήδευμα ὡς βασιλεῖ εἰσηγημένοι. πρὶν δὲ τὸ πρᾶγμα ἐκβεβῆκε, ἡ καταφρονεῖσθαι δ' προσμενεῖν ὑπ' τῶν ἐπαγγελιῶν, κρεῖττον δίμαι τοῦτο ἀνακρύπτειν. ἐπεὶ τὰ πολλὰ τῶν ἐγχειρημάτων, τῶν ἀπολείσματος πέφυκε καὶ ἐκ τῶν ἐκβεβηκότος δυσχερῆ ἢ μὴ. καὶ μὴ ἡ δίον φῦ τύχης τὰ ἄελα βραδεῖαν ἐρανόθεν ἀξιωθέντος. πρὸ τε πυθομένων καὶ ἐπαινεσῶν, δι καλῶν ἔρων φέρεσθαι ἐν ἀνθρώπων ἐπύγχανον δὲ νενομοθετημένα καὶ καθηκόντος δικαίως ἡ προσηκόντως, ἢ ἀξιαπαίνων γε ἔρων ἐγκώμιον τε ἡ ζημίαν, ἐκ ἐπὶ τῇ τύχῃ κεῖσθαι, τῇ ἐπιχειρήσῃ πλάκις ἡ λυμαινομένῃ τὰ ὅλα ἡ ἐπὶ κῶς ἐπιτετηδευμένα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν διαπέρᾳ ὡς πάφῳ καταλίπωμεν, ὡς ὅλως καὶ ἐπίκως ἐπιτετηδευμένα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν διαπέρᾳ ὡς πάφῳ καταλίπωμεν, ὡς πάντων ἀνεξόσιον. Vale. Ambasiæ. XII. Cal. Decembris. M.CCCCC.XX.

.q. Ventum erit &c.) Est in primis Annotationibus annotatum.

.ῥ. ἐπιφλὰν γὰρ δὲ πρᾶγμα &c.) Cū em̄ qd̄ suscepimus negociū, cōfectū & ad finē deductū fuerit: tū demū conspicuū erit quinā pręclarū & memorabile institutū regi persuaserint. Prius autē q̄ res ꝓfectore designata perficiatur ac succedat, satius eā opinor tegere. Quādo fere plerīq; oēs ab effectu conatus & euētu gloriā sunt aut secus merituri. Quin etiā velut fortuna arbitriū pręmia designandi eplius adepta laborū strenue laudabiliterq; gestorū, qui honesta opera sunt auspicati pēdet ab exitu ad clausulam vsq; sublimes, cū tamen nō oporteret, si res humanę rectis legibus ac decenti ordine constarēt, cōmendabilū facinorum decus & pręconiū penes esse fortunā: quippe quę violet sępenumero fœdetq; prudenter & probe institutā consulta. Cęterū hęc deo quidē arbitranda relinquemus, rerum omniū arbitro.

Gulielmus Budæus Gulielmo Maino S.

DE Draconis ægrotatione quod scripsisti, ideo mihi gratius ac iucundius fuit, ꝙ antea intellexeram grauiter eum febre periclitatū: etsi rescisse me dissimularā. Qui si nūc certo valetudinem colligit, feliciter & cómode actum cū re mea familiari esse censebo, vt debeo: sin humanitus quippiam pubescenti iam acciderit: [r] magnopere imminutū mihi argumentū fatigandæ ætatis iam procliuis ad quietem tranquillitatēq; ducam. [s] cum supparem nullum habeā [t]eiusdem spei succidaneum, in cuius educationē cura atq; expectatio mea proti- nus tam propense incumbat: ergaq; alios mares quonam modo affici debeam nondū satis constituī, quādo indolis specimen mihi non perinde præbuerunt, quod vnū mihi acre incitamentū est amoris in liberos præter cómēdationem sanguinis & naturę, quā non nisi translatitiam habeo vt debeo. τ ὑπεμεγέθης φιλοσοφία ὡς τὸ ἡγαγόγι τὸ ἄγαν ἐμπαθείας, ὡς διαπεπάθηθαί ἃ ἐκπέπαυσο ἀντῖθ καὶ τύχω ἀφορμὴν εὐρόμενος, ἢ πέρα τ ἀξίας ἀνθ', ἃ μὴ διαπεπραγμένα ἐμοὶ ἐν μέσοι μοι ταμιεῖόφρ, ἵν' ὡσὶ ἔδοι φναχμονήσωσι τῆς ὑπερμέτροσιν ἢ κατ' ἀξίαν ἀνθῶν, καὶ μὴν δὴ ἡδὲ ὁ ἐπ' ἐμοὶ, οἱ μὴν ὄνοι, ἐπισιφγμένοι ἐν διαπλέσεαν σκυφοφοροῦντες, οἱ δὲ ἀξιοπρεπεῖς, διακοσμημένοι φαλάροις φέροιτο, ἄπ τοπρισὶν ῥωφαΐζωσι πεφυκότες. ἢ σὴ δὲ ἐλπὶς καὶ τέχνα ἢ ἐμαρμένη ἢ σὴ, ἀμηχέτων ἐπιτετέλεσται σὺν τῇ θεῷ μαθηταῖν σᾶ. ἢ δὲ δὴ ἐκάνων, φῦ τύχης ἡ ἥρπται τ ἐμοὶ ἐπαιωρημένης. Interim facito vt Draco det operā plenioré cantici- nis cantricibus, vt vires recreando eadē opera proficiat in summā doctrinæ qua eū excultū volo & expolitū. Vale. Trecis, perunigilio diui Marci.

.r. Magnopere imminutum mihi argumentum &c) Minor erit materia & causa concitandi comitatus regii, & genio meo me tradendi, vt posteritati consulam.

.s. Cum supparem nullū habeā) Id est, qui ætate & ingenio hūc subsequar. Cic. in Bruto, Huic ætati supparem Alcibiades, Critias, Theramenes, id est, pares inter se succreuerunt. Vt Liuius, Et se glorię seniorum succreuisse, & ad gloriā cōsurgētes alios ętū aspicere, vel suppares, id est, ferme vel paulominus pares. Suppar.

.t. Eiusdem spei succidaneum) Succidaneus dicitur qui in alterius locū succedit. non succędaneus, vt tyrannicida, non tyrannicęda: nisi sit a cędendis hostiis succidaneus dictus vt prędaneus. ἀντανδρὸς græce dicitur & ὑποδόλιμαῖος. Plaut. in Epid. Me piacularem fieri oportet ob stultitiam tuam: vt meū tergū stultitiæ tuæ subdas succidaneum. Vlpia. de admin. tutorū. Nec patiuntur succidaneos se esse alieni periculi. Dicitur etiam ὑπόδλαγμα græce. Succidaneus. ἀντανδρὸς. ὑποδόλιμαῖος. ὑπόδλαγμα

.r. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ &c.) Nec eo certe me pertrahet ęci affectus immodica indulgentia quicq̄ vt supra eorū dignitatē sim confecturus, etiā si eius cōficiendi nanciscar potestatē: cuius quidē admissi me possit pœnitere siquando in amplioribus q̄ ipsorū deceat gradū inepte se & indecore gesserinte Quin vero quantum in me futurū est, asini quidē clitellis succincti onera fugiter baiulabunt: dignitate autē visenda spectabiles, phaleris instructi in mediū prodibūt, his tāq; suapte natura cōdecorādi. Cęterū spes tua & fors etiā fortasse quodā modo contūcta est cū illa tuorum discipulorū, quę a fortuna mihi quidē incumbenti dependet.

Gulielmus Budæus Claudio Roberteto S.

EX literis quas ad patrem tuū nuper vnas & alteras dedisti, facile est cognitu tibi tantopere nihil exoptatū esse & propositū, q̄ dignū te tandem vt filiū tanto parente exhibeas. [u] Cuius certe voti in primis cōmendabilis si fide (vt ita dicā) bona reus es: vt esse te ingenii tui candor cū epistolarū fide non dubie testātur: animaduertere id te operę est preciū, tam tibi hoc obuiū esse & expeditū atq; instructū, (vtpote qui & dotibus animi a natura, & paternis copiis prędit[v]us sis a prouidentia, & beatus vt si quisq̄ alius: quibus rebus subnixus peruenire eò possis vbi [x] voti damneris) q̄ futurum id ipsum est dedecori atq; notæ, si quibus vestigiis vir ille suæ sortis hominū longe prestantissimus parens tuus, viā tibi laudis honorūq; fungēdorum prę[y]uit: ea tute vestigia per inertiā atq; ignauiā nō secutus esse videare, Ecquis enim vnq̄ puer ex quo [z] ætas nostra meminit, fuit: qui huiusce modi indole prędit[a]us cū esset, tot talibusq; naturæ adminiculis atq; fortunę adiutus & suffultus, ad glorię honorūq; fastigiū scandere & eniti neglexerit p vestigia patris? Ecquis quē pēūtē parētē sequi piguerit, p explanata iā omnia ac p̄munita glorię face liberis suis [a] prælucētem? Parēs tuus illustri loco natus, tātū sua virtute industriaq; creuit, ac gētē vestrā auxit, vt penatiū suoꝝ fundaméta iecisse & [b] substruxisse existimetur: nō modo eos excitasse in hāc altitudinē. vsqueadeo maioribus ille suis tāetsi per se claris tenebras offudit atras incremētis in ea sorte iusitatis & ꝓpe inauditis. Huiꝰ tu Claudi maximꝰ natu filius [c] nisi hęreditatē claritatis eiꝰ primo quoq; tpe cernē dā tibi duxeris: nimirū quasi exhęres tāti nois, [d] ignominiosā tm̄ possessionē bonoꝝ eiꝰ habebis. Quare tibi enitēdū est, ī hācq; vnā curā vehemēter iuigilādū,

.u. Reus voti est qui susceptī voti se numinibus obligat: Damnatus autem qui promissa vota iā soluit, inquit Macrobius lib. iii. Saturnaliorum. Reus voti.

.x. Voti damneris) Voti sis compos, & liberatus voto, vt inquit Seruius in lib. Æneido. xii. Dānaꝰ voti.

.y. Ætas nostra &c.) Id est, hoc nostro seculo: hac nostra memoria,

.z. Prælucentē) Cic. in Salust. Ego meis maioribus virtute me præluxi. vide in Glos. de reb. fortuitis.

.a. Substruxisse) Substructiones sunt quæ in locis congestitus vel lutosis fiūt ad ædificia firmius stabilienda, vt videre licet apud Vitruuiū. Fiūt enim in aquæ ductibus, vbi valles & loci sunt submissiores. Cic. pro Milone. Quo in fundo propter imbres illas substructiones facile mile hominū versabatur. Substruere. Substructio.

.b. Nisi hęreditatē claritatis eius primo quoq; tēpore cernēdā tibi duxeris) Cernendam, id est, adeundam. Cernendū

.c. Ignominiosam tantū possessionē bonorū eius habebis) Qui hęredes iure ciuili esse non poterant aut nolebant, bonorū possessionē a Prætore petebant. multiplex autē est bonorū possessio. hic autem alludens significat, nisi paretis virtutē referat moribus & industria, non tam iustū hæredem futurū, q̄ bonorū eius possessorem, hoc est diuitem quidem futurum: sed per dedecus victurum. Possessio bonorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[b] dum prȩmonſtratorẽ inſtituẽdȩ vitȩ patrẽ habere licet: vt tẽpore tuo vtaris in aduentãtẽq; magni nominis ſucceſſionẽ propẽſa vt inſtes cõtẽtione. Sic em̃ fiet, nihil vt remittas tibi operę atq; vigilantię, cui ætas iſta tenella ferendę eſſe poſſit. quãdoquidẽ prętermiſſę occaſionis aſſeclam eſſe pœnitentiã mœrentẽ conſulti homines nouerũt & prouidi. Quo autẽ æquius ac libentius laborem hũc perferas curriculi breuis, atq; hoc tẽpore frequẽtis & cõplanati: quod nec tibi alioqui magnos ſudores pariturũ eſt in plena rerũ omniũ ſuppeditatione ſingulariq; parẽtũ indulgẽtia, fratrẽ tuũ Franciſcum nõ comitẽ modo (ſi bene eũ noui) ſed etiã ſociũ paſſusq; adæquantẽ habebis. Vale, & parẽti tuo approbare te frequẽtibus induſtrię documẽtis enitere. Diuione. XVI. Cal. Iunii.

Gerũdiuũ datiui caſus.

.d. Dũ prȩmõſtratorẽ inſtituẽdȩ vitȩ patrẽ habere licet &c.) Sic Liuius. Et P. Scipionẽ deũ benignitate & rẽpublicã eſſe gratię rferẽdę. Celſus, Aliud eſt emplaſtrũ eodẽ nomine, quod puri quoq; mouendo eſt.

Gulielmus Budæus Claudio Roberteto Sal.

EX tuis literis cognoui monita mea grata vobis fuiſſe, & ſtudium propere veſtrũ ab integro inſtaurauiſſe, quo ſtudio ad lautiorẽ nitidiorẽq; doctrinam incumbere cœperatis auſpicatis omnino exordiis. vt ſtilus ſermoq; veſter iam excultus oſtendit. quos etiã ipſos coràm non ſemel allocutus ſum. Nihil autẽ mihi perinde iucũdũ eſt, q̃ quum audio & mihi ipſe perſuadeo, permultos iuuenes ingenioſos exẽplo mei adductos, & admiratione captos: nõ quidẽ doctrinę, quę mediocris vel etiam aliquãto minor eſt, ſed ſtudii inuſitati & antea inauditi apud noſtrates homines, nihil iam ipſos antiquius habere, nullã curã præuertẽdã literarũ bonarũ diſciplinę ducere, ob quã nos arbitrãtur, ne domi quidẽ & in patria ſatis notos [c] abſq; hoc inſigni foret: claros iam etiam apud exteros euaſiſſe, ac [f] per ora ferri hominũ conſcriptionũq; argumenta. Qua in re cum delatam mihi famę benignitate laudem quaſi palmariã cũ [g] corollario animaduerto, primũ admirari ſoleo iudiciorũ [h] nõ tã æquitatẽ ſeuerã, q̃ arbitriũ quoddã propenſum & tãq̃ ab indulgẽtia corruptũ. (nam alioquin vnde mihi tot puncta homini terra recens enato? quod quidẽ ad hoc [i] ſtemma pertinet, cuius ego [k] principem imaginẽ genti meæ emeritus ſum.) Deinde delatũ honorem hactenus agnoſcere, mihiq; eo nomine fauere ac gratulari, quaſi iuuentutẽ in Gallia noſtra ætati meę ſuccreſcẽtẽ, [l] nomenq; olim meũ atq; etiã breui ex albo interlituram: aut certe ex ſummis verſiculis ad ímos ſummoturam, acuiſſe primus citra cõtrouerſiam dici atq; exiſtimari merear, & acuiſſe ad iſtã nunc feruentẽ contentionẽ, exemplo a me prodito ſi recte res perpendatur, niſi ſi laus rerum præclare inſtitutarũ, auctoribus earũ primis ideo non debetur, q; docilis atque æmula poſteritas, eorum præſcriptis animũ adiiciens, res tũ incohatas aut exaſciatas (vt vtar verbo comici) ad vnguem expoliuit, aut elimata tãdẽ [m] prȩſtitit in mediũ & probauit. In id porro tempus Claudi mihi dilectiſſime, cum tu vnà cum germano tuo Franciſco egregie ſtudioſo incurſurus ſis: quo tẽpore acrium ingeniorũ cõtentio honeſtiſſimi cuiuſq; ſtudio & fauore ſubnixa, huius iam profeſſionis fines honorisq; non modo prorogarit, ſed etiã excoluerit ad nitorẽ vſq; exactũ & abſoluerit, videndum vobis eſt etiã atq; etiã, non modo vt pro puerili nũc veſtra, ſed etiã pro virili olim parte enitamini, operã conferre in medium ad cohoneſtandũ & confirmandũ ordinem literatorum, quẽ vtiq; videre eſt iãiam futurum amplíſſimũ, vt quidem certatim coeunteis ingenioſos adoleſcentes cernimus, cupide ac ſtrenue [n] partes facturos aduerſus iſtos ignorantiæ patronos, pinguis Mineruæ cultores & hircoſæ, iam ex ſcholis illuſtribus exploſæ (vt videmus) & detractæ obtorto pene collo. Ad quã cauſam fouendam & amplectendam, ſi vos quoq; gnauiter & pronis incũbere [o] pectuſculis inſtiteritis, cum eo q; parenti veſtro in eã expectationem intento & vobis inſtanti, huius & ſequentis veſtræ ætatis functiunculas officiaque approbaueritis: ex cuius indulgentia omnis ſpei veſtræ pendet ratio & firmamentum: vobis etiam ad viam olim tuendi amplificandique per ſummum decus patrimonii, imaginesque gentis clariſſimæ magis ac magis illuſtrandi, [p] viaticum accommodatum copioſumque comparabitis. Vale, Diuione. VI. Calend. Iulii.

.e. Abſq; hoc inſigni &c.) Niſi hoc inſigni innotuiſſem. vide in gloſſ. de Contemptu rerum fortuitarũ. — Abſq;

.f. Per ora ferri hominum, conſcriptionumque argumenta &c.) Id eſt ſcriptis aliorum aliquantum celebrari.

.g. Corollario.) Id eſt etiam ſupra meritum egregiæ voluntatis & induſtriæ. — Corollarium.

.h. Non tam æquitatem ſeueram, q̃ arbitrium quoddam &c.) In qua laude deferenda non tam iudicis officio, qui ſeuere iudicare legibuſq; obſtrictus eſt, q̃ arbitri vtuntur indulgentia, qui interdum multũ gratiæ tribuit, cum in eum a contendentibus eſt compromiſſum.

.i. Stemma pertinet.) Id eſt, ad nobilitatem literarum nomine quęſitam & comparatam, cum alioqui gẽnobilitatis ínra haberem in patria a maioribus meis accepta. — Stemma.

.k. Principem imaginem.) Id eſt primam. Nullus enim maiorum meorum nomen & genus a literis illuſtrare conatus eſt. De imaginibus vide in primis Annotationibus. — Princeps.

.l. Nomenq; olim meum atq; etiam breui ex albo interlituram &c.) Cum nunc, inquit, in albo ſtudioſorum, in patria inter primos perſcriptus ſim: video fore vt in poſterum ita ſplendore iuniorum obruar, vt vel nominis mei fama obſcuretur: & obliteretur, vel ſaltem ad infimos deſcendat nominis noſtri locus: hanc tamen autem labor noſter nõ peribit, q; memor erit poſteritas literarum bonarum vtraq; lingua ſtudium me primum aggreſſum eſſe in patria: in eoq; ita perſtitiſſe, vt certamen excitarim, acremq; æmulationem.

.m. Præſtitit in medium & probauit.) Præſtare & probare verba ſunt antiquæ formulæ opera conducentium. Præſtare eſt efficere, effectumque tradere. Probare autem eſt pro arbitratu locatoris aut viri boni quod promiſſum eſt præſtare. Victruuius libro nono, Hiero coronam votiuam dijs immortalibus immani pręgi approbauit, & ad ſacoma pondus coronæ viſus eſt pręſtitiſſe. quod approbare Vitruuius & alij dicunt, Cic. probare vocat: vt in gloſſ. de Contemptu rerum fortuit. dictum eſt. — Præſtare. Probare.

Sacoma autem Vitruuio eſt æquiſpondium: Græce σάκωμα. — Sacoma. σάκωμα.

.n. Partes facturos &c.) Partes factionem ſignificant & belli conſociationem. Tacitus, Agrippina habebat in partibus Pallantem. Cic. in Verrem, Quaſi vero id cupiditate defendendę nobilitatis aut ſtudio partium fecerit.

.o. Pectuſculis &c.) Hoc verbo ſignificat puerilem contentionem.

.p. Viaticum &c.) Literarum peritiam multam.

Gulielmus Budæus Franciſco Roberteto Sal.

HEſterno die ad cœnam (vt interdum ſoleo) apud patrem tuum iueram: ſeſquimeſtri prope interuallo hominẽ [q] inuiſurus de me magnopere meritum: à quo variis interim de cauſis diſtractus eram: præcipue vero ob aduerſam eius valetudinem. ibi mater tua inter matronas primores honoratiſſimo

.q. Inuiſurus.) Δι' ἐτῶς ἕνδς καὶ ἡμίσεω τὸν ἐπισκεπτόμενον, hoc eſt, cum inuiſurus quẽ duodecim iam menſibus non videram. — Inuiſere. ἐπισκέπτεσθαι

Universidad de Deusto
Biblioteca

loco habita : quæ nupēr in aula esse cœpit vt viro charissimo morem gereret: epistolam tuam mihi reddidit summa hilaritate.quæ cum grata mihi fuit ipsa ideo & iucunda ,quòd obseruantiæ in me tuæ notas habet idoneas ac supra puritiæ captum legitimas:tum vero in ea admiratus sum & exosculatus exi mii ingenii indolem , ad elegantem vtique doctrinam lepidamque facundiam breui tempore euasuri : si quidem post primariæ istius doctrinæ rudimenta gradum tibi liceat ad vlteriora promouere: disciplinæque ingeniorum perpo litrici operam dare aliquantisper & iusta plenaque incumbere intentione.Nam quæ [r]translatitiis (vt ita dicam) animis & quibuslibet naturis ardua sunt & magno sudore superantur : ea ipsa felicioribus ingeniis tuique similibus pri mum leuiter accliuia , deinde plana , & ad postremum prona videntur esse. tum quidem præcipue, cum veluti stimulis quibusdam liberalibus , sic igni culis obortis acuuntur ingenuę atque impigræ contentionis,æmulæ existima tissimi cuiusque , atque longissime ante alios in curriculo literario emicantis. Vsqueadeo autem voluntate ista egregia tute cum fratre tuo Claudio mihi vos approbatis:mei vt officii esse ducam , id quod epistola tua flagitare vide tur,ad eamque obseruantiam pertinere qua parentem tuum merito eius prose quor : in vobis quidem pueris alere ac tueri inualescentem sensim ad egregia studia procliuitatem:in parentibus autem vestris consultam ac moderatam in dulgentiam:quam prudenter ipsi quidem non tam naturæ blandientis instin ctu,quàm industriæ vestræ certa quadam commendatione in ista etiam [s]æta tula gratiosiore susceptisse mihi videntur : Proinde vobis quoque etiam etiam que videndum , quam parentibus amicisque expectationem primis his ab annis excitauistis : quod veluti specimen præstantium animorum hactenus edidistis : ea ne committatis tandem vt destituisse videamini : collectamque in studiorum tyrocinio gratiam ab omnibus etiam nedum à parentibus imitam , per incuriam abiecisse . Cuius suspicionis notulam etsi in ore ac mo ribus vestris nullam omnino impressam esse censeam : admonitos tamen vos oportuit à me : vt officio perfunctus esse viderer pro ea qua paren tem vestrum obseruantia beneuolentiaque prosequor. Vale,& cum Ger mano tuo certare discendi contentione pergito. Diuione decimosexto Ca lendas Iunii.

Trãslatitius. Gratiosus.

r. Translatitijs.) Non eximijs , non prestantibus.
s. Gratiosiore ętatula.) Gratiosiore,omnibus gratiam hominum magis emerente.

Gulielmus Budæus Francisco Rober teto S.P.D.

FRuctum non modicum (vt video) Francisce mi ex opera non ita valde magna recepi ac percepi, cum literas paucorum versuum tanto tibi vsui fuisse videam & confirmationi animi, vt egregiam istam contentionem ad li teras elegantes perdiscendas , suapte sponte in dies ardescentem , nouo quasi spiritu afflato excitarint ipsę vehementius & inflammarint . Qui etsi cupide

ipse [t]agnoscere non soleam testimonia famæ maiora quàm vt ipsis assensum (vt ita dicam) accommodare conscientia mea possit , quæ mihi instar est te stium multorum locupletum [u]omnique exceptione maiorum : tamen libens equidem facio vt epistolam tuam plenam ingenuorum spirituum lectitem , quę cum obseruantia mei atque admiratione implicitam habet etiam æmula tionem quandam , generosam sane & acriorem quàm pro ætatis captu , eua suramque tandem (nisi augurio animi fallor) ad bonam aliquam frugem eru ditionis solidæ & singularis.Siquidem egregia voluntate & ingenio præstanti quo te natura donauit, quasi quodam iugo rerum duarum in primis homini commodarum, animum omnibus artibus ingenuis excolere poteris annis his melioribus omnique cura liberis , qui immunitatem habent munerum ciuili um : quibus vtique vobis iamdiu parens vester magis quàm sibi ipsi fungi tur: vir in prima sorte hominum quàm existimatissimus: & industria sua con ditor nominis celeberrimi . Tibi vero & fratri tuo vt omnia ad tuendam hu ius nominis hæreditatem exoptem votis pene conceptis, eius ipsius patris ve stri dexteritas felix officiosaque effecit : cuius merito summa quæque nomini eius [x]gentilitatique cupio: si tamen maior semetipso esse potest qui ad sum mum fastigiū priuatæ fortunæ euectus est.Et tamē quo impēsiore vos amore prosequar,causæ illi paternæ accedit alia etiam causa quæ propria est vobis atque peculiaris, non item vt alia a patre [y]profectitia: morum scilicet & inge nii indoles sane eximia & gratiosa apud omnes homines virtutis amantissi mos , cuius ipsa indoles velut incunabula ac rudimenta tenet . Quando vero ita tulit ætatis meæ ratio , vt amicitiæ colendæ officia obsequiorumque vi cissitudo [z]pro captu & sorte vtriusque , mihi cum patre vestro potius obti gerit quàm vobiscum , vnum vtique aut plureis olim vobis liberorum meo rum quasi succidaneum amicum sufficiam , qui vobis (vt spero) si non eo dem ingenio & profectu, at certe eodem studio literarum respondebit & pa ria faciet. id quod ipsum eo pertinet quod circa finem epistolæ tuæ postula sti. Vale,& mihi matrem tuam saluta quàm appositissime,quam nuper hinc proficiscentem salutaui.quæ tibi quidem ipsa ac fratri testis esse potest quan tum ego vobis fauere apud vtrunque parentem solitus sim. Diuiòne. VI. Ca lendas Iulii.

t. Agnoscere.) Agnoscit qui non repudiat , sed libenter admittit , id est, προσίεται. vt agnoscere li beros dicuntur qui vt suos alendos suscipiunt . sic agnoscere augurium , est tanquàm ad se pertinens accipere : cui opponitur amoliri, auersari ἀφοσιόσθαι. Liuius, Patrem eius quondam pro pupillo pro curantem familiare ostentum , cum respondisset Aruspex magnum quod esset Capuæ imperium ad eum perueniturum : nihil ad eam spem agnoscentem dixisse ferunt, &c. Id est, id vaticinium ad puerum per tinere recusantem & admittere nolentem. Igitur non agnoscit testimonium qui negat ita esse nec sibi per suadere potest.

Agnoscere. προσίεσθαι. Amoliri. Auersari. ἀφοσιόσθαι

u. Omnique exceptione.) Testis exceptione maior est, qui refutari non potest : sermo iurisperitis vsitatus.

Exceptione maior.

x. Gentilitatiq.)Est in Aunorationibus.

y. Profectitia.) Alludit ad peculium quod a iurisperitis profectitium dicitur quasi a paterno censu ma nans non industria filij: quale est,quod castrense aut quasi castrense dicitur,aut militiæ quæsitum aut in fo ro iudiciali.

Profectitium peculium.

z. Pro captu.)Non enim ex æquo officia ei rependere possum,sed prǫ eo quantum est quod efficere pos sum,in alioqǫ genere.

(Et appositissime.)Loco & tempore opportuno.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gulielmus Budæus Claudio & Francisco Roberetis Salutem.

EPistolæ vestræ sane disertulæ ac supra ætatis captum sententioſę & limatulæ, inertiam mihi forsan [a]exprobrant aut supinam obliuionem vestra opinione. id adeo vt instar quoddam [b]interusurii debere vobis videar pro mora temporis quod interceſſit poſtq̄ reſcribere epistolis ipsis licuit. Atqui cum expectatio vestra gestiensin diesq; intenta,hoc meretur vt ne diutius frustrari deliderium istud vestrum sustineam:tum id etiam poscere videtur ac postulare amicitia & familiaritas quā cū parente vestro,eximio quidem ipso viro,& apud primos secundos tertiosque ordines [c]gratioso,honoriq; in primis habito, iniitam merito eius habeo:semelq; contractam esse spero & coalitam. iustam quidem ipsam legitimisque vicibus officiorum compactam:non temporariam & fluxam,id est è moribus aulæ conflatam:quod genus hic fere coitur inter hominues rerum secundarum asseclas, [d]emigrante subinde fortuna nuncium remittentes amicitiæ. quanq̄ in hoc quoq; comitatu iustæ interdum germanæq; ineuntur amicitię:tū vitæ consuetudine inolescentes, tum animorū ad eadem studia institutaq; consensu, quod necessitudinis vinculū in hac (vt ita dicam) ambitus honesti [e]moribusq; recepti expeditione, quoddā quasi commilitium & (vt fert locorū angustia)nonnunq̄ contuberniū astringit certius & continet.Beneuolentiæ vero mihi cum patre vestro constitutę conscientia, identidē me admonet quid mei sit officii in tuenda stabiliendaq; necessitudine commoda sane atq; honorifica rationibus meis. quā ita institutam ipsam inter nos [f]tacitis(vt aiunt)conuentis, ab honestateque & vrbanitate dictatis non nescius sum:vt in vsurpanda fruendaq; vicissitudine officiorum atq; præstationū vterque nostrum suis modulis (vt dicitur) [g]atque suo pede ius suum metiatur vsumq; & fructum amicitiæ pro captu suo habeat. [h]Quare quum ipse in ordinum recensione non modo mediocris sortis ac notæ homines & præstet & lōge anteeat,se etiam in supremo ordine atq; in actu rerum summo,eximio loco numeroq; habeatur:in quo in dies florescerevi animi industrięq; singularis atq; inusitatæ vsitur & creditur:canosq; iam enascenteis & proserpenteis per summum quodq; decus mire cohonestare:par est vtiq; ipse vt meminerim familiaritatem mihi quæsitam cum eo auspicato (vt spero) & confirmatam, cultu atq; obsequio liberali ac forti meæ cōsentaneo retinendam esse & vinciendam. vt illi vicissim fortasse videndum est:beneficentia mihi atq; suffragatione [i]recte præstandis & rependendis ipse vt famæ suæ consulere tibiq; constare videatur.Porro autem quū inter pignora quę ei varia & copiosa Prouidentia summa contulit benignitate,nulla antiquioris curę esse animaduerterim illi & chariora,q̄ ea quæ ad generis nominisq; propagationem in posterum data sunt: libens vtiq; vt debeo faciam ex rerum occasione tēporisq;, vt coram iuxta atq; absens hortamentis & monitis (quando alia re nequeo) [k]egregios conatus vestros impetusq; generosos ad viam capessendam [l]paucis ordinis vestri tritam aut proculcatam,confirmem & dirigam. [m]Qua parte rerum maxime benę de ipso parente vestro & sedulo merendo, paria facere aut supparia certe

possum cū iis quæ ipse causa mea "pro re interdum nata & contendit & efficit. Quapropter cū quippiam culpæ in eo à nobis admissum erit:apud patrem potius q̄ apud vos purgandum me habebo,cū ipsi probare me officii exhibitione magis q̄ vobis aut cuiq̄ laborem. In quo ipso negocio preclare mecū agitur, q̄ cū ille rationem occupationū mearum norit aliquantulū, [o]oculisque interdū arbitretur:non magnopere causas cōminiscēdas quas excusem habebo. Enimuero quantū ipsa mea hortamenta animis vestris sederint & hęserint:literæ vestræ documento esse possunt.ex iis enim facile est intelligere vnā illā pene cogitationē,aut in primis certe iugiterq; versari & redundare in mētis vestræ domicilio:nihilq; præuertendū ei curæ & cupiditati vos ducere:quam in vobis felix præcipue natura atq; animi constitutio, [p]genesim quandā fortita inclytā & magnificā:deinde ęmulatio nostri cōmonefactione adiuta, pepererunt & aluerunt.Quo velut intestino ac perenni stimulo vos adactos, atq; ad cursum encyclopędiæ incitatos,nullus iā secordiæ scrupulus,nulla arduí incepti & operosi remorabitur reputatio: nusquam retrorsum aget pœnitentia, quominus

a. Exprobrant.)Exprobrare sępe non verbo,sed facto intelligendum est. Plin.in epistolis, Etiam mala emptio semper ingrata,eo q̄ exprobrare stultitiam domino videtur. Sic Tacitus,Corbulo cum suis copiis ad ripam Euphratis obuius Peto.non eam speciem insignium & armorum prætulit,vt diuersitatem exprobraret.id est,vt pudore afficeret Petum,ob dissimulationem apparatus. Sic Seneca,Non te fœcunditas tua quæ exprobraret ętatem puduit.id est,quæ significaret te iam grandi natu esse. Exprobrare.

b. Interusurii) Vsuræ sunt,quæ medio tempore processerunt. Interusurii.

c. Gratioso.) gratia flagrante. Gratiosus.

d. Emigrante subinde fortuna &c.) Simulac fortuna amicum destituit,etiam amicitiam ipsi renuncian tes:vtpote ad tempus contractam.i.quoad referret eorum amicitiam esse constantem.

e. Moribusq; recepti.) Receptum est inter viros bonos & graues,honestum esse,vt homo ingenio & industria præditus ad aliquot annos aulica ambitione fortunam sibi fingat, quum interim inter homines ita & proposito sociabiles amicitiæ verę perpetuęq; contrahantur.

f. Tacitis vt aiunt conuentis &c.) Iurisconsulti volunt quędam esse pacta tacito consensu contracta. Conuenta.

g. Atq; suo pede ius suum met. &c) Nō vt ex æquo alter ab altero officia obsequiaq; reposcat,sed vt alter colere alterum instituat & obseruare liberaliter vt prępotentem:eundemq; vicissim ille obseruatus suffragio suo adiuuare atq; ornare debeat honoriq; habere apud se:cum eoq; vt amico familiaria colloquia,communi pene iure in cubiculo vsurpare.

h. Quare cum ipse in ordinum recensione &c.) Id est,cum id agi cœptum est:quis magistratus,quis cui primorum in comitatu regio præstet auctoritate & dignitate. Et paulo post, Enascenteis & proserpenteis.Id est,per tempora passim iam orientes. Recensio. Proserpere.

i. Recte prestandis &c.) Recte verbum est prisce formulę opera facienda conducentium. Vlpianus in tractatu,de ędilitio edicto,Cauendum autem erit,siquidem emptor sine dolo malo condemnatus fuerit, aut dederit in iis rebus recte prestari. Sic apud Liuium, Quæq; quoq; oportebit recte restituto ,id est bona fide arbitrioq; boni viri. Sic Cato, Recte hęc dari fieriq;,satisq; dari domino aut cui iusserit,promittito. Recte.

k. Egregios conatus vestros impetusq; generosos.) Impetus subitam cupiditatem acremq; significat, vt illud Ouidij in Epistol.Et mihi per fluctus impetus ire fuit. Sic apud Tranquil.in Augusto, Vt tandem aliquando ἑαυτῷ ἔφη. Impetus. ὁρμὴν πᾶσα ὁρμή.

l. Paucis ordinis vestri &c.) Pauci enim literarum periti sunt, eorum qui alumni aulicę potentiæ ipsi suæ parentes eorum fuerunt.

m. Qua parte &c.)Id est, vos hortando & monendo maxime gratiam ab eo bonam inire.

n. Pro re interdum nata &c.)Id est,prout occasio tulit. Cic.ad Att. Animaduerteram posse pro re nata non incommode ad me venire. Pro re nata. ἐκ τῶν παρόντων.

o. Oculisq; interdū arbitretur.) Oculis arbitrari est præsentem esse & videre atq; obseruare. Plaut. Hinc ego huc & illuc potero quid agant arbitrarier.Idem, Ne arbitri dicta nostra arbitrari queant. ἐκ τῶν παρόντων. Arbitrari.

p. Genesim quandam sortitā.)Genesis est quam alij genituram, Cic. Sidus natalitium appellat. Tranquil.in Vespas.Monentibus amicis cauendum esse Metium,q̄ vulgo crederetur genesim habere imperatorem, insuper Consulem fecit.id est q̄ opinio esset a mathematicis prædictum esse fore vt imperaret. Genesis. Genitura. Natalitiū sidus

Universidad de Deusto
Biblioteca

aut languidius viam illã ire contendatis, qua iuuenes doctrinæ lautioris cupidi, ad editum illum gradum euadunt, vnde gnauissimo cuiq; aditus est [a]ad arcem Palladiam conciliabulumq; paucorum, quos literarum gloriam facultatum iactura liceri censusque imminutione non pœnitet. cuius vię prîscas orbitas [b]situ & carie vetustatis iam exoletas, [c]citima nobis secula strenue ac feliciter [d]interpolarunt, vt propemodum ad instaurationem iustam, [e]cum via Latina iam etiam peregrina venerit. Inde vos vel propere vel mature [f]aliquando digressos vel egressos, prout commodum patri visum fuerit, aut res aliqua necopinata tulerit, [g]altera vos via exceptura est: plurimis ipsa quidem & [h]conuenis viatoribus frequens, [i]quam vel popularem, vel regiam, vel militarem licebit vt appelletis: sed in qua non vt turbæ pedestri & promiscuæ [k]æstuandũ vobis erit, vtpote quos paternæ fortunæ [l]gestatorium supra cõmunis ac mediocris sortis fastigium subeuecturum sit, & in principes cõfestim ordines classesq; selectas collocaturum. Proinde [m]macti ista voluntate: isto proposito: istarũ omnium cõpetentia [n]prolixa & copiosa ad id quod in animum induxistis: viam hãc alacres strenuiq; deo beneuolẽte ingredimini, quã meis quodam modo auspiciis inire nunc videmini: occasioneq; nunc data dum licet prolixe vtimini: ne si vos consilium patris è re ita nata sumptum, è primo mediove cursu necopinanteis reuocauerit: vitio nobis vertatur q, vt segnes aut quasi exanimati in primo procursu restiteritis: & statim à carceribus vestra contentio elãguerit. Qz si præsentis alacritatis tenorem infractum ad pauculos annos seruaueritis: fore equidem recipio, existimationeq; mea cauere non renuo, vt inde vos egressos hominũ primariorum fauor & plausus in publicũ prodeunteis ilico excipiat: faustis etiam ominibus vox publica lætisq; prosequatur. Deinde cogitatio vos illa & meditatio acris subeat in aulã iã penitiorem admissos & adoptatos (in quo hominum præstãtium fortunatorumq; domicilio non [o]stationario parens vester gẽtis suæ [p]penates longe lateque metatus est, ad fastigiũq; exciuit) quonã modo primo quoq; tempore in paternã ipsi classem subeuntes illustris nominis hæreditatem patrimonio luculento subnixã tueri exemplo eius possitis: atq; etiã pro virilibus vlterius commendare posteritati. Ad quam animi destinationẽ atq; obfirmationẽ eximiis dotibus prædità & instructã, acuit vos (vt video) æmulatio [q]philologiæ nostræ: quod nobis periucũdũ est. tãetsi genii eius (vt ita loquar) obscuritatem ignobilitatemq; agnoscã, quippe cuius [r]incunabula & rudimenta tã exilia fuerunt & fortuita: eoq; tm̃ nomine cõmorãda, q, nullis elementis aut certe inanibus constiterunt: pudendos vt [s]natales & premendos huius professionis habuerimus. vtpote præceptoribus ac sociis studiorum destitutos, omniq; instrumẽto atq; adminiculo hac via euadẽdi: [t]è numeroq; multorũ nominis mei eximendi. Quarũ rerum aliarũq; facultas, copia, opportunitas cum vobis præsto sint & obuię, vt si cuiq; studiosorum, mactos vos olim fore pueri mihi dilectissimi, elegãtiore doctrina splẽdoreque nominis auguror & pronuncio, qui tam pronis nunc pectusculis ad id decus aspiretis & incũbatis. Quos cum eodem sanguine satos pari quoq; amore eodemq; prosequar: [u]æquis propemodum passibus adolescentiæ primæ curriculũ ante annos ineunteis, vna etiã epistola salutandos nũc duxi & adhortandos:

quo magis animos vestros [w]germanos & vterinos etiam hac communione cõsociarem. Valete, Et Philippum Esmerium præceptorem vestrum colite, quẽ de facie mihi ignotum plurimũ de institutione vestra amabo si in officio perstiterit & incepto. Trecis, postridie Calend. Septemb. M.D.XXI.

[a] Ad arcem Palladiam &c.) Ad summum doctrinæ gradum. id est, in primam classem literatorũ adopti & allegi. quæ classis paucis constat. Pauci enim sunt qui velint & possint tãti æstimare eam laudem, vt cõditionem suam censualem meliorem facere ob amorem literarum negligant. — Ad arcem Palladiam.

[b] Situ & carie &c.) Plinius de vino, libro decimoquinto, Quinimmo inuitat ad seruandum blanda inueterati caries. — Caries.

[c] Citima nobis secula &c.) Citima nobis secula sunt recentissima. quæ enim nobis proxima sunt citima appellantur. Cic. in somnio Scipionis de luna loquens, E quibus erat ei minima quę vltimu a cœlo, citima terris lucẽ lucebat aliena. — Citimus.

[d] Interpolarunt.) Interpolare est renouare vide in gloss. de contemptu rerum fortuit.

[e] Cum via latina.) Latinam viam allusione dixit ad viam Latinam quę erat Romę. tm̃ autem, inquit, profecit hominum contentio, vt iam non modo lingua latina sed etiam Greca instaurata sit: quibus velut viis aditus est ad summum decus doctrinæ. — Latina via.

[f] Aliquando digressos &c.) Id est, cum iam satis imbuti literis bonis fueritis.

[g] Altera vos via exceptura est.) Ambitus scilicet aulici.

[h] Conuenis.) Qui vndiq; in aulam conueniunt. — Conuenæ.

[i] Quam vel popularem &c.) Viarum (inquit) Vlpianus, quædam publicæ sunt, quædam priuatæ, quędã vicinales. Publicas vias dicimus quas Greci λεωφορους, nostri prętorias, alij consulares appellant. hoc melius in gloss. de Contemptu videbis. — Viarũ differentiæ. Publica via. λεωφοροι.

[k] Aestuandum.) Id est, cum labore & vexatione corporis animiq; ingrediendum. — Aestuare.

[l] Gestatorium.) Id est, vehiculum vt videbis in Annotationibus primis. Hic autem pro fauore paterni nominis & auctoritate quæsita ponitur: quibus ipsi velut adminiculis erecti, stabunt sine magno ac vehementi nixu, neq; id modo, sed etiam tollentur super aliorum capita in progressu aulicoq; processu. adludere autem videtur ad illud Satyrici poetæ. Si vocat officium, turba cedente vehetur Dives, & ingenti curret super ora liburno. — Gestatorium.

[m] Macti ista voluntate.) Curtius, Vos quidem, inquit, macti virtute estote qui primi intellexistis quam ornatus esset regnum fastidire q̃ accipere. Liuius libro septimo, Macti virtute, inquit, milites Romani, & deum vestrum iter ac reditum omnia secula laudibus ferent. — Macti.

[n] Prolixi.) Vide in gloss. de Contemptu rerum fortuitarum. — Prolixum.

[o] Non statario.) Id est vago & veluti motorio. — Statarium.

[p] Penates metatus.) Id est, domum & gentis domicilium finibus amplissimis circunscripsit, in cœlumq; extulit.

[q] Philologiæ.) Philologiam Budæus vbiq; tanq̃ vxoris suæ pellicem facit. Literarum enim bonarum studium non minus in delicijs q̃ vxorium amorem habuit. — Philologia.

[r] Incunabula exilia fuerunt & fortuita.) Principium studij literarum bonarum non destinato, sed fortuito aggressus est oblata temere occasione. — Incunabula.

[s] Natales & premendos.) Originem. Plinius, Homo infima natalium humilitate. Premendos autem dicit est tacendos, non prędicandos. — Natales. Premere.

[t] E numeroq; &c.) Eximij sunt qui supra numerum euaserunt. conta numerus pro turba quorumlibet, id est ὀχλου τυχοντων ponitur vt apud Horat. Nos numerus sumus & fruges consumere nati, Sponsi Penelopes. — Eximí. Numerus.

[u] Aequis propemodum passibus &c.) Aequa animi contentione, & pari studio, in ętate puerili necdum plane studio tanto matura.

[w] Germanos animos &c.) Germanus pro simili, ponitur vt a Grecis ἀδελφὸς. Cicero in Acade. Erat Antiochus si perpauca mutauisset germanissimus stoicis. Alludit autem ad æquiuocationem. Germanus enim est consanguineus frater, id est ὁμοπάτωρ, non etiam vterinus. — Germanus. ἀδελφὸς. ὁμοπάτωρ.

Gulielmus Budæus Ioanni Calueto Sal.

QVo magis tuam paucorumq; sortem animaduerto: qui vitam hanc quã nunc ago exosi in secessum se receperunt tranquillæ vitæ desiderio: eo incommodius de me męritam fortunam existimo ac dictitare soleo, quæ me

Universidad de Deusto
Biblioteca

necopinato in hoc [n]piſtrinum impegit improba & alligauit,vnde vos(vt arbi
tror)ſoluti libere nunc agitis.Verum vt iis demum ſentire vim numenque li
bertatis,ac recte eam colere & venerari contingit,qui in ſeruitutem imprude
tes abducti,ſero eam requirunt,cœlumque nequicq̃ votis fatigant aut quere
lis:& vt qui tempeſtate abrepti ſunt in altum cum nauſea & pauore, melius iã
noſſe cœperunt quanto certius & beatius erat ſinuoſis ſeſe velis & [o]prolectan
ti æquori non committere: ita cum ætate iam ingraueſcẽte, & a morbo quoq;
non leuiter affecta,in conditionem hanc deditiam aut [p]nexum fortaſſe non
illiberale addici me paſſus ſim,acerbiore vtiq; deſiderio nunc afficior tranquil
læ vitæ ac ſtudioſæ, qua me ipſe abdicaſſe haud ſatis auſpicato videor. In
quod ipſum [q]genus vitæ non tam iudicio certaq; deſtinatione arbitrii, ac vitæ
recte inſtituendæ propoſito,rationes olim meas flexeram & contuleram: q̃ fa
to quodam peculiari delapſus ſum primũ & irretitus.Nam ([r]per diuã ipſam
huius inſtituti Præſidem) quod conſilium capere tum poteram & cõfirmare
ad eam vitam capeſſendam,quum nullum ſuaſorem,nullum auctorem, ducem
deniq; nullũ haberem aut ſocium,ne comitem quidem & ſectatorẽ, [s]vt tũ fuiſſe
noſtri mores aut audiuiſti & inſtituta Galliæ? Quo tempore nemo ne memine
rat quidem aut audierat de maioribus exemplum vllum hominis literis latinis
iuſta doctrina aut memorabili vel inchoati. Nam literarum [t]græcarum nomẽ
fabuloſum eſſe commentitiumq; haud ita pridem à noſtris putabatur: [u]diuq;
fidem ipſe facere non potui.Vtinam igitur quando [x]fatum fuerat mihi [y]nullo
vt exemplo vitam inſtituerem:id quoq; [z]affatum eſſet (vt ita dicam)& à par
cis mihi datum, vt penſum abſoluerem.Te vero prudentem ſimul & fortuna
tum iſta ſententia iudico: ſi tamen ea penitus ſedit animo, vt literæ tuæ mihi
perſuaſerunt. quippe qui tenerioris ætatis diſpendium orbæ ac deſtitutæ mor
te parentum, ſarcire nunc ſtatueris annis firmioribus,egregieque iam auſpica
tus ſis. Qui ſi ſtudii literarii primordiis,quæ in literis tuis elucent,pari ſucceſ
ſu deinceps maiora expolitioraq; [a]attexere inſtiteris: vt & inſtitutæ rei ſumma
poſcit,& animi huiuſcemodi alacritas pollicetur ad culmen ipſa (vt videtur)
erecta & intenta:nimirum iſta quæ te exuſcitauit æmulatio,locum tibi nume
rumque inter paucos hominum celebrium tandem emerebitur.Id quod ſi viuo
me euenerit, libentius ſane tibi alacriusque partam hac ratione gloriam ideo
gratulabor:quòd qui antea verbum mecum nunquam feciſſes, tamen exem
plo mei adductus ſis (quod literæ tuæ teſtantur) vt inclareſcere ingenio atq;
induſtria cuperes.Id quod cum ipſum certum iam tibi eſſet & cõſtitutum: [b]pri
mo quoque tempore(vt audio) è medio te ſubductum illam in officinam de
diſti hominum expolitricem: in qua præſtantiſſimi quiq; homines maximeque
eximii animi & ingenii, [c]ſimulacra ſibi fabricantur in æuum perennatura: [d]fol
les vtiq; ducente æmula contentione fortunarum intertrimenti rationem nul
lam habente.Saluta mihi propinquos tuos Robertetos, pueros cum ingentis
à parentibus ſpei & ſimul a patrimonio, tum etiam indolis eximiæ, in glo
riam illam quidem non mediocrem magis ac magis in dies proficientis. Vale,
Diuione,decimo Calen.Auguſt.M.D.XXI.

[o] Piſtrinum) Aulicam obſeruantiam ſignificat. — Piſtrinum.
[p] Prolectanti) Perlectanti,lactenti,illicienti.eſt frequentatiuum a prolicio.Plautus in Curgu. Eius amor cupidam me huc prolicit per tenebras.Vitruuius in quinto, Verborum velo elegans diſpoſitio prolectando ſenſus legentium perducit ad ſummam ſcriptorum terminationem. — Prolectare. Prolicere.
[q] Nexum)Eſt in Annotationibus.
[r] Genus vitæ)Literarum ſtudium. [s] Per diuam)Scilicet Minervam.
[t] Vt tum fuiſſe noſtri mores) Ei⁹ temporis quo animum ad literas bonas diſcẽdas appuli.nullus fere erat qui iuſto ſtudio literis incũberet dũtaxat elegãtibus & quæ dignę & merito literæ appellarentur.
[u] Græcarum)Literæ græcæ,nullæ iam eſſe putabantur a noſtratibus.
[x] Diuq; fidem &c.)Quod libri græci extarent.
[y] Fatum fuerat &c.)ἑιμαρτόμοι. [z] Nullo vt exemplo &c.)Id eſt,primus.Cicero in Catone. — Fatum eſſe. ἑιμαρτόμοι. προσφαγμάτιον.
[a] Affatum eſſet)προσφαγμάτιον)præterea fato datum.
[b] Attexere)Reſpondet primordiis.
[c] Primo tempore &c.)Cum primum tibi licitum eſt ab aula hominumq; frequentia,in ſeceſſum te ſubduxiſti.
[d] Simulacra ſibi fabricantur &c.)Id eſt ingenii ſui imagines,quaſiq; ſtatuas perennes,id quod fit libris edendis,quæ monumenta ſunt hominum cariem non ſentientia.
[e] Folles vtique &c.) Folles inflare tanquam ad ſtatuas fabricandas.æmulatio enim quaſi follis ignículos generoſis animis ingenitos accendit.

Gulielmus Budęus Franciſco [f]Rabeleſo ſodali Franciſcano S.

[f] Rabeleſo ſodali)Sodales appellat,quos vulgo fratres dicunt ſancti Franciſci.Sunt autẽ ſodales qui in cœnobio viuunt,& eadẽ in menſa epulãtur:& ſodalitia dici poſſunt in collegiis ſacerdotalibus quę capitula vocantur,hoc eſt cœtus ipſe hominum & communio,vide in alteris Annotationibus. — Sodales. Sodalitia.

IN hac viatoria,turbulenta,verſicolori vultuoſaq; interdum conuerſatione vitæ,nihil verius mihi frontem hilarat & exporrigit,cõtractamq; (vt ita dixerim)& inuolutam mentem explicat & pandit lętitia,q̃ literarum recordatio,amorisq; muſarũ & venuſtiorũ diſciplinarum,quas magnopere perdiuq; colui & obſeruaui vt ſi quis vnq̃ hominũ mei ordinis animũ illa quidẽ meum nunc ſubiens per occaſiones magis q̃ per ocium, aut certis quibuſdã conſtitutisq; vicibus.id quod aliter euenire vix poteſt in hac veluti [g]expeditione nõ tam placida q̃ inermi,in qua non iam muſarũ auſpiciis vt pridẽ aſſueueram:cõtubernio Philologię vti ac frui mihi licet, eiusq; militię cõmodis aſpirare quę ſine mortaliũ agrorumq; clade ad gloriã quęrendã inſtituta eſt, [h]domitandãq; imperitiã improbam & cõtumacem aduerſus edicta ſapientię imperiaq; rationis,in qua quũ ipſa nuper ordines iam ductitare quoquomodo exiſtimarer,inter primoresq; cenſeri,[i] nõ tam ob res egregie & præclare geſtas,quam ob eximiam & alacrẽ prõptitudinem,ecce tibi inopinatũ fatum(cõmemorandum ne an pœnitẽdum nõ dum plane comperi)tranſuerſum me rapuit in rationẽ agendę vitę exercendęq; mentis diuerſiſſimam.quippe qui pro ſecuritate angores,pro tranquillitate trepidationem,pro ocio negocia,pro libero arbitrio obſequendi neceſſitatem,apparituramq; in aula factitandi:denique pro philoſophis [k]auſcultationibus aulica

[g] Expeditione nõ tã placita)Expeditio qm̃ bellica eſt pegrinatio,ideo inermi dixit etiãſi nõ placida. — Expeditio.
[h] Domitandamq; imperitiam)reſpondet ad id quod dixit,militiæ commodis.ſignificat enim cur militia vocetur literarum ſtudium legitimum.
[i] Non tam ob res egregie &c.)Nõ propter aliquod ingenii ſpecimẽ datũ magnopere memorabile.
[k] Auſcultationib) Auſcultatio eſt quã Greci ἀκρόασιν vocãt.Vnde Ariſt. φυσικὴ ἀκρόασις libros phyſicos ſuos appellauit:& ἀκροαματικὰ ab ipſis appellata ſunt quę inter eiuſdẽ auctoris cõdiſcipulos efferri ſolebant,vt libri Ariſt.acroamatici quidã ſunt,quidã exoterici inquit Gel.& ἀκροαματικώτερα dicta ſunt quędam cõmentationes e penetralibus peripateticæ doctrinę ſumptę.Meminit Plutarchus in Alexandro. Acroamata etiam & acroaſis recitationes dicuntur & auſcultationes. Alludit autem ad ſignificationem ludicrorum acroamatum,aut etiam ſcurrilium quæ in aula videntur & audiuntur. de quo verbo in gloſſ.de contemptu rerum dictum eſt ſatis copioſe. — Auſcultatio. ἀκρόασις. ἀκροαματικά. Acroamata.

Universidad de Deusto
Biblioteca

acroamata sortitus: κ ηχλ ἀστίφλ αὐταρκείας ξύγγωμονόσυνης τε ηχλ ἀοχήμονος, ἐθμάδοσιν ἐνίοτε πρόσδοκίαν ηχλ ἀτακτόσαν μετιών, haud sciam an pro integra existimatione pericliter ignominiã. quis enim inhibeat gliscẽtem famę loquacitatem? quis temperare linguis eos coget qui libentius in sententiam eunt deteriorem & obtrectãtem? ' hi exemplum statuisse me cauillabuntur, vt posthac quisq; cũ occasio tulerit & fortuna perlexerit, soluere se iis ipsis legibus possit, quas velut auctore philosophia [m] aduersus plebis ac populi scita tulerit & promulgarit. Epistola vero tua vtriusq; linguę peritiã singulare redolens, vt mihi iucunda fuit & grata, quasi instituti mei pristini cõmonefactrix, ita nescio quid sinistrę in me suspicium culę prę se ferre videtur, vt quidem in illa actionis de dolo malo formulã concepisti, quam in Petrũ Amicũ sodalẽ tecũ Franciscanũ intendisse te dicis, ob id scilicet q [n] impostura fecerit homini tibi simplici & incauto: nescio quid de me spõdes, quod nec tu futurũ poteras tum cõfidere, nec postea experimẽto verũ esse cognouisti. nimirũ dolosum amicũ esse censens, qui hominẽ te μ φιλάπλουν καὶ δίκαιον sciens prudẽsq;, quo tibi incõmodaret, in hominẽ me ο φιλαλάζονα obtruserit, quintũ ipse iã hunc mẽsem aut etiã sextũ literas tuas fastidio habuerim ac contẽptui. hęc enim omnia verba epistolę ἀνίπτεται, nisi si eorum sensum assequi non potui. Mitto hic ω δαιμόνιε, quod obiicere criminose tibi alius quispiã posset, qui in recriminãdo causę fiduciã poneret: facerdotẽ te esse [o] oportere fidei haud benignę ac pręmorosę, q nõ sodali, nõ amico, nõ socio studiorũ [p] fiduciã accõmodare sustinuisti, [q] anteq̃ ille stipulari a se passus est pœnę noxię, [r] causã ipm haud dicturũ quominus actio [s] spõsioq; de dolo malo iustis ac legitimis verbis in sese cõcipere retur? ' ni Bud. bonus vir humanitateq; prędituς tandẽ inueniret si periculũ faceres. Vbi igitur vestra charitas sodalitia, vinculũ cœnobioq;, columẽ religionis, glutinũ vnanimitatis, quã alternis prope verbis pro numine colendã in cõcionibus declamitatis? Tu vt sodali quicq̃ οὐ τὸ τυχόν, οὐ παιγνιῶδες, denicq; fide dignũ asseuerãti nõ credas? & sodali quidem non cuiuis, sed eximio, perspecto, ἐγκωμίου, mediocriter tuã vel etiam tenuitatẽ noueras, quã ἀκαταφρόνητον & contemptui & fastidio meo obuiam & expositã fore intellígebas (id enim causaturũ te video)? num id tandem charitati cõsentaneum esse censuisti: capitis atq; existimationis periculũ fratri ac sodali tuo [t] creare, vt ille actione famosa damnaretur si ego ab ingenio meo migrare sustinerem? Proh diue Francisce auctor conditorq; istius sodalitii, quo tua iam fides abiit? [u] homines ne in sodalitii leges iuratos ac [x] deuotos, quibus [y] ne leui quidem iureiurando sancire verborum fidem fas est: pacta iam inter se nulla fide inire, sed capite atq; existimationis periculo alterum ab altero ' cauere? Quanq̃ etiam si inter profanos res ageretur, num æquitatis quicquam aut iuris habere potest id pactum, quo [z] fraudi futurum sit & captioni capitali alicui, si quispiam alius eum se aliquando non exhibuerit, quem esse se semper præ se esse tulit certissimis indiciis testatisq; experimentis? Hæc vt dixi & alia huiuscemodi silentio transmittam: quando non te nunc accusandum, sed [a] amicũ tuendum habeo & defendendum, qui ob meam culpam criminose arcessitur & atrociter: hoc dicam tantum, [b] vt intentioni tuę præscribã (quando nunc [c] controuersiam rectam in iudicium deducere non necesse est: &, vt Græci loquuntur,

.l. Hi exemplum statuisse me cauillabuntur.) Auctorem fuisse, id institutum prodidisse.

.m. Aduersus plebis ac populi scita) Aduersus vulgarem communemq; prudentiã atq; opinionem, a qua discrepant decreta philosophię. Scita autem decreta sunt & placita hominũ vnde plebiscita dicta: rogationes & leges populares, quæ Græci psephismata dicunt. Cic. de legibus, Quid q; multa pernicio se, multa pestiferre scifcuntur in populis? Idem, Iam vero omnia existimare iusta esse quæ scita sunt in populorum institutis ac legibus.

.n. Impostura fecerit) Actio de dolo dat a Prętore ex edicto de dolo, quo edicto (inqt Vlp.) aduersus varios & dolosos subuenit q aliis obfuerũt, ne vel illis malitia sua sit lucrosa, vel his simplicitas dãnosa. Cõcipere autẽ verbũ est formularijs vsitatũ, significatq; solẽnibus verbis actionẽ intẽdere. Cic. ad Q. fratrẽ, Trebatiũ q; ad se miserim gratias mihi agit: negat emi in tãta multitudine eorũ q vna essent, quę q̃ fuisse qui vadimoniũ concipere posset. i. qui vadimonii formulã dictare posset. Erat autẽ Trebat. iurisco. cui Cicero Topica sua dicauit. Inde conceptis verbis iurare, & conceptũ iusiurandũ quod certa formula delatum est. & vota cõcepta dicuntur. Vide in glosł. de contemptu rerum fortuitarum.

.o. ηχλ ἀστίφλ &c.) Et p frugalitate facili & honesta anxiã interdũ & prurbatã cõsectãs expectationẽ.

.p. Φιλάπλουν &c.) Simplicitatis studiosum & incautum.

.q. Φιλαλάζονα) Id est, fastidiosum & vanum. ἀνίπτεται) Id est innuit.

.r. ὦ δαιμόνιε) O vir optime. qui modus loquendi Græcis sumptus est ab Homero. Potest autem accipi hæc dictio in bonam partem & malam cum indignatione & ironia. precibus etiã conuenit, vt inquit ex Platone Pollux.

.s. οὐ τὸ τυχὸν &c.) Hoc est non plebeium, non ludicrum &c.

.t. ἐγχειρῶν) Id est ad fidem faciendam idoneo.

.u. Oportet &c.) Oportet hic cõiicietis est, vt apũd Plaut. in Pseu. Hũc hoiem malũ esse oportet, οὕτω μέλαν κακὸς ἀνὴρ ὥπτηται ἔναι. ac si diceret, mirũ nisi hic homo malus est. Et in Pœnulo, Seruũ te esse hodie oportet, & nequã & malũ hoiem, pegrinũ & aduenã q irrideas. sic in hoc loco, ioculariter suspicat hoiem sodalẽ nõ esse satis cãdide fidei, qui sodali suo fidẽ non habuerit, hoc est eiusdẽ sodalitatis cõsorti.

.x. Fiduciam accõmodare sustinuisti anteq̃ &c.) Tanq̃ socio credere citra spõsionẽ tolẽniter cõceptã.

.y. Anteq̃ stipulari &c.) Stipulari est verbum iuris. stipulatur is qui promitti sibi quid postulat solennibus verbis. Sponsor est qui percunctante alio an spondeat, ita facturum spondet. Inde Sponsores dicti qui expromissores dicuntur & fideiussores, alium aliquid daturum facturumve sua fide suoq; periculo promittentes, vt apud Tranquil. in Cæsare.

.z. Causam autem dicere, & causam haud dicere quid sit, est in glosł. supradictis explanatum.

.a. Et etiam sponsio actionis nomen de qua in Annotationibus a Budæo dictum est.

.b. Ni autem particula est vsitata in huiusmodi sponsionibus, vt in Ver. actione quar. Spõsio. facta cũ cognitore tuo Apronio de fortunis tuis omnibus ni socium te sibi in decumis dictitaret. Idem, P. Rabirius Apronium sposione lacessiuit, ni Apronius dictitaret te sibi in decumis esse socium.

.c. Age sodali &c.) Dices fortasse, & est figurata locutio.

.d. Num id tandem &c.) Respondet causificationi tacitæ.

.e. Creare) Hoc dicit ideo, q; qui de dolo damnatus est ignominia notatus erat.

.f. Homines ne in sodalitii lege iuratos ac deuotos &c.) Est autẽ oratio defectiua. Subaudiendum enim verbũ decuit vel licitum est, vel quid simile Cic. in Ver. Hanccine impudẽtiam? hunccine hominẽ iudices? hanccine audaciã? ciuitatibus pro numero militum pecuniarũ summas describere? & in Phil. Tantam ne patientiã? (dii boni) tantam moderationẽ? tantũ in iniuria tranquillitatis? Virg. Mene incepto desistere victã? oratio aũt huiuscemodi irato accommodata est & indignãti, qualẽ se Budæus esse fingit.

.g. Deuotos) Quos professos vulgo vocant.

.h. Ne leui quidem iureiurando sacrorum verborum fas est &c.) Abstinere enim eos lex euangelica iubet omni iureiurando.

.i. Cauere) Vide in secundis Annotationibus.

.k. Fraudi futurum) Id est pœnale & damnosum. Cic. pro Cluent. Mulctam petiuit. qua lege? q; in legem non iurasset, quæ res neminiv̄q̃ fraudi fuit. Teren. In eandẽ fraudẽ ex hac re atq; ex illa incides. Id est perinde mulctabere, & pœnam eandem lues. Captio etiam pene eodem sensu accipitur vel pro damno potius. Plautus, At enim nequid mihi captioni sit si dederim tibi. Cicero pro Quintio, Si dipõdius tuus ageretur Neui, si in paruula re captionis aliquid verere. Hęc autem epistola plena est verbis iurisp. vt prisci loquebantur, quia ad hominem iurisperitum scribit.

.l. Amicum) Petrum Amicum sodalem Rabelesi.

.m. Vt intentioni tuæ prescribam) Prescribere est exceptionem summotoriam obiicere agenti. Intentio autem est actio vel accusatio. id est ἔγκλημα. Quintil. Si ex præscriptione lis pendet, de ipsa re quæri non est necesse. ignominioso patri filius prescribit: de eo iudicatio est, an liceat.

.n. Controuersia recta, ἐυθεῖα δίκη: quod principale nunc homines forẽses dicũt: & prescriptionẽ, de qua hic agitur, appellant finẽ non recipiẽdi. Agenti ergo de dolo præscribi potest, intentionem eius nõ esse admittendam: quia alia actione, id est ex stipulatu ius suum tueri & seruare potest. Actio autem de dolo non datur a Prætore, nisi vbi actor omni alia actione defectus est.

Exemplum statuere.
Scita.
Plebiscita.
ψηφίσματα.
Concipere.
Conceptis verbis iurare.
Conceptum iusturãdum.
Concepta vota.
Oportere.
μέλαν.
Stipulari.
Sponsor.
Expromissor.
Fideiussor.
Sponsio.
Ni.
Eclipsis honesta.
Deuoti qui vulgo professi dicuntur.
Defectus verbi.
Fraudi esse.
In fraudẽ incidere.
Captio.
Petrus Amicus.
Præscribere.
Intentio.
ἔγκλημα.
Controuersia recta.
ἐυθεῖα δίκη

Universidad de Deusto
Biblioteca

κατ' ἐνδυδικίαν ἀμφισβητῆν) præpropere te & perperã famosam actionem in amicum intendisse, cum posses alia actione ciuilius experiri, id est ex stipulatu illam. enim de dolo (vt nosti, qui iuris studiosus fuisti) Prætoris edictum non nisi subsidiariam promittit. [b] Ageres igitur cum illo potius ra me vt ipse contenderet pro amicitia nostra, ex æquo ipse & bono vt porro tecum agerem, suamq; fidem vt liberarem. hanc tu persequendi tui iuris rationem quũ omiseris, possim ipse si velim auctor esse Amico vt exceptione edicti summoueat te, nec recte nec ordine de dolo malo agentem. Verum hoc tibi remittam: [c] litiq; ipse me offeram, id quod quo minus faciam, tu causæ nihil comminisci poteris, cum res ad me tota pertineat, & ille me appellare iure possit vt iudicium in me [k] constitui patiar: ipse [l] iudicii obseruãdi necessitate soluatur. Quo autem magis ansam omnẽ tibi præcidam homini insonti ob meum factum negocium facessendi, non recuso quin tu hanc epistolam quasi sponsorem habeas iudicio me sistendi [m] iudicatumq; faciendi. Cæterum vt paria tecum faciam, reliqua græce scribentur.

μ ἡγήσεσθω μοὶ οὖν τὰ ἐπιεικῆ περὶ τοῦ ἀμφισβητήσεως ὁ ἑταῖρος ἐκεῖνος ὁ σός, ἃν δὲ δέῃ μηδὲν ἧττον ἐνοχος ᾖ ἐγγύης, ἕνεκα ἧς ὑπὲρ ἐμοῦ προσελάβετο ἑρπάζειν. σοὶ δὲ δικαίως ἐπέσχεσθαι ὁρμῶ ἐς ἐμὲ ἀξιέσθαι παροχετέον, ἔγωγε δὲ δέδοκταί σοι ταύτῃ τῇ δίκῃ ἀλοχρᾶς ἐπεξελθεῖν. θαυμάζοιμι γὰρ ὁπόκα μοι μὴ δοθῆς ἀπαντῶντος πρὸς τοῦτο πρόκλησίν σε τῇ πάντα παγκάλως καὶ δικαίως ἔχοσαν, ᾗ δεινὰ πάσχειν φάσκοντα ἐφ' ᾧ μέπω ἀντικομίσασθαι γράμματα δικαίως ὑπόσχῃ σὺ γράφων καὶ ἐς Φιλίαν ἐμὲ προκαλούμενον. ἡμεῖς δ' οὖν πάλιν ἀγαθυμῶ ὅτι μάλιστα, τοῦτο μὲν ἰσοπαλῶς τοῦτο σοὶ ἀσμένως δίκτυόν τε ὅ, ὅσον ἐπὶ τοῦτο ἡμετέρᾳ ἀναπετῆ ἀναπτύξαι πάντα παθῶς, καὶ διατάνυ σφοδρῶς, ὡς ἂν μεμνημένος ἦθι ὑφ' ἡμῶν, μὴ δὲ πρόφη φῇ πρόσωπα κόσης ἀμοιβῆς. Δίορ ἂν ὡς ἔοικεν πρόπερον μοὶ ἡγητάσαι δ πρᾶγμα δίκλα, ἔγκλημά τ' ἐμὲ λέγειν. ἐπεὶ πόθεν σοὶ ἐγνωσμένον ἐγγίεν ἡμᾶς δικ ἀντιγράφειν τῇ ὑπὲρ σοῦ γεγραμμένῃ, ἔσωγε τοῦτο φανερόν τε καὶ ἀνωμολογημένον, δικ ἴδη τοσοῦτο ἀδίκημα τοῦτό γε φαίη ἂν ἐμὲ ὅσα ἡ ἔγκλησις ἢ σὲ καὶ μεμψιμοιρία φαίνεται. δεῖ γάρ τοι ἀρχῶθεν δυοῖν πάντοιν ἀλίκεται δ' πρᾶγμα. ἀμέλει ἀ κλῶν ἐμὲ [d] ἀπασχολοιῶτων πραγμάτων δ' τῇ τῇ δίκῃ ἐσαι ἀτ, ἢ ἐ νόσε κωλυόσης γράφαι σοὶ ἀληθῶς δυκ ἐλαυθίω, πῶς δκ ἀπροφάσιστον ἔσαι ἀπορὶ τοῦ δικαίου. ὅπως οὖν ὦγαθὲ μὴ πλοῦτῶμ ὀφλῆς τοῦ τὴν δυκ ἐῶ λέγειν μεμψίμοιρον τῶν ὠφελημάτων καὶ φιλοσόφων, ὧν ἐ διαπλέσης πρῶτόν ἐστιν ἀμφισβητήσεως πρόσωπ. καίτοι τοῦτο δυκ ἀντιδίκως μοί ἔργον ὄζειν, τῶν δὲ φίλων ὧδε καὶ συμπόνων, ὃ τι μάλιστ σοὶ πᾶσαν ἐγχῆν, δικαὶ σε ὠφελεῖν τὸν ἐμὸν κατηγορῶντα. ἀλλὰ τί ἂν πάθοιμι ἀνὴρ ἢ πάντων ὅπως δυχρῶς ἂν ἐκκαίοιμι τοδὶ τὸ διαφέρον ἴδιος τῶν πυθομένων ἐμοί. Hactenus iocatum me putato, pariaq; facere voluisse cum iis quæ tu (vt opinor) iocabunde scripsisti, elicere a me epistolam cupiens. [n] ἀπολογῶν μὲν οὐδὲν ἔτι μᾶλλον ἂν. ὡς δικαίως ἐμὶ κακῶς ἀκοῦσαι ἔνθ' ὑπὸ σοῦ δ' ὑπ' ἄλλοτε, γνοὺς δ' ἁ γε διαλωβῶμ, ὅτως γε πάντα. ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐπάναγκες τὰ φιλοσοφίας ἀπαλλαγμῶα, κἂν μὴ πῆς ἴσως ἀμαθωμαι τὸς ἐμοὶ ὧδε ἐλογίας. ἢ γὰρ οὐ τὰ ἴσα μέ ἐσπασπόμενοι, δίκαιοί ἐσιν ἀυτοὶ πάντα μοι παραχεῖν τὰ ἀυτὰ ἢ παρόμοια τὰ φιλοσοφίας καὶ δικαιοσύνης. ἐῶ δὲ λέγειν τὰ φιλικίας τε καὶ χαστώνης, ἅπερ ὑμῖν πρῶτος πῆς ἀμφὶ τὸ λοιπὸς ἴσος, καὶ χαμαιῶνος φιλοσοφίᾳ συνοικοῦσι τε καὶ ὁμοτράφοι. καίτοι χολῆς ἂν ἡμισεῶς ἡμῶμαι δ' φιλονεικοῦντ' θρασὺν καὶ φιλόπονον, ἥλ ἤδη ξέπεσα εἰς πρᾶκμὸν φιλοσοφίας, καίτοι φιλικία, καταῦτα φρονῆσαι συγχωρεῖν ὠχλαρμῶν. δὲ ἀνὴρ ἄκισα ὑπολογίζεσθαί μοι δοκεῖς. ἴσθι οὖν σὺ τἀντεῦθεν. ἴσως δὲ καὶ ἄλλοι ὁι κρ τὸς λόγος ὠφελιμοφόρος καὶ ἀναπαύσεως δικαίως, οἵκοι τε καὶ ἔξω τοῦ πρ

ἄλλου πᾶν σχολὴ κἂν ἄσχολία ἀεὶ ἢ τὸν αὐτὸν δίδυτ' ἄνια τῇ πραγματικῷ. οὐκ ἐῶ δὲ ἀσχρᾶς τε καὶ προδομίᾳ. Quod vero ad id pertinet quod χρήμαθ' ὁμῶν ἐγκάζεσθαί με ἤγῃ καὶ τῇ φυλαρχίᾳ προσεπικάνειν, si nunc persequi scribendo vellem, præter modum fortasse epistolam producerem. Vale in pago Burgundiæ quæ Villanoua vocatur, pridie Iduum Aprilis. & Amicum saluta non magis tuum quàm meum.

[b] Ageres igitur &c.) Id est agere cum eo debuisti: ad hoc tantum vt ipse a me precibus hoc impetraret, vt ego deinde officiose agerem, & epistolę tuę prouocatrici rescriberem. hoc enim est ex quo & bono agere. id est boni & æqui viri officio fungi: quanq; hic fit allusio ad actiones quę in bonum & æquum cõcipiuntur, id est, vt non iure summo ex iis agi possit, sed quatenus æquitas suader: Papi. Dixi eum recte ea actione experiri quæ in bonum & æquum concepta est. de sepulcro violato loquens.

[c] Litiq; ipse me opponam) Liti me offeram. Id est, pro eo iudicium subibo, in meq; recipiã. Offerre se liti dicuntur qui iudicatum facere coguntur pro alieno negocio. Vipianus, Obtulisse autem videbitur se liti, qui iudicio pro domino se obtulit. Idem, Tutor quoq; & curator in ea conditione sunt vt non videantur se liti obtulisse. id est vt in eos actio iudicati non detur a Prętore.

[k] Constitui patiar) Constitui est in Annotationibus.

[l] Iudicii obseruandi) Obseruare iudicium est causæ adesse apud Iurisperitos.

[m] Iudicatumq; faciendi) Iudicatum facere est ἐκπλερῶσαι δ κριθέν. κατατίνῃ ἢ ἐκτίνῃ τὸν καταδίκην. Cic. pro Fiacco, Itaq; recuperatores contra illam rem minime dubiam iudicauerunt: cum iudicatum non faceret, addictus Hermippo & ab hoc ductus est. id est, cum pecuniam cuius damnatus erat & iudicatus, non solueret. Vtuntur & Iurisconsulti in Pandectis.

[n] ἡγήσεσθω μοὶ οὖν &c.) Eximatur in primis ab hac disceptatione tuus ille sodalis, vt nullo modo reus sponsionis, quam meis verbis spopondit humaniter. Tibi autẽ vniuersę expostulationis impetum in me, si modo ad extremum hanc causam placitum est persequi, deriuare licet. Et mirabundus igitur videris q; non ad tuam statim prouocationem responderim ferocẽ nimirum & animosam: & indignabundus velut indigna sis passus, propterea q; nõdum paria tecum fecerim literis abs te in amicitiam imitatus. Nos contra mirati sumus haud mediocriter, tuam epistolã iubenti animo percurrentes. Quid ni enim? nempe qui ab initio statim miseris modis destomachere vehementerq; contendas, quasi me quidem negligentiæ habitus, nec vices assecutus consentaneas: cum oporteret plenissime rem prius exactè explorare crimenq; obiectũ liquido inuestigare. Vndenã enim quęso tibi deprehensum ad tuas nos literas nihil respondisse? Verũ esto id manifestũ & indubitatum. nõ continuo quisq; dixerit eam tãtam offensionẽ quanta ista tua expostulatio cõspicitur & querimonia. Neq; enim rem nunc satis cõuici sti. Quando si crebris detẽtus negotiis in hac vitę ratione aut morbo prępeditus scribere tibi nõ facile potuerim, qui fit excusationẽ crimen vt admittere nequeat? Caue igitur amabo ne morosus importunusq; reprehẽsor habeare si contẽdere perrexeris vlterius. Atqui, nõ iam id munus est aduersarii quin potius amici & patroni, eo tibi persuadenda suscipere quæ tibi me deferenti sint profutura. Sed quid faciam? quandoquidem haud ego facile migrarim ab huius ingenii placida natura.

[o] ἀπολογῶν μέν τι &c.) Serio nõ dixerim iniquũ esse, male vt audiã vel abs te vel ab alio quolibet, hic quidẽ agẽs vbi mihi nõ fere a philosophia abhorrẽs in primis expedire necesse est, etiã si nõ paria ea ad me scribẽti bi amicis facia. Qui a me certe paria exigũt, vt mihi quoq; vel eadẽ prius vel certe simillima cõcedãt par est, ociũ ac tẽpus opportunũ. Prętereo vero & ętatẽ & facultatẽ q̃ vobis literas, studia sectã, tũ ac familiari philosophię cõtubernio vrẽtibus, pixe & abũde supsiunt, q̃q̃ adęquare q possit ardẽs iuuentutis studiũ. hęc ętas in pristinę iã acrimonię vergẽs decremẽtũ, idq; alliduis curis obtusa q̃ tu quidẽ pẽdere mihi neq̃q̃ videris. Scito ita posthac: ciãt vero & alii disciplinis incũbẽtes affectu ptinaci, domi & foris Budęũ siue in ocio siue in negocio volũtate qdem & aio semp eũdẽ futurũ: nõ itẽ aũt facilitate & alacritate. Quod vero ad id ptinet, quod rẽ me facilitate opinaris quæstuiq; insudantẽ marcescere &c.

Budæus Viui Sal.

LIteræ tuæ domi meæ relignatæ redditæ sunt, vt fere tuæ solent: indeq; ad me missæ. Quòd quereris de iniqua scriptitantium conditione, quibus quasi iure quodã moribus huius ætatis recepto, incessere maleuolentissima fere simultas & nocentissima solet: id tu & recte æstimasse, & verbis videris apposite expressisse. atqui ego eum morem & institutum velut quandam carnificinã animorum tam acerbam esse iudico, eam vt ob rem maxime scribẽdi intẽtionẽ ad ea argumẽta detorquere instituerim, quę lõgissime ab ista amarę velitatio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis viciſſitudine abducere ſtilum videbantur? Animaduerteram Eraſmum Roterodamum huius etatis decus, nec doctrinę eminētis pręſtātia, nec induſtrię ſingularis & inuſitatę merito lege illa vulgari calumnię ferędę ſoluere ſe potuiſſe. Nouerā & expertus eram q̄ ſuaue ſit interdum irritabilioris ſtomachi bilioſiq; ſcriptoribus amarū illud [n] eclīgma contētionis in ore verſare diu atq; cōmandu care, ſumma cū pernicie ingeniorū ad honeſtiſſimas cōmētationes cōrendentiū. Itaq; intellecto errore pudere meī primū memet cœpit, quī in ea ſpecie nonnihil olim temere admiſiſſē, deinde aliquorū miſereſcere, quos [o] ὅσα μῦς ἐν πίσσῃ (vt aiūt) perpeti in ea paleſtra cōcertationeq; cernebā, nōnullos etiā quos in primis exēptos ei ſupplicio ērūneq; oportebat. Qua de re cū ipſe ad Eraſmū ſcripſiſſem aliquādo exercēdę viciſſitudinis gratia, ruſticitate mea (vt opinor) vel infelicitate factū eſt, in eū vt ſcopulū impegiſſe ſciēs prudēsq; exiſtimarer, quē ego maxime auerſandū eſſe dicebā & vitandū: tāetſi eucūtu ad extremū nec noxio nec pudēdo, quādo res ea bene vertit, oīnia vtiq; moderāte numine amicitię vtrinq; cultę & obſeruatę cōſtanter & bona fide [p] πόσον τὸ φρόνημα τῆς μελέτης ἐκείνης ἀνελόμενος, ἀπωλλαγὰς ἅπαξ ἀγῶνος ἐξισμινισμονίτου οὔτ' ἀχθομένως ὥστε πάθος ἐμαυτῷ οὔτ' ἀπιχθανομένους, οὔτ' ἐνίους μετὰ τόπον ὀλίγους ἐπιφυομένους, καὶ οἷον ἡμῶν ἔδρᾳ ἐπικαθημένων ἀντάρκως, μοὶ ἔμοιγε, ἥγησάμην, μὴ χρῆναι μὴ τῷ προπέτει εἰπεῖν. πόσον τό σοι μὴ διαμαχητοῦ ἐμοῦ, μὴ ἀπολιπεῖν, μὴ καταλῦσαι ἀμαυτηρίων εἶναι ὑπωσοῦν ἀνιτόμενον μήτ' ἀτυφον ἐμέ, μήτ' ἀπολιπεῖν, μήτε καταλῦσαι ἀμαυτηρίων εἶναι εἰ ἀνταγωνιστέον τηλικοῦσι ἄξιον τῆς φιλονεικίας ἔχειν δοκοῦσιν. Accelſit huic opinioni culpę mihi pœnitędę conſciētia, cuius ſera reputatio (vt ingenue fatear) ppulit me vt veluti mihi ignoſcerē ipſe alieno vitio ęquanimiter trāſmittędo, [o] cuius me abſoluere haudquaq̄ ſuſtinebā. tametſi quid me adductitare magis lōgo vſque ad animi ęquitatē debuit, q̄ [p] animaduertere poterā iuſtam eā eſſe mulctā hominis immodice fortaſſe ſtudioſi glorię (cuius culpę quotuſq; noſtrū inſontes dicere ſeſe auſit & contēdere ſi ſibi credi velit?) inde vt [p] ignominiā propulſet, vnde nomē inclareſcere inconſulte ſperauit & improuide? Huius mali contagio inter doctos late gliſcēs, ad [q] vnum etiā par inſigne amicorū meorū arreplit improbi cuiuſpiā genii opera & impoſtura memorabili, idq; nunc exercet & propemodum collidit certamine longe iniquiore q̄ pro vtriuſq; dignitate & probitate, atrociuſq; exardeſcēte q̄ vnq̄ ipſe animo cōceperim. qua in re vereor ne tu homo mihi amicus aut aliorum quiſpiā mihi bene cupientiū officium meū interdū deſideret, τιθῆτο γάρτι ὑφ' ἑκάστου ἢ ἐπιτολή σε δοκεῖ, διονᾶ ἀναμιμνήσκεσά με προσφιλῶς τοῦ καθήκοντος, ὧν δή ἐν σωτῆς καθαπερεῖ καθαπερεῖ ἐπιπολέον ἀπεδέξατο ἐμοῦ καὶ σωτῆς ὑφ' ὑμῶν. Mihi autē ipſe nō deprecor quominus omni amicitiæ fructu carere contingat opinioneq; boni viri, niſi in hac dirimenda cōtroverſia amici partes in vtrunq; ancipitis vſurpaui bona fide & impleui. Q? ſi tu cū Eraſmo purgationē meā nō accipitis, [k] videte vt ſatis ęqui ſitis æſtimatores operæ alienæ, exactoresq; officii, ipſe mediuſfidius veſtrū iſtum ita merito ſuo amo proboq;, vt ęquum eſt hominem amari ingenio, doctrina, vrbanitate, lepōre, ſuauiq; ſermocinationis vſu prędītū, & vt puto cōuictu: qui cum ipſe intra hos nouē mēſes amicitiam me ſanxiſſe confido familiari comitate vſuq; officioſo, quam ipſe mecum ineundam nō pridem ſuauiſſima epiſtola & munere iucundiſſimo dixerat & appoſito. Iſtum autē ipſum cum cōfirmatæ amicitię iure in poteſtate vos

hactenus habueritis, dignum nimirum eſſe cenſetis vt hic q̄ quoq; noſtras magis q̄ noſter [o] in auctoritate mea ſit, qui ne in cuiuſq̄ quidem adhuc eſſe ſibi imperauit eorum quos colit & obſeruat: duntaxat hac vna in re, alioquin ingenio haud natus moroſo & amicis ſeſe dedenti. [r] Parem igitur mihi faceretis in noſtrum poteſtatem, atq; vos in veſtrum illum eūdemq; meum habetis. hominem etiam mihi prębeberetis eadem in præſenti placabilitate ingenioq; perinde ductili nec offirmato in hac cōtrouerſia. deniq; veſtram iſtam [s] mihi ſuadam tantiſper accommodaretis [σ] δανὴν ἀνθρώπων ψυχαγωγόν, καὶ πῶς δυσαρεστομένων, μήτι γε δὴ εὐγνώμονος καὶ πιθανῆς ἀνδρός. tum deinde ſuccenſeretis niſi in officio noſtrum hunc continerem pro arbitratu veſtro. Vtinā autē hęc controuerſia tam componi veſtro poſſet arbitrio, q̄ vos ius poſtulatis bonumq; defenditis & ęquū, aut q̄ id ad vtriuſq; eorum exiſtimationem pertinere videtur, [t] quorum de re agitur, atq; e re eſſe dignitateq; literaq; queis nos cēſeri maxime volumꝰ, ac dignū eſſe ducimꝰ. Hic ſi mihi altū eſſet ociū nec aius alio auocareť, hoc oīno eſſe poterat argumētū epiſtolę lōgioris, cū ego magnopere purgatū me cupiā tū apd̄ te & Eraſmū, tū apud eū ipſum cuius exiſtimationē ipſi [u] ſartā & tectā eſſe meritiſſimo laboratis.

[n] Eclīgma &c.) Vulgus medicorum electuarium vocat ἔκλειγμα, poteſt & eclegma legi. Plinius lib. xxi. de rhymo, Diutinę tuſſi eclīgmate faciles excreationes facere exiſtimatur. ab eo nomen habet, q̄ linctu non voratu abſumatur. — Eclīgma ſeu eclegma.

[o] ὅσα μῦς &c. Quæ mus in pice.

[p] πόσον τὸ φρόνημα &c.) Tantos illa meditatione ſpiritus ſuſcepi, defunctus videlicet commemorabili certamine nec indecore, vt mihi ipſe videor nec faſtidioſe, vt nonnullos poſt hunc inſurgētes & velut nobis iam reſidentibus, in me infeſto animo contendentes dimittendos cenſeam ne dicā aſpernandos. Id quidem conteſtās aut quomodolibet innuens me, neq; fatiſcere neq; extimeſcere neq; admiriculis indigere, ſi tantillos aduerſarios prælio dignos exiſtimarem.

[o] Cuius me abſoluere haudquaq̄ ſuſtinem) Abſoluere eſt ἀποσγινώσκειν & ἀφιέναι τινα τοῦ ἐγκλήματος vt inſontem. Ignoſcere eſt συγγνώμην ἔχειν. id eſt crimen vel pœnam condonare. Ignoſcebat ergo ſibi dum ſilentio tranſmittebat aliorum admiſſa in eodem genere, non tamen abſoluebat ſe crimine cuius conſcientia obſtrictus erat. — Abſoluere. ἀποσγινώσκειν. ἀφιέναι &c. Ignoſcere. συγγνώμην ἔχειν.

[p] Ignominiam propulſet) Id eſt, ex eo ignominioſus eſſe periclitetur. vnde illuſtris eſſe meditatus eſt vehementius. — Ignominiam propulſare. Vt pro ne nō.

[q] Vnum etiam par &c.) Tanq̄ de athletis dixit qui bini cōmittebantur. Brixiū Morumq; ſignificat.

[r] τοιοῦτον γάρ τι &c.) Tale enim quid indicare videtur epiſtola tua benigne me admonens officii atq; etiam prudenter obiurgans: quaſi hic indulſerim noſtrati & familiari.

[s] Videte vt ſatis æqui ſitis æſtimatores) Id eſt, ne non ſatis. Plautus, Vide vt ſatis cōtemplata ſis. Idē, Metuo te atq; iſtos explare vt poſſies. Cæſar, Rem frumentariam vt ſatis commode ſupportari poſſet timere dicebant. Cic. Et tamen vereor vt ipſis contentus ſit. Sic videte vt, id eſt cauēte ne non. — In auctoritate eſſe.

[t] In auctoritate mea ſit) In auctoritate eſſe alicuius, eſt ei obtemperare. Liuius, Nec ante mouerunt de ſententia Conſulem q̄ Tribuni ſe in auctoritate patrum futuros polliciti ſunt. Dicitur & in poteſtate. Conſules fuerunt in patrum poteſtate. — In poteſtate eſſe.

[u] Sartā & tectā eſſe) Hoc verbū & alia q̄ ſequūtur figurate accipiēda ſunt: hoc ſenſu. ſi vos hoc a me exigitis vt amicū in poteſtate habeā, vt vos veſtrū habuiſtis: debuiſtis id quoq; facere, vt miſi idē iuris eſſet in meū atq; eſt vobis in veſtrū. faceretis ergo. i. facere debuiſtis. & pręberetis. i. pbere debuiſtis. Vir. in Tityro, Quid facerē? neq; me ſeruitio exire licebat. i. qd facere potius debui? Plinius in epiſtolis, Hic ego quid agerem? quod iter defenſionis ingrederer? negarem? verebar ne plane furtum vi deretur, quod confiteri timerem. veniam ego peterem? iugulaſſem eum quem ita deliquiſſe concederē, vt ſeruari niſi venia non poſſet. tanq̄ recte factam tuererer? non illi profuiſſem. ſic & in hoc loco, facere debuiſtis & accōmodare debuiſtis, & ſuccenſere debuiſtis vel ſuccenſere iure potuiſſetis. — Facerem & ſimila.

[s] Suadam, πλὴν πειθῶ &c. δανὴν ἀνθρώπων &c. Deniq; veſtrā iſtā mihi ſuadā tantiſper accōmodare hominum vel moroſorum animis flectendis mire efficacem, nedum candidi viri & ciuilis. — Suada. Pitho.

[t] Quorum de re agitur) Id eſt, duorum contendentium. ſic dicitur, vt qua de re agitur. de quo in Annotationibus dictum eſt.

[u] Sartam tectam) Eſt in Annotationibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

[a] quanq̃ huius contẽtionis mucro quasi Stygio lacu tinctus, capur & vitalia pe-
tere tibi videtur, in iugulumq; intendi, & [b] quasi noxę manu adigi: id quod ego
vix mihi persuadeo, qui hunc nostrum nouisse me satis putem, vt charienti-
smis fortasse vulnificis hærentibusq; aculeis cauillorum in hac causa peruelita-
tum, sic dei reuerentem alioquin & honestatem colentem: a quo cum in hac re
vehementer dissentiam, agnosco quod ille nunc contentione glisccnte non perci-
pit: stilum ipsum atrocius in hoc certamine q̃ pro moribus & ingenio exacuisse
suo ad eorem (vt sic loquar) peruicacię & implacabilitatis, quę speciem inanem
prębet odii (vt aiunt) Vatiniani. nisi si mihi imposuit & multis elegãs minime-
q; morosa vitę consuetudo atq; officiis amicitię prędita, quibus apud omneis fer-
me ordines gratiosum se fecit & magnis amicitiis subnixum. Ad summã hoc ha-
beto: non prius me & aliquot alios vtriusq; nominis studiosos, [c] cum eo actione
pro amico partim & sodali, partim verbis in ęquum honestũq; conceptis & prę-
scriptis agere & experiri acriter desiisse, q̃ flexanimã tũ demũ esse nõ posse sua-
dã animaduertimus, cum monitis & hortamentis obstruũtur aures animi vehe-
mẽtius exacerbati aut incitati. Qua est autem animi ęquitate & probitate vester
iste, & idem meus nisi fallor, illã vtiq; operã mihi inuidiosam ac prægraué remit-
tet & condonabit, sententiã dicendi de re inter eos cõtrouersa, id est vter eorum
ęquitate & moderatione sese mihi magis hactenus approbarit: [d] neq; pro amici-
tię iure exiget vt in partes has vel istas descẽdere pericliter, atq; amicitiã ipsam
temerare periclitãdo pergã, in eãq; offensare. At est cũ in re aliena [e] litẽ tuã face-
re periclitariq; porro debeas: est etiã cum liti ita te incõmode vel inofficiose [f] offe-
ras, vt reprehẽsionẽ mereare, [g] versurãq; quandã (vt ita dicã) in ratione tuẽdę &
augẽdę amicitię facias. Rursus inertis est amici & secordis digladiãtes amicos
cũ securitate spectare, aut votis tantũ & cõdolescentia prosequi eorũ concertati-
onẽ acrius inferuescẽtẽ. [h] Mediũ, vt opinor, horũ est liti intercedere circa alterutri
us offensionẽ, hactenusq; officio pfungi quoad interuẽtu moderari flagrãtibus
animis possis. vbi frustra esse cõsiliũ tuũ intellexeris, vlterius vt ne tẽdas odiosa
sedulitate, si amicitiã seruare vtranq; velis, ac neutri iniquus esse. καὶ τι δῆ, ἂν ἐπὶ τὴν
ἄρξῃ ποιοῦμαι, καὶ διονεῖ ἐισκηκόαμεν χρήναι τι πρὸ τῆς ποιότητος ἐξίστασθαι τὴν βαδίσματα ὑφιστα-
κνύμενον ἱκανῶς οἶμαι ἀπφίναδη δοκῶ μὲ λίαν ἀφισκόμενος τοῖς τὰ τοιαῦτα ἀπροβουλόμε-
νοις. [i] De Syllanis tuis quod postulas pinde mihi esse videt, atq; si periculũ face-
re cupias, & me documentũ dare q̃ improbus & συκοφαντικὸς esse possim si velim.
Habes vt opinor manu mea testatũ elogiũ, q̃ opus id probauerim. Quid igitur
iterũ Aristarchũ me facis, hominẽ iam nullius ocii literarii & procul libris agẽ-
tem: tamẽ si in sarcinis librũ tuum haberẽ, cauillatoris personã & voluntatẽ ad
aliquot dies induerã, quatenus quidem versari in hospitio liceret, & tibi negociũ
mihiq; adeo facesserem fortasse [k] delatoria acrimonia. quod item te in meis scri-
ptis factitare nõ postulo, ne mihi displicere me cogas: qui cum in littore me vi-
di bellus esse videor. tute etiã Momo probari vis vt intelligo, [l] qui me arcesseres
te cuiusuis culpę postules. Age quãdo tibi morigerandũ est iudicii mei cupido,
hoc habeto, quod vix mihi expressi huiuscemodi rei tenacissimo. equidem quã-
tum animaduertere dudum potui in lectione viatoria & succisiui ocii: indeq; iu-
dicium operis tui facere: si futuri temporis cõmentationibus ita tecũ ipse certa-

ueris, vt [m] ad portionem profecisse posthac temporis super hãc conscriptionẽ te
ostenderis: ausim affirmare ingentem te paucis annis famã excitaturum. in qua
sententia Erasmum tuum esse ex epistola eius intellexi ad me scripta. Libellũ ad
te mittendum Tussano tuo dederam vrbe digrediens. de Contemptu rerũ for-
tuitarum, vnicam Marliani nostri fœturam, quem vtrũ acceperis ex literis tuis
non intellexi. De epistolis meis quod scripsisti, numero paucas videri, atq; intra
biennium fere scriptas: memini me nonnihil ea de re prædicere ad te scribẽtem.
q̃q̃ pauciores ediderim q̃ animo destinaueram: sed reliquas contrahere & reco-
gnoscere non potui in aulam tum improuiso accersitus, cum iam sub prela bo-
na pars earum esset emissa. Intra id ipsum biennium peregre multas scripseram
ad amicos vrbanos, quarum partim sero mihi remissæ in ordinem digeri & re-
censeri non potuerunt: partim ideo suppressæ, q̃ argumenta peruulgari nole-
bam. Q̃ si mihi deus aliquando ocium non pristinum (quod despero) sed me-
diocre dederit, eas tantum editurus sum quę ab illis iã editis scriptę sunt & scri-
bendæ, si tamen emissæ in manus redierint, ab amicis relatæ. Nam earum quas
familiariusculis amicis missito, exempla non asseruo, ne aliarum quidem inter-

a. Quanq̃ huius contentionis mucro quasi Stygio lacu tinctus. &c.) Significat hanc contentionẽ animę exitiosam esse, a genioq; malo instinctam opinione Viuis. Gladii enim acies aqua tẽperatur vt durescat. Mucro autẽ pro vi & impetu vulnifico hic ponitur. Sic apud Cic. in oratione pro Cecinna, Peracutum hoc tibi videtur: hic est mucro defensionis tuæ. id est fiducia, quia in mucrone gladii præcipua est fiducia defensionis atq; inuasionis. — Acies. Mucro.

b. Et quasi noxę &c.) Id est, mali spiritus. Charientismis) Dictis salsis & facetis. — Noxa. Charientismos.

c. Cum eo actione pro amico partim & sodali.) Alludit ad actionem pro socio a iure ciuili proditã. Socius enim cum socio agit, in id quod æquum & bonum est, socium socio præstare aut facere. Est etiam in iure actio cuius nomen est præscriptis verbis, ad quam etiam Budæus alludit. Cell. iurisconl. Nam cum deficiunt (inquit) vulgaria atq; vsitata actionum nomina, præscriptis verbis agendum est. Sensus igitur Budęum & aliquot alios diu cum communi amico Brixio egisse pro amicitiæq; iure atq; familiaritatis ab eo contendisse, vt stilo mordaciori temperaret: ita enim & æquitatem & honestatẽ poscere, & recq & existimationem eius esse, ne vltra præscriptum moderatę contentionis scribendi feruor exardesceret, sed frustra adhuc monita sua aliorumq; fuisse. — Actio pro socio. Præscriptis verbis.

d. Neq; pro amicitiæ iure exigetur &c.) Hoc deprecatur a Moro Budęus, ne cogatur amicitię iure sentiam de amicorum communium controuersia dicere, non dubie incursurã in alterius offensionẽ.

e. Qua necessitate Budęus litem suam faceret.) Id est, se ea lite implicaret: in secq; ac caput suũ cõtrouersam rem traheret. de quo verbo copiose Budęus in annotationibus primis dixit. — Litem suam facere.

f. Offerre se liti paulo superius explicatum est: idemq; pene sonat, quod litem suam facere: hoc est, succidaneum se aduersarium ingerere. — Offerre se liti. Versuram facere.

g. Quod autem sequitur.) Versuram facere in ratione amicitiæ: hunc habet sensum. ne amico alteri fauendo, alterum non minus tibi charum offendas. Versuram enim facere proprie est, æs alienum fœnerato contractum, pecunia fœnerato sumpta ita dissoluere vt conditionem meliorem non facias: vtq; in rationum tuarum summam commode constituendam ea non cedat fœneratio. Videbis in annotationibus si vacet tibi eas adire. — Versuram facere.

h. Medium (vt opinor) horum est liti intercedere. Tractum ab intercessione tribunorum, significat enim litis progressum morari & inhibere. — Liti intercedere.

i. De Syllanis tuis quod postulas &c.) Miserat Vives ad eum Syllanas declamationes, vt de iis iudicium faceret.

k. Delatoria acrimonia.) Est in annotationibus primis. — Arcessere.

l. Qui arcessere te cuiusuis culpæ postules.) Etiam modicæ culpæ nomine reprehendere. Arcessere interdum accusare est. Cicero pro Flacco, Sermo est tota Asia dissipatus, Cn. Pompeium contendisse a Lælio patrono, amico, ac pernecessario: vt hunc hoc iudicio arcesseret, id est deferret & postularet.

m. Vt ad portionem profecisse posthac temporis super hanc conscriptionem te ostenderis.) Id est, vt pro portione temporis teipsum superasse: hoc est, tuas syllanas ostẽderis. i. si vt syllanę tuę aliis tuis scriptionibus prestant, ita quę scripturus es syllanis tuis prestiterint.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum.[m] Vna epistola Græce quasi appellatus a Linacro, animum scribendis Græcis libentius adiicere cœperam: quo factũ est vt inter meas reperta veluti μ παρεκδῦσα μετὰ σῶν ἐμῶν exierit vnica me absente: quum & alias nõ paucas haberem quas meis anteferrem. Quas vero ad Erasmum scripseram, edendas nõ mandauí, ne aut mihi illę perplacere viderentur, aut ego cumulum in speciẽ augere vouisse, cum alioqui nullus sit amicorũ quicum alacrius officii vices huiuscemodi vsurpauerim. Somniũ tuum nondũ vidi per absentiam iam diuturnã, quæ tãdiu ipsa (vt arbitror) in his me statiuis assuefaciet inertię, quoad philologiæ amor ille vehemens sensim exoleuerit: & quantulũ erat cunq; doctrinę effluxerit. Habes iam ad omnia (vt opinor) quæ petebas, ἐπαρκέσασμύα γε δή μοι ἐναποκείτωσ ἔχοντα. πρὸς δὲ τὰ πεπαιγμύα δὲ ἐσχόλαζον, λέγω δὲ τὰ ὑπ' ἐράσμια ἐμπεσούμενα σοὶ σῶν ἐμοὶ γεγραμμένων, οὓς δὴ πάμπολυ ἀρισύσαντα σῶν ἐᾶς ἄχρον φῦ παιδίας καθ' ἡμᾶς ἀφιγμένων, ἢ σῶν εὐλογιμωτάτων σύγκλητος εὐσεβῶς ἀποφαίνει. Vale. Romorãtii, quę καμάπολις est tantum, modo Regia haud ignobili nobilis. IIII. Idus Ianuar.

Appellare.

[m] Vna epistola Græce quasi appellatus.) Id est lacessitus, prouocatus. Appellare enim est attentare. Liuius, Blactius de proditione Dasium appellabat.

[n] παρεκδῦσα &c.) Veluti cum meis obiter exiens.

[o] ἐπαρκέσασμύα γε δή &c.) Habes iam ad omnia vt opinor quę petebas, serio quidem scripta & expeditam responsionem admittentia. Nam ad ioco dicta mihi non suppetebat ocium: ea quæ de meis scriptis Erasmus dissimulãter innuit: quę quidẽ omniũ q ad fastigiũ hac tẽpestate peruenerit eruditionis, longe esse præstantissimum Senatus doctissimorum virorum constanter declarat.

EPISTOLARVM G. BVDAEI LIB. IIII.

Gulielmus Budęus Ioanni Picarto S. P. D.

QVum te germani loco eximiq; amici numero amicine mi charissime iãdiu ducere haberęq; instituerim, in [p] rebusq; meis cõsultissimi: rarius ad te scribere videri fortasse possim, q̃ pro ea familiaritate sanctaq; cõsuetudine atq; integerrima, quę mihi tecum corã in vrbe agenti intercessit hactenus: nulla offensiũcula vnq̃ interpolata ex quo instituta est. vtpote in cuius sinũ [q] vndiq; astrictissimum curas meas interiores depositare grauioresq; solitus sum & suauiter & summa fiducia: & tãq̃ fortunas cũ capite atq; existimatione in tumultu [r] anctitantiũ interdũ me rerũ credere ac cõdere. nihil adeo vt quicq̃ fortasse quũ casus ita tulit, reliquũ mihi & fratribus fecerim, eorũ quidẽ certe quę [s] amicitiã deposcere disceptatricẽ viderẽtur. Ac mihi quidẽ nuper literas tuas per ociũ retrectãti quas superiore mẽse accepi, quędam veluti religio impiatę amicitię: deinde cupiditas incessit redeũdi ad officiũ intermissum: eoq; munere functitãdi quod literarũ tuarũ humanitas nec flagitare verbo nec postulare, sed tamẽ emereri iure optimo videbatur. Verũ quũ ea lamũ statim chartãq; expediri mihi iussissem, facilitate me magis scribẽdi q̃ arguméto aut volũtate defectũ esse, destitutũq; affectũ meę mentis animaduerti. Quippe cui nec sentẽtię nec verba pro arbitrio suppeterẽt, queis paria facere cõ cupierã cũ animi tui beneuolẽtia suauissime nũc deprõpta, atq; cõsentanee iis q̃

ante egisti, [t] ac de me semp cõsuluisti: frustraq; conatus sum istã tuã animi pliexi exhibitionẽ æquare. quę mihi perinde esse videtur atq; si præcordia tua [u] foras exerta, intrã chartã cãdidã inuoluta scite & obsignata ad me misisses, [v] idoneũ sane pignus ac cõdignũ rerũ tibi a nobis antehac creditarũ. Id q̃d ne aduleteratũ esse ipsum suspicer, nõ syncerũ & germanũ: cũ facies verecũda stili tui efficit, fidẽ ipsa si bi astruens ac sanciẽs miri cãdoris atq; simplicitatis: tũ vero spectata mihi tua sępe [w] ad manũ, corãq; probata integritas, fuci nescia, instar vtriq; ipsa classici cuiusdã ac prędiuitis expromissoris, [x] tanq̃ fide sua esse iubet omnia quę tu tibi credi postulas, aut deponi pateris apud te, & penes te recondi: vel si in caput mihi aliquãdo quippiã a te caueam, nedũ si infortunas. Quẽadmodum autem libens & impiger facio, cũ ductilẽ (vt ita loquar) materiam nactus sum incurrẽtẽ etiã in mẽtis alacritatẽ: dedentem se cum copia facilitatẽ sedulo vt excipiam: ac longiuscule conimentando prosequar, & stilo indulgeã: ita cũ scriptitandi propositũ haudquaq̃ cõperiit cũ scribendarũ rerũ opportunitate extẽpora li, animũ vtriq; meũ vrgere ipse nequeo, ac detrectãti tũ laborẽ restitãtiq; instare. Nã quũ eũ nec torpido nec cõtumaci esse ingenio cõpererim: sed cupide etiam [y] munifici cũ licet, [z] nec opus detrectãti aut ꝓlatãti ne iuge quidẽ & mediocre, nõ nisi coactus fere illas operas ei iniũgo quas grauari ipsum sentio & renuere: & qui in potestate illũ habuisse me plerũq; per ociũ pristinũ trãquillitatẽq; cõmemini, causam haud satis idoneã esse puto, cur ei succenseã, siquando auocatus curis distinẽtibus & nõnunq̃ dissipãtibus ipsum, prẽsto illicet esse nequit, atq; in

[n] Rebusq; meis consultissimi &c.) In rebus meis consulendis te prudentissimum esse duxi.

[o] Vndiq; astrictissimum &c. Nulla parte perfluentem, quibus verbis significat eum esse arcanorum creditorum continentissimum.

[p] Anctitantium.) Angentium & molestarum. — Anctitare.

[q] Amicitiam deposcere disceptatricem viderentur.) Quibus in rebus amico opus est, rerum agendarum iudice & arbitratore. — Disceptatrix.

[r] Ac de me semper consuluisti.) Bene & male de aliquo consulere, est bene vel secus eum accipere & tractare, & cum eo agere aut commode aut incommode. Liuius, De perfugis grauius q̃ de fugitiuis cõsultum. Idem, De nullis enim q̃ de vobis acerbius consuluerunt, id est, cogitarunt & tractare statuerunt. Cic. ad Att. Quintum fratrem ames, neve quid eum patiare grauius consulere de se, q̃ expediat sororis tuæ filio. id est noxium & exitiosum sibi consilium capere. Hic autem pro statuisti ponitur & respondet verbo egisti. — Consulo.

[s] Foras exerta &c.) Id est exenterata.

[t] Idoneum sane pignus &c.) Hac (inquit) epistola summam mihi fidutiam fecisti, me consilia mea fideli amico credidisse.

[u] Ad manum.) Ad manum spectatum dicitur quod manu tractatum & e propinquo probatum est. Plinius lib. xxxv. de Apelle, Vnum imitari nemo potuit, quod absoluta opera atramẽto illinebat, ita tersit, vt idipsum repercussu claritates oculorum excitaret, custodiretq; a puluere & sordibus: ad manũ intuenti demum appareret. — Ad manum spectare seu intueri.

[x] Tanq̃ fide sua esse iubet.) Fide mea esse iubeo, verba sunt antiqua pro aliis spondentium: qui ob id fideiussores dicuntur. Vlpia. in tract. de fideiuss. Si quis stichum stipulatus fuerit, & fideiussorem ita acceperit, stichum aut decem fide tua esse iubes? Et in tract. Locati. In quantum illum condemnari ex bona fide oportet: tm̃ fide tua esse iubes? Plautus, Mea quidem id promitto fide futurum. Cic. in epist. Et si quid satisdandum erit, amplius eo nomine non peti, cures vt satisdetur fide mea. Interdum sine pronomine. Vlpia. de solutionibus, Quantominus a debitore exegero tm̃ fide iubes? In quibus locis fides pro sponsione accipitur, vt apud Cic. pro Flacco, Nam hunc hermippum hominem eruditum perfidum. eius enim fide pecuniam sumpsit a Fusiis. — Fide mea esse iubeo. Fideiussores. Fides.

[y] Munifici cum licet &c.) Est in alteris annotationibus.

[z] Nec opus detrectãti aut prolatãti.) In diẽ alĩ atq; alĩ proferenti. Liuius, Nihil prolatandũ ratus. id est cunctandũ & procrastinãdũ. Tacitus, Interim cũctantibus prolatãtibusq; interspem ac metum. — Prolatare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hanc illãq; partẽ ſubinde ſe verſare,ſimul vt a quoq; [a] interpellatus eſt amicos; negociis tũ vacuo & literis ludicris [b] feriãti.Porro aũt cũ ſit hoc vitę genus hu ſuſcemodi quod nũc ago,vt ſenſus hominis ſtudioſi in diuerſum fere abducat a ſuo inſtituto,atq; in ambitus campum deſcẽdere animũ perpellat aut curioſita tis:ibiq; longe diuq; expatiari:qua veluti lege aulica teneri me & obſtringi vt alios nõ inficior:tum extra ordinẽ(vt fit)coortę alię ſuper alias curæ, mentem meã ita tenuerũt oppreſſam dies iã nõ minus triginta,vt ne ſucciſiuas quidẽ ho ras vertere [c] in rem ſuã atq; in bonã aliquã frugẽ animus potuerit:ille quidẽ vel hebeſcẽs aliena meditãdo:vel effœtus:vel aliorſum vehemẽter abſtractus, & ſi mul valetudine corporis nõ proſpera,cũ alioqui tũ ab anni intemperie affectus. Quapropter nũc primũ experiri me ingenue fatebor q̃ lõge ſint duriore condi tione animi poſſeſſores,ii quibus aulicis muneribus aſſueſcere & adhęrere qua cũq; ſorte cõtigit:q̃ illi quibus liberis eſſe ac ſui iuris licet:atq; intra fines mane re ſtudioſę tranquillitatis.Siquidẽ vt illis aulicarũ functionũ neceſſitas ſeruilem perſonã imponit & aſtringit,in operas fere illiberales obſequiaq; obnoxia vecti galẽ & ſtipendiariã:quas nemo ingenuus ante profiteri ſuſtinet,q̃ frõtẽ oſq; to tũ affricuit poſtibus interioris aulę:ita his omnes propemodũ numeros immu nitatis retinẽtibus,animi etiã facultatũ integra ratio cõſtat:tanq̃ ſubſidiũ quod dã & inſtrumẽtũ libertatis vtẽdę fruẽdęq; copioſum idẽ & expeditũ.Mihi vero limen id iam terenti quod liberioris ſpiritus homo & cõtumacis ad imperia am bitus, [d] iterũ vix ſuperare ſuſtinet:ideoq; tã beata fortaſſe cõditione lapſo exiſti matione quorũdã qualiq; euerſo opimis facultatibus:ſiquãdo rudẽ in hõc [e] vo teratorio ludo,officinaq; [f] plagiorũ mereri forte fortuna detur:vereor vt integri poſtea ſtatus eſſe liceat,quũ ſeruitutẽ nũc ſeruiã:etiã ſi [g] in mãcipiũ aulę ac po teſtatẽ ſalua(ſi credi poteſt)venerim libertate.Addici qdẽ me paſſus ſum: [h] ſed tamẽ hoc recepi cũ in alienũ ius trãſirẽ:ne pudorẽ proſtituerẽ,cũ ſugillatione li terarũ cuiq̃ prępotẽtiũ me vẽditãdo.Quid ni igitur ſperẽ nataliũ aliquãdo reſti turionẽ eſſe me impetraturũ:aut egregio aliquo ſpecimine ingenui ſpiritus edi to:aut ſumma hominũ ęquitate mihi veniã caſus improuiſi incõſultiq; facinoris indulgẽte:preſertim cũ mirã hominũ de me iudicãtiũ benignitatẽ ſępenumero expertus ſim.Verũ o me immemorẽ propoſiti & lõgius digredientẽ:qui dũ pur gare ſcribendi moram cuperem & procraſtinationem, ſtilum (vt fit) [i] impru dens in hoc vlcus opinionis meę adegi,aut etiam imprudenter.fortaſſe enim in tactũ id oportuit, quoad medicamentũ nactus ſim:quod nullũ vtiq; operę pre cium allaturũ eſt, [k] niſi tẽpeſtiuum ſit.Quare [l] interim ſpleniis aliis atq; aliis ho neſtis nec fallacibus ſartũ ac tectũ pudorẽ tuebimur(vt ſpero:)collectãq; gra tiam ſtudioſorũ retinebimus.De rebus publicis ſi quid ſcire cupis:famã tu per cunctator,quę etiã plura fortaſſe ingeret q̃ cupias.de meis a domeſticis & ger mano meo cognoſces eodẽq; tuo amitino:qui cũ ipſo tute ſocietatẽ vſu iã coiui ſti literarũ a nobis ad vtrũq; veſtrũ ſcriptarũ.Vale.Diuione,poſtridie Id.Iulias.

Interpellare. Appellare. Feriari. Ociari.

.a. Interpellatus.)appellatus,arceſſitus. Interpellare enim debitorem eſt appellare hoc eſt in iudicio vocare.Pẽpo.Si nemo ſit qui a parte promiſſoris interpellari traiectitiæ pecunię poſſit. Appellare etiã id dicitur vt in gloſſ.de contemptu rerum fortuitarum.

.b. Ferianti.) Feriari eſt ferias agere & negocio vacare:quod & ociari dicitur. Quare feriari iudiciis

eſt ocium iudiciis conterere:ſic Macrobius lib.primo ſatur.Scito,te enim nõ ludo ſed ſerio feriari:id eſt ferias tibi non per ludum ſed per ſeria peragendas.

.c. In rem ſuam &c.) In rem ſuam vertere,eſt in cenſum in fortunas ſuas & in patrimonii augmentum vertere.hoc enim res ſignificat:vnde illa locutio e re alicuius eſſe,& in rem fore:hoc eſt ex eius cõmodo.Terent.Nunq̃ rem facies:ab inſcis inſcare homines.Cic.ad Sulpitium,Etſi eramus in magna ſpe,te facturum id quod feciſti vt eius rem & fortunas abſentis tuerere.Inde tractatus de in rem verſo lib.xv.Pandectarum. In rẽ ſuã vertere. E re eſſe. In rem eſſe. Rem facere.

.d. Iterum vix ſuperare ſuſtinet.) Semel enim ſatis habet id genus vitę expertũ eſſe,nec illinc egreſſus iterum ingredi vult.

.e. Veteratorio ludo officinaq; &c.) Vide in annotationibus primis.

.f. Plagiorũ &c.) Plagium crimen eſt eorũ qui liberos homines vel mãcipia aliena aut emũt aut vendũt.Vlpia. Si liberum hominem emptor ſciens emerit,capitale crimẽ aduerſus eũ ex lege fannia de plagio naſcitur:quo venditor quoq; fit obnoxius.Quia igitur liberi homines cum in aulã venerunt,ſtatim libertatem ſuam ambitioni mãcipant,ideo officina plagiorum dicitur:quia illic homines liberi ſeruitutem ſeruiunt.potentibus ſupparaſitando,in omneq; obſequiũ ſe venditando etiam illiberale. Plagium. Aula plagiorũ officina.

.g. In mancipium aulę &c.) Id eſt in mancipatum vt eſt in primis annotationibus explanatum. Mancipium. Recipere.

.h. Sed tamen hoc recepi &c.) Id eſt non addicere me teſtatus ſum vt videbis in primis annotationibus.Quid autem ſit natalium reſtitutio dictum eſt a Budęo in gloſſ.de contemptu rerum fortuit.

.i. Imprudens in hoc vlcus).i.in huius rei cõmemorationem quę exiſtimationem meã fugillat. Vlcera metaphorice dicũtur ea quę dici nequeunt vt dolorẽ nõ cieant aut ignominiã. Tractũ a medicis cũ ſpecillo attingunt loca vlcerоſa.non eſt enim vlcus attingendũ niſi ab eo ſanari poſſit qui ſpecillũ adegit.Quare in prouerbium venit.Satius erat hoc vlcus nõ attingere.Cic.de natura deorum.Quęro quomodo beatus ſit:quomodo æternus:quicquid horũ dixeris,vlcus eſt:ita male inſtituta oratio exitũ inuenire non poteſt.Hoc in loco in vlcus ſtilum ſe adegiſſe dixit:quia melius erat non meminiſſe, cũ ſatis ſibi purgaſſe culpæ notam non videatur. vt illud Cic.Quicquid horum attigeris,vlcus eſt:id eſt, ita a te defendi non poterit,quin erroris vanitatiſq; conuincaris. Vlcus attingere. Tẽpeſtiuum. Splenia.

.k. Niſi tempeſtiuum ſit &c.) Quod nunc eſſe non poteſt.

.l. Interim ſpleniis.) Splenia ſunt linteola complicita quibus vulnera vlceraq; teguntur. Plinius lib. xxix.de oculis cruore ſuffuſis loquens. Splenium ſuperimponi oportet e melle decocto lanamq; ſuccidam ex oleo & vino. Ægineta libro ſexto, μετὰ δὲ χάρπης γίαν διαμοτώσαντες ἔκροῖς τιλαῖς, καὶ σπλήνιον ἐπιτιθέντες.Id eſt,ſecundum autem manualem curationem linamentum ſiccum indẽtes, deinde ſplenium imponentes.Galenus etiam ſplenas vocat.Ibidem verſ.vii.

Gulielmus Budęus Ioanni Picarto Salutem.

NIhil nũc nec [m] cauſatius deducere,nec ęquius in crimẽ poſſe videor,ſi fortunã inſimulare mediter & poſtulare malę atq; iniquę tractationis: [n] q̃ q; in publicas difficultates & regias tẽpus meũ incurrit:& q̃ diu domi in philologię meę ſinu vmbratili quiete frui beatũ eſſe ducebã:tũ maxime quũ ex intacto aut cumulato aceruo honorũ & cõmodorũ admetiri Principẽ noſtrũ [o] videbã iis quę in comitatu eius erant nequaq̃ ad captũ aut [p] faſtigiũ nataliũ & ordinis ſortisq; peritorum:ſed ad modum illũ exuberantem eximiæ liberalitatis ac magnitudinis ſuæ,in comitatum eius tum demũ accitus ſim,ac numerũ aulæ candidatorũ [q] auxerim,quũ præfloratæ iã copiæ atq; etiã pene exhauſtæ viderẽtur.Mihi enim tũ cõtigit partim obuiã vt eos haberẽ [r] domo iã ꝓfectus:q; ſuffarcinati redibãt e

Cauſatius. Difficultas. Faſtigium. Augere.

.m. Cauſatius &c.) Id eſt maiore cum cauſa & ſpecioſiore prętextu.

.n. Q̃ q; in publicas difficultates &c.) Id eſt,penuriam rei nummarię.

.o. Videbam &c.) Primis annis principatus ſui.

.p. Faſtigiũ.) Faſtigiũ ẽ dignitas & maieſtas hois.a faſtigio.i.altitudie patulati gracileſcẽte deducta ſignificatio,vt dictũ ẽ i gloſſ.de cõtẽ.re.fort.Plini[9] ad Voconiũ,Perfũct[9] eſt tertio cõſulatu vt ſummũ faſtigiũ priuati hois impleret,cũ principis noluiſſet:id eſt cũ creuiſſet ad ſummã dignitatẽ priuatę ſortis.Liuius libro.i.Nõ tam ad honorẽ eius cui curatio altior faſtigio ſuo data eſt factum q̃ ad ignominiam cõſulum.

.q. Auxerim.) Sic Liuius in primo,Te mihi mater veridica aucturum numerum cęleſtium cecinit, ſubiiq; aram hic dicatum iri.de Hercule loquens.

.r. Domo iam profectus &c.) Cum ego(inquit)accerſitus in aulam primum veni,obuiam habui qui magnificentia regis copioſi facti beatiq; redibant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[p] promptuario benignitatis:partim vt in vrbe cernerẽ,qui squallidos pauloante penates & abiectos,hiſce donariis nitidos reddiderãt & venerãdos.nihil iã vt magis officeret eorũ hominũ luminibus q lares ſuos virtutis inſignibus ingeniiq; excoluerãt:q̃ q; illiterati permulti,acumine illi quidẽ prẽditi,& ex euẽtu ſucceſſuq; ſagaces exiſtimati,lõge emicuiſſe ante literarũ ſtudioſos videbãtur:auliceq; & ciuilis auctoritatis faſcibus ambitione queſitę,[r] pares alioqui ſibi hoies maiores q; ſummouere.Quippe qui circa initia ſtatim ineũtis huius principatus hoc viderent ac perſpexiſſent:ſic eſſe fere natura cõparatũ,vt ex copia exuberante immẽſiores ſenſim largitiones fiãt:cõtra vt e ſubſidẽte aceruo minoribus in dies modulis munificẽtię attẽperẽtur.Id quod ſimulatq; intelligi cœptũ eſt: acerrimus eorũ quiſq; gnauiter pfricta frõte,nihil nec pẽſi nec religionis habuit,[q] quo minus preſentariis quidẽ in p̃ſens rationes ſuas augeret:ex iis vero q̃ in ſpe atq; expectatione poſita erãt,beliſſimũ quodq; primo quoq; tẽpore [s] pigneraretur: eaq; induſtria atq; ſolertia nõ modo ſe viſendũ ſed etiã inuiſum efficeret, obtrectationiq; populari obuiũ & expoſitũ.Quę cũ ita eueniſſe ipſe nouerim:illoſq; cõſpicue mihi aliiſq; me acrioribus [t] anteuertiſſe:multũ tamẽ abeſt pœnitẽdã mihi vt meã ducã eſſe ſortẽ & cõditionẽ.id adeo,[u] vt ſi ius in prẽteritũ mihi diuinitus integrũ cũ optione detur,nõ ſim [a] vel aliquot annorũ ſodalitiũ & cõcubitũ philologię,quã interim ſedulo & accurate colui:cũ opibus cõmuraturus [b] iſtorum fortunatiſſimorũ,qui [c] primitiis liberalitatis antedictę ſupra modũ ſuũ prius patrimoniũ,& ſtirpiũ nouarũ fundamẽta quo laxius improbiusq; uatũq; prope faſtigiũ auẽti,[d] ſtirpiũ nouarũ fundamẽta quo laxius improbiusq; metarentur,[e] vicinos longe quoquouerſum licitando ſummouere & pollicendo. q̃q̃ ſi amplificandę quoq; cõditionis curam atq; intentionẽ non inter poſtremas habẽdã mihi cẽſeas:vt qui mihi & familię rem gerere iã debeam: nõ vt ſero ipſe fortaſſe,ſic etiã veniſſe videbor intẽpeſtiue.tametſi ſero malim omnino q̃ prępropere.Veni autẽ demũ accerſitus & euocatus,[f] vel inuitatus potius honorario doctrinę,& ſimul munificę ac feſtiuę benignitatis ſpecie perlectus:eoq; auctoramẽto retẽtus,quod abrumpere nõ potui cõmode,cum cuperẽ maxime.quippe alioquin [g] in ora hominũ iturus vt rerũ ciuiliũ & expetẽdarũ aſpernator inſolẽs & ruſticus.Quis enim vitio nõ verteret q; pater liberorũ immemor,prodẽdi porro gentilitii nominis neglector eſſem a maioribus acceptí?Nã cũ cõſtanter volũtatem in Principe animaduerto egregiã ſane & votis meis aut parẽ aut maiorem qui me(vt ita dicam)[h] in claſſem meã reſtituere vna diecula poteſt:multis iã luſtris inter inferiores non vt vnum quẽuis fortaſſe,[i] ſed tamen inter capite tantũ cenſeas vitã agentẽ compoſite magis q̃ copioſe:non video cur deterius quoquo modo aut exilius mecũ eſſe actum,non iam a fortuna illa temeraria rerũ conſtituendarũ arbitra:[k] cęterũ a prouidentia interpretari debeã,q; in hũc articulũ rẽ peſtatis reſeruatus ſim:qui ancipitẽ ipſe & ſolicitã [l] expectationẽ hominũ habet atq; etiã conſternabilẽ.Neq; eñ ſi durior quędã(ablit omen verbo)animaduerſio diuinitus nos maneat,in diem aliquem ſuſpẽſa(vt ſunt viciſſitudines ætatũ) qui me adhuc ſuperſtite exiturus ſit:optẽ me magnopere [m] publicę noxę eximi. [n] nec ſi defuncta iam ætas noſtra capitali reatu eſt(id quod ſimilius vero videtur)perinde alias inſinuari literarũ cõmendatione potuiſſem,in locũq; penetrare,quem euadere multis anfractibus errationibusq; perplexum:eãq; ob rẽ aditũ dãtẽ

vltro ćitroq; commeabilem non niſi pauciſſimis,[p] qui veſtigia ipſi ſua pedetentim & circunſpecte per ſemitas cæcas regunt illecebroſas eaſdem & [q] muricas.quo in ipſo aditu rariſſima extant exempla & monimenta hominum noſtri ordinis,qui veſtigia quidem certe luculenta memorabiliaq; ibidem impreſſerint.In hunc autem ipſum conuentum haud inauſpicato pedem intuliſſe me arbitror,cum gratiam non vulgarem inire in dies me videam,[r] vel literarũ peritiã potius:ab elegantiſſimo quoq;,quiq; honeſti ſpecie maxime ducatur & capiatur: etiam doctrinę hominum expertiũ.Quo coniecturã haud ab re(vt ſpero)facio, non priuatis me auſpiciis ad res nouas:[s] ſed publicis & communibus aſpiraſſe

a. Promptuario benignitatis &c.) Promptuarium autem benignitatis.i.liberalitatis, appellat aulam penitiorem huius Regis. — Prõptuariũ benignitatis.
r. Pares alioqui ſibi &c.) eadem generis nobilitate. — Prẽſentaria.
u. Quo minus prẽſentariis &c.) Liberalitatibus quę prẽſenti pecunia fiunt:aut aliis munificentiis, quę in prẽſenti expediuntur,vt cum princeps opimo aliquo magiſtratu aut curatione queſtuoſa aut ſacerdotio aliquem ornat.hęc enim habent cauſam conditionemq; prẽſentem.
s. Pigneraretur.) Vt quũ magiſtratus in futurũ mandãtur.& exuuię hominum adhuc viuentium a principe donantur captatoribus ſenũ,quas reſeruationes vocant.ſuſpendũtur enim donationes in diẽ mortis eorũ qui iis magiſtratibus fungũtur.quod ſucceſſorẽ viuẽti & ſpirãti emittere dici poteſt. — Pignerari. Reſeruatiões. Succeſſorem viuenti emittere.
t. Anteuertiſſe &c.) Diligentiores fuiſſe in re ſua amplificanda.
u. Vt ſi ius in prẽteritũ &c.) Ius in prẽteritum dare,eſt ita in integrũ reſtituere,vt quod factũ eſt infectum ſit.Plin.in.ii.Nullumq; habere in prẽterita ius prẽterq̃ obliuionis.de deo loquens. — Ius in prẽteritum dare.
a. Vel aliquot annorum ſodalitium &c.) Vt & inter epulandum & noctu in literis verſares.
b. Iſtorum fortunatiſſimorum.) Id eſt locupletiſſimorum.
c. Qui primitias liberalitatis.) Sic appellat primas illas & immenſas regis munificentias.
d. Stirpiũ nouarũ fundamenta &c.) I.e iure ſtirpis & gentilitatis dictum in primis annotationibus.
e. Vicinos longe quoquouerſum licitando &c.) Quoſdam ſignificat terrę filios,qui paucis annis locupletati,agros longe lateq; coemẽtes familiarum celebrium conditores fuerunt. Summouere autem longe vicinos,eſt eorum prædia immenſis precĳs emere,ita vt ab illa vicinia abeant. quidam autem agros vicinorum partim precio partim pollicitationibus comparant.promittunt enim ſuo ſuſtrapto venditores adituros & ornaturos.ſummouere hoc modo vicinos a Græcis dicitur,ἀπωθεῖσθαι τοὺς ὁμόρους τὰ χωρία ὑπὲρ ἀξίαν ὠνούμενον. — Summouere vicinos.
f. Vel inuitatus potius honorario &c.) Vide in annotationibus.
g. In ora hominum iturus &c.) In me hominum ſermonem excitaturus. Auſonius,Ibis in ora hominum,id eſt fama celebrabere.Virg.Victorq; virum volitare per ora.in.iii.Georgicon. — Per ora &c.
h. In claſſem meã reſtituere &c.) In antiquam meę gentis dignitatẽ,copiaſq; paternas & auitas.
i. Sed tamen inter capite tantum cenſos.) Hic ſignificat eos qui ingenio magis & doctrina q̃ copiis familiaribus cenſentur. — Cenſi.
k. Cęterum a proui.&c) Cæterum pro ſed poſitum eſt vt apud Liuium,Quod imperium crudele,cęterum prope neceſſarium in tali euentu cognitum eſt.Et apud Saluſtium. Aliam rem aggrediuntur non eadem aſperitate,cæterum haud ſecus difficilem. — Cęterum.
l. Expectationem &c.) Significat ſe in aduentantes reip.difficultates incurriſſe,quo minus rem facere ipſe potuit q̃uis principe beneuolente vteretur.
m. Noxę publicę eximi.) Id eſt a reatu publico liberũ fieri:vt non ratã ego partẽ animaduerſionis ultrineſerã,quę omnibus aut vniuerſis impendet.vide in annotatiniobus in verbo Eximere noxæ. — Noxa eximere.
n. Nec ſi defuncta &c.) Vide in gloſſ.de contemp.rerum fort.
o. Perinde alias &c.) Vt nunc feci ſcilicet.
p. Qui veſtigia ſua &c.) Alludit ad labyrinthum.de quo Virg.Hic labor ille domus & inextricabilis error.& reliqua in ſexto Æneidos.
q. Muricatas &c.) Muricatę ſemitę ſunt muricibus ſtratę,quos Græci πρίβολους vocant a flore quondam carduorum qui ſimilis eſt murici.vnde muricati greſſus apud Fulgẽtium.Curtius,Bion quidam transfuga nunciat Regi muricesferreos in terram defoſſos Darium. — Muricatæ ſemitęMurices πρίβολοι.
r. Vel literarum peritiam.) Non ego(inquit)tam gratioſus ſum in aula q̃ nomẽ ipſum bonarum literarum & peritia plauſibilis eſt.
s. Sed publicis & communibus &c.) Significat ſe non ſibi priuatim & familiæ ſed vniuerſo ordini literis bonis ſtudentium in aula rem gerere.ſic Verg.Me ſi fata meis paterẽtur ducere vitã Auſpiciis.q. eſſi publicis auſpiciis expeditionẽ aliquã aggrediebantur,nõ ſibi vincebant ſed populo Romano.

Universidad de Deusto
Biblioteca

[t] ordinis vniuersi literas lautiores profitetiũ & clariores.quę equidẽ fructũ mi-
hi amplissimũ esse arbitror elucubrati laboris diuturni atq; exhausti.Age quid
si etiã hoc addã,& ausim cõtẽdere:liberalitatis [u] ipsius caput a quo omnia ma-
nauerũt,nõ esse magnopere hactenus imminutũ:etiã si erogatorii [x] moduli [y] cõ-
tracti sint tẽporario decreto & instituto ita rebus natis expoſcẽtibus. id qđ fere
nemo queritur,ne eorũ quidẽ qui procacius petere ac flagitare didicerunt. Tibi
vero hoc etiã amplius affirmare nõ dubitarim:hebetudinisq; (prope dixerim)
[z] opinione subeũda cauere,si in euẽtu harũ rerũ falsus sum colligẽdo:hasce reip.
difficultates,illos paucorũ culpa tumultus circa initia excitatos, omnia deniq;
minacẽ specie nunc prębẽtia,in bonũ tandẽ versura,Deo beneuolẽte. Fuit enim
(vt spero) [a] fuit hęc ira superũ eiuscemodi & generis quę cedere precationibus
& expiamentis solẽt.Itaq; multorũ quidẽ quę salua pietate atq; intemerata reli-
gione admisimus,hactenus gratiã superi ipsi facturi sunt veniã poscentibus (vt
quidẽ certe vestigia visuntur cõspicua prętereũtis irę diuinę) [b] litẽ hãc nobis vt
nõ pluris æstiment q̃ in quantũ [c] facere iudicatũ haud ęgre possit hęc prouincia,
apud cõciliũ quidẽ ipsa cęli tũ ad summũq; tribunal plerũq; gratiosa: [d] indulgẽ-
tiamq; primariã merita germanę pietatis atq; intemeratę pręrogatiua. Nimirũ
indolem perpetuã gentis altissima nuper securitate consopitã,excitare prouidẽ-
tię non etiã opprimere placitum est & extinguere.Itaq; torpenti iam incuriæ in-
dormientes,atq; adeo veterno capitali exitialiq; supinos,quum expergisci aliter
nequiremus,classico illo consternabili bellicoq; perterrefecit.tum demum ad ar-
ma conclamantibus qui propiores erant discrimini:altiori somno & arctiori tre-
pidatio nos & tumultus excussit.quæ sub idem tempus Mars auxit q̃ potuit tu-
multuosissime,ignauia insuper stationis vnius [e] efferatiora facta,quæ territan-
ti dedit hosti manus,sane imbelles vinculaq; meritas.Non itidem autem hostis
in altero quoq; [f] præsidio fuit felix,ad quod subinde tentatum obhęsit frendens
nequicq̃, & tandem elanguit.Quibus de rebus quid sentiam, Græce Philecoo
scriptitaui homini harum rerum cupido:cum discutere inertiam mentis quoquo
modo cuperem ab ocio contractę in hac librorum inopia,qui circumferri com-
mode cum sarcinis nequiuerunt.Cæterum vt hæc tibi scriberem me impulit cõ-
sobrine suauissime animi tui reputatio:quem alioquin perspectum & explorati,
ex literis quoq; tuis agnosco vicem meam dolere vbi quid secus accidit:& cõtra
exultare gaudio vbi quid prospere mihi cessit.ne fratribus quidem meis in exhi-
bitione beneuolentię officiiq; cedere.Quo fit vt necessariorum nulli immotescere
serius velim quicquid aduerse nobis cecidit:nec citius id quod commode. Vale.
in aula circa Rhemos agente.Octauo Calend.Octobris.

Caput. A capite arcessere,& ducere.

Moduli aquarii,& erogatorii.

Contractum.

.t. Ordinis nostri &c.) Pauci inquit literarum bonarum studiosi diu ibi ita versati sunt vt sui memoriam celebrem reliquerint.

.u. Ipsius caput &c.) Translatio est ab aquæ ductibus.Cic.in topicis,Cum autem a genere ducitur argumentum,non erit necesse a capite arcessere.Et de oratore.Et tardi ingenii est ritulos consectari sontes rerum non videre:& ætatis est vsusq; nostri a capite quod velimus arcessere,& vnde omnia manare videre.In Tusc.ul.A capite ducere dixit.

.x. Moduli &c.) Moduli aquarii a principibus impetrabãtur,quibus priuatis licebat aquam publicam in priuata loca ducere e castellis aquæ ductuum. Sunt erogatorii moduli quibus aqua erogatur & distribuitur,vt est apud Frontinum.

.y. Contracti.) Imminuti ad aliquantum tẽporis propter nummariam difficultatem.

.z. Opinione subeunda cauere) Satisdato promittes.

.a. Fuit hæc &c.) Id est,quasi prætereiit:vt Fuit Ilium,& ingens Gloria Teucrorum.

.b. Litem æstimare) Quid sit explicatum est ab eo in secundis Annotationibus.

.c. Iudicatum facere est persoluere quod index dependendum esse pronunciauit) Sciendum est autẽ quosdam esse qui iudicatum facere non coguntur nisi inquantum commode facere possunt:ne iudicato persoluendo egeant. Vlpianus de re iudicata,Patronus,patrona,liberiq; eorum & parentes:item maritus de dote,in id quod facere potest conuenitur. item miles. Sensus est ergo,spero superos ob culpam a nobis admissam non maiorem pœnam expoſcituros,q̃ Francia citra vltimam difficultatem pendere possit.

.d. Indulgentiamq; primariam) Id est, clementem & benignam prouidentiam.

.e. Efferatiora facta &c.) Præsidium Mosonense significat quod ignauiter deditionem fecit.

.f. Præsidio fuit) Macerienſi scilicet, cuius Baiardus præfectus erat.

Opinione cauere. Fuit. Iudicatum facere. Baiardus.

Gulielmus Budæus N. Leonico Salutem.

Si literis politioribus (vt tu existimasti) nuncium remisisse me faterer, [g] causam omnino nullã dicerẽ quin de nomine meo malę,de Philologia etiã ingrate impieq; consuluissem,amicorũ mihi cõciliatrice & (vt ita dixerim) [h] κυ-
ριεύουσαν • quippe cuius auctoritate atq; suffragatione gratiã non vulgarẽ iniuisse in comitiis eorum mihi videor,qui facultatibus iis cẽsentur quæ [i] iure optimo quæruntur & habentur,minimeq; obnoxio.quorum etiam ipsorũ prærogatiuã opinionem cũ omneis centurias odio quidem certe & inuidia vacuas, non grauate sequi solere ac debere intelligerem:paucis vtiq; semper illis me magis q̃ plurimotũ turbæ cõmendare contendi & approbare: quibus nunc ab ipsis non doctrinæ cuiusdã eximiæ merito,cęterum industriæ & ingenuæ contẽtionis literisq; deuotæ gratiã initam & collectam literisq; [k] consignatã, diro quodã stupore animi,veluti [l] deprehensi in rerum nouarũ tẽpestate, effudissem immemor & abiecissem: [m] siquando capitale illud verbum serio mihi vel ore vel calamo excidisset infauste feriato.Quod nã enim in me [n] admittere dãnosius facinus fœdiusq; potuissem? Quũ vero ex literis meis ad Longolium non vnis (vt opinor) rescisceres potueris,Principis me imperio velut in aulã raptum [o] necopinantem:inibiq; humanitate eius partim,partim occasione ac prope necessitate retentum & auctoratum:libentes vtiq; (vt mihi persuadeo) certe quidem ipsi facitis non inuiti: vt quouis me crimine absoluatis quod mihi eam ob rem impingi ab obtrectatoribus potest:etiã si literis elegãtibus ad pertentandum animum meũ amice mecum expostulatis. Nisi vero vos & rerum ciuilium prudẽtes in vniuersum,nec mearum ignari,hominis cõiugi liberisq; obstricti: oblatã vltro in secessu versanti [p] allatãq; honorifice conditionem, philosophastri fasti-

.g. Causam dicerem.) Id est explanatum in gloss.de rerum Contemptu.fortuit.

.h. κυριεύουσαν) hoc est magnos & illustreis viros efficiente.

.i. Iure optimo.) Id est optima conditione,id est summa cum immunitate. Cic.in Verrem, Quæ colonia est in Italia tam bono iure,quod tam immune municipium, quod per hos annos tã commoda vacatione sit vsum q̃ Mamertini? Idem de lege Agr.Optimo iure esse pro optima conditione dixit. Iure optimo.

.k. Consignatam) Id est contestatã,literarũ monumẽtis posteritati mandatã.Cic.de Legibus,Publicis literis cõsignatã memoriã nullã habemus.& in Epist.Hanc cõmendationẽ quã his literis consignare volui,scito esse omniũ gratissimã.Et de Diuinatione.Clarissimis monumẽtis contestata consignataq; antiquitas. Consignare. Contestari.

.l. Deprehensi.) Dictum est in gloss.de Contempt.rerum fortuitarum.

.m. Si quando illud verbum serio &c.) Nuncium me literis remisisse.

.n. Admittere) Dictum est in ijsdem gloss.de Contemptu rerum fortuit.

.o. Necopinantẽ.) Sic Cic.Necopinantes mors opprimit.Et in Finib.Necopinato alter alterũ vidimus. Necopinans. Necopinato.

.p. Allatamq;.) Vltro enim a principe in aulam accersitus est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dío vt repudiarem faſtuq; inſolenti, auctores mihi futuri fuiſtis ſi in re præſenti forte affuiſſetis, aut ego blandimentis vmbratilis famæ tranquillæq; pellectus, cui iandiu inſeruieram, animum obfirmare debui aduerſus rerum ſecundiorum ſpem mihi illuceſcentem, vanasq; pollicitationes eius veſtra opinione, animos ſcilicet tantum vulgares & mediocreis [p]ſolicitantes: non etiam maiores omni ambitione, nec ſpe metuve aut alioqui conſternabiles, floccifacere etiã propinquorum amicorumq; conſilia & obſecrationes, qui me vergente iã ętate tuendæ familiæ ſtudere, muneribusque iis obteſtabantur, quæ naturali quoq; iure nedum ciuili iniuncta ſunt homini: quod quidẽ ſine fraude mea captioneq; inſtitutę vitæ fieret, indeq; in futurũ voluptatis percipiendę, cum occaſio rediſſet decedẽdi ex hac prouincia, ſimul ex hoc honorũ ſeminario decus aliquod referendi, preciũq; operæ impenſæ philologię. Tãetſi quid mihi delatũ cauſor honorẽ hunc, qui nõ mihi, non natalibus, non amicorum meorum potentiæ, non ambitui, nõ obſequio denicq; tribut[o] eſt: ſed doctrinę opinioni: quã mihi merito meo maiorẽ apud omneis ordines pepererat aſſidua cõtẽtione philologia mea vno & [q]altero puerperio? Quem ſi honorem ipſe velut ornamentorum inſolens, plebeisq; incunabulis lactatus, imparq; maiori ſorti & cultiori repudiaſſem, [r]quid aliud tandẽ q̃ exemplum hoc facinore [s]prodidiſſem in dedecus detrimentũq; ceſſurũ hominũ literis notę nitidioris ac lautioris incũbẽtiũ? quos velut inerteis ac ſellularios artifices, non ſolẽ, nõ puluerẽ, non celebriũ cõuentuũ contuitũ ferre poſſe merito vulgus primoresq; crederẽt: ſi ne honoribus quidẽ ingenuarũ mentiũ illecebris adducerẽtur, [t]negocium vt faceſſere vellent ipſi aliquando ſtudiorũ ſuorum tranquillitati, ſpecimẽq; & documẽtũ per occaſiones edere ac proferre quæſitarũ ſummo labore facultatũ. Quippe huiuſcemodi hominũ opinio longe lateq; peruagata, quantã calamitatẽ intulerit hactenus, [u]quantã pauperiẽ fecerit in nomine literario, in ordine ſtudioſorũ, in natione hominũ Mineruæ cõſecratorũ, cũ omnibus notũ ſit & manifeſtũ, tum vero idẽ querẽtes videmus noſtræ ſortis ſtudioſos, ſeculorũ iã aliquot iniquitate, ignorãtiaq; factum eſſe principum & primorum, vt recta perpolitaq; eruditio ẽ ciuitatũ gubernaculis, ẽ fori tribunalibus, ex cohortibus purpuratis ac prætextatis exploſa, nec in Regum principumq; hominum conſulta admiſſa ſit & retenta, ad ſellularias nunc claſſes deiecta contuberniumq; blattarum. [x] πρὸς τὴν φιλοκαλίας οὖν τὴν ἐπ' ἐμοὶ ὦ Διώνικε ἀ φιλονυχίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ τοῦτ' ἤδη δόξει συμβαίνειν καὶ προσφῦσα τὸ προτεθὲν ἀφεμμύον, τὴν παραυτίκα λύπην τοῦ δέοντος ἐμοὶ προσετικόπτων, ὅτι ἤδη μοὶ τοσοῦτον ὅσον φιλοσοφίας, ὅσον οὐ πάνυ φιλοσοφίας, ὅσον οὐ ἀπεγεγόνασιν καὶ βαθυμίας, τίς πρὸ ἓξ μηνῶν μὴ ἔχει δίδυς ἡμᾶς δοκεῖν μεμψιμοιρεῖν ἀντιπεπτώς, καὶ τῇ προσοίσῃ ἀχθεσθῇ τῇ καθ' ἡμᾶς, ἀγνωμοσύνῃ εἶπεκα φησὶ τὴν ἐπ' ἀξιώματι. ὃ γὰρ ἂν ἐσθ' ὅπως ἐκ ἀγνωμοσύνῃ ἀντεῖ, ἐγκαλοῦντες γε μὴν ἀεὶ τοῖς ἄρχουσί φησὶ τὴν πεπαιδιὰν ἀλιγωρίᾳ, ἀντοῖς δ' ἂν τις πεπαιδιὰν ἀσκοῦντι τὴν ἄγαν εὐθυμίαν καὶ χαυνότητα, τὴν τῶν ἡμῶν καταγέλασιν ἢ ἄμα, τὴν ταύτας ἀνθρώπων ἐφεσιότων. ἀσφαλὲς δὲ ἀπεῖναι μοὶ φάσκοντα, ἐξιοῖ τὴν φησὶ σφόδρα τυχεῖν, ὅπ μνώμην αὐτὸς, ὅπ τοῖς ἀρχαιρεσιάζουσι συνεξεταζόμενον, καὶ μὴ τυχὼν τὴν ἀρχῶν ἀγανακτοίη, μᾶλ' ἢ πολλῶν ἀλιθῶν τὸ ἄγνοιαν ἢ σκαιότητα. δὲ ἀνθ', καὶ μὴ τυχὼν τὴν ἀρχῶν ἀγανακτοίη, μᾶλ' ἢ πολλῶν ἀλιθῶν τὸ ἄγνοιαν ἢ σκαιότητα. δὲ ἀνθρώπους, ἂν ἐπιφθὰν τὴν ἀγαπᾶν ἐκείνων δι' ἣν τύχοι πρόφασιν κατωφθωκὼς ἦ, τὴν μᾶλλον τὴν μνησθῆναι ὑπὸ γραμμίου ἀνελευθέρου, ἀνθις δὴ θρυπτόμενος ἢ φαίη προσδέχεσθαι διονοῦ ἀν-

[p] Solicitantes &c.) Allicientes, vt Plinius in epiſtolis, ſolicitat me formianum. Quintil. in. xij Mox velut aura ſolicitante proiecti longius. — Solicitare.

[q] Altero puerperio.) Id eſt commentatione edita.

[r] Quid aliud tandem &c.) Sic Celſius, Cognouí tamen medicos qui ab ſcorpione ictis nihil aliud q̃ ſanguinem miſerunt. Liuius, Claſſis ad inſulam ſe recepit, nihil aliud q̃ depopulato hoſtium agro. — Quid aliud q̃ Nil aliud q̃.

[s] Prodidiſſem &c.) Prodere exemplum, vt ſtatuere exemplum. Cic. pro Flacco, Ne periculoſam imitationem exempli reliquis in poſterum proderetis. id eſt, auctores eſſetis exempli & inſtituti periculoſi. — Exemplum prodere.

[t] Negocium faceſſere vellent &c.) Faceſſere negocium eſt moleſtiam & angorem exhibere: ſignificat etiã accuſare, deferre. Cic. pro Cluentio, Sed hoc poſſiteor omnibus ſicui forte huc lege negocium faceiſetur qui lege non teneatur: ſi is vti me defenſore voluerit: me eius cauſam legis præſidio defenſurum. Hic autem accipitur ἀντὶ τοῦ ὀχλῆσαι hoc eſt interpellare, obturbare: dicitur & periculum creare, quod ipſum Cicero pro eodem atq; faceſſere negocium dixit: faceſſunt autem negocium tranquillitati qua hominem ab ocio literario ad negocioſam vitam trahunt. ſic Græci πρᾶγμα παρέχειν dicunt negocium exhibere, quod interdum lite implicare ſignificat, deferre, accuſare: vnde φιλοπράγμων hoc eſt φιλόδικος, aliquando moleſtiam exhibere & curis implicare. — Faceſſere negocium. ὀχλῆσαι. Periculũ crea. πρᾶγμα παρέχειν. φιλοπράγ. φιλόδικος.

[u] Quantam pauperiem fecerit &c.) Id eſt q̃ luculentum damnum attulerit, verbum eſt iuris. Vlpian. Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur actio ex lege. xij. tabul. deſcendit. — Pauperiem facere.

[x] Deſignatrix.) Deſignare eſt καινοποιῶ. vide in Annotationibus. — Deſignare. καινοποιῶ.

[x] πρὸς τὴν φιλοκαλίας &c.) Dic mihi te per honeſtatis ſtudium quæſo o Leonice, ſi noſtra ociandi cupiditate id iam videbitur vſu venire, quadamq; naturali ratione ingenerari quod ſupra dictum eſt, qui vltra ſcilicet q̃ oporteat amori indulgeamus non tanto quidem præclaræ philoſophiæ quanto inertiæ & ſocordiæ: quid poſſit præterea comminiſci quominus de principibus nos conqueri atq; huiuſce prouidentiam ſeculi incuſare inique videamur? Non eſt enim quin maligne agamus: dum regni proceribus doctorum virorum obiicientes contemptum, ipſis tamen doctis auctores ſumus nimiæ ſecuritatis & ſupinæ, ignauię, honorum pariter honoribuſq; fungentium contemptricis. Quaſi vero ſiquis gerendi magiſtratus teneri ſe ſtudio affirmans dexteros amplexus officioſaſq; ſalutationes depoſcat, neq; ambiens ipſe neq; honorum candidatis ſuccenturiatus. Deinde dignitates non aſſecutus indignetur vulgus cuiuſdam ingratitudinis ac cerſens. Idem autem ediuerſo quæcunq; de cauſa illius ambitus compos, quem expetebat honorẽ vltro etiã delatum ſe neget quaſi delitias faciens & argutans ſuſcepturum, tanquam minime ſcilicet ei quietem agenti conueniat variarum rerum curis amplicari atq; tumultuari. Vide igitur vir optime ne quibus hęc capeſſere natura eſt comparatum, aut ab his certe non abhorrent, ſibi claſſiq; ſuæ ignominiam accerſant imprudenter: dum quæ viris clariſſimis felicíſſimoq; ingenio prædítis nunq̃ non exoptantur, ea ruſtice atq; ineptę reiiciunt. Etenim vndenam Demoſthenes alioqui & Cicerones illiſq; æmuli illuſtres euaſere? Nobis certe ad manũ eſt huiuſce inſtituti nomina complura depromere notæ apud veteres ſapientes primariq. Quorum princeps & choragus Plato ille primas eximiæ philoſophiæ partes ſortitus eſt, qui libera ex ciuitate ſoluens alienæ ſe regioni commiſit ad virum profectus tyrannidis nomine peſſime audientem. Cum ego contra natus ac educatus in patria regię obnoxia poteſtati, ad Regem humanitatis merito percelebrem adierim, idq; ab eodem inuitatus: cui quidem morem me gerere oportebat qualibet de cauſa accerſenti, nedũ honoris nomine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

simo,securitatemq; studiosam amplecterer summa animi destinatione,cũ mihi institutũ vitæ instabat lõge illi diuersissimũ:ita vtiq; ferente rerũ serie,futuri vt fati mei actus dissentanei sint præcedentibus,ac ciuilis vitæ domesticęq; [a]clausula laboribus erraticis sit implicita. q̃q̃ id (vt spero) mox aut aliquando videro [b] ἴῶγε ποτὲ ἐις ἐμὲ τὴν διηκόμενον βίον πρᾶοῦντα, ὃ θεῖον ὦπτεραφεὶν ἀπβλέψαι, τότε ἐγνωκὼς δ'ἀπτεσθαι ἐφ' ὅσον μοὶ καταθυμιτὸς ἔσῃ ὁ ὄλβος ἔστις ὁ πτεροφορούμενος. Verum ob id meum fatum futurum esse video, vt tanq̃ inconstantiæ aut transfugii reo [c]tabulæ mihi meæ ob oculos impingantur: proprioque stilo identidem impetar. vsqueadeo liber à me scriptus in secessu omnem meæ defensionis fiduciam labefactare videtur, cum ea res equis nunc & velis persequi existimer ac directiter, quas auersari magnopere execrarique in eo libro præ me tuleram. Cuius rei reputatio etsi animum meum nonnunquàm peruellit,literæ tamẽ tuæ id crimen obiectantes,eleganterq; & iucunde quasi transfugam insimulantes, pergratæ mihi fuerunt. nempe contrahendæ inter nos amicitiæ auspices. ἦδη, ὦ πόθος σὺ ὃ δύνασαι πρὸ ἐμπίκεις δυσόχως πικμήσασθαί μοι δοκῶ, ἐμπεφόρτωσάν τὰ ἄνια σωθῆναι δυγνωμοσυνόλιν τῆσὶ ναυφάγῳ τῇ πρώτῃ, ὅτω μλλ'πι δλθαρσῶς ἔχω τότε καὶ ὑμᾶς, καὶπὴ καταγνωκέναι μὴ τλύσῃ πλὴν καινοτομίαν δοκοῦντας, ὥσε ὑπολαμβάνω καὶ πέπεισμαι δι πε πρὸ λογῳδίον κοινωνὸν φῆ φιλοκαλίας, σωτῆρ ἐμοὶ δ'ψῶς ὕστερον καὶ ὦρ ἐμοί πω μέμφοιτο δι μὴ ἀποδεχόμενοι τὰ ἐμοὶ βιβλιδυμία. Vale,Romorantii,vbi statiua regius comitatus habebat. XV. Calend. Aprilis.

Clausula. πέρας. Clausula epistolæ

[a] Clausula.)Finis,πέρας,opponitur initio apud Quintilianum. Columel.in fine operis, Clausulã, inquit,paraui operis mei,P. Syluine,& reliqua. Clausulam epistolæ Cicero appellat extrema verba quibus epistolam claudimus.

[b] ἴῶγε ποτὲ ἐις ἐμὲ &c.)Mox aut aliquando videro,si quidem vnq̃ in me captum pristinę vitę desiderio conuersum numen aspexerit,cognitum vtiq; habens quatenus cordi mihi sint hę versatiles fortunæ.

Tabulæ. Syngraphæ. Chirographę Chirographi Tabulis obsignatis agere.

[c] Tabulæ &c.)Liber de Contemptu rerum fortuitarum a me scriptus. Tabulę sunt syngraphę & chirographæ. Cic. de Oratore, Nam pro tabulis & contra tabulas, & pro testibus vel contra testes, vel separatim dicere solemus, vel de genere vniuerso. Tabulæ etiam sunt domesticæ rationes de quibus in Annotationibus dictum est. Cic. in Verrem, Tuis solis tabulis causam te dicturum existimasti. Tabulæ igitur hoc in loco,librum a Budęo scriptum significant,qui ei videtur exprobrare inconstantiam: & est translatio ducta a chirographo,id est cautione,manu alicuius subscripta annuloue obsignata:quam ipse inficiari nequit. inde illud prouerbiale Tabulis obsignatis mecum agis,quod idem Cicero pro eo ponit quod est,scripta mea obijcis ad astruendum quod e re tua est:aut destruendum quod tua refert euerti.

[d] ἆρ', ὦν τῶν ἄθλιος &c.)Ex quibus indolis istius beneuolentiam ac mansuetudinem certa mihi cõiectura collegisse videor,eximia item cum doctrina decẽter coniunctã animi candorẽ. Adeo tamẽ constantiã rueor meã dũtaxat quod ad vos pertinet,q̃q̃ me vt prę vobis fertis,huius designati instituti cõdẽnãtes:vt credã ac persuasum habeam te atq; Longolium tibi honestorũ studiorũ riualẽ mihi posthac in illis patrocinaturos,de quibus sunt mecũ fortassis expostulaturi qui meum consilium non accipiunt.

Gulielmi Budæi ad Ludouicum Ruzeum Suppræfectum Parisiensem,consolatoria epistola.

NOn sum nescius vir amice quantam mihi prouinciam amicitiæ ius iniungat mitigandi doloris tui,literisq; consolandi. cui si in re præsenti affuissem, [a]fomentum quoddam præsentaneum,verbis,vultu,sedulitate, omniq; amici obseruantia ipse (vt opinor) adhibuissem. Nunc autem longius à te summotus,quum non nisi inueteratam animi ægritudinem nouerim,quæ iam calluerit vtique præcordiis tuis stomachoque obduxit, vereor si quid nunc adhibere tentauero, ne vulnus cicatricem iam ducturum tractando reducerem. Nam quid est tandem quod beneuolentiæ nudæ munus efficere ex tanto

interuallo queat [b]ægritudini iam vetustescenti? Etenim si stomachũ habes tute vt habere certe mihi videre,haud ita [c]morosum ipsum verborum vt delinimenta respuat,[d]mulsaq; officia,vt eo verbo vtar,nimirum sera nunc opera mea frustra erit,si quid scitum comminisci nunc institerim ad ipsum [e]concinnatũ:post eorum quidem sedulitatem qui cruento adhuc vulneri calentiq; affuerũt,quos vtiq; ipsos præsentissimum quodq; remedium appositissime expediuisse mihi persuadeo,quod quidem malo esse posset inhibendo atq; arcendo ne ad vitalia penitus euaderet,cum eo quoq; quod natura comparatum esse nouimus, dies vt ipsa tandem aciem (vt ita dicam) mucronemq; obtũdat acutissimæ cuiusq; ægritudinis. Sin eousq; valuit impetus [f]ferí mali (id quod velim vt ablit) vt remedia repudiarit quasiq; antidota mœrentis ęgritudinis,vndenam tibi quippiam promam nunc & expediam,quod mœstitiã intus grassantem, spiritusq; illos dudum alacres depascentem, euellere inde natum sit aut intus enecare? Atq; hæc quidem cum ita sint,rem tamen ita natam esse video, statuere quisq̃ vix vt possit prima statim animaduersione,melius ne mecum actum sit [g]q̃ non bidui aut triduí,sed longius à te distractus,quoddam quasi compẽdium mœstæ condolescentiæ feci,quæ re statim orta haud dubie mihi coram præsenti & tibi assidenti vicissim circunstantiq;,atrocius iucessisset aliquanto q̃ absenti contigit re comperta. Quippe amico inopinato casu afflicto manus sæpenumero frustra porrigenda fuisset & [h]submittenda,vt assolet in eiusmodi,erigere se nolenti:& oculis auribusq; fuisset flagrãte tum maxime malo [i]hauriẽdus mihi sensus acerbissimus. Quarum rerum necessitate meus vtiq; dolor contagione gliscens, æquare tandem tuum dolorem potuisset, nec tamen imminuere. Rursus cum actio quædam vt pro socio iure ciuili, sic pro amico prodita sit moribus:si nunc res aut hominum sermone aut tua cogitatione quasi in iudicium arcesseretur,hoc meum fortasse officium quasi serotinum & intempesti-

[a] Fomentum quoddam prȩsentaneum &c.) Fomentum præsentaneum est, quod statim dolorem non tollit sed mitigat:sic officium amici sedulí imminuit acerbitatem calamitatis.

Fomentum prȩsentaneũ.

[b] Aegritudini &c.) Aegritudo est animi,vt ægrotatio corporis.

Aegritudo. Aegrotatio.

[c] Morosum &c.) Stomachus morosus facile fastidio afficitur & ciborum delectu eget. Sic animus ægrotans quod secus accidit,si etiam consolationem non facile admittit,morosus esse dicitur,id est δύσκολος.

Morosus stomachus. δύσκολος.

[d] Mulsa officia &c.)Mulsa officia dicuntur dulcia & suauia: vt cibi saccharati & melliti. Mulsum enim nelle mixtũ est. & aqua mulsa Plinio. Plaut[o], Obsecro Hercule,vt mulsa loquiẽ. Alibi, Vt mulsa dicta dicis. lib. xiiij. Cato iubet concinnari,hoc enim vtitur verbo,Cineris lixiui cum defruto cocti parte quadragesima. Sic concinnator capillorum Columellæ.

Mulsa officia. Mulsum. Cõcinnare. Concinnator.

[e] Concinnatum.) Concinnare autem verbum in his rebus significandis accommodatum est. Plinius

[f] Ferí mali.) Ferum malum dicitur,vt fera vlcera,& fera scabies Celso. & ferę papulæ. ἄγριον Græce quasi indomitum & quod curatione iritatur.

Ferum malũ. ἄγριον.

[g] Q̃ non bidui aut tridui &c.) Supplendus ablatiuus itinere,qui modus loquẽdi a Cicerone sumptus est. Compendium condolescentię feci)Id est lucrifeci mœstitiam.oportuisset enim amicum hominem tibi condolescere.

Tridui. Compendiũ facere.

[h] Submittenda &c.) Submittere manum est subleuantis langnentem:plus est q̃ porrigere vltro surgẽti.

Haurire dolorem. Haurire auribus.

[i] Hauriendus mihi sensus &c.)Haurire dolorem oculis est videre aliquid quod tibi doleat. Sicut haurire dolorem auribus est audire rem tristem:sic dicit vt deuorare iniuriam:quia deuoramus quę gustare piget. Cic. pro Cœlio, Vidi enim vidi,& illum hausi dolorem vel acerbissimum in vita cum Metellus abstrahere eum contra socium si quid perperam & subdole in communionem admisit,& est a iure ciuili proditum:ad cuius similitudinem bonis moribus conuenit vt actio pro amico detur contra amicum si amicitiam prodidit aut destituit. hęc autem non a Prętore datur,nec apud iudicem intenditur,sed de hac iudicant equi & boni in sermone,& eius opinio vilescit qui amicitię ius prodidit.

Deuorare iniuriam. Actio pro socio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uum vel tibi vel illis non probarẽ, niſi planũ facerẽ argumentis aut teſtibus, ſimul vt rẽ comperi, primo quoq; tẽpore fidẽ me eã agnouiſſe, quã & vetus iam noſtra amicitia, & meritis vltro citroq; cõſtituta ac confirmata poſcebat. vtpote cũ inter tales amicos exhibẽdæ aut benignitatis ſi res ita tulerit, aut beneuolentiæ, [k]dies & horę cedant demũ [l]interpellante cõſcientia. Quo fit vt breuis tẽporis intercapedinẽ inter nos cõtrouerſam efficiat locorũ interſtitiũ. ſi tamẽ tu ad hoc veluti interſuriũ officii deſerti operęq; procraſtinatę ad calculũ vocare me obſtinaueris, & mihi purgandæ moræ iudiciũ aut arbitriũ [m]conſtituere. Id quod vt ore tute duriore facere pergas & [n]ſummo iure agere, dies plus minus duodeuiginti cõtinuo excuſauero. Regis me comitatu caruiſſe ob incõmodã valetudinẽ: ne in me ꝓtinus illud valeat qđ obiecturus es fortaſſe, de [o]curſu armillatorũ manſionatim diſpoſitorũ, qui biduo aut triduo cũ tardiſſime, huc iſtucq; identidẽ cõmeãt. Verũ eſto ſane, dies iã cõpluſculos in mora ſum: do tibi vt ſummouere illã meã excuſationẽ aut inficiari poſſis: egoq; nullũ habeã fidẽ dignũ cui [p]teſtimoniũ denunciẽ: quid tandẽ tũ facerẽ etiã ſi triduo gnarus rei ita geſtæ fuiſſem? num feruẽtiſſimo dolori [q]ex tanto interuallo temerariã manũ quaſiq; præcipitem adhibere debui? præſertim cũ ſcirem præſto tibi futurã amicorũ cohortem, qui vulnus ad manũ explorantes [r]ſpecillo ſodalitatis officioſæ & aſſiduæ, ſtatuere poſſent certius ac citra offenſionẽ, cuiuſmodi adhibere fométa in re ſubita & improuiſa operę eſſet precium. Quid enim erat futurũ ſi tã ferum eſſet malũ & moroſum vt tractatu iritaretur: cuiuſmodi quædam vlcera eſſe viſuntur? Atqui nunc eo ventum iam eſſe ſpero (quæ tua eſt æquanimitas mihi ſępe animaduerſa) magis vt [s]amicitiæ penſum mea cauſa quàm tua abſoluere quoquo modo debeam. Etſi enim compoſitum iam motum eſſe mentis tuæ non diffido, tamen quando ratio nondum ſibi plane reſtituta eſt, [t]iuſtoque poſtliminio in mentis principatum rediit, iuuabit reliquias doloris perſequendo, amicitiæ fungi munere: luxatasque animi partes quaſi in artus ſuos exactius iam reuocare. Proinde in rebus tuis triſtibus tam mihi quàm tibi conſolatiunculam ſcribam. hoc enim veluti tuſculo Ioui Philio, qui eſt amicitiæ arbiter & diſceptator, litaturum me confido. [u]Hanc autem quaſi ſymbolam in medium contuliſſe atq; in commune ideo mihi videbor, ꝙ iure amicitiæ communio mihi tecum cum [x]tuiſq; iuratis amicis & gentilibus [y]intercedit damni huius accepti iniuria genii cuiuſdam ſceleſtiſſimi, qui hanc tragulã in te pridem in tuasq; fortunas intendere non obſcure cœperat, [z]qui vtinam in fortunis ipſe pauperiem tantũ mediocrẽ fecerit: non etiã noxam nocuerit in animo pſidẽtẽ ac pertinacẽ. Nã tu quoq; in rebus meis lętis ſiquãdo forte exiſtit, partẽ tibi vẽdicare gratulãdo ſolitus es: & cõtra in triſtibus partẽ capeſſere cõdoleſcẽdo, operã eo amplius opẽq; afferẽdo q̃officioſiſſime. Quũ igitur vir amice eã eſſe norimus hũanę vitę cõditionẽ, inextricabili qdẽ illã [a]inuolucro ꝓplexã euẽtuũ mirificorũ, [b]quaſiq; ductũ quẽdã animę precarię, ſerie rerũ cõſertũ trſtitia, gaudio, ſpe, atq; timore alternãtiũ, in iis quidẽ demũ q fortunati felicesq; dicunt, vt cęteros trãſmittã. Verũ (vt dixi) cũ ita ferat viuẽdi cõditio, nihil vt ita exploratũ eſſe poſſit homini & perſpectũ in futurũ, quin ancipitẽ ipſũ ſemp expectationẽ habeat, [c]ſi ſapimus: cauſa hæc haud ita valde idonea q̃libet incom-

moda, mihi eſſe videtur, quãobrẽ ſic te afflictũ eſſe fateare, vt erigere animum nequeas, ue adminiculis quidẽ adiutus quę amicorũ tibi cõſolatio ſuppeditare prolixe literarũq; peritia poſſunt. Atres ea tibi [d]deterrime ceſſit, & incõmodiſſime ad rationũ tuarum ſummã. & ceſſerit ſane: nec enim inficiari quiſq; poteſt, ſed tamẽ & huius & aliarũ rerũ euẽtus omĩ homini quaſi in ęquilibrio poſitus, ſuſpẽſa manu prouidẽtiæ in vtranq; partẽ [e]ęquali lãce vergit: & nõnullos caſũ

.k. Dies & horæ cedant &c.) Quid ſit diem cedere videbis in gloſſ. de Contempti rerum fortuitarum.

.l. Interpellante.) Interpellare verbum eſt iuris quod & appellare dicimus. id creditoris eſt nomina ſua exigentis, debitoremq; in ius vocantis. Sunt autem quædam nomina quæ non ante diſſolui debent, q̃ creditor interpellarit, quædam autem ſunt in quibus dies ipſa hoc eſt temporis lapſus pro homine appellat. adeo vt in mora eſſe videatur debitor ſi vltro debitum non obtulerit. Purgatur autem mora apud Iuriſconſul. per oblationem debiti & depoſitionem & alias: hoc eſt cum quidpiam agit debitor quo ſummoueri creditor poſſit, ſi ad pœnam aut vſuram tranſacti poſt diem temporis agere inſtiterit. Interpellare. Appellare.

.m. Conſtituere iudicium quid ſit dictum eſt in Annotationibus.

.n. Summo iure.) vide in Annotationibus.

.o. Curſu armillatorum.) Quos poſtas vocant. Armillati.

.p. Teſtimonium denunciem.) Teſtimonium denunciare eſt in ius ad teſtimonium dicendum vocare, vt in alteris Annotationibus dictum eſt ab eo. Teſtimoniũ denũciare.

.q. Ex tanto interuallo &c.) Hoc dicit propterea q̃ longe ab vrbe aberat, in aula tum agens.

.r. Specillum eſt quo chirurgi explorãt vulnera.) Hic metaphorice ponitur pro officio ſodalitio, quo amici frequentes apud amicum ſcrutantur inteſtinum dolorem eius. μιλωτὶ Græce dicitur. Specillum. μιλωτὶ.

.s. Amicitiæ penſum.) Penſum eſt officij cuiuſq; perfunctio, tracta eſt locutio a fœminis nentibus. Liuius de Licinio, Principio ſtatim anni cum velut penſum nominis familięq; ſeditiones legibus agrarijs promulgandis cieret. Cicero in tertio de Oratore, Nunc ad reliqua progrediar meq; ad meum munus penſumque reuocabo. Penſum.

.t. Iuſtoq; poſtliminio in mentis principatum rediit.) Poſtliminio redire ab hoſtibus capti dicuntur, quũ plenum ius ciuitatis recipiunt, ita vt iuris fictione videantur captiui non fuiſſe. Pompo. Nam ſi eodem bello is reuerſus fuerit, poſtliminium habet, id eſt omnia perinde reſtituũtur ei iura ac ſi captus ab hoſtibus nõ eſſet. Dicitur & poſtliminio recipi. Equus autem & equa freni patiens recipiuntur poſtliminio. Non idem in armis iuris eſt: quippe non ſine flagitio amittuntur. Iuſtum eſt autem quod plenum eſt. mens autem ad ſe redit poſtliminio iuſto, quando ratio prorſus ſibi reſtituitur. Poſtliminiũ.

.u. Hanc autem quaſi ſymbolam in medium contuliſſe &c.) Symbola eſt collatio quę a ſingulis in commune confertur. vnde aſymboli dicti qui non conferunt in medium. Symbola. Aſymboli.

.x. Tuiſq; iuratis amicis.) Iutati dicuntur amici quibus fidimus maxime. tranſlatio eſt a teſtibus quibus nõ creditur niſi iuratis. Plinius in præfatione: iuratiſſimos amicos vocat quos Græci μάλιστα πιστοὺς ἓξ ὅρκου appellant. Iurati amici. πιστοὺμενοι ἓξ ὅρκου.

.y. Intercedit damni huius accepti iniuria &c.) Actio damni dati eſt ex lege Aquilia apud Iuriſconſul. a Græcis φλ βλάβης βίκα dicitur: contra eum qui aliquem damno affecerit. Actio damni dati. βίκα φλ βλάβης.

.z. Qui vtinam in fortunis ipſe pauperiem tm̃ fecerit.) Pauperiem facere, Noxam nocere, verba ſunt etiã antiqui iuris. Eſt autem pauperies hoc in loco damnum a quadrupede factum. hanc legem Romani a Græcis acceperunt. Lex enim a Solone lata eſt quam appellauit νόμου βλάβης πεζαπόδων. Noxam nocere eſt etiam dare damnum. Vnde noxalis actio dicta quæ datur in dominum ex ſeruili delicto. Paulus, Eadem eſt cauſa ſerui qui noxam nocuit. Dicitur etiam de liberis. Liuius, Atq; ob eam rẽ noxam nocuerunt. Verba ſunt fœcialis Poſthumium dedentis. Pauperiẽ fa. Noxã nocere. νόμος βλάβης πεζαπόδων. Noxalis actio.

.a. Inuolucrum autem inextricabile.) Ad fatalem parcalemq; rationem alludit: cuius filum intortum eſt vſqueo & perplexum, vt ab hominibus explicari nequeat. Inuolucrum.

.b. Quaſiq; ductum quendam animę precariæ.) Ductus animę eſt aſpiratio reſpiratioq;. Precarium differt a commodato: quia Commodatum ſtatutum modum habet, aut temporis, aut vſus: Precarium nullũ habet modum conſtitutum, quare quacunq; hora renocari poteſt: ſicut humanæ mortis dies & hora ſemper ceſſit, vt dicit Cicero in Catone. Quare ductus animę eſt precarium quoddam diuinum, quod reuocatur cum viſum eſt diuinę prouidentiæ. Ductus aiæ. Commodatũ. Precarium.

.c. Si ſapiens.) Quia ſtulti ſtabile eſſe cenſent, quod in lubrico ſitum eſt.

.d. Deterrime &c.) Eſt hoc per anthypophoram dictum.

.e. Aequali lance &c.) Cum euentus rerum quæ contingentes dicuntur, quaſiq; ancipitis expectationis ipſe vocauit, non magis in proſperum caſum q̃ in aduerſum vergat, neceſſe eſt, vt ſit in æquilibrio, lãces ſcilicet ſuſpendente prouidentia & moderante. Inde illud Vergilianum, Iuppiter ipſe duas æquato examine lãces Suſtinet. xj. Aeneid. quod ex Homero ſumptum eſt. Aequali lance. Res contingẽtes ſeu ancipitis expectationis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuũ ſpectantes grauior manet exitus & triſtior,quos immemores conditionis plena nunc ſecuritas tenet,tanq̃ extra teli iactum poſitos & agenteis. Da mihi quenq̃ eſſe poſſe ita vel naturæ vel fati benignitate prędítum : vt in ratiocinatione vitæ inſtituenda , commodorum incommodorumque calculos ponere ſcite ac certiſſime poſſit ad vitæ ductum inoffenſa tranquillitate commoderandum:hic ſcire velim num ipſe infortunio aliquo deiectum ſe aliquando è ſtatu mentis huiuſcemodi quiritari honeſte poſſit,aut vehementius impulſum,cum nemo ſit legibus [f]Adraſtiæ ſolutus,cui lucem modo haurire contigerit? Nam ſi fatebitur ex eo ſtatu ſe deiectum,iam non erit inficiando ſe in ſua culpa aut fortunam arceſſere iniquitatis:quod etiam alioqui querelas ſuas ventorum ludibrio exponere eſt:aut cum prouidentia iniuriam expoſtulare,quæ pars eſt impietatis.Sin cum iniquo id ſe ferre animo non diſſimulet,fractum tamen animi ſeſe neget,aut inſigniter collabefactum,delicatus vtiq; videbitur & ſummouẽdus, [s]quaſi exceptione in hæc verba concepta, ni innocuam propemodum offenſionem nec commemorandam forti viro in querimoniam deducis, vt atrocem nec ferendam . Reſtat vt huiuſcemodi caſus in ſpeciem atroces , & ſenſu peracerbos,qui nemini non impendent homini , [b]q̃libet ille genituram ſortitus ſit eximiam,maiores eſſe fateamur humana prouidentia, non item patientia atq; æquanimitate , quæ [i]pares eſſe poſſunt ipſæ caſuum varietati q̃libet inopinatæ.Age iam vir amice,expendito pauliſper,ſi tamen reſpirare nobis [k]per dolorem iam miteſcentem promptum eſt : quantam in nos culpam noxamq; admittamus (ſi tamen [l]ad normam veritatis præſcriptaque ſapientiæ (vt certe nos facimus)approbare vitam noſtram prouidentiæ ſuperisq; laboramus)cum in huiuſcemodi caſibus tranſmittendis vehementer diuq; conflictamur,in lutoque impatientiæ altius q̃ par eſt [m]aut fœdius ſidimus & obhæremus,vt nunc eos præteream qui obrui ſeſe ſinunt,nec inde exiſtere omnibus (vt dicitur)vngulis omniq; ope adnituntur.Agedum inquam(ſi dudũ [n]emota loco ratio,agí iam ſecum non indignatur) cognoſce [o]qua de re agitur (vt aiunt)introſpecte ac circunſpecte : vt cauſam ipſe tuam æquius arbitrere , & neceſſitati tandẽ manus poſt omnia nequicq̃ tentata,dandas eſſe fateare. Quę ſi comitem ipſa ſibi vel ſocium potius aſciſcere æquum poteſt animum: [p]cauſam haud dices deniq; quin etiam commode tecum prouidentia in ſummã beatæ vitæ quocunq; aduerſo caſu egerit. Nam de hoc ipſo poſtea videmus , cũ te plane auſcultantem mihi dederis:an etiam [q]appoſite rebus tuis ac conſiliis & inſtitutis.Deniq; [r]cedo quẽuis arbitrum eorum qui conſultiſſime de iure gẽtium humanoq; [s]reſpõſitarunt,ni vel fortuna vel verius prouidentia [t]lege (vt ita dicam)agit cum rationi humanæ q̃libet conſtitutæ negocium faceſſit infeſtis euentibus: quam qui vetare ipſam velit agentem,aut quoquo modo morari:irritus vt euadat neceſſe eſt & ridendus , qui ob id frendeat indecenter frematq;,aut quaſi [u]quiritetur voce foras exaudibili,conſpicuumq; populo ſe prębeat:imprudenter ipſe de ſe [x]conſuluiſſe videatur.diuinam autem hominumq; [y]fidem amicorum implorare,conſulti vtiq; ſit hominis , qui humanitatis conſcius,non omnia in ſeſe adminicula erigendi rurſus animi cum deiectus eſt impetu fortuito,viq; maiore alliſus,poſita eſſe nouerit. Qz ſi animus humanus ſi-

mulac [z] tumultuari copias ſuas animaduertit,ſe in arcẽ introrſus ſuã reciperet, ibiq; prędidiis rationis ſe firmaret , haud dubie homines rerum humanarum gnari,nec diuinarum imprudentes, nũq̃ [a]validi ſuapte natura prędidii ignauã & ſecordem deditionem facerent,in fidem ſe permittentes temeritatis caſuum, quam e veſtigio ipſam effrenis ille comitatus efferatę impatiẽtiæ ſequitur, humana iuxta diuinaq; proculcãs, ac nihil penſi habẽs,quominus rationem arcis prędectam obtorto collo trahat,extremaq; exempla ignominię in eam vt victã edat, per ora oculosq; hominũ traducẽdo,vt ſępe videre eſt. cũ interim ſi ratio impetum vnũ & alterum ferocis & præcipitis impatientię ſuſtinuerit,ex æquo

i

.f. Adraſtiæ legibus ſolutus &c.) Lex Adraſtiæ eſt lex a natura condita,& in vniuerſa pollens, vt quod leuia ſurſum,grauia deorſum deferantur & ſimilia.Eſt etiam lex prouidentiæ diuinę cui humanũ captum cedere neceſſe eſt.Hic pro conditione humana ponitur rebus ancipitibus obnoxia. ſumma huius ambitus orationis hæc eſt. Homines iure queri non poſſe ob rerũ aduerſarũ incommodũ,quia vir exacta prudentia præditus debet ſe ſuãq; conditionem noſſe,& meditatus eſſe aduerſus calamitates,quas ipſe ſatis prouidet . Ex quo fit, vt ita poſſit in gradu ſtatuq; conſtantiæ pedem ſiſtere aduerſus imminentẽ ancipitũ rerũ euẽtũ vt inde deiici non poſſit. Scit enim qua conditione natus ſit. Si ergo de ſtatu mentis deiectum ſe fateatur, culpam ſuam agnoſcit,quod non firmiter ſteterit,quare iniuria conqueritur & diuinã in ſe iram prouocat, atq; etiam ridendum ſe facit fortunam accuſando. Qz ſi ſe de ſtatu conſtantię mentisq; virilis decidiſſe neget,nihil querela magnopere dignum paſſus eſt, cum leuiter fauciatus ſit. Eſt autem argumentum quod Dilemma dicitur vtrinq; vincens & conſtringens confeſſionemq; exprimens. — Adraſtiæ leges. — Dilemma.

.g. Quaſi exceptione &c.) Hæc eſt formula antiqua,actores exceptione ſummouentium.

.h. Q̃libet ille genituram ſortitus ſit eximiam &c.) Vide in gloſſ. rerum fort.

.i. Pares eſſe &c.) Id eſt quæ temerarios caſus ita excipere poſſunt ſua vi ne ab eis peſſundentur & obruãtur.Hoc enim ſignificat parem eſſe. — Parem eſſe.

.k. Per dolorem) Id eſt niſi dolor nondũ mitigatus te hoc facere vetat.Celſus, Poſt quas febres ſi per corpus liceret cibus omnino non daretur,id eſt,niſi corporis imbecillitas obſtaret. Plaut. At tu ægrota ſi vis per me quidem ætatem.id eſt non te moror quo minus ægrotes. ἐμοῦγε ἕνεκα νόσει ὅλον τὸν βίον. — Per. — ἕνεκα.

.l. Ad normam veritatis &c.) Ad legem euangelicam.

.m. Aut fœdius ſidimus) Id eſt peſſum imus.

.n. Emota loco ratio &c.) Tranſlatio ſumpta ab artubus luxatis. — Emouere.

.o. Qua de re agitur) Id eſt τὸ κρινόμενον,vt inquit Cicero in Topicis.hoc eſt ſummam quæſtionem vt Iuuenalis dixit.hoc eſt id quod maxime nunc in controuerſia hac verſatur. — τὸ κρινόμενον. — Qua de re agitur.

.p. Cauſam haud dices deniq; &c) Vide in Annotationibus in lib. de contemptu rerum fortuit. id eſt inficias ire non poteris,tum demũ te victũ fatebere. hoc enim ſignificat deniq; Cicer.pro Milone, Itaque Milonis conſulatus qui viuo Claudio tentari non poterat,mortuo deniq; tentari cœptus eſt. — Sũma q̃ſtio. — Cauſam haud dices. — Deniq;.

.q. Appoſitæ rebus &c.) Poſtea autem cum te iam placabiliorem ſenſero,fortaſſe oſtendam appoſitam & commodam hanc calamitatem rationi tuæ domeſticæ. — Reſponſitare.

.r. Cedo quẽuis arbitrum) explicatum eſt in gloſſ de rebus fortuitis.

.s. Reſponſitarunt) Reſponſitare dicuntur iuriſp.& rerum diuinarum conſulti & interpretes.

.t. Lege autem agere inuenies explanatum in primis Annotat.

.u. Quiritetur) Quiritari eſt in gloſſ.ſupradictis. — Conſulere.

.x. Conſuluiſſe) Liuius, Quod vbi nunciatum eſt Scipioni,nequid æger animo ferox iuuenis grauius conſuleret,accitum eum ſolatur. ἵνα μὴ δεινότερόν τι ἑαυτῷ βουλεύσῃ. dicitur & cõſulere in aliquẽ & de aliquo. Idem, In humiliores crudeliter libidinoſeq; conſulebatur . Alibi, De nullis enim q̃ de vobis acerbius conſuluerunt, id eſt nullos acerbius acceperunt & tractarunt. — Conſulere alique quem & de aliquo.

.y. Fidem amicorum &c.) Conſolationis gratia.

.z. Tumultuari copias &c.) Metaphora a re militari ducta.

.a. Validi ſuapte natura præſidii &c.) Validum naturæ præſidii appellat rationem & mentem quę poteſt temeritati,id eſt fortuitis caſibus contra ſtare, ad extremũq; non cedere. Copiæ humani animi itidem ſunt ratio & prudentia literarũ peritia inſtructa,& oraculis diuinis munita. Arx autem eſt receſſus mẽtis intra ſe, cũ homo eſſe dicitur apud ſeſe. Ignauã autem deditionem facimus,cũ rationis & prudentię vim atq; auctoritatem ſinimus cedere fortunæ ſæuienti,quæ temeritas a Ciceronе appellatur. Comitatus autẽ impatientiæ eſt, blaſphemia & in ſuperos conuiciũ Edere exempla in aliquem eſt ſupplicio afficere, & in eum animaduertere. Tacitus,Vnde q̃q; aduerſus fontes & nouiſſima exempla meritos miſeratio oriebatur, Traducere per ora hominũ,eſt inter pœnas & animaduerſiones: ſed hic ſignificat eos qui per impatientiã & agunt & dicunt turpia & fœda homini prudentia & honeſtate alioqui prędito. — Ratio & mẽs prędidũ naturę. — Animi humani &c. — Temeritas. — Exẽpla in aliquem edere. — Traducere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſam dimicans minus ac minus infeſtam aduerſariã ſentiat, quoad poſt anceps aliquãdiu certamẽ ſuperior tãdẽ euadat. In quo nõ aſpernãdã opẽ illud afferre poteſt, ſi animaduertatur a nobis, q̃ nec culpam deprecari, nec erubeſcere in fortuita calamitate cogimur atq; inopinata, omniũq; propemodum hominũ, bonorum quidẽ certe & grauiũ inire gratiam nobis euenit, ob cõmiſeratione ſortis quæ [b] primũ quẽq; manet necopinato. quũ res viceuerſa ſecundiſſimæ in vniuerſorũ fere incurrant offenſionem ab inuidia manantem quæ latiſſime patet: etiã ſi in ſpeciem gratulatione plerũq; excipiantur feſtiua & [c] tectorio ſimulationis illita. Atqui ſi perſpicaci animaduerſione incubueris ad controuerſiam diiudicandã de rebus proſperis & aduerſis, (quæ tamen ipſa [d] diſceptari recte atq; ordine nequit niſi ex reſponſis prudentum [e] ſanctioris philoſophię) inuenies (vt arbitror) cum multũ diuq; animũ in vtrãq; partem verſaris: ita hanc vitæ partem natura eſſe comparatã, vt qui rebus ſecũdis præter modum aut etiam magnopere efferatur & hilaretur, [f] is conſtitutam habere rationem vitæ perputatãq; nequeat, qui aduerſis nimiũ demittatur & cotrahatur, is ſibimet ipſe negocia faceſſat, & quaſi quietem inuideat animi. qui eo aũt amplius ad mœrorem vſq; angatur. aut ſtomachum cieat vehementius, is irrito ſecum proposito impetuve incõſulto collidatur ac conflictetur, non aliter atq; ſi vniuerſi conſtitutionem improbare Momus ille reprehenſor & improbator auderet, & ex ſententia animi ſui immutandã cenſere, aut fixas leges naturę conuellere & abrogare, vt nec grauia deorſum ſuopte nutu, nec leuia ſurſum corpuſcula ferrentur. Qz niſi vt alia multa perperam & abſurde [g] iure gentium, moribusq; vitæ comparata ſunt & recepta, quaſiq; conſultis ac decretis ſapientiæ [h] obrogata, ex aduerſoq; perlata, ſic quoq; vſu veniret a ratione abhorrenti & incõmodo, vt homines fere iuuet quaſi corpore ſaucios [i] in vulnera, ſic ægros animi in caſus triſtiores cogitatione perpeti incumbere: nimirum vulnera illa fortunæ, quadam veluti cicatrice æquitatis animi cito inducerentur, quæ obliuionis inſtar habet & veluti rei aut irritę aut infectę. At enim fieri non poteſt quin afflictetur in lõgam diem animus, turbine ictus tam præcipiti, qui rationis quoq; vires moderationisq; ſuo percellat impetu & abripiat. & calamitoſũ eſt ſcilicet [k] non quolibet te caſu perculſum eſſe, & (vt inquit ille) ducto e fortunæ aceruo in medium atq; in triuiis poſito: ſed raro, ſed immani, ſed propemodum inuſitato. [l] num etiam tandem exitiali aut inaudito? Quaſi vero ſi paucis ordinis purpurati aut prætextati tuiq; memoria noſtra id contigit: non alia atrociora in alia ſpecie permulta cõtigerint, aut non eiuſdem etiã calamitatis dies & fœdioris, vni & alteri & pluribus ceſſerit, & omnibus deniq; q̃ in eadẽ cauſa tecum ſunt, [m] vt qui obnoxiæ noſtræ conditionis [n] prudens ſit, [o] & ad contingentia circũſpectus, vt quotannis Eteſias, ſic menſtruas aut anniuerſarias res nouas a caſibus expectare debeat. Ad ſummam quicquid tibi tute paſſus eſſe videare, humanum eſt nihilo ſecius quod tibi vſu venit, anniuerſariũ aut menſtruum atq; [p] tranſlatitium, non dirum, non portentoſum. [q] non ſeculare, quaſiq; ſi eiuſmodi eſſet, non ideo minus eſſet ipſum humanũ & ferendũ, quando eiuſmodi [r] & aliæ noxæ iugi per orbem delapſu [s] ſuperne caſitãtes, [t] neceſſe eſt vt in caput alicuius decidant ac decumbant, tametſi ita rem cecidiſſe mecum ipſe

interpretari debes, vt in fortunas tuas impetus, non [u] in caput exiſtimationẽq; incubuerit: quod tibi incolume futurũ ſpondere non dubitabo, ſi mihi & amicis [x] audiens eſſe dicto velis. [y] Nam fortunæ quidem illę cum auctore damni ſane valeant in perpetuũ, ſemel tibi vt perierint ipſę, [z] hacq; noxa defungare, quæ caput iam hinc tuũ non ſequetur ſed auctoris. Age iam, quid ſi hoc quoq; doceam, vt tibi quidẽ res familiaris cõſtituta eſt: operæ fuiſſe preciũ [a] iacturam

[b] Primum quẽq; &c.) Miſeriæ & calamitates faciunt homines gratioſos apud omnes, propterea q̃ miſereſcere neceſſe eſt eorum qui calamitoſi ſunt nulla ſua culpa. Hominesq; ideo inuicem commiſerantur, quia hæc conditio æqua eſt omnium: cum omnes ſint caſibus obnoxii.

[c] Tectorio) Videbis in Annotationibus primis.

[d] Diſceptari) Videbis in gloſſ. de contẽ. re. fort.

[e] Sanctioris philoſophiæ) Sacroſancta ſcripta ſignificantur.

[f] Is conſtitutam habere rationem vitæ perputatamq; nequeat) Perputata dicitur ratio quę exacte inita eſt & ſubducta. putantur enim rationes cum ſumma colligitur. Plautus, Putatur ratio cum argentario. Meminit Feſtus. Conſtitutum autem dicitur quod eſt fixum & firmatum certumq;. Cicer. de ſummo bono loquens, Hoc enim conſtituto, omnia ſunt conſtituta. id eſt, cum certi ſumus id inuenille diſputãdo, vnde conſtituta maieſtas Saluſtio. De quo verbo in Annotationibus ſecundis.

[g] Iure gentium &c.) Ex iure gentium pacta & commercia manauerũt & bella & ſeruitutes, & alia multa, quæ contra naturalem rationem æquitatemq; comparata ſunt.

[h] Obrogata &c.) Obrogare, eſt legem legi contrariam rogare Græce ἀντιφέρειν dicitur.

[i] In vulnera &c.) In vulnus incũbit homo ſaucius vt doloꝛẽ leuet & mitiget: ſicq; fit vt vulnus nõ ſaneſcat.

[k] Non quolibet &c.) Non leui non triuiali non trallatitio, ſed inaudito. Et eſt anthypophora, id eſt obiectio ad ſupradicta.

[l] Num etiam &c.) Reſpondet anthypophoræ quaſi dicat, Si rara eſt tua calamitas, non tamen eſt exitioſa: nec tibi vni contigit. Etſi enim omnino ſimilis caſus paucis magiſtratibus accidit hominibusq; tui ordinis, tamen multis pares aut acerbiores contigerunt: & ſi antea non contigerunt ſimiles tui ſimilibus, non tamen ideo non impendent & futuri ſunt.

[m] Vt qui obnoxiæ &c.) Huius ſenſum habet. Vſque adeo vt ſi quis gnarus ſit conditionis humanæ & reliqua. ſic Cic. in Orat. Vt non iam ſine cauſa Demoſthenes tribueret primas ſecundas & tertias actioni. Plinius, Vt non ſit mirari ſatis naturæ prouidentiam.

[n] Prudens ſit) Id eſt non ignarus.

[o] Et ad contingentia) Contingentia dicuntur ἐνδεχόμενα, quæ in vtrãq; partem accidere poſſunt: & quæ accidere æque ac non accidere natura comparata ſunt, hoc eſt, quæ ſunt ancipitis euentus.

[p] Tranſlatitium) Vide in gloſſ. rerum fortuitarum.

[q] Non ſeculare) Seculare dicitur, quod centum annis ſemel accidit vel fit.

[r] Et aliæ noxæ) Noxas autem appellat caſus calamitoſos.

[s] Superne caſitantes) Superne eſt ἄνωθεν, hoc eſt ex alto, vt inferne κάτωθεν: ex inferiore loco. Plinius libro. ii. Igitur non eam inficias poſſe in nubes & ignes ſuperne ſtellarum decidere.

[t] Neceſſe eſt &c.) Id eſt, cum ita ferat fatalis ratio & ſideralis affectio, vt multa calamitoſa accidant & in res humanas decumbant, (Sic enim deus ſtatuit vt videtur) neceſſe eſt, vt caſus huiuſmodi decumbant in caput aut fortunas hominum ſingulorum. quare is cui id accidit non magnopere commoueri debet: cum ſciat nihil præter naturam accidiſſe.

[u] In caput exiſtimationẽq; incubuerit) Caput pro exiſtimatione hic accipitur. Cicero pro Quintio, Nã quid indignius dici aut commemorari poteſt, q̃ me qui caput alterius, famam fortunasq; defendam, priore loco cauſam dicere. erat enim ea cauſa ſponſionis, non criminis, ſed ignominia ſequebatur damnatum. Caput incolume pro integra fama dixit.

[x] Audiens eſſe dicto velis &c.) Obtemperare & auctore me vti.

[y] Nam fortunæ quidem illę &c.) Id eſt, bona quæ illa fœmina diſcedẽs abſtulit ſecum, vtinam prorſus tibi cum illa perierint, modo illa nunq̃ reuertatur: itaenim ipſa domo ſe proripuit, vt tibi optanda ea iactura cum tanto lucro fuerit. lucro autem imputandum eſt perdidiſſe.

[z] Hacq; noxa defungare &c.) Q̃d tibi noxiũ erat, dũmodo hac noxa defungare, id eſt id modo detur vt tãti liberatus ſis in perpetuũ domeſtica peſte, nec aliud damnũ aut incõmodũ inde ſequaꝛ, q̃ quod iã accidit. Noxa caput ſequitur inquiũt iuriſcõſulti, hoc eſt ſi ſeruus noxam nocuerit, & poſtea a domino alienatus fit, emptor ſerui nomine actione noxali cõueniẽtur. caput oñ ſerui dominus eſt. Nã ſeruus necciuitatẽ nec manu tua non ſit. Hęc inquit calamitas damnoſa fortunis tuis, non etiam tibi ignominioſa eſt.

[a] Iacturam te hanc eius rei facere) Id eſt fœminæ quæ rationes domeſticas conturbabat.

Perputata ratio.
Conſtitutũ.
Obrogare.
ἀντιφέρειν.
Quilibet.
Vt.
Contingẽtia.
ἐνδεχόμενα
Seculare.
Noxæ.
Superne.
ἄνωθεν.
Inferne.
κάτωθεν.
Caput.
Audiẽs dicto.
Noxa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

te hanc eius rei facere, quæ importuna iã & grauis damnosaq; rationibus tuis erat? simul quo expeditius & alacrius ad portũ euaderes tranquillitatis animi, quem longiusculo iam interuallo nũc (vt spero) reuises post diuturnã iactationem,quæ [b] in naufragium vtiq; erupisset,nisi ea iactura defunctus esses. In quo ego portu hinc digressus, si te nactus arbitratu meo fuero, efficiã opinor e re vt incõmode nata & [c] auersanda, exitũ haud non incõmodissimũ habuisse te existimes,contraq; nũc tute opinare fortasse.Nunc vero vlcus adhuc nõnihil inflammatũ esse suspicor,suspensaq; manu,& molli (vt aiunt) articulo pertẽtandũ. at cũ tecum esse posthac , & colloquio vti corã dabitur, in sinũq; tuum quid censeã,expromere,nimirũ [d] specillum tũc altius adigere me permittes,& [e]in suadentis amici eris auctoritate,post prudentiorũ quoq; manus medicas & artifices,amicã nostrã manũ atq; officiosam accõmodari sines.Neq; vero externa illa documenta [f]a porticu & a philosophia petita, tã tibi nũc vsui fore puto,q; domi nostrę & [g]e nostra fœtura nata,e gremioq; prõpra suauis amicitiæ, lenimenta quidẽ illa nõ remedia,sed quæ cõmitigatũ semel dolorem, si rursus (vt fit) vel suapte vi vel externa causa crudescat & [h]rebellet,inhibeãt subinde & consopiant,quãq; rursus vereor ne serũ sit auxiliũ,si loqui tecũ apertius in id tempus reiecero quod mei fortasse non erit arbitrii . Itaq; interim dum causas [i]cõmeatus domũq; visendi cõminiscor,hoc etiã te admonebo,interea tibi videdum esse summopere,vt pro eo quãtũ mihi atq; aliis [k]compluribus tuis amicis dolere te non latet id quod te nũc ægre ac male habet, ad portionem quãdam eius dolore isto ipse leueris:sed cuius portionis modus, momentũ non obscurũ conspicuũq; ad vultum tuũ pristinũ,teq; tibi restituẽdũ faciat.Nã quẽadmodũ qui oneri iniquo & enecãti succũbit,si plures ei obuii manus admouerint subleuãtes,ipse in pedes protinus erigitur dũtaxat si gnauus est, [l]sic qui mœrore degrauante ac vultuoso spiritus erectos ac nitidos posuit aut deiecit,attollere eos vtiq; sensim debet,atq; ex animo contractiore modice ad hilaritatẽ prodire & existere, [m] cum multos animaduertit suã vicem dolere . Alioquin iniuriã insignem facit amicitiæ , lachrymas accõmodanti suas ad imminutionẽ,qualiq; absterssionẽ vtentis ægritudinis. Ac nisi quidẽ more hominũ inoleuisser vsus, vt medici morbo correpti,aliis se potius medicis q̃ sibimetipsi crederent , ipse vt permitterere tibi ac tuæ prudentiæ,nullus est quin censuisset , eorũ quidem certe qui te intus probe nouerũt & penitus.Id quoniã moribus non conuenit, des te amicis necesse est. quibus morigerũ te prębere nũq̃ (vt opinor) renues, si hoc satis cogitaueris, in [n] huiusmodi speciebus oprimam esse iuris æquiq; interpretẽ amicitiã,cuius qui monita respuit,male ille [o]eadem opera de se decp amicitia ipsa meretur.Ecquis est autẽ porro amicorũ tuorũ in primis spectatorum (vt apertius iam tecũ loquar) quin e re atq; existimatione tua factum esse censurus sit si sententiã a te rogetur,vt ex cõtubernio tuo facesseret illo curarũ te angentium [p]odiosa scaturigo, in quã auribus oculisq; vt occurrere idẽtidẽ erat necesse? Nisi vero tã præposterus iudicii quisq; erit eorũ,q tua sunt digni amicitia,vt pudendũ tibi aut pigendum casum eũ esse censeat, qui cũ mediocri facultatum intertrimento [q] ignominiam alioquin hæsuram a capite tuo auertit ac detorsit longe gentiũ.Sed cæca scilicet mens est interdum hominũ alioquin

acrium & prudentiũ, quorum trãsuersam egit ratiocinationem ægritudo animi,improuisis illa quidem & incautis obrepens . cum eo etiam q; alioquin in vniuersum dira quædam hallucinatio ab incunabulis contracta hominũ fere mentibus incessit, [q] in rerum aduersarum ratione secundarũq; ineunda & colligenda.Vnde fit vt multo maxima pars hominũ e ratione perperã & absurde subducta, rerum commodarum incommodarũq; summã præposterе cõstituat atq; dispendiose . [r] Id quod antiquitas ingeniosa animaduertens & perspiciens Themidem quandam deam commenta est rerum expetendarum fugiendarũq; consultissimam,quã velut auctorem votorum homines consulerent,qui quidẽ se defectos esse sapientia intelligerent . cuius numinis oraculum sacratum esse satis constat & collocatum in [s] adyto sanctioris philosophiæ , claris quondam exemplis [t] responsorum celebri & illustrato . Hodie vero quoniam illotis fere pedibus illuc scandere solemus & aspirare , nec rite ipsi lustrati, nec fide bona (vt prisci) initiati, inconsulti quoque plerũq; inde abimus,aut ambigua certe ferentes oracula atque ambagiosa. Ita fit vt hominũ id sermone magis sanctarium q̃ religione ac pietate celebretur , tametsi & vetusta opinione & numinis

a. In naufragium vtiq; &c.) Actum erat de re tua familiari nisi hanc partem bonorum perdidisses.
b. Auersandi)Id est re per se detestanda.
c. Specillum altius adigere me permittes &c.)Sinas te iam exactius curari.
d. In suadentis amici &c.)Dabis te illi & consilio parebis.
e. A porticu) A stoica seueriore philosophia.
f. E nostra fœtura nata) Hoc est ingenio nostro inuenta.
g. Rebellet) Rebellare morbi dicuntur cum sanata denuo sęuiunt. Plin.de Lichenibus. Cauſticis curabatur,nec nisi vsq; in ossa corpus exustum esset,non rebellante tædio.
h. Commeatus)Veniæ a principe impetrandæ.
i. Compluribus tuis amicis dolere te &c)Omnino (inquit) tibi faciendum est vt quo plures esse vides tibi condolescentes & quatenus dolere illis intelligis quod tibi calamitose accidisse videtur, eo tu minus dolere atq; afflictari videare,atq; eatenus mœrorem tuũ minuere:ne lamenta scilicet illorũ frustra credantur.
k. Sic qui mœrore degrauante ac vultuoso &c.)Vultuosi sunt qui vultus ducunt præ tristitia & frontem contrahunt.
l. Cum multos animaduertit vicem suam dolere) Vicem alienam dolere quo modo dicatur vide in gloss. rerum fort.
m. Huiusmodi speciebus)Id est rerum euentibus.Vt,Non tulit hanc speciem furiata mente Chorebus.Sic enim etiam accipi potest:licet Nonius aliter interpretetur.sermo est familiaris iurisconsultis priscis.
n. Eadem opera) Id est,eo facto:sermo priscus vsitatus.quo vsus est Ausonius, Ego te vegetum atq; alacrem commonebo:eadem opera & Musas hortabor vt canant.
o. Odiosa scaturigo &c.) Scaturiginem curarum illam mulierem vocat cuius facta Ruzeum angebant & enecabant.quam videre,quam audire sine molestia non poterat: ita erat odiosis moribus prædita.
p. Ignominiam alioquin hęsuram &c.)Male enim audiebatur impudicitia inter matronas.
q. In rerum aduersarum ratione &c.) Paucissimi sunt qui internoscere norint res secundas ab aduersis. perperam enim iudicant , quia secunda esse censent sæpe quæ prospera non sunt.
r. Id quod antiquitas &c.) Tangit autem morem illum Thracũ cuius meminit Plinius in. vii. numerandi dies atros & candidos,ex quo illud Persianũ manauit, Hunc Macrine diem numera meliore lapillo. demque fas esse credunt.Multa alia de Themide leguntur,sed ad hunc locum non pertinent. Hæc θέμις θεμίστια dicitur quasi consiliaria .
s. Adyto &c.) Adytum sanctioris philosophiæ sensus est mysticus sacrosanctorum monumentorũ,quibus homines pura mente incumbentes,consilio defecti esse non possunt. Alludit hic ad priscum oraculum Themidis. meminit Eusebius in.iii.de Præparatione Euangelica, Huic fora iudicialia sacrata sunt & consiones.Meminit etiam Amianus lib.xxi.& Plutarch. περὶ ἀλικῶν πραγμάτων.Hodie Themidis oraculum esse ait sacrosancta scripta quæ canonica vocantur,hoc est,vtrũq; testamentum, quod cum admirentur omnes & venerentur, pauci tamen responsis eius oraculorumque edictis & interdictis acquiescũt.
t. Responsorum) Sacrorum vaticiniorum quæ prophetiæ dicuntur.

Auersandus.
Porticus.
Rebelles morbi.
Cõmeatus.
Vultuosus.
Species.
Eadẽ opera.
Dies atri & candidi.
Themis.
Fas.
Adytum philosophiæ
Testamentũ vtrũq;
Responsa.
Prophetiæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

maiestate sacrosanctum sit publice & augustum. Ad huius oraculi antistites atque interpretes, cum tu recta vt si alius quispiam, ire possis vir amice, nec deductore egeas, causam nullā esse video cur tibi quisq̄ hac parte cōsultorem se ingerat aut auctorem, [y] siquādo præsanata (vt dicitur) mœroris huius vomica impetum denuo ciere videbitur. Tametsi superi immortales qui fieri potest, vt huius rei desiderium aut damnosum tibi videri in futurum, aut luctuosum possit? cuius si [z] iacturam facere spontaneam vt rationes tuas non dubie [a] conturbantis in animū induxisses, amicorum tuorum Senatus virorum sane grauiū & sapientum, in sententiam tuam cupide auctoritatem suam accommodasset. Adeo qui tibi in re adhuc recenti calamitosus euentus, mihi iam olim votis deposcendus [c] visus est, vt quidem erat rei natæ expectatio in dies in horas magis noxam tibi importaturę. Nam [d] absq; eo foret, si rem a primordiis retexere nobis integrum esset, & [e] ad frugem quādam bonā intemperiem illā reducere quisq̄ posset nullo iam periculo [f] procurabilem, haud dubie [g] nollem factum quod plaudendum nūc censeo. In huiusmodi porro specie [h] quæ & ius & consilium homini in præteritum adimit, subsidium vtiq; sapienti e re præsenti capiendum, consiliumq; tandem a necessitate mutuādum est. Id quod ipse quū iādiu fortasse facere grauarere nescio quo sensu affectus, cunctatione tibi repente deliberandiq; facultatem hic casus eripuit. Sapienter igitur Ludouice mi facturum te existimo, in remq; tuam atq; existimationem cōsulturum, [i] si id quod euenit in re impedita non incōmode & expedite, nō modo luctu sed etiā trāquillo vultu & cōposito excipiendū esse duxeris & prosequendū. Siquidem quod ad me attinet, cum in exordio huius epistolæ facturus esse mihi viderer pro officio amici vsuq; familiari qui mihi tecum iādiu intercedit, vt te quoquo modo consolarer in re tanq̄ dissecta & profligata, quæ tibi magnoperec ordi esse videbatur, eo in progressu sensim æstimatio rei vertit, gratulandum vt potius tibi die illū habere me nūc arbitrer, quo die extirpatū radicitus [k] seminarium tibi duco mœstitiæ, angoris ac dedecoris. Nam vt consiliū tuū iam (vt spero) certū & fixum, labefactari olim sinas a quoq̄, nec pro derelicto habere tibi semel imperes quod perditū oportuit & procul amandatū, si saluus esse velles, effari quoq; vereor, [l] ne omen tibi faciam ad eum rei exitum quem auersandum esse censeo. Proinde valeat illa, valeat inquam in perpetuū ornamentorum tuorum remora atq; incrementorum, qua rerum tuarum calamitate per omniū grauiū elegantiūq; bonā veniam [m] licebit posthac vt defunctus sis. Vale tu & salue. Nusii in Burgundia. Cal. Iulii.

Præsanata vomica. Præsanatæ cicatrices. Præsan. vuln. Hermolaus. μεμυκότα. ὑπόλα. Desideriū. Iactur. facere.

[y] Si quando præsanata (vt dicitur) mœroris huius vomica &c.) Præsanatam vomicam appellat verbo Pliniano quæ cum cicatricem obduxerit, subtus tamen est purulenta. sic cicatrices præsanatas Plin. lib. xxiiii. vocat de virga sanguinea loquens. Hermol. Præsanata vulnera ab eodem Plinio lib. xxvi. dicta esse putat quæ Græce μεμυκότα dicūtur. At ego aliter censeo & melius præsanescentia vt lib. xxiii. vel pergo sanata dici quæ ὑπόλα Græci dicunt. in antiquis tamen personata legitur.

[z] Vt huius rei desiderium &c.) Iactura & amissio.

[a] Iacturam facere &c.) Alludit ad iactum qui fit nauis exonerandæ gratia.

[b] Conturbare verbum) explicatum est in Annotationibus.

[c] Visus est) Eit, duabus clausulis seruit.

[d] Absq; eo &c.) Vide in glos. rerum fortuitarum.

[e] Ad frugem bonam &c.) Ad frugem bonam reducere illam intemperiem, id est, si mulierē deplorate licētiæ ad mores matronales recipere aut redigere quis posset. Cic. pro Cælio, Ad frugem bonā se recipere dixit. Intemperias autem & manias vt furias antiqui in ministerio inferno ponebant.

[f] Procurare autem prodigia, est expiare: & procurabile, expiabile.

[g] Nollem factum) Optarem non esse factum.

[h] Quæ & ius & consilium homini in præteritum adimit) Ius in præteritum adimere & consilium, est immutabile & irreuocabile facere quod factum est. Plinius li. ii. Nullumq; habere in præterito ius præterq̄ oblionis. de deo loquens vt dictum est.

[i] Si id quod euenit in re impedita non incōmode & expedit &c.) Id est, qđ in re calamitosa & molesta tñ nō exitū habuit calamitosum. Præstabat em̄ molestā esse probāq; mulierē, & in se atq; in familiam hoc dedecus nō admissse: sed cū tali ingenio fuerit, expediebat eam vltro fugam capessere: potiusq̄ cum molestia domo exigi. Itaq; quod Rufæus ea intēperie domestica hoc modo liberat⁹ sit, eiusmodi est vt etiā gratulationē mereatur, nedū cōsolatione nō egeat. q̄ ratione fit vt cōsolatoria epla in gratulationē sensim verterit.

[k] Seminariū &c.) Seminariū mulierē impudicitiæ insimulatā, & morib⁹ incōpositis infamē hic appellat.

[l] Ne omen tibi faciam &c.) Latenter eum admonet ne illecebris denuo muliebribus captus, committat, vt iterum in eandem fraudem & captionem incidat.

[m] Licebit posthac &c.) Boni (inquit) & probi auctores erunt tibi ne fugitiuam reuoces domū, & semel eam iacturam familiarem feceris, hoc est vt irreuocabili proposito & consilio acquiescas.

Gulielmus Budęus Iacobo Budęo Fratri S.

Si mihi in aulico hoc conuentu conuersatio tam foret expedita, omnibusq; agendę in ea vitę adminiculis commodisq; subnixa, q̄ est ipsa hominibus multis qui rationum suarum summam ad eam contulerūt destinatione animi: nimirum quo parciorem nunc operam literarum studio impartire mihi licet, eo plenius vtiq; & vberius amicis meis satisfacerem, qui epistolas scriptitandi operas a me non [n] annua sibi die quisq; aut menstrua, sed pleriq; etiā breuiore deposcunt & exigunt: iudicium illi quidem statim mecum deserti officii vel iurgium verius constituentes, nisi scribendi diligentia expectationi eorum perinde respondeam. quum interim ne hactenus quidem cupiditati suæ temperent, vt in id demum postulata sua desideriaq; concipiant ex æqui boni formula: quantum sit quod efficere possim commode nec grauate, [o] tanti vt litem mihi æstiment, subducta vtiq; ratione & collecta quanto minoris sint [p] negocii domi q̄ peregre huiusce modi functiones succisiuarum horarum: quę vt in vrbibus ipsę in vitaq; stataria, tempore, loco, arbitrio, omnibusq; pene facultatibus instructæ sunt, & occasionibus: ita in hac turbulenta, tumultuaria, [q] extemporali deniq; vita quæ instar est nomadicę & palabundæ, vndiq; sunt imparatæ & subsidiis defectæ. nisi vero earum rerum quicq̄ [r] in numerato esse potest homini, cui

Ad frugē bonā reducere. Intemperię. Maniæ. Furiæ. Procurare. Procurabile. In præteritū ius adimere.

Annua dies. Mēstrua dies. Litē æstimare tanti. In numerato esse. Numerat argentum.

[n] Annua sibi die &c.) Annua die scilicet tempore vnius anni, aut menstrua, id est vnius mensis. annua bima trima die sermo est iurisconsultorum, in primis Annotationibus explicatus in verbo dies.

[o] Tanti vt litem mihi æstiment) Tanti tibi litem æstimo significat tāti peto te dānari, subducta ratione eius quod mea interest id aut factum aut non factū fuisse, quo nomine tecū iudiciū constituendū duxi, vt in alteris Annotationibus Budæus ipse docuit. Hic aut metaphorice in hūc sensum vsus est. Cū mecū iurgium quasi iudicium ob desertū off cium instituūt, non ex eo culpam meam æstimant & perpendunt quantum est quod commodo meo nec ægre effiecere possum cum sum in aula, sed ex animi sui desiderio, quantum est quod commodo meo nec ægre effiecere possum cum sum in aula, sed ex animi sui desiderio, vt in alteris Annotationibus Budæus ipse docuit. Hic aut metaphorice in hūc sensum vsus est. Cū mecū iurgium quasi iudicium ob desertū off cium instituūt, non ex eo culpam meam æstimant & perpendunt quantum est quod commodo meo nec ægre effiecere possum cum sum in aula, sed ex animi sui desiderio, sunt enim vt supra diximus qui inquantum facere possunt conueniūtur, non in solidum.

[p] Negocii.) Id est Difficultatis. Arbitrio.) id est libera voluntate.

[q] Extemporali.) In aula omnia ex tēpore fiunt: quia nihil præsum & cogitatione præceptū esse potest. Lingua etiam vernacula cum pecuniam præsentē significare vult non in diem soluendā, eundem sermonem vsurpat, argentum numeratum dicens. Inde illud Quintil. in sexto, de Pollione Asinio iocis seriisq; peritet accommodato, dictum est esse cum omnium horarum. & de actore facile dicente ex tempore, ingeniū eum in numerato habere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in dies in horasq; sarcinas colligenti vicissim & componenti, [a] in procinctu prope dixerim victitandum est. Quo fit vt perfungēdi huius officii necessitas plus habeat laboris q̄ voluptatis, citra quam omnis ferme operæ præstatio odiosa est & ærumnosa. Tibi vero germane mi nunc cum scribere exorsus essem, hoc ideo præfari mihi subiit, q; literarum tuarum dies admonuit me hodierno die cum eas retractarem, quantæ moræ reus esse videar, qui mensem iam prope totum contriuerim supersedendo ac prolatando: quod quidem ad te attinet. Tute autem in ea ratione quam tecū initurus sum, siquando ea de re me [t] appellaris, [u] nullos calculos reiecturum te tantum dicito, quos quidem ipse [x] imputare in vniuersum & referre in hanc ipsam rationem quibusuis [y] nominibus possim. tum audebo contendere vel te ipso iudice, nullam ad hunc diem morā cessatione mea interceßisse, etiā si inter valetudine causarios, qui permulti hic fuerūt, magnam partem intercapedinis huius vacationem habui munerū aulicorum. Quoniam autem confido te pro tua in me obseruātia exactiorē moræ purgationem libenter mihi condonaturū, ad locū iā venio literarū tuarū, quo in loco Draconis fratris meministi, vt mei amantissimi. cuius beneuolentiam quo magis iā olim compertā habeo & exploratam, eo mihi certiorē fidem facis nihil eum nūc videri nō mea causa cupere & laborare. id adeo, vt perinde rerū mearum euentis secundis aut incōmodis afficiatur ipse hilariter aut secus, atq; si quū alea mihi huiuscemodi iactitatur, parte idē haud contemnenda facultatū periclitetur. Sic est ille quidem certe (id quod sæpe demiratus sum,) ad vnguem factus homo, naturæ (vt ita dicam) non perinde elegātię & venustatis vndiq; consumatę specimen, q̄ probitatis & candoris animi edere conitentis. q̄q̄ est ille quidem homo constitutione corporis & forma stata & inculpata, & (quod in primis exoptandū mihi videtur,) ægritudinis iuxta ægrotationisq; immuni. In eo certe videre est accurate animaduertentibus, mentem æquitate propemodū ciuili & charitate pia perfusam, cū in omne genus hominū ad normā eius beneuolētię propēsā, quā nobis auctor salutaris legis CHRISTVS, condidit primus & suasit edicto: tū vero in eos queis cū amicitiæ pactū vsu & familiaritate coiuit, eo amplius etiā officiosam & strenuā. Proinde quū omnia necessitudinis iura ciuilis & mystice nostrū vtriq; cū altero intercedāt, (quippe omnia cōuictus officia perdiu obsequiaq; animos auctorantia mutuo exercuimus) consentaneū est vtiq;, vt quē ille amorem in cæteros suapte ingenii bonitate naturaq; benignitate impertit, eius amoris vim atq; suauitatē eo vberius impensiusq; in me conferat, quo amplior ac locupletior est ea necessitudo, quę iuri ciuili ac gentilitio, non modo confirmatā vsu amicitiā, sed etiā singularem & egregiā coniūctionē animorum adiūxit. Etenim libentes fere a patris morte fecimus, quas res cūq; cōsulendas agitādasq; per omneis vitę partes vicissim habuimus, earū vt rerū disceptationē ac pene arbitriū ab vtroq; delata alteri permitteremus, vsqueadeo mutua fide freti [s] adæquantis vtrinq; ad æquilibriū charitatis, antiquissimā semper curā habuimus inuicē nos cōsulendi, cōfiliaq; nostra & instituta mutuo approbādi, [z] amicitiam vtiq; existimātes rerū esse cōsultissimā, cū (vt est in Græcorū prouerbio) inter amicos iustos omnia sunt communia. Qua tandem consuetudine coalita est illa mature & adulta inter nos amicitia, & veluti clauo cōpacta tenacis fidutię, propositiq; semel atq; in perpetuū fixi. Mihi vero huiusce nostrę amicitię & alias sępe fructus vtilis & iucundus cōstitit: & pauculis his annis copiose ac luculenter. Nā in nouo vitę instituto, & in quarto fere ætatis actu, cū nouam quoq; mihi [b] personam induissem, grauius id esse inceptū experiundo sensi, q̄ animo id presumpserā. Ac cum huic personę gestus accōmodare nequirem, ambitusq; honesti mangonio mores interpolare qui sub pristina occalluerant: æstuare primū inde gemere cœperam: tū deinde animo ægrescere. Huius doloris lenimentū epistolarū vltro citroq; missitandarū vicissitudo inter me & homines in primis mihi familiares, attulit pōtentissimū. At inter iuratissimos primas ille partes semper mecū habuit: cuius & paucorū literis quasi quibusdā adminiculis labescentē animū ob vrbis ociiq; delideriū, erexi tādem ipse, & cōfirmaui ad ærūnas inusitati mihi tędii angorisq; exhauriēdas: in quas impactū me videbā. Id tędii (vt ita dicā) antidotū animiq; marcoris in vultuosa sępe facie mihi [c] cōtractionē diffudit & expandit. Nā familiare hoc colloquiū literis Latinis Græcisve cōsignatū, tametsi est ima-

[a] In procinctu.) In procinctu viuere est sermo tractus ab exercitibus ad pugnam paratis. Gell. Cum procinctę igitur classes erant & instructa acies, cœptumq; in hostem progredi, tibicines canere incœpta bant. Item Quintil. in. x. Qui autem scierit quo quęq; modo sint dicenda, nisi tanq̄ in procinctu paratam quidem in omnes casus eloquentiam habuerit: veluti clausis thesauris incubabit. Hinc in procinctu viuere significat semper ocreatum esse, & instratos equos habere & frenatos ad profectionē, quę in omnem diem horāq; impendere videtur: vt quidem res aulica eo tempore constituta erat.

In procinctu viuere.

[t] Appellaris &c.) Quasi reum morę in iudicium vocaris.

[u] Nullos calculos reiecturum &c.) Sensus est hic, huius ambitus. i. huius periodi. Hoc mihi concedito in ratione quam tecum inibo ad purgandam meam moram vt nihil reiicias eorum quæ excusabo.

Appellare.

[x] Calculos autem hic accipit pro expensorum nominibus. vt verbi gratia in pagina expensorum is qui rationem refert, ait primum se tantum expendisse in operis agrum colentium, deinde tantum in alimentis & rursus in bubus aratoriis, & instrumēto villatico. Hoc enim imputare dicitur: quoniam vero additis aliis atq; aliis calculis, huiuscemodi fit expensorum latio, ideo calculos pro nominibus expensorum posuit.

Imputare. Calculi.

[y] Hic autem nomina pro causis accipit quas causas ipse in ratione colligenda enumeraturus est, si frater eum ad exactam rationem coegerit: quod tamen eum non esse factuturum ipse confidit. Si igitur hoc mihi dixeris, te nullas causas reiecturum quas ego ad purgationem morę enumerare possum, illico contendere non dubitabo te etiā iudice me in mora non fuisse. Q; autem dicit, nullos calculos te reiecturum dicito, hunc habet sensum, scio quę tua est æquitas, facile mihi ad purgationem cessura quæ apud te excusauero. non enim est mihi negocium cum acerbo stipulatore aut creditore, qui ob moram item debitori aut reo æstimat summo iure, & pleraq; reiicit eorū quę excusantur. Nomina autem sunt capita rationū: vt Cic. in Ver. sępe dicit. Recita nomina: hoc est res, personas, causas, in quas ille aut quibus expensum tulit. Idē in oratione tertia. Tabulę societatis a Carpinatio cōfectę significabant multis nominib⁹ eos homines versurā a Carpinatio fecisse, qui pecuniā Verri dedissent. nominibus pro causis intelligo hoc in loco. & itidē in quarta oratione. Ex omni pecunia quā aratoribus soluere debuisti, certis nominibus deductiones fieri solebāt. primū, p spectatione & collybo, deinde nescio pro quo cerario.

Nomina.

Recitare nomina.

[z] Adæquantis &c.) Adæquare est æquum momentum facere, ὁμαλίζειν: æquū esse, ἀγχώμαλον γίνεσθϛ. Cicero ad Quintum fratrem, Senatorum vrna copiose absoluit: equitum adæquauit. id est par vtrinq; numerus fuit absoluentium scilicet & damnantium.

Adæquare. ὁμαλίζειν. Æquum esse ἀγχώμαλον γίνεσθϛ..

[a] Amicitiam vtiq; existimantes &c.) Hoc est, hominem vere amicum imprimis esse consulendum: tanq̄ in rebus amici consulendis prudentissimum.

[b] Personam induissem.) Vt actores comœdiarum in diuersis actibus personas mutant. Quinq; autem sunt actus non plures vt inquit Horatius: In quarto autem actu fabula iam vergere ad exitū incipit & inclinari ad catastrophem, quæ est clausula omnium actuum: sicut quintus actus ætatis humanæ clausula est actionum omnium.

Personā induere. Comœdiæ actus quinq;. Catastrophe.

[c] Iuratissimos.) Est in gloss. rerum fortuitarum.

[c] Contractionē diffudit &c.) Iuuenal. Scire velim quare toties mihi Neuole tristis Occurras, fronte obducta. Cic. in quarto Tusculan. Eodē em̄ vitio est effusio animi in lętitia, quo in dolore contractio.

Contrahere seu obducere frontem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ginarium,tamen in rem [b]preſentem animum meũ ita deduxit & ſiſtit,vt omnia ad verum mihi coramq; actitari obiriq; videantur.O quoties mihi contigit con tractam temere(vt fit) [e] ægritudinem,quę inolitura iam erat [f] in mœſtitiam, preęcordiisq; heſura,ex animo vt abſtergerem literis ſic ſcribũdis: & tanq̃ in ſi nus hominum amiciſſimorũ conditam & depoſitam ex meo relegarẽ:[g] ſubeũte quandoq; animũ ſedemq; occupante alacritate protinus non mediocri. Id quod eo quoq; pertinet & valet,vt ſiue iucundũ & prędicandum, [h] ſiue ſecus quidpiã acciderit,gaudium quidem vtiq; cõmunicatione gliſcat:triſtitia & angor velut effata leuentur & exoleſcant.Hoc ipſo amicitię vſu fructuq; quiſpiã mihi [i]inter dixiſſet:nimirũ vt ſum infirmo atq; iniquo ad perferendũ deſiderium animo,ani mum iam hunc ipſum nimirum deſponderem in hanc ipſam beatorum inſulam deportatus.Niſi vero tute rere vitam(vt ita loquar) [k] deſultoriã,fortuitasq; ſe des habentem tolerare me potuiſſe,absq; ea forte amicorũ copia quã literę mihi ſupplent atq; etiam implent:qui annos iã plus duodetriginta contuberniũ Phi lologię nunq̃ renũciaui,etſi interdum vel diremi vel interpellaui neceſſitate co actus.Quã etiã ipſam annos cõpluſculos habui [l] pro lucis retinaculo, alioquin inuiſę:quando imparem eſſe patientiam expertus eram morbo tam pertinaci. Qz de meis ornamentis ſcribis gratulabunde,iucundum ad te nuncium per ueniſſe:velim te admonitum,me in ea adhuc eſſe expectatione euẽtus vtroq; an cipitis,vt compertum adhuc parũ habeam cõmode necne fortuna mecum hoc biennio egerit,etiam ſi hactenus prouidentia ſatis ex animi mei ſententia ſtatuiſ ſe de exiſtimatione mea fortunisq; videtur.Vale.Diuione.XI.Calend.Iulias.

.d. Præſentem.) Eſt in primis annotationibus.
.e. Ægritudinem.) Ægritudo eſt animi ægri affectio.
.f. In mœſtitiam &c.) Mœſtitia & mœror eſt ægritudo flebilis vt ait Cicero.
.g. Subeunte.) Id eſt eſt in locum illius ſuccedente.
.h. Siue ſecus.) male. Cicero pro Quintio,Quũ in altera re cauſę nihil eſſet quin ſecus iudicaret ipſe de ſe:quod grauiſſimum iudicium eſt.Sic Plinius in Paneg.prout bene ac ſecus ceſſit.
.i. Interdixiſſet &c.) Sic Plinius Iunior,Dediſſes huic animo par corpus feciſſet quod optabat.Horatius,Decies centena dediſſes,Huic parco & paucis contento quinq; diebus Nil erat in loculis.
.k. Deſultoriam.) Vide in gloſſ.de contemptu rerum fortuitarum.
.l. Pro lucis retinaculo &c.) Id eſt vitę.Virg.Lucemq; peroſi Proiecere animas.

Ægritudo. Mœſtitia. mœror. Secus.

Si aliquã ſubaudiendum.

Gulielmus Budęus Iacobo Sadoleto.S.

ANte ſeſquimenſem vt opinor literas tuas accepi,quas domi relictas hacte nus mente nunc repeto,q; diu ad me non ſcripſiſſes: amice & humaniter [m] faciebas vt inſtitutum vitæ tuæ excuſares,ſane negocioſum,& ab huiuſmodi officiis (vt opinor) non abhorrens,ſed abſtractum. Idem vero iuris in literis meis nunc ipſe licebit opinor vt vſurpem,per eã equitatem quam in te ex literis tuis vnà & ex fama cognoui.Mihi enim in vergentis iam vitę actu hoc cõtigit, vt eam perſonam induerem quę primos magis actus decebat:tumq; demum in ſcenam vt prodirem,cum ſalutem ſemel dixiſſe me ſcenicis omnibus ſpectacu liſq; exiſtimarẽ,atq; etiã id conſilium animo offirmaſſe.Id vero quo euaſurũ ſit, neſcio,aut q̃diu hoc me vitę inſtitutum agitaturum.hoc dicere tamen nunc au ſim,quod nec dicere verebor palam omnibus,fortunæ rem iſtã non cõſilii pro politiq; fuiſſe,qui rei cunq; tãdẽ ipſius exitus futurus ſit.In diuerſo autẽ genere

vitæ,atq; in hoc [n] antiphiloſophiæ tyrocinio, hoc maxime memini & enitor, vt idem ſemper aut mei ſimillimus eſſe videar, niſi ſi melior eſſe cupio.Quare & hic & alibi colere amicitias eadem ſemper religione meditor, tuam autem in primis, quem ego vnum maxime dignum duco cultu atq; obſeruantia hominum literarum ſtudio contendentium illuſtrare nomen ſuum, memoriamq; prorogare. Ad quod me mea ſponte factitandum, nec ſegnem nec immemorem, vrget amplius & acuit Longolii nunc veſtri quondam noſtri teſtificatio, qui in rerum ſuarum ſtatu commemorando, ſtudiorumq; ſuorum ratione nobis explicanda, iam ipſa vt video compoſita & conſtituta, tantum tibi collegæq; tuo acceptum refert (duntaxat [o] ſecundum Deum, & illum numinis inſtar habentem, cui te a memoria rerum honeſtiſſimarum & ad literas attinentium eſſe opinor:) nihil vt reliqui feciſſe videatur quo animi gratiſſimi teſtificationem augere quiſquam atq; exornare poſſit amplius. Hic etſi nihil in homine illo a vobis exornando ad me priuatim pertinere iam exiſtimo, qui Gallíam vſumq; hominum noſtratium [p] eiurarit, aut certe derelinquerit hunc ſeſe abdicando, quaſiq; contubernium nobis & ſodalitatem hoſpitiũq; adeo renunciando: tamen ſuſcepti in hominum literatorum [q] nationem officii ratio me impellit, vt quaſi actor publicus a vobis ſtipuler aut paciſcar,cuius hominis dignitatem tuendam, fouendam ingenii & ſtudii acrimoniam recepiſtis, doctrinamq; illuſtrandam, & mihi vos ita facturos per literas ſpopondiſtis, in eo vt homine augendo, conſumando, expoliendo, omnia conſtantiæ & fidei documenta ad extremum perhibeatis. Vale. Ambaſiæ. poſtridie Iduum Nouembrium.

.m. Faciebas vt inſtitutum vitæ &c.) Similis eſt locutio Cic. Inuitus feci vt Caium Flaminium de Senatu eiicerem.& Quintil.Quis credat me feciſſe vt ſtipem filio negarem?Et pro Cluentio, Hoc loco faciendum mihi iudices eſt,vt vobis breuiter crimina exponam.
.n. Antiphiloſophiæ.) Id eſt,aulicæ conuerſationis:quæ ex diametro contraria eſt philoſophiæ, cuius nunc tyrocinium facio & rudimenta pono.
.o. Secundum deum &c.) Pontificem Leonem decimum.
.p. Eiurarit.) Eiurare eſt quod vulgo dicitur renũciare.Pli.in Epiſtolis,Et quaſi eiurato magiſtratu priuatum me facerem.Græci ἐξομνύϝν dicũt & ἀναϝίεσθϝ.
.q. Nationem.) Eſt in gloſſ.de contemptu rerum fortuit.

Facere vt.

Antiphiloſophia.

Eiurare. ἐξομνύϝν. ἀναϝίεσθϝ.

Gulielmus Budęus Draconi Budęo Filio Salutem.

SI mihi animi tui affectum & ſententiam literis tuis vere ſignificaſti ac declaraſti, eſt quod mihi tibiq; congratuler. mihi,q; [o] non fruſtra fuiſſe hortamẽta mea video apud te,ſed ita profuiſſe vt poſthac minus ac minus hac de re ſollicitus eſſe debeam: tibi,q; rectæ diſciplinæ viam ingreſſo, breui [r] conſtaturam video contritæ in ea ætatulæ rationem impenſæq; operę.Nam cũ ingenio

.n. Non fruſtra fuiſſe &c.) Fruſtra eſſe dicitur quod exitum ſperatum non habet:quodq; non ex ſententia euenit.Saluſ.Cuius neq; conſilium vllum neq; inceptum fruſtra erat.Idem,Ea res fruſtra fuit: id eſt expectationem fruſtrata eſt,οὐκ ἀπέβη,οὐκ ἐπιτέτευκται. Significat etiam falli,falluntur enim quibus res ſperatę non eueniunt. Saluſt.Quo magis admodum eſt,vti neq; decipiamini,& illi fruſtra ſint.id eſt vt quod ſperauerunt non aſſequãtur. Plautus, Stulti haud ſcimus,fruſtra vt ſimus,cum quid cupientes dari petimus nobis.id eſt,quid in rem ſit poſſimus noſcere.
.o. Conſtaturam.) Eſt in gloſſ.de contemptu rerum fortui.

Fruſtra eſſe. οὐκ ἀπέβη. οὐκ ἐπιτέτευκται.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mediocri ad id ſtudium natus ſis:nec prælectoris locorumq; enarrandorum explanatoris commoditate,copia,hortatuq; deficiaris:nec librorum inopiam aut ſcholæ incommoditatem excuſare iam poſſis, aut aduerſam valetudinem: quid tandem vetare poteſt quo minus ex iſta animi offirmati contentione, cuius mihi fidem epiſtola tua fecit,profectum quendam non tranſlatitium,non quemlibet ſperare expectareq; pro temporis intercapedine debeamus? Itaq; meminiſſe te etiam etiamq; oportet quatenus te hac epiſtola quaſi chirographo quodam legitimo obſtrinxeris:ne ſi mihi ad vltimum vtiq; quadrantem exacturo quod hac pollicitatione debetur (vtpote qui ne mihi quidem indulgere ſolitus ſim) ad diem non ſatiſfeceris,fidem tuam apud me in perpetuum labefactatam experiare luculento tuo diſpendio, opinionisq; detrimento. Caue vero tibi in eo ſpem vllam aut veniæ aut fruſtrationis promiſeris, quaſi qui acer & diligens exactor futurus ſum,non idem eſſe accuratus æſtimator & perpenſor meminerim eius quod mihi quaſi operis [t] faciundi locatori reddideris effectum:[u] qui vt omnia ex ſyngrapha ad vnguẽ exacta præſtiteris quæ inter nos conuenta ſunt, ita accepto laturus ſum quod mihi deberi certo ſcio, nec alias paternam indulgentiam agniturus. Noſti autem niſi plane hebes aut immemor factus es,nemi nem me hac in re fallere,nullam mihi in præſtatione impoſturã fieri poſſe.Præceptori tuo ſcripſi quid te tuosq; facere condiſcipulos velim: id ſcilicet quod in rem tuam & e moribus ſenſuq; huius ſeculi eſſe video,& conditione vitę in quã te deuoueo.cui ſeculo & conditioni accommodare omnem induſtriã neceſſe eſt, eoq; intentionem tuam ſpectare,mores & ingenium quaſi ad id ſpeculum effor mari q̃appoſitiſſime.Da te igitur præceptori:da primo cuiq; amicorum & benę cupientium,qui tibi prędectorem ſe,præitorem,aut præmonſtratorem benigne præbuerit.Sunt enim huiuſcemodi nonnulli eximia comitate prædiți: qui probas puerorum indoles ſpontanea benignitate complectuntur & charitate. Id tu ſi feceris ex animi mei ſententia & ad modum a me prędſcriptum:& fratres tuos pro captu ætatulæ iuueris,exhortatusq; verbo atq; exemplo fueris:rem mihi gratiſſimam feceris,& tibi non fruſtra tandem futuram deo bene iuuante. Vale.Ambaſię.XII.Calend.Decembris.

Locator.

.t. Faciundi locatori reddideris &c.) Locator eſt qui redemptori dat opus faciendum pacta mercede, vt in primis Annotationibus dictum eſt.

Syngrapha.

.u. Qui vt omnia ex ſyngrapha &c.) Syngrapha eſt cautio & conſcriptio ob locationem facta. vt & conductori merces in rato ſit:& locatori cautum ſita redemptore & conductore operis. Demoſth. Ἵνα τοῖς μισθωταῖς κατὰ δὲν συγγραφὴν συγγράψωνται παυδάκιον. Idem pro Cteſiph. Ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκμεμισθωκὼς κατὰ συγγραφήν, εἶτα δοὺς ἔχοντα δὲ πρόσοικεν ἐκ τῆς συγγραφῆς κομιζόμενος. Id eſt non aliter atq; ſi quis cum ſtatuam faciendam locaret,ſtipulationem in ſyngrapha conciperet: deinde ſtatuam factam admitteret non ad ſyngraphã exactam.

Gulielmus Budęus Draconi filio Salutem.

EX autographis literis tuis intellexi te vel valetudini priſtinæ reſtitutum, vel corpus iam commode conſpicueq; recreare. quare præcipuam iam illam curam tibi eſſe oportet, vt acceptum interim damnum [x] cauſaria vacatione,diligentia & attentione cõduplicatis ſarcias.Id quod te facturum cum literę tuæ polliceantur,videndum tibi etiam etiamq; vt ita re atq; opere pręſtes quod

vltro magnificeq; promiſiſti,ne vaniloquẽtię propediem aut leuitatis damnari a me poſſis:id quod omnino futurum eſſet,ſi mihi verba data eſſe ſentirem, Duos iam menſes iſtinc a vobis profectus ſum:futurum tempus eadem celeritate prætерlapſurum eſt.Quare niſi & mandatorum meorum, & pollicitationis tuæ memor,acri intentione tibi inſtiteris ipſe,ac mihi opus effectum exhibueris, perfectumq; & [y] probatum arbitratu meo præſtiteris:id eſt niſi abſolutum tuũ ſtilum pro captu ætatis & modo temporis,quod in literis condiſcendis impendiſti,mihi approbaueris,cum iis etiam quæ acceſſionis nomine quaſiq; [z] parerga pepigimus:nihil video in quo veniæ fiduciãm ſitam habere poſſis niſi in impudentia,quod ominari nolim:ſi quidem frontẽ perfricare poſſis ipſe,osq; iſtud pudibundum & ingenuum obdurare aduerſus obiurgatricem excandeſcentẽq; faciem parentis.Quod te facere poſſe etiam ſi maxime obſtinaueris, haudquaq̃ mihi perſuaſerim inuita ac repugnante natura,quæ [a] prætextati pudoris notas in ore tuo, vt ſi in cuiuſq̃ impreſſit, [b] igniculorumq; ſpecimen, ad iuſtam contentionem deinceps per ætatis gradus flagraturorum, niſi ſi mihi impoſuit (quod perſuadere mihi nolim) animus quidam iners, torpidus, & marcens, ſub integumento ac tectorio latens impoſtoris vultus atq; mendacis. cuiuſmodi tamen (ne erres) ſimulacrum fallere diutius perſpicaces oculos noſtros nequiret:etiã vt hactenus falſum me habuiſſet. Qq̃ ſi in eo quoq; ſpei quicq̃ eſſe poſſet:ne ſic quidem (vt opinor) ex vſu tuo tandem futurum eſſet. Nam quo diutius ludificationem fruſtrationẽq; pertuliſſem,eo acerbius in te animaduertendum eſſe cenſerem, animoq; paterno facile perſuaderem. Conſumptis enim ſimulationis tuæ commentis: & abrupta iam patientiæ meæ cunctatione: (quod intra vnum aut alterum annum fieret) [c] tectorium protinus illud manifeſto tam errore meo q̃ crimine tuo vltro ponendum tibi eſſet:aut a me certe deprehenſo tibi conuellendum infeſtis tum fortaſſe manibus & aduncis, quod

.x. Cauſaria vacatione &c.) Ceſſatione ob infirmitatem corporis.Cauſarii enim ſunt morbo aut debilitate affecti,ob idq; ceſſare coacti. Liuius,Tertius exercitus ex cauſariis ſenioribusq; ſcribatur:qui vrbi moenibusq; præſidio ſint. ἀπόμαχοι ab Æliano dicuntur,qui parte corporis debilitati rei militari inutiles facti ſunt. Plin.lib.xxv. Datur ſanguinem excreantibus,cauſariis vel latere vel faucibus.id eſt laborantibus morbo lateris vel faucium.

Cauſarii.

ἀπόμαχοι

.y. Probatũ arbitratu &c.) Formula eſt ſyngrapharia,p̃bere & p̃ſtare opus ꝓbatũ arbitratu ꝓbi viri.

Probatũ arbitratu.

.z. Parerga pepigimus.) Paterga ſunt quaſi corollaria operis locati quæ fiunt vltra id quod in ſtipulatione comprehenſum eſt. Ergon eſt opus ipſum de quo actum eſt.Parergon operis appendix de quo nihil actum erat. Inde illud apud Athenęum. καὶ ἐμοὶ πάρεργον ἔργον ὡς ποιόμεθα,τὸ δὲ ἔργον ὡς πάρεργον ἐκποιούμεθα. & quod operis eſt acceſſio,ita vt opus facimus.quod vero opus eſt,id vt operis additamentum laboramus.

Parerga. ἔργον. πάρεργον?

.a. Prętextati.) Id eſt ingenui.de quo verbo in primis Annotationibus.

Prętextatus.

.b. Igniculorumq; ſpecimen.) Igniculi ſunt quæ græce ἐναύσματα dicuntur & ἐμπυρεύματα metaphorice autem accipiuntur pro inuitamentis a natura datis & ingenitis ad virtutem. Cicero libro tertio Tuſculan.Nunc paruulos, nobis natura dedit igniculos,quos celeriter malis moribus opinionibusq; depraua tis ſic extinguimus,vt nuſq̃ naturæ lumen appareat.Et in Finib⁹,Quorum ſimilia ſunt prima in animis,quaſi virtutum igniculi & ſemina.

Igniculi. ἐναύσματα ἐμπυρεύματα.

.c. Tectorii protinus illud &c.) Tectorii hic ſignificat fallacem vultũ & intus latentis animi integumentum (ſed loquitur tanq̃ de tectorio opere cuius eſt mẽtio apud Vitruuium lib.vii.quod græce κονίαμα dicitur:& exemptile eſt ſine noxa parietum.ſignificat autem ſe ira in filium percitum iri ſi talem fraudem in ſeſe admiſerit filius:vt fortaſſe violentas manus in eũ iniecturus ſit,vel potius fraudem ſimulationemq; acerbius detecturus deprehenſurusq; cũ certa filii pernicie atq; ignominia:poſtq̃ res ſcilicet palam facta eſſet.De tectorio in primis Annotationibus dictum eſt copioſe ab eo.

Tectorium. κονίαμα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

abominor:fronsq; illa impostricula & subdola nudanda,& aperiẽda summa cũ tua ignominia.Proinde Draco fili iisdem vestigiis insistẽs institutæ a te disciplinę,gradum aliquantulum accelerans,ac pro ætatis incremento plureis in dies [d] plureisq; numeros intentionis animaduersionisq; adhibens:quo magis in dies pueriles lusiũculę [e] ætatisq; rudimẽta decedunt:facito ture libens aduentãtis vt [f] ætatis iura naturæ [g] prolixioris adminiculatione p̃sumas,ac cogitatione vsurpes.Nam cum translatitię laudis est,in ordinemq; cogendę industrię,iusto legitimoq; tẽpore parte quaq; vitę perfungi:tũ vero nisi tui istius curriculi finis intempestiuum. Vale.Nonis Maii.

Numeris omnibus.

Ætas iniens. Ætatula.

ἡλικία. Ætas militaris.

Prolixus. ἐκπνὶς. πρόσαντος ψαφιλὶς.

[d]. Plureisq; numeros intentio &c.) Omnibus numeris perfectum dicitur,cui nihil addi potest, aut in quo nihil desideratur. Iuuen. Atq; omnes implet numeros. Plinius in paneg., Omnes comitatus numeros obibas.sic per omnes numeros cognoscere Quintil.in præfatione octaui, Illud autẽ officium quod rectum appellant,perfectum atq; absolutum est:&,vt iidem dicant,omnes numeros habet.

[e]. Ætas iniens est adolescentia prima.Cic.pro Ligario,Qui commendationem ineuntis ætatis ab im pietate & a scelere duxerit. Ætatula vero est ætas tenerior.& quasi ętatis tyrocinium: hoc est puberta tis initium.Tranquil.Alium adulteriis corruptelisq; famosum nihil amplius q̃ monuit vt ætatulæ parceret.ἡλικία Græce,id est ætas significat eam ætatem quæ iam matura est militiæ:quam Liuius militarem ætatem appellare solet,a decimoseptimo anno incipiens vt auctor est Plutar.in Graccho.

[f]. Ætatis iura.) Id est officia & munia.

[g]. Prolixioris naturę.)Id est liberalioris,benignioris,prolixus est ἐκπνὶς πρόσαντος ψαφιλὶς.Cic.pro domo sua,Quę meum tempus postularet,fatis prolixe mihi pollicetur.Et ad Atticum,Honoris mei causa libenter,prolixe,celeriter facias.Plinius in Paneg.Prolixe(inquit)&cumulate.

Budęus Brixio Salutem.

Ἀπέλαβον τὸ ἐπίγραμμα τὸ σὸν ἀστεῖόν τι καὶ κομψὸν πρὸς τὸ λογωλίου, πρός ὃ δὴ αὖτις ἐπισολῶ ἄρτι ἐκομισάμην λογιωτάτῳ ἐκ παταβίας. ἔπῃ νῦν ὅπως ἄγαθὸν ἂν βίον μᾶλα πασσαφεῖον, εἴπερ παρὰ τοῖς ἐκεῖ πράττων, ὡς λόγος, καὶ κατ' ἀξίαν. Diu tibi nõ respõdi,qm̃ in hoc vitæ instituto parũ mihi vacat scriptionibus incũbere,ne domi quidẽ esse. cui tamen per inertiam transigere hanc vitæ particulam,&(vt proprie dicam) ἀπραγμοσύνην ἐγκαθιδὼν τῷ διαμυθολογικῶς τε καὶ πραγματικῶς τοῖς αὐλικοῖς λεγόμασιν ἐμφιλοσοφεῖν, legitimarum actionum instar est,functionumq; ciuilium. ἀλλ' ἀτί ἄρ' οὐ βάδιόν ἐστιν, ὅπου γε καταλάβῃ κἀκεῖνον καθῆκον καὶ καὶ ἐμπειρίας ἔστιν ὧν τοῖς διδάγμασιν ὑγιὲς ἐπιτηδευκόσιν, ἄν γ' ἀκριβολογῆται περὶ τῶν κατὰ τοὺς αὐλοὺς δέλοιμεν. Neq; nunc (vt opinor) scribere tibi in animum induxissem,nisi res noua contigisset:quam citra amicitiæ iniuriam prætermittere non poteram.Memini cum Marliano secessu fruerer, amicete & benuole magna & eleganti epistola mecum egisse vt in vrbem redirem [h] ἀναισίως ἔνικα πιθανωτάτοις καὶ πρὸς τοὺς σωτηρίαν τοὺς φίλους καθηκόντως. Ecce tibi par pari,ὁ αὐτὸς φουμούνιος ὁ δεινὸς ἐκκλησιάζειν τήμερον ἐπιβάλλει τῷ ἔργῳ καθυμίας σοι καὶ πραυμιλίας.ἔχ ἥκιστα δίκης ὡταυδία ὡμόπιον τὸ αὐλικὸν ἀκολαυδίας,πούς πρόσωπον βασιλικὸν δυμαμιλίας,ἢ πρόθυμον παῖ ὑμῖν,ψυχαγωγίσων.Id quod tibi [b] condictum oportuit,vt si tibi adhuc religio itidem vt dudum cordi est:& in corde tuo resident reliquiæ & aculei sanctificæ hominis facundiæ animas perlicientis,quate totum ille suum fecerat:tute consilium illico huc aduolãdi capias,Reginamq; obiter officii gratia inuisas:operam hanc lucrifacturus.Quid agam,quid non agam:quid medi ter,quid iam non animo agitem,Deloinus noster nouit,ex quo scire poteris.Vale.Blæsis.postri.Cal.Decembris.

ἦν ἀπέλαβον τὸ &c.) Redditum est mihi tuum epigramma scitum & excultum de Longolio, a quo quidem nuper ex Patauio literas accepi literatissimas,vbi nunc vitam agit perũstudiosam cum prospero pro ipsius dignitate vt fertur successu. Ibidem.ἀπραξίαν ἐργάζεσθαι.Nihil agere in deambulatoria fabulatum ac nugarum aulicarum commentatione. Ibidem mox. Sed quid facias:Quando vanitatem persequi officii instar est& decorum etiam inter homines nihil candidum ac syncerum constituentes,si quidem velim de aulicis exacte pertractare.

[h]. ἀναισίως &c.) Audiendę concionis gratia ad persuadendum appositissimę.Ecce tibi par pari. Idẽ ille Phormontius acri ad populum dicendi facultate valens,hodie rem est aggressus tibi gratam & expetitam,non minus hic certe in aulici comitatus conspectu,ad piam religionem aspirantes animas q̃ apud vos antehac oblectaturus.

[b]. Condictum.) Condicere est denunciare:& condictio est eius rei quæ agitur in diem tertium denũciatio,inquit Festus.Cic.Nam cum mihi condixisset,Crassus cœnauit apud me Iustinus.Hi per epistolas inuicem se confirmantes,locum tempusq; coeundi condicunt. συνεκτίθενται. Inuicem constituunt & denunciant,Condicere cœnam conuiuatoris est:Indicere conuiuæ & ad cœnam ituri. Tranquillus, Velut ad subitam conductamq; cœnulam inuitaret populum.

Condicere. Condictio. Condicere cœnam.

Budęus Brixio.

NVnq̃ mihi meus peculiarisq; tam placuit Deloinus,q̃ noster iste amborum iam cõmunis,cuius imaginem vel effigiẽ potius ad te remitto in tuis versibus elegantissime ac doctissime expressam,cum eo tamen vt inde saluam in posterum actionem esse mihi ne ignores,siquando tecum acturus sim atq; etiã criminis postulaturus [i] ob amicũ mihi magna ex parte prętreptum,vel abreptum potius & interuersum.quem sentire cœpi(vt est glorię auidus) propensiorẽ iã in te factum.Proinde vide vt tueri hoc tuũ factum possis,siquando res ad Lascaris nostri disceptationem venerit,quo non minus æquo iudice vsurus sum vt confido,etiam si intra tua septa conclusus sit hospitioq; deuinctus.Mitto tibi inceptulos quosdam versus ac tuorum dissimillimos.Sed heus tu,hoc interim pacisco,vt apud te premantur:atq; adeo si ita tibi videbitur,vt opprimantur. Nã ita demum [k] eorum auctor æstimationi suæ cautum esse censebit,si a te vt fugitiui non exierint.id quod ne fiat,eos interire non recusat. Vale.

[i]. Ob amicum &c.) Qui enim erat meus,iam noster & communis esse cœpit.

[k]. Eorum auctor.) De seipso loquitur.

Gulielmus Budęus Draconi filio Salutem.

LIteræ tuæ haud dubia iã fide testantur egregium te animi impetum concepisse ad instaurandũ pristinum tuũ studiũ.quod cũ satis ipsum dudũ feliciter procederet,& apposite ad id vitę institutũ capessendũ quod e re tua atq; existimatione mea futurũ videbatur,& simul tẽpori meo accõmodatũ: incõmoda subito ægrotatione tua factũ est tenorẽ vt cœptum succedẽtẽq; abrumpere cogerere.Et tuum quidem illum casum cũ non ante rescuerim q̃ te conualescere quoq; nũciatũ est,ac propediẽ restitutũ iri integrę valetudini:te statim ipsum & pręceptorẽ tuum literis adhortatus sum vt detrimentum tẽporis humanitus acceptũ,sarcire contentione mẽtis congeminata niteremini:docẽdo ille prędoq; quatenus assequi posses:tu audiẽdo attẽtissime,ac tibimetipsi accurate instando,ne maturãtis eius diligentiã vrgentisq; destitueres. Verũenimuero cũ ex eius rursus literis intellexissem eiusdem ipsius morbi nonnullas superesse reliquias:laterisq; dolore nocturno somnũ tibi interpellari,nunc etiã te infirmiore adhuc esse habitudine,q̃ vt iustum laborẽ ipse imperare tibi ausit:non potui nõ

Universidad de Deusto
Biblioteca

assentiri hominis cõsilio,qui languidiusculis adhuc viribus parcendum censuis-
set & indulgendum:eoq; vtendum temperamento,vt quanta esse videretur cor-
pusculi exhausti recreatio,tantam ille tibi operam iniungeret,pro portioneq; re
deuntium virium deinceps laborem imperaret.Qui si cupide & abrupte in cur-
riculum te reductum,ad procursum alium aliumq; inconsulte adegisset:pro eo
vtiq; vt præeuntibus anteuerteres,lõgissime fortasse retroactus repetitione mo
bi fuisses.At nunc cum vestris amborum literis tibi te mihiq; restitutũ esse non
addubitem,ac morbum ipsum plane semelq; decessisse:admonendum tm̃ te ha-
beo,mihi iam causam esse cur confidere debeam,ac mihi ipse spondere,istius te
conualescentiæ clara posthac documenta daturum epistolis scriptitandis in dies
emendatioribus.Neq; enim flagrare in te diu poterit tantum istud studium lite
ris incumbendi,quod literæ tuæ præ se ferunt:& illius attestantur,[l] & non lucu
lentum in dies inde existet doctrinę incremẽtum.Quippe quum nec ingenio in-
felici,nec vulgari iudicio [m] natus sis,& præceptorem habeas summę diligẽtiæ,
vt tute ad me scribis:quem insuper ipsum ego nouerim haudquaq; esse iusta eru
ditione defectum.Simul illud meminisse te volo: ne pleno quidem profectu in
literis ac deinceps in vlteriora progressu tuam te mihi industriam plane appro-
baturum,nisi illud quoq; accesserit,in iis vt [n] exercitationibus liberiorum hora
rum excultum te præstes & pro captu ætatis absolutum,quæ velut assecl[o]as sunt
studii literarii.Nã vt harum artium comitatu instructior est literarũ peritia atq;
vendibilior:ita si iis careat,proferre se plausibiliter in celebritatẽ vix potest hoc
tempore,quasi aut manica aut communi sensu defecta.Nec cũ ista tamẽ exercita
menta a plurimis animi causa & vice laxamenti suscipiantur : pudoris erit tui a
nobis postulare,vt huiuscemodi additamentis operarũ succisiuarũ,quicq; tibi re
mittamus legitimarum functionum,quę omnium sunt & dierum & horarum.
Vale.& memor semper esto eius quod aliquãdo de me audisti corã:quo tenerio
re ætate mores elegantes capesses,scitisq; affectibus corporis assuesces in omni
munere vitę,eo tibi omnia procliuiora visum iri,dexteriusq; cessura & lepidius
cum eorum vsus venerit.Vale rursus.In aula tertio Nonas Iunias.

Et non,pro quin.
Natus. πεφυκὼς.
Exercitatio.
Assecl[o]æ.

.l. Et non luculentum in dies inde &c.) Enthymematica locutio vt apud Cic.in top.Non & lega-
tum argentum est,& non est legata numerata pecunia.vt sit & non,pro quin.
.m. Natus sis.) Vt Græci πεφυκὼς dicunt.
.n. Exercitationibus liberiorum horarum &c.) Ludicris & laxamentis animi indulgendarum.
.o. Assecl[o]æ.) Comites honestę & decentes,e vestigio subsequentes,animi causa scilicet.

Gulielmus Budęus Draconi Budęo filio S.

GRatum est mihi Draco fili,q; velut gentilitii nominis studiosus, enixe a
me contendis , vt epistolis scriptitandis volumen tandem iustum absol-
uam,quod paucis annis incohatum est.Id quod cum sponte mea facere aliquan
do in animum induxissem:tamen nonnihil animum ipsum quasi iam remissum
& socordem,huiusq; vitę labore,& velut ærumna quadam ambitionis tibi fra-
tribusq; obeunda,semifractum,exuscitat & acuit ingenua & commendabilis ex-
hortatio tua.Verum id quominus factitem,nõ tã aulica negocia(q̃q̃ non pauca
in cõmentari volentẽ meditantẽq; incurrunt:)q̃ incõmoditas efficit multifaria:
locisq; in primis identidem mutandi necessitas. Quoto enim die, hebdomade

dierum iam altera,licuisse mihi putãs aut in mentem venisse, vt vel lectioni se-
dentariæ vel scriptioni incumberem?quippe cum nec hospitiorum angustia &
opacitas(præsertim turba miscellanea circunstrepente)hoc admittat:nec curri-
tandi necessitas,partim ad Regis prętorium,quod plus minus mille passus nũc
abest ab hospitio meo(si tamen id hospitium est,cum villicis, cum equis meis,
cum auibus villaticis eodem in cubiculo versari,cortaliq; conuentu,noctu galli-
naceis vigilias noctis accinentibus)partim ad alienas mensas & quaslibet ven-
titandi, quibus quasi supparasitari nonnunq; necesse est,cum spes omnis hone
stior(vt sunt aulæ fortuita) [p] decollauit,nec cauponulæ præsto sunt, quas ad-
ire citra ignominiam honestiores possint.diuersari enim nobis necesse est in gur
gustiis semirutis interdum atq; perpluentibus,in quibus supellex sæpe nulla ni
si Cynica visitatur.Quibus in molestiis iuuat me aliquando in ętate iam segnio-
re & remissa permulta experiri,quorum hactenus insolens & prorsus inscius fu
eram:& qui copiosam plerunq; vitam, certe nunq̃ non instructam ciuili victu
traduxi & composito:nunc inopiam ferre condisco,& paupertatis vtor contu-
bernio.id est oculis & vsu omniq; sensu iis assuesco,quæ dum domi atq; in vrbe
animo meo obsequebar, [q] stomachum mihi vel intuenti tantũ e longinquo mo-
uissent.vsqueadeo rudis & ignarus rerum eram humanarum in quibus vita ver
satur. Vale. postridie Nonarum Aprilium.

.p. Decollauit) Destituit,frustrata est.Plautus in Captiuis,Nũc ibo ad portum hinc:est illic mihi vna spes cœnatica.si ea decollabit,redibo huc ad senem ad cœnam asperam.Sic Varro,Horum si alterutrum decollat:& nihilominus vult colere,mente captus est.id est si destituit. Decollare.
.q. Stomachum mihi &c.) Nauseam excitassent & vomitum. Stomachi enim sunt qui cibum non continent,vt inquit Aegineta. Stomachi.

Gulielmus Budæus Draconi filio. S.

EX iis quæ nouissime scripsisti parum iucundam tibi puto gratulandam-
que videri meam trans Alpes cum Rege futuram profectionem:cum ali-
as ob causas,tum vero q; istic te relicto comitatũ regium procul lare familiari
charisq; pignoribus secuturus sum,ac fortasse etiam in castris versaturus. Ve-
lim igitur rem vt ipsam cognoscas aliquanto introspectius:sicq; æquiore animo
sententiæ meæ pareas & acquiescas.Nunquid igitur tute censes [r] si mihi vitæ
meę rationem arbitrari liberum esset,atq; ex sententia animi constituere,addicti,
vt nosti,bona fide literis atq; deuoti,id cõsilii capturum me fuisse,hac potissimũ
vt ætate asseclam me facerem ac comitem alienę voluntatis, assensoremq; [s] ar-
bitrii aulici & sectatorem,nihil fere fixum habentis semelq; constitutum? Non

.r. Si mihi vitæ meę rationẽ arbitrari liberũ esset) Arbitrari aliquando est constituere,modũq; & ra
tionẽ,qualisq; formam operis faciundi delineare & prescribere. Proculus iurisconsul.in tractatu de verb.
obligatio. Cũ stipulatus sim a Proculo stropus sit arbitratu meo ante Calend.Iun.effectum nõ sit, pœ-
nam & reliqua. Deinde subit nec ad rẽ pertinere quod aliquod tẽpus ante Calend. Iunias fuit,quo stipu
lator non desiderauit id ante calend. effici, & quo non est arbitratus vt fieret quod fieri non poterat.
Et paulo inferius,Quoniã mortuus(inquit) arbitrari non potuisset.Inde apud comicos sæpe,tuo arbi
tratu id fiat, id est vt tu formam operis faciundi dederis.Lingua vernacula diuisere vocat.Hic ergo ar
bitrari vitæ rationem,est vitæ agendæ conditionem optare licere. Arbitrari. Tuo arbitratu.
.s. Arbitrii aulici)Id est eorum voluntatis & placiti,qui aulicarum rerum summam tenent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

opinor arbitraris. Quid enim homini simul literarum studii amantissimo, simul quietis vrbicæ immunitatisq; ambitus cupidissimo, ad memoriam ocii studiosi so: [t] non operarum illo quidem inertium functionumq; futilium & inanium ha bente vacationem atq; [u] immunitatem: sed ingenuarum potius atq; in officina sapientiæ, naturæ prestandarum, excolere sese ornamentis liberalibus perpoli req; cupienti? Ecquid autē molestius aut certe minus oblectabile homini esse po test, qui musarum quidē ipse sodalitio atq; contubernio bonam iam ętatis par tem florentemq; assuetus sit, ac glutino quodam vsus diuturni ita consociatus, vt ferme cum ipsis omni sensu atq; affectu coaluerit: q̄ protinus inde di rimi atq; dissociari, in diuersumq; migrare? idq; ętate (si diuis placet) duriuscula, quę imbuta iam & contracta sit [y] (vt est in prouerbio gallico) & plicatilem situm atq; habitum contraxerit, & ita retinuerit: vt in diuersam faciem nisi ęgre [z] recōcinnari non possit? Mihi vero ad eam molestiam hoc etiam accedit, q̄ qui inter meas sortis professores nuper non emeritus quidem ipse, sed veteranis pro ximus existimabar, in hodiernæ vitę instituto quasi tyrocinii factito, in qua velu ti disciplina rudimenta quoquo modo posui, elementis imbutus [a] artis nequa quam translatitię ægre ac gemebunde. Quapropter mecum esse actum nec pręclare nec indulgenter a prouidentia hoc casu existimarem: nisi opera nunc ti bi cęteręq; familiæ meæ nauanda, nationiq; fortasse literatorum in vniuer sum, fructum olim mihi constaturum [b] operęq; precium sperarem & confiderē in iis etiam tabulis quas institui ad quęstum [c] auctumq; liberalem, non ad con ditionem censu amplificandam, quam in partem rationum [d] Mercurii quęstorii numen vix vnq̄ expertus sum presentissimum. Tibi vero in presenti antiquioré nullam curam esse volo, q̄ quomodo in tuo munere te præbeas gnauum atq; officiosum: [e] in causamq; communem ac gētilitiam incumbas obnixe & alacri ter: & pro puerili nūc parte auspiceris quod olim pro virili faciendū sit, vt nomē nostrū vicissim quoq; illustres, & certatim imitatione exēpli domestici. Ad quod certe omneis tuos sensus tute cōparare eo enixius & pręfidētius debes, quo pro cliuiora longe omnia offensurus es post me orbitę tibi ductoré [f] compendiiq; premōstratorem. vt interim id mittam, q̄ [g] ętas tibi equalis ętates exceptura est literarū plane instauratrices. Quanq̄ si recte rem expendas: non tam tibi decus quęrendum hac industria pariēdumq;, q̄ tuendo cumulādum relinquo, reminē dumq; quod partum inueneris. Cuius rei cōsideratio nō securitatem tibi facere sed solicitudinē debet acrioremq; contentionem. quippe qui nō nescius sis (vt o pinor) quātum te dedecus pro hoc maneat hęreditario decore (quantulum id erit cunq; si diutius vixero) si quidē hoc cōmittas vt tanq̄ degener, nec agnitu digna proles, tuēdo mediocri nomini impar fuisse videare. Vteris igitur ti sa pis istius ętatulę facultate satis a natura instructa, omniumq; rerū occasione quas nūc habes tanq̄ [h] in numerato: ad eāq; contentionē accinctus, [i] hortamēta con discipulis factitabis: ne si expectationē meā de te atq; illis vos destituisse vulgo innotuerit, causari iure iam nequeā labores, curas, angores, omniaq; huius insti tuti incōmoda: quod nuper ętate iam grādi suscepi, non mihi cupiditatiq;, sed vo bis posteritatiq; [k] perferre. Quòd si (vt spero) pro ingenii ętatisq; captu &

facultate mecum tute conspiraueris & contenderis, spes est vtiq; foris me & tan quam militiæ, te domi & in quiete certatim rem gerentibus, gentilitiis imagini bus nostris splendorem in dies maiorem plenioremq; accessurum. Vale. Blæ sis, decimo Calendas Ianuarias. M. CCCCCXX.

[t] Non operarum illo quidem &c.) Illo pro ipso vt sæpe ponitur a Cic. in Epist. Caius Curtius Mithres est ille quidem (vt scis) libertus Posthumii. Qanq̄ non tā in hac specie relatiue ponitur, q̄ abundat ornatus causa, vt in Bruto, Dicebant pro se oratores, non illi quidem principes, sed tamē oratores. Ille,

[u] Immunitatem &c.) Satagentes enim aulici sæpe videntur negocio sissimi.

[x] Atq; in officina &c.) Id est in studio philosophiæ.

[y] Vt est in prouerbio gallico) Vulgo dicimus de homine iam veteratore in quouis artificio, eum maduisse & contractum esse, qui sermo a teiis & pannis tractus est, quæ post texturam perluūtur & postea insolantur. Panni etiam post texturam a fullonibus curati, tonsoriumq; forfices experti prelis subiiciuntur, ibiq; ab implicatu formam accipiunt, versumq; in medio contrahūt qui postea eximi nequit. Vestes quoq; diuturno cinctu striatæ, postea in diuersum strias contrahere vix possunt. Vnde natum prouerbium. Maduisse & cōtractū esse. Striatæ vestes.

[z] Reconcinnari) Reconcinnare est curare, instaurare, denuo componere, incondita digerere. id est ἀκέσασθαι ἐπανοικοδομῆσαι. πάλιν ἐυθετίσαι. Cic. Tribus locis ędificio, reliqua reconcinno. Recōcinnare, ἀκέσασθαι. ἐπανοικοδομῆσαι

[a] Artis nequaq̄ translatitiæ &c.) Id est, tandem prima elementa assecutus artis aulicę, quę nō cuiuslibet est ingenii, tandem autem & vix assecutus, nec sine gemitibus ac suspiriis, hoc est cum maximo labore animiq; ægritudine.

[b] Operæprecium) Hic mercedem tanto labore digna significat, quæ propria est eius dictionis significatio. sic Liuius, Ibi dies aliquot frustra absumpti. & quia vix operęprecii erat, abscessere, id est qa vix tanti erat oppidum illud capere. Idem, Tempus est opulenta nos ac ditia stipendia facere & magna operæprecia merere. Inde fit vt operæprecium pro vtili & compendioso accipiatur, vt apud eundē, Fraus fidem in paruis sibi præstruit, vt cum operæprecium sit cum mercede magna fallat. Et Cic. pro Roscio Amer. Si nihil in ista pugna Roscii quod operæprecium esset feceren?, quam ob rem a chrysogono tantis præmiis donabantur? Operæprecium pro memorabili & non spernendo dixit, hoc est quod precio & præmio dignum sit. Operęprecii. Auctus.

[c] Auctum liberalem) id est ad augmentum nominis lucrumq; homine ingenuo dignum. hoc est ornamentum familię & imaginum. Cic. Auctum pecunia hominem pro Cluent. dixit, id est locupletatum. & ad Atticum, Filiolo me auctum scito. Tranquil. in Vitel. Principum indulgentia non solū honoribus, verum & sacerdotiis amplissimis auctus. Cic. Ornatum fere dicit pro honoribus aucto, & ornamentum pro beneficio honorifico, vt ad Cæsium scribens, Quæcunq; a me ornamenta in te proficiscētur, elaborabo vt omnes intelligant a me habitam esse rationē tuæ maiorumq; dignitatis. Auctus. Ornatus. Ornamentū.

[d] Mercurii quęstorii) Quęstorii a quęrendo. quæstorium vocat Mercurium quem Græci κτήσιον dicunt vel κερδῶον. Est enim κτήσιος Ζεὺς, q̄ in ęrariis & quęstoriis dicatus erat: quasi fortunator & quæstorius, & quasi lucripetis propitius. Quæstorius. κτήσιος. κερδῶος.

[e] In causamq; communem ac gentilitiam incumbe) Id est Budæorum familię. In causam autem cōmunem incumbere est pro virili parte tueri causam communem. Cic. in Philip. quarta, Incumbite in causam Quirites vt facitis. Nunq̄ inter Senatum & nos consensus maior in vlla causa fuit. In causam. Incumbere.

[f] Compendii præmonstratorem) Id est, viæ quę breui eo te ducet tempore, quo ego contendi. Compendiū.

[g] Ætas æqualis tibi &c.) i. homines tuæ ætatis hoc est qui eodē seculo literis studebūt, succedēt ętati & seculo nostro quod literas priscas instaurauit. quare omia ętas tua prona cōplanataq; inuentura est.

[h] In numerato) Parata expedita ac deprompta. In numerato

[i] Hortamenta &c.) Translatio a re nautica. Hortator enim est celeustes de qua dictione in Annotationibus primis dictum est. Hortamenta. Hortator.

[k] Perferre &c.) Perferre est rem susceptam ad extremū vsq; ferre, quasi oneri susceptо nō succūbere. Celeustes. Perferre.

Gulielmus Budæus Ioanni Curtino S.

LAEtatus sum ex literarum tuarū lectione, eo maxime q̄ enatam inter te & Draconem meum video egregiam & gnauam, istaq; in ætate decorā cōtentionem, documētum mihi dandi operæ a vobis impensę in studio literarū atq; in gymnasiolo nostro, eamq; ob rem impulsus sum & perpulsus cū mihi non mul

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum ocii ſuppeteret epiſtolis ſcribundis,tamen vt quantã operam hãc vobis darem,tantum ego lectioni detrahere in animũ inducerẽ,atq; commẽrationi horarum ſucciſiuarũ. Tibi autẽ & illi maxima cura videndũ eſt,quã mihi expectationẽ profectus epiſtolis veſtris excitauiſtis,eam crebris itidẽ accurate ſcriptitãdis alatis in mente mea atq; tueamini,etiam ſi per occupationes nõ reſpõdero, ſimul ad extremũ ne fallacem iſtam animorũ alacritatem fuiſſe ſentiam,meq; a vobis inani oſtentatione[l] circunſcriptũ eſſe olim indigner,& vobis ſuccenſeã.Id quod etſi ominari vereor,teſtari tamẽ ac prędicere operęprecium eſſe duxi. Etenim q̃ nunc iocundũ mihi eſt induſtriæ veſtrę ſpecimẽ quod a vobis profertur,tã mihi eſſet olim acerba fruſtratio veſtra cognita & conuicta quaſiq; impoſtura.Pergite igitur Deo bene iuuãte curriculum hoc primũ encyclopedię proſequi, quod ad mediã fermeiã partẽ cõfeciſtis,eo ad reliquã peragẽdã alacriores minusq; anheli ac ſuſpirioſi futuri,q; prętereq̃ exercitatio laborẽ in dies leuiorẽ iucundioręq; faciet,omnia quoq; prona a medio ad calcem & metam eſſe experiũdo intelligetis.Porro quum locum idoneũ ſtudio nacti ſitis,pręceptoremq; [m] cõtubernalem aſſiduumq; habeatis,huius etiã temporis felicitas & literarũ bonarum gloria atq; illuſtratio,acuere vel inertia ingenia ſomniculoſaq; debeat:quid eſt tandem quod excuſare poſſitis,ſi parentum voto,epiſtolarumq; veſtrarũ magniloquentiæ,pro portione tẽporis nõ faciſſeceritis atq; reſponderitis?Proinde hęc & huiuſcemodi alia animaduerſa vobis eſſe oportet,iugiq; cogitatione verſata,vt mentis proſpectũ non in pręſens modo tempus & inſtãs,ſed etiam in futurum q̃ longiſſime intendatis.ſic fiet ne turpem & fœdã illlam [n] improuidorum & ſocordium aſſeclã,habeatis olim comitem,quam Græci metanœan,nos pœnitentiã vocamus. Vale,& condiſcipulos tuos ad eãdem tecũ cõtentionẽ curſus cohortare,parenteiſq; tuos verbis meis ſaluta.Ambaſiæ.XII.Calend.Decembris.

Circũſcribere

l. Circunſcriptum)deceptum & circumentum.Iuuenalis,Pupillum ad iura vocantem Circunſcriptorem.Verbum frequens iuriſconſultis.

m. Contubernalem)Eodem in domicilio verſantem manentem q̃

n. Improuidorum & ſocordium aſſeclam &c.)Pœnitentia enim ſocordiam ſequitur & incuriam propter occaſionem prætermiſſam.

Gulielmus Budæus Draconi filio.S.

LIteræ tuæ vnæ & alteræ fidem mihi plane faciũt te animum iſtum literis bona fide appulſum & addictum conſtanter ſeruaturum.quo nuncio a te proficiſcenti nullus eſſe poteſt cui libentius [o] euangelia debere me agnoſcam. Vide vero tu etiam etiamq; vt conſtanter id ſtatueris,quod te facturum pollicitus es.ne ſi aut verba a te mihi data(quod abſit)ad extremũ comperiã: aut ab indole tua vt fallaci aut mendoſa impoſturam eſſe mihi factitatam,in fraudem ex eo luculentam incidiſſe te ſero tandem pœniteat,nulla vtiq; ipſam diligentia ſuppliciq; obſecratione [p] deprecabilem.Nam quid cauſificari olim poſſes,ſi expectationi meæ & tuæ pollicitationi profectu conſpicuo non reſponderes?Præceptoris induſtriam atq; officium?at ea ais tibi ita conſtare,vt nihil diligentiæ ab eo deſideres.Ingenii tarditatem?at quid efficere mediocri ingenio iſto queas ſi operam inſumpſeris,mihi magis q̃ tibi credidero.neq; non omnia a me tibi ſuppetunt ad iſtud quod agitur,indulgtius etiam fortaſſe & prolixius, q̃ quod

abunde [q] eſſe alteri videretur.Proinde præciſam vndiq; tibi ſpem,& regreſſum ad veniam ſatis perſpicis,niſi inculpatam curam atq; [r] irreprehenſam in hac perfungenda prouincia adhibueris,quam ad tempus definitum tibi mandatam meministi,& libens ſuſcepiſti.In qua etiam hoc ineſt,vt [s] euentum præſtare tu debeas,ſi mihi probare te contendis. [t] niſi ſi maior vis aliqua in excuſationem ceſſura ſit,quæ legibus omnino ſuperior eſſe videatur. Neq; vero hæc ideo contẽſtari ac prædicere in mentem mihi nunc venit,q; quicq̃ addubitem de voluntate tua mihi ea ſponſione obſtricta,ideoq; nunc quaſi ſuſpectam fidei labefactæ [u] poſtulem ob aliquod tuum factũ dictumve,nihil quicq̃ nobis huiuſcemodi incommodæ ſuſpiciunculæ inceſſit,ſed libens hoc facio tuum vt animum ad id acuam & incitem,ad quod ſuopte nutu atq; impetu propenſum eſſe video,quando [x] cordi tibi eſſe eam commonefactionem ſenſi:cum hoc quoq; q; extemporali huic ſcriptioni aliud argumentum potius non occurrit aut promptius.Quod de tua mecum peregre profectione ſcribis, [y] actam te rem agere ſatis ſuſpicari te arbitror,neq; ſi tui arbitrii rem facerem,optionemq; tibi darem liberam,arbitror te id conſilii capturum,vt tempuſculi intertrimento quod tibi occaſio raptim præteritura nunc indulget, animo iſti tuo geſtienti ac præpropero obſequerere.[z] Bimam aut trimam diem tibi fortaſſe [a] præſtituit tua ratiũcula,quam quaſi appendicem meæ aut cum ea implicitam, abſenti tibi aliudq; agenti vt

o. Euangelia)Eſt in Annotationibus ſecundis.

p. Deprecabilem)Id eſt,expiabilem.

q. Eſſe alteri videtur &c.)Id ſupra id quod alius q̃ſpiã ſatis eſſe duceret. Abũde eſſe hic dicitur,vt ſatis eſſe.Plin.in Epiſtolis,Interim abunde eſt ſi epiſtolæ non ſunt tibi moleſte ἱκανῶς ἔχει.

r. Irreprehenſam &c.)ἀνεπιλήπτως,quæ reprehendi iure non poſſit,ſicut Cicero comprehenſum animo in acad.cum maiore fiducia q̃ comprehendibile dicit,& perceptum quod percipi poſſit q̃ perceptibile,& aſſenſum q̃ aſſenſibile.

s. Euentum præſtare)Hoc Græci dicunt ἐγγυᾶσθαι δ μέλλοντος. Sic dicitur vt præſtare culpã, hoc eſt alienã culpam in ſeſe recipere,vt rei euentum ſuo periculo eſſe velle,& fide ſua eſſe iubere rei futuræ euentum.Cic.de Orat.Perge vero Craſſe,iſtam enim culpam quam vereris ego pręſtabo. Idem ad Q. fratrem,Horum vero qui quaſi ex cohorte prætoria appellari ſolent,non modo facta,ſed etiam dicta omnia præſtanda nobis ſunt.id eſt,culpam eorum recipere in nobis debemus,ſeu opere ſeu verbo peccarint,eorumq; nomine pœnam iuere aut damnum ſarcire.

t. Niſi ſi maior vis &c.)Quid ſit vis maior,eſt in Annotationibus.

u. Poſtulem &c.)Poſtulare ſuſpectum & ſuſpecti iuriſconſulti dicunt,pro deferre & accuſare tutorem aut curatorem vt ſuſpectum malæ adminiſtrationis. Vlpianus, Primum igitur tractemus vnde deferendat ſuſpecti crimẽ,& apud quos poſtulari quis poſſit ſuſpectus tutor.Per tranſlationem igitur dixit poſtulare ſuſpectam voluntatem fidei labefactæ.

x. Cordi eſſe)Id eſt gratum eſſe & placitum.

y. Actam te rem agere)Id eſt,fruſtra contendere.

z. Bimam aut trimam &c.)Id eſt,duos aut tres annos vt in Annotationibus dictum eſt.

a. Præſtituit &c.)Huius loci per tranſlationem enunciati,hæc eſt ſententia,iſta fert ratio q̃tis meę valetudinis vt non vltra alterum,aut tertium annum ego tibi operã nauare in hoc vitæ genere poſſim.Quare tibi hęc eadem ratio non amplius tempus ſtudii liberi & ab alia cura feriati indulget,quãtum quidem ego coniicio.Proinde cum mea ratione quæ latius patet.id eſt.quæ numeroſę familiæ cura complectitur,tuam ratiũculam(quam lingua vernacula puſillum caſum vocat) cum mea vt ſubducam neceſſe eſt,& pro te hanc curam ſuſcipiam,interim dum tu literis vacas.in qua ratione ſubducenda ætatis meæ & facultatum memini,& ex earum perpenſione ita ſummam ſubduco,vt nihil ſupra vires animo agitem aut ſupra q̃tis captum ſuſcipiendum mihi putem. alioquin ſi mihi vitam longiorem ſtulte promitterem,aut fortunas copioſiores tibi fratribuſq; poſt mortem relicturum.& ad illam ſpei vanitatem rationem tuam meamq; colligerem,familię calamitatem fortaſſe pro copia ſpera ta relinquerem : quod conturbare rationem dicitur, vt in Annotationibus dictum eſt. Conturbata etiam ratio eſt quę male collecta eſt,hoc eſt παραλελογισμένη.

Deprecabilis. Abunde eſſe. Irreprehẽſus. Cõprehenſus Comprehendibilis. Perceptus. Aſſenſus. Euentũ præſtare. ἐγγυᾶσθαι &c. Præſtare culpam. Poſtulare ſuſpectum & ſuſpecti. Cordi eſſe. Actam rem agere. Bima dies &c. Ratiuncula. Conturbare rationem. Conturbata ratio. παραλελογισμένη.

Universidad de Deusto
Biblioteca

collígam neceſſe eſt, & ad modum ætatis meæ captumq; facultatum ſubdu
cam & attemperem, niſi conturbatas tibi cæteræq; familiæ rationum tabu
las aut confuſas excedens e vita relicturus ſum. [b] Tabularum autē huiuſcemo
di conficiendarum nondum ita tu concipere formulam per ætatulam potes,
vt ſummam cōſilii certi atq; inſtituti domeſtici colligere apte atq; appoſite poſ
ſis ad tempus,fortē, & facultates cæteraq; animaduertenda,quæ rationibus no
ſtris inſunt.Quocirca æquum eſt aſſenſum tuum arbitriumq; te præbere in vni
uerſum [c] obtemperatura, quaſiq; præſto ſiſtere mihi paſſim [d] ad imperia acci
enda,ac quicquid indixerim muneris aut operis obitura cum ſumma æquitate
animi. Proinde cæteris de rebus in vtranuis aurem vt dormias licebit: id modo
accurate videas,quonam modo tandem intra id tempuſculum, quod cum cæli
ſolisq; vertigine rapitur,mihi ſuſcepti a te operis inſpectori futuri,recta atq; ele
ganti doctrina excultum animum tuum perpolitosq; mores præſtes, dignumq;
te ipſum idoneumq; exhibeas,qui in publicum celebritatemq; hominum quaſi
in ſcenam ac theatrum producare citra ſugillationem vllam noſtram. Velim ve
ro vt cogitatione præſumas te in id tempus incurſurum,quo ruſticitas morum
& craſſa(vt aiunt)auitaq; Minerua,ab omni pene ordine,omniq; cœtu & ſoda
litate lauta & honeſta exploſa erit & abdicata,vt qui ſpecimen ſui daturus pro
deat in medium, [e] ad Momi(vt ita dicam)ſpeculum afformare mores, fermo
nem habitumq; debeat,niſi obrui riſu cauillisq; non nolit, [f] ſimulac primore a
ſpectu ad populum primoresq; offenderit.Enimuero ad hanc fiduciam ſui com
parandam,non modo labor vehemens & aſſiduus cum naturæ congruētis ad
miniculis,ſed etiā acris & ſibi ſemper inſtās animaduerſio valebit, peruigilq; &
circūſpectatrix animi contētio,omnia perluſtrās & auſcultās quę ad ſenſum cō
munē pertineāt in moribus iā receptis inſtituendū ac perdocendum.Porro [g] qui
in celebris cōuerſationis atq; honeſtę(vt ſic loquar)officina expolitus, vocis ac
facundię fiduciam a literarū ſtudio ſibi cōparauerit,cū decentia habitus,motus,
ſtatus,omniq; corporis affectu venuſto,ingenuā atq; emēdatam educationē præ
ſe ferente,ſimulq; hęc omnia ſalibus noſtrę ętati gratis ac cādidis condita & a
ſperſa,is demū omnes(vt ſic dicā)numeros vrbanitatis atq; lepōris tenet, quæ
gratioſos ipſa iuuenes faciunt, & a contuitu ſtatim commendabiles penitusq;
admittendos quocunq; introierint.At vero huius diſciplinæ artificiiq; tyrocinia
um niſi iſta ætate adoleſcentuli auſpicentur,non perinde vtiq; poſtea ætas iam
contumacior docilem ſe præbet,& quo velis cunq; flexibilem & verſatilem.quū
interim mera literarum doctrina,quanlibet ab [h] incude conformatos aut mal
leo [i] ductiles mores afferat, horrida per ſe & ad vulgus primoresq; [k] offenſa
trix fere ſit quoad [l] expolitionem quoq; elegantiæ a celebritate & conſuetudi
ne nitidiorum iuuenum addiderit, [m] atq; ſuam cuiuſq; ſeculi ordinisq; palęſtram,
quæ velut condimentum fuſa atque imbuta per omnes actus vitæ ac partes eſ
ſe debet, & cum decoro conſociata perſonæ cuiuſq; atque ætatis.Atque hæc eſt
fere [n] indicatura adoleſcentis hominis aut iuuenis,qui naturæ dote præditus
cum eſſet,laborem,induſtriam atque exercitationem ſumma cura in annis prę
textæ adhibuit,ad abſolutionē ſui,quo vēdibiliorem in toga virili ſe redderet,ad
honoresq; adipiſcendos aptum & commendatum in vulgus & optimates,apud

quos attollere tum demum vultum,& verba facere poteſt. Vale. Bleſis, per
tigilio Natalis dominici.M. D. XX.

b. Tabularum autē huiuſcemodi conficiendarū &c.)Tabulas conficere quid ſit vide in Arin.primis.
c. Obtēperatura)Sic Liu.Iā ludi latine q; inſtaurata erant.Saluſt.Nox & prēda hoſtē remorata ſunt.
d. Ad imperia accipienda &c.)Tranſlatio eſt a re militari.In caſtris enim ad imperia accipienda du
ctores ordinum ad prętorium conueniebant,vt eſt apud Polybium in politia R.o.Eſt etiam imperium
accipere iuſſis obedire.Liuius,Quo metu perculſæ cæteræ ciuitates imperium acceperunt.
e. Ad Momi(vt ita dicam)ſpeculum &c.)Ad exactam obſeruationem,exquiſitioremq; animaduer
ſionem q̄ quæ reprehenſioni obnoxia ſit.
f. Simulac primore aſpectu ad populum primoresq; offenderit)Offendere apud aliquem ordinē, eſt
infeliciter agere,ita vt ab eo nō probetur is qui agit,hoc eſt in malam opinionem incidere.Cic. ad Q.
fratrem.Nam apud illam perditiſſimam atq; infimam fecem populi Pompeius propter Milonem ſub
offendit,& boni multa ab eo deſiderant,multa reprehendunt.Idem pro Cluent.Cum eſſet nemini du
bium illum potius iudicari neceſſe eſſe, qui bis apud eos iudices offendiſſet,q̄ eum qui bis iis cauſam
probauiſſet.Offendiſſet,id eſt damnatus eſſet,contrariam ſententiā tuliſſet.
g. Qui in celebris conuerſationis &c.)Id eſt,qui ab hominum celebritate & frequentia ſenſum com
munem didicerit,vrbanam prudentiam comparauerit,& agendi diſſerendiq; inter vrbaniores homi
nes vſum tanq̄ magiſtrum habuerit expolitionisq; artificem,in cuius officina ſe perpoliendum præ
beret.Politio enim de homine dicitur.Cic.in ſecundo de Oratore,Vt videatis q̄ ſit illud genus iſtorum
qui ſibi eruditi videntur,hebes & impolitum.
h. Ab incude)Alludit ad illud Horatii,Et male tornatos incudi reddere verſus.
i. Ductiles mores)Q̄libet aſſidua doctrina inſtitutos,& dociles mores habeat & flexiles.
k. Offenſatrix &c.)Offenſator eſt ἁμαρτικός, πρὸς πρόσκομμα ἐιωθώς; quaſi offendiculis incurrere ſoli
tus.Quintilianus de dictandi more loquens,At idem ille qui excipit,ſi tardior in ſcribēdo,aut inertior
in legendo ve.ut offenſator fuerit, inhibetur curſus . Offenſatorem appellat. qui in legendo ibidem
reſiſtit,aut potius qui perperam legit.Alibi de extemporali dictione loquens,Si non interſiſtentes of
fendantes q; breuia illa atq; conciſa ſingultantium modo ejecturi ſumus.Inde venus offenſans. Plinius
de iis quos coitus impetus deſtituit re nō peracta.Sic enim inqt libro vigeſi.de Siſere erratico,Heracli
des contra argentum vtuum dedit,& venerem ſubinde offenſantem.Eſt ergo offenſator qui in re qua
mnq; ſepe excidit ab eo quod ſuſcepit & quod efficere contendit. ὁ μὲ καταξδωϰός, ὁ ἀπτυϰός.
l. Atq; ſuā cuiuſq; ſeculi ordinisq; paleſtrā)Cuiuſq; ſeculi & ordinis paleſtrā appellat mores,geſtus,ha
bitus affectusq; corporis vnicuiq; ordini conſentaneos & in vnoquoq; ſeculo probatos,vt ſit paleſtra hu
ius ſeculi modus quidam recētis vrbanitatis,decorumq; hac ętate plauſibile,quod pridem fortaſſe inde
cori habebatur,vt eſt viciſſitudo ſua moribus & inſtitutis.Vide de hac dictione in Annotationibus.
m. Indicatura)Vide in Annotationibus primis.

A diectiuum plurale i neutro poſt duo ſingularia.
Imperium accipere.
Offendere apud. &c.
Polire.
Incus.
Offenſator. ἁμαρτικός
Offenſans venus.
καταξδωϰός.
ἀπτυϰός.
Paleſtra.

Gulielmus Budæus Baptiſtæ Fliſco. S.

NON inuitus vt agnoſcā Baptiſta doctiſ.ingeniorū [n] ſympathian tibi me
cum intercedentem ad beneuolentiam naturę ſponte conciliandā, epiſtolæ
tuę fides efficit cum ſingulari humanitate.Mentiū em̄ conſenſum inter nos atq;
iudiciorum animaduertiſſe videris:e ſcriptiſq; meis obſeruaſſe,qui eā ad me epi
ſtolā ſcripſeris.Quo fit vt tuo merito redamandū te habeam,qui mihi amicitiā
tuam [o] defers,quaſi naturæ affinitate neceſſitudineq; ſimilitudinis peculiariter
commendaram, præter charitatem illam latius fuſiusq; patentem, qua litera
rum elegantiū ſtudioſi & cupientes,commēdati inuicem eſſe debēt,atq; inter ſe

n. Sympathian) Sympathia,id eſt conſenſus naturalis eſt inter ferrum & lapidem magnetē, vt in
ter aquam & ignem antipathia,ex Plinio in præfatione.xx.lib.Cic.in ſecundo de Diuinatione,Cogna
tionem(inquit)naturæ & conſenſum & quaſi concentum συμπάθειαν Græci appellant.Gellius libro
xviii.geſimo, Oſtrea & alia quædam ſympathian cum luna habere dicit,vt cum ea augeſcant & ſene
ſcant.Ingeniorum igitur ſympathia eſt conſenſus naturæ ad ea ſtudia eandemq; animorum conten
tionem,quæ ſympathia conciliatrix eſt hominum blandiſſima.
o. Defers)Deferre amicitiam eſt vltro ad amicitiam prouocare,& amicitiam offerre.Cic.ad Cecinnā,
Interea tibi abſenti & optimo filio tuo ſtudium operam laborem iam pridem & pollicitus ſum & detu
li.Et ad Trebatium,Vniuerſum ſtudium meum & beneuolentiam ad te defero.

συμπάθεια. ἀντιπάθεια.
Deferre amicitiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

beneuolentia prosequi commodaq; æmulatione. Q; vero iudicium meum de hoc mine peracuto magnopere postulas: dicendi etiam facultate [p] (vt in eo genere) prædito, quasiq; obtestante me amicitia naturę sponte contracta, sententiam me rogas de re in magnam iam controuersiam sermone hominum deducta, in iudiciumq; tracta doctissimorum variis admurmurationibus: ęgre equidem adducor sententiam vt proferam literis contestatam. quippe qui rem ita natam esse videam, rerum vt ille nouarũ astructor ac diu inauditarũ, receptarum vero fixarumq; opinionũ abrogator & [q] explosor, mira fiducia (siue illa est vt multi volunt [r] cõfidentia) subnixus in certamen periculũq; iudicii frequẽtissimi [s] nõ sordidatus, non squalidus, non demissus prodeat: nullo deprecatore, aduocatis non paucis comitatus, [t] causidicis succinctus nõ infacũdissimis. Hic vero qui vir, quãtaq; existimatione fuisset, nisi plausitate studiosius turba & comitatu, susceptę a se personę, consensu deinde doctissimi [u] cuiusq; delatę, obliuiscí institisset: ex eo intelligi potest, q; in actu arduo & pene intractabili apud aures huiusce modi argumentorum insolentes: non ante destitutus est ab orchestrę & ordinum bona parte, q̃ flocci iam factitare iudicium [x] theatri tãti visus est magnę parti prę animi contentione, vnaq; communis prudentię reuerentiam atq; auctoritatem decoriq; calcare. Quæ simul ipsa contentio non iam charitati publicę vela, cæterum [y] acerbiori pandere, atq; peruicacię suspecta esse cœpit: quorũdamq; adeo opinione comperta, [z] frigere iam homo ad optimates, nec secundo populo tenorem vt antea argumentum nouum fabulaq; perferre. Et quidem quod ad me pertinet: vt primum vir ingeniosus & acer in scenam prodire cœpit doctrinę spe cimine vno aut altero in publicum, [a] designabunde quidem illo fortasse, sed tamen circunspecte edito, libenter ipse atq; etiam cupide feci vt me studio eius fateror admirationeq; teneri. quippe qui eximię ac singulari doctrinę, vindicandę veritatis fiduciam cum animi prestãtia addidisset & cõiunxisset. Quotus enĩ q̃sq; innocẽtię ac veritati fauens hoc non faceret, vt quem hominẽ videret publicã vicem ęgreferentẽ, q̃ error atq; ignorãtia dira per rerũ actus summos grassantia cum impostura, [b] ius vsqueo facere in nostra capita fortunasq; valuisset, communis iam vt sensus [c] ferendę veritati ac ne audiendę quidem esset, eum ipse hominem ingenti studio fauoreq; prosequeretur, diuq; superstitem esse cuperet & incolumẽ, quãdiu quidem certe incũbere statuisset ad ea pessundãda dedecora, rectęq; intelligentię splendorem in mediũ proferendũ & expandendum? Id enĩ perinde esse mihi videtur, atque si orbis hanc nostram partem paulatim oculis mentis captam, paucorumq; hominũ dolis ac commẽtis in fraudem captionẽq; delapsam luculentam & [d] prope capitalem, cęlitus quispiam legatus suscipiente populo in integrum restitueret. Proinde quum ille doctissimorũ quorundam superiorum ętatum vel [e] prescripta excipiens, vel exempla secutus, veritatem atque innocentiã doctrinę in publicũ reducere postliminio auspicaretur: causam vtiq; non suam actitare, [f] sed popularem plaudendamq; actionem concipere videbatur aduersus istos veluti [g] plagiarios, in quorum iniquũ imperiosumq; mãcipiũ longa iam possessione dediderant sese multorum seculorum capita, natalibus iam olim restituta summa & [h] sacrosancta manu, ingenuitateq; donata in perpetuum. Queis quum ipsis ex æquo bonoq; viuere [i] quasi suis legibus, ab initio

rerum recte atque ordine constitutarum datum esset, eoque iure maiores aliquandiu [k] melioribus orti seculis vsi essent [l] incorruptibilibusq; auspiciis, degenerante subinde (vt natura fere rerũ comparatum est) disciplina, in mores,

[p] Vt in eo genere &c.) Id est, pro eorum hominum instituto, qui parum dicendi studio inclarescere soliti sunt, de Theologis loquens. Sic Cicero in Bruto, Solonem etiam posteriq; Callisthenem multum vt temporibus illis valuisse dicendo. — Vt.

[q] Explosor &c.) Cum plausu eiicientem significat aut manuum complosione. — Explosor.

[r] Confidẽtia &c.) Sic Cicero in Tuscul. Qui fortis est, idem fidens (quoniã confidẽs mala consuetudine loquendi in vitio ponitur, ductum verbũ a confidendo quod laudis est) qui autem est fidens & reliqua. — Confidentia.

[s] Non sordidatus &c.) Non tanq̃ reus & miserationem captans, vt olim qui in reatu erant. De qua diction vide Budæum in secundis Annotationibus. — Sordidatus.

[t] Causidicis succinctus &c.) Comitatus & stipatus aduocatione hominũ dicẽdi vi prędictorũ. multos enĩ acres viros & disertos in suam sententiã traxit. Liuius lib. ii. secũdi belli Pũ. Iuuenem flagrantem cupidine regni, viãq; vnam cernentem si ex bellis bella serendo succinctus armis legionibusq; viuat, velut materiã igni prębentes ad exercitus missilis. — Succinctus.

[u] Cuiusq; delatę &c.) His verbis significat personam quã ille sibi assumpserat. i. reprehensoris fastus ecclesiastici & insolẽtiæ sacrosancti ordinis. vsqueadeo in capite eius sedisse ab initio, vt vltro ad eum homines summo consensu delaturi fuerint. Actum autem intractabilem dicit vt respondeat personę quę ad fabularum actores pertiner. & significat reprehensionem apertam nundinationis honorum, munerum sacrorum, altarũq; rerum quæ scitis diuinis apostolicisq; institutis, cõmercio nummatio exemptę sunt. — Δοχυφορέμι. δέκτηκμιος, πυγιόεγλυμμένος. Nundinæ pontificis.

[x] Theatri tanti visus est &c.) Id est, totius occidentis. — Theatri.

[y] Iræ acerbiori pandere &c.) Id est ne non charitati, rapiendum & zelo permittere sed cõtentioni acerbę. — Frigere.

[z] Frigere iam homo &c.) Frigere est eorum qui plaulum non assequũtur. Cicero in Bruto, Quare tibicen dixerit discipulo sane frigenti ad populum, Mihi cane & musis. Idem, Nonnũq̃ frigidus, interdũ facetus. Sic Quintil. in. ii. Itaq; illud quæstionum & argumentorum frigus apud corrupta iudicia euitant, — Frigidus. Frigus.

ψυχολογία a Græcis dicitur & ψυχολογῶ. verbum autem cœpit hoc loco subaudiendum relinquitur elegantiæ gratia, vt apud Ciceronem in Verr. Quod vbi auditum est, æstuare illi qui decerunt pecuniam, putare nihil agi posse absente Epicrate, id est æstuabant, vt frigere pro frigebat vel frigere cœpit. Hac figura Cicero sæpe vsus est, vt historici solent. — ψυχολογία. Infinitiuum pro imperf. Cœpit.

[a] Designabunde) Id est καινοτόμως, nullo exemplo. Est enim designare nouum aliquid & inusitatum incœptare. — Designabũde. καινοτόμως.

[b] Ius vsqueadeo facere) Ius facere dicitur quod iuris atq; legis vim habet. Vlpianus non ambigitur ius Senatum facere posse, hoc est Senatus consulta pro lege haberi, verbum est iurisperitis notum. Sic ius esto, pro legis vim atque auctoritatem habeat. Cicero de Leg. lib. iii. Quod is qui bellum gerat imperasit, ius ratumq; esto. verba sunt. xii tabularum. — Ius facere. Ius esto.

[c] Ferẽdæ veritati &c.) Hic sermo vt alibi etiam dictum est antiquis fuit vsitatus. Liuius, Rempublicam deum benignitate esse gratiæ referendæ. Cicero, In coniectura cum est inficiando reus, acculatori hæc duo prima sunt. Celsus, Aliud est emplastrum eodem nomine quod puri quoq; mouendo est, id est mouere est. — Gerũdiuũ dativi casus.

[d] Prope capitalem &c.) Propter discrimen animarum. quibus vinciendis soluendisq; nundidæ Romæ publicę institutæ sunt, & quoquo gentium dimittuntur. — Nundinæ pontificis.

[e] Prescripta &c.) Eorũ prescriptionibus succedẽs, quos superioribus seculis idẽ incohasse notum est.

[f] Sed popularem &c.) Actiones quædam populares sunt, quæ olim vnicuiq; competebant, qui primus experiri bona fide cœpisset. Paulus. Popularem actionem dicimus quæ ius suum populo tuetur. Vlpianus, In popularibus actionibus is cuius interest præfertur. quoniam autem populare significat gratum populo, & plausibile, ideo plaudendam addidit. — Actiones populares.

[g] Plagiarios &c.) Qui in seruitutem tam obnoxiam scitis Romanis nummariisq; sanctionibus & regulis asserunt familiam domini, licet ingenuam aut natalibus restitutam, hoc est, libertinę conditioni exeptam pacto mystico, fœdere sancto, hoc est baptismo. — Plagiarii pœnitices.

[h] Sacrosancta manu) Alludit ad manumissionem.

[i] Quasi suis legibus) Qui nullius imperio subsunt αὐτόνομοι dicuntur, nõ sine legibus ipsi, sed propatis viuentes legibus & complacitis. Ex æquo autem & bono viuere est, ad normam diuinitus institutum viuere, quæ charitate & pietate concreta est, ab auaritiaque omnino aliena & abhorrens, qua lege regi viuere est, quasi suis legibus viuere, tis quidem qui rectam habent opinionem de rebus diuinis & æternis. — αὐτόνομοι. Ex æquo & bono viuere.

[k] Melioribus orti seculis &c.) Circa ecclesiæ primigeniæ natalem.

[l] Incorruptioribusq; auspiciis) Id est, cum pontifices comitiis legitimis ab ambituque alienis designantur. scripta autem instituta, appellat literis consignata, propter libros decretales ad exemplum legũ ciuilium conditos, qui bona ex parte seminaria sunt litium atque captionum improbissimarum in ecclesia domini. — Decretales litũ seminaria & captionũ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ritus ſcriptaque inſtituta tranſierunt a primis illis ſenſim abhorrentia, quorum diris minacibusque [m] ſanctionibus quaſi vinculis in nexum ſe abduci plurimæ ætates paſſæ, imperium tandem [n] iniquum faſtigiumque inuidioſum in immẽſum auxere conniuentia ſua atque confirmauere. [o] Cuius impotentiæ iam intolerandæ cum vir ille alioquin (vt diximus) acer, & inſuper incurrens in rem iam inclinatam, ac fatali fortaſſe viciſſitudine impulſam, cum facem inuidiæ admouere egregie adortus eſſet, ſanę partis hominum tanto incepto [p] pũctum fere emerebatur. Siquidem fatali neceſſitate natum id eſſe facinus plerique perhibebant ob diſſolutam ætatis huius licentiam ac præcipitem, quę numeros ipſa ſane iam omneis impleuit inclinationis rerum iãdiu orbi impendentis, quum nihil comminiſci quiſquàm poſſit reliquum quo magis frons perfricari tum [q] verticis rerum poſſit, tum ſummi atque ampliſſimi ordinis mortalium. Poſtea autem ſiniſtro quodam genio incohatam recte fabulam [r] ſtantemq; interturbare aggreſſo, primo & ſecundo eius actui ſequentũs abſoni ita eſſe ac diſſentanei cœpere, vt qui nunc primordia rei cum progreſſu recognoſcunt, [s] placidum poetæ priſtinumque animum in iis quæ ſubinde attexta ſunt deſiderare ſe dicticent. qui minus homini indulgent, ſatin ſanus ſit rogitant qui [t] aleam capitalem cum riſu (vt aiunt ipſi) Sardonio iactitet? Ita quam grauitatem vir doctiſſimus primis orſis collegerat ab optimo quoque, & ſimplicitatis ſtrenuæ amantiſſimo, eam vereor ipſam repente ne effuderit in iis quæ ſuperioribus addidit acrius contendendo ore iam ac fronte non iiſdem. prę ſertim cum receptæ auctoritatis ſcriptores aliquot refellendo, ſugillare non dubitarit, quos ſplendore nominis atque exiſtimationis iam adultæ obrutum ire operum ſuorum indicaturam fidemq; ſuſpicabatur. id quod equidem [u] nollem ab eo omnino factum, qui homini merito ingenii atque eruditionis faueo. Verum ille fortaſſe rationem olim conſilii ſui propoſitique viderit, quem ſic quoq; nunc viri graues nonnulli patrocinio ſuo fraudandum eſſe non cenſent, licet in vniuerſum liti pro eo ſe offerre vereantur, ne male conſulere honori atq; exiſtimationi ſuæ videantur. ſi decretis ipſius in totum ſubſcripſerint, quorũ aliquot capita approbari iis non poſſunt qui eius ſectæ retinentes ſunt quæ auſpiciis [x] orthodoxæ theoriæ philoſophatur. ipſe non tam plane ſtatui quid de homine pronuciem, [y] q̃ pœnitenda quædam eius placita non inficior homini qui errorum longe lateq; vagantium profligationem aggreſſus erat. quam cum iãiã confecturus eſſet [z] & probaturus conſpirante optimi cuiusque opinione, eccetibi tranſuerſus homo actus (vt eſt humana natura) fidem ſuam labefactauit, apud eos præcipue qui multa fortaſſe alienę credere auctoritati, non item omnia poſſunt, nec tam pedibus in ſententiam auctoris præeuntis tranſire dicerunt, q̃ ipſi viciſſim in tanto diſcrimine cenſere, & quod agitur expendere. Superi velim vt prohibeant ne vlterius homo pereruditus in animum inducat capitali certamine vim ſuam ſuorũq; experiri hominũq; iudicium, cuiuſmodiq; fatum tam pręceps cœptum maneat. Vale.

Nuper domũ reuerſus cogitare primũ cœpi de fide mea abſoluẽda, quã epiſtola tua cum obteſtatione poſtulatrix, religione mihi quadam obſtrinxiſſe videbatur. Vale rurſus. Pariſiis. Idibus Decembris,

[m] Sanctionibus &c.) Anathemata ipſi vocant & fulmina, ſi quis ad vltimam ſyllabam nõparuerit, Anathemata
[n] Iniquum) Immodicum, non æquum.
[o] Cuius impotentiæ) Imperii ſcilicet.
[p] Punctum) id eſt ſuffragium.
[q] Verticis &c.) Verticem rerum, ſummũ pontificatum appellare videtur, quoniam numinis inſtar pene habetur, diuinisq; honoribus præditus, auguſtus eſſe cœpit. Vertex rerũ ſummus põtificatus.
[r] Stantemq;) Stare fabulã dicitur cum placet, memmerat autem ſe ab initio tanq̃ de actu theatrico locutum, quare hæret in ſuſcepta tranſlatione. Stare.
[s] Placidũ poetæ) Comici ſcilicet qui primus hanc comœdiã docere cũ fiducia inſtituit hac ætate.
[t] Aleam capitalem) facere aleam eſt e more Græcorũ tractũ, cũ quid ſummi diſcriminis aggredi ſe ſignificabant, quod verbũ Cæſar in tranſitu Rubiconis vſurpauit, vt inquit Plutarchus, ἐρίφθω κύβος. Aleam iacere. κύβος.
[u] Nollem factum &c.) Id eſt, optarem non eſſe factum.
[x] Orthodoxę Theoriæ &c.) Theoria, licet ſignificat apud philoſophos inſpectionẽ, ſpeculationẽ. & contẽplationẽ, tamẽ apud eos qui vere & pie philoſophati ſunt, theoria rerũ diuinarũ contemplationẽ ſignificat, id quod etymologia vocabuli declarat. Quare apud Dionyſium theoria & Anagoge pro eodem accipiũtur, pro ſenſu oraculorũ myſtico & recondito, qui nos in cœlũ meditando ſubuehit, propeq; deum cernendũ .i. contẽplantibus præbet. De hac Syneſius cõtra Andronicum ita inquit, Θεωρία τέλος ἐς ἐν Χριστῷ ὄντας μιᾷ θυμηδίᾳ κινοῦσα καὶ ὄνομα. Theoria finis eſt ſacerdotii, ſiquidẽ nomen ſuũ non ementitur. Orthodoxi ſunt philoſophi, qui rectam veritatis opinionem ſummiq; boni, philoſophando inueſtigauerunt. Theoria. Anagoge. Orthodoxi philoſophi,
[y] Q̃ pœnitenda quędã eius placita &c.) Id eſt, q̃ fateor eius quædã dogmata eſſe eiuſcemodi, vt eorum pœnitere opoſuerit vnũquẽq;, qui tale incœptũ aggreſſus eſſet, quod abſolui non poterat vt non ab exordio ad finem conſtaret ei ſumma fides & auctoritas. Placita autem ſunt decreta & ſcita philoſophorũ. Dicimus enim, ſic placet Epicuro, voluptatem eſſe ſummũ bonũ, id eſt, Epicurus cenſuit & conſtituit. Placita.
[z] Et probaturus &c.) Id eſt omnibus approbaturus ſummo bonorum conſenſu. Cenſere trãſlatio eſt a more & inſtituto Romanorum Senatorum. Probaturus, Cenſere.

Obſtrinxiſſe) Cũ dicimus oro, obteſtor, obſecrove iureiurando alligamus hominẽ. Vt Cic. pro Cluen. Interea per deos immortales a legibus non recedamus. Obſtringere religione, iuriſiurandi eſt, quod Græci ὁρκίζειν dicũt, quod quidã adiurare appellãt; cũ alioqui religione obſtringere ſit, alicuius animo religionẽ iniicere, hoc eſt, metu religionis temerate percellere aut perterrefacere. quod & religionis implere dicũ, hoc eſt, timoris numinis inſenſi. Religionẽ offerre. Græce δεισιδαιμονίαν, huiuſcemodi religio dicũ, id eſt, ſuperſtitio quę quid differat a religione in primis Annotationibus videbis, & ibidẽ quid ſit religione obſtringi, di ſic, δεισιδαιμονίας πρὸς τοὺς θεοὺς ὡς μνησικάκων προφασιζομένων. Inde illud Cicer. in Philipp. Inexpiabiles religiones in rẽp. inducerẽtur, i. anxietates & ſolicitudines ob iram diuinã reip. impendẽtem. Obſtringere religione. ὁρκίζειν. Adiurare. Religionis implere. Religionem offerre. δεισιδαιμ.

Budęus Philecoo Sal.

VIx tandem cõpertũ vir amicę a Principe noſtro, & credi cœptũ, [a] cõſcientia atq; auſpiciis Imperatoris Germanię incurſionẽ in agrũ Francicũ eſſe factã. idq; cõtra fœdus annis aliquot inuiolatum, id eſt [b] quoad e re hoſtiũ Frãcici nominis fuit cõſiliis pacis acquieſcere, potius q̃ vaniloquis hominibus auſcultare rerũ nouarũ cupiẽtibus. Nã vt nũc ſunt mores publice cõparati, nullam cõminiſci fœderis iciendi ſocietatisq; coeundę formulã quiſq̃ poteſt, tã aut ſanctã, aut lege ſacrata dirarũq; imprecatione obſtrictã, ne Stygię quidẽ paludis numine inuocato, Diis quoq; inferis infallibili, vt tenacius quodpiã ſit vinculũ paciſcentiũ vtilitate. cũ honeſtas & religio priſcę quaſi vinũ fugiens, [c] ætatem iam & ſeniũ ferre nequeant: ne ius quidẽ ipſum gentiũ, vnicũ retinaculum pignusq; cõmercii [d] mortaliũ lingua & moribus diſcrepantiũ, aſtringere iam fluxam fidem valeat, cautionũq; legitimarũ & ſolenniũ formulas tueri [e] ſacroſanctas aut venerandas. Et quidem ſi ad normã veritatis & fide bona loqui hac

[a] Conſcientia) Id eſt, eo conſcio & mandatore.
[b] Quoad e re hoſtium &c) Tãdiu firma pax fuit q̃diu imperator ſua intereſſe exiſtimauit, & qui cum eo conſilia pacis ac belli conſociarunt.
[c] Ætatem ferre &c.) Ætatem ferre nequeunt quæ ſenio & tempore exoleſcunt.
[d] Cõmercii &c.) Ex eo enim manauerũt pacta & cõtractus, quibus cõmercia inter nationes conſtant.
[e] Sacroſanctas) Id eſt, inuiolabiles. in Annotationibus dictum eſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

etiã ætate fas est:nihil tã [e] ꝓstrati honoris atq; existimationis est,aut certe nihil tam obsoleuit,q̃ pietas & religio,eorumq; assecla iusta & vndiq; integra,id est prisce exẽplar innocẽtia.Quã nos in maioribus ipsam adorantes atq; beantes, nescio quãobrem amplecti ac retinere nõ possumus cũ liceat & in promptu sit [f] principatu vtique mẽtis e sede rationis deiecto & sũmoto huius seculi impro bitate,cuius seculi disciplina subdola & adulterata sensus cõmunis perdite im butus est sane fatali diraque inclinatione morũ.adeo q̃ maxime ordo quisque aut genus quodq; hominũ auctoritatẽ olim suã sanctitate & simplicitate con sulta fundauit,auxit,& stabiliuit, tã maxime nũc in diuersum ac [g]per diametrũ illis,vt aiũt,oppositum institutum degenerauit,vt non iure, non æquitate, non moderatione, non honestatis ꝓscriptis, non dictatis rationis, [h] mundi ver tices & ordinũ honorũq; apices iam regantur & placita sua tẽperent, sed licẽ tia barbarica,sed ꝓcipiti arbitratu,omniq; nexu soluta libidine magis q̃ vo luntate.Quo fit vt iure sensim nostris moribus cõstituto,sceleratissimũ quodq; facinus trabeatũ vtiq; & [k] cothurnatũ esse videamus.[l]tiara,[m] causia,diademate insigne & iam pene ꝓdicabile atq; cõmemorandũ. [n] planipedem cõtra inno centiã virtutẽq; spectemus,& quasi officinariã,squallidã,pannosam, & opificẽ. [o]q̃q̃ si limatam iam innocentiã quẽrimus & veritatẽ,non nisi [p] annosam illam quidẽ & cariosam inueniemus,atq; in monumentis conditã & emortuã:Aucto ritate autẽ fidei iuriiurandoq; [q]abrogata publice vt videre est,priuata tantum sanctimonia iura huiuscemodi cõstant,quẽ societatẽ ciuilem humanãq; cõuer sationem tuentur & continẽt.Quæ vero ad mores constituendos pertinẽt,quẽ ad iustitiam dispẽsatricẽ,& præsertim ad [r] libripendis euangelici aut [s] admẽ soris munia, [t] deniq; rituales libri & canonici tantis priscorũ laboribus euigi lati,quid aliud ipsi nũc q̃ somnia esse videntur, aut mera cõmenta atq; fabula menta,si vitã huius ætatis ad eã normam exegerimus? Quid porro tã dissen taneum est aspectu,tam absurdũ existimatu, q̃ impuros & despuendos mores, aut perditam incuriam [u] sub personis iis ꝓferri, quæ aut sanctitatẽ aut reue rentiam,aut summę dignationis veneration isq;,& simul exactę industrię actus referunt & significant? Ecenim quis risum tenuisset olim, vel irrisum potius,si Satyros & [x] Panisc os in comitatu & pompa [y] Eleusiniorũ vidisset? si [z] Silenos abstemiorum ꝓlides & magistros? [a] si Cereris sacerdotes [b] Floralium [c] desi gnatores? At hodie nę rictũ quidẽ ducimus [d]cũ asotodidascalos cernimus fru galitati ꝓfectos.cũ [e]opsodædalos ieiunia indicẽtes, cũ sacras [f] fidutias fidei cõmissas [g]autolycorũ atq; interuersorũ.nimirũ quia cũ antiquã disciplinã ꝓ ceptaque teneamus in speciem, moribus tamen æqualibus nobis viuimus, & omnia fere in cõtrariũ agũtur atq; declamitãtur, Si foret in terris rideret De mocritus iugi cachino,vt opinor,cũ homines quosdã videret tã decẽter & cõ mode línea veste donatos,aut galero purpureo,q̃ si textorẽ [h]theristro &[i]causia donaueris,vel messorem [k] chimastro. Profecto mores eo vsq; atque etiã porro impulsi,mihi minari ruinam quãdam videntur,aut mundi insigné tremendãq; inclinationem.Verum vt ad id quod nunc agitur redeam, [l] sero (vt opinor) sentire cœpimus iusiurandum & fidem viles hodie esse obsides, & fœderum pignora haud idonea. Itaq; tametsi excutere torporem securitatis cœpimus,

animusq; diu per incuriã euagatus [m]redierit facile in ꝓcordia: pignora tamẽ nostra ab hoste anteruertenti capta [n] luere (vt opinor) incolumia integraq;

.f. Prostrati) Id est deiecti & abiecti.
.g. Principatu vtiq; mentis) Principatus animi & mentis est,rector & dominator sensuum, ἡγεμονικόν. Principatus autem animi & mens idem est Ciceroni in quinto de Finibus:sicq; hic accipiẽdũ, vt mens animæ principatus sit, vel princeps pars animæ.
.h. Per diametrum.) Per diametrum opponi est maxime esse oppositum & abhorrens:ophia in diametro circuli,duo extrema puncta maxime opposita sunt,atq; e regione mutuo obiacentia. Sic Græci ἐκ διαμέτρου ἄλλας ἀεὶ διαθέσεις ἐναντίας dicũt, maxime oppositum esse. Galenus. ἐκ διαμέτρου γὰρ ἀλλήλαις ἀεὶ διαθέσεις ἐναντίας, καὶ μᾶλλον ὁσῳοῦν ἰδίας ἐναντιωτάτας ἀλλήλαις ἐστὶν αἱ διαθέσεις, Etenim affectiones edita metro mutuo existentes,etiam maxime contraria specie opitulationum egebunt.
.i. Mundi vertices &c.) Vertices mũdi sunt, reges, imperatores,& summi pontifices.tractum a Græcis qui Coryphæos vocant,cuiusq; ordinis capita & principes. Cicero in prime de natura deorũ,Quem Philo no ster appellare coryphæum Epicureorum solebat Vnde & coryphæus præsultorem & ἔξαρχον significat.
.k. Cothurnatum &c.) Cothurnatum facinus est regium & principale,aut heroicum:ita tragicis personis tracta locutio.Trabeati etiam reges erant. Liuius libro primo,Seruius cum trabea & lictoribus prodit.
.l. Tiara summi pontificis etiam hodie est:olim erat Persarum & Medorum.
.m. Causia est cardinalium:græci καυσίαν ἀλλαγῆ dicunt.id est causiam purpuream,quod gestamen erat regium vt est apud Plutarchum in Antonio.& Athenæum.
.n. Planipedẽ cõtra innocentiam &c.) Planipes innocentia ideo dicitur:quia planipes genus est comœdię argumento & actione vilis.Vnde Iuuen.Planipedes audit Fabios. Grãdia autem scelera & atrocia a princi pibus perpetrari solent,cum pauperes sepius innocentiam colant.
.o. Cũq̃ si limatam &c.) Limatã innocẽtiã appellat exquisitã & absolutã. Sic Cicero in.ii.Offic. Alia est enim cũ veritas ipsa limatur in disputatione.subtilitas:alia cũ ad opinionẽ cõmunem omnis accõmodatur oratio.Et in Finib⁹, Propter limatam quandã & rerum & verborũ tenuitatem.i.subtilitatem exquisitam.
.p. Annosam &c.) Id est,non æqualem nostrę aut aliorum memorię.
.q. Abrogata publice &c) Quantũ pertinet ad pacta fœderaq; regũ dispensatricẽ:quę est officiũ principũ.
.r. Libripendis.) Summi pontificis.
.s. Admensoris munia.) Qui frumentum dominicum familię admetiri debet.
.t. Deniq; rituales libri & canonici.) Canonici & rituales libri sunt decreta priscorum sacerdotum,quibus doctrina iuris pontificii constare debet. Vide festum in verbo rituales.
.u. Sub personis &c.) Tractum a personis tragœdorum.
.x. Panisc os.) Panisci sunt personę theatricę a Pane dictę.q.assecłę Panis,quẽ Virg. deũ Arcadię vocat.
.y. Eleusiniorum.) Eleusinia sacra sunt Cereris quę Athenienses magnis cerimoniis arcanisq; celebrabant. Cice.in fine Verr. meminit.Plutarchus in Demetrio.Isocra.in Paneg. in principio.
.z. Silenos.) Sileni sunt assecłæ Bacchi.
.a. Si Cereris sacerdotes) Cereris sacerdotes oportebat esse puros probos & castos. Iuuen. Quis em̃ bonus & face dignus Arcana,qualẽ Cereris vult esse sacerdos,Vlla aliena sibi credat mala? Vide Cicer.in fine Verr.
.b. Floralium &c.) Floralia cum omni lasciuia agebantur Romæ.
.c. Designatores qui sint) videbis in Annotationibus.
.d. Cum asotodidascalos cernimus) Asoti sunt homines luxu & gula perditi quos nepotes Latini appellauerũt Cicero de Finibus lib.ii.Nolim enim mihi fingere asotos vt soletis,qui in mensam vomant,& qui de conuiuiis auferantur,crudiq; postridie se rursus ingurgitent, qui solem (vt aiunt) nec occidentem vnq̃ viderunt nec orientem. Asotodidascali sunt eorum magistri & præceptores.
.e. Opsodædalos) Opsodædali rei culinariæ peritissimi, opsoniorumq; varietate & condimentis gulam irritantes,helluationis opifices extimulatoresq;.
.f. Fidutiæ quid sint, videbis in Annotationibus primis. Sacras autem fidutias hic vocat quas cõmendatas vocant,hoc est antistitia & pontificatus commendatos.
.g. Autolycorum) Furum solertissimorum.
.h. Theristro) Theristrum vestimentum est messoris.
.i. Causia est pileus expassos margines habens ad arcendum æstum quo messores vtuntur.
.k. Chimastrum) vestis hyberna agricolæ.
.l. Sentire sero cœpimus &c.) Sero (inquit) nos Franci intelleximus nihil esse certi in fœderibus,quoniã fidutia nos in vtrãq; aurem dormiẽtes,obuiã non iuimus hosti.anteq̃ luculentam ipse prędam auertit.
.m. Redierit in præcordia &c.) Id est cœperit apud se esse & sibi adesse.
.n. Luere (vt opinor) &c) Luere est captiuos redimere,aut res captas recipere precio dato. Vlpianus, Sed hoc ĩ qui ab hostibus redempti sunt,militare debent priusq̃ se luant. Idem, Si patre redempto & ante luitionem defuncto,filius post redemptionis quantitatem offerat. Est ergo luere precium redemptionis restituere ei qui captiuum redemit. significat etiam aliud.sed nihil ad rem.

Prostratus.
Principatus animi.
ἡγεμονικόν.
Mens.
Ex diametro.
Vertices mũdi
κορυφαῖοι.
Præiuitor.
ἔξαρχος.
Cothurnatũ facinus.
Trabeati.
Tiara.
καυσία.
Planipes.
Limatus.
Libripens.
Admetior.
Canonici libri & rituales.
Paniſci.
Eleusinia sacra
Sileni.
Floralia.
Asoti.
Nepotes.
Asotodidascali.
Opsodędali.
Sacrę fidutię.
Antistitia.
Autolyci.
Theristrum.
Chimastrum
Causia.
Luere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vix poterimus,etiã si trepidationem tumultũq; in eum iam reflexímus.Nec vt cladem illis lógius latiusq;,si tempestas anni sinat,& in hostilem agrũ penitus °cœlestes aues admittãt: euestigio intulerimus cessim protinus euntibus,simul fomenta pro re nata oblęsis partibus admouerimus, ita cicatrix mox obducetur inustis vulneribus. Siquidem cũ hoste truci a Vulcanoq; (vt opinor) genus ducente nobis negocium est,irę nõ modo sęuientis sed etiam flagrantis,vt cuiq; expósito loco incurrit qua sacro qua profano , qua sonti qua insonti : qui non tã ipse Martiis spiritibus percitus, q̃ Vulcani præsentis illi semper dei fiducia hoc bellum aggressus & exorsus esse mihi videtur. nisi si luculẽtiora expeditionis suæ vestigia pertinacioraq; relicturum se censuit,si inustam memoriam relinqueret & feritatis indicẽ, ᵖnon incisam (vt cæteri solent bellatores) aut eminentem.Verum hoc illis sane licuerit,quũ patrium & solenne sit Germaniæ igni iuxta ferroq; rem gerere. & istos mores fortasse propediem literæ humaniores & elegantes,quibus nũc ea in primis natio inclarescit,mansuetiores reddiderint & mitiores.cæterũ hoc belli institutum vereor (vt est fere ciuilis in deteriora æmulatio) ne contagio serpens in ipsos auctores retorqueat: si nostrates armis animisq; prestãtes ᵠigniario etiã succingi in animũ inducãt, pariaq; cũ illis factitanda iure belli censeãt,a quibus vltro proditũ hoc exẽplũ est.Quod vtinam ne eueniat,aut q̃ fieri poterit parcissime vsurpetur & verecũde,nec eatur libenter in excidiũ pœnatiũ innoxiorũ: & ab hostili capite ira atq; indignatio vertat ad fortunas minus sontium,si tamen elici ad manus possint illi,nec certamen legitimũ Martiũq; detrectarint.Nam huiusce modi incendia extructiones manu factas momento temporis haurientia,quid aliud q̃ ominari videntur ʳappetens iam vniuersi exitiũ cõflagratione mũdi oraculorũ ˢrhapsodiis ᵗ vaticiniorũq; cantatissima ? At vero nefario facinore diroq; non dubie ac plane portentoso,iidem ipsi hostes signa,manus,castra,auspicia denique sua (vt speramus) ad huius belli summã pertinentia,nuper conscelerare funestareque sustinuerũt,exustorum fortasse larium pœnis acti atq; intemperiis. Albentini fuerunt in eorum finibus siti: homines acres & strenui,vt fere sunt eius confinii accolę.Quorũ oppidum obiter oppugnatum,& impigre aliquãdiu defensum, ab hoste ira vecordi instincto atq; extimulato,captum, direptum, conscissum, laceratum,atq; impiatis iam alibi ᵘmanibus contrucidatum,& ad extremũ incensum est. Ibi non a religiosis locis,nõ a sacris, non a profanis temperatũ est. omnia cędę,strage,flãma permixta sunt inusitata rabie. si tamen vera sunt quę & vicini commemorant,& qui tot tantisq; malis superstites fuerũt. Inter promiscuas cędes ˣexempla edita esse comperi summi,diri,prodigiosiq; furoris.nã vt puberes omnes iure cęsi sint, ad cunas ne etiã puerorũ vagiẽtium sine piaculo desæuire crudelitas potuit? Sacerdotes aliquot aras tenẽtes,pueri his ministrantes inter sacras precationes improuiso oppressi, inter cæsa (vt aiunt)& porrecta cõfossi sunt & iugulati. Nullũ velamẽ insonteis tegere potuit præter latebras,quę paucis ipsę in tumultu saluti fuisse dicũtur,hoste omnia pernũpẽte, atq; scrutatoria diligentia aut delatoria penitus insinuãte,ne qua anima superesset.Matronæ nonnullę ʸab raptu hostilia passę. His sceleratiora etiã narrantur & affirmantur ab iis qui e latebris & cineribus oppidi , quasi elati iam

& vstulati e busto relati sunt,aut inde sese quoquo modo pauore & cinere semineces egerũt,quę tragicis scriptoribus argumẽta vera prębere magis possent,q̃ ᶻ intra fidem manare ad posteros. Irę tã præcipitis causa fuit soluta Maceriarum obsidio, quod oppidum diu obsidione cinctum , ac spe iam præpropera deuotarum,hostis ipse Regis aduentu relinquere coactus est, inanemque spem abiicere per ruinas direptionesq; vrbium Parisios vsq; perueniendi:Rege scilicet interim vtiq; & regiis copiis consertas manus tenẽtibus,videlicet nullo iam eorum opinione superstite,qui Francicæ indolis animos retineret.His atq; huiuscemodi primordiis commissum est bellum inter duos Reges,ætate, opibus,imperio,copiis,apparatuq; bellico florentissimos .ªvictorq; nũc ille Sinon (vt opinor) & voti compos, incendia miscet insultans.O indignũ sacrosanctæ potestate facinus.socer & gener diu existimati quorum demum auspiciis & pax & bellum intra fines esse latinæ linguæ poterant, quasi par vnum lectissimum in toto occideute, ᵇ sub eo veluti lanista digladiãtur identidẽ ingemiscẽte po-

o. Cœlestes aues admittant &c.) Id est,si lętum augurii habuerimus in eam expeditionẽ. Admittere aues dicũtur cũ prosperũ faciũt auspiciũ.Plautus in Asinaria,Impertiuit,inauguratusť,quouis admittũt aues.Picus & cornix ab leua,coruos porro ab dextra consuadent . Liuius,Vt nihil belli domiq; non auspicato fieret: concilia populi,vbi aues non admisissent,dirimerentur.Plutarc.in Numa ,μέχρις οὗ πρόυφάνωσαν ὄρνιθες ἀγαθοὶ,τῷ δ'ἔξιοι ἐπιτρέψαν. ἐπιτρέψαν pro admiserint dixit, hoc est permiserunt, siuerunt.Hic significat,si diuinũ numen permiserit vt in agrũ hostilem arma inferamus.

Admittere.

ἐπιτρέψαν.

p. Non incisam &c.) Incisum dicitur,quod scalpro scriptũ aut scalptum est. Inustum quod ignito ferro impressum vt stigma fronti,eminens dicitur quod scalp.o simulatũ est,vt imago in lapide. Inurere etiã est ita imprimere vt deleri nequeat,vt stigma in armo equi inustum,aut in femore. Cic.in Verrem,Videte quantum & q̃ acerbum dolorem sociorum animis inusserint προσεπιτύπωσε φύτηξαν.Sensus est.fertatis barbaricæ vestigia ferro igneq; reliquerunt,vt esset perpetua.

Incisum.
Inustum.
Inurere.
προσεμβύσ.
φυτήκαν.

q. Igniario etiã succingi &c.) Igniario succincti dicuntur Germani quia ignem secum ferũt, vt ii hodie qui catapultis igniariis vtũtur.Igniariũ est quo ignis elicit. constat silice e quo ignis atterẽdo elicit,& ferro quo silex atterit percussu.Vnde icintillę decussę & in fomite linteoq; cõcepto excerptę, flãmã excitãt. Pli. lib.xvi.Igniario exploratorũ vsui in caltris pastorũq; repperit,πυρίον & ἔναυσμα & ἐμπυρεύμα dici põt.

Igniarium.

πυρίον.
ἔναυσμα.
ἐμπυρεύμα.

r. Appetens) aduentans & cito futurum.

Appetens.

s. Rhapsodiis &c.) Rhapsodi dicti sunt etiã Homeristę,qui carmina Homerica & antiquorũ vatũ recitabant artifici pronũciatione,aut memoriter canebant.Rhapsodię sunt huiuscemodi recitationes,& ipsa carmina poematumq; compositorum series. Rhapsodiæ sacrosanctæ sunt prophetiæ .

Rhapsodię.
Rhapsodi.

t. Vaticinorumq; cantatissima &c.) Cantatissima autem sunt quæ Græci dicunt ἀοιδίμα, hoc est famigerata. celebrata.

Cantatissima.
ἀοιδίμα.

u. Manibus contrucidatum &c.) Contrucidatum oppidum dixit pro oppidanis cum ædificiis truci & inusitata cæde permixtis. Contrucidare enim est cum sæuitia perimere . oppidanos significat cum oppido pari sæuitia interisse,iocutione pene hyperbolica.

Cõtrucidare.

x. Exempla edita) Exempli edere,& exempli prodere antiquę sunt locutiones.Terent.Vterq; exempla in te edent.id est pater & filius,male te perdent . Gell.lib.vi.docet cur exẽpla pro grauissimis supplicijs ab antiquis dicta sint.Idem Terent.in Eun. Miseret me,itaq; ne videre misera,huc efugi foras,quæ futura esse dicũt exempla in eũ indigna. Dicitur etiã statuere exẽpli.Cic.in Ver. Et in quos aliquid exempli pop. Romanus statui putat oportere,ab iis tu defensionis exẽpla quęris? Prodere exẽpli est.q. instituti auctorẽ esse.Idẽ pro Flacco,In hoc ego reo ne quod pernicios um exempli prodatur,pertimescam? in quo etiã loco pro pœna sumi potest,ac si diceret exempli statuatur pernicios e.Iustinus,Statuamq; in te exemplum ne quis posthac infelicibus miseriis patris illudat,atq; ita in crucem affigi iussit.

Exẽpli edere seu prodere.
Exemplum statuere.

y. Ab raptu) Id est post violentum stuprum.

Raptus.

z. Intra fidem manare &c.) Id est, vt credibilia essent . Simile est illud Curtii in.vi.Vtinam Philotas quoq; intra verba peccasset. & intra verba desipere apud Celsum. id est non vltra verba.

Intra fidem.
Intra verba.

a. Victorq; Sinon &c.) Hic significatur pontifex sub nomine Sinonis Virgiliani . Sinon autem appellatus est quasi ἐπιστινὴς ὡς ὢν ἐν θλασπήκοῖς, id est noxius noxãue importans.

Pontifex Sinon.

b. Sub eo velut lanista) Lanista est magister & institutor gladiatorũ,sub cuius dominatu,& quo exhortãte homines gladiaturã exercẽt,atq; in mutuã necẽ ruũt.Cic.in Philip.xiii.recitãs verba Antonii,Q d spectaculũ (inquit) adhuc ipsa fortuna vitauit,ne videret vnius corporis duas acies lanista Cicerone dimicantes.

Lanista.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pulo, quem & manus & mentē abstinere a[e] muneribus sanguinariis cōsiliisq; huiuscemodi conueniebat bonis ac pristinis eius moribus. Sed scilicet orbis iā luxatis compaginibus, & ad exitū mūdo vergente, ius & fas & æquū exoletæ & antiquatę auctoritatis esse cœperūt, & fronte mundi perfricta, profanatoq; pudore publici sensus [c]discrimen e rebus, e locis, e personis tēporibusq; interlitū est, [d] decorūq; dignitatū atq; ordinū amussis alba (vt dicitur) in lapide candido esse cœpit. H eu pietas, heu prisca fides, quonā tādē gētiū cū honesti speciе visenda spectandaq; abiistis? Diuū ne illū charitatis & æquitatis [e]expiscatorem, credimus memorię suę auctoritatē abutendā posteris tot iam ætates commodasse, insigniaq; venerāda sui muneris reliquisse, vt ab ipsis necē æternam supplices, venerabūdi, adorantes, [f] sordidati deniq; deprecaremur, salutēq; precariā atq; [g]ex eorū arbitratu futurā haberemus? cū interim illi nullius min⁹ similes essent q̄ cuius nomen atq; auctoritatē idētidē [h] laudarent, cū ad disceptationē vocarentur & ditionis suę controuersiā. Quid vero seruatorē ipsum fastus & potētię insolescētis pessundatorē, qui inter homines agēs, extorrē discordiam & simultatē sodalitio suo abire iussit, & [i] die summo functurus, testamēti sui [k] tabulas primas & vltimas ac eorū hęreditatis assem in pacis legatis occupauit atq; cōsumpsit: num [l] sedem illā augustā & cōsecratā, toto ideo orbe cōspicuā esse voluisse isti defendēt, vt vbi seminariū legū sanctissimarū morūq; salubriū officinam primis fuisse seculis isti prędicāt & apud omnes cōstat, ætas nostra Bellonę oraculū videret? cōciliabulū hominū cerneret & conuentū, seditiones, discordias, molitiones nefarias, nominiq; Christiano exitiosas agitantiū, & tanq̄ incendia passim conflantium, intestinaq; bella in familia domini, cuius ipsi serui [m]atrienses facti sunt? Ita ne vero finē nullū inueniet impotētissima ista libido omnia ad se trahēdi, vt nō satis habuerit [n] mystica monarchia vitę necisq; potestatē in vniuersos & singulos sibi permissam esse consensu mortalitatis, nisi ad tēporaria quoq; & caduca imperia pedetētim obreperet [o] monumentis cōmētitiis, quorū exhęredē familiā suā testator summus esse iussit, a quo auctoritatē isti & reuerētiā imperii sui originēq; mutuāntur? Sed habeāt ea sane etiā, longo iam vsu sua facta, & [p] extent monumēta bona ex parte Regū Francorū pietatis & munificētię, parcant modo [q] deliciæ domini inauguratas & sacrificulas scelerare suas manus, pietatisq; donaria in arma vertere [r] impotentiæ, atq; eadem opera Franciā suo iugulare velle gladio. Quo (malū) insana cupiditas progressura est & tādē euasura, si armatas etiā quo iure quaq; iniuria dare manus [s]tanti Principes pium esse duxerint, iis vinculis obstringēdas quorum ipsi fluxos subinde nodos [t] nundinando faciunt? In quo sane mira est atq;, vt opinor, diuina sensus cōmunis conniuentia, patientiam & prope assensum lasciuienti licentiæ accommodantis, nec reuerentiam in tanta etiam indignitate exuentis religionis & sacri imperii, [u] tametsi acrior interdum sensus & altior disceptatio, verecunde quidem ipsos de loco inferiore apud nos: sed tamen ad tabulas testamēti reuocauit, in quibus causæ cardo vertitur. id quod dudum nō licuit per Principem in ea re in suos supra morē suū imperiosum, qui egregiā scilicet nunc gratiā decoris patrii condonati retulit. Vnius iam & alterius eorū prin-

.c. Muneribus sanguinariis.) Id est est, ab omni functione omnibusq; munijs circa res bellicas obeundis. — Munera.

.d. Decorumq; dignitatum atq; ordinum amussis vt dicitur alba.) Id est, nullum officiorum delectum, nullum rerum discrimen hominumq; facit: amussis quæ est linea fabri structoris si illita creta sit, in lapide albo discrimen nullum facit, quare nigro colore vel rubro infricanda est. Decorum autem quod Cicero in Officijs τὸ πρέπον esse dicit, est in personis vt in alijs rebus id quod decet. Cum igitur viri summa dignitate prediti aut sacrosancta personam suam non respiciunt, nec decori rationem habent, tunc decorum amussis est alba in lapide albo, quia discrimen summi aut infimi ordinis non facit: sacrosancti aut profani muneris. — Amussis Decorum. & πρέπον.

.e. Expiscatorem &c.) Petrus hic Apostolus significatur.

.f. Sordidati deniq;.) Sordidati hic dicuntur qui velut rei facti, sordida veste squallidoq; habitu vtuntur, qui habitus est religiose pœnitentium, pœnamq; spontaneam ob sua peccata pendentium arbitratu sacerdotum. De sordidatis satis in secundis Annotationibus dictum. — Expiscator. Sordidati.

.g. Ex eorum arbitratu.) Alludit ad illud euangelicum, Quodcūq; ligueris super terram &c.

.h. Laudarent &c.) Laudare auctorem quid sit in Annotationibus primis explanatum est. Laudare auctoritatem, est in iudicio dicere titulum suę possessionis: & est antiquus sermo iurisconsultorum. Cum autem Pontifices summi potestatem suam tuentur, aiunt se successores esse diui Petri, huius tituli auctoritate vim armorum propulsantes: cum tamen Petri sint dissimilimi. — Laudare auctoritatem. Pontifices diuo Petro dissimillimi.

.i. Summo die functurus.) Id est, mortem obiturus. — Fugi summo die.

.k. Tabulas primas.) Primæ tabulæ testamenti sunt in quibus hæredes primo loco instituuntur. Secundæ sunt in quibus substitutiones fiunt, si instituti hæreditatem non adierint. Tabulæ enim testamentum significant. Vnde bonorum possessiones secundum tabulas & contra tabulas dictæ. Tabulæ etiam dicuntur folia testamenti, quare primæ & secundę tabulæ intelligi possunt, prima & secunda charta testamenti, quæ etiam primę & secundę ceræ dicuntur. Tranquil. in Ner. Cautum vt in testamentis primę duæ cērę testamentorum modo nomine inscripto vacuę signaturis ostenderentur. — Tabulę primę & secundæ. Cerę primę & secundę.

.l. Sedem illam &c.) Romanus pontificatus significatur.

.m. Atriensis.) Atriensis seruus est precipuus in familia. Cic. in Parad. Sed vt in magna familia, seruorū sunt alij lautiores, vt sibi videntur serui atrienses, sed tamen serui. — Atrienses.

.n. Mystica &c.) Imperium Pontificis Romani, qui vnus omnibus imperat, & habet potestatem vitæ & necis non temporarię, sed perpetuæ, hoc est quod dicunt ligandi & absoluendi. Caius iurisconsul. Nā apud omnes pęneque gentes animaduertere possumus, dominis in seruos vitę necisq; potestatem fuisse. — Pontifex vitę & necis arbiter

.o. Monumentis.) Monumenta commentitia appellat Constantini donationem.

.p. Extent monumenta &c.) Verum esto, habeant Pontifices Romani imperia temporaria, possideant potentatus seculares, quę tamen bona ex parte a Carolo Magno & successoribus eius habuerunt.

.q. Delicię &c.) Quos dominus christos suos vocauit.

Impotentiæ.) Vide in glos. de Rebus fortuitis.

.r. Dare manus &c.) Si principes cum exercitibus cedendum eis censeant. Et est alluſio ad prouerbium. Dare enim manus, est victum se fateri. — Dare manus.

.s. Tanti principes pium esse duxerint.) Principes existimant tantam esse vim ac reuerentiam imperij spiritalis, vt obsistere ipsi formident interdictis pontificijs, edictisq; eorum fasces regios libentes submittāt. illi tamen quos vinculis suis astrinxerunt, atq; e communione & commercio humano eiecerunt vt ecclesię contumaces, postea precio certo, nexu soluunt missosq; faciunt. — Pontif. cōtumaces &c.

.t. Nundinando.) Nūdinari aūt est vēditare, precio addicere, institorio more aliquid ad quęstū exercere, κατωκλεύειν. Cic. in Verrem, Nam quęso redite in memoriam indices, quę libido istius in iure dicendo fuerit, quę varietas decretorum, quę nundinatio? sępius tamen pro emptitare vtitur. vt in eundem, Ab isto poenit annorum senum septenumq; denum senatorium ordinem nundinati sunt. Sic Gręci dicunt κατωκλεύειν τὰς δίκας, sordide & nummarie ius dicere. Hic autem nundinari dixit Pontifices in censura pontificia exercenda propter ventas vęnales quę circumferuntur, & propter officinam illam impunitatis, quam pœnitentiariam Romę vocant. — Nundinari. κατωκλεύειν τὰς δίκας. Venię vęnales. Pœnitentiaria impunitatis officina.

.u. Tametsi acrior interdum &.) Huius loci hęc est sententia. Mirum est in tam dissoluta Pontificum & Romanę curię licentia consensum mortalium quem Budęus sensum communem vocat, religionis reuerentiam non abiecisse, sed veluti accommodare patientiam lasciuientibus eorum moribus: & tanta indignitate propemodum ad contumaciam homines prouocantibus. id quod factum est Christi seruatoris nostri reuerentia, ipsius ecclesię conditoris: cuius cultu homines imbuti in officio atq; obsequio continentur. Et tamē inquit, aliquando in Francia factum est vt ecclesia gallica huiuscemodi licentia atq; insolentia Pontificum commota, ausa sit de potestate pontificia disputare acrius, conciliumq; coacto in eos aliquid statuere, ne latius licentia serperet, aut dissoluta incuria noxam religioni cultuiq; diuino afferret, quod ipse appellat eos reuocare ad tabulas testamenti per translationem. Tabulę enim testamenti sunt sacra monumenta quę testamē monumenta duo dicuntur. Reuocare autem hęredem ad tabulas testamenti, est cum eo agere vt testamentū proferatur, & ex eius verbis ius dicatur. Sic etiam agere cum summis pontificibus solent, qui euangelio prolato contendunt, eos non posse pro potestate legitima facere quę facere ipsi non verentur, tanq̄ omnia a Christo libero eorum arbitrio permissa sint. Quod autem sequitur de loco inferiore, significat franciam non contu — Pontif. cōtumaces &c. Reuocare ad tabulas testamenti p trās lationem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dicere de loco superiore.

Ex superiore loco dicere.

Ex inferiori loco.

Ex æquo loco

Pragmatica sanctio.

maciter cum pontificibus egisse & licenter. sed cum omni honoris præfatione, cum summę dignitatis reuerentia: veluti in ius vocasse Pontifices, & ad concilij iudicij accersendos curasse. Dicere de loco superiore, vel e loco superiore est pro potestate statuere, & e sella curuli vel tribunali. Cicero in Verrem, Primum ipse in Sicilia sæpe & palam de loco superiore dixerat, licere nomen recipere absentis. de loco superiore dixit, pro eo quod est, de sella prętoria & pro tribunali sedens. Supra enim dixerat, palam de sella & tribunali. Idem alibi, Qui hęc non occulte, non per amicos atq; interpretes, sed palam de loco superiore ac pro potestate ageret. Aliquando ex superiore loco dicere significat pro rostris, & ad populum loqui: vt ex inferiore loco, est ad iudices loqui: qui in locis editioribus sedebant. Ex æquo autem loco, est in Senatu vbi æqua erat omnium conditio, vt locus sedendi æquus erat. Idq; ita intelligendum apud Cic. in tertio de Orat. Nam siue de cęli natura loquitur, siue de terrę, siue de diuina, siue de humana, siue ex inferiore loco, siue ex æquo, siue ex superiore &c. Sensus est igitur, ecclesiam Gallicam ausam esse pontificiam insolentiam ad concilia reuocando cõpescere, ita tamen vt cum Pontifice tanq̃ cum summo patre iudicęq; ageret, & vt ipsa verecunde hoc faceret, & demisse atq; officiose causę suę adesset, non vt ex æquo & pari potestate cum Pontifice disceptare videretur. Quod autem sequitur, Id quod dudum non licuit per principem: significat q; princeps necessitate coactus, ac cupiens pacis per pontificem inter se & hostes suos bona fide componendę, vsqueadeo pontifici insolescit, vt non passus sit ecclesiam iure suo concilium cogere aduersus vim pontificis, qui pragmaticam ipse sanctionem decus Francię eripere illi gestiebat concilij Romæ coacti auctoritate, quo facto ipse cum prędа Romam reuersus, rursus bella acriora aduersus nos exuscitauit.

cipatu ea consulta perpetrataq; ipsorum partim auspiciis: partim (quod ætas sequens vanum nimirum esse credet) ductu vidimus: stupente pene cœlo, & sole se auertente: [f] propter quę lustrari hæc ętas nostra debeat: aut diluuio quodam repentino & piaculari ablui & purgari. [g] & nos miramur inuentos esse homines ingeniosos, qui in huiusmodi imperii exercendi impotentiam ausi sint inquirere: & tanq̃ publico stupori refricanda antiquitatis memoria sensum reliquere? Qui fortasse quidem ipsi [3] cornicum oculos confixissent (vt est in Prouerbio) omnium propemodum ordinum plausu aut secunda admurmuratione: nisi inconsultius (vt fit) elati, modum tenere obliti essent ac sibi temperare. [h] Q; si vir vnus alioqui magnopere commendabilis, vt fama fuit aliquando, ad supremumq; fastigium summa laude euectus: in æde Pacis cõdere (vt decuit) opum suarum fiduciam sacrosanctique honoris maiestatem instituisset: non in templum Bellonæ Senatum purpuratum cogere: indeq; [b] flammea signa cruentaq; proferre, nimirum nunc inter duos Reges suis vtrunq; virtutibus prędictos, & fœdus & societas, & affinitatis fortasse coeundæ voluntas constaret vt antea: in rem haud dubie publicam ipsa nostri orbis futura, pietatisq; orthodoxæ tutelam & præsidium. Sin pater ille mysticus hoc & illud vel multa habuisse se causabitur quæ aduersus [c] primigeniam prolem conquereretur: quin pie cum filio expostulabat? aut si ita res & contumacia poposcisse videbatur, cur more maiorum in eum consulte & composite non animaduertit, & sese personæque decorum respexit, potius q̃ calcata honestate, & perfricta religionis ac summi sacerdotij fronte, transuersum sese agi fineret iræ & vindictæ & cupiditatis intemperiis? Sin priuatam iniuriam vel indignationem potius dissimulat, & immodicam cupiditatem, sed propensum fauorem in alterum filium prætexit iniquo proposito, non diuturnam ipse expectet gratiam ob beneficium non recta mente atq; etiam importune collatum, quando præposterum obsequium cum alias fere cognatum est [d] negocij facessiti: tum vero hoc tempore Imperatori imperioq; adolescentibus præstitum. Ecquid autem patris est indulgentis vel humani potius, non paternum imperium, non [e] animaduersiones sollennes, non iura parentis in filios, sed victrici ac nouercæ odium adeo iramq;

exercere Vatinianam? Vt vero nunc exorsam esse [f] telam in necem nostram videmus in summa illa textrina, vbi hodierno tempore cãdido filo nihil texitur: ecquis est qui dicere dubitet non iam arcem illic esse religionis nostræ, nõ oraculum veritatis euangelicæ, non curiam augustam, in qua summa disceptatio rituum & cerimoniarum agitatur: vnde responsa toto orbe antistites olim petebant: sed (quod tremula manu scribo) arcem & præsidium calumniæ, asylũ iniquitatis & licentiæ, armamentarium commune, vnde machinas & consilia belli, [a] structilesq; pacis & quietis solicitationes, fama passim peruulgauit ętate hac promptitari in omneis prouincias. vt qui conflandæ, adornandæ, instruendæ calumniæ materiam: qui prætextum hodie belli inferendi quærere instituerint, vel [b] speciosum vel quantumuis improbum: titulos inde aut mutuari aut emercari ad aliena vendicanda cum impunitate soleant. Nam aliena largiri, diripienda regna prędonibus condonare, ciuitates & potentatus quos interuertere ipsi nequeant, quibus commodum sit aut libitum imperiis contribuere, tam suę potestatis esse cẽsent, q̃ [c] tesseris venalibus iisdemq; vęnalibus quasi missiles in vulgus munificentias edere. En eorum imperium, quorum nutu, & (vt nunc instar in cultu [k] diuinitatis habent) numine, animæ nostræ tanquàm

f. Propter quę lustrari &c.) Moris erat apud Romanos vt quum quid dirum Romæ aut prodigiosum accidisset, Vrbs Roma lustraretur. Plinius, Inauspicata est incendiaria auis propter quam lustratam sæpenumero Vrbem in Annalibus inuenimus. — Lustrare.

g. Et nos miramur inuentos esse.) Et particula hic indignantis est, vt apud Græcos ἦτοι. Virgilius, Et quisquam numen Iunonis adoret. Sensus est, Non esse mirandum si ætate nostra Luteriani extiterunt: qui pontifices ad normam primæ ecclesię exigere voluerint, consensumque hominum vt stupidum irriserint, qui eam eorum insolentiam persentiscerent palam esse magnaq; fiducia improbandam ac refellendam, eorumq; potestatem atq; impotentiam nouis legibus coercendam ac compescendam. — Et. ἦτοι.

h. Quid sit cornicum oculos configere, ex Annotationibus primis facile lector intelliget.

b. Quod si vir &c.) Pontificem significat Leonem vt opinor decimum.

b. Flammea signa.) Alludit ad morem Romanum. — Flãmea signa

c. Primigeniam prolem.) Maximum ecclesię filium Regem Franciæ.

d. Negocij facessiti &c.) In re incommoda & mala homini obsecundare, perinde fere est ac si molestia negociumq; exhuberetur. Alludit autem ad prouerbium Græcum, ἄκαιρος ὁ εὔνοια ὀυδὲν ἐχθρὸς διαφέρει. Importuna atq; intempestiua beneuolentia nullo differt ab odio. — ἄκαιρος &c.

e. Animaduersiones.) Monitiones pontificias more maiorum fraternasq; exhortationes. — Animaduersiones.

f. Telam.) Tela pro incœpto fraudulento & malę mentis ponitur. Cicero in tertio de Oratore, Quam quàm ea tela texitur, & ea incitatur in ciuitate ratio viuendi, vt eorum ciuium quos nostri patres non voluerunt, iam similes habere cupiamus. Sed tamen illud potius. Esaiæ trigesimo respexit, Væh filii desertores dixit dominus, vt faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam & non per spiritum meum. Tempore candido, Romæ nihil prisca simplicitate atque innocentia agitur & incœptatur. — Animaduersiones. Tela.

g. Structilesq;.) Structile opus est quod structura constat non solido lapide, vt columnę & pilę & cæmentis structiles, quoniam vero struere est moliri & incœptare, vt struere dolos & insidias, ideo structiles appellat pacis solicitationes, hoc est fraudulentas & versutas belli concitandi occasiones excogitatas, vel quod sępe Romę fieri clarum est. Vnde speciosę aut impudentes belli gerendi occasiones tanq̃ arma ex armamentario promuntur. Mutuari autem sic dixit, vt Liuius, Institit ipse secum reputare quemadmodum promissi fidem præstaret: quod quum expedire non posset, ab amore temerarium atq; impudens mutatur consilium. — Structile op⁹. Struere. Mutuari.

h. Speciosum &c.) Speciosum appellat specietenus honestum non reipsa, vel plane & aperte iniquum. — Speciosum.

i. Tesseris.) Tesseras venales appellat quæ confessionalia vulgo dicantur & bullulę Romanę, translatione ducta a Tesseris missilibilibus, quę Romæ olim iactabantur: de quibus in primis Annotationibus. — Tesserę venales. Cõfessionalia. Bullulę Ro.

k. Diuinitatis &c.) Dominus noster Romæ Pontifex appellatur, & pedes suos osculo dignos esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

[l] Mercurio psychagogo deductore, in superos vicissim [m]numeros inferosque referuntur. Ita sanctissimæ religionis "Numæ memoriam populo primoribusque reliquerunt cultus diuini sacrorumque reuerentiæ: non item successoribus suis æmulationem pietatis atque innocentiæ. Plureis vt istorum sanctitatis appellatione præditorum æmulos tyrannorum recentioribus seculis extitisse videas, si annales tute recenseas: quàm [o]riuales diuorum, sanctarumque animarum & memoriæ consecratæ: quarum nunc animarum reliquias ipsi pro amuleto quasique Palladio imperii sui asseruant, aduersus potentiam Regum: quos tamen ipsos longe iis æquiores non grauate videmus maiestatis regiæ fasces insignibus sacris gestaminibusque summittere. Iandiu candida germanaque pietas, qualis in priscis fuit, migrare ex illa sede olim sanctifica cœpe ratrin cœlumque cum Astræa redire: ex quo scilicet sacer ordo philosophari in [p]Plutacademia scitum esse censuit: [r]quæstoriaque decreta alia atque alia promulgare capturis factitãdis: quas nonnulli vt [s]dolifodinas quasdam argentarias institutas esse dicunt à pontificibus cupidissimis: pro eo vt sacram disciplinam salutaribus præceptis constitutionibusque absoluerent. Nunc eo ventum est gliscente licentia, vt ne fictam quidem pietatem tueantur & retineant, quæ summi ordinis reuerentiam in animis nostris asseruet: Quam tamen iamiam exutum ire plebeios quoq; arbitror "si periculum ipsi creare publice æqui bonique reuerentibus dissoluta ista intemperantia impotentiaque perrexerint: [u]nec deflagrante vel ira vel [x]cupiditate nimia, ad sese moresque suos is redierit, qui tantorum tumultuum bellique cisalpini ac transalpini architectus esse creditur & adornator, & idem ipse præ se ferre (vt est opinio hominũ sermoq;) non grauatur. Etenim fac nunc vsu veniisse, [y]vt velut in prosopopœiis theatricis assimulanda tibi sit [z]orthodoxicæ religionis persona: vtrum igitur tu expressam in ea imaginem germanæ pietatis effinges [a]& plenæ persuasionis ac legitimę qualis in priscis fuit: non opinor: si quidem æqualem huic seculo eã assimulare velis, sed simulacrum potius facturum fidei sacrosanctæ, aut prima manu deformatum, aut vetustate exesum liniamentis fugientibus & exoletis: Itaque fluctuante Repub. atque vniuersa tametsi orthodoxa persuasio labare vt trabalibus clauis fixa nequeat, [b]tamen cum è capite (vt sic loquar) pedibusque mundus laboret, & omnibus omnino membris captus sit, ecquæ iam pars est populi, ecquod genus hominum, quod officium suum implere possit aut munus proprium agnoscere? [c]Ecquis porro constare ordo potest aut descriptio, in hoc (vt ita dicam) cinno deformitatis, præposteritatis, denique indiscretę munerum notę atq; indignitatis? [d]Mundus iam adeo nihil minus vt sit, q̃ quod vtraque lingua vocatur: & mira sit in hoc diuina prouidentia, q; [e]cardinibus sacræ Reipub. male, incommode, refractarie vertibularis: adhuc tamen vices munerum, officiorum, ministeriorumque relpõdent in vniuersum, & sua constat firmitudo [f]symbolico fano fide: [g]licet decor, dignitas, [h]symmetria & proportio nequaq̃ eluceant. Qui rerum status præposterus, etsi [i]Democritos hodie multos excitat inter homines dicaces ridiculisq; gaudentes: vereor tamen ne [k]Heraclitos longe plureis mox faciat, nisi aut hic ipse ad se ilico reuersus, & ad functionis suæ munia æstimanda & perpendenda delecta-

.l. Mercurio Psychagogo &c.) Psychagogos epitheton est eius eloquentiæ quæ a Græcis Pitho dicitur, & eadem ratione Mercurij cognomento Logij, qui virgam habere dicitur illam consopitricem hominum: de qua Virgil. in quarto, Tum virgam capit &c. — Psychagogus Logius. Mercurius.

.m. Numeros inferos.) Numeri superni sunt animę beatę: Inferni autem sunt animę damnatæ. Translatio est a numeris militaribus de quibus Plin. ad Traianum, Distributi, inquit, milites in numeros. Arrianus in titulo de re militari, Plerũq; eũ volũtario milite nũeri supplẽtur, id est κατάλογι & τάγματα. — Numeri supni & inferni. καθάλογι. τάγματα.

.n. Numæ memoriam &c.) Numa Pompilius rerum diuinarum peritus a Romanis existimatus est eraq; & cerimonias Romanis instituit, quare hic Numas appellat apostolos eorumq; discipulos. — Numa Pompilius.

.o. Riuales diuorum &c.) Riuales diuorum, appellat imitatores eorum qui in diuorum numerum publice relati sunt: qui scilicet innocentiam cũ pietate summe amauerunt & paupertatẽ vt veri discipuli domini: quã isti non amãt: quare nõ sunt eorũ riuales. Eorũ autẽ memoria cõsecrata dicitur, qui diui ab ecclesiæ antistibus olim pronũciati sunt. Reliquias aũt hic intellige caluas Petri & Pauli quæ Romę sanctissimę sunt, quia ad eas colendas plurimi Romã petũt, & in eorum tutela vrbs esse Romana videtur: regia scilicet impetum summum augustum & venerandum ducunt. — Riuales diuorum. Diuorũ mẽoria cõsecrata. Reliquæ Petri & Pauli.

.p. Plutacademia, est studium cogendę pecuniæ ac locupletandi opibusq; augendi imperij pontificij. Hoc est commentatio discescendi, non innocenter ac religiose rerum summam administrandi. — Plutacademia

.r. Quæstoria decreta sunt a quærenda pecunia dicta, id est a quæstu & capturis: hoc est lucris faciendis, nisi enim liber sextus decretalium & clemẽtinę essent conditæ, & regulę cancellariæ, angustus esset locus relictus impetrandis priuilegijs, & vacationibus munerum obeundorum, & solutionibus legum canonicarum, quas dispensationes vocant, quę magno quotidie emuntur Romę. — Quæstoria decreta. Decretales. Clementinæ, Regulę cancellariæ. Dispẽsationes.

.s. Dolifodinas.) Sic dicitur vt argentifodinas. — Dolifodinæ.

.t. Si periculũ creare &c.) Creare periculũ est impellere aliqnẽ in discrimẽ vel vitę, vel bonorũ. Cic. pro Flac. Neminem vnq̃ putaui per eos ipsos periculum huius fortunis atq; insidias creaturũ. Creare igitur periculum animę, est quod vulgo dicitur in scandalum inijcere, hoc est in peccandi occasionẽ & animę offendiculũ. — Creare periculum. Deflagrare.

.u. Nec deflagrante &c.) Deferuescente, languescente. Lucanus in .iij. Sic deflagrate minaces In cassium, & vetito pallus languescere bello. Sic dicitur vt desęuire apud eundem. Nec dum deęuat ira Expectat. Aliquando deflagrare pro conflagrare ponitur a Cicerone.

.x. Cupiditate nimia &c.) Improba & violẽta dñatiõe & cupiditate, vt in gloss. de Cõtẽp. rerũ fort. dictũ est. — Deflagrare.

.y. Vt velut in prosopopœijs theatricis &c.) Prosopopœię theatricę sunt quas vulgo moralitates vocãt, in quibus personę virtutum vitiorumq; & rerum aliarum inanimatarum fingũntur. — Prosopopœię theatricę. Moralitates.

.z. Orthodoxicę religionis &c.) Orthodoxa religio est quę de diuinis recte sentit, hoc est christiana pietas. — Orthodoxa religio.

.a. Et plenę persuasionis &c.) Plena persuasio rerũ diuinarũ est quæ stabilis & firma fides dicitur. — Persuasio plena.

.b. Tamen cũ e capite &c.) Caput ecclesię orbisq; huius christiani est summus pontifex. Humeri quibus caput incũbit sunt patres purpurati. Pedes qui munera obeunt sunt infimi ordinis sacerdotes. — Sacerdotes.

.c. Ecquis porro cõstare ordo potest aut descriptio?) Descriptio est ordo rerũ cõpositę distinctarũ. i. διάκοσμῆσις vt vocat Aristoteles. Cic. de Natura Deorũ, Anaxagoras primus omniũ rerũ descriptionẽ mũdũq; mẽtis vi ac ratione designari ac cõfici voluit. Idẽ, Hęc omnis descriptio siderũ, atq; hic tantus cęli ornatus. — Descriptio. διάκοσμῆσις.

.d. Mundus iam adeo &c.) Mundus autem est rerum concinna digestio, quod etiã descriptio dicitur, id est διάταξις & κόσμῆσ Græce, id est mundus est descripta rerum compages, cui opponitur acosmia: rerum congeries indigesta, id est σύγκμα ὸκ ἐυδιακρίτων μίων. Itaq; mundus, id est secuium nostrum, indignus est hoc nomine: cũ sint ima summis permixta. & est κόσμῆσ ἄκοσμῆσ, vt inquit carmen Sibyllæ. — Mũdus descriptio. διάταξις. κόσμος. ἀκοσμία.

.e. Q; cardinibus sacrę Reip. &c.) Cardines γίγλυμοι sunt super quibꝰ cõpages versatilis volvitur: qua ratione duo poli mũdi cardines appellant a Vitruuio & Martiano. Oportet autẽ cardinẽ intus habere scalptum: quã isti non amãt: quare nõ sunt eorũ riuales. Eorũ autẽ memoria cõsecrata dicitur, qui diui ab ecclesiæ antistibus olim pronũciati sunt. Reliquias aũt hic intellige caluas Petri & Pauli quæ Romę sanctissimę sunt, quia ad eas colendas plurimi Romã petũt, & in eorum tutela vrbs esse Romana videtur: regia scilicet impetum summum augustum & venerandum ducunt. — Pontifex. Cardinales. Sacerdotes. Cardines. γίγλυμοι. Poli.

.f. Symbolico fano.) Symbolicum fanum est ecclesia quę militans Deo dicitur, quę hodie non habet decorem & proportionem priscam. Hodie eñ sursum deorsum (vt dicitur) oia in ordine ecclesiastico constituta sunt. Indigni dignitatibus pręditi sunt, & summo loco digni in imis subsellijs consenescunt. — Symbolicũ fanum.

.g. Licet decor, dignitas &c.) Licet inquit & caput ecclesię & primarij ordines ꝑpostere cõstituti sint hodie, tã pauci muneribus suis legitimisq; fungũtur, tñ vniuersa ecclesia. i. œcumenica cõstat oibus suis partibus: sunt eñ primi, secũdi, tertij ordinis sacerdotes, & in eorũ ministerijs stat religio christiana, finesq; suos nomẽ christianũ ruetur, ita oia moderante prouidẽtia, vt pietas enãgelica non intereat, quod perinde est ac si labãtibus alicuius fani colũnis, singulisq; partibꝰ infirmis, tamen cõpago ipsa vniuersi operis firmissime staret. — Ordines in ecclesia nũc prę posteri.

.h. Symmetria &c.) Symmetria est modica rerum constitutio, i. modo certo ratoq; tẽperata. Vitruuius lib. iij. Symmetriã ex proportione natã esse dicit, quæ est cõmodulatio partiũ inter se & ad totũ. Ex quo intelligitur hoc loco symmetriã significare, inter membra ecclesię isonomiam esse debere, id est æqualem horum munerumq; distributionem, quę ratione geometrica temperatur, id est κατ' ἀξίωσ vt in primis Annotationibus Budęus ex Aristotele docuit. — Symmetria.

.i. Etsi Democritus &c.) Horatius, Si foret in terris rideret Democritus. — Democritus.

.k. Heraclitos &c.) Heracliti sunt qui humanam stultitiam lamentantur. — Heraclitus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dens, consilia in melius salutariusque referat, aut secundum hunc certe alius breui existat, qui languentis ac tepidæ pietatis reliquias dissectas recolligat ac refoueat, & semiruti templi domini sarta tecta tueri gnauiter & cordate insistat: sacrosanctoque honori dignationem suam [l]maiestatemq; refundat, bacchãte iam tot annos intemperantia impotentiaq; effusam. Alioqui quis inficiari audeat melius cum rebus humanis actum iri, si eam quam vocant [m]ecclesiæ dotẽ, principes coitione facta [n]castrare vt redundantem in animum induxerint: quãdo priscum ecclesiæ mellificium in fucorum inertiam præ copia exuberante degenerauit: iam vero & in crabronum iniuriam atque maleficium? Est enim est ille [o]pacis alumnus honor vt si quisquam alius, qui cum altricem suam Frãciam ingrate non agnitã euertere aut pessundare cupit: quid aliud quàm fundo suo nutricio importare calamitatem nititur & laborat: cui etiam incunabula incrementorum suorum accepta vt referat necesse est, [p]si ad ratiocinationem ipse aut disquisitionẽ vocetur? Sed scilicet sic est fere natura cõparatũ, quarũ rerũ cuius imperii, cuius ordinis, quaq; ętate lapsus aut præcipitiũ appetitus ipsa fatali amentia obuiam vt incurrant [q]aduentanti suæ cladi, id quod sane propediem Deus optimus, summus, humani generis amantissimus [r]viderit & statuerit in rem atque existimationem recte constitutæ persuasionis & pietatis: quicum omnia oculo prouidentiæ circunspiciat: non in postremas vtiq; commentarios suorum paginas caput constituendæ religionis & fidei sanguine suo sancitę, retulit [s]& perscripsit. Proinde aut finis rerum adest, aut [t]insignis conuersio temporis & rerum instat, quam (vt assolet) Prouidentia per densissimam caliginem tempestatis huius molitur & arbitratur. Nos autem sacris tantis, tam mysticis, è cælo deportatis initiati: [u]interim securi futuri æui agimus, & cum inter sacrum (vt aiunt) saxumque stemus, aut inter incudem & malleũ, in harum rerum æstimatione risui sępius quàm lachrymis indulgemus. Q; ni si arcis Stygiæ tyrannus, [x]primæ & exitialis noxæ suasor & patrator, allegatis [y]emissariis spiritibus nebulam diri erroris stuporisque per orbem longe lateque effudisset, haud dubie principes, primores, antistites & populares prouinciatim coeuntes, primum de pace exposcenda superum [z]consilia agitarent: portentisque huiusce modi procurandis & expiandis. [a]Deinde secessionem piã aperte meditarentur, conuentum solennem frequentem, primoribus viris celebrem, flagitantes more maiorum, vnicum excitabulum extinctæ disciplinæ & antiquatæ. Quod vero ad Reges ipsos attinet, Iuppiter ipse duas æquato examine lances Sustinet, [b]& fata imponit diuersa duorum. [c]In corona vero spectantium nonnulli sunt qui votis improbis, sed tacitis eorum certamen prolequuntur: partim inuidis mentibus improbisque indulgentes, partim ex opum prægrandium friatiliumque attritu & fortasse collisione, sperantes interim enata in rem suam posse vertere. Mihi certum est per hanc expeditionem à Rege pedem non discedere, quem ita propulsando bello inferendoque animatum esse video, vt quamuis magno [d]sacrificio etiam Deciano, si ita res nata tulerit, litare victoriæ paratus sit. in quo consilio paucis prudentiorum assensoribus vtitur, vtinam assentatoribus quoq; nullis: alacritati eius animi armis & ferro præsidentis blandientibus. Hæc nunc habui quæ ad tę hominem harum rerum cupidum de præludio scriberem belli atrocissimi futuri, vt quidem natam contentionem animorum esse video, ex quibus sensum animi mei facile intellexeris, reique tantę progressum ex initio auspicatuque perpenderis. Reliqua à me expectato quasi huius expeditionis diurnos commentarios, sed græco sermone vt postulasti. [e]& vt liberius loquar & simplicius etiam si ineptius. Tu velim ita existimes, mihi nunc alioquin nihil esse priuatim quo minus mecum bene & commode actum esse censeam in huius regis comitatu & prope contubernio, quem gratiarum lacte educatum, Musæ etiam gratuito numine suo afflauerunt inusitata benignitate. Detur modo mihi vt sustinere possim, aut quoquo modo frustrari [f]desiderium delitiarum mearum, à quibus diuulsum genium meum & velut abruptum hactenus continui non sine animi ægritudine, præcordia subinde tentante simulac quippiam noxæ contractum est in mente adhuc delicata, nec peregre pertolerante. Vale, [g]ad Diuæ Hilaratricis. VI. Idus Octobris.

[l] Maiestatemq; refundat,) Id est, effusam & dilapsam restituat.
[m] Ecclesiæ dotem.) Id est, patrimonium ecclesiæ.
[n] Castrare &c.) Vt castrantur alueatia.
[o] Pacis alumnus.) Sic Cicero, Ego ille alumnus pacis, id est qui paci incrementa mea debeo.
[p] Si ad rationem aut disquisitionem vocetur.) Id est si res arbitrio & sententiæ hominum permittatur, plerique enim ita censebunt. Videbis in gloss. de Contemptu rerum fortuitarum.
[q] Aduentanti suę cladi &c.) Id est aduentat & impendet. Sic Luca. in. vij. Hoc placet o superi, cum vobis vertere cuncta Propositum, nostris erroribus addere crimen.
[r] Viderit &c.) Optantis est vel sperantis & bene ominantis. Recte constitutę persuasionis. Interpretatio est orthodoxæ religionis.
[s] Et perscripsit.) Perscribere in alteris Annotationibus enarratum est.
[t] Insignis conuersio temporis.) Conuersio in gloss. supradictis explicatum est.
[u] Interim securi futuri æui) Omni cura & solicitudine vacantes, nec meditantes quid tandem futuri simus, id quod signum est diri stuporis, in tanto enim discrimine non pertimescere hominum est male ac pessime de animo suo merentium.
[x] Primę & exitialis noxę.) In primordio humani generis.
[y] Emissariis.) Dictum est in gloss. sępe dictis.
[z] Consilia agitarent.) De numine placando diuino.
[a] Deinde secessionem piam &c.) Secessionem piam appellat, dissensionem prouinciarum a Pontifice Romano. ita vt iam audientes ei dicto esse nollent. Piam autem dixit, id est, charitate zeloq; extimulatam, quoniam secessio schismatica auersanda est. Est autem translatio a secessione plebis a patribus: de qua Cato apud Liuium, Nobis (inquit) sicut plebis quondam, sic nunc mulierum secessione leges accipiendę sunt. Secessionem ergo piam appellat, qua reges cogunt Pontifices ad concilium vniuersum conuocandum.
[b] Et fata imponit diuersa duorum.) Prouidentia, inquit, diuina belli euentum in æquilibrio sustinet. Vterq; enim regum adhuc integris est viribus & paribus.
[c] In corona vero spectantium &c.) Coronam spectantium, reges & populos intelligi voluit, quos iuxta digladiantes inter se duos reges potentissimos & ad extremam vsq; dimicationem contendentes spectare, ita vt diuersa sint studia huic aut illi fauentium, vt fit cum duo gladiatores aut athletę certant. Corona enim populi circunstantis scinditur studia in contraria. quidam sunt autem in hoc certamen regiũ qui ex eorum opibus fractis posse fragmenta colligere se arbitrantur: ob idq; ad internicionem aut extremã dimicationem cupiunt eos contendere.
[d] Sacrificio etiam Deciano.) Decianum sacrificium vocat quum dux pro seruando exercitu mortem nõ inuitus obit, Deciorum exemplo qui se etiam vltro deuouerunt.
[e] Et vt liberius loquar &c.) Id est cum hoc quod ita voluisti etiam vt liberius omnia tibi enarrem.
[f] Desiderium deliciarum mearum &c.) Id est philologię desiderium a qua nunc abstractus sum in hac expeditione Annonensi.
[g] Ad diuæ Hilaratricis &c.) Vicus est ad fanum diuę Marię deiparę, quem vicum Lictiam quasi hilaritatem vocant.

Refundere.
Castrare.
Pacis alũnus.
Viderit.
Recte cõstituta persuasio.
Securi.
Pia secessio a pontifice.
Schismatica secessio.
Corona spectantium.
Decianum sacrificium.
Diua hilaratrix.
Lictia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

EPISTOLARVM G. BVDAEI LIBER V.

Gulielmus Budæus Cutberto Tonſtallo S. D.

EADEM opera fidem Eraſmi tui meiq; liberaſti Cutberte doctiſſime, & ita me tibi obſtrinxiſti, vt vel iuris cuiuſuis, vel neceſſitudinis nexu tenacius aſtringi, certiusque non potuerim. Nullo enim nomine in Calendarium meũ referri vel auſpicacius, vel honorificentius poteras, quàm vt tu ingenii iſtius ac doctrinæ ſpecimen mihi dares, tam graui, tam terſa, tam plena beneuolentiæ atq; elegantis cuiuſdam ingenuæq; humanitatis epiſtola. Quam ad me ſcriptam eſſe ſcio in magnis tuis occupationibus, vel principis tui potius. Quẽ ego ipſum hoc præcipue nomine olim fore illuſtriſſimum duco, quod obeundis legationibus ſuis viros deligere nouit, doctrina iudicioque pręſtanti: qui ſi tui ſimiles vnum & alterum in regno ſuo nunc habet, etiam ſumme vt felix ſit, neceſſe eſt. Equidem epiſtolam tuam identidem lectitans, quantum debeam Eraſmi amicitiæ, perſentiſco, quo cum nuper pepigi de communicandis inter nos amicis, vt alterutri acceſſerint, illa vt arbitror epiſtola, quam tu tibi magnopere affirmas placuiſſe: quo pacto rationes meas auxiſſe luculenter, fortunisque meis præſidium firmum quæſiuiſſe mihi videor. Ecquod enim conuentum, ecquis contractus, ecquæ negociatio deniq; rem meam auctiorem reddere vberioremq; potuit, aut penates meos beatiores facere (quos equidẽ ipſos non ſubſtructionibus mirificis architectari, ſed ingenii & induſtriæ monumentis inſtitui) quàm iſtac cum Eraſmo coita ſocietas, amicorumque communio: quorum vt ſpero iudicio & arbitratu, operum meorum ſtructuram poſteris approbabo. Profecto louem ipſum Philium iuris amicitiæ prędem & interpretem iurare (ſi liceat) non dubitem. tanti eſſe mihi hoc pactũ, vt ſi mihi conditio nunc feratur homini non locupleti, prędium ipſe opimum merere vnum nolim, vt iſtam ſocietatem Eraſmo renunciem, ex qua lucri puri probiq; tãtum feci. Nec recuſo quin ob vnum te Eraſmus ſe mihi perpetuo ſuamque imputet amicitiam, duntaxat ſi ſine contemptu id mei facturus eſt. Neq; enim maiorem vnq; à me inire gratiam quiſquam poterit, δὲ εἴ μοι τόσα ῥοῖη ὅσα ῥήματός π κόνις π. Neq; tamen ſic quoq; cum Eraſmo paria non facio, ſiue ex rerũ euentis offitium amicitiæ ſiue ex animi candore ac probitate ſpectes, vtpote qui omneis amicos meos in commune contulerim, viros cum cętera egregios, tum in amicitia perq̃ officioſos, tametſi nõdum omnes apud eum profeſſi ſunt, vt ne apud me quidem Eraſmi omnes amici, & quidem ita ſpero rem vtriq; eſſe trãſactã, vt primo quoq; tempore, vel cum ita res tulerit, aut vltro aut citati in medium nomina daturi ſint. Porrò autem ne tu mihi hanc fortunarum partem aut vilem eſſe aut parum charam putes, quam tam bonam fide in medium conferã: velim ita exiſtimes, cenſus me bonam partem in amicis habere, niſi mihi homines impoſturam factitant verborũ vultuumq; comitate, ſed vtinam cuiuſmodi

vos eſtis, ποῖοί τοι δέκα μοὶ συμφράδμονες ἔσαν ἑταίρων. Certe plus induſtriæ (quam mihi pecuniæ ingentis loco eſſe duco) in emerendis amicis occupaui, q̃ in emerendis prædiis. Verum epiſtolam tuam iucundam, ſuauem, mellitam, ſaccharatam eandẽ & ſalſam, ac mirifica quadam ſenſuum acrimonia conditam, accepi pridie nonas Maias, quũ non ita multos ante dies peregre rediſſem, nec tum ſatis eſſem cõmoda valetudine, ob idq; ſubtriſtis, & ad ſtudium inſtaurandum remiſſus ac languidus. Hac epiſtola curſim primum ac penè ſingultim deuorata, deinde iterum iterumq; lecta & reguſtata, ita ſenſim, vel repẽte potius, recreatus ſum & hilaratus, vt omnem mihi triſtitiam & ſocordiam abſterſam, omnemq; alacritatem reſtitutam, mecum ipſe demirarer. Id demum ſuppudebat, quod eam in me ingenii ac doctrinæ pręſtantiam non agnoſcerem, quã tu mihi tribuis. Sed & hic mihi ſtimulus acutus fuit ad inſtaurandũ ſtudii mei laborem, illamq; animi contentionẽ expergiſcendam, quam (vt ingenue fatear) ſemper aluit quærendæ gloriæ cupiditas: cuius etiam ipſius igniculos ingenuiſſe naturam animis nec ſordidis nec quęſtuariis video, coniecturam ex iis auctoribus faciens, quorum nunc ſcriptis literarum auctoritas, diſciplinarumq; maieſtas humaniorum conſtat. Quęrendæ quidem hoc inſtituto gloriæ propoſitum ita comparandũ eſſe optimo cuiq; ſemper exiſtimaui, vt poſteritatis magis, & memorię in ſecula permulta perẽnaturæ, rationem habere homines doctrina pręſtare eximia contendentes debeant, q̃ vel ſui ſeculi æqualiumq; iudicii: quod plerunq; ambitioſum aut iniquum eſſe ſolet, vel pręmii pręſentanei. noſti enim ἐκεῖνο γ' τὸ πικτὸν, ὅσσαι ἐκνυχάδον, ὡς πρὶν ἀς ἐγέα, δ' ἐμὸν κλέος γε πρὶ ὀλέσαι. at vero illud temporarium, perinde ego eſſe puto, ac ſi annua, bima, trima, quadrima (vt iuris ciuilis conditores loquuntur) aut paulo maiore die, ſoluẽdum ipſe ſtipuler id operæ mihi precium, pro tantis tot annos exantlatis ærũnis, quod non niſi ęterna perſolui pręſtatione poteſt. Vel (vt commodius loquar) ſi annua quædam deſpicabilia, per omnes venientes annos ſtipuler vergenti iam ætati, ſub mortem mox ceſſura: cuius vt ſemper diem ipſe nondum veniſſe ſperem (qui error eſt ferè æternus mortalium) ab ineunte tamen vita ſemper ceſſiſſe ſciam. Quanq̃ igitur in diem fructum gloriæ mihi promitti malim, q̃ nunc repræſentari, fit tamen nihilo ſecius, vt quadam aura famę ſinuari vela noſtra in curſu gaudeamus, vtque gloriolæ afflatum quamuis tenuem captantes, noſtrum leuari laborem in contentione ſentiamus. Neque te autem ita exiſtimare, neque alium quempiã doctum hominem ac philoſophum velim, quaſi ego tantæ intentionis ſtudium, non alium finem habere cenſeam, quàm memorię nominisque commẽdationem, rem ſanè fluxam & aſpernabilem: ſi quidem res mortalium ſuo ac vero precio æſtimarentur, ac non populari trutina fallacique expenderentur. Eſt ſua philoſophię libra, quam nec forum vęnalium, nec iudiciale nouit: quæ rebus ipſa caducis & tempore perituris, æſtimationem quanti minimo ſtatuit: æternis autem quanti plurimo, ne à verbis iurisprudẽtium recedam. huiuſmodi æſtimationis fructum Philologia, altera mihi coniux, ex dote ſua tandem perceptum ire me ſubinde mihi ſpondet, quam ego non more noſtratium hominum deamare, ſed miſere deperire ab agnatis gentilibusque iurgabundis dictitor. ex quo enim illam in domum meam induxi,

Universidad de Deusto
Biblioteca

nec fortunis,nec valetudini vt ipſi aiunt recte conſuluiſſe viſus ſum. Id quod cum mihi vitio iure vel iniuria vertatur,homini ſex liberis aucto, vnica filiola, ab iis quidem qui ſe ideo frugi eſſe homines cenſent,quòd argentariam facere, ac patrimonia quantumuis ampla architectari norint:haud dũ tamen aut vxoriis illecebris,aut puerilibus blandimentis,aut rei familiaris procacibus auocamentis,aut medicorum minacibus interdictis,aut deniq; morbi tędio ac carnificina adduci aut perpelli potui,vt huius Aegeriæ meæ congreſſu diurno, nocturno,domi,peregre,ruri aut in vrbe abſtinerem:cui etiam tum ipſi cum annos abhinc duodecim vxorem accepi liberorum meorum matrem, contra omnium fermè vxoriorum hominum morem, nuncium non remiſi: quippe qui ſic ſtatuiſſem mihi eſſe faciundum, vt coniugem quidem legitimam haberem liberorum parentem:cæterum ex Philologia libros, & nominis mei æternam memoriam,ſi ingenium mediocre induſtriam non defeciſſet, prolemq; immortalem gignerem. Liberos iam plureis aliquanto quàm libros genui, plus corpori fortaſſe quàm animo indulgens. Poſt hac(vt ſpero)marcente ſenſim corpore,animus indies vegetior & viuidior fiet:vtrunq; autẽ ſimul ex æquo prolificum eſſe nequit:at cum emeritæ facultates corporis eſſe cœperint,tum demum viribus animi ſtipendia plene proceſſura ſunt. In hoc autem ſtudiorum progreſſu atq; etiam procurſu perſæpe inhibitus ſum,ac prope retroactus aduerſa valetudine,quæ mihi negocia tam multa exhibuit, vt non ſemel impetũ cœperim vitæ à me inſtitutæ tenorem abrumpendi,& deſidię atq; inertiæ affectum iam corpus indignabunde dedendi. Quis enim in tam longę tamq; molęſtæ valetudinis tędio, non ſe vel medicorum placitis, vel vxoris precibus, vel amicorum monitis permitteret,vt complorata ſpe literarum? Certe niſi geneſim philoſophicam habuiſſem,iamdiu Philologiam meam domo exactam,habere res ſuas ſibi iuſſiſſem,vt priſci loquebantur. Non igitur me præteriit,quũ ſuperiora illa dicerem,ex literarum ſtudio recte atque ordine inſtituto, ſperandã illã eſſe euthymiã in ſcholis philoſophorũ cãtatiſſimã:homini præſertim orthodoxę philoſophiæ initiato,eiusq; decretis digitis(vt aiũt) cõſertis hęrenti: aut, ſi ad normã veritatis loqui volumus, euthymię ſimulacrũ & imaginem: quãdoquidẽ germanã iuſtãq; euthymiã,id eſt animi plenã ſecuritatẽ(quæ non niſi coercitis affectibus,ac rationis vi cõpoſitis,omnibusq; ſenſib9 ad obſequiũ animi tranquilli redactis,ſuos impleſſe numeros dici poteſt)in hac vita haberi nõ poſſe exiſtimo. Quippe diui Pauli religionis verę ac pietatis architecti elogio nouimus,imminere nobis hoſtẽ infeſtũ ſimul & perpetuũ,dęmonarchen,ilũ primigenię noxę ſuaſorẽ & impulſorẽ: cõtra quẽ in procinctu nũq; nõ ſtare debere nos ſtatuit, nec interim vnq; ſecuros obdormiſcere. Eſſe em eiuſcemodi hoſtẽ,qui prælio quidẽ interdũ,bello nunq; vincatur:is in oẽs occaſiones intẽtus & imminẽs,quũ magnos ſubinde tumultus atq; improuiſos in ſenſibus ciet,nõ eſt vtiq; quod quiſq; ſartũ ſe ac tectũ fore ab eius incurſionibus confidere debeat,tanq; intra philoſophię præſidia,atq; in arcem ipſam euthymiæ penitus ſe abſtruſerit,quũ nullũ ſit hoſti prędidium inacceſſum,nobili eiuſdẽ diui Pauli exemplo,qui ne gratię quidẽ maioris prærogatiua, huic eximi certamini potuit. Sed vereor ne in ἀπεροκαλίας & ieptię vitiũ imprudẽs delapſus ſim,cui in

epiſtolæ breuitate philoſophari obiter ſuccurrerit homini philoſophiæ tyrunculo. Proinde ad epiſtolam tuam redeo,in qua illud perfacetum mihi viſum eſt, quòd Eraſmum & Budęum quaſi duos Milones in arena quadam Palladia cõmittere videris,Mercurio deſignatore & aganotheta,inſtructoreq; certaminis, ſpectatore te eodem & plauſore ancipiti,atque in vtriuſq; fauorem ambiguo. quo quidem epiſtolæ tuæ loco cũ a me gratiam ſanè bonam iniuiſti,tũ vero id minime periculum eſt, ne in Eraſmi offenſionem impegeris. Siquidem qua eſt animi æquitate Eraſmus,etiam me ſibi æquari non grauabitur, vt qui ne præferre quidem ſibimet ipſe grauetur quum ad Socraticam ironiam ſe compoſuit,& riſum ἀυτοφυῶς è comica fronte deterſit: vereor enim dicere frontem eum perfricuiſſe,quum vno nomine ἀπαυθαδίας omnia mea epitheta ſuperaſſe ſe diceret,id eſt ὀψιμαθῆ ἀυτομαθῆ, atq; etiam κακομαθῆ. Atqui ego niſi vtrunq; veſtrum opinione falli, ac plane nihil videre in æſtimatione mei libentius crederem, tametſi aliorum in ſcriptis perſpicaces, belliſſimos vos eſſe irriſores coniuratosq; clamaré. Egó ne vt illo cũ Milone conſerere manus audeã,ni confidam eũ remiſſum ire mihi multa arctásque prehenſiones? nec totos in me lacertos adhibiturum? atque in vniuerſum ineluctabiles illas vires ad captũ ſubmiſſurũ mediocritatis noſtræ? ἄιθ' ὅσον ἴσασιν ἐμὶ, τόσον ἔο φέρτερός ἐ'ιων, vt votorũ ſummam habeã. Equidẽ prędare atque ample mecũ agi putarẽ,ſi iſti Miloni Submilo eſſe poſſem,aut etiam Miloniaſter. Age quonã tandẽ modo non ineptus athleta, non abſurdus,non explodendus eſſe poteſt,qui vt viribus fortaſſe non careat, athleticam tamen illã palæſtram, artis & induſtrię commendatricẽ,ſub palęſtricis nunq; didicerit? id quod quum de me ipſe fatear, tu fidem magis moribus meis indulgere videris,q; id ſimile veri eſſe credere. At vero libens id abs te contenderim,vt ſi quãdo publicis muneribus perfunctus, ludicris aliquantiſper feriabere,tu cui nunc tantũ vacat certamen hoc noſtrũ animi cauſa ſpectare,de podio vel gradibus in arenã deſcendas, ac ſpecimen tui præbeas. Ego em non te ſpectatorẽ tantũ eſſe arbitror oportere, ſed etiã ex illis vnum quos Ephedros appellabãt:nõ ad ſpectandũ tantũ ipſos ſedẽtes,ſed ad id veluti ſubſidiarios atq; ſuccenturiatos,vt ne victorẽ ſtatim ſecurũ eſſe palmę ſinerent,victoq; ſolatiũ afferrẽt,cũ victore congrediendo. Enimuero cũ epiſtolã tuã lego, non iã Eraſmo quãlibet graui auctori,ampliſſime de te cenſenti, ſed mihi ipſe credo,nihil apud memetipſum gratioſæ amicitiæ tuæ tribuens. Id quod illum feciſſe, cum ad me de te ſcriberet,ſuſpicari quis poterat? mihi enim tute videre omneis huius palęſtrę numeros ita tenere, vt ſub pædotriba memorãdo dediciſſe te exiſtimare debeã,cũ illoq; Milone melius ac facilius paria eſſe facturũ, ſi tamen cũ quiſq; æqualiũ ęquare poteſt. Nã mihi videtur Eraſmus non iã Milo, ſed pentathlus quidã eſſe nobilis, cuius gloria q; latiſſime pateat,qui terrarum peragrator nullibi non documentũ ingenii ſui dederit,ac periodon propè vicerit,in ſacris in profanis,atq; in omni parte orbicularis diſciplinę certauerit, quã Encyclopędiã vocãt,& nuſq; nõ probatus ſit. Etem vt mittã Panegyricũ & Chriſti militẽ,multorũq; eius operũ nobiliũ nomẽclaturã,& Morias encomiũ, quod ſtudioſi ferè habẽt in deliciis,certe quũ Iliadẽ(vt ita loquar)illã lepòrũ Græcorũ iuxtà Latinorũq; lego,quæ parœmię vocãtur,nũc logothecã Miner-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uæ videre mihi videor,nunc Mercurii ſalinũ, quem Logiũ appellant, arte ſane exímia fabrefactum,& in quo tamen ipſo materia cum opificio certet,vnde ſales candidiſſimos oratoria comicaque facundia ad vſus dictorum venuſtiorum ſumat:Nũc Pithûs delícias & condimenta,vel Suadæ ipſam medullã: interdũ viſendam quandam copioſamque ſupellectilẽ,longo interuallo ex vetuſtis ſelectiſq; armariis promptã(ſi tamen vnq; ſic confertim prompta eſt)in taberna ampliſſima expoſitã prædiuitis cuiuſdã inſtitoris, eloquentiæ artificio deſcriptam digeſtamq; decentiſſime.In eo volumine atq; in quibuſdam eiuſdem innuenías duarum elegantium matronarum poeticæ & oratoriæ artís,cultum,mundícias,& ornamentum,ornatricíſq; earum,quam Venuſtatẽ vocant, pigmẽta atq; lenocínia, quíbus artífices dicendi, & quí Logodædali dicti ſunt, ſcripta quondam ſua vẽdibiliora reddebãt,ἔνθ' ἔνι μὴν φιλότης, οὐ δ' ἔμπεδος, οὐ δ' ἄρισις, πᾶσι φάσις, οὐδ' ἔκλεψε νόον πύκα πὴς φρονεόντων.Rurſus quũ ea lego quæ in nouũ inſtrumẽtũ religionis rectę ac pietatis edidit,quæq; in diui Hieronymi libris(quo vno fermè interprete iuris diuini prudentia nititur)immenſo labore explicuit,enarrauit,digeſſit,interpolauit,&planè inſtauraúit,ibi ſacroſãctã diſciplinã,qua viuendi moriendiq; ratio nobis conſtat,recte atq; ordine cõſtitutã atq; etiã reſtitutã,ætati huic noſtrę poſterisq; gratulor.Simul iſtos triũphos τῶν χθονὸς ὄζον τας in ordinẽ eſſe coactos,ſenilis infantiæ ac ruſticę & elinguis doctrinę vt patronos & aſſertores,ſic improbos obtrectatores elegantiæ: qui nihil eſſe ſanctum putant,niſi ſquallore ſordibusq; ſermonis horreat:quiq; philoſophię ipſi, omnium bonarum artiũ auctori & locupletatrici, honeſtatis grauitatiſq; antiſtiti & interpreti,omni nitore atq; elegantia verborum ſententiarumq; interdictũ eſſe contendunt,Senatus orthodoxi conſultis,quí ex maiorum(quod dici ſolet)gentium patribus conſcriptisq; cogebatur.Ceu vero,ſi quãdo vſu venerit vt philoſophia in ſcenã per proſopopœias theatrales exitura ſit(vt aſſolet apud nos per licẽtiam ſcholaſticis antehac ferè indultam regaliorum feſtis, quæ Theophanía vocãtur)non tragicã illi perſonam choragus,aut prætextatã induere,ſed togatã & planipedẽ atq; adeo tabernariam debeat.Iuuat igitur hæc me legentẽ animaduertere,Stoicaſtros illos, barbaricã loquacitatẽ antea populariter clamitatricẽq; profeſſos,ita nunc cũ ſuis cauillamẽtis è doctorum claſſibus explosos,atq; adeo de põte deiectos eſſe,vt quí príus arcẽ tenere philoſophiæ putabãtur,& ſuffragiorũ prærogatiuã in diſciplinis habere,nunc Saturniis lemis caligare(vt prouerbio alludã)ab omnibus dictitentur: iis quidem certe,quí aliquo ſeſe numero víderí inter líteratos cupiunt.Ecquis eſt autẽ tam aduerſis Gratiis natus,cui iam nõ ſordeat pinguis illa ac tenebricoſa Minerua,ex quo literæ quoque ſacræ Eraſmi induſtria terſæ, munditiam priſcam ſplendoremque receperunt? Quanquam id longe maius eſt, quod idem eadem opera præſtitit, vt veritas ipſa ſacroſancta ex Cimmeriis illís tenebris emergeret. Etiamſi nondum planè theologia è ſcholæ ſophiſticæ pædore enituit. Quod ſi quando factum fuerit, ſeculi vtique noſtri primordiis debebitur. Certe hactenus iam profectum eſt, vt eorum partim faſtum illum ſupercilii ponere videantur,erroremque taciti agnoſcere: partim quibus integrum eſt per ætatem & vitę inſtitutum, ſortis ſuæ pœnitentes, nunc literas

meliores capeſſere & amplecti,iiſq; patrocinari. Eandẽ à me operam in literis ciuilis prudẽtię,eodẽ cũ ſucceſſu nauatã eſſe,tuarũ(vt ſpero)literarũ elogio in poſterum credetur,ſi illę aliquando in publicum exierint.Ac mihi quidem hęc ſcribenti,ridere eorum vanitatem atq; ineptias ſubiit, quí obuio cuiq; ab aſpectu aut ingreſſu ſtatuere precium & æſtimationem ſolent.Hic verba & ſentẽtiam vſurpabo cuiuſdam viri grauis,ſolertis hominum æſtimatoris, qui haud ita pridem frequentem vidit Eraſmum.Quis eſt enim tandẽ(aiebat ille)cuí de corporis totius facie atq; habitu,omnibusq; affectibus quibus obnoxia corpora ſunt humana,Eraſmũ æſtimare in mentẽ venerit,nec eſſe nobilem illũ Eraſmum ſuſpicatus ſit,qui arbitretur eum hominẽ vt quemlibet ſe agentem:Mercurium in ore,Genium in præcordiis,Venerẽ in ſtilo cum Gratiis, poſtremo Palladem in capite,vt Iouem quondam illum,habere:Et poſt hæc non veretur Eraſmus mentionẽ mei facere,non iã vt ſibi paris, ſed etiã ſi Chriſto & veritati placet,ſuperioris:quaſi vero nec me,nec Eraſmum nouerim,qui præclari inſtituti vel conditor vel relator,reliquit exemplũ poſteritati, vt non ante theologũ profiteri iure ſuo quiſquam ſe poſſit, ad libroſq; ſacros euoluendos publicę, enarrandosque accedere, quàm in omnibus camœnarum fontibus manus ſe ſatis perluiſſe confiſus ſit.Cui vtinam ipſi tã par propemodum eſſe poſſem,quàm æqualis propè ſum,vt ex eo epiſtolæ eius loco videó vbi de ſenectute & ſenio cauillatur.Niſi vero credere par eſt illud, quod de agro ingenii ſui exhauſto iugi fœtura ſcribit.Qui locus & ſi mihi inter alia epiſtolæ loca multa placuit,tamen ei non ſum aſſenſus,quum ipſius ingenii fœcũditatem eam eſſe viderem,eamq; vbertatem doctrinæ & copiam, quæ in omneis bonas fruges ſemper reſtibilis ſit,nec alia atq; alia identidem lectione,velut nouis ſubinde riguis indigeat.Nam ita fert natura (niſi fallor) vt ſoli præfœcundi ſic eximiæ atque beatæ mentis,vt anniuerſaria eius fœtura luxuriæ carentem, non etiam effœtam efficiat ſegetem.Ex huiuſmodi ingenio Eraſmus quaſi ex lætiſſimo quodam latifundio atque vbertatis inexhauſtæ multos iam annos luculentam meſſem colligit ſolidæ illius & expreſſæ glorię, in ſeculaque ituræ. Tametſi ad eum ſcribens ita cum eo agere ſolitus ſim,itáq; irrequietum eius animũ exagitare,vt iſta diligentia atq; induſtria ſatis eum facere mihi negem,niſi maiora indies maioraque ſuſcipiat,id eſt,magnitudini ingenii ſui congruentia, animoque quantumuis ſublimi non pœnitenda.Inde illa inter nos concertatio,cũ ego multa exigua vel mediocria(proportione captus Eraſmi loquor)accepto laturum me pro magnis planè nego,etiam ſi opera perfecta,probata,prælitata lege erunt,vt ſunt priſcæ formulæ verba, vtpote qui hoc contendam hominẽ tam alto,tã volucri, tam capaci,tam verſatili ingenio prædítum, in nulla non officina Muſarum perpolitũ,grandiſſima quæq; opera nunc ſuſcipere debere. Indidem illa inter nos epiſtolaris velitatio,quam tu(vt video)animi cauſa ſpectas,quę nuper ad conſerendas manus iamiam exarſura videbatur,vt illa prægrandi epiſtola apparet,qua omneis ipſe copias argumentorum meorum diſcit prima impreſſione. Colligere enim vero reliquias agminis mei ſtatuerã copiasq; ſupplere,ac rurſus certamen experiri. Verum id ne facerem,ab amicis meis deterritus ſum:quí me imparem tandem futurũ certamini videbant,ſi ille

Universidad de Deusto
Biblioteca

per ocium acrius incaluisset. Quippe quibus illud Homericũ in mentẽ veniret, τὼ δέ μ' ἐρχομένῳ ἠϐῇ τε πρὸ ὃ τὸ ἐνόησεν ὄππως κέρδιον ἔπ in huiuscemodi lucta. Deinde non satis indulgere aut imperitiæ meæ, aut rusticulæ ferociæ, visus est homo vrbanitatis & facetiarum artifex. Etenim cum omnia simpliciter scribere ad eum mihi videar, fit tamen nescio quomodo, vt vel in vsurpando amicitię iure nonnunq̃, vel aliter imprudens in oxymora quædã incidam, quibus ille veluti subdolis cauillis, aut figuris ambiguis nonnihil offenditur, aut certe offendi se simulat: nisi potius hoc illud est quod dixi, vt eorum sim similis athletarũ quos Apalæstros vocant, qui non norunt quid deceat simul, & ad id quod agitur, valeat. Itaq; fit vt quũ ego lienẽ scriptitando exercere gaudeam, ille vel stomacho, vel incommodæ suspicioni nonnihil dare videatur, siue id immerito suspicari interdum in mentem mihi venit, siue ille veteranus certator, ac planè in hac parte veterator, rudem adhuc me tyronẽ non ætatis: sed artis tyrocinio stolide me inferentẽ, hoc pacto emendandum castigandũq; censet, id quod ipse libentius mihi persuaserim. Quod si inter nos hac de re secus forte suspicaremur, tu iuris non modo ciuilis, sed etiam amicitiæ consultus, ius nobis (vt arbitror) redderes, aut litem dirimeres ac componeres. certe quidem per me liceret vt id faceres, nec ei quàm mihi æquior esses, vt opinor, etiam si tibi ipse familiaris est, & (vt ab eo audio) propemodum sodalis, quod prædicandum sibi merito ipse putat. Nolim tamen vir eruditissime, nolim inquam vt quæ de offensionis suspicione dixi, serio tu dicta esse credas, quum nihil minus cogitem: sed velim vt Erasmo persuadeas, me ob eam suspicionem non rescribere volumini illi epistolari, quo aciem ille inuentionum mearũ fudit fregitq;, non prorsus inconditam. Malo enim ille existimet victoriã me indulsisse ac condonasse auctoritati suæ integris adhuc viribus, quàm herbam tum porrexisse quum vltra. sustinere impetum eius nequirem. Scripsi ad eum dudum, & iterum (vt spero) scribam, sed aliud argumentum eligam mihi tractabilius: & si occasio se dederit, in articulo eum opprimam. Hoc quidem certe non cõmittam, vt aliàs quàm incautum & lassum ab opere serio adoriar. tametsi nuper me ἀναμαχήσασθαι πολὺ πρατέραν ὥπαν φάσκοντα homo non imperitus admonuit existimationisq; meæ studiosus, his verbis corripiens. τίς ϖόθ' ὧς ἀνδρῶν ὃ δὲ ἔτλης ἀντίον ἐλθέμεν. Cumq; ego illud ex comœdia ferocule respondissem, ὁ νῦν μοὶ δοκεῖς, ἄνεῤῥον ἢ ὑπέρμαχος, tum ille, ἥνδανον δέ τε ϖᾶσιν ἐϕ' ὑμῖν ἀντιόωσιν. Enimuero gratum, per (inquam) gratum est mihi, quod simplicitati morum meorum credis, id quod ad Erasmum scribens, obiter deploraueram, mihi me præceptorem prælectoremque fuisse, nisi interim suspicarer facile id te credere, coniecturam ex stilo scriptorũ meorum facientem: in quibus subuereor, ne aliquid fortasse structuræ refractarię deprehenderis, aut rudiusculi schematis, quod nec limã (vt dicitur) nec scobinã officinarũ expertum esse videatur nec præceptoris censurã. Sed rursus id minime sentire mihi videre, quũ etiã eo nomine placere me mihi ac gratulari iubeas, idq; ipsum acceptũ summi loco beneficii referre prouidętię. O festum te hortatorem, & iucundum ac solertẽ, ὅστις τἀμὰ ἐλαπτώματα ἐς πλεονεκτήματα ϖέμϖεις, & quod summe pudendũ esse censebam, aut certe tegendũ, si celari potuisset, id & vtile & honestũ, & mihi prędicãdũ esse cõtędis. Manedũ paulisper

omnia tibi indicare ac denarrare loquacius in animũ induxi, quandoquidẽ te sic clementem ac dextrum consolatorem nactus sum. Dixerã me ἀυτομαθῆ τε καὶ αὐθάμαθον fuisse, & non modo præceptore nullo, sed etiam fero literis bonis studuisse. nunc eo amplius dico, literarum me rudimenta & grammatices principia, vt tum ferebant mores simplicitatis nunc obsoletæ, in hac vrbe didicisse triuiali sub magistro ludi literarii. Cumq; hiscere latine vix cœpissem, ad iuris studiũ transiuisse vt assolet, aut transiluisse potius dispendioso vtiq; tempo ris compendio. In quo studio cũ triennii operã lusissem, domũ reuersus, salutẽ dixi literis, studiis vtiq; indulgens iuuentutis illiteratæ, aut emeritam certe & iam exauctoratæ. quoad post aliquot annos intra paternos parietes clàm studere mecum ipse instituí, procul omnibus conuenticulis huius vrbis scholastícorum, excitante me tantũ patris exemplo doctrinæ laudatoris, vt erat homínis ingenium, & librorũ emacissimi. Ibi à deterrimo quoq; (vt fit) auctore auspicatus, cum glossematum fecem per imprudentiam hausissem, auidissime errore tandem intellecto, cũ ad libros meliores me contulissem, paulatim redundantẽ illã præcordiis fecem reieci: tametsi obhæserat ἔστιν ϖῶς μοι μᾶσσα. Ecce autem aliud incommodũ, quũ accipitrariis & venatoribus salute semel dicta, annos abhinc sex & viginti, libris (vt dixi) nõ magistris aliquo cũ successu operam dare cœpissem, statim Græcũ quendã nactus sum senem, aut ille me potius (illi enim vectigal magnum attuli) qui literas Græcas hactenus, aut paulo plus nouerat, quatenus fermoni literato cũ vernaculo conuenit. hic quibus me modis torserit, mox dediscenda docendo (nisi quod & legere optime mihi & pronũciare videbatur è more literatorum) non bene tribus chartis scribam, cũ interim ipse vt vnum eũ esse Græcũ in Francia audiebã, sic esse doctissimum Græce existimarem, & ille ostentans mihi Homerum, aliosque auctores insignioreis nuncupans, ϗγονομακλείδων ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον, flagrare me studio insano intelligeret. Accedebat illud erroris, quòd quæ erat in eo ignorãtia, ego ludificationem esse putabam, quo diutius ille me stipendiariũ ac penè nexũ prę auiditate, haberet. Tandem literis apud nostros quoq; paucis illustratis Italiæ cõmercio, libriscq; sensim vtriusq; linguæ huc aduectis, cum ego sarcire dãnũ contenderem ætatulæ transactæ per insciti am, nec pecuniæ in coemundis magno libris, nec labori in ediscendis parcerem, quotidianas etiam sesquiperas à me planè exigerem omni vacatione adepta, eo primũ perueni, vt dediscere instituerem, quę male edoctus erã, quę mihi discẽdi primordia negocia multa exhiberunt. Nihil enim didiceram πολλῶ γραμμάτων, ἢ ϗδὲ ταῦτα μᾶλλόν τι κακὰ κακῶς. deinde vt vltra præceptori illi Græco ne auscultarẽ prælegenti, etiam si ad me ventitabat, libros empturienti venditans ac scriptitans quanti semel indicasset. Quid tu hic vir ingeniosissime? potes ne iterũ, quod incõmodo mihi verto, id tu in bonũ cessisse, cessurúmue ostendere? Iam vero aduersam valetudinẽ non eam mihi agnatã (vt arbitror) q̃ cognatam & ingenitam, quantũ mihi facessisse negociorum putas? cũ mihi se semper comitẽ sequaciorẽ vmbra pręberet, quocunq; agerem me terrarũ, quicquid instituerẽ. eo iam quoq; ipsa molestior, quòd eius crimine literarum studiũ cum à medicis, tũ ab omnibus mihi obuiis, propinquis iuxta alienisq;, plus iã annos quindecim male audit, vt insanum &

Universidad de Deusto
Biblioteca

exitiabile,literarũ eo amplius Greçarũ,vt veſanũ, vt dirũ,vt piaculo dignũ,etiã ſi nuper cœpit eſſe plauſibile & expetendũ. Nec tamen ideo velim vt omnino me expungas è numeris claſſicorũ,vt domeſtica atq; vmbratica eruditione inſtitutum. poſſe enim ſic quoq; mihi videor inter iuniores centuriari,cum inter munifices profiteri cœperim nec prępropere,nec infeliciſſime,vt veſtræ amborum auctoritati libens aliorũq; credo.Interim bis Romã adii,vrbesq; inſignes Italiæ,doctos ibi homines non ita multos per tranſennã vidi potius q̃ audiui, & literarũ meliorum profeſſores tanq̃ à limine ſalutaui , vtiq; quantũ hominí licuit Italiã raptim peragranti,nec libera legatione: ſed & domi nonnunq̃ doctorum hominũ familiaritate vſus ſum.In quis prępipue colui Ioannẽ Laſcarẽ, virum Græcũ,vtraq; lingua pereruditũ,qui nunc in vrbe,Greçorũ ſcholę pręfectus eſt à Pontifice.is quum omnia cauſa mea cuperet,non magnopere iuuare me potuit,quũ ageret ferè in comitatu regis multis ab hac vrbe milibus diſtractus, & ego frequens in vrbe, rariſſime in comitatu fuerim , fecit libens id demum quod potuit , vir ſumma comitate prædítus:vt & nonnunq̃ præſens mihi aliquid prælegeret,id quod vicies non contigit,abſens etiam librorũ ſerinia concrederet,& penes me deponeret.Certe tyrocinium nullo ſub deductore feci.En tibi vir humaniſſime ſtudiorum meorũ curriculũ,quod ſub patre indulgente ſuppeditanteq; facile inchoaui,haud ſcio q̃ auſpicato. Patre orbatus annos abhinc quindecim ac multa incõmoda perpeſſus,fortunæq; iniquitatẽ multípliciter expertus,curſum nihilo ſecius inſtitutum peragere velis remisq; contendi,remoram tantum vnã moleſtiſſimam ſenſi aduerſæ vt dixi valetudinis,ac nihil æque mihi animũ illũ alacrẽ in hęc ſtudia incũbentem contraxit ac demiſit,q̃ aſſidua mortis meditatio in horas imminentis,quũ ſępe mihi ſpiritũ intercluſum,ſubindeq; reſtitutũ meminerim.Patri copioſo hæres relictus non ex ſolida vncia (ſemiſſem enim maximus fratrum primigeniorum iure tulerat) ex matris hæreditate eandem partem quadriennio poſthabui.hoc fere fuit ſubſidiũ inſtituti mihi curſus,cũ iis quæ vtcũq; acceſſerũt,ita vt interim nihil quicq̃ acceptũ tulerim liberalitatibus aut regũ aut fortunæ.In quo curſu ſtudiorũ patrimonii iacturã multã feci p incuriã ciuilis frugalitatis: etiãſi naufragiũ vitaui.Id quod ſequitur ex tua epiſtola,non tã mihi iucundũ,q̃ quibuſdã amicorum meorũ fuit,qui tibi ob eã rem multa bona dari diuinitus cupiũt.Hortaris me vt in locis iuris explicãdis emẽdandisq; erroribus qui inualuerũt ne elangueã, mihiq; ita gratulari videris,quaſi laboris & conatus ratio mihi cõſtiterit,in eorũ hominũ eleuanda auctoritate quos iuris magis Accurſiani , q̃ ciuilis & Romani conſultos fuiſſe apud doctos cõuenit.Atqui vt mihi ille labor nunq̃ pœnitẽdus viſus eſt,cũ ob alia multa,tũ ob id pręcipue,quod eius laboris fructus latiſſime patere,& ad plurimos ſtudioſorum pertinere dictitabatur , ita neſcio quomõ pigere cœpit opus diu delitũ iã ac penè derelictũ retractare,quodq; tum multuolis primordiis memini eſſe inchoatũ . In quo ſanè meã culpã & agnoſco,& deprecor(ſi etiam nunc deprecari liceat)quí flagranti tum animo moderari non potui,quo minus iuris prudentiæ cauſam velut in concilio antiquitatis peritiſſimorum agerem , cum eorum hominum conuicio , qui iuris ciuilis maieſtatem imminuere lædereque non verębantur : quibus vt ipſis in

crímen id verti a nonnullís videbam,ita neminẽ adhuc extitiſſe noueram, qui exformula legum poſtulatos,etiã perageret reos crímínibus expoſitis corona exaudiente,ac iudicibus miſſis in conſilium. In eos dicẽdi primas partes occupaui , libentius ſane atq; alacrius quàm nunc alteram actionem ſuſcipiam . Si quis vero alius exiſtat , qui has ſibi vices depoſcat , eſt alía iam mihi inſtituta cõmentatio,quæ animi mei contentionẽ a lectione iuris auocauit in diuerſum, iuuantq; me magis ea ſcribẽdi argumenta.quæ nõ tam anguſtis finibus circũſcripta ſunt.neq; enim mouere ſe libere,expatiariq; poteſt animus lectione lõga ac multiplici, quaſi farragine obeſus & laſciuiens , niſi late patentẽ materiam veluti campũ liberũ & apertũ ad excurſionem habeat. Neq; hoc non eſſe vitiũ interdũ intellígo animi parũ frugi,ſibiq; indulgẽtis imprudẽtius,Sed ſi ad normam ſeueritatis & frugalitatis adigere geſtientẽ ſtilum moderariq; ſeuerius in animũ induxerim,cũ omnẽ animi alacritatẽ abſtulero , & fortaſſe ieiunũ exuccũq; reddidero,tum etiam meo Genio Mineruęq; repugnauero:id quod mihi in eã cauſam valere volo,quã cũ Eraſmo dudũ in iudiciũ deduxi.Verũ enimuero,quũ hũc mihi laborem lucrifacere,animoq; meo obſequi hanc operã detrectãti,per eorũ veluti creditorũ flagitationẽ non liceat,qui me de pollicitatione temeraria idẽtidem appellant,ipſorũq; adeo iuris ſtudioſorum,quos iam ipſos mecũ in gratiam rediiſſe demiror ac ſtupeo, iniurięq; mihi perſecutionẽ vltro etiã condonaſſe,quã ipſi non ſolum atrocem,ſed etiã ſacrilegam eſſe putabant, ob ſugillatã a nobis numinũ ſuorũ maieſtatẽ,non id aut gratię,aut potentię meæ, ſed veritati potius tribuẽtes,quã ſenſim & ipſi agnoſcere cœperũt. Tum igitur ab illis conſultatio mihi integra non ſit,cum tu eiuſce rei mihi autor ſis & adhortator,idq; grauiſſimi quidã viri non neſciãt,qui epiſtolam tuam quaſi viſendũ quoddã mercimoniũ exoticũq; admirantur,facere (vt opinor) nõ potero,quin ad aliquot menſes in id piſtrinũ rurſus me dedã,aliquidq; priori editioni annotationũ addã perfunctorie:niſi forte aliũ cõperero anteuertiſſe mihi, id quod diu exoptaui.Sentio me modũ epiſtolę ſuperaſſe, quippe qui τὰ πρότερα πράγματά μου ἐκ τῆς πρώρας ἐς τὸ κεφαλὴν πάντ' ἔφλω , vt inquit Ariſtophanes . ſed te oblectari epiſtolis meis dixiſti,& ego lubẽs tecũ verba facio : & quũ tu me honeſto officio prouocaris,decuit me nõnihil admetiri auctarii nomine,vt debito res liberaliores faciũt. nec vero totidẽ verbis rependere vices tam eleganti,tãq; benignę epiſtolę potuiſſem. Deniq; hac epiſtola alteram a te paciſcor,atq; etiã alias multas,cum per ocium licebit,ſiquidẽ eodẽ filo eas contexturus es . Sanctius autẽ ſcriniũ meũ tuis & Eraſmi,vt ſpero,literis dícabitur : habeboq; epiſtolas veſtras in deliciis,veluti teſſeras quaſdã amicitię,cũ viris ſummis literarum cõmendatione contractę,honeſtorũq; officiorum viciſſitudine cultę,quas pręcipuorum legatorum inſtar (vt ſpero) chariſſimo cuiq; liberorum meorũ relicturus ſum. Vale, Pariſiis.XIIII.Calend.Iunias .

τοῖσι δὲ γράμμασιν οἶδα μὲν πράγματά σοι παρέξων, ποῖς ἀκαθάρτοις καὶ κακῶς γεγραμμένοις, δοκῶ δέ μοι δίκαιος εἶναι συγγνώμης παρά σου τυγχάνειν τῆσδε φρὶ ἁμαρτίας, ὅς γε ὑπὲρ τοῦ πάντ' ἀρίστου ἐράσμιος συγγνώστης εἶναι πρὸ ἰξιώθην. ἐγὼ γὰρ δίκαιος ἰῶ καὶ ἐκεῖνος ἐπιεικὴς καὶ ὀργώμενον εἶναι σὺ δοκῶν, κἄπου ἄντικ συγγνωμονικὸς δοκεῖν εἶναι ὑπομάνας ἀπεῖρξασα πάλιν ἐς πλάσιν ἀξιατῆ παρῃσί, καὶ) πρόσεπέ μοι τὰς κοινὰς ἡμῶν φίλας.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gulielmus Budæus Erasmo Roterodamo S.D.

Dici non potest, inquis mi Budæe, quantopere & tuæ faueam gloriæ & eruditioni admirer. Istuc quoq; posterius, bonan' fide? Bona certe inquis. Ego ne id credam? Quid ni inquis? Equidē mihi hoc lubens persuaserim. ὦ ᾧ ὅς γε ἄνδρα σε ἄγαν ἐπαινεῖ πέπεισμαι. ὃ γὰρ ὅπως διολογόν σε, ἀλλὰ καὶ πλὴν ἐλλήθην σεβόμενον ἡγοῦμαι, τοῦτ' ἀφ' ἐμοὶ πίσιν πρισαμένης φι στρατάας φι χρισιωτ', ὑπό σε πάλαι πεπ' ἐκδοθάσης. Ego vero nec dicere, inquam, nec eloqui, ac ne proloqui quidem possim O noster Erasme. maior enim esse mihi videre quàm vt meum te appellem, cum omnibus nostris vnus satis esse possis. Quin & vsqueadeo publicus scriptis tuis factus es, vt nemo sibi priuatim vindicare te possit. Verum vt dixi, exprimere nequeo q̄ tuū me nuper feceris, posteaq̄ epistolam tuā accepi. Reddiderat illam iuuenis is, quē mihi cōmendasti, Sorbonæ nūc agentem, μᾶλλον δὲ ὦ σορβωνίδι λίμνῃ διαῤῥέοντα. ὅτω γὰρ ἂν ἀκότως ἀφικαλοίκμην τὴ πλὴν σοφισῶν τούτων διατριβῶν ὥς γε νῦν καθέστηκε. Reddita igitur mihi epistola tua, & semel iterúq; lecta παραχρῆμα τ' μετὰ χεῖρας ἀφέμην, σχολάζειν σοι μόνῳ αὐτίκα δὴ μάλα ἐγνώκειν. νὴ δί' τὴν ὑπερβαλὴν σ' τραπέζης τ' ἀφροδίσιον, ἢ τὴν γε ὄρ τάυτης ἐξῆς, τὸν Σενέκαν σὲ ἕνεκα διεξιέναι κρεῖττον ἐβουλήθην. ἐπὶ γὰρ σοὶ κειμένῳ ἐφόνευ. ἐὰ δ' μή, πῶς ἂν μαρτυρεῖν ὤφ' ἑωυτοῦ δύναιμι τῷ σῷ; τῷ τοίνυν Σενέκᾳ ὠμολογεκυφότι μοι, ἰδίᾳ δὲ δὴ πρῶτον μ' ὀργωμένῳ τ' ὀυσιβείας ἀπηγγέλθη, ἐὰν τ' ἐρᾶσμος, ἀ' ἀμφίγλωττον, ἀ' ἐπίδειξ. Nā tu de eo quoq; ad me scripseras συσίας μοὶ τὸν τυραγράφον, ἄνπερ ἡ βλῶ παρεῖσα, τ' διὰ χεῖρός ἐχόμην ἤδη Σενέκαν ἀναγινώσκων. Apologia igitur tua & paraclesi ac præfatione legendis dimidiatū diem Dominicū consumpseram huius mēsis vigesimū septimū. Pridie em̄ liber allatus erat. A prandio statim cū Franciscū Deloinū viserē, hominē doctrina & autoritate summę curię principē, vt scriptorū tuorū lectorē auidissimū, sic meorū meiq; amātissimū, cuius nomini dicasse librū de Asse videri possim quibusdā, cū eū circa finem libri mecū differentē faciā: Sic enim tum tulit mea ratio. Et alioqui eius dicationis memoriā nūq̄ nisi cū libro interituram videbā, cum sępe præfationes pereant. Sed cū ad eū adiissem, ecquidq; noui haberem interrogasset: vt respondi nihil me habere. At ego (inquit) habeo, quod ad te pertineat, quodq; tibi iucūdum futurum sit. Quid id esset me rogāte, Ecce tibi, inquit, elogium ab ea autoritate profectum quā tu instar Senatusconsulti Romani habiturus sis. Solebas enim optare, vt treis aut quatuor Erasmos in Gallia haberemus (si tamen tot simul Erasmi similes vna ætas efferre posset) vt tibi animo tuo aliquando obsequi liceret, ingeniiq; tui mediocritati liberius vela pādere. Nihil autē tibi molestius esse, q̄ quod inferuescente stilo, quasiq; musarū aura plenius aspirante, vela tu sępe contrahere cogerere, atq; ad eū modū velificandi impetū moderari, quem nostratium hominum ferret captus, aut certe libenter admitteret. Ecquis enim æquo animo ferre possit semidoctos homines, intelligentiæ suę finibus latinæ linguæ copiā circūscribere? Hunc ipsum igitur Erasmū habes operū tuorū nō modo lectorē, sed etiā prędonē. Quæ cū ille dixisset, & ego suspēsus expectarē, promit librū tuū solutū adhuc & recentē abs officina, locūq; ostēdēs ὦ ᾧ ἡδὺ λυκᾶρ, O virum, inquit, eleganter ac probe amicum hūc tuū Erasmū, cuius tu haud falso, vt video, amicum esse te dictitabas, cuiq; nō gratuitū sępe testimonium tulisti. Equidem, inquit, cuius antea ingenii prēstantiam mirabar, nūc etiā

candorem exosculor. Videndū tibi Budæe omnino, ne qui principum in re literaria virorum ęmulatione accensus es, nūc huiusmodi viro officio te prouocāti cessisse videare. Hactenus ille. σὺ πίναν ἴδι ἄνις μοι πρόσφιλέσαπι, δικ ἐλάττω πε δισόμιος, ζῶμ ἐᾶς ἐμὲ ἐχαρίσω. & δ' ἂρ φ' τέτῳ γι ἐκεῖσαί σοι ὑπομένα μι, ὡς μὴ τοῖς ἴσοις ἀμέμφαλος ἦρ δικαιγετικότα με φίλορ ἄνδρα, καὶ τόγε αὐτὲ μέρος, τῇ μνήμῃ ἀπηδαωατικότα τ' ἡβύς πῆ βραδαίως, ἄλλως τε πρόπερον αὐτὸς ὑπὲ τ' κεφάλονθ' ὃν πεφυκώς. σὺ γεμὶ τόκῳ τὸ χρέος ἀπέδωσε μι, δικ ἂρ ὑπερχέσθαι πλμφίω, ὁπωνίκα καὶ τὸ ἀρχαῖορ αὐτὸ ἐκτίνωμ, πάνυ τί κεκμηκώς δ' δ' ἔτ' ὢ ἔσομαι. ἐγὼ μεὶ δὴ ἐς σποχωρίαν ζνα ἀαθάνομαι ἤδη καθεσὼς τῶνδε τῷ ἐγκωμίῳ, ᾧ δὴ ἐλέφαντά φασιμ ἐκ μύρμηκος ἀπέδηξας. δῖσθα γὰρ δήπ' ὡς ἂρ μὴν ἀφαδῶς π καὶ πισθῷ τὰ ἐπισαλλοντά σοι ἀπαδῶ (ἐπισαλλῇ γάρ τι ἕκασος τὴν πρῶτ' ἐπαίνωμ) δικ ἂρ φθάνοιμι ἔπωγε ἀνθχαρίζεσθαί σοι δοκῶμ, πᾶά γε σῶν αἰδόσι τὰ ὑπό σε γεγραμμία, τυτέστι πᾶά πᾶσι. ἴσς γὰρ & διατελῇ ἀναγινώσκωμ τὰ ἀπ' σὲ; ἂρ ἂ ἄυδις ἂν τα' ὀλαβόμιος φαδιωλῶς πᾶς ἡδὴ ἀκροδιγῶς τὴν σῶν ἐπαίνωμ τὴν ἀμφλαφῶμ ἄφωμαι, τί δὴ ἄλλο, ἢ ἀδικῶμ τὴμ πατρίδ σι ἄξιορ, κακοῦργος ἄναι δόξω; δικοῦμ ἐς πιαύτιμ μέ σι πλὴν ἀρχίαν κατέσκηξε, ὁ ὑπάρξας τ' ὀυρχισίας ὡς φίλορ φι ἀξιολογιωτάτης, δίον ἂν προλαβόντα με τατό σοι τ' πρᾶγμα πρᾶττειν ἀγχινόσ ζον ἂν ἀπαλλαχθένα ταύτης τ' συχρέας. δ μὲν ἀλλ' ἐλπίζω ἐυρήσειν π ζῦρν ζνα ὀυπρόσωπον, πόρον π ὀυρρίσειν, ἐφ' ᾧ ἀπαλλάξαιτως τυδί τ' ὀφλήματ'. καθάπαξ δὲ ἀπαλλαχθήσεσθαι, δικ ἂν δι' βίας ἔτωγε ἐλπίσαιμι, μέζονος δ' ὄντος ὡς ἀληθῶς τ' φανέν, ἢ ἢ τὰ ὑπάρχοντά μοι. ἀλλὰ μὲν πάντ' ἐν μᾶλλον ἀπολέσαιμι, ἢ πρεμαυτῷ ἢ μοὶ μαυτῷ ἀχαριστίαν ὄφλειν. νὴ μὲν δ' νὴ χάριν σοι δίδα ἢ μοὶ ὁμολογᾶ, φι συγγνώμης φι πρὸ τ' παρακολουθικότ ῥήματος. q̄ molli articulo ibi me tractasti, imo quàm mihi me reprehendendum emendandumq; reliquisti. Agnosco, fateor, deprecor, non culpā sed pœnam, sed ignominiam quę fatenti remitti solet. potuisti iure tuo & σφάλμα μ' ἐπανορθωδικῶς γε δ' σκ μιμήσασθαι, vt etiam critica seueritate abstineres, ἔδοξε κἀμοὶ πρακολουθικὸν ἄνωθεν πᾶσιν. Ego ita locum transtuli, quasi Lucas se ἀκόλουθον τῷ ἀυτοπτῶν diceret, cum hic πρακολουθικὸν idem quod ἐφικομιῶν significet, vt tu ipse sentire videris, etiam si latine assecuto improbare videris, pro τυχόν καὶ ἐφικομιῶν καὶ καταλαβόν. Assecuto vt probem, facit Demosthenes φ' τῷ πρὶ πραπεπεσθάας his verbis, ἵνα ὡς μετὰ πολάσης συγγνώμης παρ' ἡμῶν ὁ τὰ τότ πρακθόμματα ἀσφῶς ἐγὼ, καὶ πρακολουθικῶς ἅπασι, καπγορῶ. Hic vtrū Demosthenem intelligā omnia Æschinis flagitia criminaq; cōperisse, accurateq; in eum inquisiuisse, qualiq; omnia eius gesta factaq;, e vestigio ita persecutum vt tandem inuestigarit, an arbitrum & spectatorem fuisse rerum perperam ab eo gestarum, vt æqualem, vt συμπολιτθόμιον, vt eadem legatione functū. Idem alibi, ὑμεῖς γὰρ δικασαὶ ἔσεσθον πρακολουθήσετε πᾶσι τοῖς λεγομένοις, Nihil vos fugiet, sed omnia vt a me dicta erunt, intellectu assequemini. Sic Galenus πρακολουθῆσαί τινι θεωρίᾳ dixit, animo ita percipere, vt speculamentum non fugiat τὸν φανταζόμενον. Tu ad historiam texentis ordinē retulisti. Quod si recte sentis, miror cur dixit καθιξῆς σοι γράψαι. Oportuit enim primum ordine omnia didicisse, deinde γράψαι. Et tamen vtraq; sentētia idē dicit. prosequi enim dixisti non assequi, id cum tu dicas, non tamen probas. Omnino locus δυσνότος ἔστ. ἄνωθεν recte reddidisti pro ἄπ' ἀρχῆς & retrorsus. Abiit autē vt inficiator esse mediter potius q̄ vt me ipse profecisse fateor. Sed de κατηχῶ te memoria lapsum scio, cum Lucianus tuus in Asino vtatur. ἐμὲ δ', inquit, ἀπὸ σμικρᾶ ἀπιλθόντ' ἔτι τῆν ἑαυτο νεανίσκων, καὶ ἅπε κατηχεῖν ὅσα πιῶμ μάλιστα ψυχαγωγεῖν

παρακολουθῶ

Ἄνωθεν. κατηχῶ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἑαυτὸν ἀναπαύειν. de asino loquês quem saltationem doctum fuisse narrat, καθηχεῖ ἀντὶ τοῦ διδάσκειν dicens alibi pro cõmonefacere, id est νουθετεῖν, ὀξύμωρα καὶ μισητὰ παίγνια φαυλῶν, ἀλλὰ κατηχήμην ὑπ' ἐμοῦ. Vnde & κατηχεῖτο Dionysio Areopagitę dicto. deinde κατηχοῦμεν quasi καθήχησα vertis. Cęterum vtinã tam tibi placeres q̃ nobis, in istis eximiis, & μεγαλοπρεπέσι. iam enim tibi admonitorem me ingeram. vt enim tecum familiariter agam, πολλάκις θαυμάζειν μὲ ἔφησάς, τὸ καταχρωμένους ἀκαίροις καὶ ἀλογίστοις ἐν ἀφυΐᾳ ἀεὶ λεπτολογήμασί τισι, in quibus tu interquiescere soles, ὥσπερ ἐν πρόσκοπον τὰ μέτρια τῶν συγγραμμάτων, καὶ τὰ μικροπρεπῆ, πρὸς ταῦτα συμμέτρως ἔχοντα καταλιμπάνειν, σύ μοί τι τὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα ἐφεξῆς, ὡς ἂν ὡς νῦν πεῖσθαίμην, τοῦτο μὴ προσαρμόζειν τὰ τῶν ἡπόνων τε καὶ μέτριον ἔπαθλα ἀντίων ἂν ἔχοις. τοῦτο δὲ καὶ τὸν σαυτοῦ ὠιδυσιασμὸν ὑπὸ εἰς φόρον καταναλίσκειν. πρὸς δὲ τούτοις, μὴ τὸ ἀξίωμα φεύγειν καλλιλεξίας τε καὶ μεγαλονοίας κολακοῦν. quod prisci minuere maiestatem appellabãt. Postremo q̃ te amari a me putas de prefatione illa tua πρὸς τὴν ἀρχιερέα, cuius tu τὸ ἀξίωμα διευρεῖν & φυλακτήριον πρόσπτον ὡς συγγράμματα ὡς σῶν πεποίηκας scite sane & solerter, ἐπὶ τῇ ἀπορροίᾳ τῶν κυκλικῶν τούτων σφαιρῶν τῶν ψυσιολόγων. Ac ne quid tibi interim deperiret, πεφορημένης ἤδη βίβλου ὅμως ἀναλαβέσθαι τὸν ἀρχιεπίσκοπον σὸν ὁμηγέτην ἠβουλήθης, κομψῶς δὴ δύο πίχυας eadem fidelia, & vt nostrates aiunt, vnica filia, procis quidem pluribus digna, generos tibi duos ascíscens. Ohe, inquis, iam ad calces chartę tuę deuentũ est: hic igitur desinam. Scripsisti ad me Laconice: ego ad te Asiatice fortasse, vel si qui peiores etiã fuerũt. sed hic sum, si placeo, vtere. Rarus tardusq; sum ad scribendũ: multus autẽ scribendo. vbi incalui, tollere manũ nequeo. Simul ἀνεπισείλεσθαι σε προὐφέρμαι ἄφρι χολὴ ἄγχι vt paria facias, chartæ dico dispendio, cui nõ parcere me vides. Certe quidẽ facies vt hanc epistolam te recepisse sciam, & me interim ingrati iudicio non periclitari. quod non ante credã, q̃ a te certior factus. μακαρίζω σε φίλης χολῆς ταύτης καὶ κατωδῆς φίλτρου τοῦ πρὸς τὰ θεῖα, quã mihi iam diu promitto. Sed œconomico mihi magis esse, q̃ φιλοσόφῳ vacat. πῶς γὰρ ἄν, ὡς γε ἐξ ὑμῶν πατρὸς καὶ τροφοῦ, ἐνὸς συγκρίνοις, ἀθλητικὰ φῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

nescio quonã modo calamo nostro excidit. Volui enim συγγραμμάτια dicere, quæ tamẽ ipsa aliquãdo φθαρτὰ γεγραφόμενα posteris videbuntur, vt ingenue tecũ agam. In his vnus liber est de copia, qui nec mihi nec multis ἢ τῷ τυχόντι & tibi fauentiũ tãtũ sustinere titulum videtur. Titulum voco, nõ tm̃ copiam, sed etiam Erasmũ. Eum tamen & aliquot alios non diligenter legi. Sed cũ alios de his loquentes audirem, dixi interdũ me in Erasmo animũ τοῖς ἀρκοῦσι ἐέργοντα desiderare. Non enim satis te habuisse videri & esse πλούσιον, nisi etiã πλυγεάφον videremini. Id mihi videri obfuisse τοῖς νοίμασί σε τοῖς μάζοσι. Huiusmodi sunt quæ ἐκβολαὶ, & quædã a te traducta etiam ex quo maiores spiritus sustulisti, quę per se æstimata nõ carent indicatione: sed cum ipsa ex locis cõmunibus sumpseris, prętripuisse ea τοῖς ἅπασι videris. Te enim & istius notæ scriptores, ἐκ τῶν ἀξιοχρέων τῶν καὶ ὑπερεχόντων sumere argumentũ laudis par esse existimatur. Hęc est mea sententia περὶ τῶν λιπερολογημάτων, quãdo tu tãtoperę hoc verbo cõmotus es. Ego aũt exẽplar literarũ mearũ in scheda seruaui, ne tu mecũ obsignatis literis acerbius agas, si quodã forte in loco ὁ κάλαμός μοι παρώλισθε. Hic etiã si diis placet, Catũculũ te emẽdasse dices, neq; te pœnitere laboris diecularis, ad id etiã priuatim opellavna dicata. Quasi vero obsolescere nomẽ tuũ tot libellis nõ possit. Tu de huiusce modi statues. Mihi aũt a te permitti æquũ censeo, vt in hoc a te bona tua venia dissentiã: pẽrtim cũ alios in meã sentẽtiã discedẽtes habeã. Cęterũ qđ de Budæo me propemodũ βαθυαίμονα facis ἄσμενος τὴν εἰρωνείαν ἀποδέχωμαι, κἂν σωτηρίῳ μοι χλοναζόμενος. Quid ni em̃ id faciã? Quando tu vtrũq; credere me vis & te virum bonũ esse, & me tibi ingeniũ meũ probasse. Verũ cũ ad epistolę finẽ ventũ est, non potui nõ dolere vicẽ tuã meãq;, etiã si tu tuã tm̃ doles, in hoc certe officio mihi cedẽs amicitiæ. Nam cũ sis ipse cœlebs, peniam quãdã nomine vxorem tibi esse conquereris, non tm̃ domesticã sed etiam viatoriã, quã nulla q̃tũuis lõga peregrinatione possis a te abigere, vsqueadeo ab inuisa vxore adamare. Huiusq; tædiũ odiũq; omnibus œconomicis meis curis, coniugalibusq; & paternis opporiis, perinde quasi penię tuæ loco, ego plutum pulionẽ iucundũ habeã: in quo oblectare me ex sententia animi mei possim. At ego te hoc ignorare nolo, me quidẽ riualem esse tibi in amore Philologię: sed quã tibi vxorẽ esse dicis, non longe a contubernio meo abfuisse, ex quo hoc insano literarũ amore captus sum. Hoc tm̃ refert, quod tu eã καταξεστὴν πειναν ioculariter, ego serio πεινᾶν, ἐκ ἀρχμονῆς voco: vsqueadeo omnes vere studiosos qui rari sunt ista velut æmula Philologiæ comitatur vmbra prope dixerim sequacior, ficq; huius ætatis moribus cõparatũ est, ac superiorũ etiã ætatũ. imo sic philosophię fert ratio, vt qui eius studiosi & cupidi esse cœperint, rẽ simul ac fidẽ ignarorũ opinione amittant: & qui diuites esse cœperũt aut meditantur, amorem illico disciplinarum vel abiiciant vel deponãt. id quod in te vereor ne experiamur, si quãdo (vt speras) inauratus fueris. Quod autẽ ad me pertinet, hactenus fatũ meũ agnosco & pene cõpertũ habeo, vt me nec literarũ amor, nec eius comes vnq̃ relicturi sint. Quod vt facile patior, ita cũ fortuna redire in gratiã nequeo, cui iã dudũ succenseo, quod cũ illa tua penia, προσέτι καὶ τὴν ἀξίωσίαν μοι τὴν ἐπὶ ἔμπλον iniũxit, quæ mihi annos iam vndecim omniũ molestiarum, quas multas expertus sum, negocia plurima exhibuit literis incũbenti: cũ eam vt a me submouerẽ nihil intentatũ reliquerim. Vtrũq; autẽ incõmodũ aduersę scilicet valetudinis, & imminutę rei familiaris, ideo mihi amici & cognati obiiciũt, & veluti Philologię vitio vertũt, quod in cunabulis neutrã harũ comitũ nouisse mihi contigit. nã vt literis salutẽ dicã (quod propinqui, quod amici, quod medici me hortant, multã grauẽ ni paream ipsi interminãtes) adduci non possum vt faciã: non si πολλὸν ἀντὸν καὶ βάπτε σίλφιον, vt inquit Comicus, fors ipsa mihi ostentet. Hęc occupatissimus ad te scripsi, & rus iãiã profecturus, ac viã iniẽs. Ne autẽ mihi vacationem esse putes a curis familiaribus, ego nũc duas villas duobus in prędiis ædifico, lõge inter se distãtib9: sed villas prope Lucullianas, ad quas cursitare mihi, ac vltro citroq; cõmeare necesse est, aut desidiæ culpam dispẽdio luculento luere. Id q̃ facile sit homini primũ studioso, deinde harũ rerum imperito, & qđ super omnia est tenuiter peculiato, tu ipse æstimabis. Vale κεχαρισμένος ἐγαθῇ τύχῃ, vt summã votorũ habeas. Parisiis Nonis Iulii.

Gulielmus Budæus Erasmo Roterodamo S.

IDentidem literas tuas repeto, varie enim me affecerũt ὁτὲ μὲν δὲ ὑφορῶμένος τὴν δεινότητα τὴν τε ἐν τῇς λόγοις κομψότητα πειρωμένῳ, δοκῶ μοι χαριέντως ὑπ' σε καταγελᾶσθαι. neq; em̃ vsqueadeo stupide mihi faueo, vt non mediocritatẽ meã agnoscã, quẽ tu inter primę notę ingenia ponis. ὁτὲ δ' αὖ πάλιν τὴν ὑπόκρισιν τὴν πρόσω σε σοφὸν καζόμενος ἐκ τῶν συγγραμμάτων σῶν, τὴν ὑπερβολὴν δὴ τῆ ἀφροδισιάσαι μοι πρὸς σε ὑπογύου, ἔχ ὡς παραγμένων ἀποδέχομαι, ἀλλ' ὡσανεὶ ἐσπαραγμένων. Ex hac tm̃ opinionũ alternatione statui faciẽdũ mihi esse, vt vel δύπλων πεισθέντα homini theologo potiꝰ me prębeam, q̃ vt animo suspicaci de te male mereri, deq; amicitia ipsa videar. καὶ μοὶ δὴ καταγνῶναί μὲ πανηρίαν ἔνεκα τοῦ ἤθους θυλακοείμων ἄρ, εἰ φρονιμότων χιδόνι γράφωμι τῷ φίλῳ ἔκ ἐπίσθυρον. Stat igitur sententia ita credere & confidere bona te fide scripsisse. Itaq; magnopere triũpho Legatũ illũ regis Anglię Cutbertum Tunstallum, virũ (vt tu mihi fidem fecisti) in primis cõmẽdabilẽ eximia, & amœna vtriusq; linguæ peritia, vltro etiã mihi tecũ testimoniũ accõmodare, prętertim quod ad Gręcam eruditionẽ attinet. nam vestra amborũ autoritate fretus iudicio meo ipsius interdũ fidem abrogo, vt vel me quoq; gręce scriptitare posse epistolia confidã. γνάμπτομαι δ' ἤδιστ' ἐμαυτὸν ἔχειν ἐν ἀντιμαθῇ, τὸν ὀφιμαθῆ, τὸν ὡς ἔπυχε τοιτωσθωμῦον, τοῖς τε τὴν νεωτερικῶν ὀνομαστοτάτοις καὶ τ' παιδομαθίας πεπυκνικόσι. Id quod libens atq; etiã perlibens fecerim ad te scribens. δυγωμοσυνῃ δ' ἥκιστα τῇ σῇ πειθαρχήσαι τοῦ πάντ' ἀρίστου. Totũ em̃ me tibi indicare optima fide certũ est, vt qui antehac in vtraq; lingua præceptore me tantũ ac prælectore vsus sum (id quod gemẽs refero) sero saltem melior censura tua fiam. Atqui si te aliquando feriatũ nostris auocamentis sensero, exercebo sane frequẽtibus literis, vel ad odium vsq;. καὶ μὰν καὶ ἔγωγε ἡμῖν ἠγόμαι ἀμφοῖν ταῦτο πλὺ διαφέρειν συχνᾶς γε πρὸς ἀλλήλους ἐπιστολᾶς, πλὴν ἡμιτέρων ἂς τὸ πίον φιλίαν ἔναι πρωτόκτυπον, καὶ γνώριμον ὧν τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' ὦγαθὲ amabo te si quid ístinc exierit, vide vt sine captiõe nostra fiat. mihi em̃ errata ἀξιόλογα & πανυ γράφων pstare te æquũ est, atq; etiã mea ipsius errata, si vsu ita venerit, pẽrtim si in autographis meis quoquo modo admissa (vt fit) oculos recognoscẽtes fefellerint. Quid ni em̃ id a te exigã, vt sartã tectãq; pstes existimationẽ meã? etiã si merito te conquestũ esse non inficior, q̃ idiochira nostra negociũ tibi nõ par-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uum exhibuissent,quem epistolę tuæ locum cachinno effuso prosecutus sum. ὅσγε ἀυτὸς κακῶς χλρογραφήσας, ὅμως ἐγκαλᾶν σοι κακογραφίας ὑπέμενε. quāq̄ quod in te negligētia est,etiam est in me imperitia.Quare si mihi in posterum in eo indulseris,per me licebit vt quoquo modo scribas. καὶ δὴ καὶ ἤδη ἔωγε μετὰ σοῦ σωτῆδα μαι ἐφ' ᾧπ ἀυτὸς μήτ' ἐγκαλᾶν ὕστερον μήτ' ἐγκαλεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ.Epistolam vnam meā vidi inter tuas impressam,in qua cum multæ mendę sunt,tum id molestum fuit q̄ in fine quinq̄ legitur,pro quiq̄,id est ὅσ π,non paruo meo dispēdio.quippe qui bis trium filiorum pater & vnicę filiolæ,ad quinq̄ filios redactus sim, qualiq̄ iure duplici trium liberorum imminutus. proinde criminosam quampiā dicā impressori tuo scribam, nisi id mihi damnū primoquoq̄ tēpore sarcietur: atq̄ etiam tecum fortasse experiar,si ab ipso seruare indemnem me nō potuero. πρὸς λιπολογκμάτῳ iam te cōquieuisse puto,& nostram satisfactionē accepisse.Quin tu ipse incommode interpretaris, qui id de scholiis in nouum instrumentū, & rursum de parœmiis,si diuis placet,intelligis. quarum ipsarm volumen tantū abest,vt λιπολογκμαλκὸν esse censeam,vt σιμιλύζνα λογοθήκιω ηρὸ ἀξιοθέατρ esse aumemē, vtriusq̄ linguæ deliciis refertam & exornatam. & si verbo Homerico vti mihi permittis, σιγαλόιεσσαν. tametsi πέρα τω δέοντος πλὺς ἔναί μοι δοκεῖς πρὸς ὦ πρὸιμιολογᾶν.vt obiter te recriminer,qui me eo nomine notasti, quòd manū tolleres de tabula non nossem. Nę illud perplacet,quod scribis nonnihil te monitis meis extimulatum, ἵν' ἓν τοῖς μετὰ ταῦτα, ὡς ἰχεφέστερος πρὸς μέζονος φρονήματος χωρήσοις.Agedum ἀναδέχομαι τοῦτο τω ἐγχειρήματος κίνδυνον ἐφ' ἅπασί μου τοῖς κτήμασι τί γὰρ ἂν δ' καταβλώσειε, ὦ θεῖοι παιδαγωγοί, ὧν γε δι' ἀεὶ πρεῖται τὴν φύσιν, καὶ ἐφ' ᾗ παιδείας ἀγωνιῶμαι, δύσαντ' ἂν ἐμικέσθαι. Hic tu delicias facis mi Erasme,& pede (inquis) meo me metior,nec omnes Budæi sumus.Nę cauillatorē quēdam facetum & callidum esse te vir mirifice oportet. Quasi vero quicq̄ mihi incommodius accidere possit,q̄ si pes meus cum eo pede componeretur,cui vix satis esse Maximini calceus possit, ἡμῶν γοῦν πεζομάχων διαμιλλῶν διαμιλλῶν σφύνεσθαι ἐπάναγκις.Enimuero demiror, deosculor, amplector, suspicio tuū istud tam acre,tam exactum,tam celere,tam pręsens,tam sibi constans iudicium. vt me vno obtutu totum perlustrasti: vt excussisti? vt penitus exploraſti & perpendisti? certe his literis omnem mihi spem fallendi tui in futurum pręcidisti. Vsqueadeo omnes animi mei sensus velut quodam specillo pertentasti iudicii tui acrimonia,& tāq̄ ad manū me absentem inspicis,introspicis,perspicis. mihi adeo notior ipse esse cœpi,ex quo tu me cōsiderasti,expendisti, æstimasti. ὦ φίλ σῆς ἀγχινοίας δυσμονεσάτης τε καὶ πάντων ὠλιγυχόσκης ἄρ, ἃ σύγε πλείονων τε καὶ μειζόνων ὠλιβάδιο. si nostra illa iterum & tertium relegisses, & tu, quiuis alius & non Erasmus esses,quid tandem vltra animaduertere posses? At ego certo certius habeo vix tibi vacasse,quos tibi locos notaueram eos vellicatim legere, occupata iam mente in vrgente negocio. sed scilicet (vt aiunt) leonem ab vnguibus, me vero etiā, καὶ τοὺς τυχόντας a digitis primoribus.hic frontē perfricabo. ἢ ἐπὶ σὲ δικασᾶ ἀπολογίαν ὑστήσομαι ὁπισθόπτε. Vides em̄ quęnā sint illa q̄ tu id vitio vertis etiā si dissimulas.Quę & si merito & acute notasti(quo nomine ingētes tibi gratias debere me fateor,q̄ hoc p̄cibus meis dederis)nō tñ deterrebor, nec cōmittā vt mihi vel in mala causa adessę & superesse nō potuisse dicitur.

Quippe qui sim vnus ex bonis illis viris,qui causam inferiorem, dicendo facere superiorē non didicerunt quidem,sed discere conati sunt. Rem mihi tamen hāc difficilem tu reddidisti,qui ita solerter & clementer officium inter amicum & emendatorē temperasti,vt de te quidem nec queri possim si velim, ni im probior videri velim,atq̄ ineptior omni philocolace:licq̄ tibi nihilo secius vtcunq̄ negocium facessam,ne argumentum non habeas epistolę meę rescribēdi.Ais quę,natiuam simplicitatem redolent,melius & gratius insidere in animis hominū.atq̄ etiam intētioni magis & labori lectorū lenocinari,a qua simplicitate cum longius recesserim,necesse est vt nō temere scriptorum meorū lectione delectetur, nisi doctissimus quisq̄ lector,isq̄ intentissimus.Hanc enim arbitror esse verborum tuorū sentētiā, quoniā cum hęc scribērē epistola tua penes me nō erat,quę nunc vt Apellis tabula quędā visenda per amicos circūfertur,qui mihi eā ipsi extorserunt ostentanti.Cętera addis eodem pertinētia de translationū vsu frequēti ac pertinaci.quod ipsum vtrā in partē acceperis latere me voluisti,certe intelligere non potui,etiam si suspicor.Tum illud addis τί ταῦτα πρὸς Διόνυσον; Hęc cū inficiari nequeā,reliquū est vt excusare quoquomodo contendā,cū pœnā deprecari in animū non induxerim,tametsi ea criminose non obieceris,vt pote qui singulari dexteritate emendatoris vsus ea quę plane vituperare iure tuo poteras in laude interim ponas reprehendendo,vt hortari me magis certo quodam modo admonens erroris,q̄ deterrere videare,& nihilo minus circunspectiorem in posterum & emendatiorem reddere siquando auscultare meliori didicerim. Quid igitur hic primum respondeam?nescio.nisi si hoc dicam ἐωπεπλῦσθαί μοι τὴν ἰδέαν τινὰ τω λόγω, ἣν δυκ ἂν φῆς ἀποδέξασθαι τοὺς ἐντυχόντας τε καὶ τοὺς ἐντυξομένους αὐτῇ τῇ βίβλῳ, τοὺς γε μὴ ἄκρως πεπαιδευμένους, μηδ' ἐπιχόντας τὸν νοῦν ἀπινῶς.sic referre mea id tempora existimabā,vt a paucis intellígerer.atq̄ ab ipsis ita intellígerer,vt tamē si res ita tulisset,in vulgꝰ esse inficiādo,quod q̄sq̄ me dixisse pro captu interpretaretur. Quare nonnulla ἀινιγματωδῶς ἐπιτίθεσθαι,quæ magna ex parte lucidiora fient altera editione ex persona τω χολιαστοῦ. ἵν' ἀυτὸς ἁσαδὴ ἀφυκτικῶς ἔχοιμι καὶ ἀσφαλῶς, & nihilo secius animo meo obsequerer ἀεὶ δ' παρόν.id quod tu satis intelligens, Loxian illum Delphicum imitari me dicis.Nostin' illud scitum Salomonis,δόξα διονκρύπτειν λόγον.Noluit enim illle sapiens cum de arduis & arcanis loqueretur a profanis intellígi,ne a delicatis quidem,sicut nec cęteri oraculorū auctores. At sunt inquies,quæ ab omnibus percipi intererat,neq̄ in iis te submittis ad popularem captum.mirum quin ad plebeium.Nam ne argumentū quidem libri & explicatio earum rerum,quę ab Asse & partibus eius manāt,nisi a semidoctis percipiūtur,ac ne ab ipsis quidē, nisi attente iterumq̄ legentibus. Nullū intractabilius argumentū suscipere, ἀθεμίαν πολυπραγμονεσίαν ὑποθέσθαι ὑποθέσθαι quisq̄ potuit,& ad extremum proferre & absoluere.Neq̄ id mihi primum in mentem venit vt aggrederer explicare.Nullas res fere tot manus irritas experta est.ὁκ ἔστιν ὅτῳ τὴν δοκίμων καὶ ἐνδόξων τὴν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἀνωθεν,ὃ τοῦτ' ἐπολυπραγμονεῖτ' αὐτὸ.οὐ δ' ἓν ἔργοις μή σφαλέντα ἀπὸ τὴν θεμιλίων ἄχρι τὴν ἀνωτάτω.ὅμως μὴτοι αὐτὸς τὴν ἀγνῶτων ἀσθὲν ἐς ὃν ἀφανῶν,τύπων ὅπως ἁπάντων πεπυκνῶσθαι μοι δοκῶ,ἵ' ὅλως κατορθῶσαι,ὥστ' ἐλέγξαι τις ἐφῶμην τὰ σωπεταγμένα ὑπ' ἐμὲ ,ὃκ ἂν φθάνοι πολλὰν ἀναίδειάν τε καὶ παράνοιαν ὄφλων. Quod ad reliqua pertinet sic sentio, quod φιλομετάφορός ἐμι ηρὸ

Universidad de Deusto
Biblioteca

πολύτροπος.id vero exemplo procerum latinæ linguæ facio, qui translationi primas partes in elocutione dederunt,eiq; plurimũ ipſi ſcribẽdo indulſerunt. quod etiam Ολομετίωρος, ὃκ ἄνδ γε τῶν πρέσβεων id feciſſe videor. Quis enim proborũ & laudatorum ſcriptorum nõ grandia & dignationis indignationisve plena, ſublimiter & ſplendide dicere conatus eſt: niſi ſi quis excandeſcere & quiritari non grandi voce poteſt,& omnibus non ſurdis exaudibili.Cum tua lego ὦ τοῖς σεμνοῖς, ὦ ᾧ γλυκὺς ἀπέρρωτο πόλεμος. quem nobis arrabonem antipolemi tui dediſti. Idem propemodum argumentum vario genere te & me tractaſſe exiſtimo.ego τὰ ἱπαρχικὰ πρὸς πολεμικοῖς,συγκεχυμένα,καὶ τὰν ὁσίαν τῶν ἀνδρῶπων τάξιν μεταχωρίζοντας τὰ ἂς δ' πλατεῖαν ἀνήκοντα, εὐτυχέρανα,δέον αὐτὸς κόσμον τῶν ἐπ' ἀρανὸν φερόντων.id argumentum a te accepiſſe videbor,ſi quis vtrunq; noſtrum legerit, cum eadem dere eadem prope dicamus.Sed tu ὐλαβῶς,ὑμιλητικῶς,ἀφελῶς,δημαγωγικῶς,καὶ ἐς τὸ πᾶν καθηκόντως,ἁρμοττόντως λιπτυθεν τῷ θεολογικῷ χείματι,ὕπερ.σὺ ἀρτίως ἐπανήρησαι, ἐγὼ δ' ἀφελῶς,ἀπλῶς,ἐνθυσιασικῶς,πανικῶς,ἐπισκεπτικῶς,ἐσχηματισμένως,ὅθεν ὃκ ἀπροκάλωτα ταῦτα γὰρ ὄιμαι ὃκ ἀχμουσεῖ ἐπὶ τῶν ἐλθυθριάσαντος λόγυ,καὶ ἐπὶ τῆ παῤῥησίᾳ φιλοτιμοσαμμένυ,ἢν σὺ ὡς ἀληθῶς φραγικὴν ὠνόμακας.proinde nec tropis,nec numeris, nec relíquo apparatu epidictico parce vſus ſum, nec translationibus , iis duntaxat quæ ſe benigne,non quæ grauate obtulerunt.nam eas procaciter me accerſiſſe aut corrogaſſe impudenter,improbeue, tute ſane non contenderis qui noris meinſtrumento & ornamento non libenter vti translatitio & protrito,nec moroſe tibi videbuntur affectata quæ ducuntur a me non trahuntur aut vexantur, niſi me longe fallit opinio.id quod teſtari poteſt tenor inoffenſus(vt opinor)& tractim æquabilis.Tu legibus aſtrictior,Mineruæ tuæ inſeruire te cauſaris, quam vere popularem eſſe & coronæ iucundam tu recte interpretaris.ipſe enim eo amplius & ſenatoriam eſſe dixerim eam & conſularem , ſiquidem tam populariter apud omnes ordines excipi ſcripta tua video,vt tibi iam inuideam,ſed quid facerem:operis blandimentis captus,vt ſemel expaſſis velis abreptus ſum in altum, nec colligere vela,nec tenere modum fortaſſe velificando memini, ventis me permitto,& quo tulit cunq; ἐνθυσιασμὸς, auferor: quem inhibere incaleſcentem nequeo.interim etiam fortaſſe tranſuerſus agor ſicubi vehementius efferbui.Quod tamen ipſum iudicii tui eſſe volo.Id demum meminiſſe videor, vt curſus tenoré eundem ſemper ſeruem,vt ſemel cepi impetum:Aura vtiq; eadem a tergo ſpirante,vt velis maxime,non etiam remis incitari me ſentias,ſi propius acceſſeris.δοκῶ ὡς ὄιδα ἐρωτικώτερον τῶν πνεύματος ἱκάνυς τῶν ἀπὸ φιλοτιμίας ἀγωνὸς δημοσίυ.Hoc flatu(leni quidem ipſo,etiam ſi valido)blandiente,iactabunde(vt opinor)& æſtuoſe,ſed ſecundo tamen fluctu minimeq; turbido deferri me iudicas.Sed paucos lectorum aſſequi me poſſe dicis tam procul emicantem a multorum proſpectu:ſit hoc verum,non enim de eo tecum altercabor, habent enim plerique ſcriptores multum ſui.Id modo credere mihi permittas, qui ſemel aſſecuti fuerint,libenter in eandem contentionem rationemq; dicendi incubituros, & longe fortaſſe me relicturos. Tu in hoc certamine exercitatior, & artis conſultiſſimus,ita vela tua in poteſtate retines,vt leniter & compoſite & æquabiliter vehare per vada,per alta,per breuia,per ſcopulos.& etiam medio in pelago καὶ κατ' ὄρος φερόμενος non tam ſecundo fluctu, quàm flumine deferare. rara eſt

iſta felicitas & beata natura:Neq; tu tamen interim ὦ συμπολογῶται eadem aura gloriæ non incitaris,ſed rationem curſus tui nouiſti, & modicis commodioribusq; velis veteris.Quare inter nos hoc intereſt,quòd quæ tu ſermocinantis more & lepide ac feſtiuiter dicis,hæc ego concionabunde quidem:non tamẽ immani voce,ſed exaudibili effero,vel etiam vociferor.Sicq; fortaſſe ego vim affero & rapio,tu eblandiris & imperas:ego irrumpo,tu irrepis: ego κατασκλίαν ἐνεμβάλλω τῷ νεανικῶς,tu ἡμίσπλος:tu minore ſed certo conatu,ego ingenti,reductiſq; ſupra modum brachiis tamen,non idem fortaſſe efficio.deniq; quid oppugnantem,expugnantẽ,propugnantẽ deceat,tu melius noſti,palęſtramq; illã philoſophicã tenes.ego ἀπαλαίστως prę feruore deſtinatum impeto.ſint iſta ſane vera:nihil,vt arbitror,vlterius & criminoſius de me cenſere potes, nec in hac cõtentione ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς ἀναισθήτως ἐπιτεμνόμενον dices. Apud illos maiorum gentium ſcriptores ſua cuiuſq; ſemper fuit nota:ſic ſemper natura tulit,vt vel vitiis noſtris indulgeamus,vel inuitis nobis ſe proferant.tutiora iſta nec perinde exultantia & vibrãtia te decẽt:ſed & grandia decebũt cum voles & fulgẽtia:& ad ſumma plauſibiliter aſſurges.deniq; nihil nõ aſſequere ſi paulũ adnitare.Nec minus ego te noui q̃ tu me.Plus ego mihi impero aut amplius,etiã ſi nihil vltra vires exigo . Tu nimiũ tibi indulges,& intra facilitatẽ ac citra impetũ incitaris.quo fit vt ad noua ſemper capeſſenda integrũ te omnes eſſe mirentur,nũq; fatiſcente animo, qppe qui nunq; ſpecimẽ ſui a ſeſe exegerit,& qui aſſiduo labore potius q̃ intẽſo documentum ſui prębeat. & ſi id alius prẽter te nemo efficere perinde queat. Eqdem calamũ deducere meũ ad vulgi humilitatẽ non tã facile mihi perſuaſerim, cum hęc ἀξιωματικὰ ſcribo,nõ e medio ſumpta,q̃ ad eorũ imitationẽ cõcinnare, q̃ admirationẽ ſui poſteris reliq̃tũt.Si Annotationes iã diu deſitas aliquãdo reſũpſero,deductiore filo vtendũ eſſe meminero in ea textura,quæ populari trutina omnino expendenda eſt.copia neutrobi deficior,vt arbitror.Sed hęc tibi faſtidium peperiſſe videtur,etiã ſi mihi indulgens,alienũ magis iudiciũ q̃ tuum interponis.Eodem certe tendimus,niſi coniectura me fallat . καὶ γάρ τοι δόξαν ἄμφω ὃκ ἐναίαν , ὃ πλὴν τυχόσαν, δεδὸς ἄρ τύχοι μέτριμεν.σὺ δὲ δὴ καὶ μεταθεὶς,qui nũq; interquiescis.ἀμέλει ἐφάμιλλον τὸν ἀγῶνα τυπτὶ ἢ τῶν ὧν ἀξιώματι ᾧ φησι παιδιᾶς μίμησις,ἡμῖν τε καὶ πᾶσι τοῖς γε τὸν καλὸν ἠσκημένοις ἀπέφηνε.καὶ ὃ φιλοσώφρων σὺ redigere te in ordinem nõ illepide dudũ cœperis,quo theologũ magis agas,aut iſtis theologis tuã approbes induſtriam.Id etiã tu(ſi diis placet)cum ad me ſcribens placere me mihi iubes.Quod autem τὸ φιλοσόφημα τὸ μὲν ἐς κατὰ τὸ τέλος ἐκάτερος βίβλος,δοκῶ πρὸς ἀκμὴν πρὸς πλὴν ὑπόδυσιν τῶν ἀσαφῶς δοκεῖ (sic enim ſentire videre) qui minus mihi q̃ tibi connectere res diuerſiſſimas licuit:tu Silenos & Paulos perſonas inter ſe diſſidentes,planipedesq; cũ heroica grauitate,& liberalia cũ Eluſiniis iſtius facũdię glutino copulaſti,ad vnguẽ exacta cõmiſſura oculosq; fallẽte.Verſatilẽq; ibidẽ ſcenã mũdi oſtendẽs,nouas rerũ facies & antea inauditas ſtupẽtibus nobis edidiſti, τί ταῦτα πρὸς τὸν σελκιόν, ἢ πρὸς αὐτὸν τὸν Διόνυσον; adeo pro aris ſanctiſſimis cõcionẽ habiturus nõ dubitaſti πλὼ ἀφορμὴν themaq; (vt aiũt)ipſum ab ithyphallorũ propemodũ carminibus mutuari . idq; in rẽ tuã haud dubie ſingulari ſoleritia vertiſti.Quid huiꝰ ſimile in meo Aſſe legiſti?cuiꝰ hũc eſſe ſcopũ intelligere te volo,vt patefactis priſci ęui cõditoriis,clauſtriſq; omnibus reſeratis,Aegyptiorũ oppes & Chaldeorũ,vt elogia veſtra loquunt,lõgo interuallo prõptas in publicũq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

platas,ac ere nobis equali estimatas ab vno me collybista,multo maiores fuisse ostenderé hoim opinione,& eas tñ quálibet magnas nihil aliud esse q̃ titionarii cuiusdã opulentiã:eosq; q hęc fortunę munera hodie oñi opere persequunt,de asini (qđ aiũt) vmbra oibus vngulis cõtẽdere.Quo aberrore cũ philosophia vin dicare studiosos sui possit,verãq; homini gloriã immortalẽq; parere,quid sit ger mana philosophia,quóq; ad eã pacto aspirare & euadere studiosissimi literarum possent,explicare differẽdo conatus sum.Hęc cũ tractatu de Asse rebusq; in eo ꝑditis ita cohęrere cẽseo,vt lumina cũ vmbris in pictura,si mõ decẽter& apte ea, quã vocãt Harmogẽ vti mihi cõtigit.Vtrũ ista eloq nõ tota cõtẽtione potui,aut tãtę cõtẽtioni nõ oñi ope oibusq; adeo opib⁹ asseruire:tuũ est istud q ꝑ sublimia volare aut rapti aut remisse ita soles,vt alas nõ quatias:nos in scribẽdi tyrocinio vt colũbę ludibundæ alis plausitantibus expatiamur, vt sentire tu videris. Hoc tñ deprecor ne mihi fraudi sit vno aut altero loco lõgiusculas disgressiones feci se,easq; res velut emblemata locis qbusdã hiulcis inseruisse,quę sibi nõ ꝑinde op portunũ locũ priuatim dicatis operibus vindicauissent.id quod ipse ὑστέρως existi masti.latere tñ te nolo líbrũ eũ de Asse altera editione publicatũ esse,multo locu pletiorẽ, siquãdo forte tibi vacet nõ dico legere,sed euoluere, ac singulis pagel lis in quaterniones defũgi.Quod sequtur addubitare me facit.Video te,inqs,para bolis impẽse delectari,quas & raras & insigniter arduas habes:sed quam semel amplexus es,ab ea diuelli nõ potes. βάλε τοιοῦτοί τοῖς λόγοις σε παραμυθούμενος, τούτοις τοῖς τρόποις ὑπέρου μι χαίσαιδ⁹.Hoc eñ recte vti esse censebã,cũ susceptã metaphorã to, πέρα. τοῦ δέοντ⁹ μὴ τοῦ ἱκανὸν ἐναχολεῖσθαί με μὴ ἐνδιατρίψαι πᾶσι τοῖς καλλωπίσμασιν ὑπ τροπομανῆ τινὰ, καταχεόμενον ἀπροσκάλως τοῖς ἡδύσμασιν τῆς φράσεως ἡμῶν ποικίλμασιν; Hu ius culpę germana est illa,gemmeã esse potius q̃ gẽmis distinctã oratione meã: ita vt nulla insignia emineãt,cũ summi voluerint autores distinctã iis esse poti⁹ q̃ aptã oratione.Primũ respõdere possim si velim me ita censuisse digressiones il las libro insertas,& finẽ ipsius libri,velut insignia q̃dã esse & lumina obscuri ꝑ se tractat⁹. cũ alioqn põderũ & nũmarię rei explicatio & mẽsurarũ scrupulosa in uestigatio refractariã lectionẽ habeat.Iuuat certe apud te mi Eras.causã dicere, velut re⁹ fact⁹ sim apđ te literas; cẽsorẽ,vel ipse iure tuo nomẽ meũ detuleris,ob exẽplũ a me proditũ ꝑlautę cuiusdã prẽnitẽtisq; copię ac luxu redũdãtis,cõtra morẽ institutũq; maiorũ,quorũ hauddubie placitis,ꝑ legib⁹ doctissimorũ ordo vtit.Equidẽ nõ adeo vitiis vel meis vel cuiusq̃ faueo,vt si ita vel ingenii mei vel eruditionis ratio tulisset,nõ culpa carere mallẽ,q̃ culpã deꝑcari & excusare.Ve rũ cũ id mihi nõ cõtigerit,qđ in primis optabã,ὑπρόν φασι παλαιῶ πρὸς λόμιον,secũ dã eñ esse sortẽ puto in liberaliorẽ partẽ peccare.qs eñ nõ malit lux⁹ ac mũdi tię ꝑfusę,q̃ sordiũ aut frugalitatis ieiunę postulari?.Scripsi aliqñ tibi iocabunde villas me Lucullianarũ ęmulas ędificare,tu me etiãcũ Luculliano quodã patrefa milias cõponis: sed q suã supellectilẽ norit,& ꝑmere ad vsus quãq; suos dilice rit,hãc esse nõ minorẽ laudẽ puto,q̃ si licẽtiore hac ętate Pisonem quendã frugi me esse dixisses.nihil est oñino quod tibi succenseã,ὄνγε διαπλὴρ ἐυξείμην πᾶσα μῆν πρὸς χάριν,δεῖν δὲ πρὸς ἐπαίσαρ,ἀπφκνάμενον.δάμασ δὲ πάσεγκλίνοντα ἀπὸ τοῦ καθήκοντ⁹. ἀεὶ δὲ φῆ ἀληθάκις λόγον ἔχοντα. ἆξιόν γάς σοι προσίμιο τινὸς τιμᾶσθαίμοι,εἰ κριτικῶς γε τῆς ἡμοῖς συγγράμμασιν ἐπιχειρήσεως.πάντα δ' ου τὰ ἡμαςτημένα μοι,τῇ φιλίᾳ καπ

χαρίσω.Ⓒ μὴν δοκεῖς ἄν ὀιμαῖ τῶν ἀποδιώκειν ἀντῖπαι,μὴ ὀχὶ δεῖν ὦφ σῷ φιλοίματι ἀκόλουθῆν Ⓒ προσδέχ⁹,ἃ σοιγε τὸπο ἐφόκει τρυφερολογίαν τιπᾶ ὑπερμαχόσαν ἐμᾶ καταγινώσκειν. νῦν δὲ τῇ σῇ κεχαρισμένῃ φιφῳ ἀντὶ τοῦ δοῦναι δίκην τοῦ πλημματ⁹,κὴ δόξαν δὲ οἴσομαι παρὰ τοῖς πολὺ ἐπιεικεστέροις τοῦ σὴν ἀναγνωσομένοις.Hactenus vt vides τὰ ὑπὲρ τοῦ ἀπρεπείας.ἴσθι γὰρ ἤδη σε σοι κοινολογούμενον.Custodẽ equidẽ mihi me atq; etiã criminatorẽ apponere ipsũ soleo,& ad scripta mea quasi aliena accedere exinteruallo. hauddũ tamen pœnitere mihi contigit,q̃ naturę seruierim,simul & aio obsecutus sim.mihi eñ quoq; scribo,nõ scenę tñ seruio & populo. q̃q̃ ab orchestra maxime plausum peto, in qua tu primariũ locũ obtines.& isthęc me magis capiũt,q̃ cũ argute,tũ splendi de dicunt:q̃q; primo aspectu nõ ita lectori se submittũt & asseruiũt,vt celeri le ctione ꝑfunctus,ad vlteriora deproperet,cũ aculeũ nullũ in futurũ relinquãt,sed in ꝑsens tñ mulceant.Tu mire scite & feliciter mediocritatẽ illã tuã retines,quã lectores tñ vt auide deuorãt,sic diu fortasse nõ regustãt,nec iterata sępius lecti one ꝑsequũt.quasi tu sentias q̃ facilius manduntˊ, melius ad stomachũ facere. ego vero nõ ꝑsentẽ tñ voluptatẽ attẽdo,in posterũ etiã ꝑspicio & ad fastidiũ co pię eximẽdũ acrimoniã ,ꝑ sale esse puto.Deniq; cũ plus me debere industrię q̃ na turę cẽseã, sentio tñ naturã priores sibi in cõmẽratione vendicare,cuius impetũ liberalitatis sic quoq; scribens nõ minima inhibeo ex parte & imminuo. Qui si seueriore vti cẽsura institerim,quis scit an vbertatẽ copiãq; excindã:At eñ tu co piã retines cũ modũ adhibeas exultãtię,naturę id est cõpositę atq; attemperatę. Scilicet tu rõnib⁹ tuis seruis,& vides qd istud χῆμα deceat. Itaq; extra ꝑscriptũ palęstrę tuę nõ ꝑsilis:ego ista religione solutus & obseruatione,quid ni latius ex ultãtiusq; expatier?.Nec tñ vnq̃ ita adnitor,vt ὑπερτὰεἰσκαμψία emicare cupiẽs,vi rium rationẽ nõ habeã impetum capiẽdo.gestiẽtis est ista ingenii culpa stilo ni miũ indulgẽtis,sesęq; pascẽtis opere,nõ animi vitiũ sibimet vltra vires imperãtis & exigẽtis.Id qđ tũ demũ sẽtio cũ feruor aĩ cõsedit,id est lõgo post tẽpore.Neq; vero tu semp alienus ab hac animi affectiõe fuisti,nec ego nõ possim in alio gñe a me operas exigere si id alia postularit rõ.Id qđ ex dialogo nro cũ Deloino in si ne eiusdẽ libri intelligere poteris.Porro aũt aliqñ cõmonefact⁹ a te,vel ętate me lior factus,tui similes imitabor κικολασμένως ἐκπέρας μὴ πρὸς ἀκρίβειαν τ φράσεως ἐσμιλῶ μένως.νῦν δὲ τ ἐγκαλάσκιον τοῦ λόγου μὴ τὸ μὴ ἐκπλοῦν ἀσπάζεσθ⁹, πρὸς ἰλικίας ἕξιν τ νεανικῆς ἡγεμαι.etiã si anno duodequinquagesimo ꝑxim⁹ esse cœpi.δεῖ δὴ ἀπιοικὸς τοῦτο μὴ ἐφεκικὸς σύγε εἶναι φιλτατε ὦρ, ὧρ γράφαι πρεσβύτερον. τῶν γεῶν ἐσμολογεσθῶρ π Ⓒ τδρ πλι τιαιοφῶν ἐκ ἂρ ἀκοῦσ ταῦτα,ἐάρ π φλύαφορ ἐάτε πολυτέλειάν τινα ἐπιπολάζουσαν ἀπκα λῦπ ὑμεῖς δι διολόγι π Ⓒ σεμνοπροσωποῦπες.τοῦτες τίνυρ ἄγαθ⁹ φῆ πλυμαθέας μὴ τῆῦ λόγου ἀπωθάς σν.Ecce aũt tu in me apparatus modũ desideras.Ita nõ gñe peccare me cẽ ses,sed exuberãtia.sic sum certe,,ꝑmere religiose nõ soleo ex copiosa penu. nec tu nõ habes locupletiorẽ penũ,sed circũspecta senect⁹ frugi te,nõ natura tñ,ipsaq; ἀιγεσ tua fecit.circũciliorẽ etiã te in dies facit institutũ theologicũ.qđ adeo cre do omneis glorię stimulos tibi aculeosq; exemit,vt iã nec famę nec existimatio ni magnifice seruias,dũmodo publice prosis.sic mihi oino credere imperaui, ne nõ in omnia tibi obsequar.Q̃q̃ existimẽ alioquí nõ tã male te odisse peniã illã tuã,vt tu ais,cõiugẽ,q̃ ꝑdite amare pellicẽ eius eucliã, atq; etiã nutricẽ Vlyxis Euryclíã.nec immerito,cũ te velut vmbra quoquo sequant illę gẽtiũ. Hic ꝑgis

Universidad de Deusto
Biblioteca

argutari vel ἀκκίζεσθαι potius. Si magna, inquis, suscipimus, ꝓripimus maioribus, si mediocria mediocribus, qd si quędā sunt q̄ tu vnus possis absoluere, & interim dū tu mediocribus operā istā nauas aliqd tibi acciderit (id quod diui illi auertāt sacrosanctę disciplinę prędes) qs hoc dānum mūdo sarciet? nō manes tandē tuos ob hāc culpā pœnas daturos superis cēses? q taleta ista tot tātaq; nō in rebus primę notę & indicationis summę occupes? Id quod euāgelicū dogma precipit. Eqdē sic cōtendo. ὥσπερ οὖν τῶν τυχόντων ὄζει τῶν μετρίων ἅπτεσθαι, δεῖ δὲ καὶ τῶν ἐφιεμένων τόπων ἐπιβάλλεσθαι, ὧν αὐτοὶ ἂν ἐφίκοιντ' ἄν, ὅπου τι δίκην δῶσι τῆς τόπων κρίσεως, τάχ' ἀντοῖς ἀναλόγως ἔχοντα. πρὸ πάντων ἀναιρεῖσθαι, καὶ τῆς δικαιοτάτης, καὶ τῆς ἀκαιρέτου γε καὶ ἐνδόξοις τῶν συγγραμμάτων ἐπιπεθεῖσθαι. διὸ δὴ σὺ συνεξεταζόμενος, ἀτάκτως ἂν δοκοίης τῶν π μετρίων καὶ τῶν καπωτέρω τόπων ἐπιλαθέσθαι. τοῦτό γε οὖν ὅμοιον εἶναι φαίητις ἂν, ὡσανεὶ φιλάργυρος τρίων καὶ τῶν καπωτέρω τόπων ἐπιλαθέσθαι. τοῦτό γε οὖν ὅμοιον εἶναι φαίητις ἂν, ὡσανεὶ φιλάργυρος τρίων καὶ τῶν καπωτέρω τόπων ἐπιλαθέσθαι. διὸ δὴ σὺ συνεξεταζόμενος, ἀτάκτως ἂν δοκοίης τῶν π μετρίων καὶ τῶν καπωτέρω τόπων ἐπιλαθέσθαι. τοῦτό γε οὖν ὅμοιον εἶναι φαίητις ἂν, ὡσανεὶ φιλάργυρος τ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtri excitati.his literas ad te daturum me ſpopondi.auebant enim te videre vt ex iis intellexi. habebam epiſtolam in ſcheda compoſitã, hanc in pura charta iterum mihi ſcribere neceſſe fuit.& quoniã poſtridie mane diſceſſuros ſe dicebant, poſt cœnam lucubrare,id quod nunq̃ ſoleo,homo ſcilicet grauedinoſus,vt ſi qs vnq̃.Si igitur hę ad te peruenerunt,facito vt primo quoq; tempore ſciam,ne me laborem perdidiſſe doleã, & Deloinum noſtrum,qui ad multam noctem literas ad me miſit,quæ tabellarium expectabant.κακοηχαθίας σφάλματα non neceſſe habeo deprecari,cum & noctu & feſtinate ſcripſerim,oculis cęcutientibus poſt cibum.ἰσχνὸσο πάλιρ φιλάρωρ,qui te non Budæum eſſe dicis,ſed Eraſmum,nec cuiuſuis eſſe id,eſt tuum Corinthum adire. Vale etiam nunc iterum,ϰϙὴ διατέλα τὰ πρὸς τὸς γενναίος λόγος ϰϙὴ σωπεῖσθαι διδάσκετε. Pariſiis,ſexto Calendas Nouembris.

Habeo annotatiunculas aliquot in nouum teſtamentum,quas annotationibus in Pandectas,quas aliquando editurus ſum inſerendas ſeruabam:ſed poſt te verbum nunq̃ faciam,ne abſurdus eſſe videar, ſi poſt Homerum errores Vlyſſis ſcribam,& alioqui ne improbitatis me damnem.Si tibi igitur vſui futuræ ſunt, donabuntur,ne pereant.

Facito me certiorem poſthac vbi tu futurus ſis.

Gulielmus Budæus Eraſmo Rote. S.

IN magna expectatione eram cum hęc ſcripſi ob epiſtolium tuum, quod ita ad me ſcripſiſti,quaſi longiſſimæ ſcribendæ epiſtolæ,breui nacturus occaſionem.ſimul ſcire geſtiebam,quid ſit q; Tunſtallus Britannus,regius iſtic orator,homo ſingulari doctrina,vt audio,vltro etiam ad me ſcripturus erat, id eſt ad amicitiam me prouocaturus,hominẽ ſibi ignotum,ac doctis pene omnibus, niſi qui de facie nouerunt.Interim vero dum vices meas ſcribendi nondum veniſſe interpretarer,epiſtolis libẽs ſuperſedebam.Quod quidem ad te attinet, vt quidſim ad ſcribendas literas etiam vernaculo ſermone cunctãtior,ac plane ceſſator & prolatator,etiam ſi non ſatis ſcribendo noui epiſtolarum modum,vt tu antea expertus es. Sed huiuſmodi repẽte ſe obtulit occaſio,quam libens arripere deberem.Heri animi cauſa(id quod raro ſoleo)tabernis bibliopolarum obeũdis,pomeridianas aliquot horas conſumere ſtatueram,ad Ioannis Parui tabernam nobilis bibliopolę offendi Gulielmum paruum, illi,vt arbitror, gentilem, virum eũdem magnum in primis,theologumq; eximium,eorũ ſodaliũ decus quos Dominicales appellant,cognomento prædicatores:qui nunc eſt a ſacroſanctis confeſſionibus Regi,quod munus ſacrum auricullariũ appellare ſoleo. haud alio cõcionatore aula ac regius comitatus in magnis celebritatibus vtitur,nec Ludouici Regis tempore vſa eſt,viro omnino ad eccleſiaſticos panegyriſmos exacte a natura concinnato.Is cum mihi familiariter amicus eſt,amicosq; meos amat,tum eo nomine eum præcipue obſeruo,q; librorum reconditorum conquiſitor eſt atq; inueſtigator ſagaciſſimus,ac bibliothecarum pene compilator. Sed neſcias vtrum omnia volumina auidius corroger,an benignius amicis impartiat & commodet.Ad ſummam,cum eum hominem multis de rebus ac moribus amem,vno tm̃ nomine odiſſe eum poſſum(dicam enim libere) nihilq; aliud ei

ſuccenſere,q̃ q; Eraſmo nimium fauet homini externo,cui ego iam inuidere cœpi ob nimiam iſtam gloriam,qua non modo Germaniam(de reliquis prouinciis nũc ſilebo)ſed Galliam etiã noſtrã ita irradiat,vt gloriolam noſtram præradiet,& iam nobis eſſe obſcuris ac videri neceſſe ſit.etiam ſi Budæus agere cũ eo obſtructi luminis ſpecioſe non poſſit,cui ex eius ſcriptis luminis plus acceſſit.Vt ad rem redeam,Gulielmus Paruus eiuſmodi mecum verba fecit,vt affirmaret nudius(vt arbitror)tertius ſermonem apud Regem excitatum eſſe de viris literatis.Ibi cum multa de Eraſmo,de aliis,Budęo fortaſſe dicerentur,Rex Mineruę(vt ſpero)numine afflatus ita infit,In animo ſibi eſſe lectiſſimos viros in regnũ ſuũ prętiis opimis aſciſcere,ac ſeminariũ(vt ita dicam) eruditorũ in Francia inſtituere.Quæ verba cum Paruus iamdiu occaſioni imminens excepiſſet(eſt enim vt literatorum omnium ſuffragator:ſic doctrinæ induſtriæq; tuæ admirator & commendator)aſciſcendumq; Eraſmum in primis cenſere ſe dixiſſet,idq; per Budęum optime tranſigi poſſe, qui ob commune vtriusq; linguæ ſtudium & alias ſumma cum illo amicitia deuinctus eſſet,ad poſtremum Regẽ impetu animi egregio eo eſſe perductum (aderant enim & alii literarum tuiq; fautores)vt diceret eam per me conditionem tibi offerri verbis ſuis velle, vt ſi iſtinc demigrare in animum induceres,operamq; literis hic nauare quã iſtic cõſueſces,ſacerdotium ipſe tibi ad mille francicos & eo amplius collaturũ ſe ſponderet.Hic fidem meam hactenus intercedere intelligis,vt internuncii non etiã ſponſoris partes agam,& quæ ab illo accepi,bona fide deferam. Neq; enim in rem præſentem veni,neq; hac principis voluntate mihi aliquid acceſſit,ac ne acceſſurum quidem mihi perſuadeo,qui rationes meas diuerſas atq; adeo auerſas ab aula & huiuſcemodi proceſſibus ſentiam,ac mihi eum eſſe genium diuinitus (vt interpretor) datum,qui nec aulæ,nec ſibi in aula placere poſſit.Atqui huic meo genio,ac plane ingenio vim afferam neceſſe eſt,ſi creſcere ornamentis fortis fortunę mediter.tametſi hæc mihi multorum votis optantur deberiq; exiſtimantur,cum quibus non ſentio,vt qui me melius & exploratius ad manũq; eſtimarim.Tua omnino fert aliud ratio,a quo nihil exigetur aliud q̃ quod tu facile pręſtare atq; hilariter poſſis.Quòd ſi donorum liberalitatumq; paginas Reges noſtri profanis nominibus tam luculenter implere,q̃ ſacris ac dedicatis poſſent, ego mihi quoq; homini coniugi non nihil in aduentitiis ſpei reponendum exiſtimarem.Nunc autem ita fert ratio & inſtitutæ mihi vitæ & ſtudiorum meorũ, vt mihi aulicis in rebus,ac ne in publicis quidem propemodum nec ſeratur nec metatur.Vnde fit vt homines multi conſilii mei ignari,ea me colere ſtudia exiſtiment & dictitent,quę facunda multo magis q̃ fœcunda eſſe poſſint:nec eo minus tamen inde vberem mihi frugem promitto,cum ſenectuti meę ſuffecturam, tum etiam nepotibus meis ac poſteris ſubſidii non nihil ad vitam aut exiſtimationem allaturam.Sed ſuper omnia eſſe duco quod in animi alimentum ſuppeditaturum eſt,& ad vitæ æternę ac ſummi boni adeptionem conducturũ.Quę res hic fortaſſe,quid tibi auctor ſim?quid aliud potius, q̃ vt hanc conditionem protinus accipias & amplectaris ? Primum q; ita te eſſe animatum velim, vel mea vnius cauſa:Deinde q; ſi eam acceperis,non magis fortunis tuis q̃ honori atq; opinioni conſuluerís.Proh diui immortales,q̃ id tibi honorificum erit,q̃ ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnium doctorum existimationem splendidum & fortunatum, istius te doctri-
næ commendatione a maximo & illustrissimo regum in longinquam regionem
petitum esse & accersitum? Rex hic est non modo Francus (quod ipsum per se
amplum est) sed etiam Franciscus, nomine hoc primum ab ipso inter regia rela-
to, & vt augurari licet, ad res magnas ominoso. Idem literarum nescius, quod
tamen more parum mihi probato solenne est nostris regibus, sed idiomate facū
dus, ingeniosus, decens, mollis atq; obuii accessus & gratuiti, raris corporis ani
miq; dotibus large a natura præditus, priscorum principum admirator & præ-
dicator, qui quidē vnq; animi magnitudine ac rebus gestis inclaruerint. His ac-
cedit q; habet omnino quod det, vt si quis vnq; regum: vtpote qui nuper opimā,
amplissimam, omni ære alieno, omnibus noxis solutā creuerit hereditatē Cal.
Ianuarii, & dat nemo largius aut benignius. Et quantum coiicere licet, præcla-
ri cupit esse conditor instituti, vt in posterum artes liberales etiam pertinere ad
compendium videantur contra q̄ solitum est iamdiu. Quo maxime modo illu-
strare memoriam principatus sui potest. Verum vt tibi succesSura omnia spon-
deam facit q; Paruū (vt dixi) oricularių sacrū principis vniuersa doctorum na-
tio, atq; etiam virtute præstantium, habitura mihi videtur quasi actorem quendā
publicum, qui in commune stipuletur, assiduumq; veluti admonitorem, qui præ-
clari propositi principem obliuiſci non sinat, in te etiam ipsum ac tua scripta pe
culiariter propensum. Deinde antistes Parisiēsis Stephanus Poncherius, vir sum
ma doctrina, ac moribus compositis & emendatis, vt si quis alius antistitū, inge
nio atq; industria singulari, cis alpes, vltra alpes, nusq̄ non obeundis legationi-
bus, per omneis vitæ gradus auctus, per omnia reipublicæ munia exercitatus,
literatorum hominum euocator & amplexator, eoq; nomine & alias in Italia no
bilis & celebratus, quicum mihi cognitionem intercedere prædicandum esse du
co, Legatus nunc agere Bruxellæ, Imperatoremq; operiri dictitatur ad renunciā
dam legationem: qui iam vt opinor te ad se accersiuerit, si Bruxellę fuisti, qua est
in te voluntate affectus, vt ab eo intellexi cum hac ipse iter fecit ad legationem
properās. Is, vt ex fratris eius filio audiui, quem ferre in oculis dicitur, librorum
tuorum studiosus est, quantum temporis succidere necessariis rebus licet. Vidit
nuper tuam noui testamenti æditionem apertam in cubiculo eius remotiore. Nā
& ipse contra istos archaismi id est inueteratę ac deploratę ignorātię patronos
& assertores, saturnias lemas olentes (vt est in prouerbio) tui veritatisq; postli-
minio redeuntis impugnatores, propugnare tibi ac veritati summa auctoritate
solet. Ac ne Regis voluntatem impetum esse potius q̄ iudicium propositūq; cer
tum suspiceris, idem præsul mihi dixit cum de te ac summæ notæ scriptoribus
loqueremur, cordi iam esse regi literas altiores elegantioresq;, secumq; verba fe
cisse Regem de conquirendis viris doctrinę eminentis. Dixi tum posse te hone-
sto prēmio euocari in Franciam, idq; me curaturum (si res ita tulisset) pollici-
tus sum, effecturumq;, diu te Parisiis studuisse, nec minus te Franciam q̄ locum
incunabulorum tuorum nosse. Is quantum opinor summe tibi fauebit. Summa
autem porro ipse auctoritate apud principem pollet, vt qui in sanctius cōsilium
principis allectus sit inter paucos, quos apolectos & selectos appellarunt anti-
qui. Tu hac de re statues, & ad me aut alium quēuis scribes, si aliū esse tibi ami-

ciorem me puras: vt si hanc conditionem acceperis, hoc est accipiendam censue-
ris, noua tibi stipulatione certioreq; caueatur a Principe: eius præcipue opera, cu-
ius hortatu ad te scripsi. Ipse enim maxime velim, vt hoc negocium sine captio-
ne vlla tua transigatur. Existimo Gulielmum Copum medicum regium, homi-
nem vtraq; lingua doctum, & tibi amicum ac beneuolum, de hoc ad te scriptu-
rum, & alios fortasse Principis iussu, vel ipsum etiam Regem. Mirū q̄ tibi Gu-
lielmorum natio dedita sit & literis. Iam enim tres Gulielmos in eodē negocio
studiosos habes tui. Sed Stephanus Parisiensis (Id est corona) si tecum (vt spe-
ro) locutus est, magnum omen attulit ad summam felicemq; manum imponen
dā incœpto. Vtcūq; sit, si ad Regē ipsum scripseris χαριεπίαν ἐπιστολήν, ré ei gratā
feceris, & tibi prędicabilē. ὃς ἥδομαι καὶ τέρπομαι καὶ χαίρομαι τῷ κωμικῷ. O quę iā
tellus satis ima dehiscat corniculis istis garrulis, quarū tu oculos quotidie cōfi-
gis; τοιγαροῦν τὸς φιλολόγους φημι, τὸς ἐπαινετὰς σοι, καὶ ἡδονοῦντας τὸν σὸν φίλον δόξαις,
καὶ τῷ παιδίῳ κρότοις. καὶ μὴν καὶ ἐμοιγε (εἰ δεῖ τἀληθὲς φάναι) βασκανίαν σοι ἔπεσι,
καίπερ δυνοϊκῶς πως καὶ δυγνωμόνως πρός με διακειμένῳ, καὶ μικρὸν μεταγνῶναι ἐφ' δις ἐφθιω
ὑπῳξεπαινέσας σε μεταξὺ διαλεξαμένῳ ἡμῶν περὶ τῆς εἰς ἄκρον φίλης καλῆς παιδείας ἐλαλυδόπω-
λως γάρ, ὅκ ἂν ἀχθεσθείης ἴσως τοσούτοις κροτήμασιν ὑπὸ σοῦ παροδοκιμάζων. καὶ ταῦτα
βραδυλόντην τὸν ἀγῶνα, τόνδε τῆς ἡμεδαπῶν ἀνθρώπων. φῶς φίλ ἀτυχίας τε καὶ φίλ ἀγνωμοσύ-
νης. ὁ ἄγαν φιλόπαιγις ἐγώ (id quod pene mihi vitio vertis) καὶ τοῖς ἐμοῖς φεάγκοις νικᾶς σωφρόνως, δεῖ ἐπὶ τῆς ὁμοφύλων δικαίων τυγχάνω τῆς δικαίως. ἀλλ' ὦ ἑλλάδες, ὅπως μὴ
ἀνάφθονήσας ἐμοὶ σύγε. ὁ γὰρ δὴ ἐπίφθονα, τάμὰ τῶν μὴ δικμαρήσαντων, ὡς ἐγὼ φημι, ὡς δὲ
τῆς ἑκατέρων πλείους ὑπαλήφασιν, ἢ κατ' ἀξίαν πράττοντων, δῖς δὴ σὺ συγκαταθήσεσθαί μοι δο
κεῖς. ἀλλὰ μὴν ἥδη πλὴν πλείων πλὴν σὴν ἀφροκομίης ὦ μακάρι. Apage tamen eam ab ae-
dibus nostris. ἀρχὴ ταῦτα, μοῦ δὴ ὕτω πεπαίχθω. tēperare enim mihi nequeo ad te
scribens quin te iocis prouocē, hominem iocis ac lepōribus concretum: videlicet
quod aiunt, τὸν ἱππέα, ὡς πρίσιν πρὸς καλόμβην. ἐξύγωσο φίλε μοι κεφαλή, καὶ διατέλει δυ-
τυχῶν τε καὶ δυσκιμῶν τῆδε τῇ φιλοσοφίᾳ. Parisiis Nonis Februarii.

Budęus Erasmo Salutem.

GRatulationē tuam libentiore animo q̄ hilariore vt cognoscam tua beneuo
lentia effecit. Nam q; ornatū me simul esse honestissimo munere scribis,
& graui morbo cito exiluisse, falsus id tibi scilicet, vt assolet, quispiā rumor attu
lit: quasi vero morbus annis duodeuiginti inolitus (vt ita dicam) atq; fibratus
in homine studioso nedū in hoc ętatis sanari tādē possit. Auctū ego vero me ho
norifico munere & sane opimo nō diffiteor munificētia regia: eoq; munere quod
mihi amici mei, quod viri boni, quod literarum fautores exoptabant, augurioq;
quodam iamdiu destinabant: vt sedere iam literæ in primis subselliis, audirique
ex suggestu possent & domi & peregre, quasiq; e superiore loco dignitati suę pa
trocinari. id est enim in vrbe & in curiis summis censere, atq; inter aulica consi-
lia specimen sui edere, simul Principis tanti latus pro potestate cingere. Late eā
functio huius muneris patet: in me etiam eo vberius, quo facilius iam antea
mihi aditus aulæ etiam abstrusioris patebant cum adire visum erat. Verum ne
ἐγὼ ἀκινδυνεύω ὦ τῷδε τῷ ἀξιώματι possim, νεογνὸν efficit τι νόσημα, τῶν παλαιῶν δήπου
ἐκείνων ἀπόγονον τῶν ἐπιτρίπτων. Hoc anno pituita acrior ac bile mixta de-
fluere ad intestina cœpit: illicque torminosum morbum ita ciere cum vo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mitu vehementi,vt iam mihi vitam longiusculam spondere nemo ausit, aut certe persuadere possit nunc. & hic tu gratularis mihi decessionem morbi pro huiusce modi accessione. Quum literas tuas accepi in media eram carnificina, clamator ipse quidem vocalis vt si quisquam alius non delicatus, postridie eas resignaui & legi cum summa voluptate, vt quidem in re calamitosa. Id postridie dies est hodiernus. Proinde nihil quum magis opto quàm vt mihi per bonam regis veniam liceat vrbanam posthac vitam agere, id est me mihi restituere, saltem bona ex parte. Nam ἀμφίβολος hic magistratus est meus, cuius functio quadrantem anni tm̃ binos Collegas in aula necessario retinet. quam conditionem ætati iam vergenti & affectę summi loco beneficii alteriusq; muneris ambio vel verius postulo. sed non satis causas commeatus aulæ probo: quando facies nostra vana habitudine fallaciq; prædita, nec postulatis meis nec causificationibus astipulatur, id quod mihi fidem semper queribundo & excusanti derogauit. Quod scribis de diplomate regio gratias te egisse, id quo pertineat nondum comperi. Nam post diploma etiam alterum ad te missum quid factum sit nescio. Nuper ita res tulit vt aulicus in vrbe essem Rege iam diu hic existente: quæ res commode mihi cessit. spero enim hanc operam mihi in functionem cessuram nō secus quàm si peregre comitatus ageret. Rex tui nominis fautor est: vt qui opera quędam tua in idioma nostrum vertenda curauerit & lectitat: vt nuper mihi ipse dixit. Cæterum quod Corradus tibi de lexico Greco, nec agnosco ipse nec inficior, aliquando id in mentem mihi venerat: sed scribendi labor me deterruit. Nam vt institueram res erat immensi laboris, nec tamen commentationis tam mihi iam intractabilis quàm valde argumentosæ, duntaxat post adnotandi laborem iamdiu exanclatum. plurima enim ita orsa habeo vt detexendis iis non magnopere fortasse assudandum mihi esset: sed sparsa, incondita & dissipata, & quæ me defuncto parum adiumenti successoribus meis allatura sint. Ne vero mihi ocium ad id sumere possem, aulicis muneribus accessit præfectura decurionum huius vrbis, tam mihi propemodū congruens, quàm literarum studio militia aut negociatio. Hæc eadem iam mihi quatuor plus mēses abstulit studii, trāquillitatis, hilaritatis, vt mihi iam displiceam intē periis inusitatis actus & exercitus, cū interim exhausta prope hac vrbe ciuiū fuga pesti cedentiū vehementer hic grassanti, ego inter paucos mei ordinis ita retiterim necessitate muneris, vt paucissimos dies tribus his mēsibus p occasiōes hinc abnoctarim in Samariano meo, quo familiā ablegauerā. Adde q̄ libellos regiorū magisteriū, is videlicet honor quo nuper donatus sum, antea prefectura donatus regię bibliothecę cōmodis nō multo minoribus p̄dita: q̄ duo munera mutuo non colliduntur in me. Verū id magisteriū alia studia poscit tam a primis abhorrentia q̄ τά π δικανικὰ ἀφέσκει τῇ ψυ ὀθυμίας ἐφόντωρ, καὶ τὰ τῆς καθ ἁμᾶς ἱστηκτῶν συγγράμματα, ἀτιοικότα φαίνεται πρὸς πὼ ἀμφὶ πὼ καθιλογίαν αὐτοδιδ. Vterq; vero magistratus absenti mihi delatus est a Principe: ne me homines δυχῶς δικαιολόγον iudicēt, ἢ ἄγαν αὐτοδαρχοῦντα. Prior domo me accersitū tandē aulico comitatui implicauerat: at cū domum per occasionē rediissem, & familiam cupide inuisissem: Rex Lugduno codicillos magistratus ad me misit honoris cū sastis stipendiosi, tum in primis expetiti, atq; etiam ambiti a togatis aulicorum:

cum interim nullum suffragatorem illic adornatum habuerim, aut oblatū. Cui honori accessit epistola eiusdem Principis ad me scripta, sane index ac declaratrix solidæ germanæq; munificentiæ, prolixæq; in me voluntatis. Octo collegarum vnus alioquí præsulatu prædítus in aula, demortuus erat necopinato, & legatione reuersus. Porro quum ad gratias agendas Regí in aulam me contulissem (aula autem interim propius accesserat magno meo itineris compendio) & simul vt in verba legitima, vt assolet, sacramento adigerer (nam ante stipendia moribus non procedunt magistratus ineuntibus) inde rursus in vrbem hāc mihi reuertēti, vt in curię supremę consessum admitterer: eodem illic vtiq; sacramento prius adactus, ecce tibi prídie nostri aduentus nūcius mihi affertur muneris municipalis ingentibus mihi studiis ciuium nihil minus expectanti delati, haud scio q̄ conspicato. Illic enim in iliadem (quod aiunt) malorum angorūq; incurrí atq; impegí. eum autem honorem iniquo tēpore & difficili ne recusarē, auctoritas & imperiū Principis mihi cupienti obstitit, qui subinde in eandem vrbem aduenit. Quapropter de me in cōmune literarum negociū nihil est quod tu speres, nedum in lexicí coagmentum. etsi nihil est certe quod libērius, iucūdius, promptiusq; susciperem, si mihi ocium suppeteret. Post hac fortasse videro quid prestare me æquum sit pro virilí, siquando vberius prouidētia ex animí mei sententia mecum egerit: & simul cum ætate hac nostra indulgēte, quę vereor ipsa ne olim insignis bellorum cladibus futura sit: id quod vtinā ominari me deus nolit. Vale. Parisiis postridie Iduum Decembrium. Deloinus me visens literas tuas legit: qui eiusdem pene argumēti epistolam habuisse a te dixit, cui breui rescripturus est. Vale. Rursus vir de literis nouis exemplis meritissime.

Budęus Erasmo.

COmmodum literas a te acceperam cum hanc epistolam scripsi: erant autem eæ scriptæ primo Calend. April. quod ipse miratus sum, qui post eum diem bis (vt opinor) ad te scripsissem: sed sic fit interdum incuria literas reddentium. Gratias tibi habeo ob Morletum Quæstoris filium, quem causa mea comiter admittere institueras: etsi nondum eum vidi ex quo ipsi literas dedi ad te commendatitias. μακαρίζω σε ἄνις δαιμονιώταπ, immo vero inuideo plane tibi e renibus laboranti, ego e principatu animi laborans. ἐγὼ μοὶ οὖ ξηλῶ σε λυθιῶντα μοὶ ἐβ' ὕπ, βαθέως δ' χολῶ ἀὲ πρὴ εὐθυμον ἄγοντα, πρὴ δὺ ψχως δὶ ἔχοντα. ὡς πρόδηλον γ' ξ ὧν σὺ διαπλεῖς δυσκιμοσύπως συγγράφων. cū ego πισάθλιος e capite iam olim, e præcordiis nuper, omniq; sensu animi laborare cœperim vsq; ad deliquium. Quem ipsum animum alternis prope horis despondere soleo. curarum etiam agmine ita obrutus sum atq; oppressus, vt respirare nequeam: nedum amores meos liberaliores interuisere, quibus conglutinatus esse ante consueueram. Nā quid me tute tādem occupare censes tēporis lectioní literariæ, cum totus nunc lum atq; etiam ἐμιόλιος affixus in ergastulo munerum publicorū: cui me Deus nexui (vt arbitror) animaduersionis ergò addixit. Cum autem duorum alterū virilem sibi operam poscat, alterum etiam plena virili q; maiorem, duntaxat hoc tempore sesquioperam ambobus vt possum impertio, ὡ ποσάτῳ γι τὸν ὑμὸν χολωτῶς ἀνθιλκόμενον. Hei (inquis) miserę menti tuæ, cum ne curando quidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

corpori iam affecto laxamentum habeas. Sed ſic plectuntur fere qui in nexum ſeſe dedunt inſcientes imprudentesq;. Nimirum fatalis mihi fuit huius temporis conditio, atq; adeo huius biennii intemperies, rationum mearum conturbatrix extitit: earum quidem certe quas cum literis habeo. Verum hæc ſtudiorum calamitas cupiditatis vitio ne vertatur, operæ erit preciũ rem a capite cognoſcere, ita ſententiã ferre. Mihi ſupplicum libellorum magiſteriũ liberalitate vel bonitate potius regia obuenerat: vt ſcribere ad te memini. domi enim tum erã, Rex autem erat cum comitatu Lugduni, vnde me ante menſem circiter ſubduxeram commeatu non impetrato: vt qui vltra ferre deſideriũ τὸν παιδικὸν non poſſem, τὸν ἐμετέρων, nec mihi eam reuiſendi veniam indulgere Rex voluerat: ſub id tempus contigit, vt vnus e collegio noſtro demortuus illinc nũciaretur, & ſimul pleriq; mihi hunc honorem omine famæ deſtinari dicebant. ego qui ita ex aula me proripuiſſem, vt neminẽ aut ſtipulatorẽ aut ſuffragatorẽ reliquiſſe me ſcirem, niſi principis humanitatem & fidẽ (iamdiu enim mihi eũ honorẽ pollicitus fuerat) propior tamen ſpei ſolo mentis augurio atq; expectationi eram, tametſi diſſimulabam. Nec tamẽ cum res ſatis diu in ſuſpẽſo fuiſſet (propterea quod Rex ad Allobroges digreſſus venandi cauſa animiq; fuerat, comitatu interim cum Regis matre Lugduni exiſtente) quiſq; mihi perſuadere potuit, vt in aulam ſcriberem, ne quidem homini mihi amico illicq; præpotenti. Quoad cum iam plurimi exiſtimarent incuria mea rem euanidam abiiſſe, nõnulli etiã id affirmarẽt: ecce faſciculum literarum ab armillato tabellario allatum, in quo codicilli erãt regii cum epiſtola eiuſdẽ ad me. Voluit enim Princeps humaniſſimus, literarũq; admirator, codicillos etiam domum ad me vltro mitti: quod raro fieri ſolet. Id vero decus non mediocre, non tam Budæo q̃ nomini atq; nationi in vniuerſum literarum bonarum ſtudia colentium, delatum eſſe omnes interpretabantur: fortunas tamen noſtras faſtigiolumq; nõ quolibet modo aucturum. Collegium eſt Octouirorum, quorum functio atq; opera latiſſime in repub. patet. ſiquidem in præſtantiſſima fere quaq; parte magiſtratuum locum primarium ac numerum obtinet hic magiſtratus, in quem beneficio principis adoptatus ſum, primum in magno principis conſilio, in curia cẽtenaria, atq; in omnibus deniq; curiis ſummis, quæ cauſarum vltimam diſceptationem habent: ſedendi honeſtiſſimo loco, et ſecundũ Præſides ius habet, niſi ſi principes aut Pontifices adſint. ſententię etiã dicendę locũ antiquiorẽ obtinet oĩbus conſiliariis, magnũ autẽ conſiliũ vocatur curia aulę comes. Quã velut cohortẽ quãdã Iuriſcõſultorũ, aſſeclã regię & Prętorii dicere poſſis, cui⁹ coryphęus eſt cãcellari⁹ ὁ νομοφύλαξ. huiꝰ tñ Octouirat⁹ præcipuę atq; antiquiſſimæ partes ſunt, vt principi præſto ſint collegę e cubiculo prodeunti, poſtulationibusq; ſuppli cum vacaturo, cuius officii vices in orbẽ binis & ſæpe ſingulis cedũt: cũ alioqui ordinariã ſeſſionẽ habeamus in illa ęqui & boni (vt ita dicam) officina. Quam cancellariam noſtri vocant: in qua locus eſt dicatus diſceptandis reſcriptis principalibus, quę ex bono ipſa ęquoq; poſtulari ſolent aduerſus iuris ſummi exactiq; ſeueritatem. quibus reſcriptis accedunt preces eorum ſupplices qui in legem Corneliam de ſicariis quippiam admiſerunt, aut aliàs capitalem rẽ aduerſus leges auſi ſunt, quibus veniã regiis verbis dare ſolem⁹, pœnã ſupplĩciter deprecãtibus, ſi qdẽ venia ac miſericordia

digni eſſe videantur. regias autẽ venias dare poſſumus & bini & ſinguli ſi ſingulos noſtrũ ſedere cõtigerit, quod quotidianę eſt functionis in hac vrbe, & ad aulam in ædibus Cãcellarii. hę porro functiones quãlibet multiplices, honorarias tamẽ magis atq; volũtarias vices habẽt, q̃ neceſſarias atq; hominũ vendicatrices: niſi ſi maiores ad cauſas argumẽto fiorisq; inſtrumẽti aduocemur: quod non ſępe euenit. Eo fit vt eum honorẽ gerere poſſim ſine luculento ocii literarii diſpendio. verũ cum eã ob cauſam mihi viri amici literarũq; amantes gratularẽtur, quaſi expetendus mihi maximopere honos accõmodatiſſimusq; in ſinũ non flagitanti ceſſiſſet, qui immunitatẽ ſemper amplexus eſſem, ecce autẽ ex trãſuerſo alterum munus municipale inuaſit necopinantẽ, quod mihi abſenti honoris gratia omnibus pene punctis delatum (ſolet enim plerũq; prętextatis hominibus primiq; ſubſellii deferri) me e vado in æſtum vehementẽ turbulentũq; abripuit. quod cũ alterũ decus quaſiq; fortunę iã in me munificę corollariũ eſſe homines exiſtimarent: plaudẽdũq; ducerent & philologię noſtrę propinquis, & neceſſitudine cõiunctis atq; affinitate, eo res breui vertit, vt curarũ ſcaturiginẽ domum me admiſiſſe intelligerem, aut ſegetem quandam angorum animiq; perturbationum conduxiſſe, biennium metendam (eſt enim biennii magiſtratus) niſi mihi humanitus interim quid acciderit. Hic ſtat⁹ nos excepit, haud ita multo poſtq̃ e receſſu aliquãdo prodiimus, vt ſcenã ironię lõgiſſimo interuallo reuiſerem⁹, euocati quidẽ ipſi a principio aliudq; agẽtes: ſed tamẽ ſenſim ſacramẽto adacti, æreq; ſtipendiario ſubinde auctorati ſub auſpiciis honeſtę ambitionis. hui⁹ius aũt nũc munia detrectare ſi inſtiterim, fore video, vt homines ciuilis ingenii & qui fortunę nitidioris in candida vrbanitatis petitores ſunt, ruſtico me genio prædituꝝ eſſe cauillentur, de literisq; humanioribus ac de mea familia male & abſurde ac prępoſtere meritum. non enim philoſophiã ſequi: ſed vinculis legitimis vitæ ciuilis, nexuq; ingenuo, animum non tam ſeruitutem exoſum q̃ inertem, in laboreq; & ſole fatiſcentem, ſubducere videbor, id quod tum demũ laudabile futurũ eſt & plauſu dignum, ſi quãdo, velut emeritis ſtipendiis cauſarii iã & in aula aliquantulum gratioſi facti, miſſionem exorabimus: ſin aliter rem interpretari, cum paucis inſtiteris, vide num miſericordia ſaltem dignus ſim, ſi minime plena venia: qui ob libertatem vtcunq; addictam, ſeruilibus iam ſupplĩciis affectus ſim, ac beſtiis ſæpe obiectus. Vale.

Budęus Eraſmo Salutem.

HEus tu, iã primũ de Gręcis illis noſtris latinisq; obſeruationibus velim imminutã tuã aliorũq; opinionẽ Principio qeqd. i. totũ in Gręco ꝓpemodũ ſermone cõſumitur, quo nomine dimidium ferme cõceptę opinionis vt decedat æquũ eſt, deinde Tuſſanus homo nimium nominis noſtri ſtudioſus, ex ſui animi ſententia, & noſtrę fortaſſe pollicitationis temeritate, rẽ mediocrẽ maioribus modulis metiri te voluit. Hoc capite quãtum inde detrahere debeas, cum ex hominis ſtudio immodico, tum ex epiſtolari licentia alienum factum vberius pollicẽdi, tibi ipſi æſtimandum relinquo, ex Tuſſani etiã benignitate circuncidendum, pro eo quantum eſt quod efficere poſſe mediocritatẽ meã ſatis noſti deniq; id inceptũ quod in orſu ſperauerã plauſum eſſe aſſecuturũ nominisq; noſtri iacẽtis iã & ſeneſcẽtis memoriã refricaturũ, ꝑcipue ob tẽporis hui⁹ ſtudiũ, q̃ in lras

Universidad de Deusto
Biblioteca

græcas propensius repente incubuit:id inquam inceptu nunc æquare posse dif-
fido iuuentutis expectationem præcupidam,vt audio,& gestientem.id adeo mẽ
ses iam vt octo scedas meas situ iam squallidas excutere vt pigeat: tametsi naui-
ter & strenue primordia incohaueram. Quas vtinam ipsas habere pro dereli-
cto possem sine metu ignominiæ,profecto libentius nihil q̃ huius fascem mole-
stiæ,quem imprudenter mihi collegi,in triuio aliquo in mediove reliquissem, a
primo quoq; non negligentissimorum tollendum,quem labor ille iuuaret.refri-
xit enim intercapedine non longa amor operis,concidit q; spiritus contentionis,
qui laboris sensum tollebat. quo fit vt iaceat bona pars opis prima manu for-
mata,immo vero vt sylua iam rerum,quæ copiose inter commentandum subie-
rant,nil nisi congeries sit incondita:nanq; eas in ordinem digerere nunq̃ consti-
tueram,ne is labor insuper commẽtationi accederet.neq; id vtiq; magnopere ad
rem pertinere arbitror vt quidem res nata est. Scribendi tenorem interpellauit
principio & abrupit mea in aulam profectio:tum ex ea regressum vna aut alte-
ra commentatiuncula,& deinde lectio iucunda & auocatrix ab ea cogitatione
me auerterunt:& obeunda tamen aliquando hæc erit mihi functio,si quo pacto
inertiam segnitiẽq; excussero. Neq; vero tui similis si cupiam, esse possim, vt
subinde spiritus animiq; alacritatem instaurem ad alias atq; alias ærumnas hu-
iusmodi exhauriendas:neq; a curis familiaribus perinde feriato esse licet, nonni-
hil etiam temporis quotidie reip.impertiendum.Quocirca desines non quidem
expectatione tua,(neq; enim ea in re falli potes)sed commemoratione prolixio-
re supra modum nos onerare.Verum quod me parum cãdide de te sentire quos
dam suspicari scribis,non temere illi quidem fortasse, sed opinione tamen falsi
sunt.sẽpiuscule enim non obscure tuli inter homines familiaritate mihi coniun-
ctos,me tibi id minime succensere non posse:quod occasionem quãlibet nactus,
libenter ipse facies,gallica vt ingenia cauilleris vt tarda,vt stupida, vt leuia, vt
stolida esse ac videri,si id quod cũ multis in locis feciſſe diciteris,ignosci mihi
losecius tibi per me quidem licebit,salsisq; iocis tuis ac facetiarum studio con-
donari,nisi etiam consulto & meditato & pene ex professo id feciſſe videri non
nolueris.Mirum quantum tibi placuisse tute videris in epistolã ad Galathas, q̃
tibi cordi fuerit,q̃ ad stomachum tuum illa fecerit viri sanctissimi, reprẽhensio
Galatarum,nusq̃ vt pro portione maiorem fructum laboris q̃ in eo loco enar-
rando tulisse ipse videare.certe qdẽ eũ locũ ὅπω σύγε τυγχάνεις πεφαφάξας,ὥσπ τὰ μοὶ
ὑπὸ τῶ ἀπεόλε κλ τῆν πλυκαῦτα, γαλατῶν ἀσκμλία, ὑπὲ ἃ τῶ ἱφωνύμε ἔσιν ὅπε ἡκκυ-
μλία,σὺ ἐπὶ τὰς κέλτας τὰς ἐφ ἡμῶν χαίρεις παροχιτῶσας.τὸν δ̓ἄλλον,ὡς ὅμοι, ζῶ ἄγαν ἐ
λοσκωπικῶ καταχαριζόμνον ζῶ σῷ.ὡς δὲ πολλοὶ φάσκσιν, ἐμὲγ̀ δ συγκαταθέμλός,ἐκώ
π τῆν κιλικῶ κὴ ἐκ πεοαιρέσεως ἄνθκρυς πεοσκικεγκώς.κὴ τὸ φλαπτχθῆμον δὲ,καὶ τ ἔχθεσ
ὕπολον,ἀσμλῶς ἂς τὰς φράγκας ἀπαρεσάμλον,ὅπε ἂμ τύχῃ ὑπομθέσιων.Et Hilarii qui
dem de Gallis elogium præclarum in monumentis tuis,ne quando interiret,cõ
secrare voluisti, ὀνιαμένως credo κὴ φιλαλθῶς.Quod nunq̃,vt opinor,faceres,ni
si tam bardos adhuc Gallos esse censeres,vt figuras tuas non satis intelligeret,
neq; enim vltro alioqui prouocare nostros & lacessere in mentem vtiq; tibi veniſ
set.non tãtũ tibi ocii est a seriis rebus feliciter scriptitandis,ab aliisq; nationibus
tãtũ est requietis.Equidẽ quod ad me attinet,quicquid eo nomine questus sum,

publicam vicem magis quàm priuatam questus sum:qui te & ironem Socra-
craticum & momũ Satyricum perferre didicerim,cum interim non minus me
æquo vsus sis,tandem etiam si aliter aliquãdiu existimasti. Vt ad rem redeam,
eatenus de te sentire me eo nomine palam nõ dissimulaui, ne me nihil commo
ueri publica vice putes. Præterea vero quod, incõmodius de te aut certe male
uolentius dixerim,nego omnino esse quicq̃ nisi si quid vt fit mihi excidit cõtra
animi sensum,quod ancipitẽ interpretationẽ habuerit apud eos quidẽ qui cęcæ
æmulationis fomites relidere in animis nostris pręcupide iudicant: prima qua
q; aura rumoris in flammã exarsuros.Hic si cõmemoranda dixissem quę de te
deq; tuis scriptis testificari sine fuco verborũ solitus sum, (idq; tuo merito, &
veritati potiusq̃ amicitiæ seruiens,ne me tibi imputare nũc velle superuacaneũ
tibi patrociniũ arbitreris) aut te ingratũ esse cõuincerẽ, qui adhuc dissimula-
ris:aut malignũ esse rumorem ostenderem, qui in tristiorem tñ partẽ nuncius
ad te ierit. Quid vero duæ epistolæ græcę, quas ad te ante biennium scripsi,
quibus te ascisscere istinc q; euellere conatus sum,in vtram tandem partem ὧν
σημαῖναί σοι ἐδόξαν;beneuolentiæ an contra? Quam ego operam ad te scribendi
ipse mihi depoposceram (ne sis nescius) verius q̃ imperata vltro ab Rege de-
functus sum.Qua in re σώοιδά σοι ὡς δίμαι ἀγνωμόνως διακεμλῶς, qui ita suspicio
se mecum egisti postea,vt tuam volũtatem ac propositũ per alios rescisscerem,
non per epistolas tuas:& qui in aliorũ sinu arcana tua secure deponebas,mecũ
ita agere instituisti, quasi cum æmulatore.atqui si τὰς ἀπορρήτους ἐκάνας τὰς σὰς
hic proferre voluissem, confessionem tibi exprimerẽ dissutæ amicitiæ,vt par-
cissime loquar:cum tibi ante non pauca dederim pignora beneuolentiæ nec fu
cosæ nec veteratoriæ.An id erat tandẽ æmulatoris factũ te in prioreis partes
cooptare,aut minimũ in æquas? a quo quisnam præter amicũ, recte sibi con-
scium non metueret sibi? et qui alieni animi probitatem ex suo ipse animo fi-
denter æstimaret. At tu aut ancipitis me fidei amicũ nimirũ existimasti,aut cer
te discingi temere & sæpius solitum,in cuius sinu condere veritus sis quę tibi
cordi tum erãt.Sed enim ἄλις μεμφιμοιρίας καὶπῆ φιλοπεπῆς π καὶ ἀπολοιξομλίνης.Ve-
rum responsum, vt opinor, oportuit tacitę expostulationi tuæ. Hic etiam ve-
lim vt existimes verbis me magnopere temperasse.nam si rumoribus auscul-
tandum censuissem, credo te non ignorare vltro citroque rumores commeare
solere: nec minus hic q̃ istic loquaces ipsos atque improbos esse. τὰ μὲν ὄρ κατ̓
ἐμὲ οὕτως ἔχει ὡς κὴ πεῶτον, τόγε κατὰ τὴν φὴ γνώμης διάθεσιν. κὴ μὲν δὴ κὴ ἐμοὶ
τόν σοι τὸν αὐτὸν ἐσαῦθις παρέξομαι ἐλπίνῶ, ὅπε ἂν τύχῃς πόμλον ῶν ἐπ̓ ἐμοί. ἐφ ᾧ γὰ
δὴ κὴ τὸν αὐτὸν ὁμοίως αὐτὸς σεαυτόν μοι ἀντιπαρέξῃ. Id quod eo pertinet, quod περὶ
φιλαλείτως φὴ ὑπῳίας scripsisti, quæ tam mihi ipsa quàm tibi cordi erit cum vo-
les.De Ciceronianorum choro ita plane tecũ sentio, vt subscribere paratus sim
si res ita tulerit. Quam hominum consensionem in inuidiam coniecit, offen-
sumque iam apud omnes reddidit, illius coryphei insolentia, quem tu mihi
notum esse scripsisti, qui Philalazonis cognomento in Italia & vbique auctus
est vt audio, præsertim recenti illo cantico & parnassio,quod sibi ipse vni qua-
si Philolocalia nato, alternis vocibus cecinit personis sub heroicis. is Gallos
scriptores Germanosque veluti pro potestate numeris expungit decora me-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rentium, addito elogio. Ciceronis autem vsqueeo ad vnguem similis esse meditatus est, vt eloquentiæ latinę parentem etiã superauerit ac longe reliquerit, dũtaxat in ea parte quæ ad commendationem sui pertinet, vt in Annotationibus meis nuper dixi. M. enim Tullius laudes suas decantauit, eãq; ob causam sæpe stomachum & curiæ & subselliis & amicissimis suis mouit: tametsi veras laudes meritasque prædicabat. hic longe impudentius suas immeritissimas deprædicauit: id quod sane mirum est impune eum tulisse ab eorum amicis principum quidem virorum, quorum hominem non puduit nomina ad rem tã absurdã, tam putidam edendam, vtenda sibi sumere. Longolium olim nostrum luctuosius desideressem, nisi ipse noster esse, i. d est Francus animi destinatione desiisset. Vale, Parisiis. postridie Liberalium nostrorum, qui natalis est immortalitatis nostræ. quo die deum fruge colimus, deumque Seruatorem in fruge agnoscimus, si frugi bonæ sumus. Epistolam autem tuam. X. Cal. April. scriptã, Soteriis acceperamus, quo die solenne est veluti funere Seruatorem nostrum efferre, grata piaque commemoratione ab eo nobis salutis memorando supplicio comparatæ. acceperam autem ad multam noctem, e castello suburbano rediens, vbi tum erat aula. Vale rursus, & caue existimes in hac me epistola quippiam animo exhulcerato scripsisse. ne viuam si tantum subeat simultatis, ἀλλὰ μὴ πᾶσι παῤῥασιαζομένῳ τυγχάνομεν ὄντες, vt si quis est alter μὴ καὶ κρυφίνων ἦν ὁ Φόνδα.

Gulielmus Budæus Francisco Roberteto S.

REdditę mihi literę tuę a matrona clarissima matre tua cũ in aulam vênissem, officii deserti me cõmonefecerũt, non sine quodã robore. nã simulatq; ostẽdit ipsa mihi ac porrexit eas quas ad patrem tuũ scripseras, suppudere me cœpit accipientẽ, quasi ea muta quædã esset exprobratio negligẽtię aut incurię vestri. & meminerã ante duos menses ab eadẽ ad me missam fratris tui epistolam, cui ne rescriberẽ in causa fuit vitę nũc meę cõditio temporaria, procul a literis bonis auersa. lãprimũ nouus magistratus quo me Princeps post nouẽ menses ornauit, alia atq; alia assidue officia totũ id tẽpus popposcit, cuius tyrocinĩũ vix adhuc bene posui auspicãdis eius delibandisq; trũ functionibus, vt assolẽt facere q magistratus ineũt vsurpãdi iuris gratia. Deinde atq; etiã subinde filorũ fatalĩũ deductrix illa Parca, alterũ mihi honorẽ Decurionũ huius vrbis pręfecturã adneuit. hoc est. n. vt opinor, quod dicũt προσπέλωσιν. illũ qdẽ nec spernẽdũ, & magnos ambitus excitare solitũ: verũ ad me nihil minus cogitãtẽ absentẽq; delatũ, hominẽ minime comitialẽ, ideoq; oneris loco a nobis numeroq; habitũ: psertim ex quo intelligere cœpimus ad cuiusmodi pistrinũ hominũ nobis studẽtiũ pcupida suffragia incõsultaq; nos alligarint: cũ interim q literis bonis fauebãt, aut literarũ bonarũ studiosissimi erãt, sibimetipsis gratulãdũ existimarẽt, ob honorẽ iã alterũ eruditioni mediocri habitũ & oblatũ, beneq; eo nomine ac prolixe nationi doctorũ ominarẽtur. Hoc autẽ, vt opinor, natalitiũ mihi sidus tulerat: non vt altero honore prior ille cumularetur, sed vt prioris magistratus nouo exẽplo delatio, ac fortuna lætior solito & illustrior, secundi honoris gerendi molestia expiaretur. contigit enim quod minime expectabatur, ipse vt in eum annũ inciderem, qui maximas difficultates importaturus erat rei municipali: quas etiam si prouidere potuissem, repudiare tamen non licebat sine ignominia. Quapropter extorris aula factus in qua iam nomẽ nostrũ aliquãtulum inclaruerat, ita in vrbe mansi vt cibi tũ causa (prope dixerim) somniq; domi essem. per occasiones autem raras quasiq; furtim animũ meum subducere ex illa turba conabar, admonente me Philologia, cuius amor penitus semper insedit, cordiq; mihi fuit. Sed parum proficiebam. quocunque emi me abstruserã sequaces, alię super alias curę, procacesq; functiones, ac permolestæ hominũ interpellationes, qua aperta, qua clausa protinus irrumpebant. Hoc munus bienniũ totum exemit rationibus meis quas cum literis habebam, cũ eo quod animũ refractarium reddidit ad studia pristina resumenda, a literisq; aliquantulum alienatum. Longolii obitum ægre tuli vt debui. Erat enim mihi vt opinabar amicus, idque non sine nostro merito, qui plurimũ homini doctissimo fauebamus. Versiculos quos de eodem deploraști nõ possum non vehemẽter probare: sicut & fraterculi tui casum in vitæ tyrocinio extincti elegiola pereleganti scriptum. In aulam ita veni vt inter aulæ comites magis sim, q̃ aulicis functionibus me ascripserim vt antea solebam. Quare in aula non incola sed peregrinus sum, legatusq; municipalis. Vale, ad diui Germani III. Nonas Maias.

Gulielmus Budæus Francisco Roberto S.

FAcis ingenuo pudore magis Francisce generose, ætatulãq; istam decenti, q ad me cum religiuncula quadam scribis, quam q scribendi facultate eruditioneq; non vulgari pro captu naturę nondũ adultę quoquo modo defectus sis. qua in re arbitranda non alii cuiq̃ magis q̃ mihi ipse credo, vt qui & sermone corã & absens epistolis æstimare tuũ fratrisq; tui ingeniũ cũ profectu in literis colendis potuerim. Quare velim vt metũ istũ auctoritate mea ponas: nec eã vt ob rẽ aut aliã quãuis huiusce modi scribere ad me graueris: cum alioquin etiã amicitia nostra & familiaritas pene iam domestica, hoc efficere debeat, si tibi & fratri religio quædam verecunda scribere instituentibus animo frontique incesserit, vt oscula ista peringenua obdurare (vt ita loquar) fiducia cõmendabili officioq; ne vereamini. De epistolis meis nuper editis, quarũ aliquot ad vos scriptæ non tantũ numerũ augent, sed etiã ornamentũ voluminis afferunt, opinione mea, existimo tibi satisfactum iri, simul vt ad germanum tuũ datã epistolam meã legeris. Philippo Esmerio mihi iãdudũ cõmendato in posterũ impensius fauebo tua causa, quãdoquidẽ eius in epistolæ tuæ calce meministi: cũ alioquin eũ amem ob diligentiam quã in vobis instituendis impendisse mihi videtur. Vale, Lugduni Nonis Iuniis.

Gulielmus Budæus Claudio Roberteto S.

NVnq̃ mihi minus commercii, negocii, vsus cum literis bonis fuit Claudi suauissime. nunq̃ parcius ieiunius, rarius mentis meę vires, omnemq; intellectus contentionem Philologiæ commodaui, q̃ hoc anno: qui annus rebus meis vtiq; lętiorem solito fortunã ampliorẽq; ediderat, nisi comites illi curas, animiq; ægritudines asseclas addidisset: quum interim Philologia ante mihi semper fere contubernalis, ex quo illi animũ meũ bona fide desponsitarã, inita

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum ea in perpetuũ fortunarum omniũ ſocietate cum lachrymis & gemitibus fidem pacti ſibi animi requireret, hominesq; velut deſtituta imploraret atque cęlites. Querebatur enim iucunda comes illa ingeniorumq; perpolitrix, non ſe iam hominũ opinione a nobis, quaſi damnoſam quandam conſortem huic ætati repudiari, rei factitandæ in aula & componendę commodius ac ciuilius incubiturę: cũ reuera animus ſemel deamatę ſibi profeſſioni conglutinatus, huc illucq; ac quoquo etiam verſus expatiatus, reuertẽdi tamen conſuetudinẽ ſemel ſententiamq; retinuerit, vtpote qui cauſariam quidem ille a cõtubernio miſſionem, ſed tamen temporariam obtinuerit: bona etiam (vt opinor) venia homĩũ mihi æquorum, omniũq; qui rei familiaris curam non in poſtremis locandã eſſe intelligant, ſine qua ſufficere ſibi Philologia nequit. Et quidem eo iam vẽtũ eſſe video, vt periclitari neceſſe mihi ſit ſi diutius emanſero, in ſuſpicionẽq; venire, atque adeo in ratam fixamq; opinionem, deſerti conſortii, proditiq; coniugii. Quippe cum illa mihi cõiunx atq; patriæ iãdiu pepererit prope nihil: ſic autem de me deque amoribus meis conſuluiſſe ſi certis argumentis conuictus eſſem, quid nõ in me vociferari probabiliter Aius ille cœptaret Locutius, q dicitur rumor publicus? Siquidem huiuſmodi cauſa eſt, vt eloquentia ipſa, ſi mihi tum & adeſſet & ſupereſſet, profari vix poſſet exordium defenſionis, niſi etiã inter aduocationis cœtum impudentiam & periurium admittere adhibereque inſtitiſſem, quod nunq; in animũ inducere mihi contigit. Nam cuiuſmodi illa eſſet non dico perfidia & improbitas, ſed verecundia & abſurditas, ita de ſe quempiã familiaq; mereri præpoſtere, vt deformem atque ignominioſam contubernalem integræ, gratioſę, venuſtę, indiesq; florentiori prętuliſſe videretur: cupiditatem ſcilicet ambitioſam literarum glorię cuius ſemper in primis ſpectator & procus fuiſſet. Neq; inuitus fatear ſi res ita tulerit, non tã natali ſplẽdore illuſtratum nomen meum, tametſi alioqui nõ obſcurum in patria, q̃ cultu atq; obſeruantia literarum elegantię, quæ apud omneis nunc ordines gratioſa eſſe cœpit, atq; in curiis maioribus, in conſiliis ſelectis, in conuentibus honeſtis prærogatiuæ propemodum ius habere. De qua imagines mutuari atq; etiam ſtemmati aſciſcere gentilitio ipſe pridem inſtiti. Sic enim fore ſperabam, vt poſteris relinquerem amplius ac nitidius atrium ędium auitarũ. Verũ enimuero eas quaſi querelas aut expoſtulationes potius Philologiæ meæ, partim ad me rumor non obſcurus detulit: partim rubor ſponte ſuffuſus idẽtidem ſuggerit, cum eius rei æſtimatio in mentem mihi venit. Et quidem conſcientia et ſi recta quidem ipſa fiduciaq; inculpatę voluntatis ſubnixa, animo tamẽ inceſſit, ne incõſultius q̃ par eſt aut diutius ab amica legitima diſtractus eſſe videar, ac pene alienatus: quum ita de familia mea merita ſit ipſa, vt liberos ingenuosq; ex ea queſiuerim ac ſuſtulerim, formæ (vt opinor) maſculæ, nec perinde inuenuſtę. Quos etiam vt non indignos qui tollerentur, in profeſſionem publicam referẽdos curaui, vt ſpero, nec inconſulto nec inauſpicato. Quo magis ignauũ nunc inersq; videri poſſit, nihil iam animo agitare, nihil earum rerum actitare, quæ ad tuendam, augendam, amplificandam ſponſalitiam & doralem pertinent cõmunionem. Neque enim integrum poſt tantam intereapedinem fore dirępti conſortii atque conſuetudinis, diſpendiũ ſarcire ætatis adhuc fœcundæ quaſi

per viduitatem tranſactæ, ſiquando animum illa quidem reducem acceperit olim ſibi deſponſum. niſi ſi vires quæ iam conſenuerint in geminato nixu geminos quoque edere poterunt, perindeque vitales. Huiuſcemodi cogitatio adoleſcentule generoſe nonnunq̃ me exercet: dubiumq; animi ac iudicii alternantemq; tenet, vix vt ſtatuere queam, mecũ ne prouidentia tam commode q̃ prolixe ac benigne egerit: quæ fortunas meas auctura vtique atque amplificatura, e philoſopiæ præſidiis necopinantem detraxit, niſi me tandem mihi genioque meo reſtituerit. Nouem autem menſium auocamẽta animũ meum vſqueadeo languentem exhauſtumq; reddiderunt, vt commentari in re literaria iam non poſſim, liberaliumq; munerum functiones implere. Tibi vero ac germano tuo gratulor, quos literarũ bonarum numina egregio inſtinctu ita cient, vt induſtriam veſtram mihi parentibusq; veſtris facile approbetis. Vale, in aula diui Germani, Nonis Maii.

Gulielmus Budæus Claudio Roberteto S.

QVàm mihi iucundus fuit parentum tuorum aduentus qui mihi literas tuas & fratris reddiderunt, appendicibus verſiculorum ſolito etiam ornatiores: tam mihi vehementer doluit, q; ne in nundinis quidem Lugdunenſibus vęnales epiſtolæ meæ inuentæ ſunt: quæ quum Pariſiis dudum profectus ſum abſolutę quidem erant ipſæ, prelis iam ceſſantibus, necdũ tamen in quaterniones (vt fit) digeſtæ ex chartarum aceruo. Vt vero deſiderio veſtro ſatisfaciam mittendas huc ad me nuper mandaui, primo quoque tempore, ſi modo idoneus aut tabellarius occurrerit aut alius, qui earum curam perferendarum ſuſcipere non grauetur. Nihil enim libentius facio parẽtis veſtri gratia & merito (cui me certe magnopere obſtrictum ingenue ſemper fatebor, cum aliàs tum ob probam ciuilemque comitatem quam mihi ſemper vir elegantiſſimi ingenii exhibet) verum nihil ſuſcipiendum mihi alacrius exiſtima q̃ vt vobis obſequar in honeſtis huiuſcemodi ingenuisque poſtulatis. Cui etiam cauſę accedit, q; a vobis alioquin gratiam ineundam mihi eſſe duco, non tam mea q̃ liberorum meorum cauſa. qui vt nunc prope æquales vobis, ita olim fortaſſe amici & comites futuri ſunt, ſtudiorumq; adoleſcentię æmuli. Velim autem vt confidas mi Claudi, te iam & germanum tuum impenſius de hendecaſyllabis a me amari qui literis erant additi, quibus certe in ipſis ingenii iam adoleſcentis & exculti indicia ſupra ætatis captum elucent. Ego autem vt alienus ſim a literis, non tam aulicæ conuerſationis difficultas, q̃ infirmitas ſolito intenſior efficit in hac vrbe, hac tempeſtatis intẽperie. Pręceptorem tuũ velim vt multa ſalute a me impertias. Vale, Lugduni Nonis Iuniis.

Ianus Laſcaris Gulielmo Budæo S.

MErito te amo & colo mi Budęe, qui meũ teſtimoniũ pluris te facturum pollicearis q̃ rumores, ſuſpiciones, cõiecturas omnes quę te de inuẽtione ſeſtertii aduerſus Leonardũ Portiũ incitarũt, virũ pręcipuis virtutibus tui q̃ſimillimũ, nec vllo certe odio ſed beneuolẽtia proſequẽdũ. Quãdoquidẽ nõ abſurde prolatũ eſt ἀ, ὡς ἀιὰ τὸν ὅμοιον ἄγγ θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον. Teſtimoniũ meũ huiuſ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

modi est. Cũ me Romam cõtulissem initio pontificatus Leonis .X. cõperi illic Ioannem Antoniũ Marosticam vtriusq; linguę professorẽ minime imperitum. is & antea Venetiis mihi notus fuerat: sed Romæ frequentius ac familiarius me conueniebat: & ego eius cõsuetudine delectabar, probi sane & honesti viri: adeo vt aliquando fuerit meus contubernalis. sed hoc postea. Tunc vero temporis accessit ad me die quodam, & ingressus cubiculũ familiariter vt solebat, vixdum salutato libellum porrigens, Ecce tibi ait qui te diuitem faciet, nec beneficia continet ecclesiastica, quæ tu tam obstinate respuis: verũ talenta, sestertia, auri pondera atq; argenti. Quid hoc inquam? & accepto libello legi titulum, impendiq; aliquantulum temporis pluribus versibus perlegendis, donec percepi libri argumentum tale esse quale Antonius exposuerat. Cæterũ quia tunc occupatus eram quibusdam quasi legibus conscribẽdis, quibus vterentur collegiũ adituri, quod idem summus Pontifex hortatu meo iam instituerat, libriũ clausi, & amice dixi, nec beneficia appeto, nec iis talentis aut sestertiis ditescere cupio: & quando nec talenta possedi vnq̃, nec multa sestertia numerauí, nec his modo pertractandis videbor auidior. Cum tamen instaret vt legerem, ergo inquam serio respondebo, Nec argumentum operis vt asseueras est cõtemnẽdum, nec mihi ignotus est auctor: immo vero amicissimus ac de me optime meritus, ingenioq; ac doctrina præditus. Sed vides quantum mihi superlit negocii ad hæc quæ me suscepisse non ignoras. Relinque igitur mihi librum, & cum hoc onere leuatus fuero, quid sibi velit per ocium videbimus, qualesque diuitias præ se ferat. Nõ faciam, inquit, quia hoc tuũ cubiculum pluribus patet sodalium. nollem enim aliquis auferret te inuito aut etiam permittente. nõdum est ab auctore editus, mihi autem iure amicitiæ creditus, quæ ab ineunte ætate mihi cum eo viro culta est. nollem diuulgaretur ipso inscio, quod solet plerũq; fieri chalcographorum iniuria quęstui auidius studentium: tutius seruabitur apud me: & cũ hęc quæ suscepisti peregeris, legemus eum vna, nec horas male collocabis: viriq; tibi etiam amicissimi & ingenium & industriam laudabis. His dictis recepto libello abiit. Non multis post diebus contigit vt ego sequerer summũ Pontificem Viterbiũ, quo remittendi animi gratia secesserat, vnde Mediolanum postea cum mãdatis quibusdam eiusdem Pontificis ad regem Christianissimũ salutandum profectus sum, nec amplius vidi. Nam & remiserat eum Portio Antonius, vt dixit, me absente. Vidi postea librum tuũ de Asse celeberrimum a te per chalcographos editum, & nõ multo post librum Portii, argumenti eiusdem, cuius erat quem pridem mihi idem Antonius ostenderat. Hoc est testimonium, quod de hac re præbere possum, quodq; iureiurãdo etiam confirmarem, si aut receptum esset vt iusiurandum huiusmodi scripta admitterent, aut tu permitteres, si minus fidei mihi non iurato adhibiturus esses. Sed quando in animum induxisti vt hoc meum testimonium abunde tibi satisfaciat, reliquum est vt dignitati tuæ pariter virique illius prospicias. quo modo id fieri possit, ipsemet optime nosti. idque mihi quàm gratum futurum sit, qui vtrunque vestrum iure amicitiæ non vulgaris, amore pari atque obseruantia prosequor, dictu non facile est. nec minus gratum præterea feceris si te authore studiosis innotescat vos tantos ac tales

viros nobilitate, auctoritate, studio in bonos ãdmodũ insignes, posthabitis iurgiis & contumeliis, quæ altercationibus comites esse solent, in amicitiam coisse opera tui Lascaris probe conciliatos. Legent profecto studiosi libentius quæ abs te præsertim sunt enarrata, q̃ iurgia iam inchoata parataq; inter vos optimos grauissimosq; viros.

Eiusdem Lascaris.

Editus vt pridem rediit celeberrimus Assis
  Innocuus, demptis addita quæ fuerant
Non mage quo fieret clarus (nam clarus abunde est)
  Rumorem falsum non tulit additio.
Nunc quando inuentum sibi vendicat alter & alter,
  Alteri & inuentum non negat alter idem:
Et potuisse ambos ex iisdem fontibus hausto
  Hortos rore suos irriguos facere,
Nil facit additio: contentio nulla relicta est,
  Et facile ambitio cessit amicitiæ.
Thesaurum Herodes inuentum protulit vltro
  Marco, posthabuit Marcus amicitiæ.
His similes probitate viri fecisse legentur
  Vmbram sestertii pluris amicitiæ.

G. Budæus Parisiensis Iano Lascari Rhyndaceno S.

Epistolę tuę lectio in ęstu vehementi me constituit: & quidem cum hãc ego scriberem, in ancipiti metu angoreq; versabar, & eidem cogitãti mihi veteri succurrebat, ne si ex sententia animi tui nõ respõdissem, officiũ amicitiæ continuo deseruisse tute me arbitrarere: immo vero amicitiã ipsam prodidisse veterem & secularẽ. Annos enim abhinc plus trigínta amicus tibi in primis, merito tuo factus sum primo: deinde etiã meo, qui eam amicitiam cupidissime colui, æquitatẽ istam bonitatẽq; expertus. qua animum tuũ tinctũ perfusumq; nemo vnq̃ negauit, qui tuos mores compertos habuerit. Rursus si retinendæ vetustę, nec iam sine crimine diręptilis amicitię antiquiorẽ aliis omnibus curam habere semel cõstituerã: metus ille occurrebat, ne existimationis quoquo modo collectę iacturã hoc pacto feciſſe me postea puderet ac pœniteret. Qđ hominis eẽt vtiq; inconsulte de semetipso plane familiaq; merentis: cum eo quoq; q̃ conscientiam insontem amicitiæ blandimentis posthabuissem, non sine ingenti scelere ac piaculo. Qua de re si tecum ita nunc agere instituerim, consilium mihi te in hac re vt expedire iubeam, cæterum amicitiæ fidem ipsiusq; δικὴν τῶν φίλων imploraturũ me tester & denũcie, si iniquũ te mihi disceptatorẽ cõsiliariũq; prębueris: intelligo, quæ tua est ingenua & singularis verecundia cum æquitate animi iuncta, ęstuaturũ te etiã vehementius, ad infantiãq; prope dixerim redactũ iri. neq; enim tu is es qui aliter fari sentireq; possis de re tam seria ab amico cõsulto. Obsecro te igitẽ vir mihi amicorũ amicissime, operam mihi da libens causam hãc paucis expositurо: sed ita, vt aurẽ mihi accõmodes omni vel prędiudicio vel affectu defęcatam aliorsum propẽso. personã arbitrii induas tantisper, amicitięq; deponas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Audire igitur tibi impera æquis auribus me huius caput cõtrouersię altius re-
petentẽ. καὶ τόκ ἀλ χρυσεα φίλος οὐ τίτλαι τάλαντα, ne secus quippiã in me atq; etiã
in te admittas. Immo vero hoc (vt opinor) potius nihil vt odioſũ attingã, vtq;
eoq; nõ meminerim, quę in digreſſiõe illa librorũ de Aſſe mihi iã pœnitẽda (ſit
enim hoc ſane, imo vero eſto plane, quãdo ita tibi viſum eſt) expoſuimus. quippe
attẽtionẽ ciere, & beneuolentiã cõciliare tuam mihi omnino volo, & neceſſe eſt.
proinde nõ cauſam ipſam exponã, ſed propoſiti mei ſummã in oculis tuis depro-
mã. Ego etſi hãc cõtrouerſiã in ipſa iã mihi ἀπροθυμίᾳ digreſſione ita expoſuiſſe vi-
deor, argumẽtisq; & teſtimoniis aſtruxiſſe quod intẽdebã & perfeciſſe, planũ vt
tibi omnibusq; nõ iniquis mihi fecerim, ſeſtertios & drachmas, ſeſtertiũq; cẽte-
narios atq; millenarios adnumeraſſe lectoribus, talẽtorũ etiã vim magnã antea
incognitã, meis vnius põderibus nõ alterius cuiuſq; appẽdiſſe. hæc inquam etſi
vſq; adeo vera ſunt, vt ſi inter ſacrũ (quod aiũt) & ſaxũ nũc cõſtituar, ſãctiſſimo
iureiurãdo affirmare nõ cũctãter auſim ac debeã, a nullo me vnq; homine his de
rebus quicq; vel fando vel legendo, vel aliãs didiciſſe, anteq; libri de Aſſe noſtri
paſſim circũferri cœperũt: tñ cauſam haud dico quin teſtimoniũ tuũ & auctori-
tas eouſq; valeãt, vt ex Aſſe meo circũſcribat quicquid ad eã vel defenſionẽ vel
deſtomachationẽ pertinet, atq; etiã ſi fieri poſſit ex hominũ memoria exímatur.
ego etiã porro tua auctoritate adductus ac ſuffragio, qđ Leonardo Portio eni-
xe libẽsq; nõ etiã præcupide pſtitiſti, hoc futurũ ſpõdeo (tuũ eñ ſuffragium in
comitiis a me habitis centurię prerogatiuæ auctoritatẽ ſemp habuit habebitq;)
ſi me ſuperſtite iterũ liber ex officina chalcographorũ exeat, me curaturũ vt id
de medio tollatur: ſin vſq; aliter inſcio me factum fuerit, pronuncio, denuncio &
prędico id me vt meũ non agniturũ, quod me damnaſſe ſemel conteſtatus ſum.
Poſſem ne ego tibi plenius, vberius, circũfluctius, officiũ, obſequiũ, piamentum
deniq; exhibere, ſi amicitię iura abiecíſſem atq; calcaſſem? Age, vide q̃ liberaliter
tãtũ obſequiũ imputẽ. id ipſum quod a me magnopere mea quoq; fortaſſe cau-
ſa cõtẽdiſti: id inquã ipſum cũ tua cauſa percupio maxime, nõnihil etiã eius viri
cui tantũ te tribuere animaduerti (etenim eius cauſa magnũ quiddã vt velim,
pro amicitiæ cõmunione & aliãs neceſſe eſt, qui tibi ſcito & elegãti hominũ ſpe-
ctatori vſqueadeo ſe probarit) tũ vero, ita vt eueniat, intereſſe mea puto: idq; ita
rẽ eã vertiſſe, vt paſſim innoteſcat. nollem eñ (vt ingenue fatear) extitiſſe tãdiu
iracũdę oratiõis noſtrę ſpecimẽ, ſtiliq; rapidi, &, vt nũc ſentio, p̃cipitis. Et quidẽ
vir amice cũ raro mihi ipſe placere ſolitus ſum, tum vero id minime mihi cõtin-
git, ſiqñ me in ſpeculo obtueor poſt excandeſcẽtiã. Vide queſo æquitatẽ animi
tui, quo magis ſimilẽ me tui eſſe gaudeas, qui ſolidum tibi obſequiũ imputare
nõ ſuſtineam, quod parte ex aliqua mea cauſa tibi exhibitũ eſt: aut certe qđ etiã
in mea rẽ ceſſurũ nõ grauate primũ tibi credidi, nũc etiã mihi perſuadeo. Hic
velim autẽ tute cognoſcas quatenus culpã ego agnoſcã. In bona cauſa & lucu-
lẽto iure manus ipſe tibi do: nõ etiã de iure meo decedo. ἀλλ' ἐπὶ ἀασάμην φρεσὶ
λεπταλέῃσι πυθέσθαι ἄφαρ ἐθέλω ἀρέσαι, δόμεναι δ' ἀπίθησι ἄνωγα, hoc vltimũ oĩm (vt ſpero)
iudicio. Quid n. maius dare poſſẽ? Id vero ne mihi dixiſſe feciſſeq; ex animi mei
ſentẽtia, fraudi ſit ad vulgus, hoc qđ ſequit cõteſtãdũ eſſe cẽſui. Eſt in ſermone
apđ noſtrates apiarios, examina ex alienis alueis exẽpta nõ temere nec ad melli-

ficiũ nec ad prouẽtũ fauorum proficere ſolere. id quod Plinio etiã prodidit quo-
dã loco. vſq; adeo q̃dã ſunt inter humana negocia quæ iuſtitiã vberiorẽ poſcũt
in primis iniquitatemq; reſpuunt. Rutã (inquit ille) furtiuã prouenire fertilius
putãt, ſicut apes furtiuas peſſime. Eqdẽ ſcriptitãdi libros edẽdiq; iſticutũ ſũmã
& fidẽ & probitatẽ expoſcere cẽſeo, ſi fructũ diuturnũ inde ſperãt auctores. Nã
veritas Saturni filia eſt (vt aiunt) qui nihil incõpertum tandem relinquere di-
citur. Quòd ſi quid vnq̃ huiuſcemodi admiſi, atq; alienum quippiã in quoſcunq;
libros meos aut cõmentarios tranſcripſi interuertendi cauſa, nullam nec diuíni-
tus nec ab hominum iudicio pœnam ipſe deprecor, nec grauiſſimã quidẽ mul-
ctam huiuſcemodi recuſo protinus re comperta, vt pro nominis commendatio-
ne ſperata & concupita, memoria ſane ignominioſa plectar in perpetuum. De
aliis ſcriptoribus iã nihil pronũcio, nihil ex hodierno die vel queror vel ſuſpicor:
quandoquidem id tu mihi auctor es, egoq; mihi obſequi imperaui quod tibi ve-
hementer cordi eſſe ſenſero. Neq; vero hæc adiurãs ideo cõteſtatus ſum, q̃ ſuſpi-
cionem interuerſæ ſeſtertianæ inuentionis magnopere mihi diluendam in ſena-
tu doctiſſimorum hominum eſſe cẽſeam, antiquitatisq; reconditæ in primis cõ-
ſultorum. Qui ſi qua de re agitur, olim ipſe in iudicium arceſſar: quaſi ex alienis
ſeſtertiis ego meum duodecies, centies, quadringenties deinceps q̃ adnumeran-
do, conflauerim, cum illa magna vi omne genus talentorum, aut ad res priſcas
admetiendas, ego alienum modulum vel vnicum vtẽdum clam petierim (abſit
verbo inuidia) non minus clare beníq; abſoluturi iri me in hac cauſa pla-
gii ſperem, q̃ olim Oreſtes Areopagi curię ſentẽtia abſolutus eſt in cauſa parri-
cidii, cum diis duodecim diſceptatoribus cauſam ipſe dixiſſet: & vt Demoſthe-
nis verbis vtar, ὃς ἀδόκησα θεῶν δικαστῶν πλῆθος, ἐπέφυγε. Certe equis iuxta iniquisq;
cauſam meã me probaſſe confido. Quod vero perdoctis tuis in verſibus ſcripſi-
ſti τοῖς τ' ἀοιδὴν γέμουσι φρὶ ψυχαπαγῆ, ὦ ἀλ καὶ τῷ τῆς καλοκαγαθίας ὄζουσι, quos epiſto-
læ tuæ appendicem feciſti conſentaneam, eiuſmodi eſt quidem illud per ſe reſpõ
dere vt quiſpiam amicus tibi pro me poſſit illud comici peruenuſtum, ὃ τ' ἀέκων
οὐδὲν πάσχῃς. Verum egomet ipſe cum & auctoritatem tuam erga me, & fidem
apud omnes reputo & perpendõ, illa vox inuito pene, illa inquã vox erumpit, οὐ
μοῦ ἀλ' ἀέκοις κεν μὴ πάσῃς ὦ φίλε μοι κεφαλή. Et quidem ſi res eſſet iſta liberalita-
tis & munificentiæ, tua (vt opinor) cauſa ſuſtinerem: rẽ mihi chariſſimã, atque
etiã res quaſcunque in deliciis a me habitas pro derelicto habere, vt is eas iure
ſuo occuparet, cuius te merito (vt opinor) ſtudioſiſſimum eſſe perſpexi. Nunc
vero ea res eſt, quã mittere ego ſi velim manu nequeã, vt nõ eandem liberi mei
protinus iure ſuo repetãt ac vindicent: quippe non mihi magis q̃ familię queſi-
tã. Liberi dico? Quid ſi etiam vnuſquiuis e populo? vt enim res ſacræ ſic dicatæ
alienari iam nequeunt. At rem eã populi eſſe intelliges, ſi legeris præfationem
operis. Earum porro rerum quæ in eo libro tractatæ ſunt inuentio digna eſt,
(pene dixerim) quam propter talentare ſacrum ego mediocris vir ingenii vo-
uere debuerim. Siquidem vir ſummi ingenii Pythagoras, olim hecatomben vo
uit propter theorematis mathematici inuentionem de trigono orthogonio vt
ſcribit Athenæus. Certe ſi eam palmam donare non multarum ipſe palmarum
athleta in animum inducerem, haud ſcio an fateri viderer, non tam id εὕρημα,

Universidad de Deusto
Biblioteca

meum q̃ ἔρμαιον quoddam fuiſſe, quod inerter ac futiliter manum iniicienti cõderem, amico auctore aut poſtulante. Et eiuſmodi eſt ἔρμαια vel ἐπινόμια potius, quod nec Lælius (vt arbitror) Scipioni, nec Oreſti Pylades vindicãti cederet. Cæterum velim tu ita exiſtimes, tñ me tribuere amicitię, tum diuturnitate temporis confirmatæ, tum numeris omnibus ſuauis officii, quoad licuit & occaſio tulit, conglutinatæ, q̃ qui vnq̃ maxime atq; conſtantiſſime. confidoq; te pro tua æquitate non vlterius à me officium amici exacturum, q̃ quod præſtare me intelligis ſine captione mea poſſe atq; meorum certa & luculẽta. neq; ego durus vnq̃ exactor obſequiorum fui, quæ tibi ex animi ſententia non eſſe exiſtimarem. Quid autem tandem Budæo Budęiq; poſteris futurum eſſet, ſi eò res euaderet vt homines dictitarent, ὃτ' ἀνὴρ ἔδοξεν εἶναι τὰ δίκαια ὁμῶν δείν. Proinde ſi ita tibi cordi eſt, eſto lis illa infauſta ſeſtertianæ aſſertionis in centeſimum annũ comperendinata: immo ſi ita cenſes ex actis circũſcribatur, vt ne reliquiæ quidẽ eius maneant, ὡς ἔξις ἔκ τι θεῶν ἔκτ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο κοὐ χόλος, ὅστ' ἐφέηκε πολύφρονά περ χολῶσαι. ὅθι πολὺ γλυκίων μέλιτος, & reliqua. ne ſint etiã a me ſcripta, quæ mihi ſtomachanti exciderunt. Deniq; licuerit tibi integra fide amicitiæ ab æmulo meo ſtare, vel iudiciali meo potius aduerſario quiduis a me ſtipulari ſine noxa potueris. Id modo recipio, ne controuerſæ rei fructum ab eo vindicari interim finere me iubeas, quod nec ius nec æquum eſſet: aut ne ita apud vtrunq; noſtrum tãtę palmæ vindicias eſſe cenſeas, vt apud me iniqua ſint cõditione. Vide etiam atq; etiam obſecro te, vide inquam vir optime, ne de altero nimiopere mereri cupiendo, non rei compoſitæ gratiam tuam facias, ſed litem tuam fortaſſe: ſi iniquum ius inter nos arbitrari inſtiteris. quod certe nunq̃ facies. eſt enim alieniſſimũ ab ingenio tuo. Age igitur vir amice velut quidam arbiter vrbanus ac diſceptator honorarius, prętoriis verbis interdicito mihi & Leonardo, in hãc formulam aut ſimilem aliam conceptis quæ ab æquo bono manarit. Comperendinata lite vtri amiciſſimi, quominus rem qua de re agitur vti antea poſſediſtis, vtrinq; bona venia ὑμῖν φιλαλλήλοις poſthac poſſideatis, vim fieri vetо, dolumve malum admitti, nec precario alterum ab altero interim poſſidere iubeo. Id ſi ita tute arbiter vti dixi feceris, ſimul claram bonamq; exiſtimationem ob litem ſcite compoſitam ab omnibus tuleris quibus res ipſa innotuerit: ſimul ab Leonardo tuo homine vt audio iuriſdicendi peritiſſimo, gratiam vtiq; inieris bonam atq; memorabilem. Hæc vt fiant per me licebit, ne ſeſcuncia quidem imminuta amicitia noſtra. Q2 ſi porro etiam pergas (quod abominor) ad iniquum vrgere me obſequium, ἤδη σύγε μέσος ἔχει (vt inquit idem comicus) in tranſalpinam gratiam arbiter propenſior. ita ille prioreis in amicitia tua fruẽda non obſcure tuliſſe videbitur. quod vbi perſenſero, tam vehemẽter me vret, q̃ ſi riualis olim quiſpiam cum amare potui per ætatem, apud amores meos parteis priores tuliſſet. nec tamen ſic tibi iratus vnq̃ vt opinor eſſe potero, vt dicam, βάλλ' ἰὴ πόρακας, ὡς χαλεπὴν δὲ φίλοι. Vale, Calend. Sextilibus, Anno quingenteſimo duodetriceſimo.

Gulielmi Bud. Ioanni Budæo fratris filio S.

Literæ tuæ mihi nuper in hac vrbe reddítæ argumento fuerunt ac documẽto nauatæ à te feliciter operæ in literis diſciplinæ humanioris & elegãtis:

cum eo quod antea nonnihil hominum ſermone ea de re intellexerã. Id vero cõſilium tuum ita demum mihi plane tum probaueris, ſi iſtud ſtudium quod ſecundarium tibi & ſucciſiuum eſſe debet, partem ſibi nullam aut certę non diſpendioſam vendicauerit legitimi tui ſtudii, tibiq; à parente iniuncti: cuius gratia Italiam adiiſti. id quod tu in literis tuis quaſi cõteſtabunde ſcribis: memor (vt opinor) eorum quæ pridem tibi ſcripſi. Etenim cum ita futurum patri tuo eam ob rem ſubanxio & ſolicito recepi: tum vero id omnino in rẽ tuã exiſtimationẽq; futurum eſt: propter expectationem quam inter ciues noſtros excitat incolatus iſte gymnaſiorum tranſalpinorum, doctrinæ non mediocris nec tranſlatitiæ vẽditator (vt ita loquar) & inſtitor, pręut eſt vernacula noſtra inſtitutio & domeſtica. Proindę vt egregiũ in literis Latinis profectũ, in Grę cis conatum generoſum tibi gratulandum: ita hoc quoq; orandum habeo & obteſtandum, vt me expromiſſorẽ induſtriæ tuæ & voluntatis patri tuo obla tum, earum vtiq; literarum fiducia quas ad me anno ſuperiore ſcripſiſti, fideiq; meæ atq; auctoritatis apud eum periculo obſtrictum pignore mihi precio q̃ libet magno luendo, nequaq̃ deſtituas inerter aut neglectim: eademq; me tecum fraude inuoluas. Tametſi illa fraus longe te grauior q̃ me manet, ſi valere iam iuris ſtudium ipſe iuſſiſti prę iſtius diſciplinæ amœnitate. Neq; enim neſcius ſum quantæ ſint muſarum illecebræ, quantaq; earum antipathia cum hoc ſtudio iuris, poſt blandimenta vtique & lautitias eloquentiæ refractario & pene auerſando: vt quidem citeriorum ætatum inſcitia & ſordibus venuſtatem priſcam amiſit, tractatuq; impuro obſoleuit. Verum cum ita ferat tua ratio, vt in hoc literarum (propę dixerim) luto aliquantiſper hæreas aut verſeris cũ aliis permultis ingenioſis, q̃ difficile & arduum eſt quaſi è lutulenta quadã lacuna puris pedibus euadere: nimirum tam magnam laudem hæc tibi ærũna promerita fuerit, cum domum reuerſus, ſpecimen induſtriæ vtroq; in genere præſtare inſtiteris. erit enim magnopere cõmẽdabile nullo diſpẽdio propoſiti tibi curriculi & exacti, honeſti diuerticuli compendium inter paucos feciſſe pro tẽporis ſpatio quod tibi datum fuerit, quod ipſum breue ſit neceſſe eſt vt rẽ nuper natam videmus: id quod à te animaduerſum diligentiam tuam acuere impenſius & contentionem debet. Leonardo medico inſigni, mihi amico & pridem familiari paucorum dierum vſu facto, ſalutem verbis meis dicito: cuius filium qui mihi literas tuas reddidit, quacunq; ope operaq; potero, ſi occaſio tulerit, indolis eximiæ merito adiuuabo, quę in colloquio adoleſcentis & aſpectu elucet: nedum in Leonardi gratiam, cuius cauſa libens ipſe alioquin operam in filii rebus nauare inſtitiſſem. Vale, Lugduni octauo Calend. Maias.

Budæus Beraldo Salutem.

Epiſtolium meum ad Cantiunculam noſtrum cum tua epiſtola allígabis. Quod vero περὶ τῶν μισοκάλλων τούτων ſcribis, iam audieram in aula exiſtens. Quodam enim die ſuperuenire mihi contigit, cum ſuper Regis prandium feſtiuum de iis acroama audiretur. Aiebãt enim homines deploratæ ignorãtiæ, impetum cepiſſe concitatione populariũ literas Græcas, quibus ingenioſi qui-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam Galli ius ciuitatis & patriæ comparauerant, non modo vltra fines Galliæ,sed etiam vltra famam exigere.Id vero & Principis & procerum aulæ risu mirifico exceptum,in eum tandem sermonẽ euasit,vt aulici quidam concionũ celebrium studiosi,conqueri ac miserari cœperint,eo iam ventum esse quorũdam istorum insciția atq; rusticitate,vt sacrarum sermocinationum argumẽta non ab oraculis propheticis aut ab euangelicis scriptis,sed ab liuore & inuidia certatim ducerentur hominum ineptulorum.Qui fœde corruptas mẽtes imme mores ipsi honestatis suæq; professionis proderent, & quasi simultatis & inuidiæ vomicas purulentas auribusq; putidas in tẽplis effunderent.Inde enimuero periculum non mediocre creari vulgo,animosq; bonorum & candidorum religione obstringi veluti ob pollutas cerimonias.Quo nomine istorum absurditatem ad nos attinere iam magis arbitramur, quàm q̃ cõuicium Musis fecerint & Mineruę:cõtumelias è foro venalium atq; è triuiis mutuantes vt est eorũ impudentia. Neq; enim nobis vtriusq; linguę studiosis & cultoribus ac pro virili parte excultoribus,tam est ea contumelia vindicanda:qui patrocinio bonorũ ipsi æquorũq; defendimur, qui permulti sunt:q̃ iis animaduertenda theologiæ professoribus aut studiosis,qui bonis & faustis initiis philosophiam primam principemq; disciplinam auspicati sunt . Quos certe stomachari non dubito & magnopere vri, cum theologiæ professionem nomenq; inuidia & penè infamia flagrare istorum maledicentia videant & insania.Tu vero Nicolae velim vt in tuo instituto constanter pergas,gnauius etiam atq; animosius enitare doctrinã probam iamq; ad vulgus plausibilem proferre in medium . Quod si facere in animũ induxeris,futurum affirmo,vt etsi dura istorũ ora capitaq; cõtundi edomariq; vapulando maleq; audiẽdo,præ impudentia pertinaci,nequeunt,eorũ tamen impotens iracũdia vesanaq; obtrectatio elãgueſcar tãdem (vt assolet)& plausu populari destituta concidat.Verum hæc alias copiosius forte tasse nos,& pro rei dignitate,si res ita nata fuerit. Vale,Martinalibus.

Budæus Petro Segniero Salutem.

HOdie literas tuas accepi quum in cubiculo valetudinis gratia me continerem, quæ causa ocium mihi in præsens rescribendi præbuit. Ne igitur magnopere te conturbet illa interpretis Aurelienſis dissensio ab iis quæ de prouinciæ significatione diximus,hoc à me habeto, Opusculũ illud Annotationum ita me in publicum edidisse ,vt Apelles olim pictor illustris tabulas proposuisse dicitur:vnicuiq; scilicet vt liceret cẽsere de eo quicquid vellet. non etiam vt stilum vertere statuerim,vt quisq; vel imperitus vel pertinacior quippiam reprehenderet. Sutoribus inspectionem ad crepidam vsq; (quod aiunt) æquo animo permisi , earumq; rerum arbitratum , quæ suæ sunt cognitionis: quale est illud fortasse quod ex sentẽtia Ioannis Fabri iuris interpretis clarissimi ac nostratis,professor ille vester de prouinciis nostris,id est Francicis & hodiernis censuit : vt idem ius statuere in iis iudicantes hodie debeant inter nostri moris prouinciales , quod Iustinianus Augustus de antiquis illis sanxit:vt prouincialem ego meum appellare te possim,non etiam hominem qui Syluanecti aut Lugduni habitet.id quod ego tamen non sentio,si quid modo iudicii mei esse sinunt isti, qui literarum bonarum peritos quasi homines profanos à sacris suis arcent,homines scilicet aduersa Minerua nati: quibus nihil nisi insulsum sapit: immo vero infeliciter cõstantes , qui in suscepto errore intabescere atq; immori obstinauerint:cum hodie permulti naturę benignioris homines in iuris disceptationibus admittere in consessum literarum lautitiam disciplinasq; elegantiores non grauentur : quod quidem sine captione recepti iuris constitutęq; auctoritatis iurisprudẽtum fiat.Ego etsi meminisse mihi videor hominũ illud genus ignorantiæ incoctum in qua inueterauit,& deploratæ rusticitatis patronum , ex albo iudicum meorum reiecisse : quum eis approbare causam veteris atq; germanæ intelligẽtiæ rerum verborumq; desperarem : tamen de prouinciæ significatione ad Vlpianum eos reiiciam,& deinde ad Plinium : cuius testimonium ab iis refutari iure nequit,qui ne de facie quidem librũ ipsum nouerunt.Vlpiani auctoritas est plana & in medio exposita vnicuique eorum adire titulum volenti de officio Proconsulis,in lege Obseruate,vbi Asiã, prouinciam vnam facit,quę regni magni instar erat.Plinii locus est ei(vt opinor) inaccessus,qui fabriliter magis q̃ diserte aut vlpianice de verborum significatione sententiam nunc dixerit,si in consessu venerandæ cuiuspiam curiæ sententiam rogetur.Verum vt ad rem veniam,Plinius libro sexto, Regna , inquit, Parthorum duodeuiginti sunt omnia. ita enim diuidunt prouincias circa duo maria,Rubrum à meridie:Hircanum à Septentrione. ex iis vndecim quæ superiora dicuntur,incipiunt à confinio Armeniæ Caspiisq; littoribus, pertinẽt ad Scythas, cũ quibus ex æquo viuunt:reliqua septem inferiora dicuntur. Plinius regnum & prouinciam pro eodem accipiendum censet cũ Vlpiano : qui & ipse regnum Attali,id est Asiam minorem,prouinciam vnam esse dixit. Sed id Aurelienſi illi non placet:qui prouinciæ fines ex Fabri sententia ad prefecturas aut singulas iurisdictiones contraxit. Et ipse si sententiam roger in quibus consessibus pro potestate censere nunc mihi licet,id est in summa quaq; curia, non dubitem Aquitaniam & Normaniam & Burgundias ambas prouincias appellare:ficq; prouinciæ significationem in lege Iustiniani hodie intelligendam. Vale,Et perge vt cœpisti propinquorũ de te expectationem,meũ autem amici iudicium & fautoris in dies excitare atq; augere.Parisiis.III.Cal.Maias.

Budęus Oliuario à Lugduno Sal.

NOn mediocri nuper lętitia affectus sum Oliuari doctissime , cum audissem gymnasium istud tuum ita te formare constituereq; cœpisse, pręclaris vt institutis ordinatum,claritati nominis famæque breui responsurum sit. Scholę enim huius vrbis clarissimę atq; principis exemplum nõ dubitabam scholas alias confestim secuturas.Quę cum ipsa architecto te disciplinæ puerilis rationem informare optimam instituisset,fore videbam vt literis elegantioribus paucis annis suum restitueretur decus, quod crassa ac rudi multarũ ętatum institutione prorsus exoluerat. non quin superiora secula ingeniorum fœcundissima iudiciorumq; fuerint,eloquentiæ quoq; nomen ipsum suspexerint

Universidad de Deusto
Biblioteca

venerationiq; habuerint,sed q; nec faciem eius nouerint, nec vocẽ agnouerint: quippe tunc intermortuæ,atq; in forulis cõditæ iam squallidis, ac longo situ obductis. Quare doctrinæ rectæ eruditionisq; verę maiestati, tãq; summo cui dã honori infelici tẽpore insignia:sic deerant ornamenta elocutioni illustriaq; lumina,sine quibus nullius sciẽtię liberalis professio specimen sui clarũ edere valet. Sola enim hæc facultas suum colorem rebus dare: sola assensum hominum cõciliare homini ample dicẽti ac magnifice potest. Estq; dictionis emẽdatæ & elegantis lepõs in vniuersum,veluti institor quidam artiũ liberalium gratiosus apud omnes,auctoritatisq; cõciliator: sine cuius apparatu instrumẽtoq; nulla commemoratio,nulla differẽdi facultas,nulla scriptio satis vẽdibilis est. nulla sese commẽdare scientia illustrareq; potest: tantiq; est fere vnumquodq; theorema vndecũq; manarit,quãta est ipsum facũdia cõstitutum & astructum. Qua ratione maxime academica placita principatum philosophię obtinuerũt primę classis prærogatiua. Eloquẽtiæ autem rudimẽta cum in ludis discãtur literariis,quales intra ambitum præfecturæ tuę multi sunt,officii mei esse duxi,præsertim pro amicitia quę inter nos intercedit, ad id te decus promerendũ hortari & acuere,ad quod tua te sponte incitatum esse non dubitabam qualiq; exploratum habebam. Verum ad constituẽdam ordinãdamq; scholarum disciplinam,cuius tu præscriptor eris, permagni interest, qui poetę, qui oratores, qui historici legendi magistris denturin primisque qui grammatici auctores. Qua de re,quoniam memini haud ita pridem me rogatum vt in commune cõsulerem,hic dicam quod sentio. Equidem antiquissimum quẽq; scriptorem poematis ac prosę orationis prælegendum esse arbitror. quosdam etiam bona ex parte ediscendos: eorum quidem certe qui nullo iam æuo possunt vetustescere. Quod tamẽ sine captione discipulorum fiat. nam illud exceptum esse velim, nisi ætatulæ reuerẽtia obscœniores vel locos vel auctores legere aut interpretari vetuerit. Literaturæ scriptores & pueris & adolescentulis nostrę vel patrum memorię, quominus tradantur non interdixerim: ii quidem certe qui & elegantius & rectius vberiusq; artis præcepta scripserunt, quales προπολόγους Græci vocant. quoad iam tyrocinio exuto,& sine cortice (vt dicitur) iam nantes pueri ad Priscianum aliosq; eius notæ transeant,omissis ac reiectis illis obscuriorum ętatum auctoribus,quos crassioris Mineruę secula vt edidere sic pertulerunt: nostra hęc ætas,quę in mediam ferme instaurationem doctrinæ prisce aut amplius incurrit,digna est omnino quę frugibus a se cultis aut repastinatis fruí debeat. quo mihi minus probabiliter facere videntur ii, qui glandibus paternis baccisq; horridulis acquiescentes, mutari quicq; vetant eorum quę maiores constituerunt. Neq; enim vt leges quæque antiquissimæ, optimæ esse dicuntur:ita & fruges. & ætas quędam commendat, quędam etiam deteriora facit. quanq; si æuo nititur auctoritas doctrinæ,& in eo causæ firmamentum ipsi ponunt:vicimus hanc controuersiam. nos enim eam disciplinam laudamus maxime,quæ antiquissimam refert maxime puritatem. Antiquitatem autem a Marco Tullio repetendam censemus: ne si altius auctoritas repetatur,ad exoletam dictionẽ iamq; sordẽtem retroagamur. Ac cum literatoris, quẽ illi γραμματιστὴν dicunt,primũ sit munus & officiũ elemẽta docere emẽdateq;

orationis,puerilíaq; ingenia in cunabulis grãmaticæ nutricari,hac nostra superioreque memoria extiterũt docti ac diligẽtes viri:non modo qui huiusmodi doctrinæ primordia stilo exequerẽtur,sed qui omnes partes grammaticę professionis feliciter cõplexi sint,ex quibus lectio emendata sequitur, poetarumq; & oratorum enarratio: quorũ æmulatio venustam & elegãtem elocutionem parit,qui finis est huius studii. Proinde cum dicendi facultas magno hodierno tempore studio expetatur,huius artis vtiq; discípulis via & ratione opus est,nõ qualibet,sed compẽdiosissima atq; commodissima. Quam viam cum maioribus nostris inire non contigerit,infelicitate temporum:obsoletæ iam esse mihi simplicitatis videtur,impressis ab ipsis orbitis per aspera,inculta,inuiaq; hærẽdum esse credere certo cum dispendio temporis. neq; vero rerũ nouarum crimen inuidiãq; vereri homines rerum periti debẽt,quibus perspicue protinusq; omnium iudicio constatura est innouati instituti ratio. Vale.

Budæus Iacobo Sadoleto Antistiti Carpentoractẽsi Sal.

HOdierno die quum in aula pomeridianam apparituram facerem,id quod iam raro soleo:iterum Meneriũ Consiliarium regium allocutus sum,qui mihi paucos ante dies epistolam tuam obuiam reddiderat itidem in aulã euntí:virum & elegantia morũ & literarum amore præditum, quantum quidem ex oris eius dignitate comiq; facũdia iudicare in trãlitu potui. Is cũ mihi hodie percũctanti obuiã etiã respondisset propediem se abiturũ,id est simulac cõmeatũ ab aula ipse cũ collega impetrasset,vereri cœpi ne sine literis meis istac domũ reuerteretur. Quare cũ regiũ comitatũ triduo hinc ad duodecimũ lapidẽ statiua moturũ audissem,vesperi domũ reuersus antiquius nihil habui q; vt literis tuis cõfestim rescriberẽ:etsi tũ vacuũ animũ minime ipse habebã,officiisq; voluptariis dedentẽ se & feriatũ. aulicũ autẽ negociũ susceperam vel receperã potius,quo me exoluere magnopere cupiebã,priusq; hinc comitatus moueret: cuius numerũ ipse augere triẽnio iã defui,nisi cũ ad nos aula cũ Rege se cõtulit. hoc eñ & ætas mea poscere mihi videtur, & rei familiaris ratio,& (quod prę cipuũ est) Philologię cõtuberniũ. quã non minus iam ipsam q; olim depereo. Eã autẽ cũ annos aliquot cubiculo viatorio assuefacere conatus essem,diariíq; domicilii atq; palabundi sociam & consortem asciscere, vbi nequicq; cõtendere me sensi,operãq; ludere, deniq; posteaq; intellexi meorũ me amorũ desideriũ fine noxa diutius non laturũ,amori tãdem cessi. & quacũ ipsa bonã ætatis partem sine dissidio egerã,senectutẽ iam cœptã ei deuouẽdam cẽsui. Hominis eñ male de se meriti esse arbitratus sum,cũ genio suo hac ætate belligerare. Meũ vero geniũ,ita cũ illa ante dicta literarum cupiditate obstrictũ,& Minerua (vt spero) auspice desponsum meminerã & copulatũ,vt sine scelere iã diuellere vitę societatẽ nequirem. Lustrationis etiã indigere me expiationisq; putabam, q; tãdiu ab Aegeria mea secubuissem,quasiq; Circeis poculis aliorsum pellectus, aliquãtisper porroq; emãsissem. At vero hominẽ te Musis fauentibus ex vtero matris editũ,in incunabulis facũdiæ lactatũ, vrbis alũnũ parentis eloquentiæ, deniq; in ludo institutum illius magistrę humanitatis atq; elegãtię (Sic enim vrbs Roma caput Latii appellãda est) te inquã latinarũ Athenarũ discipulũ,li

Universidad de Deusto
Biblioteca

bertati pleníſſimæ ocioq; cõſtanti ſemel redditũ eſſe,ín parte rarę admodũ feli
citatis & prope beatiſſimę ponendũ eſt: præſertim poſt tot annos ín ſplendida
quidẽ illa,ſed tamẽ obnoxia vitæ cõditione traductos. Verũ iſtius ocii amœni
tatẽ cũ ín eximíi ingenii cultũ dícare & occupare,nõ ín oblectamẽta genii (vt
literæ tuæ ſignificant) vertere & impẽdere tute inſtitueris & vero iã cœperis,
non tibi ſoli id ego gratulandũ,verũ cõmuni literis nunc lautioribus hominũ
incũbentium habeo,quíq; olím incubuerínt: quorũ laborẽ & contentionẽ prę
claris monumẽtis iſtius ingenii nimirũ ípſe alleuaris facile & acueris. Siquidẽ
ille deus ſeruatorq; noſter qui te appetenti iã cladi imminentiq; præripuit, &
tanq̃ gliſcentí incendío ſubduxit,annos tibi vitæ porro etiam (vt credibile &
optandũ eſt) propagauerit. Sic enim fiet vt oppidũ iſtud illuſtre ad poſterita
tẽ euadat atq; memorabile:quod tu vt ſanctiſſimi cõiugíi thalamũ domiciliũq;
ſacerdotíi primarii ſortitus es, ſic muſarũ diuerſoriũ breui philoſophiæq; tran
quilliſſimæ feceris. Mihí vero non vxor,nõ líberí ſatís multi,non publica, non
familiaría munera,díſpenſationisq; domeſticæ occupatio, poſtremo non ætas
grauedíne affecta,quæ ſenío anteuertit,id adhuc expreſſerũt adnumerari inter
emeritos vt me ſinerem,aut alías quouís modo cauſarios atq; immunes. Tãetſi
vt verũ fatear,ad veteranorũ cõmoda aſpirare iãiã meditor. ſed quãdo id gra
tuito ſperare mihi nõ licet,(à me em̃ noſtrí hoíes operas alías atq; alías quaſi
mẽſtrua quædã atq; annua exígunt,ad modũ ſui deſiderii,nõ ad noſtrarũ facul
tatum præſtationes nobis íniungẽtes) opera mihí adhuc vna nauãda eſt,nõ cõ
tẽnendæ induſtrię neq; trãſlatitiæ. quæ nobis futura eſt vtiq; tanq̃ huíus cur
rículí clauſula. Quod ſatís díu decucurrimus,quoddãq; adeo precium flagita
tæ vacationís poſt ſtipẽdia ſatís multa,ſi non emerita,certè peracta. Tãetſi vir
amice nõ ídeo hæc dico, q; literis hiſce ſalutẽ dicturus ſim,quas tute mihí vide
re denuo quaſiq; ab íntegro capeſſiſſe:aut tãq̃ inerter ípſe ſim euagaturus pro
cul iís præſidíis ín quibus ego decora ínter honoratos promereri magnopere
conatus ſum,ín quibusque præcípua vitæ ſubſidia collocãda eſſe duxi: verum
neceſſitatẽ operis faciundí,vigiliarũq; obeundarũ aſſiduitatẽ grauarí iã cœpi,
ex quo extremũ vitæ actũ,quẽ nunc ago, cõmentationí mortalitatís pręcípue
dicãdã eſſe recordarí mihí ſubít:dũ prima & recta ſenectus,dũ ſuperelt Lacheſí
quod torqueat. Ita nõ tã ceſſare conſtitui ſupineque ociarí, q̃ vacatione liberali
acquieſcere ab ſtatiuis non abnoctante:cuius vacationís adeptío ac fructus,ſe
nectutís erít nutricatio,& vt Gręci dicũt, γηροτρόφημα. Verum quod forte fortu
na cõtígit,vt vrbis clariſſimę direptio profectionẽ índe tuã ſubſecuta ſit,prouí
dẽtiæ id muneris atq; benígnitatis fuit,quę te vxorí (vt íta dicã) myſticæ fami
liæq; herilí atrienſem ſeruatũ atq; incolumẽ voluit. Quod autẽ ſaluo corpore,
nõ impedimẽtis modo,ſed valis prope dixerim ſacris exutus es,id eſt bibliothe
ca & varia & copioſa mulctatus,id vero eſt eiuſcemodí vt viri q̃líbet fortis ani
mũ pepuliſſe nõ mediocriter credi poſſit:ſed ſcílicet id incõmodí dãniq;,cõmu
nis ac late patẽtis calamitatis ratio tibi attulit. Quod tuus iſte animus æquus
(niſi fallor) cõmodusq; interpres,accidiſſe exiſtimat nõ incõmodiſſime. nimí
rũ ne ſi ex tãto incẽdio intactus vſquequaq; integerq; euaderes, ne leuí quidẽ
afflatus aut ſcintilla aut flãma,inuidia vtiq; Adraſtiæ poſtea tu flagrares, quæ

acerbíore quodam caſu luculentioreq; díſpẽdío fortaſſe expíaretur. Quòd líbro
rum meorum Græcorum índicem mittí ad te poſtulas,ea de cauſa quam ín lite
ris tuís aſcripſiſti,rubore me ſuffuſum eſſe ſcíto:quippe qui nullos alíos líbros
duntaxat memorandos habeam, præter eos quí in chalcotyporum officinís ha
ctenus paſſim peruagatí ſunt,ne huíuſmodí quídem omnes. manu ſcríptos fatís
multos olím domí habuí,ſed depoſitos & creditos. quare contentus eris ínopiæ
excuſatione pro índice quem poſtulabas. Vale. Preſul doctiſſime. Pariſíis duode
cimo Cal. Ianuar.

G. Budæus Georgío Armigníaco Sal.

HErí líteras tuas accepí,quíbus confeſtim vt opinor reſpondíſſem,ſi nõ do
mí meæ potius q̃ mihí redditę eſſent. Nam quí eas attulit Gillius, quum
ſuper prandíum meum veníſſet,ſimul vt ſenſit me menſę operam dare, e domo
ſe prorípuit. Neq; enim quod ſummo ſtudío expetíſſe te aís,a meq; víderís con
tendere,ín animum vt inducam tecum coíre amicítiam,líterísq; paciſci, rẽ eſſe
díuturnæ & accuratę conſultationís cenſeo,vt ín díem longiuſculã ſponſio pro
latanda ſit. ac tametſi iam díutule comitatũ Regís augere,preſtoq; iís eſſe deſíi
vt ſolebam,qui anxíe íſtic & religíoſe coluntur ob beneficentiam ac ſecundum
deum proxime:tamẽ iís te eſſe morĩbus preditum & ingenío,tũ oculís tũ fama
cognoui,tuam vt vltro amicitiã exoptare debuerim,eiuſq; quærendæ occaſionẽ
ſi qua mihí daretur,capere ac retinere:tametſi alíoquí gratiarum aulicarũ pro
cus nec ſtrenuus nec peruígil:ætas etiam iam vergens & vitę meę inſtitutũ rece
ptui canere haud íta prídem mihí viſa ſunt. qui non (vt magna pars hominum)
obſurdeſcere ad huiuſcemodí hortamentum ſtatui. Verum q; amicitiæ ineundæ
illecebram ín líteris tuís addidiſti,ſane ingenuam,& morĩbus tuís congruã,gra
tiam tibi habeo. q̃q̃ id quod tua comitate polliceris,ſtipulari a te magis ín díẽ,
aut ín hęc verba concípere,ſi res íta forte olim nata fuerit,ín animũ induxerim:
quam mihí nunc repreſentarí velim. Mihí enim iã domí eſt animus in ſtudío ac
quieſcens potius q̃ in ocío. Sed mihí ſunt líberi vnus aut alter breui ex vmbra
atq; ex ſchola ín publícum proditurí,quos alíí adhuc pueri vt ſpero ſubſequen
tur, ſi me vita íllosq; interim non defecerit. eorum cauſa,expenſa libentius mihí
ferrí ab amicís beneficia & obſequia,quàm mea ípſe gratia cõcupíerim:cui eme
rita iſtius mílitiæ ſtipendia plane iam eſſe ſentio vt dixí & gratulor. At vero q;
in epiſtola tua Gillium noſtrũ quodam loco ſcripſiſti,ſcire aueo quo pertineat.
Etenim ſi Gillius tibí ſeſe iam cultu atq; obſeruantía probauit,doctrinæ elegan
tia conditis & honeſtatis:eſt quòd eo nomine literis nitídioribus primum, dein
de homini ipſi gratuler:cuius conditionem non mediocrẽ vtraq; lingua perſpe
xi ac probaui. Cęterum Gillium malim vt noſtrũ q̃ tuum appellaueris,quando
me rualẽ in eius amore poſthac habiturus es:nõ aliã magis ob cauſam,q̃ q; de
literis,id eſt de meis delitiis,egregie (vt video) meretur índies magis atq; ma
gis. Proínde hoc a te viciſſim cõtenderim,vt pactæ iã tua meaq; epiſtola amici
tię hoc quoq; appaciſcamur, Vt Gillius poſthac me apud te admonitore,te be
nefico & ornatore vtatur: ac ſicubí opus fuerit,etiam commendatore. Vale iam
vir amice,& me tua cauſa omnia, quæ poſcit amicitía huiuſcemodí, facturum
exiſtima. Pariſíis. ix. Cal. Iul.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Budęus Georg. Armigniaco S.

ALterę tuę literæ Georgi humanissime priorū e vestigio assecle, indices mihi fuerūt cū eruditionis tuę liberalis iā & expromptę, tū vero ingenii impigri & strenui: vnde coniecturam ipse libens facio, ad quam vberem frugem tute olim, ac etiam breui peruenturus sis, si obsecundare proferenti sese naturæ cum aliquo laboris adminiculo, semel & bona (vt dicitur) fide constitueris: non vt aulæ alumni fere solent, quibus abunde est ipsis, si literarum elegantium elementa & rudimenta quoquomodo edidicerint, inde vt decātare memorāda quędā dicta, aut ciere tantū scriptorum nomina possint, plausūq; sic inter homines illetteratos captādo quasi inter asellos similiolę. quorū hominū vir amice dissimilē esse te velim, vt ad doctrinā cōparādā cōplectādāq; toto corpore vlnisq; totis incūbas. sic em̄ generosus iste animus ad virtutē informabitur, ad easq; res cōsectandas & expetēdas, quę ad summū bonū pertinent, nō ad ea quę opinione tantū bona sunt. Isti aūt doctrinę opinionē inani specie p̄ferentes, cū eo quod diu fallere nequeūt imposturāq; factitare, p̄sertim hac ętate, in arrogantiā quoq; tandē euadūt literarū ignoratione deteriorē: quippe quę & animi & morū corruptrix est, & verę germanęq; eruditionis inimica & obtrectatrix. Tuā vero istā voluntatē egregiā amicisq; tuis plaudendam mihi in dies ipsi magis doctisq; viris ac bonis probaueris, primū si in retinēdo atq; auctorādo tibi beneficētia & comitate Gillio specimēac documentū dederis. certe quidē hoc facto (nisi lōge me fefellit opinio i homine cognoscēdo) cū bene & cōmode operam beneficiūq; collocaueris, tū ab hominū studiosissimorū natione atq; doctissimorū gratiā iniueris, non obscurā futurā: deinde si eius opera, industria, assiduitate in vtriusq; linguę literis cōdiscendis vti nec parce nec verecūde memineris: ne nimiū indulgere me homini putes. Hoc autē nec ad vitā in isto honestę ambitionis curriculo traducendā, honorificētius quippiā, nec ad natalium tuorum imagines denuo expoliēdas, splēdidiꝰ, nec ad posteritatis memoriā illustrius, cuius te vt par est cupidū esse cēseo, instituere tute potes, omniq; animi cōtētione suscipere: addā etiā si placet, ad nobilissimę regināę, lectissimę fœminę comitatū cohonestādū & exornādū. Cuius regia & familia amplę & magnificę virorū q̄dā insignia postulare multis nūc videnť, & fortasse desiderare. Verū ad huiusce modi argumētū me delapsum esse sentio, qđ lōge amplius est huius epistolę captu, quā ipsā p̄fungēdi officii gratia potius ad te scripsi, ac ne te fraudare expectatiōe tua viderer, id est vicissitudine scribēdi, līisq; tuis suauissimis ac puocarrim̄ a principatu sui laborāre nūc eo āplius senectutē sentiēte, nō p̄inde alacriter impartire in multa & varia intētionē suā potest. quare vt ad munia illū sua atq; ordinaria dimittam, salutem tibi dicam. Vale. Parisiis Cal. Iulii.

Budęus Burensi Salutem.

NImirum te esse hominem oportet beneficio dignissimum, qui grati animi testationem epistola non minus eleganti q̄ benigna penes me esse voluerīs: dignam vix ob causam quę cōmemorari debeat. Quod humanitatis officiū non satis ipse esse censuisti, nisi etiam munere non translatitio cumularetur. id vero existimatione mea eiusmodi est, elegantis vt loco beneficii cuiusdam acceptum a me tibi referendum sit: nedum vt agnito a te bona fide nomini expungendo par esse iudicari debeat. Quapropter illam tibi operā obiter a me nauatam inter aulica obeunda munia, causa est omnino cur inter collocatas bene ac felicīter adnumerem: quæ cum ad me ipsa fœnerato rediit, tum etiam amicum mihi hominem antea pene incognitum honesta occasione notum fecit: ingenue sese indicante ac proferente humanitate tua, id quod nollem ipsum tamdiu te vt faceres esse cunctatum, cum māgnopere cuperes. Etenim literati egregie hominis moribus in magistratuq; constituti conuenire non videtur verecundiæ tam diu indulgere, præsertim cum tu animi mei naturam si minus ex fama, certe e scriptis meis spectatam satis habere potueris. ἀκκοώς μὲν πι ζυὸς ἀξιόχρεω τῆῦ σοι γνωρίμωτ ἐνδεῖῶμ καὶ δικέως διακαμεῖν ὦμαι, ὧς ἀ μετρίως σὺ ᾧ τοῖς τῆῦ ἐμεῖν ὦμῶν λόγοις τυγχάνειᾳ πεπαιδαγμεῖῶ, κεχαρισμεῖόμ σοι ἔσεσθαι ἡγησάμεῖος, ἐὰμ τὰ μετὰ ταῦτα, τῖσ᾽ ἂμ ἢ ἐπιστολῆᾳ ἐμεῖωισὶ συγγράφωσὺ μοῦ οἷῶ ὠγαθὲ ὕπο διακεῖσθαι τὰ πρὸς ἐμὲ φῆς, ὥστ᾽ ἐκ πολλῆ ἔφεσις ἐμείμεῖος τοι, ᾧ τοῖς δικέως πι ἡμῖν ἢ πρόσεισιμ χρησαμεῖοις ἀμτιλάζεσθαι. ἡμεῖς δ᾽ ἂμ πολλῶν ἂν ὑμησάμεθα, ἢ φιλίας ταλάντωμ, ἃ δύο ἔτῆ πλικότας φίλους ἡμῖμ προσεπικτᾶσθαι δοξέομ. ἐμεῖ πι τῆῦ φιλίας τῆσδε ὑπαρχὲ. ὁμολογεῖμεῖ σοί πι ᾗ ἐμοί δέι. σὺ γάρ τοι χάριμ πολλὴ ἀφῆναι μοι δοκεῖς πι ᾗ μὴ ὁμολογῆσ᾽ ἀμτιφωμήσειᾳ, ὡς φῆς, ἢ φῆ πυχόσης. ἡμεῖς δὲ τὸ μεῖζομ πι τὸ σόμ ᾗ μὴ τῆῦ ἐπιστολῆῦ ὅτως ᾠνιξάμεθα. δῆλομότως, ὡς ὑπ᾽ ἀνθρώπωμ φιλίας ὑπάρξαι προθυμεῖόμ, καὶ ἢ © ὰς ἔυνοιαμ ἡμᾶς προκαλεῖσθαι, ἢ σωαδόπες γε ἡμῖμ αὐτοῖς πλικεῖτό ἃ ἀγαπεῖόμοις τομ γάρ τι ὅτω τὸ πρᾶγμα. τοτὶ δεῖμεῖῶς χωρήσειμ δοκεῖ εἰς τὸ ἐπιόμ, ὡς ἑκάτερομ ἡμῶμ δαλέρᾳ δεῖρ γνῶσεσθαι, ἐπεῖρ ἂν καὶ ὁμολογῆσαι ὑφ᾽ ἑτέρᾳ δῦ πεφυθέναι. Vale Parisiis sex. Id. Ianua.

Budęus Thomę Moro S.

NOn sum nescius vir doctissime regiis te publicisq; in rebus, & munerīs fungendi necessitate affixum esse, & dignitatis retinendæ nexu auctoritatisq; complectendę obstrictum, vt tuo non nisi magno incommodo, aut maiore cum molestia, vel digitum (quod aiunt) transgredi a tua statione possis, ad amceniora q; officia vt pridem liberalioraque descendere. Hæc enim duo genera, vel has duas vitæ partes, quanto difficultatis aut molestiæ interstitio natura diremerit: vel quàm inter se vt dissideant, non natura sed moribus comparatum sit, & plane in diuersum vergant, experimento didici, cum eas inter se sociare ipse cuperem & coniungere. Nam aliquandiu ita me comparaueram, vt ἅμα τῷ πλυπραγμοσύμῃ τὰ πρὸς πλὼ φιλοσοφίαμ ταυτὶωὶ πλὼ φῆ πλεονεξίας ἀντιχαμεῖλίωμ, suaue illud mihi semp & mellitū φῆ φιλοσοφίας προσομίλημα, ὅπτι παρῆκοι, vsurpare posse nō diffidere. Verū experiēti nō p̄inde conatus ostēdit vt sperauerā, nō magis q̄ si Δωλίαμ δηλόωμ τῆ γιγομεῖίωμ, ἐλθὼμ διαίσασθαι μεταξὺ ἐγχωρεῖίωμ, ἢ σχολάζῃτι μὴ ἀξιομεῖμ πλῶῦ μοι παρεσχλασάτωμ. Verū cū te memorē nihilo secius eē amicitię nr̄ę ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

hominum commemoratione arbitrer,qui redeũtes iſtinc ſalutes multas a te mihi dictitarint (quas ex eorum aſſeueratione atq; ex tuo ingenio iudico nec ambitioſas eſſe,nec fuco aulicæ comitatis oblitas) officii mei eſſe duxi ipſam amicitiam noſtram iam apud noſtros celebrem,hoc epiſtolio confirmare, ne dicã inſtaurare labantem aut exuſcitare intermortuam. Intra quod epiſtolium q̃libet breue,velis vt exiſtimes ſalutem mihi ſępenumero a te mandatam,cum fœnore refuſam. Vale vir amiciſſime,bonorũq; amãtiſſime. Pariſiis.vii.Cal.Iulias.

G.Budęus Thomæ Moro Salutem.

AMicitiam noſtram ſane auſpicato bonaq; fide contractam eſſe oportet,More ſuauiſſime,atq; animorum noſtrorum naturali illo conſenſu (quam σύμπάθειαν vocant) quaſi glutino quodam coniunctam tenaciſſimo:quippe quæ tanto interuallo ne tantulum quidem diſſuta ſit,poſtq̃ mutuo ſcriptitandi conſuetudinem intermiſimus. Neq; vero propoſito & cõſulto id factum eſt,ne inerti quidem ac diſſoluta amicitiæ atq; officii obliuione:verum vt ſunt in vitæ agendæ partibus inſtitutarum rerum cogitationumq; vices aliæ atque aliæ: mentes vtræq; noſtræ huc illucq; auocatæ, in huius officii haud immemori immunitate aliquantiſper acquieuerunt,cum interim ne ſcrupulũ quidẽ amicitię noſtræ deteri pari vt ſpero conſcientia conſideremus. Eundem vero eſſe te ſemper,nec in Circeia iſta officina aulicoq; diuerſorio mutatum eſſe,nec vero honorum acceſſione fortunarumq; augmentis animos inſolenter ſuſtuliſſe,literæ tuæ argumento ſunt plenoq; documento:in quibus iucunda illa ſimplicitas,probiq; lepos ingenii plane conſpicua ſunt,iamdiu alioqui mihi animaduerſa atq; perſpecta,quibus etiam conſentaneam comitatem in congreſſu,in ſermone familiari,in omni denique functione atque officio cum retinuiſſe hactenus te audiam: mirari iam deſinam in tantam te opinionem probitatis commendationemque veniſſe apud noſtros,qui iſtic vel Legati fuerunt vel alias aliquandiu immorati. Robertetum q; ſcribis non mediocribus obſequiis officiorumq; exhibitione detuis amicis cauſa tua meritum,magnopere mihi gratum eſt atq; iucũdum. ſum enim illi familię in aulico commercio ſine fuco coniunctiſſimus,non tam meo q̃ hominis ipſius merito:qui cum morum elegantia ſummaq; fide prędítus ſit (quod coruo candido rarius eſt in hoc verſipellium hominum conuenticulo,in quo ille per omnes ætates mire auctus eſt ſecundis hominum votis lætisq; omnibus) tum vero aulicarũ rerũ publice priuatimq; callentiſſimus eſſe creditur,non ſibi magis q̃ aliis quos dignos eſſe cenſet. Cum igitur tu illi externus ſis amicus, ſi qđ ille de me & conſilio & ſuffragatione magnopere & feliciter hactenus meritus eſt,id ad te amicitiæ iure pertinere, tum ipſe,tum eius liberi, tum is qui tibi literas meas iam alteras reddidit intellexerint:magnam a me gratiam iniueris ſpecioſa occaſione. Quis enim illud neſcit, τὰ τῶν φίλων κοινὰ εἶναι? ætate autem mihi ingraueſcente,ac valetudine iam infirmiore, quàm vt hoſpes identidem eſſe poſſim:ſimul animi mei amoribus ac delitiis domum me reuocantibus, χαίρειν ἐᾶν ἔγωγε τὴν ἀνλὴν ὁμιλίαν ἀλλήλων. ὃ μλίστα πω διαῤῥήδην τοῖς καθάπαξ ἀφεῖσθαί μοι λατρείας τάυτης ἀξιῶν. προφάσεις δὲ προφασιζόμενος ὅπως ἂν ἥδιστα ἀνθρώπους προφασίσωμαι. Cõmeatus temperarios per occaſiones impetro, vt qui nõdum plane cauſarius ſim, at vero abſenti mihi gerere negocium ille vir optimus ac conficere haud ægre

poteſt,id quod memorabili documento opportunoq; haud ita pridem oſtẽdit. Quod de colloquio Regis noſtri & illuſtriſſimi Legati Eboraceñ.ſcribis,nõ intelligo quid ſit,quod quidem ad me pertinet:neq; quem librum nuper edidiſſe me memorabilẽ Rex dixerit. Anno ſuperiore ad Annotationes Pandectarias aliquot quaterniones addidi defungendi gratia,quos ad te mitto, cũ libellis duobus e Greco ſermone verſis:nõ q; dignam rem dixerim,ſed ne nihil me miſiſſe in hac occaſione indignarere.& hęc minora ſunt,q̃ vt eorum nomen trans mare audiri debuerit:certe quidem indigna quę ad aures Legati illuſtriſſimi euaſerint. Cuius de ingenio,ſolertia,& prudentia,mira dictu & commemoranda apud noſtros fama prodidit,in adminiſtrandis rebus publicis,in dirimendis principũ controuerſiis,in conglutinandis Regum animis:vnus vt ipſe treis Themiſtocles æquare ingenii acrimonia poſſit:nec plus Carneades ille nominatiſſimus diſſerendo potuerit ac diſceptando in vmbra ſcholaſtica,q̃ iſte in rerũ gerendarum campo,atq; in ſole regię veſtrę,& vbiq; locorũ ſolet. Nec vero minus commendationis inter homines noſtrę ſortis meretur,gymnaſium nobile ab eo inſtitutum vt fertur opimisq; redditibus certiſſimisq; fundatũ:dignũ omnino cõditoriũ in quo tãti animi exuuię ꝓpetuo aſſeruẽtur. Vale. Pariſiis Cal.Septemb.

G.Budęus An.Alciato Sal.

VIdeor iam fortaſſe tibi in mora eſſe Alciate doctiſſime, qui tertio Nonas Iulias iſthuc ad me ſcripſeris: vnde literas intra quartum diem ego aut quintum accipere,& tu hinc viciſſim a nobis potuiſti. Quare velim neſcius vt neſis tuas me non ante octauum abhinc diem aut ſummum decimum habuiſſe, quas reddendas in manum mihi curauit alter Prętorii iuridicorum,quibus mãdata eſt a Principe ſub prefecto iuriſdictio:Ruſſus vt opinor appellatur.qui filium ſuum auditorem nunc tuum tibi plurimum commendatum cupit: quod facturum me promiſi enixis ab eo precibus exoratus. eſt enim mihi iamdiu ſatis familiariter notus,& doctrinam ipſe tuam magnifice cum permultis noſtratiũ admiratur. Velim autem ita tute exiſtimes,hominem eſſe neminẽ hodie ſtudiorum mihi ſocietate cum amicitia coniunctum,cui ego magis ſatiffactum velim, ſi quid operam meam roges,aut officii pręſtationẽ a me expectes. Id quod ideo teſtatum oportuit,quoniã literę tuę grauem quandam & probam comitatẽ cũ doctrina ſingulari prędferunt,nec magis ciuili q̃ vrbana. Quę binę illecebrę benęuolentię hominũ,ita te ad vulgus atq; ordines produxerunt,vt gratiarũ commendatione inſtructæ quoquo gentiũ libitum tibi fuerit, conferre te poſſe plauſibiliter videare. Quare ſic tecũ libens agã,ſi poſſim,vt ſimilis comitatis ac benęuolentis animi exhibitione reſpondeã,nõ illa veteratoria atq; impoſtrice theatrali q; exhibitione officii,cuius ego ſimulacrũ in aula quotidie toruis oculis intortisq; aſpicio. nã eiuſcemodi vrbanitas,ambitioſaq; officioſitas (quam Greci ἀρχιτεκτονικὴν appellant) τοῖσιν ἀπὸ λόγων κομψότης, ἥδιον μᾶλλον ἢ φιλίας ἀπεργαστικὴ, καὶ τῆς κολακείας ἀδελφή nobis nunq̃ cordi fuit:me mihi quidem illa ad hodiernum diem fidẽ ita facere facultatum ſuarũ potuit, vt ipſi non dico animũ meũ credere, ſed vultũ tãtũmodo voluerim accõmodare:vſq; adeo natura ab ipſa abhorreo,tãetſi in aula penitiore aliquot annos verſatus, (quo in loco τῆς ὑποκριτικῆς διδασκαλεῖον

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse censeo, ἢ μὴ καὶ σὺ ἀγωνίας δικαστήριον) acroamata mimica edidicisse potuerim, ἃ ὅπως ἐπιφύκαν, Roscianę hypocrisi non cedentia: sed scilicet τὰς φιλοφιλίας ἢ ξένους ὄντας, τὰ τοιαῦτα πάνυ ἀγεωμέτρων ἐκμελετῆσαι, ὃ χ ἧττόν ὅσι χαλεπὸν, ἢ τὸν σὺ φύσεως δισμὸν ἀνιλᾶν. At vero quando tu mearum in Pandectas Annotationum meministi, ea de re hoc dicendum habui, eiusmodi eas esse vt ab homine parũ iurisperito sic edi potuerint, itidem ferme vt homo primæ philosophiæ studiosus, opinari quippiam potest de substantiis sensu perceptis, quatenus motioni obnoxiæ sunt, cum sit ea propria physici peculiarisq; commẽtatio. Tua vero professio ista conditione instructa, id iure suo sibi vendicat quod nos velut precario aliquandiu nobis sumpsimus. hoc cum in omnes iurisconsultos valere deberet: eo amplius tibi id accessit in primis, quantum quidem ego nouerim, (vt aliorum pace dictum sit) multiplicis vt conditionis eiusdemq; eximiæ iure, non modo vt iurisperitus, sed etiam ὡς τὸν ἔγκυκλον παιδείαν φιλόκαλον, id tu facere possis, vt ille ὁ πᾶσιν φιλόσοφον τὰ περὶ ὕλης καὶ τὰ ἀδιάτα διαιρεῖ ἢ κινούμενά ὅσι, communi vtriq; iure cũ secundo philosopho eodemq; physico. Quæ mihi das vt meæ authoritati iam omnes tecum cedant, de iis quæ in ipsis Annotationibus scripsimus: non me latet plurimos iuris professorum ab initio fidem bonam non agnouisse: propterea credo q; audacule ac minus populariter inusitati argumenti fabulam in medium attuleramus. Verum id quod mihi liberaliter donas, vicissim ego dono cedoque tibi de iure tuo bona ex parte munifice decedenti. contentus vtiq; ipse aut laudis aut existimationis vsura & fructu annorum pręteritorum. Nec; vero non pręclare mihi consuluisse videbor, conditionemque meam non deteriorem fecisse me censebo, cum istam tuam munificentiam ab eruditionis vtiq; fiducia manantẽ penusq; locupletis atq; veteris, ita remuneratus fuero, vt id totum de meo largitus esse videar. Illud vero etiam agnoscere non ausim, vt quod tu in literis addidisti, auspiciis meis tandem multorum pertinaciam viceris, pręiudiciiq; mei exceptione contradicentes propuleris. neq; enim ego is sum, neque quisq; est alius, cuius auctoritatem laudare tute debeas, in iis rebus asserendis, quas tu claris editis pridem probatisq; lucubrationibus mancipii tui fecisti aut muneris. certe quidem quantum ad me pertinet, id occupatum magis, q̃ mancipio quęsitum a me fuisse non inficias eo. Id autem vt scias quàm æquo animo faciam, vt tibi ea parte cedam iuris studiosos iuuandi, meminisse (vt facis) te oportet quid de te iam diu testatus sim in epistolis quæ passim circumferuntur: tametsi iam non id æquo modo animo, sed libenti ac propenso facio post cognitam & perpensam istam tuam æquitatem, quæ doctrinam tuam longe commendabiliorem reddit. Verum enimuero hodierno die post matutinam apparituram, quam Principi alternis interdum diebus, interdum rarius aut sæpius facio duntaxat, cum aula hic sedem habet: super prandium Regis commodum aduenera cum sermo de te incidit. Raffinus inter primarios nobiles cohortis cubicularis census, Agenensis prouinciæ præses, me cum in occursu verba faciens, filium mihi suum sistere ac commendare cœpit, orans atque obsecrans vt tibi tanquam homini bene amico literis meis commendarem. cumq; interim epistolam tuam vt recens acceptam e loculis pensilibus promptissem, chirographũq; tuũ ipsi cognoscẽdũ exhibuissem, admodum

lętatus est. his principiis sermonẽ orsi circũfusum nobiliũ circulũ cõfestim habuimus, & erat locus vbi verba faciebamus in cõspicuo a mẽsa regia situs, vnde vox etiã nostra exaudiri eousq; poterat, ex quo statim factum est, vt ad Regẽ re perlata nos ab eo accerseremur: epistolaq; tua pro serio acroamate ac memorabili fuerit. est enim Princeps doctrinę admirator maximus. Raffinus autẽ pater vt filiũ quasi in aulam tyrocinio produceret, hoc non mediocriter affectauerat, vt adolescentulo epistolam vocaliter recitandam porrigerem. Ibi (vt paucis absoluã) doctrina tua & industria in lucem clarissimam tam commode prolatæ sunt, vt inde nomini tuo splendor non mediocris accesserit, eorum testimonio quibus hisce de rebus Princeps ingeniosissimus fidem habere solet. Pater autem tum Raffinus hoc a me contendit obsecrabundus, vt tibi q̃ possem enixissime adolescentulum commendarem. Quem ego, vt ex tempore iudicare licuit, non mediocris spei adolescentem esse duco, si indolem ætatulæ maior ætas proportione exceperit. Quocirca facias velim, vt pater in posterũ intelligat quãtum preces nostræ apud te valere possint. Commentarios nostros Græcos, quos istic in magna expectatione esse scripsisti, dono tibi mittam, si adolescentulus has literas meas cras cum Commentariis expectauerit. quod facturum pater eius recepit. Vale. Parisiis octauo Calend. Octobres.

Gulielmus Budæus Iacobo Colino S.

ENimuero vt video, ridendo in errore ad hoc tẽpus versatus sum, qui aulici fori formulas probe tenere mihi persuasissem. Existimaui enim semper istic oñia q̃libet profligata negocia, perinde modo vt inchoata esse, quæ quidẽ aliqd desiderarent ad perfectionem sui. Quoniam si vsq̃ certe, ibi multa inter calicem extremaq; labra, quod est in prouerbio. Res vero perfectas & absolutas, ita certas esse censebam & exploratas, in quantamuis vt cadere sponsionem & possent & deberent, & vero in repromissionem capitalem, nedum in honorariam, vt assolet factitari. Nunc res a me (vt nosti) ingenue suscepta, assidua istic apparitura accurata & pertractata, eò reuoluta est, nescio quo numine aulico aduersante, vel omine importuno obstrepente, vt non modo adhuc esse controuersa, sed etiam infecta plane nullaq; videatur. O perditos mores hominumq; simplicium carnifices atq; enecatores, o tabificum istius sphingis obseruantiam. Nam proh superum hominumq; fidem, quidnam posthac factum, transactum? Quid conuentum, & veluti complosis (vt dicitur) manibus, semel actum esse atq; haberi poterit, si hæc res, qua de re nunc agitur in dubium nunc etiam aut cõsultationẽ reuocatur? in consultationem dico? quid si etiam in cunctationẽ ludificantem atq; Penelopeam? Nam quid aliud esse dicam lustralem istam dilationem, & ferme secularem? Videlicet hoc illud est quod vulgo criminãtur, ex ista stropharum officina fere nihil tam solidum ac probatum referri potest, vt inde abiens, aliud agere atq; curare possis. Si quidem tute in eo spem habeas collocatam, profecto instar est hoc cuiusdam præstigię, vt quod tenere te putes, alienis in manibis sit. An res aulicæ fortasse eiusmodi nuper esse cœperunt, quasi mus in pera (quod dicitur) aut serpens in sinu? Id adeo iudicare quiuis possit, eo quo nobis res rediit. Quam enim spem rei confectæ velut in sinu istinc retuleram,

Universidad de Deusto
Biblioteca

magnaq; cum lætitia fouebam,ſenſim illa ſpes erepſit,vt nuſquam nunc com-pareat.Q; niſi falſi opinione ſumus,resq; meliore loco eſt quàm nos prę angore interpretamur: quisnam erit iam hominum honeſtatis retinentium,atq; integris adhuc moribus,necdum veteratoria ſimulatione verſutiaq; imbutus, quin commercium impoſtrici vitæ ſtatim iſthuc adueniẽs pellaciq; renunciet? ipſe certe ſecundas honoris ac potentiæ non mearem, vt in iſtam ſcenam redeam,vnde diu iam me ſubduxi.Intelligis iamdiu vir amice quorſum hæc noſtra ſtomachatio pertineat. pudet me quòd velut hominum circunſcriptor ab omnibus (vt opinor) exiſtimer,qui nobiles petitores ad iſta comitia deduxerim, fideiq; meæ prærogatiua nequicquam commendarim.Tametſi quænam mihi culpa eam ob rem obiici poteſt,niſi quòd prouidere fortaſſe aleam eiuſce ambitus debui,ne temere in hanc fraudem homines inducerem,qui auctoritatis noſtræ ſuffragationisq; fiducia candidatorio munere fungi nõ recuſaſſent.Quo modo autem temere producti ſunt,qui & omneis pene Tribus tulerunt, & Principis etiam ipſius voce deſignati ſunt atq; renunciati? Quos nunc ipſos quid vetet munera ſua obire,cum iam dies ceſſerit & venerit: quoniam tute ſatis noſti,non neceſſe eſt dicere. O morem rurſus pudendum atq; abſurdiſſimum. Equidem identidem in admirationem ſumma cum indignatione reuoluor, quodnam vnquam incœptum auſpicatius (vt videbatur) ſuſceptum & pertractatum fuit? Quis igitur obnunciator tam ratum auſpicium diremit? Quis interceſſor rem pulchre,feſtiue,plauſibiliter cedentem retro inhibuit? Quo porro obice hæc aqua repente hęrere cœpit? Ego mediuſſidius cũ vicem publicam hominumq; illorum de literis elegantibus egregie meritorum doleo: tum vero, vt dixi,in eo agi exiſtimationem meam video & ægrefero, qui homines mihi amicos e portu tranquillæ conditionis in hunc æſtum attraxerim. Tua porro in hoc negocio, vir amice,implicita non leuiter ratio eſt: quo manum accommodante ac cohortante voluere hoc ſaxum inſtitui.id quod tibi denunciatum ideo oportuit,ne tu in aurem vtranq; hac de re conquieſcas. Saxum ego ad ſummum vſq; prouolui ἀκροθίνιον: Tu vide etiam etiãq; ne relabi repente per incuriam ſinas. Res autem ita nata eſt,vt per abſentiam noſtram tibi ſuſtentandum ſit,quod a nobis excitatũ eſt atq; ſublatum.In oculis omniũ atq; in luce clariſſima futura eſt rei euanidę ignominia,vtpote quę in vulgus peruagata ac pene trinũdino promulgata eſt.Tu in iſto comitatu dare ac reddere teſſerã (quod aiunt) appoſitiſſime noſti.Proinde velim cauſa tua meaq; & publica,vt velis remiſcq; homines in vado anxietatis adhęreſcentes adiutes.Ipſe enim tantum hinc ipſis bene precari atq; optare omnia ſecunda poſſum.Tu ſi rem languentem ac ſopitam me abſente exuſcitaris,idq; quod pollicitus es pręſtiteris,per me licebit vt gratiæ publice priuatimq; eam ob rem iucundæ,prioreis partes feras:nec recuſabo quin huius ærumnę Hercules, Iolaus eſſe dictiter. Qui tibi has literas redditurus eſt,vt arbitror,rem coràm enarratius exponet. Vale. Pariſiis poſtridie Nonas Decemb.

Baſilii Magni Epiſtola ad Gregorium Nazanzénum De vita in ſolitudine agenda,per Budæum latina facta.

SIC tuam Epiſtolam agnoui,vt ii facere ſolent, qui amicorum liberos ex ſimilitudine in ipſis conſpicua agnoſcũt.Nã quòd exiſtimare te ais,magnopere non referre habitum ſtructuramq; loci ad ciendum in animo tuo deſiderium vitæ nobiſcum agendę: anteq; compertum quippiam habeas de modo & ratione vitæ noſtræ,tuus hic eſt profecto animiq; tui ſenſus. qui huius mundi bona prorſus nihili eſſe ducas,præut eſt beatitudo,quam reconditam in diuinis pollicitationibus habemus.Equidem ſcribere ad te non ſuſtineo præ pudore,quæ in hoc extremorum finium receſſu interdiu noctuq; agito.Tametſi enim vrbicas occupationes pro derelicto iam habui,vt ſexcentorum malorũ cauſas,me tamẽ nondum ipſum etiam habere pro derelicto quiui: ſimiliterq; illis affectus ſum, qui nauigandi inſolentes nauſea perdite afflictãtur.Nanq; illi magnitudine nauigii offenſi tanq; vehementius ſuccutientis,in lembum aut nauiculam cum tranſilierint:ſic quoq; non ſecius a nauſea laborant,nimirum moleſtia ipſos ac bile quo tranſierint cunq; comitantibus.Huiuſmodi igitur quiddam nobis contigit,qui domeſticas perturbationes quoquo circunferentes gentium,vbiq; locorum perinde verſamur in tumultu. Quare non magnopere adiuti ſumus ab hac ſolitudine.at vero quæ facta a nobis oportuit,vndeq; auſpicandũ fuit ei qui veſtigiis hęrere voluit eius qui nobis ſalutis viam pręiuit (Si quis,inquit, pone me venire vult,abiuret ſemetipſum,& tollat ſuam ipſe crucem, & ſequatur me) hæc fere ſunt.Iam primũ mentem pacatam habere conueniebat.Vt enim oculus cõtinuo circũactu verſatus,& nunc horſum illorſumq; deflexus,nunc ſurſum deorſumq; erectus viciſſim ac depreſſus,exacte cernere nequit,ſed obtutu incũbere in rem viſam eum oportet,ſi quidem conſpectum rei perſpicuum facturus eſt:Hunc in modum mentẽ humanam ſexcẽtis mundi curis diſtractam,euidenter cernere veritatem vix eſt vt euenire poſſit.Atq; ei quidem qui nondum coniugalibus vinculis aſtrictus eſt,rabidæ cupidines, impetus effrenes amoresq; inceſſunt perditiſſimi.Cõiugio autem mancipatum curarum agmen excipit.in orbitate deſiderium prolis,vxoris cuſtodia,domeſtica procuratio,ſeruilium officiorum conſtitutio,damna ciuilibus in contractibus accepta,digladiationes cũ vicinia, forenſes concertationes,negociationis alea, agriculturæ labores: vnaquæq; dies ſuam affert animo caliginem. Iam vero noctes diurnas curas excipientes, per eaſdem rerum ſpecies impoſturam menti factitant. Quarum rerum vna demũ cautio eſt,ſi ab omni ſe mundo abdicarit,qui hanc vitare moleſtiam inſtituerit. Eſt vero receſſus a mũdo:nõ extra mũdũ eſſe corpore:cęterũ a cõſenſu corporis mutuaq; affectione animum abrumpere,non ciuem eſſe,non domum poſſidere, non familiam,nihil proprium habere,non ſodalitatis officia,nõ amicitię colere, prædia nulla,nullas facultates habere,negociis vacare, iuriſgentiũ contractus humanasq; diſciplinas nõ noſſe.Ita ſe comparare,cor vt humanum aptũ ſit admittere diſciplinam ex diuinis monumentis informatam.Eſt autem huiuſcemodi cordis comparatio,cum eę doctrinæ dediſcuntur, quæ praua conſuetudine

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſedem in ipſo occupauerunt. Nam neq; in tabulis cæreis ſcribere poſſis niſi prius literas induxeris quæ ante ſcriptæ fuerunt: neque animæ prius diuina placita accommodaris, quàm anticipatas opiniones ab ea exemeris. Ad id autem aſſequendum ſolitudo grande operæ precium affert, vtpote quę perturbationes animi conſopire ſolita ſit, ſpatiumq; deinde indulgere vi ratiocinationis ipſas ſtirpitus ex anima elidẽdi. Vt autẽ ferę beſtię blanda manu permulſæ leui certamine ſuperantur: ita libidines, pauores, mœrores, animæ venefica mala, conſuetudine conſopita, nec perpetuo iritamento efferata, eluctabiliora deinde vi rationis ſiunt. Eſto igitur locus aliquis huiuſcemodi qualis hic noſter, ita ab hominũ congreſſu liber, vt a nullo extraneorũ irrumpẽte aſſidua interpelletur meditatio. pietatis enim meditatio animam diuinis cogitationibus alit. Ecquid igitur beatius q̃ hominem in terra concentum angelorum imitari? incunte ſtatim die in orationes ire, in hymnis in canticis creatorem venerari? Exinde ſole iam diluſcente conuerti ad opera, nuſquam ſine oratione? denique canticis tanquam ſale condire actiones? Siquidem hilarem alacremq; animæ æquabilitatem hymnica cohortamẽta conferunt. Quietus igitur ſtatus animę expiationis auſpicatus eſt, cum nec lingua loquitur quę ad homines pertinent: nec oculi colorum nitores circunſpiciunt in corporibus, nec cõcinne accõmodatas membrorũ proportiones: cum nec aures animæ intentionem elangueſcere faciunt, auſcultandis ipſæ modulamentis diſtentę, ad voluptatem ciendam accommodatis: nec facetorum hominum ridiculis aut ſcurrilibus dictis, quæ res maxime comparata eſt frangendæ animę intentioni. Quippe mens nec extrorſus diſſipata, nec in mundum per ſenſoria diffuſa, ad ſeſe ipſa redit: moxq; ſuopte nutu ad dei notionem euadit. Quo fit vt illo decore illuſtratus vndique intellectus, atque ſuperne illuminatus, naturæ quoq; ipſius obliuione capiatur, nec ad cibi iam curã demittat animam, nec ad amictus anxietatem. Quippe qui a terrenarum rerum cura immunis & feriatus, omne ſuum ſtudium ad ea bona traducat quæ magno certamine quæruntur. id enim aſſequi conatur, quo numeros omneis fortitudinis tẽperantiæ q; impleat: quo iuſtitiam, prudẽtiam, cæterasq; virtutes abſolute excolat, aliasq; inſuper: quę ſub hęc genera diſtributę, virum ſtudioſum commoneſaciunt, vt cũcta officioſe exequatur ad vitã recte atq; ordine inſtituendã. Maxima porro viarũ ad veri inueſtigationẽ ferẽtiũ, meditatio eſt ſcripturarũ diuinitus inſpiratarũ. quandoquidẽ in his cum rerum agendarũ pręcepta reperiuntur, tum beatorũ hominũ vitę memorię proditę ac perſcriptę, tanq̃ ſimulacra quędã animata propoſita ſunt vitę ad normã diuinã inſtitutę: iis quidẽ, qui bonorũ operũ exemplaria imitari cupiũt. Proinde in qua re quiſq; noſtrũ ſenſerit ſe eo quod oportet defici, in illo aſſidue incumbens, tanq̃ ab officina quadam medicinę appoſitũ ſuę infirmitati medicamentũ inuenire poterit. Ac temperantię quidẽ homo cupidus, hiſtoriã Ioſephi aſſidua lectione euoluat: ab ea enim edidicerit actiones tẽperantię plenas, cum cõpererit eum ad habitũ virtutis prouectũ eſſe, nedũ voluptariis in rebus continẽtia prędítum. At vero in fortitudine inſtituetur lector ex hiſtoria Iobi: qui vita in contrarium ipſi cedente ac prorſus immutata, egens ex beato, orbus ex pulchrę prolis parente, vnius dieculę momẽto factus, nõ idem modo ſuiq; ſimillimus manſit, celſos animi ſpiritus ad extremum vſq; retinens,

ſed ne amicis quidem eius qui ad conſolandum eum venerant, tandem ipſi inſultantibus, dolores eius exacerbando, iracunde iritatus eſt. Rurſus aliquis reputans quomodo magnanimus idem & clæmens eſſe poſſit, ita vt animo quidem obfirmato aduerſus peccatum: clementia vero vtatur erga homines: illic Dauidem inueniet generoſum in bellicis facinoribus, clementem & placidum in inimicis vlciſcẽdis. Talis erat Moſes, ingẽti ille quidem ira in illos inſurgens qui in deum peccauerant: ſed miti animo perferens illos qui ſibi obtrectauerant. Quemadmodum autem pictores cum imaginem ex imagine pingunt, exemplar identidem reſpectantes, liniamenta eius tranſferre conantur magno ſtudio ad ſuum opificium: ita qui ſeſe meditatur omnibus numeris virtutis abſolutũ reddere, veluti ſimulacra quędã ſpirantia & actuoſa ſanctorum vitas reſpicere oportet, probaq; opera illorum ſua imitando facere. Iam vero orationes lectionibus ſuccedentes, recentiorem animam vegetioremq; accipiunt, vtpote deſiderio dei iam flagrantem. Atqui eſt oratio illa bona, quæ compertam dei notionem in animo ingenerat. eſt vero dei inhabitatio, inſidentem intus deum memoria complecti. Haecq; nos ratione templum dei efficimur: quando nec terrenis curis perpetuus tenor memoriæ interpellatur, nec improuiſis perturbationibus intellectus tumultuatur. ſed hæc omnia effugiens vir amore dei prædit?, ad deũ ipſe ſecedit: tũ affectus foras quatiẽs q ad intẽperantiã ,puocãt: tũ in iis ſtudiis libẽter verſans, quæ ad virtutẽ ducunt. Atq; in primis qdẽ magno ſtudio id cõparandũ habemus, ſcite vt ſermocinari poſſimus: vt nec contenſioſius percunctemur, nec affectantius reſpondeamus: vt diſſerenti non obloquamur, nec interfari atque interpellare geſtiamus abſurda oſtentatione, faſtumq; præ ſe ferente: vt modum teneamus & ſermocinandi & auſcultandi. Neque vero ad diſcendum verecundum eſſe oportet: nec ad docendum malignum. Quod ab alio tute didiceris, nequaquam clam habendum, cuiuſmodi facere mulieres improbæ ſolent: quæ ex aliis ipſę quæſitos liberos viris ſuis tollendos ſubiiciunt, patrem ementientes. auctorem vero ipſum prodere grata cõmemoratione decet, verumq; ipſius ſententiæ parentem. Vocis porro intentio mediocritate temperanda eſt, vt nec exilior fallat aures, nec contentior odioſa radat offenſione. Expendendum prius quid dicturus ſis: atque ita demum edendum & peruulgandum. At vero in congreſſibus comiter appellare oportet, atque in conſuetudine ſuauem ſe præbere: non etiam voluptatem facetoſis ſermonibus aucupari. Adhortationum vero benignitate clementiæ ac manſuetudinis opinio colligenda eſt. Nuſquam acerbum ſe præbere conuenit: etiamſi obiurgatione opus ſit. ita enim maxime caſtigando acceptus eris, ſi infra faſtigium tuum deſcendens id feceris. plerunq; vero conducibilis nobis erit ea increpandi ratio quam propheta ſecutus eſt: qui peccati reo Dauidi non a ſemetipſo impegit damnationis modum. ſed accerſita perſona vtens, iudicem illum ipſum in proprio crimine æſtimando conſtituit. adeo præiudicio in ſeſe facto, nihil ille deinde habuit quod ſuccenſeret increpanti. Et conſentaneus quidem fuerit ſummiſſis atq; deiectis animis triſtis oculus atq; deorſum vergens, habitus neglectus, ſqualida coma, veſtis ſordida. adeo quę lugẽtes cõſulto meditatoq; faciũt, ea ſuap

te animi ſpõe in nobis,& veluti habitu temerario extitiſſe videri debent. Tunica cinctu appreſſa ſit corpori & aſtricta. Cinctus neq; muliebrẽ in modũ ilia exuperet: neq; prælaxus fluxã tunicã efficiat. Inceſſus eſto nec ſegnis, ne animũ diſſolutum declaret: nec rurſus vehemens inſolenterq; incitatus, ne conſternatos impetus animi ſignificet. Vnũ modo ſit veſtitus propoſitũ, operimentũ vt exiſtat ab æſtus frigorisq; iniuria corpus aſſerere aptum & idoneum. Colorũ amœnitates ne exquirãtur, nec opificiorum delitię prętenues ac molliculę. Etenim in veſte pigmentorum lautitias cõſectari, perinde eſt atq; ſi muliebrem comptũ nobis accommodemus: quem magno illę ſtudio ſibi aprare ſolẽt, accerſitis lenociniis crines malasq; inficientes. Tunica ſit eouſq; craſſa, vt alio opus nõ ſit integumẽto ad concalefaciendum corpus ea contectum. Calciariũ eſto precio quidẽ illud vile, ſed quod vicem ſuam implere poſſit. &, vt ſemel omnia vno verbo cõplectar, vt in veſte comparanda rationem in primis cõſtare oportet vtilitatis, ita in cibo panis vſus expleuerit id quo opus eſt ad alimentum: aquę potus ſedauerit ſitim homini integrę valetudinis. quibus accedent ea pulmenta, quę ex leguminibus ad vſus tantũ neceſſarios facta, tuendę ſunt integrę corporis firmitati. Inter epulandum hoc cauere conuenit, ne helluantiũ ſpeciẽ prębeamus. ſed & conſtantiã & manſuetudinẽ vbiq; retineamus. atq; in percipiẽdis voluptatibus æquabilẽ cõtinentiam. ne tum quidem porro ita animis eſſe feriatis nos oportet, vt commẽtatione rerum diuinarum vacemus. Quippe qui alimentorũ naturam corporisq; aliti opificium argumentum habeamus, diuinas laudes exordiendi: vtiq; cum in mẽtem nobis venit, quomodo varia cibi genera corporũ qualitati acçõmodata, ab eo ſint inuenta qui omnia moderatur & regit. Porro autẽ orationes anteq; cibum ſumimus pro dignitate diuinarũ benignitatũ ineundę ſunt, cum earũ quæ in preſenti nobis diuinitus conferuntur, tum vero earũ quę in poſterũ eiſdẽ recõditę ſunt. Iam a corporum curatione rurſus orationes gratiarũ actionẽ exequantur, iam acceptorũ ergõ: atq; eo amplius eorũ flagitationẽ quę deus nobis pollicitus eſt. Deniq; cibi ſumẽdi hora ſit & vnica & cõſtituta, eadẽq; ſemper per ambitũ reuertens: vix hęc vt curando corpori deſtinata vna ſit quatuor & viginti: quam temporis intercapedinẽ cõplectitur diei noctisq; viciſſitudo. Reliquas autem horas mens commentando occupata ſit, hominis quidẽ certe qui mẽti exercendę in ſolitudine ſe addixerit. Somni leues ſunto, eiusq; modi qui excuti facile poſſint, ex naturę vtiq; preſcripto, ad victus q; rationem appoſiti. Id vero interim accurandũ ſtudioq; aſſequendũ eſt, vt cõmentandis rebus arduis ipſi paſcantur ſomni. Nã altiore correptũ eſſe ſopore, ſicq; eſſe veterno diſſoluta hominis cõtẽplatoris mẽbra, vt interim pateat aditus viſis abſurdis obrepentibus, id certe inſtar eſt quotidianę mortis. atqui quod aliis diluculũ, id nox iis dimidiata eſt, q; ſe colẽdę pietatis ſtudio deuouerũt. Tũ emi pręcipue ociũ animę largit noctur-
nũ conticiniũ, cũ neq; oculi aſpectus importunos, neq; aures audit⁹ obturbatores intro ad cor admittũt. Cęterũ mens ſola ſecũ cũ deoq; negociũ habẽs, tũ peccatorũ ſuorũ recordatione ſeſe corrigens, fines ipſa ſibi pręſcribit ad vitia auerſanda: opem etiam diuinitus implorans ad ea adipiſcenda, ad quæ magno ſtudio incitata eſt.

FINIS.

Τελείλιῳ βυλαίῳ λογιωτάτῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ ὁ πρόκλος.

Τὴν ὑγρασίαν σου θεοφανίων ἐκ τῆς ἀγρονικίας ἡμῖν ἐποιήσατο, νυκτὸς ἤδη πολὺ προϊούσης, τὴν ἐπιστολὴν ἐκομισάμην πλὴν σιλανίωνος ἀνοίξας, λιχνεύειν τε ἐμοὶ φῶς ἐκέλευσε προχειρίζεσθαί τε ἀράβαντα, ἵνα τε ζῶις ἐγωτήμασί σε ἀποκρινοίμην ζῶις ὧν τῇ χάρτῃ σεσημειωμένοις, καί σοι ἐλλιπεστέρως προσαναλεξαμένῳ, ἀλλ᾽ ἀγαθῆς πρόνοιας ἐπὶ τῇ τῆς ἀρρωστίας διαλύσει, ἡ δὲ ἀνταγωνισαμένου. ἐπεὶ δέ ἴσως ὅτε με βαθείᾳ ζυνὶ ὑπολυσθῆναι σχολῇ, δεδέναι σε χρὴ, ἡμᾶς μὴ καινὸν τὸ εἶδος προσηκόντως ἐπιτηδεύσαντας ὀλίγου ἀπολαμβάνειν τὸ πρότερον φιλοσοφίας, τότε γε τοῦ καινοδοξήσαντος ἀφορμὴν μοι παρασχόντος ὅπως δὴ τύχοι. αὐτίκα γέ τοι διέβοκτεί μοι οἰκοδόμημά τι βαθὺ λίαν ἐκ τοῦ ἀνωτάτω ἐληλαμένον, ἵνα μὴ τὸ χωρίον ἐμὸν τὸ παρακείμενον ἀποζῇ ὄμβρων ἐπιγιγνομένων. ἀγνωσόμενος μὲν ἐγὼ μέχρι τότε ἀξίωσιν τυγχάνειν ὀφλήσειν, μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ οἰκοδομηθησόμενον ἔργον ἐμοῦ δικαίως ἐπιγινομένου, ἐκ δεδωκὼς ἤδη ἐκ συγγραφῆς ὀφείλειν φιλεῖ ἡγεῖσθαι αὐτῶν ζῶις οἰκοῦσι. προσεῖχε πρᾴως νοῦν μέγαν τε καὶ πρόκλον αὐτίκα δὲ ταχίστῃ ἐλπίζω, ἐπεσθαι τάχιστα, ἐγχωρεῖ ἢ ὥρα. τοῦτο γὰρ ὑπὸ νεωνικῶς ἔχω ἐς τὴν οἰκοδομικὴν ἄμπελον γάρ οἱ ἔχων τριάκοντά που σαυτὸν τοῦ ἄστεως ἀπέφηνα, ὧν σαμμαυρίῳ κώμῃ κακῶς τε καρποφορέσασαν, καὶ πᾶς ἔτος ἀεὶ ὁμοίως ἀπαχθομένην ἢ ἄλλως πῶς βραδύτερον βεβλαμμένην, καὶ τὸ δυσχείμερον, ἐκ δυσπεσίας δὲ ὧν ὀλιγοκρίας, ταύτῃ μοὶ πολλάκις ἐπάλξεσι ἃ μὴ πιστότερον ἀνταποδώσειν τὴν ἐργασίαν τε καὶ σαπάνην, ἐντὴν ἀπόκρυξιν. πλουτῶν δὲ καὶ ἐπιμέλεσθαι δεῖ, ἡγοῦμαι μὴ ἐς τὸ ἐπίοπτον ἔτος τελεσφορήσῃ. ὅπερ ἢ τότε ἀπαντώσης τῆς δικαιοπίας τῇ ἐργασίᾳ καὶ χορηγίᾳ, ἐπεσθαι δυνήσεται ἐκ εὐρίσκειν. ζυμακῶς δὲ ἤδη ἀκούω ἐπύγχανε ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει ἐκ ἔχων ἤδη ὅτῳ χρησόμενον αὐτῇ, ἄχρι γε τότε ἰχθύδιον, ὡς τε καὶ τὴν ἄμπελον ἐς κῆπον, ὡς ἂν τύχοι, μεταχηματίζειν ἔδοξε ἀποσιώσεως ἕνεκα. ὅπου γοῦν ἂν ἀπαλλαγῶσι τοῦ ὄρκου ἐλογιζόμην. ἄλλο μὲν οἱ καὶ ἄλλο μετέδοξέ μοι μεταξὺ τοῦδε τοῦ νῦν, ἄχρι δὲ ἐς τόδε προῆχθην πρόφασις, ὡς καὶ πᾶσα προσχώρησιν μόγις. τὴν χωρίον προσκτήσασθαι, ὅπως ἂν μάλιστα τε σχοίην τὴν τετράωνον τὴν πρίσολον. πολλὰ δ᾽ ὅτου πράγματα ἀγορασάντι μοι πρὸς ἔχοντο, τὰς ὑμᾶς τὴν σφετέρων ἐπιτάνεως χωρίων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐνίοι μετέωρόν με ἔχουσι χαλεπῶς ἀνεχόμενον φιλιαλλήσεως. πάντες γοῦν θαυμάζουσί με δίς γε ἢ τρὶς ἐκεῖσε φοιτῶντα ἑβδομάδα. ἡ δὲ καὶ σὺ ἰδὼν ἆρ᾽ ἀγαθέας ὧν δὲ ἄρα τοῦτό μοι ὡς ἔοικεν φίλ ναιδέας ἢ ὡς τὴν πρώτην ἀνοίαν ἢ τρισὶ μοῖραν, ὥς τε τὴν γραμματικὴν ἀπομαθὼν ἄπορος,

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῶν πρωμνίων τῆς σφαιρεύσεως, ἀλλὰ δ' ἴσως ταῦτα μείζω ἢ φιλοσοφικώτερα ἢ κατὰ τὴν ἐπι-
στολικὴν ὄψιν ἦν βασιλικὰ ἐπὶ τὸ τῆς ὑπονοίας τὸ σὸν ἔφης δ' ἀβροικέναι μή πῃ ἀναγκάσῃς καὶ
ἀπρεπεστέρῳ ἔτυχε ταῖς ἐπιστολαῖς σοῦ χαρακτῆρι τῶν ἀρχαίων. δηλονότι συγχαίνοντές
τῷ κοσμίῳ τῆς ὀφλισκάνω ῥήματος, τὸ πάλιν ἀπρεπεστέρῳ ὑπὸ σοῦ ὂν τῇ ἑτέρᾳ ἐπιστολῇ τῇ
ἐρωτηματούσῃ. καὶ ἔστρεζας ὅτι ἡμεῖς ἀντιχαράξαμεν διαφθείροντες τὸ ῥῆμα. διὸ δὴ ἐπιγραφὴν ἐς
ἑκάστην ἀξιοῖς καὶ παρακλῆς πρὸς τὴν φιλολογίας τὴν κοινωνίαν, μηδὲ ἀνῆναί με μηδ' ἡμεσθαι, μηδὲ
μηδὲ καμεῖν ἀνιχαράξαντα. καὶ γὰρ ποιητὸν ἀδόητον, ἀπεστιλβωμένον ἂν αὐτίκα δὴ μάλα τὸ θορυβῶδες
καὶ ἀσαφὲς τῆς περὶ τὰ ἑλληνικὰ ἐφοδίασμα. ὃ δὴ βέλτιστε σοι χρεὼν ἀφελῶς τε καὶ ἐλευθέρως πάντα,
πρὸς φίλον ἁπλῶς καὶ πᾶσι αὐτοῖς, ταύτῃ πως καὶ τὴν ἡδυσμένην τῆς φιλίας ἐχούσης, καὶ καλῶς
τοῦτο σύγε καὶ ὡς μάλιστα ἔφης. ἢν δὲ μὴ ἐγκαλεῖν ἐᾷς τὸ ὕστερον ἔχῃς μοι ὡσανεὶ ἀπεκόψασθαι τὴν
προθυμίαν σου τῆς περὶ τὴν μάλιστα, ἰδοὺ δὴ ταύτῃ τῆς ἡδυσμένης περὶ ἐμὲ δίδωμί σοι, ἐφῆς ἐξέρ-
σαι σοι ἑκάστοτε ἐρωτᾶν τε καὶ ἐπερωτᾶν καὶ πάλιν προσεπερωτᾶν περὶ τῆς αὐτῶν ἃ ὅπως σοι δοκεῖ
κοινωμοῖ. ἀλλ' ἂν πάλιν ταύτῃ τῆς ἀνάγκης ἐπιτάξομαι τοῦ τὰ αὐτὰ ἐπᾶν τε καὶ ἐπεπᾶν καὶ ἐπε-
λακίς προσεπεπᾶν. τοσοῦτον ἀφεῖναι τοῦ ἀπέχθειν σὲ τῷ χαρίζεσθαί σοι, καὶ τῇ φιλίᾳ δίκαιον
ἀπονέμειν. ἀπαλλάχθαι οὖν τοῦτ' τὸ φόβημα, ὅπως τε περὶ τούτου τοῦ πράγματος φρόνεις, ὡς ἐμὲ δια-
δήλου ἂν ἀπαιρεῖσαι σε δεῖ σοι ἀχθεσθέντος, ἐρωμένῳ γε δὴ ἄξια τὰ ἀκριβείας. ὃ γὰρ ἂν ἀφε-
λεζάμην τὰς σμικρολογημάτας ἢ δι' ἃς δέον προσεχλάνοντας ἔνθα δὴ μὴ τοῦτο δι' ἂν δύλασοίμην
ἐπαγγέλλεσθαι, ὡσαρεὶ ταύτῃ τῇ ἐσπαγγελίᾳ διαφιλοῦμαι. πρὸς τὴν φίλον δ' ἀδελφόν, ὃ
πρῶτα δυσκαπειρώτερά μοι ταῦτα ἄναι τὰ ἀπορήματα τὰ πρὸς τοῖς λογογράφοις, ἢ ἀπεῖ τοῦ
λαλεῖν συγγεγραμμένων τοὺς ἐσφαλμένους τῆς βιβλιοπώλου ἢ αὐτῶν δι' τῆς ἐσπα-
νοῦστῶν ὠνδρωπείνα, διὰ ταῦτα καὶ ἐπιπλάζει ἐν τοῖς τῆς ἑλλήνων βίβλοις, ὡς δι' καὶ ἐν ταῖς τῆς ῥωμαίων.
τοῦτ' ἐν ἀδελφὸν μὴ συμμαθητὴν ἑλληνικὸν σωάραδαί σοι τὸν πόνον περόθυμον καὶ ἐς τοῦδε ἀνηγε-
μένας ἄκρον δὲ δὴ πρωαιρέσεως σοῦ δεῖν ἢ ἐγώς ἀναξόμην. αὐτὸς γὰρ περὶ ἐμὲ κεκρατηκέ-
ναι ἤδη τῆς δυσεικτον μοι δοκῆν μὴ δυσχερῶν, προσεμειλοφυήσω δὴ τόδιος παρτοδὲ ἐπιμε-
λέστερον διὰ σέ. δαιμάζεις τάχα πῃ τὸ ἀλαζόνημα τὸ ἐμόν καθαπτὰ ἐσσαγελαμβάνω πάντα κα-
ταιτιοκνέναι τὰ χαρίεσσα δὴ ἀγλωττίας τῆς Ἀττικῶν μᾶλλον δὲ σύγε μὲ ἐᾷς κρῖ-
ναι. ἀμαθῆ. ἐὰ μὲν τὸν νοῦν προσέχοις ἐμοὶ πράγματα, δεῖ μίαν ἂν δίμαι ἀλαζονέαν καταγνῶναι
μετρίως δ' ἂν κομπάζειν ταῦτα μὴ μάτην φυσᾶκνυσθαι δοκοίην, ὁ πρὸ τότε τὸς λόγος ὑπὲρ
ἔκοσιν ἔτη φιλαγχίᾳ, μὴ μικρὸν δεῖν τῇ σκέψει ταύτῃ προσκεφυκώς, ἀμιλλᾶσθαι τῶν πρὸ
ταχύ γε μόνον συνεχολακώς ταῖς τῶν λατίνων βίβλοις, καίδι γε τὸ ἑλληνιστὶ ἄναν καυχώμενον πρὸς
ἄνδρα ἀδελφόν τε φίλον δι' ὅτι δὲ δεῖς φθόνον. φέρε δὴ ὦ ἀδελφὲ ἀφελῶς χρὼ τῷ παρόντι
φιλοθρίως σοι μὴ δυνοϊκῶς τὰ αὐτοῦ ἀνοίξω καὶ προχειρισμένος δ' ἔμοιγε μιμεῖσθαι
τοὺς χρηστοὺς τῶν ῥωμαίων, μὴ σκληρῶς ἐσπεμπήν ἡμᾶς διονεὶ ἐφέλημα ὅπου ἂν προσκρούσας τῷ
συνόντῳ διαρχόμενος τὰ τοιαῦτα, οἶσι γε ἐπιεικὲς φανήσαι ἔχ ὅπου ἐκάστοτε προσφέρον ἕκαστος
χρωφελέταις ζοῖς ἑαυτῶν, ὡς τὸ χρέος τὸ αὐτοῦ ἀμυγῆτε ἐκτίσαι ἐάν θ' διονεὶ ἢ ἐάν τε μή, ἀναγκάσ-
ζειν. χώρκον μόνον οἶσθα ἐκ' ὅπῃ ἢ διηγήσασθαι αὐτὸς ἀφιᾶσιν ὧν τῷ παρόντι. πολὺ δὲ διαφερό-
φιλος ὃν ἄτοπον ἡγοῦμαι, παρ' ὅσον ὀλίγοι ἔνιοι τῷ τῆν ὑπερτέρων συγγραφέων. λογγῖνον μονὸς οὖν
εἶτα ἀξιώμαλος ὡς πρὸς ῥωμαίους ὅπως καὶ παρ' ἕλλησιν. ἐξέρωσο, ὦ παρκοίσιε, ἰωσαρὶς μονὸς οὖν
πλάταρχος ποσιδῶνα ἄναι φησι παρ' Ἀττικοῖς, ὡνάτη ἐπὶ δήκα. ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ δὲ ἐπι-
θήσω πρότερον πρὶν γνῶριμόν ἄνα ἄνδρα καὶ ἀξιόχρεων εὑρεῖν.

βασιλείῳ ἰάνῃ λασκάρει τῷ ὑμμακιωτῇ δι πράτην.

Πολλάκις θαυμάζειν σε ἐπέχεταί μοι ὦ φίλτατε μοι κεφαλή. ὅπως γε ἀμηχανίας ἄνοῦ ἐς
δίνα ἃ φιλοπρεπὲς ἐναιζῶτ' ἂν σέ ἀεί, ὅτ' ὄντος γε ἄνδρ' ὑποφυσπίσι, ἀεὶ τὸ ἐγκεκμένον
πῃ καὶ τὸ πρᾶγμα ἐς τὴν ἐπιθυμίαν ἢ τὸ ὕστερον ἐπαναβαλλόμενος. ἐδεῖν δὲ δι' πέρα
τότε ἂν καπηγορῆσαί σε δικαίως, ἐκτασμένος γε φίλε καὶ ἀνακεκριμένος ἐν
πληροφορημένος. ἄλλως μὲ χρύσιδ' ἀφυτόφρυν ἃ ἐμὲ περὶ σὲ ὑπιδέσθαι. οὐ δὲ
μέγα κῦδος ἀχαιῶν ἀποκαλῆν ἔωθα. φέρε δὴ ἐς πρὸς δία τὸν φίλιον ἐγκίνοιδ' ἀγκωμασάμενος
προσκαλοῦς τῷ βασιλεῖ τὸν λάσκαριν, ἔπειτίς ἄλλος δεῖ νῦν ἢ δικαίων ἢ δι' ἔφορος, τίνος ἂν
ἀφορμῆς τυχὼν, ἢ ποῖαν τίνα ἀπολογίαν φυσικοῦ ἂν δι' θαυμάζω δ' ἔτωγε οὐ ποτ' ὁ Δημοσθέ-
νης ὁ σός, ἐπ' νῦν σοι σωζῶν ἐκ ὑπογέων διανασκάνθῃν ἂν ἔχοι μὲ δεῖν τὸ δίκιον σεαυτὸν

ὄφλημ. πῶς γὰρ ἂν ἄμ' ἄνα παθεῖν ἡμᾶς ἀπφαίνοις ὁ δικάζων, ἐπ' δὲ μιᾶς ἐπισολῆς ἀξιωθῆναι ὑπὸ
σοῦ φανέντας δι' ὅτι δι' αὐτὸς κίνδυνος ἡμᾶς δ' ἐπυχόσης ὑπ' τοῦ ἰσοθέου, τί δῆτ' ὦ γοῦ μὴ λό-
γιετί ἐπᾶν ἂν ἔχοις αὐτὸς, καὶ πρὸ ὧν ἐπᾶν δικαίως ὧδε ἐπαινῶ. ἐπιστόσκες τὸ τύχης, τῇ πίστει μὴ ζῷ
καθίκονθ' ἁμᾶς ἐρῶσθαι φάναι πρόσκοινον. ὦ φίλ ξένης φιλίας, δικαῖ γὰρ ἐπᾶν τὸ ἑλληνικῆς. ἐὰ μὲ
ἔρα πῃ τοῦ ἀμφισβητεῖ, πόθεν σοι φίλον δόκοιμ' ἄναι πίστιν γε σύ πῃ διακωδωνίσας,
δεῖν ἄλογον δ' ἥκιστ', δεῖν καφὸν ἢ δὲ φθεγγόμενον, δὲ ἀπίθανον. σωτηρῶν δὲ φαίμ' ἂν, δεῖ τὸ σῆς
φιλίας ἀνάξιον. δεῖ κατὰ σύγε τόδε φίσεως ἂν δι' ὅλ. κρὴ μὴν δεῖ γε λέγειν ἂν ἐπιχεροίης,
ὡς ἄρα ἀπεγκαλέζαι μοι φίλ αὐτῆς τὸ δέ σοι δίκης ἔξεστι. δὲ ὡς νῦν ἐκ ὧν δέονζ ἐγκαλῆν μοι
τότε πρέπον, δέον ἐμὲ γράφαντα μὴ πρότερον, ὅπως δι κατηγορῆσαι μὴ ἀνιχάξαντός σε. πῶς
γὰρ ἂν, εἰ δὲ τοῦ ἀπαιτεῖ τὰ νόμιμα τὰ φίλια, ὁπότε ἂν νῦν φίλων δ' ἔχων τότων τοῦ
δαίμονος ἀγαθῶν τύχης, τοῦτον μὴ πρὸ αὐτίμα θατέρῳ ἀπεγρέμεν; ἐκεῖνον δὲ ἀνεπισέλλοντα σωπᾶ-
σθαι τὸ δυτυχίας αὐτῷ; δυσυχία μὲν δι' ἄν θατέρῳ χρησαμένῳ, τόπ τ' δ' ἔχοντα ὑπάρξαι τοῦ
καθίκοντος, ὡς ἐὰν τοῦ μὴ χρῆσθ', ἐγκαλέσαντ' ἂν μεμψιμοίρως τ' δόζαντα πρισῶσθαι, καὶ φίλ
κοινωνίας νῦν ἀγαθῶν ἀφαιρεῖσθ', ὁκοῦν τόγε σοι ἐπιβάλλον, καταλελῦσθ' ἡμῶν ἡ φιλία δοκοίη ἂν.
καίτοι ἀπάσασθ' δι' πλησιαύτιμα τ φιλίαν, ὅπω τε ἀπερχαμμένῳ, πάνυ ζ δύλασεστέον ἐμοὶ
ἄναι ἡγεῖσμαι, πρὶν ἢ ἂν ἐσαυθαφώρωσι τὸν δέ σε τ' μὰτίας ἔλω. κρὴ ταῦτα μὲν ταύτῃ ἔᾶτ' πα-
παίχθω ἔᾶτ' ἐσαυθάδω, ἐπ' τέρως ἂν σὺ μᾶλλον ἀποδέξαιο, ἐπάθοι ἐμὲ γ' ἔνεκα ἐλεθῆ σοι ἐξέσαι,
πόθεν ἐμοὶ ἀγαναγκαῖῳ χρῆσθ' βάλλειν ἢ διαρέσεσθαι δι' ἐυρήσω με ἐς ἑκάτερον μέρος ὀν-
τρεπῆ, καίπερ ἀναπαράσεως ἔχοντα πρὸς τὸ φιλίαν, τὸ δ' ὅπω δεδογμένῳ ἡμῖν κοινῇ, ὦ
τῇ πρὸς ἀλλήλους συχνῇ χρήσει κεκινῳμένῳ. ὁκοῦν ἐπί σοι ἴσαι ἢ τῆ ἑταιρίαν ἐμπεδοῦν τ' ἐκ-
κοσέτη, ἢ ἄκυρόν τ' αὐτὸ κρὴ ἐκ ὅσαν πᾶσαν, ὡς δικαιοκόνζ ῥῆμα φάναι. ἀλλ' ὅπως μὴ λαθῇς
σεαυτὸν ἀνήκεσόν ζ πλημμελῶν ἐς ἄνδρα δρίμιν ἐμὲ ἐχ' ὡς ἂν τύχοι ὀργιζόμενον, δ δι' ἣν ἂν
τύχω πρόφασιν καταπεᾶν θυμόσμυν. διὰ δ' δήπ' ὡς πᾶσι σχεδὸν ζοῖς τῆν ἑλλήνων παιδεί-
ἕνα τὸν λάσκαριν αὐτὸς προσεπεπόνθειν πάλαι. δ μὲν ἀλλὰ κ' ἐνόσω τοτό τε διαγινώσκειν κρὴ
καθιστᾶν ἐθέλω σοι, ὧν ὡστ' ἂ μνησθῆν σοι τῆν πρελλυθότων, ἀξιῶ καὶ πῶς φίλιαν πῶς
ὅπω ἀσφαλεμένῳ, τυγχάνειν τῆν δικαίων, ἵνα γοῦν κρὴ τῆδε δι σῆς δυτυχίας ἀπλανέσθω μεταζὺ
σκεπτόμενός σε, δ μὲν δὴ τὴ ἐπιστολῇ σοι ἀφ' ὧς χρισοφόρῳ δεῖν ὁ λογόλῳ, ἀνὴρ ἠγαπη-
μένος ἐμοί. ζῆς λαζαρίστ' ἀκριῶς πεπαιδευμένος, πρὸς ζὲ κὴ τ' ἑλληνικῆς παιδείας ἅπαν ἐκ ἀκρο-
θιγῶς, ὡς γε ἀκκικοὼς ἁμὶ τ' ὠμιλικότων αὐτῷ. ἢ καθόσον ἐλάχιον ἂν σὺ κὴ ἀγχινόσσφρον κα
ταινοῆσαι ἔᾶτ' τύχοι σοι ἀπάντων. γνῶσόμενον δ' τ' δυτυχίας φοι ἑλλήνων, ὅτως ἁπλήσως
ἔχειν ἔφη, ὥσπ' ἐμφορεῖσθ' ἀθρόως ὑπ' ἡμῖν ζοῖς ζυνδέσι ταύτης ἐκ ἔχων, ἡζήχθη τ' ὁ προκόπ
αὐτὸ σε προδιδῶ, ὅπω δι' τ' γυμνάσιον τὸ νῦν ἐπιλύσων ἑλλήνων κατακορέζαι ἂν αὐτ' πᾶσαν ἐπι-
θυμίαν διόντ' ἄν. ἐξέσθαι ἡμῖν φράζοις, ζοῖς δικαιῆσαί τε ἐπάναγκες καὶ πωδεᾶς δὲ ὁριαδήπτ
σέζαι, καὶ τὸ δι' δικτρότατον, ἀνθδιδάκτῳ, ὡς διδαπτὸν δὲ διαγνῶς, κρὴ ἀφορμῆς ἀνὸς τυχὼν, ἢ
πρὸς κόντων μοῦ αὐτοῦ καὶ φίλων ἐπιλαμβανομένων, λόγον ἐκ ἄχειν, ἐδεῖν δ' μὲ ἦν συσκῆν
σάμενος τὰ ἑαυτοῦ, συσῆσαί οἱ τ' ἑλλογιμώτατον νῦν ἑλλήνων, λάσκαρίν φησι τ' σὸν φίλον ζῶν
δ' ὁ λόγ ἔχει τάπ' ἄλλα πολὺ ἰσχύοντα ὧν ῥώμ, κρὴ δι' κὴ φοικέμενον τὰ πρὶ τὸς λόγος,
καὶ τῆ τ' πωδείας ἐπιμέλειαν τοῦ ἀρχιερέως αὐτ' κῶν ἐσκηνημένῳ τὸ γυμνάσιον ἐπιπτόσθυται τὸ
ἑλληνικὸν κὴ πρωτόκλον. ἐὰ μὲν δὴ ὧν ὦ φιλότης ὁ αὐτὸς ὧν νῦν τυγχάνῃς τοῦ πάλαι μοι δοκοῦντ κρὴ
ἀκριῶς δὲ ἐγνωσμένῳ, τότῳ τοῦ φιλομαθῆ, ἐρωδμανῶς πῶς ἔχοντ πρὶ τ' πωδείαν τ' καλλί-
στων, ὡστ' ἀρὰ ἐρωμένῳ αὐτὸ ὧν τοῦ δοξῆν ἃ βοηθήσειν, μάλιστα μὲν τ' τρόπ τ' σὸν ἕνεκα, πάσης φοι
ἀρεσκείας τε καὶ ὁμοίας ἐς πάντας τὰς φιλολόγως προαιρέσεως, ἔπειτα δὲ κρὴ δι' ἐμέ, ὦ δι' κεχα-
ρισμένον ζ πρῆν ὁπώστ' ἂν προίλοιο. δοκεῖς δέ μοι κἂν σωάδαθαί οἱ τ' πόνε ἵν' πε σχολὴν
ἀγάγῃς ὧν πλῆ ἀχολίας, ὅτ' ἐ κὴ ζοῖς ἐπικεκυφόσι τ' σωδαίων σωάδαδι δι' νῦν ἐωρίων τ' ἐπι-
χείρησιν διαμαρέτως ἔωθας. ἄζιον δὲ δι' φοι δοκεῖ ἄς τυγχάνειν ἄναι μοι δοκεῖ. ὁ ζυθέντ'
στὴν πωδείαν μέχρι φοι ῥώμης μετίων. χρύσιδ μόνον αὐτῷ φανῖσαί σοι διότω, ὅτε ἂν σύγε τῆ
φύσει ἀρέσκοιο ἐπὶ τότῳ γε δὴν ἐγνῶσθαι πῶς σὸν, καὶ πάντων νῦν φίλων μεβοήσεσθ', ἐκ ἂν
θιλαβοίμην ἔγωγε. πρόσεπέ μοι τὸν πρεσβύτην ἡμῶν βασιλέα, τὸν βασιλικὸν δικαολόγον ὧν
τῇ βουλῇ τῇ ἀνωτάτῳ, ἐ ἄρα γ' ἐᾷ αὐτὸδι ἔσαι ταύτῃ σε κομιζμένῳ. ἄνδρα δὴ αὐτὸν χαρίεν-
τά τε καὶ φιλομαθῆ ὧν τοῖς πάνυ ὅτ' δι' ἕνεκα πρόσωκεῖσθαί σοι τοῦν καὶ πιφιλῶσθαι
ἡγεῖσμαι μεταξὺ πρεσβεύοντα, τὸ ζῆνων πλουτεῖον ἐᾷ σοι μέλει τῆν ἐμῶν, ἴσθι ἐμὲ ἀπ' τ' ὑγιάς

Universidad de Deusto
Biblioteca

μὴν, ἐκ δὲ ἀπὸ διανοίας ἢ κακῶς διακέμενον· παιδοποιΐκλιόν τε καὶ παιδωνΐκλιόν ἢ ἡίσω
ἐργαζόμενον, προσγεγράφθω σε Ἀλεμᾶ φραγκίσκῳ ὁ Δκλοΐνος, ἀνὴρ σοὶ πάλαι προσφιλὴς ⊙
ἡδονικιασμένος, ἐμοὶ δὲ ἡμιόλιος φίλος. Ἔξέρωσο, καὶ διατέλει ἡμᾶς σέρων. ἐν Παρισίοις
ἑνατομβαιῶνος μιᾷ τῆ δεκάτη Ἰανουάρ πρὸ μιᾶς φλ τροπῆς φλ ἡλιακῆς.

Γαλιλμῷ βεδαῖῳ κρόκῳ δι πρέπει.

Μέλας ἦν ὁ κρόκ ἀμφὶ τὰ τῆ ἑλλάνων ἢ μετρίως ἐπισάσειρ, ὅσον πρὸς ἄνδρα λατῖνον ἐμὲ λατῖνος ὢν ἀντὸς, ἑλλανίζειν προήρησαι ⊙ λόγῳ, ἡμνάσω δὴ καὶ ἀξιέπαινος, ὁπόταν φλ ἑλλίας ἡμῶν τ παλαιᾶς ἐμνήσθης, δυσφορεῖν τε ἔοικας τὰ ἔσχατα φρόνιμον φλ δικαιότατος νῦν τοιῆ ἐμοὶ, νῦν πρωτέων γε τυγχάνειρ σοὶ προσῆκον, μνημόσυνόν τ παρέχειν σοὶ σχολῆ καὶ γνώρισμα δικ ἀμυδρόν τ ὁμιλίας ἡμῶν· καὶ ἢ τοι κρόκος ὀνόματος, ὡς γε μοὶ γνωρίμως ἐνδρὸς καὶ δικαίως ἔχοντος, ἢ πάνυ τ τό γε νῦν ἔχαν μέμνημαι. ἐμοὶ τότε γε ἔνεκα δυσερέσεως σὲ δεῖ διακρῖναι ἢ ὅπως δὴ ἀνιαθῆναι. δεῖνι φθονῆσαι νῦν ὑμιδαπῶν, οὓς ἡδέως π ἀσπάζομαι δι ἐπιστολῶν καὶ διὰ ζωῆς ἄπο, εἰκότως δέδηρ ἄνδρες γάρ εἰσιν ἐκεῖνοι, ἐμοί π καὶ πολῖται τ ἐμὲ διαφρόντων σοφίᾳ, κιχαρισμένοι σοί γε μὴν ἔνεστι καὶ τ ὁμοίων ἀνδρῶν ἀσπ ἐμὲ τυχεῖν ἴῶ σοι τοῦτ ἐπιμελές ἦ. φέρει δὴ προσεμφανῆ σε τόποις τοῖς βρεπανοῖς ἔχοντα τοῖς σοῖς, ἴσά π ἀξιέρατον, κἀγώ σοι ἴσα καὶ τὰ δίοις φλικῶς προσοίσομαι. ἴσθι μοὶ δὴ τῆ ἐπιστολῆ ἄνδρα προκαλεσάμενον ὃν δικαίως ἀνίζενιεῖν τά σοι, ἅπερ σοὶ τ ἔδ κατασθύμιον ἐλλανιστὶ ἀνταπισελλῦ ἡμᾶς, ἅσομαι δ καὶ ταύτῃ γλάωττ τ φιλοσυνίαν ἀσκῶν. Ἔξέρωσο, θύμιον ἐλλανιστὶ ἀνταπισελλῦ ἡμᾶς, ἅσομαι δ καὶ ταύτῃ γλάωττ τ φιλοσυνίαν ἀσκῶν. Ἔξέρωσο, καὶ τ ὠνδόζων τυπωνῖ καὶ λογίων τ ἄνθι, τοῖς σοι φιλτάτοις πρόσεστί μοι. ἐν Παρισίοις νοεμβρίῳ τρίτῃ Ἰανουάρ φλ ἑνικίας τῆ ὑστεραίᾳ.

Γαλιλμῷ βεδαῖῳ Χρισοφόρῳ λογωλίῳ δι πρέπει.

Ἐκομισάμην σε πάλι ἐπιστολὴ ὑστέρᾳ τότε τῳ μηνὸς Ἰανουάρ ἐπιφόνθ τ νῦν ἀπ φλ δηνίας κοινοδιάρχ τ βαρβολίνῳ, νεανίσκ τ ἐμοὶ φοκῶν ἀξιοράτῳ φλ δυνάμ φλοσοφίᾳ τ πρός σε καὶ τοὺς ἄλλους πεπαιδυμένους. ταύτην δὲ τὴ ἐπιστολὴν ἔνεκα τ π πρός σε καὶ τοὺς ἄλλους πεπαιδυμένους. ταύτην δὲ τὴ ἐπιστολὴν ἡδέως πρῶτον ὑπ τ χαρᾶς ἐπῆλθόν π καὶ προσεπῆλθον ἂν τέρμα δι ἀνέγνωμ, πολλῆς χαμμαστι ἐνασμένῳ βῆς σοῖς καὶ ταῦτα ἑλλανιστὶ φθεγομένοις, πολλὰ δὲ γλιχόμενος μανθάνειν τὰ περὶ σέ. ἐμοὶ μὲν τοι ὅπως ἂν τὴ ἐπιστολὴν ἐκτέλεσμ, ἀνάγ τ τὸ ἄστυ ἀσθμοντι μοὶ πρὸς μανθάνειν τὰ περὶ σέ. ἐμοὶ μὲν τοι ὅπως ἂν τὴ ἐπιστολὴν ἐκτέλεσμ, ἀνάγ τ τὸ ἄστυ ἀσθμοντι μοὶ πρὸς σθῆκ, ὅσον π δέπω εἰς ἔσαυλιν βῆναι ἐπὰ πρωτίστ ἂν ἐγὼ ὑφ ἡδονῆς ἀνεπαίσθλαστ ἐμὲ εἰς τὸ μῖμ μὴ ἐχεῖ σε τοῖς ἴσοις γεῖν χάμμασι πρωτόθεν ἀμάξιος, τόν γε πρόκαθ μὸν τὸ πεῖσμ ἐκ τῆ ὑσκλαστῶπρον ἐμοί. δι' ὀνάπ ἢ δι' ἡμέρας εἰς πόλιν ἐπανιὼν, τάπ ὅπως διαθέμην ⊙, ὃν νῦν πρῶτόν γε ἀσπάσασθαι, πρὸς ὃν λόγους ἂν ἠρόμην εἶναι πάλιν ἐπιλέξασθαί μοὶ τοῦ σχολῆ ἦδη μοι ἄγονα, ὅτ' ἐπ' ἀρξάμην σκεπτομένῳ τὰ χάμματά σε πάλιν ἐπιλθύρ, σωκράτην γε σοὶ δηθὲς φλ ἀσπάζ τῆσδε ἀναγνθς, ἢ ἐπιδόσως τ ἄγαν ἐν παιδείᾳ τῆ ἑλληνικῆ. πῶς γὰρ δι' ἂν σωέχαρον, ὅς γε σοὶ τ προαιρέσεως ταύτης ἐσηγητὴς, σύμβολον, σωανέπης ἐγκρύπτων, ἢ μὴ ἐνθένδε ἐπιθόλ συσαλκῆ ἐπισολῆ ἐχαρισάμην πρὲ ἄνδρα ἐν μάλισα συσαλῶσαι σὺ ἐπεθύμας, ⊙ ἦ δι' ἢ τ προσθέλω ἀρξάπάτ ἢ φόνῳ) ὅς γε τ τῆ γνησίων τ χαμμάτων ἀσπάζ ἑλληθρόπως ἐπῶς π ἢ ὁλοχρῶς ἐκνεῦρ καθηγητὴς τοῖς ἀσπάζ ὁμοῖον τοῖς ἐνταυθα γέγονα. καλῶτ τῳ ἐπιπόθ μάτος ὃς κελτοῖς νῦς κατ' ἐμὲ κατῆρξα. ἢ δι' ἔτνικά ἂς ὑπάρξειν ἐς τ ἐπίορ προσδοκῶμ ἄρ, ἄγε νῦν ἐπιδεχομένῳ τὰ αὐτῶρ ἐπύγχανον ὢν, ἀλλ' ἔτως μοὶ ὁρᾶ πῶς πασθέαν ἦ, ἴσα σχεδόν σοί π κἀμοὶ εἶναι πθιασάσασορ, ἀμέλα τὸ ἐς ἐμέ, δεῖνι δὲ ἂν ἄγαχωρῆσαμι, ἢ δ' ὑφάμιν ἂρ δεῖρ δεῖνι τ ἀσπασῶρ, τ μὴ ἐχεῖ ἀπεχῶς π ἢ ἀφεδῶς τάτῳ ⊙ πράγματ' αὐτὸς προσεπικέναι δοκῆν, ἀναπαπασόρεόν π ἢ τῆ μοι γκαμμῆ συμβῶναι κεῖπερ κεχαρισμένῳ. σὺ μὲν δοι μέγαν π πόνον ἄγαδῆ φῆς, λιπῆ π ἀσπάζ ἐπιπαπθωνέναι. σκοπῶρ καὶ μερικῶρ ὅπως χρόνῳ μοὶ ὑσφιγξῆς, ἐπιμελὰς δὲ χρισάμενον ὑπομενέτω, τὰς πολαβόντας ὅσορ αὐτίκα καταλήψ. ὅλως δι προαιρέσεως δι σὰς ὦ εἰλεχρυσίας π καὶ ἀξιεπαίνου. καίπερ τότῳ ⊙ λόγῳ ἴσθι σὺ πῶς ἐμοὶ ἀσπάζ ἐπιδικῶς ἐπιτεταμένος, οἶδα γὰρ δι κιναδύνου καθέσκα σὲ γε δι' ἀνεπιθυμῆντός μοι φλ ἐρωμένης ἐμὲς, ἐφ' ἵππῳ ἐν ⊙ πρότ χρόνῳ ἀγαπᾶσθαι λίαν καὶ ἢ μήτρια φρονῆν δόκημ, τί δὲ; ἔσῃ ὅς ἐς δικ ἂρ συμφορᾶρ ὡς μεγίστου τοῦ πράγματ ποῖ τριοῖτο· φλ δικλείας ἀφῃρῆθαι νῦν χεδόν ἢ πεπεμακῶς, ὑπ' ἀνδρὸς ψυφανῆς, ὃν ἔτι ζῶντα ἀναμεσοβῆτικῶς ἐκαρπωσάμην· ἢ μὴν ἀλλ' ὥσπερ οἱ γβυναῖκαδοι νῦν ὀλίγα

τῶρ πάλι νίκλιον δικ ἂρ ἤδοιντο ἀνῃρημμένοι, μανθάνεις ἀνδρὸς τότ' ἀνταιρομένου ἐνδρᾶς νῦν ἀνδρὸς λοιρ, ἐπεί σοι πάλι διαμιρ δυκταιόπρόν δέρ ὁπισθόπτερ ἐνδρᾶκνυσθαι, ἢ ἦ γε σαφὲς λαπαφρᾶσθαι τ ἀνδρωτὶ τὸ ἄβλομ φέρειν ὡσανᾶ ἐγκαταλιπαμμένομ. καὶ οἱ νεανικοὶ δὲ ἀπονεῖσαι κῆ φλοῦνοι πλιθύοντ τ σαφὲς φαιδρόπρόν δικ διάκειν, ὡς ἐνύγετόπε αὐτοῖς πάλι ἡχεῖ ἔμπροσθεν ἐκπεπνυμμένῳ ἀσκᾶν, ὅτε δικ αὐτοὶ καὶ αὐτὸς ἐμαυτῷ σωοῖδομαι δι ὀλίγος νωὶ μανθάνειν ἐκ ἐνο τὸ πέρας κῆ ἀσπάζῳ ἡμῶν, ὅπῃ ἔπῃγε ἐθικέσθ, ὡς δι διὰ ἄλης ἄλλ τ ἐφ' ἡμῶν, ὑπόγειπεθύμκ. σύγε μὴ ὁ δρομᾶς ἄλλοι τε ζωὲς τ ὠθάσε, πρὸ νῦν ἐγκικλίων δικαδῆ κῆ μετρίως ἐχόντων ἐκθοζόντες, πάλι ἀσπάζῳ γε πάλι ἐμὲ πονῦζ πρὸ ἐύνετ, δικαιότ ⊙ δικ ἂν μὴ ἔκκοπλαθκόπων πόθ' ὑμῶν, ἐφαυτὸν τα πάλι ὄφλω, ὅγε πρόσθρομ ἀντὸς νῦν ὀζέων ἄναι μὴ πρωτεύόντων δόξας. ὁ γὰρ ἂμ ὄιμαι καταλαβοιτέ με δραμόντες, μὴ ἐχεῖ ἀντίκα δι' μάλα μετ' ἀμαχῶς ἂρ ἀπολιπόντες. ὁμως μὲν δι ἐκ ἀγνοεῖρ ὑμᾶς δεῖ, μέγα τὸ μεταίχμιον ἔναι τὸ διὰ μέσ, ὑπὸ ὑμῖρ διαυτέρῳ ἄξιρ, ἔγε σαῦ δυνῦ δραμεῖρ πρ τέρματ ⊙ ἀπ φλ βαλεῖδος ἐγνώκαπ πᾶσ' πάλι δας δῆθεν ἀκολουθῆντες ἐμοὶ ἀλλὰ ἢ φίσεϊ ζες ἐμ ὑμῶρ, ὃς δικ ἂρ ἀναδοιτο κατ' ἴχνος σοι κατακολουθεῖρ, ὅς γε ἐδένὸς ἀκόλουθος διδασκάλ, ἐδενί τε ἐδένετε πεπλησιακὼς πῶς ὑπωσοῦν ἐμπάλεων, ἔπῃωρ δι' τῆδ κἀκεῖσ' ὑπ φλ πεφυκυίας, καὶ πθινοσοῦνζ ἐοικώς, δραδίως ἄρα κῆ νῦν δι' διὰ μέσ ἐξικέσθαι, μᾶζ δι' νῦν ἐχάπαρ ἰδανώθης, ἐμεῖς δὲ οἱ ἂς τρ διδασκάλ φοιτῶντες, ἢ ἄλλως γέ πως τυχόντες καθηγεμόνῳ, τῶ π φλ παιδείας μέθοδορ ἀνύοντες ἢ κατὰ πρὸς ἑάσιρ, δεῖ γε ὅπως δι' κῆ τυχόντως ἐπισ' ἰόντες, ἀλλὰ κατὰ τάξιρ μοὶ, ἀπρόωμς δὲ τὰς ἐφεξῆς μετιόντες ἀλλήλωμ ἐχόμενα, πῶς ἂρ ἐκ τὸ πλεῖσορ τρ χρόνρ καὶ πόνῳ κρθῆναμεν, φῦν ὅις σύ γε μονάζωρ δαιπῶς ἐπακοπάθας, ἐχ ὅπως νῦν ἠγεμεύωμ, ἀλλὰ καὶ νῦν συμπλοπονέντων ἀμοιρῶν. ὅιμι κακοδαίμωρ, ὅτιαν λῦξιν ἐγὼ πρὶ τὰ φλ φιλολογίας ἔλαχα. ; σὺ μὲν τι πρὸς ζῶ διαφέρειρ μι τῇ ὀυφυΐᾳ, καὶ τορο δι' πλεονεκτῆς πάντωμ ἡμῶν νῦν ὠνδαδι, ὃ ζ νῦν κατηγορεμένωμ ὀυσρεῖς, καὶ νῦν πρηγορεμένωρ δέ σοι τὰ παρὰ τοῖς πάλαι σοφοῖς, βιβλίωμ τε νῦν βιλτίσωρ τυχὼρ κατὰ γνώμην, μηδὲρ μικρέσω καταδεῖς μηδ' ὑποδεῖς γεγονὼς, ὡς γε λόγῳ νῦν ὠνταῦθα. μὲ δέ, νῦν μοὶ καθημέραι κῆ νῦν πρὸς τὴρ χορηγίαν τάνδε τὴρ ἐς φιλολογίαν, ἴσως ἂμ ὀυρῆσαί τι δοκοῖντα, τἄλλά γε ἢ τύχη πλαίσωσερ καὶ νῦν καιρῶν τ κατάσασιρ, ἀρξόμεθα πρῶτορ μοὶ βιβλίωρ, ἔπα διδασκάλωρ, πρὸς δὲ, κῆ συμμαθητῶρ, ὃ δι μέγισορ. ἐῶ δὲ λέγειρ πλάκις μι ἐπιχκένα τὴρ ὁρμὴρ, ὃ μόνορ τῆς ἱστορίας, ἐῶ λεωρ ἐσακουσθῆντας ἐμὴ παραχρῆμα μεταδησοίμην τῆρ διάταν, κῆ νῦν βιβλίωρ ἀφησοίμην. ἔτιρ, τὴρ δὲ δι' νόσορ ἐκάνην, ὡς ἂν ἔπι ζες, ἐμοὶ συγγνῶ, συχνά μοι πάνυ πράγματα, καὶ σωεχῆ πραχθέσαι, πῶς ὅτι ἀνακόψα με φλ ὁρμῆς κῆ ἀπαθῆναι, ὅσορ ὅπω διόμβον διαπαντὸς πεδνήξεσθ, ἐμαὶ νῦν φίλων καὶ προσκόπτων τῆς παυσαί με ἐπιχαρσῶντας ἢ ἐλλανιζ λόγων ἀσπάζ, δέν πλέορ ἔχειν με φάσκοντας ἀπ φλ γνώσεως ἀντῶν, ὁπλίσκας ἐν τοῖς κελεύσ δέδεκτ τόπων δεῖς λόγῳ ἔσεσθ μᾶλλοι. τὰ πάνυ τότε τῳ ἀγῶνῳ πρότερ μοὶ, διαφέροντος ἐμοί π καὶ σοι ἔχορ. ἐᾷς δὲ τὰ μετὰ ταῦτα σκοπούμενος, ἐν ταυτῷ σ δέον καθεσῶτα, δοκοίη ἄρ. κῆ γάρτοι ἀντὸς δοκῆν ἔναί ἐς φθάζας τοῖς πλίταις τοῖς ἐμοῖς ἐπὶ τῆ νῦν ἐλλανιζ λόγων ὁρισζύνοῦ ἐπισκήμ, ὥσπερ δικ ἐδ' ὅπως ἐᾷ ὑπ' σ' ποτὲ πρὸς δοκιμάσμῳ, ἐᾷ ὑπό τε νῦν ἐναγχ ⊙ ἐπὶ ζῶ ἐπιχειρήμαθ τότῳ γνωρίμων, δικ ἂν ἁμαδίως ὄφλοιμι, ὅπω δι κῆ σὺ κινδυνοδυες πε νῦν σεμνολόγων ἀκόσαν ἔναι καὶ μικρόν ἢ πρὸς ἐμοὶ δι' ἔτερ τρίτ δραγμᾶζ καὶ γνώρισμα ἐκδιδοίης παιδεύσεως ἢ φλ τυχόσης. τορο γὰρ πρὶν ὥπλοξ ⊙ ἄ, ἐκδοδέντ ⊙ δικ δι' ὅπως τῳ λόγῳ ἀνὰ πᾶσαν πῆ πόλιν. ἄλλωπε κῆ διὰ σόματ ⊙ ὧν τῆ πάλαι ἐπὶ τῆ ἀρδημίᾳ κῆ μεγίσῃ πρὶ σ' ἐλπίδι δικ δικ ὅπως ἐγκυρμένῃ, κατανοῆς δ' δι' ὃ ἢ καλῶς ἢ δοκίμως ἂν ἀπαλλάξας φλ νῦν ἡμετέρωρ πρὶ σε ὑπολήψεως, μὴ ἐχεῖ ἀντὸς ἀπικυρεῖς ἢ φλ λοπόνημα ἐς τὸ κοινὸν κριτήριον δικ ἐς μακρὰν παρισῶν. ἐγωγέ δοι καὶ ταῖς κατ' οἰκονομίαν φροντίσιν ἀπασχολημέν ⊙ τοῦτ' ἔτ ⊙ ἦν λοιπόρ, ὁπόσῳ σὺ ὁ δυτυχὴς προσκαμένως ὃς ἢ δόμιλω, ἢ γραμμάτων τότων μεταπρίκλωμ, ὁμως μένδοι ἐπὶ τὰς πάλαι φροντίδας καθαπρᾶ ἐς τὰς παλαιὰς φάτνας τὸ λεγόμενον, καὶ πῶς ἄγαν ασκλῶ ἐπάνειμι, ἐπὰν πρῶτον ἐγχωρῆσῃ, καθόσον γε δι' ἀπ φλ ἀκμορίας καὶ τύχης ἐσαῦ ἀφεδαί μοι ἢ ἐμὲ ἢ οἶκοι ἐπισάσεων, ἢ ὅπως δι' πρέπει ἐ ἐνεῖναι νῦν ἐπὶ τ' λόγον τοῦτον ἐπιβαλόντων. ἀντὶ πάντων γε μὲν ἢ πόνων ἐμῶν, ἢ πε οἰκομένων καὶ νῦν ἐσαῦθις, ἐξαίμιν ἂν ἄσμεν ⊙, ἐκ ἐλάπω πα λόξαν δικαρῶν ἀντὸς ἐμ φιλῶν ἐπεξενωθῆς, νῦν ἀπ φλ σαπίδ ⊙ ἀπομισόντων, καὶ ζῆς ὀνομαστόπτοις νῦν ἑλλάνων ἐπεξενω-

Universidad de Deusto
Biblioteca

μὴν ὡμφ᾽ τὰς λόγους τετυσοῖ, ἄνωθεν δ᾽ ἄρα διανοήμων ὡς διόν τε μάλιστα, ἀπ᾽ ἀπιχῶς ἀπ᾽ ἐπιτυχῶς, φιλολογικωτάτῳ δὲ πρὸς ὀδύνας, ἐκ ὄντος δ᾽ ὑπόθεν ἐφαμίλλου ἀγῶνος τοῦτ᾽ τιμηκαῦτα παρ᾽ ἡμῖν, τἀπ᾽ τότε ὑπὸ φιλοτίμως διαπονεῖσθαι δοκῶ μοι, ὡς δ᾽ ἀνεξεταθησόμενος ὑμᾶς ποτ᾽ ὡς ἢ πλικότερος γε ἄνδρας, γναμίλλας δὲ ἡδαίφνης μοι φανεῖται πλυκρότερῶν ἀγῶνον. ἢ μὴν ἢ ἔωγε ποτ᾽ αὐτὸν ὑμνυμόμην σὲ τε καὶ ἄνων ἔλλον ἢ ὑπ᾽ ταῦθα ἔλλον νιζόντων, ὀλίγα δέω ἡγεῖσθαι αὐτὸς ἐπ᾽ ἐμαυτὸ λογιζόμην, ὡς ἄρα ποτὲ καὶ ἐμὸ συγκρότημά τε συσάντες πειρήσοιτε, ἀμιλλώμενοί μοι δ᾽ θεν πρὸ ὁ ὁρμησόμενος δόξης, μὴ δὲ δὴ βασκαίνοντές μοι καλίσκε πρόαιρέσως, τάχα, τοίνυν σὺ ταῦτ᾽ τιμὴν ἄμιλλαν αὐτὸς ἡμῖν ὑπὸ ξύντον μεμελέτηκας, πρὶν ἢ τῇ φύσᾳ σε περιθῶς, ἢ ὑπὸ δόλου τ᾽ ἀνθρώπου, ἅμα δὲ ἢ τῇ δ᾽ αὖθι διαλαχάντων ξαδίαις ἀγία, ἄνπερ σύ ὁσημέραι ἀκροώμενός τε καὶ ὑπ᾽ γνώμην αὐτοῖς ὑμῖν, τί ἐκ ἂν καλῶς θῴῃς; ἐγὼ δὲ ἐγὼ τὰ καθ᾽ ὑμᾶς σωϊδὲ ἢ λογιζόμην, ἐσκέψαν ὅμως ὀρθῶς ἢ βεβαίως πέρ σμαι ἀντανιζομένων ὑμῶν, ἐκ ἐν ἔλαιμι. ὁ γάρ δι τοῦτό γε πρὸς ἀνδρός ὄξη ἑαυτὸν ἐγνωκόδες, ὡς ὁ προθύμως ὁμόσε χωρήσω ἐπιχειρήσειν ὑμῖν, ὁδὲν δὲ ἀθυμήσες ὁδ᾽ ἀπορήσω. ἀλλ᾽ ἢ δὴ κρατόμενον ἄχει ἢ ἡσῇ πρὸ ἢ ἐκάτερ ἀπερρᾳδῆς, ἀπᾶν ἐκ ἂν ὀλαδοίμην. ἀλλ᾽ ἢ δὴ κρατίσαι ἴσως ἢ ἐπιεικῆς, ἔργον ἔσαι ἀνθρώπων, ὑπιενδέναι δ᾽ ἢ ὑφέσθαι πάντως θαυμαζόντι μοι, ἔγε μέλλω φῆ τάξεως ἀπεσφαιρίσασθαι, ἵν᾽ πρὸ ὑμῶν ἐτάχθην ἢ πρὸ ὑμῶν μοὶ ἀνεφαίνετο πάντων ἢ ἐκ ὀλίγων ἢ ἐν ἀξιώματι. ὅτε μὲν ἂν πάλιν τολμᾶς ἐκ ἐν φαίνῃ ὧν ἐν δοῦτέ μοι δόσις ὑμῖν ἐπισθῆναι ἂν πεπιτότῳ (οὐκ δὲ ἢ) ἄνδρ πασθούντος δίκαι κρατήσειν ἢ χαλιπῶν ἢ δ᾽ ὅπως ἐμὲ κράτιστον γιγνόμενον ἐς τ᾽ ἐπιὼν ἀεὶ διαπλέῳ, ὅσῳπερ ἂν ὑμεῖς παθημέρων, κράτ᾽ τερ ὑμῶν ἀυτῶν χρόνος μαλῶς μοι καὶ ἐπιτυχῶς ἡγήσομαι τὰ κ᾽ τ᾽ ἐπιτήδευσιν τάδε φέρειν. ὑμῶν τοίνυν ὀλ ἂν εἰς φαίνῃ γε ὡς ἐ μέλλω ὀδ᾽ ὁμοίας προθυμίας χρησάμενον, ἢ δ᾽ ὁμοίως ὑμῖν ἀνεξήσεσθαι ἐκ προῴωνῆς προσθήκης ἄρα τῇ ἡλικίᾳ ἡμῶν, ὀφενὸς δὲ φιλοτιμία ὕστερος ἂν, ἐκ ἔστιν ὅτε ὑμῶν ζῶν ἢ ἀπολιλάφομαι. κἂν ἐμοὶ ἐπιβιῶντες (ἔσω δ᾽ τοῦτο ἐμὲ γε ἔνεκα) ἀρρῶστέρωσε ἢ φήμης προσθεῖσκότες τύχητε, ἢ ταῦτα δὴ τοῦτον πειράσθω ἢ πρόσω χαίρειν γαρ ἐκόδα μεν ἐπισίλοντες πρὸς φίλους ποιήσεσθαι πολεμίους. ὀλ᾽ ἂν σε βουλοίμην ὅπ᾽ ἔνα ἢ ὑπ᾽ τύξομένων, ταῦτ᾽ ἐκλαβεῖν ἀναγκάζοντα ὡς ἐμοὶ ἐσπουδασμένα. πῶς δ᾽ ἂν ταῦτα σπουδάσομεν γκσαίμην. ὅστε φῆ τε σωοικόσκος καὶ ἢ παίδων πρεσβυτέρων ἐπαλλήλων προσεπιφερομένων, ὄχ ἕξαν δίκαι ἐς τὸ ὕστερον ὅπως πῖμον τῇ πρὶ τὸς λόγες σπουδῇ, πῇ δὲ, τῇ πρὶ τότε γνώμα θ᾽ ἡδονῇ τε χρήσομαι. ὑδὲ δ᾽ ὅτι κατ᾽ ἐμὲ, ὀδ᾽ ἃ σχολῇ ἄχθομαι, ποιήσοις ἂν ταπεινισᾶς ἵνα βαίνειν, ποῖς ἢ ἄκρων καὶ δυσεξίκητον μαθημάτων νεανικῶς ἀπτόμενος. ἀλλ᾽ λωπε μὴ χρύσιτό μοι μήδ᾽ ὅς ἐς ἐμοὶ φίλον, ᾧ τῇ ὑγιεκλικῇ ταύτῃ πῆ λόγων σπουδῇ, καὶ ὧν τοῖς φῦ γνησίας φιλολογίας προσπαίδμασι πλέως πάσακμάζει μὴ ὄζ γε ὑγιαφρονῶν. διόθα γε ὅτιμαι ἐμὲ ἀκόδε, ὡς ἄρτέ μοι ἐκκρύπται τὰ πρὶ ἐμὲ κἢ νῦν δ᾽ τίθεσθ᾽, πρὸ πάντων ἄν ὑμᾶς σαίμην τοῖς ἱροῖς λόγοις ἡδέως εἶναί μοι ἐμφιλοσοφῆμ, μὴ δ᾽ ἄλλων μεθύσθ᾽ πῆ ἐς τὰ ἐπίγεια καθικόντων. σὺ δὲ ὦ φίλε ἢ φιλοτιμίας ἢ ἐπιπλοῦτος, ἢ τε ἐπισθόσεως ἢ δ᾽ χωρόσης ὄνειρ. καὶ γάρτοι ἐν μικρῷ ἄλλο, τοῦτο γὄν ἔωγε ἀπολλακυίαν δόζω ἢ ἄγαν διαφυήσως, ὅτ᾽ τοῖς ἐλλωικοῖς σαθρῶς ἐμφιλοτιμῶν, ὑμῶν ἢ ἐς κλέος φρομῶν ὁρμὴν πιαύτῃ ἡδανέσκε, διατφαμῶν δ᾽ θεν πρὸς τ᾽ ἀκολυθῆν ἐμοὶ, ποσῶν γέθι πρὸκεχωρκόλ, ὅσα δ᾽ ἐς ἢ δι πρὸς ταῦτα πέφυκότων, ὁδ᾽ ἀπυθυσὶ, ὁδ᾽ ἀνιδρωτὶ ἐφίκοιτ᾽ ἄν, ὁδ᾽ ὡς ἂν τύχῃ φιλομικσάμσι. ἀτὰρ δὴ θαυμάζω ὅ τι ποτ᾽ ὄζη ὡς ὁδὲν ὅλως μέμνῃσαι ἰάνε τοῦ λασκάρεως, ὃν πάλαι ποτὲ πρὸς φιλῆμος ὑπάρχοντα, ὀκ ἴσασ᾽ ὅ τι νῦν χρὴ καλῶν. τοῦτο γὰρ ὀκ ἴκανῶς κατανενόηκα ἢ ἴσ᾽ ὧν αὐτὸς αὐτ᾽ ἐγραφόμην τοῖς ὑπ᾽ ἐμὲ ἐπισαλᾶσιν. ὅμως δ᾽ οὖν ὄζ προσαρκόσω πᾶρ᾽ ἐμὲ ἐπιμελῶς. ἴκασ᾽ γὰρ τὰ βαυμᾶ ἢ νῦν προσφρόντων ἢ πάνυ ὀκλῆς, σοί τε μὴ πᾶσι τοῖς κελόϊς χαρίζεσθαι, τοῦτον φιλεῖν ὡς ἔχα δίωμάμενος. προσαρκόσω δή μοι πρὸ ὀλίγου ἐμὲ γνώμων σπουδῆς ἐκ προῴωνῆς προσθήκης ἄρα τῇ ἡλικίᾳ ἡμῶν, ὀφενὸς δὲ φιλοτιμία ὕστερος ἂν, ἐκ ἔστιν ὅτε ὑμῶν ζῶν ἢ ἀπολιλάφομαι. κἂν ἐμοὶ ἐπιβιῶντες (ἔσω δ᾽ τοῦτο ἐμὲ γε ἕνεκα) ἀρρῶστέρωσε ἢ φήμης προσθεῖσκότες τύχητε.

Universidad de Deusto
Biblioteca

θικόν πως τῇ ἡμετέρᾳ φιλολογίᾳ, ἢ δι' αὐτὰ ταῦτα ἐαυτῇ ἐπικάμψαι, δίθυς ἢ ἀναπαλαῖσαι τὰ τῆδε λόγων τ' νοῦν, πλὴν ὅσα χρόνου τ' τάξεως ἀφεικότα τε καὶ ἀπεπλανησάμενον. σοὶ δὲ τὰ φῦ παιδείας προαιρεῖσθαι ἀνδρὶ ἑλληνικῆς καθηγεμονικώτερόν τε καὶ πεπολιτικώτερον, ὅσων γε καὶ ἡμεῖς ἀνθρωπίνως ἐφικόμεθα· ἀλλὰ χαίρειν σ' ἐγὼ πάλιν ὀρέγω τῶν μὴ πράγματα ἐμοὶ ἢ νόσῳ ἐκείνῃ ἢ ἐπιτρίπτῳ παράσχῃ, ἢ ἐμοὶ ἢ πόνος καὶ βασάνου πρόπαλαι ἐπιφέρεσθαι, ὅτῳ ἐμοῖς δὲ φιλτάτοις ἑαυτῷ ἐπιζήμιον προαχομένῳ, καὶ δι' ἅπαντι τῷ ὅτου μοι φανῇ σκότος φέρεσθαι, καὶ ἀφάνισιν πλὴν προσεπιφαθέ· ἀλλὰ μὴν τοῦτ' ἢ μοῖρα ἢ εὐδαίμων τιθῶτ μοὶ συχνέρειαν τοῦ βίου βαρέως ἐπικλώσασα, πλῶν καὶ ὅσον πρόξενον· ἐμοὶ δὲ τ' θυμὸν ἢ πρόνοια ἐπιῤῥώννυναι ἢ φῦ τύχης δοίη, ἢ πάντα δυναμένη, πάσκειν τ' ζωῆς ἐγκαιρεῖν ταλαιπωρίᾳ ὀλιγωμόνως μὴ δυσαθῶ σοὶ δὲ δι' ἔσω ἐπιμελὲς ἐν τοῖς μάλιστα καὶ τοῦθ', ὅπως τῇ ἐμοὶ προαναταθήσει διαφυλάξῃ ἐγκρατόπως, ἢν ὑπ' ἐμοῦ ἀφθήμοιῶτ ἐπιτέτραφαι, τὰ τέκνα μὴ λέιπε τὰ πισθέντα, τῇ ἐπισασίᾳ τῇ σῇ. Vale ad Petram latam, qui vicus citra Auenionem, Decimo Calendas Maias.

παιδῶ ἐράσμῳ δ' πράπλῳ.

Ἡδύ μοι πάνυ ἐγκύλῳ τὰ γράμματά σε λαβεῖν, ἐπύγχανον δ' ἐκ πολλοῦ τότε ἐλέειν μου· ἐμοὶ δὲ ὕποπτος ἦδέα μοι τὰ γράμματα αὐτὰ ἀνωγμὰ τόγε πρῶτον ἀναγνῶναι, γόγνεσθαι κείνῃ μοὶ οἷα ἡμέρᾳ Χρισοφόρῳ ὁ λογόλιος ἀνὴρ ἐκ ἂς μακρᾷ ὑπάρξων τῇ ἐπὶ παιδείᾳ δυσποκμόνῳ, διὰ φῦ ἀγχοικίας τ' ἐμοῦ μεταβεβικέναι σώζεσι δι' χαρίεσσιν ἀνδράσιν ἂς πρεπωνίαν ἰὼν. ἐπί γε μὴν τῷ συγχρίσθαι σοι, μὴ λοιδόνιον δι' πόλιν ὀφόμενον ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ, ὥς γέ μοι ἔφασκε περὶ δέλλω οἷα ὀφίαν ἔχοντί μοι πρὸ τὰ τ' φιλολογίας, ἀπ' ἀγελὰ ἷς τῇ οἶκοι, πανίσκον ἵνα περὶ πλὴν ἄνδρα δύαιν εἶναι ἵππῳ ἐπιχόμενον, μὴ παχεῖαν καταβάλλ μοι νεανίσκος ὅπως ἐπέσκ. μετὰ δι' τὸ προσφέρειν ἐμὲ γράμματα ἀπ' τοῦ ἑράσμου κομίζῃ φάμενον, καὶ ἴνα ἄλλα τ' φίλων. τότε δίνω ἀκροώμενος, ἐκ δι' ὅπως ὑπ' χαρᾶς δικάμψω, μεταξὺ δι' αὐθαγόμενον τ' καρδίας ἐπάσκε ἀνὰ τὰς φρενᾶς ἐμὰς κομισάμενον· ὃν αὐτὰ μὴ ἀνοίξας, ὡς ἑλλησὶ φθεγομένῃ ὀλυθὸς ἔδρον πλὴν ἀχλὺ, τὸ ἄκαθες δι' ἐγάσθω, ἔτ' ὀζέως ὑπ' αὐτοῦ διεζύνει ἀρξάμενον, μεταξὺ ἀναγινώσκον ἑρυθρὸς, ὀχθός, ὑπομμδίῳ, σισκιὸς, δυχρᾶίνων ὃν μέρᾳ δίγνωμόνως ἔχων, διακεχυμένῳ, συγκεχυμένῳ διαφίκιλ, παιδίσις, μὴ τί τ' ἐκ ἐγκρόμιον, ἀπαλλαξάμω δ' ἄδειμ τοῦτ' ἐκ ἀρῶν· ὅτε μὲν, ὅτε δὲ πάλιν πλεμισάμενον, μετὰ δὲ τοῦτ', τὸ πρᾶγμα ἐῶ ἐμαυτ' σκεπόμενον, ἔτ' ἐπιδραχεῖ τὰ λαυθόμενον τῇ γνώμῃ, διαπαύσπορ δ' ἄθειμ τῇδε κακίσει τ' λογισμὸν ὑπεναντίων πολλῶν ἀλλήλοις, ἐς σύννοιάν ἵνα καθέσκε συμφιλοσοφῶν ἐμαυτῷ χρι δι' πλουτῶν ἀπ' τ' φῦ διανοίας ἰσοῤῥοπῆντ ἐπὶ τ' δυάρισον κατέῤῥεφα μὴ ἐπιφκίς, φῦ φιλίας δι' πόθεν ἐχόμεν φῦ ἄγαν ἐμοὶ κχαρισμένης, δ' ζωσῖτόν γέ σε τὸ ἐπιζήμιόν ὑπολογισέον ἔναι ἀναμμικνοῦσης με ταῖς πρὸς σὲ χθῖ ζημιαῖς τὸ δημιὲς μὴ προσφιλὲς τ' ψυχῆς. ἅμα δὲ μὴ ἐπικὰ τοῦτό μοι τῳικαῦτα, ἐπισκιαμένῳ ἅπτεσθαι κατὰ τ' φιλίας θεῖ πεπλημμελῆ ἐμοὶ (συμβαίνει δ' ἐν διόγδε τίπτε φῦ τῷ παγιαίᾳ ἐκάνῳ τ' ἀληθῆς συμβολῆς ἀπεκονίσμαι, τῷ φ' τοῖς ἐπισόλαῖς ἡμῶν) ποτὲ δι' ἐκπίαιδι δ' ἂν ἐμὲ ἱροθύτῳ ζνὶ δ' τῷ πυχῇ, δ' ὡς ἂν τύχῃ ἱερεκθένῳ. ὃν δίνω δ' ἂν ἐνὶ δαίῳ τ' πλημμελέσμῳ θεῖν ἀνχέσθον ἐξιλασαίμεθα, ὕπῳ τῇ τ' ἡμαρτημένῳ ἡμῶν ἡμολογημένα τε μὴ μεταποίᾳ, ὁμολογόμενόν ζεῖ φ' ἡμῖν τοῖς ἐμοὶ φιλοσοφοῦσιν ζοῖς θεοῖς. ζειγαρῶν ἄνῳ προσφιλέσαπε, σί μ' προκαλόμενον ἐμὲ ἐς χαριεσέραν ἵνα μὴ φιλοπερπερέραν τ' φῦ ἀμοιβαίων δέαν τε μὴ ὑπόθεσιν, ὅπως ἀφ' ἑκόμεθ τ' πε δυγνωμοσύνης μὴ τ' μισηκλίμονος ψυχῆς, ὥσε τῇ ἐμοὶ νομοθετημένῃ ὑπ' σοῦ ἀμυκεία κομιδῇ τ' ἀρίσκομεν. διαπλείσθω τε ὑπιχνεῖσθαι αὐτῇ φαρμάκων. ἦθι οἷν τ' σὸν παιδαῖον ἔξον βαπτότε ζοῖς φιλίας νομίμοις παθαρχόντα, ἐπ' μὴ ἄλλον ἵνα δι' φῦ δοκίμων σε μὴ ἧ, ντασμένῳ φίλων, μὴ ἄλλα, ὃν ὀνίνσω ἔγωγε ὅπω πρὶ φιλίας φρονῶν, καὶ σε δέεσθαι μίαν δίνειν τλύθι· οὐ δὲ δι' ταὐτὸν ὄιμαι ὃν ἂν βαρυπαθὴς ἀτεμένῳ μοι συγχωρῇ, ἢν ἐξ μοι σωζομένῃς ἀμυκείας, δ' ὁλοῖσιν τε βιαζομένῃς, τόγε ζοῦτον μεμνῆσθαι φῦ πελιλυθότων, ὅσον διαμαρτήσεσθαι φαντίον ἅπάντων ἄντ' ἐχθρῶν ἄντε φίλων ἐμῶν τε καὶ σῶν, ἄτ' ἂν ἢ πρὸ ὀπ' ἄτ' ἂν δόξῃ τὰ ὑπ' ἐμοῦ πρὶ σὲ πρὸς σε γεγραμμένα εἰ ἐφικνεῖμμένα, ταῦτα δι' γνῶσθαι ἀπ' φιλονεικίας μοὶ ἴσως ὕπως τῇ ψυχῇ παρασβύσας πρὸ τὸν θυμὸν ἀκουσάσης, ἴσως δίπτε καὶ θεσφθαράσης ἂν τ' πλουτοῦν (δια φιλᾶ τ' θυμοῦ τὰ ὁρμήματα ἐς χῆρον ἐπιτάνυσθαι) ὃν ἐᾶ δέξει ἀπ' φῦ δυσερισ φιλονεικίας ἢ ἀμίλλης

φῦ κακόνεως. ἐ μὰ τ' φιλοσοφίαν, ἧς τὸ δέρος ἡμῖν σπῆν τυγχάνει ὃν πρὸ σεβασμίου πρὸ μοῦ δι' πρὸ τοῦτ' μάρτυρα ἀναπαλαῖσθαι πλὴν ἀυτοπαλαίσθαιν ὃν ἂν ὁκνοίμι αὐτὸς, πλὴν φῦ δι' φιλοσοφόντων πρὸ αἰρεσιν κατεῦ ἐνεγκεῖν, πρὸ καρδίᾳν φῦ ἡμετέρων ἔφορον. καίπι ὃν ἀδίκως ἔτωγε δ' ὅπ' ἔτυχε διόμυσθαι ἀωθῆς, δ' ἐν νῦν, ὡς δίμαι, πισεύεσθαι τ' δίνοιαν ἡμῶν ἐλεύμενον, ἐ μὴ δι' φίλοι δι σοὶ, τάχα δ' ἐ μὴ δι' ἐχθροὶ δι ἡμέτεροι, μᾶλλον δ' δι πλὴν ἡμετέρων φιλοκαλίαν δυχεραίνοντες, πισεῦσαι μὲ σιγῇ ἐν ὁκοσον, πρὸ τοῦτο τὸν ὅρκον ὁρκῶσαι, δυσμιλέσαν ἵνα, δ' πως ὑφορώμενοι ἐν ἡμῖν ταύτῃ τε ἐφιδόμενοι, δ' ἐν ἡμῶν ἡκροβολισάμενα, πρὸ τοῦ μελετηκῶς, σύγε μὴ ὦ δαιμόνιε, ἐ τοιόνδε καί σοι σαύοιδα, ἐργασμένῳ, πρί γε φῦ ἐφαμίλλᾳ τῇδε φιλονεικίας φῦ χωρέσης πόρρω τοῦ ἀποχρῶντος. ἐπ' εἰς ἂν ἃ καί σοι καθαρτέον δοκῶν ἂν ἐέπω τὰς φρένας σε. δ' χαῖρ ἂν ἐν δέοιτ' ἐκτὸς ἐς πλὴν χρησῶν καὶ προσφιλέσερον ἐχόντων, τὸ ἀπομνημονεύειν νῦν ἐκ ἔνα, ἂν ἔωγε τυγχάνω παθαμακὼς ἐν τῇ σῇ ἐπισολῇ, ῥεῖῶς μοὶ καὶ σοφῶς, φιλαυτίως δέπως ἐρμηνεῦδέντων, καὶ δι' καὶ πέρα, τοῦ δέοντ' ἡκριβολογημένῳ, ὡς γε δι' ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀμνησίαν πραχθῆμα παραδοισόντ'. ἐδὲ γάρτοι πραϋπλικὲ μᾶλλον λόγε καὶ κατακκλικὲ ἐφῶ τε παρασκοδασαί με παθῆνιον, καὶ δυμῶς τὸν νόμον φῦ ἐξεόμενον τὸν σόν ἐπᾶ εἰ ἀυτὸς ἀπονισικῶς ἔχων ταύτῃ ἐπεχάρκ τῇ διαδικασίᾳ ἐπεῖνον δυμοσθῆ τῇ ψυχῇ μὲ χαρίζεσθαι ἐμπαθέσερον, δ' ἐκ ἂν τὸ πρᾶγμα, ἀυτὸ πέρας ἔχειν δέκ πόρτε. ἐπ' ἐκ φῦ ἄγαν ἀμίλλης τῆδε φυσῆ φίλοιν ἰλιὰς κακῆς φιλονεικίας ἀνεφάνη ἂν, ἑκατέρᾳ δίκαιον ἑαυτῷ πφιρισμένῳ ἔχειν, καὶ δικαίως καὶ δικαίως, καὶ μὲν ἔωγε σωκδόμαί μοι ἀνὸ ὧν ἀυτὸς ἐμαυτ' ἔφθιν εἶναι ἀυτοξόσιν, ὅς καὶ τῇ φιλόφρονί σε ἀμνησίᾳ ὀλιγωμόνως ἐπαναπαύεσθαι, ἐπισκεψάμενον ἂν δίπτε ψυχρμόν, ἐμοὶ ταύτῃ πρὸς ἐγκλημαλικὴ ἐκείνῃ τῇ ἐπισολῇ ἐπισήγαγες, πρὸ λυπεγαμονόσῃγε τὰ καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ παρανενομῆσθαι δοκοῦντα, ὑπ' τ' ἀσυμμέτρε ἐν τοῦ ἀπορίζεσθαι, δ' χαῖρ ἐξαρνός ἐμοὶ τὸ κατ' ἐμὲ ὑπαίθριον, ὥσπῃ δ' ἂν ἀκχωρήσαι ἀνατίθεσθαι τὰ ἐσφαλμένα μοι ὅπη παράκοι, συγγνώμῃ τε παρατίθεσθαι ὧν ἐφθὶν πικίζε δι' ἐν δέοντ' πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο δι' ὠνάμην φῦ δύνοιτ' ἂν δ' σὸς, ὃς τὸν νομοθετοῦντά μοι φέρῃ ἥδη κοσμίως τε καὶ πλαγμένως ἐθιδιήσομαι, μὴ ναθετοῦντος δύλαβῶς ἀκροᾶσθαι, μέχρι δι' μὴ τ' κρατεῖν φυσηδέκτε πλήματος, μὴ μάλιστα, τ' ἀπάντων πρὸς τ' λογισμὸν ἀπαυθαδιαζομένῳ· ἐν ἐδ' ὅτ' τ' παθῶν ἧττον ὑπίκυσε τοῦ λόγου, δ' δέ δυχρέσερον ἐπαθάρχησε τῇ ἐγκρατείᾳ, τῆδε φῦ ἀνταγωνισικῆς ὁρμῆς, καὶ ταῦτα διαβαλομένῃ πρὶ τοῦ δικαιολογῆσθαι δοκοῦν. σὸ δὲ δι' ἔργον ἔσαι ὦ φιλότης, καὶ πρόνοιαν ποιῆσθαι τοῦ μὴ δοκεῖν σε ἀνεπιφκέσερον τότε ἀπαλλάξαι τοῦ ἀγῶνος. ὅπως γε καὶ αὐτὸς ὁρῶν σε πρὶ τῇ φήμῃ μὲ δεδιότα, ὡς ἔφης, πρὸς τ' καθήκοντ' δι' τοῦ ἐμὲ ὠφθῆναι ἔναι, μὴ δι' δοκήσεως ἀνεπιμελεῖας τ' σῆς, τί οὖν πρὸς θεὸ, ἔστιν ὃς ἐς φῦ καὶ ὧν ἡμῖν φίλων ἐν καλῷ τοῦτο θέσεσθ, ὅτε τρῶν ὑπ' ἐμοῦ γεγραφῶν ἐφεξῆς ἐπισολῶν, μιᾷ μὲν ἐν μόνον σὺ τῇ χαρίσῃ καὶ ἥδη ἀπηρχαωμένῃ ἐπεῖνον, ἅπαντα ταύτης μόρια ἀνθῶς γε ἔχοντα, πάντῃ τῇ πάντως μελῶν, ἐπιλάσω, ὅπω δι πρὸμισθῆς, ἐς ἀναπαύσῃ μοι ἔναι τὰ ὑπ' ἐμοῦ ἐπεσαλμένα, νοῦν δὲ τοῦν πρὸς σε ἐλῶς καὶ δυσεικῶς ἐχόντων, δ' ὅλως ἐμνήσθης ὑφ' ἐπῶν τε, δὲ χαῖρ ἐκείνῃ γε ἡ πρόφασις πλὴν πικείαν τε καὶ ἀπορίαν ἐπανακυκλῆσαι τ' ἐμοῦ ἐπισολῆς, φῦ ἄγαν γλυκυθυμίας ὄζεσθαι δὲ δι' φῦ ἀπομνημονευτέων φῦ δι' ἐν φιλικῶς ἐχόντων γραμμάτων ἢ ἀρσιῶπησις ἢ σί, πισεύεσθαί μοι δοκεῖ τὰ πρὶ φιλίας τ' δυσαθῆς τὸ σὸν μέρ· σὺ δ' ὁ αὐτὸς ἀεὶ ἔναι τὰ πλὴν φιλίαν φάζε, ἀπισεῖας δ' δέδοικας πλικυύτιν σε πλὴν μνησικακίαν καπεγνωκώς; ἅτα τοῦ πρίαν φθάζε ἀναπάσαν οἷα τὰς ἄλλας πάντα σε δι' τίθεσθ ὅπως ἀοῦν ἐεῖσθ φθάζε ἀναπάσαν, ὡς γάρ, ὅσγε τῇ τ' ἐγκλημάτων διεξόδῳ ἐνηνυφῶν δεινολακῶς μὴ σμικρολόγως, πάντων τ' τ' ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένων ἐπιλαβόμενον ἀπεῖξ, ἀνεπίληπτόν σε πανταπασιν ἀρδακνύναι ἐγκεχάρκας, τοῦ μέντοι δ' πάσης δ' ἂν πάσης, τὸ τ' κωμικὸν ἐγὼ μὴ δι' ὦ φίλε τ' ἁμαρτίαν τ' ἐμοὶ ἀληθῶς ἀνομολογούμενον, συγγινώσκεσθ ἀξιῶ, ἃ βαρυπαθεῖς τ' ἀυσκράν σε πρὸ ὑπδακριβῆ ἐπιτίμησιν δίδας γε σεαυτὸν ἀθωώζοντος, μέχρι τοῦτε πεξέτ' ἄνα λόγον, ἃ καὶ πάντως γε πέφυσμα ἀληθῆ σε φίλον ἔναι, καὶ δυσοίκως ἔχοντα, ἄμφω γε ἴσως τε δεδικασμένῳ γιγάμιν ὑπὸ τοῦδε τ' ἔχομεν, φῦ φιλαυτίας ὡς ἔοικεν ἐχομένῃ ἐμπαθέσερον, δια φιλᾶ τὰ πρὶ ἀνθρώπων ἔναι, ἀλλαμιλῇ ἄνδρε ἂν δέρια, μὴ ἔλαδον τ' ἐωιτεπεδυμένῳ ὑπ' ἐμοῦ μετάνοιαν διαταράττων· ὃ δ' μεταμέλῃ τ' ἐμοὶ σθεπτμένων, ὅτε ἐμὲ ἐς τ' ὀπιόν ποῆσάπαν ἀναδύοιτο τὰ τ' ἀμαθεσίας ὃν ἐκ ἂν φθάνοι πρὶ τὸ αὐτὸ πῆσμα πάλιν καλινδεῖσθαι· τ' ἐντεῦθεν δ' ὃν ἥδε ἀνεπιτρέπως μεταγοῦμαι, ἢ πρέχομαι, ἢ ἐς ἄπῃ ἂν ἐθέλῃ πρόθυμον ἢ δυβεπῆ, ὥλωσε ὃν ἀπαλλαγμένως φύσῃ διακείσ

Universidad de Deusto
Biblioteca

μλιον ϕλ ἀσαστέρας ηκλ χαριεστέρας ἀμοιβῆς, ἃς ὀδὲ πεδίον σὺ γε ἡμᾶς προκαλῇ, ὁ ταῦς χάρισι σώτροφον. ἔσω δ' σὼ Διῒ ὁ ἀμυκτίας νόμον ταρτῦδε κύριον. ὁπότερος δ' ἂν ἡμῶν τὴν ἀφιμένων ἑκατέροιδιν ὁλοῶν ἀνανεῶν, ὅτον ἐπὶ τῷ τῶν γωνομίας δίκῃ φάγεν, ἢ χαμίαν δ' ὁ μικρὰν προσοφλέτω, τὴν τὴν κοινῶν φίλων ἔχθραν ὀκλονέα. ἰὼ δ' ϕλ νομοθεσίας σωπιπλαμβάνομαί σοι, ηκλ σωπτιπικρίζω τὸ δόγμα. ηκλ σωπτικυρῶ ϕλ βουλῆς σε, τὸ διαχάσοντος, ὡς ἐλπὶς, ηκλ ἀναιρῆσον πάντα τὰ ἐγκεκλημένα, ὅπως σῶν μικθὲς ὧν σὺ ἐσηγητὴς γένναρ, πιδαιῶ ζῃν ηκλ κομῇ πρακτάρχῃ, οἷσι ηκλ τὰ προγεγραμμένα. καλῶς δίδυμε. ἐν Μαρλιανῷ τῷ ὑμετέρῳ μαμμακτριῶνος πεμπτῇ ἐπὶ δέκα. ἐρρῶσο, ἢ διατέλει ὀντυχίσατα πρᾶτον.

ΓΟΛΙΕΛΜΟΣ Ὁ ΒΟΥΔΑΙΟΣ ΠΕΤΡΩ ΤΩΙ ΑΜΙΚΩ ΟΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

ΑΝΗΡ μοὶ ὁσιοσῶν μετρίως μοὶ πρῶτον ϕνδιδιπτμένον τυβισὶ ζῶις λόγις ὅις νῶν σὺ διαπλᾶις ἐμϕιλοσοϕῶν, ἢ ἃς τὰ πολιτικὰ διαβαὶς, ὃν ἂν ϕδάνοι ὃν διδ' οἷς πρίπισσὼν εἰς πλῆν διαβολῆν, ηκλ κακῶς δὲ αὐτὸς ἀκούσας ὑπὸ τ ἐκ ἐμμενούντων ἀνθρώπων. τί δαί, οἱ ἃς τὰ εἰσωτέρω πε ϕλ αὐλῆς ἀσϕαλεσόμενοι, τί δῆτ' ἂν ἀν ἀκόσεαν ὅτοι ὑπὸ τ ὀλιτωρῆσθαί ζ ὑπὸ αὐτῶν ἢ ἀγνωμονεῖσθαι διομένων. ὅπου γε τότας ἐκκαμένος εἶναι ζῶις διασῦσεν προδυμεμένοις διομαι, ἐπὰ μὴ κτό γε πᾶσ τοῖς πολλοῖς πρόσ κατέγνωσαι τὴν αὐλίζειν ϕναρξαμένων, τὸ δ' ἅμα τῷ μεταλαλᾶν τε τὸν βίον ηκλ μεπιπτικρόδιφρ τὰ κζ τῶν διαιταν, ὃ δὲ συμμεθεκκένει αὐτὸς ἃς τὰ ὕπελα τὴν ἐδῶν ἐκ τὴν ἀφειῶν τ πρόδδιν ηκλ ἀποδαίων. σὺ μένδι τὰ ἐμὰ ὡς νῦν ἔχ' δι ἐδὼς, ἀκέπως ἂν πανσαιο δ' ὀργᾶς ἔχων τῶν ἐμῶν ἔτ' οὖν ἀπεᾳξίων, ἢτ' ἀμυκσίαν ἐμαυτοῦ, ἢτ' ἀκκδίαν δᾶ καλεῖν. μὶ χαρ δ' ϕ ϕίλων τε ηκλ ἀποδαιολόπων ὁλιτωρίαν. ϕνταῦθα χαρ διατρίβων, λύκον ἐκ τὴν ὠτῶν ϕασὶ λαμβανομένῳ ἐοικαῖός γε ὀδὲ τῶσδε ϕλ ἀκολουθίας ἀϕίδζ, ἔτ' ὃν πδριίχεσθαι τὰ πλέω χρόνον διὸς' ἀμιᾶ μί γε τὸ δᾶον πλειτῶν πραῦ τῷ ὀϕθαλμῷ καθεωρακός ἔσω τὰ ἐμέπρα, ἢ τὰ ἀτάκτως νῦν διακάμενα, ἃς κόσμον ηκλ τάξιν δι μάλ' ἐπαναγκοχόσ. ηκλ μὴν ϕ δι' ὁδὸν νωὶ κἀδεσκκῶς ἔπωγε τὴν λογισμῶν, ὅκ διὸ' ἂν ἀνα, πράπωμαι. καίδι γ' ἔτ' ἀληθὲς δεῖ ἐπεῖν, δῆλθες πάμπαν τὲτ' ἔσιν, ἄνδρα μοὶ ἑαυτὸν τῇ αὐλῇ ὕδκ ταύτῃ κιχαρομένον π, ἢ χρῶν δαι ἐκλελωκότα, ὃ δ' δέξαι προσῆκον ἄναι αὐτῷ ηκλ πρέπ, νῦν ὥσπερ ἀυπεξόσιον ὂν τα ἐαυτὸ τὸ, ὁπότερόν πτε πρᾶκται σκέψασθαι, μὶ μίνειν ἢ ἀπαλλάτ' ἢσθαι. δέον ἃ μεταμέλῃ αὐτῷ τοπ κακῶς βεβολλημένῳ ηκλ δοκυβωδῶς, κἀπροϕύρεσθαι μᾶλον ἐπὶ τῇ ὀιχομένῃ ἐλῳδρίᾳ, ἢ δκ ἂν ἀνακτίζεσθαι ϕωνδάκν νῦν, μὶ ὀχὶ αὐτὸς λαμπρῶς ἡμιωδησόμενον, ηκλ πρασέῃ ἀσυσσίαν ὀϕλήσων. ὦ ϕλ ἀνικέσ' δυσυχίας ἢ ἀβολίας, ἀλλὰ χαρ δυδις τί ὄϕελον ἐν ἕν δῃοπασ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἄγαν ἀσφαλῆ τε καὶ ἡσυχίαν πρὸς ἅπαντας σκεψάμενον, ὁμολογήσειν ταυτὶ τὴν διάνοιαν ἀεὶ κἀμοὶ καὶ ταῦτα διαφερομένῳ, ἢ σὺ τυγχάνεις ὢν ἐπιεικὴς· ἀλλὰ μὴ τί ἐν παθοίμην ἐς τὸν αὖθις κινδύνου φοβούμενος προθεῖναι. ὅπως δὲ ἔλθῃ προμηθέως ἔργον, ἐπιμελὲς χρὴ ἐμοὶ ἔτι μᾶλλον ἢ σοὶ εἶναι· ὅτι δὲ ὡς ἄρα ἡ τύχη ἐκ ἄγαν ἐμοὶ ὁμόσε τὰ πρωτεῖα εἶναι δοκοῦσα, ἐᾷς τοῦτο παίγνιον ἐπέσταται μέ, ὅπως ἐπιτεπηδυκότα τὰ καθεκκότα μεταδιδοῦσ', ἀλλ' ἐδεῖ ἀπὸ τούτων γεγονότων ὑπισθόμενον. ὥστε ἐᾷς γε ἀν σοὶ τὸ πρᾶγμα, διόν ἐστιν ἐλεεινοῖν μᾶλλόν γε δικαίως ἐμὲ τὸν κύβον ἐρριφέναι δοκοῦντα, ἐπεὶ οὐ γὰρ κᾶτα ἐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ τυχεῖν καὶ καθορᾶσθαι. ἔρρωσο δὴ νῦν καὶ ἀνάπαυε σεαυτὸν ἀπὸ τῶν καλινδῶν τῆς ἐπαναρίου μυός.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΡΙΖΙΩ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ.

Ἃ Ναγνὺς τὰ γράμματά σου ὦ Ῥιζίου σοί τε καὶ ἐμαυτῷ συνῳδὰ ἔδοξα σοὶ μοι, ὡς ἐκ ἐν νόσῳ ἤδη ἀνακομιζομένῳ ἐν τοῖς ἡμετέροις Σαμμανιείοις· ἐμαυτῷ δὲ, ὡς τοῖς ὅλοις καὶ ἐκείνῳ ἄδηλον οἰκοδομουμένῳ, τῇ παρεμπίπτοντι ἐκ νοσήματος φίλων ἀπολειπομένῳ τε καὶ ἐπιμένοντι. δεῖν γάρ τι ἴδιον παραπαλαίειν ἂν ἡ δύναμις διός τ' εἶεν ταυτησὶ τῆς δικαίας, παρῳκοδομημένης πρὸς τοῖς κίοσι τοῖς ἄνωθεν καταφύτοις, ἢ ὡς διανέμειν ἐνὰ χρέων καρπώσασθαί τι αὐτῶν τῆς ἀγορικαίας, ὃ μόνον ἐμὲ μὴ τοὺς οἴκοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνοικίους μοι ἔχοντας ἂν ὠφελήσασθαι· ἀντάξιον τοῖς ὅλοις μισθὸν τῆς ἐμοῦ Διακοσμήσεως ἔνεκα τῆς φυτείας τῆς ἐκᾶ, καὶ τοῦ οἰκοδομήματος ἐκδόσεως τοῖς μισθωταῖς τὸ ἔργον, καίπερ ὦ Διοί, πολλά μοι τόποις πράγματα παραχέσι· τί γὰρ ἐκ ὄντα με κακοποιεῖσθαι, τί δὲ κἀ ἡδέως ἀνδρὸς καὶ ἀγαθοῦ κτήσεως γε, τὴν ἐργολαβίαν λαβεῖν ἐσπράττεσθαι θέλοντα ἐμπρεπόμως, καὶ τἄλλα πρὸς ἐκεῖθεν μοι ἀξιούμενα ἐκ τῆς συγγραμμοναῖς δὴ ἐπιμελείας ὅλον Διὸς ἔχειν ἡδέως ἢ ἡδέως, ἀρτίως τῆς οἰκοδομῆς, ἢ κατασκευὴ λαβεῖν τὸν χωρίς, καὶ διάταξις οἰκονομικὴ πάντων τῆς χρείας ὡμῶν καιρὸν ἐς πρέσπρεσβεύειν. ἓς ζῆν ἔτυχε πλυπραγμοσύνης, ὡς οἶσθα, ἥτις ἐμοὶ φιλοτιμίας καὶ ἐφ' ἡμῖν ὑπαγαπωμένης· μεταξὺ μὲν τὰ πρὸς τὴν ὑγείαν καὶ ὁρμὴν θεραπεύοντα, καὶ πόρρω τῆς μαθημάτων κακακομένῳ ἔξιν ἀναῤῥωννύναι· ἀτίμως γὰρ ἔχειν ἡ φιλολογία τιμηκαντα ὑπ' ἰατρῶν, καὶ ὡς κακῶς ἔκεισε ὑπ' ἐμοὶ γὰ τυγχανόντων χεῖρον πάντων, ὡς με φύσει δυσωμαπαῦτα λυμήνασθαι καὶ ἐς μασρασμὸν ἄγεσθαι· ἀλλαμὲν δ' ἑταῖρε ἴσθι κεχωρισμένον μοι πρᾶγμα πεφικκὸς σύγε καὶ κομιδῇ φιλοπρεπές, τὴν χάριν ταύτην αὐτόμβῳ πρὸς σοὶ σωσικέσθαι μοι, καὶ χέσαν σοὶ πρότερας ἡμῶν δυνοίας καὶ οἰκειότητος. ἔρρωσο τῇ ὑσφράϊ τῶν Σεπτεμβρίων καλενδῶν. ὦ θρέπαις πόλεως σοὶ καμπανίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΡΙΖΙΩ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ.

Πόλλ' μοὶ μὴ ἔαθεῖαν εἶναί μοι σχολὴν (ὅπῃ σὺ φὴς ἐπιεικέως) ὃ μέμνημαί πτε γράφας ὅπ σοι ὅπ πω ἄλφα ἔχοις ἀχολίας μᾶλλόν τι ἐμὲ ἐκ ἔφλω ἴσως ἄγαν τοῖς αὖθις δαίοις τῆς πραγμάτων ὧδάδε καταγινόμενον, δὲ ταῖς ἀμφὶ τὴν φιλολογίαν φροντίσιν ἐπήκοος, τάχις πάλαι κεχαρισμένως ἡμῖν. ἃ μὲν δὴ μὴ ἐλευθεριάζειν γε ἔφλω σχολῇ ἢ ἐξεσονδεν βασιλεγαῖτα τῆδε τὰ δοκοῦντά μοι μὴ ὑποσοῦν καταδύμενα· ἐπεὶ ἢ ὁσοῦπερ ἀπελέον ἐπύγχανον τῶν ταῖς ἀκροάσεσι σχολάζειν ταῖς φερμόνδε τοῦ τόπε ἐκκλησιάζοντος, ὥστε μόλις μοι ἔτι ἐμβλέπειν τοξότας ἡμέρας τρὶς τανδρὸς ἀκροᾶσθαι ἢ καὶ δίς. ἐᾶσὶ σὺ διεξιέναι ἡμᾶς τότε τὰς προφάσεις ἀξιοῖς, καὶ τὰς αἰτίας ἐκφράζειν τὰς ἐπισχούσας ἐμὲ, ἐκ ὅτι ἂν ἐν πρώτῳ, ἵν' ἔναι ἐχάτῳ αὐδάσωμαι. λογίζεσθαι μὲν δοῖ σὲ προσήκειν ἀνδρῶν τὰς πλάσας ἀντῶν, τὸ δυσχερές γε τῆσδε τῆς διαίτης ἐγνωκότα, καὶ πρότερον πεπειρᾶσθαι μὲν αὐτῆς, κἄν αὐτὸς ἐκ ἔλαμβανε· τί γὰρ ἂν μὴ φιλοτιμοῖ πόρρω πε καταδύσας τῆς βασιλείων, δὲ δὲ οἰκειρίας τυχὼν δὴ ἀμοιβάσκε ἐς πλὴν ὥραν δὴ ἐκκλησίας, δὲ δ' αὖτις ἴσως πε ἐναγμένην, διὰ τὰ κατὰ πλὴν αὐλὴν πολλὰ τυγχάνα ὄντα, ὃ παθεῖν ὥραν αὐτὰ ἔτ' ἄφοβα φισμένην ἔχοντα. φέρε δή, ἃ συμβάλλω σοι ἐρῶ μὲν καὶ καθηγεμόνι δὴ ἔνταῦθα, διαπω ἥδ', ἅσ μὲν ἂν σε πυθοίμην, ἀρᾷ γε ὑπακροισῶν ἀμελῶς ἢ θραπτῶν ἢ νενομισμένων, φροντίζειν μόνον ἐμοὶ πῶν φιλοσοφῶν πωδὶ καὶ σωτηριασθῶν λογίσωμαι; δ δ' ἔφις· ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις καὶ πρέσγε διδοὺς τὰς εἰς φιλοσοφίαν ἀνίκοντα τῆ πάνυ καὶ ὑραν· τὰς δὲ πρὸς τὸν πόρον καὶ φιλαρχίαν ἐκβάσεις λήθεργίας, ταύτας δὲ ἐνταῦθεν ταῖς ταύτῃ ἐφιξῆς φροντίσιν ἐπιμένειν, ὡς πρόσκοπον δ' ἔθεν τὰς ἢ ἀγαθῶν ἐπιμελείας ἢ ἐπὶ τῇ τύχῃ κειμένων καὶ ἐμοὶ ἀνθρώπῳ καὶ ἐν τῷδε ἐμοὶ διατρέφειν γε δυνησομένῳ· καίτοι ἂν τὰ πρός σε ἐσκηνθέντα καὶ ἐπιτεπηδυμένα ἐνταῦθά πε διατρίψαντος, ἐᾶς ἡμᾶς ἀκμιμεδὸν ζῆν ἢ δὲ σοὶ τόπων μεταμέλῃ δι' ὅλ' ὅλ' ἐκ ἂν ἀνθλέξαις ἃ δὲν ἐμὲ ἐν τοῖς αὐλικοῖς ὁμιλοῦντα, ὃ δὲ ἢ ἢ εὐκλῆς ἐπαθῶν κἀκεῖθά πε, καὶ ζῆς κατ' ἐκείνῳ φλυάροις καὶ λήροις ἀφασιωμένως γᾶν ἐχολακέναι. ἐπά τοι καὶ τὰς ἐρχήσεως ἐπιβαλομένοις, καὶ ἄχρι δὲ τέλος φασὶ διορχεῖσθαι καθάπαξ καὶ ληρᾶσι συλληρεῖν. τί φαὶ ἢ συγχορδίαν πρὸς ἀλόπους ζῆς φλυαρεῖσιν καὶ ἀπροσδιόπτος ἐφθακότα, καὶ ἀσπαλαγίδε γε ὧδε τάχιστα μετ' ὀρχηστικῆς ἐμέμφου, τί δὲ αὖτ' ἀπὸ χρὴ ἐφ' ὧ τυχεῖν ἢ ὀλχωλῆς, μήπτε ὃν πρὶ πασῶν πρὸς ἡμᾶς δέον ἦ, τὸ τὰ ἐν σοὶ καὶ καπεπέγοντα διαπεράσασθαι δεῖ ἀκόσμως δεῖ ἀναξίως ἀνδρὸς ἐκ ἀποσιδόντα, ὅπως τόπων ὀλθῶς καθορθωμένων, δὴ ἡσυχίας τὸν ἐπὶ τόποις βίον καὶ ὀθυμίας ἄγειν. διαγαγεῖν. σὺ τοίνυν ὕπως ἀσπαλάπεδος προιλομένῳ ἔσεσθαι, ἐν ταύτῃ γε τῇ ἀγορᾷ τότε ἐμπορεῦσάμενος τῇ ἢ κορκώπῃ. ὅθεν δὴ τὰ πρὸς ἢ βίον ἢ λαύρας ὀλίγα ῥόμβων ἐπιτιθέσα ἀναιρᾶσθαι πρόθυμόμβῳ, πελλητῶν μόλις ἀσπάλθες πλεονεκλικῶς γε σωσκευασμένῳ ἐχ ὅλ' προνοκλικῶς, τοῦδε μοὶ σᾶν πρῶν Διατεπλεκὼς ἐνόσω σωσικεσφέφε τοῖς ἀμφὶ πῶν φιλοκτησίαν πε ἀποδέχεσι μὴ τῆ φιλοδμίαν, ἵνᾶ δὲ φῆ τε φιλοσοφίας φῆ σεμνοπρεσσώπου γενοῦς ἀκροατὴς, καὶ φοιτητὴς ἢ δικαίαν πῶν αὐτάρκη, καὶ ὡς ἐπῷ ἐπῆρ πῶν λιτότητα, πῶν μαρλιανῶν εἰσηγουμένου, ἢ δὴ ἡμᾶς ἐν τοῖς μάλιστα, ἱρεσκόμεθα, ἄχρις δ' ζῆς Διὸς ζῆς σωτῆρι ἡμῶν ἤρεσεν, ὅπ διδ' ὅπως ἀναμιμνήσκειν ἐμὲ ἔοικας ἢ ἐμοὶ γεγραμμένων πε καὶ διδογμαλισμένων. ἀλλ' ὅπως ὦ ἡμέτερε σύγε νεανικῶς πε καὶ ὀλιγύχως ἐφορμιασάμενον ἐν ᾧ ἐνεφάνισ, καίπερ σοὶ μόνῳ τὸ πρᾶγμα, τοῦτ' πρᾶπαρ, μὴ λαθεῖς ἀνεπιέκεσθαι ἔνα καὶ ἀγνωμοσύνῃ ζῆτος ἐμοὶ καταγνῶς, πάθεσι ἐμὲ ἐπιχαρῶν ἄνδρα πε καὶ πλύπαιδα, ὅπως δὲ ἐπανιπτέον εἶναι δεῖν πω πλέον ἔχοντα, ὡς δὴ λιθύμως πε καὶ σκαιῶς πρὸς τὸ λήρας λαβεῖν τούτους διακέμενον. ἐᾶς τέχνης παρένδειξιν ποιεῖσθαι ἔτωγε ἐναγκῶν ἐνεκοσάμην, γέλωτα, ἢ ὅπτ πλῶν ὄφλων πρὸς ζῆς κομψοῖς καὶ χαρίεσι. ἀλλά τί ἂν πάθοιμι. ῥᾳδίον γὰρ τὸ ῥᾴδημα, ὁπλικὸν ἅπας τὸ πρόσωπον ὠνδέδυκώς, ἐᾶς πῶν σκηνῶν προσλήνδα. ταῦτα μοὶ οὖν ἀνέπεπαίχθω πρὸς τὰς σὰς χλθυασίας τὰς πρὸς ἐμέ, ἃς καθάπαξ δαί μὲ ἔωδας, ὡς ἥδιστος ἢ ἰδίας πε πρὸς ἐμέ, καὶ ἢ αὐλὴ πρὸς τὸ μέσον ἀντιχομένου, ὑπόθεσις ἢ πάνδεν ἥκοσάμμα, ἑτέρας ἐπισολῆς ὑπό σε γραφησομένης. ὃ μὲν ἀλλὰ καὶ ἔωγε σωκήσομαί σοι ἃ δαιμόνιε, πῶν πρὸς τὸν μῶρον τ' ἐμὸν φιλοτιμίαν καταθεμένῳ, καὶ δικαιὰ τῆ ἀντίμορον ἐκείνῳ δυγνωμόνως μεταθεμένῳ. (ὅπτα γὰρ ἤκουσά σου πῶν γνωρίμων καὶ σωκήδων σοὶ) ἢ πε ἡμετέρας πραυπόσεως καὶ ἡσύσεως ὑφέρπε ἀκροαμένῳ. αὕτη γάς δι ἢ γνώμη ἐπὶ ζῆ δοκᾶν πρὸς ἢ σᾶς φιλανθρωπίας εἶναι, καὶ ὡς ἀληθῶς δὴ καθήκουσα φαίνεται ἐς γνησίαν πε καὶ ἀκέραιον φιλοσοφίαν, ἢ σὺ νῦν τυγχάνεις προσεφυκώς, ὁ πάλαι πτὲ ἀναπραπάσεως πῶν ἀπεχθανομένῳ ταύτῃ φιλοτιμίαν ἀπασασάμενον. ἴσθι οὖν ἡμᾶς ὅπτο τῇ ἐγγελίᾳ ταύτῃ πεφιχαρῆς γεγυμένους, ὡς πρὸ τότε ἀπωμένης ἤδη ὑμῶν φυσαρέσως ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐφαμίλλως ἐκάστης ἐσπουδάξεως καὶ φυδνύμως ἐχομένων. ὅσον τε οἱ κοινοὶ φίλοι σωκήχουν ὑμῖν τῆ καλλιέπειαν τῆν συγγραμμάτων ζῆ ἡμεῖ φῆ ἔριδ' λυμαινομένοις, τοσᾶτον ἐπὶ τότῳ συγχαιρικομένους δυσοκιμεῖσθαι, ἕνεκα, φῆ ἀμφισβητήσεως φῆ κακίνη ἐς κόραπερ ἀναβλαθάσκεσ· πρόσπτί μοι τὸν Δκλοϊνὸν τὸν ἡμέτερον, καὶ τὰς ἄλλας τὰς δυνοϊκᾶς ἀμφοῖν ἡμῖν ἔχοντας, καὶ διατέλειαν πασῶν ἀπὸ τοῖς καλλίστοις ἢ λόποις καὶ σεμνοτάτοις. ἔρρωσο, ὦ ῥωμοραντίῳ κωμοπόλα, διὰ τὸ βασίλειον μόνον τὸ αὐτόθι ὀνομαστὴ γαμικλιῶν μιμοῦς τῆτῃ φθίνοντος.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΥ ΤΟΥ ΡΙΖΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ.

Ὡς τῶν ἀρόντων ἔφκε καιρὸν συμφορᾶς, ἐμοὶ μὲν ἃ ἑταῖρε ὑπαλθα ἢ γραμμάτων ἢ σῶν ἀοικομένῳ, ἐπιμελείαν ἱκέμα, ἅτ' ἐπιφωνεῖν ἐτοίμῳ, ὃ φῆ φιλανθρωπίας τανδρώπα μὴ ἢ ὀλιγωμοσύνης, τί δαὶ ἃ ὅτ' ἀράγε τοῦτο φαίη ζῆς ἂν πρὸς ἀνδρὸς εἶναι ἐλευθέριος μὴ φιλοπάτριδ' ἄκρως; τὰ μοὶ ἢ ἀπυχμιάπωρ, ζῆς κοινοῖς πε πράγμασι μὴ πολιάκοις λυμαινόμενα, χετλιάζειν ἀσπαλῶν, ἀμεξίοντα

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὧν ἡδέως κἂν μὴ καὶ κεκομψευμένως τὸν πολέμου, ἀνίκεσέ γε δὴ πάθη καὶ μὴ μισεῖ-
μαι θεόν. ἰσίαν μὲν τοι ἑαυτῷ συμφορὰν, τοιάδε τε εἰς Ἰρᾶς πλάνην, ταύτην ὑπεκ-
νοσπαθοῦντα, ἡδέλφαν ἐπεύχεσθαι ἐμοὶ ἀσεβῆ ἵνα διατάγματα ὀλίγου μέρος
τε Ἰραϊκὸν ἡδαρύσουσα, πλάτος ἴδη πρυτάνεσι· σοὶ τοίνυν ταῦτα μὲν μεμψιμοιρεῖσθω δήπου
ἐκείνων δὲ ἐμπεπονθυῖα τῇ ἡδυπάθειᾳ, ἧς ἐν σύμπαντι τῷ κοινῷ ἐπισκοπουμένῃ,
καὶ δήπου πρωινώχλεσεν ἄχα ἀργυρολογία ἧς λαμπρὰ καὶ ὑμῖν ἐπεκδοθῆναι πάνυ,
καὶ δήπου πρωινώχλεσεν ἄχα ἀργυρολογία ἧς λαμπρὰ καὶ ὑμῖν ἐπεκδοθῆναι πάνυ,
ἐκείνῳ γε τῷ ἀφιερωμένῳ μὴ ἀσυλίαν ἔχειν ἀξιωμένων, τὸ πέμπτον ἀφαιρεῖσθαι δήπου μορίων ἢ ὅρων
σοφῶν δικαίωμα ὦ γαθὲ μὴ χθιζὰ τὰ πράγματα, τὰ καθ' ἡμᾶς εἰς τοσοῦτο τῆς ἀνάγκης καθίσασθαι·
καίτοι ὦ σώτερ ἡμῶν καὶ θεοὶ μὴν ψυχαί, οἱ μὲν ἀγνῶς πως καὶ ὁλοσχερῶς τὰς πάλαι ἱδρωσώσας Διωκ-
κικόπες, ἢ κτημάτων τεπωνί καταμελοῦπες ἢ ἀπ' οἰκείας, τῆς δώρων δὴ κρότου ἀνα-
τέχοντο τοῦ θεοῦ, δι' ἡσυχίας, ἢ τὰς ψυχὰς πθρυπτόμενοι· ὑμᾶς δὲ οἱ τήμερον ζῶντες θεάφ ἱδρῶμενοι,
ἢ πανδημαεικῇ, τότων ἀφέμενοι (σίμοι ἢ μεταβολῆς ἢ ἡθῶν) τοῖς πρὸ σοῦ λοις μὴ τυχηροῖς πρὸς
τὴ κόπες Διαπλέπε, κακοὶ κακῶς ἁπλόμενοι, ἵν μὴ ἐκ ἢ ἐμπαθείας τῆσδε σὰν θεῷ πελοντῶπες
ἀναφῆπε· σύ γε μὲν ὦ ἐπὶ κακῷ μαντεύεσθε, ἄξιος εἶ δήπου πάνυ ἢ φιλυφίαν ταύτην ἀληθῶς
ἀναφῆπε· σύ γε μὲν ὦ ἐπὶ κακῷ μαντεύεσθε, ἄξιος εἶ δήπου πάνυ ἢ φιλυφίαν ταύτην ἀληθῶς
χθισμολογῶν, τόγε κἀμὲ σὲ μὴ τὰς ἐξ προσόδους, ὑπεραγρώντως γε τὰ κατ' ἔπος ἄχθι τότε χορηγε-
σάσῃς, ἀμέλει πρυτανεύσεις ἢ κατάσε πφυσίας, ὀλιγαλέσθρον ἂν ζοῖς θάσοις ἐμφιλοσοφοῖς, ὥρ
δὴ ἐραστῶσι ὑπάρξω· ἵνα γοῦν ἡδονικῶς σοι πφὶ τῆς κατ' ὄλεθρον ἢ ἀνθρώπεον, μᾶλλον ἢ πρὶ ζοῖς
καθαρσὲς μὴ θάσις ἀπρόσκυσι, μή πάσῃ τῇ ὑπφίαν ταύτην ἀπομόρξωμαι, εἰ μὴ πρὶ τοιῶνδε ὑμᾶς
δὲ ὑδρᾶς πω διαπθρύλλω λόγες, ὕσῳ γε κἀμὲ ἐᾶσθαι, ὅμως μὲν τὸ ἄγαν τοπο ὑφορᾶσθαι ἐκ ἔφυν
κλησόνα, δή ἵνα μέλλω δὲ ἄσιον καθ' ἁσπανῶς ἢ Ἰραϊκὸς ἐπάξειν δὲ ἐς μακρὰν, ὧν βαθέως γε
ρασῶσι ζωῶν εἶναι, πέρα ἢ ἄλλων τάξεων ἡδυπαθοῦπες, μὴ ταῦτα μέχρι τῆδε τὰ πανηγυρθῆ, τὰ
δὲ ἀφ' τόπων μὴν ἀπαδαιολογηθήσῃ, τῇ ἀξιώσασθε ἁπανπήσοντα, ταῦτα δὲ ἐς ἄλλο ἐπισο-
λὴν ἀναβάλλομαι, ἢ ταύτῃ ἀκολουθήσασθε ὁπωσοῦν, τάχιστα ἢ σχολὴ ἢ ἐγχωρῇ· ἀλλὰ μὲν διὰ μέσου
χάριν σοι ὁμολογήσω ἀνθ' ὧν ὑπηρετᾶν ἔφθης τε πρώτῃ μὲν, ἀυθαιρέτως σύγε ἢ αὐτῇ
κατασχεσιάμενος· ἔρρωσο, ὦ Διδίωνι πόλε πρὸς τῇ ἀυλικῇ ἀκολουθίᾳ ἐνεδρεύουσα· ὀκτώβρ
ἐπὶ δέκα. α φ κα.

ΓΟΥΙΛΕΛΜΟΣ Ο ΒΕΔΑΙΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΙΣ ΒΡΙΤΤΟΙΣ ΟΥ ΠΡΑΓΠΕΡ.

Ταύτης μὲν ἡ ἐπιστολῆς ἡ ἀρχὴ, οἷονεὶ πράγματός τε προσθήκη ἔσαι σοὶ ἡ ἐπιστολὴ, ἥντε
ὠνεσκόπεσε μοι γράψαι τε καπηράγνωσε ἢ κομιστῆς αὐτὸς συμπράσσειν ἐκ ἔφυν
νόθως κἀγὼ τῇ ἐμαὶ γνώμῃ πρὶ ὅτε μὲν ὄν αὐτόμολος ἔπηξε, ἰάσῃ μὲν ὁ λάσκαρις
φίλος τε σοὶ πάλαι κἀγὼ ἐπὶ φιλίᾳ ἀπιζευγμένος, ὠνεῖτο σοὶ πάνυ καρδοκεῖμ
φησὶ τὸς νεωίσκους, ὅς ἵνας ἐκεῖθεν πέμψας μεταπαλῆδις ἔφθακεν ἐς Ἰταλίαν, ἔνθ
δογμάτων ὃν τότε μὲ ἐπανῆκεν αὐτόθεν, πρὶν ἢ καταμάθῃ ὁ ἁ πρὸ οἱ ὑπ' αὐτ πεμφθέντες, ἐπιπράσ-
σαντο ὧν τῇ ἐλλάδι· πρὶ τ ἀνθρωπολογίας τ ἐπὶ τῇ συσάσε τῶν γυμνασίων, μὴ ἐγὼ τοι αὐτ πρόσ-
καιρόν σοι ὄμμα τότε ὑπρμύοντα, κἂν ἐκπροθέμως ἥκωσι, πράεώς πως κἀγὼ δηγνώμονος, διόθεν δὲ
τ ἄνθρωπον ἐφόσον ἐμφιλοχωρῶν ὄζῃ, κἀδόμην ὧν πρὸ ζοῖς ὀνπατρίδαις ζῶν διατίμαλε ζοῖς
ἐκεῖ ἄλλως, μεταξὺ ζῶν διατριβόντων ἐκείνων τ ἐπὶ παιδολογίᾳ πεμφθέντων, τ ἐιβλιοθήκης μετ'
αὐτῶν τ πρὶ σοῦτε, παμπόλλων γε συγγραμμάτων ὡς λόγε, κἀ ἐξαρέτων γεμούσης, ἥτ ἧς δὴ εἴδους
ἐκ οἶδ' ὑπόζας Διοδώρε τῶν συγγραφέως, αὐτὸς ἀπογράψαι πρότερον ἐκλέγων, ἄρα πεπεμφώς
ἔλωκε ζῶν βασιλᾶ πρὶ τ ἁλιεάνδρε ἐσοβολῶν, χθιμά ἁ πρὶ πόν ὡς ἐκάλει ἐαρίας, δὲ ἐγάρ που τό
τε ζῶν πτυχικα, ἐὰ μὴ τότε τ δώρε ἀξιόχρεων ἔναι τ ἐμοὶ πίσιν ὁ λάσκαρις ἠγασάμενος, πλὴν
ὅλεθ' τῶν καταλύμαζε ἐμᾶ, ἢν ἔτε κομίσαιτα ἐκέλευσεν ἴσως, τὰ μὲν τοι οἱ αὐλικῆς διαίτης ἐς
ἐπίσαζαι, ὑπ' ἀλζῶν πῆν πυχεσῶν πλάκις πρὶ ὠνῶνται· ἀλλὰ τ ὦ δαιμόνιε (ἐπικαγγάζῃς σύ γε
τοῖν τὸν λόγεν ὑπλαβοις ἂν) τὰ πῆν γυμνασίων πῆν πέρυσι ἴσ' δὴ σοὶ φρᾶσα ὄιχε), ὧν δὴ πέρι
φίμ λαμπρὰ καὶ προσδοκία ἐγγεγραμμέναι, ὑπό τε πῆν θορύβων ἡδαίφνης ἀναπεπόησαι, καὶ
ὠνεῖῶν πλειπῶν πάντα νῦν ἐπεχεσῶν· ἀλλὰ τί ἂν πάθοι ζῆς πρὸς τἀνθρώπινα, πράγματα
τα, ἀφ' ὧν δὴ τὸ χρεὼν ἄνω καὶ κάπω φιλᾶ κυλίει τὰ ζῆς θνητῆς ἐνθυμιθέντα, καίθι δὲ γε τὰ
ἐωίσιδά ζῆι ῥθυσά τε μὴ ἐπισφαλῆ, τὸ μὲ δὲ μὴ καλῶς ἐπικεχείρημένον, δίκαιον δήπου τυχάνῃ ἂν ἄθλου
γοῦν ἐγκωμίε ἄραθαι, κἂνὲ ἀπευγχάνει δαίμονι ἐπηρέια, ἢ πό γε αὐτίας τε μὴ ἐγκλήμα
ζῆς ἀπλελῦσθαι· ὃ μὲν δὴ ἀνέλπιστον ἔναί μοι δοκῆ δὲ ἐκ πῆν ὠνεῶπων γε πραγμά-

πων μὴ ἐγκαμμύων, ἐκείνῳ τῶν σύμπαντ κυρίαν ὅσαν, καὶ ταῦτ ἂμ θεᾶς βελτίονι, ἢ ἀνωτά
τω πρόνοιαν. ἔρρωσο ὦ Διβίωνι πόλα ὠνάτῳ ἐπὶ δέκα ἑνὶς μινὸς, ἧμ ἐκαμβαιῶνά φασιν εἶ-
ναι. ἔτε ἀπ' ὀξυ Διογονίας πρώτῳ καὶ ἑκοστῷ πρὸς τοῖς χιλίοις καὶ πενταικοσίοις.

ΓΟΥΙΛΕΛΜΟΣ Ο ΒΕΔΑΙΟΣ ΙΑΚΩΒΩ ΤΩΙ ΤΥΝΑΙΩΙ ΟΥ ΠΡΑΓΠΕΡ.

Ἀνελίξαντί μοι ἄρτι τὰς ἀπροβλήτους μοι πρὸ πῆν φίλων ἐπιστολὰς, τρίτην μὲν μὴν
να τοῦτον ἀπαντῶσαν, ὑπὸς ὀξυ σκολιαγωγίας ἢ ἐμῆς σωζομένας, δι' ὧν ἐπῆλθεν ἐς
χεῖρας δή ἐλθόσης μιᾶς ἢ σῶν, εἰς ὅσον ἔπω ἔλαβον ὑπομνηματίαν ἡδυσλιβῶν, πο-
λλῶν μὲν χρόνον διαλιπὼν, κἀ ὀκ ἀνάγκας ἁπλῶς ἢ δυτέρᾳ αὐτῶν ἢ ἐπισολῶν· σύ γε
μὲν ὄιμαι τὴ ὑθένδε προσδοκᾶμοιθὲν, ὧν τότε τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἡσυχίαν ἀφε-
γλὺ τόγε κἀμὲ ἢ πο ἀπαλῆ, ὡς ὧν δήπου ἀνεγκλήπως τε κἀ ὀλυπροφασίσως ζῶν διαλεάμματί τότε
ἐφκσυχάζοντά σε, διαντίμαλε κἀδέναι ἐργασίαν, ἢ τε ἐμῶν ἀσχολιῶν πο τό γε καὶ ἢ πλυπραγμο-
συνῶν ἀπλαῦζειν, κἀ μὲν τοιόνδε ἴνα σὸν ἔναι λογισμὸν ῥᾳδίως πάλαι ἐμαυτῷ, ἐδόκα σὲ ὧν
μὲν ζῶν ἐπικύψαι τοῖς εἰδίοις κἀ ἐμμένειν ἄκρως φιλόπονον καὶ διακαρτφοῦντα, ἐᾶς ἢ γράφαι
διαμεμνῆσθαι κἀ ἀσκνικλικόν ζῆνα. ἀμφιλαφῆ μὲν οὖν ἀφορμὴν ἔχον ἂν ἐγκλήματός τε, δι' ἃμ
φιλατίαις ἐγκαλεῖσθαι δόζαζος, ἐὰ μέμφασθαι ἐπεχέρεσθαι ζοῖτό πλημμελήματος, τυτέσι ἢ κα-
θήκοντος ὅπως ἐπικεταλιλεμμένῳ κἀ ἐς ταύτην ὄιμαι τὴ μελέτην αὐτήκα ἴμεν ἂμ, ἐὰ μὴ φι-
λόδικόν σε χρόνομεν ἡδέως κἀ δικαιολογῆσθαι δεκόν, δή ἔ χρόνε ζῆς ἀπ' πῆς τε πάλαι ἢ
συμφιλοσοφεῖν πρόθεν, κἀ πλησιάζειν ζοῖς τὰ νόμιμα ἀγχίνους ἐξεγκυμένοις κἀ πεπαιδευμένα τότων
σοφιζομένοις, δέδια δ' ἔπως μὴ σὺ καταβρκτρεθῆσῃς με ἐραδιόζυγον ἐκείνην λογχραδίαν χρώμενον,
ἢν ὑπ' πανεργετάπων τοπωνί ἢ δικαιολόγων σύγ ἐμοῦ, ὁ ἐκ ἢ φιλολογεῖν ὦ ζῶ κἀ λόγε, ἐπὶ
τὸ διαπικάζεσθαι πρὶ ἢ ἐρωσωῦν πρὶ πθῆναι, καίθι πρὸς ἢ θεᾶ, ἐὰ σεμνολόγῳ γοῦν ἀφελογίᾳ καὶ ὀλι-
προσώπῳ προσέχεσθαι δηγνωκῶς ἔνε, τί ἂμ ἐπεῖν δ' ἀλλο ἢ τί ὠθυμυθῆναι, τῷ μὲ πλλῶ σε
ἐγνωμοσύνῳ ὄφλειν πρὸ γε τοῖς ἐρεθῆς δικάζεσιν, ἐὰ ὧν βασέα σχολὴ ἀναγνῶσθ μοι, κἀ μό-
νῳ, ὡς ἔπ ἐνωῦν, ἐργαζόμενον ἢ ἀπαδαικῶν ζῆς ἢ πῆν ἀμφισεκτικὴν ἂμ προφασί-
(μο) ἴσοις ἴζε ἀμάθασθαι ζυτὸν ἀπλογῖο. προδήλως δ' ἀδικήσεις ἴζε ἡμᾶς ἐπαναξάμενος,
τὰς νυνὶ τὰ διαντα μὲ μεταχαρίζεσθ ὁ δυαμένῳ, ἀνπεραμένοι ἢ ἔχοντας, κἀ πλυπραγμο-
νοῦντας τὰ τότοις ἐκ διαμέτρυ φασὶν ἀνδικάμμα. ἐχὼ μὲ ὃν ἐ καὶ πράγματα πάλλ' ἔχων, ἢ
λατρείας λατρευῶν ἀνθρᾳ, ἀτέλειάν γε κεκτῆσθ ἢ ἀθισμῷ ὦ δίκαιός ἐμι, ὅμως ταύτῃ χρῆσθ
ὅπω ζῶνθυμίθω, δὲ ἂμ ζῶνθυμιθέλω γε δὴ ἴσθι· ὃ δὴ ἐς ἀκρίαν πλῶ ἢ ἀναγκαίως ἢ λυσιπλοῦν
πων γε τοῖς τὰ διαῦτα φρονοῦσι καθεκτικῶς, καὶ πόῤῥω πο γεγονὼς ἢ τἀνθρώπων ἢ τε πραγμάτων
πῆν ἀναμνησόμενον μὲ τότε, συγχνὰς ὅμως ἐπισολὰς ἐπιτίθημι ὅπκ πράκοι, τὰς μὲν πρὸς τὸς
οἰκείας κἀ προσήκοντας, τὰς δὲ, πρὸς τὸς ἔξωθεν, ζῶνθεν με κακεῖθεν προσαλαμβάνε· εἰ δ' προφάσεις
ὑποσιοῦν προφασίζεσθ βολοίμιν, πρόχειρον ἢμ δήπου κἀ βούλομον τὸ κἀ τὸ αὐλᾶσθ ἢ πλῶν, πῆν
ζῶν ταῦθα διαπαμμύσε ἀπασχολεῖν ἐωθότερ. ἔτα κἂν ἐ σχολὴ ἢμῖν πρὶ ἐκ, καὶ ἢ ξενοδόχωμ γε
οἶκων ξενοχωρίων ἐφεξῆς ἐπασφέρειν ἡδέως, κἀ τότε πῆν ταύτην τὴν ἐργασίαν ζῶν διεξομένων
πόδον, ὧν ἡμᾶς τὰ πλὰ κατευδεῖς τυγχάνομεν ὄντες ζῶν τῇδε τῇ διαίτῃ ἀλυθσῃ τε καὶ πρὶφε-
ρομένῃ. ὧν δὲ λέγειν, ὡς ἄρα ἢ πῆν βιβλίων ἐνδέχα, κἀ πόῤῥω ἢ ἐμᾶς φιλολογίας ἀπθμία, ἀμνη-
σίαν ἂμ πλυτῶν ἐμοὶ μόνῳ γε, ἢ πρὸς τὰ μαθήματα κἀ τὸς λόγες καθηκόντων, καὶ δὴ καὶ
πάντων χεδὸν ὧν ἡμῖν πρότερόν ἐθεραπόνομεν ζῶν ζῆς μάλιστα, δὲ δὲς γοῦν ζῆμ ὅσις γνωσικὰ ζε
να φιλῶν, κἀ ταύτης ἢ κάλλισ κεκραπμένος, ὀκ ἂν πρὸς ἔχων ἐαυτῷ παύσαιτο, πλὴν τε ἀπηρτημένος
ἐαυτῆς, κἀ ἄλλοσέ πῃ τ νοῦν τρεπόμενος· ἐπεὶ ὁ καινὸς ζε ἔρως ἢ πρόσοχθος ἀναλισκόμενος, δ φιλάνε
χεδὸν ἢ παλαιὸν ἁρπαχθμα μεθιέμενος, σὸν δὲ νῦν ἔγεν ἄγαθε ἐπαισᾶν πάλιν τ ἐμοὶ δυτυχίαν,
πλὴν πάλαι, πρὸς τὰ ὑφ' ὑμῶν ἢ ἄνδρ φιλοσοφούτων ἠγαπημένα, ἀνθαιρέτως ἐγκεχρημένῳ, ἔτε ὑπὸ
τ ἀνεθίσε διαίτης ἀναπεπλωκέναι ὑπελαμβανεν, ζὸ δὴ ὑπλιπόδης ἐμοὶ δὲ, ὧμ δ' πάλιν ἔγραφας
μὲ ἀνδρὰ φαντός μοι) ἀναζωπυρῆν τε πῆν καλλίσων γυμνασμάτων ἔρωτα, ἅσοι ἐδόκει ἀπισθε-
σμένος ἔναι ἢ μεμαφάνθαι· πῶς δὲ δεῖν ζοιζὸ φρῶν, ὑπαζῶ τ ἃ δήπεθεν ἐπιμέμφεσθ ζνθ ἢ φι-
λικῆς ἐγκλίσεως· ἀλλὰ μὲν σὺ μ ἴσως ἔασα ἀνακεχωρηκὼς τ ἄγαν φιλοπονίας, καὶ σαυτὸν δὲ
μὴ πῆν φίλων ἐᾳ ἀμέλειαν κατέσκε, πρός γε τῇ ἀνδυμάτῳ σᾶ ὁρμῇ τῇ πρότερον, προσεκονόσαν ζοῖς
ἐᾳ τὸν θυμὸν τοῦ λόγε ἐκείνῳ τ ὄντ ὄθεν διαπορυλλκμένῳ, ὃ ἄρα ὁ βασιλεὺς γυμνάσιον ὠνεῖσθαι
διέγνωκε ὧν ἔτ, σώτερ, ταξίν τε ἀξιομνημόνυτον σωτάξαι ἀνδρῶν πεπαιδευμένων τὰ κάλλιστα πῆν

Universidad de Deusto
Biblioteca

χαμμάτων ἀξιογνωσμόνων, ἅμα, δὲ καὶ τὴν ἀκεραιοσμόνων τόπων νέων, ἐναντίᾳ δὴ τὴν γλῶτ-
τῶν ἐμφιλοπονικοόντων. πρὸ δ' ὁδὲν ἄλλο σοι ἐμοῖς τότε μεμνημόνῳ ὧν τῇ σῇ ἐπιστολῇ, πιστῶ-
ζοδς ἂν ἀκινδυνωτόρον φωνηθέμην, ἐμοὶ ἐπιφανὲς τόδε τὸ φιλοτίμημα τὸ βασίλειον ἐς τὸ μέλ-
λον χρυσόμορον, ἢν ὀρθία γε προθυμία καὶ ὀλυχία τότε τοῦ προαιρέματ- αὐτὸς ὁ βασιλεὺς
ἐπεβάλετο, καὶ λόγῳ δὲ μόνον κατῆρξε, πιᾶδε καὶ ἔργῳ αὐτὸς πύχῃ ἐπεξελυθδὼς καὶ ἐπιδε-
δαφιλθυμόν-, καὶ δὴ δὴ καὶ ἄχρι τότε προσαπεχρῶν τὴν πιστιν τὴν ἐμὴν καὶ τὴν φόκη-
σιν ἐκ δικοίου ἂν, ὡς ὑπιχνεῖδς σοι καὶ τῆς ἄλλοις τοῖς τὰς μόβας ἐπὶ τῇ ταυδάα ταύτῃ θε-
ραπόνσι, δὴ φοκιμάσεν ὧν τοῖς πάνυ τὸς δόξαν ἐπικπεσομόνοις ἀλλ' τὴν καλῶν καὶ ἐλῦθρίωμ
λόγων ὀναμαλομόνων, ἐπὶ τότε τοῦ ἀρχοντ- ἧκε διαπλέσᾳ ἐρξομόν- τὸ σῶμα, καὶ κατὰ
τὰ πρότε δὴ φρόμν- ὧν τῇ ἀρχῇ, καὶ μὴ ἄλλοσι ἀνθελκόμν-, καὶ γάρ δι, πρὸς τοῦ δυφυῆς
καὶ μνημονικοῦ ἔναι δ' ὀχος καὶ ὑπὸ φύσ-, ἀναγνώσας τε τὴν ἀξιολόγων ἱστορίδς καὶ τοῖς ἐνδο-
ξα. ἀπομνημονδμάτα ὅπ' ἔτυχε ἀφκγομόνοις, ἑαυτὸν ὧν δισδόναι ἀσμενίζοντα, προσέβ καὶ τὰ τ'
παλαιῶν τὴν ὧν ἀξιώματα ζηλωτά τε καὶ διὰ ζωῆς ἄγειν ἄωδε. φιλικέως ὅγε ἔχων καὶ ἐπιφ-
κῶς πρὸς τὰ ταῦτα, διεξιόντας, καὶ τόπων ἐμπαθῶς ἐπαίων. σωλεὺν δὲ φαίην ἂν χθὲς ἁ
πθριπόμ φύσεως τοῦν ἅπαν τὸν ἄνθρα, ἐς πάντα τὰ ἐπαινετὰ διπθιτρέπ-, τά τε κατ' ἐξιόν-,
καὶ τὰ ὧν ζῆν πλειμῆν ἀπαλόμν-. τοιοῦτας δὲ δὴ ἀρετᾶς ὥσπερ τὰ κολοφῶνα. ἡ πρόνοια,
ἐπιζθῆν, φιλανθρωπίαν τε ζηλαίτερ καὶ ἐπιάκειαν τἀνθρώπω ὑπ' πάντων ἂμ τὴν πλησίαν
σάντων αὐτῶ ὁμολογομόνω ἐνέφυσε. τὸ μὴν ἀγαπητὸν ἡμῖν μάλισα τοῖς τὰ τὴν ἐλλόνων
φρονῦσι, τοῦτ' ἔσιν, ὃν ἐς πιπαιδύσθαι ἤδη ὑπόλοιπα καὶ δόξαν ἡ τὴν ἑλληνικῆς λόγων ἐπισήμη
πθρίδσι ἐπὶ πλεῖς καὶ πικίλως ταῖς πρότερον πθρὶ αὐτῆς ἀπφάσεσιν, ὥσπε πάντες νυνὶ χα-
δὸν ἠχεῖται μόνες ἐς γνῶσιν καὶ ἀξίωσιν παιδείαν προβεβηκέναι τὸς ταύτῃ ἐπιτυχῶς
ἐμφιλοπονήσαντας. ἀλλὰ χαρ ταύτῃ τὴν γραμμάτων δυδοξίαν ἀναπλάσοι, πγκμακρὰς αὐτὸν ὑπ-
σαυτῶν, ὑμῖν πῖς ὧν ἡλικίας νῦν ὅσιν ἐσακμαζόσῃ, σωκθήσοδς μᾶλλον ἢ σωσαπλαύσαν μοὶ
φοκῶν ὧν ἀκμὴ φὶ ζηασκίσεως, σωάφλη μοὶ ἐλπίζ-) φὶ πε ψυδοφοβίας τῇ πγκαμῇ καὶ ἀπαι-
δδσως φὶ πγασήμ-. καρπώσεσθαι δὲ τὴν δίκλεαν φὶ καπεφθωμόνως φιλοτιμίας καὶ δι'
ἐπιστολῆς ὑπῆρ φιλοτίμως μοι καὶ φαιλῶς ἐπήγκλ), ὧν πε σύγ' ἀνπ' αὐτ' ὑπόχρεως πεφίκλ, ἅμα
δὲ σωπεάθω σοι καὶ ἅπαν τὸ λοιπὸν φὶ ἐμῆς πλυπαιδίας, ἵνα μὴ ὠλιπωρκίναι δοκῶ καὶ
τότε τοῦ μέρος, ὡς μὴ φιλοτέργως παράπαν διακάμν-. ἐῤῥῶσο, ὦ τῇ φὶ αὐλῆς ἀκο-
λουθίᾳ, μαΐῳ ἕκτῃ ἰσαμένου.

ΓΕΛΕΙΛΜ- Ὁ ΒΕΔΛΩ- ΓΕΛΕΙΛΜΩ ΤΩ| ΜΑΙΝΩ| ΔΟ ΠΕΔΕΠΑΝ.

Δράκοντα, τὸν ὑμὸν ὧν ἐκ φὶ νόσου ἀναλαμβάνειν καὶ ἀνακτᾶδζ ἑαυτὸν, πᾶν δὴ ὑπὲ
σοῦ ἔγνων ἰσανῶς, τὴν ψυχὴν πθρὶ τότε τὴν ἐμὴν πιστωζομόν-, πᾶν δέ, ζῆ, αὖ βαίνε
ζαντ- γεγραφότ- ἐμοὶ ἰδιοχείρως. πθρὶ μοὶ οὖν τ' σωτηρίας αὐτοῦ τοῦ Διὸς χάρ
ρις καὶ ζῆς ἰατροῖς. ἃς δὲ τὸ μετὰ τοῦτο τὸ τ' προσδοκίας αἰωρόμνον μ' ζῆ, ἐκδέ-
χνε φὶ ἐλπίδ- κατέχε, ἕς τότε ἢ δὐφυία τίς ἔχ' ἢ τυχῶ καὶ προμήρισις δὲ
ψυχ-, βᾶγμά τ' ἐμφανίζαι ὧν τοῦ πρόδηλον ἔοικεν. ἐφ' ἧς δὴ ἅπ' ἐφ' ἅρματός ζυ- ὁ δυμὸς
ἐμὸς ἐφχόμν- ὧν τῇδε τῇ ἀποδημίᾳ κῆρ κατασχήσ), καίπε ταλαιπώρῳ γ' αὐτῇ ἡ δικδίας
γεμόσῃ, καὶ ταῦτα φὶ ἐπαγγελίας μοὶ φὶ σῆς, τὴν ὑμετέραν πρόσδοκίαν ἐπιῤῥωσάσης, φὶ
δὲ ἐπιστολῆς φὶ ἐχάπε τε καὶ φὶ ταύτης προκυμόνης ἐξοπθεὶ χρυσόμνης ἐγκυκτγίας φὶ τ' παι-
δὸς φιλοπονίας, καὶ δὴ καὶ τὸ μέλλον ἧκ' τὴν πρόκοπὴν μονονὸκ ἐγνωσμένης καὶ ἀναδεχο-
μόνης, ἅμα, δὲ καὶ αὐτὸν ἄξιον ὑπάρξειν δοκόσης ὑπαχεῖδς, φὶ ἐμῆς ἐπιφανείας κληρονομῆσαι
φὶ κατὰ φιλομάθειαν. ἐφ' ᾧ δὴ ἐπιεικῶς ἔτυχε ἐφαιδρύνθην, τὴν ἀθυμίαν δὴ ἀπεσεσάμνος
τὴν ἀπ' νοσήματ- αὐτοῦ ἀνῆκεμένην. σὺ γάρ τι ἀξιόχρεως ἔπε ἢ μᾶς ἄλλ-, τότε τοῦ ἐγκυέ-
ματός γι. ἐπὶ δὲ τόποις καὶ αὐτὸς ὁ Δράκων διὰ γραμμάτων φῆν αὐτοῦ, ἐσαγγέλλεται τὴ ἐλά-
βλεν ἀφιπτασίσθαι τὴν τοῦ χρόνε ἀκολουθόν-. ὅπως σᾶν τοῦτον ἀναμείνεσε αὐτὸν ὧν τε δι'
ἐπιστολῆς ὑπῆρ φιλοτίμως μοι καὶ φαιλῶς ἐπήγκλ), ὧν τε σύγ' ἀνπ' αὐτ' ὑπόχρεως πεφίκλ, ἅμα
δὲ σωπεάθω σοι καὶ ἅπαν τὸ λοιπὸν φὶ ἐμῆς πλυπαιδίας, ἵνα μὴ ὠλιπωρκίναι δοκῶ καὶ
τότε τοῦ μέρος, ὡς μὴ φιλοτέργως παράπαν διακάμν-. ἐῤῥῶσο, ὦ τῇ φὶ αὐλῆς ἀκο-
λουθίᾳ, μαΐῳ ἕκτῃ ἰσαμένου.

ΒΕΔΛΩ- ΜΑΙΝΩ.

Καιρὸν ὅδ' ἔναί σοι μέμνημαι γεγαφὼς, ἢ ἐκ ἐς μακρὰν γε ἔσαδζ, ὅθ' οἱ πρὶ
τὸν λόγον ἐξοικειμόνοι τὸν γνησίως καὶ φοκίμως, καὶ φιλέκνυδζ δὲ ἐκ οἰκοῦν-
τες, διὰ ζωῆς ἀχθέσονται καὶ κατ' ἀξίαν πράξεσι τόγε ἐπὶ βασιλέ-, καὶ τοῖς φὶ
πρώταις ἀξιώσεσι. ὅνς δὴ θαυμάζειν τὴν πλυμάθειαν ὁρῶ, καὶ παλιλογίαν πρό-
ζωμαν φὶ παχυμερὲς σοφίας καὶ φράσεως δισμένης. ὃ δὴ πράγματ- σκέψις
καὶ μνήμη, ἀναδιπλασιάσαν σοι τὴν θυμηδίαν μέλλα τὴν πρὶ τ' πιθανῶν λόγων ἀποδιδ, ἀυθαιρέτως
πρότερα δρμιζομένων, βουλόμνω μὴν ποι μὴ σὲ διάθεσίν ζυα ἐμπρῆξαι τοιαύτην ὧν τῇ ψυχῇ. Δρά-
κοντ- καὶ τὴν ἄλλων μαθητῶν σῶν, ἵνα καὶ αὐτὸς ἀναπαύσ-) τὴν ἐπὶ πλυμαθείᾳ φιλο-
πονίαν, καὶ φιλοζμόσι) πρὸς τὰς ἡλικιώτας μὴ ὑστερίζειν αὐτῶν. ἅμα δὲ τοῦτο ποιοῦντα καὶ τὸ κε-
κομψθυμόν καὶ δυτράπελον τοῦ ἤθους ἐκμαθητέον, ὅπως τὸ ἔσι καλωπισμα φὶ δὐφυΐας
διαπεφνημόνος ὧν μαθήμασι καὶ λόγοις δυδοκιμάσ-ι ἀπάλαισ- δὲ ζώνων σοφία, καὶ τὸ
γλαφυρὸν καὶ ἀστῖον φὶ ὁμιλίας ἑαυτῇ μὴ προσκτησαμένη, δὲν ἄλλ' ἢ κενοσοφία ἐφάνη, ἐπὰν
ἐς μέσον προέλθωσι. ἐμοὶ οὖν δεῖσθαι ζυα σήν δρμηθῆν ὧν τοῖς μέλλοντ- ὧν τοῖς παιδί,
ὅπως προαιδδζ καὶ διαγνῶναι δυσκλῶσιν δίοι δῆ ὅων χρυόσονται, ἵν' ἡ ἐπιμέλεα σφῶν μὴ
παιδὴ ἑαυτὴν δικαίρως ὧν σωάφλησαν τῇ τύχῃ πθαχρυκομόνη, ὧν ἀνδὶς ἑαυτῶν καταμε-
λῶσιν, ὅπως δὲ ζῆσαι ἐσαῦθις μεταμελομένοις τὸ ἡμαρτημόναν ἐπανορθῶσθαι. ἔῤῥωσο.

ΓΕΛΕΙΛΜ- Ὁ ΒΕΔΛΩ- ΓΕΛΕΙΛΜΩ ΤΩ| ΜΑΙΝΩ| ΔΟ ΠΕΔΕΠΑΝ.

Γνόνζ μοὶ ἐμοὶ γράφαι σοι ὦ μαΐνε, τὴν ἐμῶν γραμμάτων τ' ἐσιμένως ἔχονζ, ὅ τι
δὲ γράφαιμι ὧν τοῦ πρόνζ ἐκ ἔδ' ὅτε τυχόνζ, καὶ ἀφορμὴν ἡρομένω, τοῦτο χρῆ
ὄμναι αὐθ' ὑπθέσεως ἕκ ἂν, ἃ ἔχοιμί πως ὧν θυμῆζδζ ἐπισόλιον ζ Διάκενον, ἐκ λο-
γχαφίας μόνον σωνεσε, καὶ σωαφείας τ' λέξεων, μηδενός γε διανοήμ-τ- ῥιό-
λας ὧν ὑπάρχοντ-, ἔπδε τὸ φὶ σωνεπάσας ἀυφὶ ὕφασμα. ἔσαι ἀπεκένισμα αὐτὸς
μένοι ἀμφὶ τοῦ τ' ὧν θύμμα, ἀμηχάνως Διακάμν- καὶ δυσεπιγνώτως, ὧν δεσέρων δ' ἄλλω
φὶ προσδοκίας φὶ σῆς συγγράφω τὴν ἐπιστολὴν, τὴν τε γνώμην ἐξ ἑπλον μᾶλλον Ϲ ἀμυδρᾶν
ἔχουσαν ἅμα, καὶ τὴν ἀσαγγελίαν, ἣ ὥς τε δοκεῖν αὐτὴν πθαῦτί σοι ἔναι δυνὴν. καὶ μὴν
καὶ ἴσως ὁ πλάκιος Δραζάμν- πθαπχόσης πᾶ ἀφορμῆς, καὶ τὰ ὑπεκθέντα, διεξιέναι πθαι-
τέρω τοῦ δαιδὸς ἑωθὼς (τοῦτο γαρ ἐμοὶ σαφοιλα, ὧνπερ πεισμένω, μόνον κολάζαι τε καὶ ἀποῤῥύ-
ξαι τὴν ὑπαπχρώντος ἑαυτὴν ὧν δισδόσαν ἔκφρασιν) νῦν τὴν συμμέτρων ἀπορέμμυός ἐμι,
ὅδ' διός τ' ἀπλκρωῦν τὸ γιγνόμνον μέγεθ- τοῦ τυχόντ- καὶ ἑκαίᾳ ἐπισολίου δὴ πε-
μήριόν ζς πιοῖ ἂν ἔχ' ὁμαλιζόσκε φύσεως. ἐμοὶ μὲν ἀλλὰ καὶ ὅτε πεφρασμένω ἔχοις ἐκόνα
ζυα ἐπιστολῆς, ἢ καὶ ὑπλύμμόν ζ, ὡς ἔσης ἐπῆν, ἐπισόλιον, καὶ δδενὸς ἄξιον. ἔῤῥωσο, καὶ κε-
φαλονικῶς ἐπισάτα τὴν παίδων ἐμὲ ἀποδημοῦντ-. ὧν αὐλῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ τ' νωνῶν ἰανίων.

ΒΕΔΛΩ- ΜΑΙΝΩ ΔΟ ΠΕΔΕΠΑΝ.

Τὸ ἀρτῶδε μίμνησο πθρὶ τὴν μυσικὴν πωδὶ πραγμάτων διλαβέσθαι γράφαι
καὶ ἀνιγματωδέσερον, ἢ τάγε γράμματα τὰ Ϲ κατασκιλύσαθ' πφυλαγμέ-
νως. χαρ ἐπιστολή σε ἀνθρωπίνως πως καὶ κατμελκμένως συμπλακεῖν, ἐμοὶ
ἐπισθλοῦ πασρὰ τὸ σθένον τοῦ βασιλέως, ὑπ' ἀνθρώπτα τὰ ἔνδον γεγραμμένα
σωθῆναι ἂν ζαφίως δυνηθέντος. αὐτὰ δ' ὅδ' διάνοικτος τοῦ φιτυθξομένου, καὶ πάν-
λιον διατασσόμαντος. ὥσπε λαθὼν ἂν ἐμὲ ἢ ταύτην ἀφχόντα. εἰ' ἐγγύετο τοιοῦτό ζ ὑπ' ἢ ἐπι-
σθόντος ἢ ἑτέρου τ-, εἴπε μὴ δ' μὴ γεγονέναι πλῶν ἂν χρημάτων ἀνταλλαξαίμην, ἃ καὶ φίλος
ἔτός ζῶν ἐμοὶ, καὶ ἄλλως ἀνὴρ ἀγαθὸς. καὶ γάρ δι ζῆ, ἐκείνης ζῆ, ἐλεγχθῆναι ἂν δυναί-
μην ἀθύμως πως ἔχων καὶ δυσανασχέτως φερῶν πθρὶ τοῦ πλέμου τοῦ νυνὶ ἐπιλαβόντ-
ἡμᾶς. ὧν ὧν δὴ ὄχ' ἥκιστα σὺ πεκμηράμνος ἔσφαλται. ἀμέλει ἃς τὸ πρόσω καὶ τὸ μέλλον ἐγωῦ
ἔσαι ἐλαφᾶς ἐλπίδος ἀνεχόμνος, ἢ τοῦ ἐμῷ λογισμῷ τυγχάνει ἐμπεφυκῖα, ὥσπε ζυί τὴν
ἐμὴν φίλων ἤδη ἔγραφα. ὧν σὺ γραμμάτων τὸ ἀντίγραφόν πε λαβὼν, τότ' ἀληθὲς ἂναι
γνώσῃ. πρὶν μέντοι τότε τύχῃς, τῆσδε τ' ἐλπίδος δ' ἃς φίλτρου σε μετὰ τ' σῶν φίλων μεταχθν,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐμοὶ συγκαλεθεμένῳ ἐπ᾽ ἀγαθῷ πείθουλ᾽, μᾶλλον ἢ τυράννοισι τοῖς ἐμοῖν τε καὶ ὑμῖν ἀπεχθομένοις, ἢ τοῖς ἀπεχθομένοις γε ἀκροωμένοις πρόσεχέσθων καὶ φιλικοώτερον. ἔρρωσο, καὶ ἐπέρρωσο δι᾽ ἣν τὰ φοβερὰ διαγιγνώσκοντων, ταῦτά σοι γράφων ὀκ ἀγνόων πόλιν ζηλῶ τὴν ἡμετέρων παρεσκευασμένην, ἢ πολέμια δηλαδὴ πρόοιμον τῶν πολιτῶν. ὧν θρέπαις ἀνύσσω μὴ πρόμιας φθίνοντος.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΑΙΝΩΔΟΥ ΠΡΑΞΙΣ.

Εἰς ποῖον ταραχῆς ἄρα καὶ ἀταξίας τὰ ἡμέτερα βουλεύματα ἐξέφηνε ἐφθόνησε καὶ ἐλιλυθένα, ὅστις τὸ μὲν ἀνόμ᾽ ἴδιον ἀπροσδόκητόν τι καὶ παράλογον καταπλήξας ἡμᾶς, ἀργὸν ἐς τὸ παρὸν ἅπαντας ὧν ἐβουλόμεθα ἐποίησεν, ἐν δὲ τῷ παυτίνα καὶ ἀβούλως ἐπύγχανεν ἅπερ ἔγνωμεν. νῦν μὲν οὖν ὀλίγοι καὶ μικρὸν ὠφελοῦντες ἐκ μέσης ἀναπνέοντες ἡμῶν, καὶ καθ᾽ ἡσυχίαν ἀναθαρσήσαντες ἀναφρόντων, ὁ δὲ δορυβὸς μοι ἐκεῖνος ὁ κατ᾽ ἀρχὰς, καθίσας. ὀλίγα δὲ σὺν ἐλπίδι ὀκ ἀλόγῳ καθημένων ἐπισίδωσιν. ἐν καὶ παμμεγέθη στρατὸν ὀλίγοι πρὸς ἡμῶν ἀνθρώπων ἀπόλεμοι ἡμῶν ἀνθρολογοῦντες, πλοῖ ἐσιν ἃς τὰς ὄρσεις τὰς ἡμετέρας ἐλασσόντες, τὸ τε ἡμέτερον καταδραμόμενοι ὅσον δύνατο ὡς ἐκπληκτικώτατα. καὶ ἵν᾽ μὴ ὁμόσε χωρήσωμεν ἀνδράσι, τὰ καὶ τὰς ἀγροικίας καὶ χωρία ἡμῶν σώσοντες, δι᾽ ὃ δὴ ὅπερ ἂν ἐσβάλωσι. ταῦτα μὲν οὖν σκοπούμενοι μοι καὶ ἐκ τῶν φανομένων ἐκάζουλ᾽, ἐγνώμην ἔδοξε κἀκεῖσε ζῆν ὅτι πόλιν ἄτα, ἀνθελκόντων δὲν ταύτην ἄλλην ἐπ᾽ ἄλλοις διαλογισμῶν καὶ ἧς ἂν τύχῃ αἰτίαν. ὑμῖν δὲ ζῆς ἐν ἄστει διάγεσι σωμάλῳ τε ἄλλως καὶ τὰ δὴ φίλτατα ἐς τὸ δεινότερον ὑπολαμβάνειν φιλοῦσι, πλουθρύλλιον δίμοι πρᾶγμα. τὰ ὦτα, νῦν ἀκριβολογοῦσι, πθριφόβως ἴσως ὀκ ὀλίγοις ἀπφαίνομεν, ἢ ἐν ζῷ πρόθεν ἢ τοιόπων, ὡς ἀρίδηλα σωτηρόφρονα, ἀλλὰ γὰρ καὶ τόπων ὅπως ἐχόντων καὶ δὴ ὡνεώσκε κατασάσεως ἀπαλκικόν τι καὶ δίνον ἐμφανίζειν ἡμῖν δοκοῦσα, ἀνθ᾽ ὧν πέρα. πε τῶν ἱκανῶν καὶ ἐκμέτρως ἔφθημεν διαπεφρόφθαι, δεῖν ὅτου ὅμως τὸ μέλλον ἀσχημόνως προσδοκᾶν καὶ δυθύχως σώων δυσελπίᾳ τῇ προσηκόσῃ, τῇ τύχῃ δ᾽ ἀπὸ τοιούτων ἐλπίδων ἡμέτερος, ὃ δὴ ἐσωτῆρ᾽ ἐπώνυμον τῶν ἀνθρωπίνων χρύσε, καὶ δὴ συμμιμεῖν μέλλα τῇ τότε παναγίῳ πλατεῖ καὶ σωτῆρι ἐξαμισοῖ. δὲ δὴ ἐπιμελὲς δεῖν ἧπον ἔσω τ᾽ ὠνεσκυίας ἀπορρήσσεσθαι ἔχειν, ὅς πε σὺ ἐπιτέτραφαι μαθητὰς τότε ὧν τῇ γιγνομένῃ πε φιλοσοφίᾳ κατέχαμ, καὶ τῇ ἡλικίᾳ τῇ τόπων ἑκάστων ἀναλογόσῃ. ἔρρωσο, ὧν τῇ τ᾽ ἐδόντων πολὺ ἀνγόσῳ μιῶς φάτῃ ἰσαμίνῳ.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΑΙΝΩΔΟΥ ΠΡΑΞΙΣ.

Στυενίδα ἐκ ἡδωνίδων ὅζ᾽ ἀπ᾽ ἄζιρ ἐφ᾽ ὧ ἀνιαθῆζα ἢ σωσοικόσά μοι ἢ φρονῖ?ζα, ἀνορεκτᾶμ ἔφθη νῦν καὶ ὑποζόσθη ἡμέρας ἀφσιτῆν. ἐμοὶ γαυσικοπεπαῶς καὶ δύκθως πρὶ ἡμῖν πυγχάνα διοικῆμα, ὧν ζοσπόις καὶ πλικέζοις ἀνδράσι καὶ μετ᾽ ἀντοῦ γε τοῦ βασιλέως ὧν τῇ τῦν πολεμίῳ ἀναστριφομένῳ. ἐγὼ δέ, ὧν ταύτῃ τῇ ταλαιπωρίᾳ προσκαρτῶν, χαίρω μοὶ ἢ γαυρόμαι, ὡς ἢ δυσπαθέας ἤδη κρείττων οἱ οἰκειρικῆς, καὶ σωιξεταζόμενοι τοῖς ἀνδραλᾶν ὡσθόσι μὴ κοκοπαθᾶν, δέρια. ἀ ὅμως ὧν ὁσιοπ, καὶ πρὸ τὰ κατ᾽ ἀρχὰν τε καὶ ἡσυχίαν. ὃ μὲν τοι δὴ τοσῶδον ἐμοὶ φοβητέον εἶναι ἡγοῦμαι ἀλ᾽ ὑπεναντίων, ὅσον ἀλ᾽ οἱ ὧραι καὶ οἱ κατασάσεως τοῦ χρόνε τε καὶ οἱ χώραις ἡμῶν ἤδη ὄσης καὶ δυσωιέκτε, καὶ ταῦτα, ὧν ἀζύλῳ ταύτῃ χωρᾷ, καὶ κώμαις ὁπλῶς ἢ ὄκοσομμένοις, οἰκίαις δὲ φαύλως κατεσκευασμέναις, ἄλλως τε καὶ προσέτι προφυγόντων τοῦ στρατοῦ τοῦ ἡμετέρου αὐτοίκωμ᾽ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἢ ἐπιχωρίων καὶ δὴ ἀγροίκων, καὶ πάντα σωσκευασσμένων τὰ ἐπιτήδεια καὶ κατασκηνώσεως τε ἡμᾶς φυγόσιν αὐτοῖς ὁπλίταις τε καὶ ἀνόπλοις πρὸς πόλεις ἀκολουθοῦντας, ὅδε ἀλλ᾽ ἢ σκιναλμός τε καὶ συρφετὸν ἐυρίσκειν, καὶ νεανῖαι οἱ φυγῇ αὐτῶν ἴσχνα. ἀλλὰ γὰρ ὅμως ἐλπὶς ὠνητὸς ἢ τοιόπης ἐστὶ δίνα ἐπιχθονομοῦντα μιῶς, ἐπανέξειν ἡμᾶς οἴκαδε, καὶ ὃ πόρρω τοῦ ἄστεως πλὴ αὐλικὴν θρασπάαν μετὰ ἢ βασιλέως ἐστεθαι. σὺ οὖν ὅλα καιρίας τυχὼν, ὧν δίονά πθηγόρκσον πλὴ ἀθυμίαν οἱ ἀνθρώποις καὶ δὴ θυμίαν ἐμπρίσον αὐτῇ πόρι ἐμοῖ ὡς ἄρδαν ἄγοντος. τρυφόρ δὲ ἂμ ἦν καὶ ἡλίας ὑπόβωτορ μὴ θαρσῆσθαι τὸ ἀσσαλὲς ἡγεμόνα φρονίσκειν ἢ βασιλέως, τοῦ καταπεφρόνηκότος τοῦ πολεμίου, καὶ οἱ καταπεπλεμωμένοι ἂμ τὰς μαλακὰς ὁμοιρείας καταπιφρονηκότος. ταῦτα πρὸ ἢ ἡλίας ἢ ἑώας ἔχαλα. ἔρρωσο καὶ πρόσχες ὀρθῶς ἢ δρᾶκωνα καὶ τὰς ἀλλήλας αὐτ᾽, ὧν γραπτέῳ ὀγδόῃ καὶ δικάτῃ ὀκτωβρίᾳ μιῶς φθίνοντος.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΑΙΝΩΔΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΑΞΙΣ.

Οἶμαι μὲν ἄνδρ᾽ διαπεφημίσθαι πλυλόσως τὰ πρὶ οἱ ἀργὺν πλῦ πολεμίων ἐφόβησε, δι᾽ ὃ δέρσε προσδοκίας οἱ ἀλκὴς ἐκείνης τ᾽ ὑπ᾽ αὐτῶν τὸ πρῶτον μεγαλοπρεπὲς ἀσκηκὸς, σὲ δὲ νοωιεχόντως ἐπέχειν χρὴ καὶ κατασέλλειν τλίπε ἀκολὺ καὶ τὴ γλῶττα τῶν, ἕως ἂμ καταμάθῃς πισάτερον τἀληθὲς ὑπὸ πλῦ παραχρυσμιῶν. ἐμοῖς γάρ οἱ τὸ πρᾶγμα, θεώμενοι ἡσυχίαν ἄγομεν, ὡς ἐπόφα σωιξεταζόμενοι τοῖς ἐπιτεταγμένοις. τὸ μὲν οὖν κεφάλαμον ὕπω πως ἔχα, ὅσα γε κἀμὲ εἰδέναι τόν τε ἀκριβῶς πυθόμενον, καὶ τῆδε κἀκῆσε ἐπαπήνανται, παρὰ πλὺ παράταξιν, ἐν προβολῇ νεανικῶς τόθ᾽ ἑσῶζεμ ἐφ᾽ ᾧ τε ὁμόσε χωρῆσ τῇ πλῦ πολεμίων ἐφερμίσει προσδοκωμένῃ, καὶ προεβλικόσιν αὐτοῖς ἑωμαλέως ἀντεξορμᾶσθαι, οἱ γὰρ πολέμιοι διεγνωκότες πλὺ στρατίαν ἡμῶν προκαταλαμβάναν ἐν τῇ πόριξ τῶν σκάλδ᾽ πραπὸν, ἐφ᾽ ᾧ τῇ προπορείᾳ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰδίων στρατῶν προσραμὼμ, αὐτοχέδιον γέφυραν πλοιάρια, συζυγνύς ἐπερίπλο, λίσεσθαί τε ἐλπίζοντες ἐν βαθέᾳ τῇ ὁμίχλῃ ξύντυχε, δ᾽ αὖτ᾽ πρίτιν ἐκείνων πλὺ ἡμέραν διαπλῶσα) ἀλυσίμως ἐπήνεσαν πῦν καλεντιανῶν πόλεως ἐξελθόντες. ὡς οὖν τάχισα, οἱ ἡμέτροι σκοπεῖ τὸ πρᾶγμα, ἀνέκγελον, καὶ ἐπὶ τὰ ὕπλα ὡς ἔθος, ἀνεβοήθη, ὁ βασιλεὺς τότ᾽ ἀμφὶ πλὺ καταζύξιν ὢμ, ὀκ ἔλα δ᾽ ἀπροσκυθῆς κατακαμπύλος, πάλιμ ἐφ᾽ ἵππον ἀναθόρμενος, τὸ μαχιμώταλον τῶν στρατῦ ἱππικόν τε καὶ πεζὸν ὧν ἀκαρῆ διαπεράσας (δ᾽ γάρπω τὸ ὀπίσθιον τάγμα, ἢ ἡ θρανία, ἐλιλύδει) πόρρω μοὶ οἱ συνοχωρίας πρόκαγεν αὐτὸς, πρὶν τὸς πολεμίους ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, ἐλθόντων δὲ, ὃ μὴ ἔτυχε καιρὸς πρὸς πλὺ ὧν τῇ ὀλιγωχωρίᾳ πῦν ἐλαμῶν καὶ σημαιῶν ἀνάπτυξίν τε καὶ σύνταξιν. τἰωικαῦτα. μὴ τοι καὶ ὁ ἀὴρ δέας ἰανὶ τύχῃ λαπτωδὲς, τὰς ἑκατέρωθεν δυνάμεις ἐς φανερὸν κατέσκευεν. ἐφ᾽ δις καταπλαγχθέντες οἱ ἐναντίοι, καὶ πλὺ ἰδόντες τὸ πρᾶγμα ἔξορκον, φυγομαχεῖν μοὶ αὐτοὶ ἔγνωσαν. ἦσαν δὲ τὸ ἀριθμόν, ὡς γε ἰδόντας ἑκάζειν, μύριοί πε καὶ πεντακισχίλιοι, ὧν δι᾽ τὸ ἱππικὸν τῆς χίλιοι πῦν ἡμετέρων ἀριθμὸς ἡμιολίαν ὄντος, ἢ καὶ ὀλίγῳ πλείονος. ἔνιοι δὲ πλάσις γραφόδαι φασὶ ἀξεσάμενοι δὲ μάχης, σολοῖῶς τε καὶ πταγμένως, ὡς ἐν ἔμπροσι πῦν τακλικὸς ὄντες, ἀλλ᾽ ἐσῶσαν τὴ χώρας. πλὴ γάζοι ἵππον ἑαυτῶν τοσοῦτ᾽ προσκαθέμενοι, ὡς ἅπαντα δὴ συβραγησομένην καὶ τῇ μάχῃ σωσάψασαν, ἀλλ᾽ ἐκπάπησαν ἡμᾶς, ἀυτῶ δὴ τῷ πεζῷ ἀφορμὴν καὶ σχολὴν ἅπαντα τοῦ ὑπεξισαθῆς ὀπίσω, λαθάνσι δ᾽ ἡμῖν τὰς ἡμετέρους πρὸς τῇ συμβολῇ ἀλτρεπῆς καὶ ὁσονοῦπω ἡμῦν ἀναπάνεσθαι γε μὴν τὸ πρᾶγμα ἀρχομένων πῦν ἡμετέρων, ὀκ ἔλα ὧν ἐφικτῷ πῆμεν οἱ φυγόντες τοῖς πεζοῖς ἡμετέροις, τότε μοὶ δ᾽ ἡδυμένῃ, ἐλπίζω τὸ πλεῖσον καταπεπλεμῶσθαι τοῦ πλέμε, τό γε κἀτόνδε τ᾽ ὠνιαυτὸν, καὶ γε τ᾽ ὥρας κατάσασις ὧν δυσχερέσι χώρᾳ, ὀκ ἐᾶ τὸν βασιλέα καὶ πῆμεν ἄγαν ἐκπέμπον, πρῳτέρω ὑπάγειν τὸ στράτευμα. ἔκυσα, δ᾽ ἐγὼ πῦν τότε πλησιαίτατον ὄντων, φραγμὸν αὐτὸν τ᾽ βασιλέα τᾶς πρατάξας τότε ἐφορῶντα καὶ καθεσάντα, ἔργον τε καὶ καθῆκον ἀρτελέζαι δ᾽ λέγοντός τινος ὡς ἀληθῶς καὶ ἐξῆς στρατηγὸν ὑπόδειγμά τε πρακτέος τ᾽ αὐτ᾽ ὀυφύσας, πρός τε στρατιώτας δ᾽ ἥδεν καλλιλογησάμενον, καὶ πρακαλέντα τῇ ἀφορμῇ χρῆσθαι τοῦ πρόσθικικότας ἀμαθέως τὸν ἐναντίον, τίώ τε ὄγκλαιν τ᾽ τοῦ γῆνος πρόπλακίσαντας βωμολόχως, καὶ δ᾽ καὶ ἐφυβρίσως καταπατήσαντας τὸ ἀξίωμα, τ᾽ βασιλικόν. μεταξὺ δὲ τοῦτο λέγοντί φασὶν αὐτῷ πρᾶσμά τι θαυμαστὸν κλίκον, καὶ δίον ὀκ ἐπὶ πλικέζον ἀγῶνα, ἀλλ᾽ ἐπὶ παιγνιώδη τινὰ καταφορμὴν ἢ πανήγυριν ἰόντι. ἡμᾶς μένοι αὐτὸν ἴσως φιλοκινδυνώτερον εἶναι ἐν πᾶσι τοῖς πῦν γεγενημένοις ἀνδράσιν ἐπικινδύμασιν ἢ καὶ πλὴ μοίραν πλὴ βασιλικὴν, καὶ πάντων ὧν ἑωρᾶκαμεν ἀνδρῶν ὡσπερ, πῦν δὴ νῦν διαλῶς γε καὶ ὀγκυῶς καταφρονηκώταθον. ἅμα δὲ καὶ παυδίαν ἔχοντα φύσεως δύναμιν, φόσον γε δὴ ζῶν ἔχει) ἢ διάλειξις ἰδιωζικὴ, ἢ διάλειξις ἄζιν ὅσις δὲ δι᾽ ὅζ τῶν γε γνωσικῶν ἀνδρῶν καὶ διασοκιμασικῶν, τότε ἀσφαλογεμένην πάκις ἀκερασάμενον, καὶ ἡμετέρας γλώττης ἱκανῶς αὐτὸς σωιὰς, ὀκ ἂν φαίη δυτυχῶς τε καὶ δι᾽ αἱρέτως αὐτὸν πρός τε ῥᾳθυμίαν φυσικέναι, καὶ πᾶσαν δὴ παιδίαν ἐλθυέριον καὶ καλὴν. ἔρρωσο, ὀκτωβρὶς μιῶς ἐβδόμῃ φθίνοντος.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΑΙΝΩΔΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΑΞΙΣ.

Ἐταγέλια, μὲν οἱ δυτοκίας ἄσμενος ἂν ἐπιγνοίμην. δὲ δηλος παιδία γραφέσως, πῶς ἂν ὀλόπως σύ γε τὰ δυαγέλια, ἀλθίο. ἐπὶ τὰς ζωστῆσι τόκος ἄνδρας ἐσαγγέλλοντας δυφημίαν ὡς διδα κελδύσιν οἱ πατέρες, δυχεραίνειν ἐωθότες, ἢ διάγε ἀγελασίας ἄγαν τὸ εἰσαγγελλόμενον. ὅμως μέντοι καὶ τότε αὐτὸ τόκος Διομολογοῦμαι δυαγέλια, ὡσπερ ἢ ἡδίας μοι δηλυδονίας γραφέντος πρὸς γῆς

ΔΕΝΥΜΡ ΔΙΟΝ Δ ΔΙΔΡΙΔΗΦΕ ΔΙΤΗ ΔΜΙΣΟΔΗΡ ΔΙΗ ΔΜΙΔΙΟΔΗ ΔΙΗ ΔΜΙΔΙΟΔΗ ΔΙΗ ΔΜΙΔΙΟΔΗ

Universidad de Deusto
Biblioteca

γελίελμος ὁ βυδλῖος ἰάνῳ τῷ λασκάρει δι πράττειν.

Ἀκκοὼς ὦ φίλε, ἅπαντων μοι τῶν ἐμοὶ προσφιλεστάτων καὶ ἀνδρῶν καὶ ὄντων ἐπικτήτων μάλιστα διὰ δοκιμασμοῦ, ὑγιῶς σε καὶ φαιδρῶς διακείμενον ὁρῶ πόλεώς τε ἐπιφανεῖ καὶ σοὶ καταθυμιωτάτῃ, ἐχάρην ἀκόπως καὶ σωιδόθην σοι, ὧν καιρῷ γε τῷδε δυχεραίνοντι ὁλοθύμως διαπονουμένῳ καὶ τὰ γνώμιν καὶ μᾶλλον δὴ καὶ σεαυτοῦ προσφιλῶς συγχαίρειν ἐμοὶ καὶ σωαλγεῖν ἐκὸς ὄντι, ἅτε ὧν ἀεὶ αὐτὸς ἐγνωκὼς τυγχάνοις τὰ μοὶ καὶ ἡμᾶς πράγματα. ἵνα τοι ὑμῖν ἐμοὶ κατορθωμένα, ἢ ἀτυχῶς ἐμοὶ συμβεβηκότα, ἐμὲ δέ, καλῶς καὶ φιλοξένως, ἢ φαύλως ἂν καὶ ἀναζίως φέροντι ἐν τῇ σωόδῳ ταύτῃ, ἃς ὑμῖν ἐκ αὐθαιρέτου δὴ αὐτοκλήτως αὐτὸς παρηνεχάφλιμι. σὲ μὲν οὖν ὦ φίλε πλάω χρόνου λελυδέναι ἐκ ἂν ἐφίλω τὸ πρὶ τἀμὰ γεγονὸς δῆ, ὅπου φύτ' ὄθεν αὐτὸς ἀπολιλυθὰς, τοσοῦτο γοῦν ὅτι πως ἔχῃ τῷδε σωιελόνι φάναι, ἐμοὶ μὲν ἤδη πλὼν χρόνου ἐπὶ λόγῳ καὶ δόξῃ παιδείας διδοκιμωμένῃς, ἐλπίδας τε λαμπρὰς ἀνηρκυλίοις, ὡς ἐς δι πραγαίαν καὶ ζωλὺν αὐτίκα. δι' ἓξ ὧν πρὸς παιδίσιον μαθημάτων φῦ ἐμπειρίας, καὶ πολὺς δι' λόγου πρὸς τότε ἐγκεφαλοῦ, φιλοσοφίαν θαυμασίως ἐσῳ τῷ τοῖς φιλομαθέσι πρῶ νέοις ἐμπεπηκία. πλιναύτῳ δὲ πλὺ προσδοκίαν ἡμῶν ἐπὶ τὸ σύμπαν πρῶ πρὸς φιλολόγων ἐπιβάλλεσθαι καὶ καθίκεσθαι, ἢ τότε τοῦ καιροῦ ταραχὴ ἔκπυος, καὶ διὰ πολλῶν ἐθνῶν λιτικινημένη, πονωεχόμ παύσασα, καὶ γλυκυαστάτῳ προαιρέσιμ ἥ βασιλέως φραγκίσκου προσκαίρως κατῳνάσασα. (μὴ γὰρ ἄφιλμι ἀσεβίσασα.) ἐς τὰ καλὰ καὶ ἐπανιέτα ἥ ἐπιπόθητα μάτων ἡμένων, ὡς διὰ τροθυμότατα, ἀρισίνδην μ' ἀνώχλησε τοῖς ἀμφὶ τοὺς λόγους ἀκριβῶς ἑαυτὸν δακόσιν. ἐμοὶ δὲ, τὸ πιθάλλον δὴ μέρος ὅτ', ἀθρόας καὶ δημοσίας τῆσδε ἥ ἀταξίας καὶ δυσθυμίας ἐκκαὶ τέλπε φερούσης, κατ' ἰδίαν μὲν τοῦτο ἡ εὐωνεί σοι ἐπιμελὲς ὄδιν ὅπως ἔχει τὰ ἡμέτερα., ἴσθι τὸν φίλον ἔχων κατ' ἀξίαν μ', ἐς ἥδ ἥ καιρὸ τῇ αὐλῇ ξυδεδιαπημένον, ὅσον γε ἐπὶ τῷ βασιλῇ καὶ τοῖς τότῳ προσήκουσι καὶ χρόνος σχεδὸν πᾶσι καὶ πάλαι. ἅμα δὲ καὶ ἐπὶ οἷς χαιρισέρους ἄφιμι ἂν ἥ φῦ ἀξιώμαλλ. ὃ μὲν δὴ τὰ ἀξιά γε μ' ἠνάγκασθαί πω, ὅπ ἥ ὑπολήψεως τε καὶ ἀξιώσεως φῦ ἥ πλέοσιν, ὅπ ἥ ἐμὴς ἐλπίδος, ἥ πρότερον ἐκ ναοῦ ἐμβεβλημένης ὅτ' ἐκκὶ ὅτ' ἴδη, ὅτῳ ἔπυχε πεκμηρίων. ἐὰν δὲ σὺ γ' ὅλ' ἀπ' ἔσι τότε τὸ αὖλον ζητεῖς, πᾶτα μ' ἀλωώμιλω ἂμ ἥ τύχης ἐπιφέρων φῦ ἐμῖς ἀεὶ ἀνθπάλε. πῶς γὰρ μ' τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις τὸ μὸν ἑκάστοτε λυμιτικαμένη ἔχωρε καὶ διτελῆ καταγύχεσα, διαπαντὸς καὶ πρωτέμενα τὰ πατρῶα καὶ προγονικά μοι ὑπάρχοντα, καὶ πᾶς αὐτὰ ἐκ ἐπιπλοκὰ χοντα λωδίζεσθαι δ' ἥπτε γὰρ ἐμοὶ ξυλομένῃ τὸ ὑπᾶγαν ὁρμᾶν ἐπὶ τὸς χαριεστέρους, λόγους, ὃς δι' καὶ ταφγονικὸς ἥ πᾶσιν ἢ ἅπαν δόντος πρὸς ἀπολάστῳ ἥ ὑφ' ταύτης θρασυνομένου. ἀναγκὸς δ' ἂν ἢ λαμπρὰς ἴνας ἀφορμὰς ἢ ὧδ' ἥπιος ἀφῆγται μ', ἢ καιρὸς ἥ θέσεως ἀνερώτητόν τε καὶ μεγαλοπρεπέστερον τὰ πρὸς τὴν οἰκονομίαν, πᾶν μοῖραν δὲ τῇ ἐμὲ ἐς μᾶλλον ἂμ ἐπιδόξαμ καθεξῆς, βασκάνως αὐτὴ καταξέλασά τε ἢ ἐκ ξυχόξαμ. μὴν ὡς τὸ ὕστερον ἐκὸς ὄδιν δέλμιας αὐτῇ φαίνεσθαι βασιλικῆς, πᾶξαμ τε κακεργίαν τῇ αὐτῆς ἐπιδέξεσθαι, ἢ σοφίσματα δὲ σοφιᾶσθαί ἴνα ἥ πρὸ τῶν πρὸ θαυματόρων, ἐφῶτ' ἀμιλᾶσθαί με ὧν. κατ' ἐκάνε συγγράφας ἀπὸ διετανάμιν, τὴ τύχης αὐτὸς ἐπικρατέας ἐκτὸς ἔναι ἴνας ἀξιῶν πρὸ ἐμοὶ ξυχυριζόμενον, τὰς ἐμοὶ ἰσχοροῦντας δῆθεν ἀληθῶς τᾶς φροντίδας ἥ πάνυ φιλοσοφίας, ἢ τῆς συμμίτρων ὀργεμένης, ὧν διεῖς οἱ ἀθύμως καταζῶντες ἢ αὐταρκῶς, ὧν ἔυφαῦ δοκιόσιν ἴσως ἐπεῖν) ἐκάνη τῇ μεγαλοδώρῳ λαζ αὐτὰς ἐπιδόσεσι ἡμυάλως ξυαλόμενοι. ἀνθ' ὧν νῦν ἢ κατάπυσος ἐσμὸν ἴνα πραγμάτων ἀναιρῶν τε καὶ ἐπιζημίων ἐμοὶ ἐσαφεῖς ἢ διονὲ πρεμίζεσα, ἐκτὸς δὲ ἥ ἐρημάτων ἢ χαρακώματος κατηλημμένων, ὧν ὑπὲς ἥ ἀκονιζομάτων ἢ θεῶν καθεκκόζ, τί ἔκ ἂν ἀπλοίη, ἐμὲ πραγματίζεσθαι, τόνγε πρότερον δὲ νεανικῶς ὧν τῷ ἀσφαλεῖ πρὸς δηνύμενον, ἢ ὅτινὰ ξυσκιαμαχοῦντα τῷ δικίσκῳ με, ἢ ὡς ἢ πρόμια φησὶν ἡ ἥ ἰδιωζικῶς φθεγγομένου, ἀλκιμον ὄντα ἀμφὶ ἥ καπνοδόχιον. κινδυνώδεσι δὲ ἐξελέγχεσθαι μαθολογίαις ὧν τοῖς συνεχαμένοις, ἢ ἥ φιλοσόφῳ πρόσωπον καὶ σκιὰν θεσπεσίων ξυκαμένῳ ἐπιποσθόν, ἐκ ἔλ' ἐδοξ κρατεῖσθαι ἀπεὶ ἐ μετρίοσαθεὶς ἢ αὐταρκείας ἀνεχόμενον, μᾶλλον δὲ χὶ γοῦν αὐτὸς ἐγκαρτερῶν τοῖς ἀνατυγχανομένοις, καὶ ἔλ' ἄνδις ἂν τύχοι ὄντυχημένον, τότῳ ξυνευχμοτῶν ἀφ' ἑ δ' ἢ μέρος αὐτ' ἐκ ἂν συνεχός μοι ἐπαιωρεῖτο κίνδυνος. ἥ δὲ ἀρκαίτης ἐπυχίας ἐξηκριδῶσθαί μοι καὶ ἐξέχειδζ ἢ σκαιότης ἢ ἐμοὶ Φ' ἀπροκαλία δ' οἰκεῖ, ἄις. δὲ ἢ ἀμαθία ἐδὲς ἀκολαθεῖ ἥ αὐλικῆς θεωρημάτων. καὶ γάρτοι παιδίας ταύτης ὀλίγις τε καὶ ὀλιγέσιν ἔσκ ἐξμικτὸς πρῶ ἐκ νέας μανθανόντων, ἐτῶν ἐχόρος ἤδη ὢν ἥ δὲ ἥ μαθημάτων (ἀλλὰ σε ἥ δὲ πάνυ πρὸς ταῦτα δῦ πιφυκὼς) ἔκ δ' ἴσ' ὅτι δ' αἰμονος ἀφικνοῦπτος ἢ ἐπωθοῦντος ἐισεφδάφιμ ἐς τὸ διδασκαλεῖον, ὅτε δ' ἕνεκα ἐτεθλῶαί σε ὑνίοτε μοι ἔπφσιν, ὃς ἤδη πρὸ κμαιως ἐς αὐτὸ φοιτᾶ, πρῶν δοκιμᾶσις τελοῦτ' ἀλλ' ἥ παιδ-

ἀλλοίμότηλ. Ταλμῶνι ὁ ἀνὴρ ὑποδέγαλ ὁ καὶ πρίκτης ἔνδοξος, πάλαι ἐκ δὴ αὐλῆς ὤχτο, νῦν δὲ βλαισοῖς διαπώμμος. τέλος δ' ἐπεδὴ σὺ γνῶναι τὰ κατ' ἐμὲ ἀξιοῖς, τοσ' ἔχε νῦν, ὡς ἄρα τἀμὰ ἐλπὶς ὁ μὴ ἥξ, ἤρτη ἥ, ἢ τ' τυχόσης, ἥξ ἐλπίδος δ' ὅμως ἤρτη ἥ, ἢκ ἔξ πάμπαν καθεκτὸ τα. σώζεται δὲ ἓξ ὧν ὧδ' μεταξὺ σωιτάχθω ἢκ δὶς πλῆ ἢ ἀκαίαν. ἔρρωσο μαῖς πρώτῃ ἐπὶ δέκα.

γελίελμος ὁ βυδλῖος ἰάνῳ τῷ λασκάρει δι πράττειν.

Ἰδὶ μοὶ ὦ πάντων τ' φίλων ἐμῶν ἥδιστε καὶ ἀντάξιλφε, ἀναλαβόντας ἡμᾶς ἔναγχος τὰ ἐξ πατρίδα, τῶν Διοσ'ὧρα σῶν τῷ σῷ ἐπισολίῳ, πρόσθεν ἢ ἀπαλικφότας τὰ δύο πρῶτα, σὺν τῇ σῇ ἐπισολῇ, ὥσπερ ἡμᾶς ἔμπροσθέν σοι διὰ γραμμάτων ἐγκλώζομεν. ἀλλά δι τόσων ἂν πλὺ ἀνάγνωσιν ἡμᾶς ἴσθι ἐς τὸ ἐπιὼν ἀναβαλέσθαι, τοῦτο μοὶ, ἄλλ' ἄπλα, κατέπτ

Universidad de Deusto
Biblioteca

μαλῶμ, τῇ τε ἀσφόπλῳ αὐλικῇ μὴ θραπάᾳ ἐκ ἀχθημονῖ τὰ πρωτᾶα ἀραμλίων ὧν αὐτῷ μὴ τῇ δωωάμῃ διαφρόντωμ, ὕπω πως ἡδίως ἔχοις μοὶ σοφῶς, καίτοι μὴ ζῷ πώποτε γε τότῳ ἥδη πεποιωμλίῳ μοὶ ἀξιωμαλικῶμ, φοὶ λογιόπλοι ἐχῶ σωφρῶμ, τ' ἀσάων ⊖ πιθωῶμ ἀρμνημονδμάτωμ τὰ κομψότᾶτα δεινῶς ἀπφοίγιδζ, διγάρτοι τῇ ἰδίᾳ ἐμαυτοῦ πλάκις ἠχθέσθω θραδυτῆτι μὴ ἀφυίᾳ ἐᾳ ταῦτα τὰ γλαφυρώτᾶτα μὴ ἔπη ἄπλα ἐμοὶ ἐμφύσῃ. ὃ δὲ νῦμ ἐγὼ ἐαρνίομαι μάλιστα τὸ ἦθός ἐᾶν ἐκ ἦθη δυξάπελον δεῖ δυάτωμ ἐᾳ ὁ ἄνθρ. ὃ δ' ἔξ ἀφυίᾳ πάμπολυ καίπερ πλάτ μοι πράγματα πεπαχῶμ, ταύτῃ ἔτ' δυάθαα δεῖ καλῶμ ἔτ' ἀφέλεαν ἀκακίας ἀλλφῖν, ἀπεμαθόμην κέναι, ἵν' ἦδεν ἀχρῆον τοῖς ὧν τῇδε πραγματευομλίοις τῇ τ' κρκώπῳ ἀγορᾷ μὴ πεπεάσκεσθαι δλπερ οσωπίας θαυμασίας ἤλικας μὴ σεμνολογήματα ἐδέν' ἀ τῳ Φιλαπλᾶ ⊖ γνησίᾳ ὀζοντα. διὸ δὴ φλιωάφοις χαίρουτάς τε μὴ ἀγαλομλίους διδα τοτοσὶ τὰς ὀλέθρους, τὰς σαμπλέθεις θραπάας ἀκολάθωμ ἐφελκομλίους, οἱονεὶ σύρματά ζνα ᾳαγικὰ φῶτος τῳ θεάτρῳ μόνῳ δῦρκσα, ἀχίγε τότῳ ὄντα τ' ἐπισυρομλίων αὐτὰ, ἀλλ' δεῖ τ' χοσκγῦ ἐπὶ τακτᾶς ἡμέρας μὴ ῥητᾶς κεχρημλίᾳ. ὡς οὖν προσῆκομ ἡμῖμ καὶ πρέπει ὀν, τοῦτομ πρὸς οἰκειοῦμαι μοι τ' πρόσωμ, ἐφ' ὅσομ χρόνομ σωκαναστρέφομαι τοῖς πάνθ' ὑπακριομλίοις, ἔσιν ὅτε ἀπᾳδέσκομαι τῇ δωθέᾳ, ἵν' δὴ μεταῤῥιθμίζω ἐχ ἑδιός τε ὢν ἐᾳ πλὴ καθ' ἡμᾶς ᾠδάᾳ κομψότητα μὴ ἀγχίνοιαν, ποτὲ μὲν ἄκαιρ ἀναγκάζομαι ἀνθελκύσῃ μεφύσᾳ, ποτὲ δὲ φλάῤῥις βιάζεθαι, ὃ φθάνω πλὴ ὡς ὄιμαι γέλωτα ὀφλισκάνων, ὡς ἀπειρικὸς δὴ θεωρίας ἐξικομλίου τε, μὴ τὰ κ[illegible] τῶμ κανόνας φοὶ τέχνης καπωθκότος, κατά τε τὸ πέρας ἐπιτυχῶς ἀπαλλαγίνῳ, ῥᾳχᾶ ζνι βιβλίῳ μὴ ἐπισολοῖδῖ πχνολογῆσαί μοι τὰ φοὶ τ' ἐπισκμος πραγμάτα, μὴ ὥσπερ θέλω ἐμὲ αὐλικόρ καίπερ πεντηκονθότη, διαπαιδαπωγῆσαι ὧν ταύτῃ τ' βίᾳ ἐπιτηδδσα. ὅπως ἂμ πλθτῶν ἐπιτίμως ἀπαλλάξωμι, σωτσκθυασμλίῳ μέτρι ἄπα ἐς βίον τὴμ ἐπιόντα κόσμιον μὴ φιλόπαλορ. πῶς γὰρ ἐκ ἂμ ἐλπίζαμι ὑπ' σῦ παθκμόνῳ μεταμαθέσθαί ποῦ χρσίμως τόπων θεωρκμάτων, μὴ τὸ φῶμα τοῦ εἰκ μεθαρμόσαν ἐᾳ τὸ νῦμ ἐμοὶ πρσῆκομλίομ μὴ ὑπᾳθέμλομ, ὅπσ γε ζώσης ὁρᾶμλίᾳ τ' ἐπὶ σεμνότητι δυφκμημλίων, ἐπεδὴ ζῷ διάγω τότῳ πεπλησιάκοσι, πλὴ σεμνοπροσωπίαν ἀπᾳθεμλίους ὅπκ ἂμ συμφέρομ δοκῇ, ἀνειλικτίαν τε πλὴ πανοῦργομ μὴ ἀφελεσικλῆ μετειδυκότας, ὥσᾳ ἂν ἐπικρατῆς ἡλύεται ὧμ αὐτοὶ μεζόνας ἐπεβάλοντο. ἐῤῥῶσο, μὴ ταύτῃ τῇ ὑπθέσει τῇ ὠφνσιαν ταυτνὶ προσβάλλων ἄσμλῳ, ταύτῃ ἐπέῤῥιδι, πλὴ ἀνδίκως τλῶδε πανοῦργομ πλὴ ἡμετέραμ, ἐκ φοὶ τοσοῦτον χρόνον δυσυχίας μὴ πλέμε ἡμῖμ πρσυοχλέσαν. Θρέκκησι πρὸς τῇ αὐλῇ Σεπτεμβρίου μλνὸς ἑνάτῃ ἰσαμλίου.

Γοδιέλμῳ ὁ πανλάῳ φιλεταίρῳ δ πράτ[illegible]ν.

Πολλὰ μὲν ἔχω δ' ἑταῖρε τ' τύχης καταμέμφασθαι, τὸ ἐμὸν δὲ φρόνημα προπλδὲν ἀσθελόσκες, μὴ ἀπαθυσάσκες ἐμὲ ἐπὶ τὰ ἡμνεῖα φερόμλιον τ' διανοκμάτων, πιανστά τε ἐπιπνδόμλατα ζωσίζεσθαι προθυμλίμλιον, διὰ μὴ ἀνθρώπῳ δοκεῖ πρσήκειν δὲ καὶ καλῶς πεφυκόλ, μὴ ἐχὶ νῦμ πολῶν ἐνί, ἔνγε νῦμ ἐν τοῖς μάλιστ' ἂμ ἐκότως ἀυτῇ ἐπιμεμψαίμιν, ποῖς τρισὶν ἀυτὸ μικσὶ τοῖς ὑπρνύσις ὑπὲ ταύτκς κεκαυσόλμεμμλίομ, ὧν ὦ δι' πολύς μοι ζῷ ὄνλ πᾳδλογισάναπέφιλωνδίμαι δὲ καί σοι ὅπο φανεῖσθαι ζνα σώσταξιν χρμαλικὴν ἐπιπνδόμωμ, ὑπὲ τ' βασιλέως ἐμοὶ ἀνθμρέπως τε μὴ λαμπρῶς ἐς ζωναρὸν ἐσταγιλθεῖσαν, μὴ ἴδιν πεταγμένῳ. (δίδα τ' τὸ ἐκπενὲς μὴ φιλόδωρον αὐτ') ὑπᾳκσόλμεμμλίῳ δὲ θεὶς ἐγὼ ὡς ἄρα δ' πᾶγμα τοτ' ἠμῖμ ἐπ' ἀνθρώπῳ χρυσοῦσθαι τ' τε βασιλέως χρημάτωμ, μετά γε τὸν βασιλέα μὴ τὰς τὰ πρωτεῖα λαχούσας τ' ἄγων κυριόπλοις, αὐτοκράτορι, καὶ κορυφαίῳ ὑπάρχοντα τάντκς τ' ἐπισασίας. ἢ μὴν δ' ἦτον ἔναί σοι δίκαιον μὴ δυδγέπτω. καίτοι μὴ ἅπαξ ἀπόπλεων ἐπύχωμ ἑλκφὼς τ' αὐτ' χρσότκτος ἂς τὰς φιλομαθεῖς τ' ἀνδρῶν ἐπιῤῥεπῶς, ὧς γε τἰωμαῦθ' ἡγόμλιμ. ὡς δὴ τ' πᾳγμλίας ταύτκς τάχις' ἐπεβαλόμλιμ, μεταζὺ δὲ προσδοκῶ, μάλ' ὡ ἀσφαλεῖρέαν ἔλλιπ δωρεᾶμ, ἐμοὶ μὲ ὧν ζῷ πᾳδτίμα καθωμολογημλίωμ, ὅτ' ἐγχωρσίκ δ' πε μὴ καιρὸς ζῷδῶν ἐκθκσομλίωμ, ὁ μὲ βασιλεὺς τ' ἐσταγιλίας δὐθέως μεμνημλίος (ζῶν δὲ τότε πρὸς ζῷ δ' πνεῦν) ἀσπάζωμ τ' ἄμ κἀκεῖσε πῤῥὶ τῇ ξύπεζαν μὴ τὰς πῤῥισῶτας, ⊖ Ἕκτορ καθορῶν μὴ καλῶν τ' ἀυδκράτορα τ' χρμαλικὸ ⊖ σωτακλικὸ, μὴ πᾳδακύψας, ἐνταλμάζ ἀυτῷ ἔδωκεν ὡτακκσοῦζ ἐκ ἐξάκυσόν ἐμοὶ ἴδιν τ' ἀφίσαμλίῳ. νομίζῃς πῶς ἡμετέραμ ἐκ φοὶ τοσοῦτον χρόνον δυσυχίας μὴ πλέμε ἡμῖμ πρσυοχλέσαν. Θρέκκησι πρὸς τῇ αὐλῇ Σεπτεμβρίου μλνὸς ἑνάτῃ ἰσαμλίου.

πᾳάδοξορ, μὴ πέρας τ' πράγματος, ἐᾳ τ' ἔμπαλίμ πε τ' ἐμῷ ἐλπίδ ⊖ πρὶ ῥαπέντος ἦμ μὲ ζ ἐᾳ ῶ ὅις ἐπινοήσω. ὥσπερ δ' Δικαζόμλιος παῤ ὁμλιᾶ διαπτῆ μὴ πρσῆκον ἐᾳ, ὕπω τι ἀναμλίως καὶ πεπιθότος ἐπεξιτέορ ἄναι ζῷ πράγματ' ἐλογιζόμλιμ, ἵνα μὴ δ' ἥδιρ ἐσαχθῶς πρσφρσίμλιμ τὰν θρώπῳ τ' φύσιν Διαμελλτ', μὴ ἀπὸ τ' πᾳαχρῆμα Διαναβάλλοδζ φιλαιῶλ. ὁ δὲ μετ' ἀπ' βασιλέως κοινολογίας ψυχαπωγῆσαί με ὑπέρζατο μὴ ἀναρτᾶσθαζ ἑαυτ', δεῖν ὑγιὲς ὡς ἔοικεν ζῶθυμλίμλιος. πλὴ ἐμὶν ἐλπίδα πλάκις ἐπιῤῥωννύς, μὴ καλῶς μὴ δυελπίσως τὸ πρᾶγμα ὑσιαδζ φᾶσθαι ἵνα μὴ ζωοχλῆσαμι. ἐᾶ ὡς ζωέσκαρ αὐτῷ ἡμιμόθιον, παῤ ἡμέραν τριτίαν ἢ πετάρτ[illegible]ν τοιαῦτα μεδιάματα ὀγκ χαριζόμλιος, διὰ ⊖ τοῦ μυκτθυμλίου Διὶ πᾳάγματος ζωέχυρα ἄναι ἀξιόπιστα. ἐᾶ ὅπ δὲ ὑπαρχέσιν ζωμότοις τε μὴ ἐμπροθύμοις τῇ πρσσήκοικεν τῇ ἡμετέραν πρσῳγόμλιος, μὴ κατακλῶμ ἐμὲ ἐμπρὶ παθοῦτα τῇ αὐτ' ἀναβολῇ. ἐᾳ τ' πιον δ' ἀὰ μὴ ἐᾳ τὸ αὐτίκα δὴ μάλα Διεκρᾶζ, μὴ ταῦτα πρὸν μὴ λέγω, ἐσζρυσύπᾳα, Διομυόμλιος ἢ μὲν δύνοιαν ἐμοὶ ἀπᾶξέειν πρτ' ἐτ' πυχῆσαρ, ἄχρις δ' πλθυτῶν ἐμὲ ἀπαμαμόνδς αὐδόμλιος, μὴ ἐς πλὸ τ' φῶς ἀπεχνᾶς ἢ φῶς ἀνάγκιω ὄγε κατασᾳ, ἐμὲ ξενοχώρως καπεπάγντος μὴ τάχα πε ἀτέχνως, μὴ διαῤῥύσεις δὲ ἐκ ἔτ' ἔχωρ πρσεφθυρίσκφ, παῦζις ἥδ' ζῷ λόγω μὴ τῇ ὀῦφ γλυκθδς, τὸ δ' ἀναιδέας πρόσωπορ ζώφαδζ ἥδ' Διαῤῥήδην ἐκ ἰκλαβοῦμ, τὸ ἔχαρμ δ' λαδζ κεκσφύγετορ τηλικαύτης ξενοχωρίας. ἰδοὺ δὲ σοὶ ἡ καταῤῥοφὴ τᾶδ' τ' παυργικὸς ῥάμματος μὴ ὑπόλυ, ὑπὸ τ' τύχης ἡμῖμ πᾳασκυαδέντ ⊖ μὴ ἐσκυωρκμένος, πλεῖάσκς ἐμὲ ζκμὶᾶ χκμάπορ πλῶν κατ' ἔτος σωπεταγμένωρ, τότε ἐπὶ τ' ζῷ ἐκκρόζυλ τ' πρᾶγμα. νῦμ δ' ἄνθις ἂν σκόπα τὸ ἠθοποιικόν τε μὴ δυξάπελομ τ' ῥάμματος, ἐκ ἔμφυτορ ἢ, ὡς δίμαι, ζῷ τρόπῳ τ' φίλτ σε, ἀλλωστε δ' κακῶς ἀκόζυπτος ὢν τοῖς πρότερορ, ἀλλὰ τ' ἐμπρίας ὃν ζῶταῦδα ἐπιχωριαζόσκς, μὴ δ' καὶ ἀυλοπρεπὲς ὁ μὴν ζκ, δεῖ νῦμ ἐμὲ δυζερεσαῦσθαι φᾶσθ ζ προσκυρίας ἐκάκκς ἐσαπωγῆ μὴ φιλοφρσυνλικῆς ὅπ ἐπυχεῖν τῶμ πᾳατυχθέντωμ ἀσαφῶς τόσατμ, ὅτ' ὀκ ἔξεστμ ἡμῖμ ἐκτῆπεδζ τ' ὁδὸν ἢ πᾳακύψεν. ὁ μόγορ δεῖλὰ καὶ ἔστμ ὅπ, ὡς ἀκθόνῶν λεγόντωρ, διὰ σόματ ⊖ βεβαῖορ ἔχα ὡς σφῦγόμλιορ, πῶ μοὶ ὡς πολυμαθῆ καὶ καλὸν ἄνδρα, πῶ δὲ ὧς ἴσι τ' ἑαυτοῦ φίλωρ ἠγαπημλίορ ὧ τοῖς πάνθ', διαῦτα δὲ φάσκωρ, ὁίμαι, ὁιετά με ἐσαναρθώσεδζ σφκλάμλιορ ὧ τ' πᾳαγγελία, καὶ μεταπάσαρ, ὡς ἀυτ' δεῖ μ' ὑπαρχῆς θραφοῖσαμι, τορ αὐτόν φασι λίδορ πιπάλως ἀνακυκλῶν. ἐπὰ ζωμιέχορ δὶ' πρὸς ὁσωπορ δεῖ ὑσίαμ ἔχα τ' δυχέφαρ τ' χρόνορ ἀλλᾶδζ πλὴ διὰ τορ πόλεμορ ἠδὲ συμβαλόμλιορ. ἐᾳ ἦμ ἢ ἐκάνῳ διαμελλήσεις δεῖν ὑγιὲς ἐμφαίνῃ ἡμῖμ ἀὰ δοκεῖ, τὸ ὑφ' ἡμῶμ πᾳαπόμλιορ ἐφάλιῳ δεῖ, ἐπὶ πλεῖς, τορ ζώιωμ τὸν ἄνδρα ἐμὲ νῦμ δυσωπόμλιορ. (Φίλος γάρ ἐμοι ἐᾶν ἐκὼμ ἔτ' ἄκωρ, ὅμως δὲ λλὸς ἐμοι πλὴ ὁδὸν ἀυτῷ ὅτ' ἐγχωρεῖ ἐκ ξεπόμλιος, μὴ δίονεὶ ὑπ' αὐτ' ζ ξυφᾶδζ τ' παιδάαμ αἰχωθὲς τ' ὀκιανδκρα πῶμ, καὶ πᾳ' αὐτορ ὁρῶμ ἀθρόες ἐσμὲς ἐπιπαῶμτα τ' ἀκολόθων ἀνδρῶμ ἡ ἀξιολόπω ὑφ' ὧμ δορυφορεῖ τὸ ἀξίωμα αὐτ') ἀτᾶρ τὸ δίκτορ ἦθ ⊖ ταυδζ ὡὶκπτόν τε μὴ ζ ἀυταῦθα ἀνῆρκμλίορ, ὡς ἔγ' ὧς ἔαρι τῷ σοι σωκαταζθεμλίωμ, ὡς δὲ δι ἐμοὶ σωαχθόμλιοι ὀξυχόλως ἔαρι, σκαιὸν ⊖ ἀπειρικὸς πλικέζις ἀξιώμασι μὴ λωδώμλιορ τ' δυφκμίαν αὐτ', ἀλλὰ μλὶὴ τορ τὸ ἦθος πότθύν πε σωυπορμισῆμ ἐμοὶ ἄνταρτορ, ἄξιορ ἔναί σε νομίζῃς, ἢ δι' αἰτίας γεῶ τὸν ἄνδρα μὴ ἐγκλήσεως ἄγειν ἐπὶ τότῳ ζῷ ἐλαπόμαζ δ' μᾶλλορ ἢ μᾶλλορ ἐγὼ σός τε φίλ ⊖ μὴ μαθκτὴς (καίπορ ἐς σὲ φοιτήσεις ὀλ ἀνανιώταται, μὴ πλοῖς δ' πλοῖς διὰ πανὸς χειδὸν ἐπκρτημλίος τ' ἑταιρέας ζῷ σᾶς) τεζονὶ τὸν φίλον σε δυρπῆσαί σε ὅπκ πᾳέκοι φθάζυται, τέρα τέ τε πλὴ ἐμοὶ δίνοικῶς ἐχόντων δυρᾳτέτ[illegible]ν ἔσαζδ ἐλπιζόμλιον, δι' ἀπεχθείας μὴ ὀργῆς ἔχων, ἐκ ἂν φθάνοιμι πλημμελεῖν δοκῶν ἐᾳ φιλίαρ πλὴ ἡμετέραν, τάτ' ἀυζδ δίκαια πᾳαβαίνῳ, ὡς πᾳέσαν δ' πλαδ' δ' μὴ καθκκορ ὃν ἀνδρὶ φίλῳ, τῇ ἑαυτ' ἐκδίκκσιν καταχαρίζεσθζ τῇ φιλίᾳ τὸν κδικκκότα, ἀυτορ δ' ἑαυτορ μλὶὴ. ἡμὶ ὡσπραναὶ ζῷ θεῷ καὶ δωρεῖν ζῷ φιλίῳ τῷδε ζῷ ἰρᾶφ. ὃ γῆ ἂν ἔξαρ ⊖ τοτ' ἔναι δὲ δ' ωαίμλιω δὲ βολόιμλιμ, μὶ δ' δᾶν τᾶς κατᾶσαλιόν τε φιλίαν μὴ πεπισωμένῳ πᾳὸς ἀλλλας μέχρι τᾶδε κοκκότας, ὁλοῖῶ ἰδία συμφέρον καταπᾳοέσθαι, ἐπὶ ζῷ σώζειν τὸ κοινὸν ἢ τὸ φιλίαρ κεπαπῶ. ταύτῳ ἐγὼ πλὴ ἀμφισθήτησιν, πλλὰ ἂν δικαιολογίαν ἐγχωρήσαζ μὴ διασικασίαν, ἃ ἐς τᾶς σοφᾶς μὴ ἐσκήγελο ἐπὶ ῥφορ συγκαδίζοντας, ἀγωνιζομένους δὲ δικανικῶς ἀνδῆῶν δ' ἐνῶν μὴ λογορῶν, μόνφ σοι διαιτᾶν ἐπιτῆ ἔπορ, ὁποτέρου ἂν δικάσῃς τότῳ ἐσαναστησόμλιος ὑπιχνέμιν ⊖, ἐᾶ ἐφήσαν τὸ διεῖρτημένον ἐᾳ ἄλλα δικασκήριον. φέρε δὲ πλὴ ὑπόθεσιν ταύτῳ διῶκων ἐμοὶ ἀνεπισκέπτε, ἔχ ὡς πᾳηγρίας ἄγαν δομένῳ ἐπὶ τᾶδε, μὴ συμπαθείας τ' φίλωρ. διὰ τὸ φιλομαθείας ὄνομα κοινῇ ἀμαζόμενον ζν ἡμῖν, ἀλλ' ὡς τ' σῶν γραμμάτων δ μετ' ἰῶς ὁρισμένῳ. ἐῤῥῶσο ἄνερ φίλτατε, μὴ ταύτ' τ' ἐπισολὴν ὡς θεμαζόμλιόν ζνα δέχε ἰῶν πλασόν τε μὴ ἐπιτη

Universidad de Deusto
Biblioteca

δντον ἐπὶ τῷ δρᾶν πλὴν δεινῶν μηκοθεῖσα, ἢ ἄρξῃ τῆ κελεύσει ἐπιφώνων, κατάδηλος ὅτι πλὴν ἐμοὶ πακῶς ἔχει μιμνήσκομαι, οἵ τε ἡμετέρας φυγοίας οἵ ἐν ταύτῃ ἐκ βυσσόχως πυχόσα. ἐμφαίνει γὰρ ἄνακρους, ὡς ἡμᾶς οἱ ἐντανθα, διατόμμοι, πλὴν τε βεβουλευμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ διαπεταγμένων ἐ πόῤῥω ἀφεστῶτες, μὴ πάνταδι χρόνου τὰ τῆδε ἐπισύροντες, τοῖς πλοῖς δὲ ὁμοφρονοῦντες, τὰ αὐτὰ πρόσφορα ἡγούμενοι περὶ τοῦ πολέμου ὑπαρχόμενα, φανῶς τε καὶ δριμέως ἤδη συγκεχυμένα. ὅκ ἀπωθὰ δ' ἄν εἴη ἐμοὶ γνώμης καὶ σωφρατιζούσῃ τοῖς τὰ τοιαῦτα πεπεσμένοις, ἢ πρανῆγε τὴ ἀκολουθῆσαι ὁποῖ ἄν τύχοιμι ἢ ἐκεῖ φλυαρῶσι, βουλοίμην ἂν σε ἔπεσθαι ὅπῃ πρὸ ἐμοῦ γιγνώσκεις, ὁπότερον μὴ ἀπροαιμάτων καταγελῶντες, ἢ τὰ μὲν ἢ πολεμίων τραπέως μεγαλυνόντων, τὰ δὲ ἡμέτερα βασκάνως κατασυλόντων. φόβητρα μέντοι ἄνευ ταῦτα μὴ ὑπαθύμως ἀνομολογίσιμι ἂν τῷ θεῖ, τὴν ἡμετέραν δίκην ἀκολασίαν θεοπεπῶς σωφρονίζοντι, μὴ ἀμνησίαν ἢ ἀντὶ δυσγενῶς, ἐ μόνον ἢ ἀλλὰ μὴ κακοπραγίαν δανεῖ προσέζ ἐπαπφλοῦτος, ἵν μὴ πδαχεῖμα φανῶμεν ἀναιδέστερον, μὴ δ' ἐν τα μὴ ἀνθ' ὧν μεταξὺ ἢ δι' ἀγοίας ἐς ἀκρατῆ καὶ ἀσύμμετρον ἡγεσίαν πδωλίδομεν, ἀγκράτειαν δὲ δικαίως μεταμάθωμεν μετὰ κοσμιότητος, ἐ μὴν ἢ μὴ ἡγώλεσάν πε ἐπαπατεύσαμεν, μὴ βακπρίαν λαβὰ φθόριον ἢ ὀργῆς αὐτομάτ ἐ χρόνῳ τὸ γε ὑπερθυχομένης δίκης ἢ ἐν ἀξιώματι μὴ πλάτος διαπεθρυμμένων τε μὴ πεφυκρυμένων, ἢ δυσεβείας ἢ ἔθνος, ἧς δὲ δημοκρὸ δὲ μὴ ἀθῶον ἐξαιτιμένη, σωικοσῶζα δ' ἂν μὴ τὸ ἔνοχον μὴ ὑπόθυμον ἢ ζημερίαι, μὴ ἐκ ὁδὸ μ' ἀναλογισμὸς ἀνῆρές ἐδιν. τῶν τὰ ἁμάρτοντα πῆς ἰδίοις αὐτῶ πδάγμασιν ὀφομένα, ἢ δυλίως μὴ ἀτόπως ἀναπλάπουδα ἢ ἀναρρόπα λοῦτος τὰ ἑαυτῷ σωπελέσοντα, ἐκ ἢ ἢ ἐκότων μᾶλλον μὴ πιθανῶν σοφαρομένα τὸ μέλλον ἀμέλει ἢ ἐπιμελὲς μὴ σπαμμεγέθης ἢ τι δωάμεως πδασκυή, μὴ πάντων ἢ ἐς τὴ χθόνα πῶν πλεμικῶν σωαπωγή, ὀλέ μ' ἴσως ἐπιπροθθοσα, ἔσω δ' ταύτόγε, πδαλόπως μένοι μὴ ἀλιαγάσως ἡγαρτυμένη ἐπ' δὴ τάχιστα ἔφθη μῦν ἡμᾶς ἐγκγέρθαι, μὴ τὸ δῆυον ἀμδάνειδς αὐτίκα δ' ἡμῖν ἐγκατασκῆψον ἐμοὶ προνοήσοιμι. ταῦτα δ' πάντα πκμηρυσμένῳ μοι ἐσκεπται. δέ μ' ἢ τὴ ἐκασίαν τῆ ἡμετέραν ὀχ ἥκιστα ἐπικυρῶσαν, μὴ πᾶσαν δὲ χειρὸν τὴν ἐκ ἢ κινδύνῳ ῥυθμιθένδες ἢ μὴ ἐσκεμμένα δυσθυμίαν ὠδύσαν, ἥναπαμάξαν, τὸ πρόσωπόν δ' ἔζιν ἢ βασιλέως ἡμῶν, ἢ ταράχω γε τότῳ γαλιόνης δ' ἢ τυχῶσης μεσόρ, ὧν δὲ ὧδ λόγῳ ὧδ' αὖ ἢ, πάσῃ τῆ πρόθ ἢ πόλεμον ἡγεσπλίσα, πλὺ τὸ πεφυθὸς ῥώμενον, μὴ φρόνιμα δὲ ὡς ἐλιθῶς βασιλικῶ ἅμα μὴ αὐθκραθρικόμ, πδοαγρδίνει μοι δοκεῖ μὴ ἐσπχλῶδς λαμπρύνῃ κατόρθωμα πρὸς ἡμῶν πτὲ χρυσόμβμον, σμπαντός τε τδὶ ἢ ἀγῶνος κρίσιμον, μὴ εἰς τὸς μετέπειτα αἰσιομ. τὰ μὲ δὴ ἢ ἐλαττίον τάγματα πρὸς τόνδε ἢ λογισμὸν πηχάνα καθίκοντα, ὅτω ὧδ' τε θυμῷ μὴ καθοπλίσιμῷ πρὸς ἢ ἀγῶνα συγκεκροτημένα, καὶ μάχης ἐφιέμενα ἢ πρὸς ἔθνος ἀυτοῖς ἀπηχθημένον, ὥστε ἀξιόνικον ἂναι χρὴ νομίζειν ἢ τότων πρόθυμίαν, ἃ καὶ τὰ ἄλλα μέρη ἢ πραξᾶς ἢ ἀληθῆ ἢ μηδαθῆν ἢ κελεύσεις, ἐπὶ τόπους μὲ οἷς τοῖς σκηνέσις, αἰσίοις ζύμασι καὶ ὀνσυμβόλοις, καὶ πλικαύτης ἐλπίδος ἐχεγγύοις, πθαῤῥηκὸς ἔσωγε, ἐμὸς χωρῆν ἔγνων τῆ γνώμῃ καὶ ὀλθαρσέα, ὧδ' λαν πρόσιόνδε, ἐδένα ὑπόλογον ὀδ' ὅλως πρόμβυς ἢ ἐκεῖ πθρυλλημένων. μὴ σὺ ζύνω ὦ φίλε, ἵν ἐμοὶ ἐσκυτῆ καὶ συμβόλῳ πδὶ τῶν δὲ χρῆδς ὀκ ἐπαζίοις, ἢ διασκεδασάντων ταῦτα καὶ σωθρμολογησάντων πδακέων, χαίρειν ἂν ἐάσης ἀυτὸς θεῷ τε καὶ ἡμῖν ἐχθρὸς ὢν δ' ὑπαμάθω ἂν λυπηθείημεν ὧ ἀλλοδαπῆ ἀνέδην καταδυομένων ἢ ἐγχωρίων ἡμῶν, ἐμοὶ ἄβλαβ ἔναι τοῖς ἀλλοφύλοις γνώμῃ ὧ τῆ ἡμῶν παξιδι ὅλ ἂν δοκῆ πδιαλᾶσαι, ἀλλὰ δι' ἐξόδων ὧδε ὁ κάνις ἀφλῶ μενοι βάσκανοι, ὧμ ἐπίξηπα τὰ σώματα διουσὲ φναῖ ζνες δυσειδύνισοι ⊙ ἀπαίσιοι, ἀναῤῥιπίζει δοκῆ πλικάτε ἢ πλέμε τῆ ασυνθέρας, ἐς φλόγα σε νῦν ἐπισιδόντας ὀλέθριον ⊙ νεμομένην πε ἐς τ' ἐπιὸν ἀμφοῖν ἢ βασιλέως μεγίστας μὴ ὑπαδεχωμένας τυχὸν ἐπικρατέας. ταῦτά σοι ἐπισέλλων ἤδη μοσώνιον πόλιν καπεγραμμένην, ἄλλας τε ἔγισε ἢ κινδύνῳ καθεσκυίας, ἃς ἄνας ζῆς πολεμίοις ἡμῖς ὀλιγωμόνως πρὸ ἐμαθαμεταξὺ δὲ τὰς δωαμὶς πάνθεν ἀνδρολοιπῶντες. ἐξέσω γάρ ζῶ ὧδ' ἄρα καὶ τῆ τότε μᾶξι ψυσὶ, ἢ κτημάτων ἄταδς πῶν ἡμετέρων ἡγεμα καὶ πραέως, ἐπαδρανὰ μάλ' ὡ καὶ ἀνάπλικον ἀφοσιομένοις ὀλιθρον, ὄνπερ ἡμῖν συσάντες οἱ πλέμιοι ἐντός τε ⊙ ἐπέκεινα ἢ ἄλπιων σωικρότησαν. δ μὲν ἀλλὰ ⊙ ἡμῖς ὀλελπίσως πρόσδοκῶμεν ἡγεσίαν ἐν ἀκαρεῖ χρυσοῦδς

τὰ ὠχυρωμένα ἁλίσκως ὑπ' τόπων, ἐπιτόκως ἐπαναλαβεῖν καὶ ἀνακομίζεδς. ἢ μὲν τόπων διάγνωσις ὀκ ἀσφαλὲς μὴ δὲ καὶ τὸ τῶ ἔργω πέρας, ὀκ ἐφ' ἡμῖν τοῖς θεοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ ὄδι, ὧδ' τὸ δικαιμένω τε καὶ τὸ πθμένον τοῦ πρεσβύτερος πγυναῖδς. ἔβδομα. ἐν αὐλῇ θμήσι νῦν ὄσῃ, Σεξλίς μὴν τρίτῃ φθίνοντ⊙. ἔτα ἀπ' φλ διογονίας ἑκοσῳ πρῶτο πρὸς τοῖς χίλιοις καὶ πενταικοσίοις.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΔΕ ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ.

Οἶμαί σε πλὴν ἀγνοιαφόρων ἤδη ἀκοῦσαι τὰ φλ πλισχίας ἢ πρὸς ταῖς μαστρίαις, ὡς ἄρα τοσοῦδε ἔσφαλται τοῖς ὑπεναντίοις καὶ ἀτύχκδ, ὅσον τὸ πρόσθεν αὐτῶν κατόρθωμα ἐγεγόνει πρὸ μοσωνίου τε καὶ ζνας ἄκρας ἐυθείστου ἢ πωέστου ἐρκμέτας αὐδεσᾶ μὴ ἐκκοπάζες. ἀ δ' ἐκότως αὐτοῖς μὴ ὁλόπως σωιβκ. αὖ ἢ ἀλ' ἢ ἐνέτυχον οἱ πλέμιοι ὧδ' μ', ἀθεροῖς ἐρύμασι μὴ ὁλαλώδις. ὧδ' ἢ, ἐκχρωνίσι φρεσᾶς μὴ πάνυ φλοτυχέσαις, ἐμπλήκτως τε διακαμμύσας πρὸς ταυτασὶ τὰς ἐρουτᾶς τὰς ἐκ ἢ ἐλεπόλεως ἐκρεγγυμμύσας, καὶ δι' ἀνεκτότερον ἂμ ἔκ, ἐ τόπων ἀκόαν ὑπέσκαμ ὀγρίτομ. ὅπως γε αὐτοὶ ἐφθακέναι ἡγελέγχθαμ ὧν δι' ἀνόητον τοῖς ἐχθροῖς μήπω ἐς ἔργον μὴ ἔναι ἐμμύσιος, ἐνταυθα δ' ἄν δι οἱ αὐδοὶ ὄδε οἱ πλέμιοι ἐς μιλαμπύγας φασὶ πδρεπεσόντες ἤδοντο, ἢ κύπρον τόπων καπεπμύζαντας πλὴν μάτην ἀπηλπίζες μὴ προκινδυνεύειν ἢ ταχρίδος πρόθυμα μένους. ἢ μὴ Δῖδ' ὄδι τοῖς προσέχουσιν τὸν νοῦν, μὴ διασοκιμάζει ὅσον ἄνθρωπος ἀνθρώπου διαφέρει, ἵτόγε ἀληθέστερον, ὅσον ἀνὴρ ἀνθρώπου. μὴ γάρδι οἱ πλέμιοι ἀμαχὰ καπεγραμμένοι ταῦτα τὰ ἐρύματα, ὀχ ὑπομένάντων δ' ἔπεσθαι ἢ ὄψιν αὐτῶν ἢ φρεσέρχων, μὴ ἑαυτὸς δίθυς σὺν οἷς ἔνδον ἐκκδσκότων, μέγα δ' φρονεῖν δίθυς μὴ ἐπεκλιζῶς ἡρζω ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀλκῇ μὴ ἐμπλήσ, μὴ δ' ἵτα μὴ καταλαλεῖν ἢ βασιλέως μὴ ἡμῶν, ὡς ἀνάνδρων δικαίως μὴ ἢ προγόνων ἀνδραγαθίας ἡγεσκότων. γιλοῖοι δὲ αὐδοὶ μὴ δυνάθες. ὅτιγε τῇ ἢ βασιλέως ταύτης πλυθυμίαν, μὴ πᾶν τὸ σφαλωδικὸν αὐτ' ἐκ μιᾶς ἢ τυχόσης ἀπάρας ἐσοχασμένοι μὴ μεβήκαντες, πάντα τὰ ὧ πρὶν ἄχρι ἢ πδισίως ὑπάσεδς ὅσονδέπω ἤλπισαν, μὴ πόλας μεγάλας ⊙ὐ πρόδες πρθίσαντες, ἄξειν τε μὴ δισφ τὰ μὲ ἢ γαλατίαν ἢ ἡμῶν, ὅσος δὲ τόδις ἐλολοιδόρουσ ἄνδρασιν ἀπλώπτατε νῦν ὁ πδάλογος ἀξιομνημόνευτόν δι. ὁπλωϊκὲ ὅπου ἑνὸς ἢ δυοῖν χωρίων ἀλῶσα ἄγαν πεφρονημαλωμμύσι, ἢ ὁλεθιώτατόν ἡμῶν δίθυς δυσχωρίαν τῇ αὐτῇ δυμαρίας καρπώσεδς ὥσυπ. καὶ ἀκρατῆ ἐλπίδι, ὡς ἔπεσ ἐπδίν, πρεσκαπαπόντες τλίνδε ἢ δυδαίμονα χώραν, θριάμβως μ' ἑαυτοῖς λαμπρότατος μὴ ἀγαθῶν φασὶν ἀγαθίδας ὠναροπόλουν, ἡμῖν δ' ἄν τοῖς οἰκτροῖς ἡγεῶλεάν τε μὴ καὶ ἰλιάδας πδαγεδόντες, πόῤῥωθεν μαχαίρας ἀνετέανυδ. ὄδι δίνυν αὐδοὶ πρὸς πόλα μικρᾶ ἢ μεθρίωμ, μεβίως τε ὀχυρωμλύη, δδὲ φύσα γε στεγανῶς ἠρυμένη, ἄσπασκτοι ἡμέρας ἤδη βιάκοντά πε φνιχόμβμοι σωιᾶσθη, δίμαι, ἐμὲ πάμπαν ἀσωπέπες ἔχεσι, ἢ ὧτῶν ὡς ἢ πδοιμία φησὶ, ἢ λύκε λαβόμβμοι. ἀμέλα ἤδοι ἀσπαλάπεδς αὐτόθεν φυτρεπόμενοι ἀνῦ τῷ πδασκῆσθαι τὸ πλίχνισμ, ἢ πδεξάγειν ἐς τὴ πρόσω, καὶ ἐκάνιμ ἢ πόλιν ἐᾶμ χαίρειν, σφαλερὸμ ἔναι νομίζουπες, ἅμα τ' ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ ἐλάδει μὴ ἀμχώμ φναπμβῦμ μέλλεσι, μὴ πρόσμαχεδς ὧδ' λιπῶ, ὅζε γ' ἔξεσι τεκμηριόδς ἢ ὧν πε δι πδὶ φρόσαρχον ἐγνώσαν καρπρᾶμ μὴ πδαβάλλεδς ἔνικα ἢ σώζειν ἢ πδαπαταθήκιμ, μὴ οἱ πδὶ ἢ βασιλέα ἢ πεδνοκζαντες, ὡ ὁσωἀξιόμαχον δύναμιδ σωάθροισιν οἱ ἐπὶ ἢ σφαλογίαν ἀπεσαλμύοι. ἄλλως τε ἢ πλιορκημύη πόλις ὅπως ἔχῃ δυρίας πε μὴ ἀσκομιδῆς ἢ ἐπιτηδείων μὴ ἢ καὶ ἡμέραν, ὡς δυπρόσιδν αὐτὸ εἶναι τοῖς ἔσω ἀσελαύσοσι, μὴ πάλιν δὲς τὸς ἐκκαμόντας ἢ ἐμφρέρων ἢ δυζρεσοῦντας ἐκκομίζοσ', τοσοῦδε ὅτοι ἀνδέσοι ἢ ἐχάπερ ἃ πποθεῖμ, ὡς γε σιτίων ἢ ἀρτῶν ἀπρόμβοι, μὴ ἐς ἀναγκοφαγίαν ἄζοιεν ὑποπχθῶσαι ἀλεξητήριον ὅζον ἢ λιμὸ, ὃπερ ἐοίκασιν οἱ πλέμιοι προσδοκᾶσι, δὲς γεβήγμασιν αὐτοὶ προσμίξαι ἢ τειχῶν ὅπως πδλμικόπερ, δδ' ἐκ χείρας ἐλθεῖμ διὰ ἢ καπερκεχμμένων ἢ τάχος, δδ' ἡμετέρων ἢ αὐτὸς ἐν πδατάξα προσαλόμβμον ἐντοδεν κεῖ γε μὴν ἐλπίδι ἐφκσυχάζοντες, ἐπὶ θάτερα ἢ πόλεως σκιμδσοι, ὃ πδιαβάζοντες δ', ἐφ' ᾧ ἐσυχωρᾶδς τὸς ἔνδον μὴ ἀθρόως σωικλανεδς, σωισαλμύοι δὲ μὴ ἀνεωγμένῳ ἢ ὁδοιπρίαν δὲς ἡμετέροις μὴ παλινδρομίαν ἐνδισδόντες, ὥσπερ ἐφοδόν ζνα βλαίφνης ὑφορώμβμοι, ἐξὸπέρ γε δι' ἀκκόασι ἢ σκοπῶν ἢ σφετέρων, ἐγίζει ἢ βασίλφον στρατὸν. τὸν δὲ θεν χορὸ ἅπαντα τὰ σκιμώματα ἐπέκεινα τῶν πταμὸς μετέσκαν τῶν τὰ τάχη πδαῤῥέοντος, πρό γε τότε δὴ ἡμίσεων αὐτῶν ἐντὸς τῶν πταμὸς καθεσκότων. ὁῖ μὲν οὖν ὄφελός ὅζι αὐδοῖς τῆδε φλ πολιορκίας οἱ ἔμπειροι δὴ πλεμικῆ δ' φασι σωΐέναι. χωρὶς ἃ μὲ πῶν φολλὰ ταύτῳ ὑπαθέως καταῤῥίπτοντες, ἐθίσῃ ὅιονται τὸς σφετέρους ἐς ἐπιχθυκσομένῳ ἀνδοῖς ὅσον αὐτὶκα

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑφ' ἡμετέρων ἀμοιβὴν κακοπραγίας· τὰ μὲν τοι ἀμφὶ τοῖς ἐμφρόνεσι, ὅπως ἔχει τοῦτο ἔναντι, ὧδε ἡμῖν χώρεων αὐτοὺς μένοντας, τὸ δραυόμενον τοῦ τάχους καὶ κλονούμενον, ἐπὶ καιρὸν ἀντερεῖσαι, χῶμα, χοῦτας πρὸς αὐτῷ καὶ ἀντεπαμυνοῦντας, περίβλημα, ὅπερ ἀσφαλέστερον τειχισμοῦ, καὶ μᾶλλον ἀρκέσειν τὴν ὁρμὴν καὶ βίαν τῶν ἐξωθεν. τοῖς δ' οὐ μόνον κακοποιοῦντας, ὥς τοὺς ἀκοὰς ὡς ἔοικεν ἔφθησαν ὑπεμβαλόμενοι ὑπὸ τῆς σιδηροβόλου μηχανῆς ξυλλήδην καταβροντῶντων. ἃ καὶ ἔνιοι φασὶν χαίρειν αὐτοὶ καταυλούμενοι πυραυλίδι, τετρωμένοι τῆς ὀργάνου κατηχήματι, καὶ ὥσπερ ἀπὸ φωνοῖς ζωσί τέρπεσθαι ἢ καὶ τοῖς τοῦ ἄρεως αὐλοῖς. τὸ δὲ μάχιμον αὐτῶν τοῦ στρατοῦ, πεζοὶ μὲν, τῶν δὲ ἐλάττους μυριάδων, ἱππεῖς δ' ἑπτακισχίλιοι γιγνομένη πανοπλίας ἐσκευασμένοι, ἄνδρες οὐκ ἀκολουθίας ἀρχηγέται μὲν ὅτοι πάντες καὶ τῇ ἡμετέρᾳ φιλέχθρως διακείμενοι καὶ δικαίως, πολλὰς ἤδη κώμας πυρπολήσαι ἐφιᾶσι καὶ ἀγροικίας. ταῦτα δὲ ἀμεμπτοι ὅσα γε κατὰ τὰ βασιλέως ἀκολουθοῦσι ζῶσι ἑκάστοτε ἑκάστοις σωτῆρες ὁρμῶντο. δὲ μὴν ἀγρυπνῶς χρώμενοι δεξιᾷ τῇ πολεμικῇ. ἐδ' ὅτε δὲ καὶ ἐκοινολογοῦντο δι' αὐτῶν ἀσαφέστεροι ζοῖ τὴν ἔνδον γρυπαστάτοις, καὶ κατὰ τὸ ξυλλεγόμενον ἀλλήλοις ἐχθρῶς καὶ χαρισμένως, μονομαχοῦντες δ' ἐκ συγκαμμάτων ὑπὲρ οὗ ἰδίας ἕκαστος ἐρωμένης, ὡς ἔοικε, καὶ ἐπὶ τῇ μονομαχίᾳ προσθιλοφρονούμενοι καὶ προπίνοντες ἀλλήλοις, τὰ δὲ δὴ ἐπέκεινα, τί ἄλλο πειν ξυνόδους τε καὶ ἐπιτυχῶς μέχρι τότε ἐκβεβηκότα, τί δεῖ καὶ ἀπομνημονεύσαί σοι πάντ' ἤδη δι' ὀλίγου πυθομένῳ. ὅπως γε μόνον τάγμασι καὶ στρατοπέδοις ἐπόρχαμοῦσιν ἐχθροῖς κατακόψαμεν, φυγομαχοῦντας τότε ἐπὶ τὰ σφέτερα, αὐτῶν ὀχυρώματα, τὰ ὧν τῇ ὑποφορᾷ μᾶλλον, οἱ πλειορκίας ἢ ἐπολιόρκουν πόλιν μίαν τῆς ἡμετέρων ἀφεστεώσης μύης σωφροσύνῃ δεινὴ ὑπ' ἀνδρῶν ζώντων ἀπεικασμένων καὶ κατασκευασθεῖσα, ἐπιβαλόντε παραβολωτάτῃ σὺν θεῷ ἡξειλεγχότες οἱ οἱ ἐσπερίας πρεσβεῖς, ἔσπευσαν, ἐπιβαλόντε παραβολωτάτῃ σὺν θεῷ ἡξειλεγχότες οἱ οἱ ἑσπερίας πρεσβεῖς, ἔσπευσαν τῶν ἐπιχειρήματος τὸν γαυρούμενος ἄνδρας ἐπὶ τοῖς ἀνικρίσμασιν ἧκε προβεβηκέναι δοκοῦσιν. ἐφ' οἷς δὴ ἐδέη ὅπως ὀλαβέτεον ὑμῖν ἄναι ἡγεῖσθαι, ὡς τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ καὶ ἀφράσεσαν. ὧν γε πάρεστι δι' ἀκριβείας ἔχοντες τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ ἡμῖν δι' εἰργασμένα. διαπλῶ μὲν σωσίσθαμεν γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς πόλλ' ἀγωνιζόμενοι εἰς αὐτὸν, ἀνὲν ὧν τάπε ἡμέτερα πράγματα διώκκεν, καὶ ἄρ' σκοπὸν δὲ παραφρόμενα, ἐπιωρώρθωσε τὰ ὁρμήματα, δὲ λόγῳ γοῦν τὰ χαρίσια, ἀπατίζουσιν αὐτῶ. καὶ μοὶ δι' καὶ ἀφελῶς δεῖ φάναι καὶ ἀπεκνῶς, καθόσον τῇ δίκῃ μοὶ πλειονεκτεῖ μον, πῆσδ' ὁμορκίας τῆν ποιησῶν ὀλαβέστερον πόδιον ἔχομεν. Δικαιότεροι δὲ πω τυγχάνομεν ὄντες πλέον φέρεσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ, τοῦ τὰ πάντα, καθορῶντος καὶ βραβεύοντος προνοικῶς, καὶ ταῦτα κατὰ τὰς ἀγῶνας τότε. ἐπὰ ὧν μοὶ τῇ Ἰταλίᾳ μὴ πᾶσαν ὅσως ἡμᾶς πλιμᾶσθαι, δ' ἂν ἓς ἕξαριθμος ἐὰν, ἐὰ καὶ ὀλ ἂν τύχῃ προφασίζοιντο οἱ ἀνζεράποντες ἡμῖν. τὸ μὲν τοι κατὰ τὸν καθολικὸν ἐπωνομασθέντα βασιλέα καὶ ἀνδρεάδοα, ἔναι φάμμυν, σφιαν κρατῶ πρόφασιν ἔχειν δύναται, καὶ σωκγόρως πα εὐρεῖδη. τὰ δ' ἐνθαδὶ κατὰ τὴν Ἰταλίαν τοι θεὰ διαπτῶντος καπνίκασάμεθα. τῆν ἀνδρίκιον μέχρι γε δὴ τοῦδε. τὰ δὲ ὧν τῇ πατρίδι τὰ μετέωρα, φέρεται, δ' ἄρεως μοὶ καὶ ταῦτα κριθησόμενα, ἐχρεοῦντος ὁ τὴν Δίκλιο τοῦ Διὸς, τὸν σώζουσαν ὡς πεῖραν ἔσεσθαι νομίζομεν κατὰ τὸ πάρας ἡμῖν. δὲ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς μὲ ποιότητος ἔναι τἄλλα ἐκ ἂν ἡξαρνησαίμεθ', οἷοις ἂν τὸ θεῖον αὐτὸ ἠχαρισκμένον πολλαχῶς καὶ ἠγνωμονημένον, λαμπρὸν ζυνὸς ἡμῖν τοσοῦτο ἀνθρώπειον ἂν) καὶ ἂς τὸ ἀργόνεσ γε Διὸς τοῦ ἡμετέρου. ὥστε ἐκ ἄγαν θαυμαστέον ἐστί σοι τῶν ἡμῶν κατορθώσεων ἐκπεπληγμένων κατὰ πόλεις, καὶ τὴν πολεμικῶν τὰ ἐκαστα. ἐκκριθῆναι ἐκ τῆς ὑπερβούντος. πανικὸς γὰρ δεῖμος ὁ φόβος ἐγένετο, ὅσον ὅσον ἡμῖν ἐγκατασκήψας, ὅπως τὸ φρόνημα. ἐπκρημνίον καθεῖναι μανθάνομεν, καὶ τὸ ἄγαν γαῦρίαμα. καθιέναι ἐπὶ τοῖς ἐπιστεύουσιν ἔμπροσθεν ἐπαυσκκόσ. παιδεία. γοῦν δεῖν ἦλθε τοῦ θεοῦ, τοῦ τὰς ἄγαν κομῶντας ὑπὸ πλῆς δικμορίας, κατασβέσαι τὰς λόφους ἡξαίφνης ἀναγκάζοντος, καὶ τὰ μέτρια, φρονεῖν. καὶ μὴν ὧν τότοις σκέψασθε τὰ τῆν ἀνθρώπων πάσεσιν, ὡς ῥᾳδία τυγχάνει ὄντα καὶ παθιστάμενα ἐπ' ὀλιγοχρόνῳ. ὅπερ δεῖ οἱ ἀλκῆς καὶ ἀνδραγαθίας τὸ πεφυκὸς ἐπὶ ἀσφαλῆς βέβηκεν καὶ ἐσκκότου. ἀμέλα δικ ἔφθη τῆν ἡμετέρων ὁ Ἄρκς ἐνεχύρων ἁψασθαι πεφασθάς, καὶ οἱ φύλακες ἡμῶν ἐκόντες αὐτῷ ἀπεκεχωρήκασιν, ὧνος δὴ προμηθέστατα ἐπιπτράφθαι ὠόμεθα. πῶν φυλακῶν ἡξ, ὧν ἐν τοῖς πρόσθεν ἐφθάκιζεν ἐνδυκνύμμυον. ἐν δὲς πῃ τίς δικ ἂν ἐπιγνοίη τῆν γε ἐμφρόνων μὴ νοσηχέντων τὸ κράτος οἱ προνοίας, ἃς τῆν βασιλέων θυμάσας ὧσπερ ἐν πανηγύρει ἀθημένης ἑαυτῇ, καὶ ἄνω φασὶ κάτω πρόσωπα, ἀλλὰ γὰρ οὐ γε τοῦ συμβήματος. τάχα, γὰρ τάσδε τὰς

ἀπαρχὰς τῶν πλέμων ἐκτίναν ἡμᾶς τὸ θεῖον διέταξε, πλὴν γιγνομένων δὴ δὲν ζωὴν ἀφοσιωμένης τῆν ἐς αὐτὸ πλημμελημάτων. ὅσον γε μὴν ἀπολαυκῆσα, ἡ γαλατία ἔσαι ἀναμένης οἱ ζωφορίας ταύτης, καὶ τὸ πλῆον μέρος ἡμῖν κατακεχαρισμένης, τὸ μέλλον τεντεῦθεν ἀφῆξε, ναυεχόντως δ' ἡμῶν ἠκολούθεως τῷ ἐνθυμαῖ τότῳ χρωμένων πραγμάτων, καὶ τὰ ἄξια ἦ καὶ δεξιᾶς οἰσομένων ἂν ἄρ τύχωμεν βεβουλευμένοι τε καὶ δεδρακότες. μᾶλλον ἢ ἄλ ὑπόφθονόν ὅτι τοῦ κράτους τοῦ ἡμετέρου, καὶ τῷ θεῷ καὶ τῇ ἐπιφανείᾳ βουλῇ σωτῆρος ἐσ' ἀγαθῷ τῷ ἡμετέρῳ, πρὸς τεμεῖν τὰ δεξέχειν δοκοῦντα τῆν γιγνομένων ὅρων οἱ ἡσυχίας τε καὶ ἐπιπλασάσης ἂμ ὀλβιότητος, ἃ γε μὴν χώρεων ἐᾷν τὰ ἡμέτερα, δικαιοῦμεν, δεξαίμεν ἂν αὐτῷ μάλιστα, ἐᾷ τῆ ἐπέκεινα. τῆν ὁμογλωττοαύτων ἡμῖν ὅρων καὶ ἀλλόφυλον ὅσων, ἀναβαλλεσθαι τὸ παραίσκμα, τοῦτο καὶ διονὰ πρόσιμμα, οἱ δεξαυτλόσκς τὰ οἶκοι καὶ ἐγχώρια, πλεονεξίας. ἔρρωσο σεπτιμβρίου μηνὸς δεκάτῃ ἀπιόντος.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ φιλικοῦ δὲ πρέσβυ.

Ὀργόμενοι δικαὶ τῶν ἡμέρων ταύτῃ οἱ στρατιωῶν ἡγεμόνες τὴν πόλεως ἅλωσιν ἀπεγνωκότες, κατέλυσαν τὴν πολιορκίαν τῆν μακρῶν, καὶ αὐτόθεν ὡχοντο ἀπιόντες, δικ διὰ ὀλ ζωὴ τοῦ στρατοῦ χρησόμενοι βασιλέως. ὅτι μὴ τοῦτο μόνον, ὡς ἄρα ἡμᾶ λίσα. κακῶσαι ἂν τὴν ἡμετέραν δύνασθαι καὶ ἀνεκέσως λυμήνασθαι, ταύτῃ δ' ἀπὸ ἐκεῖνοι δικαίωσιν διεξελῶσι, καὶ τὰ προσυχόντα, πρασκόσονται ὀλ πολεμικώτατα. πεκμήριον δὲ πόλα γὰρ μιᾶ ἀφρόφρ μοὶ αὐτῇ, πλίτας δὲ δριμεῖς καὶ δυψύχους ἐχόσῃ, παρὰ τὴν ὁδοιπορίαν προσβάλλοντες κατὰ κράτος ἁλόσαν ἐρίκασεν ἡξώλη αὐτὴν τε καὶ τοὺς οἰκοῦντας, πάντα γε τὰ νόμιμα, παραβαίνοντες τὰ πολεμικά. ἀμὴ ἄρα νενομίσθαι φασὶ παρὰ ζοῖς καθ' ἡμᾶς ἔθνεσι τὰς ἁλωκτίας πόλας αὐτάνδρους πυρπολῆσαι, ὅτε παίδων φεισόμενος τῆν ἀκάκων, ζῶ ὁσίων ζῶ ἱερῶν, ὅτι ζώνων ζοῖστόν καινοτόμημα φονικὸν ἀσκηκέναι ζοῖς ἐπὶ τότῳ πολεμίοσιν, δεῖν δεῖ ὅλως ἄλλο τοῖς δικτροῖς καὶ ἀθλίοις μνησικακεῖν δωκδέντας, πλὴν ὧ τοὺς ὑπεναντίους ἑαυτῶν ἀμυνεῖσθαι ἀπεμαχημένους ἐνεχείρησαν, καὶ καταμεμαχημένους, ὅπερ τίς δικ ἂρ ἐρίκοι πόλις, τῶνγε δικ ἀνάνδρων δὲ μαλακισθέντων ἀνθρώπων; ὅτοι τοίνυν δυσαναχέτως δ' ἀπόδεν ἔχοντες ἐφ' οἷς κατὰ τὴν πολιορκίαν καὶ καταβρομῶ ζνα, ἐπύγχανον ἡμαρτηκότες, καὶ πλέον ἢ ἑκατὸν τῆν σφετέρων σφαλωτῶν ἀπολωλεκότες, ἄνδρ τῆν ἡκμέντων τε καὶ ἀνηκμέντων ὧν τοῖς ἐπισίζισμοῖς, ὃ κεκρατήκασι οἱ ὀργῆς, πεπεμένοι δὲ τοῦ πάθους, καὶ δικ ἔχοντες ὑπὸ τὸ ἐμβριθὲς αὐτοῦ δικαίως ἀποβάσοιντο, κατὰ παραπυχόντων δ' τόπων ἀπισκυάζειν ζ τοῦτο, καίπερ αὐτῶν ἀνυπωθυώρων ὄντων. ἀλλὰ γὰρ ὅτοι μοὶ ἀπεφθάρκασαν δὲ δὲς οἱ ἡμετέρας χώρας, ἡξαισίως ὡς ἐλπὶς καὶ δυσαισιώτως προσιμιασάμενοι ἐπὶ τὰ ἀκολουθήσοντα, ἐφεξῆς δράματα, τοῖς ὑπ' αὐτῶν ὑπεκγεμένοις. συμβολὴ γε μὴν ὑπ' αὐτῶν ἥδε καὶ σύγκρασις ἐγχυθεῖσα πολέμῳ παιωλέθρῳ, ἃς πλῆς δ' ἀπὸ χρόνος σωφρομένη ἀπροόδωτος καὶ συζάγκρασομένη, ὑπόδρομεγέθης τ' δυνάμεως ἀπεργυχωσομένη ἐμφοῖν τ' βασιλέων. ἦρ μὴ τὸ θεῖον τ' δεκίσεως ἐπακτὸν τ' ὑπὲρ δ' ἡμῶν δεδεκμένων, συμβολομένης ταυτὸν αὐτούς, καὶ ἃς ὁμόνοιαν ἐπαναγάγῃ. οἱ μέντοι τῆν ῥωμαίων δυσμενίας, καὶ οἱ ἃς τὴν ἡμετέραν χώραν ἐφορμήσεως καὶ ἐσβολῆς, ὑπέκκαυμα. δ' ἀπ' ἐγβύζ καὶ ἀκόνημα ζνίων τ' γεπονοαὐτρον ἡμῖν τὸ φιλαπεχθήμον, ἐπιμιξίαν τ' ἐχόντων ἐγγυτέραν καὶ ἀνέκαθεν ἀεὶ ὕπολον. ἃς τόπων δ' ἀπ' ἔτ' αὐτὸ τ' ἔναυσμα ἀπώλεσαν δικ ἃς μακρὰν ἐκλαμφόμενον, ἵν τὸ λίκαιον ἰσχύσῃ καὶ ἡ ἀνδράσεα προσῇ παρὰ ζοῖς ἐπιφανίοις. ἀλλὰ μὴν ἱρὸς καὶ ἄγιος ἀνὴρ ὁ πλῆς σωσωμασίαν ὅλως συσκίζας καὶ πᾶσι τ' κλέος ἐπαρχίας, ἐπωνύμως τῆς πάνυ θεοσεβείας, καὶ ἅπασαν ὡς γοῦν λόγῳ πεθρύλλεται ζ γῆ καὶ ἐπιφάνοισι συγκροτήσας πλῆν παρασκευῆν πανταχόθεν ἐπιφήσαν ἡμῖν, δεῖν ζοῖζον ὑπ' δικαθείας καὶ χρηστότητος ὑφοχωμένοις, ἄνδρ γε πρὸ τῆν ἄλλων ἡξάπαντ, καὶ ὡσπερεὶ ξυνόπλου ἀνὸς χορασίας ἔξαρχος, δικ διὰ ὅτι παθὼν, ἑαυτὸν ἀφεῖναι ἐκ τοῦ ἡγεμονικοῦ ἔφθακε, καὶ δὲ καὶ αὐτὸς ὡς ἀληθῶς τοῦ λογισμοῦ ἐκπεσεῖν. δ' γὰρ ἄλλως ἀνὴρ ἐπὶ πλοῖς δυσοκιμήσας, τὸ σιβάσμιον οἴκημα, τῆν δυσεβείας ἀρχηγῶν καὶ ἐπὶ ἱρωσύνῃ πανόλβιον, ὁρμητήριον ἐρικίζειν ἂν Ἄρεως φονικωτάτου, καὶ ἐφῶτι ζῷ ὀργισικῷ καὶ ζῷ ἐπιθυμικῷ ζυνδοῶσαι, τοῦ ἐπισκοῦ μὲν ἥδως ἐκφορόμενος αὐτῷ ἐμπεφυκότος, τοῦ τεμένους δὲ τῆς ἀρετῆς ἐκφθορᾶς πλῆν ὀχέσειν ὅτε καθάλατ' ἂν πλῆν οἱ ζωὴν, ὅπῃ δ' τοῦδέτ' καὶ πλικάτ' ἀξιώματος τὸ διάφορον, καὶ πλῆν ἐπὶ ζοῖς πανηχημένοις δυσοκίμησιν ἀπορκήσαθαι δικ ἀναβαλλόμενον, ζοῦτος διάτρυ συγκαθίσμα-

Universidad de Deusto
Biblioteca

τ῀ ἅπαντ῀ ἐς ἐκεῖνον ἀνιέντ῀ ἐπεὶ τί ἂν διαθεῖσθαι σαυτ᾽ ἂμ᾽ ἡμῖν ἡμετέρων δοῦς ἀντὶ
τἀξιον τότε τοῦ βουλόμεν῀ αὐτοῦ, καὶ ὃ δὴ αὐτὸ παρακινδυνεύομεν τὰ φίλ᾽ ἀλλήλοις ἔχε-
σκέασ τόγε ἐπ᾽ αὐθρώπους ὄμ῀ ὅπῃ μὴ ἄλλοτε μὴ πολλαχοῦ ἤδη ἐφ᾽ ἡμῶν ἐγένετ, τῳ θεῖ δ᾽ ὑπὲ ἐνα-
γῶς ἀφιλάξωτ῀ ἐν διστοῖσι, μηδ᾽ ὁτιοῦν δὲ πιστεύσαμεν τὸς ἑαυτοῦ ἐκλέκτους, ὡς ἢ σωτῆριος
πλιτὴ ἐς οἶδα τυγχάνει διαρκέσουσ᾽ ἀναπαύσεως, ἐπ᾽ ἀφίεμεν ὑμᾶς ὅθεν βεβηκᾶτε πρὸ θεμελίων,
μηδ᾽ ὃν μάλα καταβλακεύοντα, ἢ ὁμ῀ τῷ αὐτῷ μηδὲ πρόσηκον ᾧ πατρί, ἔλθ᾽ ἐδίκαζε ἢ ἀγνωμόνως
ὑπὸ τοῦ πάντων περισσοῦντ῀ πρὸ ὑμῶν αὐτοῦ, ὅτι ἀπεκρύβεμεν ἢ ἄλλως δίκαιον ἐσπεύδεμεν αὐτὸ,
ἕως τύχοι ἀπὸ τότε πολιορκίας φίλ᾽ ἐδόσης, ὅπῃ φίλ᾽ φιλοσοφίας ἀφέμεν῀ φίλ᾽ ἢ πάλαι πρὸ-
γεγονότων ἀρχιρέων, μηδ᾽ πολὺ χαίρειν φράζας ᾧ καλῷ μηδ᾽ ᾧ πρέποντ᾽ ἔδοις τε ἔτυχεν δικαί-
αἰτίας ἐπιξελθών, μὴ θανάτ῀ δὴ αὐτῷ ᾧ ὑμ῀ τετίμηται ᾧ πρόσθεν ὧν τέκνοις ἐλληνόμεναί
ἀπωλείας φίλ᾽ ἐχάπε, αὐτῷ τε μηδ᾽ οἷς ἐγγόνοις μηδ᾽ πάσῃ τῇ Θρᾳκάᾳ αὐτοῦ. ὅτως ἀνὴρ τοῦτο
ἀξιέπαινο῀, μηδ᾽ δὴ μηδ᾽ ἀμέμπτως γε ἐς τιῶν τῶν ἀξίωσιν, ὡς λόγο῀, ὑπηγμένο῀, ἐκπαιδῶς
ἔχειν μηδ᾽ ἐκτόπως πρὸ τὰ ἐς νοῦν ἄπαξ ἐμβεβλημένα, μηδ᾽ δικαίως κἀδίκως. ἐφ᾽ οἷς διὰ
σόματ῀ χρόμενο῀ οἷς ἀνθρώποις ἐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ ἤδη ὡς ὄιμαι ἤδεσ, παῖ᾽ ὃ μηδ᾽ ἐς τὸ ἐπίφ-
κὲς τοῦ ἄδης ἐπανέξειν ὑμῖν ἀξίως ἑαυτοῦ τε δυφυΐα ἀλλ᾽ ἅπαξ χρήσεσθαι τῇ οἰκεί-
μενῃ χρεωδέσποτον, ἢν δραστέον ἐγκιχάρισαι. ὅπῃ γὰρ πρὸ αὐτοῦ πέπεισμαι, ἐκ αὐτὸς μοὶ
ἐγνωκὼς αὐτὸν, πρὶν ἄλλων δὲ διακεκοῦς αὐτοῦ τὸν φιλάγαθον φύσει μηδ᾽ φιλόλογον ἀμεζόνω-
των, ὑπὸ πρὶν πεπλησιακόπομ αὐτῷ διαφθαρμένον. πυνθάνομαι μοὶ οὖν οἱ πλέμιοι τὴ φυλακ-
ρίαν ἑαυτῶν, μηδ᾽ τὸ ἱρώταδον ἀξίωμα. μὶ πιστεύσαμεν ἤδη πρόσχημα, φίλ᾽ πανουργίας, ὧν οἷς ἢ
Διατάγμασιν αὐδὶ οἷς ἰδίοις μηδ᾽ οἷς ἀναγέλμασι προγεγραμμένοις, τὰ μηδ᾽ τὰ κατ᾽ ἀθε-
δομαρτυρῶντες τοῦ βασιλέως ἡμῶν, τοῦ δὲ ἐς τὰ μάλιστα καταπλώμενοι οὐ τῇ Θρᾳκάᾳ
ἀπίχθαται τῇ ἐκκλησιαστικῇ, διὰ τόπων ἐλπίζοντες ἢ ἐπινοημάτων ἀπαράσκευ᾽ αὐτ᾽ τῶν ἄγαν
προθεμένως πρὸ ὁμοπονδῶν, συμβοκθεῖν ἀεὶ αὐτῷ προσφιλοτιμησαμένων. αὐτές γε μὲν ὁ
βασιλεὺς φραγκίσκο῀, ἐς μηδ᾽ ἑαυτῷ μηδὲν σαύοισι ἀχρῶς ἐργασμένῳ ἢ παρασπόνδως,
πολλὰ δὲ παθόντ᾽ ἀνθ᾽ ὧν οὐ πεπρικκῶς ἀεὶ ἔφθη τὸν φίλ᾽ Θρᾳκάας αὐτοῦ ἐπισάτεν, ὅμως ἐοικ-
κεν ἀεὶ ἀφιλικῶς διακεμένῳ μηδ᾽ διαφέρεσθ, καίπ῀ παῖ᾽ ὀλίγον ἐλθὼν πρὸ ἰδίων αὐτὸς μηδ᾽
παρεσκεύῳ ἐκπεσεῖν ὑπό τε τοῦ πρὸ ἐχθρῶν μηδ᾽ ἀγνωμονοῦντ῀ ἐκάνε, ἐπιβαλὼν φανῷ ὃ θεὶ
ἐπιβαλὼν σάντων αὐτῷ τε μηδ᾽ οἷς αὐτοῦ, ὃ μὲν ἀλλὰ μηδ᾽ ἐκεῖν῀ ἐς ὁπόθεν ἂν ἔλθων ὑπὸ
οἱ ὑπενεωτίοις, ἡνιτεπίῃ, ὅ ἄγε καμὲ σωιδεῖν δῆ, ὧν τε λέγοντ῀ τῶν ἀκέων μηδ᾽ πράξοντ῀
αὐθάνομαι, μηδ᾽ ταῦτα. φίλ᾽ μητρὸς αὐτοῦ τῇ ἐμῇν ἀεὶ ἀπαθοζόσκε ἐκ πρὶν ὑμόντων. ὥστ᾽ ἴα-
λωτῶμεν῀ πῶν γνώμῃ ἰσοξόπως νῶν, ξαδίως ἂν ἀποκλίνειε ὅπῃ ἂν ἐπιῤῥέπῃ ἄναι πῶν ἢ
παρόντων σωῇ πραγμάτων κατάσασιν, τότων ὅτως ἐχόντων ὅσις ἂν δηβάπαμ διανοῖται τοῦ
πολέμ῀ τότε πρότερον ἠλάθας τὰς αἰνδήρας, τοῦ χαμῶν῀ ἐν ἐπιγνωμόνῳ μαραυδένας,
διαιτᾶσθρον αὐτὸς αὖθις ἀναῤῥιπίζαι, ἴδιο ἢ αὐτὸς μὴ λυσόμεν῀, αὐτίαμ πε δὴ ὧν῀ ἔξων,
δύο πρὸ ἠλοχωτάτων δαίμονας ἐπικρατεῶν μηδ᾽ βασιλέων φιλόξενον ἀλλήλοις συγκεκρᾶσθ-
ναι ἐπὶ λαμπροτάτῃ γνμίᾳ καὶ ἀνικέτῳ διοσεβέας φίλ᾽ δοκίμ῀. καὶ μὲν ἁ ὅτως ἂσὶ νεα-
μισκλικοὶ, ὥσε πῶν ἐπιπολαζειν ἡμῶν μηδ᾽ ἔκπλεων ἔναι δοκεῖν δυναμρίαν βαρυύοντας, ἢ
κατ᾽ ἀξίαν πεάπειν αὐδὶς δοκοιῶτως, ἀλλ᾽ ὑπηρμέτρως δυθυμεμύῳ, γνοιῶτω μοὶ αὐδὶ
ὧν ἀεὶ μέγιστα δωάμεις σωοῤῥεῖσθαι, ἄλις μοὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν προσκεῖσθαι ἀλλήλαις δυφυῆς τυγχά-
νουσιν ἔσθαι, ὃ ἂς ἅμιλλαν αὐδυκίνκλοι, ὁποτέρα μὴ τότων ἑτέρας μαραυομένης πῶν μεί-
ζόνῳ ἐρεμένη πδηρῦσθαι, καὶ δὴ ταῦτ῀ λογιζέδωσαν ἂς νεμεσητοτέραν δυθυίαν μὴ ἀκατα-
παυστοτέραν ὑπηρέξαν, τιῶν ἥλιος τότε μεταυοίας ἀκολυθησθσκε τοῖς ᾧ βρίθουσ᾽ αὐτῇς ὕστρου
δυχραυέσιν. ἔῤῥωσο, ὧν αὐλῇ ἢ ὀκτωβρίᾳ μηδ᾽ νέων καλενδῶν τῇ ὑστραία.

βασιλ῀ φιλικόφ δι πράξεν.

Ἐπ῀ τῷ πάλιν ἡμῖν τὰ φίλ᾽ διαῖτας φίλ᾽ στρατευδικῆς ἀπέβη. ὥμιλο γαὶ κίνδυνον
ἔσεσθαι μόνον ἂν φίλ᾽ πῶν πολεμίων ἐφόδ᾽ σ. καί με νῦν πρώτιμ ταύτ῀ στρατεύσα-
ἐστρατθυμένον ὄντα πεντηκοντόπε, γνεσκκῶν μαχῶν ἐκ ἤκισα, ἀποδειλιάσαν τε,
μηδ᾽ ἤδη τὰς συμβολὰς καὶ σωάφειας πῶν χερῶν κινδυνεύσειν πρὶ φίλ᾽ ψυχῆς.
ἅμα δὲ καὶ ἐν τοσοῖσι τοῖς μοὶ χίμαιρίοις, πανώσεσθαι ἔωγ᾽ ὑπὸ φίλ᾽ ὥρας μὴ

ξίγνες ἐδόκουμεν γε μεσοῦντ῀ ἤδη τοῦ φθινοπώρου στρατηγεῖν ἀρχομένου τοῦ βασιλέως, (τότε
γαὶ δὴ πρῶτον ἄνδρες μηδ᾽ ἀπροφασίστως, ἀθεσσονημένῳ ἤδηται,) φίλ᾽ ἀκολουθίας αὐτοῦ
ἐκόμεν῀ δὲ τιμιωτάτα, μεδέσθαι, πρὸς ἀνδρὸς ἔναι ἐκεῖνον ἐγὼ φιλοτύχε τε, καὶ ἀτίμως
πρὶ ἑαυτοῦ βεβουλευμένου, καίπ῀ δυσρίσως ἔχειν κατὰ τὸς πρόσθεν χρόνους τοῦ χαμῶν῀ ἐναλῶς
καὶ βαρυτέρως, ταῦτα, δὲ ἐς τἐναντίον πάντως ἡμῖν καὶ παράδοξον πφιέσι, ἀμέλει (ὅπῃ
οὐ παραλῶ ἀγαθάνες ἂν) ἐσ᾽ αὐτὸς ἀνέπαραταπομένους μοὶ ἰδὼν τὰς πλειόνες, τότων
δὲ καὶ ἥ ἡμετέρων σύῤῥαξιν αὐτίκα, δὴ ἐσομένην διόμεν῀, ἀλλ᾽ ἐδή γε ἡ σάλπιγγ῀ ἐπαίσιον,
τὸν ἀγῶνα ὁσονοῦπω ἐσόμενον σκιαινόσης, ἐδὲ τότε πφιφορβ῀ ἐγχυέμεν, ᾧ βασιλᾶ διπλῆν
περιῤῥὼς ἀδεῶς τε διακαμῶφ, μηδ᾽ τὰς ἑαυτοῦ σωτάπονς δίκαιατασάπως καὶ παραδαῤῥαύον-
δέκεμεν ἐσ᾽ αὐτὸς ὑπ᾽ ῥίγος καταφυχθὰς πτ᾽ ἐκαμον, καίδι ἀσέως ἡ ῥώπ διατώμενός τε
καὶ ὡς ἂν τύχοι αὐλιζόμεν῀ ἐν κώμαις ἡμικαύδις τε μηδ᾽ ἡμιπῶτοις. ὑπὸ πνίγος μὲν τοι ἂν
ὀλίγα δὰν ἔφθεμεν ἡμεῖς ἀσπεδνάνα φίλ᾽ νυκτὸς γαὶ ᾗσιχομένης ἐφ᾽ ἡσῦ ἦλθ᾽ ἡ ἡμέρα, ἐπ᾽ ἐ-
λαμῤῥύτυχάνομεν πλοῖ ἔσω σωῳκισμένοι ἄλις ζνὸς ὑπωρόφε, διαπᾶν δὲ πῶν ἐγχωρίων
ἀσὶν ἄνδι καὶ ἥ γε ἡμετέρων πῶν ἐντανδα, δὲ πλῆσαι. ἦν δὲ σαμμιγέντες τε μὴ σαμπλήθων
ἀσμῶν σπηῶν τε μηδ᾽ κριδινῶν γέμοσα. ἐγὼ μοὶ οὖν ἐν ταύτ῀ μετὰ πῶν ἵππων ἐξ μηδ᾽
σκιῶν πρὸς ἑωνίᾳ ζνὶ καθιδρυμένῳ μηδ᾽ σωπλαθὰς, χάριν ὅμως ἔχον ᾧ δεῖν τε μὴ τοῖς
πᾶσι ταύτῃ πλὴ ἐπιμέλεσθαι ὅσιμ, ἐπὶ δυφυχορία ἐκείνῃ ἐμοὶ ἐπισαδμυομένῃ, ὥς γε ἂν σκοχά-
ρκμα σύμπαν τὸ κατὰ πλὴ παρεμβολὴν, ὧν καβάτ῀ τε ὀφοιπορικῶς κατακλιδὰς μεγαλο-
πρεπῶς, ἐπιπόλαιον ὑπνώπονζ ἐφῆκεν, δὲ γαὶ ᾗ τοῦ δεινὸ πφιεσαμένῳ γιγνομένης ἀπλαῦ-
σαι φίλ᾽ ἀναπαύλης. ὅμως μέντοι ἀμωσγέπως κοιμωμένῳ μᾶ, ἰδὼ δὴ ἀμᾶ τε πλὴ ῥᾴστέρεω
φυλακὴν, βοὴ καταπλικτικὴ ᾗ ζωνίσκειν ἡμᾶς, ἀναβοώντων ζνῶν πρὸς ἐμπρησμὸν τοῦ στρατο-
πέδ᾽, καὶ σύμβοκθεῖν, ὡς ἔδο῀, ἐκκαλυμμένων. ὡς οὖν τάχιστα, τὸν δόρυβον ὅσις ὄδιν ἤθρόμεν,
ἔχε γαὶ ἐμὲ ὡς ἔφην, φροντὶς ἀεὶ καὶ πρόσοχή μεμιμνῶσα, ἐπισάμενον δὴ δὲν ἐς ὅσον κιν-
δύνου πεδεσκεν ἐν τῇ ἄλῃ καθαρνύμεν῀ φυγαωόδες ὕλης μεσῆ, παμπλήθες δὴ δαῦ-
χίας πάντα, καταλαμπόσης. ἀλλὰ μὲν ὡς σωῆκα, φίλ᾽ ἐοῖς πλὴ αἰτίαν, καὶ τε κλίνης δύθυς
ἐκδοχῶμ, μηδ᾽ τὸς ὑπηρέτας τὸς ἐμὸς ᾗτανισὰς, ἕως θυδρομ τὸ πρᾶγμα διορίσωσ. τὸ δὲ ἦμ πυρ-
καϊὰ μεγάλη δίκορ μέγιστον νεμομένη, φοβερὰν ὄψιν ἔχοσ μηδ᾽ δεινῶς ἐκπλακλακλύζ᾽ ἧς δὴ
ἄπουτες τῇδε κἀκεῖσε σωιδῆρες, μηδ᾽ δὴ μηδ᾽ φλογώδη ἀφαπάσματα, πῶν πέγις ἐφέροντο πρόσ-
πόμενα, μηδ᾽ δύθυς ἐμπιπράντα, τῆς δὲ δὴ φλογὸς ἐκείνης τὸ στρατόπεδον ἅπαν πφιλαμῤά-
σκε, μηδ᾽ πάντων πῶν ὧν τῇ πρεμβολῇ καταμικρὸν διαπασάντων, ἐκφορεῶντας τὰς πλάνης δο-
γυωδῶς τὰ ἐνδοθεν ἅδες ἂν μηδ᾽ ᾗ ἀσπιδῶν σκθναιωσοῦντας, ὡς μέντοι ἐκάστοτε ἐπὶ ἐσσθα-
λῆς ταύτης τόπε στρατηλάτου τοῦ βασιλέως μηδ᾽ τὸ αὐτοκρατορικὸν ᾗτεφάνη, ὅπῃ μηδ᾽ ὑπαλθα-
ᾗτέλαμεν ἡ προθυμία. μηδ᾽ ἐξιότης αὐτοῖ, πρὸς πάντα δυσαλῆς ἀεὶ μηδ᾽ πρὸς τὰς ἐπασαχᾶ
χράς ὑμδονᾶ ἐκκαμῶν. ὅτ῀ γάρ οἱ τοῦ καταλύματ῀ κατ᾽ ἀρχὰν δύθυς ᾗτωρ μηδ᾽ πάγε-
νόμεν῀, τοῦτο μὲν τὸν δόρυβον μηδ᾽ πλὴ ταραχλὴν καταστάσας, τοῦτ᾽ δὲ, τὰ πρόσθεν ἐπιτάξας
πρὸς τὰς φυλακὰς, τὰς κατὰ φίλ᾽ ἐπιδόξ᾽ πῶν πολεμίων ἐφορμήσεως, ἅτα πλυχαρίαν πρόσα-
γαγόμεν῀ τὴν ἐκφλίσσειν ἀπὸ ὑδάσαν πρὸ ἐξῆς πρόβασκ῀ν. ἄλλην ἡμῖν ἔκπλεων πρόσχε-
τον, μηδ᾽ ἀσφάλειαν φίλ᾽ φλογὸς ἐπὶ τόποις κατὰ μικρὸν σωιζομένας. πρὸ δὲ τότε τῷδε ᾧ ἀπ᾽
πῶν πυρῶν δὲ ἕτερον σωεπέπλεκτο μᾶζον, διαῤῥόντων δὴ δεν ἡμῶν μηδ᾽ δεδιότων μή ποτε αὖτις
ἦν πῶν πλιμίων παρασκὴ, μηδ᾽ σκθνῶρημά τε στρατηγικὸν, ἐφ᾽ ὅτῳ πφιεσαμένῳ ἡμῖν θο-
ρυβωδέστερον καὶ ἀσπαχολεμένοις ῥᾴδον δὲ αὐτοὶ μηδ᾽ φονικώτερον ἐπιδήσονται. τὸ μὲν οὖν
μηδ᾽ πλὴ νύκτα, τοῦτον ἔχα τὸν τρόπον. ὁ δὲ μεσῤρανοῦντ῀ τοῦ ᾗλίου καταλαβὼν ἡμᾶς κίνδυ-
νο῀, μηδ᾽ ἐκεῖνον ὑπολαβὼν τὸν νυκτῴφονον, μηδ᾽ ὅτ῀ δὴ ἀξιόλογον ἔχα τὸ ἀπόμνημα. μετὰ τῆ
τριφερίαν δύθυς σῖτον ἀναῤῥόμεν῀, μηδ᾽ τὰ πρὸς πλὴ ἵππασίαν ᾧ δὲ γλυκώς τε μηδ᾽ ὑπρδεδμέ-
νο῀, ἐτύγχανον μὲν πφιεσαιῶν καὶ πρόσφιαλιγόμεν῀ πῶν ἐμοὶ σωιδῶν ζνί. ᾧ τότῳ δὲ
σάλπιγξ τὸ δόρυβον ἤδη ἀνακλάγξασα, μὴ ἐν ἀναλυγὶ σκμαίνουσα, ὑπέμνησεν ἡμᾶς ᾗ ἀκτέον
ἔναι τὰς ἵππους ἡνιοχεπισμένας, ὡς ὅσον ἀυτίκα. ἵππασομένῳ τοῦ βασιλέως, δύθιος οὖν ἡμῖν
πρὸς ᾧ καταστδῆν τὰς δικέτας τὰς ἐμὰς, καὶ αὖτα, διὰ ἐῶρων τὰς ἄλλας ἤδη ἐκτὸς φίλ᾽
ἵππασάσως ὄντας, μηδ᾽ τὰς ἵππους χαλιναωγοῦντας, ὧς πιεῖν ἐώθασιν οἱ ᾧ πρόσθοκία ὑπάρ-
χοντες. τοῦτο οὖν ἡμῶν διὰ παντὸς ἀγόντων, γίκημά τε μέγα σωιοχὲς τῇ ἵππασάσει τῇ ἐμῇ, φλο-
γὶ ἀφανισικῇ σφόδρ᾽ ὄντω κατάλληπτο μηδ᾽ ᾗ αἰφνης καπόδη, ὡς᾽ ἐμ τὸ πρᾶγμα σωαιθόμε

Universidad de Deusto
Biblioteca

μὴν τὸν ὕπτορ ὧ χείρω ὀχόμην αὐτὸς πρὸ χειρίζόμην, τοὺς π διακονοῦντάς μοὶ τότε, ὃ αὐτὸ
ριεῖν ἔκασον θορυβωδῶς ἀνειμίνησκον, μὴ ζῷ ψυχὴ πρὸ αχωρεῖν, ὁκ ἂν νῦν σῶσι ἡμῖν. καὶ γάρ ζῶ
ἀκαρῆ πὶὼ κώμιν ἄσπασαν παμμιγῆ, μὴ σὼ ταῖς σκιωαῖς πρὸ αὐτὴν χωρῆσαν σραδοπα
δέαν, ἢ ἐκφλόωσις πρὸ βαλόμην ἡμαύρωσεν ἀπερφρωδῆσαν, ἡμῶν τὸ δέαμα ἐκεῖνο κα
πλη̃πομῶν, καὶ δι' καὶ τὰ πλεμικὰ μυσαπομῶν. μὴ μὴν δὲ αὐτὸς ὁ πο σρατὸ ἡγόμην
βασιλεύς, μεταξὺ καθοπλιζόμην, μὴ πὶὼ σκιὼὶ πὶὼ πρὸς ὁδὸν σρατιωκὶὼ ἐπαναβαλλό
μην, καὶ πρὶάπου, ἄλλαν τότε σορύβε ἐυρεται, ὡς ἵκησε ἀπεμνημονεύοντ αὐτο τὸ δέ
νόν, παρ' ὀλίγον γε ἐλθὼν ὑπ' καπνὸ μὴ πο καυσώδες πάντα, περιέχοντ ἀσπιδεῖσθαι πο
δὲ ψυρπολεῖσθαι τὰς ὧν τῆδε τῇ ἀννωνίδι κώμας, αἴτιοι μοὶ οἱ κφαυσίσαι ἀπόγονοι δ' πὸ πῆν
γρμανῶν μὴ ἀννώνων. οἱ τόνδε τὸν νόμον πλεμικὸν ἀσκγόμενοι π καυσώνειον, ἐχθίσων πρό
τροι ἀνηλεῶς μὴ φιλανθρωπήμόνως. νευόμισα γὰρ παρ' αὐτοῖς ὕπο κατάρχεσθαι πῆν πολε
μικῆς ἔρων, ὃν δ' πῖς ἴσοις ἀμέφασθ οἱ ἡμέτροι βελόμβροι, φάσθεσθαι πῆν ἀόπλων σωμάτων
πο βασιλέως πραγέλοντος πὶὼ ἑτέρων ἑτράφηβ φῦ ζμωρίας ὁδὸν, ἀνδρῶνπες ἀ πεπόθεσαν.
δισθα. δ' λνας πῆν κωμῶν φυγάδας πῆν ὑπ' πῆν πλεμίων καταπεπρησμῶν, ζῷ σρατῷ ἀκο
λοθοῦντας ζῷ ἡμετέρῳ, πάντα πιόσερ φάσκοντας ἐπὶ ζῷ μελέναι τὸς πρακτικκτὰς φιλέν
χθρως μὴ ἀνιλεημόνως, ὃν ἡ βασιλέως ἐπιμέλεια πλλάκις τυγχάνε ἀπῃξάγαγε, τὰ πυρὰ ᾄφνω ἢ
λαῖρα καίοντας ὅπη ἂμ τύχοιεν βζασίας. ἐῤῥῶσο.

Βαλλῶ φιλικόφ δι πράξεως.

Ο ῥ πάνυ πω δ ἔτ, μοκῶ μοι ἡμαρτκέναι φῦ διανοίας, ὧν διεπῷ αὐτὸς πὴγχά
νω ἐσοχασμέν καταρχὰς καὶ προφρικῶς πῷ τῶδε τῷ πλέμῳ. μὴ γάρτοι μέ
γα φρονεῶπες τοῦτ' ὀὐ ὑπιναντίοι τῇ μοὶ, ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ ἑαυτῶν ἀνῥρᾳ
τῇ βζ, ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ ἀμηχανίᾳ. ἀθυμίᾳ, πλλῷ ἂρ ἀσωτισίαν νυνὶ ἢ περοπέτειαν
ὀφλισκάνοιεν. ὅτγε ἀτρεμοῦντος πρόσθορ ῥ βασιλέως, ἢ μὴ χώραν μὴν οντ, πρὸ
τῳ ἀκριβῶς βζετάζαι τὸ ψυρόμενον, μὴ βζελέγξαι ῥ τανανσίαν, φρονόντων αὐτῷ τὰ πανευομέ
μενα, καίπερ ἐπιόντων μὴ καταῤῥακμόντων ὑπ' αὐτῶν πανσεραῖα, μὴ τὰ μέσα. καὶ ὀλβιώ
τατα, φῦ ἡμετέρας πατρίδ παρασκευάσαι ἀπλησάντων, ὁκ ἄνορκῆν μοὶ τῶτον αὐτοὶ ναὶ
ταῖς πουδαῖς ἐμμένᾶν ἠγεῖσθε καὶ ἔφασκον, ἀλλ' ὑπ' φῦ ἀβελπρίας ἐλοιδορεῖσθε, ἐπιμαθὴς
φέμενοι πάντ μὴ πάντως ἠρεμοῦσιν, ἀλ' ἐῤῥῶται, ὅπη μὴ ὅπως βοηθτέον ἔκ τῇ πατρίδι μὴ
ζῷ αὐτο κράτ ὁσονοῦπω πορακινδυνσομένῳ. οἱ δ' ὧς μαλακιζόμενον αὐτὸν καὶ καπβλακεύ
μενον ἐσκωπτον, ῥ καιρὸν φῦ σρατολογίας ᾧ τῇ γναικωνίζῃ καθυσσαθεῖν ἀβολεχοῦπες,
δ' ἀνύπτοντα, ῥ χρσίμων πρὸς πὶὼ ἄμυναν μὴ προφυλακιὼ. ἀλλ' μὲν μὴ πῆν ἀννώνων
πῳωλάκνυσθαι πλὺ τὸ δυτράπελον μὴ κομῳδ βαλομένων, τοπο πῳρνδκτα τὸ φθέγμα, ὥσ
μὲν δ' πασιν μὴ χάριεν ἐπιπλῶς, τὸν βασιλέα ἀμυνῶζ πὶὼ σφῶν ἕφοβον προθυμέμενον,
δ' ἀμυκλῶσαι. ἐκεῖ γὰρ μὴ νῦν πφιεῖναι τὸ γλῶ πῆν γάλαν γνήσιόν γε μὴ ἀκίβαιον. δ' ἔνε
κα, αὐτὸν διόνπερ ἀλεκτρύονα, πρὸς ταῖς ἀλεκτρυόναις φῦ διατρῖψαι, ὅπως φύσαεν ἐκ τότων
νεοττὸς μὴ τὸ ἔθνῶ ἀφικαταστήσειν. ἐσὶ δ' οἱ καὶ βασιλέα. δ' ὅλως ἡμῖν ἔναι ἔφησαν, ἀλλ'
ὧν ἀναρχία τὰς φράγκας ἐπιῤῥῇ, δ μὲν δὲ μὴ αὐτονομεῖσθαι. τοιτοισὶ ζῖς σωμίλμασζ ἄνδρω
ρι καγχασικοὶ σφᾶς αὐτὰς ὧνζ βζώλας ριπίσεσθαι τὰς φράγκας, μὴ τὸν ῦσάντα. πόλεμον
καταρλιμίσεσθαι, ὅπως σαῦ τὸ πᾶγμα πφιέκ τάδοις, ζῖς τοφραγκικὸ γλῶς ὀικλέα συμ
πεπῶκέναι αὐζῖς δοκόσι, λαζ, ὡς ἂν ζς ἔκρι, ῥαλλομένοις, τὰ συμβεβκότα, ἐναγχος φανερὸν
ριεῖν ῥώσζ. σρατηγῆν γῶ τοῦ ἄρχοντ ἡμῶν μὴ ἐσελαύνειν ἐις τὸ ὧδε πὶὼ χώρεω ἐπιβαλ
λομένῳ, δι μέλισα. πῆν ἀπεχθανομένῳ ἡμῖν φρονήματα φαινόμενοι, καίπ μ' ἄρεως δ' πίνομ
πες δι ἄννωνες, μὴ τὴν μοὶ φθόνον ἡμῖν ἀνέκαθεν ἀεὶ ὡς ἂμ ῥωκῆμεν μέλισα, ὑπεκκείσονπες, νυνὶ
δ' τοπλέμῳ ἴστε τοῦ ναυσικὸ λαβόχοι, ὡς λέγ, μὴ ἀναπτικοὶ, δ' κρατῶπε ἐφάνησαν ὁσά
ξονπες τῇ ἑαυτῶν ὕπκ ἔπυκε ἀνλαβεῖν ἡμῶν. ἐῤῥ ὅτω δ' ἐλλέμμαλι αὐτοὶ ὡς ἔπ ἔπειν, ἐρέμην
κλώσασιν ὑῤῥ ἡμῶν, πὶὼ δίκιω ταύτῃω δ' κίας ἐῤῥ οἷς δ' κων χαρῶν ἦρξαν, ἐσαγαγόντων αὐτοῖς
ἦν δ' ὁ ἄρχων ἡμῶν βασιλεὺς, τοῦ αὐτῶν ἄρχοντ αὐζκράτορ καταδικάσασθαί μοι δοκεῖ.
αὐτός γε ἐς τὸ κριτήριον ἐλθὼν, ἐκεῖνα δ' ἀπαντήσαντ αὐτὸν εἰς πὶὼ κυρίαν, δ' ἄλλως
πέμψαντ, τίλγε τὰ ὅλα, κρινῶσαν μάχῃ σωάπῃσ ἂμ ὑρμάναντας. τοτο μὲν τὸ ῥ πῆσι

μίας οἱ ἄννωνες πεπνθόπες μοι δοκῶσι, δι' ἣν ἐς σφέτερον αὐτῶν ῆθος μεπνικνοχόπες τὸν τὸ δὲ τεμ
τὸ πάλαι ῥωμῶμενον, οἱ ἄννωνας μοὶ κακὸν ὁκ ἔχον, οἱ δ' ἐφ' αὐτ ἐπιπάζαν. καίτοι γε ἢ
αὐζοὶ ὑπ' φῦ ἐμπλίκτ φυγῆς ἀμυκμόνως διακάμνοι, πάζε μοὶ τὰς δικίσες, πῆν δικόντων
ἐρημωθάζε πρόικαν, ἢ ῥ σιδηρομῶν ἄλλων ασμάτων πε ἢ χιλῶν κατάπλεω τὰ δικήματα
ἐνκατέλιπον τὰ σιδηρόχα, ἃ δι' χάρτ ἢ κριῶν φῦ ζῷ σρατοπέδῳ χράων ἐπέχοντα, πρόσεζε ἢ τοῖς
χαμαικοιτοῦσιν ῥ ἀκολήθων μὴ σραλωτῶν δίηκσα. κμ, μὴ ζῖς ὑπαζυγίοις δὲ ὑπεσοιβάζοντ ἢ
τοῖς ὑποις. ὅπῃ δι ἐπειλῆσν τόδις πιῶν ἂν ζς ὑπλάβοι, ἢ τυτὶ τὸ ἐφόδιον ἡμῖν πῆν ασκδιά
ζειν ἃς πὶὼ ἑαυτῶν ἀσβαλῆσιν, ἀνθ' ὧν ὑπῆρξαν αὐζοὶ πυρπολίζαντες πῆν ἡμετέρων, τὸν ἄρχον
τ ἡμῶν τὶωικαυτα, ἰσυχίαν ἄγειν δυόρκως τὸς ἑαυτοῦ πασπαγγέλαντ. σὺ μοὶ δ' ὦ Φί
λε, φῦ πρόσθεν ἀνενεγκὼν νυνὶ λῃσθυμίας, μὴ ἐκ φῦ μῤῥίμνης π μὴ κατφείας ἐκάνης ἐπινα
κύψας, ἃς ἦρ καπεπῃώκαις διὰ πὶὼ τοπονὶ πῆν δυδὶ ασρμολόπων ψδυδολογίαν, δικαίως ἂρ
μὴ προσκόντως τότοις ἂν ἀμέφαιο πῖς διαγωλίοις ἐκάνας, οἱ ἅνες ἐνὶ μ ἢ δυοῖν ἡμῶν σφάλ
μασι προώρως ἐπεμβεβκκότες μὴ προπετῶς ἐπιφῶπες. δικαοί ἐσιν ἀνταικῦσι νῦν ταῦτα,
δι' ὧν λελωβκμένν αὐτῶν πὶὼ πατρίδα, μὴ τὰ ἔκατα πασβῆσαν αὐτὶ ποδοῦντσι, ἀνθ' ὧν
ἄυτι λυμεῶνας πῆν πόλεως τῇ ἡμετέρᾳ ἐφθάκα ἐπαφῆναι. ἅμα δὲ ζῷ αὐτῷ ἀκροάμαζι τυτω
σὶ τ βασκάνες φῦ καταλαλιᾶς ἔσῃ καταπεπαυκώς, μὴ τοῖς ἐκπλαγῆσι πῆν τὰ φίλα ἡμῖν
φρονόντων ἐφ' οἷς πρόκτυχκόπες ἐτυγχάνομεν, σύγε ἀπηλασίσῃ τ ὀθυμίαν. ὁποῖ ἅπα μὴν
οὖν ἔσαι τὰ τότων ἐξόμνα πῆν πολαβόντων καπορθωμάτων, ὁ θεὸς μοὶ ἐσάτ, ὁ πάντων πῆν
ἀνθρωπίνων πραγμάτων αὐτεξόσι, ᾧ δ' μὴ μὴ ζῖς θέοις ἅμα πᾶσι, σωσάτε κύρια ἡμῖν πρῆ
ξαι τὰ φῦ σωπρίας π σύμβολα πρότ ἐκφανέντα, μὴ νίκης πλυτώσκε πάντα ἐς τὸ πιόν
διακρινόσκς τὰ ἀμφισβητήσιμα. ἀλλάτοι ἐὰ ἡ ἐλπὶς ὀλίοτως ἐς νοῦν ἐμβεβλημμένν, ἀσφαλίζεσθζ
ἀμωσγέπως δύνασθαι τ διάνοιαν πὶὼ πρὶ πράγματ μέλλοντος ἐπαμφοτερίζουσαν, ἐκόπως
μὴν ἂρ ἐς τὰ ἐπὶ τότοις ὀλυχως ἕτοιμν μὴ πεπιθότως. μὴ ταῦτα δεῖν ἡμῖν σωσθόπες
δὲ πρανενομημένον δὲ καπιπορκόμενον. ἀμέλα ἐκ ῥ μέχρι ῥ δὲ πκμηρίον ζῆν ἐκ ἀπαίσιον δὲ
δυσοιώνισον, ὅπῃγε τὰ προφάσαντα δι μὴ καλῶς ἡμῖν πρὶκλθε. ὅτγε ἀνθ' ὧν ὅπω ἀντιῤῥόμε
νοι ζῖς ἐπιόσιν ἀνπάλοις πεποίδαμν, διπλάσια πὶὼ αὐτοῖς πρθοῦπες τὰ ἐκείνων μὴ κατα
σρεφόμενοι, ἀπιτίζομεν, τὸ δέα δὲ πῆ διατάξωζ, τὰς μὴ σέρξαι τὰς πασῆσι μὴ καλῶς
καθεκκόσι τὰς ἄννωνας, οἱ ἅνες τὰς γρμανὰς ἐπιπισάντες διαπλῶσι, μὴ δ' τὰ πῳτφα ἄρα
σθαι φῦ πλύμνς μὴ φυγῆς, μὴ ὧσπερ ἀ ζῷ ἄρα ἀπάρξαζ φῦ ἰδίας σφῶν αὐτῶν, ἃ καὶ πῆν
ἀνθρωπινῶν ἡμᾶς ἐφασάμεθα, ῥ ὑπεναντίωμ δὲ παιδονοίας ἀφεσώπων τοιγάρτοι πφιεγκέτο
τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι, ὑπ' συσάντων ζοσόπων μὴ πλικόπων ἐχθρῶν μὴ σωωμοτῶν πᾶσαν
ὅως κατασασιάζαζ ἂν δοζάσῃ, ὁκ ὅπως διώζαζ τὸς ἀσελάσαντας, μὴ ὅλεθρον δι' αὐτῆ πα
ῥασίσειν φαμῶσι, ἀλλὰ μὴ τὸμ κίνδυνον ἐς αὐτὸς μὴ τὸ δεινὸν πφιτρέψαι, ζῖσζ ἐχθροῖς ἡμῶν
ἄυθις ἂν πφιγένοιν, ἢ ζ ὧν ζῶι ὑπῆρξαν ἐλασάντες ἐς ἡμέτερα, καὶ ἄγειν μὴ φέρειν τὰ ῥῳ
σὶ γλιχόμενοι, αὐζῖς ἀπελαύειν πλαπλασίονα πῆν πρακτικμένων ὑπ' ἑαυτῶν. τότων δὲ δι'
πῆν πραγμάτων ἡ κατόρθωσις, ἐπώνυμ δι' ἔσαι τοῦ βασιλέως ἡμῶν φραγίσκ, δ' ὑπαγ
τωμένν ζῖς τότῳ ἡγεμένοις σοβῶσι, διὰ πῆν ἀρχῶν, μὴ ἀπελικόν ἢ καὶ κατασφακικὸν
πνέσι, παραχρῆμα τὰ τότων νικητήρια, ὡς ἀπῆν, ἐμωράνθκαν, μὴ πέπαυνται μεγαλοφρο
νοῦπες αὐζοὶ, μὴ δίον ῥαφηφορεῖπες ἐπὶ τῇ ἁλώσα μᾶς πόλεως ἐκ ἄγαν ἀξιολόγ. φέρε δι'
ἄνθρωπε νῦν δυτράπελοι μὴ κομῳδὶ ἀσβοί, διαπλουτῶν χαριεζόμβροι ῥασικῶς, μὴ τοῦ
δάζοντες λεγόντων τὸν ἡμέτερον βασιλέα, δ κμένκς φῦ γαλλίας ἀτρεμῦ ὡς ἐπικαθήμβρον ζῖς
ὠοῖς πῆν ὀρνίθων πῆν ἄυτο, καὶ ἐκλέψαι μελετῶντα, γαλίσκας ζνὰς νέας ἐς ἀποκατάσασιν
τοῦ ῆθους ἤδ ἰφαωισμένν. χέτλιοι δι' ἄνθρωποι, οἱ ἀργὸν ὄλοτως ἀπαρχῆς πὶὼ ἡμετέραν
δύναμιν, ῥῳργόν ποτε γεγονέναι ἐπὶ κακῷ σφῶν ἦδονζ. ἀγαθιέσθω μένζοι μὴ ὁ φῦ πόλεως ῥ
πάνυ ἀρχιῤῥεύς, ἐπὶ τῇ καταλύσα ἐπικρατέας φῦ πῆν φράγκων, ἐπιπομπεύετω δὲ μὴ τῇ συμ
φορᾷ καὶ ἀναμεῖσ τοῦ ἔθνς ἐπωνύμν φῦ ὀρθοδόξ πλετῆς. ταῦτα, γὰρ διαπεζάζεσθαι αὐτὸς
ἤπαιζεν τότῳ δ' ὅπῃ ὑῤῥ φῦ ἄγαν ὁρμῆς αὐτὸς τὸ ἑαυτοῦ ἐπίσκιες βιασάμβρ, μὴ δ' μὴ λίαν
ἀγωμονῶν πρὸς τὰ μεθ' ἡμῶν συγκέμενα, ὑῤῥ πῆν πλκσιασάντων αὐτῷ δ' ὅπῃ προαχθεὶς φῦ
φῦ ἀχμησούμς, οἱ πὶὼ σωπῆρ ἡμῶν ἱρωσύνν διαθέξαθαι φάσκοντες τοῦ ἐσαγκτοῦ φῦ
ἐφιλικῆς κατασάσως, ὅτως ἐζέσκαν ἤδ φῦ πῆν προγεγνότων ὁλαβείας μὴ ἀγνότκ,
ὡς φοικοῖς π καζῃώμασι καὶ τ ἐθνῶν ὅλων ἐζωλείαις ἐγκαλωπίζεσθαι, καὶ πὶὼ αὐτῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀγχίνοιαν ἢ τοιούτοις ἀπαλέσμασιν ἐπιβάκχευθαι. ταῦτά σοι ἐκ τοῦ ἀνωτάτω ἀξία κορυφῶν ἢ ῥιζῶν ἀλληγορήσας, ἢν αὐτίκα πᾶσι δῆλον ὡς πρεπετῶς ἀτακτήσασα, καὶ ἢν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῆς μοίρᾳ πάνυ ἀκοσμήσασα, ὑπόρικον ἡγοῦμαι ἐκ τοῦ μακρὰν καταθαυμαστὸν ὡς τὸ ἀξίωμα ἐλαπώσασα ἢ σιβασμίσ ἱερωσύνης, ἡμῖν ἅπασι δὴ τοῖς ἱεραρχικῷ διαβολὴν αἰσχρὰν προσῤῥιφαμένη καὶ δυσφημίαν ὧν μεγίστων. ἐῤῥώσθω, ἢν αὐτῇ δεκεμβρίου μηνὸς δεκάτῃ νῦν καλενδῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΡΙΞΙΩ ΤΩ ΠΡΑΙΠΕΡΙ.

Ὑπὲρ ὅτι σοι Στέφανος ὁ βλαγκὸς πρόχθες ἐκοινολογήσατο, ὦ δαὶ ἡμῖ σωφρόνησεν ἀβελτερίᾳ, ἀ μὴ σὺ ἀπεπλεσμένον παρεχόμενος ἔσῃ ὅσον τάχος τὸ πρόβλημον αὐτῷ, ἐῤῥώσθω ἡ φιλία ἡ ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἔμπεδον τε καὶ ἀσκημένη ἐπιφανῶς, καὶ τὰ καθήκοντα. δὴ ἐκ νέου ὄντων καθημέρων ἀμαβολίων. ἐτύγχανον χθὲς δαπανησόμενος τοῦ αὐτῷ, καὶ μεταξὺ σιτουμένοις, ὡς φιλᾶ, περὶ πολλῶν καὶ νέων τυχόντων σωφιλελεγόμεθα. λόγου οὖν κατά γε τύχην ἡμέτερον πιστοῦ, ὥστε ἀγροικίας τε τέτε μεμνῆσθαι, φῆ δὲ καὶ κοσμίως ἀργασμένης, ὡς δοκεῖ, ἢ περιττῶς ἠσκημένης. ἐᾶν ἐξῆς κοινολογίας προβάσκε, καὶ ἐκείνα ἀνοσιαθῆν διαπλοῦτον ἐπὶ ἀτυχίᾳ τινὶ προσφάτῳ ἢ ἐπὶ πολλῇ ἀγροικίαν ἀτυχημένῃ, ὑπολαβὼν ἐγὼ τὸν λόγον καὶ ἀνοήμονα αὐτὸν κλῆσ ἂν ἡ ἀτυχία, κατέμαθον τὸ γεγονὸς ὅπως τε σωφρόν καὶ ὃς ἐκ ἀνέκειτόν δεινῶς οὖν τάχιστα, ἔγνων τὸ πρᾶγμα ἓν μετέωρον ὄν, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ γραμάτῳ τοῦ βριξίῳ κάμνων ὑπὸ φῆ πάνυ ἑταιρείας φῆ ὑμετέρας, ἰσχυρίζετο δὴ ἐκ ὄκνου καλῶς σε τὸ πᾶν θησόμενον, καὶ δῆτα, καὶ αὐτῷ τοῦ πρᾶγματος κατασυμίως, ὅσον γε καὶ τὰ ἀπροφανδέντα δὴ μεταδιδόναι διὸς τ ἔκεισε ἃ ὅπως ἔτυχε. τότε μὴν ποτε πως ἀπισοῦτο, καὶ ὡσπερεὶ ἐπὶ ἀπολωλυίᾳ ἀφορμῇ δυαρισοῦτο, ἐπανεγείρας ἑαυτὸν τὴν ἐκάστε βουλόμενον ἧκ ἀναπισθόσων, ἀναῤῥᾴθαι ἐδένὶ μᾶλλον ἢ ὑλαβοῖτο τὸ πράγματος τὴν διάπεμψιν ἐπὶ ποῖς ὑπάρχεσί μοι πᾶσιν. ἃ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ δοκίσει μοι καὶ ἐπιμίᾳ, ἵνπερ ἔτωγε πρῷ πλάνητος πρᾶσθαι φῆ ὑπαρχόντων, σὺ οὖν νεανικῶς ὄλθιος τοῦ πράγματος ἐπιζήσῃ, οἷ ὅπως διεγνωκέναι δὲ ὄλθιος τὰ κτήματά μοι, ὑπὸ καπηγεγυκμία, ὑπὲ ἐμοῦ ἅμα τῇ πίσει ἢ φιλίας ἡμετέρας ἣν ζῆν ἔνοχον ἐρίκει τόδε τὸ ἐπαγγέλματος, πεπαῤῥικὼς δ᾽ ἅπερ ὅτις σὺ προετόδε ἔφησε ἐπιῤῥάξαι, ἧς δὴ πρόσοικίας ἢ ἐμοῦ, ἃ σὺ ζῆν ἥκιστα ἐπιμέλειαν παραχοίης. πάνυ γὰρ ἂν ἄγλωκρύς σοι καὶ καθάπαξ ἀπερκικὼς ἔλιπε πᾶν ὄνοιαν ἢ φιλίαν ὅσον αὐτίκα. ὃ δ᾽ ἐν ὑπομένειμι ἀκοῦσαι προφάσεις πρόφασιζομένῳ διὰ ὀρίας δι᾽ ὅσον πᾶν φανότατα πᾶν σὸν καὶ λειμότατα, ὡμῶς ἄλλως καὶ ἄλλοθι, ἢν ζῆν καταπράξεσθαι τὰ προαιρεθέντα, σοὶ ἢ ἐγκλήματα. ἐῤῥώσθω. φιβρουαρίου μηνὸς τρίτῃ ἐπὶ δέκα.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟ ΤΩ ΠΡΑΙΠΕΡΙ.

Ἐπελθὼν ἀμφότερα, τὰ γράμματά σε ὑπηγνώμοσι ἐπεσαλμῴα. ἔγνων ἀλλὰ πρόθυμός ἡμῖν ὁρμῇ σὺ φέρων ἑαυτὸν ἐνέδωκας τῇ ἄγαν ἀπαθῆ ἢν καλέσων λόγων καὶ σεμνῶν, ἢν δὲ ἐφάμιλλον καὶ ἀγωνίου τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς διφυῶς ἔχεσιν, ἢ ἀπεπλισμαλκὰ τότε τοῦ χρόνε κατάστασις, ὡς ἔοικεν, ἐρικάτε. καίτοι καί σοι νεανικῶς ὡς ἢ ἔθημαι μὴ ἐπιτυχὼς ταύτῃ τῇ φιλοτιμίᾳ ἐπικιχρηκὼς, σωκέθλω μεταξὺ διελθὼν τὰς ἐπιστολὰς τὰς ἐμὰς, καὶ δὴ καὶ σωεπιλαμβάνεσθαί σοι τοῦ πόνε ἃ πεθυμῶ, ὁρῶν σε ἥκιστα τὸς προσληφότας τοῦτο πιθανῶς, ἀπελέγκτως, πεπικότως, καὶ ἐναμίλλως μεθυχόμενον καὶ κατακρατοῦντα. διόπερ ἐν δίῳ γεγραφὼς ἤδη τυγχάνες, ὅπως μι ἀρτισκόμενον τῇ ἀξιοπαίνῳ τῇ διατριβῇ πρόσκοπος ἀφεῖναι βόλα, ἐθέλω σοι ἀπόπαυσιν πιεῖν ἐς τὰ περὶ τὸς λόγους καὶ τάδε γε ἐπ᾽ ἐμοὶ ὄντα ὅπως ἂν τύχοι. καὶ γάρτοι ἐγὼ ὁ τὸς ὁπλοδέκτας ὧν ἀφορμῇ ὑπηγχάνοντάς μοι φῆ φιλολογώτατον, ἐπιεικῶς ἐνδεχόμενος, καὶ ἀπροφασίστως πως δυνάμενος ἀνδρὸς καὶ ὀργνώμονος τὰς νέας διώκουσας τῶν δίγλωττον παιδείαν ζῆς ἡμυαστέρσις πρὸς πάσασον, καὶ τότον καθηγήσασθαι ἕτοιμος τὰ δεόμενα, δι᾽ κρίσεως, ὡς ἂν φθονοίμι σοὶ ὧν ἐμὲς σωκέθλε τε καὶ βοηθάς, φῆ ἐπὶ τὸ κεχαρισμενώτατόν μοι ἐπιτῆδειμα ἐπιβαλλόμενος. καὶ ταῦτα συσκάπτον σε φῆ ἐπιστολῶν φῆ σῶν καὶ τὸ αὐτόμολον ἐκλιπαρῶν ἀξιόχρεων ὄχ ὅσον ἰσάνυσ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς βοηθοῦντος ἐν τῇ πάνυ βοηλῇ τῇ ἐνθάδε, ὑποδεχομένου σε καὶ οἱονεὶ σωκομιδῆ. ἐῤῥώσθω.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΕΤΡΩ ΑΜΦΙΚΡ ΤΩΝ ἘΚ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Τ ΦΡΑΓΚΙΣΚΑΝΩΝ ΟΥ ΠΡΑΙΠΕΡΙ.

Ὅπερ τοῦ δεῖπε τοῦ ἑταιρέου καὶ τῶν φῆ ὑμετέρας ἑταιρείας ἀγωνῶ, τί ποτε τυγχάνομεν ἀκηκοότες. σὲ μὴν γὰρ ὦ ἀσπασία μοι κηφαλή, καὶ βαβάλαισον τὸν ἐκσέα, τὸν σὸν, λόγον ὑπὲ φῆ μισοκάλων τυπωνὶ φῆ ἑταίρων ὑμῶν παρωχλισθέντας διὰ πᾶν ἄγαν περὶ τὰ ἰδιωτικὰ ἀσεβῆν. ἀλλὰ καὶ δεινὰ κακοπαθεῖν. φῶ φῆ δυσαντήτε φῆ ἀνδρῶν παρανοίας. ὦ φῆ ἀπιστίας θαυμασίας ἠλίκης. οἵ ζωιες ὅπως ἔχουσιν ἀπερισκέπτως τε καὶ ἀναιδήτως, ὥσθ᾽ οἷς ἐγκαλωπίζεσθαι ἅπασιν πᾶν ἑταιρέαν προσῆκε τῷ ὑμῶν μὴ μέγα φρονεῖν, τοῖς αὐτίκα. δὴ ἂν ἐς ἄκρον ἀφικομένοις τὸ ἀσθενὲς τοῦτο, τότοις δὴ ἐασκήνωπε τὸ δυσκολαίνειν ἐᾶν αὐτὰς τε συσάπτε, τοσοῦτον ζωιχέρασαν καλλίστε ἐπιτηδεύσεως μὴ σεμνοπρεπεσάπτε. ὡς δὴ τοῦ νομιζόμενον πᾶσι τοῖς συσατικοῖς τοῖς ἐπὶ ἀφαγνισμῷ τε εἰς σωκεχομένοις, ἀγνοίᾳ τε καλῶν μαθημάτων ἐναπομεῖναι, μὴ ταύτῃ εἰρῆσθαι, μὴν ζῆν ὅτοι ἁπλότητα ἑταίρεον ἀπολοῦσιν. ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν μὴ αὐτὸς τὰς φῆ ἑταιρείαν πρεσβῦτας, ποιότης φῆ νέων προσεταιρίζειν μόνας, ἵνας ἀγαπᾶν τὰ νενομισμένα, ζῆν ταῖς ἑταιρέαις ἅπας ἑαυτὰς ἐνέδηκαν. ἃ μὲν δὲ καὶ ὅτας ἀπορρέφεσθαι τὰ δόκιμα, μαθήματα, καὶ φῆ χρονίων ὡς φασιν, ὄλεθρα ἀεὶ προαιρεμένες. καὶ μὴν καὶ ἔγωγε αὐθῆ ἡδονῆς ἂν ἐιλόμην φῆ μεγίστης τὰς ποιότας προσαθοῦσας φῆ ἑταιρέαν, καὶ πάντας δὲ τὰς ἀπαιδεύσιαν σιβομένες ὑπὸ φῆ ἐνόματος φῆ ὀρθοδόξε διδασκαλίας, ἐπ᾽ ἐμοί πε γλυκέα, ἵνα. τῇ ἑαυτῶν σκαιότητι, ἴσως δὲ καὶ πονηρίᾳ ἀξίως φῆ τόποις ἀποχρωμένων ἐπιδέᾳ. τίς γὰρ ἂν ἐκ ἂν προθυμοῖτο φῆ γε ὀλομένων, ὑμῖν μὲν καὶ ὀλίγοις φῆ ἐγκύκλε παιδείας διασώζεσθαι ἐπαμῦναι, ὅπως ἀδικημένοις, τῇ δὲ φῆ μισοῦν ὀθνείᾳ ἀμοιρῆσαι ἀφαιρεθέσιν ἐν τόπῳ ἐπὶ τόποις. ἡμεῖς γὰρ ταύτης κινδυνεύσης ὑπαρπαζέναι ἐκ ἐν παραπίπτομεν, ἐφ᾽ ὅτε σωθῆναι ἑαυτὴν τῆς πάνυ γνομένοις. ἃ δὲ τοῖς φῆ λόγων ἀμοιρῆσαν ἀτέσαι τὰ κατὰ μαθήματα, βραβεύσαί τε καὶ ἀνατιθέντας διατάξαι, πᾶς δ᾽ ἀναγκαῖα νομίσομεν; πῶς δ᾽ τὸν ἀρχαῖον φασι τὴν γῆν ἀναπείθειν μῦν. ἀλλὰ καὶ ἂν τί ἐν πάθοις πρὸς τὰς ποιότας ἀνθρώπες, οἳ μήτε τὸ δίκαιον, μήτε τὸ ἐπιεικὲς ἴσασι, μήτε τῶν διαφορᾶν διαιροῦνται τὸ γνοῖσ᾽ ἢ τῇ νόᾳ. καίτοι ἐπιπλεόν γε τοῦ τοιούτε κανὸν ἀνὰ τὰς φῆ ἀνθρώπων. πόσον γὰρ μέρος φῆ πεφυτευόντων ἐχ ὕδε φῆ ἰδιοτρόπων, ἔγνω ὅσον φῆ ἀνδρῶν οἱ δόκιμοι διϋέγναν φῆ θρασήμων. πάσασθε δ᾽ ἅπας. ἢ καὶ μάλιστα. ὅτε γνωμοσύνῃ πρὸς κάτας τὰς σωτῆρε φῆ ἀσεβοῦσι καὶ διανοίαις, τῷ τε τοῦ βίε ἀταξίᾳ, καὶ τοῦ κόσμε τοῦ ἀκοσμίαν ἀθρεῖν τας, ἅπαντε γὰρ ἁβρύνε πάντα, γοῦν ὀρθοῦμεν ἄνω κάτω φασὶ κάμναι ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἐκ ἀπὸ φῆ ἀγνοίας μόνον καὶ φῆ ἀναισθησίας φῆ νῦν προσεκκόπτωρ ὥρμηται ἡ ἀδικία, ἢν ὑμεῖς ἠδικήθε, ἀλλ᾽ ἀπὸ φθόνε καὶ κακουργίας, ὃ δὴ τοσοῦτο μισητὸν θρόμ ὅσῳ κακεργότερόν ἔδειρ. ἐᾶς γε μὴν φθόνῳ ἡ ζηλοτυπώτερος τοῦ νῦν τοιοῦτον σεμνοπρεπῶς μοὶ δυπεχωρόντων, ὑπαθλως δὲ διακριβῶμαι. ἀμέλει ζῆ ὑπαθλω φῆ γνώμης προκάλυμμα, ἐφίκοιτο φῆ θυλακάας ὄνομα. φῆ πάντ᾽ ἐκθειαζόσης, καὶ τὸ ἀπολοικὸν δὲ φῆ παιδεύσεως ἕδοι καὶ μὴ φιλεδιμικὸν ἀπαζέσθαι προσφιλοῦσαι, ὡς μόνον αὐτὸ παθαρεύοιεν καὶ ἐμμένον τῇ νῦν πραγόνων ὀρθοδοξίᾳ, νῦν πᾶς ἀσεβῆ πλειτὼ πρῶτον ἡ κημιδῶν, ὥσπερ μόνες τὰς τὰρ χαϊκὰ φρονοῦντας καὶ δυκδικά, φιλαπλεῖς ὄντας καὶ θεοφιλεῖς. ταῦτα μὲν δὴ τὰ πιαῦτα φιλοσοφοῦντες ἅτοι, μόνοι φοκεῖσιν τοῖς ἀκοῖς αὐτοὶ ἀληθῶς θεολογεῖν, καὶ δὴ καὶ κακδμόνες εἶναι καὶ ἐσίτροφοι φῆ ἀληθινῆς θρησκείας τε καὶ ἀσεβείας. διὰ δὲ νῦν φιλομαθῶν τε καὶ ἐν ἀληθῶς φιλαρχαίων, ὑπὲρ ἐς φῆ παιδείας φῆ ὀρθῆς τυχεῖν, καὶ νῦν λόγων μεταχεῖν νῦν ἑλληνικῶν, τότοις δὴ ἐκ ἐῶσιν οἱ αὐτοὶ ὥσπερεὶ ζυγὰς ζυγὰς ἢ ἀνοσίους ὄντας θεολόγοις χρῆσθαι τίζειν. καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰ θεολογηθέντα, ἐναγχὸν ὑπὸ τοῦ βοσπορηνοῦ ἁμᾶς, ἀνδρός τε πλυμαθοῦς, καὶ πρὶ τὰ ἱερόγραφα σωκτοῦσι γελοζάζουσιν οἱ σοφοί. ὅπως φιλαπεχθημόνως αὐτῶν ἐκ ὀλίγοι διάκεινται, τὸ κακολογεῖν ἐκεῖνον διαῤῥήδην ὅσῳ ἔναι νομίζοντες, ὡς ἕως ἂν ἀπαθῆ αὐτῶν τοῖς τότε συγγράμμασιν ἡδέως ζυπυγχάνοντας, νῦν σφετέρων τότοις σωκρίνειν κατασοῦντες ἀπισόβησαν, καὶ μονονυχὶ δὴ πυρὸς ἅψασθαι καὶ ὕδατος προσχθέσαν ὑπὸ φῆ ἐκπαθεῖας, ἧς δὴ προσεστάλμ αὐτίαν ἔχεσι μάλιστα. μοὶ δοκεῖ νῦν ἑταιρέων νῦν μεταπεσοῦν θεολόγοι, οἱ δὲ φῆ ὑμετέρας πρῶτα μᾶλλον νῦν ἄλλων, ὡς φιλαπεχθημονεστέρως δῆθεν τοῖς αὐτο βιβλίοις ἐσκριάζοντες, καὶ τοῖς νῦν ἐλληνιζόντων. ταύτῃ μοὶ οὖν τῇ προαιρέσει νῦν ἀνδρῶν, κατεγνεμόνων ἔναι, φασκόντων, νῦν π ἱερῶν νομίμων καὶ φῆ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν πολιτείᾳ, πρόσθεν

Universidad de Deusto
Biblioteca

δυλαβεαν ἄγνω (ἀπέκ δὲ ἔφ λόγῳ μὴ ἀδρέασε) ἢ διοβλάβεαν ἔπωμεν, ἐπ' ἀληθὲς ἢ τα-
ζοιμεν· μὴ ἂν διώκαν τὰ τῳ πάντ' ἀρίστ σωτῆρ ἡμῶν χριστὸ οἱ τοῖτοι δοκοῖεν, τῇ πε ἐμε-
παιδέας χαριζόμενοι τῇ αὐτῶν, καὶ τῇ ἀρχῇ πέρα τῳ δίκαι καὶ ἀναιτίε ἀνεμέμπτες, ὁ
χριστὸς γὰρ πᾶν πρὸς ἀλήλες δημιόσιαν ὡς νόμον ἀποφαίπτορ ἡμῖν ἐσκηλίτο. τότε τοίνυν
φῆ μισολογίας διάδοχος χορεσάτας μεῦ δίμαι καὶ ἔξαρχοι τυγχάνοσιν ὄντες οἱ ἐπφράξαι, σω-
διασῶται δὲ καὶ ἡῦ ἓν τῇ τῇδε διατριβῇ θεολογιῶτων ἔνιοι, ἄνια καὶ κάπο φρίξ τὰ κῆ πᾶν
δόκιμον φιλολογίαν πλὼ ἢ δὴ χρονῷ προδημόμβυοι. γνάμιμον δὲ φρόμβυοι τυτὶ τεπιχείρη-
μα, πρὸς ἑαυτὲς π μὴ πρὸς τὲς ὑμετέρες μεταζὺ δημηχροῦπες, καὶ ὅπτ ἂν τύχῃ αὐτῶν ἕκα-
στ. διαβάλλοσι γὰρ τὰ ἡῦ ἐλλιῶαν γράμματα, μᾶλ πλὴ πφιεργίαν καταγινώσκοσι μὴ
ἀσίβειαν ἡῦ ἀμφὶ ταῦτα, ἐασεβακόπωμ. οἱ δὲ λέγοσ (ὦ γῆ καὶ ἡφαιοὶ) ἐς τοῦτο προβε-
βκέναι φῆ ἀβελτηρίας π καὶ ἀνοίας, ὡς π πᾶν ἐλάβα. γλῶτταν ἐκ τ ἡμετέρας ὑπθορίζαν ἐπι-
χαρῆναι, ὡς αὐτοκράτορες δῆθεν ὄντες πάντωμ ἡῦ πρὶ λόγε καὶ μαθήματα. καὶ ἐ πρότε-
ρομ δ' ὅτι ἐπέχομ τὸ πλημμάτ καίπᾳ κωλυόντωμ αὐτὲς τ σοφωτέρων, πρινὴ δίκτυόν
π φυσῶντες ἥδονῆς, καὶ πρόσκιρεκόπες πῖς πρὶ τὸν βασιλέα, καὶ τοῖς χαριεστέροις ἡῦ ἓν τέ-
λει. τοιαῦτα, μεῦ σωοίσαμεν τόδιος πτολμήκοσιν ἡμᾶς, ὅτγε καὶ διαμάτων ζώων ζῆνότ ἀνε-
τόπα, καὶ ἡῦ ἀκριαμάτων αὐτήκοοι ἐγκυμόμβα. ἐασὶ δ' αὐτῶν καὶ ἐμῦ καθήψαν ὡς ἐπυσ-
δόμιλω, ἀρχηγὸν ἕναια φάσκοντες τον νεωτ ξενισμὸν, καὶ καθηκσαμῦς ἡῦ ὑπαυδα ἐλλιωσμα-
νοώντων. καλῶ δὲ τὸν θεὸμ, καὶ πᾶμ τὸ πρισάμβυον αὐτῷ σύσκμα. ἐπιγράνιον, καὶ τότῳ ἐπθήκα-
μαι, μὴ τοσῶδ ἐξένα τοδισί τε καὶ δισδισί δῖς φιλοκαλίας ἐχθρεῖς, ὡς πῶ ἡῦ λόων ἡῦ
ἐλλιωικῶν ἀνάσασιν, ἡῦ καθ' ἡμᾶς δ' χρόνων καθώπισμα. καὶ φῆ γνοσίας δὲ πα-
τότερ ἀπιατάσασιν ἀφαιρῖσθαι πάλιν δύναδαι. εἰσὶ δ' ἕτερες ἡῦ ὑπαυδα φῆ θεολογίας δε-
ξῶς δ' ἀμβύων, μὴ τοσῖσι συμφωνοῦπες, ἀλλὰ πρὶ τὰ ἡῦ γραικῶν φιλομαθῶς ἔχοντες, καὶ
καλῶς δ', ὡς ἐλπὶς, προχωρίσαν μᾶλλ' ἢ πρὶ πῶ θεολογίαν φιλοσοφίαν, τῶνγε διότοι ἀρω-
γῶμ ἐστοφωδάμω πρόσιθεμβύων. ὅπερ ὃ δὴ δ' ἄλλ' ἀδέως ἂν σὺ καταμάθοις, ἐλθὼν πε ὑπαυδα
ὑπερ γεγκῶς ἴδιος, ὅγε πλὰ νῦ καὶ δεινὰ πεπονθὼς ὑπὲρ φῆ ἡῦ ἐλλιωικῶν σωσθῆς, καίδοι μὴ
ἡμᾶς γ' ἀκκόαμβυ ἄξιά ὡς ἔχασοι τὰ πρὶ πῶ ἐπίφεαν πῶ τότων. καὶ σωιόθημβυ σοι δέπα
ὃ κακῶς ταύτῃς ὡς λόγῳ, δὲ ἀκλεῶς σὼ θεῷ ἀσασπάξεσθαι. καὶ δ' καὶ τοῦ παραπλαύσεσθε
φῆ ἀβελτηρίας ἢ ἀνθρώπων, ὡς π καὶ ἥδιον ἢδ καὶ θηκρέσερον πράξας ὡς ἐσυθόμβω, ἢ πρότε-
ρομ. πρόσεκ δὲ τόδιος καὶ δυρωστόφρομ. ἵκασι γὰρ ἡῦ λεγόντων ὡς τέως μβὺ ἀδυνέσερομ δια-
τέθης ὑπ' φῆ κακοσταθίας, νυνὶ δὲ ῥάων γέγοναι, ἀλλ' ἔρρωσο σώμαλ μοῦ ὦ φιλί μοι κεφαλή,
τῇ ψυχῇ δὲ ἐπέρρωσο. καί σε παραμυθέσθω ἡ πρὸ τῇ σε παίδοσις καὶ συγγενὶς δίγνωμοσύνη. ἐπ
ἄταγε τὸν σωτῆρα τὸν καρπόφορας φῆ δικαιοῦς ἀρχηγόμ, ὡς τὸν μέγαν μισθὸμ ἐπικομβάλαβε ζῶς
τῇδε συγκακοπαθῆσαι αὐτῷ. ὃ πεταλαιπωρημβύοις, καὶ μὴν καὶ δυδαμονίζομβύ σε ἡμᾶς τ
τοῦ βίου πρόσκαιρίσιως, ἃ καὶ ἐνθένδε φέρω σαυτὸμ καθιέρωσας τῇ ἑταιρείᾳ, ὁ πρότερον ἡμᾶς πρόσ-
επῶν, ὃ δ' σοι ἐχθέσθω δὲ δὲ ἀκόσε, ἡ γὰρ δ' ὁ ἡμέτερ βίος, ὡς γε τὰ ἡῦ ἀνθρώπων, δὲ ἐ-
θυμίας π ὀλιγαρχίας γέμει πρός γε τ ἡμέτερον παρηξεταζόμβυος. ἡμεῖς γὰρ οὐκ οἰόμβυ ταῖς παρ-
ῥησίαις ἀπατασάσιμε καὶ παραχαῖς ἐνελημβύοις, ἀεὶ δ' πλυπραγμονοῦπες, δεδεν δὲ πᾶσ-
νοντες, καὶ δικαίως ὄνειαι ἡμῶν σχεδὸν τὸ χρεὼν ὃ φθάνει καταλαμβάνον, πρὶν ἂν τὰ πρὸς μετανά-
σασιν τύχῃ σωτηκθυασμβύος. ἔρρωσο καὶ πρόσεπέ μοι πτηθάκις βαβάλαισον τὸν σοφὸν καὶ
ὀλιγίστ' λόγῳ παρόντα, ἢ δ' ἐπιστολῶν προσχορδύνω. ὧν παρισίσις φεβρυαρίε μβυὸς ἕκτῃ φθί-
νοντ.

G. Budęus Francisco Rabaleso sodali Franciscali S.

COmmodum ex aula decedens in vrbem reuertera, cum literas tuas accepi: quas qui mihi reddiderit non facile meminerim, tametsi ita tu eas dedisse videris quasi a Tiraquelli tui fratre reddendas, viri exist imatione eximia prediti. Cuius ipse causa libens mihi negocii exhibuissem, si res ita nata esset, meam vt ante decessionem is in au lam venisset. idq; non magis commendationis tuę gratia facerem, etsi tua causa omnia cupio, q̃ hominis merito, mihi fama tm̃ cognit, ac de literis be ne meriti. Verum vt ad ea quę greece tu scripsisti respõdeam, accipe quę scribere nũc

Vacuit. σὺ μεὺ ὦ χρηστὴ κεφαλὴ τοῦδε ἢ ζωιαυτῷ πλάς π ὦ πικίλας ὑπαθέσας ὑπαθέδαι φάσ-
σκων ἐφῷ ἡμῖν ἐπισᾶλαι, θαυμάζειν μὲ ἔδοξας δεδημίαν πω ἐπισολὴν ταῖς πλαῖς σε ἀυπεπιθύζος,
ἡμῖν καταγνῶναί γε ἐφθακας μισθημίαν ἐμὲ ἐπὶ τότῳ ἀγνωμοσυνίω, καλῶς δὲ φρῶν σὺ ἦ-
δίναι φῆς, δἰτίαν μοὶ δικ ἐμῖν ἄνια ταύτην, δεδὲ δὲ ἐγκαλοῦτί μοι ἀμέλαιαν ἔσικας, δὲ ὅλως
ἀχθομβύῳ. ἔαναι μβύοι ἢ διακομιζόντων τὰς ἐπισολὰς δίτίαν, ἢ ἀποδώσειν ὑπιχυρομβύων, ἔτ' ἀμε-
λησάντων ἢ ἡῦ ὑπαχέσεων ἀσασπάδαστος. ἐδ' ὅτε ἢ ἔφκε, ὃ καθ' δίαν δ' ἐπυχεν δίτίαν τὰ ἐπιπε-
θέντα γράμματα μετέπεισον. ταῦτα βλ ἂν φεδὸν δίγνωμόνως π μὴ φιλοπρεπῶς αὐτὸς ἐκάβαι δοκῶ,
δικ δὲ δ' ὅπως πλυτῶν τοιοῦτό ἄ προσενέγκας, ὅβ σὺ βλ, ἔφκε, ὅπω τοῖς γράμμασι δῖς ἐμοῖς ἀπο-
κριδεὶς, ἀπεκρινῶ ὡς δίμαι ὅταν σοὶ θελομβύῳ ἢ. ὡς ἐμὲ δ' ἦδειν ὀλιγώρως ἔχοντα μᾶλλον, ἢ μὴ τὰ
γράμματα, τὰ σὰ κομισάμβυον, μὴ λέγε, μὴ πρὸς ἢ φιλίᾳ δίδε ὥγαθὲ ὑπερβολῶς διάκεισο ὡσπερ
ἀμελόμβυ, μὴ δ' ὑπονόσον μικδὲν ἀπεικὸς ἡῦ ἡμετέρων ἠδῶν. ἐγώτοι δικ ἔξαρνος ἔσομαι μικ-
δὲν αὐτὸς ἀπλακεῖν ἢ πρὸ σε γραμμάτων, δεδὲ προφάσεως σιμνολόγε πεοφασιδμαι μίαν μβύ-
τοι φημὶ ἐπισολὴν δ' ὠδίκα πε μιῶν κεκομίδθαι, ἡῦ πᾶσιν ὑπό σε ὡς ἅπτε ἐπισαλεισῶν. μιᾶς
δὲ πλάσε δ φημι, δ μεμνῆδθαί γε λαβὼν φημι. ταῦτ γεμβύ δικ ἀπεκρίδην, τάχα πε ἀμνημονέ-
σας, δ' ὅλως π φι ὑπαθέσεως φῆ ἐπισολῆς ἀπόκριμα. δικ ἄγαν ἀπαιτόσκε, ἐμβύτοι πε ἀνεγράφαι
μοι ἐπῆλθε καίπᾳ πλαῖς ἀσχολίαις ὢν ὡρ διὰ μέσε ζωελινθεμβύω, πῶς ἂν ἔχομ γράμματα τε
φόρομ δ', ὅτε ἀνεγράφαμι. ὅσγε ἠγνόουν ὅπτε σὺ τόπε κατφκεις. ὥσπερ καὶ ἀρτίως γράφειν
προθυμόμβυος, δικ ἀνωνύδην καταμαδὲν ὢν τίνι πε ἡῦ ἑταιρεῶν ὑμῶν ὁ καλοπαγδὲς λαῖ-
κῷ σωφιατῶτο, ὁ πιστός σε παρίδης π καὶ πυλαίδκς πῖ πῶ γνώμῳ ἐμβύ. ὃ ἄνι ἡῦ φίλων
ζηλητὰ αὐτὸς συμπεπνθόπες ἔχων διετέλεσα, ἐφ' δις ἀνοιχλῆδαι ἔφθητορ ὑπ' ἡῦ κορυφαίε φῆ
ἑταιρείας, καὶ ἀρχθῶαι φῆ ἢ ἐλλιωικῆ σωταγμάτων ἀναγνώσεως, ἄχρις δ' ἵκεσά ζωῦ ἡῦ
χαριεσέρων φῆ αὐτῆς ἑταιρείας, καὶ ἡῦ φιλοκαλούντων, σφῶντ' ἀποδεδόζη τὰ παιδικὰ τὰ
ἡμέτερα, τὰ διελίαλέω ὅπερ ὅτοι ἀυτεξσίως σφῶ ἀφέρλωτο. ὑμᾶς τε ἀρκατασαδέντε εἰς πῶ
ἔμπροδτερ ἄδειαν μὴ ἡσυχίαν. ἔτο τοίνυν ἀκκοσόντες ἀνδρὸς πισολημβύε, πῶς δοκεῖς δυφράνθημβυ;
βμβυον ἐπῆρ ἔχοιμ ἂν. πῶς γε δικ ἂν ὑποδμέτρως; ὅτγε ὑμᾶς ἔχαν συμφοιπτὰ δοκῶμβυ εἰς
δισασιαλάδε ἢ μεσῶν ὦ ἐργασκρίε φῆ ἀθλιᾶς. ὦ συμφιλοσοφοῦπες δὲ πῶ φῆ γνώμης ὦ φῆ
διανοίας δ' ἐργασίαν, ἐφ' ᾗ δ' πλεῖσον φιλοτμῶμβυοι ἡῦ πρὶ τὸν βίον πάντωμ δισεπλῶμβυ.
τσμον δὲ ἔτο διὰ πλῶς ἀσασπῶς ἐχκέναι τοτσὶ τὲς μισέλλωας θεολόγους, ὅπως πῶ ἐλλάδα
γλῶταν ἀφανιδσιν, ὡς ἢ ἀνεπισκμοσάνης δ' ἄτερ ἢ αὐτῶν βάσανόν π καὶ ἔλεγχορ. καὶ διὰ ἔτο τὲς
ματαιοτάτες ἐκέινων ὀρῶμβυ πᾶσ τὰς ὦ ἱεροῖς δμικγείας διονὲ ἀπ' σωθήματος ταύτην λοιδο-
ρημβύες, μὴ δ' ἅπαντες τρόπ εἰς ὑφίαν πᾶσ τοῖς πλοῖς κατασκδντας, ὡς δ' ἐάγισον μάθημα,
καὶ φῆ ἀληδινῆς θεολογίας ἀλιτήριον. μὴ μὲν ἢ θρισῶπες οἱ ἄνθρωποι, κατάδηλοι μβύ ἐσι τοῖς
πολλοῖσις μὴ ἡῦ ἐμαθῶν δχ ὅλ ἡῦ ἐμπείρων, βασκαίνωπες τῇ ἡῦ ὀφυεσέρᾳ φιλομαθέᾳ. ἐπα-
μῦναι μβύοι αὐδὶ πλημμελησάσῃ ὀυσεβείᾳ ἀξιῶσιν ὑπαλλαχθῆναι. τοπο τοίνυν τὸ τόπων συγκρό-
τημα. ὕπο κακόηδες, καὶ τῆδε τῇ πόλα συκοφάντημα. ἐπιπλάσαν, παῖ ὀδὲν ἦλδε τὰ φῆ δο-
κίμε μὴ καλῶς παιδέας λυμαίνεδαι, καὶ παιπλῶς δ' καὶ δ' ἁλαδῆψαι τὸ ἡῦ μεσῶν καλλώ-
πισμα, ᾧ τίνι π ἢ ἐγκυκλ παιδέα ἀγάλλεται, καὶ δ' ὃν λόγῳ αὐτὸς ὁ τυχαπολὸς μέγι-
σορ φρονεῖ ἐφ' ἑαυτῷ, καὶ γάρ τοι ἔνιοι τὴν πρὶ πῶ ἱερολογίαν, ἀμυσοτέρως ἔχοντ, ἀφορμῶν
ζνα, ἔναγχ ἐυρόμβυοι συκοφαντίας μεσῶ, ποῖς πρὶ τὰ ἡῦ ἐλλιώων αποδάζσιν ἐπιφυτῶν,
πλάγε ἐφυβρίζαι τίπε καλιλογίαν προλαβόντες μὴ τὸ χάριεν φῆ φράσεως, μακοὶ κακῶς αὐδὶ
ἀπλόμβυοι. φῆ δὲ συκοφαντίας ταύτης πρόκαλυμμάτε μὴ ἀφορμῶν ὅτοι ἐυρίσκ δ τὰ τυχόντα.
ἢ ὅτι γὰρ ἡῦ λατρίζειν νῦν λεγομβύων διατριβύλ λ πλὰ μὴ πικίλα δόγματα, δῖς ὑπ' ἢ
παλαιῶν ἢ ἐγνωτῶν δεδογμβύοις ἐναντία, μὴ τὰ πλεῖν χρόνον ἐν τῇ ἐκκλησία νενομισμβύα διαξα-
ἐᾶδλω ἀνασκευάζοντα, ἔνιοι ὁ ἅπαξ ἡμῖν, μὴ ἄλλως ἢ νεωτερισμὸν τότε αὐτίαν ἔχομ, τότε δ' οἱ ζῶ
ἐλλιωισμῷ ἀπιχθόμβυοι, ἀνύλακόμενοι πράγματος ἐπιφθόνε, μὴ ἢ ἐλλιωιζόντων καταβοῶντες ὡς
νεωτεριζόντων πρὸ ἢ ὀρθοδοξίας ἀναζοπᾶ, παῖ ὀλιγὸν ἦλθομ τὲς πρὶ τὰ ἑλλιωικὰ ωσπλέζοντας ὡς ἂς
φελικῶς ἔχοντας φυγαδδγε. δεινὸν δ' ἐπιοῦδε συκοφαντοῦπες ἅμα, μεῦ πῶ τοῦ ἑλλιωικῶν γραμ-
μάτων διδασκαλίαν ἐπιχωριάζειν ἡμῖν ἄρξασθαι, καὶ τὰ ἡῦ λατρισῶν δόγματα πρεισφθα-
γῶναι. τοιαύτης ὡσ ἀφορμῆς τυχόντες ἄνθρωποι λέγιν λ ὑτέχνως ἀνιῶσθαι, δεινοὶ μὲν τι ἀπο-
κονίζειν τὸ ἢ κακοκαγδίας πρόσωπον, τὸ ἀφελές γε δ' ἡμε μὴ ἀπαίδδυδον ἑαδίως καθυπκρίνειν.
ὦ ὀυσεβάς δ' τάξα ζθέμβυοι τὸ πρωτκλακίζειν ἢ παιδέας τὸ κάλλιστον μὴ σιμπότατον. ἡμεῖς δὲ
τοῦθ' ὁρῶντες, πῶς δοκεῖς τὲς δδόντας ὑκπρίομβυ, ὦ μετ' ὀργῆς δεινοτάτης ἐπενάζομβυ, τίς γ' ἐκ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἂν χαλεπήνειεν κἀκεραπῆ μένῳ μὴν ἰσῶ τὴν παιδείαν ὑπὸ τῆς ἀμαθίας, τὴν δὲ γενότητα δὲ τῶν λόγων ὑπὸ τῆς ὑπερκρίσεως πρωπθυμῆ κνητ ἀτίμως κρὴ πᾶσαν γαμζομῆ κηρ. ἀρχὴ δὲ τῆς ἄγαν ἀγαναικτήσεως αὐτῶν ἔφυ ἐκ τῆς παρασιφρασμῶν ὑπὸ ἐράσμιος ὑποθρωσάμενος ἐπῆλθ᾽ ἅπαντας χεδὸν ἑώρων τότοις ἀρισκομῆνος, ἀμαυρῶσι καὶ τὸν τόπον ὑδοκιμισιν ἐπιθυμοῦντες, ὑπῆρχε καὶ τὴν τῆς ἑλλάδος γλῶτταν ὄνομα, ὡς ἰλιάδα ζωὲ ἀσιεκμάτορ ἐς νοῦν ἐνεβάλοντο. κρὴ μοὶ δ᾽ ἡ ἐπὶ τότῳ τῷ καλῷ ὑχαριήμαζι δι φιλαπεχθημόνως ἔχοντες συνέδριον συναγαγόντες, ὡς λόγος, κρὴ καθίσαντες ἅπαντος τὸν τῆδε τὸν θεολογικὸν, ὡς δεῖν ὅτοι κατὰ τὸν πρότερον τοπον ἐπέραινον ζοὶ βέλεσοι δ᾽ ἐκείνων, ὡς ἀληθῶς θεολογοῦντες, τῷ πράγματι ἀπκρέσκοντο, κρὴ πλοῖ ἰδὼν αὐτῶν φῆ δοκιμες φιλομαθέας ἠφανιτο) δικμιλῶντο ἂν τότ᾽ οὐδεν πρὸ τὰς ἐκκλησίας διὰ κακολογίας ἄγειν τὴ ἐρημλίᾳ γλῶτταν ὡς ἀσεβέας γέμουσαν ἄχρι δ᾽ὑπὲρ φῆ ἄγαν ὀρμᾶς ἐκπαῦσαι ἐκφρόμβυσι καὶ ἄγαν ἀκοσμῆντες, ἃς ὑπῆρχεν ἦκον. πρῶτον μὲν ἐπὶ κακῷ πρὸ τοῖς ὀκ ἀσωεπτατόποις τῆς ὧν ἀρχαῖς κρὴ ἀξιώσεσιν. ἅτα δὲ καὶ πρὸ τοῖς πλοῖς ἐπιτυθρόρεω φασὶν ἐωλάκα σιν πρὸς ἔχθραν μᾶλλον καὶ ἐπώρεαν τῶν ἀρισοῆτες, ἢ ζῆλο ζυί καλῷ τὰ φῆ ὀρθοδοξίας δρᾶν πολίοντες, ἀλλὰ μὴν ἐξέῴδων μοὶ ὅτοι οἱ φῆ φιλοκαλίας ἀπότροφοι, καὶ φῆ ὀρθῆς πωιδοσίσως ἀμοιρίσαντες, ὧν πρὸ ἐγὼ τῇ σκαιότητί τε καὶ ἀβπία ἐπεξιὼν, ἐμαυτὸν μακρολογίζς ἔλαθον. σὺ μὲν τοι ἐὰ τἀμὰ δι μάλα ἐγνωκὼς ἧς, ὀκ ἂν παρ᾽ ἐμοῦ ἐπισολὰς ἀπρεταγμέναις πι ἡ ῥᾳτᾶις ἡμέραις προσδοκήσεν. ὧν γαρ τῷ ἐμπροσθεν ἡδόμην ἐγὼ γράφων ὁ ἐπισέλλων τοῖς ὁμοίοις σε. νῦν δὲ πρὶ τἄλλα πφιπωόμβυθ᾽, ἃς ἀμνησίαν κατέσιεν ἐμοῦ τε καὶ τοῦ κῆ φῆ φιλολογίαν. ἔῤῥῶσο, ὧν ὑμετέρα πόλει τῇ πρὸ ἓξ καλενδῶν φεβρουαρίων.

Ἰάκωβος ὁ λάσκαρις τελείλμῳ τῷ βασιλεῖ δι πράξεμ.

κομίζομ σοι ταυτὶ τὰ γράμματα νεανίσκον, κέλτης δὲν ὑμέτερον, ἔγνως αὐτὸ δίμαι, πρόσεπόντα, σε δι᾽ ἐπισολῆς ἀπ᾽ φλωρεντίας. ὅτον διατρίψας ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ζὺν ῥώμῃ καὶ φλωρεντίᾳ καὶ παρ᾽ ἐμοὶ, νῦ γνόμβιον σύντριβις φῆ διαλέκτων ἃις ἔλλωσε χῶν ἴαλοί, ὅτε λόγοι ἀνλαῦ. ὁ δι χυδαῖοι, ἐπάψοιν ὡς ὑμᾶς ὅιον ἔμπροῤῥας ἰς ἅ ἀπροκμίας, λόιον μὴ ὅτοι νῦ ἀρετῆς σῳ κέρδα ζμαζ φεσάτω, ἀναῤῥίφων ὅιπαλε. σὺ δ᾽ αὐτὸν ἡ ἔλομ ὡς κρὴ κατὰ τὸ σεαυτοῦ ἦθος, κρὴ ὑμισπουδον ὄντα, κρὴ λάγιον, καὶ δυφυῆ, κρὴ τοῦ σῦ λασκάρεως ἑταῖρον, ὑπρδέξῃ προθύμως καὶ δι᾽ μβῶς, ἐσὶ δ᾽ ἂν κρὴ διὰ φροντίδο᾽ τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐδόκα μοι πρόνῃ, μεταχεῖν δι τὰς ὑᾶς παιδίας ἐλλωικῆς, συμπράξας αὐτῷ, καὶ δεῖν ἦπον ὅιμαι. ἢ τῷ χρεῷ κρὴ σοφῷ γλυκίτῃ, ἔπως ἔλοισθ᾽ καὶ τὸν πρὸ καθηγητὴν τῆς ἐλλωικῆς φωνῆς, ὃς βασιλέως παισὶν, ἐπιτηδεώτατον ὄντα, ὡς ᾧ αὐτῷ σοὶ ῥᾷς᾽ ἂν χρόιτο πρόθυμον λαβόντι παῖδα αὐτ᾽. καὶ τοῦ μὴν δικαίου πρὸ ἐμοῦ δ᾽ δέον σοι, μὴ ᾧ γράφων ἀνοικειότητα κατηγορῆν δόξω τοῦ ἑταίρου, ἢ ὡς ἐκ ἐμοῦ τὰ κτ᾽ ἐμέ, ἢ καὶ ὡς μὴ λίαν ἐπιβόλως συθομένῳ σοι ὡς ἕκαστα διελθεῖν. τὰ δ᾽ ἄλλα δὐτύχει, καὶ τὰς οἰκείας ἡ φίλας προσαγόμβυσον ὡς ἀεῖ ἐμοῦ. ἦς ἐνειλῶν βουβραμιῶν ὃ ἑαμένη.

ὁ σὸς ἀδελφὸς καὶ φίλος Ἰάκωβος λάσκαρις ὁ ῥωμαικιώτης.

Βασιλεῖ Ἰάκῳ λασκάρει δι πράξειν.

βούλει ὦδε μὴν δῶς λιγρύζε ἦς, ὦ Ἰάκωβ᾽ ὁ ἀεὶ φορέσκε, ὁ πολλ᾽ ἐπὶ σοὶ μεμαθκτὸν κῶς σὴν ἐπισολὴν ἡμῖν ἀπέδωκεν ἐπιδημῶν, ἧς ἕνεκα ἔννα συνεσάσης μοι τὸν οἰκεῖον σε νεανίσκον καὶ μαθκτὴν ἡζιῶς τε ἡ φιλοπρεπῶς, δι᾽ ἐπιμελέας ἔπωγ ἔχομ τὰ τότε τοῦ ἐπίλυπος πράγματα καθιφύλαξα ἀνεσίως φρόμενα. ἔπεκλων γαρ ἂν τοῦν καὶ πρεπίδημον ἀπαλοίην, τόν᾽ γ᾽ ὠδε παρακλαγμένον καὶ ὀρθῶς ξενίζοντα, ὡς καὶ τὰ πάτρια χεδὸν ἀπεμεμαθκέναι. πρὸς μένδι συσάσα τῇ σῇ ἧς ἐδεμία, κρείττων παρ᾽ ἡμῖν ἂν χρύσιπ, δίκαιός μοι καὶ αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν ἐφάνη βοηθείας πιχεῖν ὧδ μεγίσκε ἐφ᾽ ἡμῖν ὄσκε. ἔρχεται δὲ τῷ πᾶν καλῶς εἶναι δοκεῖν καὶ διγλώττως πεπαιδευμένων, καὶ πᾶν ἄπλα. δι᾽ πρόσεσιν ὀργέναν τ᾽ ὧδες προφαίνονται. τοῦτον δὲν μόλις πρὸς ἐπικρατεσάτα καὶ μέγισον δωαμένα τ᾽ ἀμφὶ τ᾽ βασιλέα ἀσοικίζεντες ἔφθημεν, ὃν νομοφύλακα τ᾽ βασιλέως ἐπῶν, ὀκ ἀποικότως ἂν πρόσαρι. ἔδ δὲ φιλίζεντί μοι ἠρέσκεδ᾽ ὁ καλοκάγαθος τ᾽ ἐνσεβείας Ἰακωβίας, γρίμαλδος ὁ σὸς φίλος. ὁ τ᾽ τόν τε ὀδηγήσας, καὶ χορηγῶν ὡς ὅιμαι μέχρι τότε τὰ καθημέραν

ἐν αὐλῇ διατρίψεως. ἔνυσεν γαρ ἀπροσδόκητα τὸν πρὸς μητρὸς θεῖον ὁ νέος, ὃν ἤλπιζεν ποτε πρεσβεύσειν χορηγὸν ὑπαρξιν καὶ δυσχερῆ γνώσεσθαι. ποιᾷ δὲ τοῦτ᾽ δι᾽ ἔχειν ἡμῖν ἀμφοτὲν ἐδόκα, ἐχὼς ὑποβεβλῆτος δὲ τ᾽ νέα καθιερωμένα, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ ἐγχωρίων ἄλλως γ᾽ ἂν τῷ πρὸ πάλαι ὁ βασιλεὺς ἀμφὶ τῇ ἐπιστρατείᾳ μὴ τῇ πρὸ ἄλπεων ὑπηβέβασε. ἔργον γοῦν φασὶ τὸ γιγνόμβιον αὐτὸς ὁ ἑταῖρος σε ἰάνης, ὡς καλῶς πεθαρρίων πρὸ ἑαυτ᾽ τοῦ γενναιόχου. αὐτὸν γε μὲν τ᾽ νεκλυδος δὲν δὲ ἀπεσκεξάμενο τὸ ἀξιόν τε καὶ ἐπίχαρι, ὧν τῷ χρῆσθαι ἑαυτῷ ὅτι ἂν ἄναν δοκῇ πρόσ᾽ ἀνδρὸς θραπτῶν ζικὸ, καὶ κεχαρισμένο γίγνεδαι μελετῶντ᾽ τῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀξιομβίῳ ὑπκρισίας. φαίης γαρ ἂν τὸν ἄνθρωπον ἢ πρὸς τοῦτο τεφυκέναι, ἢ πᾶσαν μαθεῖν γ᾽ τ᾽ θραπευζικῆς ἕαυα, ὅτω διακεῖ ἐπιτηδεῶς τε καὶ ὀχρῶς πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἐλευθέρια τῆν διακονημάτων. φ᾽ οἷς δι᾽ τῷ ἑαυτὸ πάρεστ᾽ ἰδὼν ἑαυτὸν παρισκύασεν ἐξίσα τοῖς μάλισα τ᾽ οἰκοι. ἄλλως τε ὁ τότω ἀγαπώμβυος ὑς ὁμόφυλο ὧν ἐκάνῳ. ὦνγε ἕνεκα πλεονεκτήσεν τοσοῦτον ὅιμαι αὐτὸν φῆ δυνοίας τ᾽ θραπευομβύς, ὅσον δεῖ τὸ πλεονέκτημα τ᾽ παλαιῶν διακόνων ὧν ὄζος ὁ νεκλυφὶς ἀπωνισῆς τῷ χρόνῳ μόνον ἐλαττῶται, πάντας πω πλουτῶν ἧτ᾽ ζωτέχνῳ θραπάᾳ κρὴ κεχαρισμβύῃ πᾶν ὑποκιμίσων, ὃ πάνυ μένδι τῷ νεανίσκῳ τε μὴ ἐμοὶ σωέχαιρον τῆσδε φῆ ἐπιτυχίας, ἐμοὶ προσδοπεραῖδαι τ᾽ ἐδόκα ἐπὶ ζνα λαμπροτέρων ἐλπίδα, ἀμέλει ὧν ἐκάνῃ τῇ θραπείᾳ δοκιμαθέντε καὶ δεξεταθέντε, ἧδον πρὸς τὰ βασίλεια, ἐπαθ᾽ ὅπω τύχῃ μέτεσι. ἔῤῥῶσο, ὧν χορηγόνῳ. διατριβέσκεν ὧν ὑτῶδε, τ᾽ μυζῆς τοῦ βασιλέως, κρὴ δι᾽ κρὴ πᾶν βασιλέων αὐδοκρατορικῶς διεπέσκε ἀποδημίσαντος αὐτὸ. ὀκτωκαιρίσ μινὸς πτάρτῃ ἐπὶ δέκα.

τῷ αὐτῷ.

τῶ μὲν ὦ ἑταῖρε καὶ φίλε, κρὴ δύο δι᾽ μοὶ φῆ γνησίωντ᾽ ἀδελφῶν κρὴ ἀγαθῶν αὐτάζης, ἐπῆλθ᾽ τὰ καθ᾽ ὑμᾶς σύγε γνῶναι ἐφίεσθαι, ἐγὼ δι᾽ φημι ὅτι δυνάμως ἂν, διακεοίμιλω, τὰ δικαίως σε κρὴ καλῶς διακάμβυον πως τοῦ ζυγὸς ἐπυδόμιλω, κὴ κατ᾽ ἀξίαν πεᾶπόντα, εἰ μὴ πᾶν ἴδ᾽ κ χρόνον, διαπεῶ λειτουργῶν, ᾗ δι᾽ σὺ ἀγαθὸς ἂν, λίτουγίαν ἀσιμὶν λειτουργίαν ἕνιμον λ᾽ αὐτὸν, χαλεπὸν ᾗ κὴ ὀχλητῶν ἐπιμελῶν μεσὶν. τἄλλα δὲ ὀκ ἰπυχκῶς ἀνὰ τοτί τὸ ἔτ᾽. ὅς γε φῆ φιλοδωρίας ἀπέλαυσα, φῆ βασιλικῆς, δυσχεσίαν ὅτε πᾶν τυχοῦσαν, ὅτε τροπὸν τὸν τυχόντα, ἀλλ᾽ ὅν ἂν οἱ πολλοὶ ζλοῖεν ἢ πρὶ πᾶν αὐλικὴν δίαιταν ὄντων. ἐγὼ μὲν οἶν ἐκ φῆ αὐλῆς δικαῖ ἐπανιλυθὼς, κρὴ ἐῤῥῶσθαι πολλὰ φράσας τῇ καλῇ κίρκῃ ἐκάνῃ, τῇ τὰς ἄνδρας μεθισάναι φιλόσοφ, ἀπαναδίσασθαι ἐπειρώμιλω ἐς τὴ φιλολογίας φῆ παλαιᾶς μω ἐρωμένης ὁμιλίαν. ἦν δὲ τότε ὁ βασιλεὺς ὧν τῇ πᾶν ἄλλοθρόνῳ, φιλοσοφῶν ὡς ἐκ ἐνῆν μοι σωέχειν τὴν ὀκτὼ καλομένην τοῦ στρατηγὰς ἡκεσιάρχων. τόπον δὲ καθῆκόν ὄζην ἔργον σιώπης ἢ ἀνὰ πλάσας καθ᾽ ἡμέραν πρόσπιπτόντων τ᾽ τοῦ βασιλέως, ἐπειδ᾽ ἀρ τάχισα ἐκ τ᾽ κοιτῶν᾽ ἦς ἐλάσῃ, κρὴ χρηματίζειν αὐτῷ πᾶν ἡκεσιῶν. εἶσι δὲ πρῶτος ὁ ἀρχὴ καὶ σιώταξιν ἔχων ἐκ παλαιᾶς χρυσάς ἀμφὶ τὰς πεντακοσίας, ὑδρίδμοι δέ ἐσμεν οἱ σωέχοντες τῇ πρώτῃ συμμορίᾳ φῆ ἀνωτάτω βελῆς, φῆ ὧν τῷδε τῷ ἄσει καθιδρυδάσκε, ἦν γρεσίαν ἑκατόνταν δρων ἀσοκαλᾶμβυ. κρὴ ὧν ταύτῃ δι᾽ ἦς ἐχρυσάν τε χώραν ἔχομβυ μετὰ τὸν τέταρας πρόεδρος κὴ τὸν δι᾽ ὧν πατρικιὸς, κρὴ πᾶν γνώμιλω ἀφαινόμεθα πρὸ τότων, ὃς πλουτεύσας νενόμικε τὴ γνώμιλω ἀφιδάκνυδι, ὧν μοὶ τῇ μεγάλῃ βελῇ τῇ αὐλῇ συμπθριφρομένῃ, ἐχ ὅπως καὶ ἡμῖς καθήμεθα, ἀπᾶν γνώμιλω λέγομβυ, ἀλλὰ κρὴ προεῤῥόμβυ ὅτε φοιτᾶν ἐᾶς αὐτοῦ ἡμῖν ἔδοξεν. ἀποδεικνύντος οὖν τοῦ ἀρχιρέως ἐκάνε, καὶ πολῶν δὲ τ᾽ ζμιλῶ ταύτῃ μνωμένων τε κὴ ὑπῆζμικάσαι φαμίλλως προθυμουμένων, ὁ βέλτις᾽ βασιλεὺς ἡμῶν ἀπόντων μνκθᾶς, γράφειν ἡμᾶς ἐξίς ταυτῇ δέοντος ὑπερεχομένα πα, δι᾽ ὑπομνήσκοντος αὐτὸν πεῤῥάδε ἀρὰ ἀπελαυδότ᾽ κρὴ δίκαι ἦν μεδοικῆζεντ᾽. τὸ δὲ ζμιώτατον, καὶ φῆ βασιλικῆς δυνοίας καὶ χρηστότη᾽ ἀπροσκλήτων, ὅπως κελόνε δίπλωμα χρυσᾶν τε καὶ κατασκιαμβύῶαι φῆ δυσχεσίας φῆ αὐτοῦ, κρὴ ὅπαδε ἐμοὶ πεμφθῶαι. ἃ δὴ πρότῳ ἡμῖν ζζμιότροφον ἐχρύσε, ὅσῳ πανιώτροφον ἕαναι ἐδόκει. ταῦτα μοὶ διεζώῳ δυφρανεῖν σέ μοι δοκῶ. κοινὰ γαρ τὰ πᾶν φίλων. τόδε ζοίνυν ἂν αὐτὸς ζν ζῆς μάλισα, σωκοθέκε μοι. καίτοι τοῦτό γε κοινὸν πάντων πᾶν δυοϊκῶς πως μοι ἐχόντων. σὺ δὲ κρὴ ὑποροθόσῃ δι᾽ ὅτι. ἐγὼ δὴ καὶ τότε σοὶ σωκεῖον ἕαναί μοι δεῖν. θεόδωρος ὁ σὸς τὰ ζυταῦθά σοι δικήσεται, ᾧ πολλάκις ὀκ ζυέτυχον τὰ πολλὰ αὐλιζομένῳ

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτὸς τὼν ἐκείνων τὰ. ὧν ἄξιά μοι δοκῶ. ἐρρῶσο, ὦ αὐλικὴ ἀκολουθία, ὅσῃ νῦν πρὸς τὴν τοῦ παρισίων πόλιν, ὧν κώμην τὸν ἁγίου γερμάνου ἐπωνύμου, μαΐου μηνὸς πέμπτῃ ἰαμβύου.

Φραγκίσκῳ βοβορτήτῳ.

Σχεδὸν ἡμᾶς πάντα συνδιέφυγε, καὶ ταῦτα ἡδέως, καὶ προϊόντος ἐπιδιώξεως τὸν καιρὸν ἔσεσθαι δοκοῦντα τοῖς ἀκούουσιν, διὸ γε δὴ καὶ δυσφυᾶ καὶ σὲ καὶ φιλομάθειαν ἐχόμοιος ἡμῖν ἐγνωσμένα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀμελῶ σοι ἐγκαταμένειν, ὁ πρὸς χάριν μὲν ἐπισπᾶσθαι ἐπιθυμοῦντες, ἀλλ' ἐφ' ᾧτε ἐπιβοηνᾶσαι σοὶ τὴν προθυμίαν, καὶ ὡσπερεὶ ἐγκελεύσασθαι ἑνὶ στρατοδρομικῇ φυγομένῳ καὶ φιλομαθοῦντι γεναικῶς, μεμνῆσθαι πάντα σε χρὴ νεανίσκε γλυκὺ ἀπὸ τοῦδε τοῦ ἄχθους, ὃ σὺ τυγχάνεις ἐπαραμένῳ. ἦ γὰρ διαπλεῖς ἐνδεκενύμενον. ἔστι γὰρ δίον ἐλαφρὸν μὲν καὶ φοίνεσθαι τὸ πρῶτον ἐπιφορτιζομένοις, ἐπιθεωρεῖς μέντοι καὶ πικρὸν τοῖς μὴ συνήθεσι τὸ καὶ ἐπακμάζειν διατρῖψαι τὴν ἐπίσασιν. πρὸς πάντα τὸν τοῦτο τὸ ἄχθος μισοῦντες τὸ φέρειν ἀπροσκλινάσθαι, ἀλλὰ τὸν γλυκερὸν τῶς καὶ προσήκοντα ἀνελόμενον, ἀνέχεσθαι ἂν ἄκ καὶ ἀλμίας μεστὸν. ἔοικας δὴ ὦ δαιμόνιε ἂς ἀνάγκην βαρεῖαν καθεκκόλ. ἐπὶ τὰ πόσα φιλοσοφίας ἐκ τὴν αὐτὴν μοῖραν σοι καὶ τοῖς ἀμοίοις ἀνῆρηκ, ἀλλὰ πολὺ σφαλερώτερα. κινδυνεύεις οὖν, μοι δοκεῖ, θαυμασὸν ἡλίκον κλέος φέρεσθαι, καὶ νὴ δία, ἐπίσης τοῖς δυσκολωτάτοις, καθ' ἡμᾶς φιλολογήσομεν. ἂν γε τὰ μετὰ ταῦτα ἀναλόγως προχωρῇ τοῖς προτεθεῖσι, ὅπερ ἡμῖν ἐς ἐπίδοξον, ἵν' δ' ἄνθις ἂν ἐκ φέρωμεν ὑπόξεως ὑπαρχάμενοι, προώρως ὑποδύεσθαι σὺ δόξῃς, μὴ τὴν ἄραν ἐκάνλω σωτηρίαν ἀντέναι μὴ χαλεπὴν, ἧς ἄνθρωπος ἐμικάδη τὸ ἄλλο ἐκ διότι, μὴ ἂν φθάνοις αὐτὸς φυτὸν ἀκόσμως ὠλεσίκαρπον, ὡς καὶ ὀλίγον ἐπῆν. ὅπως οὖν ὦ γλυκὺ τὰ ἐπιόντα τοῖς προλαβοῦσι ὁμοτόνως ἔχειν σοι ἢ ἀγχωμάλως δόξῃ. ταῦτα, ἐγκατα, ὦν λογισμὸν τὸν βωμαϊκὸν ἀφρικία. ἐκεῖ γὰρ ἡ αὐλὴ ἐναθιδρυμένη, δῆλα δ' ἐστὶν ἡ φιλοσοφία τοῦ βασιλέως. τῶν πραγμάτων δὲ τὴν κορυφὴν αὐτεξουσίως περιτανύουσ' ἡ σοφία τότε μὲν δοκοῦσα, καὶ πάντων κυρία οὖσα. ἐρρῶσο, τῷ Δεκεμβρίῳ ὀνάτῃ ἰαμβύου.

Γυλιέλμῳ ὁ βαϊλῷ Ἰάνῳ τῷ ἀπὸ φορέσκ.

Ἐμοὶ ὦ Ἰᾶνε ὅσον πρὸ σὺ ἐπιθύμεις ἢ ἐμοῦ ἡ γραμμάτων ἀπλατεῖν, ποσῶτόν δοκῶ ἐγὼ δι' ἐπιμελείας ἔχειν καὶ ἢ τό σοι ἀμωσγέπως χαρίζεσθαι, πάλαι δήπου τὴν διάνοιαν ἡδέως ἂν ἐγκαθέμην ἐπανυκλθον πρὸς χεῖρ, εἰ μὴ προσεῖχον πρὸς τοῦτ' ἐπισέλαρ σοι, ἢν δὲ πρὸς ἡμετέρας φιλίας γνωρίζει ὅπως ἔχον τὰ ἐμὰ. ποιοῦτό σ' ἴσμεν διανόημα φύσεκ σοι ἐνθυμεμιλῶ τὴν ὑπερβολήν. τὴν ἐμὴν ἀμεταμελῆ σε ἀνθ' ὧν ἔφθης ἐπισέλας μοι. μόνον ὦ φίλε, ὅτω πρὶ ἐμὲ διανοεῖσθαί σοι ἐπέλθῃ. ἐὰ δὲ ἐγὼ σχολὴν ἦγον, ὅκ ἂν ἐπεπόθεις τὰ γράμματά μου. δεῖ δ' ἐγνως τὰ κατ' ἐμὲ ὡς ἔχει. ἐν τοῦ μεταξὺ χθεσθέντος ἂν ναῦν, οὗ ἕνεκ' ἔζ, ὡς ὑπάρξας τότε τῷ καθήκοντ πρὸς ἄνδρα ὀλιγώρως τὰ φιλίας δίκαια. θαραπόδουλα. πόσον γὰρ φροντίδων ἐσμὸν ἔσια με οἶκοι ἀπολελοιπότα, οὐ μὰς τὸν αὐλὸν ἀπιδήμουν, ἐπαναλαβὼν ἄνθις ἐτανύκοντα. καὶ τὸν μοῦ μέρ καὶ ἢ ἀπὸ συμποώματ ὁ μνησθήσομαι. ἐπὶ δὲ φροντίδες, ἄσπερ ὅτ' οἰκονομικὸς ἐμοὶ λόγ, καὶ ἡ φιλοσοφία ἀνατίθησιν ἡ τῶν μφιμνᾶσι προσεγκλκὴ, ὅλως τῆς διανοίας ἀνλλαμβανόμενοι, καὶ τὰ τοῦ λόγου δὴ πολλάκις αὐτοὶ φροντίζειν ἀπρόφκτοι, μᾶλλ δὴ ἐνθυμᾶσθαι τὰ ποιοῦντα. ἢ ἔχομεν ἁπλῶς ἄλνα διαγωγὰς καὶ τέρψας ἔχειν, ὧν μόνοις προσήκει τῆς ἐκ πορίσιας γράφεσθαι ταῦτα, μοὶ οὖν καταλογιζόμενος, ἀξίως ἂν τῶν τρόπων σε φιλῶμεν καὶ φιλοπρεπῶς, ἐ ὀργῶμονοίκως πρὸς ἡμᾶς τότε ἕνεκα. ἐὰ δὲ σὺ ἀγνωμόνως πρὸς λογιζόμενος, καταδικάσῃς με τῶν ἀπολογίαν, ἴσθι ἐᾶς λάσκαριν τὸν καλὸν ἐφίσοντά με τὴν κρίσιν. ἐπὶ τότε γὰρ πάντως καταδικάσεσθαι τὴν ἀπολογίαν δοκῶ μοι. ἀμέλει σὺ τῆς μαθητὸς ἀντῶν ὧν καὶ σωφιλαπτόμενος, τῶς ἀ φρονεῖν ὑπεναντία, ἀυτῷ δόξεις ἢν μικσικακεῖν διαπλεῖς ὡς καταφρονῶν. ἢ καταμελόμενος. λασκαρίζειν δίκαιον ἐσί σὺ λόγοις μοὶ καὶ φράσαι, τὸ δεινῶς λέγειν. ἐρρῶσο, καὶ κατ' ἀξίαν πράττε καὶ φίλει, ἀπ' ἐμοῦ δι' ὑμᾶς συναδεῖς καὶ πεπλεκτικῶς τὰ πρωτεῖα ἐλαχόν σὺ τῶν ἄκρας τῆς πραγμάτων διοικήσεως. ὦ δεκεμβρίῳ ὀνάτῃ ἰαμβύου.

Βαϊλῷ φραγκίσκῳ βοβορτήτῳ δι πράπῃν.

Δεξάμενος τὸ σὸν ἐπισόλιον, καὶ τοῦτο διελθὼν ὦ ἀπασκὶ μοὶ κεφαλὴ, δίνης ἀπεξάλατο τό τε γλυκαῖον τὸ φύσεως, καὶ τὸ δυμαδὲς, ἄλλως τε τὸ κῦ τῆς ξένου γλῶττανῆς γὰρ ἔκ ἂν ἀγαθάνε καὶ ἀπάλαμβ τὸ ταχύπτατα τῆς σωῖ, ὀλίγων μηνῶν προκεκοφότ ὧν παιδία συχρεστάτη, καὶ ὀρθῶς ἤδη σοιχεωδέντ. ἐφ' ᾧ ἐπαινετὸν ἡγοῦμαι τὸν ὕπνον διαπαιδαγωγοῦντά σε καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὸν καλόν τε καὶ δικαιοσύνην θεόκρητον φημι τὸν λίγω, ἄνδρα τ' ἀγαθὸν, καὶ δικαιώτερον παιδία ἡδυκρεπαμένου ὧν τοῖς πάνυ. ἔστ ζήλου μαθητῶν λαβὼν τὴν προθυμίαν ἀγχώμαλον, καὶ ἐς τὰ κάλλιστα τῆς μαθημάτων ὁδ πεφυκός, ὕπως ἔφθη διατυπώσας, ὥστε ἐπιπλέον σφῶν καὶ ἡδυκσικμένου πρὸς τὰ πόρρω ἀπέδειξεν. ἄγε δὴ μαρακίσκω μοι ἠγαπκμένω, διαπλεῖτον ἀνλαχομένω ἧς ἐυρεσθον ἀφορμῆς. ἡδὺ μὲν ὑμῖν τῆδε τῇ τύχῃ χαίδαι, καὶ τοῦ καιρὸς ἀπολαύειν καὶ διδασκάλου. ὅτε γὰρ πάντος τοῦτό γε καιρὸς ἔζειν, ὅστ' δὲ τυχίας ἢ τυχόσης, τοιοῦτο ὑπτυγχάνειν διὸς ἔζιν ὅτ καθηγεμὼν καὶ διδάσκαλος. ἐὰν οὖν ἐμοί γε συμβάλλῃ χρήσκθον, τοῦτόν τοι τὸν ἄνδρα κῦ τῆς ἀξίαν διαλέσεσθαι θεραπεύοντ. θαυμασὸν ἡλίκον, μοι δοκῶ, τὸ νέῳ προσδοκηθὲν. ἔ δὴ ὑμῶν ἐπιμελῶς καθηκσαμένων ζῶ γὰρ πατρὶ ζῶ ὑμετέρῳ ταύτην τὴν χαρὰν δίδην κεχαρισμένως τάπω δικόσμ, καὶ ἑαυτῷ μάλιστα σωσόσθαι δύναιθ ἂν ἀξιολογώτατα. φίλτατος ἐστὶ καὶ ἐπιμελέστατος ἀκριβῶς προσενλίσχθον δὴ ὦ γλυκαῖος. τοῦτο ζῶ ἡγεμόνι φίλτῃ κῦ τῆς τοῦ λογίαν ἀρετὴν ὀρθῶς ὑμῖν γὰρ προσφιλῶς πως διάκειζ, καὶ ἀπὸ ὀλυμπίου ἔχα διὰ σόματ. πρόσφατέ μοι τὸν ἀδελφὸν, καὶ τὸν καλὸν σαλμώνιον καὶ σοφόν. ἀλλὰ σύ γε μάλιστα, τῶν τοκέας μοὶ τῶν σῶν, ὧν ἀεὶ μάλιστα τὸν φύσαντα. ὅπερ ἐγὼ τῆς ὀψιαν πρὸ πλέον ἀπεμμα ἄκαιρ τ τοῦ αὐλικοῦ, μετά γε τὸν βασιλέα καὶ τῆς ἀσφαλειαν τῆς πάνυ. ἐπὶ τῆς ὧν αὐλῇ διαπαμένων μόν ἀυτὸς φίλτ ἄξιν ἀληθῶς. τῆς ἄλλων ὑπακριζικῶς φενακιζόντων. ἐρρῶσο ὦ λεπτία τῆς παρισίων, μαρτίου μηνὸς πέμπτῃ ἐπὶ δέκα, ὧν ἀνθεκριτῶνα. προσαπῶν, ἴσως ἂν ἐκ ἁμάρτοι.

Ἰάνῳ τῷ ἀπὸ φορέσκ.

Πελικφῶς πάλαι ποτὲ τῶν ἐπιστολῶν τῶν σῶν, ἐκ δι' ὅπερ δι' ἀμικσίας ἦγον ἀνλὶ γράφαι σοι Ἰανέ μοι ἠγαπκμένε, ἄρα δὲ ἐσιόν ἡμᾶς ὡς ἐ κτο πρὸς ἀνδρὸς ὄζειν ἀπροσδόκητόν τε καὶ φίλτατον, τοῦτ' ἐστὶ τὸν καθήκοντ ἡγεῖσθαι προσαλαμβάνω, ἀναπαλαίθ τὸν ἐκδίαμματ ὀνῦν τῶν αὐτίκα διανοήθησ. ὡς δὲ ἐώθασιν οἱ διαμελλυταὶ τῆς ἀνδρῶν τὴν φύσιν ὄντες, ἡμέραν ἡγ ἡμέρας διαναβαλόμενος, νὴ προσδοκῶν, ἔχαιρον, ὅτε ἀγχιλιαφόρον τύχοιμι ἐᾶς φλωρεντίαν τὰ γράμματα, κομισοῦντ. ὁ μέντοι δι' ἐπιμελείας γ ἔχον (τἀληθὲς γὰρ γνῶναι ὁμολογίσω) ὅπως τὴν ταχίσθ τοῦτο γνοίσθ, δίορ δὴ χεῖρον ἂν εἶναι φιλᾶ, ὡς ἔκαν, τὸ ἓν ἢ ἀπροσδόκητον ἐγχειρεῖσαι τοῖς ἔργοις, καὶ τῆς πραγμάτων ἄπαθαι σοφίσιν ἐπικαμένων. ταύτης γάρτοι φησὶ αὐτίας πολλάκις μοὶ ἐπιπλῆξαι ἐμαυτῷ μέμνημαι νὴ ἀχθόμενον, ὅκ ἔφθην δὲ ἐπανορθωσάμενον. ἡ πλημμελὲς φησὶ φύσεως ὑπέπω καὶ τήμερον, ὅσον γε δὴ ἀνήκει ἐᾶς τὸ ἐπισολᾶς ἐπισέλαρ, καίτοι αὐτός γ ἐκ τύμπαλιν κρατεῖν ὅκ ἔγωμ μακρηγορίας βιαζομένης, ὁπόθ' ἅπαξ ἢ ὄκνον ἀπεσασάμενον, ὥτως ἀτάκτως ἔχω ταῦτα ἢ σοῖ ὁμολογῆμ προϊχθῆναι, ἵνα μὴ ἀχθεδὼς μοι ὦς σε μόνα ἀμνημονοῦσι. ὅπερ γεμὶν ἐμὲ διακαμένου, ὁ θεῖος ὁ σός, ἀνὴς ὄντως, ὡς γ' ἐγὼ δίμαι, ἀγαθὸς, ἐᾶς ἂν ἢ ἐπισαδαύτων ἢ βασιλέως κωκγλικὸς, κῦ τύχῃ τοῦ ἐμῷ καταλύμαλ τήμερον πεπλησιακὼς, πάν ὄκνον τινὸν ἐμοὶ ἡγετίναξεν. ὡς γὰρ τάχισα τὸ ἡμέτερον ὄνομα, ἔλεγ ὑπὸ τῆς ἐπισάθμων γεγραμμένον, μεταξὺ τῶν θύρων πεφαμένου. θυροκοπεῖν ὄγε πρὸ θυμῆδη ὑπὸ φίλου ἄγαν φιλίας, καὶ πυθέσθαι τοῦ προσυχόντ τὰ ἔνδον ἔστ ἐᾶς αὐτὸς ἐντύγχανε δὲ τότε τὰ κατὰ τῶν κωκγσίαν ἀμφιχόμενός τε, καὶ ὑπαδεμένου. ἵν' οὖν σωκλῶν, τὰ ἐφεξῆς ἔπω, ἡμῶν ἐπὶ τῇ φιλοφρονικῇ προσρήσει προσφιαλεγομένων (ἦμεν γὰρ ἀπλῶς διὰ πάντ τόθ ἑωρακότες) ὦ δέοντί που ἢ τῶν γραμμάτων τῶν σῶν ἐμοὶ μνήμη ἐπῆλθεν. ταῦτα δὴ προχαρισάμενον ἐκ τῶν φωριαμῶν τῶν ὀδοιπορικῶν ἐδίδαξα. καὶ δὴ καὶ ἀναμένων ἐφ' ὅτε ὑπηδυφρανόμενος πολλάς μοι χάριτας ὡμολόγα. φίλτατος ἐμοὶ ἀνλιγράφεν, ἐπεδὰν τάχισα τύχω τῶν γραμμάτων, κομισοῦντ, ὑπερμενόμενον. ἔτός μοι πᾶσαν φὴ ἀναβολὴν πρόφασιν ἀναδέξασθαι ἔφη τὸ πᾶγμα, ἐπεὶ τῇ ἑαυτοῦ ἐπιμελείᾳ ἐπισέλαι ὦ ζῶ παραχρῆμα, βελομένῳ τοῦτο δὴ τῶν λόγων καταλημμένου. ζῶ δ' ἡγοῦ σκοπεῖσθ τόν γ' ἐκεῖνα ἐπᾶν πρὸς

Universidad de Deusto
Biblioteca

λαβόντα) μὴ γράψαν αὐτοῖς δι' συμφέρῃ, ἐπιβαλόμην τοῦ ἔργου. ὃς ἐπὶ τὰ αὐτῷ πεπραγόμενα, ἁπλῶς, ἐῶν ὡς ἔφασκον ἐσπουδάζειν. ἄνπερ μὴ ὄν ἔσαι σοι τόπον γ' γραμμάτων ὑποθέσις, ὁπόιωνα δὲ διάσημα τὸ ὑπὲρ θέας σοι ὡρισμένον, ἐκνεμμένης ἄλλης ἐπιστολῆς ὑποθέσιν ἀφίρηται μᾶλλον ἢ ἐκπέσῃ θεσμὸν αὐτῷ πραγέσθαι τὴν ὑποχέσιν ἔσαι, εἴπερ ἂν δι' ὅπερ κεχαρισμένον ὅσων ἀνθρώπε καταστῆναι δυνατὸν ἢ κομίσουτά πε τὴ ἐπιστολὴν ἐπέχειν ἐκ ἐθέλοντα. ἔγνων δὲ ἥκιστον θεῖον μὴν σοι ἐκ μητρὸς ὄντα, σπεύδω δέ σοι οἴκοθεν παρεσκευάσθαι. ἀλλὰ μὴν ὦ φίλτατε πρὸς ἅπαντα ὑπερῳώμην, ὅπως μὴ ἀνιᾶσθον τὸ τ' μεταποίησε φίλοις σε περὶ τὸν πρότερον ἐκεῖνον, ἄνδρα μοι ὡς δοκῶ δυνοίκως διακάμψαντα, ἵνα μεταμέλῃ σοι τ' μεταβολῆς, ἢ πόθος τίς ἀπεκναίωρ ἔχαι σε τ' διαίτης ἐγκαταλελαμμένης. ὃ δ' ἂν φθάνοιμεν ἔπωγε ἐν σὺ καταχλυναζόμενοι τε κατακόρως ὑπὸ τότου, ὦ ἀναισθησίαν ὄφλοντες, καίτοιγε τὸ ἐπιβαρὲς τόδε τ' ἀνθρώπε τ' καιρὸ ἡγεμονεύειν σοι κεκριμένον, ὅπως ἂν δύνωμαι, ἐπάδοι τὰ ἄγκιά πε φιλᾶ ἡμᾶς δεῖσθαι φυλαττόμενον, καὶ τὰ ξένια ὃ καὶ σκληρὰ μαλακτέα. ὃ μάντοι σοι ὀλιγοβιβλῶ φίς, μὴ ἐν θραχεῖ φθάσης ἐπιλαθέσθαι ὧν μεμαθήκας ἐπιπόνως, ἢ δ' ἀπεπάσχεσθαι ὑπ' σᾶ νομίζομεν. ὅτε ἡμεῖς σαώσομεν ὅπο προσλιπαρῆ αὐτὸς δι' ὑπάρχαν ἐν ἑνατέρᾳ τὴν γλωττῶν, ὅς πε ἐκ ἔσι σοὶ δ' πε προσευγχάνειν δύνανα, μὴ εἰκαίως ἢ τὴν φοκίμων τε καὶ χαριέντων ἐν χρόῃ ἢ ὑπὸ μάλκης ἔχοντα. ὅπο δ' ἐν ἀπρόκριτος ἀπολαύσας ταύτης ἐπ' ἀγαθῷ, ἵν' ὁ πάτηρ ὁ σὸς ὃν σύγε ὀνηνωμένως χρυσόπτές τε καὶ ὄυνοίας ἐπαινῆς, τὴν αὐλὴν ἀκολάθων γίνοιτ' ἂν ὅπῃ τότῳ διεγνωσμένως τυγχάνομεν ἀκικοπερ. ἀμέλει καὶ ἢ ἀπροσδιόνυσος ζωὴ σωιξετάζοντ' πρὸς ἐνταῦθα ἐν δεκνυμένοις τε καὶ πιλάτοις ἐκείνης ἢ σαυτὸν ἐργῆ ἢ κοσμῆσαι τὰς ἀνδρας, δὶς ὁμιλῆν σοι ἡδέσαι μὴ ἐντίμως ἐσθ' ὅτε σαωσιατρίβειν. ὃ δὴ φάμιλλόν μοι διάθεσιν πρὸς πὸν φιλολογίαν πολλάκις ἀπειρατέκησε τε καὶ ἀνεῳπύρκησεν, ὥζε γε τὰ τ' λῆτυργίας φοὶ ἐμᾶς ἔαν, καὶ τὰ φοὶ δραπυδικὰς μεθόδε ὃκ ἀνθῆκεν. ἃ δι' ἄμφω μοι τὸ δίμοιρον πραξῆται τοῦ καιρέ. ὧν σοὶ ἄδεια ἔσαι παντελής. ἔγρωσο, καὶ φιατέλα ξενίζων πρὸς ἡμᾶς. καὶ ἀσκῶν τὸν χαρακτῆρα. δυτυχῶς. ἐν λαγδούνῳ, ὅπερ νῦν ἢ αὐλὴ διαξίβει, πόνυμ· φοὶ κυρίας ἀνθυπασιλθύσης ἀπρὸ νμοῦ τ' βασιλέως, καὶ ἐις τὸς ἰνσεβρίσις εὐσεβελικότ'. Νοεμβρίῳ μηνὸς ἕκτῃ ἐπὶ δέκα.

Γαλίελμ' ὁ βυδαῖ' Ἰακώβῳ τυζανῷ δι πρᾶξιν.

Τί ποῖο φὶς ὦ φιλόθηρε, ὅπως ἡδὺ καὶ μακάριον ἡ ἐλευθερία; καὶ σὺ νῦν ἐπιποθεῖς ἀκολουθῆσαι ἐκείνῳ ῥασώνῳ, βαθέαν καὶ δυσάμονα, πλὴν παρὰ τοῦ πρωτέρου δυρρήτης σε; ἧς ἕνεκ' ἂν ἔκ μόνης σώφρ' ἢ γιγνομένη φιλογενία, μὴ αὐτῆς ἕνεκεν· ἢ ἐμπαθεία δὲν μαθημάτων. τοῦ γὰρ βάλει ἢ ἐπιστολή σε πλουτῶν; ἀλλὰ μὲν ἐν τὸ σὸν, ἐραδίως πάντες ἐλευθερίας, ἀλλὰ μᾶλλον διαπλέῃ ἐν πολλῷ ζαθυμίας ὃκ ὢν δούλ, πρὸς ἣν ἀναπαράσως ἔχις πάλαι, ὡς μέμνημαι αὐτὸς πολλάκις ἐνθυμήμαν· σοὶ οὖν ὦ δαιμόνιε τὰ πρὶ ἐμὲ πεῖά ἕνα ἄναι δοκεῖ, πάντων δ' πρὸς πῖς λόγις ὄντων φιλονυκώτατόν πε ὁ σχολαστικώτατον ἐαυτῷ μόνῳ μὴ ταῖς μύσαις ἐφάπτω ἀεὶ ἐχολακίναν δι' ἀτυχίαν, καὶ μὴν ὃν τοῦ τ' ἔτ' ἤμισυ πρὸς τοῖς τέσσαρσιν ἀπεπεμπόν ἔναι σωιξῆν φοὶ ἐρωμένης μοι φιλολογίας, πῆ μὴν ἀφ' ἡμοῦ τὸ πλεῖον μέρ', τοῖ δ' ἀπαρχολαμπόν καὶ ἅπλυπε ἀγωνοκῶν, ὃκ ἐξὸν ὧ τοσοῦτ' ἀπὸ πετάρτης γῆς ὑνκοσυχάζαν ὧν λόγις. τόσον οὖν ἐσαρκῶσθαι ἡμᾶς ἢ γῆ τόδε καινοτόμμα. πῆ τε πὶ διαταν καὶ πὶ ἐπιτηδύσιν. θαυμαστὸν ἥλικον δ' ἅπω. σοὶ δ' ἢ μὴ ἐς τ' πρόσθεν πάλιν ῥασώνῳ καταστῆς, ὃ διωτὴρ ἔναι δοκεῖ, ὅτω σὶ προσέπικας πῖς καλοῖς μαθήμασιν, ἵνα μὴ δυχρεστέρον ᾖ λέγω. καὶ μοὶ δ' ἢ σὺ ἐθαυμάζομεν ἡμᾶς, ὃκ δι' ὅπως τὰ μὲν παρόντα, ἐπαινοῦντ' ἐπιεικῶς διὰ πόθε δ', τὰ παρεληλυθότα, ἢ ἀγνοῦντ', καὶ οἱονεὶ κατοικομένην Διαπνεθοῦπος πὶ ἀμφὶ πὶ φιλολογίαν ἡδυπάθειαν, ἧς δ' σὺ τυγχάνεις ἀφεμένη, ἐμᾶ συγκαταινοῦπος πὶ ἐαλὶ. σὺ δ' οὖν λέγε ἀυτὸς αἰτίαν ἔφης ὅταν πρῶτον ἐν τύχῃς ἡμῖν, ἡμεῖς δὲ ἡδέως ἂν ἀκροώμεθα. Δικαιολογημένος· ἀλλὰ μὲν ὦ φίλτατε πρὸς νῦν ἐπιστοιῶν, ὅπως μὴ ἀνιᾶσθον τὸ τ' μεταποίησε φοὶ σῆς περὶ τὸν πρότερον ἐκεῖνον, ἄνδρα μοι ὡς δοκῶ δυνοίκως διακάμψαντα, ἵνα μεταμέλῃ σοι τ' μεταβολῆς, ἢ πόθος τίς ἀπεκναίωρ ἔχαι σε τ' διαίτης ἐγκαταλελαμμένης. ὃ δ' ἂν φθάνοιμεν ἔπωγε ἐν σὺ καταχλυναζόμενοι τε κατακόρως ὑπὸ τότου, ὦ ἀναισθησίαν ὄφλοντες, καίτοιγε τὸ ἐπιβαρὲς τόδε τ' ἀνθρώπε τ' καιρὸ ἡγεμονεύειν σοι κεκριμένον, ὅπως ἂν δύνωμαι, ἐπάδοι τὰ ἄγκιά πε φιλᾶ ἡμᾶς δεῖσθαι φυλαττόμενον, καὶ τὰ ξένια ὃ καὶ σκληρὰ μαλακτέα. ὃ μάντοι σοι ὀλιγοβιβλῶ φίς, μὴ ἐν θραχεῖ φθάσης ἐπιλαθέσθαι ὧν μεμαθήκας ἐπιπόνως, ἢ δ' ἀπεπάσχεσθαι ὑπ' σᾶ νομίζομεν. ὅτε ἡμεῖς σαώσομεν ὅπο προσλιπαρῆ αὐτὸς δι' ὑπάρχαν ἐν ἑνατέρᾳ τὴν γλωττῶν, ὅς πε ἐκ ἔσι σοὶ δ' πε προσευγχάνειν δύνανα, μὴ εἰκαίως ἢ τὴν φοκίμων τε καὶ χαριέντων ἐν χρόῃ ἢ ὑπὸ μάλκης ἔχοντα. ὅπο δ' ἐν ἀπρόκριτος ἀπολαύσας ταύτης ἐπ' ἀγαθῷ, ἵν' ὁ πάτηρ ὁ σὸς ὃν σύγε ὀνηνωμένως χρυσόπτές τε καὶ ὄυνοίας ἐπαινῆς, τὴν αὐλὴν ἀκολάθων γίνοιτ' ἂν ὅπῃ τότῳ διεγνωσμένως τυγχάνομεν ἀκικοπερ. ἀμέλει καὶ ἢ ἀπροσδιόνυσος ζωὴ σωιξετάζοντ' πρὸς ἐνταῦθα ἐν δεκνυμένοις τε καὶ πιλάτοις ἐκείνης ἢ σαυτὸν ἐργῆ ἢ κοσμῆσαι τὰς ἀνδρας, δὶς ὁμιλῆν σοι ἡδέσαι μὴ ἐντίμως ἐσθ' ὅτε σαωσιατρίβειν. ὃ δὴ φάμιλλόν μοι διάθεσιν πρὸς πὸν φιλολογίαν πολλάκις ἀπειρατέκησε τε καὶ ἀνεῳπύρκησεν, ὥζε γε τὰ τ' λῆτυργίας φοὶ ἐμᾶς ἔαν, καὶ τὰ φοὶ δραπυδικὰς μεθόδε ὃκ ἀνθῆκεν. ἃ δι' ἄμφω μοι τὸ δίμοιρον πραξῆται τοῦ καιρέ. ὧν σοὶ ἄδεια ἔσαι παντελής. ἔγρωσο, καὶ φιατέλα ξενίζων πρὸς ἡμᾶς. καὶ ἀσκῶν τὸν χαρακτῆρα. δυτυχῶς. ἐν λαγδούνῳ, ὅπερ νῦν ἢ αὐλὴ διαξίβει, πόνυμ· φοὶ κυρίας ἀνθυπασιλθύσης ἀπρὸ νμοῦ τ' βασιλέως, καὶ ἐις τὸς ἰνσεβρίσις εὐσεβελικότ'. Νοεμβρίῳ μηνὸς ἕκτῃ ἐπὶ δέκα.

Γαλίελμ' ὁ βυδαῖ' κλωδίῳ ῥωβερτίτῳ δι πρᾶξιν.

Ὀγιρομαί σοι πὶ τύχῃ πὶ σῷ καὶ πὶ ἀδελφῇ ἀξιέρασι κλωδίᾳ, μακαρίζων ὑμᾶς ἅπασι ταύτης φοὶ προαιρέσεως ἧς ἔχουτες διαπλεῖτε, καὶ φοὶ τὴν γονέων ὑμῶν δις δ' ἀμφοῖν σωιδόξειν, ὡς ἠδόμην προσδιαλεγόμεν' αὐτοῖς, δὴν ἄναι προζμητέον ὑμῖν φοὶ θαυμάσαι φοὶ δηλάσαι, ἧς νῦν ὑμεῖς γε προσοριζόμενοι χαίρετε ἐπὶ τοῖς κεκτημένοις ὑπ' αὐτῶν μέχρι τόδε κτήμασί τε πλουτεῖσι, μὴ χωρίοις πλουπροσόδοις, ἅπερ ἀνδοὶ ἐσὲ δι κληρονομήσουτες ἐφύκεν μὲν οὖν τὴν δρυν δαπανήσεις ὧν ᾗ τοῦ παῖδε ὑμῶν καταλύσαι δόμαι γὰρ ἐς τότο φοιτῶν, πρὸς μονὸν αὐτὸν δ' ἅπτ' χειδὸν ἢ κατὰ πὶ αὐλὴ ζαραπύζωσ αὐτὸς διακάμψαν, ὡς χάριτας δ' ἅπτ' χαρίζεσθαι χαριέντως φιλοῦντα, μὴ φανερίζοντα, ὥσπερ ἐώθασιν οἱ πλεῖοι ἢ τὰ πρωτεῖα ἀλυχότων ὧν τῇδε τῇ κρακώπων ἀγρᾷ, πρὸς οὓς διὰ τοῦ ἀπεγραμμένως ἔχω, ἄλλως δ' πατὴρ ὑμῶν μετὰ τὸ δεῖπνον δυδέως ᾔτεασάς, μὴ παμπλεῖν ζυὰ δεσμὸν πρόχειρισάμεν' γραμμάτων ἀναπεθμεμένων, ταῦτα, ἐπὶ φοὶ τραπέζῃς ὑγειῶν ᾔτ' ἐθηκε, μοὶ δὲν ὑμῶν προσδοκώντων διὰ τοῦ τὸ ἐπ' ἀυτῷ γεγονός, ὥσπερ δ' ἐγχειρίζουτ' τὰς ὑμετέρας ἐπιστολάς, ἐγνώρικα. ἤρεσθμα ἐκ πὶν ἐπιγεγραμμένων, τὸ αὐτόγραφον τὸ ὑμέτερον. ἰβουλίθη γ' ἴσμεν, ταῦτα τὰ γράμματα, μεδιέλθοντα, καταμανθάνειν ἐς ὅσον πρόκοπῆς ἐπεδώκατε ᾔ, ὅσα αὐτόθεν ἐπίστηται ἡ αὐλικὴ θεραπάς. ἐγὼ μὲν οὖν πάντα, ταῦτα, διανεγνωκὼς ἡ μέν, ἵνα δὲ καὶ προσαναγνῷς, ἡγάσθην μου ὑμῶν τὸ ἀγχώμαλον φοὶ δημαθίας, ὡς ἐνωμίλως δ' ἄθην φιλοπονοῦντων, ὑπερεχάρην δὲ ἐπὶ τῷ προκεχωρηκέναι ὑμῶν λαμπρῶτε καὶ καταφανῶς, τὸ ὅλεθρον δ' ἅπτ' ἐκείνῳ ἀνῃρῆσθαι ὧν τῷ ὕστερον χρόνῳ, ἵν' ἐν ὑμῖν οἰκειότητι καὶ ἰδίαν κέκτηται τὰ τ' φύσεως ὑμᾶς κατορθώματα, πάντας τύς τε σωιξεταζομένους αὐτῷ, μὴ τὰς τὰ αὐτὰ λήτυργοῦντας λειτουργήματα, λαμπρῶς ἀποβλοσκομένους τ', ἢ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὰς πώποτ. φέρε δ' ἵν' ὦ λῶσε ἄπρξις πόθι ἐχόντες ἔτυχες ἀφορμῆς, ἧς ὃν τῇδε τῇ ἡλικίᾳ χρῆσθαι σοι τῇ οἰκειακῇ ἕσα ἀπασῶν τε τὴν λειτουργιῶν καὶ φυαχολημάτων ἁπλεῖ. σοὶ γὰρ τὰ πρῶτα φοὶ δυσοζίας πρόσκεσε φοὶ οἰκείας, ὧν γε καὶ τὰ πρόσθεν ἢ ἀπαρχώρ ἐπιβάλλει,

Universidad de Deusto
Biblioteca

κιμίσοπε τὲς σφῶ ἡλικιώτας. προσέρκοθόν μοι πάλιν ὁι ἀρίσω σφῶ γονεῖ.

Φραγκίσκῳ Ῥοβερτέλλῳ.

Σὺνέβη μοι τὴμερον πρᾶγμα κεχαρισμένον πρὸς υχόν. ζῶ πατρὶ ζῶ σῶ, ἀνδρί μοι καὶ πᾶσι τοῖς χρηστοῖς πάνυ τε καὶ πάντῃ διαπαντὸς καὶ ἡδέως. χαρὰ τάχιστα, προσαγορεύσας τοῦτον ἐγὼ, καὶ ἀνέπροσφερόμενον αὖ ὑπ' ἀυτοῦ φιλοπρεπῶς, ἠρξάμην ἐπιτολᾶς διτλᾶς προχαρίζεσθαι ἑλληνισὶ συντεταγμένας, καὶ ἐκείνω πρὸς ὑμᾶς ἐπισπεῖσαι (οὕτω γὰρ πρόσφορον ἐπύγχανον ἐπικαλούμενον) ὁ δὲ πᾶν σὺν ὑπομένειν διῶν ἐπισολῶν καὶ φιλόφρων ἀυτεπέδωκε. καὶ μὰν τὸ γεγονὸς ἐμοὶ μὴ ἧν παράλογον, πρόμοιον δὲ δοκοῦν τοῖς ἀυτάδελφοις ὁμολογεῖν. ὁ ἀδελφὸς δι' ὑπερβολὴν ἔχοντα ὀργὴν ὅταν τοῦ χάριτος ὀργιζόμενος σὺν ὁμαλίζοντες. ὃ γὰρ ἔφθην ἐλλιφῶς τῇ σὺν ἔπαγε, προειλόμην τὰς ἐμὰς ὑγχαρίζειν. ἀλλαμὰν ἀπὸ μεσόδομος ἡμέρας, ὅσιν ἡμῖν πρὸ πᾶν θεραπείαν αὐλικὴν, ᾧ τοῦ ὑποτάτῳ φιλάγαν διατρίβοντας οἰκίσκῳ, κἄς, ὡς οἶδα, ἀπροθυμοῦσι ἢ βασιλέως πάντ' αὐτοκράτορος διέπειν, δεξιῶς γε πάνυ ἀντὶ τοῦ ὑβ καὶ καπορθωμένως πεντασύλλαβον, ὅτ' πάλιν ὑπυγχάνων ἡμῖν ὁ καλὸς πατὴρ ὁ σὸς, καὶ φιλόσοφ', πρὶ φιλαυτῆς ἐπισολῆς, δίθυϊς ἠξίωσεν ἐμὲ πρόνοιαν ἐκ ὀλίγου πᾶν φιλοπρωτέρως τάξεως αὐλικῶν, ἐπιλαθῆν τε ταύτῃ καὶ κατὰ λέξιν μεθερμηνεῦσαι ἐγχύλιόν μοι οἷν τὸ πρᾶγμα ἀνὸ ἁδίσε καὶ πιθανῶς ἀπροαίματ' πῖς πρασσομένοις, ἐπαναπροτιμῶν μοι πάντων ἐφ' οἷς ξενίζομαι ἐπιτυχῶς πεπαῤῥησκέναι δοκεῖς. πατρὸς δὲ γενέτ' καὶ ἀποδεχομένου τὸ γνήσιον τῆς προθυμίας, ἡμῶν δὲ ᾧ δέονι τὸ καὶ τὸ προσεπαινούντων πᾶν γεγραμμένων, ὡς παῤ ἑλληνίσι δὲ πω νεανικῶς ἀπεπολεμημένα. ὃ δὲ μάλιστα βαλομένοις τι ἡμῖν, καὶ ζῶ πατρὶ συνθυφαινομένοις ἡμῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁλοζίᾳ τῇ σῇ, ἅς γε τὸν καθηγεμόνα, τὸν σὸν τ' πολὺ μέρ' ἀνακόσῃ, σᾶ μέντοι ὁμογνωμόνως ἀπενέμον' πᾶν ἐκείνῳ. καὶ ταῦτα, μέντοι μέχρι τότε ἐγνωρίσθω σοι. τὰ δὲ ἐφεξῆς εἰς τὸ μέλλον ἀναβεβλήσθω. σὺν δὲ τόδις καὶ τὰ πρὶ ἐμᾶς ὑντεῦθα διατρίβης φιλοσοφημένα, σοὶ μὲν τ' πᾶν ἀκριβῶς ζῶ σοφίᾳ δεξιῶς παρωσθέντα. ἀπροχήσαι δὲ μὴ ταῦτα ὅπως τύχῃ εἰς ἄλλους ἀνὸς ἐπισολῆς γιγνόμενον μέγεθ'.

ἐῤῥῶσο, ὦν λογιδίῳ.

Φραγκίσκῳ Ῥοβερτέλλῳ.

Τὰ καθ' ὑμᾶς ὀρθῶς ἔχοντα ἐγνωκὼς, καὶ καλῶς φρόμενα, θαυμασίως πως ἥδομ' χθὲς οὖν τὸν γενέτ' τὸν ὑμετέρως διὰ φίλ' ἐπισκεψάμενος, πρός ὄνε δι', ὡς οἶδα, ἔτυχε πρόσπολον φιλικῶς διακεκομμένον, αὐτίκ' ἐμαυτὸν ὑμᾶς, τοῦτο μοὶ ὑγείας δ' ἔχοντας, τῶ δι, πρόῤῥωθεν προθυσκέναι παιδείας τε δοκίμως, καὶ φιλ ἐπιδόσεως φιλ κἄι πλὴν καλλιλογίαν. ὃ δὲ ἐπεῤῥωσέ μοι πλὴν πίσιν ὧν ἐπύγχανον ἀκούσας. ἡδὺ γάρ τοί πολύς ἦν πᾶσι λόγος φιλ ἄγαν φιλοπρωίας ὑμῶν, τοῖς λόγοις δ' ἅπαν προσαπεργάσατον ἐπιδεικνῦς. ἤδ, ὅσα γε χρόνε σφῶν ἔφθη καθηγεῖσθαι ἀνὴρ ἐς πᾶν νέων παίδευσιν ἀμεμφέξιος ὢν τοῖς πάνυ καὶ ἀκριβολογικάδε, ὁ καλὸς καὶ λόγιος Θεόκρινος. ὁ νῦν μοὶ τὰ φίλτατα, τοῦ βασιλέως ἐπιτραμμένος καὶ διαπαιδαγωγῶν ὑντίμως, καλάγε τὸ ἐγχωρεῖν ἐᾷ νικαζόμενος καὶ μὰν καὶ τὸ καθ' ὑμᾶς ἀκριβῶς ἔπαγε ζωῆν, πιθανῶς τε καὶ κομψῶς ἀπομνημονεύοντων, καὶ δι' ἣ ὡς μέγα ἀ χρῆμα δυφυίας μεταὺ ἀγαμένων θάτερον πᾶν ἀδελφῶν, τὸν κἄτω πλὴν ἡλικίαν, ἀσμένως τε ὑπεδέχομεν τὸν λόγον, καὶ συναπεζεθέμεθ' ἑκὼν ταῦτα, διηγεμένοις. ἑκότως, ὡς γε πρὸ πᾶν καθεφακῶς ἔχω δυσάμονι μοὶ σφῶν τὼ δεινότητε τὼ ἀμφοῖν, σὸν μέντοι ἰδιαίτερον τὸ πολιονέκτημα, φύσεως ἀγαθότατα, καὶ προχόσης πᾶν μετρίων, μᾶλλ γε δι' πᾶν πρῶτον. ὡς ἀκολουθὸς ἔοι καὶ συμβόλοιος ἡ δυτυχία, πᾶν καλῶν τε καὶ ἐπαινετῶν ἐγχειρηκὰ γλυκαίως καὶ περφρονημαλισμένως. ὅτ' ὦν μὲν σὺν πᾶν δωρεῶν τ' προνοίας ὄνατο σὺ ὦ φίλτ' ποι κεφαλὴ, ὅπῃ ἂν μάλιστα διὰ δῶν χρύσιτό σοι λαμπρῶς χαριζόμενον. ἔπατα δὲ καὶ διά σε καὶ πλὴν σὺν ὁσάθεσαν, ἢ ἐπιπεπιθυμένκ' ἥδιστ' τῇ πᾶν καλῶν λόγων ἀσφᾷ, μέχρι μοὶ τοῦ ἱκανῶς καὶ δέοντος, τό γε ἐπὶ σοὶ ὦ ἀρμένης, φιλ δὲ φιλολογίας ἔρωτα διὰ βίο ὁλόθυμος τε καὶ ὁλιγωμόνως ἀφαπόδοσης. ἐῤῥῶσο, ὦν τύρνωνι πόλει πᾶν λλοδερόμων ὀκτωβρίς μὲν δεκάτῃ ἐπὶ δέκα.

γελίλμ ὁ ναβᾶν κλωδίῳ Ῥοβερτέλλῳ ὁ πεδίλαν.

Ιλθόν μοι πλὴν ἐχάτλω ἐπισολὴν πᾶν ἐμοὶ ὑπὸ σε ἀνδρεχαφασῶν, πλὴν ἐλλιμένος ζεσάν φημι ἐκείνω, θαυμάζειν δι' παρέσκ μέγα ἀ χρῆμα, δυμαθίας τε φιλ σπ, ὁ δυσάμονος ὀλιγράας τοῦ χαρακτῆρος. ὧν γὰρ ἐν τῇ σωαφάσ πᾶν γεγραμμένων καλλιλογίαν, χεδόν τε ἐπικωρουμένκ, δεῖ μόμῳ φασὶν αὐτῷ, ὡς γ' ἔδην ἡ ἀλεκία, ἀπιλικπος, καὶ μοὶ δι' πρὸς ταύτλω, ἔτ' δυφυίαν, ἔτ' δυτυχίαν δεῖ καλεῖν τὴ

φλὼ, τοῦ τύχονδος δεξιᾶ καθηγεμόνος, ἔτ' ἀμφότερον, ὃ δι' σοὶ κοινὸν ὄδι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ σᾶ, πλὴν ὑμετέραν γε αὐτῶν πᾶν πλῶν καὶ ἐγκυκλίων ἀνθρώπων ὀφιμαθίαν δι' ὑπερφυΐας τε καὶ σχετλιασμὸς ἄγαγομδίς δι' ταλαιπωρέως ἀθλίοις ποσὶν χρόνον συνέβη, καὶ οἰκεῖαις δι' ταῖς κεφαλαῖς προσκρέαν πρὸς τὰ δυσνόητα, ἢ συγγραμμάτων μαθ' ἡμᾶς ἀυτὲς ἐπικύπτουσι, καὶ μοὶ δι' καὶ τῇ ὀφιμαθίᾳ δυσυχεῖ, τόγ' ἐπιβάλλον μοὶ μέρ', καὶ ἄλλο δι' οὐκ ἦπορ προσκρύπτο δυσύγκριμα, τὸ αὐτομαθὲς γνέσθαι. ὧν, ἢν ἄρ' ἄλλως φαυλοτέρως χρῆσθαι ἂν δι' ἀσκάλῳ, ἢ ἑαυτῷ; τότοις γὰρ προσίθε πᾶν ἐ δοκεῖ, πλὴν βιβλίων ἀπάνιν πλὴν τότε με ἄγχεσαν μεταξὺ ὑποφιλοπονοῦντα, πάντων γε δι' πᾶν ἄλλων πρὸς πλὴν παιδείαν ταύτλω ἐπιτηδείων, ἀπρόμενον. ὧ γε δεῖ γῶν ἐνὶ μόνῳ ὁμιλεῖν τοῖς αὐτοῖς λόγοις συναναδάζονζ δι', ἐγχύλιόν, δεῖ κλικιώτῃ δεῖ ὑπιλικωσκοπούντε. ἐφ' οἷς δι' τοσοῦτον αὐδεῖ κἄκ παρακκμακόπες, τὸ νυκὶ ἢ μὴ αὐτῶν λόγων ἐφερμήνες νέος ἐώθαμεν δυσαμονίζειν. σοὶ μὲν τοι καὶ τοῦ ἀδελφῷ τοῦ σῷ ἰδιοτρόπε μὴ πρὶ πότερον φιλοπρωΐαν σωκοδίωαι. ταύτης φιλ σωτυχίας πάντα πάντως δυδιωσόσκε, ὅσον δι' ἐκείνοις ὅμαι μὴ ὑμῖν τοῖς τὰ προαρκμένα λογιζομένοις, πλὴν τύχλω ἔπεσι πλὴν ἐμὲν συεχετλιάζειν ἐμοὶ, μὴ δι' καὶ ὀλιγωμόνως ὡς ἐκὸς ἡμῖν συμπερνθέναι. δ μὲν, ἀλλὰ καὶ ἔπαγε τόπον ὅπως ἐχόντων, πᾶσιν τοῖς ἀσέπατα. ἐπὶ τότοις δυδοζήσσιν δυσικῶς φρονοῦν, ὑπὲρ ὅτω κακῶς προσενεμίχθαι μοι πλὴν πρόνοιαν ἡγοῦμαι, δεῖ ἀκλεὲς μοὶ ὑπάρξειν πελῶτῶνζ τὸ πρᾶγμα, κἄν ἐ ἀπολελάθωζ πολὺ πᾶν σοφωτέρως μέλλοιμεν. ὅπερ γε τλῶδι πλὴν παιδύσκως ὁδὸν προκηζεσθαι τοῖς ἡμεδαπῖς νεανίσκοις φανησόμεθα. ποιγάρθι ὦ γλυκαῖε πρὸς ἅπαν τὸ πᾶν φιλομαθούπερ ἐπιφκῶς τε καὶ ὁμμῶς διακάμμεν, ἅπερ σοί γε καὶ ἀδελφῷ δι' ἴσοις μοι ἐφήσοις, τὰ πρὸς πλὴν ὀμμαθίαν δυσφέρ δι' ὀλιγῶς ἂν ἔχοιμι, καὶ τὸ τέλ' δι' ἀπαντᾶν κζ πλὴν γνώμλω πλὴν ὑ ὑμετέραν καὶ πᾶν ὑμετέρων γονέων, ὅις ἐγὼ ὑντυγχάναν ἔθισμαι ἐπὶ φιλίᾳ ὁ τῇ τυχόσῃ. σὺ δὲ διατέλει τῇ ὀλιγῇ σε φύσιν γνωρίζων τοῖς ἀνθρώποις διὰ φιλοπρωΐας ταύτης. ἢ δι' ἀξιέρασόν σε ἀποφυγάσοζ ὀκ ἐς μακρὰν πᾶσι ὅσοις ὧν αὐλῇ πρωτόδυσιν. ἐῤῥῶσο, πέμπτῃ πᾶν ἀνδρὶ δεκεμβρίῳ, ὧν λογιδαύνῳ ἐμοὶ πρίῳ, ἔνδα, νῦν διοικεῖται τὰ φιλ ἀυλβασιλέως, τὰ πρῶτα φιλ τάξεως κυρίας πᾶν πραγμάτων φορμικὸς λοδοϊκὸς φιλ καλλιτόκε, ἀνλαυέρας χρῆσις, ἢ λαμπρὸς τε καὶ πᾶσι κεχαρισμένως διατελεῖ χρηματίζων.

Budęus Erasmo S.

Literas tuas & Cantiunculę nuper accepi longo interuallo postq̄ a vobis erāt datę. erat enim dies subscriptus ad quintumdecimum Cal. Ianuarii, quibus equidem ipsis protinus respondissem, si in comitatu principis fuisse mihi cōtigisset, hominemq; habere cui literas cōmitterem. ἀλλὰ μὰν ὁ βασιλεὺς πρῶτα ἡμῖν νυκτὸς ἤδη πλὺ πρόκρος ἐπέσκ, καὶ πᾶς τῇ πρωθρίᾳ ὀκ ἐπίδοξος ὢν ἡμῶν δεδένι τ' δώδεκα ἡμερῶν ἐληθέν, ὁ αὐτὸς ἂν ὑνθένδε χθὲς πᾶλόγως τό γε καθῆκον ἐς ἐμὲ ἀπελκλυδὼς, τότ' ἢ οὖν ἐγὼ ἐπιδημοῦσα πρὶ ἄλλως τε ἐπύγχανον κοινολογκάμεν (καὶ δὴ γαὶ ἐπυγκηκεν δικαίρε ὢν τῇ πραδόξῳ αὐτοῦ ἐπιδημίᾳ) δεδενός μοὶ ἀκροσμένε, καὶ πάντων πᾶν παρόντων πόῤῥω πιθεσκόπων. ὧν δ' δωκότ' οὖν τότε ἀκρόασιν μοι ἐκτενῶς, πᾶν γραμμάτων μνκδίδαι ἐπιβαλόμεν ὧν πρὸς ἐράσμε ὑργύως ἦν κεκομισμένν. ὁ δ' ὀκ ἔφθη ἀκόζας με τὸν πρῶτον λόγον, καὶ ἐπύθε, πότερον ἔφκ καὶ πότ' ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα, προσδοκῶμεν. ἔνθα δι' ἐγὼ ἀμώμεν τὸ καὶ τ', ἐφ' οἷς ὀκ ἀδυνήθης πω παρασκδάσαζ τὰ πρὶ ἀρίζως, πάντως σε ἐλδύσιδζ ὑπεχόμεν κζ τὸν πρῶτον ἐγχωρήσοντα. καιρὸν, ἢν δι' ὑπόχεσιν ἐμοὶ ὅπως ἐπιτελέσεις ὧν τάχιστα, ᾧ ἤδη παύσωμαι ταύτης ὑποθέμεν ὧν. ἐγὼ μὲν δι' ὑπάλιφά σέ νωὶ ταλαντεύομενόν τε τῇ γνώμῃ, καὶ τῇδε κἀκεῖσε ἐταμφοτερίζοντα, ἀναδολὰς ταύτας ἀναδάδιδζ ἀγχίνους τε καὶ νενιχύντως. καὶ δι' καὶ ἐς τὸ αὐτό σοὶ δίμαι τὸ πρᾶγμα. καὶ δέσκειρ ἀνθρώπῳ τοῦ λύκε δραξαμένῳ ἐκ πᾶν ὤτων, ὡς φησὶν ἡ παροιμία. ἐπὰ δίνων δλαβεσθμένῳ σνὴ ἔοικας, καὶ δεδίδα μή πως τὰ μετρίως μὲν ἀυθιβεβαίως δὲ καθεστῶτά σοι μετοιχήσαντός σε ὄιχηται, ἅμα δὲ τάχα, κὴ τόδε δέδοικας, μὴ καὶ τὰ ἐ ἐσαγγελίας φιλ παῤ ἡμῶν ὁ κατὰ γνώμλω ἀπαντήσῃ ἀθικομένῳ, ἐμὸν δι' ἔργον ἔναι ἤγκμα, ταύτῃ τῇ ἐπισολῇ ὥσπερ ζνὶ συγγραφῇ τὸ μέλλον ἀσφαλίζεσθ', ἵνα γε ἀξιόπιόν με ἐγγυκτὸν ἔναι νομίζῃς τοῦ συγκαμμένου πράγματ'. ὡφῶς οὖν ἡμῖν διερμηνεῦσας τοῦτό σοι προσδιορίζαμ ὀκ ὀκνήσομεν ἀν. ἴσθι πίνων ὦ φίλε ἀποιμασμένῳ σοι καὶ παρακαταθήσων ἡρωσιδίῳ ῥκτὸν, ἔνδοξόν τε καὶ ἀυτάρκη σοι πρόσοδον χορηγήσοσαν ἐς πεντακοσίας πᾶν σαπῖρας πᾶν ἡλιοχαράκτων, καὶ

Universidad de Deusto
Biblioteca

μικρὸν ἢ προσῆλε. ἔσομαι δὲ τοῦτό σοι ἀσφαλίσμυιον ἐν τάχει γνωρίμων καὶ οὐδετέρῳ ἡσυχίαν ἄξουσ᾽ ὅπως οὖν ὦ φαμόνις μηκέτι ἡμέραν ἄγῃς, ἡμέρας διανανδαλόμυιον τηλικαύτην παρὰ τὴς ἀφορμὴν πέρα. χαλᾷ τοι τὸ σέον ἀκριβολογεῖσθαι ἐκ ἐν ἐπαίνῳ ζυθέντι ἐν ἐγωγιμακῶς γοῦν ἀνοήτως δόξας πρὸ μοῦ τῆν σῶν καθυλοῦσθαι, σκαιῶς δέ τε καὶ ἀγνωμόνως ποιήσῃ καὶ ποτέρῳ βασιλεῖ προσενιμένθαι. αὐτίαν ὑφέξεις δικπε ὑπὲ τῆν ἀσέων ἀνθρώπων μὴ χαριεντιζομυίων, ὡς ἐν δόξαν ἑαυτὴν τῷ τύχῃ ἀπροκάλως διωσάμυιον. τίς γάρτοι ὦ πρὸς σοῦ βιλακείας αὐτῆς, τίς τῆν ἐπιεικῶν δόξιν ἀνθρώπων, ὅσις ὀκνητέον ἔλ σοί ἐστιν ἐσκηκέναι; ἔμαγε φιλοχρηματίζομυίος τὸ πρᾶγμα. ὑπὲ τῆν δίκην σοι διαπεπράχθαι, καὶ δὴ καὶ ἐν ἀσφαλεῖ καὶ πιστῶ ἀπηλλάχθαι, καὶ διὰ δὴ τὰ σοῦ ἀνθρωπίνης προνοίας, δεδειμίαν πασῶν ὑφ᾽ ἡμῶν προφυλακὴν πῆς τὰν τύχης ἐπηρείας, καὶ κακοηθείας σοῦ ἀνθρώπων. καὶ μὴν ἐγὼ τε μέγα, φρονῶν ἄλλως ἐπὶ τοῖς ὑπάρχουσιν τοῖς ἐμοῖ, ὅμως τοῦτί τοι ἐγνώκαμεν ἄγαν ἀξιόχρεως εἶναί μοι δοκῶ. σαφοιδα δ᾽ ἐδὲ σύγ ἐμοί, ὁ πάντα τὰ πρὸτ᾽ ἐνοχλίσαντί σοι ὑπὲρ σοῦ προκλήσεως ἦν πρότερον πρεσβεύειν. συμβαλεῖν δὲ πῶς ἐμοὶ καὶ γνώμην μετέωρον ἀεὶ ἀναχόνζ, ἕως δὴ τὰ σοῦ ἀσφαλείας σοι ἐκ ἀπέχοντως ἐδόκει μοι κατασῆναι, κατὰ χώραν γοῦν μᾶλλον σωκεῖσθαι σοί, ἐλπίδ᾽ γε λαμπρᾶς προκαμμένης ἐκ μᾶλλον μᾶλλον, ἢ κατηγκυλίσης καὶ ἐν ἀσφαλεῖ καμμένης. ἐώρων γάρτοι τόπε τῆν τὰ σὰ συγγράμματα ἐκότως ἀπεβαλόντων, τὲς μὲν, ταύτῃ τῇ πραγματείαν ἀνελομένους, τὲς δ᾽ ἐπιστρεφομένους τε καὶ τοῖς σωάραδι τοῦ ἔργου ἐξελομένους, ὅπως ἔρασμον τὸν πάνυ ἐς τὸ ἡμέτερον ἐφέλξοιεν ὄντα τὰ ἀπόβαλα. ὅθεν τῆν μαθημάτων καλῶς τίθεσθαι διὰ ἀπόβῆς ἔχοντα τῆς τε μεγίστης καὶ ἐπιτυχεστάτης. ἐν βραχεῖ δὲ δὴ καὶ τὴν ἐπιωφελωμένην θεολογίαν ἐς τὴν κελτικὴν ἐσοικισῶντα, καὶ δὴ καὶ παρορμοκινήσοντα, ὅπερ τὴν οἴκοθεν τῶν τῶνι τῆν πρὸ ταύτῃ ὑποφωνημένως ἐχολακότων. τὸ δὲ ἰδὼν ἐγὼ ἐφῆκεν ἡσυχίαν ἄγουσ᾽, ὃ σωεξεταζόμενος ἐμαυτὸν τοῖς τε διαζῆλῶ σε ἠλαττωμένοις, καὶ τόνδε δι᾽ ὀλιγῆς τὸν νεωρισμὸν ἔχοσιν. τόπε γε μὲν πρῶτον ἄφαλτα τὸ πράγματ᾽ ἄνδρευε ὑπηρξάμην, ὅπε ἀπεταγμένον σοι τὸ γέρας ἔναι καὶ ἀφωρισμένον ἔγνων ἀξιοπίστως, αὐτίκα. δὴ μάλα. δοξασόμενον ἐπειδὰν ἐξεφοίτης. ἔγνων δ᾽ ἂν τοῦδε παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ αὐτικὰ ῥηθέν, τοῦτό σοι τὸ πρᾶγμα πεπιστώσθαι κελεύοντ᾽, ὕστερ ἂν τύχω αἰτίας ἢ ἀφορμῆς. ἐκ μὲν οὖν ὃ παντάπασι δυσχεραστέως ἔχας ὁ ἀδιαφορίας ἄνδρ διαπίπτης, καὶ πῶς ἡμιδαπῶς δὴ ὑπολαμβάνες ἐκ ἀνεπιτηδείων σοι ἐμοὶ λοσοφεῖν, ὃ γάρ σοι ἀγνὼς ἔξῃ πάλαι ἐπιχωριάσαντι, ἴσθι τὸν βασιλέα, ἀποδεξόμυιον σὺ πῆς ἄγαν πραότητ᾽ καὶ πθιπῆς ὑφυΐας, δεινός δ᾽ ἀκρατῆ εὑρίσκων αὐτὸν πάλιν ἐλθεῖν τότ᾽. Facito vt sim certior si ad te hęc epistola peruenerit, primo quoq; tempore. hominemq; eximium Cantiunculam, tuiq; nominis apprime studiosum verbis meis salutato. Parisiis tertio idus Aprilis.

ναδῶ᾽ ἐράσμ᾽.

Ἐφθὴν ἐπιστέλας σοι ἰσαμβύ μὴνδε Ἀπριλίᾳ πῆ φῆ ἀφίξεσθ᾽ σε φῆ πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο δὲ προσάξαντ᾽ τοῦ βασιλέως πεπόμμα κατὰ πάνυ τόδε τῇδε παρόδου. μίαν δὲ μόνην ἐκεῖν᾽ τόθ᾽ ἡμέραν ἐπισδεκμικῇ τῇ πόλει ταύτῃ, δεῖ ταύτην ὁλόκληρον. κατὰ μῦτοι πάνυ ἐπάνοδον ἄυτοῦ προχθισινάν, μίαν καὶ τῆ ἡμίσειαν ἀνατὸς διατρίψας ἡμέραν, καὶ πάλιν ἐμοὶ προσδιαλεξάμην᾽ ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ πράγματ᾽, ὥχετ᾽ δὴ δὺς ἀπιὼν. ἃ μὲν οὖν ἄνδρ προσῆλέσατο κομισάμενον᾽ ἔχας τὰ γράμματά μου. ἃ δὲ μή, πάλιν ἔχε τὸ κεφάλαιον᾽ ἐμοὶ γεγραμμένων. ἐγὼ δὲ σκέψασθαί σ᾽ ἐκέλευον ὅπόπτερον τοῖν δύο τόπων λυσιτελοῦν ἡγῇ σὺ μᾶλλον τοῖς σοῖς, ἵππι τὰ παῦ ἡμᾶς αἱρεῖσθαι, ἢ τοῖς καθεκκόσιν ἐμμένειν. ἃ μοὶ οὖν τὰ ἡμέτερα. ἀρέσκει σε, καὶ τὸ παῦ ἡμῖν ζῳδιάπτημα ἐπιτήδειον ἔναι σοι δοκᾶ πῆ τοῦ βίου ῥᾳδίως ζῷ ἀσφαλέας πῆλλ᾽ κάσεται. ἡμῖν γάρτοι τὸ πρότερον μένον σοι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως γέρας, ἡμῖν ὥσπερ ἐκ ἐλασικόνζ ἐντρεπισμένον ἐς πῆ ἡμετέραν δύναδε ἐσοικίσασκόζ, ἐγνωσθαί σοι αὐτὸς προπεπόμμαι, ἢ τὸ μέλλον δὲ ἀναδέχεσθαι ἐπὶ τῇ ἐμῇ ἐπιζήμιος, καίτοι γε ἐκ ἐκθὼς ἀκῇ κινδυνεύειν πῆ φῆ ἐμῆς οἰκέσως. ἦν δ᾽ ἀκέρσιμον ὡς ἐγ ὤμαι, μέχρι τοῦδε περίεσται. διαπλῶ. μέμνημαι δ᾽ τοῦ βελγικᾶ, ἐγμὲν ἀπ᾽ ἄτκ. ὡς οὖν ἐς τοσοῦτο τόλμης νῦν προήχθην, ὡς ἀνθαιρέτως τῇδε τῇ ὑποχέσει ζῳέχεσθαι μέλλον᾽ ἢ κατ᾽ ἐμὲ βούλεσθ᾽. ἀμέλει ζῶντος σοῦσί᾽ ζῷ

βασιλῆ προθύμως μὴ δυσαβῶς τ᾽ πρὸς ἐλμύιον, μὴ βεβαίως δ᾽ κατέμαθον ζῳαπολῦσαί σοι τὸ δῶρον, ὃ δὲ σὺ μέλλῃς πραχθήμα λύσεσθαι ζῳθάδε ἀφίγμυιος. ἃ μῦτοι διαπλᾷ ὕπως τῇ ῥμαίας ἐμφιλοχωρῶν, ὥστε δέρμας μὴ ἢ ζῳταλθα, δίαιτα δὲ ἐπίσκε εἶναί σοι δοκᾶ. καταθύμιος, ἤδη μοι ὁ λόγ᾽ δυζαπρεπῶς ἔχει πρὸ πάντων δ᾽ ἂν αἱροίμην ἐγὼ ἃ ὁμοία μοι σκοπεῖς πε μὴ ἄρεστα ὕπο κέαται, χαρίζεσθ᾽ ζῳ θυμῷ μᾶλλον τοῖς ἀθισμυίοις ζῳασμενίζουσ᾽. ἀναφαίνεσθε ἐκεῖθεν. διακεμύιον ἔσω γοῦν ἔτ᾽ ἀναίδεον ἔμαγ᾽ ἔνεκα, ἃ ὕπως σὺ τὸν θυμὸν διάκεισαι. εἰ δὲ ἡ γνώμη ἰσορρόπως ἀμφοτέρωσε ἐπικλινῆς, διαναβάλλεσθαί σε χρεῶ, φέρε δὴ ὦ δαμόνιε, ἐπέρασόν πε ταύτην ἐπὶ δάτερα. μᾶλλον μὴν οὖν ἐπὶ τάδε. ὁ γοῦν ἂν ἐκ τοῦδε ἀνεκτὸν ἔσεσθαι δόξειεν ὑπολαμβάνειν, μεσεγκυθέντ᾽ τοῦ γέρως σοι καὶ πῆ σῶ ἐπισκμίαν πορεμύοντ᾽. χωρὶς ἃ μὴ ἐλάττω τὰ ὑπάρχοντα ἔναί μοι νομίζας, ἢ ὥστε δεῖσθαι ἐγνώμης πισώζεσθαι. πιστύσαι οὖν διαμελλικῶς ἔχων ὦ γαθὲ, καὶ ἄρα μοὶ τὸ σέναι, ἢ τὸ σένα προφασιζόμυιον καὶ ὥσπερ ἐν ἀπορίᾳ, πρὸς βασιλέα ὁρυπτόμυιον᾽ ἐκ ἐν σέοιμι. γάρ δεῖν ὅσις πῆ᾽ δανῶν γε καὶ σωετῶν, ἐκ ἂν πλείω σε ἀπέφοιτα λέων ἀταγοίη, ἢν τοῦτο γ᾽ ἔρμαιον ὀλιγόρως πασῆναι δόξῃς, δῆλον γ᾽ ἀμέμπτως τοῦτ᾽ ἀνιλεῖσθ᾽, ἢν δ᾽ αὖθις ἂν τὸ πλοῖς δοκοῦσ᾽, ἡ πῆ᾽ παῖ ἡμῖν θεολογώτερον θλαπιχθησόμενος μεταπεσεῖν σε κωλύῃ, ἐμοὶ λοσοφοῦντα δῆθεν τῇ πῆ᾽ ἱερᾶν γραμμάτων ἐπανορθώσει, ἄλογ᾽ δτ᾽ ὁ φόβ᾽. αὐτίκα, γέτοι ἄδηλόν σοι ὁ ἡσυχίαν ἀνενόχλητον, τὸ σοὶ μεταπέμψεως ἄξίωμα. παραχρῆσάμελλ᾽ ἃ δὲ ἐν πολιτείαν πράγματά σοι παρέχειν ὑπ᾽ τοῦ βασιλέως μεταπέμπῳ τε καὶ ὑποφαντάζομυίος. ἅπατα ἡ ἐπιμυίσεις τῇ πρόσωπον ἐνζμ᾽ τε αὐτὴ ὄζ᾽ ἡ λαμπρὰν πρόσοψιν προσάσοι, ἀπίστ᾽ σοὶ τόπων διατριβῆς ἐκ ἔλαττον πέντε σαδμῶν. ὕθεν σοι ἀδίκως κατα φρονεῖν σοὶ κακολογίας αὐτῶν ἀφίεσαι. ἐπὶ δὲ τόποις καὶ ἡ πῆ᾽ χαριεστέρων ἀνδρῶν ἀπόδῃ πῆ᾽ ἐκ ἀξιώσοισι, πῶς μοὶ ἂς τὰ σὰ συγγράμματα ἐπιῤῥῆπῆς, ἐπισκμοῦντ᾽ ἤδη σε ἡ φιλοχωρεῖν δοκοῦντ᾽ ἐπιδιδόζ, ὃ πῶν τυχόσαν ἑοπῶν ἐν ἂν προσεδαπῆα ἐφ᾽ ᾧ τῆ σοι ἀπηχθημύιον σύσασιν καταβαρεῖν. ἄλλως ἐπειδὴ ἐκ ὀλίγις πῆ᾽ σωετῶν ἡ χρησῶν ἔδοξαν ὅτοι ὀδὲν ὑγιὲς φρονεῖν. καὶ βασκαίνειν μᾶλλον ζῆς φιλοκαλοῦσι πῆ᾽ σοφῶν, δὴ καλίσκε πε καὶ ἀξιεπαίνε καινοζωμίας, ἢ ζῆλόν ζινα χρηστὸν καὶ ἐπιθυμῆ διώκειν. τοῦτον ὕτως ἐχόντων, θαυμάζω σε πρότερον μὴ μεταιτίσασθαί προθυμοῦντ᾽ καὶ ἀφορμῆς ἀκομύιον. ναῦ δὲ ἀφορμὴν λαμπροτάτην εὑρημύιον. εἶτα, δὲ διαμέλλοντ᾽. σὺ οὖν ἤδη διάγνωθι πῆ᾽ δὴ πρόκλήσεως, πότερον ἀπολέκτῳ ταύτῃ ἢ διακρύσθαί σοι βέλτιον μεταγοίη γῆ ἂν ὁ βασιλεὺς ἢν δόκηται ζῳτυφώμυιον᾽. ἔρρωσο, ὦ πανοφισιστὴ πῆ᾽ νωνῶν Μαΐων τῇ ὑσταίᾳ.

Budæus Brixio.

Ωτᾶν, ἀπέ μοι πρὸς τοῦ φιλίου, ἀσπάζῃ τὰ πῆ τοῦ νικόλεω γεγραμμύα ἢ ἔπεσθαι χρεὼ πῆ᾽ ἐκείνων φημὶ οὖν ἱκέτευε καὶ ἐντεῦθεν ἡμᾶς πρὸς παίδων χεῖρον ἢ πρὸς φῆ σωοικόσκε, ἵνα τοῦτο διαπεραπτοίμυιν τὸ ὕπ᾽ αὐτοῦ μυκτυόμυιον. Quasi vero aut cura mea, aut precib⁹ aut auctoritate vel impetrari possit, si egregiam & bonam amico communi operam nauauero. vel hoc quis credat à te bona fide dictum esse, qui te norit? qui quidem te τὰ πῆ᾽ ἀυλὰ πάνυ ζῳ ζῶ πρόνζ probè tenere sciat? Qui deniq; ζῳ ζῶ πραγματόνεσθαι τὰ συμφέροντα. sesquulyxem te esse meminerit? Ἵνα, δὲ ἐῶ πάνυ τοῦτο ἢ ἔτερος κατάσασιν, σὺ μὲν δίδα τὸν ἄνθρωπον, καὶ δὴ καὶ τὲς ἀνθρώπους δις προσφέρεσθαι πλυπραγμόνως ἀνάγκη, ὃς ἂμ τοῦτο τὸν μύλωνα. σρέφειν ἐπιβάλ᾽, ὁπόταν τὸν τρόπον ἐσὶ πῆ᾽ φῆ σωτάξεώς φημι ἢ βασιλικῆς ζῳ ἀνθρώπω φιλομυίκης. ἃς σὺ ἀξιοῖς τὸ αἴτημα τοῦ νικόλεω δι᾽ ἡμᾶς κατασπερχθῆναι. αὐτᾶται μὲν τοῦ ἢ ἡκονῖς χρόνος ἃ μὲ τὸ ὅλον, ἀλλάγε ἐπέτειον σώλαγμα τὸ λάχιστον ἀπαντήνεσθαι, ἐκεῖ ζῳ διασκυάζεσθαι τὰ ἑαυτοῦ, ἡνίκ᾽ αὐτόθεν ἢ ῥοικῶντα, ἐνθάδε μεταίσεσθαι. καίτοι ἐκ ἀγνῶν σύγ᾽ ὃ δὲ λὸς, τοῦδ᾽ ἢ φίλαυτον ὅπος ὄντα ἀσφύτακτον, καίπερ ἀργυρολογικὸν ἄορ, ὡς πάντας ἀτάκτως ἔχειν, ὡ ὥσπερ ἀπάνω κάτω τὰ κ΄ τῶν βίου φέρεσθαι τοῖς ζῶν ταῦτα. De conditione quid censerem iterum ad eũ scripsi, quando eum iam instaturum sibi video, nec in posterum vsqueadeo indulturum, quin sibi imperaturus sit suscipere quæ è re sua futura videantur. tametsi ὦ φῆ καινοτομίας, ἀνὴς μὲν ἐλθυθριάζῃς ἃ καί ἵς ἄλλ᾽ ἀὰ πρότερόν, τηλικόπερ ὢν νῦν ἐγκαταζῆν γνώναι ἑαυτὸν ὑπομυῆ τῷδε ζῳ μύλωνι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἕως χαλεπωτέρῳ ὄνῃ ὑπὸ ὅμως ἡμᾶς

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἡμεῖς μὲν καὶ αὐτοὶ ἐφθύμως προσκείμενοι, ὃν ἑκόντες δεξόμεθα θεάν (ἐνὶ τύχῃ) ἀναπαυσοί οἰκοθεν γε νόμενοι. ἐκ ἐοῦ οὖν μήποτε ἐκ ἀναιρεῖσθαι μὴ θαῤῥεῖν πλουσίαν παῦλαν φιλοτίμως γ' ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ καὶ παρὰ μοιρολογώμεθα, σὺ μὲν τὸν ἄνδρα ἔγνως οἵός τε μὴ ἔστος τυγχάνει ὤν, ἐγὼ δὲ ὁ Νικόλεως ἀν τὸς λατρόθεν πεφυκὼς, μὴ συμπεριφέρεσθαι ἢ τῇδε κἀκεῖσε τὰ αὐλῆς πλανησόμενος. ἐπίσασθαι δὲ μὴ πλὴν τοῦ βίου τέχνη κατάσασιν ὅπως ἄρα ἔνεκ' ἄζη τὸς ἀγχινόος τ' ἀνδρῶν. καὶ ἐγασκείας ὠφελεῖν τε μὴ κοσμεῖν. καὶ μοὶ δὲ καὶ ἔοικε τὸν Νικόλαον ἡγεῖσθαι ὅτω περιφυκέναι ἀγχιβρόως τε καὶ πλυτρόπως, ὅς τὸν βίον τὸν πολιτικὸν καὶ πραγμάτιον ὦ μέχρι τοῦδε σωτήσασθαι, ἐς τὸν ἔνθάδε ταραχώδη καὶ ἀτακτοῦντα, μεταῤῥυθμίζειν δυνάσθαι. Exorandus fortasse aliquot mensibus Vertumnus nobis erit, ἵν' ὀνησιφόρον τὸν ἄνδρα ἡμῖν ἀποφήνῃ. Quin & eum dextrum ac propitium nobis deum ἢ θεὸς πλουσίαν nobis statim reddiderit. Cuius illecebris & blãdimentis nihil non cedere solet, si minus apud cœlites, certè apud superos pariter & infimos σὸν μοὶ οὖν ἤδη ἔργον ἔσαι τὸ προσφιλῶς πρὸς τὸν Νικόλεων διακαλύψασθαι τοῦτό τε τὸ πρᾶγμα, ἐκείνῳ συνοίσειν δοκοῦν τε ἐνὲ ὄνασθαι αὐτῷ προχειρίζεσθαι. ὁ γὰρ παιγνιώδης τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐπιμελὲς σκέψεως καὶ βουλῆς ἀξίωμον, ἐπεὶ ἤν ἁμαρτὼν ἐν τούτῳ τύχῃ, ἐκ ἂν φθάνοι μετανοῶν μᾶλλον, ἢ μεταθέμενος δὲ τὰ κακῶς ἀπολωλότα. Omnia autem hominis causa cupiens, velim vt consilium primo quoq; tempore amicorum senatu indicto co actoq; expediat (res est enim presentis consilii) verum huiusce modi velim consilium eũ capere, rei vt & suę familiari bene consuluisse olim ipse gaudeat: & nos ei gratulemur. Rex intra biduum hanc vrbem ingressurus est agmine composito. τὰ μὲν πρῶτα ἐν ἐντεῦθεν καθόδῳ ἐν ἀβουλίᾳ κέκαται. ἐμὲ δὲ ἐκ τῆν ἐκθυσομένων ἀνάγκη καὶ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πλανᾶσθαι. δοκεῖν γε σωτηρίου μὲν ἁμὶ οἰκοθεν τῆν πρόσφατα ὑπειδέχεσθαι, καὶ ταῦτα χειμῶνος. Vale, Auenione pridie idus Septembres.

FINIS

Sub Prelo Ascensiano Mense Februario. ad Calculum Ro. 1531.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca